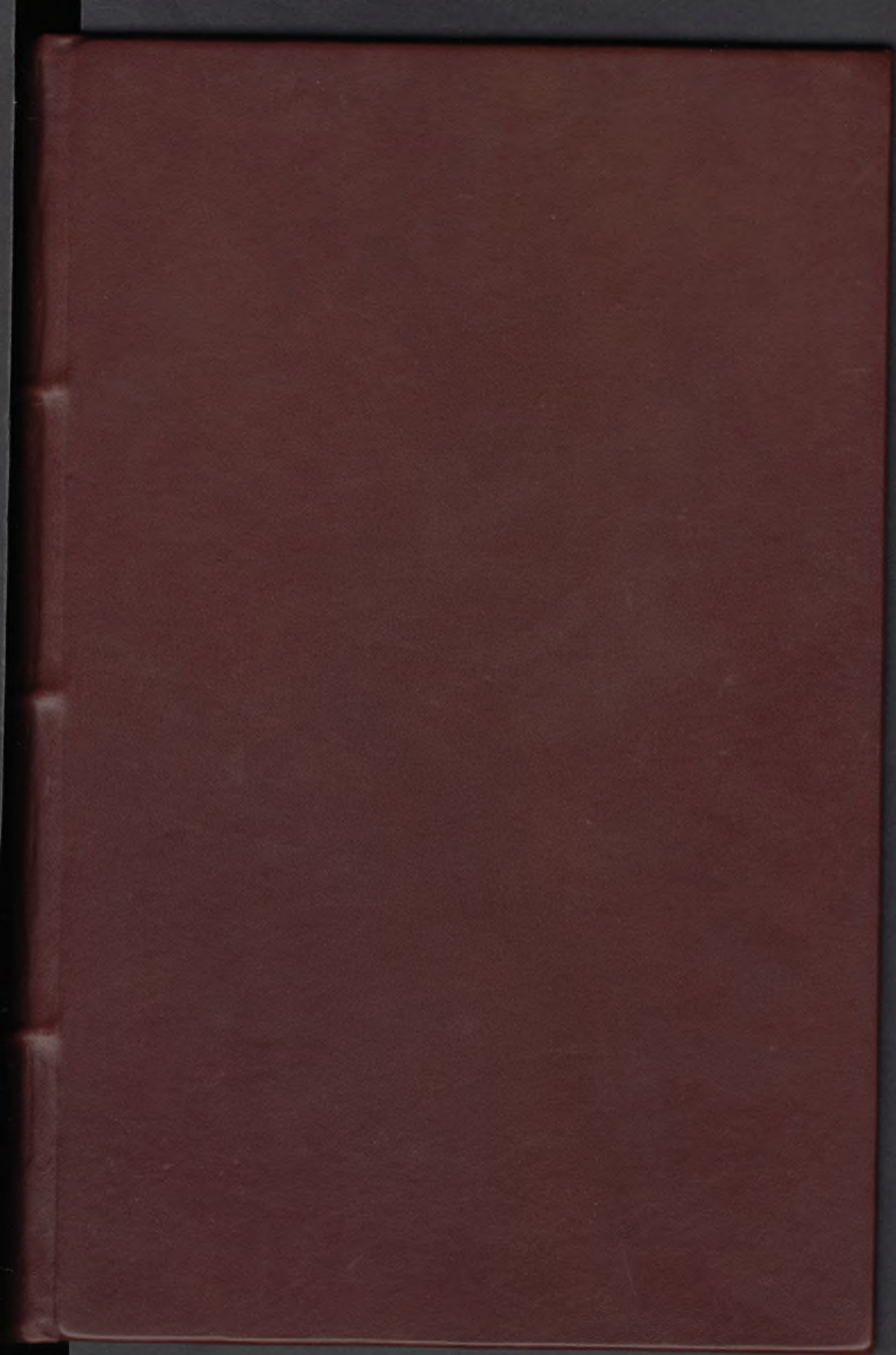
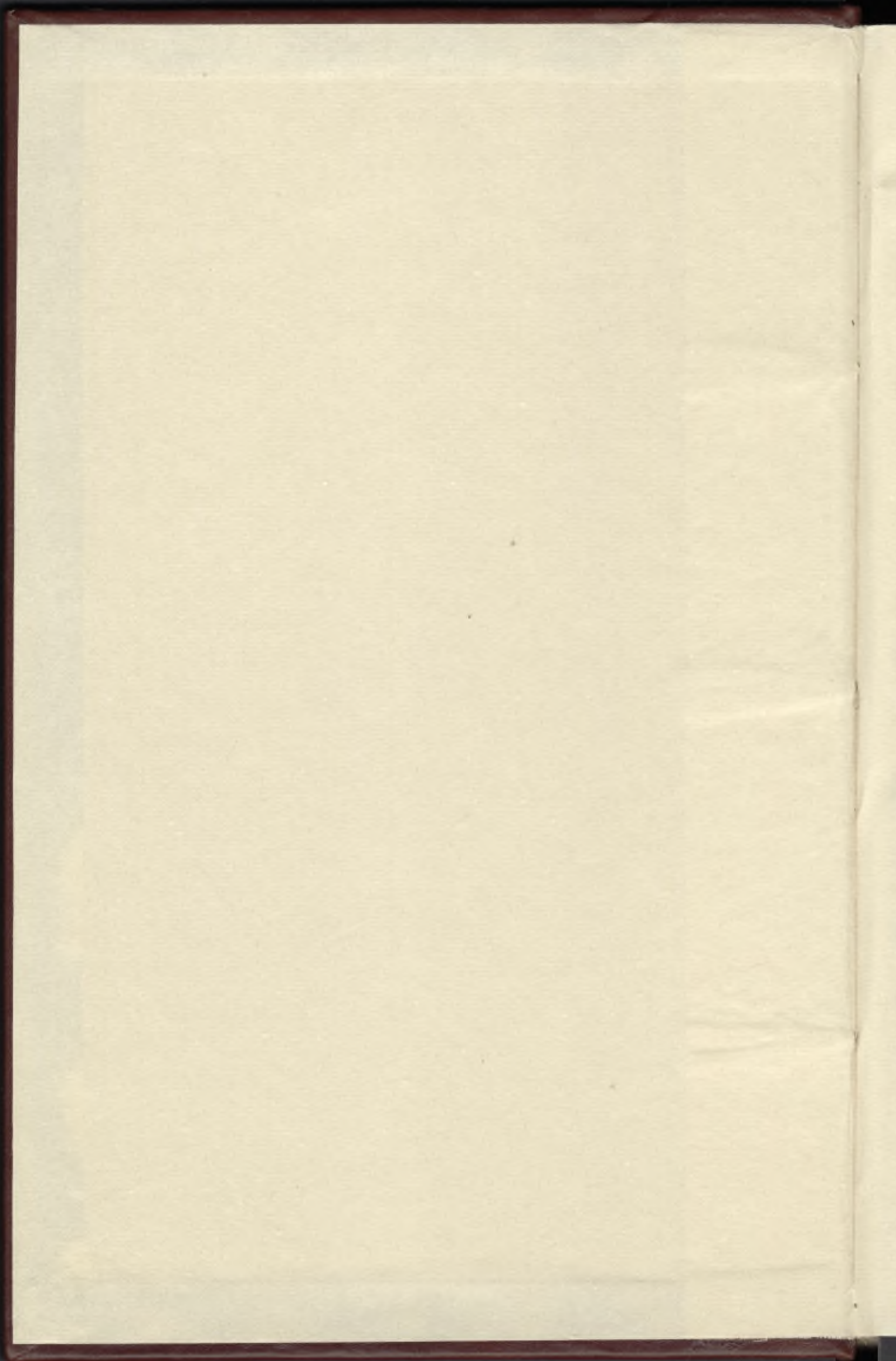
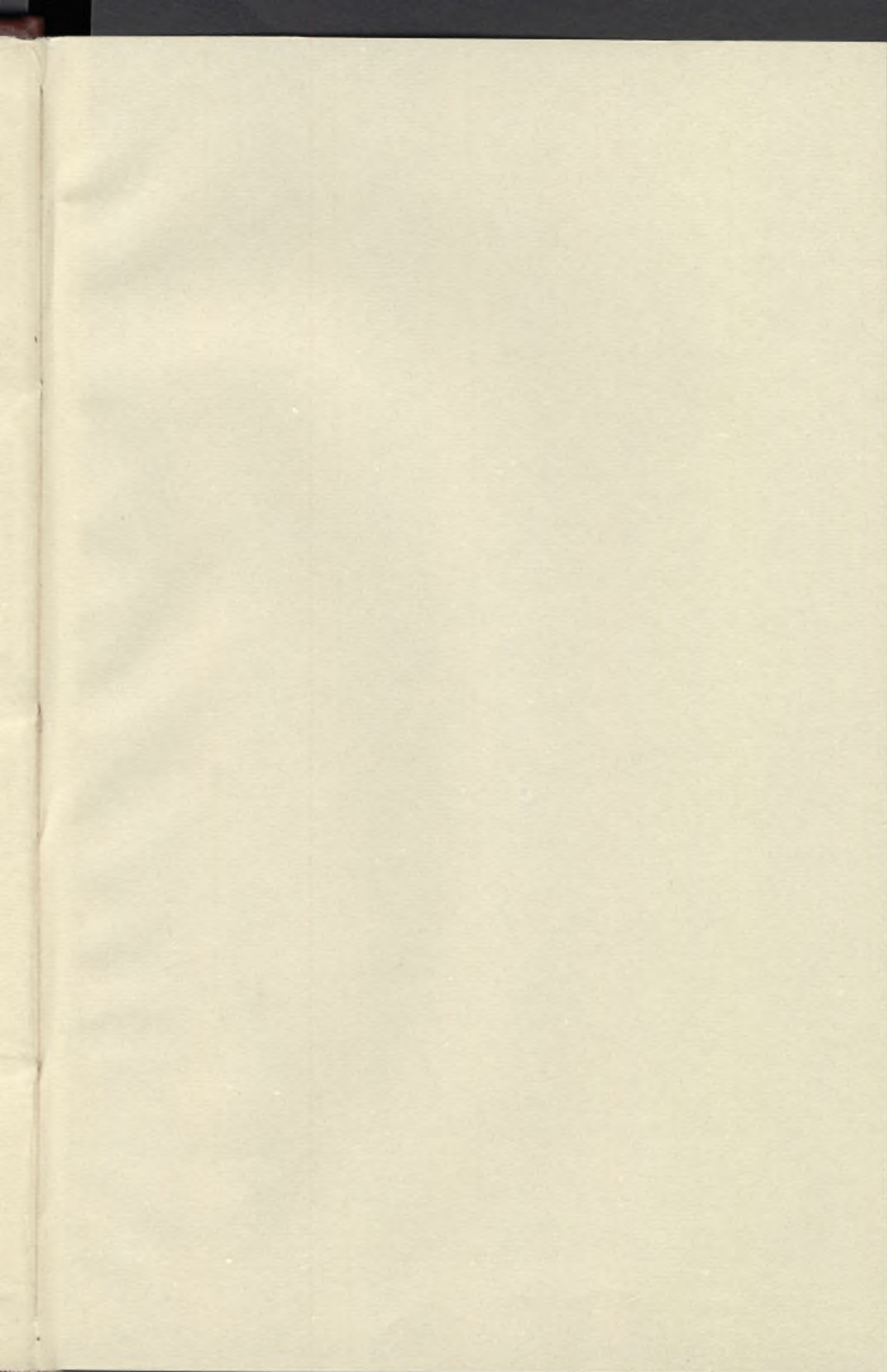
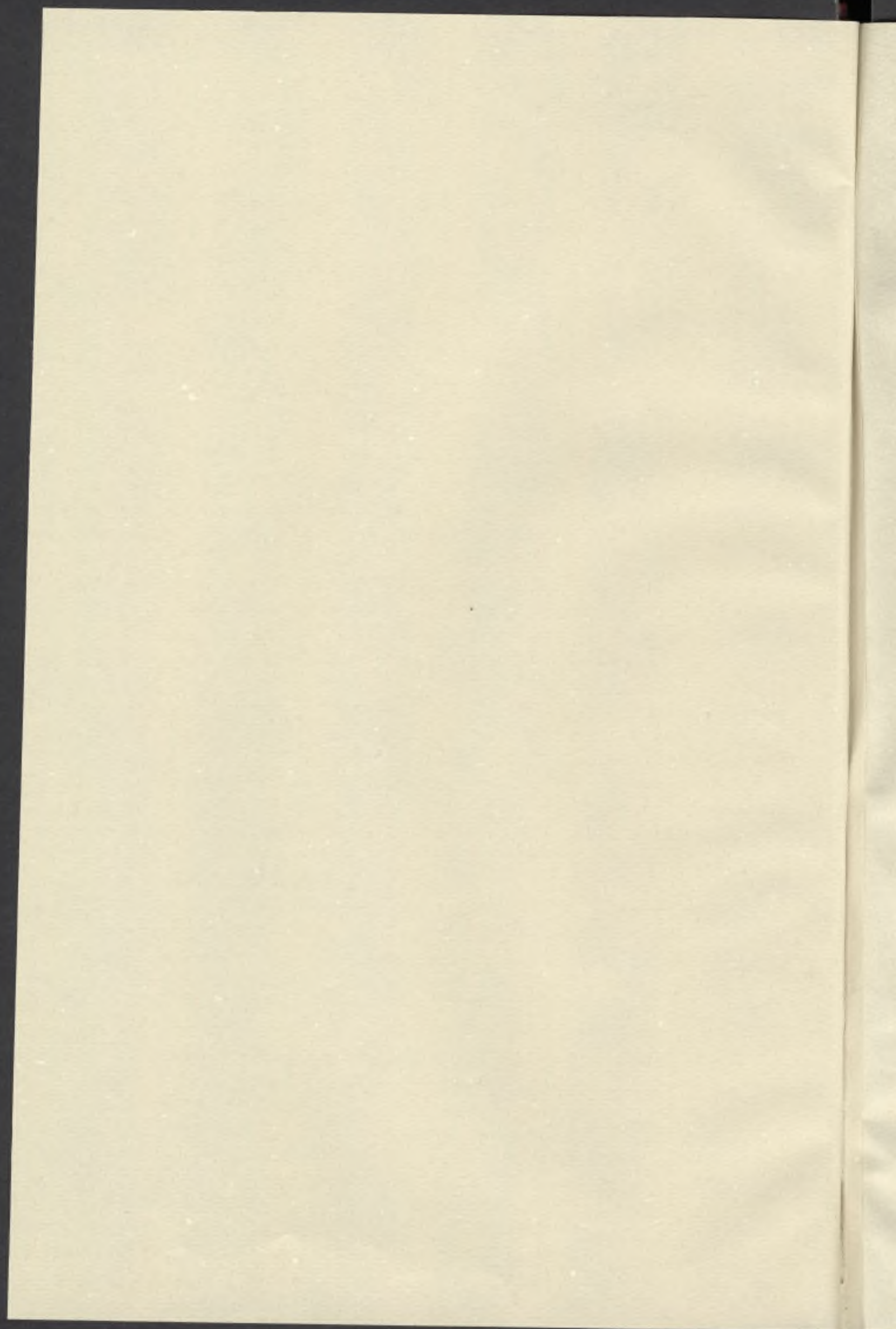

ILLVSTRISSIMO DOMINO
D. IOANNI
Comiti in Pieskowa Skála & in Zywiec
WIELOPOLSKI,
SVPREMO REGNI CANCELLARIO,
MINORIS POLONIÆ GENERALI,
Cracouiensi, Neoforen, Dolineń, Bochnen, &c.
CAPITANE O:

IVM
ILLVSTRISSIMO DOMINO,
D. MARTIANO
ALEXANDRO
à Kozielsko
OGINSKI,
Comiti in Dombrowná
SVPREMO M. D. L. CANCELLARIO,
Mścibouiensi, Radoszkou, Dorfun: &c.
CAPITANE O.

Dominis Patronis & Benefactoribus suis amplissimis

MATHIAS ŁADOWSKI Regius Secretarius,
Actorum Metrics Regni Cancellariæ Præfectus
Salutem dicit.

 Anctiones Regni Poloniæ & Ma-
gni Ducatûs Lithuanix è grandi
Voluminum mole in breuius re-
daçtas compendium acsi inclusam
nuci Illiadem, Vestris sub auspicijs, in publicũ

profero, Illustrissimi Domini. Iure etenim compendia legum Vobis deberi censeo, qui peculiari quodam amplexu viuum Patrij iuris prototypon, ac succinctam Legum seriem, quâ dignissimis Personis, quâ amplissimis Officijs ac Muneribus Vestris integerrimè geritis & repræsentatis. Iam verò recens Unio Vestri arctiori pæclari sanguinis nexu asserta, vnitam Legum Regni & M. D. Lit: synopsis cur sibi non vendicet? Vt enim symbolicâ hac Unione Vestrâ vniformis in Officijs Dignitas, in iure dicûdo æquitas, in asserēda Patria zelus, vnionis ad instar pretiosi, enitent relucētque; ita haud decuit prodeuntibus hisce in lucem Sanctionibus aliunde splendorem & patrociniū quærere & mutuari, quàm à Vestris Nominibus. Supremi Vos Legum Custodes estis, quia Supremi Cancellarij, quorsum ergo Sancita Polonos Lithuanosq; concernentia iustius deflecterent, quàm in illas manus, à quibus potissimè versantur, in illud asylum, quod naturale sibi est ac pristinum? Debebat id mea Vestri veneratio, vt & ego cum Opere meo in apertum non prodirem, nisi statim pateat, quis sim tam magnorum Nominum cultor, & WIELOPOLSCIO & OGINSKIO quantum debere velim. Meruit quidem magnitudo

Virtutum

DEDICATIO.

Virtutum Vestrarum amplissimas panegyres, ut pote quibus gesti gloriosissimè Magistratò, amplissima in Rempubl: merita, Familiarum splendor, per fasces numerati Aui, cum nobilissimis quibusq; Prosapijs contractus sanguis, non humiles in stipendium exposcunt calamos. Sed ego Venerator horum omnium è flexo genu adoro potius, cum præcones aliorum paginae loquuntur satis. Tantorum proinde Nominum venerator cum munere Vos Illustris: Domini conuenio. Sanctiones sunt, quæ mihi magno studio & sumptu constiterunt: ubi absq; labore non potuit in ordinem redigi tam vasta moles rerum sparsim (utpote per varias easq; diuersorum annorum Constitutiones) hîc & hîc iacentium. Assumpsi tamen laborem prouisurus commoditati legentium, & compendioso rerum ordine præstiturus, ut sine tanta per paginas cursitandi molestia inueniri facilius possit, quicquid alias non absq; temporis dispendio reperiri vix aliquando, aut ægrè licuerat. Accipietis Illustrissimi Domini Sanctiones has æterni affectûs & cultûs erga Vos mei testimonium, posteris documentum nunquam desituri in vos & Inclytissimas Domos Vestras studij. Non desistam ego

DEDICATIO.

WIELOPOLSCIANVM & OGINSKIANVM
Nomen venerari, Vos tantum Illustrissimi
Domini non denegetis fauorem & patrocini-
um, quod ego obsequijs meis & cultu cum
perpetuo obligationis censu studebo deme-
reri.

CON-

CONSTYTVCYE

KORONNE Y W. X. L.

ACCESSORIA

Accessoria kto excipuit, ma płacić od Dekretow, chociażby przeciwko niemu pādły. *A. 1588. fol. 481. tit. De Accessorijs.*

O appellacyách, *in accessorijs. V. tit. Appellacye. Acta V. tit. Xiegi. & tit. Zapisy.*

ACTOR

Actor gdyby pozwánego ranił, w Pozwie z nim stojąc, & *contra V. tit. Rány.*

Actor Relacye Mandatow ná Seym, *coram Actis* w Grodzie tym, *ubi bona consistunt*, ná ktorych Mándaty położone, *approbare* powinien, tak w Koronie, iáko y W. X. Lit. *V. tit. Pozwy.*

Actor sequatur forum Rei. V. tit. Euocatio. tit. Miásta.

AKADEMIA

Akádemia Krákowska, co miała, *in Pactis*, od Krolá Henryká. *V. tit. Krol Henryk.*

Akádemia Krákowska, y szkoly inſze, áby były reformowáne, Biskupi, y Rektorowie *admonendi. A. 1562. fol. 30. tit. O Szkołách.*

Akádemię Krákowskiey, *Ius Patronatus* Proboſtwá S. Floryána w Krákovie, *incorporatur. A. 1590. fol. 588. tit. Incorporatio.*

Akádemię Krákowskiey *Priuilegia & Ornamenta approbantur. A. 1613. fol. 9. tit. Akádemia.*

Akádemię Krákowskiey *Ius Patronatus* cáley Rzeczyposp. náleży, *patet in Constitutione Anni. 1633. fol. 26. tit. Akádemia.*

Ponieważ pewne Dekreta *Rotæ Romanæ*, w sprawie *inter Almam Academiam Cracouiensem*, & *Patres Societatis*, o fundowáníu szkół záfzły. tedydla wſpokoienia tey Akádemię, Krol I^o. Mſc. *iuxta obligationem, in Pactis Conuentis*, do Oycá S. włoży ſię, áby *causâ in integrum restitutâ*, do decisyey iego, y Rzeczyposp. odesłána byłá. Gdzie y *Ius patronatus Reipub. y Iura Academiae* w cále záchowane będą. á teraz *tâm in toto, quâm in parte approbantur* wſzytkie. *Ibid.*

A

Akádemie

De reformat. Acad. Crac. Herbut fol. 440.

De Erect. Acad. Cra. Herbut fol. 437. & sequu.

Akademicy Krákowskiey Práwá stwierdzone, zá deklarácýą Stolicé Apostolskiey, y szkoly Oycow Iezuitow w Krákovie záwarte, *cum declaratione*, że tak te, iáko y żadne infze, *sine consensu Reipub.* w tymi Mieście, y innych przyległych, erigowane bydz nie máia: *non præiudicando* Zakonom dla Zakonnikow. A. 1635. fol. 11. tit. Akademia

Infze zá Collegia Iezuitow tak w Koronie iáko y W. X. L. vtwierdzone, y w protectiá wzięte; *non derogando* iednák nie práwu Akademiei Krakowskiey. *Ibid.*

Akademíá Krákovská, od wszelkich contribuciy Mieyskich vwolniono. O tym iednák, co *concernit* Miásto Krakow, Akademia znieść się má, z I. M. X. Biskupem Krákovskim. A. 1658. fol. 39. tit. Akademia.

Herburt.
fol. 441 De
libertate
Schol.

Akademíá Krákovská, według stáututu, *sub titulo Schola Regni*, wolná *ab omnibus oneribus*, deklarowano, y przy Práwách, Przywileiách, Wolnościách, Constitucýami Koronnemi vtwierdzonych wiecznemi czasy zachowano. A. 1676. f. 41. tit. Akademia. Ze Studenti *ratione* tumultow w Krákovie, *in Criminalibus, Iurisdictioni Regiæ*, á *in Civilibus, Iurisdictioni Academiæ Rectoris*, *subesse* máia, *cauetur*. A. 1650. fol. 4. tit. *Securitas*.

Akademicy Máršowey, w Krákovie, fundácýa, przy Akademiei Krákovskiey. *Vide* tit. Fundácýa.

Akademíá w Kiiowie erigowác pozwolono, deklaruiác, że takiemi prerogátýwami y wolnościámi má *gaudere*, iáko Akademia Krákovská: z tą iednák kondycýą, áby w niey żadnych sekt, Aryáńskiey, Kálwińskiey, Luterskiey, Professorow, Mistrzow, y Studentow nie było. Przytym wšzytkie infze szkoly, ktore przedtym w Kiiowie były, gdzie indziey przenieść rozkazác obiecáno. w Comiśsiey Hádyáckiey A. 1659. f. 50. §. Akademia. Y drugá w Vkráinie fundowác pozwolono, tam gdzie tey mieysce sposobne vpátrzone bédzie, pod temisz Práwámi, Wolnościámi, y Condycýami, iáko y Kiiowska; náostátek y z tą Conditíá, iż gdziekolwiek tá Akademia stánie, iuž tam žádné infze szkoly wiecznemi czasy fundowane nie bédą. *Ibid.* §. Drugá takžé Akademia.

Akademicy Wileńskiey wšzytkie *jura, immunitates & Privilegia in toto* ápprobowano. A. 1676 fol. 13. tit. *Approbatio*.

— Akcyzá V. tit. Podatki.

A L T E R N A T A

Alternata Woiewodztwá Lubelskiego z Woiewodztwem Bełzskim zachowuie się, wprawdzeniu Wybráncow ná Woynę. A. 1653. fol. 9. tit. O Wybráncách.

Alternata w rozdawániu Stárostw Inflánskich V. tit. Inflánty.

Alternata Pisárzow Wołyńskich *in functione Officij* ná Trybunale. V. tit. Trybunał.

Alternata

- Alternata* Deputatá Hálckiego z Chelmskim *V. tit.* Deputaci.
Alternata wybierania Posłow *V. tit.* Posłowie.
Alternata Deputatá Ziemie Łukowskiej. *V. tit.* Deputaci
Alternata Posłá teyże Ziemie. *V. tit.* Posłowie.
Alternata płácenia Podatkow z Inflant *V. tit.* Inflanty.
Altern. w rozdawaniu mieysc Senatorskich Inflantczykō *V. tit.* Inflanty.
Alternata Biskupowi Wendeńskiemu. *V. tit.* Biskupi.

AMNISTIA

A*mnistia*, którą rozruchy domowe, y vrázy dostoięństwá Krolewskiego, ná on czás są vmorzone: *Cum exceptione* iednak połupienia Kościołow, mordow, nájazdow, y innych cryminatow, ktorých tá *Amnistia* nie okrywa. *A. 1609. fol. 887. tit. Amnistia.* Diffidencye między sobą stany Rzeczypośp. vmarzają. *A. 1670. fol. 13. & 14.*

Delinquentes in libentem electionem, *Amnistia* żadna okrywać nie ma. *V. tit. Krol. pluri V. tit. Malecontenti.*

Amnistia Obywátelom niektórym Woiewodztwá Witepskiego, y Mieszczanom Witepskim, ktorzy Moskwie *adhæserant*, *cum cassatione* Kádukow po nich otrzymanych. Tych iednak okrywać nie ma *Amnistia* tá, ktorzy nie byli przed tym Obywátelami támcznymi, y ktorzy poczynili szkody sąsiadom, y Cryminaty iákiekolwiek przez czás Moskiewczyzny popełnili, ále powinni będą káżdemu vkrzywdzonemu sprowadzić się *in foro fori*, y satysfakcją uczynić. *A. 1667. f. 68. t. Amnistia.*

Amnistia Woyskom Koronnym, y W. X. Lit. *Vide tit. Woyská.*

ANNATY

A*nnaty* w Koronie ná obronę Rzeczypośp. mają zostać. *A. 1567. fol. 134. tit. Annaty,*

Do Qwártý mają bydź dawáne, *sub pæna duplicis pensionis.* *A. 1569. fol. 184. §. Annaty.*

Reásumowano te obiedwie *Constitutie cum pænis.* *A. 1576. fol. 262. §. Pan Podskárbi Koronny.*

Przywołząc do effectu státut Krola Zygmuntá Pierwszego, y pomienione *Constitutie Annorum.* 1567. 1569. 1576. postanowiono, áby káždy z Księżey, Arcybiskup, y Biskup, ktorzy od Krolá *Beneficia* otrzymywać będą, takową sumię, iáką do Rzymu, *nomine Annatæ* dawają, dąć był powinien, Koronny do Skárbu Koronnego, á Litewski do skárbu W. X. Lit. w rok po expediticy *Sacræ*, ná obronę Rzeczypośp. *sub pæna duplicis summe de bonis mobilibus proprijs; in defectu verò, de prouentibus & redditibus repetenda.* O co Instigátor Koronny, *ex delatione Officialiũ Thesauri*, czynić będzie powinien, *sine intermissione, sub*

Herburt.
fol. 15. tit.
Annatæ.

Herburt.
fol. 16. 15.
de eisd. An-
natu.

solutione tey summy *de suo*, z Instigacyey Posłow Ziemskich ná Seymie. Podskárbi zaś Koronny do Ráwy to wnosić powinien, y rachunek czynić z tego. A Litewski ná obronę także Rzeczyp. obracać ma. Więc aby to już w wątpliwość nie było przywodziło Oycá S. w tey mierze pozwolenia dosięże Krol I. Mśc. y choćby też dla iákich przyczyn effectu to nie wzięło, terażniejszy postanowienie, *vim & robur suum* mieć ma: *sine derogatione tamen juris Apostolici*, A. 1607. f. 834. t. O Annatách. *Apostatae*, V. tit. Aryáni.

A P P E L L A C Y E

Herburt.
fol. 17. &
fol. 90.

Appellacya z Wiecow szła ná Seym. A. 1550 fol. 5. §. Wiecá iż znany. A kto ná Wiecá ábo ná Seym áppellował, tám się o główną rzecz miał rozeprzeć *ibid.*

Toż się y teraz o Trybunale rozumieć ma. A. 1588. fol. 481. tit. *Prosecutio*.

Appellácia z Wiecow nie szła ná Seym, o kmiecie, y ich rzeczy, y o rány Szlacheckie, o spás, o długi zápisane, w rzeczách niewątpliwych, y kędy iásny statut iest. A. 1569. f. 193. §. A te rzeczy.

A w Podlaskim Woiewodztwie, oto wszystko nie szła, ani o rękoiemstwo, wyrabianie drzew, wyłowienie ryb, posieczenie łąk, o płoty, o zájęcie y pobicie bydła. *ibid.* f. 191. §. Roki Ziemskie.

Appellacye *in Criminalibus & Civilibus*, Osob świeckich między sobą, y Duchownych z świeckimi, ktore w Duchownym sądzie, *corā loci Ordinarijs*, będą intentowane, *intra Regnū* máia być expediowane. do czego stan Duchowny ma wydać, przed wyscieniem Roku, z Synodu sposob, zá deklaracyą Oycá S. żeby ná pewnym mieyscu takowe sprawy, *intra spatium sex Mensium*, determinowane były. A. 1607. fol. 835. tit. O Appellacyách.

Herburt.
fol. 5.

Appellacya *ab Accessorio*, nie ma bydz dopuszczona, chyba á *perimenti*, ktore niesie zysk ábo strátę sprawy. A. 1557. f. 10. §. Aby tym prętsza.

Reassumowano to. A Sędzia, o niedopuszenie, *pro damnis* nie ma bydz pozywany, *sub pena duplici 14. Marcarū*. A. 1588. fol. 481. tit. *De Accessorijs*.

Ad prosequendam iednak pozwać wolno. *ibid.*

Herburt.
fol. 18.

Appellans *in Accessorio*, od ruszenia odstępować nie może. á to o Pozwanym rozumiey. *ibid.* tit. *Prosecutio*. (xátiey.

Appellacya á *malè obtento* ma bydz wolna. *ibid.* fol. 468. tit. o Relá-

Appellacye po dekretách *satisfactionis* iść nie máia. *Vide t.* Sprawy. Appellacya *in quatuor articulis Castrensibus*, *extra Palatinatum* ma bydz odprawowana, y raz tylko dopuszczona bydz ma. A. 1598. fol. 706. tit. Bepieczeństwo.

Plockiemu, Podlaskiemu, y Ráwskiemu, Woiewodztwom, to tylko służyło. Ale potymtego pociągniono ná wszystkie. A. 1611. fol. 3. tit. Deklaracya.

Appellacye

Appellacye w sprawach Vrządowych świeżego vczynku, w Kijowskiu y Bracławskim Woiewodztwach, *inter Causas* tychże Woiewodztw, y Wołyńskiego, do Lublina, nie do Piotrkowá, máią bydz odsyłane. *A. 1613. fol 13 tit O Appellacyách.* Przyięły tę Constitutiá, Woiewodztwá, Wołyńskie y Czerwiechowskie: deklárowano iednak, iz we wfzytkich sprawach. Vrządowych, y świeżego vczynku (*solis Causis psci & merè incarceratorum exceptis*) nie miedzy Koronne conseruaty, ani do Piotrkowa, ále miedzy sprawy tych ze Woiewodztw conseruowane do Lublina, *cum praefixione termini in duabus septimanis*, pozwy máią byc wydawane, y appelacye dopuszczane: *sub nullitate extraditae citationis, & admiffae appellationis, atq; p.cna quingentarum Marc. Polon: super euocante decernenda. A. 1638. fol. 16. tit. O Dekretach.*

Plura o Conseruatach Vide. tit. Trybunał.

Appellacye Woiewodztwa Mazowieckiego, *per excepta*, bez Kocow, wolne byc máią. *A. 1576. fol. 298. tit. O Appellacyach.*

Po Szwedzkiey Woynie, wolno bylo kazdemu, w sprawach *ratione fundi*, y wfzelákich innych praetensyi, w Trybunale, *in appellacione* wfiszających, znówu *ad forum competens* przypozywac, y infzają appellacyą wytoczyc, *non obstante praescriptione. A. 1658. fol. 25. § Minorenes zas.*

Appellacye w sprawach, *pro vulneribus, & liquidarum Inscriptionum, tam ante, quam post obtentum Processum*, isc nie máią, chyba w tych sprawach, kiedy *intercedit disquisitio de iuribus. A. 1669.*

Ná Elećciey KROLA I. M. MICHAŁA. *tit. Prolongacya Trybunału.*

Appellacya od ładow Ziemskich, y Grodzkich, tak Aktorowi, iáko y Pozwanemu, niema bydz dopuszczoną, w sprawach tych. *In executione Rei iudicatae. Ad inscriptionem exemptionum liquidarum: Deductionis scrutiniorum, Inquisitionum*: także do recogniticy summy, trzech tyfięcy nieprzechodzący, ktorych *finis*, albo *probatio*, albo *euasio*, wyiáwfszy, zeby *falsitas* bylá recogniticy zádana. *Item pro vulneribus & taxa Capitis plebei: pro extraditione subditorum*: tudziez o dziesięćiny *liquidi iuris*: o Wyderkauffy: także *in causa iniuriarum Terrestrium*: *pro taxa* Piąćiu set złotych: o grabieże *similis taxae: à leui* także *accessorio*, nie ma byc appellacya dopuszczona, chyba w takich terminách, gdyby *exceptio accessoria* przyniosła zysk, albo strátę: áni w sprawach gránicznych od sądu Ziemskiego, ále tak *cum principaliter Citato*, iáko *cum Collateralibus* ma bydz *remissa ad Campum*, gdzie dopiero od sądu Podkomorżego, *a definitiva sententia*, ma isc appellacya: *salvis prosecutionibus & causis pro grauamine*, y gdyby przeciwko práwu, y słuźności, kto był Dekretem vciążony. *A. 1670. fol. 22. tit. O Appellacyách.*

- Appellacye od Sądow tak Ziemskich, iako y Grodzkich, Infląnskich, do Sądow Ządwornych Asseforskich Koronnych. *V. tit. Infląnty.*
- Appellacya od Sądow Grodzkich potocznych Wárszawskich, Szláchćicowi ná Trybunał, *inter Causas Terminorum Tactorum, à Plebcio zá Dworem, in Causis Maioribus, taxam trecentarum Marcarum excedentibus,* isć ma. *V. tit. Grodzkie Sady.*
- Appellacye w spráwách, z Duchownemi, o Dobrá Ziemskie y poddáne w W. X. Lit. w Trybunale, *in Iudicio seculari,* sądzone być máią. *V. tit. Duchowni.*
- Appellacya w spráwách Religiey Græco-Ruskiey, od Wládykow, *restá* do Sądu Krolá I. Mći. ná Relacye, nie do Pátryarchy Constantinopolitańského, isć powinna. *V. tit. Religia Græcka.*
- Appellacya kiedy ma bydz wolna. *Vide tit. Bánnicye.*
- Appellacya od Hetmána. *Vide tit. Hetmáni.*

APPENDICES

- A**ppendices żadne, w Vniwersałách o Podatkách, ktoreby *cum aliquam Legis,* á nie deklaracyą o Podatkách miály, nie powinny być pisáne. A ná przeszłym Seymie nápisáne, *cassantur.* *A. 1647. fol. 3. tit. Deklaracya.*
- Znowu *appendices,* iesliby iákie w Laudách Woiewodztw y Ziem, *cum diminutione* Prowentow Ordynaryinych, álbo *cum depatatione* Miast, mimo Przywilecie ich, náydowały się, *pro irritis declamantur in A. 1662. V. tit. Lauda.*
- Appendices,* jednę przy Commissyey między Obywátelámi Pileńskimi, á Xiążęciem I. M. Kurląnskimi, względem ápprobáctey responśu ná Elećciey: drugą przy Commissyey między Obywátelámi Powiátu Bráćławskiego, y tymże Xiążęciem, względem prątenśy y długow, wiecznie zniesiono. *A. 1677. fol. 46. tit. Appendices.*
- Woytośtwá y Szofystwá, *per Appendices,* Miáśtom incorporowane. *V. tit. Woytośtwá.*

APPROBACYE

- A**pprobacya Scriptu, o obronie Vkráiny y pohámowániu Kozakow, *ad Archium* podánego. *A. 1638. f. 3. t. Obroná Vkráiny.*
- Approbacya Dworu w Wárszawie, Pieczętarzom Duchownym, testámentem, przez I. M. X. Zádziká, dárowánego. *A. 1638. fol. 34. tit. Approbacya.*
- Approbacya Zapisow, w Xieęgách Ziemskich Krákowskich, pod czas śmierći Stárośty támcznego, zeznánych. *Ibid. fol. 36. tit. Approbacya.*
- Approbacya wieczności plácu w Mścisławie; *Vr. Ianowi Philemonowiczowi. Ibid. fol. 46. tit. Potwierdzenie.*
- Approbacya Scriptu do *Archium* dánego, względem directiey Kofá Pofelskiego W. X. Lit. *A. 1641. fol. 18. tit. Approbacya.*
- Approbacya

Aprobacya donatocy Dworu, ná Sady Ziemskie, Zmudzkie, w Rosieniách, przez Stároste Zmudzkiego uczynioney. *Ibid. fol. 25. tit. Donacya Dworu.*

Aprobacya *resignationis* Dobr, Vr. Mikołajá Mieczkowskiego, Vr. Stánisławowi Szofdrskiemu. *A. 1647. fol. 10. tit. Aprobacya.*

Aprobacya nádania Kámieniczki Kredowskiej, w Miásteczku Brzeżinách, ze dwiená plácami y rolámi, Ostarzowi Anyolá Strożá. *salvis oneribus & juribus Reipub. & Parochialibus. Ibid. fol. 16. tit. Libertacya.*

Aprobacya intentocy y skutku icy, Wielm. Xiążęciá Rádziwifa, Kánclerzá W. X. Lit. do zmurowánia wieży, w Zamku Pińskim, dla Xiąg Ziemskich y Grodzkich. A *Laudium* Powiátu Pińskiego, ná to uchwalone, poniewaz przeciwno niemu pozáchodziło nieco Protestatuy, zniešiono. *Ibid. fol. 25. tit. Wieża.*

Aprobacya Scriptu, *in vim* samego tylko porzádku, między Márzaskámi Koronnemi, y W. X. Lit. do Akt Metriki oboicy, podánego. *Ibid. fol. 43. tit. Aprobacya Scriptu.*

Także Scriptu, *ratione* obrony Rzeczyp. *ad Archium* danego, do Seymu blisko przyšłego Ordynáryinego sześć niedzielnego. *A. 1649. fol. 6. tit. Aprobacya.*

Aprobacya deklaracyey Łaski Krolá I. M. IANA KAŻIMIERZA, pod Zborowem, Woysku Zaporowskiemu dáney. *A. 1649. fol. 7. tit. Aprobacya deklaracyey.*

Aprobacya *Actorum Interregni*, y Dekretow Kápturowych. *V. tit. Dekreta Kápturowe. tit. Interregnum.*

Aprobacya Kupná sześciu wlok pustych, y sześciu Morgow, Meyluny, nazwanych, w Stároštwie Kupiskim, Vr. Hermanowi Gánskošowski Chorażemu Derptskiemu. *salvis oneribus Reipub. & seruitio bellico. Ibid. fol. 46. tit. Gratitude.*

Aprobacya Scriptu, względem obrony oboygá Narodow, *ad Archium*, danego. *A. 1653. fol. 4. tit. Approbatio.*

Aprobacya A& Ziemie Bielskiej, za Vniwersálem Krolewskim, z Bráńská, dla powietrza, do Surázá, á potym ztamtád, dla tegoż powietrza, do Wsi Choiewá, przez Obywátelów teyże Ziemie, ná Seymiku, od Krolá I. M. złożonym, przeniesionych, *cum declaratione*, iż co się w Surázu y Choiewie działo, iákoby się w Grodzie Bráńskim stało. *Ibid. fol. 24. tit. Aprobacya.*

Aprobacya scriptu, *ad Archium*, podánego. *A. 1654. fol. 2. tit. Script.*

Aprobacya Scriptu, *ad Archium*, danego. *A. 1655. fol. 28. tit. Aprobacya.*

Aprobacya Scriptu, *ad Archium*, danego, względem *Præsidium* Krákovskiego, który w ręku I. Mei. X. Kánclerzá W. Koronnego zostawác będzie. *A. 1658. fol. 30. tit. Aprobacya.*

Approbacya *immunitatum* Dobr Collegiorum Kroskiego, y Poznańskiego, y wvólnienie onych, od ciężarów wszelákich, pod ktore *Equestris Ordo* podlegać niepowinien: *saluis oneribus seruitij bellici & Reipub.* A. 1659. fol. 17. tit. Approbacya.

Approbacya Scriptu, *securitatem* pewnych Osob w sobie mającego, *ad Archium*, podanego. A. 1661. fol. 2. tit. Script.

Approbacya Rescriptu, z Kancellárey W. X. Lit. pewnym Obywátelom Woiewodztwa Połockiego, wydanego. A. 1661. V. tit. Woiewodztwo Połockie.

Approbacya Scriptu pewnego *securitatis Reipub.* *ad Archium*, danego, *cum hac declaratione*, że *pro lege perpetua* ma być rozumiany, y że ná przyszłym Seymie, *ante rationes Senatus Consultorum* przeczytany, y *in Volumen* Constituty Seymu przyszłego inferowany będzie. *Ibid.* fol. 14. tit. Script.

Approbacya Scriptu, niektórym Woiewodztwom służącego, *ad Archium* danego, *cum declaratione*, że *pro Lege perpetua* ma być rozumiany. A że Script *securitatis Reipub.* ná przeszłym Seymie, *ad Archium* dany, y ápprobowany; ná Seymie terażnieyszym *extraordynaryinym* nie iest czytany, ani *in Volumen Legum* inferowany; tedy obádwa, terażnieyszy, y przeszłego Seymu, wespół ná przyszłym Seymie mają być czytane; y *in Volumen Legum* Seymu przyszłego inferowane. A. 1662 f. 4. t. Script. *Reassumuntur* te Constitutie, y *declanatur*, że pomieniony Script niektórym Woiewodztwom służący, w Inwentarz innych Scriptow wpisany, y ná przyszłym Seymie, *in Volumen Legum*, inferowany będzie. A. 1667. fol. 3. tit. Reásumptia.

Approbacya Scriptow dwu pewnych, *ad Archium* danych, iednego Wielm. Hieronymowi Wierzbowskiemu, Woiewodzie Sieradzkiemu, á drugiego Vr. Andrzejowi Morfztynowi Referendarzowi Koronnemu służących. A. 1662. fol. 27. tit. Approbacya.

Approbacya Scriptow dwu, do Aët Metryki Kancellárey W. Koronney podanych. A. 1667. fol. 4. tit. Approbacya.

Approbacya Scriptu *ad Archium* danego, Obywátelom Ziemi Inflánskiej służącego. *Ibid.* fol. 6. tit. *Approbatio*.

Approbacya *diplomatus* Woiewodztwom, Kiiowskiemu, Smoleńskiemu, z Powiátem Stárodubbwskim, y Czerniechowskiemu z Powiátem Nowogrodzkim, danego. *Ibid.*

Approbacya Scriptu, Vr. Woyciechowi Gołyńskiemu, Cześnikowi Czerniechowskiemu danego. *Ibid.* fol. 22. tit. Approbacya

Appr. Scriptu, *ad Archium* danego. *Ib.* f. 3. t. Ordynacya Woyská.

Approbacya Tráktatu Páacificacyey pod Łegonicami, y z náznáčeniem Zapłaty Woysku, *non præiudicando juribus & immunitatibus Reipub.* *Ibid.* fol. 3. tit. Approbacya.

Approbacya Regimentárstwá nád Woyskiem W. X. Lit. pod czás zámieszánia Rzeczyposp. *post fata* Wielm. Wincentego Korwiná Gásiewskiego

- Gaśiewskiego, Podskárbiego Wielkiego, y Hetmána Polne^o W. X. Lit. Wielm. Michałowi Pácowi Káosztellanowi Wileńskiemu, zleconego; *cum assecutione*, że o władzę, którą miał, poki nie został Hetmánem W. X. Lit. ani o Executią, od nikogo nie będzie turbowány. Wárowano przytym, że to władzy y Vrzędowi Hetmáńskiemu *præiudicare* nie ma. *Ib. f. 63. t. Appro.*
- Approbácy Scriptu, y Przywilciow od Krolá I. M. MICHAŁA, *Ex libris* Woiewodztwa Smoleńskiego, Powiatu Stárodubowskiego, y części Woiewodztwa Połockiego, dánych. *A. 1670. fol. 50. tit. Vkontentowanie.*
- Approbácy Scriptu, o obronie Rzeczyp. *ad Archium* dánego. *A. 1673. fol. 7. tit. Script.*
- Tákże Scriptu, *ad Archium* W. X. Lit. dánego, do obrony Rzeczyposp. należącego. *Ibid. fol. 14. tit. Approbatio.*
- Approbácy Scriptu, *ad Archium*, dánego, *ratione subsidiorum* od postronnych Chrześciáńskich Pánów y Monárchow, iáko y ofobliwey Ordynácyey, ná Conuocátiey generálney tcháźniey Wárlzáwskiej, vczynionej. *Conf. general. Varsau. A. 1674. §. Ratione subsidiorum.*
- Approbácy Scriptu, *ad Archium*, dánego, w którym popárcie Woyny, przeciwo Nieprzyacielowi Rzeczyposp. *A. 1676. fol. 13. tit. Script.*
- Approbatio obligationis* Dobr Trąbki y Náborowo, *aliorumq. adjacentium*, w Ziemi Zakrocymskiej, *in Personam* I. M. Stánisláwa Iácká Swięćickiego, Nominátá Biskupa Chelmskiego, przez Vr. Annę z Noskowá Firleiówą, Stároścíná Lubelská, wprzód w Lublinie, á potym corá *Actis Varsauien.* zeznáney, *in toto, & cu assignatione fori Castri Zakrocimen: eiusdemq. obligationis, quorumvis juris defectuū suppletio. Ratione verò restitutionis,* (prout sonat obligatio) *taxam* Grod Zakrocymski, ábo Ziemstwo, *ad requisitionem*, *præuiá* icdnák *ad citationem Partis, visá rei veritate, constituet.* która náznáczona, *non obstante Partis contumaciá*, y do Grodu podána, ma *bonis superscriptis, usq. ad exsolutionem summæ totius, inherere.* Wolno przytym teyże Vr. Firleiówey, pomienione Dobrá, temusz I. M. X. Nominatowi przedác, *cum assistentia amicorum,* (*non obstantibus quibusvis super Marito ipsius obtentis condemnationibus*) Donácią, *comm quibusvis Actis* vczynić, y *restantem ex obligatione summam*, ná wlásną obroćić potrzebę. *Ibid. fol. 33. tit. Fundácy.*
- Approbácy Rescriptu, Krolá I. M. MICHAŁA, Ianowi Iákubowi Stepniowskiemu, *ratione cassationis Decreti Commissorialis, Wielicie lati.* *Ibid. fol. 50. tit. Approbácy.*
- Approbácy Scriptu, *ad Archium*, dánego, *in rem* Woiewodztwa Podolskiego. *A. 1677. fol. 10. tit. Approbatio.*
- Approbácy resignácyey Wsi Konopnice w Woiewodztwie y Powiecie

wiecie Lubelskim leżący, przez Mágistrat y Pospolstwo Miastá Lubliná, Vr. Ianowi Gałęziowskiemu, Stárosćie Wawelnickiemu wczyniony. *A. 1677. fol. 13. tit. Wies.*

Approbacya Scriptu *ad Archium* danego. *A. 1678. f. 5. t. Script.*

Approbacya Scriptu W. X. Lit. *ad Archium* danego. *Ibid. fol. 1. tit. Approbacya.*

Approbacya transáctiey, przez Commissarze Duchowne, z Vr. Olbráchem Adryanem Lásockim, Stárosta Wyssogrodzkim, o przewoz ná Wisle pod Wyssogrodem, Przywileiem Xiążąt Mázwieckich, Kościołowi S. Iana w Wárszawie, *in vim perpetue foundationis*, oddány, wczyniony: y resignátiey pomienionego przewozu, temuż Vr. Stárosćie *jure hereditario* zeznány. *Ibid. fol. 38. tit. Przewoz.*

Approbatio & incorporatio, juri Terrestris hereditario, placow, jednego w Wyssogrodzie nád Wisłą, ná którym spichlerz zbudowany, á drugiego we Wsi Kámionu, ná którym Zupá postawiona, dziedzicznym Praweni, przez Vr. Olbráchtá Adryaná ná Brzeżinách Lásockiego Stároste Wyssogrodz: kupionych. *Ib.*

Approbacya donátiey Kámienice, pod Bázanty, názwaney, w Krákwie ná końcu Vlice S. Iana, przy murze leżący, przez Vr. Iana Górczyńskiego Woyskiego Nowogrodzkiego, w Aktách Mieyskich Robczyckich, Oycom Piarum Scholarum zeznány, y pozwolenie tymże Oycom w nicy miezkánia; *salvis oneribus Reipub. & juribus Academię Cracovięnsi.* *Ibid. f. 42. t. Approbacya.*

Approbacya Scriptow *ad Archium* danych, Koronie, y W. X. Lit. służących. *A. 1683. fol. 7. tit. Approbatio Scriptow.*

Approbacya Scriptu, *ad Archium* danego, względem Summy Neapolitánskiej. *Ibid. fol. 17. tit. Approbatio.*

Approbacya Scriptu, *ex Senatus Consilio*, Vr. Vr. Potockim, Kásztelánicom Kámienieckim, ná cztery Tysiące zł. danego. *Ibid.*

Approbacya Praw Krolowey Icy Mci. Ludwiki Márycy, ná Dobrách Krolá I. Mci. IANA KÁZIMIERZA dziedzicznych, tak ruchomych, iák y nieruchomych, w Koronie, y W. X. Lit. *V. tit. Krol.*

Approbacya resignátiey gruntu, ordynacyey Ostrogskiego Xcia, podległego, w Wárszawie leżącego, Vr. Podkomorzemu Koronnemu wczyniony. *V. tit. Ordynacya.*

Approbacya Przywileiow ná Szláhećtwo. *V. tit. Szláhcie.*

Approbacya Przywileiow iákich. *V. tit. Przywileie.*

Approbacya Rewizyi. *V. tit. Rewizya.*

Approbacya *Laudum* Podolskiego. *V. tit. Rozboynicy.*

Approbacya Dániny iákicy. *V. tit. Dobrá.*

Approbacya Praw Mieyskich. *V. tit. Miastá.*

Approbacya Przywileiow *Collegijs* ábo Klafztorom, Kościołom. *V. tit. Collegia, Klafztory, Kościoły.*

Approbacya Fundacyi. *V. tit. Fundacya.*

Approbá-

Approbacya Bráctwa Łuckiego przy Cerkwi S. Krzyża. V. tit. Fundacya Bonifratelow.

Approbacya Auctiey prowentu Posłowi Rzeczyckiemu. V. t. Poseł.

ARCYBISKUPI

Arcybiskup Gnieźninski, według Przywileiu Krolá I. M. KAZIMIERZA Trzeciego. A. 1451. Krole ma Koronować, á nie kto inszy. A. 1550. fol. 3. §. A naprzod.

Arcybiskupá tegofz, *circa trinam Regis admonitionem*, powinność. V. tit. Krol.

Arcybiskupá Gnieźnińskiego powagá, rząd, y powinność, *sub Interregno. Patet ex Actis Interregni.*

Arcybiskupstwo Lwowskie, dla szczupley iego intraty, trzymać *cum Beneficio aliquo seorsuo unico* pozwolono. Co inszym Biskupstwom wszytkim, *in sequelam*, isć nie ma. A. 1633. fol. 28. tit. *Incompatibilia.*

Metropolicie Kiiowskiemu mieysce w Senacie, z taką prero-gatiwą, *et liberae vocis usu*, iako zásiadają Ich MM. Ducho-wni *Ritus Romani*, po Arcybiskupie Lwowskim, náznáczono. w Commislyey Hádýáckiey. A. 1659. fol. 50. §. Aże w spol-ney Oyczyźnie.

ARCYXIAZETA

Arcyxiażat Rákuskich, *propter molem belli Turcici*, y niebespie-czeństwa od Narodow Pogáńskich, ná Krolestwo postulować *non expedit.* A. 1575. fol. 231. §. Ale iż niektorzy.

O tymże. A. 1587. fol. 433. §. To iest, widzieliśmy.

Miánowicie o Máximilianie *cautum est*, áby *et in casu Interre-gni* nikt go nie forytował, *sub penis laesae Maiestatis et Perduel-lionis.* A. 1590. fol. 562. tit. Vbespieczenie Rzeczyposp.

Z Arcyxiażety, z strony tegofz Máximilianá, *Transactio approba-tur.* A. 1589. fol. 507. tit. *Transactio Rákuska.*

Nie dosyc iey Máximilian uczynił, y dla tego pewne vbespiecze-nie Rzeczyposp. od iego prátextow stánelo. A. 1590. fol. 562. tit. Vbespieczenie Rzeczyposp.

AREND A

Arendá *Bonorum Ordinatorum* P.P. Myszkowskich, do lat sześciu pozwolona. A. 1649. fol. 8. tit. Arendá.

Znowu do lat sześciu. A. 1658. fol. 36. tit. Pozwolenie Arendy.

Arendowne Contrácty skárbowe ná Ąkonomie, Málborską y Ro-gożińską, *Iuribus Ecclesiae et Reipub. saluus, approbantur.* A. 1667. fol. 19. tit. Ąkonomie Pruskie.

Approbatúra Costiucya. A. 1670. fol. 23. tit. O Ąkonomiey.

Ná Arendarzow, y Zastáwnikow, co zá Podatek stánowiono. V. tit. Podatki.

A R E S T A

Arest Condemnaty, v káždego Sądu ma isć do 23. godziny, chyba żeby się Sądy dokończywały. *A. 1588. fol. 482. i. Aresty v sądow*
Od Arestu *salarium* grosz. *Ibid.*

Aresty Condemnat, tak *in Criminalibus*, iako *& in Civilibus causis*, Wołyńskiemu, Kiowskiemu, Bracławskiemu, Woiewodztwom mają isć, iako Koronnym. *A. 1601. fol. 744. tit. Aresty.*

Herburt.
fol. 20. tit.
De Arest.
pacun.

Arest nie ma bydź dopuszczony ná pieniądzedze osiadłego, chyba żeby *Possessio liti non corresponderet*. ktore iednak przez osiadłego wyręczyć może, iż Prawu dostoi, y rzeczy Sądowej dosyć uczyni. *Except: Mazow: A. 1576. fol. 301. tit. O Arestowaniu.*

Arest ma prosequować do Niedziel szczęściu, *in eodem iudicio*, ten który arestował, *sub nullitate Arestu*. *Ibid.*

Arestowanie Żołnierskich pieniędzy. *V. tit. Żołnierze.*

A R Y A N I

N A Aryánow, y ich Protektorow, y Fautorow w Koronie, y W. X. Lit. Statut Władysława Łagielá, o Hæretykách reássumowano. A Sárostownie y ich Vrzędy, káždego takiego o to *legitime convictum*, ná gárdle, *sub priuatione Capitealis*, karać powinni. *A. 1658. fol. 1. tit. Sekta Aryánska.*

Herburt.
fol. 191. tit.
Hæreticus.

Fautoribus ich, *tantum pro pænâ perduellionis*, Forum w Trybunale, *inter Causas Conservatas Mixtiformi*, ad instantiam cuiusvis, náznaczono. w Wielkim zaś Xięstwie Lit. w Trybunale *in quouis Registro*. *Ibid.*

Czasu do wyprzedania się im, lat trzy pozwolono. *Salva Bonorum & Debitorum repetitione*, *citra liberum* iednak *sectæ suæ exercitium & capacitatem publicorum muniturum*, *sub pænâ superius expressis*. *Ibid.*

Potym zaś, do wyprowadzenia się z Państw tych, skrocono im czasu do lat dwóch, a die 10. Iulij Añ. 1658. *sub rigore* przeszley Constitucyey. Co Osobom do Wiary S. Kátholickiey Rzymskiey nawracájącym się ízkodzić nie ma. *Salvis per omnia iuribus Ecclesiæ S. Romanæ, & Ducatus Masoviae Decretis*. *A. 1659. fol. 1. tit. Declárátia.*

O tychże, pomienione Constitucye 1658. & 1659. exequować wszelákie Vrzędy y Sądy powinne. A w Wiel. X. Lit. takowym Spráwom, *inter causas Compositi Iudicij*, w Trybunale Forum. *A. 1661. fol. 1. tit. O Aryánach.*

Znowu o tym Constitutia 1658. tak declárovano, że y Białegłowy wszystkie teyże sekty, *eidem iuris rigori* podlegáć mają, także y ci, ktorzy lubo sámi Wiarę Kátholická przyięli, Zony iednak swoje w tym błędzie przy sobie *fovent*, y sługi Aryanki chować, z Ministrami correspondentie mieć, y dzieci w tymże bluźnier-

stwie

stwie ćwiczyć pozwalając, y innych *abusus*, Prawu przeciwnych nie zabraniając. Dobrą zaś takich Białychgłow *mobilia & immobilia*, y summy, bądź Zapisami prostych długow, bądź *modo reformatorio* im służące, confiscowane być mają, których *medietas fisco*, *medietas delatori cedere* powinna, y z osob onych ma być czyniona Executia, przez Stárosty y Vrzędy ich. A. 1662. fol. 2. tit. O Aryánách.

Stárostownie Sądowi, o Aryánách, czynić pilną inquisitią powinni, *& etiam sine Delatore* onych imać, y ná gárdle, *præuā inquisitione*, karać. A *in quantum* by Stárosta był *remissus in Executione*; tedy *etiam Priuato cuius*, takiego bluźniercę imać, y do Grodu ktoregokolwiek, abo Trybunału oddać wolno. Z ktorego Executia czyniona ma być od Stárostown, *sub pæna priuationis Capitaneatus, inter Causas Mixti fori*, w Trybunale, *ex speciali registro vindicandâ*. Ibid.

A ieżeli by kto Aryáná ktorego, *intm vel extra Regnū* pośilkował Smmami iákiemi, abo dobrá iego iákie *in Concredito* trzymał, abo go lub Arendą Máietności swoiey, lubo iákimkolwiek sposobem przechowywał, przeciwko takiemu, lubo Duchowney, lubo świeckiey Osobie, *inter Causas* także *Mixti fori, ex speciali registro, pro pænis, contra Fautores sancitis*, postąpić wolno. Ibid. W. X. Litewskie, przyięło tę Constitutią, *cum præfixione fori* w Trybunale, *in Composito Iudicio*. Ibid.

O Aryánách, znowu *superiora omnia* reásumowano. A. 1670. fol. 19. tit. Sektá Aryáńska.

Co zá kárę ná Prokuratorow włożono, ktorzy, *sub specie Arianismi* Szlachtę dobrze ośiádłą *euocant*. V. tit. Procurátor.

Aryáni, ani *Apostatæ à fide Catholica Romana & Vnitorū*, podszywać się nie mają pod Confederacye o bezpieczeństwie *dissidentium*: *In Confedemnt*. A. 1668. & 1674.

O Aryánách, wszystkie Constitucie reásumowano, y stwierdzono *in perpetuum*, y żeby *in quouis subsellio, etiam* w Kápturách, z káżdym Nowokrzczęncem *utriusq; sexus, & Fautoribus illorum*, ieżeli by się w Koronie, lubo w W. X. Lit. znáydownáli, do Executiey, *ad cuiusvis instantiam*, to Prawo przywrodzone było, wárowano. Ibid.

Apostatæ zaś, *ab hinc conuicti, in foro fori, exsilio* mają być karáni.. Ibid.

ARMATA. ARTILLERYA.

Działa, prochy, Kule, Pufzkárze, Krol, pod czas Wóyny, ma opátrować, kosztem swoim. A. 1576. f. 254. §. A czasu Wóyny. O tymże Ibid. fol. 275. §. A czasu Wóyny.

Znowu otymże. Ale tym czasem P. Podskárbi Koronny z publicznych Podatkow przewidować będzie, iáko czynił, poki drugiey Quárty nie było. A. 1638. fol. 13. tit. *Æconomia bellica*.

Gdy Duple Quártę, ná *appanatum bellicum*, postanowiono, (*quod vide tit. Quártá.*) zlecono, aby onę Podskárbi Koronny, do rąk Stárfzego nád Armátą, támi odsyłał, gdzie będzie ásignátia od Hetmána Koronnego, *A. 1637. fol. 8. tit. Quártá.*

Artyllerycy Mágister powinien być Szláchćie dobrze ośiádły & *junior.* *Ibid.*

Od Hetmána Koronnego *dependere* ma, y za wiadomością iego száfować pieniędzmi, y *Æconomiam bellicam instituere.* *A. 1638. fol. 13. tit. Æconomia bellica.*

Stárfzem nád Armátą, postanowiono Vr. Páwła Grodźickiego, Do ktorego ręku, Deputáci wRáwie Duple Quártę oddać powinni, ták iáko dawna Quártá do rąk Podskárbiego Koronnego oddawána bywa. Ktorey przez cáłe dwie lećie na nic infzego obracác nie powinien, iedno ná Fundacyą *Æconomiey Woienney*, żeby Cekauzy ná mieyscach spofobnych pobudowane, gdzie są stáre, popráwione, Prochownie postawione, y działá, ktore przełáć trzebá, przełane y osádzone były, tudzież w fáletrách, prochách, żelázách, kulách, knotách, y w infzych do Armaty potrzebách, prowizya się porządna uczyniła. *Ibid.*

Artyllerycy Mágister, z Quártý Duple, przy liczbie Koronney, spráwować się *Ordinibus Regni* powinien. *A. 1637. fol. 8. tit. Quarta.* O tymże, iż z pomienioney Quártý, iáko y z infzych pożytkow ná Armátę náznaczonych, iáko y z tych pieniędzy, ktore ná potrzeby woienne brác będzie, tudzież z prochów, kul, knotów, y z infych wśzytkich *materialibus* do Armaty należących, ná każdym Seymie, Rzeczyposp. ráchować się powinien. *A. 1638. f. 13. tit. Æconomia bellica.*

Ná Artylleryą Koronną, sumnę, iákicyby z Quártý nowey, według dawnych rejestrow, nie dostawało, Skarb Koronny, *ex Ordinarijs Prouentibus suppeditare* ma: z czego ták Przelożony nád Armátą, iáko y Skarb, ráchunek uczynić powinni Rzeczyposp. *A. 1653. fol. 8. tit. Subsidium Artyllerycy Koronney.*

Daś ná to Skarb czterdzieści tysięcy złotych. Znowu dáć kaza-no dwadzieścia tysięcy złotych: z czego dáć *rationem* powinien Stárfzy nád Armátą. *A. 1655. fol. 8. tit. Subsidium.*

Do nowey Quártý, ktora ná Artylleryą, dla zruinowánia Dobr Rzeczyposp. wystarczyć nie mogła, przydano *pro currenti duntaxat anno*, skłádne winne, á na potým *ex primis vacantib* Stárostw y Dzierzaw (Sądowe wyiáwśzy) w Koronie, ktoreby Trzydzieści Tysięcy zł. iáko w W. X. Lit. Piętnaście Tysięcy zł. intraty roczney czyniły, ordynować wiecznemi czáfy obiecáno. Ktore Stárostwa y Dzierzáwy, w dyspozycyey Generálów Artyllerycy, zostawác będą: á oni te Prowentá wśzytkie, ná *appanatum bellicum*, á nie ná żadną infzą potrzebę, choćby też *ex Senatus Consulto* byli *requisiti*, obracác będą powinni, *sub pena peculatus*

peculatus. oco ná každym Seymie, po Votách P.P. Senatorow, & *post redditam rationem Senatus Consultorum, ad instantiam* Posłów Ziemskich, sřprawić się, y ráchunki dořtáteczne czynić będą powinni, y przysięgę, tak *pro tunc* będący, iáko y ná potym zostawiający Generałowie Artylleryey, zá odebránié Przywileiów, wykonáją *in eam rotam*, że intratę z tych Stárostw y Dzierzaw przychodzącą, tylko ná *expensa appanatus bellici*, podług tey Constitutiey, disponowác będą. A. 1659. fol. 10. t. Porządek Artylleryey.

Dział Quárciąnych pewna liczba przy Woysku być ma, zá wiadowaniem Pisárzá Polnego, *perpetuis temporibus, sub penis* o Quárćie. ktore máią być znákiem pewnym nápiátnowane. A. 1625. fol. 2. §. A iř tefz.

A ieřeliby się ktore rozerwało, z Quárty przelane być ma, zá quitem Hetmáńskim. *Ibid.*

Działá wszytkie sumptem Rzeczyposp. vlane, áby Herbáni Koronnemi znáczone były, tenże Stárfzy Armatny doyrzec powinien. A. 1641. fol. 9. tit. *Ratificatio*.

Tenże Stárfzy przestrzegác ma, áby Pufzkárze y Rzemieřnicy, podług Cápitulátiey swoiey, wierną y pilną swoię Rzeczyposp: oddawali posługę, przy powinnym onemu, według ártikułow Artylleryey, y przysięgi swoiey, posłuszeńřtwie. *Ibid.*

Armaty Koronney Inuentarz, od Vr. Páwłá Grodźickiego Stárfzego nád Armatą Koronną spisány, y ręką Im. X. Arcybiskupá Gnieźnińskiego, Im. P. Hetmána W. Koronnego, y Im. P. Márfzałká Pofelskiego, y P.P. Deputatow, co ráchunkow sřucháli, podpisány; ná každym Seymie rewidowany być ma, *ut constet Reipub:* iáko się Armata obraca, y w iákini będzie zostawála porządku. A. 1638. fol. 13. tit. *Æconomia bellica*.

Armaty, śáletry, prochy, knoty, y infze Woienne potrzeby, y *utensilia*, ná żadne prywatne, iedno ná śáme Rzeczyposp: potrzeby, wydawáne być nie máią. A ieřeliby przyřřło z Cekauzu ktoregokolwiek, Chorągwió álbo Puřkom, Rynřztunkow vřzyczć; Valor ich, ná zasługách oney Chorągwie ábo Puřku, przy płacey w Skárbie Rzeczyposp: requirowác się ma. Czego Stárfzy Armatny támechny ma dochodzić. *Ibid.*

Armata Woyská Zaporowskiego, w Stárostwách Vkráinnych Woiewodztwa Kiiowskiego, lokowana być *alternatim*, y Prowizya ná Armářzow, y potrzeby, z śtácyi tychże Stárostw dochodzić powinna, *sine praeiudicio* Prowentow Stárořćich. A w ktorych Stárostwách Armata śtać będzie, támi Woysko Rzeczyposp: áni żadne śtawác, áni chlebá brác nie powinno. A. 1661. fol. 61. §. A chcąc áby Armatá.

Armata wszeláka mnieyřza y wiéksza, kiedykolwiek Nieprzyaciółowi zábrána będzie; nie Hetmánomi, áni tym, ktorzy od nich

Commendę mieć będą, lecz całej Rzeczyposp: ząwfsze należeć powinna. *A. 1662. fol. 12. tit. O Więźniach.*

Artylleryey Koronney Mágister ma podać delatę, kto pobrał Armatę, ktorey w liczbie sztuk dwádźiesięć y iedną, pod Ochmątowem, Woysko Rzeczyposp: wzięło Nieprzyścielowi. A kto by przed Seymem przyfzłym nie oddał; Instigator Koronny czynić o to powinien, *& pænis in Legibus descriptis* karani być maia. *A. 1655. fol. 8. tit. Subsidium.*

Artylleryey Koronney expeditiā publiczną, Połztā Koronna przyimować ma. *V. tit. Połztā Koronna.*

Co Krolowie *in Pactu*, ná porządną *Æconomiam bellicam*, obiecali. *V. tit. Krol.*

Artylleryey W. X. Lit. Mágistrā postanowiono, który obiawfszy Vrząd ten, z podania Skarbu W. X. Lit. y przysięge, według Roty Koronney, wykonawfszy, zaráz po wfszytkich W. X. Lit. Cekauzách y Zamkách, iák naypilniey wfszytkę Armatę, y należące do niey Potrzeby zinuentować, y ná naybliższym Seymie, Rzeczyposp: porządný iey Inuentarz podać, y ráchowác się przy Podskárbim ma, y ná potym ták Armatę iáko y requisitá do niey sporządzać będzie. Nie deroguiąc nic przez to władzy Hetmanow, y Podskárbich W. X. Lit. *A. 1638. fol. 27. tit. Cekauzy W. X. Lit.*

Teniusz *stipendium* trzy tysiące zł: ná pracā Vrządu tego, z donacyey symple ná Armatę W. X. Lit. pozwoloney, naznaczono. *Ib.* Bez Generála Artylleryey W. X. Lit. pozwolenia, nie godzi się falet, zą grńice wywozić, *sub pænis, eo nomine*, w Prawie *sanctis*. *A. 1652. fol. 26. tit. O Wywożeniu.*

Artylleryey W. X. Lit. Mágister, powinien być w W. X. Lit. *benè possessionatus*. Y terážnieyszy ma pokazać w Trybunale W. X. Lit. gđzieby miał *possessionem authenticam*, według Praw W. X. Lit. vbespieczeniu kóosztow Rzeczyposp: przed obięciem tego Vrządu *correspondentem*, y ná to Attestatiā od Márszałká Koła Trybunálskiego, *sub priuatione Officij*, otrzymać ma. *A. 1653. fol. 7. tit. O Generale Artylleryey. W. X. Lit.*

Artylleryey W. X. Lit. Mágister powinien íam ząwzdy, *exceptá infirmitatis legalitate*, przy Armacie W. X. Lit. w Obozie zostawác, *sub amissione* Vrządu tego, który komu infzeniu, ná Seymie, od Krolá, ma być, *ad instantiam* Posłow Zieniskich, conferowány. *Ibid.*

Armatę po wfszytkich W. X. Lit. Cekauzách y Zamkách Krolewskich, y do niey należące potrzeby, Mágistrowi Artylleryey, z wiadomością Hetmána W. zinwentować kazano. A skarb ná restauratiā, z symple Donátywy, ná ápparat Woienney, vchwaloney dác pieniądze powinien. Z czego tenże Mágister Artylleryey ná Seymie liczbę vczynić ma. A coby nád to *de suo* wydał, *refusio-*
nem z przy-

nem z przyszłego Seymu obiecano mu. A. 1667. fol. 66. tit. Porządek Artylleriey.

Armatę, pod czas zamieszania w Oyczyźnie. *juxta exigentiam belli*, z Cekauzu Wileńskiego, y roznych Fortec Krolewskich W. X. Lit. sprowadzoną, iako własną Rzeczypośp: Magistrowi Artylleriey W. X. Lit. z wiadomością Hetmianą W. windykować kazano. A ktoby oddać niechciał, sobie ją przywłaszczając; Prawem o to, na Seymie, tenże Magister, przez Instigatora, czynić ma *inter Causas fisci*. *Ibid.*

Armatę Miasta Wilną gdzieby się pokazała, Instigator W. X. Lit. windykować ma. *Ibid.*

Ex Privatis, gdzieby się onych Działa znaydowały, ktore *pro necessitate Reipub.* w W. X. Lit. wzięte były, każdemu na Seymie wolno dochodzić. *Ibid.*

Armaty *pro necessitate & occasione belli* z Cekauzu Wileńskiego, y z Zamku Brzeskiego, y z innych mieysc wyprowadzone, Magister Artylleriey W. X. Lit. na swoje mieysca sprowadzić ma, y one *apud Privatos* gdziebykolwiek się pokazały, windykować, *modo quo supra*. A. 1677. fol. 12. tit. Artylleria.

Artylleriey General W. X. Lit. powinien Krolowi y Rzeczypośp. porządny wżytkich Zamkow, y Cekauzow W. X. Lit. Inwentarz podać, y z Prowentow na Artyllerię, rachunek uczynić. *Ibid.* fol. 11. tit. Warunek.

Na Artyllerię W. X. Lit. I. M. P. Michał Pác Woiewodą Wileński Hetman W. W. X. Lit. Dobra Krolewskie *possessionis sue*, to jest Dzierżawę Gieranowską y Lipniską w Powiecie Ofzmiąńskim leżącą, ze wżytkiemi *in genere & specie* przynależnościami, *post fata sua*, wiecznemi czasy, za pozwoleniem Krola I. M. y Rzeczypośp: ordynował. aby rząd Pufzkarze, Prochownicy, Furmani, y stada do wożenia Armaty, przewidowani byli, także prochy, y inne wszelakie potrzeby, y Cekauz Wileński aby był restaurowany. Pod czas Pokoju zas w Rzeczypośp: Intratę wżytką pomienioney Dzierżawy, na fortificatię Zamku Wileńskiego obracać się ma. A Dobrą *in administratione* Magistra Artylleriey W. X. Lit. zostawać powinne; ktory z dochodow na każdym Seymie, *sufficiens calculum*, przed wysądzonemi z Senatu y Koła Pofelskiego, *more solito*, Deputatami, ma czynić, a PP. Hetmani doglądać tego powinni. A. 1670. fol. 46. tit. *Subsidium Economiae bellicae*.

Reassumowano tę Constitutię. *Non derogando* iednak Dziećcinie, na Kościół Gieranowski *antiquitus* należącey, *in Vim* ktorey, iako do tąd jest, z Dzierżawy Gieranowskiey y Lipnijskiey, Summa siedmiu set złotych *currenti moneta* co rok wiecznemi czasy, do Probostwa Gieranowskiego oddawana być ma. Także Prowianty, w Funduszu Gałztołdowskim wyrażo-

ne, do Klasztoru OO. Franciszkanow Wileńskich, to iest żyta beczek 20. Wolukarmnego, y kopę groszy Litewskich, płaską, *antiquitus* nazwaną, co rok według dawnego zwyczaju, od Administratora tey Mądrości wydawane być powinny. A. 1673. fol. 11. tit. Reassumptia Constitutiei.

Na też Artyllerię W. X. Lit. pomieniony I^o. M. P. Woiewodą Wileński ordynował ieszcze Folwark Wirszupy, w Woiewodztwie Wileńskim leżący, z Wioskami, Puszcza, y wszystkimi przynależnościami, y Tartak na gruncie Wirszupskim, nad Rzeką Wilią, z Cegielnią pod Miastem Wilnem, za też Rzeką, na gruncie do Horodniſtwa Wileńskiego należącym, oboie sumptę swoimi *de nouo* wystawione, *cū ea cautione*, aby *medietas fructuū* z tego Tartaku y Cegielnie, *post fata* tegoż I. M. P. Woiewody Wileńskiego, na Artyllerię, a druga do lat szesćiu, na Ereciją Kościoła S. Piotra *Canonicorum Regularium* w Wilnie na Antokolu zostających: do drugich zaś szesćiu lat, na restauratją *Collegij & Academię Vilnenſis Soc. Iesu*, należała y oddawaną była. Po których lat wyſzćiu zupełnie, pomieniony Tartak y Cegielnia z Folwarkiem zwyż rzeczonym, *cum attinentijs*, na Artyllerię W. X. Lit. wiecznemi czasy należćć będzie. *Saluo Iure aduitalitio* tegoż I. M. P. Woiewody Wileńskiego, na pomienionej Dzierzawie y innych, *quę ſupm.* A. 1670. fol. 46. tit. *Subsidium Œconomię bellicę.*

Pomienione Dobra, od płacenia Quarty, *& ab oneribus militari-bus* wwolniono, *iniungendo* Generalowi Artylleriey, aby one, *post fata* I. M. Pana Woiewody teraznieyszego objawizy, conserwował y augmentował. Puszcze Wirszupskiey, na potrzebę tylko Zamkową, y Intrat z tych wszystkich Dobr, *ex intentione* tylko *Ordinantis*, a nie na co inſzego zażywał: Na co Iurament, *circa apprehensionem muneris ſui*, wykonać General tenże powinien, y Successorowie iego na tym Vrzędzie, do tegoż *stringuntur.* *Et in casu* zniszczenia, przez nich, tych Dobr, albo *in alios uſus* Intraty obrocenia, *ad instantiam Instigatoris, ex delatione cuiusuis*, na Seymie *inter cauſas Fiſci* ſprawować ſię y odpowiadać powinni. *Ibid.*

Na Artyllerię W. X. Lit. ieszcze przydano, na potonne czasy, Włokę gruntu, na Rzeſzy od Wilna mił dwie, do Woiewodztwa Wileńskiego, należącego, na Ereciją Dachownię, y kōpanie gliny ſpoſobnego, z ktorey dachowka na opatrzenie Cekauzu Wileńskiego robiona być ma. A tego wszystkiego, tak Dzierzaw pomienionych, iako też Tartaku y Cegielniey y Dachownię, nie powinni Generalowie Artylleriey *ad priuatos uſus* zażywać, *ſub reſuſione de ſuo, & priuatione Officij.* Czego PP. Hetmani *ſerio* mają doglądać. A. 1673. fol. 11. tit. Reassumptia.

Reassumowano tę co wyżej *Ordinationem* o Dzierzawach Gie-

ranowskiey y Lipniskiey, y o Wirszupach z Cegielniami, Tartakiem y Dachowniami. *A. 1677. f. 12. t. Approbacya Dzierzaw.*
 Na Artyllerię W. X. Lit. Quarta Sympla *nomine donatus* z Dobr
 Krolewskich obraca się. *Vide tit.* Podatki Quarty Symple.
 O Armacie na Zamku Grabowieckim. *V. tit.* Woiewodztwa.
 O Cekauzach *V. tit.* Cekauzy.

ASSEKVRACYE

Asskuracya I. M. P. Zamoyskiemu Hetmanowi Koronnemu, na
 znoszenie Maximiliana, *& de non vocandis per eum gestis in dis-*
quisitionem A. 1588. fol. 474. tit. Asskuracya.

Potym *eadem approbantur gesta. A. 1589. f. 512. t.* Adhærentowie.
 Asskuracya takowasz P. Hetmanowi W. Koronnemu, na Woynę
 Turecką: gwałt iednak Osobom Szlacheckiego y Duchownego
 Stanu, dżiać się nie ma. *A. 1590. fol. 569. tit.* Asskuracya.

Także y P. Hetmanowi W. Litewskiemu, w obronie granic. *Ibid.*
 Co na pospolite ruszenie nie ściągają się. *Ibid.*

Zniesiona *cessante necessitate belli Turcici* Constitucją Seymu
 przeszłego. *A. 1591. fol. 618. tit.* Zniesienie.

Asskuracya Prowizorom, z Seymu deputowanym do PP. Podskar-
 bich obu dwu Narodow, na dostanie pieniędzy, na Woynę prze-
 ciwko Turkom, z strony Korony do Milliona, a z strony W. X. L.
 do Pięciu kroć sta Tysięcy złotych. Pozwolono im *onere bona*
mensæ Regiæ, salvo Iure Possessorum: statuta iednak dawne y
 świeże tego Seymu, o Ziemi Sandomirskiey, o wielkich Rzą-
 dach, Głach, Żupach, Samborze, y Akonomiach-wszystkich,
 które nie mogą być zastawione y zawiedzione, w mocy zostawia-
 wując. Co y o W. X. Lit. rozumieć się ma. A tych pieniędzy
 na nic inszego obracać nie powinni, tylko na potrzeby do Woyny
 Tureckiey należące, wedle zdania Króla I. M. Rad, y Depu-
 tatow Woiennych, na ten czas przy Boku Króla I. M. będących
 y porozumienia z PP. Hetmany Koronnemi, y W. X. Lit. *sub*
pæna peculatis, hoc est capitis & sanæ, & refusione damnorum
Reipub: ex privatis suis facultatib⁹. A. 1590. f. 565. t. Asskuracya.
 Cisz Prowizorowie na funkcyę tę powinni byli przysiędz, y przy
 Królu miewzkać, także przy Polskim Hetmanie ieden Polski,
 przy Litewskim ieden Litewski. *ibid.*

Pieczętarze przytomni na ten czas, przy boku Króla powinni
 byli pieczętować Contrakty, rękami Prowizorow podpinać, y
 w osobny regestr wpisać, tego przestrzegając, aby się Summy
 przerzeczone nie pizebrały. *ibid.*

A iezeliby, od Woyny Tureckiey, pieniędzy co, nad expensę, zo-
 stało; na nic inszego obracać się to nie miało, iedno na wypła-
 cenie tych długow, któreby się na on czas zaciągnęły. A coby
 jeszcze nad to zbywało; chować to w Skarbie Rzeczyp: w Rawie
 y w Wilnie do przyzłego Seymu kazano. *ibid.*

Eż Tym

Tym zaś ktoby na tę Rzeczyposp: potrzebę pieniędzy wygo-
dził, takową uczyniono Affekuracyą. Krolowi, y innym Credito-
rom z Skarbu z Podatkow Rzeczyposp: wypłacono być ma.
A Starosta abo Dzierzawca Dobr Krolewskich w starych Sum-
mach obligowanych, ktory na te Dobrá co Summy przyczynił,
na terażniejszy Rzeczyposp: potrzebę; powinien być y Potom-
kowie iego, trzymać one do tąd, pokiby im owa Summa nowa
nie była zapłacona, *cum extenuatione* iednak starych Sum. Iesli-
by zaś kto na Dobra żadną Summą nie inonerowane dał Sum-
mę iaką pieniędzy; zwyż rzeczeni Prowizorowie z Contribucyi
Pospolitych, Polscy w Koronie, a Litewscy w W. X, Lit. po-
płacić powinni byli. A *interea Creditores*, trzymać Starostwa y
Dzierzawy mieli, pokiby im satisfactia uczyniona nie była, *sal-
uā persolutione* Quarty starey y nowej. *ibid.*

A ta *facultas*, PP. Podskarbin, y Prowizorom, do przyszłego
Seymu tylko trwać miała, na którym, *ante omnia*, dostateczną
liczbę Stanom Rzeczyposp: uczynić byli powinni z tej functey
fwoicy, *sub pena superius descripta*, ktora liczba ieżliby tam nie
doszła z ich przyczyn, abo niedostatecznie z strony nabyćia y
zfafunku pieniędzy czyniona była; tamże zaraz bez Pozwu *tan-
quam in termino peremptorio*, bez wszelakich dilacyi Sądowych,
ad instantiam Posłow Ziemskich, bądź wszystkich, bądź ktorego-
kolwiek z nich, sądzeni y karani być mieli. O szkody też, *in-
tione praeiussorū*, zosobna na Trybunale *peremptorie*, *ad instanti-
am* tych, którzyby na tymże bliskim Seymie byli na to z Koła
Polskiego obrani y naznaczeni, *respondere* y *satisfacere* byli
powinni, nie pojedynkiem ale spólnie wszyscy, oprócz tego, co
w Woysku być miał, ktory iako osobne wydatki mający, oso-
bno, gdzieby liczby nie uczynił, mógł być pozwany. Ktorych
to szkód zapłaty, czwarta część Aktorowi, a trzy na Skarb Rze-
czyposp: do Rawy, y Wilna, nakazane być miały. Po uczynie-
niu zaś liczby od Stanow tamże na Seymie, zaraz quitować o-
nych powinni byli. *Ibid.*

Ale zniesiono tę Constitucyą, bo Woyną nie doszła. A. 1591.
fol. 618. tit. Zniesienie.

Affekuracya zapłaty Zolnierzom, po Byczyńskiej, y Tureckiej
Expeditey, z Cofederowanymi. A. 1591. *f. 606. r.* Affekuracya.

Affekuracya na dostanie pieniędzy, na Kleynoty Koronne. A. 1601.
Vide infra tit. Kleynoty.

Affekuracya tym, którzyby co ludzi na Woynę z chęci swey wy-
stawili, abo krom zastawy, bądź gotowemi pieniędzmi, bądź
Suknami, bądź inszemi towarami, a osobliwie Rynsztunkami,
Rzeczyposp. dogodzili, że im to z Poborow na tym Seymie v-
chwalonych, zapłacono będzie. *Ibid.*

Affekura-

Afsekurácyá ná odkrycie Práktýk, przeciwko wolnościom. *A. 1601. fol. 829. tit. Afsekurácyá.*

Declanatur, iż iáko ten Edikt do pewnego tylko czásu służył, tak po wyfzciu iego, żadney *in perpetuum* wagi mieć nie może. *A. 1609. fol. 888. tit. Deklarácyá Afsekurácyey.*

Afsekurácyá Podskarbin obudwu Narodow, ná zaciągnięcie, *modo debiti*, dwóch kroć stá tysięcy złotych, v Potomkow Xiążęcia Inr: Iánusza Ostrogskiego, Káasztellaná Krakowskiego, ná Dobrá ich. *A. 1620. fol. 2. tit. Afsekurácyá pieniędzy.*

Afsekurácyá Ziemi Chełmskiej, że wypráwá trzech Chorągwi, ktore *de suo* stáwiá tá Ziemiá ná Woynę, ná przyszłym Seymie, Zóldem Quárćianym, w przyszłych będzie potrącona Podatkách. *A. 1654. fol. 14. tit. Afsekurácyá.*

Afsekurácyé, Inr: P. Ianá Zamoyskiego, Woiewody Sandomirskiego, y Inr: P. Ierzego Lubomirskiego, Márszałká W. Koronnego, ktoremíwfszytkie Dobrá swoje dziedziczne, pod czás zámieszkania Rzeczypośp: ná więcie Woyská inonerowali, zkáflowano, y *euictos esse in perpetuum* deklarowano, wfzytkie pratenfye Woyská, ná Rzeczypośp: składáiąc. y postanowiono, aby te Afsekurácyé, ná przyszley Commiśsiey, do rák onych samych, lubo ich Plenipotentow, *realiter* oddáne były, termin, ktoby w tym *continuis* był, lub ná Seymie, lub ná Sądách Trybunálskich, *ad instantiam* tak samych, ktorzy te Afsekurácyé dali, iáko y Succesorow ich, náznáczáiąc. A tego, ktoby się wáżył temi Afsekurácyami. ná potym szczyć, y one *mouere*; *pro hoste Patrie* deklarowano. *A. 1659. fol. 7. tit. Powrocenie Afsekurácyi.*

Afsekurácyé, ná Stárostwách Sądowych, nie powinny być czynione. *A. 1659. fol. 21. tit. Afsekurácyá.*

Ani ná Zamkách, y Fortecách, Białymgłowom, *sub nullitate Privilegiorum*. *A. 1662. fol. 9. tit. o Zamkách.*

Plura tit. Zamki. tit. Dożywočia.

Commiszarzom, ná Commiśsią Lwowską deputowaným, zlecono było, aby Pułkownikom, y Rotmistrzom Polskiego Zaciągu, ktorzyby Stárostwá y Dzierzáwy Królewskie trzymali, tak wielką Summę, iákaby się Chorągwiom ich, z poráchowania, y wypłacenia podatkow, ná przeszłym Seymie vchwalonych, winná vkazáta, ná tychże Dzierzáwách y Stárostwách, afsekurowali: y deklarowano, że tá ich Afsekurácyá, tak wáżna być má, iákoby ná Seymie vczyniona bylá. y z Dobr, y Dzierzaw tych, nie powinni będą pomienieni Dzierzawcy, lub Succesorowie ich vstępować, pokiby im, przez Donátaryusze nowe, Summá afsekurowana wrocona nie bylá. Tá iednák Afsekurácyá, czyniona być miała, *salvis oneribus Reipub: Quartá videlicet & statuis. A. 1659. f. 21. t. Afsekurácyá zasług Woysku. & 1. Zaciągnięcie Sum.*

Affekuracya Vr. Andrzejowi Kotowiczowi, Pifarzowi W. X. Lit. Horodniczemu Wileńskiemu, y Successorom iego, iż przy wolnym vżywaniu pożytkow z Młynow w Wilnie, pod Zamkiem będących, do lat szesnastu zachowani będą. Po wyźściu zaś tych lat, powinien będzie taką do Skarbu Krolewskiego płacić quote, iaką przeszli Horodniczowie Wileńcy płacywali. *A. 1667. fol. 71. tit. Restauracya Młynow.*

Affekuracya długu Krolowi I. Mści. IANOWI KAZIMIERZOWI, za którego oddaniem, Kleynoty pewne Koronne, w tymże długu, v Krola I. Mści. deponowane, wrócić się do Skarbu Rzeczyposp: mają. *A interim Im. P. Podskarbi W. Koronny, Inwentarz onych, ad Acta Metryki Koronney, oddać powinien. A. 1667. f. 14. tit. Affekuracya.*

Affekuracya I. M. P. Michałowi Pácowi, Kászellanowi Wileńskiemu, względem Regimentarstwa nád Woyskiem W. X. L. przed tym niż został Hetmánem. *Vide supra tit. Approbacya.*

Affekuracya Zasług Vr. Mátyasza Frackiewiczza Dymíńskiego, Pifarza Polnego W. X. Lit. Successorom iego. Na Electiey Krola MICHAŁA. *A. 1669. fol. 7. tit. Affekuracya.*

Affekuracya Zasług Vr. Ianowi Károlowi Ostrowskiemu, Hieronymowi Swiderskiemu, Alexandrowi Bulhakowi, Konstantemu Medunieckiemu, Heliaszowi Pozaryckiemu, Towarzystwu Chorągwiey błękitney, Iásnie Wielm: niegdy Im. P. Páwła Sápichy, Woiewody Wileńskiego, Hetmána W. X. Lit. ktorzy w więzieniu Moskiew: byli: iż za pokazaniem Affekuracyey od PP. Hetmánow sobie danej, *satisfactionem* ná bliskiey Commissey, Skarb W. X. Lit. onym uczyni. *A. 1677. fol. 20. t. Vpewnienie.*

Affekuracya Summy iakiey *specificè*. *Vide tit. Summy.*

Affekuracya Zapłaty. *V. tit. Zapłata.*

Affekuracya Poborcom. *V. tit. Poborcy.*

Affekuracya z strony Podatkow. *V. tit. Podatki.*

Affekuracya Stárostom y Dzierzawcom Dobr Krolewskich, względem zakładania Podatkow y Hybern za poddanych. *Vide tit. Dobrá Krolewskie.*

Affekuracya Vr. Domászewskiemu, y Piaśeczyńskiemu, Deputatom Trybunafu Radomskiego. *V. tit. Deputaci.*

Affekuracya ná Dobrách. *V. tit. Dobrá.*

Affekuracya ná Stárostwách. *V. tit. Stárostwa. & tit. Summy.*

B A N N I C Y E

GDyby ktokolwiek wywołany był tylko, á czci, ábo Máiętności oddádzon nie był, á przez ósm Miesięcy, nie mając sublewacyey, nie czyniłby *de malè obtento*, powinien Stárostá, pod ktorym Wywołaniec on Máiętność ma, za okazaniem Dekretu *authenticè* przez

ticę przez stronę, *ad bona jure victi* ziać, onę w dispositią swoię wziąć, y trzymać tak długo, aż on Wywołany, albo kto od niego, stronie dość uczyni. A poki onę Maiętność Stárosta trzymać będzie; pożytki obracać ma, na budowanie Zamku, swoiey Dzierzawy, y z nich rachunek przed Krolem uczynić, a Krol potym Rewizory ma posłać do rewidowania, ieżli wybudowanie *respondet expensæ. Et nihilominus* Stárosta, *sub pena Trecentarum Marcarum*, starać się ma, iakoby takowego Wywołanica poimał, y do Wieży wsadził; ktorego gárdło *in gmtia Regis*. A to się ma rozumieć, *in Bannitionibus Criminalibus. In Civilibus* zaś, wedle Statutu dawnego, y Procesu opisanego, postąpić trzeba. A. 1564. fol. 60. §. Item. Tęsz to nas doszło.

Herlurt.
fol. 23.

Bánnitá, v Szláchcicá, nie godzi się brąć, chybaby Szláchcie dobrowolnie pozwolił: przy braniu iednak choć pozwolonym, żadna się dźiać nie ma szkoda, onemu Szláchcicowi. A gdyby nie pozwolił, uczyniwszy Protestatią, ma Wzząd odiechać, a Práwem o to czynić. A. 1588. fol. 466. tit. O imieniu Wywołanicow. Ná inżym Mieyscu wszelákim, wolno Bánnitá imać, y w Wieży chować *ad satisfactionem Ibid.*

Y śaniey stronie imać Bánnitá wolno, y onego oddać Stároście do Wieży. *Ibid.*

Bánnitá nie godzi się przechowywać w domách swych, ani im rády y pomocy dodawać, ani z niemi *in leu pendium juris communis*, obcować, *sub pena complicitatis*. O co *forum* Grod, *saluá euasione citati. Ibid.*

W Podlaskim Woiewodztwie, nie może, *pro complicitate*, pozывать, tylko ten co banniował. A. 1607. fol. 850. t. O Pozwach. Ná kazdey instanciey, *etiam in ipso bannitionis puncto*, powinien *jure victi* inferować *malè obtentum*, nie czyniąc o to osobney Akcey. A w takowey mierze, ma być wolna Appellacya ná Trybunał. Gdy tedy vzna Trybunał, dobry on być Proces, y banniowałby *jure victum*, iuż takiemu subleuatia dawana być nie ma: Wszakże po bánnitcey takiey, czasu wolnego, dwanaście Niedziel, będzie miał *jure victu*, do Compositiey *cum parte jure vincente*, y Zapisy, ku vspokoieniu oney sprawy, będzie mógł zeznawać, disponować, przedawać Dobra swoie, a Creditorom się iscić, *altas* ieżli się nie zgodzi; iuż na onym wywołaniu, Stárosta Executią czynić powinien. A. 1588. fol. 468. tit. O Relaxacyey, y zniesieniu Bánniciey.

A ieżeliby *in contumaciam* ná kim Bánnicya stánelá, tedy za pozwaniem Stárosty onego, y strony przeciwney, przez Bánnitá, ná Trybunał, może taką Bánnitią zniesć swym juramentem, choćby subleuatiey *jure victu* nie miał. *Ibid.*

Herburt.
fol. 24.

A gdyby komu, w którymkolwiek Prawie, Bannicya *in contumaciam* otrzymaną, zadana była; tedy *super ignominiam illius bannitionis* przysięgłszy, ma mieć *locum standi in illo iudicio*, a potym onę Bannicyą, sposobem wyżej opisanem, z siebie złożyć. *Ibid.* Bannit po otrzymaniu Quitu od strony, ma Relaxacją otrzymać, do Niedziel dwunastu. *Interim ma locum standi. Ibid.*

A gdy przez Dekret Bannicyą zniesie, nie trzeba Relaxacy. *Ib.* Bannit, który chce pozwać *ad cassandam Bannitionem* na Trybunał, ma to uczynić, przed wyszciem dwunastu Niedziel, po Bannicycy publikowanej. A wydawszy Pozew takowy, powinien, *infra spatium unius septimanæ*, Relacyą *exportata citatione* uczynić w Grodzie tym, w którym Bannicyą otrzymaną, albo z niego sprawa na Trybunał wytoczona. Przy czynieniu zaś tej Relacycy, powinien sam *jure victus*, przy Wóznym stanąć, y *personaliter* pisany być. A ktoby tego sposobu nie zachował, takiego Pozew y *Processus ad cassandam Bannitionem* otrzymany, ważny nie będzie. Ale Bannicya w mocy zostanie, którą *loci Capitaneus* exequować powinien, *sub pænis in jure descriptis. A. 1616 fol. 7. tit. O Złożeniu Bannicycy.*

Bannicya o Cła, w tym Sądzie ma być znoszona, gdzie jest otrzymaną, *sub nullitate cassationis. Ibid. f. 14. tit. O mytach wodnych.* Banniti, Infames, *proscripti legitime*, tak Polscy w Litwie, iako y Litewscy w Poliszczu, mieścić nie mogą, y owżem każdy Wzład, *legitimâ juris viâ*, Exekucyą z nich czynić ma, *exceptis his causis*, które wpadły *in deliberationem. A. 1589. fol. 529. tit. Infames & Proscripti.*

Bannitem ktoby był, a Lifowczykaby zabił *eo ipso* od Bannicycy miał być wolny, *salutâ Parti satisfactione. A. 1624. fol. 14. tit. Postanowienie.*

Bannicye y Sublewacye, Kancellarye W. X. Lit. Zadworne, *absente etiam & non Consulto Rege*, wydawać mają, *A. 1598. fol. 693. tit. O Bannicyach, y Sublewacyach.*

Znowu, iż Bannicye, *sine moni*, tecz Kancellarye wydawać powinny. *A. 1647. fol. 20. tit. O Sublewacyach.*

Ná Bannitą, Exekucya taka. Ieżli od Sądu Ziemskiego, ná Exekucyą odesła; tedy Sędzią z Podśędkiem, albo z Pisarzem, y z dwiema Wóznemi, y z Szlachtą (o które Wózne y Szlachtę, stronę powodowa starać się ma) A ieżli od Grodzkiego Sądu; tedy Starostowie, albo w niebytności, Wzłady ich Grodzkie, to ieść Sędzią Grodzki z Podstarościem, albo Pisarzem, także y z Wóźnemi, y Szlachtą iąchać, y stronę ukrzywdzoną, według Dekretu, w Dobrą *jure victi* wwiązać powinni. A ieżliby *jure victi* w Wiazania niedopuscił; ná Trybunał go odesłać mają, Zachowując każdej stronie, po skazaniu Wzędowym, wolną Appellacyą

Appellacya ná Trybunał, opátrzywszy to, od czego, według Práwa, Appelcyá iść nie ma. A Trybunał, onego nieposłusznego, ma zaráz, bez wśzelkicy zwłoki, z Państw Rzeczypoś. wywołać, y do Sądu onego znowu odesłać; z ktorego, gdyby on Sąd Executicy czynić niechciał, *primam & alteram negligentiam p. n. Centum Marcarum luet, tertiam priuatione officij.* O co forum Trybunał. A. 1589. fol. 543. t. O odprawách rzeczy osądzoney.

Bánnit gdyby się z łtroną poiednał, za quitem, Trybunał ma z niego znieść Bánnicya. *Ibid.*

Bánnitowi Sublewacya wziąć, y o zniesienie czynić wolno, według Práva Koronnego, *ad spatium sex Mensium.* A gdyby tego nie uczynił, tedy iuż wieczna Bánnicya ma na nim zostać. *Ibid.*

Na Bánnicye y Infamie, ktorych ápprobacya *ex personali* w Trybunałach stánie; Gleyty y Sublewacye, z Kancelláryey, wydane być nie máia, *sub nullitate.* A. 1641. fol. 12. tit. O Sublewacyách y Gleytách.

Reassumitur tá Constitucya, y inne Koronne o tymże, ktore y W. X. Lit. *applicantur.* A. 1647. fol. 20. tit. O Sublewacyách y Gleytách.

Banniti & Infames publicati, ná ktorych Condemnaty ná Seymie, w Trybunale Koronnym, lub W. X. Lit. y w Sądach infzych *minoris subfelli* stáneły; mieyscá ani Protekciey żadney, iako w Koronie, w W. X. Lit. tak y w Xięstwie Ruskim mieć nie mogą. A. 1659. fol. 47. tit. *Infames.*

Bánnicye do Inflánt, z dwiema Pieczęćiami, wychodzić máia. *V. tit. Inflánty.*

Bánnicye *in Civilibus duntaxat causis*, ná Zolnierzách, *in contumaciá* otrzymane, zkáfłowano. A *iniuriati* *cot iustitiam requirunt* v PP. Hetmánow, z Commissarzami ná to wysádzonemi, lub sáni, lub *per Plenipotentes*, postanowiono. W infzych zaś krzywdách y Akcyách, wedle dawnego Práva y zwyczáiu, przy sámych Hetmánach Sądy zostána; od ktorych *iniuriati*, iczliby chcieli, wolno się vdać było ná Trybunał. A. 1638. fol. 11. tit. Zniesienie Bánnicyi *in contumaciam.*

Bánnicye y Condemnaty, ná Vr. Adámie Wálewskim, od Vr. Vr. Leżyńskich Małzonkow, *in Termino executoriali, ex Remissione Castrensi Sachaconicn:*, *post temerarium Patroni recessum*, w Trybunale Piotrkowskim, otrzymane zkáfłowano, á *negotium principale*, ze wśzytkiemi osobami, do pierwszego Dekretu, *ex inquisitionibus* w Trybunale Lubelskim ferowanego, redukowano, y dla prętszego experimentu, *registr incarcerationum*, w ktorym się sprawa zaczęła w Piotrkowie, *triq Parti* conferwowano. A. 1676. fol. 53. tit. *Declaratia Condemnat.*

Planu tu, Infamie. *Responso* do części Dekreta. Gleyty.

B E K A R C I

Bekárcki succedować, ani szlacheństwem szczyścić się nie mogą. *A. 1578. fol. 334. tit. De illegitima Prole.*

Declaratur, iż komuby żądano *illegitimitatem*, á onby się szluznie nie wywiodł; tedy *inbærendo* pomienionej Constitutiei, żadnemi *immunitatibus* & *prærogatiuis* Stanu Szlacheckiego nie magaudere .w czym Dekretá *in condiclamine* o to gdziekolwiek otrzymiáne, nie go wesprzeć niemoga. *A. 1633. fol. 45. tit. De illegitima Prole.*

Potym deklarowano pomienioną Constitutią *A. 1578.* tym, ktorzy *dumante bello* z Szwedem (*puta ab Anno. 1655.*) *post legitime Contractum Matrimonium* byli spłodzeni; że im to szkodzić nie ma, ani Prawu ich, y Successiei ich, w niczym nie vblizać: *salua eadem Constitutione ante & post manente. A. 1658. fol. 20. tit. Záchęcenie.*

Ale ta Constitutia, nie we wszystkich, lecz tylko w niektórych Exemplarzach znayduie sie.

B E S P I E C Z E N S T W O

Bespieczństwo Vr. Páwłowi Teterze, przeszłemu Hetmánowi Zaporowskiemu wárowano, iż o swoie Sady, Directie, y Executie, dla Pokoiu pospolitego, tak pod czas Hetmáństwa swego, iáko y vstępując z Vkráiny, odprawione, y poki *titulo* Hetmáństwa gaudebat, ni ma być od nikogo turbowany, ani prawnie, w iákichkolwiek prawnych prætensiách, *sive civiliter, sive criminaliter, in quocunq. iudicio & subsellio* processowany. *A in quantum* Condenináty iákie, *eo nomine*, wypadły, *cassantur*, & *pro nullis in perpetuum declarantur. A. 1667. fol. 30. tit. Securitas.*

Bespieczństwo, *inter Status* wárowáne, y diffidencye vmorzone. *A. 1670. fol. 14. tit. Vspokoienie Diffidencji.*

Bespieczństwo pospolite. *V. tit. Mężoboystwo. tit. Woiewodztwa. tit. Lauda.*

Bespieczństwo Gránic Rzeczyposp: *tit. Gránice.*

Bespieczństwo Religiei Kátholickiej Rzymiskiej, w Inflántciech, y Kurlándiey. *V. tit. Religia Kátholicka.*

Bespieczństwo Trybunału, y Eleckiej Deputatow Trybunálskich, *V. tit. Trybunał.*

Bespieczństwo Sadow y zjazdow wfzelákich *Vide tit. Sady.*

Bespieczństwo Wizyi. *V. tit. Wizya.*

Bespieczństwo Miałt. *V. tit. Miałta.*

Bespieczństwo Kościołow. *V. tit. Kościoły.*

Bespieczństwo drog Kupieckich. *V. tit. Kupcy.*

Bespieczństwo Kupcow, y Rzemieslnikow w Mieściech. *V. tit. Kupcy y Rzemieslnicy.*

Bespiecz-

Bezpieczeństwo Okázowania. *V. tit.* Okázowanie.
 Bezpieczeństwo Rewizorow. *V. tit.* Rewizorowie.
 Bezpieczeństwo Lustratorów. *V. tit.* Lustratorowie.
 Bezpieczeństwo Woźnych. *V. tit.* Woźny
 Bezpieczeństwo OO. Iezuytow Thoruńskich. *V. tit.* Iezuyci.
 Bezpieczeństwo Depozytow Szlacheckich. *V. tit.* Depozyty.
 Bezpieczeństwo Dobr Szlacheckich. *V. tit.* Dobrá Szlacheckie.
 Bezpieczeństwo Ziemie Sanockiey. *V. tit.* Wybrancy.
 Bezpieczeństwo Powiatow, Lemburskiego, y Bytowskiego, in *Feu-*
dum Kurfirszowi Brandeburskiemu danyh. *V. tit.* Powiaty.
 Bezpieczeństwo Granic W. X. Lit. *V. tit.* Xięstwo Litewskie.

BISKUPI.

Biskupstwa, y Arcybiskupstwa, y infze wszelakie *Beneficia*, że-
 by *Clericus Romanæ fidei, Indigenis Polonis, iuxta Statutum*, ro-
 zdawane były, *Confederatione Generali Varšaniensi*, po śmierci
 Krola Zygmunta Augusta, warowano. *A. 1573. fol. 208. tit. Con-*
federatio.

Herbur.
 fol. 330. t.
 Stat. Eccle.

Biskupstwa, z vblizeniem Prawa Krolewskiego, nikt otrzymywać
 nie powinien, (*puta* w Rzymie) *sub nullitate. A. 1688. fol. 469.*
tit. O Biskupstwach.

Herbu.
 fol. 125. t.
 Cortesani.
 fol. 331.
 t. Sigismun-
 dus grog-
 & sequ.

De Cortesani Statut cum pænis in contravenientes reássunowano
 Koronie, y W. X. Lit. *A. 1641. fol. 10. tit. Cortesani.*

Biskupi, Annaty, do Skárbu oddawać mają. *V. tit. Annaty.*

Biskupom Ruskim, za residentią przy Krolu, *salarium* pięć set zł:
 naznaczono, bo inși iā *sufficienter dotati. A. 1573. fol. 255. §.*
Ac i mają mieć opátrenie.

Biskupowi Wendenskiemu, podle Biskupa Kámienieckiego, miey-
 sce naznaczono. *A. 1593. fol. 647. tit. Mieysce w Rádzie.*

Tenże, aby do wszytkiego, według Fundacyey Krola Stephána
 przyzedł, *Commiszarzom zlecono, saluū aduitalitate pro tunc*
Capitanei Derpatensis & aliorum Nobilium. A. 1598. fol. 710. §.
Osobliwie się.

Biskupowi Smoleńskiemu, mieysce zaraz po Wendenskim Bisku-
 pie, naznaczono; ktory má być *de genere Nobilium*, iako y Káno-
 nicy, *juxta Constitutionem A. 1633. de Canonicis Capitularibus W.*
X. Lit. A. 1638. fol. 29. tit. Smoleńskie Biskupstwo.

Biskupstwo Smoleńskie, do Arcybiskupa Gnieźnieńskiego, iako
 do Metropolity, należy. *Ibid.*

Tofz Biskupstwo Smoleńskie, Kiiowskiego y Czerniechowskiego
 Woiewodztw, y Powiatu Nowogrodzkiego Kosciółow, y Oby-
 wátelow, do łwey Dyacelley, nie má pociągać. *Ibid.*

Biskupstwa, pospołu z Opactwy, y z Probstwy Zakonnemi, trzy-
 mane być nie mają. *A. 1607. fol. 837. tit. O Dignitarstwach.*

Ale Arcybiskupstwá Lwowskiego, y Biskupstw, Przemyskiego, Zmudzkiego, Chełmskiego, Kiiowskiego, Kámienieckiego, Wéndenskiego, szczupłość Inratty, *scilicet aliquo*, ale *etiam* tylko *Beneficio, proportionaliter supplere* pozwolono, tego dokładając, że to *in sequelā* iść nie ma infzym wżytkim Biskupstwom. *A. 1633. fol. 28. tit. Incompatibilia.*

Biskupowi Zmudzkiemu, *ex Beneficijs* W. X. Lit. á Biskupowi Wéndenskiemu, według alternáty, Polakowi w Polfcze, Litwinowi w Litwie, opátrzenie dawáne być powinne. *Ibid.*

Biskupstwo Łuckie, z Opáctwem Sieciechowskim, trzymać pozwolono I. M. X. Mikołaiowi Práżmowskiemu, Kánclerzowi Wielkiemu Koronnemu, wżględem vstáwiczney obecności iego, przy Dworze Królá I. Mći. wárując, áby to, *in similibus in futurum tibi* nie mogło. *A. 1658. f. 28. t. Opáctwo Sieciechowskie.* Y I. M. X. Andrzeia Olfzowskiego, Biskupá Chełmskiego, Podkánclerzego Koronnego, Opáctwem y Probstwem *ex primis vacantibus* opátrzyć obiecáno, wárując także, że to nie ma *in sequelam tibi*. *A. 1667. fol. 15. tit. Opátrzenie.*

Biskupstwo Wármínskie I. M. X. Stephánowi Wydzcze, z Pieczęcią Koronną trzymać pozwolono, wárując wiecznemi czasy, żeby to *exemplum in futurum tibi* nie mogło. *A. 1676. fol. 29. tit. Deklarácyá Compatibilitatis.*

Biskupá Inflánskigo, postanowiono, y mieysce onemu w Senacie náznáczono. *V. tit. Inflánty.*

Biskupom, *Ritus Graeci, aliás* Wládykom, Łuckiemu, Lwowskiemu, Przemyskiemu, Chełmskiemu, Mściśławskiemu, mieysce w Senacie, po Biskupách Powiátow swych náznáczono, z taką prárogátywą, *et liberæ vocis usu*, iáko w Senacie zásiadáiá Ich Mć. Duchowni *Ritus Romani*, Commisсия Hádyácka. *A. 1659. fol. 50. §. Aż w spolney*

O Wládyctwo Przemyskie, záchodzące differencye, vspokoić obiecáno. *A. 1653. fol. 26. tit. Wládyctwo Przemyskie.*

Nieuspokoione, dla náwálnych spraw Rzeczypoś: do przyszłego tedy Seymu Sześńiedzielnego to odłożono: Proceśsá záchodzące, y Condemnáty otrzymane, *in quocunq; foro, ex occasione* tego Wládyctwá, tak ná Wládykách, iáko y ná Obywátelách *utriusq; Status conditionis ab utrinq; suspenduiac*, y *locum standi in quouis subselio Regni*, áż do całego vspokoienia onym przyznawáiá. *A. 1654. fol. 16. tit. Wládyctwo Przemyskie.*

Znowu do przyszłego Seymu to odłożono. Ná ktory obádwy Wládykowie, stáwić się powinni, z dowodámi swemi, *sub amissione Cause*. A *interca* Proceśsy wżytkie *et c.* iáko y ná przeszłym Seymie, suspendowano, y *locum standi* onym przyznano. *A. 1658. fol. 31. tit. Wládyctwo Przemyskie.*

Nie przy-

Nie przyszło to *ad effectum* na Seymie. Po Seymie iednak zaraz, *in spatio unius septimanæ, tandem* vspokoić to Władęstwo obiecano. Proceſſa zaś y Condemnaty, ktorekolwiek z okazyey pomienionego Władęstwa, na kimkolwiek *cuiuscunq. sit Status & conditione, in quocunq. Officio & iudicio Regni*, otrzymáne są, zkąſſowano, *á nitione quarumvis violentiarum & prætenſionum, iuxta Conſtit. 1641.* na Seymie *forum* náznáczono. A. 1659. fol. 41. tit. Władęstwo Przemyſkie.

Biskupá Kámienieckiego *Legatum. Vide tit.* Miáſto Kámieniec. Bory. V. tit. Láſy.

BVRGRABIOWIE

BVrgrabiá Zamku Krákowskiego, żaden Káſztellan być nie może, bo Káſztellana bytność na Woynie, dla ſpráwowania ludzi, *requiritur*, á Burgrabiá, na Zamku Krákowskim, obecnie być powinien. A. 1562. fol. 23. tit. *de Incompatilibus.*

Ani żaden Ziemski Vrzędnik. Co ſię ma rozumieć, y o Wrońniczym Krákowskim. A. 1563. fol. 42. tit. Inne rzeczy.

Burgrabiowie Krákowſcy, od poſpolitego ruſzenia wolni, dla tego iż na Zamku, pod czas Woyny, obecni być máią. A. 1621. fol. 7. §. *Patresfamilias.*

Burgrabiow Krákowskich, áby w Zamku káždy rezydował obecnie, Stároſta Krákowski dogládać ma, y napominać. A gdyby w tym który nie doſyć czynił: *ex delatione* tegoſz Stároſty, na Seymie ſádzony być ma, *& priuari officio.* A. 1565. fol. 89. tit. Burgrabiowie Krákowſcy.

Rezydencya, ma ſię rozumieć, przynamniey trzy Niedźziele na Quartał, w ſámyym Zamku. *Ibid.*

BYDŁO

BYdła zaiętego, ábo błędnego, ktoby do trzech dni nie präzentował; *forum* ma mieć przed Vrzędem, á nie ſádem Grodzkim. A. 1588. fol. 468. tit. O zaiętym y błędnym bydle.

Od wyręczenia wſzytkiego bydła, nie ma być więcey brano w Grodzie, iedno groſzy dwánaſcie. *Ibid.*

Bydło gdyby ſzkodę uczyniło; máią Rękoymie ſzacować, do ktorych wolno teſz przyſtáwić temu, kto ſzkodę ma, iednego ábo dwu Szláhcicow, ábo teſz Woźnego, dla ſwiádectw na Rękoymie, ieżliby ſię go przeć chcieli: á gdyby ſię Szláchtá zobopolna nie zgodzili na ſzacunek ſzkody, á taki ſzacunek przechodziłby kop dzieſięć; Aktor ma onę ſzkodę ſwoię, wedle Práwá, *juxta memo ſuo comprobare*, á ieżliby mnieyſzy, niźli kop dzieſięć; tedy Aktor, ábo Vrzędnik iego Szláhcic. *Except: Mazow: A. 1576. fol. 300. tit.* Ktoby nie okazał.

Herburt.
fol. 318. tit.
ſpecus tri-
duo.

Aliter Sta-
tit. Herb.
fol. 319. tit.
de eodem.

Herburt.
fol. 318. tit.
Si pecus è
damno.

Bydło ktoby zaiął, á ná rękoiemstwo nie dał, áni szkody Rękoy mion vkazał, ále ono bydło vpornieby trzymał, y bytby ná to Wóznego y Szláchcica dowod; winą trzech grzywien *Parti & judicio totidem* karány być ma, y oborne trącić, y pusić bydło powinien, y Rękoy mia wolen być ma od Rękoiemstwa: o co *Forū Grod. Ibid.*

Tosż się ma rozumieć o Koniech, ábo Wołách z Wozem, y o siekierce w gaju, wziętych. *Ibid.*

A iezeliby Rękoy mia nie znał się do wyręczenia bydła, y *negaret*, że szkody nie widział: tedy ten, co szkodę ma, powinien ludzmi dowodzić, ábo Wóznem, ktorych miał przy nim, gdy ręczyli, y szkodę oglądali. A iezeliby zaś ten czyie bydło zaięte, nie znał się do szkody; ma ná swoje szkodę przysiądz, iako to bydło zaięte iest ná tey szkodzie, y przez nie vczyniona; abo temu ktory się nie zna, pusić ten cug. *Ibid.*

CANCELLARIA

Herburt.
fol. 57. tit.
Taxa literarum.
fol. 55. tit. Cancellaria.
fol. 406. t. Taxa literarum.

Cancellária, y Pisárze Ziemscy, y Grodzcy, około brania wszelákich listow y pisania, máią się zachować, wedlug Statutu *Stipendiarii*, także od membran pozwow, y wzdawania. *A. 1550. fol. 7. S. Cancellaria też. Plura tit. Salaria.*

Cancellária Woiewodztwa Wołyńskiego, extraćty ma wydawać, *Idiomate Polonico. A. 1647. fol. 18. tit. Rewizya Xiąg.*

Cancellarie, z Mándatow, *in Causis Perduellionis & lesae Maiestatis*, spráwować się powinne. *A. 1669 fol. 5. tit. Declarácia.*

w Cancelláriách Woiewodztwa Płockiego, y Ziem Pruskich, tak w Ziemskich, iako y Grodzkich, Podpiskowie Stársi, (*alias Regenci*) dobrze osiedli y przysięgli, wedle zwyczáiu Woiewodztwa Mázowieckiego, być powinni. *A. 1647. fol. 26. tit. Regenci.*

Cancellarie Koronne, iákich *Consensu*, wydawać nie máią. *V. tit. Consensy, tit. Dożywoćie. tit. Stárostwa.*

Cancellariey Łomżenskiej, dla náznáczenia inszego mieyscá, Rewizya. *A. 1576. fol. 296. tit. Cancellaria Łomżenska.*

Dano inszy plác, z wszelákiemi prérógátywámi, wedle Práwa Pospolitego. *A. 1578. fol. 337. tit. Cancellaria Łomżenska.*

Cancellariey Łomżenskiej, dla restaurácyey, Rewizya. *A. 1616. fol. 26. tit. Rewizya Cancellariey.*

Cancellariey Nurskiej, pozwolono plácu w Ostrowi. *A. 1589. fol. 521. tit. Plác ná Cancellariá.*

Ná Czerską, Stárosta Czerski, *in praesentia Nobilitatis*, y Pisárzá teyże Ziemie, ná naybliższych Rokách, ná Przygrodku plác, ma wymierzać. *A. 1598. fol. 702. tit. Plác ná Cancellariá.*

Znowu, iż Stárosta támechny mieysce w Zamku Czerskim wymierzać ma. *A. 1635. fol. 43. tit. Cancellaria Czerska.*

Ná Wąso-

Ná Wąsokę, plac, Obywatele Wąsosczy kupić mają: Ná co podatek z włoki, po groszy dziesięciu, pozwolili. *Ibid. tit. Cancellaria Wąsoka.*

Znowu o Cancellariej Wąsokiej, iż ma być zbudowana z donatyw Obywatelów Powiatu tego, które postąpili z każdego domu Szlacheckiego, po groszy dziesięciu: y to *donatium approbatur. A. 1635. fol. 44. tit. Cancellaria Wąsoka.*

Ná Liwską, y ná chowanie Xiąg, od Obywatelów Ziemi Liwskiej. Podatek po pięciu groszy z Włoki. *A. 1598. fol. 702 tit. Cancellaria Liwska.*

Ná Zembrowską, placu, przy Kościele, pozwolono: który ma wymierzać Starosta: y od wszystkich Podatków y powinności, tenże plac w wolniono. *Ibid. fol. 703. tit. Cancell: Zembrowska.* Koleńska Ziemska, ná starym placu, ma być zbudowana, y Starosta tamże má zbudować Dom ná Sady Starostwiny, y do mieżkania Podstarostwiny. *ibid. f. 712. tit. Dwor y Kancellarya.* Podatek na nią, po groszy sześciu, z Dworu każdego Szlacheckiego, Laudo vchwalony, approbowano. *A. 1616. fol. 26. tit. O zbudowaniu Domu.*

Ciechanowską, ná dawnym miejscu, albo gdzie indziej, ieżli by infzy plac, *pro maiori commoditate*, Obywatele tameczni sobie kupili, murować pozwolono. Ná co Pobór po groszy pięciu pozwolili. *A. 1601. fol. 753. tit. Cancellaria Ciechanowska.*

Na Wyssogrodzką, plac, Commiszarzom wymierzać zlecono. Na co Obywatele, po cztery grosze, przy Poborze, z włoki dać pozwolili. *A. 1613. fol. 28. tit. Rozprządzenie.*

Ná Rożańską, y ná Wieżę, plac wymierzać przez Rewizory, obiecano, y Podatek ná to, ná Seymiku tej Ziemi, vchwalony approbowano. *A. 1647. fol. 33. tit. Rewizorowie.*

Plura o placach takich. V. tit. Sady. § tit. Xięgi.

Cancellarya Krolewska, około Inhibitij, według Statutu, zachować się ma. *A. 1550. fol. 6. §. Około Inhibitij.*

Cancellarie, Koronna, y W. X. Lit. czego przestrzegać mają. *Vide tit. Senator.*

Canon Pruski. *V. tit. Podatki.*

C E C H Y

Cechy znieśiono, oprócz rządów Kościelnych. *A. 1550. fol. 8. tit. Cechy iż dawno.*

C E K A V Z Y

Cekauzy Koronne, z Quarty budować, y naprawiać, y potrzebami opatrować postanowiono. *V. tit. Quarta.*

Szpital Żołnierski ná Cekauz obrocono. *ibid.*

*Herburt.
fol. 206. l.
Cancellaria
Inhibitiones*

*Herburt.
fol. 170. tit.
licet et fol.
180. tit.
Fraternitas
et sequ.*

Cekauz, w Kámieńcu Podolskim, zbudować, kazano Stárszemu nad Armatą. *A. 1649. fol. 10. tit. Præsidium Kámieńcá.*

Tákże w Przenyslu, z pieniędzy Quárciánych: y grunt, Zupne, nazwany, do tegoż Cekauzu przyłączono, ktorey Artylleriey Mágister, *ex publico æmrio, Possessoribus* zapłacić ma. Tenże grunt od wszelákich ciężarów publicznych, y Mieyskich, *in perpetuum* wvolniono. *sine præiudicio* iednak *jurisdictionis* Dzierzawców mieyscá tego. *A. 1678. fol. 29. tit. Cekauz Przenyski*

Cekauzy W. X. Lit. w Wilnie, w Smoleńsku; y ná innych pogranicznych Zaniákách, y Fortecách budować, y dawne, gdzie są, reštaurować, Przełożonemu nád Armatą, z Symple, zlecono. *A. 1641. fol. 16. tit. Æconomia bellica W. X. Lit.*

Cekauz Smoleński, áby wfwoim porządku mógł zostawać; Artylleriey Mágistrowi W. X. Lit. zlecono. A Skarb W. X. Lit. dodać ma ná to pieniędzy, z przychodów Rzeczyposp: *A. 1653. fol. 9. tit. Securitas Smoleńska.*

Tenże Skarb W. X. Lit. Prochu cetnarów ośmdziesiąt, funtow siedmdziesiąt y trzy, y ołowiu tak w sztukách, iáko y kulách gotowych, cetnarów sto y dwa, funtow sto y dziesięć, z Cekauzu Smoleńskiego, pod czas Lojowskiey potrzeby, za állekuracyą Woiewody Trockiego wzięte, ż Prowentów ná to ordynowanych, do tegoż Cekauzu *refundere* powinien. *Ibid.*

Plum Vide tit. Armata. & tit. Quarta.

Ná opátrenie y reštaurácią Cekauzu Wileńskiego, obroćić kazano, Retentá Quárty Symple, donatywy w W. X. Lit. *V. tit. Podatki, Quarty, Symple.*

C L O. C E L N I C Y

Cel żadnych, Krol nie ma stánowić, bez Scymu, áni Monopolia rzeczy tych, ktore z Państw Koronnych, y Litewskich pochodzą. *A. 1573. fol. 256. §. Ofobliwie to wárujemy.*

O tymże *ijfdem verbis. Ibid. fol. 278. §. Ofobliwie to wárujemy.*

Cel Szláchty, y poddáni ich, od tego, co się im w domu rodzi, dawać nie powinni. *A. 1550. fol. 3. §. Ponieważ stan.*

Porównáni w tym Szláchty Podlaská z Koronnemi. *A. 1569. fol. 151. §. A iżby ciż Obwátele.*

Tákże Szláchty Ziennie Wołyńskiey, y Brácsławskiey. *ibid. fol. 157. §. A iżby ciż Obywátele.*

Tákże Szláchty Ziem Kiiowskich. *A. 1569. f. 165. §. Obiecuemy tész.*

Znowu to Wołyńskim wárowano. *A. 1576. f. 293. t. O potrzebach.* Znowu Clá wszystkie, w Polfcze, y w Litwie, od wszelákich rzeczy włafney roboty, y wychowania, z Szláchty, y ich Poddánnych, y z Duchownych, *in perpetuum tolluntur: salvis teloncis à Mercatori-*

Herb.
fol. 486.
tit nobilitas
libera est. &
Sequit.

Mercatoribus, pendendis A. 1569. f. 175. §. Clá, Mytá wſzytkie. Dotczyze wolności, należy y Szlachtá Xieſtwá Zatorskiego y Ofwiecimskiego. A. 1581. f. 375. t. Clá y Mytá.

Clá, Szlachtá, od wołow zimowanych y Powołówſzczyzny, nie máią dawać, záprzysięgá, w Grodzie przezſię, ábo ſprávce ſwoie, vczynioná. A. 1550. fol. 3. §. Ponieważ Stan Szláchecki. O tymże: y mogą ie zá Gránice wygániać, nie tylko Szlachtá, ále y Kubcy, ták Cudzoziemſcy, iáko y Polſcy, kupiwſzy v Szláchty. A. 1565. fol. 93. §. A ná tych mieyſcáh.

A ktoby Cló wziął od Wołow zimowanych Szlácheckich; *pæna* 100. *Marcarum* karány być má. Ná właſność záś Wołow tych, wolno Panu, ábo Słudze iego, przysiędz. A. 1581. fol. 383. tit. Clá od Wołow.

Clá, Szlachtá Pruska, od Wołow, Koni, y innego bydłá, w Koronie, ná właſną potrzebę kupionych, plácić nie powinni, zá przysięgá, ná Komorze Celney, wykonáná, że nie ná przeday, ále ná właſną potrzebę kupił. A. 1581. f. 375 t. Clá od Szláchty Pruskiej.

Cló żadne od zboża Szlácheckiego, nie má być bráne, zá przysięgá Szláhcicá, ábo ſługi iego, w którymkolwiek Grodzie vczynioná, *ſub pæna* 100. *Marcarum*. Ani do iteratiey przysięgi, tegoż Szláhcicá, ábo ſługę iego, nikt przywodzić nie má, *ſub ſimili pæna*. Oco *forum comm quous iudicio, vel Officio Regni*. A Piſarz, *ſub pæna ducentarum Marcarum, Fiſco & Delatori per medium*, nie má dáwać recognitiei o przysiędze temu, ktoby iej nie czynił. Oco *Citatus poſt Curiam parebit*. A. 1581. fol. 373, tit. Cló od Zboż Szlácheckich.

Herbert.
fol. 417. &
ſequ.

O tymże: ále winę podwyżſzono *ad* 500. *Marcas*. A. 1588. V. *infra* tit. Mytá.

Znowu: iż Clá od Zboż y towarów wſzelákich Szlácheckich oboygá Narodu, zá przysięgá w Grodzie, ábo ná pierwſzey Komorze, Celnicy, y Mytnicy, ná Komorách W. X. Lit. brać nie máią, pod winá ſtá kop Litewſkich. O co wſzytko *Forū Trybunał, & quoduis Officiū, & poſt Curia*. A. 1589. f. 530. t. Wolność od Cel. O tymże: ále winę zniżono ná 200. grzywien, *Fiſco & Delatori per medium. Forum Trybunał, inter cauſas Officij*. A. 1598. fol. 693. tit. Rzeki Portowe.

Znowu otymże. A tákie ſprávny, ná Trybunale Wielgopolskim, y Máłopolskim, máią ſię odpráviać, *inter cauſas Officij*. A w Litwie tákże ná Trybunałách, w Wilnie, Nowogródku, y Mińsku, *inter cauſas* ktoregokolwiek Woiewodztwá, bądź też *inter cauſas* do Obligow, *peremptorie*. A. 1601. fol. 737. tit. O Clech ná Rzekach Portowych.

O tymże (znofząc Cló ná Rzece Dźwinie w Dyneniborku, y Kokonhauzie.) ále winá ná pięć ſet grzywien znowu podwyżſzo-

na. O co *Forum* Trybunał, ábo którykolwiek Vrzęd Grodzki, *peremptorie*. Iurament tecz wedle Constitutiei, w pierwszej Komorze, uczyniony, powtore nie ma być wyciągany, *sub pena eadem, in eodē foro luendā*. Co się tecz ma rozumieć y o infzych wszystkich Clech tak wodnych, iako y Lądowych, nád Prawo; y ná wszystkich Komorách, y rzekách portowych W. X. Lit. Wiliey, Niemna, y infzych. *salus teloneis, a mercatoribus, pendi solitis*, y od towarów Leśnych, które Szlachtá robią w Dobrach Krolewskich. A. 1607. fol. 861. tit. O znieśieniu Clá.

Y przedtym wárowano, że ná Rzece Dźwinie, od towarów Szlácheckich, z własnych ich Máiętności, nie ma być Cło placone. A. 1598. fol. 699. tit. Port Rzeki Dźwiny.

Cel mostowych grobelnych, y wolności, po Státucie Kázimierzowym Iágielowym, nádanych *cognitio*, ná przyszłym Seymie, być ma. A. 1562. fol. 29. tit. Clá.

Clá, po śmierci Krolá Władysława Iágielá, nádane *cassantur*. A. 1563. fol. 42. tit. Clá.

A ieżliby gdzie potrzebne były; oglądać ie máią Rewizorowie, którzy ná Rewizyá Dobr poiada; y ná przyszłym Seymie relacyą uczynią. *Ibid.*

Odłożono *cognitionem* tego, do przyszłego Seymu, do ziąchánia się, y relacyey Rewizorow. A. 1565. f. 99. t. Clá Mostowe. Znowu do dalszego odłożono Seymu. A. 1566. f. 124. t. Rewizya. Y ieszcze do dalszego. A. 1567. fol. 130. tit. Clá.

Potym Podkomorzym, Chorążym, y Woyskim, rewidować ie po Powiátách; y ná Seymie, dla vznania, y decisiy, które się ostać mogą, á które nie, relacyą uczynić rozkazano. A. 1569. fol. 188. §. Náznaczamy też.

Znowu tymże rewidować kazano, *sub priuatione Officij*. A. 1570. fol. 206. §. A iż Vrzędnicy.

Rewidowane niektóre: y które Rewizorowie potrzebne być v- ználi, *approbantur*. A. 1578. fol. 333. tit. O Clech.

A nie rewidowane, cisz rewidować máią, *sub eadem priuationis Officij pena*: wprzod iednak, ániżeli ná rewidowanie wyiada; w głównych Miesćiech Powiátowych, powinni to publikować, cztery Niedziele, przed wyiázdem swoim. *Ibid.*

Tymże znowu rewidować ie rozkazano. A. 1581. fol. 379. tit. Rewidowanie.

A gdyby, *ob venum infirmitatem*, álbo *aliud legale impedimentum*, który z tych Vrzędnikow dosyć temu uczynić nie mogli; infzego Vrzędniká Ziemskiego, Krol *authoritate sua Regia*, ná miejsce iego, deputować będzie. *Ibid.*

Ci, którzy Cło y Mytá máią, opowiedzieć się z tym powinni, ná wtorych Rokách Ziemskich, żeby Vrzędnicy wiedzieli, do kąd iachac

Herburt.
fol. 464. t.
Telonia post
mortem
Vladislai.
fol. 485.
tit. Liienā.

iáchác máia. A ktoby się nie opowiedział; ná Seym pozwány, Myto ábo Cło trącić będzie. *Ibidem.*

Znowu tymże ośtátki rewidowác kazano. *A. 1589. fol. 518. tit. Rewidowanie Cef.*

Miánowicie Cła Bełskie, ktorých do tych czas nie rewidowano. *A. 1590 fol. 579. tit. Rewizya Cef.*

Exáktorowie Celni na Komorách pogrónicznych, *sub pænis in lege descriptis*, zadnych towarow, *sine persolutione* Cła, przeciwko Práwom y zwyczajóm dawnym, przepuszczać nie máia. W czym, *casu contraventionis*, Exáktor, *ad cuiusvis instantiam, in quo vis Castro respondere* powinien, *sine appellatione.* *A. 1677. fol. 9. tit. Deklaracya.*

Cło ktoby wziął, niesłusznie od Kupcá; *pænam iniusti telonci luat, in quouis Officio*, y rzeczy gwałtem wzięte, *cum pæna ducentarum marcarũ*, wroćić powinien. *A. 1589. f. 521. t. Bespieczeństwo.*

Herburt.
fol. 489. tit.
*Qui iniquè
et sequ.*

Reásumowano to, dla bespieczeństwa Kupcow Cudzoziemskich, do przyszłego Seymu. A Stároştowie Sądowi, nieodwłocznie w tymi sprawiedliwość czynić máia. *A. 1629. fol. 3. tit. Fuetta.*

O krzywdy wyciągania Cef prywatnych, ná ktore Práwa niemasz, y o wszelkie aggrawacye; nie tylko vkrzywdzonemu, ále y Instigatorowi, *ex delatione* Skárbu, ábo Administrátorow, Podatkow publicznych, Processu pomienioney Constitutiei *A. 1589. descripto*, wolno czynić. *A. 1653. fol. 13. t. O Bespieczeństwie drog.* Co się ma rozumieć y o krzywdách, przed tą Constitutią, od roku poczynionych. *Ibid.*

Szyprowie, ze Gdańska, ná gorę towáry wioząc; ná Fordanie y Nielzewie opowiedzieć się powinni, *sub confiscatione* tychże towarow. *Ibid.*

O Cło niesłuszne, Státut 1538. káżdemu służy. *A. 1578. fol. 333. tit. O Clech.*

Herburt.
fol. 489.

O Cło niesłusznie wzięte, gdyby kto ná Trybunał pozwał, po vstániu Roku przypowieszczonego; tániże ná Trybunał zaraz *ad banniendum* pozwać może, y otrzymayszy Bánnicyą, dopiero ná Executią ośtátnią, do Starośty, remissią otrzymać ma. *A. 1601. fol. 737. tit. O Clech.*

Exactoribus, iezeliby się *in futurum, contra mentem Constitutionis*, sprawowali, ábo ktorekolwiek Cło *iniuste* wybieráli; *cũ iniuriatis, in quouis Castro cuiusvis Palatinatus forum*, podług dawnego Práwa, *sine appellatione*, náznáczono, y to Práwo, *iniusti telonci vindicandi, in toto*, nie tylko záchowano, ále y reásumowano. *A. 1677. fol. 9. tit. Deklaracya Cef Koronnych.*

Cła ná Gnieźnińskiey, y Powidzkiey, Komorách, także y na Przykomorku w Wágrowcu, ná tym Seymie, postanowionym, według Instruhtarzá Cef Koronnych, *A. 1601. opisanego*, Kupcy y ich Fáktorowie, od wszelkich towarow plącić powinni, *sub amissione*

sione tychże towarów. A. 1653. fol. 14. tit. O Belpiecznśtwie drog. Deklarowano, że tá Constitutia nie ma być rozumiána, tylko o drogách Kupieckich, à nie o podwyższeniu Cel. A. 1654. fol. 17. tit. Clo.

A Clá zwyczajne Gnieźnińskie, tak Káftelláńskie, iáko y Stárościnne, więcey nád Instruētaz dawny, od Zygmunta III. A. 1597. àpprobowany, od wśzelákich towarów, nie mają być wyciągáne, *sub pœnis, de extorsione iniusti telonei, sancitus. oco Forum in quouis iudicio, seu Officio Regni. Ibid.*

Cło Krolowi, y Rzeczyposp: należące, y inne Ordynáryine Prowentá, iáko Quartę, skłádne Winne, Fordan, Cánon Pruski, Pogłowne Zydowskie, Czwarty grosz Wielkopolski, z Ruskim, Euecty, Induety, Furmánki, Prásołki, Podskárbi Koronny, ná zapłatę Woysku Quarciánemu obracać powinien: w ktorych wybieraniu, ná Komorach y Iarmárkách, tak w Dobrách Krolewskich, iáko y *Priuatorum*, Duchownych y Ziemskich, także w Komor postánowieniu, wedle Commissey Wárszawskiej, opisánych, nikt impedimentu czynić nie powinien, *sub pœnis, contra Retentores* pieniędzy Rzeczyposp: w Trybunale, *inter Causas fisci, ad instantiam thesauri, repetendis.* Ná Iarmárkách, także Miásto Krolewskich, Duchownych, y Swieckich, Rewizye dopuszczane być máią ná Przemytniki, y wybieranie bronione nie będzie, *sub ijsdem pœnis, de Retentoribus, A. 1647. fol. 1. tit. Ordynáryine Prowentá.*

Od tychże Cel, żadne Miásto y Miásteczko w Koronie, nie ma być wolne, ani żaden *in genere* Kupiec, ále ie każdy, *juxta legum præscriptum*, oddawać powinien, żadnemi, choćby Constitutiami, àpprobowanemi Przywileiánii, y wolnościánii nie zasłaniając się, *sub amissione mercium, & pœnis* w Prawie opisánemi. A względem wybierania onych, Constitutia A. 1647. *in toto* reásumowano. A. 1649. fol. 2. tit. Podatki Ordynáryine.

Reásumowano te obiedwie Constitutie, 1647. & 1649. y po stánowiono, áby wedle nich káždy *in genere, cuiuscunq statús & conditionis*, tak *inducendo & euebendo*, iáko y *intu Regnum* hándlánni się báwiający człowiek, Clá te płacił. Co się ma rozumieć y o pieniądżách; kto ie do Wołoch y Multan z Korony y y Panstw do niey należących, wywozi, áby także od nich Clá, według Instruētazow dawnych, o złoćie y frebrze, opisáných, *sul confiscatione* tychże pieniędzy, płacił. Ná co wśytko wolne ma być stánowienie Komor, straży, przy P. Podskárbim Koronnym, lubo Contráhentách, *pro temporis & loci exigentia.* Pisarzom, Celnym, *eam securitatem*, iáka iest w dawnych Prawách, o Záiazdách publicznych, opisána, wárowano, zázakazując, áby zaden Zolnierz niewazył się v nich noclegow odprawo-

prawować, ani ich stacyami aggrawować, pod winami w Prawie opisanemi, y surowością artykułow Woyskowych. A. 1659. fol. 15. tit. Clo Koronne.

O Clach, y składach towarow *cuiuscunq; nominis*, ktore z Woiewodztw dalszych, Ruskiego, y W. X. Lit. *provenire* zwykły, Constitucie A. 1565. & 1609. *in toto* reasumowano, y aby do executiey przywiedzione byly, postanowiono. Miasta, Toruń, y Gniezno, na pomienione sklady, *lege publica* A. 1661. naznaczone, deklarowano, z tym dokladem, aby sie żaden za Granice, pomienionych towarow, wywozić nie wazyl. A. 1676. tit. *Immunitas* Cel Koronnych.

O Clach Constitucye A. 1611. 1676. 1677. deklarowano, aby żaden Kupiec, iakieykolwiek Nacyey, pogotowiu z Zydow, nie wazyl sie, żadney protecciey Stanu Szlacheckiego brac. A. 1678. fol. 9. tit. *Ækononiiy*, y Prowentow.

Clá, *Reuenditores* wszyscy, w Miastach Krolewskich, *etiam quaritantes victum*, y Rzeznicy, Woły od Szlachty kupiacy, płacić iako y inni Kupcy, od towarow swoich powinni. V. tit. Sklady.

Clá Morskie, *ex Dominio Maris*, Krolowi y Rzeczyposp. należące, aby do porzadku przyszły, stárac sie obiecano, *non derogando iuribus aliorum*. Niektore Woiewodztwa, y Powiaty, W. X. Lit. do Bráciey to wzięły: á Woiewodztwa Pruskie, wedle zwyczaiu ná Seymik. A. 1637. fol. 8. tit. Clá.

Tesz Clá Morskie, *ex Dominio Maris*, aby do skutku przyszły; Commislarze *iurati* náznaczeni: ktorzy, według instrucciey, sposob wybierania y exequowania Clá, przypozwawszy *iur. prætendentes*, náмовiá. Na co Woiewodztwa Pruskie pozwolily. A. 1638. fol. 8. tit. Clá Morskie.

Deklarowano oraz, tychze Woiewodztw Pruskich Obywatelom Stanu Szlacheckiego, *Privilegium incorporationis*, y insze wszystkie dawné, *quibus hactenus gaudebant, legitime* nádane Przywilecie; że iako *toti huius Regni Nobilitati*, tak y onym, pomienione *recenter* wstawione Clá Portowe, *in immunitatibus*, ktore ich *liberos ab omni exactione* czyniá, á pogotowiu w inszych punktách, w przerzeczonych Przywileciách, wyrażonych, nie mogą *derogare*. Ib.

Clá Krolewieckie, Łabgowskie, ktore, nad transactiá Commislarzow, y látá w niey náznaczone, wyciągaiá; *inbaerendo* Constituciey A. 1638. *totaliter* zmiesiono, *Pactis per omnia*, Miast Krolewieckich, z W. X. Lit. *salvis*. A o niesluszne Cel wybieranie, gdyby sie pokazalo; z Miastem *forum* za Dworem, *ad cuius instantiam*, & *pæna duorum Millium marcarum Reipub: persoluenda*. *Ratione* zaś *desultationis* Zboż, y towarow wszelákich Krolewieckich, y Memelskich, do Gdańská, y inszych Miast Pruskich, *cognitio*

ma być, *de iuribus* Miast Krolewskich, y ná pierwszey Iuridyce, *finalis decisio* &c. A. 1641. fol. 17. tit. O Clách Krolewieckich. Clá Krolewieckie wšytkie, iákinikolwiek tytułem, Cułagow, Gabel, Accyzow, Confoiow, nákryte y názwáne, y przeciwko dawnym Práwom, wprowadzone Exáctie, osobliwie Gábelle, które, przed dwiema láty wybierano; zniesiono, y warowano, że ná potym nigdzie, *in præiudicium* & *gmuamen* W. X. Lit. bez Seymu stánowione, y nikomu pozwaláne nie będą Nie dero-guiąc nic Funtkamerom zdawná pozwolonym. A. 1638. fol. 20. tit. Approbácyá Cel.

Clá Piláwskie nowe, że *aggruuant* Stany oboygá Narodow; Krol I. M. *interponet auctoritatem Regiam*, do Kurfirštá I. M. żeby zniesione były. A. 1647. fol. 8. tit. Clá Piláwskie.

Clá na Rzece Dźwinie, *inhærendo Constitutioni*. A. 1607. y one *in toto* reásumuiąc y ápprobuiąc, zniesiono. w Kryzborku iednák Kupcy, Myto zwyczajne plácić máią. A. 1641. fol. 16. tit. O Zniesieniu Clá.

Reásumowano te obiedwie A. 1607. & 1641. Constitutie. A. 1673. fol. 9. tit. *Reassumptio*.

Celne Przykomorki, w Loiowskim, y Lubeckim Stárostwách, postánowiono, do wybieránia ták Myt stárych, iáko y Clá nowo podwyżzonego. A. 1647. fol. 41. tit. Cló nowo podwyższone. O spławie wodnym, gdy iusz Porty po Woynie, otworzone były; postánowiono, áby nie był tánowány, y *Commercia* wšytkie lądem y wodą, aby wolne były. A. 1662. fol. 8. tit. Běspie-czeństwo Podatkow.

Cló ná Wisle pod Broszkowicámi, od Ryb Kupieckich, z Sláská idá-cych, po groszy 10. od kopy, ná sámę Zamku Oswiećimskiego popráwę; y drzewo Kupieckie, z Sláská płynące, dziesiáte; do lat trzydziestu, naznáczono. ktore Cló, do Starosty táiecznego oddawáne, á przez iego Succollectorow wybieráne być má. A. 1667. fol. 22. tit. Cló wodne od Ryb.

Celne Komory nád Drwęcą, dla pilnowánia soli Zamorskiey, y dla Myt, postánowione. *Vide tit. Sol.*

Clá niesłuszne we Lwowie, y po innych Miástách, y mieyscách, w Woiewodztwie Ruskim, Commissarze vznác máią. *Vide tit. Commissarze.*

Ná Clách Wodnych W. X. Lit. Depaktácyé zniesiono. *V. tit. Miástá W. X. Lit.*

Cló grobelne, ná przepráwie, przez rzekę Zytnią, przy Młynách sekulnych, do Dobr Wołhyniec, Vr. Iána Zaliwskiego, Pi-fárzá Liwskiego dziedzicznych, w Ziemi Liwskiey leżących, ná-leżącą, temuż Vr. Zaliwskiemu, Kupcy, y inni *plebeia* *cnoditio*. *nis* ludźie, ná larmárki y targi, przeiczdzaiący, po groszu od ko-nia per-

- nia *perpetuo* płacić maia. A. 1678. f. 37. t. Grobelne ná Zytney.
 Cło we wsi Dymlinie, w Woiewodztwie Sandomirskim, w Powie-
 cie Wiślickim, niedzy Wisłą y Dunaiem leżącey, Vr. Iana Tę-
 goborskiego, Káfttellana Zarnowskiego, dziedzicznej, po gro-
 szu od konia, *cum onere* naprawy przepraw, w tychże Dobrách,
 pozwolono. *Ibid. fol. 40. tit. Naprawá przepraw.*
 Cła y Myta, IMP. Woiewodzie Sandomirskiemu zdawna należyte,
 od wszelákich Kupcow, w długicy Woli, Kołczyni, y Piotrowinie,
 przez sáмого Administratora, wybierać pozwolono: czego *Pos-
 sessores* Dobr tych bronić nie maia, *sub pæna centum marcarum.*
Oco forum w Trybunale. *Ibid. fol. 39. t. Cła y Myta od Kupcow.*
 Celnikom Komory Augustaſkiew, áby zá granice W. X. Lit. nie
 zábiegáli, y Kupcow do Krolewcá iadących, y Szlácheckich pod-
 wod, nie depáctowali, *sub pæna trium millium marcarum, ad in-
 stantiam cuiusvis,* zázakazano. ktorych Podskárbi Koronny, *arcere*
ma. Confedemit. A. 1674. fol. 35. §. Ná Cle Koronnym.
 Cła Miástu ktoremu nádane. V. tit. Miastá.
 Cła, iákie na ktorym Seymie postanowione były, ná potrzebę Rze-
 czyposp: V. tit. Podatki.
 Tákie Cła, zá vchyleniem Prává, od Szláchty V. t. Podatki.
 Cło od Win. V. tit. Wino.
 Cło Mostowe. V. tit. Mostowe.
Plum o Clách, osóbliwie prywatnych. V. tit. Mytá.
 O Foldrowaniu. V. tit. Kupcy & tit. Drogi.

C H O R A Z Y

- Chorążowie wszyscy, káždego Woiewodztwá y Powiátu, wedle
 powinności swoiey, ná pogrzebie Krolewskim być powinni. A.
 1573. fol. 220. §. Ná ten tedy pogrzeb.
 Chorążowie Ziemiſcy, na Pospolitym Ruszeniu, Generálną Cho-
 rągiew, przy Głównym Powiećie, y pierwszym Káfttellanie,
 rozciągnąć, á do infzych Powiatow, w Woiewodztwie
 swoim, dać maia Substituty, y znáki, ábo Chorągwie infze swoie.
 W tych zaś Ziemiách y Powiatach, ktore maia osóbne Chora-
 że, przy swoich Ziemiách, Chorągwie ponieſá. A w ktorym
 Woiewodztwie, są dwáy Chorążowie; maia przy popisiech mie-
 dzy sobá porządek uczynić, y Powiátami się podzielić. A. 1621.
 fol. 3. §. Chorążowie.
 Chorążego, Xięſtwu Zatorskiemu, iż *antiquitus* bywał, dać obieca-
 no. A. 1609. fol. 901. tit. O Chorążym Zatorskim.
 Chorążego Zmudzkiego electia, przez Stároſtę Zmudzkiego, pod
 niebytność Krolá, składána być ma. A. 1629. fol. 21. tit. O
 Chorążym Zmudzkim.
 Chorążego Ziemie Łukowskiey, *in perpetuum* postanowiono, y z

Lubelskim Chorażym porównano. *A. 1653. fol. 23. t. O Vrzędach.*
Chorażego Grąbowieckiego także postanowiono. *Ibid.*

Chorażego Buskiego także postanowiono. *A. 1658. fol. 61. tit.*
Chorażtwa.

Chorażego Horodelskiego także. *Ibid.*

Chorażym, naprzód Buskiemu, potem Grąbowieckiemu, a naostat-
tek Horodelskiemu, po Chorażym Belskim, naznaczono miey-
sce. *A. 1661. fol. 28. tit. Naznaczenie.*

Chorażego Zytomirskiego, postanowiono. *A. 1659. fol. 47. tit.*
Rozgraniczenie Ziem Kiiowskich.

Chorażego Owruckiego także. *Ibid.*

Tymże, Zytomirskiemu, y Owruckiemu, Chorażym mieysce,
po Chorażym Kiiowskim, naznaczono. *Ibid.*

Chorażwicy Zydaczowskiej *insigne, tres catulos Leonis*, w pola
blekitnym, dano. *A. 1676. fol. 42. tit. Vrzędy Zydaczowskie.*

C I W O N

Ciwonowi Trockientu mieysce, według zwyczaju starodawnego,
tak iako w Wilnie, y w Ziemi Zmudzkiej zachowuje się, przed
wszytkimi Vrzędnikami Ziemskimi Trockimi, naznaczono.
A. 1598. fol. 699. tit. Mieysce Ciwonowi.

Coæquatia w Podatkach *Vide tit. Podatki,*

Collationis Iuri V. tit. Iuri Protromatus.

Collegia OO. Iezuytow. *V. tit. Iezuyci.*

C O M M I S S I E

Commiszie ná gránice, bez trudności, máią być potrzebującym,
z Kancellárey, dawane. *A. 1588. fol. 459. tit. O Commisziach,*
Commiszia, gdy się iednego dnia skończyć nie może; *sequentibus*
diebus kończyć się ma. *Ibid.*

Commiszarze mogą być, chociaż w tym Woiewodztwie nie ośie-
dli, przy Podkomorzym oney Ziemi, ábo Komorniku iego, *ib.*
Commiszarz, podpisawszy innotescencią, powinien zięchać, *sub*
pæna centum marcarum parti soluenda. O którą *forum* ná Trybu-
nale, *excepta verâ infirmitate*, którą wedle Prawa poprzysiędz
ma. *Ibidem.*

W Kijowskim, y Braclawskim, Woiewodztwach, ná Senatorá,
winy dziesięć Tysięcy grzywien. *A. 1613. fol. 12. tit. O Com-*
missiach.

Ná Commiszią grániczną, tak Stárosta, iako y Szlachcic, nie ma
mieć więcej Pocztu, iedno trzydzieści osob, z Przyjaciółmi,
y z Sługami; á poddanych naywięcej po dwudziestu, dla vka-
zania znakow, y sypánia kopcow. *A. 1588. fol. 459. tit. O Com-*
missiach.

Commisza-

Herb. fol.
94. tit. Com-
missiones den-
tur. & sequ.
& fol. 266.
tit. Limites.
& fol. 267.
tit. Ad limi-
tes.

Hec Constit.
contr. Statut.
Herb. fol.
95. t. si Com-
missarij de-
sint.

Commissarze, ieżeli ktora stroná, znaki słuſzne y podobieństwo v-
każe; mają ieý dowod przez stárce nákazác. A ieżeliby zobu stron,
niepewne znaki pokazáli; bez przysięgi, gránice, według sumnie-
nia swego y słuſzności, stóſuiąc się do Statutu, uczynią. *Ibid.*

Commissia bez Senatorá być może w Bráclawskim Woiewodztwie,
z sámych Vrzędnikow Ziemskich. ktorzy *sub pœnis quingenta-
rum marcarũ* stáwić się powinni. *A. 1613. f. 34. t. Rozgrániczenie.*

Commissie, po rozgrániczeniu, Stároſtowie trzymác wiecznie má-
ią, y Szláchcie krzywdy nie czynić. *A. 1550. f. 7. §. Aby też.*

A ktoryby Staroſta kopce rozſypał; ma ie znowu vsypác, *intm
certum temporis spatium, sub priuatione Officij Capitaneatus, vel
Tenutæ* *A. 1562. fol. 25. tit.* Státut około vsypania granic.

Znowu otymże, áby gránic, ktore są *juridice* przez Comissarze,
między Dobrámi Krolewskimi, á Szláchceckimi skończone,
Stároſtowie, y Dzierzawcy, y Poddani Dobr Krolewskich, nie
rozſypowáli. A ieżeliby ktore od Constitutiey *A. 1562.* rozſypáli;
znowu, *suis sumptibus*, powinni ie, przez Commissarze, vsypác,
zapłaciwszy stronie, winy sto grzywien. A ieżeliby Poddani z
Dobr Krolewskich, *videlicet plebeij*, vpornie bez rozkazania Stá-
roſty, ábo Dzierzawce Dobr Krolewskich, rozſypáli; winą pią-
ćdziesiąt grzywien karáni być mają, *toties quoties citabuntur.* A
iednák Stároſta, ábo Dzierzawcá, *sumptibus illorum*, Commissa-
rze, do náprawienia gránic rozſypánych, sprowadzić ma naydál-
ley we dwanaście Niedziel, po rozſypaniu onych. *A. 1578. fol.
340. tit.* O gránice.

Commissie práwnie odpráwione w Xięſtwie Mázowieckim, wie-
cznie także trzymane być mają, choćby Ekonom Krolewski
nie był przy ich odpráwowaniu, ktory do tego, wedle Práwa y
stárego zwyczáiu, żadnego *interesse* nie ma, ani ná potym mieć
nie może. *A. 1569. f. 191. §.* Gránice w Xięſtwie Mázowieckim.
Práwnie odpráwiona *intelligitur*, kiedy Stároſcie ábo Dzierza-
wcy Dobr Krolewskich, wczás mándat, z innotescentią Com-
missárską, wedle Státutu o tym, dádzą. *Ibid.*

Commissyi ápprobácy, z Kancellariey mają być wydawáne. *Ibid.*

Commissarze, wedle dawnych Praw Koronnych, w Mázowszu da-
wáni być mają. *ibid.*

Commissarze, w Prusiech, *differentie* máſe, ktoreby dwóch włók
nie przechodziły; bez áppellacyey sądzić y odpráwować mogą:
á ieżeliby *differentia* liczbę włók przechodziła; (co pomiara
Miernikow przysięgłych vkaże) áppellacya, *à definitiva senten-
tia*, do Krola, ma być dopuszczona. *A. 1613. fol. 25. tit.* Deklá-
racya Commissiey.

Commissarze, na vznánie różnic, między Dobrámi Krolewskimi,
á Szláchceckimi W. X. Lit. podług dawnych Praw, Krol z ſyłać
L ma: á ktoby

Herburt.
fol. 267. tit.
Limites bo-
norum.

Herb. fol. 96. t. Quod
a Commissa-
ris. fol. 267. t. dam
Limites.

Herburt.
fol. 96. tit.
Commissio-
nis termi-
nus.

Herburt.
fol. 97. tit.
Inter Re-
gnum.

ma: a ktoby pominawszy taki porządek, Dekretá iákie *extraordinariè* otrzymał; te żadney wagi mieć nie będą. *A. 1633. fol. 40. tit. O Rożnicách.*

Commiszie, bez wiadomości *tertij Ordinis*, iáka była do Communitathey Łoiowa y Lubecza za Trubeck, nigdy ná potym odprawować się nie máią. *A. 1646. fol. 4. tit. Incorporacya.*

De autoritate Commisiiy gránicznych, Constitucye Annorum 1550. 1567. 1588. 1598. y infze wszystkie Statuta, y Constitucie reasumuiąc, wárowano, iż każdy, ktoby takowe Commiszie *legitimè* odprawione chciał lubo mándatámi, lubo infzemi sposóbámi inuálidować; winą Piáciu Tysięcy grzywien, w Trybunale Koronnym, *inter causas Officij peremptoriè repetendá* karány być ma. *A. 1661. fol. 21. tit. Wárunek Commisiiy.*

Commiszarzow nie dáią do rozgrániczenia Dobr Krolewskich, áni do Rewizyey, ale Sekretarzow Krolewskich. *V. tit. Rewizya.*

Commiszie do Kurlándiey, *ex utriusq. Gentis Cancellarijs, iuxta Pacta unionis*, do Korony, y W. X. Lit. wychodzić máią, *sub nullitate Commissey, etiam nulla lite præcedente, & non obstantibus earum Decretis*: y inśi Commiszarze, *ad instantiam partis gnuatæ*, náznáčení być powinni, *cum restitutione in integrum negotiorum principalium*. *A. 1678. fol. 8. tit. Deklaracya o Commisfiách Kurlándskich.*

Commiszia, dla sprawiedliwosci, y rozgrániczenia Korony, od Państw Węgierskich, Śląskich, Márgrábskich, Pomorskich, Litewskich, y Pruskich, náznáczona. *A. 1550. fol. 6. §. Iżesny winni.*

Commiszia, dla sprawiedliwosci między Koroną, á Państwámi Węgierskiemi, Śląskieni, Márgrábskiemi, y Pomorskiemi, *absentiá* Commiszarzow, *unius duorumuc, ob legale impedimentum, non obstante*; ná mieysce iednąk swoie, osobę znáczną furrogować ma *absens*. *A. 1591. fol. 615. tit. Náznáczenie Commiszarzow.* Cisz Commiszarze, dla wiadomości vkrzywdzonych, wprzod powinni, o czásie Commissey, w Grodziech publikować Vniwersały swoie. *Ibid.*

A Krol znioższy się z PP. Pogránicznemi, czás Commissey determinować będzie. *Ibid.*

Commiszia takowasz, między Podgórzem, á Węgrámi: ná ktorey *medium* ználeść máią Commiszarze, iákoby ná potym wydawanie *ab utrinq.* poddánych, bez Commiszarzow, także dochodzenie krzywd wízelákich być mogło. *A. 1601. f. 741. t. Commiszia.* Względem nieyścá y czásu tey Commissey, y oraz vpomináiąc się v Cefárzá Commiszarzow, *secundum Pacta*, listy z Seymu tego wyprawiono. *ibid.*

Commiszia takowaz między Koroną, á Węgrámi, Śląskiem, Wołochámi, y infzenni Państwámi przyległeni. *A. 1609. fol. 899. tit. O Commisfiách.*

Od Seymu

Od Seymu do Seymu taka bywać ma. *Ibid.*

Commissia takoważ między Koroną, a Węgrami. Na którą, żeby także Cesarz, Commissarzow swoich naznaczył; Posłańca z Seymu tego wyprawiono. *A. 1611. fol. 7. tit. O Commissiach.*
Znowu insza, bo tamta nie doszła. *A. 1613. fol. 10. tit. O Commiss.*
Tymże Commissarzom, zlecono sprawę Vr. Abrahama Sokołowskiego, z Xiążęciem Cielżyńskim, decydować. *Ibid.*

Woiewodztwu Ruskiemu, przeszłego Seymu, Commissią *specialiter* służącą, *in toto* reasumowano, y więcej Commissarzow przydano, do pierwszych. *Ibid. fol. 20. tit. Commissia.*

Commissia takoważ między Koroną, a Węgrami y Śląskiem. *A. 1627. fol. 12. tit. Commissia.*

Nie doszła. Znowu insza. A I. M. P. Mikołajowi z Podháiecc Wolskiemu, Marszałkowi Koronnemu, iako Staroście pogranicznemu, o mieyscach, y czasie, obwieścić Commissarze, zlecono. *A. 1629. fol. 14. tit. Commissia.*

Ani ta doszła: Znowu insza z Węgrami, Śląskiem, Márgrábstwem, y Pomorską. *A. 1633. fol. 31. tit. Commissarze.*

Ani ta doszła: Znowu insza. *A. 1635. fol. 10. tit. Commissia.*

Ani ta doszła: Znowu insza, *cum reassumptione* dawniejszych Constituty, y od Ziemie Siedmigródzkiej. *A. 1637. fol. 10. tit. Commissia.*

Znowu o tym reasumowano *A. 1637. Constitutia*, od sánych Węgier, y Śląská. Y zlecono Commissarzom, aby w Staroście Spiskim, od nowey wsi, differencye, przez sąsiady pograniczne Mánassow, y względem inszych zájazdow miedziánych gor, Hamrow, Láfow, y gruntow, vspokoili. *A. 1638. fol. 28. tit. Commissia.*

O Commissiách od Węgier, Śląská, y Ziemie Siedmigródzkiej, reasumowano dawniejsze Constitucie, bo *ad effectum* nie przyizły: y znowu Commissią postanowiono. *A. 1642. fol. 14. tit. Commissia.*

Ani ta doszła: Znowu insza. *A. 1647. f. 5. t. Commissia.*

Ani ta doszła: Znowu insza między Małopolską, y Ziemią Wieluńską, a Węgrami, y Śląskiem. *A. 1649. f. 9. t. Commissia.*

Znowu takowaz Commissia między Ziemiami Przemyską y Sanocką, a Węgrami y Siedmigródzką Ziemią *A. 1659. fol. 43. tit. Commissia.*

Nie doszła: Znowu tymże Commissarzom odprawić iá kazano, przydawszy ieszcze do nich iednego. *A. 1661. fol. 26. tit. Commissia.*

Commissia takowaz między Xięstwami Zatorskiem, y Oświęcimskim, a Węgrami, y Śląskiem. *Ibid. fol. 25. tit. Commissia.*

Commissia takowaz, między Lubowlą y Węgrami, y Ziemią Siedmigródzką. *ibid. fol. 30. tit. Commissia.*

Commisfia takowafz, między Powiatami, Lwowskim, Przemyskim, Sánockim, y Bieckim, á Węgrami. *A. 1670. fol. 29. tit. Commisfia.*

Niedoszła. Znowu insza, z tym dokładem, iż ieżeliby który z Comissarzow náznaczonych, od tey powinności, wymowił się; Obywatele Ziem pomienionych, ná Seymiku przyfzłym *Relationis*, ná to micyfce infzych subdelegować będą. *Absentia plurium non obstante*, byle ich *ad minus* fześciu było. Cisz *plenam facultatem decidendi* mieć będą. A Dekreta onych, Stároftowie ná Dobrách, y Ofobách *cuiuscunq; statús*, tak iáko Trybunálskie, exequować nie odwłocznie powinni. Wzáiemnie, áby takáfz moc y władzą Commiffarze Cefarza I. M. mieli, bez wfzelákiey áppeilácyey, krzywdy pográníczne decidować y exequować; Krol I. M. się postára. *A. 1676. fol. 30. tit. Commisfia.*

Cisz Commiffarze, o zaboyftwo niegdy Vr. Stephana Trzebinskiego, fprawę decidować będą. *Providebunt* także, áby Prawá o skłádách Winnych, tak wielá Constituty deklarowane, do skutku, y porzádku iak naylepszego przywiedzione były, y áby żaden, *cuiuscunq; statús & conditionis*, áni Kupiec, áni Szlachćić po Winá do Węgier posyláć, áni ieżdżić nie wázył się; ále żeby fami Węgrowie, ná skłády, Winá wóžili. *Ibid.*

Ani tá doszła: Znowu infza. *A. 1677. fol. 17. tit. Commisfia.*

Ani tá doszła: Znowu infza, oraz y od Śląská, Wołoch, y Siedmigródzkiey Ziemie. *A. 1683. fol. 14. tit. Commisfia.*

Commisfia takowafz, między Woiewodztwami Wielgopolskiemi, á Śląskiem, Márgrábitwem, y Pomorftwem. *A. 1638. f. 17. tit. Commisfia.*

Commisfia, do rozgrániczenia tychże Woiewodztw, z Páńftwánni pomienionem. *A. 1641. fol. 18. tit. Commisfia.*

Commisfia takowafz między temiż, *exceptá Pomemniá. A. 1658. fol. 26. tit. Commisfia.*

Nie doszła. Znowu iá tymże Commiffarzom, więcey do nich przydawfzy, odpráwić kazano. *A. 1659. fol. 40. tit. Commisfia.*

Commisfiá dla fprawiedliwofci, między Woiewodztwánni Wielkopolskiemi, á Śląskiem. *A. 1649. fol. 18. tit. Commisfia.*

Commisfia takowafz, z Śląskiem, á Koroná, *A. 1667. f. 26. t. Commisfia.*

Znowu między temiż. *A. 1683. fol. 14. tit. Commisfia.*

Commisfia, ná rozgrániczenie Dobr, Vr. Stánisláwá Trzcínskigo, od Śląská. *A. 1609. fol. 907. tit. Commisfia.*

Commisfia, do wfpokoienia differencyi Ziemie Wieluńskiey, z Śląskiem. *A. 1611. fol. 11. tit. Commisfia.*

Nie doszła: Znowu infza. *A. 1613. fol. 24. tit. Commisfia.*

Znowu infza. *A. 1641. fol. 19. tit. Commisfia.*

Znowu

Znowu infza: y oraz Powiátowi Ostrzeszowskiemu. *A. 1652. fol. 14. tit. Commissia.*

Znowu infza. *A. 1658. fol. 27. tit. Commissia.*

Znowu infza: bo pierwsze nie doszły. *A. 1659. f. 40. t. Commissia.*
 Ani tá doszła: Znowu infza z Śląskiem, z Xięstwem Cieszyńskim, Pánstwem Bilskim, á z Ziemią Wieluńską, y Powiátem Ostrzeszowskiem. *cum reassumptione* przeszłych Constituty. *A. 1661. fol. 25. tit. Commissia.*

Commissia takowasz, między Poznńńskim y Káliskim Woiewodztwami, Ziemią Wieluńską, y Powiátem Ostrzeszowskim, y Xięstwami Zatorskim, y Oświecimłkim, á Śląskiem. *A. 1670. fol. 28. tit. Commissia.*

Commissia takowasz między Powiátem Miedzyrzeckim, y Wáleckim, á Márgrábstwem, y Pomorską Kurfirštá Im. Brándebskiego. *Ibid.*

Commissia takowasz, między Opáctwem Przemetskim, y Stárostwem Miedzyrzeckim, á Śląskiem. *A. 1676. f. 51. t. Commissia.*

Commissia, do vznania grńnic od Śląská, między Poczefńą Stárostwá Olsztyńskiego Maiętnością, y Boronowem Wsią, Báronowey Kátulinńskej, ná grńnicy Śląskiej. *A. 1670. f. 27. t. Commissia.*

Commissia, do vspokoienia rożności grńiecznych, między Staróstwem Krzepickim, y Olsztyńskim, á Śląskiem. *A. 1676. fol. 27. tit. Commissia.*

Nie doszła. Znowu infza, z temiż Staróstwý. *A. 1677. fol. 17. tit. Commissia.*

Reássumowano tę Constitutią *in toto*, *cum hac melioratione*, iż Commissarzow, iednego z Senatu, á dwuch, *ex Equestri Ordine, ex quolibet Palatinatu, scilicet Posnaniensi, Cracoviensi, Synodiensi, Tern Wielunensi, Tern Sanocensi Palatinatus Russia:* y oraz *salarium ex publico*, po złotych sześciu set, ná Osobę náznáczono. ktorzy ziechawszy się, *opportuno tempore*, z Commissarzami Cesarzá I. Mći. *juxta præscripta Pactorum & legis, Actum Commissionis* odpráwią w swoim Woiewodztwie, *absentia nonnullorum non obstante*: potym drugie y trzecie Woiewodztwo, tymże trybem. *A. 1678. f. 33. t. Reásumptia Constituty.*

Commissia, do vspokoienia differencyi, między Xięstwý, Zatorskim, y Oświecimłkim, á Węgrami y Śląskiem. *A. 1661. fol. 25. tit. Commissia.*

Commissia takowasz, między Xięstwý, Zatorskim, y Oświecimłkim, á Śląskiem, y Morawą. *A. 1676. fol. 27. tit. Commissia.*

Commissia takowasz między Koroną, á Márgrábstwem Kurfirštá Im. Brándebskiego. *A. 1676. fol. 51. tit. Commissia.*

Nie przyzło to *ad effectum*: *reassumitur Constitutio* przeszłego Seymu, y Commissarze znowu náznáczeni. *A. 1677. fol. 17. tit. Commissia.*

M

Znowu

Znowu między tymże Stároftwem Miedzyrzeckim, y Márgrábftwem, *cum reassumptione* wfzytkich Constituty, o Commiffiarzach gránicznych. *A. 1678. fol. 12. tit. Commissia.*

Znowu między temifz. *A. 1683. fol. 15. tit. Commissia.*

Commiffia, ná prætensie fpólne z Kurfirsztem Im. Brándebskim. *A. 1678. fol. 12. tit. Vbepieczenie Miásta Elblągá.*

Nie doszła. *Reassumitur*, y Commiffiarze náznáczeni. *A. 1683. fol. 12. tit. Commissia.*

Commiffia do Inflant, dla ftánowienia przymierza, z Károlusem Xiążęciem Suderniańskim, y póftánowienia rzádu, y fprawiedliwoſci, y dla niektorych infzych ſpraw Inflantskich. *A. 1611. fol. 37. tit. O Commiffiey. V. tit. Inflanty.*

Potym *ſucceſſive* dla tráctowánia z Stanámi Szwedzkiemi, y z ſtrony Inflant. *A. 1623. fol. 2. tit. O Ziemi Inflantskiey.*

Potym z tymże Károlusem, tráctowác Commiffiarzom polecono, z ſtrony Prus. *A. 1627. fol. 5. tit. Commiffiarze Woienni. Approbantur Pacta in toto*, w Pruſiech pod Altmárkieni, dnia 26. Wrzeſnia. *A. 1629. przez Commiffiarze ab utrinq. z nim záwarte, Et, inherendo yſáem Pactis, Commiffarij do tráctowánia o wieczny Pokoy assignantur.* Tych iednák Pakt ápprobacya, ná Seymie, *ex conſenſu Reipub:* być má. *A. 1629. fol. 1. tit. Approbacyá Pakt.*

Y drudzy Commiffiarze, ná to máia być náznáczeni. *A. 1631. fol. 7. tit. Náznáczenie Commiffiarzow.*

Reassumitur tá Constitutia. *A. 1632. fol. 4. t. O Commiffiarzách.*

Znowu *reassumitur*. *A. 1633. fol. 14. tit. Commissia.*

Znowu *reassumitur*. *A. 1646. fol. 7. tit. Commissia Szwedzka.*

Znowu *ex vi Induciarum*. *A. 1649. fol. 15. tit. Commissia.*

Znowu iá obiecáno ná drugim Seymie. *A. eodem. fol. 9. tit. Commissia Szwedzka.*

Na Continuátia zázetych tráctatow, o wieczny pokoy z Szwedámi, w Lubeku, Inſtrúctia ſpifać Deputatomi ná to náznáczonym zlecono. *A. 1652. fol. 1. tit. Inſtrúctia.*

Znowu po Woynie z Szwedámi, Commiffiarze, *cum plenaria facultate agendi & concludendi*, do tráctowánia náznáczeni. *A. 1658. fol. 19. tit. Commissia Szwedzka.*

Nie doszła: Znowu infza, *cum declaratione*, iż Márzalek Poſelski, Plenipotenriy, ná infze Ofoby, ná tę Commiffia, podpifowác nie má, nad te, ktore w tey Constitutiey ſá ſpecificowane. A ci Commiffiarze, do powrotu, wolni być máia *ab omni iudicio in omni ſubſellio*, y nie odpowiać, áz w Mieſiác, *poſt penultim functionem*. *A. 1659. fol. 7. tit. Commissia Szwedzka.*

Skonczone tandem te Tráctaty o wieczny pokoy, y Pacta in Volumen legum na Seymie A. 1661. inferowane ſá da verbo de verbis.

Commif-

Commissia Ruśi y Podolu, dla rozgraniczenia, y sprawiedliwości z Wołochy. A. 1598. fol. 711. tit. Commissia.

Interim iednak każdemu z Obywátelów Koronnych, porozumiawszy z Hospodarem, za Commissią daną, wolno się vspokoić. A. 1601. fol. 738. tit. Commissia.

Znowu takowasz między Pánstwy Koronnemi, á Węgráni, Śląskiem, y Wołochámi. Od Seymu do Seymu takie bywać máią. A. 1609. fol. 897. tit. O Commissiách.

Sposob czynienia sprawiedliwości poddánym Podolskim, w Ziemi Wołoskiej, námowiony przez deputowane ná to Osoby, *approbatur*. A. 1601. fol. 750. tit. Sprawiedliwość.

Znowu takowasz Commissia. A każdy Obywátel Podolski poddanych swoich, od Hospodara, ábo PP. Wołoskich, o rozboj obwinionych, ná regestrze do Grodu Kámienieckiego podać, y ná dzień Commissiey przypadáiącey, stáwić powinien, *sub pænis*, o náiazdách Pánstwa Wołoskiego, *Lege sancitis*. Szláchćcowi zaś sámemu, o takowe rozboyniki, pozew ma być dány, przez Woźnego, y dwu Szláchty, do Vrządu Grodzkiego Kámienieckiego, y Relacya *positæ citationis* zapisána być powinna. W czyni gdyby był *temerarius*, ma być, przez tenże Vrząd, Instigatorowi Koronnemu deferowany, *sub simili pæna*. A gdyby pomienionych Złoczyńców, *in bonis citati* nie było; *evadet corporali iumento: non esse illos in bonis suis, nec citatione præuentos*. A. 1624. fol. 11. tit. Commissia.

Tá Constitutia, do przysłego tylko Seymu trwać miała.

Przymiue iá Ziemiá Halicka, z náznáčeniem *forum*, w Grodzie swoim. *Ibid.*

Znowu dla sprawiedliwości, Ruśi, Podolu, Brácláwui, z Wołochámi, *cum reassumptione Constit.* A. 1624. A Szláchćcie ktoryby rozboiu winien był, ma być pozwany, według zwyż opisanych Constitutiy, przed Vrząd Grodzki Kámieniecki, á w Woiewodztwie Brácláwskim, przed Winnicki. A. 1635. fol. 4. tit. Commissia.

Znowu takowasz między Koroną, á Wołochy. A. 1632. fol. 13. tit. Commissia.

Znowu takowasz Ziemi Hálickiej, z Wołochy. Ná ktorey powinni Szláchta, obwinionych poddanych swoich, wedle pomienioney Constitutiey A. 1624. stáwić, będąc według teyże Constitutiey, y porządku w niey opisánego, obwieszczeni. A. 1649. fol. 17. tit. Commissia.

Znowu takowasz Podolu, y Ziemi Hálickiej z Wołochy, *cum hac declamatione*, iż Commissarze obwinionych, za przypozywem, pod tytułem Krolewskim, ná nich, wysłanym, *irremissibiliter* sádzić powinni, y *pænas, pro qualitate exceptis, cum refusione da,*

minorum, skazywać. *super contumacibus* zaś Starostowie, *fortem executionem* czynić mają, *interponendo*, aby *reciprocam iustitiam*, Hołspodar przez Commisarzy swoje, Obywateľom Koronnym, w krzywdách, zabiorách, y náiaždách, *realiter* uczynił, y do executiey przywiódł. Hetmani Koronni także z obwinionych woyskowych, *ad delationem* Commiszarzow Koronnych, nicodwólczną sprawiedliwość czynić będą. A. 1658. fol. 27. t. Commissia. Znowu infza, Podolu, z Wołoschánii, *cum approbatione* sądow Commisarskich, ktore odprawować będą. A. 1659. fol. 36. tit. Commissia.

Nie doszła: Znowu infza w tymże roku, ná drugim Seymie, śamey Ziemi Halickiey, z Węgrámi, y Wołoschánii, *cum hac mentione*, iż każdy obwiniony, *cuiuscunq. Status, & conditionis*, y z ktoregokołwiek Woiewództwa y Powiatu, luboby w Ziemi Halickiey nie miał poslesiey, za przypożwem, pod tytułem Krolewskim, y Pieczęcią Ziemską Halicką, przypożwany, *irremissibiter amputatis omnibus juris dilationibus, praeuia nihilominus inquisitione, in instanti, deducenda*, sądzony, *& pænis tanquam Violator pacis publicæ, pro qualitate excessus, cum refusione damnorum*, karany być ma. A Starostowie ci, gdzie obwinionych *bona consistunt, fortis executionem, sub pæna refusionis damnorum*, czynić mają. Oco forum Trybunał Koronny, *inter causas fisci*. A. 1659. fol. 42. tit. Commissia.

Hetmani zaś, z obwinionych Woyskowych, *ad delationem* Commiszarzow, sprawiedliwość, *reali satisfactione*, czynić powinni; przestrzegając tego ná potym, aby od Woyskowych, do rozerwania pokoju póspolitego, przyczyna nie była. *Ibid.*

A ieżeliby ktory z Commiszarzow miał swoje, albo poddanych swoich sprawę; w niey *à voto* supersędować, *& à iudicio secedere* *pro tunc* powinien. *Ibidem.*

Ani ta doszła: Znuwu infza Podolu, z Wołoschánii, y Dekretá Commiszarzow, ktore od nich ferowane będą, lubo *ex controuersijs*, lubo *in contumaciâ*, *approbantur*. A. 1661. f. 26. t. Commissia. Znowu takowafz, między Koroną, a Wołoschy: ná ktorey obwinieni, obwieszczeni, y przypożwani, stanąć przed Commisarzami *ab utrinq.*, *& ad obiecta* sprawić się powinni, *sub pæná Infamiæ*, tamże, y po tym ná Seymie przyszłym *publicanda*. *Appellatione* tylko *in criminalibus, a definitiua sententia*, *cum panis scrutinij*, ná bliski Seym, *salut.* Gdzie wzajemnie od Commiszarzow Wołoskich, z Obywateľow Ziemi Wołoskiey, w krzywdách poddanych Koronnych, sprawiedliwość czyniona być ma. A. 1667. fol. 26. tit. Commissia.

Planus o tym V. tit. Rozboynicy. *& tit.* Sprawiedliwość. Commis

Commissia ná rozgraniczenie Powiatu Braclawskiego z Kurlandya, y dla sprawiedliwosci. Ná ktorą, Xiążę I. M. Kurlandski, *pári numero*, Commissarzow, z strony swoiey, posłać ma. *Absentiá* z Commissarzow, zobu siron, iednego *non obstante*. A. 1598. fol. 696. tit. Commissia.

Znowu takowasz. A. 1601. fol. 760. tit. Commissarze.

Znowu takowasz. A. 1607. fol. 863. tit. Commissarze.

Niedoszła: Znowu tymże Commissarzom odprawić ią kazáno: do ktorych, Podkomorzych Powiatu Wilenskiego, y Wilkomirskiego náznáczono, y winę złotych Polskch Pięć set, gdyby przed Seymem przyzłym, ná tę Commissiá, nie ziecháli, záłożono. A. 1609. fol. 912. tit. Commissarze.

Znowu infzym kazáno, *absentiá unius duorumue, ex quavis parte, non obstante*. A. 1611. fol. 42. tit. Rozgraniczenie.

Ná teyże Commissiey, Successorowie niegdy. Wieleb. Malchrá Gedroicá Biskupá Zmudzkiego sprawy, do tey Commissiey, należące, ktorey on iuż część był odprawił, oddać, do rąk Commissarzow, powinni. *ibid.*

Ani tá doszła. Znowu tymże odprawić ią kazáno. A. 1613. fol. 43. tit. Rozgraniczenie.

Ani tá doszła. infzym tedy odprawić ią kazáno. A. 1646. fol. 17. tit. Commissia.

Ani tá doszła. Znowu infza. A. 1670. fol. 52. tit. Commissia.

Znowu infza, *cam reassumptione* przeszłych. Co nie ma *præiudicare juribus antiquis Reipub:* do Xięstwa Kurlandskiego, o rozgraniczeniu, ani Xiążęciu IM. Kurlandskiemu. A. 1676. fol. 15. tit. Commissia.

Cisz Commissarze, w pratenfie Xciá IM. Kurlandskiego weyrzą, y relatią, ná przyzłym Seymie, wczynią. *ibid.*

Nie skonczone, ále do czasu od Commissarzow limitowána iest. Kazáno tedy znowu ziachęć sie tymże Commissarzom, *pro termino Limitationis*, y konczyć ią. która *continuatio* powinna byc, przy Vrzednikách, Márzasku, y Podkomorzym, *de iure* należących. A. 1677. fol. 16. tit. *Reassumptio* Commissiey.

Cisz Commissarze, żeby w pratenfie Xciá IM. Kurlandskiego weyrzeli, y ná przyzłym Seymie informatiá Rzeczyposp. dali, ponowiono. *ibid.*

Commissia Xięstwu Litewskiemu, z Xięstwem Kurlandskim, *ratione grauaminum*, y do rozgraniczenia Powiatu Dyneburskiego. A. 1649. fol. 17. tit. Commissia.

Commissia. Xięstwu Litewskiemu, z Kurlandią, do postanowienia czasu y sposobu, *circa administrationem iustitiæ, tam in Civilibus, quam Criminalibus causis*. A. 1607. fol. 863. tit. o Sprawiedliwosci. Cisz Commissarze, y w Menice w Kurlandyey, áby sprawiedliwie wychodzila, weyrzą *ib.*

N

Należio.

Należiony sposób Vpitskiemu, y Wilkomirskiemu Powiatom.
A. 1611. fol. 43. tit. Sposób sprawiedliwości.

Vpitski Powiat retractuie go, a inszy należé máią Commissarze;
Wilkomirskiemu zaś *approbatur*. A. 1613. fol. 49. tit. Com-
missia. V. tit. Sprawiedliwość.

Znowu inszym Commissarzom odprawić tę functiā kazano,
ktorzy zgodę swoię, ná piśmie, ná przyszły Sejm, przez Posły
Powiatu Vpitskiego, *pro confirmatione*, przysła. A. 1638. fol. 25.
tit. Commissia.

Commissia do rozgraniczenia Zmudzi, z Kurlandya, y vsپokoienia
wszystkich różnic *ab utrinq;* zachodzących. *absentiā* Commissa-
rów *unius, ex utraq;* Parte, *non obstante*. A. 1601. fol. 760.
tit. Commissia.

Nie doszła tá: insza nákazano, A. 1611. fol. 41. tit. Com-
missia

Znowu insza. A. 1613. fol. 45. tit. Commissia Xięstwa.
Y Znowu. A. 1616. fol. 48. tit. Commissarze.

Commissia ná rozgraniczenie Inflant, z Kurlandya, *ex vi Pacto-
rum Oliuen.* A. 1661. fol. 8. tit. Commissia względem.

Nie doszła: znowu insza, *insistendo* pierwszey, náznáczono, kto-
rą Commissarze z Senatu, y z Izby Poselskiey, *cum assistentia*
Cómmissarzów Xcia Im. Kurlándskiego, *nonnullorum absentiā nō*
obstante, odprawią, y pewne między Inflántami Rzeczyposp. y
Szwedzkimi, y Xięstwem Kurlándskim, *secundum Pacta Indu-*
ciarum, ná ktore się referuią *Oliuensis*, vczynią rozgraniczenie,
y we wszystkich prątensiách, *ratione* podwyższenia Cel Ru-
skich, y o zbiegłych poddanych, tak z Państw Nászych, iáko y
z Xięstwá Kurlándskiego, *totaliter cum satisfactiōe* Xięstwá Lit.
y Xcia Imci Kurlándskiego, y támcznych obywatelów vsپo-
koia. *de reliquo* do Constitutiei *Anni 1661.* łtosuiąc się. A.
1678. fol. 8. tit. Commissia.

Commissia ná ponowienie granic, między Xięstwem Pruskim, á
Woiewodztwem Mázowieckim, A. 1591. fol. 617. tit. Cómmissarze.

Commissia takowafz Plockiemu, y Mázowieckiemu, Woiewodz-
twom, y Biskupstwu Wármińskiemu, z Xiążęceni Prusami.
A. 1601. fol. 741. tit. Commissarze do Prus.

Znowu Mázowieckiemu, y Podlaskiemu, z Xiążęceni Prusami
A gdyby ktory Cómmissarz, *in loco & tempore assignato* nie sta-
nał; *pœnā quingentarum Marcarum pecunie communis, Fisco*
Regio, & Parti instiganti, per medium, soluenda karány być má.
Forum post Curiam A. 1607. fol. 851. tit. Commissia Pruska.

Nie wzięła effectu: insza vchwalono, *cum pœna simili quingen-*
tarum Marcarum, iáko ná przeszłym Seymie. Y *salarium* Com-
missarzom, po pięciudziesiąt grzywien Polskich, náznáczono, ná
ktore-

ktore Obywatele támeční, przy Poborze Ziemie swoiey, po gro-
fzy dziełaci, wydać powinni. *A. 1609. fol. 897. tit. Comissia*
Pruska.

Znowu infza. á Stárostowie przylegli y Dzierzawcy Dobr Kro-
lewskich, także y Mieszczańie, powinni Commissarzow, stácyá slu-
szną opátrować: Obywatele zaś támeční stanu Szlacheckiego,
około Ráygradá, y Auguštowá, dąć powinni z włoki, po gro-
fzy dziełaci, przy Poborze do Poborce, á Poborca tygodniem
przed czásem Commissey przypadáiącey, powinien te pienią-
dze oddać Cómmissarzom, *sub pœna Peculatús*, tym którzy się stá-
wia. *Oco Forum* w Grodzie, *sine ulla appellatione, & dilatione.*
A Stárostá ma exequowác, *sub pœna, contra negligentes Capita-*
neos, sancitá. A. 1611. fol. 21. tit. Commisсия.

Znowu do rozgrániczenia infza. *A. 1613. fol. 27. tit. o Rozgra-*
niczeniu.

A spráwiedliwości sposob wiecznytáki postanowiono, áby ná
kázdy rok Stárostowie y Dzierzawcy przylegli, ná miejsce
przyległe Dzierzaw swych, ná dzień S. Marciná zieżdzáli,
y tam spólnie z Stárostánni Pruskimi, spráwiedliwość należy-
tą, z obu stron, *ex plebeijs* czynili. A Szlachcie Polskiey, *Forũ*
ná Trybunale Lubelskim, ábo Piotrkowskim, *inter causas conser-*
uatas, in quatuor septimanis. Pruskiey zaś w Krolewc, w takim-
że czásie niedziel czterech. Ktore Dekreta bez wśelkiey dilati-
ey, naydaley *in decursu unius septimanæ*, expediowane być-
maia. A Stárostá kazdy ábo Dzierzawca, powinié do tákiey spra-
wy mieć z sobą Vrządniká iednego, bądź Grodzkiego, bądź
Ziemskiego, y dwu innych támečných dobrze osiadłych, y go-
dnych Obywatelow. Tofz máia czynic y Stárostowie Pruscy.
A. 1613. fol. 21. tit. Sprawiedliwość.

Nie przysły do tych czas do effectu graniće: Znowu Commis-
sarze naznaczeni. do ktorych granic *denovo* vczynionych, powi-
ni Obywatele W X Lit. *ad cognoscendum scopulum actalem, sine*
quavis innotescencia Commissarzow, stáwić się *sub pœna Quin-*
gentarum Marcarum Polon. o ktore *forum, ad instantiam cuius-*
uis, z Koronnenni Comissarzami w Piotrkowie, *inter causas Of-*
ficij, á z Pruskimi w Krolewc, *sine dilationibus & appellationi-*
bus. Támże záraz przed temż Commissarzami poddáni zbiegli,
z obu stron, wydawáni być máia z Zonánni, Dziećnni, y substan-
tía, *sub pœna Quingentarum Marcarum Polonica.* O co kázdy
legitimé, przez Innotescenciá Commissárską, ma *citari & requi-*
ri. A nápotym Obywatele Mázowieccy, Podlászcy, y Prus Xią-
żęcych, poddánych z obu stron zabiegow, *sine literis testimo-*
nialibus Pánow swoich, przyimowác nie máia, *sub pœna Quin-*
gentarum Marcarũ Polonica. O co *forum* w Grodzie przed

Vrzedem *peremptorie*, pod ktorego *iurisdictioni*, pozwany Dobrá swoje mieć będzie, *sine quibusvis dilationibus, exceptionibus & appellationibus*. Y Miasta z obu stron przestrzegać tego mają, żeby także poddanych zbiegłych, *sine literis testimonialibus* Pannow ich, nie przyjmowali, pod takowasz winą, *in eodem foro* Grodu, pod ktorego *iurisdictioni* osiadłości mają. A Obywatele Pruscy, ktorzy, *privata auctoritate*, granice między Xięstwem, y Woiewodztwem temi, rozsykali y zepsowali, restaurować ie mają, *sub poena Centum Marcarum Polonicae*. także, *in instanti* przed Commissarzami, każdemu z osobną vkrzywdzonemu *solvenda*. Przed temisz Commissarzami, o infze wszystkie krzywdy *ab utrinque* ma być *cognitio sine ulla dilatione*. A Obywatele szlacheckiego stanu, około Raygrodá y Augustowá, Pobor *in Anno 1611*. wybrány, powinni wydać Commissarzom. *A. 1616. f. 29. tit. Commissia.*

Ani tá doszła: Znowu infza, według Constitucy 1616. *A. 1638. fol. 28. tit. Commissia.*

Ani tá: Znowu infza. *A. 1641. fol. 19. tit. Commissia.*

Znowu Podlasku samemu, z Prusami temisz. *Ib. f. 20. t. Comissia* nie doszła. Infza obiecáno, y stosując się do Constitucy *A. 1611*. Podymne po gr. 10. ná to, od Obywatelow stanu Szlacheckiego Ziem Wiskiej, y Lomżęńskiej, y tych co około Augustowá, y Raygrodá, postanowiono, *sub poena Bannitionis*. A Poborcy, tę pieniądze wybrane, powinni będą oddać Commissarzom tym, ktorzy się stawia, *sub poena Peculatus*. O co forsi z Poborcami w Grodzie, *sine ulla appellatione & dilatione*. A Starosta exequować powinien, *A. 1647. fol. 29. tit. Commissia.* Warowano przytym, że tá Commissia nie ma nic derogować *Regio Diplomati*, względem Dispositicy y Administraticy Proventow, y Dzierżaw, y Oekonomii Xięstwa Pruskiego, Kurfirsztowi Im. Brandeburskiemu, danemu. *Ibid.*

Znowu do vznania szkod, y Woiewodztwu Plockiemu. *A. 1659. fol. 37. tit. Commissia.*

O Sprawiedliwości excessow, z Xięstwem Pruskim, opisane Práva dawne reassumowano, y postanowiono, aby zobu stron Starostowie pograniczni, tak Koronni, iako y Xięstwa tego, podług tychże praw, ná miejscu sobie dawnemi prawami opisane zieżdaiąc, skuteczną y nie odwrotną *tam in Criminalibus, quam in Civilibus causis* sprawiedliwość czynili. Ktorzy iesliby *negligentes in officio* byli; tedy wedle Pakt, znioższy się z Kurfirsztzem Im. Commissarze z obopelni wyprawieni będą. *A. 1667. f. 25. t. Commissia.* Nie przyszło to *ad effectum*: Commissarze tedy náznaczeni. *A. 1670. fol. 27. t. Commissia.*

Cisż oraz y do innych Woiewodztw, iako to Podlaskiego, Lubelskiego

belskiego, y Xięstwa Litewskiego declarowani. *Ibid.*

Znowu infza Commisfia Xięstwu Mázowieckiemu, y Woiewodztwu Podlaskiemu, z Xięstwem Pruskim; bo pierwſze nie doſzły. To iednak nie ma padać pod diſquiſitię, że Obywatele Koronni, przy gránicy Pruskiej mieſzkający, do kuźnic ſwoich, po rudę żelazną, przez rudę drugą y trzecią, do dalszych gruntow y fodin *licite* iężdzą. *A. 1677. fol. 18. tit. Commiſſia.*

Commisfia dla gránic, y ſpráwiedliwoſci Ziemie Zmudzkiej, od Prus Xiążęcych. *A. 1607. fol. 864. tit. O Commiſſiách.*

Znowu infza, *cum reſſumptione* pierwſzey. *A. 1611. fol. 41. tit. Commiſſia.*

Znowu infza: y Powiatow Grodzinskiemu. *A. 1613. fol. 47. tit. Cómiſſia.*

Znowu infza. *A. 1616. fol. 48. tit. Commiſſarze.*

Znowu infza, y z Xięstwem Kurlándskim. *A. 1638. f. 29. t. Cómiſſi.*

Commisfia dla gránic, y ſpráwiedliwoſci, między Xięstwem Pomorskim, á Woiewodztwy Pruskiemi. *A. 1609. fol. 89^c. tit. Commiſſia.*

Nie doſzła. Znowu infza. *A. 1611. fol. 37. tit. Commiſſia.*

Znowu Woiewodztwu Pomorskiemu ſámemu, z Xięstwem Pomorskim, Conſtitutię *Anni 1609.* reſſumowano, y inſzych Cómiſſarzow, ná nieyſce zmarłych, náznáczono. *A. 1616. fol. 16. tit. Commiſſia.*

Commisfia do rozgrániczenia Ruſkiego, Beſkiego, Podolskiego, Woiewodztw, z Wołyńſkiem Woiewodztwem. *A. 1576. fol. 292. tit. O ſpráwiedliwoſci.*

Obiecáno teź náleſć ſpoſob, między temi Woiewodztwy, czynienia ſpráwiedliwoſci, bo, do tych czas, pewnego práwa nie mieli. *Ibid.*

Znowu Commiſſarzow obiecáno, do rozgrániczenia pomienionych Woiewodztw, y Woiewodztwá Brácláwskiego, *A. 1578. fol. 388. tit. Spráwiedliwoſć.*

A o wſzytkie inſze krzywdy, co ſie gruntu dotyczy, do Ziemſtwá pożywać ſię máią. *Ibid.*

Znowu náznáczeni ſą Commiſſarze. *A. 1581. fol. 374. tit. o Commiſſiách.*

Commisfia do rozgrániczenia Woiewodztwá Podolskiego, z Brácláwſkim: ná ktorą ſámych Woiewodow tych Woiewodztw, także Podkomorzych, Chorążych, y Woyskich náznáczono, y winę ſtá grzywien, któryby ſię z nich nie ſtáwił, záłożono, z náznáčeniem *forum*, ná Trybunale, *ad inſtantiam cuiusvis.* *A. 1601. fol. 738. tit. Rozgrániczenie Podolskiego.*

Commisfia do rozgrániczenia Woiewodztw, Ruſkiego, Wołyńſkiego, Podolskiego, Beſkiego, Lubelskiego, Brácláwskiego, y Kijow-

y Kijowskiego, także Wielkiego Xięstwa Litewskiego, z Podlądziem, y Mázowfz z Podlądziem, y Powiatu Mozerskiego, z Kijowską Ziemią, obiecana. A. 1589. fol. 525. tit. O rozgraniczeniu. Nie doszła: Znowu infza Woiewodztwom, Wołyńskiemu, y Bracławskiemu. A. 1590. fol. 584. tit. Odkład.

Ani tá doszła: Znowu Vrzednicy pewni Ziemscy nánázczeni, do rozgraniczenia Woiewodztw, Ruskiego, Belskiego, Podolskiego. a z drugiey strony, Wołyńskiego, Bracławskiego, y Kijowskiego, z Mozerskim Powiatem. A. 1593. fol. 648. tit. Comissarze.

Znowu císż Vrzednicy nánázczeni, y winá stá grzywien ná nich, którzyby, *absq. legali impedimento*, ná czás Comissiey tey nánázczoney, nieziáchal, záložona, *cum assignatione fore* ná Trybunale, *inter causas Officij*. do tychże Vrzedników, przydání sá Woiewodowie z tych Woiewodztw. A. 1598. fol. 690. tit. Rozgraniczenie.

A iż to nigdy doysć niemogło; taki sposob rozgraniczenia postanowiono. Strony, ktore granic potrzebuia, Podkomorzych, Chorążych, y Woyskich, swoich Powiatow, wywiesć máia. Ktorzy, zá wydaniem innotescenciey, różnice takowe, *duorum absentia non obstante*, uspokoia, y rozgranicza. *Salua appellatione Parti grauata se sentienti*. A iesliby *sententie discordes* były; *pro cognitione* ná Trybunał odesła. *Prosecutio* záś, *in quouis Palatinatu Volhynie proximo*, być może. A. 1601. fol. 738. tit. Rozgraniczenie Obywatelow.

Pœna centum Marcarum ná Vrzedniká, ktoryby się ná innotescenciey podpisać niechciał, ábo podpisałwszy nie ziáchal. A *forum*, Trybunał, *inter causas Officij*, *saluo Legali vera infirmitatis*. *Ibid.*

Różnice iednák, między Dobráni Krolewskimi, máia się, przez zwykłe Comissarze, ograniczać. *Ibid.*

Comissia takowasz znowu Woiewodztwu Wołyńskiemu, z Belskim; *absentia Comissarum unius pluriumue non obstante*; byle ich z Woiewodztw po trzech przynamniemy przy Vrzedzie Podkomorskim było. A. 1638. fol. 19. tit. Comissia.

Comissia do rozgraniczenia Woiewodztw Podlaskiego, z Litwą, to iest z Brzeskim Woiewodztwem, ma być dána. A. 1589. fol. 525. tit. O Rozgraniczeniu.

Dána iest. A. 1591. fol. 616. tit. O Comissiey.

Znowu infza, y z Powiatem Grodzińskim, ná ktora każdy Comissarz, podpisawszy się, powinien się stáwić, *excepta vera infirmitate*, pod winá dwuch set grzywien. O co *forum*, *ad cuius instantiam*, Polakowi w Koronnym, a Litwinowi w Litewskim Trybunale, deklarowano. Przytym iesliby ktora stroná, bądź z Pol-

badz z Polski, ábo z Litwy nie wyiáchala; Commislarze, z ie dney strony, ziechawszy się, konczyć, y granice sypać mogą; *Et sic negotium in rem iudicatam transibit.* A. 1596. fol. 683. tit. Roz-
Znowu infza, tymże porządkiem, który jest w Constitutiei *An- ni* 1596 opifany, pod winą, w Vnicy, wyrażoną. A Pocztow, zká-
żdey strony, nie ma byc więcej, nad trzydzieści koni, ráchu-
iác w to Commislarze, y sługi ich: piefzych zaś po trzydzieści
chłopow, dla okázowania znakow, y dokumentow granicznych,
sub pœna mille marcarum, ná Trybunale, *inter Causas Officij per- emptorie repetendâ*. A gdyby się Commislarze, z obu stron, nie
zgodzili; wfzytkie próbacye doftatecznie spisane, ná Seym, *pro cognitione*, przynieść powinni. Tym czasem zaś, poki Commis-
sarze nie skończą, rozeznániem fwoim, *differentiy*; nie może
nikt z Litwy, do Korony *euocari*, *sub nullitate Processus*. Co się y
o Powiecie Grodzinskim, y Mozerskim, z Koroną, rozumieć ma.
A. 1598. fol. 695. tit. Rozgraniczenie.

Nie doszła: Znowu tymże Commislarzom odprawić iá kazáno,
cum reassumptione in toto Constit. 1598. A. 1601. fol. 738.
tit. Rozgraniczenie.

O tymże, ná drugim, mieyscu, *cum hac declaratione*, iż Commis-
sarze ziachać się powinni, *sub pœna centum marcarum, excepto legali impedimento*, ná Trybunale, *inter causas Officij, ad instan- tiam cuiusvis repetendâ*. Ktorych Cómislarzow, y Podkomorznych,
Stároftowie przylegli, ftacyą opátrować máia. *De reliquo Constit.*
A. 1598. *reassumitur* A. 1601. fol. 741. tit. Rozgraniczenie,

Znowu infza, *iuxta Constit.* 1598. *Et* 1601. A. 1607. fol. 850.
tit. Rozgraniczenie.

Ani tá doszła. Przeto postanowiono, áby ci, którzy czuią
się nie należeć do iurisdicciey Koronney, nie czekając Commis-
siei, iuż *á modo* sádzili się w Koronie, *non euocando* do Litwy,
zwlászczá ktorzy Kupná, Dárowizny, pokażą, pod tytułem Zie-
mie Podlaskiey. Zastawy zaś Máietności niektórych, ktore do tey
Constitutiei, zá zapisem W X Litew. trzymáia, zostawać *in ro- bore* powinne, áz do uczynienia dosyc, ná tey Máietności. A. 1611.
fol. 22. tit. Rozgraniczenie.

Znowu infza, *cum pœna mille marcarum*, ná Commislarzow, kto-
ryby się nie stáwil, (*absentiâ* iednak *unius vel duorum, plurimum*
non obstante) *interpositâ*, od Koronnego, w Trybunale Lubelskim,
inter causas Officij peremptorie, á od Litewskiego, w Trybunale Wi-
lenskim, w káždy termin, *repetendâ*. *Reliqua* iáko w *Constit.* A.
1598. *Et* 1601. *exceptis his causis, quæ jam in rem iudicatam transf- ierunt*, ktore Vrzędy exequować mogą A. 1616. fol. 47. tit. Roz-
graniczenie.

Uczynili Dekret ci Commislarze: *nihilominus*, nie czyniac o-
nim żadne-

nim żadnego rozkładu, inśi znowu dani, deklarując, iż na przyszłym Seymie, tak *de validitate* pomienionego Dekretu, iako y *de negotio principali decidetur*. A. 1620. fol. 12. tit. o Cómmissiey. Znowu dani inśi. A. 1623. fol. 11. tit. Commissia.

Y Znowu inśi, *absq. quavis appellatione*, z tą deklaracją, że z relatyey Cómmissarzow tych, na przyszłym Seymie, uczynioncy, differencye te, bez wszelkiey dilatyey decidowane będą. A. 1649. fol. 45. tit. Commissia Brzeska.

Znowu inśi, *cum reassumptione*, o tym, wśzytkich Constituty, *ab An. 1589. vsq. ad Annū 1649.* Ktora Commissia, y Woiewodztwu Lubelskiemu, służyć ma. A. 1661. fol. 27. tit. Cómmissia.

Commissia na rozgraniczenie Powiatu Wilenskiego, od Bracławskiego, także Wilkomirskiego, od Bracławskiego. A. 1613. fol. 44. tit. Rozgraniczenie.

Znowu tymże Powiatom; także Powiatom, Kowinskiemu, y Vpitskiemu A. 1616. fol. 48. tit. Commissia.

Reassumowano *in toto* te obiedwie Constitutie. An. 1613. & 1616. *cum declaratione*, iż Podkomorzowie, y Marszałkowie, tych Powiatow, według praw, y dawnych ductow, mają ie rozgraniczyć. A. 1631. fol. 21. tit. Rozgraniczenie.

Commissia do rozgraniczenia Woiewodztwa Kiiowskiego z Litwą, z Powiatem Mozerskim, ma być dana. A. 1589 f. 525. t. O rozgraniczeniu. & f. 530. tit. Rozgraniczenie.

Nie doszła. Naznaczeni na to pewni Vrzednicy Ziemiacy. A. 1593. fol. 648. tit. Commissarze.

Y Znowu, *cum pœna centum marcarum*, któryby, *absq. legali impedimento*, nieprzybył z Commissarzow, na Trybunale, *inter Causas Officij, ad instantiam cuiusvis Indigenæ, illius Palatinatus, seu Districtus repetendâ*. A. 1598. fol. 690. tit. Rozgraniczenie. Odprawiona; ale że w niebytności drugiey strony; Cómmissarze znowu dani. A. 1601. fol. 740. tit. Rozgraniczenie.

Znowu dani. A. 1607. fol. 857. tit. Commissia.

Y Znowu, *cum pœna ducentarum marcarum*, na Commissarze, któryby, *absq. legali impedimento*, nie przybył, y powinności swey dosyc nie uczynił; na Trybunale, *inter Causas Officij, cuiusvis Palatinatus*, a w Litwie niędzy obligami, *peremptorie, ad instantiam cuiusvis iniuriati repetendâ. Ex una parte omnium Commissariorum absentia non obstante*. A *interim* vkrzywdzonym *prescriptio* czasu szkodzić nie ma, y wśzytkie processy Aktorowi, w którymkolwiek Grodzie uczynione, wcale zostaną. A. 1609. fol. 911. tit. Commissia.

Znowu inśi Commissarze. A. 1611. fol. 17. tit. Rozgraniczenie. Zniesiona ta Commissia, dla tego, że, w nie bytności drugiey strony, continuowana. gdyż Cómmissarze od Woiewodztwa Kiiowskiego,

skiego, dla wielkich przeszkod, stawić się nie mogli. Znowu tedy infza dano, *absentia unius Partis non obstante*. A. 1613. fol. 48. tit. Rozgraniczenie.

Zniesiona y ta, dla tego, iż Commissarze, nie ieżdżąc, po gruntach, na miejscu ją odprawili; á infza dana, *per centum Marcarum*, na Comissarzów, którzyby nie ziachał, *interposita. excepto*, gdyby dla Pospolitego ruszenia przybyć nie mogli, á dali o tym wiedzieć do Vrządu Mozerskiego. A. 1620. fol. 15. tit. Rozgraniczenie.

Odprawiona: *cognitia* o niey, do Seymu *reijcitur*, po Votách Senatorskich. A. 1623. fol. 13. tit. Commisсия.

Ieszcze do drugiego Seymu. A. 1624. fol. 9. tit. Comisсия.

Approbatur tandem in toto, wiecznemi czasy. Dobrá iednak Kápituły Wilenskiej, Kámieńszczyzná z Włóściz, do Biskupstwa Wileńskiego, należąca, y Vborstká Włóść, wedle Dekretu Seymowego A. 1625. do Xięstwa Litew. Powiatu Mozerskiego, inkorporowane. Processy w rożnicách *ab utrinq;* zniesione. A sprawy wszystkie, z obu stron, do pierwszych stopniów prawnych przywroczone, *non obstante colla prescriptione Terrestris*. A. 1631. fol. 19. tit. Gránice.

Commisсия ná rozgraniczenie Ziem, Kijowskiej, Zytomirskiej, y Owruckiej. A. 1659. fol. 47. tit. Rozgraniczenie Ziē Kijowskich.

Commisсия do rozgraniczenia Mazowszá, z Podlázem, miała być dana. A. 1581. fol. 524. tit. O Rozgraniczeniu.

Commisсия ná rozgraniczenie Powiatu Kámienieckiego, od Lacyzowskiego. A. 1611. fol. 24. tit. Rozgraniczenie Powiatów. Odprawiona: *U approbatur*, A. 1613. fol. 14. tit. Rozgraniczenie Powiatów.

Potym pozwolono, áby Rozgraniczenie Dobr Rzeczyposp: z Szlacheckimi, w Woiewodztwách, Podolskim, y Bráclawskim, leżących, podług Constit. A. 1613. doszło. A. 1633. fol. 56. tit. Comisсия Podolskie.

Commisсия pewná, pewnym Commissarzom, do spraw Rzeczyposp. ná ten czas zachodzących, daná wspomináją. *Non liquet* iednak, co to zá sprawy, bo o tym script osobny nápisáno tylko. A. 1595. fol. 662. Wszem wobec.

Comissarze, do PP. Rad y Vrzedników, którzy ná ten czas przy boku Krolá byc mieli, dla Tráctatów, y dla popárčia Woyny Moskiewskiej, tak z Korony, iáko y W X Lit. náznáčení. A. 1611. fol. 1. tit. Popárćie Woyny.

Y Znowu. A. 1613. fol. 11. tit. O Tátarách.

Nie doszły te Tráctáty: zlecono tedy Krolewiczowi IM. Władysławowi, *bello z nimi experiri*. A. 1616. fol. 2. tit. O Moskwie. O tymże znowu. Y Comissarze z tego Seymu obiecano. A.

1618. fol. 1. tit. O Moskwie.

P

Doszły

Doszły były Tráctáty: ále że ie łania Moskwa; *defensio* przeciwko nim *decernitur*. y Commissarze, ieśliby Narod ten traktatow affectował, náznáczeni. *A. 1632. fol. 1. tit. o Moskwie.*

Znowu Cómislarze náznáczeni. *A. 1633. fol. 13. tit. Woyna Mosk.*

Znowu Commissarze, do Tráctátow z Cárem Moskiewskim. *A. 1659. fol. 1. tit. Commissarze.*

Y Znowu. *A. 1661. fol. 1. tit. Commissarze.*

Znowu Commissarze, o wieczny Pokoy, ná terminie, w armistitium Andrusowskim, wyrażonym. *Confederat. A. 1668. fol. 15. §. Poniewasz z Pánstwem.*

O tymże w drugiey Confederaciey, po śmierci Krolá IM. Michá-
ła. *A. 1674. fol. 16. §. Poniewasz.*

Znowu Cómislarze, o wieczny pokoy. *A. 1678. fol. 1. tit. Cómislarze.*

Y Znowu. *A. 1683. fol. 12. tit. Commissia.*

Commissia do rozgraniczenia Korony, y W X Lit. od Moskwy. *A. 1635. fol. 7. tit. Commissia.*

Niewłożono było, w tę Constitutia, Commissarzow W. X. Lit. declarowano tedy, że to wádzic nie ma prawom W. X. Lit. á napotym, kiedy Commissarzow do rozgraniczenia Państw Koronnych, ábo W. X. Lit. z Moskiewskimi, bądź z Scymu, bądź z Kancellariey náznáczáć będą; do gránic Koron: ieden z W. X. Lit. á do gránic W. X. Lit. ieden Koronny, ma być przydány Commissarz. *A. 1638. fol. 15. tit. O Commissiách.*

Znowu infza Commissia. *A. 1642. fol. 15. tit. Commissia.*

Znowu infza *A. 1646. fol. 6. tit. Commissia.*

Commissia Eismuntom, w Powiećie Grodzińskim, do obaczenia gruntow, ktore sobie, do Wsi Krolewskich, zábráne być prátenduią. *A. 1611. fol. 48. tit. Commissia.*

Nie doszła tá: infza náznáczono. *A. 1613, fol. 44. tit. Cómisfia.*

Tychże znowu Commissarzow náznáczono, do wváżenia szkod Szláchty Obywátelow Powiátu Grodzińskiego, przez zalewek gruntow ich, stáwami Krolewskimi, y o wchody ich w puszczach Grodzińskich. *A. 1613. fol. 45. tit. Commissia generálna.*

Znowu infza Commissia, *cum informatione. A. 1662. fol. 20. tit. Commissia.*

Cisz Commissarze, rożnicę między Dobrámi Krolewskimi, Dobrámi Vr. Iozefá Kárpiá Podkomorzego Ziemie Bielskiey, gruntownie vspokoic, *simili modo*, mieli. *Ibid.*

Cisz Commissarze *facultatem* mieli, y *excessiuos*, ktorzy pod czas záwoiowania Moskiewskiego, Szláchtę zabiiáli, rożnych ludzi męczyli, Kościoły, Cerkwie, Dwory Szlácheckie náchodzili, y rábowali; strony przez innotescencia, do Grodu Grodzińskiego, podaná obwiesciwszy, *præuiá inquisitione*, według prawá, zá do wodem

wodem słusznym, by y ná gárdle karác, stosuiąc się w tym, do Constitutiey, o Rábownikách, A. 1658. & A. 1659. *non obstante ullá præscriptione. A in quantum by injuriatis* niedosyc się stało od Comissarzow; *viâ juris*, wolno było dochodzić krzywd swoich *ibid.* Odprawiła się tá Commisсия, y approbowáno ią *in toto*, y Eismuntow, przy zanianie gruntow, ktorych włok 63. y morgow 15. z folwarkiem, Milkowfzczyná, názwanym, *perpetuo* nienaruszenie zachowác obiecáno, y Przywilej ná to z Kancellariey W. X. Lit. wydány approbowáno. A. 1667. fol 73. tit. Approbacya.

Znowu Commisсия dána Vr. Iozefowi Karpiowi Podkomorzemu Ziemie Bielskiey, dla granic, *cum facultate decidendi.* A. 1678. fol. 39. tit. Commisсия.

Commisсия do vczynienia inquisitiey, w OEkonomiey Grodzińskiej, względem zabićia tamże Kápitana Wichertá, y do osądzienia winnych: *saluâ appellatione, a definitiua sententia*, do Krolá IM. A. 1662. fol. 21. tit. Commisсия.

Commisсия, *ratione* Dzierzáwy Dorfszunskiey, wywiedzioną approbowáno *in perpetuum.* A. 1601. fol. 761. tit. Dorfszunska Commisсия.

Commisсия do rozgraniczenia Woiewodztwa Lubelskiego, z Woiewodztwem Brzesckim, A. 1611. fol. 19. tit. o Rozgraniczeniu Dobr.

Commisсия Brzescká, z Woiewodztwem Lubelskim, y Podlaskim, do przyszłego Seymu odłożono, o ktorey tamże mabyć *cognitio*; á Dekretá Trybunalskie, tak Lubelskie, iáko y Wilenskie, *tantisper* suspendowno. A. 1633. fol. 27. tit. Commisсия Brzeska. Znowu do drugiego Seymu. A. 1635. fol. 26. t. Commisсия. Znowu do Seymu fześńiedzielnego, w tymże roku, ná drugim Seymie, odłożone ią. A. 1635. fol. 3. tit. Commisсия.

Skonczona. A ná rozgraniczenie Dobr *Prinorum*, Commisсияarze náznaćerz, z tá informatiá, áby granice wszędy znaczne, przychyláiąc się iák naybárdziey *ad præsentem Possessorum usum, absq; quauis appellatione*, vczynili, y tę Commisсия skonczyli, *sine præjudicio* pomienionych trzech Woiewodztw. A ci ktorzyby potym kogo *extra jurisdictionem* wyciągáli; *pænâ quingentarum Marcarum, in foro competentis, reponendá* karáni być máią. A. 1638. fol. 25. tit. Vspokoienie.

Commisсия ná vznánie differentiey Dobr Płodownice Szláchecckiey, z Płodownicą Rzeczypośp: przy rzekách Gromodliwi, Gryczu, y Płodownicy, położoną, *ad primam requisitionem cuiusvis ex prætendentibus*, z Kancellariey Koron: powinna być dána. A. 1633. fol. 49. tit. Commisсия.

Commisсияarze, pod czas wojenney expeditiey Tureckiey, przy bo-

ku Krolá IM. zostáwac máiaczy, náznáczeni, *cum potestate* iáka mieli *in Anno*. 1590. y tákowáz przyfięga, z Krolá Pofelskiego deputowani przyfiadz máia: w żadne iednak rzády woienne, Hetrmánoni należące, wdáwac fię nie będą. *A.* 1634. *fol.* 3. *tit.* Cómiffarze.

Y potym był táki Cómiffarzow *usus*. *Vide tit.* Deputaci. Cómiffisia do rozgrániczenia Woiewodztwá Kijowskiego, z Czerniechowskim, z tą declaracją, iż co dawnieyszich osad iest Kijowskich, to do Woiewodztwá Kijowskiego, á co za pánowánia Krola Zygmuntá Trzeciego záfiadło, to do Woiewodztwá Czerniechowskiego należec ma. Ktorą Cómiffisią Cómiffisarze powinni, *sine ulla intermissione, continuare, absentia nonnullorum non obstante*, byle z obu stron *par numerus* był. *A.* 1638. *fol.* 26. *tit.* Cómiffisia.

Znowu *reassumpta*. A Cómiffisarze *ductij* Woiewodztw, *sub nexu juramenti*, decydowác, y kopce sypác powinni. *A.* 1641. *fol.* 26. *tit.* Cómiffisia.

Cómiffisia do Prus Xiążęcych, w sprawách Portowych. *A.* 1638. *fol.* 20. *tit.* Cómiffisia.

Cómiffisarze do Lemburká, y Bytowa, áby te Powiáty dostátecznie opisáli, Obywátelów stanu Szlacheckiego, tákże Wsi, Dzierżawy, y wszýtkie Włości zinuentowali, y *rationem* tego, ná przyzfłym Seymie dáli. potym Rzeczposp. Ordinácią vczyini, *non derogando juribus Terrarum Prussiae*. *A.* 1638. *fol.* 10. *tit.* Cómiffisia.

Kazáno potym, áby Cómiffisią podániá tych Powiátow Kurfirfztowi Im. Brandeburskiemu, *in feudum*, w ktorey Szlacheckie domy, *cum bonis eorundem*, opisáne sá, podál Woiewodá Pomorski, iáko ná ten czas Cómiffisarz, dla tego, żeby inši pod Indigenat tameczny, nie podzfzywáli fię, Praw y swobod Koronnych, y Ziem Pruskich fobie nie vsurpowáli. *A.* 1667. *f.* 20. *tit.* Cómiffisia.

Cómiffisarze do vspokoienia roźnic, między Stároftwem Brzeskiém, á między Ziemią Chełmską obiecáni. *A.* 1581. *fol.* 374. *tit.* O Cómiffisiách.

Znowu do vspokoienia roźnic, o gránice Ziemie Chełmskiey, z Powiátom Brzeskim, y Pińskim. *A.* 1609. *fol.* 897. *tit.* Rozgrániczenie.

Cómiffisarze do rozgrániczenia Powiátu Rzeczyckiego, z Orzáfńskim. *Ibid.* *fol.* 912. *tit.* Cómiffisarze do rozgrániczenia.

Cómiffisia do rozgrániczenia Powiátu Píńskiego W X Lit. od Powiátu Łuckiego w Woiewodztwie Wołyńskim. *A.* 1638. *fol.* 16. *tit.* Rozgrániczenie

Cómiffisarze do rewidowánia Maiętności Swiercze przy Zupách Wielickich,

Wielickich, pod którą Sol jest, y szyb Solny wyrobiony, aby za zamianą Dobr Rzeczyposp: tą Maiętnosć przy Rzeczyposp: została. Co na Seymie Wálnym referowano być ma. A. 1635. fol. 24. tit. Commissarze.

Commissia do Puszczy Zmudzkiej, aby do pierwszych granic były przywroczone. A. 1607. fol. 863. tit. O Puszczach.

Znowu insza. A. 1611. fol. 41. tit. Puszcze.

Także do ograniczenia Puszczy Goyfzowskiej we Zmudzi, y uczynienia rozsadku, około wstępu. Ibid. tit. Commissarze.

Znowu insza do Puszczy Goyfzowskiej, także y do Rosieńskiej. A. 1613. fol. 46. tit. Commissia.

Znowu takoważ do tychże. A. 1647. fol. 20. tit. Zążywanie Puszczy.

Te iednak Puszcze, y Ostępy, wolne od wrębów być mają, w których łowy Krolewskie odprawiają. Ibid.

Commissia insza do rozgraniczenia onych, od Dobr Szlacheckich.

A Dzierżawcy, w tych y innych Puszczech Ziemi Zmudzkiej, wolnego wstępu, Obywatelom támeicznym, według dawnych Praw, y Przywileiów, onym służących, bronić nie mają, *sine deuastatione*, y wyrabiania towarów. A. 1638. fol. 29. tit. Commissia.

Znowu do rozgraniczenia Dobr, od Vświatá, Newlá y Wielizá. *ibid.* A. 1647. fol. 22. tit. Kárczná Witepska.

Commissia *ad incundos modos, & componendum* z Kápitułą Wileńską, o *aequalens, ratione Commutationis* kárczmy Witepskiej. A. 1647. fol. 22. tit. Kárczná Witepska.

Commissia do vspokoienia differencyi granicznych, między Starostwami Woiewodztwa Czerniechowskiego, a Dobraimi Obywatelów támeicznych. *Cum Contrauentibus Decreto Commissoriali forum*, na Trybunale Lubelskim, *inter causas conseruatas*. A. 1638. fol. 32. tit. Præscriptie.

Odprawiona; y approbowano ją *in toto*, z tą deklaracyą, iż kto by, po tey Commissiey, kopce wzruszył; powinien ie na tychże mieyscach, gdzie były, według attestaciey Podkomorskiej, *ad instantiam* strony vkrzywdzoney, przez Vrzád Podkomorski, za obwieszczeniem, przez innotescencią Podkomorską, drugiey strony, znowu odnowić. Czego żaden Dzierżawcá bronić nie ma, *sib pennis*, o rozruczeniu kopców, przez Cómmissarze, vstypánych, *fancitis, in foro competenti vindicandis* A iesliby do tąd dokonczone nie były; nie odwłocznie continuowane być mają. A. 1641. tit. Commissia.

Commissia na rozgraniczenie Kámieńcá Mázowieckiego, od Dobr Krolewskich, y Lzemskich. A. 1661. fol. 32. tit. Rozgraniczenie.

Commissia do vltawy rzeczy wżelákich. *Vide. tit. Vltawá.*

Commissia do ograniczenia *in circumferentia* OO. Dominikanów,

Q

y Iezuýtów

- y Iezuytow Winnickich. *Vide tit* Iezuyći & *tit.* Klasztory.
- Commissia do Bohusławia, dla vpátrenia mieyscá funduszowi OO. Karmelitow: y opátrenia onych. *V. tit.* Fundacya.
- Commissia do wymierzenia plácow, w Zamku Połockim, Obywátelom Woiewodztwá támeznego *A.* 1652. *fol.* 24. *tit.* Zamek Połocki.
- Commissia, ná przepráwienie Portu zámulonego, do Krolew-
cá, y na Inquisitiá, Clá przebránego, y szkod, z czyiey przyczy-
ny, *in deflutationibus* stánęły. *A.* 1653. *fol.* 18. *tit.* Commissia.
- A koszt tym Commissarzom, Miásta Krolewskie Portowe, nád Niemnem y Wiliá, y inne, ktoreby *commodum* z przepráwy te-
go Portu mieć mogły, obmyślic powinne. *Ibid.*
- Znowu insza. *A.* 1658. *fol.* 26. *tit.* Commissia.
- Znowu insza; y *ratione* zbiegłych poddanych, y innych krzywd,
A. 1661. *fol.* 8. *tit.* Commissia Lábugowska.
- Commissia dla nápráwy złych przejazdow, w Máietności Bártkow-
skiey, w Woiewodztwie Podlaskim, w Ziemi Drohickiey, zKán-
cellariey Koron: wydána, Vr. Hieronymowi Cháleckiemu ap-
probowana. *A.* 1654 *fol.* 16. *tit.* Aućtia Symple.
- Commissarze do odbierania Czopowego Lwowskiego, y do forti-
ficatyej táme. *V. tit.* Miásto Lwow.
- Commissarze dla wyrugowania ludzi podeyrzanych, z Kámieńcá
Podolskiego. *Vide. tit.* Miásto Kámieniec.
- Commissarze Zakonnicom Przemysłkim zá Sanem *Vide. tit.* Kla-
sztory.
- Commissia do Kráková, áby mieyscá Kosciółom, y Klasztorom,
zburzonym, y pláce tym, ktorzy się budować zechcą, á ná swo-
ich dawnych, dla fortificatyej teráznieyszey, budować się nie
moga, powinna y sluszną *Privatis* nakazáwzy zá ich prace na-
grode; przy Ingenierze wymierzone y náznaczone były. *A.*
1658. *fol.* 36. *tit.* Commissia Kráowska.
- Przytym Miasteczko Biskupie przeniesć, ná Prądnik, pozwolo-
no. *Ibid.*
- Nie doszła tá Commissia: znowu insza, *cum hac declaratione*, á-
by Commissarze delincatiá fortificatyej uczynili, przez Ingenie-
ry sposobne, y w niey mieysce Kleparzowi, Strádomiowi, y
Kosciółom zruinowanym, á miánowicie kosciółowi, y Klaszto-
rowi OO. Karmelitow ná Piasku będących, y OO. Bernárdy-
nom náznaczyli y wymierzili, iákoby w munitiá sposobną, te
miánowane Miásta, y Koscióły includowane były, y ná potym
sine metu ruine, w náleżyte, sposobiały się fortificatyej requisi-
tá. *A.* 1659. *fol.* 33. *tit.* Commissia.
- Przytym wšzytkich, ktorzy w tey nowey będą się budować
dimensiey, od wšzelákich Rzeczypośp: podatkow, do lat trzech
vwolniono: *Ibid.*

Plura tit.

Plura tit. Miasto Kaźmierz przy Krakowie, Miasto Stradom. &c.

Commissia ná vznanie kosztu fortificatciey Miastá Háliczá, przez Starostę, łożonego, *cum asssecuratione*, że to na Dobrách Starostwá tego, ná przyszłym Seymie, assecurowáno mu będzie. A. 1658. f. 42. t. Fortecá Hálicka. V. tit. Zamek Hálicki, & t. Dobrá.

Commissia ná táxowanie Woytostwá Drozdowskiego, Vr. Marcinowi Mádalinskiemu Staroście Przemysłkiemu. *ibid.* fol. 61. tit. Woytostwo Drozdowskie.

Znowu tymże Commissarzom odprawić iá kazáno. A. 1659. f. 41. tit. Commissia.

Odprawiona: y ápprobowána na Seymie. A. 1667. fol. 35. tit. Ápprobatia Commissiey.

Potym to Woytostwo, wiecznym prawem, conferowáno Vr. Marcinowi Kantskiemu Generałowi Artylleriey Koronney. V. tit. Woytostwo,

Commissia do rewidowánia Ziemie Wiskiey spuścizna. A. 1659. fol. 43. tit. Reuizya Desolatiey.

Commissia Dobr Cerkiwnych, áby *pro iustitia*, iáko komu należą, oddáne były. Commissarzom y stronom taką wárowáno *securitatem*, iáká iest Sądom Trybunalskim. A *Violatores securitatis, iudicio* tychże Commissarżow sądzeni być máią. Ktoby zaś Cómisisey *contrauenire* chciał; *pænis Legum*, iáko *Violator Patrum*, má *subesse*. *ibid.* fol. 54. tit. Commissia.

Commissiá Czudnowską, álbo ráczey Cápitulatiá daná Woysku Zaporozkiemu, przez Hetmáná, y innych Starczyznę tegoż Woyská przyśięzoná, *ad perpetuam rei memoriam*, in *Volumen Legum*, inferowáno. A. 1661 f. 61. t. W Imię Troycy S. V. t. Kozacy.

Commissia względem podwyższenia Cel Rygskich, po Paściach Szwedzkich, y oraz ná rozgraniczenie Inflánt, y Kurlándcey. *Ibid.* fol. 8. tit. Commissia.

Commissia ná vznanie aggrauatciey y szkod w Mázowszu, Podlázku, y Lubelskim Woiewodztwie, przez Woysko W X Lit. poczynionych, *cum informatione*. A. 1658. fol. 39. tit. Commissia z Woyskiem.

Niedoszła. Znowu infza: także y Ziemi Chełmskiey, *cum reassumptione in toto* przeszłéy Constitutciey, A. 1658. To tylko odmieniono, że Commissarze wprzod ná Niedziel dwie, przed ziechaniem się, nie *per Parochias*, lecz w Grodách tych Woiewodztw, publikowác dác máią innotescentiá swoię: y że przy Sądzie Ziemskim y Vrzędzie Grodzkim odprawia y skończá tę Cómisii. A. 1659. f. 37. t. *Reassumptio. Commissionis*.

Ani tá do effectu przyszła. Znowu infza, *cum reassumptione anteriorum Constitutionum*, 1658. & 1659. á osobliwie, 1658. & *cum melioratione*. A. 1661. fol. 10. tit. *Reassumptio Commissiey*.

Przy Amnistiey Generalney Woyskom Koronnym, y W X Lit. dány, zachowano *in toto* tę Commisiją Woiewodztwom pomienionym, y Ziemi Chełmskiej, także Woiewodztwu Wołyńskiemu. *A. 1667. fol. 1. tit. Amnistia Generalna.*

Nie doszła. Znowu ią tymże Commissarzom kończyć kazano. *A. 1676. fol. 9. tit. Continuatia Commissey.*

Znowu *speciali Constitutione*, Woiewodztwom, Podlaskiemu, y Wołyńskiemu, takowasz Commisija, do Drohiczyną, pozwolona. *A. eodem 1676. fol. 23. tit. Commisija.*

I znowu, *seorsua Constitutione*, Woiewodztwu Wołyńskiemu, y Polesiu Woiewodztwa Kijowskiego, do Łucka, *cum informatione sufficienti. A. 1676 f. 22. tit. Commisija.*

Am ta doszła. Znowu Woiewodztwu Samemu Wołyńskiemu, ale do Brześcia Litewskiego, nie do Drohiczyną dana; *cum sufficienti*, także *informatione* Ktora y Woiewodztwu Podlaskiemu, *ratione* Szkod znacznych, w przechodach pieniecznych itacyi y criminalow, służyć ma. *A. 1677. fol. 21. tit. Commisija.* Approbowano te Constitucie, to jest, *A. 1676. & 1677. Woiewodztwu Wołyńskiemu, in omnibus clausulis & punctis, y vigore* onych, Commissarzow znowu nąznaczono, ktorzy według Constituciey, *A. 1677. i* sprawić się mają. deklarując, że *in Criminalibus*, Woiewodztwu Podlaskiemu, swiezszych, przy przycysciu z pod Chocimią, y Zorawną, krzywd poczynionych dochodzić wolno. Dawnieysze zaś *causae criminales*, do zapłaty Generalney Woyska W.X.Lit. *remittuntur: non derogando amnistion. A. 1678. f. 13 tit. Reassumptio Commissey.*

Commisija OO. Dominikanom Chełmskim, względem gruntu, tymże Dominikanom zabrania, y Bożnice ná nim zbudowania przez Zydw. *A. 1667. fol. 42. tit. Commisija.* Commisija dla vznania aggrauáciey, od Woyská Koronnego, pod władzą I.M. P. Stephana Czarnieckiego Woiewody Ruskiego, będącego, w W.X.Lit. y w kráiach Białoruskich, poczynionych, *cum sufficienti informatione. A. 1662. f. 17 t. Commisija.* Reasumowano *in toto* tę Constituciją, y *forum* ná Commissey, abo Trybunale Koronnym, *ad instantiam cuiusvis iniuriati* nąznaczone, tak iednak, że do tego Sądu, Succesorowie I.M. P. Czarnieckiego Woiewody Kijowskiego, ná ten czas Wodza Woyská,

nullo quaesito colore pociągani być nie powinni, A. 1678. fol. 13. tit. *Reassumptio* Commissey.

Commisja do Krosná, dla porachowania się z żołnierzami, y vznania krzywd, od nich, poczynionych, którzy, w ziawszy to Miasto *per executionem*, in A. 1663. y dotąd one *in possessione* trzymając, yprouenta Mieyskie zabierając, extenuatęy długu swego, y porachowania nie czynią; Commiszarzow, *absentiâ nonnullorum non obstante*, byle ich szęść było, naznaczeni. Do których IM. Xdz Biskup Przemyński, dwuch swoich nazńczy także y przyda Commiszarzow, w zględem *præiudicium* Miasta tegosz od Kłafztorow, ktore browary sobie pobudowały, y Piwa y Gorzałki ná szynk, *cum præiudicio* Miasta, dają. A. 1670. fol. 26. tit. Commisja.

Commisja do executey, Dekretu Seymowego *liquidationis*, o Stárostwo Puckie. *ibid.* fol. 27. tit. Deklaracya.

Commisja ná vspokoienie differentey między Obywátelami Powiatu Piltynskiego, à Xiążęciem Kurlandskim záchodzących, y oraz do weyrzenia w Prawa o Biskupstwo Piltynskie, *in ordine ad eximendum*. Czego na przyszłym Seymie, Commiszarze dostateczną vczynią relacyą. A. 1661. fol. 13. tit. Commisja.

Znowu infza, *cum reassumptione in toto* przeszley. A. 1667. fol. 72. tit. *Reassumptio* Commissey.

Nie doszła. Znowu infza: Commiszarze náznaczeni, przy Pieczętarzach obudwu Narodow. którzy wedle Constitutey otym, A. 1667. sprowadzić się mają, y relacyą na przyszłym Seymie vczynić. A. 1670. fol. 62. tit. Commisja.

Ani ta doszła. Znowu infza. Záchowując *in toto ad præsens* Xiążęcią Kurlandskiego, przy Responsie od Rzeczypośp: ná Seymie *Electionis, de Data 6. Iulij*. A. 1669. otrzymanym. A. 1676. fol. 32. tit. Commisja.

Ani ta doszła. Przeniesiono ją tedy do boku Krolá IM. dla przedzłego vspokoienia pomienionych Obywatelow Powiatu Piltynskiego, z Xiążęciem Kurlandskim. Ná ktora *Plenipotentiarij*, z obu stron, z prawami y Przywilejami swemi, za obwiezczeniem Krolewskim, ziada. A Krol I. M. Commiszarzow, *cum potestate decidendi & sapiendi* záchodzące prætensie, deputować będzie. *saluâ interim Xcia iurisdictione*. A. 1678. fol. 42. tit. *Reassumptia* Commissey.

Commisja dla weyrzenia samego wdługi y prætensie Xcia tegosz Kurlandskiego, *cum reassumptione* Constitutiy Annor. 1609. 1611. *de Vfuris* & 1676. A relatia tego, na Seymie przyszłym, przez Commiszarze, ma być vczyniona. A. eodem 1678. fol. 43. tit. O Xiążęciu I. M. Kurlandskim.

Commisja Zupná, *autoritate Generalis Confederationis, sub Interregno* A. 1674. naznaczoną, *in toto* approbowano. A. 1676. fol. 58. tit. Approbacya,

R

Takowe

Takowe Commisjsie, ná kázdey *Interregni* Conuocátiey Generálney, náznačaju, *in hunc finem*, aby Zupy w dobrym zostawały porządku, y stanowi Slácheckiemu, w wydaniu soli suchednowey, według dawnych praw, y Regestrow, takze y wprateniach wygoda się działa. *V. tit. Zupy.*

Commisjsiá Lubelską, y Dekreta Trybunálskie, *ex Remissione* teyże Commisjsiey, z Poborcámi, y innemi osobami: Także Cómisjsiá Poznanskiego, y Káliskiego, Woiewodztw, w zględem rosprawy Zołnierzá ich Powiátowego, *in toto* approbowano. A Woiewodztwu Belskiemu *declaratur*, że náprzyzłym Seymie zápláci trzem Chorągwiom, ná się, *ex Vi Legu*, *A. 1649.* wziętym, poniewaz to teraz stać się nie mogło. *A. 1650. fol. 1. tit. Approbacya.*

Commisjsiá z Kancellárieý Koronney, Vr. Hieronymowi Olszowskiemu Podstolemu Koronnemu, Staroscie Wielunskiemu dla vzná níá kosztow przez niego, ná restauráciá Zamku Wielunskiego łozonych, *in A. 1658. dána. & in A. 1659.* od práwioná approbowáno, y oraz Summę dziesiátka tysięcy zł. ná Dobrach tegoż Stároftwa assekurowáno. *A. 1673. fol. 27. tit. Zamek Wielunski. Vide tit. Summy*

Commisjsiá ná expensá reparátieý Wsi Wafycza w Woiewodztwie Chelmskim lezácey, przez Woynę Szwedzká, zdefolowaneý odpráwioná, Vr. Michałowi Zebrowskiemu Oberstzerowi Krolá I.M. *in toto* approbowáno: *salus oneribus Reipub: ibid: fol. 28. tit. Approbacya Commisjsiey.*

Commisjsiá z Kancellárieý Koronney, Vr. Stánisławowi Troianowi Piotrowskiemu skarbnikowi Ziemie Wiskieý, ná vzná nie kosztow, w nápráwieniu przeprawy, we Wsi iego dziedziczneý Przeczniach, dána, y odpráwioná aprobowáno *A. 1677. fol. 40 tit. Przeprawá w Przeczniách.*

Commisjsia Obywátelom Powiátu Grodzienskiego, z Lesniéctwami Oekonomicznemi Krolewskimi, do przyszłego Seymu odložona. *A. 1670. fol. 54. tit. Commisjsia.*

Commisjsia do Lesniéctw W.X.Lit. dla w prowadzenia onych, do dawnego porządku, podług dawnych Reuiziy, miánowicie przez Vr. Háykowskiego Łowczego W. X. Lit. y Vr. Białozorá Marszáłká Vpitskiego. odpráwionych *A. 1677. fol. 13. t. Commisjsia.*

Commisjsia ná wydzielenie plácow w Grodnie ná Woiewodztwa W. X. Lit. dla wygody Seymu ttzeciego W. X. Lit. pozwolonego, y do obmyślenia innych wygod, y belpieczénstwa *A. 1677. fol. 9. tit. Commisjsia.*

Plura tit. Miasto Grodno, & Zamek Grodzienski

Commisjsia

Commissia do obaczenia, y zarejestrowana wſzytkich ruin, y szkod w Woiewodztwie Lubelskim, Powiecie Steżyckim, w Roku przeszłym, przez Obozy Pospolitego ruszenia poczynionych. Czego na przyszłym Seymie Commissarze relacją uczynią. *A. 1673. f. 26. t. Commissia.*

Commissia do Starostwa Lubelskiego, dla liquidowania, *ad certam Summam*, szkod y ruin onego, przez Pospolite ruszenia, przez lat dwie, obozowaniem poczynionych, y dla assekurowania tey że, jaką z liquidácie będzie, *Summy in Bonis*, dawnieyszymi Przywilejami, od tego Starostwa, *auulsis*. Czego cisz Comissarze na przyszłym Seymie uczynią relacją. *ibid, fol. 29. tit. Commissia.*

Commissia do Wilná, dla podzielenia Dobr pewnych, w Przywilejach, y skrypcie Krola IM. Michala, wyrażonych, w W. X. Lit. w rożnych Powiatách, leżących, w Summie trzydziestu tysięcy Intraty, Obywatelom Woiewodztwa Smolenskigo. Powiatu Starodubowskiego, y Części Woiewodztwa Połockiego, podług *Diploma* Krola IM. Iana Kázimierza, conferowanych. Na ktorey, Commissarze sprawwić się we wſzytkim mają, podług pomienionego scriptu Krola Michala. Tymże Commissarzom *salarium*, każdemu po tysiącu zł. zreszt czopowego, na Seymie przeszley Electiey uchwalonego, z skárbu W. X. Lit. naznaczono, y *securitatem* iako pod czas Trybunału W. X. Lit. y Commissiy Generalnych, warowano. *A. 1670. fol. 50. t. Vkontentowanie.*

A sumnę Dwudziestu tysięcy, *ante unionem*, na Dzierżawę Wiąńską, wniesioną, Vrodzonym, Ianowi, y Alexandrowi, Wołowiczom, Successorom Vrodzoney Wołowiczowey Stolnikowey W. X. Lit. należąca, aby pomienieni *Exules, non onerata bona* mieli, na Starostwo Plotelskie przeniesiono, y onę z drugą Summą dwudziestu pięci Tyśięcy, na toż Starostwo także *ante Unionem* wniesioną złączono. Waruiąc tymże Vrodzonym Wołowiczow, że *post fata* onych, y Successorow ich, nie wprzod nowy Donatariusz, do posłęsiei Starostwa Plotelskiego przydzie, aż Sumnę czterdziestu pięci Tyśięcy spełną Successorom onych *refundet*. Ktore Starostwo Vrodzonym Wołowiczom, za consensem Krolewskim, wolno będzie komu inſzeniu w teyże Summie, y takowymże prawem puścić, y onego wstąpić. *ibid.* Odprawiona: y wydzielenie to stwierdzono, y wſzytkie *circa hoc negotium* Constitucie, *ab A. 1662.* y script *ad archium* na Seymie, *A. 1670.* dány, a na terażniejszy Seymie approbowány reasumowano: *non praedjudicando iniuriatis* od Commissarzow w wydzieleniu tych Dobr, & *saluam* onym *actionem*, w Sądzie R₂ Seymiowym,

Seymowym, *reservando*. Cōmissarze zaś tcy odprawionej exdiuificy Dekreta, Inuentarze, Regestrá, do Vrzędu ziemskiego, Smolenskigo, ná Seymiku przyizłym, *immediate* przypadającym, porządne oddać máią, *sub pœna mille Marcarum*. A. 1673. fol. 12. tit. Declaratiá Scriptu.

W Dzierzawach tych *Exulum*, Podatki, do iednego, ktorego ná Seymiku *Relationis*, z posrzedká siebie obiorá, oddawane być máią; á ten, wybráwzy ie, ogolem do Poborcy Powiátu w ktorym *bona consistunt*, albo do Skárbu, Summę wniesć powinien, *sub pœnis, de Retentoribus*. *Ibid*.

Commisсия *ad disquirendum negotium* Cerkwiow *Ritus Græci*, w Ziemi Drohickiej, w schizmę obroconych. A. 1676. fol. 23. tit. Cerkwie.

Commisсия do OEkonómiey Nowodworskiej, dla obaczenia szkod, y ruin, tak Zamku, iáko y cáley Zulfawy, y wynáleżenia sposóbu reparatíey, y kosztu, ná napráwę grobel; także do postánowienia Quárty, według Rewizyey, iesli ma być płacona, álbo nie, y iáko. Tánże oraz deklárowána być ma Summá Vr. Andrzejowi Gębickiemu, ná reparacyá támy, erogována, ktora mu z Originálná Summá powinna być záplácona. A. 1676. fol. 27. tit. Commisсия.

Commisсия w zględem napráwy Stárostwá Kolskiego, y przepraw pod Kołem Vr. Mikołájowi Mycielskiemu Starości Kolskiemu, z Káncelláryey Koronnej wydána, *in toto* approbowáno. *Salutis oneribus Reipub. Quarta, & Hybernis*. A. 1676. fol. 35. tit. Stárostwo Kolskie.

Commisсия do Falet dziedniczney Máietności Vr. Albrychtá Opáckiego Podkomorzego Wárszawskiego, dla postánowienia Mostowego, y grobelnego, według vznánia expensy ná to. Co ná przyizły Seym, Cōmissarze, *propter informationem*, przywieść máią. A. 1676. fol. 33. tit. Rewizya przepraw.

Approbowáno potym tę Commisсия. *Vide tit. Myto*.

Commisсия takowasz dla reuificy przeprawy, pod Michrowem dziedziczną Máietnością Vr. Felkierzambá Stárosty Czorsztynskiego, y dla postánowienia Mostowego. *Ibid*.

Approbowáno tę Commisсия. *Vide tit. Mostowe*.

Commisсия w zględem reparatíey Wsi Czermná, z Káncelláryey Koronnej wydána, *cum toto eius effectū, sine onere Reipub:* approbowáno. A. 1676. fol. 45. tit. Reparácyá.

Commisсия ná reuifia, y vznánie kosztow, przez Vr. Iana Szczesnego Rádzieiowskiego Stároste Boleślávskiego, ná restauratiá Zámku Boleślávskiego, y cálego Stárostwá, łożonych. A. 1676. fol. 45. tit. Zamek Boleślávski.

Approbowáno tę Commisсия, y Summę ná Stárostwie affekurowano. *V. t. Summy*. Commisсия.

- Commissia do Wsiow Olszenice, Bábic, y Luboczy, dla uczynienia pomiaru sprawiedliwego łanow osiadłych, podług ktorego by *onera Reipub.* podeymowane były. *Ibid. fol. 50. tit.* Pomiar Wsi pewnych Conuentu Zwierzynieckiego.
- Commissia, względem reparatcy przepraw ná grobli Grembáńskiej, z Kancellaricy Koronney, dána, y odprawiona *in toto* approbowano. *A. 1676. fol. 54. tit. Approbatio Commissiey.*
- Commissia w Modrzu odprawiona, Vr. Andrzejowi Boxie Rádofzowskiemu Kasztellanowi Wieluńskiemu, Dzierżawcy tamiecznemu, względem erogowanych przez niego kosztow, *in toto* approbowano. *Salvis oneribus Reipub. by bernis, & Quartá. Ibid. tit.* Commissia Moderska.
- Commissia ná vznanie sumptu, ná groble, y mosty v Dánkowá ná Rzece Istwárze, przez IMP. Wárszyckiego Kasztellána Krakowskiego, łozonego; y ná postanowienie Mytá pewnego, obiecáno. *Ibid. fol. 55. tit.* Grobla.
- Commissia narewidowanie przepraw, y ná vznanie kosztu między Wsiámi Grębkowem Biskupstwá Poznańskigo, á dziedziczná Vr. Piotrá Izbinskigo Cześnika Gostynskiego, Ogrodkiem, nazwaná. *Ibid. fol. 56. tit.* Przeprawa.
- Commissia do podzielenia Dobr Loiowá y Lubeczá, między Rycerstwo W X Lit. stárego zaciágu, *secundum aequalitatem & proportionem* zasług. *A. 1670. f. 53. t.* Commissia do Podziału.
Nie doszła: Znowu infza. A Commissarze ten podział wieczny, do Act Grodu, Ziemstwá, y Trybunału oddádza. *A. 1676. fol. 18. tit.* Commissia.
- Commissia ná vznanie, y wiecznemi czasy vspokoienie differentiy Stárostwá Krzepickiego, z Conuentem Częstochowski. w zględ Kłobucka obiecána. *ibid. fol. 36. tit.* Iásna Góra Częstochowska.
Dána iest, *cum reassumptione* przeszlego Seymu. *A. 1676.* Constituticy, w zględem gránic, łásw, gruntow, Wsi, y innych wszelákich controuerisy *A. 1677. fol. 17. tit.* Commissia.
- Commissia do exequowania Dekretow Krolewskich, w sprawie między Vr Mikoláiem Korffem Dworzáninem Pokoiowem Krolá IM. á Vr Ernestem Ianem korffem General Máiozem, *non obstantibus quibusvis Partis, tanquam ex personali comparitione perpetuo bannitæ & conuictæ oppositionibus, citationibus, literis salui Conductis,* y do podania, *etiam forti manu,* Dobr uolentér ademptorum, *in possessionem* tegoż korffá. *ibid. fol. 20. tit.* Approbacya.
- Commissia ná vznanie Praw *iniquorum teloneorum* w Mieście Lwowie, y w innych Miástach, Miásteczkách, y goscincách, w Woiewodztwie Ruskim. Ták iednak, áby się nie wdawác *in disquisitionem teloneorum Reipub. & Mensæ Regiæ,* y relacyą tego na przyszłym Seymie uczynić. *ibid. fol. 23. tit.* Miasto Lwow.

Commissia ná vznanie y vspekoienie prateniij Zákonnice Grudziądzkich Reguly S. Benedicta, ktore máią do Miasta Grudziądzka, A Miastu Commissarzow, *in quantum* onych potrzebować będzie, *in pari numero*, przyda Krol I.M: *non obstante* iednak *absenti* Commissarzow z strony Miasta, choćby ich nie było, odprawić się tá Commissia może, *ibid. fol. 42. tit.* Commissia Grudziądzka.

Commissia do Wilná, ná rozsądenie sprawy, o depozyt Vr. Szymoná Rupinskiego Cudzoziemcá, z OO. Bazylianami Wilenskiemi Monasteru S. Ducha: *saluá appellatione á definitiua sententia*, do sądu Krolá I.M. Assessorzkiego, *ibid. fol. 16. tit.* Commissia.

Commissia do Mozerá, ná vznanie szkod, przez Vr. Hoholá Hetmána Woyská Zaporowskiego, y ludzi iego, w Pówiątach, Pińskim, Mozerskim, poczynionych; z tym dokładem, iż tenże Vr. Hohol *iniuriatis*, powinien skuteczną vczynic satisfactiá, *sub pena exsolutionis de suo: oco forum* na Scymie. A. 1677. *fol. 18. tit.* Commissia o szkody.

Commissia do Gdańská, ná rozsądenie criminálnych excessow, przy zrabowaniu Kościoła OO. Karmelitow *Calceatorum* we Gdańsku niezbożnie popełnionych. A. 1678. *fol. 11. tit.* Sprawa Gdańska.

Commissia do Stárostw, Chencinskigo, y Zárnowieckiego, ná osądenie y obráchowanie kosztow, ná restauratiá tychże Stárostw, łozonych. *ibidem. fol. 14. tit.* Reuizia.

Commissia do Stárostwá Krzepickiego, *cum plenaria potestate*, dla odebrania Iuramentu wierności, wedle Constituciey A. 1662. od Vr. Athánazego Miączynskiego Stárosty Krzepickiego, y fortecy z reuidowania, zinwentowania, y według sumnienia otáxowania. Cisz Commissárze, Sumię ná fortificatiá y repáratiá Stárostwá tego, wyłozoną, iuramentem Vr. Stárosty liquidowaną, ná Wsiách tegoż Stárostwa *authoritate Reipub.* asslekurować máią. ktora *asscuratio praesenti Lege approbatur*. Tak iż *nouus Donatarius post fata* Vr. Miączynskiego Stárosty Krzepickiego, Sumię tę successorom iego, *ante deoccupationem* fortecy Stárostwá tego, *totaliter* zapłacić będzie powinien, *ibid. tit.* Bespieczestwo Fortecy.

Commissia dla zregistrowania scriptow y Przywileiow Rzeczyposp: w Skarbcu Krakowskim zostających, A. 1676. *fol. 19. tit.* Reuizya Skarbu koronnego.

Nie doszła. znówu insza, żeby wszytkie pomienione scriptá Przywileie kosztem publicznem, do Warszawy, Commissárze sprowadziliy wsklepie Zamku Wárszawskiego, iako naybespiecznicy kollokowawszy, dostateczną onych rewizyá vczynili, zregistrowali, y connotowali, Ktorem zá prace y fátygi podięte, Skarb Koronny, Prowentow Ordynaryinych, *salaria* obmysli. A. 1678. *fol. 30. tit.*

Xiąg. Rewizyá

Reuidowa-

Rewidowane te scripta, y connotowane w Krakowie, lecz nie przeniesione do Wárszawy.

Commissia super desolationem & repantionem Wsi Topoli Zabłotnicy, w Woiewodztwie Łęczyckim leżący approbowano. *Ibid.* fol. 39. tit. Rewizya Wsi Topoli.

Commissia na vspokoienie differentiy, o gránice, między Dobrámi Vrodzonych Wolffów á Ludinghausen, & *Patrum Residentie Dinemburgensis*, z Stárostwem Dynemburskiem, y ná zamiány Dobr, gdzieby tego potrzebá była, *cum plena facultate* náznáczona: y oraz approbowano, *perpetuo id duraturum*, co okolo tego *decisum*, przez Commissarzy, będzie. *ibid.* fol. 19. tit. Commissia.

Commissia do vspokoienia dissensiey, między OO. Dominikánami Wileńskimi, á Kápitułą Wileńską, y obywatelámi Woiewodztwa Witepskiego záchodzących. *ibid.* tit. Commissia.

Commissia do záztrzymánia Woyská W.X.Lit. w dalszey sluzbie Rzeczypol: A. 1652. fol. 19. tit. Zapláta.

Niedoszła. Znowu insha, A. 1653. fol. 5. tit. O Zaplácie.

Commissia do Lwowa, dla podziału Summy, z Wybránców, *Exulibus* Obywatelom Woiewodztwa Podolskiego, ná lat trzy, *ad proportionem* Dobr kázdego, pozwoloney. A. 1677. fol. 18. tit. Seymiki.

Nie doszła. Znowu iá tymże Commissarzom continuowác z Deputatámi ná Seymiku przyszłym Podolskim *Relationis* obránni kazano, y *forum cum Retentoribus, ubi de iure venerit*, declárowáno. A. 1678. fol. 29. tit. Prorogacya Commissiey

Commissia do Brachinia o Zbiegi Powiatu Mózyskiego, od Krolá Im. Michála dána, nie doszła: Znowu iá tymże Commissarzom odpráwić zlecono. *Confederat.* A. 1674. fol. 34. §. Commissia.

Commissia do Zamościa, ná odebránie przysięgi, od Vr. Marciná Zamoyskiego Podstolego Lwowskiego, y ná podánie Zamościa, y innych Dobr Ordynácyey Zamoyskiey podległych, w realną, possesją, temusz Vr. Podstolemu Lwowskiemu. Tákie do przyrzenia y connotowánia Praw, Przywileiow, Inwentarzow, *Confederat.* A. 1674. fol. 11. §. Spráwa Ordynácyey.

Plura tit. Ordynácyá Zamoyska.

Commissarzy na vznánie desolatiey Zamku Przemyskiego, y náwynáleżenie *Sumptu* náznáčení: Co przez Posłow Ziemskich támczynych, ná przyszłym Seymie, Stanom Rzeczypol: *deferent.* A *inter ea* Dzierzawcy terázniejszy Dobr Stárostwa Przemyskiego, stosuiąc się *in toto* do Dekretu Krolewskiego Relácyinego, nim o ruinie y reparáciey Zamku nástąpi od tychże Cómmissarzow informácyá, y *determinatio Reipul*: Sądóm Grodowym, nálezytá, wtymże Zamku, *commoditatem & securitatem* od ruiny, tákie

- dla chowania Xiąg, y dla Kancellariey, *competentem* locum obmyślic, *sub priuatione bonorum*, powinni. A. 1667. fol 16. *tit.* Zamek Przemyski.
- Commissia skarbowa aliás do Zapłaty Woysku bądź Koronney, bądź Litewskiemu, bądź Piechotom *in Præsidio* będącym. *Vide. tit.* Zapłata Woyska.
- Commissia do ordinacyey Menice bądź Koronney, bądź Litewskiej. *Vide. tit.* Moneta.
- Commissia na reuisiá Xiąg. *Vide. tit.* Xiegi.
- Commissia na reuisiá czego. *Vide. tit.* Reuisia.
- Commissia do rozgraniczenia gruntow Xcia IM, Ostrogskiego, od grutow Palacu Krolewskiego w Warszawie. *Vide. tit.* Ordynacya.
- Commissarze na Executiá Dekretu Relacyinego, o Kościół S. Iáku-ba w Toruniu. *Vide tit.* Executia.
- Commissia do rozprawienia Woyska. *Vide. tit.* Woysko.
- Commissarze do Hybernij, y do boku Krolá, dla rad wojennych. *Vide. tit.* Deputaci.
- Commissia dla Składu. *Vide. tit.* Składy. & *tit.* Drogi.
- Commissia dla postanowienia zamiány. *Vide. tit.* Zamiána.
- Commissia dla postanowienia Xięstwa Pruskiego, y Lenná iego. *V. tit.* Xięstwo Pruskie.
- Commissarzom, względem Sum záciágnionych, wárunek. *Vide. tit.* Affekuracya.
- Commissia na otwarcie Skarbu Koronnego w Krákwie. *V. t.* Skarb.
- Commissia na vznanie kosztow, Vrodzonych Rożankow Małżonkow, na Kanięnicę w Zamku Krákovskim. *Vide. tit.* Summy.
- Commissia na zbudowanie mostu w Rożwienicy. *V. tit.* Mostowe.
- Commissia do OEkonomiy Koronnych, y W X Lit. *Vide. tit.* OEkonomie.
- Commissia do podziału długow Zydow Kázimierskich przy Krákwie. *Vide. tit.* Zydzi. *tit.* Cła. *tit.* Składy.
- Commissia do Infant, *pro discernentia iurium* Kościołow Xięstwa tego. *Vide. tit.* Kościoły.
- Commissarze do Instruety, na vspokoienie Vkráiny. *V. t.* Deputaci.
- Commissia do Piotrkowá, dla reuisiey armáty, y munitiey. *V. t.* Reuisia.
- Commissarzom Rzeczyposp: co zá *securitas*. *V. tit.* Senatorowie.
- Commissarze do Regimentarzow Woyskowych, *sub Interregno*. *V. tit.* Deputaci.
- Communicatie. Vide. tit.* Dożywočia.

C O M P L I C E S

Herbert.
fol. 97. *tit.*
Complices.

Complices *in Criminalibus, præiudicio scrutinio ab utraq; Parte*, karáni być máia *post conuictionem*, iáko y ich *Principales*. A. 1588. fol. 465. *tit.* O Pomocnikách. *Pro cum-*

Pro complicitate Banniti, Forum, Iudicium Castrense. Tamen zaś *Complicitatis* ten popada, któryby Bannitą przechowywał, rady y pomocy mu dodawał, y z nim conuersował. *Ibid. fol. 466. tit. O imaniu Wywołańcow.*

Pro complicitate, niemoże pozwany byc, kto *bona per jure victum abscessa* broni. *Ibid. tit. De Minorennibus.*

Minorennibus, in causa complicitatis, & potioritatis juris, Bona iure victi quocunq; jure, possidentibus, nie ma isc dilatiá. *Ibid. V. tit. Minorennis.*

Pro Complicitate nie może pozwać, tylko ten, który bänniował: ani o Cygány, y Hultáie, ále ich Stárostownie wygániac máia. Co tylko sluzyc ma samemu Woiewodztwu Podlaskiemu. *A. 1607. fol. 850. tit. O Pozwach Complicum.*

Applikowano tę Constitutiá y Woiewodztwu Kiiowskiemu. *A. 1611. fol. 18. tit. De Complicibus Banniti.*

Complices zábiicia Szlácheckiey Ofoby, obwinieni, powołáni, y pozwani, iesliby się z sześciá Swiádkow każdy z nich z osobná nie odwiódł, y nie vspráwiedliwił Aktorowi, áboby vpadł wedle práwá iákimkolwiek sposobem; każdy z nich trzydziści grzywien Polskich Aktorowi, á trzy grzywny Sadowi Ziemskiemu, *toties, quoties* uczyniłby to, zaplácié máia, y nád to dwánaście Niedziel ná dnie w wieży siedzieć: ktora winá w zapláte głowy poczytána y liczona byc nie ma. w Except. Mázow. *A. 1576. fol. 310. tit. O Pomocnikach.*

Herburt.
fol. 193.
tit. Homicidium.

A o bićie, y rány také Szlácheckie, Marc. 10. Aktorowi má plácié każdy. *Ibid.*

Condemnaty. *Vide. tit. Spráwy, Bánnicya, Trybunał.*

C O N F O E D E R A C Y E

Confœderacya Generálna Wárszáwska, po śmierci Krolá Augustá. *A. 1573. fol. 208. tit. Confœderacya.*

Confœderacya Krakowskiego, Sendomirskiego, y Lubelskiego Woiewodztw, po śmierci Krolá Stephána. *A. 1586. fol. 399. tit. Cœfœderacya.*

Confœderacya Generálna Wárszáwska, po śmierci tegosz. *A. 1586. fol. 406. tit. Actum in Curia.*

O wážności icy, *sensus* Woiewodztwá Krakowskiego. *Ibid. fol. 419. §. A co się.*

Táke *sensus* Woiewodztwá Sendomirskiego. *Ibid. fol. 424. §. My Rády.*

Disceptatie y trudnoći około niey, ná Electiey. *Ibid. fol. 430. §. w którym.*

Confœderacya po śmierci Krolá Stephána ponowiona. *A. 1586. fol. 399. tit. Naprzod.*

- Znowu w Kapturze Krakowskim. *ibid.* fol. 404. §. Przyrzekamy.
 Potym w Confederacyey Warszawskiej. A. 1587. fol. 409.
 §. Confederacya.
 Potym pod Pokrzywnicą. *Ibid.* fol. 423. tit. My Rady.
 Znowu w Warszawskim Reccsie o niey. *Ibid.* fol. 436. §. Czas
 Koronowania.
 O teyże Proces ma być namowiony. *Ibid.* fol. 438. tit. Popár-
 cie wolney Electiey.
 Confederacya Krol Zygmunt III. poprzyślągl. A. 1588. fol. 446.
 Tenże, *in Confirmatione iurium*, wárował ią. *Ib.* f. 449. §. *Quod*
verò.
Cum Violatoribus pacis in Religione dissidentium, Proces y Execu-
 tia postanowić, ná przyszłym Seymie, obiecáno. *Ibid.* fol. 490.
 tit. Reces Seymu.
 Confederacya Generalna Warszawska, po śmierci Krolá Zygmun-
 tá III. y porządek około Electiey, iáki ma być zachowany. Be-
 spiecznistwo także. A. 1632. tit. Confederacya.
 Táż *approbatur*. A. 1633. fol. 12. tit. *Acta Interregni*.
 Takowasz po śmierci Krolá Władysława IV. A. 1648.
 Takowasz po Abdicatye Krolá Janá Kazimierza. A. 1668.
 Takowasz po śmierci Krolá Michála. A. 1674.
 Confederacya Woiewodztwa Krakowskiego, po śmierci Krolá Zy-
 gmuntá III. w ktorey Sądy Kapturowe náznaczono, y co sądzić
 opisano. A. 1632.
Wszystkich zwyż mianowanych Confederacyi, naydzieś punkta resol-
wowane, pod własnemi rzeczy nazwiskami.
 Confederacya, *in Causa Religionis*, naypierwey przyrzeczona. *Salus*
Jurisdictionibus nád Poddanemi, & alijs. A. 1573. f. 209. §. A iż.
 Potym ią naprzod Krol Henryk poprzyślągl. *Ibid.* fol. 226.
 Potym Krol Stephan. A. 1576. fol. 251.
 Potwierdzona od tegoż. *Ibid.* fol. 253. §. A iż w tey.
 Znowu od tegoż wárowána. *Ibid.* fol. 258.
 Znowu ostrzeżona. *Ibid.* fol. 270. §. *Quod verò.*
 Confederacya Generalna Stanow Koronnych, y W X Lit. zá Kro-
 lá Michála, ktora się w Pospolitym ruszeniu, pod Gołębieni po-
 częła, á potym z pod Lubliná, do Warszawy *Actus* iej przenie-
 siony y w Seym Koronny fześć Niedzielny obrocony. A. 1673.
 fol. 2. §. My stólując się.
 Confederacye Żołnierskie. *Vide.* tit. Woysko.

C O N F I R M A C Y E

Confirmatio iurium Regni Gnalus przez Krolá Augusta. A. 1550:
 fol. 1. tit. Przywilej.

Takowasz przez Krolá Henryká. A. 1574. f. 227. tit. *Confirmatio*
 Takowasz

Takowasz przez Krolá Stephána. *A. 1576. fol. 258. tit. Literæ Confirmationis.*

Znowu podobna przez tegoż. *Ibid. fol. 269. tit. Confirmatio.*

Znowu ná Seymie przez tegoż. *ibid fol. 273. §. A iz Przodkowie Nási:*

Takowasz przez Krolá Zygmuntá. III. *A. 1588. fol. 447. tit. Confirmatio.*

Takowasz przez Krolá Władysława. IV. *A. 1633. fol. 5. tit. Confirmatio.*

Takowasz przez Krolá Ianá Kázimierza. *A. 1649. fol. 5. tit. Confirmatio.*

Takowasz przez Krola Micháá. *A. 1670 fol. 5. tit. Confirmatio.*

Takowasz przez Krola IM. Ianá III. *A. 1676 fol. 7. tit. Confirmatio.*

Confirmatio Electionis Stephani in Regem Poloniae. A. 1576. fol. 239. tit. Confirmatio Electionis.

Confirmatio articulorum Henrico Regi oblatorum, facta per Stephanum Regem. Ibid. fol. 253. tit. Literæ Confirmationis.

Confirmatio Paſtorum Conuentorum, przez Krolá Zygmuntá III. A. 1587. fol. 451. tit. Confirmatio.

Confirmacya inſzych iakich rzeczy. *V. tit. Approbacye. & tit. Przywileie.*

Privileg. i-dem fol. 99. tit. Confirmatio inuiri-um. & sequ.

C O N S E N S Y

Consensy ná Dobrach Krolewskich, ktore nie są Prawu przeciwné, w mocy zostawiono. *A. 1550. fol. 4. §. A iz wiele.*

Consensy *ad cedendum*, iako y solida, ná Miasło Wiznę *cum attinentijs*, z Kancellaryey Koronney dawáne być nie máią, *sub nullitate cuiusmodi Privilegiorum: saluá moderni Possessoris adualitate. A. 1647. fol. 31. tit. Opátrzenie Iurydiki Wiskiey.*

Consensow *ad cedendum*, Kancellarye Koronne nie powinny wydawác, poki niebędzie doskonále *deductum* quitámi Skarbowemi, że ztych Dobr, dawnieyszych y swiezszych czasow, Quarta zupełnie wydána iest. *A. 1667. fol. 4. tit. Vmocnienie Wárunku o Quarcie.*

Consens Vr. Andrzeiowi Gębickiemu Stároście Nowodworskiemu, do trąnsfundowánia Prawá, ktore má náStarostwie Nowodworskim, lub ná Osobę Krolá Im. y successorow iego *sanguinis*, lub ná kogo inſzego *ex Ciuibus Regni, & M. D. Lith. mediante exſolutione Summæ*, ná tymże Stároście, *hærentis. A. 1678. fol. 17. tit. Consens.*

Consens ná odiazd *extra Regnum V. tit. Odiazd.*

Consens ná dwá Opáctwá Krolewicowi Károlowi. *A. 1649. fol. 7. tit. Consens.*

Consens ná wywożenie drew z Puszczy. *Vide. tit. Puszcze.*

Herburt. fol. 109. tit. Consensus.

77.

Consens na Arendowanie Dobr Ordynacyey podleglych. V. tit. Ordynacye.

Consensy wszystkie w mocy Krola zostawiono. V. tit. solida.

C O N S T I T V C Y E

Constitutie Seymowe, Senatorowie, y Poslowie, ná to deputowani, podpisawszy, do Kancellaryey podawac máia. A. 1588. fol. 457. tit. O Constitucyách Seymowych.

Przy Conclusiey máia być czytane, przez PP. Pieczętarze, *cū interrogatione*, iezeli ie pieczętować, *ibid.*

Reassumitur, *cum hac declaratione*, iż z podpisem Márzalká Poselskiego, y inszych Osob, ná to, z Senatu, y Kolá Poselskiego deputowanych, do Xiąg Grodzkich Warszawskich, *ad acticandū*, náziutrz po Seymie podawane być powinny. A. 1613. fol. 7. tit. O Constitucyách.

Znowu o tym, *cum reassumptione in toto* dawnych Praw, a o sobliwie A. 1613. A Márzalkowie Poselscy Constitucye, ktore zá zgodą w szech Stanow stana; *ad mundum* zaraz przepisowac kazac máia po skończeniu wszystkich, one przy podpisach Senatorow dwu, y Deputatow z Izby Poselskiej, podanych, po Conclusiey Seymu, y pożegnaniu Krola, náziutrz do Grodu Warszawskiego oddawac powinni a iesliby wakował Grod, to do Metryki Koronney; A. 1661. fol. 15. tit. O Podawaniu Constitucyi.

PP. Pieczętarze oboygá Narodow, zniószy się z P. Podskárbim. W Koronnem, o koszczie, (ktory, *in instanti*, na wydrukowanie Constitutiy, ma dac) one naydaley trzeciego dnia, do Druku podac a wydrukowane zapieczętowawszy, w czesnie ná Seymiki Relacyjne, takze do Grodow po Woiewodztwach y Ziemiach, według Prawá, y dawnego zwyczáiu, rozesiác *sine in remissione* máia. *ibid.*

Constitutie Seymowe, odmieniane y przyczyniane, przez *Senatus Consulta*, być nie máia: ani Vniwersaly, ktoreby ie znosiły, wychodzić máia, *sub nullitate* tychze Vniwersalow. A. 1662. fol. 2. tit. *De reddenda ratione Senatus Consultorum.*

Do Constitutiy Seymowych, podwu tylko Deputatow *ex Gentibus*, *iuxta antiquas consuetudines*, bywac powinno. A. 1673. fol. 11. tit. Izba Poselska.

Przysiegac powinni ciész Deputáci. V. tit. Seym.

Constitutie Seymu przeszlego, *Anni. 1658.* ktore dwa rázy *ad Typum* podane, nie mala w Rzeczypoisp: uczynily nięszanie, znięsiono. y postanowiono, aby Márzalek Poselski tamtego Seymu, Exemplarz Constitutiy w sztych, ná ktore *Consensus omnium Ordinum*, na Seymie zázedł, z podpisem ręki swoiey, y Deputatow, do Constitutiy, miánowanych, do Grodu Warszawskiego podał, według ktorego Exemplarz, te Constitutie przedrukowane być

być miała. A. 1662. fol. 2. tit. Constitucye Seynu przeszłego. A nápotym nigdy Constitutiy przedrukowywać *ex Senatu consulto* nie będzie wolno. *ibid.*

Constitucye A. 1590. wszystkie, ktore *periculum & necessitas belli Turcici expressit*, y *temporaneum* było, abrogowano tak w Koronie, iako y w W. X. Lit. A. 1591. fol. 618. t. Zniesienie niektórych Constitutiy

CONTRACTY

O Contráct słowny, ktory ani Ziemskim, ani Grodzkim zápisem iest vmocniony, mianowicie o Dobrá dziedziczne, nie ma być nikt pozwany do sądu, ani ma być sądzon. *& in tali casu*, ani základy, ani zadátki, mieysca nie miała. *In Except. Majou. A. 1576. f. 311. t.* O Contrákcie słownym.

O Contrácty co za ochrona po Woynie, A. 1648. Obywátelom Woiewodztwa Kiiowskiego, Bracławskiego, y Czerniechowskiego. V. tit. Długi

CONTROVERSYE

Controwersye nay dálej do trzeciego dnia, Prokuratorowie podawać powinni. á potym nie ma ich Sąd przyimować. A. 1569. f. 192. §. Wtym się téż dzieią trudności.

Także y w W. X. Lit. A. 1616. fol. 42. tit. O Pisárzách.

CORRECTURA

PRAW, Y TRYBUNAŁ V.

Na Correcturę Praw Koronnych, y W. X. Lit. y Trybunału, Deputáci náznáczeni: á Ryceritwo, na okazování, ma swoje mianować. A. 1587. fol. 410. §. A ná Correcturę.

Sendomierzanie, ná to, swego wybráli. *ibid.* fol. 426. Także do Correctury.

Obiecáli iá sobie w Recessie Wárszawskim. *ibid.* fol. 436. §. Czas Koronowania.

O teyże wzmiánka w popárciu Electiey Krolá Zygmuntá III. *ibid.* fol. 438. tit. Popárcie.

Znowu Deputáci ná to. A. 1589. fol. 516. tit. Correcturá Praw.

Y znowu *cum salario*, z fanu kázdego, w kázdym Woiewodztwie, po groszy dwu, wedle quitow podymnych. A w Woiewodztwie Podolskim z Dyniow. *Retinentes pená Mille Marcarum*, ná Trybunałe, *peremptoriè repetendá* karáni być miała. A. 1601. fol. 734. tit. Correcturá Praw.

Tymże Deputatom kázáno powinność swoię wykonać. A w ktorýchby Woiewodztwach, ábo mianowani nie byli, ábo poumiera-

li; ná Elećtiách Deputáckich, inſi ná to mieyſce náznáczeni być máią. *A. 1607. fol. 834. t. Compoſitio.*

Podatku ktoby nie oddał, ná *ſalarium* Deputatom, náznáczonego; *pænis Constitutione publicâ ſancitus, in Officio Caſtrenſi peremptorie ſine dilationibus, & appellationibus*, tak iáko o Pobory. kárany być ma. A Vrząd Grodzki, za oddaniem ſobie Deláty, *ſub pænis de non facienda Executione, decernere* ma. Poborcy zaś ieſliby y nich te ſaláriá zátzymáne były; oddać ie do rąk Deputatá ſwego Woiewodztwa máią. *ſub pæna Mille marcarum peremptorie coram Officio Caſtrenſi, ſine motionibus & dilátionibus, ad inſtantiam* Deputatá owego *vindicanđi. ibid. fol. 855. tit. Salaria* Deputató: Nie ſkonczona. Znowu tymże Deputatom, *peragendum* to negotium zlecono. *A. 1609. fol. 901. tit. Reaſſumptia* Conſtituticy: Vr. Swoſzowski Piſarz Zieniski Lwowski, Proces *hoc pnc* nápiſał, ktory do Druku podać roſkazano. *A. 1611. fol. 2. tit. Skroćenie poſtętku.*

Iákoſz podány; y *in Volumèn Legum* ieſt inferowány *Ibid. fol. 1. tit. Poſtępek* Práwny.

Potym ſię nie podobał; & *caſſatur. A. 1613. fol. 34. tit. Proces.* Correctura Praw niektorych Litewſkich *approbatur. A. 1578. fol. 332. tit. Artykuły* przydane.

Ma być Correctura Statutu tegoſz tak iednak áby nie nie było ſpiſom Vniey przeciwnego *A. 1581. fol. 380. §. Maia* teſz.

Deputátow, na to, wybrano. *A. 1609. fol. 911. tit. Correctura* Praw.

Znowu inſzych. *A. 1611. fol. 40. tit. Correctura* Praw.

Skonczona, y na ſeymie, do confirmacy, podána, ale iż do przeyrzenia oney, dla powaſnych ſpraw Rzeczypoſp. przyſić nie mogło; ná Seymiki bliſkie, aby tam przeyrzana, á z tamtąd na Seym przyſzły przyniesiona była, odeſłano ią. *A. 1613. fol. 47. tit. Correcturze Plura* tit. Statuta.

Correctura Praw Ziemiom Pruskim pozwolona. *A. 1589. fol. 515. tit. Correctura* Praw.

Nie doſzła. Continuować ią kazano, y na przyſzły Seym, *ſub cenſuram* podac. *A. 1590. fol. 579. tit. Prorogatio.*

Podána, y approbowaná ztą deklaracyą, żeby obywatelom Ziemi Pruskich zawzdy wolno było, Práva tego, do ſądow od prawowania, należącego poprawować, y przyczyniać. Na co iednak confirmacya Seymowa zachodzić ma. *A. 1598. fol. 701. tit. Prawá* Pruskiego Correctura.

I ieſzcze poprawić ie pozwolono. *A. 1616. fol. 16. tit. Nazna-* czenie.

Correctura Praw y zwyczaíow Wołyńſkich y Bráclawſkich pozwolona. *A. 1589. fol. 526. tit. Correctura.*

Znowu

Znowu: bo pierwsza niedoszła. *A. 1590. fol. 583. tit. Poprawa.*
 Correctura Praw Koronnych, y WXLit. na przyzłym Seymie *Electio*, ma byc zaraz na początku namowiona, y do skutku przywiedziona. w Confederacyey. *A. 1632. §. Ażeby Correctura Iuriu. Deputaci na to do WXLit. naznaczeni, ktorzy także w Prawa, y Przywileie Mieszczan Wileńskich weyrzec mają, y relacya na przyzłym Seymie vczynić. A. 1633. fol. 27. tit. Correctura Praw w WXLitew.*

Correctura *Iurium*, y skroćenie Processu, ma być *in Anno. 1642.* Do czego Woiewodztwa, y Ziemie, Deputatow, iako na Trybunał, powinne obrac: ktorzy z Deputatami z Senatu naznaczonemi, onę mają vmowić, y do Bráci na Seymiki odnieść przed Seymem, *propter finalem decisionem. A. 1641. fol. 9. tit. Correctura Iurium.*
 Cortesani. *Vide. tit. Statut.*

C R I M I N A L I A

CRiminales *inter causas* seymowi należą. *A. 1578. fol. 328. § Exceptis Causis.*

Cryminály na Seymie, po propoziccy, y wotach Senatorskich, cały tydzień sądzić się mają: a potym przez Seym, w kazdą frzode, Piątek, y Sobotę: *ibid. tit. Scrutinium.*

A Litewskie, kazdego Wtorku. *A. 1589. fol. 529. tit. Criminalia.*
 Criminalem *Causam*, ktoby *ex Civilis* czynił, abo niewinnie instituo-
 wał komu; *pæna sessionis Turris in fundo* Ziemie abo Powiatu
 swego, *5 centum Marcarum, cum damnis*, na Seymie karány być
 ma. *A. 1565. fol. 100. tit. o Rzeczach.*

Znowu o tym w zmianę czynią. *A. 1578. fol. 328. § Exceptis Causis.*
 Podniesiono Winę na dwieście grzywien, *cum sessione Turris*
per duodecim septimanas. Ale gdy *Citatus iuramento euadet; Actor*
pæna huic non succumbit. *A. 1588. fol. 465. tit. o Rzeczach. Vide*
tit. Pæna talionis.

In Criminalibus Causis, scrutinium ma się wywodzić, na pierwszych
 Rokach, *post crimen obductum, in Foro delicti.* *A. 1578. fol. 328.*
tit. Scrutinium.

In Criminalibus articulis Castrensibus, appellatio isć ma na Trybu-
 nał *ibid.*

Criminalom Mazowieckim Rok pierwszy zawity. *Except. Masou.*
A. 1576. fol. 297. tit. o Zawitym.

Iusz nie zawity: Ale tak iako w koronie, aby *pæna Contumacie ter-*
minum peremptorium vprzedzala. *A. 1589. fol. 581. tit De termino.*
 Także Wołyńskim nie zawity; Ale Actor powinien w przod
pænam contumacie otrzymać. *A. 1616. fol. 18. tit o Contumacyey.*
 w Criminalach wszytkich Seymowych, y Trybunalskich, świadko-
 wie *etiam ex Equestri Ordine, depositions testimoniorum suorum*
 poprzysięgac po winni *A. 1667. f. 6. t. Declaracya* bezpieczeństwa

Criminalis Cause præscriptio. Vide. tit. Præscriptio.

Criminis recentis præscriptio. Vide. tit. Eodem

Crimen læsæ Maiestatis, tylko machinatione, conspiratione, violento conatu, & facto ipso, in personam & vitam Regiam committitur.

A. 1588. fol. 455. tit. De crimine.

Herburt fol
127. tit. Cri-
men.

Pozew na Seym, *ad instantiam*. Instigatora Koronnego, za wiadomością Marszałka Koronnego, szcść niedziel przed terminem ma być przez woźnego, na Seymiku, położony, y *positionis relatio* (w którą on pozew powinien być *inferowany*) *coram Actis Castrensibus, eiusdem Districtus* ma być uczyniona, za którymi pozwany, ma stanąć *peremptorie. ibid.*

Wotować mają, Senat, y ośm Posłów ná to przysięgłych, bez bytności Krolewskiej; *maior pars* ma concludować. *ibid.*

Deklarowano, że nie ośmiu, ale dwanaście Deputatów *ex Gentibus* być powinno. *A. 1670. fol. 15. tit. Postępek Prawny.*

Delator powinien być przy Instigatorze, dla conuictiey, który może być y *plebeius*. Który ielli *in probationibus defecerit*; na gardle, a Szlachcie, *iuxta Constitutionem A. 1565.* to iest *pæna Centum Marcarum, cum damnis, & sessione Turris* Ziemie abo Powiatu swego, *per duodecim septimanas*, ma być karany. A ielli by się *Reus* odprzysiągł; *Delator à pæna* ma być wolny. *A. 1588. fol. 455. tit. De Crimine.*

A gdy by się spólnie w szyscy na iędnę sententią zgodzili; taki Dekret, przez nie, w niebytności Krola, concludowany, przy Krolu, *ex scripto*, ma być ferowany przez Marszałką *Ibid.*

In paritate Votorum. Także gdyby *probationes & documenta, contra Reum*, nie były *certa, manifesta, notoria & sufficientia*; pozwany, wedle Statutu *de Viro bonæ famæ*, bliźszy *ad euadendum*, choć by *insufficientia documenta & probationes depositi*ami poprzysiężonemi wtwierdzone były. *ibid.*

13. Prokuratora, pozwanemu, ielli by go potrzebował, ma Sąd przydać, y dać mu po propositiey y pokazaniu dokumentow, ielli by także potrzebował tego, *spatium* do dni trzech. *Ibid.*

A ielli by Instigator sprawę z wloczył; (która na tymże Seymie powinna być skonczone) *Reus ad euadendum*, ná koncu Seymu, ma być przypuszczony: *Excepto*, gdy by sam pozwany potrzebował dilatiey, *ob infirmitatem veram*, która samą iędną, *in eo casu*, ma być do dwu Niedziel pozwolona; Abo gdyby Sąd *ex allegatis & responsis* vznał, zeby wtym potrzebne było *scrutinium Ibid.* *Complex criminis aut machinationis, in personam Regiam*, do tegoż sądu ma być pozwany, y gdyby, iako y *Principal* był *conuictus; reus esse criminis condemnabitur. Ibid.*

Pozwany, *ratione criminis læsæ Mttis*, nie ma w większym poczcie ná Seym przyieżdżać, tylko *ad summum*, ze dwudziestą Osob, includu-

includuiąc w to, tak Przyiaciele, iako y slugi, y w takieyże liczbie osob, do mieysca sądow, nie w więkſzey, przychodzić ma. *Ibid.*

Znowu o tym na Elećciey Krola Michala deklarowano, iż podług Constit. A. 1588. zachować się powinno, z tym dokładem, aby Krol przy takowych sądach nie zasiadał. A. 1669. tit. Deklaracya Dekretu.

Scrutinia, in quantum by sąd potrzebne być vznał; nie na tym, ale na drugim Seymie, expediowane być powinny, iakoby *celeritate* nie ſzwankowała *innocentia*. *Ibid.*

Contrarium na Seymie A. 1670. ſtanelo, to ieſt: aby na jednym Seymie, takowe ſprawy dekretowane były. fol. 15. tit. Poſtepek prawny.

Mandaty *in cauſis criminis læſe Maieſtatis & Perduellionis*, tylko *ex Senatus Conſulto* mają być wydawane, y z nich ſię, Kancellarye na Seymie, ſprawić powinny. *Ibid.*

O tymże, z tym dokładem, aby Kancellarye, *poſt peractum Senatus conſultum*, ſtronom potrzebnym, onych nietrudnili. A. 1670. fol. 15. tit. Poſtepek prawny.

Crimen Læſe Maieſtatis, & Perduellionis, poćiągnięto było na to gdyby kto Xiążę Máximilianá, na Kroleſtwo forytował. A. 1590. f. 562. tit. Vbeſpieczenie.

A przed tym, ktoby *ſecuritate* Rewizorow z gwałcił. A. 1563. fol. 41. S. A także Zupnicy.

Co potym na Luſtratory, *ratione ſecuritatis* onych, reáſſumowano. A. 1601. fol. 731. A izby.

Crimen Perduellionis, rozumieć ſię ma, gdyby ſię kto z Nieprzyiaciele Rzeczypoſp: ku zſzkodzie oney porozumiewał, tajemnice Rzeczypoſp. zwierzone, Nieprzyiacielowi oney wynoſił, Zamek na zmwie podał, wzruſzał *pacta Fædera* z poſtronnemi Pány, rebellią vczynkiem pokázuiąc, albowy ktorykolwiek inny wyſtepek popełnił, ktoryby właſnie był *contra Rempublicam*. Co ma być ſądzono *eo Proceſſu*, iako *cauſa criminis læſe Maieſtatis*, y bez *delatora*, gdyby go nie było. Krol iednak na ſądzie ma ſiedzieć. A. 1588. fol. 456. S. Takież poſtepek.

Z Máximilianami iaki miał być *Proceſs*; *fuſe* opiſano. A. 1588. fol. 472. S. Naprzod.

Potym iak to mitigowano, *fuſe* o tym także. A. 1589. fol. 512. tit. Adhærentowie.

O podanie Smoleńska Moskwićinowi, na przyſzłym ſeymie, *præfixerunt terminum peremptorium*, IMP. Philippowi Obuchowiczowi Woiewodzie Smoleńſkiemu: także Oberżterom, Rotmiſtrzom, Zołnierzom, Deputátom, Vrzednikom Ziemskim y Grodzkim y wſzytkim Obywátelom Smoleńſkim, ktorzy z Nieprzyiaciele traktowali: Gdzie na inſtantią Inſtigátorow *utriuſq. Gentis*, za

wiadomością Marszałkow obudwu Náródow, *sine adcitationibus*, & *quibusvis dilationibus*, w tydzień, po záczeniu Seymu, wywiodszy, ná tymże Seymie, *in uno eodemq; termino scrutinium*, przed Deputátami, ták z Senatu, iáko y z kółá Poselskiego, náznaczone-mi; wšytkie *scripta* tractatow swoich z Nieprzyiacielem *producere*, y przez Krola, Senátorow, y dwudziestu czterech Deputátow z Izby Poselskiej, to iest, z kázdego Národu, po osmiu, (co tylko *ad hunc solum actum* służyć má) náznaczonych, y według rothy przysięgłych, *juxta pluralitatem votorum*, przy bytności wšytkich Posłów Ziemskich, *pro demerito* sádzeni y kárání byc máią. A poki się nie sprüfung; tenże Woiewodá niemá być *particeps Consiliorum*; á Oficierow, y Zółnierzow, którzy przytym podáníu byli; záslugi wáreszcie zostáwać będą, á sami Oberšzterowie, wšluzbie Rzeczypospolitey nie będą. *De forma Iudicij* tej sprawy, ná przyszłym Seymie, zadná iuż *disceptatio* być nie powinna. *Nihil derogando* ná potym Constitutiei *Anni. 1558. de Crimine Perduellionis. A. 1655. fol. 2. tit.* Spráwa Smoleńska.

Sádzoná tá spráwa: y de klaracyá táká, *per Constitutionem*, stánełá Poniewáż *manifestis probationibus*, y z Inkwizitiei *per Scrutatores* ná terázniejszy Seymie z Senatu y z kółá Poselskiego *designatos* *clare patuit*, iż *non ex aliquo condictione* z Nieprzyiacielem, y nie z nieczułości *in Officio*, ale z pewnych defectow, y przez zdráde tamiecznych niektorych obywatelów, Zamek Smoleński, w ręce Nieprzyiacielowi przyszedł. Przeto, iáko Potomstwo Niebošczyká Woiewody Smoleńskiego, ták y obywatelów Smoleńskich, którzy u sádu terázniejszego *comparuerunt*, to iest Vro-dzonych Stánisławá Vnichowskiego Podšedka, Samuelá Bakánowskiego Stolniká, Vrządńikow Smoleńskich, Mikoláia Tyzenhauza, Iána Dakę, Páwłá Onikiewiczá, Iákubá Brzeźieckiego, Piotrá Swiáckiego, *innocuos & liberos* deklarowano. Ci záś którzy przed sádem terázniejszy nie stáneli; nie extenduiąc ná nich na ten czas *ex clementia pœnas Legum*; ná przyszłym Seymie, *sine adcitatione*, *comparere* powinni. *A. 1658. fol. 9. tit.* Declárátia spráwy.

Tych wšytkich, którzykolwiek przy Cárze Moskiewskim, po wzięciu Smoleńská zostáli, y ná imię iego przysięgę wykonáli, *pro perduellibus, & hostibus Patriæ* deklarowano. *A. 1655. fol. 2. tit.* Spráwa Smoleńska.

Spráwa z Vrodzonym Wilhelmem Korffem, y Kápitanámi iego, wedle Constitutiei Seymu przeszłego, nie przypádlá. Odłożono iá tedy ieszczé do przyszłego Seymu. Czego Instigatorowie *utriusq; Gentis* poprzeć máią. Obywatelom záś Smoleńskim pozwolono *legalitatem*, przez iednego Obywatelá, *in Iudicio*. A którzy przy podáníu Smoleńská nie byli; ci do tej spráwy cále nie należą. *A. 1659. fol. 15. tit.* Reces.

Zniešiono

Zniesiono, wiecznemi czasy, condemnaty z pewnych Obywatelów Woiewodztwa Smoleńskiego, w tey sprawie ná nich ferowane. Ale tym służyć to nie ma, którzy, okazały bywszy do podania tey Fortece, sami w woyskach, y Pánstwach nieprzyjacielskich zostają: ani tym, którzy, nie służyć w woyskach Rzeczyposp: według Constitutiei Seymow przeszłych, ná Sady *non comparuerunt*. A. 1662. fol. 18. tit. Zniesienie Condemnat.

Pro Perduelli IMP. Hieronyma Rádziewskiego Podkánclerzego Koronnego deklarowano. A. 1652. fol. 7. t. *Pæna Perduellionis*.

Zniesiono potym *hanc pænam, per scriptum, ad archium*, podane. *Vide. tit. Scripta*.

Dekret, *in causa criminis læsæ Maiestatis*, ná IMP. Ięzgo Lubomirskiego Márszałká Wielkiego, Hetmána Polnego Koronnego, ferowany *nullitatis* deklarowano. Ná Seymie Electiei Kroła Michála. A. 1669. tit. Declarácia Dekretu.

Dekretá *in causis criminis læsæ Maiestatis, & Perduellionis, occasione necis Im.P. Gąsiewskiego, & alijs Criminalibus, & homicidijs*. *Vide. tit. Dekreta*.

Crimina recentia, in quouis foro, sądzone być mogą. *patet in Constit. A. 1678. fol. 10. tit. Euocatio extra forum*.

O poddanie Kámienicá Podolskiego Turkom, Sąd z Vr. Mikoláiem Potockiem Generálem Podolskim, do przyszłego Seymu odłożono. Na którym, *sine ad citatione, peremptorie, ad instantiã Vr.* Instigatorow oboygá Národow, *etiam absq; Delatore*, za wiadomościá Wielm: Márszałkow oboygá Národow, spráwić się powinien z Officierámi tak Polskiego iáko y Cudzoziemskiego zaciágu, którzy byli przy *deditiei* Kámienicá, y którzy z Nieprzyjacielem traktowali, y którzy, szarze Woyskowe mając, od Kámienicá ná ten czas *absentowali* się, y którzy iákiekolwiek pieniądze y Contribucye do fortificatiei Kámienicá należące w szafunku mieli, y którzy amuniciá w Kámienicu zawiádowali, także którzy prowianty zadržymali, y pieniądze tak na nie, iáko y ná fortificatiá bráli. Tego zas sądu taka forma być ma, iáko iest wyżej w Constitutiei, A. 1655. w spráwie Smolenskiej, wyrażono: *prawná iednak inquisitione*, którą w tygodniu iednym, Vr. Generál Podolski wywiedzie, áby spráwa ná tymże przyszłym Seymie, osádzona była. *A interea* niżeli się sąd skonczy; ná Seymach, y Seymikách, *actiuitate ma carere* Vr. Generál. A. 1673. fol. 26. tit. Spráwa Kámieniecka.

Do sądzenia tey spráwy, Márszałek Poselski má Deputátow, *non obstante ulla contradictione*, naznaczyc. *ibid.*

C V D Z O Z I E M C Y.

Cudzoziemcy, w Mieściech nieosiedli, handlować nie mają. *A. 1562. fol. 28. §. O Kupcach.*

Reassumitur, z tą deklaracją, aby każdy Stárosta, z Vrzędem Mieyskim, Státutu pomienionego *executią* czynił. *A. 1565. fol. 97. tit. Kupcy Cudzoziemscy.*

Cudzoziemcy Kupcy osiadłość y Prawo Mieyskie mający, Krolowi, y Miąstom przysięgąc, *onera Ciuilia ferre*, posłuszeństwo wszelakie Vrzędowi Mieyskiemu czynić powinni, nie broniąc się żadnemi listámi wolnemi. *Ibid.*

Cisz Dobr nábytych z Korony wywozić niepowinni, *sub confiscatione bonorum*. Czego Stárostawie, y Celnicy doglądać mają. *Ibid.*

Z Krakowá, Poznánia, Lwowá, y Wilna, iesliby który Dobrá wywoził; dziesiąta ich część Miąstu sprawiedliwie ma być oddána. *A. 1520. fol. 589. tit. Dziesiąta część dobr.*

17. Cudzoziemcy sami, do Korony po towáry na skłády, iedździć mają, y swoich tamże do Mieszczan tamiecznych, y do stanu Rycerskiego zbywać, drog dawnych zwyczáynych nie mając. *A. 1565. fol. 91. tit. Wstawa na skłády.*

Cudzoziemcy nie mają wołow y bydła kupować w Koronie na innych mieyscach, tylko na pogranicznych iarmárkách, albo woły zimowane karmine, y powołowscyżnę, w Domách Szlacheckich. *Ibid.*

Plura V. tit. Kupcy.

Cudzoziemcow, Krol Henryk, do Korony w prowadzić, ani ina Vrzędow y opátrzenia nie miał dawać. *Ex Pactis Conuentu. A. 1573. fol. 225. §. Item recipiunt.*

Krol Stephan tak że niemiał Vrzędow Oboygá Narodow obcym dawać. *A. 1576. fol. 255. §. Vrzedy Koronne.*

Tofz & *in Pactis* Krolá Zygmuntá III. *A. 1588. fol. 452. §. Recipiunt etiam.*

Ani *ad custodiam Corporis sui* miał cudzoziemcow zażywać. *ibid. fol. 453. §. Custodiam etiam.*

Znowu iż im Vrzędow dawać nie miał, ani opátrzenia ani kádukow. A gdyby dół ktoremu co to iako *Vacans*, ludziom zasłużonym oboygá Narodu, z wiadomością *Senatu*, powinien był według prawá conferować. *A. 1607. fol. 831. tit. o Cudzoziécach.*

Oco w Koronie z takimi Cudzoziémcami wolne *forum* na Trybunale, iako z nieosiádlým Stárosta, *ad instantiam cuiuslibet*: a w Litwie także na Trybunale, *in quouis termino, pro pena trecentarum marcarum Parti & Iudicio permedium, na nich decernendá, & priuatione Danin*; ktore po Dekreće Trybunálskim, Podskárbiowie

Herb. De
non confere
ridu Dignit.
& Offici. A.
lienigenis
fol. 140. t.
Dignitates,
& sequ.

biowie WXLit. odbierać, y w zawiadowaniu swoim do tąd, po-
ki ich Krol, według prawá, conferować nie będzie komu, mieć
powinien, pod winą Tyśiącą grzywien, gdyby w tym był *negli-*
gens, álbo folgę iáką czynił: którą *de suo* zapłacić ma Delátoro-
wi. O co *forum* Trybunał. A. 1607. fol. 831. tit. O Cudzoziemcach.
Archidyakon iednak Gnieznienski, dla zasług swych, y dla
spowinowácenia się z zácna Fámilią w Koronie tey, *declaratur*
capax dośtoienstw Kościelnych. *Ibid.*

Zachowano wcale Constitutią pomienioną *Anni* 1607. to de-
kláruiąc, że zwyysz rzeczony Archidyakon, wiecey *Beneficiorū*
mieć nie moze. A. 1609. fol. 889. tit. O Cudzoziemcach.

Cudzoziemcy, ktorzy Krolowi przy sobie mieć pozwolono,
w sprawy Rzeczyposp: wdawać się nie máią. A. 1607. fol. 831. tit.
O Cudzoziemcach.

Stofuiąc się do Constitutiei wyzey opisaney, A. 1607. Krol
Władysław IV. nie miał także Cudzoziemcow wszelakiey con-
ditiei, *ad consilia sua*, ani do zadnych rządow przypuszczać, áni im
Dignitates, Starostw, Dzierzaw, y Vrzedow dawać, ále obiecał we
wśzytkim wedle pomienioney Constit. zachować się. *Ex Pactis*
Conuentis, A. 1632. fol. 13. §. Cudzoziemcow.

Znowu, że nie ma Krol przy boku swoim Cudzoziēcow
mieć, áni ich *ad consilia* zazywać. A. 1646. fol. 2. §. Azeby.

O tymże *in Pactis Conuentis*, za ktoremi Krol Ian Kázimierz na
Krolestwo wzięty. A. 1648. fol. 17. tit. Cudzoziemcow

Po tym stánała *Lex*, że przy boku Krolewskim, nie ma więcej
zostawać Cudzoziemcow, nád Osob szesc. A ktory by się *in mate-*
rias statús ingerere chciał; takowy ma być, *ad instantiam cuius-*
uis, do Trybunału pozwany, y *ex speciali registro*, *pænis crimi-*
nalibus sądzony, tak w Koronie, iáko y W.X.Lit. w Exorbitancy-
ach ná Seymie *Electiois* Krolá Micháfa. A. 1669. tit. O liczbie
Cudzoziemcow.

Cudzoziemcy Posłami, y Residentami, *ad externos Principes*, niemo-
gą być, iedno Szlachta Polska, y WXL. rodowitá, ośiádła, *probatæ*
fidei, & *functionibus pares*. A. 1662. fol. 10. tit. O Cudzoziēcach.

Declaratur iednak Xiądz *Marinus sáint Martin*, Proboszcz Kru-
szwicki *capax Prælatúr*, y Kánony Kathedralnych, y inszych
Dignitarstw, y *Beneficiorum* w Polsce. *Ibid.*

Cudzoziemcy, nie Szlachtá Polska, ktorzy Máiętności Ziem-
skich w Prusiech nákupili; do lat trzech poprzedać ie powinni
byli, *sub amissione* tychże máiętności. A. 1589. fol. 515. tit. O Cu-
dzoziēcach Zamorskich.

A ktoby się napotym kupić ie z Cudzoziēcow wazył; y pieniądze,
y Máiętność Ziemską tracić ma, do Skárbu Koronnego. O co *forum*
na Trybunale, *ad instantiam cuiusuis*, *inter Causas Officij perem-*
ptoriæ. *ibid.*

Reassumitur talis, na Prusly Koronne, y WXLit. *sub amissione* Máiętności: ktorey połowicá iedną *fisco Regio*, á druga *Delatori cedere* ma. Toż się ma rozumieć y o terażnieyszych Posłessorách, ktorzyby *in triennium* takowych Máiętności nie zbyli. O co wšlytko *forum* na Trybunale *peremptorie inter causas Officij. Non derogando tamen Constitutionibus Terrarum Prussiae; & Iuribus Civitatum.* A. 1601. fol. 743. tit. Cudzoziemcy.

Poki się nie wyprzedadza, według Práwá; *Forū* z niemi o szkody przeszle y terażnieysze, y ieżliby potym od nich komu działały się, w Ziemstwie lub w Grodzie náznáczono. A Pozew ná tey Máiętności, ktora by *quocunq; praetextu* trzymáli, położony być ma. A. 1633. fol. 39. tit. Odochodzeniu Sprawiedliwości z Cudzoziemcow.

Cudzoziemcy, Dobr Ziemskich nabyciem, abo wniesieniem na nie sumi, zá zadnemi Rescriptámi y Dekretami trzymać niemoga. w Exorbitantiách na Electey. A. 1669. §. *Externi.*

Aprzedtym y Krolewsczyzn trzymać im niewolno było. Dla tego, po śmierci Krola Zygmunta Augusta, postanowiono, aby ie puścili, za nápomnieniem P. Podskarbiego, *sub executione Capturali*, ktora Woiewodá vczynić powinien był, *sub pæna in Legibus expressa.* A gdyby P Podskarbi, w napomnieniu ich, *negligens* był; miał o to odpowiadać ná Electey, przed Stany Koronnemi. *Confederat.* A. 1587. fol. 413 §. *Bona Reipub.*

Cudzoziemcy *Indigenatu carentes*, do Kápituły Wármínskiej, y do zádných Kathedralnych, & *Collegiatis Ecclesiis* w Koronie, y WXLit. przypuszczáni nie będą, y te ktore *possident Beneficia*, iáko przeciw Práwu, máią być *pro vacantibus* deklárowane, & *Indigenis Nobilibus* konférowane. Wczym osobliwie Kapitułę Wárszáwską, *cum Cathedralibus Ecclesiis*, porównáno, áby w niey *Nobiles personæ* zásiádały miánowicie *in Prælaturis.* *Salvis* iednáć *Quatuor Doctoralibus Præbendis.* *Ibid.* tit. o Opaćtwách.

Cudzoziemcow, pod *Interregnum*, więcey nádziesiáciu miec nie wolno, y to sług, *sub pæna* iáko o rusznice. O co *forum* przed PP. Woiewodámi. *Confederat.* A. 1586. fol. 403. §. O co ich Mć.

17. Cudzoziemcow zádných nie wolno ná Electię prowadzić, ani z niemi przyjezdzać; ani ich przy sobie miec y chować. A ktoby przeciwko temu wystąpił; *hostis Patriæ censendus est.* *Confederat.* A. 1587. fol. 414. §. Cudzoziemcow.

Cudzoziemcom nie máią być pozwálane w WXLit. záciági, y *supplementa.* V. tit. Woysko.

Cudzoziemscy Kupcy w Miástách WXLit. co powinni. *Vide.* tit. Kupcy.

C V R A T O R I A

Curatorie na mente captos, z Kancellárie y nie mają być wydawane, afz *ex inquisitione*, przez Deputáty lubo z Senátu, lubo Vrzednikow Ziemskich, lubo też *ex Equestri Ordine illius Terra*, w ktorey ten, ná ktorego *Curatoria* wyiednana będzie, *cum bonis suis confisfit*, náznaczone; *facti & expediti patebit*, że merè Curatorie potrzeby. *A. 1638. fol. 32. tit. O Curatoriach.*

Et salvo iure proximiorum dawane być mają. *Ibid.*

C Y G A N I

Cygáni z Ziemie mają być wywołani. *A. 1557. fol. 11. §. Cygani.* Potym postanowiono, iż mają być koniecznie wypędzeni. *A. 1563. fol. 99. tit. Cygani.*

Wywołani *de facto*. A ktoby ich przechowywał; má być karán, iáko *complex Banniti*. *O co forum Grod. A. 1578. fol. 335. tit. Cygani.*

w Podlaskim Woiewodztwie, nie idzie tá *complicitas*, ale ie Starostowie wyganiać mają. *A. 1607. fol. 850. tit. O pozwách complicum.*

Wołochow także y Serbow nie ośiadłych, nikt nie má przechowywać, *sub pena* o Cyganách. *A. 1624. fol. 10. tit. Przechowanie.*

Czekány. *Vide. tit. Męzoboycá.*

Czopowe. *Vide. tit. Podatki.*

D A N I N A: D A R O W I Z N I A

Darowizny, Iurgielty, ktoby ná Clech, Zupách, vpraszál; y *Administrator* one wydawál; obádwa *pena* 100. *Marcarum subiacebunt. A. 1638. fol. 3. tit. o Oekonomiách.*

Daniny, ktore *Executiei* podpadały. *Vide. tit. Exekucya.*

Daniny na Lenno. *Vide. tit. Dobra.*

Dániny abo Darowizny Sum. *Vide. tit. Summy.*

Dániny Miałtom. *Vide. tit. Miastá.*

Dániny abo *incorporatie* Kościołom, Klasztorom, Szpitalom. *V. tit. Kościoły, Klasztory, Szpitále.*

Daniny wieczności, Dożywoćia, Stárostw. *V. tit. Dobrá, Starostwa.*

D E K L A R A C Y E

Deklaracya o Łubie szláhcicu, ktory się zwál Cárownicem. *V. tit. Tytuły.*

Deklaracye o podátkách. *Vide. tit. Podatki: tamże y o Seymikách. Szláhectwá. tit. Szláhectwo.*

Indigenatu. *tit. Indigenat.*

I infze Deklaracye znaydziez *ſuis locis*.

D E K R E T A

Pisarz rejestru ſpraw Seymowych, ręką Referendarza, podpisanego odmieniać nie ma. *Vide tit. Regeſtrá*.

Dekretow Seymowych, Kancellarye, *in negotio principali*, w ſądzie Seymowym ferowanych, do Akt wpisować nie mają, aſz pierwey terminaty Dekretow, przez Referendarze, podpisane, y do Kancellaryey odeſtane będą. *A. 1641. fol. 7. tit. o Porządku ſądzenia ſpraw Seymowych.*

Dekretow zgodnych *de conſenſu Partium, in cauſis Homicidij*, Referendarze podpisać, y odyſłać do Kancellariey nie mają. *ibid.* Ani Dekretow zgodnych, *in cauſis ratione Bonorum Reipub. ibid.* Ani Dekretow w ſprawach, ktoreby o podatki Rzeczypoſp: záchodziły. *Ibidem.*

Dekretá Seymowe *in cauſis Fiſci*, Piſarz Dekretowy, á infze Piſarz Ziemski, záraz, *poſt promulgationem* onych, przez Referendarze od boku Krolá, *in facie Reipub.* w Protokoł w piſować wſzytkie powinien, nieć nie vnnieyſzaiąc, ani przyczyniając. Ktore ciſz Referendarze *ex nunc* podpisać mają. *A. 1667. fol. 13. tit. Dekreta.*

Reaſſumitur o tym Conſtit. *A. 1641. V. tit. Spráwy Seymowe.*

13. Dekreta Seymowe *in contumaciam*, na zrázenie tylko wolnego głoſu, złoſciá ludzká wymyſlone, y ferowane zkáſſowano. Wáruiać *in poſterum*, áby ſię takie *aggrauatie* nie działy. Także mandaty y pozwy, ktore *eo nomine* do ktoregokolwiek Sádu y kápturowego náſtąpiły, y Dekretá tamże ferowane znieſiono. A na potym nie ma nikt takich akcyi intentować, *ſub pœna duorum milliũ marcarum, in Iudicio Tribunalitio, ex regeſtro cauſarum Fiſci, per iniuriatum vindicandá*. Toſz ſię ma rozumieć o wſzytkich Sádach. *A. 1669. w Exorbitantiach tit. Ratio liberæ Vocis.*

14. Dekretá z Mandatow, przeciwko Prawu, wynieſionych ná Seym, y zá Dorem, ferowane *nullitatis* *Vide. tit. Trybunał.*

Dekretá, według Statutu W.X.Lit. znofzone być nie mogą, tylko tam gdzie ſą otrzymane. Znieſiono iednak, na Seymie, Condemnaty Trybunału W.X.Lit. z Vrodzonych Iuſtinianá Niemierowicza Siciuta, y Samuela Kmicica Chorążego Orszańskiego. Wáruiać, że to *in exemplum trahi* nie ma. *A. 1670. fol. 54. tit. Znieſienie Condemnaty.*

15. Dekreta w ktorych kolwiek Sádach *illegitimè* otrzymane, iako to *per euocationem*, lubo bez zeznaney relacyey, *in proprio Diſtriſctu*, iako Conſtitutia káże, więc y te, ktore *sine ad citatione* albo *ex alienis inquiſicionibus emanarunt*, iako Prawu poſpolitemu przeci-

wne

wne z káślowano; dekláruiąc, że ná takowe Condemnáty, kázdy *locum standi*, y bez Gleytu, w káždym Sądzie, y wszędzie mieć powinien. A. 1676. fol. 22. tit. O Condemnatach.

Dekreta Trybunalskie, *ex serie partium controversia* ferowane, nie mają być znoszone. V. tit. Trybunał Koronny.

Plura o Dekretach Trybunalskich: V. eodem tit. Trybunał.

Dekreta Aflefforskie, do Inflánt, pod dwiema pieczęciami wychodzić mają. V. tit. Xięstwo Infláńskie.

Dekretá w Inflanciech po Polsku mają być pisane. V. Ibid.

Dekretá *satisfactionis* V. tit. sprawy.

Dekreta *Reuisionis Literarum*. V. tit. Listy. tit. Executia.

Dekreta Kapturowe. V. tit. Káptur.

Dekretá z mándatow przeciwko prawu na Seym y zá Dworem wyniesion ych ferowane *nullitatis*. V. tit. Trybunał.

Dekreta od mieszczan Lwowskich, na Vr. Stephánie Lifickim Janie Chárfzewskim, Krzysztofie Borkowskim, na Seymie dawnieyszym otrzymane, z káślowano, *saluo negotio principali*: Tákże y Condemnáty Trybunalskie. A. 1667. fol. 12. tit. O powadze Dekretow.

Dekret na IMP. Lúbomirskim, *in causa perduellionis* ferowany, *nullitatis* deklarowano, na Electiey Krolá. A. 1669. fol. 5. tit. Deklaracya

Dekreta Trybunalskie, na Zwiaskowych, y tych, co ich *partes secuti sunt*, ferowane zniesiono. V. tit. Woysko.

Dekretow ná Poborcách, otrzymanych *executionem* zawieszono. V. tit. Poborcy.

Dekretu executia, względem Kościoła S. Iákubá w Thorunju. V. tit. Exekucya.

Dekreta abo Condemnáty, ná Vr. Mieczniku Koronnym, y sługách iego, tákże ná Pawle Zielenskim, *euocatorie* w Trybunale Piotrkowskim ferowane, zniesiono; V. tit. *Euocatio*.

Dekretá abo Condemnáty w tymże Trybunale Piotrkowskim ná IMP. Wojewodzie Sendomierskim y Matzonce iego, y inszych osobách, *excitatione in eum termini tacti edita* ferowane zniesiono. A. 1653. fol. 17. tit. Zniesienie.

Temusz Gleyt dány. V. tit. Gleyty.

Dekretá, ná Deputatách Trybunalskich, *ex Officio Iudicis Deputati Tribunalis Regni*, otrzymane z káślowano. V. tit. Deputaci.

Dekretá ná Vr. Walentem Duplickiem Pisárzu y Poborcy Ziemie Wyssogrodzkiey o pewne tey Ziemie *retenta* z Conflagrat Miástecek y Wsiow wrośle, ferowane zniesiono: O *retenta* iednak *Coæ. quationis*, samá Ziemia Wyssogrodzka, Skárbowi Koronnemu *respondere y satisfacere* powinna. A. 1653. fol. 22. tit. *Retenta*.

Od Dekretu Trybunału Radoniskiego blisko przyzłego, wolnym zostanie Vr. Hieronym Orzechowski Podlędek Sanoeki, kiedy Ziemia Sanocka odda zupełnie podatki, ná blisko przyszłym

Trybunale Skarbowym, na Seymie przeszłym vchwalone, *ibid.* fol. 26. tit. O Dekrecie.

Dekret między Vr. Tomaszem Wołowiczem, a Vr. Eustachim Wołowiczem Cześnikiem W.X.Lit. zniesiono, & *saluam in foro competenti partibus actionem* zostawiono. A. 1655. fol. 11. tit. Approbatio *Laudorum* W.X.Lit.

Dekreta, na ludziach w Woysku będących, *in contumaciam* otrzymane, tudzież które przeciw *Exemptom* Hetmańskim na nich, *in quouis subsellio*, są skazane, (*in quantum iuri non repugnat*) zniesiono. A. 1655. fol. 33. tit. Dekreta *in contumaciam*.

Dekreta od Poborców, *ratione impugnatae executionis, sine ad citatione*, otrzymane; iako znosić pozwolono *aggravatis V. tit.* Poborcy.

Dekretow y Condemnat Trybunału Radomskiego, y Commissey Lubelskiej, na Vr. Stephanie Greku Poborcy Powiatu Mielnickiego, o *Retenta* 24. Poborów, otrzymanych, *executiam* suspendowano, z tą *conditiam*, aby Ziemią Mielnicką, *assignatie*, na te 24. Pobory, od Skarbu, Żołnierzom dane wypłaciła. A. 1659. fol. 46. tit. Condemnaty.

Condemnaty, na całej Ziemi Rawskiej, y *specificè* na niektórych obywatelach oney, przez Zakonnikow Kłafztoru Witowskiego, w Trybunale Piotrkowskiu otrzymane, *casantur*. A. 1662. fol. 25. tit. Zniesienie Condemnat.

Dekreta y Condemnaty, iesli iakie, na Vr. Krzysztophie Zelskim Pisarzu Ziemskim Bielskim, od Poborców WXLit. *ratione* podatkow, ze Wsi iego Labardzi y Vzáytrow, w Ciwunstwie Retowskim, leżących, itanęły, (ponieważ *deduxit*, ze dosyc uczynił) zniesiono. A. 1662. fol. 12. tit. Zniesienie Delat.

Dekreta y Condemnaty z niesione z niektórych, *in causa perduellionis. V. tit. Crimina.*

Dekret w sprawie Vr. Krzysztopha Vorbeká Letowa Straznika WXLit. z Vrozonemi Kurczami, Chorązyny y Woyskiem Lidzkiemi, *in A. 1661.* w sądach Assessorских, *ex controuersijs partium*, ferowany, *in toto* approbowano. A. 1662. fol. 19. tit. Approbatio Dekretu.

Dekretow, w Kapturach partykularnych, przeciwko opisanym, w Conföderacyách, *terminom*, otrzymanych *exekucye* suspendowano; *in integrum restituendo* Trybunałowi w Koronie Lubelskiemu, y Piotrkowskiemu: A w WXLit. po Koronacyey Krolá, *cognitionem reseruando: y penas arbitrarías, in foro eodem in contravenientes* do tąd, po tey Elecciey, naznaczono. *Exorbit.* na Elecciey Krolá. A. 1669. tit. O Dekretách w Kápturách.

Dekreta *in contumaciam*, iesliby iakie, *ratione* szkod, excessow, pod Gołębiem, na Vr. Stephanie Czárnieckim Pisarzu Polnym Koronnym

ronnym, iáko ná ten cász Directorze Pospolitego ruszenia otrzy-
máne były, zkássowano, *ex hac ratione*, ze on, nie do Commen-
dy Woyska pospolitego ruszenia, obrány był pod Gołębiem, á-
le tylko, do sámeo rozdawania głosów *precise* należał. A. 1673.
fol. 16. tit. Securitas.

Dekretá y Condemnaty, o niestáwienie się Pospolite ruszenie pod
Gołębię, także o zbiegłe poddáne, y do zapisów, ferowane, iáko
przeciwné Confederátiey, zniešiono: *causis civilibus in integrum
restitutis, ubi de iure venerit. Ibid. fol. 29. tit. Cassatio condemnat.*

Dekretá Contuniacyálne Trybunału Nowogrodzkiego, od dnia 15.
Decembrá Roku przeszlego, asz do conclusiey, *stante Confe-
deratione Generali* cáley Rzeczypośp:po wyszciu troygá wici fero-
wane, zniešiono: Oczywište iednak, y *ex consensu Partium lata De-
creta*, pogotowiu przyznánia wszytkie *in suo robore* zostáwiono.
ibid. fol. 10. tit. Zniešenie Condemnat.

Dekret, mimo exceptiá, w Roku 1672. w Trybunale Wilenskim, ná
Vr. Rádominie Staroscie Stárodubowskim otrzymany zkásso-
wano. *Ibid.*

Dekretá Commiśsiey Wilenskiey, A. 1662. & 1663. między Skar-
bem WXLit. y Woyskiem, á Vr. Potockim Podczasem WXLit.
ápprobowano. *ibid. fol. 15. tit. Approbacya.*

Dekretá, pod czas Sądów blisko przeszłych Kápturowych, gdziekol-
wiek ná osobách żołnierskich w obozách zostáwaiących, *in persona
libus terminis*; także y te, co przeciwko Práwu ferowane są, znie-
šiono, *negotium principale in integrum restituendo. Ibid. fol. 29.
tit. Exempty.*

Dekretá Sądów Kápturowych w W.X.Lit. po Woiewodztwách, y
Powiátách, *ex serijs partium controuersijs* ferowane, ktore *cum le-
gum non sapiunt*, ápprobowano. A ktore przeciwko Confederá-
cyom *Interregnorum*, w sprawách nie należących zaszły, á osobli-
wie w tych Sądách, w ktorych Sędziowie Kápturowi, Bánnicye,
Sublewacye, Gleyty, wydawali, Exemptow nie przyimowali, zá-
częte w Trybunale sprawy z Remiśs sádzili, & *fortem* odprawowá-
li *executionem*; takowe *nullitatis esse* deklárowáno. A. 1676. f. 8.
t. o Dekretách.

A po zniešieniu tych niepráwnych Dekretow; *causa in integrum re-
stitui, in foro competenti*, powinna. *Ibid.*

Dekretá ná Woyskowych, o szkody, y krzywdy, ktore komu *ex ne-
cessitate belli* uczynić przyšlo, ferowane zniešiono. A. 1677. V.
tit. Woyská.

Dekretow, ná Woyskowych, o krzywdy, do Commiśsiey Sendomir-
skiey poczynione, ferowanych znosić nie wolno, tylko wśádzie
tey że Commiśsiey, álbo w ktorymkolwiek Trybunale Koron-
nym. *Vide. tit. Sprawy.*

Dekret ná Miásto Sluck, o pogłowne. *Vide. tit. Miásto Sluck.*
 Dekretá y Proceſſy, ná Obywátelách Xięstwa Zmudzkiego otrzyma-
 ne; także *Lauda* y inne *Scripta* tegoſz Xięstwa zkáſſowáno. *V.*
tit. Lauda.

Dekretá Trybunálskie, ná niektorych oſobách *in functione* będących,
 á oſobliwie ná Vr. Fránciſzku. Káżimierz u Wyſockim Czeſniku
 Socháčzowskim, Władysławie, y Synu iego Ianie Dobrskich, y
 innych, otrzymánc zkáſſowáno, y poſtánowiono, áby Grody tá-
 kowych Condemnat exequowác nie wáżyły ſię, *ſub priuatione Of-*
ficij. A te exekucye ktore ſię pod czás Seymu odpráwowáły, *pro*
nullis & irritis deklárowáno: *ſaluo negotio principali.* *A. 1678.*
fol. 17. tit. Securitas.

Dekret Trybunálski, od Vrodzonych Dománskich, ná ſzláchetnym
 Anczewskim Sekretarzu y Medyku Królá IM. Ráycy Lwowskim,
euocatorie otrzymány, poniewáż *partes conuenerunt,* zkáſſowáno.
Ibid. fol. 19. tit. Miásto Lwow.

13. Dekretá Kápturowe, *in fundamento Legis, preſſe ad quatuor articulos:*
facti & perſonalis injuriæ ferowane, *in robore* záchowáno y ap-
 probowáno; deklárując, że luboby *in contrarium* takowym Dekre-
 tom, *in alijs ſubſellijs,* ſtáncły Dekretá; te żadney wagi mieć nie má-
 ią. *Ibid. fol. 22. tit. Dekláracya o wáżnoſci Dekretow Kápturowych*

Dekretá álbo Condemnaty, ná Vr. Morſztynie Srároſcie Kowálskim,
 Vrzędzie iego, y Dzierżawcy támcznym, *ex occaſione* ſpráwy,
 między Kápitułą Wrocławską, á Mieſzczány Stároſtwa Kowalskie-
 go, w Trybunale Piotrkowskim otrzymáne, zkáſſowáno, *una cum*
penis: ſaluo negotio principali, ex reſeſſione, w Trybunale przy-
 ſzłym Lubelskim, *incidenti.* *A. 1678. f. 23. t. Caſſatio* Condemnaty.

Dekretá álbo Condemnaty, od Poborcy Kijowskiego, ná IMP. Bie-
 niewskim Woiewodzie Czerniechowskim, y ná Vr. Czárnieckim
 Piſárzu Polnym Koronnym, o pogłowne z Stároſtów záwoiowanych,
 z ktorych żadne prouentá nie idą; otrzymáne *nullitatis* deklárowá-
 no. *Ibid. fol. 24. tit. Znieſienie Condemnat.*

Dekretá álbo Condemnaty, ná Vr. Ianie Chorzewskim Podkomo-
 rzem Nowogrodzkim, á Vrodzonych Poſuchowskich, y Sienień-
 skich Małżonkach, tak w Trybunale Koronnym Lubelskim, iáko
 y w Kápturách Woiewodztwa Lubelskiego, otrzymáne znieſiono.
ſaluo negotio principali. *Ibid. fol. 24. tit. Znieſienie Condemnat.*

Dekretá álbo Condemnaty, ná Vr. Iákubie Wilkotárskim, Piſárzu
 Grodzkim Wſchowskim, y Sługách iego, w ſádzie Márfzałkowskim,
in contumaciam, otrzymáne zkáſſowáno. *Ibid. f. 25. t. Znieſienie.*

Dekretá álbo Condemnaty, ná Vr. Stániſławie Oſſolińskim, w ſádach
 Kápturowych Sánockich, otrzymáne zkáſſowáno. *Ib. t. Relaxatio.*

Dekret Seymowy *Liquidationis,* o Stároſtwa Puckie, *in A. 1667, ex*
ſerijs controuerſijs ferowany, *ad executionem,* Commiſſarzom, nay-
 dálej

daley wpułroka przywieść kázano. *A. 1670. f. 27. tit. Deklaracya Dekretu.*

Dekret *Judicij Aulici Ducatus Curlandiae*, w sprawie między Vr. Elizabethą Grolowną pozostałą Małżonką, y Potomstwem zeszłego Iana Libeká Oberfzterá, á Lorensem Drukiem Rotmistrzem, *in A. 1674. in causa militari* ferowany, á Sądem Krolá IM. Relacyjnym, we Gdańsku, *A. 1677. approbowany, in toto* stwierdzono, y żeby strony według tegoż Dekretu *Judicij Aulici Ducatus Curlandiae*, we wszystkim, sprawy się, deklarowano. *A. 1678. fol. 13. t. Deklaracya Dekretu.*

Dekret Commisarski Pánien Zakonnych Grodzińskich, Reguly S. Franciszka, ze Wsią starą Vlánami, approbowano. *V. t. Klasztory.*

Dekretá o expulsii z Dobr Ziemijskich, ná Duchownych osobách, w Trybunale W. X. Lit. ferowane. *Ibid. fol. 20. tit. Reassumptio. á v mnie tit. Dobrá.*

Dekretá, *tempore Interregni, á die mortis Regiae*, ász do publikowania Vniuersalów Im. X. Arcybiskupa Gnieźnieńskiego, co zá valor máia. *Vide. tit. Sprawy.*

Dekret, w sądach Kápturowych, ná Senátorze, álbo Posle Ziemskim, ná Conuocatiá Generalną Wárszawską, *sub Interregno*, wyprawionym; z pozwu, po electey Poselskiey, wydánego, ferowany *nullitatis. Vide. tit. Senator. & tit. Sprawy.*

Dekretá, ná Obywatelách W. X. Lit. pod ten czas, gdy *in opere belli* zostawali, tak *in contumaciam*, iáko ymimo Exempty Krolewskie, y Hetmánskie, w sprawách tych, w ktorých im Prawo Exepty pozwoliso, w ktorýchkolwiek sądach otrzymane, zniesiono. *Confederat. A. 1674. fol. 33. §. Záhęcaiac.*

A ná Hetmánách, luboby y *ex serijs Partium controuersijs* ferowane były, podniesiono ie. *ibid.*

Táż Constitucya służyła, y Commisarzom w spáwach Rzeczyposp: ná tráctáty, wysłanym; ále *causae principales*, gdzie vgody nie zázły, *in integrum restitui* miály. *ibid. fol. 34. §. A Dekreta.*

Dekretá *in causis, Perduellionis, criminis laesae Maiestatis*, ná IMP. Gásiewskim, *patrati; & in alijs causis criminalibus, & homicidijs*, ná Seymách przelżłych, *etiam in contumaciam* otrzymane *conseruantur. A. 1667. f. 64. t. Cótumacye Seymowe.*

Dekretá, względem nie wydánia podatkw, w Xięstwie Litewskim, ná Zolnierzá Powiátowego, postanowionych; ná tych, ktorzy w Pospolitym ruszeniu byli, ferowane zniesiono. *A. 1655.*

Dekretá *in A. 1643. ferowane, isz, juxta resonantiam* Dekretu poslednieyszego Trybunálskiego, *honori & integritati* Vr. Marcína Wídziowskiego Pisárzá Ziemskiego Lwowskiego szkodzić nie máia, deklarowano. *A. 1658. fol. 37. tit. o Rewizyách Xiąg.*

Dekretá wszystkie Trybunálskie *ex personali, ratione* poddanych, náiazdow, zaboioiw, szkod, pod czas woyny Kozáckiey, poczynionych,

w Woiewodztwach, Kijowskim, Wołyńskim, Bracławski, y Czerniechowskim, *assantur*. Z Commissey Hadyackiey. A. 1659. f. 53. §. Aby *occasione*. *Vide. tit. Processy*.

DEPOZYTY

O Depozyty, pod czas incursey Szwedzkiey, Nieprzyjacielowi wydane, albo dobrowolnie wyiawione, Grody, *ex delatione cuiusvis, peremptorie, premissa seria inquisitione*, sadzić, y *satisfactionem* każdemu vkrzywdzonemu nakazować mają, *salua Appellatione*, na Trybunał, *inter causas Fisci*. A. 1658. fol. 19. tit. o Rábownikach.

O tymże znowu, iż wolno prawem czynić, y wŹytkich swoich szkod dochodzić. A. 1659. fol. 11. tit. O dochodzeniu krzywd. Y znowu *cum reassumptione* przeszley Constit. 1659. że Depozytow Szlacheckich, w Miastach, Fortecach, & *cubiq; locorum*, niepowinien nikt *violare*. A. 1673. fol. 30. tit. *Securitas* Depozytow.

Depozyt, w Ruskim y Podolskim Woiewodztwie, ktoby zgwałcił; podpada pod winy, o rozboj, albo naszczie na Dom O co *forum* Grod. A. 1613. fol. 14. tit. o Depozytach.

DEPUTACI

Deputaci do Sadow Trybunałskich Koronnych, w pierwszy Poniedziałek po Narodzeniu P. MARYEY, obierani być mają. w Ziemi tylko Dobrzyńskiej, w Poniedziałek przed S. Barthłomieiem. A. 1578. fol. 325. tit. Porządek.

Ale iuŹ w Ziemi Dobrzyńskiej, iako wszędzie. A. 1597. fol. 684. tit. Seymik na Deputata.

Do lat dwu postanowiono^o in A. 1676. aby się Trybunał Koronny *continuo* po Roku całym sadził w obudwu Prowincyach, w Wielkiej y Małej PolŹczce. Dla czego electią Deputatow *secundario* w Poniedziałek Szrodopostny, po Woiewodztwach y Ziemiach, naznaczono: tak żeby obrani zwyczajnie. w Poniedziałek po Narodzeniu P. MARYEY, Deputaci, *solito cursu*, w Piotrkowie, puł roká do Białey Niedziele, w Lublinie zaś drugie puł roká do S. Fránciszka, siedzieli y sadzili, *tali ordine*, aby *secundá electione* obrani, na Poniedziałek po Przewodney Niedzieli, na miejscu wŹstupiających do Lublina, w Piotrkowie zasiádali. á zaś do Lublina, po S. Fránciszku, nierozerwanym po sobie biegiem, następowali. A. 1676. fol. 24. tit. Trybunał Koronny.

Obierani być mają Deputaci Woiewodztw, Poznańskiego, y Káliskiego, we Szrzedzie: Woiewodztwa Sandomirskiego, w Opátowie: Woiewodztwa Sierádzkiego w Sierádu: Woiewodztw, Brzozskiego, y Inowrocłáwskiego, w Rádziociowie: Woiewodztwa Płockiego w Ráciázu: Woiewodztwa Mázowieckiego w Wárszawie; Woiewodztwa Ráwskiego w Bolemowie: Woiewodztwa Podlaskiego, w Drohiczynie: Ziemie Dobrzyńskiej, w Lipnie: Ziemie Lwowskiej, Prze myslkiej, Sánockiej, w Wisni: Ziemie Chelmskiej

skiey w Chełmie, y Hălliczu, tymi porządkie, aby wprzod Ziemią Chełmska w Chełmie, a potym Ziemią Hălicka w Hălliczu, electiā odprawowala. *A. 1578. fol. 325. t. Porządek do obierania Sędziow. W Inszych zaś Woiewodztwach y Ziemiach, tam maia: być obierani, kędy Sędziow Ziemskich obieraią. Ibid.*

Woiewodztwá Ráwskiego Deputaci, iuż nie w Bolemowie, ale w kázdey Ziemi obierani być maia, to iest Ziemie Ráwskiey, w Ráwie: Sohăczewskiey, w Sohăczowie: Gostynskiey, w Găbinie. *A. 1667. fol. 18. tit. Seymiki. Vide o tymże. tit. Seymiki.*

A obieranie Mărzałkă tak Deputackiego, iako y Seymikowego, *per pluralitatem* głosow Szlăchty w tey Ziemi osiadłych, ma się odprawowac, na ktora alternatā przypadac będzie. *Ibid.*

Zniesiono tę Constitutiā *A. 1667. quo ad electionem*, poniewaz w niebytnosci na ten czas Ziemie Gostynskiey stanelă: y aby znou, według dawnego prawa, y zwyczaiu, odprawowala się ta electia, deklarowano. *A. 1673. fol. 30. tit. Deklaracya.*

Z kázdego Woiewodztwa, po iednemu: a z Poznaskiego, Sendomirskiego, Kăliskiego, Płockiego, Ruskiego, Ráwskiego, Podlaskiego, po dwu: z Mázowieckiego, *pro una uice tantum*, trzech, a po tym po dwu: z Woiewodztwá Ruskiego takze dwu, ktorych, iednego w Wiśni, drugiego raz w Hălliczu, drugi raz w Chełmie, obierac maia. *A. 1578. fol. 326. tit. Obieranie Sędziow.*

Z Woiewodztwá Sierădzkiego, takze dwu: Powiat Sierădzki, y Szădkowski w Sierădzu, a Piotrkowski, y Rădôski, w Piotrkowie obierac ma. *A. 1598. fol. 692. tit. Obieranie Deputatow.*

w Hălliczu, y Chełmie, zniesiono alternatę: obiedwie Ziemie, kázda swego, maia obierac Deputatā. *A. 1611. f. 25. t. Alternata Zię. Krakowskiemu Woiewodztwu drugiego Deputatā przydano. A. 1631. fol. 37. tit. o Deputacie.*

Woiewodztwu Belskiemu takze drugiego. *A. 1677. fol. 12. tit. Deklaracya.*

W Woiewodztwie Wolhynskim fześc, a w Brăclăwskĩ dway wybierani być maia. *A. 1589. fol. 538. tit. Obieranie Sędziow. Ci wszyscy, do spraw Duchownych Rzymskiey Religiey, z pomienionych Woiewodztw, przypadaiących, zasiadac maia, a in defectu onych, Koronni. ibid. tit. Iako sadzić maia.*

Declaratur, ze Koronni niemaiā być przyśadzani, chochy fześciu spełnā wołyn nie było. ale z Woiewodztwa Brăclăwskiego ma ich *adimpleri numerus: Excepto*, gdyby ani Brăclăwskiego Woiewodztwá Deputatami wypełnic się nie mogli numerus fześciu Deputatow Wolhynskich, na ten czas, *in supplementum*, Koronni maia być przyłączeni. *A. 1609. fol. 900. tit. : Obiásnienie.*

Wolhynscy y Brăclăwscy Deputaci, na sprawy Koronne, zdrugiemu zasiadac, y wotowac maia: ale tylko dwuch, ztych Woiewodztw, głosy liczone być maia, y na dwuch *salaria* isc powinne,

A. 1589. fol. 538. tit. Iako sądzić mąia.

Declaratur, iż dwa głosy liczone być, y ná dwu *salaria* iść mąia.

A. 1613. fol. 34. tit. Deputaci.

I znowu declaratur ná Electiey Krolá Michála; A. 1669. tit. Pro-longacya Trybunału Lubelskiego: ku koncowi.

w Woiewodztwie Kiiowskim, dway takżę obieráni być mąia, y dwa głosy, w swoich Kijowskich y Koronnych sprawach, y dwóie *salaria* mieć mąia. A. 1611. fol. 18. tit. O Deputaciech Kiiowskich.

w Prusiech takżę po dwóch z Woiewodztwa wybieráni być mąia, do Trybunału Piotrkowskiego, a przysięgąć iako Koronni. A. 1589. fol. 514. tit. Obyczay sądenia.

Potym iako Wołyńscy przysięgąć mąia. Ale Woiewodztwo Chełmińskie, nie przyniue tey Constitutiey. A. 1613. fol. 24. tit. O obieraniu Doputátow.

O przysiędze Wołyńskich. *Vide infra, gdzie inszych przysięgách.* Duchowni Pruscy, Duchownych dwóch, posyłać mąia, ku innym Deputatom Duchownym; nie więcey iednak, tylko fześciu Deputátow tak Polskich, iako y Pruskich, ná każdą sprawę wotować mąia. A. 1589. fol. 514. tit. Sądenie Spraw Duchownych. Pruskich Deputátow *salaria* takie, iako Koronnych. *ibid.* fol. 515. tit. *Salaria*.

Do obierania ich, mieysca Woiewodztwom, Chełmińskiemu w Rádzynie, Málborskiemu w Sztumie, Pomorskiemu w Stárogardzie, a czas obierania, *feria secunda post Festum Natiuitatis B.M. Virg.* náznaczono. A. 1589. fol. 515. tit. Czas y Mieysce.

Ziemie wfzytkie Ruskie, drugiego Deputátá, obierać mąia, w Wisni, alternátą między sobą zwyczajną. A. 1670. fol. 32. tit. Deputaci.

Tofz y Woiewodztwu Łęczyckiemu pozwolono. *Ibid.*

w Woiewodztwie Lubelskim, záfwe co trzeci rok, Obywátelá Ziemie Łukowskiey, któryby w tey Ziemi, mąiac *realem possessionem*, mieszkał; Deputátom, według alternáty przypadáiącey, obierać mąia: alternátę, wtym roku, od Ziemie Łukowskiey, záfzafzy. A. 1654. fol. 15. tit. Spofob obierania.

Potym pozwolono Woiewodztwu Lubelskiemu, drugiego Deputátá, tak aby na ieden Trybunał, dway z Woiewodztwa Lubelskiego; a ná drugi, ieden z Woiewodztwa Lubelskiego, a drugi z Ziemie Łukowskiey obierani byli. A. 1677. fol. 12. tit. Deputat ná Trybunał.

Deputátá iurisdicktia, do drugiego Trybunału trwać ma: a powtóre nie może być obieran do lat czterech, oprócz gdzieby wfzyscy zczwolili A. 1578. fol. 326. §. Cifz obrani.

Ani z inſzego Powiatu ma być obieran, przed wyſzciem lat czterech, który iuſz z iednego tę functiã miał. *A. 1611. fol. 40. tit. O Deputatách Trybunálskich.*

O tymże: y choćby *nemine contradicente* był obrán; w Trybunale mieyſcã mieć nicma. *A. 1616. fol. 3. tit. O Deputatách Trybunálskich.*

Deputát choćby nie był obrány, ábo nie ziachał; drudzy iego Woiewodztwo ſądzić będą. *A. 1578. fol. 326. §. Item iesliby.*

Deputatami máią być obierani, godni, bogoboyni, cnotliwi, Prává y zwyczajow Woiewodztwa ſwego vmieiętni, oſiedli. *Ibid. tit. Obieranie Sędziow.*

Znowu *ſpecialiter* wárowáno Woiewodztwu Sieradzkiemu, y Ziemi Wieluńſkiey, tákże Woiewodztwu Krákowskiemu, y Ziemi Chełmskiey, żeby *merè poſſeſſionati* w ſwoiey ziemi obierani byli. *A. 1611. fol. 11. tit. Spóſob obierania.*

Deputat, od ktorego áppellacya wyſzła, w ſprawie tey, *Votum* nie ma, y wynieſć ma, gdy wotowác będą. *Ibid.*

Deputáci przy ſądzie Ziemskim, y Vrzędzie Stároſcim, rotã ſędziego Ziemskiego, w Státucie, przyſięgác máią, tego dołozywfzy, iſz wſprawách, zadnych práktyk, z nikim czynić nie máią, ani przeſtrogi, ani rády dawác, ani podarunkow brác, y że o to ſię nie ſtarał, aby był ná te Sady obrán: *Ib. fol. 326. tit. Przysięgá Sędziow.* W teyże przyſiędze kazano po tym dokłádác, & *deſecretis non reuelandis*. *A. 1613. f. 7. tit. O Trybunale.*

A w przyſiędze Deputatow Wołhynſkich, y Bráclawſkich dołozono: że ſługá ani Iurgieltnikiem zadnego Paná nie ieſt. *A. 1589. fol. 538. tit. Przysięgá.*

Deputaci Duchowni ſzeſć wybierani być máią, ktorzy w téſz rotę ná Euángeliã przyſięgác, y z ſzeſciã ſwietckimi obránemi, Duchowne ſprawy ſądzić máią. *A. 1578. fol. 327. §. A iſz wſzytkie.*

Koleiã po Woiewodztwách ſwietcy, co ſã *preſentes*, przy nich záſiádác máią. *A. 1616. fol. 3. tit. O Deputatách.*

Duchowni ſwoich opatrzyć máią. A ſwietckim *salarium*, od kázdego Dekretu, groſzy piętnaſcie. *A. 1578. fol. 331. tit. Opatrzanie Sędziow.*

Deputáci Duchowni, od zacczęcia ſwoiey funkcyey, nie máią być obierani, aſz po wyſzciu lat dwu. *A. 1633. fol. 26. tit. O Deputatách.*

Zaden, Deputátem będąc, (luboby *actu* w Trybunale nie záſiádał) Poſſem, aſz po *expiratiey* functiey ſwoiey Deputáckiey, iako téſz y Poſeł Deputatem, aſz po Seymiku *Relationis*, tak w Koronie, iák y w W. X. Lit. obierany być nie má. A ktobykolwiek przeciwko temu Prawu obrac ſię pozwoлил; tákowy w Izbie

Poselskiey y Tribunalskiey zasiadać nie mają, ale *ad primam objectionem*, byle mu tego *legitimè* dowiedziono, *ex utraq. statione* rugowany być powinien. Toż się rozumieć powinno, o Posle Zięskim, ktoregokolwiek Narodu, funkcją Poselstwa, od Woysk, na sobie mającym: czemu żadna Deputatá, albo Poslá, przeciwko takowemu wyraźnemu Prawu, obranego *præjudicare* nie ma protestacya, ktora *pro irrita declaratur, Lege præsentis*. A. 1678. fol. 9. tit. o Deputatách Trybunalskich.

Declaratur, iż kogoszkolwiek, *in functione Tribunalitia*, tak w Koronie, iako y w W. X. Litewskim, pierwsza intymacya, przez Vniwersały Krolewskie, na Seymiki przed-Seymowe, wydane, zastanie, luboby powtórna *expeditia*, za rozerwaniem pierwszego Seymiku, na drugi Seymik była wydana, Posłem być nie może, y gdyby był obrany; *actiuitate* w Izbie Poselskiey *carere* ma. *Vicè versa*, żaden funkcją Poselską mający, Deputatem obrany być nie może, aż po Seymiku *Relationis*. A. 1683. fol. 3. tit. Deklaracya Constitutiei.

Deputaci Woiewodztwa Mázowieckiego, *pluralitate suffragiorum*, obierani być mają. A. 1598. fol. 702. tit. Porządek obierania Deputatow.

Cisz *per Terras* obierani być mają, tym porządkiem. Naprzód z Czerskiey Ziemi jeden, a drugi z Wárszawskiey: drugiego roku, z Wiskiey, y z Wyslogrodzkiey; trzeciego, z Zakroczymskiey, y Ciechanowskiey: czwartego, z Łonżyńskiey, y Rożańskiey, z Liwskiey y Nurskiey. *Ibid.*

Także Sieradzcy, y Wieluńscy, *pluralitate*. A. 1611. fol. 11. tit. Sposob obierania Deputatá.

Także Krakówscy, y Ziemię Chełmskiey, *pluralitate*. *Ibid.*

Także Kijowscy, y Powiatu Mielnickiego, *pluralitate*. A. 1613. fol. 13. tit. Obieranie.

Także Płoccy, *pluralitate*. *Ibid.* fol. 22. tit. Obieranie.

Także Pruscy, *pluralitate*. *Ibid.* fol. 24. tit. o Obieraniu.

Deputaci, na Trybunał, z Czerniechowá jeden, a drugi z Nowogrodká, obierani być mają. A. 1635. fol. 17. tit. Ordynacya.

Mieysce im po Bracławskich naznaczono. *Ibid.*

Electia ich, tak iako w Koronie, odprawować się ma. *Ibid.*

Deputatowi, ktoby chciał *contradikować*; tegosz dnia, kiedy się electia odprawuie, ma o tym protestacyą uczynić, & *in præsentia omnium in illo confessu* onę zanieść. A. 1601. fol. 750. tit. o Deputatá Podlaskiego.

Ale *contradictia* nie ma iść, iedno przeciw tey osobie, ktoraby z tegosz a nie inzego Woiewodztwa, Deputacyą, *ante decursum quatuor annorum*, odprawowała. *Ibid.*

Deputat W. X. Lit. gdyby miał sprawę swoię; na drugi Trybunał ma być odlo-

być odłożona, chyba żeby sama strona przeciwna nie contradikowała. A. 1611. fol. 40. tit. o Deputatách.

O tymże y w Koronie. A takie sprawy, po odsądzeniu Remiss, *ex pluralitate votorum*, mają być sądzone. A. 1616. fol. 3. tit. O Deputatách Trybunalskich.

Znowu o tym, iż Deputat Trybunalski Koronny, sprawy swojej także Małzonki y dzieci swoich, w tym Trybunale, na którym jest Deputatem, by też jeszcze y nieprzyślą, tak *ex reatu*, iako *ex actoratu*, popierać nie może, ani condemnaty otrzymywać: ale takie sprawy, za przywołaniem ich, choćby też strona nie przypowiedziała się, *etiam non coparente parte adversa*, mają być do drugiego Trybunału, *ad regestrum, ex quo Iudex*, odesłane: wyjąwszy, gdyby się strona przeciwna dobrowolnie rozsądzić chciała. A gdyby Deputat, *in contrarium presentis Legis*, miał kogo wdać: takowa Condemnatá nie ma być ważna, którą *etiam, sine literis salui Conductis*, Trybunał przysłać ma znieść, y *super obtinente pœnas arbitrarias* wskazać. Toż się ma rozumieć, o tych sprawach, któreby Deputat, *post electionem sui*, na kogo wdać miał, to jest, że y taki *Cessionarius* (*pro persona Deputati* rozumiany) w Trybunale sądzony być nie ma. A. 1670. fol. 22. tit. Sprawy Deputackie na Trybunale.

Deputat nie ma, *per terminum tactum*, w tym Trybunale, do którego Deputatem obran, nikogo euokować, *etiam consensu Iudicij accedente: sub nullitate condemnationis*, którą przysłać Trybunał, *sine literis salui Conductis*, kassować ma, *cum pœnis arbitrarijs super obtinente, exceptis causis violentiarum, in persona euntis, redeuntis*, y w Lublinie *residentis Deputati*, Małzonki, Dzieci, Sług, y Dobrego, *commissarum*. Ibid.

Deputatem *absens* nie może być obierany. A. 1616. fol. 3. tit. O Deputatách Trybunalskich.

Deputat, po zaczęciu sprawy, nie ma wychodzić, aż po Dekrecie ostatnim, przy stronach, przeczytanym. Ibid.

Deputat, o wszelakie excessy, iako *priuatus, ex termino tacto*, ma być sądzony, y karany. Ibid.

Deputatem, y Posłem, razem zaden być nie może, *Et è contrà*. Ibid.

Miałeś o tym supra fusijs.

Deputaci, Łasow Lubelskich, y Piotrkowskich, puścić nie mają. V. iit. Łasy.

Deputatów Litewskich przysięga taka. Ja N. przysięgam P. Bogu Wszechmogącemu, w Troycy Jedynemu, iż na tych Sądziach Trybunalskich, wedle Boga sprawiedliwie, wedle Prawa Statutu W.X.Lit. Constituty Trybunalskich, według żądoby, y odporu stron, nic nie przykładając, ani wymuiąc, będę sądził, zeznania y zapisy przyjmować będę, zaliżać na tych Sądziach, z bojaźnią

Bożą, nie folgując wysokim y podłym Stanem, ná doftoynośćiach y Vrzędzie fiedzącym, ná bogatego ani vbogiego, ná przyiaciela, Krewnego, zachowáfego, ná Kollegę fwego, ani ná dobrodzieystwo żadney ofoby, ná nieprzyiaciela, ná tutecznego, ani ná gościa, nie patrząc, nie z przyiaźni, nie z wásni, nie z boiaźni, ani zá posłufy y dary, sam przez się, ani przez żadną ofobę, ich nie biorąc, ani fpodziewając się nápotym dárow y nagrody, y podárkow żadnych, ani miásto pamiętnego prześadu, á zgoła namniey nád Constitutią brąc nie mam, y Collegom fwym tego nie pomagąc: nie rádźilem też nikomu w fprawách ná te Sądy, po obraniu moim ná nie, y rádźić nie będę, pokim iest Sędzią, nie boiąc się káźni, pomfty, y pogrozek: ále samego Boga, iego fprawiedliwość, y Prawo pofpolite, y Sumnienie fwe, przed oczyma máiąc, praktyk żadnych z nikim w tych Sądziech czynić nie mam, rády, ani przestrogi, dáwać nie będę, á tych fadow wfzelákimi zabawami fwemi nie omiezfkiwác, kromi wielkiey prawdziwey, obłożoney choroby mey, álbo wfafney gwałtowney potrzeby: á iżem o to obieranie siebie, sam ani przez kogo innego się nie starał, y zá żadną praktyką kwoli komu, álbo fwey fprawie, ná te Sądy, nie wftąpił, iáko to fprawiedliwie przysięgam, tak mi Pánie Boże dopomóż w Troycy Iedyny. A iefli nie fprawiedliwie; Boże mię vbiy na duszy y na ciecie. *A. 1601. fol. 758. tit. Przysięgá Sędziow.*

Na Deputáckiey elekcyey, Prokurátorowie do fadow głównych Trybunálskich WXLit. obierani być maia: zásiadać iednak nie powinni. *Ibid.*

Deputátom Litewskim, od wfzelkiey ofoby pozwáney, gdy wolna zoftanie od pozwu, y od rzeczy, pamiętnie iść ma. Ieżeli zaś co Aktorowi przyśadzą, y do poffefsiey skáżą, od tego prześad *alias* perefudy brąc máia, wedle Constitutiey, á nie wedle fwoiey taxonomy. *ibid. fol. 758. tit. o Dochodziech Sędziow głównych.*

Cifz od fpraw záiednanych, choc po controuerfiach, *ante decretum*, á pogotowiu ktorych służyć nie będą; wyciągać nie máia. *Ib.*

Perefudy znieśione. A *Salaria* takie, Deputátom, ná to mieyfce, náznáczono. Káždy Aktor, y Pozwány, akcyą fwoię, do regelftru wpifuiąc, powinien dáć kopę grofzy Litewskich. A iefliby więcej niż iedną akcyą wpifował; tak wiele kop dáć ma, ile akcyi wpifze. Iefliby zaś w iednym pozwie wiele Vczestników było; tedy nie od ofob, ále od akcyi tylko, y od pozwu kopá ma być dána. Toż się ma rozumieć y o Sędziách Powiatowych, gdy do fpraw, między ftronami, do Trybunálu będą pociągnięni; iż nie od ofob, ále od zupełnego Vrzędu kopá ma być dána. *A. 1609. fol. 909. tit. Znieśienie Prześadow.*

Cifz, we wfzelákich, fprawách, od ftrony, ktoreykolwiek co przyśadzą, álbo iá wolną zoftawia, przed ferowaniem Dekretu; więcej nád iedną

nád iednę Kopę Litewską, brąc nie máia, choćby naywięcey Vczestnikow w iednym pozwie y sprawie było. *ibid.*

Tymże appellacye niesłuszne, y winy excessowe, według Constitutiey Trybunalskiey płacone być máia. *ibid.*

Od przyznawania vgody, y zapisow wszelákich, y zlecenia mocy Plenipotentom, u sądu głównego, nic nie ma być bráno. *Ibid.*

Te kopy, ten który z Dekretu winien zostanie, wracac ie ma zaraz temu, który ie Sądowi dáwa, á niewinnym zostać; *sub triplici refusione. ibid.*

Deputaci Litewscy, z rejestru porządkiem, sądzić powinni, Sprawy Powiatu iednego, po drugim. *Ibid.*

Cisz *pluralitate* głosow Szlachty w tym Powiecie osiadłych, máia być wybierani. *A. 1613. fol. 40. tit. Obieranie Deputatow.*

Deputat każdy Litewski, przy Márszałku ma siedzieć, y Dekreta, y wszystkie tamże w Izbie pospołu z Márszałkiem podpisować sprawy, y pilnować, żeby z rejestru, nie przeskakując, przywoływano. *A. 1647. fol. 6. tit. o Dekretách.*

Cisz, *ad instar* Deputatow Koronnych, przysięgi, *super non revelationem Secretorum iudicij.* przysięgać powinni. *Ibid.*

Deputatami *crimine notati*, w W. X. Lit. obierani być nie máia; á kto-by obrany był, mimo *contradicti*, ná Sejmiku *electionis* zanieśioną; między Deputatami drugiemu zasiadać nie ma: áni mu v żadnego Sądu obmowa *currere* ma, áni Sąd żaden takowe obmowy przyjmować powinien. *A. 1673. fol. 19. tit. Deputaci.*

Deputaci Trybunalscy, *legalitatem absentiae suae juramento comprobare tenentur.* Na elect. *Isolá Michala. A. 1669. tit. Prolongacyá Trybunału Lubelskiego.*

Cisz bankietow, *diebus feriatis*, nigdy sprawować, áni ná nich bywać nie powinni, ále *juxta iuris publici praescriptum, omnium causarum genera, ex registris competetibus, ad judicandum incidentia* sądzić máia, *ad horam mane undecimam*; po obiedzie zaś, *ab hora secunda, ad sextam.* A po tym *causas Terminorum Tactorum*, które prawo opisało, y rejestr im takowy naznaczyło; *sub plena bannitionis perpetuae*, w tymże Trybunale, lubo przyszlym, *ad instantiam cuiusvis vindicanda. Ibid.*

Deputat Trybunalski w Koronie, gdyby *claris documentis* dowiedziono mu, że brał vpominki, powinien być od sądu relegowany, y wszelkich ná potym *functiy incapax* deklarowany, á *Corruptor* onego, sprawę tracić ma. *A. 1676. f. 24. t. Trybunał Korony.*

Deputackiego Márszałka y Deputatow obieranie. *V. tit. Trybunał. Deputatow Trybunalskich sprawy. Vide. tit. Sprawy. tit. Dekreta.*

Gdy dla następującego, od Turek, niebezpieczeństwa, Trybunał przed czasem limitowany dal był okaza, że Obywatele Woie-

- wodztwá Wołyńskiego, poprzedziwszy czas zwyczajny, stosując się do cadentey, we dwie Niedzieli, po Limitacyey Trybunału przypadającej, zą prędszym, nád zwyczaj, limitowaniem Trybunału, ná elekcyą Deputatow ná Trybunał, ziachwşy się, Deputaty obráli: á potym drugi raz we dwie Niedzieli po S. Fránciszku, chcąc czasu *legitimitatem obseruare*, ziachwşy się, tychże znowu Deputatow obráli, y approbowáli; aby tá *uariatio* u przyszłego Trybunału, żadney wątpliwóści y disqisiticy nie czyniła, wárowáno, y takowych Deputatow, iáko zgodnie obráných approbowano. A. 1635. fol. 33. tit. Approbacya Deputatow.
- Deputatow Trybunálskich elekcyą, Woiewodztwu Wołyńskiemu, poniewasz doysć, *in loco solito*, dla powietrza niemogła, zložono w Łucku. A. 1653. fol. 13. tit. O electey Deputatow.
- Deputaci Trybunálscy Koronni, *ex Officio Iudicis deputati, Tribunalis Regni, in vim termini tacti*, pozywáni być nie máią, *non derogando Constitutioni*, 1611. *ibid.* fol. 18. tit. Zniesienie Condemnat Trybunálskich.
- Deputatow dwu z W. X. Lit. do Remissfádzienia ná Seymach, należec ma, ktorzy rowno z Koronnemi przychodzić będą. A. 1661. f. 19. t. o Deputatách do Remissf.
- Sentencie ich, tak w Koronnych, iáko y Litewskich Remissfach, tak iáko y Koronnych, w Remissách Litewskich, excipowane być máią. *Ibid.*
- Deputatow do Remissf, ná Seymach, Marszałkowie Poselscy, po wótách Senatorskich, mianowác máią, *nulla obstante contradictione*. A. 1678. fol. 8. tit. o Remissách na Seym.
- Clausulá* tę: *nulla obstante contradictione*; isz *juri vetedi* szkodliwa, y *errore Typographi* dołożona iest; wiecznie abrogowano. *In reliquis* pomienioną Constitutią zachowuiąc. A. 1683. f. 6. t. Deklaracya.
- Deputatow Trybunálskich obrác ná záiutrz, po Seymiku *Relationi*, pozwolono niektórym Woiewodztwom, y Powiátom, ktore ich *tépore solito*, to iest *feriá secúda post festú Natiuitatis B. M. V.* w roku blisko przeszłym nie obrály. w Ktorych zaś Woiewodztwach, *post Conceptionis B. M. V.* w roku przeszłym obrani; tych wşytkich electiá *ę auctoritatem* approbowáno. A. 1676. fol. 25. tit. Obranie Deputatow.
- Deputaci Woiewodztwá Podolskiego, ná Trybunały Koronne. A. 1677. *Vide tit.* Seymiki.
- Deputatá Ziemie Chelmskiej, y Powiátu Krásnostáwskiego, ná Trybunał Koronny w Lublinie, *post Dominicam Conductis Pascha*, zázczęty, electiá zložono. á to dla transpřowanego terminu obrania onego, *Ibid.* fol. 19. tit. Deklaracya Deputatá.
- Deputatow Podlaskich, ná Trybunał Lubelski, *in crassino* Seymiku Drohickiego *Relationis*, pozwolono obrác, dla rozerwania Seymiku Deputa-

ku Deputackiego, ná alternacie Mielnickiey. *A. 1678. fol. 32. t. Alternaty Podlaskich Seymikow.*

Deputaci do Correctury Praw. *Vide. tit. Correctura.*

Deputaci do Ráwy, *alias* do Quárty, ná káždym Seymie, bywáia náznáczeni. *Vide. tit. Quártá.*

Deputaci ná spisánie Instruáctiey, Cómmissarzom ná Tractat o pokoy. *Vide tit. Commissia.*

Deputátom *securitas. Vide tit. Senator.*

Deputaci od Chorągwi, do bránia pieniędzy. *Vide. tit. Trybunał Skárbowy, seu Rádowski. tit. Podatki. tit. Woiewodztwa.*

Deputaci z koła Pofelskiego, do vmowienia, y wypráwienia pewney Legatíey náznáczeni. *A. 1653. fol. 8. tit. Deputaci.*

Deputaci do Instruáctiey, ná vspokoienie Vkráiny, z obudwu Narodow, przy Senatorách, y Vrzédnikách Koronnych, *cum plenaria facultate* náznáczeni. *A. 1655. fol. 24. tit. Deputaci do Instruáctiey.*

Deputaci z Senatu, y z koła Pofelskiego, dla approbácyey pewney Commisísey, przy boku Krolewskim, y rezyduiácy, przy Krolu, Senacie, *cum plena Reipub: potestate*, w pilnych Rzeczyposp: spráwách náznáczeni, z tą conditiá, że nápotym tákich deputatíy, do żadnych spraw Rzeczyposp: y approbacyi, záżywáć się nie bédzie godziło. *A. 1658. fol. 14. tit. Deputaci.*

Znowu tákáz Deputácy. *A. 1659. fol. 18. tit. Deputaci.*

Y znowu. *A. 1662. fol. 1. tit. Deputaci.*

Deputaci do pisania Instruáctiey, ná pewná Commisísiá, z Seymu przeszłego, náznáczoną, poniewaz nie doszła; *cum plenaria Reipubl: potestate*, z Senatu, y z koła Pofelskiego náznáczeni. *A. 1662. fol. 15. tit. Deputaci.*

Deputaci z Senatu, y z Koła Pofelskiego, náznáczeni, áżeby po skóczeniu Seymu, *præiuramento*, Instruátiá dostateczná, do Legacycy Moskiewskiey, służácy spísali, y impedimentá, ktore przeszła trudniły Commisísiá, vprzátnęli. *A. 1670. fol. 15. tit. Deputaci.*

Znowu tákowisz *cum simili potestate*, do spisania Instruáctiey, Posłowi do Cárá Moskiewskiego. *A. 1676. fol. 6. tit. Deputaci.*

Deputaci do chlebá zimowego. *Vide tit. Woyská.*

Deputaci, ktorzy do odwieżenia pieniędzy woysku Koronnemu, z Trybunału Rádowskiego, byli náznáczeni, *ratione Summy* stá dziewięćdziesiąt y piáć tysięcy, y osmiu set, szesnástu złotych, *in rem Reipubl:* erogowáney, vwolnieni, y że o to żadney trudności nie poniosá, aslekurowani. *A. 1653. f. 22. t. Assekuracia Deputátow.*

Deputaci do rachunkow z Poborcámi, Woiewodztwá Sendomirskiego, y Podlaskiego. *A. 1655. Vide tit. Poborcy.*

Deputaci dla rády woienney, z Senatu y z koła Pofelskiego, do boku Krolá, oprócz tych Senatorow, ktorzy przy Krolu rezydowáć powinni, náznáczeni, *cum potestate hac*, zeby o wśzytkich rzeczách do woy-

do wojny tylko Tureckiej, y pokoju, gdzieby go zawrzeć przyszło, należących, y o wszystkich zgół sprawach, bezpieczeństwo Rzeczyposp. od postronnych Nieprzyjaciół, zachodzących, y z iakieykolwiek miary, na nie gwałtownie przypadających, pospołu z Krolew radzili, Pospolite ruszenie, na tym Seymie postanowione, y to, coby *ē Repub.* było, *casu periculi*, do skutku przywodzili, traktaty zaczęli, y kończyli: nie wnosząc iednak *seruitutē* na Koronę, y W. X. Lit. ani stanowiąc praw iakich nowych ani dawnych wzruszając, ani nowego iakiego podatku stanowiąc, ani na Rzeczposp. *bellū offensivū* zaciągając, ani wojny na inną stronę, niż na Turki, y Tatarzy, stanowiąc: Do czego gdyby potrzebą była, nowy Seym má być złożony. A. 1590. fol. 563. tit. Deputaci do rady wojenney.

Ktorzy Deputaci z Rycerstwa, *in hac juramenti rotam*, przysięgli: Ja N. przysięgam, że w tym wszystkim, co stany wszystkie Koronne, y W. X. Lit. uchwala pospolita, na mię, na Seymie blisko przeszłym Warszawskim, włożyły, wedle opisanja szerszego, w teyże uchwale wyrażonego, tak we wszystkim, iako y w części, wiernie y statecznie zachować się będę: y Naiasnieyszemu Krolowi, y Panu Panu Zygmuntowi Trzeciemu, z łaski Bożej Krolowi Polskiemu, y Wielkiemu Xiążęciu Litewskiemu, z drugiemu Collegami memi, o obronie, y wszystkich rzeczach innych, do wojny Tureckiej, także bezpieczeństwá Koronnego, należących, wiernie, y y statecznie, radzić, y tajemnice chować będę, nikomu, ani piśmie, ani ustnie, ani przez żadne podobienstwo, ich nie obiawiając, y tak się w nich zachowam, iako dalsza powinność mnie zlecona, y prawo pospolite, potrzebować będzie. Tak mi Boże dopomóż. *Ibid.* Zniesiono tę Constitucją. A. 1591. fol. 618. tit. Zniesienie

Znowu takowisz *cum reassumptione* Constitucyey A. 1590. *ē juramenti, ibidem descripti*, naznaczeni; y script ręką Ich MM. X. Arcybiskupa Gnieźnieńskiego, Pieczętarzow, y Marszałká Poselskiego, podpisany, (w którym *arcana* niektóre napisane są, do tey rady służące,) *ad Archivum* podano. A. 1620. fol. 1. tit. Deputaci.

Znowu takowisz *cum simili potestate*: w żadne iednak rzady wojenne, Hetmanów należące, wdawać się nie będą. A. 1634. f. 3. t. Cómisarze Znowu Deputaci do boku Krolá, na uspokojenie swawoli Kozackiej, y ordinacyey nápotym woyská, Zaporowskiego: którym dana *facultas* (*juramento prestito* od tych co z Rycerstwá) *decernendi*, cokolwiek w teyże mierze *ē Republ.* będzie się zdało; y co, *ne mine contradicente, absentia nonnullorum non obstante*, postanowią; takiey wagi má być, iakoby na Seymie postanowiono było: nie będą iednak mogli nic stanowiąc *contra dignitatem Reipubl.* także coby za sobą szkodę, albo diminucyá dobr, tak pospolitych, iako y *privatorum* niosło, owszem iako Kozacy przedtym w dobrách dziedzic

dziedzicznych nie mieszkowali, tak y teraz mieszkac nie będą. *Bella* tesh *offensua* żadnych zaciągac na Rzeczposp: nie będą mogli. A wszystkiego postępku, na Seymie przyszłym, relacyą vczynić będą powinni. *A. 1649. fol. 15. tit. Deputaci.*

Znowu takowisz, iedni do Krola, a drudzy do Hetmanow Koronnych, *cum simili potestate*, iako *A. 1590. & eadem juramenti rotba*, przydawszy niektore rzeczy: ktore, isz dla pewnych respectow, obiaiwone być nie mogły; ręką IMX. Biskupa Krakowskiego, y Vr. Marszałka Poselskiego, podpisane są, y *ad Archium* podane: według czego, pod obowiązkiem przysięgi, Deputaci sprawowac się mają; y stanom Rzeczyposp. na przyszłym Seymie zaraz po Propositiey, to iest, przed wotami Senatorskimi, cish Deputaci z kola Rycerskiego, rad y powinności swoiey, sprawę dac mają. *A. 1673. fol. 12. tit. Deputaci.*

Znowu takowisz, *cum simili potestate, & juramenti rotba eadem*, iako *in A. 1590. & 1673.* do boku Krola. *A. 1676: f. 20. t. Deputaci.* Znowu takowisz. *A. 1678. fol. 6. tit. Deputaci.*

Takowisz, naznaczani bywają, *sub Interregnis*, do IMX. Arcybiskupa Gnieźnieńskiego. Co *patet* z Conföderacyi Generalnych całej Rzeczyposp.

Takowisz na Conuocatiey Generalney Warszawskiej, dani byli *ex Senatorio & Equestri Ordine*, do Regimentarzow Woysk. *A. 1648. Item A. 1668. Item A. 1674.*

Deputaci z Couocatiey pomienioney generalney Warszawskiej, *A. 1648.* dla wspokoienia seditiey y buntow Kozackich. *fol. 19. §: Iako na poczatku.*

Deputacki Scymik, Ziemie Halickiey, po zerwaniu iednego, drugi złożono. *A. 1678. fol. 22. tit. Deputat do Trybunalu.*

Deputatow do Constitutiy, po dwu tylko *ex Gentibus, juxta antiquas consuetudines*, bywac powinno. *A. 1673. f. 11. t. Izba Poselska.*

Deputatami na sądy Skarbowe, Woiewodztwa obierac nie mają tych, ktorzy Poborcami byli; y ktorzy do Skarbu intereflowani. *V. t.*

Deputaci przysięgac mają. *Vide tit. Sejm.* (Sądy.

Securitas onych. *Vide. tit. Posłowie Ziemscy.*

Deputatow, do spraw *criminis læsæ Maiestatis, & Perduellionis*, iakwiele być powinno. *Vide. tit. Crimina.*

O Dignitarzach. *Vide. tit. Senator.*

D I L A C Y E

Dilatio ad munimenta, in causis simplicium iniuriarum, & cædis, atq; sanguinis, nie ma być dopuszczona, tylko ad munimenta specificata causam perimentia, iesliby takiey Strona potrzebowala. *A. 1588. fol. 481. tit. O Dilacyach.*

Dilacya zadna, na Trybunale, *in termino motionis*, isć niemá,

opócz *vera infirmitatis, in personali actu*, do dwu Niedziel, jeśli jeszcze Stroną w tej sprawie nie używają iey. *Ibid, tit. Prosecutio Motionis in accessorio.*

Pro una vice, dla nie sądzenia, przez kilką lat, Rokow Ziemskich Ziemie Przemysłskiej, y Halićkiej Trybunał Koronny, dylacyi *ad munimenta etiam secundario* miał pozwalać. *A. 1589. fol. 518. tit. Nieśądzenie,*

Dylacya *Minorennibus, in causa complicitatis, & potioritatis iuris*, gdyby, za jakim prawem, trzymali *bona iure Victi*; nie ma być dawana do lat. *A. 1588. fol. 466. tit. De Minorennibus complicitibus.*

Dylacye zadne, w sprawach, które Dekretami *satisfactionis terminantur*, iść nie mają. *A. 1647. fol. 8. tit. De re iudicata.*

Ani w sprawach, o *excessa, & crimina*, Senatorom ábo Posłom Ziemskim ná Seym wysłanym, ábo Commissarzom, Deputatom, z Seymu náznaczonym. *V. tit. Senator.*

Dilatio exemptus iść nie ma, o *assignatie* ná Dobrá Szlacheckie. *V. tit. Hetmani.*

Dilatio Visionis, V. tit. Wizya,

Obywátelom Woiewodztw nie ktorych, y Powiátow W. X. Lit. *in omni genere causarum*, áby *quoduis subsellium* pozwalało dilaciy *ad feliciora tempora*, postanowiono. *V. tit. sprawy.*

Dissidentes in Religione, V. tit. Religia.

D L V G I

Nikt *in uim* dfugu od Rzeczyposp, sobie winnego nie powinien wytrącać z podátkow Rzeczyposp. *V. tit. Podatki.*

Długi WXLit. które zapłacone być mają z podátkow ná terážniey-
szym Seymie vchwalonych, *specificantur*. Ich Mćiom PP. Leonowi Sapieże Woiewodzie Wileń. Hetmanowi W WXLit. zł: 77818. y gr. 27. y pieniędzy 15. Alexandrowi Korwinowi Gąsiewskiemu Woiewodzie Smoleńskiemu zł. 7598. y gro. 21. y pieniędzy 4. Krzysztohowi Rádziwiłowi Hetmánowi Polnemu WXLit. zł. 22. tysiące. Potomkowi ImP. Krzysztopha Naruszewica Podskarbiego WXLit, trzykroć sto tysięcy dwadzieść trzy tysiące czterysta ósmdziesiąt, gr. szesnascie piniędzy 15. Vr. Andrzejowi Sianiáwskiemu, Rotmistrzowi Piefzemu, za wydatek na piechotę, zł: 1000. Wilhelmowi Tyzenhauzowi, Rotmistrzowi Raytárskiemu, nie dopłaconych zł: 2000. Ludziom służebnym ná Zamku Smoleńskim, za dawne zasłużone, zł: ósmi tysięcy, szesc set siedm-
dziesiąt cztery, gr. 10. piniędzy 6. *A. 1631. fol. 14. tit. Długi:*
Długu Vr. Iana Werdy Starośty Nowskiego *liquidatia* do drugiego Seymu odłożona. *A. 1633. f. 47. t. o Odłożeniu.*

Znowu do drugiego Seymu szesc niedzielnego. *A. 1635. fol. 25. t. Liquidacya.*

Długu te-

Długu tego zapłata, conferowaniem Dzierżawey, *ad extenuationem* przyobiecana. *A. 1638. fol. 35. t. Zniesienie.*

Długi publiczne WXLit. *ad fidem publicam* zaciągnięte, liquidowane, y assekurowane, z Podatkow Rzeczyposp: zapłacone być mają. *A. 1635. fol. 20. tit. Długi.*

Dług successorom Vr. Mikołaja Mocarskiego, Skarb Koronny zapłacić ma. *A. 1641. fol. 22. tit. Asscuratia Zaslug.*

Dług Vr. Bązikowskiego zł: 2460. do rachunkow Skarbowych WXLit. odesłano. *A. 1647. fol. 22. t. Zapłata,*

Długi WXLit. za assekuracyami Senatorow, na potrzebę Rzeczyposp zaciągnięte, y na kilku Seymach, przez Deputaty Koła Połeskiego, verifikowane znieść Podskarbiemu WXLit. kazani-pieniędźmi z podatkow: *Ibid. fol. 43. t. Pozwolonych podatko, WXLit. Szafunek.*

Dług IMP. Stanisławowi Łanckorońskiemu Woiewodzie Ruskemu Ośm Tyśięcy zł z Skarbu Koronnego, zapłacić kazano. *A. 1652. fol. 13. tit. Długu.*

Długi w Skarbie przebrane, Successorom Michała Korybuta Xiążęcia IM Wiśniowieckiego Woiewody Ruskiego, y Successorom IM. Pana Potockiego Kąsztellana Krakowskiego, odpuszczono. *Ib. tit. Odpuszczenie Sum.*

Dług IMP. Koniecpolskiego Kąsztellana Krakowskiego *successor* Vr. Chorąży Koronny, na Commissey Woyskowej, liquidować ma. *ibid.*

Dług Vr. Malchra Mielwidą Pifarza Ziemskiego Starodubowskiego, na przyszłym Seymie, liquidować kazano. *A. 1653. fol. 22. tit. O Obywatelach Powiatu Starodubowskiego.*

Odługi na Zapisy, abo *recognitie*, także do Contractow y Zapisow na majątność, Obywatele Woiewodztw, Kijowskiego, Braclawskiego, y Czerniechowskiego, a osobliwie, iezeli *debitores* w spokojniętych Woiewodztwach nie mieli dziedzicznych, ani zastawnych posłesių swoich, nie powinni byli być wciskani prawem, pokiby do spokojnych Dobr swoich posłesių nie przyszli. *Dispositia* iednak Krolewska, na dobrach Lennych, ktore wyższy *ex recta linea masculina*, & *de bonis liquidi iuris Regij*, iako też, *in rem* Stanu Szlacheckiego, Prawa nię naruszono, zostawać miały, o zamknięciu executiey w tych tam Woiewodztwach. *A. 1654. fol. 9. tit. Securitas Honorum & Bonorum.*

Odługi, w Grodzie, dobrowolnie zeznane, bądź przed śmiercią, bądź po śmierci Krolewskiej, każdy wedle zapisu swego, y poddania się Iurisdicciey Grodzkiej, w Grodzie od powiadać powinien. A Starostowie *sine omni dilatione, iuxta usitatam formam*, takowe sprawy sądzić, odprawować, y exequować mają, oprócz tych Woiewodztw, ktore sobie *formam* sprawiedliwości, y exekucyey *specialem*,

cialem, *sub Interregno* postanowili, abo postanowią, *Confed. general. Varsau. A. 1573. fol. 209. §.* Ktożkolwiek się.

O tymże w *Confæderatiach* pozniejszych, po Krolách, Henryku, y Stephanie.

W *Confæderacyách* zaś. *A. 1632. 1648. 1668. & 1674.* gdzie po publikowaniu Vniwersałow Im. X. Arcybiskupa Gniezninskiego, *ex communi Nobilitatis illius Pálatinus, Terræ, Districtus consensu*, Grodzkie Xięgi otwarte są; wszystkie zapisy na wieczność, y na długi, także testamenty, y *protestatie*, y *relatie* w nich zapisane, takiey wagi być mają, iako za żywota Krola IMci. bywały. Długi na Rzeczposp: zaciągnąć, Krolowi Władysławowi IV. pozwolono było. Ktore *Creditorom*, Woiewodztwa y Ziemie w Koronie, á w WXLit. Skarb wypłacać powinien był. *A. 1643. fol. 7. tit.* O niezaciąganiu długow na Rzeczposp:

Ale przy tym oraz wárowáno, że do zadnych, od Krolow Polskich, zaciągnionych długow, iako do tąd, tak y na potym *non tenebitur* Rzeczpospolita. A ktobykolwiek takowe długi promował *in publico*, ábo mimo to postanowienie, *in spem* zapłaty, od Rzeczyposp: dał pieniędzy; takim pænom podlegać będzie, iakie *de Terra sandomiriensi non obliganda*, są vchwalone *Oco. forum* na Trybunale, *inter Causas Fisci, ad instatiam cuiusvis Ibid.*

ODługi rozne, y zapisy, *exules* Woiewodztwa Smoleńskiego, y y Powiatu Starodubowskiego, do prawá, do lat trzech, pozywáni być nie mieli, *sub nullitate* Dekretow ferowanych. *A. 1667. fol. 67. tit.* Ochrona Osob.

Tymże, osobliwie w Wdowi, y ficrocym y stánie, zostaiącym, *Moratoria*, z Kancellaryey Krolewskiej, wydane *approbantur. Ibid.*

Długi niektórym osobom z Poboru wypłacić kazano. *A. 1593. fol. 650. §.* A potym mają być.

Długow chyrografowych, po Szwedzkiej Woynie, iako dowodzić kazano? *V. tit.* Szlachectwa wywod.

Długi Vr. Ianá Chrapowickiego Chorążego Smoleńskiego, y Vr. Samuelá Komorowskiego Oboźnego WXLit. do przyszłego Seymu odłożono. *A. 1658. fol. 46. tit.* Assekuracya.

Długi Vr. Krzysztopha Potockiego Krayczego WXLit. y Ianá Stanisława Milewskiego Woyskiego Smolenskiego, na przyszłym Scymie, liquidować kazano. *A. 1661. fol. 19. tit.* Assekuracya.

Oprocz tego długi Vr. Potockiemu, assekurowano Sumnię *in vim gratitudinis*, za podięte ciężkie więzienie iego, w ręku pogáńskich. *V. tit.* Sumny.

Ná wypłacenie długi Kurfirsztowi IM Brandeburskiemu, w zględę Elblągá y Drahinia, Cło wodne vchwalono. *V. tit.* Clá Gene. ralne Koronne.

Długi na-

Długi, na przod Krolowi IM. 104048. złot: potym IMPanu Páwłowi Sápieże Woiewodzie Wileńskiemu, Hetmanowi WXLit. 30007: z Ceł Koronnych generálnych, Skarb zapłacić ma. *A. 1661. f. 36. §. Powinien tedy będzie.*

Dług IM. Panu Michałowi Pacowi Kafztellánowi Wileńskiemu Hetmanowi W WXLit. *ratione* Zoldu, y barwy, ná Piechotę, *post ultimam liquidationem*, náznaczo z Skarbu WXLit. *effectiue* zapłacić. *Confederat. General. Varsau. A. 1668. f. 19. §. Cokolwiek.*

Dług tegosz, ná Seymie *A. 1670.* liquidowány, z Podatkow Rzeczyposp: zapłacić kazáno. á swieższych *expens*, od skóńczenia Seymu 1670. *liquidationem*, do przyszłego Seymu odłożono, *ad rationē*, Summę Pięćdziesiąt Tysięcy zł: z Skarbu WXLit. z podatkow Rzeczyposp: náznaczywszy. *A. 1673. fol. 12. tit. Assekuracja długow.*

Długi tegosz, tak ná przeszłych Seymách liquidowane, y Constitutiámi assekurowáne, iáko y z assekuracyey Wileń. należące approbowano, y áby one Skarb WXLit. z podatkow Rzeczyposp: *extra* ordynaryinych wypłacił, náznaczo: *præuiá* iednak, ná przyszłym Seymie *Electionis*, tych tylko *expens liquidatione*, ktore ieścze *ad calculum* nieprzychodziły. *Confederat general. Varsau. A. 1674. fol. 34. §. Długi.*

Tenże, z długu swego, podarował Rzeczyposp: zł. Sto tysięcy. á dwakróć sto tysięcy, dziewięćdziesiąt y trzy tysiące, siednset pięćdziesiąt y ieden zł. Podskarbi WXLit. powinien mu zapłacić, tak z retent przeszłych podatkow, iáko y *ex extraordinarijs prouentib⁹* *A. 1676. fol. 10. tit. Liquidacya Długow.*

Dług Chorągwiey Várskiej Xciá IM. Dymitrá Wiśniowieckiego Woiewody Bełzskiego, Hetmána Polnego Korónego. także dwudziestom koni z Chorągwi Páncerney. *V. tit. Zapłata.*

Długu Xciá IM. Rádziwiłá Podkánclerzego, y Hetmána Polnego W. X.Lit. *præuiá liquidatione*, w Skárbie W. X.Lit. *pro presenti*, także względem Buławy, Piechot, teraz, *& in futurum, exemplo* Hetmanow Koronnych, *exsolutio* doysć ma. A ná przyszły Rok, Skarb W. X.Lit. kofzty Hetmánskie, *ad instar* w Koronie, obmyslić powinien. *A. 1673. fol. 12. tit. Assekuracya Długow.*

Co wárowáno, o takowych liquidacyách długow, *in posterum? V. tit. Hetmáni.*

Długu *residuum* IM. Xdzu Biskupowi Wileńskiemu, Skarb W. X.Lit. ná Commissiey Wielnskiej, zapłacić ma. w *Confederat. general. Wárszaw. A. 1674. fol. 32. §. Ná teyże Commissiey.*

Długu Vr. Fránciszka Kázimierzá Wysockiego, Cześniká Socháczewskiego ná dziesięć tysięcy talerow twárdych redukowanego, *medietatem* Skarb Koronny *indilate* zapłacić ma, á druga *medietas* do przyszłego Seymu *reijcitur*. *A. 1676. fol. 47. tit. Dług.*

Z długu swego Xiążę IM. Rądział Podkanczerzy y Hetman Polny W. X. Lit. podarował Rzeczyposp. Pięćdziesiąt tysięcy złotych: á sto trzydzieści y trzy tysiące, trzytęć pięćdziesiąt y pięć złotych, y groszy dwadzieścia, Skarb W. X. Lit. tak z retent przeszłych podatkow, iako y z extraordinarynych prowentow, dwiema ratami wypłacić mu ma. *Ibid. fol. 10. tit. Liquidacye Długow:*

Dług tegoż, według calculatcy, ná przeszłym Seymie, náznaczoney, w Skarbie W. X. Lit. iusz vczynioney, z podatkow extraordinarynych, *in quantum* wystarczyć mogą, tenże Skarb *realiter & effectiue*, ná Commissey blisko przyszley, wypłacić ma: *Trahi* to iednak nie ma *in sequelam*, lecz *in futurum coram Deputatis à Republ.* ná Seymie liquidacye máją być czynione. *Cōfēderat. gener. Var-
sau. A. 1674. fol. 35. §. Dług.*

Dług Krola IM. IANA III. ná tym Seymie liquidowány, który wynosi Sumę Trzech kroć sta tysięcy, dwudziestu siedmiu tysięcy, dziewięćset siedmiu złotych y groszy dziesięć; W. X. Lit. wypłacać, Dwa kroć sto tysięcy y dziesięć tysięcy złotych: z podatku szelężnego, z Skarbu W. X. Lit. zapłacić obiecało. A *residuum* tenże Skarb, ná przyszłym Trybunale Skarbowym, z zasług Woysku W. X. Lit. winnych, to jest, z ćwierci iedney *ad 15. Maji A. 1676. idą-
cey, ex subsidio charitatiuo, sine dilatione* zapłaci. *A. 1676. fol. 17. tit. Assecuracya Długu.*

Dług Skarbowi Koronnemu, z deklaracy dwunastu poborow Woiewodztwa Podlaskiego, *A. 1670. vroszczony, do drugiego Seymu odłożono. A. 1677. fol. 31. tit. Reces długu.*

Dług Woiewodztwa tegoż Podlaskiego, z strony sześciu poborow, y dwoygá podymnego, zá piechotę dymową, do przyszłego Seymu odłożono. Toż się ma rozumieć y o auctey dwuch set złotych przy káżdey sympli poborowey Ziemi Drohickiey. *A. 1678. fol. 38. tit. Reassumptio Recessu długu.*

Dług Vr. Krasíńskiego Referendarzá Koronnego, do przyszłego Seymu, odłożono. *A. 1677. fol. 43. tit. Dług.*

Y długow Rzeczyposp: *exsolutionem* odłożono. *Ibid. fol. 12. tit. Reces długow.*

Dług Vr. Borátyniego, ná przyszłym Seymie, zapłacić assekurowáno: á teraz *in vim prouisionis*, Sumę pięćdziesiąt tysięcy złotych: z Skarbu W. X. Lit. z prorogowanych podatkow Rzeczyposp: extraordinarynych, náznaczono. *Ibid. fol. 20. tit. Assekuracya długu.*

Znowu, do przyszłego Seymu, *satisfactiōem* odłożono. *A. 1678. fol. 12. tit. Vpewnienie.*

Znowu do przyszłego Seymu: á teraz *ad rationem* długu tego, pięćdziesiąt tysięcy złotych: z Skarbu W. X. Lit. z podatkow extraordinarynych, Successorom náznaczono, y wszystkie assekuracye, y práwa Vr. Boratyniego *in tota* conferwowáno. *A. 1683. f. 14. t. Dług.*

Dług

Dług V. Ernesta Ráppy Oberfzterá, poniewaz ná Commissiey Sandomirskiej zmieścić się nie mógł; ná Trybunále Skárbowym liquidować pozwolono. *A. 1678. fol. 18. tit. Præsentia.*

Dwádzieścia tysięcy zło: *in currenti moneta, ex ordinarijs Reipub: prouentibus*, Skarb Koronny *exsoluere* mu tenetur. *A. 1683. fol. 12. tit. Vkontentowanie woyská.*

Długi Żydów Kázmirskich przy Krákwie, áby Creditorom *soluendo* byc mogli; *per partes* diuidować, Cómissarzó zlecono. *V. t. Żydz.*

Dług Vrodzonych Káspára Arciechowskiego Podfédká Liwskiego, y Anny Reydowney Małżonkow, do przyszłego Seymu odłożono. *A. 1678. fol. 34. tit. Dług.*

Długow, y prætensyi Xciá Kurlándskiego *respectu*; Cõstitutie *A. 1609: 1611. de usuris*, & 1676. reásumowáno, y Commisárzow z Senatu, y z kofá Pofelskiego, ná czás y nietylce, iáko sobie náowią, náznaczono, áby w te długi y prætencie weyrzeli, y ná przyszłym Seymie *rei gestæ relationem* uczynili; A Xiążę także z strony swej. *patri numero* Commisárzow zesłać powinien. *Ibid. fol. 43. tit. o Xiążęciu IM. Kurlándskim.*

Dług Krolá IM. względem prowizyej zá Oekonomiá Száwelská, *ante omnia*, z podatkow extraordinarynych terážnietylch, zá dwie lecie, to iest, á *Coronatione*, *ad An. 1678.* á zá przyszle dwie lecie, to iest, 1679. & 1680. z podatkow ná tym Seymie prorogowanych, P. Podskárbi W. X. Lit. wypłacić ma. *ibid. fol. 9 tit. Dług Krolá IM. Nie iest wypłacony. przeto postanowiono, áby P. Podskárbi WX. Lit. ante omnia*, przed wżytkiem długami y expensami, zá átrzymane lata, według terážnietylchgo poráchowania, *usq; ad A. 1685.* to iest zá lat sześć z extraordinarynych podatkow, *ad præsens currentibus* wypłacił. *A. 1683, fol. 10. tit. Wypłacenie.*

Dług Vr. Wilhelma Stetkiewiczá Chorážego Minskiego, Successoró 12000. zło: ná przyszley Commissiey, za pokazaniem dowodow, *in quantum* by Skarb W. X. Lit. *sufficeret*, zapłacić náznaczono. *ibid, fol. 12. tit. Dług Vrodzonego.*

O Długach, *plura tit. Summy.*

D O B R A: D A N I N Y

DAnina Szárawki, w Woiewodztwie Podolskim, Powiecie Kánnienieckim, ná wieczność, Iákubowi Pretficowi, conferowána: *non obstantibus quibuscumque Constitutionibus.* *A. 1578. fol. 339. tit. Donatio Szaráwki.*

Dánina takáz Kotelni, Vrocyska, za Zytomirzem, w Woiewodztwie Kijowskim, Kniaziowi Kirikowi Rozynskiemu. *A. 1581. fol. 383. tit. Dánina Kniazia Rozyńskiego.*

Takáz Swisłości w Powiecie Wólkowskim, Vr. Alexendrowi, y Karolowi, Chodkiewiczom. *Ibid. tit. Dánina Swisłości.*

Takáz

Takasz trzech włok pustych, we wsi Szostakach Dzierzawey Ká-
mienca Litewskiego, Vrodonemu Máximowi Czápłi. *ib. fol. 384.*
tit. Dánina Máximowi Czápłi.

Takasz dwudziestu Łanow, Wálentemu Połotyńskiemu, *ibid. tit.*
Dánina Połotyńskiemu.

Takasz ná wioski Hołowieczyce, Ciepłow, Liuban, Służeb dwuna-
stu, Vr. Wáfilowi Niemierze Rotmistrzowi. *ibid. tit. Dánina*
Wáfilowi Niemierze.

Takasz na Dzierżawy, Krzeszowską, y Zamechską, w Ziemiach Ru-
skich, bądź y w Woiewodztwie Belskim, leżące, IMP. Ianowi Za-
moyskiemu Kánclerzowi, y Hetmánowi Koronnemu, *cum omnibus*
attimentijs A. 1588 fol. 486. tit. Dánina wieczna.

Takasz, na wieczność, dwu Włóści w Inflánciach, iedney w Ru-
gienskim, Vlder rzeczoney, á drugiej Wáwenkul názwaney, w
Helmetskim, Powiećciech. Vr. Prokopowi Pieniázkowi Kawále-
rowi, Stároście Wendenskiemu. *Ibid. f. 487. tit. Potwierdzenie.*
Takasz Zamku Karkufu, z iego przyległościami, w Inflanciach, Vr.
Ierzeniu Fárensbekowi, z tą conditią, aby przysięgę wiary, y pod-
daństwa powinnego oddał. *Ibid.*

Takasz Puštyni Rzeki Sule, zá Czerkassy, leżącey, Vr. Alexándro-
wi Wisniowieckiemu Staroście Czerkaskiemu. *A. 1590. fol. 588.*
tit. Approbacya.

Takiesz, roznym Osobó, á nuánowicie Monastera Czerechczymeró-
skiego nad Dniepré, Báryszpoli y z Siedlisczé Iwankowskim Horo-
dyszczow Włodereckich y Sedlischczow w Zwożócie, wielka Słobo-
da, názwaných, nád rzeką Rosią Rokitnią; Także Horoszy, y Sle-
porodu, nád rzeką Nieufzciu názwaną, przy gránicy Moskwiew-
skiej. *Ibid. tit. Dánina.*

Ale podniesiono Daniny Zelechimerowá, y Báryszpolu *cum atti-*
mentijs, dla swawoley Kozackiey. *A. 1596. f. 682. tit. O kozakách.*
Techtymirow na Szpital Grecki miał być wrocony, abo co inszego
dác miáno *A. 1598. fol. 757. tit. O Kozakách.*

Takasz Vr. Macięjowi Dębińskiemu, ná Zamek Bebel. *Ibid. fol.*
701. t. Dánina.

Takasz na Wieś Hádek, w Inflánciach, w Powiećcie Ruinskim, ze
wszystkimi przyległościami, także Hák rolą osiadłą, we wsi Krze-
nicy. Vr. Bárthłomiejowi Ostromięckiemu. *A. 1601. fol. 747. tit.*
Danina.

Takasz na Zamek Sączel, z iego przyległościami, Vr. Mikołájowi
Ostrogowi Kasztellanowi Belskiemu. *A. 1607. fol. 854. tit.*
Wieczność Zamku.

Takasz Iármole Mieleszkowi ná pušte Siedliscze, w Woiewodztwie
Bracławskim, Omiékince názwane, z tą deklaracyą iednąk, żeby
się niedáley iedno ná puł mile gruntu rościągála. *A. 1601. f. 751.*
tit. Approbacya listu.

Takasz

Tákáſz Kłaſztorowi Oſwiecimſkiemu, ná Karczme názwaná Budy, ze wſzytkiemí należącemí grútamí. *ib. f. 752. t. Dániná Karczmy.*
 Tákáſz Vr. Boryſłowi Zábie, ná Dobrá, w Stároſtwie Bracláwſkim Litewſkim, názwané Obábie. *ibid. fol. 762. tit. Dániná Boryſłowi.*
 Tákáſz Vr. Ráfałowi Tármołiczowi Soryckiemu, ná Imienifzcie Kurklewſkie, Pithokumpie názwané, w Woiewodztwie Trockim. *A. 1607. fol. 865. tit. Soryckiemu wieczność.*

Tákáſz Puſtyniey, Vmán, názwaney, w Stároſtwie Bracláwſkim, leżący, Vrodzonemu Wálentemu Alexándrowi Kálinowſkiemu. *A. 1609. f. 896. tit. Dániná Puſtynie.*

Tákáſz Vr. Stániſławowi Skiwſkiemu, ná dziewięć włok, w Skiwach. *A. 1613 fol. 26. tit. Dániná.*

Tákáſz Vr. Mikolájowi Korſſowi, ná Máietność Kryzborská, w Inflánciech, w Woiewodztwie Wendenſkim, leżącą, ze wſzytkiemí przyległoſciami. *A. 1623. fol. 17. tit. Wieczność.*

Tákowáſz Xiążętom Ich Mciom Rádziwilom, ná Máietność Indurę, ze wſzytkiemí ieý należytoſciami. Y Proceſſá Skárbowe o tę Máietność zkáſſowano. *A. 1616. fol. 43. tit. Wieczność Indurſka.*

Tákáſz IMP. Korwinowi Gaſiewſkiemu, Woiewodzie Smoleńſkiemu, ná Porzecze Biberow, y Głuſzyce, w Woiewodztwie Smoleńſkim. *A. 1631. fol. 19. tit. Dániná Pánnom.*

Tákáſz Vr. Iędrzejowi Sokolnickiemu Zołnierzowi zaſłużonemu, ná Horozáná, w Woiewodztwie Ruſkim, w Ziemi Lwowskiej. *A. 1658. fol. 29. tit. Nagrodá zaſług.*

Tákáſz Vr. Krzyſztoſowi Káwieckiemu, ná Wieś Hermán, w Woiewodztwie Podolſkim, á w Powiecie Iátyczowſkim, leżącą. *V. t. Przywileý.*

Tákáſz Vr. Fromholdowi z Ludenhausu Wollſowi Stároſcie Dyneburſkiemu, ná Wſi, Ianifzow, Klonowkę, z przyległoſciami, w Woiewodztwie Pomorſkim leżące. *A. 1658. fol. 49. tit. Wieczność.*

Tákáſz Vr. Dánielowi Wyhowſkiemu, ná Smiſo, *alias Táſmin* z Zamkiem, Konſtántynow, Báklę, Orłowiec, *cum adjacentijs.* Z tą deklaracyą, iż ieſliby ſię pokazało, że te dobrá były *jurus hæreditarij; poſt euiſſam coram Ordinibus Regni hæreditatem*, od tych, którzyby ſobie prætendowali, ná przyſzłym Seymie commutácią Rzeczpoſp. uczyni. *A. 1659. fol. 56. tit. Dániná..*

Pokazał dowodnie, ná te dobrá dziedzictwo ſwoie, Vr. Stániſław Koniecpolſki Woiewodzie Sendomirſki, A że to przeciwko dawnym prawom, o nieukazaniu praw, ſtało ſię; wárowáno Woiewodztwó Vkráinnym, iż takowych praw pokazanie, áni *ad praſens*, áni nápotym, *in ſequelam*, ieſć nie ma. *A. 1661. f. 31. t. Securitas Bonorũ.* O pokazowaniu Praw ná dziedzictwá. *V. infra*, Dobrá Szlacheckie.

Tákáſz Vr. Konſtántemu Wyhowſkiemu, y Potomkom ie go con-

Ce

ferowana,

ferowana, na Miasieczko Lisiąkę, y przywilej z cuietią approbowano. *A. 1659. fol. 57. tit. Dániná.*

Vrodzonego Ierzego Chmielnickiego, przy Dáninách, Oycu iego, przez Krola IM. Iana Kázimierza conferowanych, zachowano, y Przywileie na to dane, na osobę iego, oprócz Dobro do Stárostwa Czechryńskiego, należących, approbowano. *ib. tit. Deklaracya łaski.*

Dániná Tymoszewi Noscowi Oboźnemu Zaporowskiemu, na Kápułtną Dolinę, Dorekowiec z Futorem, Czerepowo, od Stárostwa Korfuńskiego. *ibid. fol. 57. tit. Deklaracya łaski.*

Takaz Vr. Hrehoremu Vláníckiemu, na Nosówkę, y Kisielowkę, w Woiewodztwie Czerniechowskim. *ibid. tit. Dániná.*

Takaz Vr. Fedorowi Wyhowskiemu, na Steblow z należytościami, od Stárostwa Korfuńskiego. *ibid.*

Takaz Hrehoremu Lésnickiemu, na Olszaną z przynależytościami, od Stárostwa Korfuńskiego. *ibid. f. 58. t. Deklaracya łaski.*

Takaz Vr. Hlebom Kofzńńskim, na Kofzńń, y Berezyńńskie Dobrá, w Woiewodztwie Mścisławskim, leżące. *ibid. fol. 15. tit. Approbacya Przywilejow-*

Zkáłłowano po tym tę Dáninę, *ob crimen perduellionis* Adámá Kofzńńskiego: Bratá iego tylko Ierzego Márcyńń Kofzńńskiego, przy części swoiey zóttáwiwszy. *A. 1661. f. 17. t. Cassatio Dániny.*

Takaz Ierzemu Chmielnickiemu, na Dzierzawy, Hádziacká, y Mirhorodzká: Y Przywileie na infzę dány, niegdy Dánielowi Wyhowskiemu, y Máłżonce iego Helenie Chmielnickiey, y Potomstwu ich, także Vr. Nieczajowi y Máłżonce iego Stephánidzie Chmielnickiey, wydáne z Káncelláryey, approbowano *Ibid. fol. 63. tit. Dániná.*

Takaz Vr. Páwłowi Teterze, na Demidowá, Liturowkę, Abrá mowkę, Rákowkę, y Woronki dwie, *cum omnibus attinentijs.* *Ibid. fol. 65. tit. Approbacya Przywileiu.*

Takaz Vr. Alexandrowi Hiláremu Połubńńskiemu, Pisárzowi Polnemu W. X. Lit. na Rudobielkę w Powiecie Mozyrskim. *ibid. fol. 16. tit. Grattitudo.*

Takaz Vr. Władysławowi Cháleckiemu, na Moliczadz, w Powiecie Słonimskim, *cum omnibus pertinentijs.* *ibid.*

Takaz Vr. Ianowi Miniewskiemu, na Ihńátowo, y Pucewicze, w Woiewodztwie Nowogrodzkim, *cum pertinentijs; non derogando* prawom y grńńcom, *et contiguitate* Miáłtá Nowogrodzkiego. *ibid.*

Takaz Vr. Frńńciszkowi Grochowskiemu, na Puł wioski Wilńńowicz, y Worobińńow, *cum pertinentijs*, w Woiewodztwie Brzeskńń. *ibid.*

Takaz Vr. Hieronymowi Dánielowi Konstántemu, y Páwłowi Woyniłowiczom na Zelinę Służeb puł-pięty, *cum attinentijs omnibus*, w Woiewodztwie Mścisławskim. *A. 1662. f. 19. t. Wieczność*

Takaz Vr-

Tákafz Vrodzonym, Krzysztophowi Strażnikowi W.X.Lit. Zygmuntowi, y Alexandrowi Lettowom, ná Vdziebno wielkie, y má. fe, Łotoki, y Szmiadz, y Láurinowlás, ze wšytkiemí przynależytościámi, w Powiecie Stárodubowskim. *ibid. fol. 20. t. Wieczność.* Tákafz Vr. Ierzemu Komárowi Woyskiemu Wendenskiemu, ná Dobeyki *alias* Buciány, Woytany, Zyburtány, Kończuny, Woyskiniki. *Ibid. fol. 23. tit. Vkontentowanie.*

Tákafz Vr. Gábrielowi Kierznowskiemu, ná Wieś Trofityń, w Powiecie Rzeczyckim. *Ibid. fol. 20. tit. Wieczność.*

Tákafz Vr. Piotrowi Rudominie Duśiáckiemu, Stároście Stárodubowskiemu, ná pewne Dobrá, od rzeki Krewney, Pokrewnie, názwáne, od włości Obelskiej *antiquitus* alienowáne. *A. 1667. f. 69. tit. Wieczność.*

Tákafz IMP. Alexándrowi Micháľowi Lubomirskiemu, Woiewodzie Krákovskiemu, ná plác dla zbudowánia Szpichlerzá, we Wśi Krolewskiej, Przykopie, w Woiewodztwie Sendomirskim, leżącey. *A. 1676. fol. 49. tit. Plác ná Szpichlerz.*

Tákafz Vr. Ianowi Kázimierzowi Zelskiemu, ná młyn Kierznowski názwány, nád rzeką Nurcem, w Ziemi Bielskiej, leżącey, z gruntámi, y przynależytościámi. *ibid. fol. 51. tit. Młyn Kierznowski.*

Tákafz Vr. Szpilowskiemu Woyskiemu Rzeczyckiemu, ná Dobrá Bereżytnińskie, y Nieściorowskie, w Woiewodźiſtwie Mściśławskim, leżące, także ná Zeliwle. *non obstante crimine* Koſzánskiego, & *Constit. A. 1661. o tym. A. 1676. f. 23. t. Declaratio* Práwá.

Vide o tym supra.

Tákafz Vr. Ianowi Kázimierzowi Sielickiemu, Skárbnikowi Rzeczyckiemu, ná pewne Wioski, w Stároſtwie Bobruyskim, *iuri reformatorio* Krolowy Iey M. Ludowiki Maryey służące, w Przywileju ſipecyfikowáne. *A. 1659. fol. 15. tit. Approbacya Przywilejow.* Kupił te Dobrá potym IMP. Hiláry Alexander Poľubinski Márſza, ſek W. W.X.Lit. ktorých ze *perpetuo jure* má *gaudere*, onemuſz, y Potomkom iego *cauetur. A. 1677. f. 17. t. Reaſſumptio Libertathey.* Tákafz Hieremiowi Xiążęciu IM. Wiſniowieckiemu Woiewodzie Ruſkiemu, ná dobrá Rzeki Horol, zá włość iego, przez Commiſiá, do Moskwy odpádłá, Nedryháilow názwaná. *A. 1649. fol. 8. t. Wieczność Horolá.*

Tákafz Vr. Hermánowi Gánskoſſowi Chorążemu Derptskiemu, ná ſześć Włok puſtych, y ſześć Morgow Meyluny názwánych: *ſalvus oneribus Reipub: & ſervitio bellico. ibid. fol. 46. tit. Gratitude.* Tákafz Ianuſzowi Xiążęciu IM. Rádziwiłowi Stároście Zmudźkiemu, ná Newel, y Siebier, *cũ attinēt. ib. f. 46. t. Wieczność Ianuſzá.* Tákafz Vr. Mikołajowi Zácwiľichowskiemu, ná wieś Ianuſzewice, *cũ omnib⁹ attinētis* w Powiecie Opoczyńskim. *A. 1652. fol. 10. tit. Wieczność Ianuſzewic.*

Tákafz Vr. Grzegorzowi Mirskiemu, Strażnikowi W.X.Lit. ná Káspę w Woiewodztwie Smolenskim. *ibid. fol. 26. tit. Wieczność*
 Tákafz Vr. Ianowi Czudowskiemu, ná Kufcín, w Powiecie Nowogrodzkim. *A. 1649. fol. 46. tit. Gnititudo.*

Tákafz Vr. Stánisláwowi Bobrownickiemu, Sędziemu Ziěskiemu Brzeskiemu, ná Wioskę Lesniki názwaną, w Powiecie Słonimskim. *A. 1658. fol. 22. tit. Gnititudo.*

Tákafz Vr. Alexándrowi Chořchowskiemu Cześńikowi Orszánskiemu, ná dobrá Zwánieszczewickie, służb puł czwártey, w Powiecie Rzeczyckim. *Ibid.*

Tákafz Vr. Hrehoremu Krumieniczowi, ná Lekfzyce, y Hlinicze, Służb fześć, w Powiecie Mozerskim. *ibid.*

Tákafz Vr. Zienowiczowi Podśędkowi Wilkomirskiemu, ná pięć włok z morgánii fianożętnemi, názwaných Stácyámi, w Xięstwie Zmudzkim. *Ibid.*

Tákafz Vr. Stánisláwowi Lipnickiemu, ná służby cztery, dwie názwane ná Hurcy, á dwie Dáńzkowcy, w Powiecie Mozerskim. *ibid.*

Tákafz Vr. Chodorowskiemu, ná Służeb fześć, po części w Woiewodztwie Wileńskim, y w Powiecie Oszmíańskim, ná których przed tym dwie Wioski názwane Litwiány y Nidziány były. *ib.*

Tákafz Vr. Sámuelowi Iufzkiewiczowi ná Ionánie, *alias* Kudráwce, Lepoginy y Szteltynie, służb pięć, w Powiecie Wilkomirskí. *ib.*

Tákafz Vr. Theodorowi Kierfnowskiemu, ná trzy Włoki Horodeczynká názwane, w Woiewodztwie Nowogrodzkim, leżące. *Ibid.*

Tákafz Vr. Gorskiemu, ná Wioskę Woytowicze. *Ibidem.*

Nabył tę Wioskę v niego, Vr. Málcher Duńin Głuszynski Chorąży Wólkowski, co *approbatur*. *A. 1678. fol. 24. tit. Reásumptia.*

Tákafz Ierzemu Chmielnickiemu ná Dzierzáwę Hádźiácką y Mirhorodzką. *A. 1661. fol. 63. tit. Daniná.*

Tákafz *Exulibus* Woiewodztwa Smolenskiego, y Powiátu Stárodubowskiego záslużonym Oyczyźnie, to iest Vr. Leonowi Pogirskiemu Márfzałkowi Rzeczyckiemu, ná Malewicze, Nikónowicze, y Choczynká. Vr. Hieronymowi Sořtánowi, Podkomorzemu Stárodubowskiemu, ná Chyżów, Rohyn, Nauchowicze. Vr. Stánisláwowi Vnichowskiemu Podśędkowi Smolenskiemu, ná Derewiáczyce, y Bráków. Vr. Władysławowi Giedroyciowi Horodniczemu Smolenskiemu, ná Szeypiaki. Vr. Dymitrowi Połubińskiemu Márfzałkowi Słonimskiemu, ná Szulaki. Vr. Ierzemu Suchodolskiemu, ná włok ósm názwane Záložę; w Woiewodztwie Mścisławskim. *A. 1667. fol. 68. tit. Consolatio Exulibus.*

O Lennych dobrách w tymże Woiewodztwie y Powiecie, w wieczne obroconych. *Vide infra.*

Tákafz Vr. Wáwrzyńcowi Braunowi, ná dwa grunty chłopskie, we wsi Ieżierney, z mieyscámi, ná których młyn y stawek był; *cũ onere* ná niego y Succesorow iego, áby most *visui publico* pobudo-

wał, y on ná zawsze conseruował. Co ma być *citu præjudicium* Dzierzawce leżierney w prowentách. *A. 1676. fol. 35. t. Przeprawá.* Tákaż Vr. Michálowi Baryczcze. ná dwie włoki, w Mokotowie, y ná drugie dwie w Witkowcu. *A. 1677. fol. 41. tit. Włoki dwie.* Tákaż Vr. Marcinowi Kątskiemu Generałowi Artylleriey Koronney, ná Woytoństwo, y Wioskę Drozdowice nazwaną, w Ziemi Przemyskiej, leżącą. *Ibid. fol. 44. tit. Ządzięczenie.*

Dobra Derewná nazwane, w Powiecie Słonimskim, leżące, *Iuris Terrestris* przed Vnią będące, *à per abusum*, po Vniey, w dobrá Lenne, obrocone, *pro bonis Terrestribus*, deklarowano, *Et naturam eorundem bonorum*, iáko przed Vnią były, przywrocono, y przynich Vr. Cypryána Páwła Brzołtowskiego Referendarza W. XLit. *respectu meritorum* iego, wiecznemi czasy zachowano. *A. 1676. fol. 17. tit. Declaratio.*

Plác w Mieście Wólkowiskim, ná vlicy Krzemienickiey Vr. Stánisławowi Tryznie Sędziemu Ziemskiemu Wólkowiskiemu, za cefią Vr. Stárołty Wólkowskiego, prawem dożywotnym, od Krolá Im. Iána Kázimierzá conferowany, *in perpetuum* дано, y do Práwa Ziemskiego inkorporowano. *A. 1661. fol. 22. tit. Plác.*

Młyn Kryczewski, w Kániowie, y Wioskę Rátki conferowano Wáslowi Mitczénkowi. *A. 1659. fol. 59. tit. Nobilitatia Wáslá.* Ná Dániny, Práwa, Obywátelom Tráktu Lubeckiego, *approbantur. V. tit. Woiewodztwo Smoleńskie.*

Gruntý Krolewskie Wsi Iázdowá w Ziemi Wárszawskiej, do dziedzicznych I. MP. Stánisławá Lubomierskiego Márzalká W. Koronnego, *iure hereditatis perpetuo, cum iure Patronatús* przyłączono. *A. 1683. fol. 19. t. Grunt Iázdowá.*

O Dáninach, Klasztorom, Kościołom, Szpitalom, nádanych. *V. sub titulus* Klasztory, Kościoły, Szpitale.

§

Ná dobrách Krolewskich nie mają być dawáne Lenná. *V. infra. Feuda alias* Lenná, w Rusi, y w Podolu, Statutem Alexándrowé dane, zá wieczne máią być rozumiane. *A. 1588. fol. 477. tit. Feuda.*

Feuda także Podlaskie, przed przyłączeniem do Korony tey Ziemie, nadane. *A. 1607. fol. 848. tit. o Przywileiu Podlaskim.*

Approbowano potym tę Constitutią. Co y Woiewodztwu Bracławskiemu słuzyc ma. *A. 1609. fol. 903. t. Approbatia Constitutiei.*

Feudorum interpretationem, z prawa obcego, Krol nie ma pociągáć, ná dobrá Szlacheckie, na pokazanie tego, że Krolewskie są, tylko gdzieby wyrażono - że są *iure feudali* nadane. *A. 1576. fol. 255. §. Także obiecuiemy.*

O tymże, temisż słowy, ná inszym mieyscu. *Ibid. fol. 277. §. Także obiecuiemy.*

13 Dobrá Lenne wieczyste, w Woiewodztwie Czerniechowskim, *naturam Terrestrium præferentia*, ponieważ tam *merè* dziedzicznych nimasz, za wolne, iako inne Szlacheckie w Rzeczyposp: od sustentowania żołnierza, *in perpetuum, sub pæna, in delinquentes, perpetuæ bannitionis, & triplici damnorum refusione, declarantur.* w Declaratcy podatkow Woiewodztwa tego. A. 1646. fol. 19. Woiewodztwo Czerniechowskie.

15 Znowu *cauetur*, aby też Dobrá od stacyi, y leż żołnierskich, wolne zostawały, *sub Legibus & pænis*, o Dobrach Ziemskich. A. 1647. fol. 3. tit. *Auctia*.

2 Toż służy y Woiewodztwu Smoleńskiemu. *ibid.* fol. 6. tit. *Naprawa*.

17 Prawa Lenne, obudwu tych Woiewodztw, Czerniechowskiego, y Smoleńskiego, nigdy *in aliquam dubietatem* nie mają, być przywodzone: *exceptis plebeijs*, którzy takowych dobr nie mogą być *capaces*. *Ibid.*

Lenne dobra wszystkie, w WXLit. zadnym *assignation*, Hetmańskim, na chleby, y Stánowiska żołnierskie, ani inżym niezwyčajnym ciężarom podlegać nie mają: y choćby wyszły, takie *assignatie*, dzierzawcy onym *parere* nie powinni. A. 1661. fol. 12. tit. *Securitas* Dobr.

Lenno dáne Vr. Temrukowi Szymkowicowi, na trzydzieści y ośm włok, y z pustemi, y z Zásćiankami w Gorsdowskiej włóści, w Stárośtwie Zmudzkim, y z osobną na siedmdziesiąt włok osiadłych, a trzydzieści pustych, które zwano, Poimskie Woystwo, z Zásćiankami, w Stárośtwie Iurborskim. A. 1598. fol. 701. tit. *Lenno*.

Lenno *Sulimom*, Stephánowi Stárszeniu, na Dymier, Seuerinowi, na Kozáry, Theodorowi, na Iulcze y Bereski, Stephánowi Młodszemu, na Cyble. A. 1659. fol. 57. tit. *Declaratia* łaski.

Lenno Sámuelowi Zarudnemu Sędziemu Woyskowemu Zaporowskiemu, na Dobra Sávulich, w Woiewodztwie Kiiowskim. *ib.* tit. *Nobilitatia* Zarudnego.

Lenno Sámuelowi Mażiepie, na Sioło Kámienice, w Woiewodztwie Kijowskim. *Ibid.* fol. 59. tit. *Dánina*.

Lenno Ostaphowi Feckowiczowi na Szándarowkę, *ibid.* tit. *Nobilitatia* Ostapha Feckowicza.

Lenno Vr. Ierzemu Niemierzyczowi, Podkomorzemu Kijowskiemu, Stároście Owruckiemu, y Potomkom iego, na Wsiach Łopienniki, Łacki, y Ruski z Dobryniowem, w Woiewodztwie Ruskim, Ziemi Chełmskiej, leżących, conferowane. A. 1659. fol. 48. tit. *Wsi*.

Tęż Wsi potym w Dom Práźmowskich, a mianowicie na osobę Vr. Wojciechą Práźmowskiego Chorążego Wołyńskiego, z prawnem

wem Lennem przeniesiono. *A. 1667. fol. 32. tit.* Wsi Lopianiki, Lenno Błaziowi, y Andrzeiowi Głosińskim, Braci, na Baklikę, y Iaskmanicę z Siedliskami. *A. 1661. f. 64. t. Nobilitacia.*

Lenno na Czarną Kámionkę, Ostaphiciowi Gwowskiemu. *Ibid.*

Lenno Ostaphiciowi Fedorowiczowi, na Młyny, iedę od Szeniow Kruczennikow, á drugi Dmitrow, Buław nazwany. *Ibid.*

Lenno Ieremiaszowi Vroszowiczowi na Futory, Fáltowkę, y Porochomowkę. *Ibid.*

Lenno Vr. Hrehoremu Hulánickiemu Pulkownikowi Korfzuńskiemu, na dobra, Pozar, rzeczone. *Ibid. f. 65. t. Approbacya Przywileiu.*

Lenno Maximowi Butyhy, na Miásteczko Hayfin. *Ibid.*

Lenno Ianowi Fedorowiczowi Iachowskiemu, na Miásteczko Boiazkę, *cum attinentiis Ibid.*

Dobra, lennem prawem, Obywátelom Woiewodztwa Smoleńskiego, y Powiatu Stárodubowskiego, słuzące, w wieczne im obrocono, *salus, per omnia, oneribus*, ktore do Zanikow pełnić powinni, iáko służbę wojenną: y Przywilej na to z Kancellarij, zá áttéstacyą Hetmanow WXLit. wydać obiecáno. *A. 1662. fol. 17. tit. V. kontentowanie.*

Lenno Micháłowi Zielinskiemu Pulkownikowi Bracławskiemu, na dáning Siofá Serebryná. *A. 1661. f. 64. tit. Nobilitacya.*

Lenno Vr. Kázimierzowi Ianowi Więnczowiczowi Podczászemu Trockiemu, na folwárk Zánkupiány, w Woiewodztwie Trockim, w Lesnictwie Niemonoyckim. *A. 1676. fol. 20. t. Approbatio Zasług.*

Lenna, na Czerefá y Steliszczę, w Powiecie Bracławskim, Vr. Andrzeiowi Záwiśię Piárzowi WXLit. także Vr. Marcinowi Wołodkowiczowi Horodniczemu Minskiemu, na Wieś Lewonowiczę, w Powiecie Wołkowiskim, ápprobowano. *A. 1677. fol. 21. tit. Approbacia.*

Lenna w Woiewodztwie Smoleńskim, od Krolá Im. Ianá Kázimierza, poltrzelány w Kuszlikowskiey potrzebie, conferowane ápprobowano. *V. tit. Przywileie.*

Lenno na Słobodkę Kłapin, w Tráckie Czeczerskim, Vr. Pawłowi Makárewiczowi conferowano *A. 1667. fol. 68. tit. Consolatio Exulibus.*

Feudum Xięstwa Pruskiego. *V. tit. Xięstwo Pruskie.*

Feudum Lemburká y Bytowá. *Vide tit. Powiaty.*

Feuda, ktore podlegly executiey. *Vide tit. Executia.*

§

Dzierzawę Sannik, ze Wsiánu należącemi, w Summie piętnastu tysięcy, *ad extenuationem*, do stá lat, conferowano IMP. Hieronymowi Gostomskiemu Woiewodzie Poznáńskiemu, y Successoró jego, *A. 1609. fol. 896. tit. Pozwolenie.*

Emjitenst

Emphiteusis do lat sześciudzieściat. Vr. Władysławowi Lefzczyńskiemu, Podkomorzemu Brześcińskiemu, na Dzierzawę, Miasteczko; Dubno, wieś stara pod miastem, Vchanke, Strzelce, Kładniow, Brzozowiec, ze wszystkimi tey Dzierzawy przynależytościami. *Saluis oneribus Reipub:* iako to Quarty starey, y nowey, do Rawy. *A. 1653. fol. 20. tit. Consens.*

Emphiteusis Vr. Stanisławowi Szarbiewskiemu Stároście Grabowieckiemu, względem kosztow iego, na restauracya Zamku Grabowieckiego, położonych; na wieś Miączyno, do lat sześciudzieściat. *A. 1658. fol. 50. tit. Opátrenie.*

Emphiteusis IMP. Stephanowi Czárnieckiemu Woiewodzie Ruskim, do lat trzydziestu, na Rátno, w Woiewodztwie Ruskim, w Ziemi Chełmskiej, leżące, *cum omnibus attinentijs.* Co się ma ráchowác, *post extinctam* onego śanego, y Małzonki iego *aduitalitem*, Successorom tegosz IMP. Czárnieckiego. *Saluis iuribus Reipubl: & Quartæ. A. 1659. fol. 24. tit. Nagrodá Zastug.*

Emphiteusis IMP. Piotrowi Opalińskiemu Woiewodzie Podlaskiemu, na Dzierzawę Pietrzykowską, do lat trzydziestu, co się ma ráwác *post extinctam* onegosz y małzonki iego *aduitalitem.* *Saluis iuribus Reipub: & Quartæ. Ibidem.*

Emphiteusis Vr. Máryuszowi Iáskolskiemu Strażnikowi Woyskowemu, na Stulno *cum attinentijs*, do lat trzydziestu, *post extinctam aduitalitem* iego. *Saluis iuribus Reipub: & Quartæ. ibid. fol. 25. tit. Vr. Iáskolskiemu.*

Emphiteusis takowymże Sposobé, Vr. Woyciechowi Bieniewskiemu Podczászemu Hálickiemu, na Rakowiec, y Siemianówkę, w Ziemi Hálickiej, w Powiecie Kołomyjskim, do lat trzydziestu, *cum hac conditione*, żeby *Possessores*, pomienioną fortecę, w murách cōferwowáli. *ibid fol. 26. tit. Fortecá Rakowiecka.*

Vr. Ereniánowi Dębińskiemu Káztellánowi Rogozińskiemu, względem zniesienia cále, przez oboz Koronny, dobr iego y małzonki iego dziedzicznych, pozwolono, *in vim recōpensæ*, kupić Dobrá Krolewskie, Rozemberg y Nierzeszyn, w Woiewodztwie Pomorskim, w Powiecie Tczewskim, leżące, y *post ius acquisitum* v terażnieyszey Possessorki, *vel decessum* oney, onész *cum omnibus attinentijs & pertinentijs*, do lat trzydziestu, onemu y Potókom iego állekurowáno. *Saluis oneribus Reipub: & Quartæ. ibid. fol. 30. tit. Reassumptio Statutu o dobrách dziedzicznych, przez obozy, zniesionych.*

Emphiteusis Successorom Vr. Stánisláwa Donhoffá Stárosty Wieluńskiego, na Dzierzawę Sokolską, do lat czterdziestu. *Saluis oneribus Reipub: & Quartæ.* Co się ma záczynác, *post decessum* Vr. Anny Euphemiey Xiężny Rádziwiłowney Małzonki pomienionego Vr. Stárosty Wieluńskiego. *A. 1661. fol. 12. tit. Állekuracya Summy.*

Emphiteusis

Emphiteusis Vr. Władysławowi Wilczkowskiemu Stárosćie Zwinogradzkiemu, która się ma począć, od śmierci jego, do lat piętnastu, na Ozomlą z Bortutynem, y Zukow z Zukowkiem, y Kámionobrod z Czuynowem, w Woiewodztwie Ruskim. *Saluâ solutione Quartæ, & statuis, & oneribus Reipub. A. 1662. fol. 27. tit.* Nagrodá zasług.

Emphiteusis Vr. Gábrielowi Silnickiemu Łowczemu Lwowskiemu, na Dubrniow, y Pukow, w Woiewodztwie Ruskim, w Ziemi Hálickiey, do lat piętnastu. Co się ráchowác ma, *post extinctũ jus aduitalitium* jego, y Małżonki jego. *ib. fol. 28. tit.* Nagrodá zasług. Potym conferowáno to iemu, y Potomkomu jego, na wieczność. *A. 1667. fol. 29. tit.* Nagrodá zasług.

Emphiteusis Vr. Piotrowi Łackiemu, na Pláskowice, Turowice, y Rudzisk, w Woiewodztwie Sendomirskim, w Powiecie Opoczynskim: *Saluâ solutione Quartæ, statuis, & oneribus Reipub. ibid. fol. 29. tit.* Vr. Piotrowi.

Emphiteusis Vr. Konstantemu Sofzynskiemu, takowymże sposobem, na Swiecznią, w Woiewodztwie Podolskim, do lat piętnastu. *Saluâ solutione Quartæ, statuis, & oneribus Reipub. Ibid. tit.* Vr. Sofzynskiemu.

Emphiteusis Vr. Albrychtowi Ciechánowieckiemu, Márfzałkowi Orzánskiemu, na Kuszliki *cum attinentijs*, w Woiewodztwie Połockim, do lat trzydziestu: *Salus oneribus Reipub. ibid. f. 18. t.* Consens.

Emphiteusis Vr. Brodowskiemu, na Woytostwo Brodátycze, do lat piętnastu. Co się ma zacząć, *post extinctum jus aduitalitium* jego, Successorom jego. *Salus oneribus quibus Reipubl: & Statuis Ibid. fol. 39. tit.* Zásłużonym Zółnierzom.

Emphiteusis takimże sposobem, Vr. Raczkowskiemu, na wieś Piekary, do lat piętnastu. *Ibidem.*

Emphiteusis takimże sposobem, Vr. Zelisławskiemu, na Woytostwo Krzczonowskie, do lat piętnastu. *Ibidem.*

Emphiteusis takimże sposobem, Vr. Záboklickiemu, na wsi, Olszánik, y Czercháwę, do lat piętnastu. *Ibidem.*

Emphiteusis takimże sposobem, Vr. Zielonce, na Woytostwo Korofzynskie, do lat piętnastu. *Ibidem.*

Emphiteusis takimże spospbem, Vr. Osmolskiemu, na Rudkę, y Ryszki, do lat piętnastu. *Ibidem.*

Emphiteusis Vr. Ianowi Kázimierzowi Kierdejowi Márfzałkowi Grodzińskiemu, do lat czterdziestu, na dobrá Przewálskie, y Filipowskie, *cum omnibus attinentijs. Non derogando Przywilejom, ante unionem*, na Dzierzáwę Przewálską, wniesionej Summy. *Salus oneribus Reipub. A. 1667. fol. 13. tit.* Záchęcenie.

Emphiteusis do lat 50. na Stoiánowie, w Woiewodztwie Belskim, y Niedzwiádzie w Woiewodztwie Sándomirskim,

Dd

respectu

respectu ruiny dziedzicznych Podhaieckich włości, przez *incurſie* nieprzyjaćielskie, y lokowanie obozow ponieſionej, dziedzicom tychże włości pozwolono, y na przyſzłym *Coronationis* Seymie, *lege cauere* to obiecano: y na potym, żeby Obozy na Dobrach dziedzicznych lokowane nie były, wárowáno w Exorbitancyách, ná Electiey Krolá Michála. A. 1669. tit. Ruina Podháiecka.

§

OEkonomie Krolewskie *recensentur*: Zupy Krákowskié, Zupy Olkuskie, Zupy Ruskie, Cła Koronne, Cła Ruskie, Cła Płockie, Stárostwo Sendomierskie, Stárostwo Samborskie z Ożiminą y z Medenicami, OEkonómia Málborska Wielkorządy, Rogozno, Czczew, Funtezoł Gdański, Elbinski, Ryski, Meniczne, y Podwodne pieniądze: *salus iuribus* Zamkow Mázowieckich, ná którychby poprawę, nádanie Cła było pokazane. A. 1590. fol. 567. tit. *Rationes* Stołu.

A w Litwie, Grodno, Száwle, Brześć z Kobrynem, Mohiłow, Olitá, y Mytá stáre. A. 1589. f. 530. t. *Ordinatio*.

W Inflánciech, Derpt, y drugi Zamek potym miał być náznáczony A. 1590. fol. 508. tit. Stárostwá Infláńskie.

Menicznego prowentu, wstąpił Krol IM. Zygmunt III. Rzeczyposp: *post fata sua*. A. 1632. t. Opátrzenie. *Vide. tit. Krol.*

OEkonómie, nád te, ktore právem są opisane, nie mają być przyczyniane, á nowe mają być zniesione. A. 1607. fol. 834. tit. OEkonomiách.

I ná Electiey Krolá IM. Władysławá IV. wárowáno, *in Pactis Conuentis*, áby OEkonómie przyczyniane nie były. A. 1632. f. 14. §. OEkonomiy.

Znowu o tymże *cum hac declaratione*: iż ktoby iaką OEkonomią przyczynioną, nád prawo opisane, arendował, ábo administrował; má być, *ad instantiam cuiusvis*, ná Trybunał *inter causas Officij* pozwány, & *pæna peculatus* kárány. A. 1633. fol. 31. t. OEkonómie.

Ná OEkonomiách ábo Dobrach Stołu Krolewskiego, ktoby otrzymał iákie Práwo; miał się z nim, *pro cognitione*, ná przyszły Seym, bez pozwu, stáwić *peremptorie*. A. 1589. f. 517. t. *Rationes*.

A ná potym nie má nikt nic ná nich vpraſzać, *sub pænis, de non obliganda Terra Sandomiriensi, descriptis*. A. 1590. f. 577. tit. *Rationes*.

Ná OEkonómie, Cła, y insze Prowenta, Stołowi Krolewskiemu należące, Przywileie wydawáne być nie mają, to iest, lurgieltámi zadnemí, y dáninami nie mają być onerowane. Aktoby takowe Przywileie otrzymał: *pænis in A. 1590. Statuto de non obliganda Terra Sandomiriensi, expressis*, y Przywilej *nullitati sub iacebit. salus modernis*

modernis, possessoribus A. 1633. fol. 31. tit. OEkonomie.

Dobrá zádne do Stofu Krolewskiego należące, ani iurgielty ná nich, osobom Duchownym, ani árendy, ani administrácyę dawáne y pozwaláne być nie máią. A. 1633. fol. 26. tit. ODobrách.

Dobrá *ad Mensam Regiam* należące w Koronie, y w WXLit. y Pro-
uentá z nich, zadnemi summámi, iurgieltámi, pensíami, dozy-
woćieni, lekkienii árendámi, ani *ad uitam*, ani *ad meliorem pro-
uisionem*, ani tecz *ad beneplacitum*, ku vinnieyszeniu pożytkow
Mense Regie, onerowane być nie máią. A. 1635. fol. 6. tit. O
Dobrách.

Ani Przywileiow vprászác się niegodzi, *sub pænis* w Koronie, we-
dle Constitutiey. A. 1590. á w WXLit. pod vtráceniem Dobr,
ad instantiam Instigatoris, podług porzádku Constitutiey A. 1607.
o Procefsie Skárbowym opisanego. *Ibid.*

Wszystkie Listy, Przywileie, ná pensie, iurgielty; y libertácyę
Miaśt w Koronie, y WXLit. z vblizeniem prowentow Stołowych
Krolewskich, otrzymáne po Koronácyey A. 1633. z káślowáno.
ibid.

Pod toż prawo *cassationis, & nullitatis Priuilegiorum*, podpádáią
Dobrá, do Ekonomiy Krolewskich należące, ná którychby so-
bie kto vprosił wolności, żeby do Skárbu, pensiy náznaczonych
nieplácił; takowe Dobrá kázdy, będąc *Processu fisci conuictus*, trácić
ma *ibid.*

Pieczętarze takich Przywileiow wydawác nie máią. Ani Podskár-
bowie intronísiey takowym ludziom dáwác będą. *Ibid.*

A te wszystkie Dobrá, ktore vdzielnemi Przywileiami Krolá IM.
Zygmuntá III. od OEkonomiy dáne są; *post decessum modernorum,
possessorum*, do tychże OEkonomiy wracác się będą, y Przywileie
na nie, wydawáne byc nie máią, *sub nullitate* onychże. *Ibid.*

O Dobrách stołowych, *Priuilegium Ordinationis, in Volumen
Legum*, inferowác kazáno, z tą melioratją, że *contrauenientes* te-
mu Przywileiowi, y temu Prawu, nie *violenter* odbieraniem
Dzierzáw, iáko Prżywiley w sobie ma, ále *uiá iuris*, w Procefsie
Skárbowym w spomnioną, do vtrácenia Dzierzáw, y innych *pænas*,
máią byc przycisnieni. *Ibid.*

Znowu o Dáninách, dożywoćiu, iurgieltách &c. ná OEkonomiách;
iż *pæná priuationis, triplicis pensonis, & speculatis*, ná Seymie, *ante
omnes causas etiam criminales*, Procefsiem Skárbowem, o iurgiel-
tách, *peremptorie ad instantiam Instigatora, ex delatione* Skarbu,
ábo ktoregokolwiek Posła, *decernendá* kárani być máią, którzyby
wzescé Niedziel po publicátiey Constitutiey, Dobr takich, do
dispositiey Podskárbiego Koronnego, nie oddali. A. 1638. f.
3. tit. O OEkonomiách.

A Podskárbi Koronney, *sub pæna priuationis Officij, ad delationem*

Posłów Ziemskich, ktoregokolwiek Woiewodztwá, odebrałszy ie, *plus offerrenti*, Szlachcicowi iednak Polskiemu, w arendę one pusić, á kontrakt do Xiąg Metryki Skarbowey podać ma. Prowentow zaś z tad wziętych, ná nic infzego, tylko ná potrzebę Stołu Krolewskiego, y infze, zá wiadomością Krolá, wydawać powinien, *Ibid.* I vpraszać ich nikt od tad, áni trzymać nie ma, tylko ná dziesiątym groszu z czynszow, y dziesiątym snopie, według táxy Skarbowey, tak w Koronie, iako y WXLit. *sub pænis iisdem*: Czego Podskárbowie oboygá Národow, także y porządku wnoszenia pieniędzy do Skárbu, według Proceßu Skárbowego A. 1607. tak w Koronie, iako y w WXLit. opisanego, *sub priuatione Officij, ad instantiam*, ná Seymie ktoregokolwiek z Posłów Ziemskich, z pilnością przestrzegać, y *contrauenientes* temu Prawu, *uia iuris* w Proceßie pomienionym Skárbowym *expressi*, do vtrácenia Dzierzaw, y infzych *pæn* pociągáć máią. A rathy przychodzące, do Podskárbich oddawáne będą, zá ich quitámi. A. 1641. f. 1. t. Dobrá Stołu Nászego.

W WXLit. wšytkie te Dobrá, z ktorych przed tym prowent do Stołu Krolewskiego należał; do tegoż Stołu, *saluis modernis possessoribus* przyłączono: w Koronie zaś prowent, we wšyższych cocturách Soli, która się w Dobrách Krolewskich wárzy, od káżdey panwie wywárzoney, po zł. dziesiąci *ab hinc* náznáczono. A takowe Dobrá w WXLit. y *coctura* w Koronie, máią być przez PP. Podskárbow, Krolowi podáne, y *in Volumen Legum*, wpísane. *Ibid.* Derewnićtwo, Woyskownićewo, Młyny, y infze Dobrá w W. X. Lit. ktoreby od OEkononuiy odeszły, *a antiquitus ad mensam Regiam* należały; ma Podskárb w WXLit. *iure mediante, sine intermissione*, recuperowác. *Ibid.*

Dobrá *Magnæ Procurationis, in integro*, także máią zostáwać. á kto by cokolwiek z nich vpraszać miał, ábo przed tym vprosiłszy, do fześci niedziel, *post publicationem* Constitutiei, *quocunq; titulo* trzymał; taki *pæná peculatús in eodem foro*, iako wyżey, o infze Dobrá OEkononuičné, karány być ma. A. 1638. fol. 3. t. o OEkononiach, Ná Clách y Żupách, y infzych wšyżkich Dobrách, do stołu Krolewskiego, należących, ktoby co lub Iurgieláni, lub dárowizny solá, álbo pieniędzmi vprosił, álbo ktoryby Administrátor, z tych prowétow, co vproszoného wydawał; tak ten, iako y ow, dziesiątkie tysięcy grzywien, *Parti & iudicio per medium, ad instantiam Instigatoru*, álbo Poslá ktoregokolwiek Woiewodztwá ná Seymie, ma być karány. *Ibid.*

Pieczetarze zaś, Przywilejow zadnych, ná zmnieyzenie dochodów *mensæ Regiæ* pieczętowác nie máią. *Ibid.*

Non obstante Constitutione A. 1590. może Krol zázwdy takie dobrá rozdawác, dożywotnem prawem. A. 1601. f. 730. §. Nie máią.

Ná cle-

Ná electiey Krolá IM. Władysława IV. *in Pactis cōuētis* wárowáno; że dobrámi, ktore do stołu Krolewskiego należą, według Práw y Przywileiów, Krol száfować má. *A. 1632. fol. 14. §. Oekonomiiy.*

Z Stárostw Sądowych, *ad bona mensę Regię*, należących, trzy części prowentów *ad mensam*, czwarta ná Quártę, á piąta Dzierzawcy, wydáne byc máią. *A. 1638 fol. 3. tit. o Oekonomiách.*

Potym postánowiono, aby edfacywszy pewne dobrá, przez Commiszarze do Iuridiki, z inszych, ktore *merę ad mensam Regiam* náznáczone będą; Stárostowie, iáko y drudzy Administratorowie dobr Krolewskich, dziesiątym groszem z czynszu, y dziesiątym snopem z vrodzáju, kontentowali się. *A. 1641. f. 1. t. Dobrá stołu.*

W Przywileju przywrocenia Xięstwa Kijowskiego, do Korony Polskiey, *cauetur*, aby Krol dobrá stołu swego Krolewskiego, według Statutu Polskiego, rozdawał. *A. 1569. fol. 166. §. Wszakże.*

Dobrá stołu Krolewskiego, ktoby sobie vprosił, á potym, máiąc to zá Dziedzictwo, komu inszemu przedał, álbo przefrymárczył, álbo iákimkolwiek sposobem zbył; ná tych dobrách, *possessorá* Krol má pátrzyć, á *possessor Euictora*, ktory mu się zápisal. *Euictor* zaś *peremptorię & extra Districtum*, zá Dworem, *etiam extra Regnum*, w tey samey mierze, odpowíadać powinien, y zápisowi swemu *euictionis, non obstantibus quibuscumque dilationibus & limitationibus aliorum terminorum, allegationeq; euocationis*, dosyć czynić, y sumnę odłożyć, álbo záfrymárczone dobrá wrocić; bo nie mákřza *euictia* má być rozumíana, iedno sumnę tylką, á nie więkřzą, iáką wziął, má odłożyć y wrocić onemu, ktoremu się zápisal. Do tąd iednak *possessor bonorum illorum*, w vzywaniu ich, zostawać má, poki mu się z Dekretu Krolewskiego, od *Euictorá*, dosyć nie stánie. *A. 1562. fol. 18. tit. o Zastępcy.*

Euictor euictorá gdyby miał, takéże práwé może postąpić z nim. *ib.* Także y o Dziale rozumieć się má. A gdzieby nie byłá miánowana sumná, iedno dárem zápisana; má przysiądz *possessor*, zá iáką sumnę tego dostał. co się y o podniesieniu summy rozumieć má, iż *possessor* przysiądz má *super quantitatem Summe, iuste & uere persolue.* Tofz y o frymárkách, w Dobrách Krolewskich. *ib. fol. 19. §. Temu się tefz.*

Sądzenie takich spraw, o dobrá stołu Krolewskiego, do przyszłego Seymu odłożono. *A. 1565. fol. 107. tit. Odłożenie.*

Ieszczé do dálřzego. *A. 1566. fol. 127. §. Do ktorego.*

Ieszczé do dálřzego. *A. 1567. fol. 138.*

Oekonomie Krolewskie, pod Lustracyą, *ex nunc* podpadać máią, wyiáwřzy Cłá, Zupy, y Samborská, Málborská, Oekonomie, také Wielkorzády Krákovskie. *A. 1601. fol. 729. §. Ci tedy.*

Oekonomiiy W X Lit. administracya má się odpráwować wedle Przywileju Krolá IM. Zygmunta III. ná Seymie *A. 1590. (quod su-*

pa vide) deklarowanego. O co *forum* na Seymie, *Et pænā priuatiōnis, sub pænā peculatis*. A. 1638. fol. 3. tit. Oekonomie.

W Oekonomiach Pruskich spustoszących przez wojnę, contracty z Skárbem do lat pewnych zawarte, w całe zachowano. *Ibid.*

Znowu o tym. Po wyszciu iednák lat, ktore *modernis* służą *Administratōribus*, tak iáko y drugie máią być arendowane. *Saluis prouisionibus* Podskárbiego Pruskiego, y Stárosty Málborskiego, poki z kąd inąd, takowe *prouisiones* nie będą obmyślone. A. 1641. fol. 1. tit. Dobrá stołu Nászego.

O Dobrách Krolewskich stołowych, y oprawy Krolowey, względé Stárostwa Bobruyskiego, excipuiąc tylko donacye pewnym osobó, Cōstitucye dawne reasumowano. A. 1659. fol. 14. tit. Approbacya Przywileju.

O Dobrách Oekonomicznych, wszystkie práwá y statutá reasumowano, y áby one od X. Pifarza Skárbowego, w administratíá, *præiū iunamento fidelis administrationis*, wzięte, *Et plus offerenti* árendowane były, postanowiono. *Saluā prærogatiuā* Podskárbach oboygá Narodow, ktorzy *circa omnia iura Et Priuilegia conseruantur*, y nie deroguiąc Cōtractóm, Constitutiámí approbowánym. A. 1670. fol. 23. tit. o Oekonomiey.

O Oekonomiach Krolewskich, wszystkie Cōstitucye dawne y świeże, poczawszy *ab* A. 1590. ász do oštátniey przeszley electiey, do executiey przywódząc, Commissiá ná Conuocatiey *Interregni*. A. 1674. do Oekonomiy Koronnych, y WXLit. naznaczoną, iednák nie doszłá, reasumowano. A. 1676. fol. 44. tit. OEkonómie.

Znowu na drugim mieyscu, wszystkie Constitucye, o dobrách OEkonomicznych, y Lennych, reasumowano. *Ibid.* fol. 11. tit. *Securitas* Dobr Ziemskich.

m. w Dobrách Krolewskich stołowych, żadnemu żołnierzowi, stánowisk, y noclegow żołnierskich, w Koronie, y W.X Lit. odpráwować, y stácyi wybierać się nie godzi, *sub pænā capitis*. A. 1655. fol. 30. tit. Porządek. *Vide plura tit. Woysko.*

Krolowie, z Oekonomiy swoich, Gwardyoni swoini, płácić máią. *Exorbitant*. A. 1669. tit. Gwárdye.

Oekonomie Krolewskie, od wszelákiey distributy Hybernowey wolne. *Ibidem*.

Oekonomie Krolewskie, tak w Koronie, iáko y W.X.Lit. y w Prusiech, *ab onere Hybernorum*, ná woyská Koronne, y W.X; Lit. także od stácyi, stánowisk, noclegow, pokármow, przechodow, y cōsistentiy wvolniono, y *pænariū rigorē, in legibus expressū, in continentes* reasumowano. A. 1673. fol. 18. tit. Oekonomie.

Reasumowano to znowu, to przydáiąc, że y od podwod, y inszych wszelákich extorsiy, vgodliwych pensiy, wolne zostáwáć máią. A *Continuantes* prawu temu; *pænis Et foro*, przeciwno aggrawuájącym

cym żołnierzom, dobrą Ziemskie, *sancitis* podlegać będą. A. 1676. fol. 44. tit. Oekonomie Krola IM.

Tasż Constitutia służyć ma Wieliczce, Bochni, y Olkuszowi. *ibid.* Do Oekonomicznych Dobr w W.X.Lit. z których Dożywotnicy, y Donatariusze, czynsz do Skarbu płacą, y chleby na Gwardye Krolewskie wydają; *assignatie* Hetmańskie, *sub quocunq; titulo* wydane *nullitatis* być powinny. A. 1678. f. 7. t. Ochrona Dobr w Oekonomiach, y Prouentach Celnym, więcej sobie nikt nie powinien *vsurpować juris & potestatis*, w posłesiach, *exactiach* Hybern, albo Generyk od Dzierzawcow *jure Colonorum* trzymających, y w Sądach, nad to, co Constitutie A. 1590. 1633. 1638. 1641. pozwoliły, *sub rigore legum*. *Ibid.* fol. 9. tit. Oekonomiy y Prowentow. Dobrą od Oekonomiey Brzeskiej, *ex Senatusconsulto*, y od Oekonomiey Mohilowskiej, Vr. Teterze conferowano. V. t. Przywileie. w Pięci kroć sta tysięcy zł: załstawiono było niektóre dobra. V. t. Summy.

Oekonomia Sámbońska, od Żołnierzy związkowych, wwolniona, *sub pœnâ peculatus*, gdyby od kogokolwiek náiachána była. A. 1593. fol. 642. tit. Libertacya.

Oekonomiey Sámbońskiej poddani Krolewscy, do samey tylko *jurisdictioni* Zamkowej należeć, y przed Krolem, y Sądem jego, (*exceptis Causis Fiscis, violatæ securitatis, & profugorum subditorum*) sprawować się y sądzić mają. Iakoz sprawę Vi. Alexandrá Kopystyńskiego, z poddanymi Krolewskimi, ze wsi Isłay, y z Administratorami teyż Oekonomiey, na Sądy Relacyine, *cum totali ejus cognitione*, odłożono. A. 1677. f. 40. t. OEkonomia Sámbońska. Y przed tym stąnęła była Constitutia, iż nikomu in szemu nie należy o pożytkach Krolewskich w OEkonomiey tey vznawać, także krzywd, y szkod poddanych tamecznych przestrzegać, tylko Krolowi. Zaczyn sprawy niektórych osob, z Trybunału, za Dworem obrocono było. A. 1611. fol. 38. tit. o OEkonomiey Sámbońskiej. Reassumowano potym te obiedwie A. 1611. & 1677. Constitucye, *non obstantibus quibuscunq; evocationibus*. Y oraz na Commissarzow, Constitucyą A. 1676. naznaczonych, także na Administratorow włożono, żeby się według pomienionych Constitucyi, w Rewizyach sprawowali, y każdemu *iprawiedliwość officiose requisiti, sub pœnis, in iisdem legibus, descriptis*, czynili. A. 1678. fol. 9. tit. OEkonomii.

Plum, V. tit. Clā, & tit. Składy.

Oekonomią Nowodworską, w Woiewodztwie Málborskim, leżącą załstawiono IMP. Krzysztophowi Gembickiemu Káztellánowi Gnieźnieńskiemu, do lat dwunastu, w Summie dwukroć sta tysięcy zł: y Przywilej, na tę załstawę, z Kancellariey wydany, *in toto* approbowano. Na ktorey OEkonomiey, nietylko, Krol IM. Ian Kázimierz przybrać miał sobie intratę, na dwadzieścia tysięcy wyno-

izące

zące *vacans*, y tak długo one *in possessione* mieć, pokiby Rzeczpospolita nie wykupiła tey OEkonomii. A tym czasem pokiby *vacans* taki, albo przerzeczona OEkonomia, do ręki Krola nie przyszła; z Skarbu Korónego, sumę dwudziestu tysięcy zł: z ordynaryinych Rzeczposp. prowentow, przed wszyszkieniu inshemi expensami, wnosić *quotanus* do Skarbu, iego naznaczono. A. 1654. fol. 7. tit. Zastawa OEkonomii.

Tęż OEkonomia, od ciężarow żołnierskich wolną deklarowano. *ib. Declaratur* potym, aby Krol IM. *ex primis vacantibus*, ktore do dispositii iego przychodzić będą, w Koronie, względem intraty Stárostwa tego, *correspondiaca* Dzierżawę, byle nie sądową, do stołu swego obrocił. A iesliby Ptzywileje *in praedictum* temu Prawu, vproszone y wydane były; te za nieważne być mają. Czego Pieczętarze doyrzeć powinni A Podskarbi W. Koronny, więcej prouiliy do Skarbu iusz płacić nie będzie, *sub solutione de suo*, iak prędko Krol, *in possessionem suam*, dobrą takie odebrać każe. Ktore *vacans* tak długo *in possessione* Krola być ma, poki pomienionego Stárostwa Nowodworskiego. Rzeczposp. niewykupi. A iesliby, *ad importunam instantiam*, kto, u Krola, pierwsze *vacans* vprosił, mimo Constitutia; takowy Przywilej *nullitatis* być ma, y ten, ktoryby go vprosił, *paenis arbitrarijs* Rzeczposp. *subiacere* powinien. A. 1661. f. 8. t. Deklaracya Constitutiei Seymu przeszłego. Potym Vr. Andrzejowi Gembickiemu Stároście Nowodworskiemu, Stárostwa tego y prawa, *mediante exsolutione* summy dwukroć sta tysięcy zł. monety Pruskiej, od Rzeczposp. *lege publicá* assekurowaney wstąpić, y lub ná osobę Krola IANA III. lub iego *sanguinis* Successorow, lub ná kogo inshzego *ex Ciuibus Regni, & M. D. Lit.* tansfundować pozwolono, y tę transfusia approbowano. A. 1678. fol. 17. tit. Consens.

Do OEkonomii Málborskiej, po woynie Swedzkiej, *consulendo* grobli ná Wiśle y Nofgacie rozerwanych restauratiei, Commissarze z Seymu wysłani, *cum plenaria facultate*, ludziom wszelkim, ktorzyby obeymować chcieli, lub y Cudzoziemcom, wedle mieysc potrzeby, za contráktami y obligacyami, puszczenia Wsi, folwarkow, gruntow, młynow, lasow, ieżior. A. 1661. fol. 22. tit. OEkonomia Málborska.

Cisz Commissarze, czynsze, porządki, iurisdictionie w Zamku w Mieście Malborku, w Miałeczkach, y ná wsiach opiszą, granice gdzie potrzeba vzniaia, albo vczynia, prawá dawne przeyrza, a wątpliwe obaczywszy, za przypozwem do siebie, osadzą, y z tych godne approbatiei do Krola odesła, inaczey się mające odetną. A mieysca Wsi, Vroczyśka, ná pożytek stołu Krolewskiego obroca. *Ibidem.* Poddanych oraz tey OEkonomii do lat czterech vwolniono od Contrybucyi: *Salus in integro oneribus Reipub. Ibid.*

O OEkonomię Rogozińską, kontrakt z Vr. Theodorem Erasmenem à Schlieben do lat sześciu approbowano. *Ibid.*

W OEkonomii Málborskiej, Dzierżawę Berwáldską, à tempore Sigismundi Augusti, ad nationem Quingentorum zastawioną, w ręku y posłesiey Vr. Iaskow zastaiąca, Commislarzom, cum plena facultate naznaczonym, windykować y wykupić zlecono. A. 1673. fol. 27. tit. Commissia Berwaldska.

Tęsz OEkonomią, według praw, y Przywilejow, oney antiquitus służących, od Hyberny wolną deklarowano. *Consuevit.* A. 1674. fol. 29. §. Zamek także Málborski.

OEkonomią Szawelską, w Powiecie Vpitskim, y Xięstwie Zmudzkim, leżącą, ze wszytkiem przynależytościami, IMP. Páwłowi Ianowi Sápichy Wojewodzie Wileńskiemu, Hetmánowi W.X.L. zastawnym prawem, ná lat sześć, w summie ośmiu kroć stá tysięcy zł: Polskich, vchylając, pro hac vice, wszytkie práwa, o OEkonomiách Krolęwskich postanowione, sine ulla extenuatione puszczone. Deklarując, iż iesliby w sześciu leciech, nie okupiło WXLit. tey OEkonomii; tedy do trzech lat successiue po sobie idących, to iest de triennio ad triennium, aż do oddania realney summy, tenże IM. P. Sápichá in pacifica possessione, bez zadney przeszkody, trzymać onę będzie, & liberè tą summą, pod tymże Rzeczyposp. warunkiem, pro libitu, disponować, tak in toto, iako per partes, y oppignorować może. Y nie pierwey do disposiciey Krolęwskiej przyidą te dobra, aż summa pomieniona ośmiu kroć stá tysięcy zł: totaliter & integre onemu, albo komu od niego będzie zapisano, albo jure successioni należało, absq. extenuatione zapłacona będzie. Ktorą OEkonomią, Administrator Skárbu W.X.Lit. bez żadnego zatrudnienia, in realem possessionem podać ma, sub poena infamiae. O co casu contruentionis, forum z nim, zá Dworem. A. 1661. fol. 9. tit. Zastawa OEkonomii Szawelskiej.

Z tey OEkonomii, durante jure obligationis, nic nie powinno iść do Skárbu stołu Krolęwskiego, ani żadnych rąchunkow czynić. Y nikomu jurgielty w tych dobrách, ani consensy ná cefsia dawane, post decessum modernorum possessorum, być nie mają. Ciężary dawnicyz z strony podatkow Rzeczyposp. iesliby się ná tey OEkonomii pokazały; sumie tey prąjudikować nie mają. Od stacyi, Chlebow, stánowisk, y przechodow żołnierskich, specialiter tęsz dobrą excipowano. *Ibidem.*

W.X.Lit. affekuiowało, Krolowi IM. Ianowi Kázimierzowi, y Successorom iego, Wielkim Xiążętom Litewskim, że tę OEkonomią, przy expiraciey sześciu lat, z należnemi intratami, sine ulla contradictione wykupi. A interea poki icy nie wykupi; w nagrodę z niey Intráty, z podatkow W.X.Lit. ná każdy rok, po czterdzieści tysięcy zł: do Skarbu stołowego Krolęwskiego dawano być ma, y A-

arendarze nie do Skárbu W. X. Litew. ále do tegoż stołowego Krolewskiego wnośić mają, *sub pœna triplicis pensionis*. O co forum zá Dworem, *ad instanciam* Instigatora W. X. Lit. Co y w kontraktách Skárbu W. X. Lit. wárować ma. *Ib. f. 10. t.* Vpewnienie wykupná. A że tey summy naywiększą część, ná Zołd Zołnierzom Rzeczyp: pomieniony IMP. Sápichá *erogavit*; tedy Skarb W. X. Lit. *serio* doyrzec ma, áby przy generalney zapłacie Woysku W. X. Lit. to wfzytko, co się z liquidacy Zołdu pokaże, tych Chorągwi, ktore bráły, wytráciwszy záztrzymał u siebie, ná okupno pomienioney Oekonomiicy. *Ibidem*.

Nie przyszło do wykupná, *in termino* sześciu lat. Reassumowáno tedy *Constit. A. 1661.* y przy niey Successorow IM. P. Sápichy Woiewody Wilenskiego zachowáno. *A. 1667. fol. 62. tit.* Deklaracya o wykupnie.

Prorogatur prouiso Krolowi zá intrátę Oekonomiicy Száwelskiej, *Constitutione A. 1661.* náznaczona, *cum iisdem pœnis*, ná Arendarze podatkow Rzeczyposp: W. X. Lit. *ibid.*

Znowu y wykupno Oekonomiicy, y prowisiá Krolowi IM. prorogowáno, y záztrzymaná przez lat cztery prouisiá, z podatkow WX. Lit. wypłacać rathami náznaczono. *A. 1670. f. 49. t. Prorogatio.* Y znowu: *A. 1673. fol. 5. tit. Prorogatio.*

Nie mogąc Rzeczyposp: *in termino præsenti* eliberować tey Oekonomiicy, dáła moc Krolowi IM. IANOWI III. własnemi iego piéniędzmi wykupić iá, y takimże právem zastáwnym, iákim Ich MM. PP. Sápichowie trzymáią, trzymać do tąd, poki Rzeczyposp: z Skárbu W. X. Lit. summy ná niey *hærentem, prænys & seruatis, conditionibus, clausulis, & solennitatibus circa exemptionem*, temufz Krolowi IM. álbo Successorom iego *sanguinis* nie odda. A *interea* pensjá czterdziestu tysięcy zł: do Skárbu stołowego Krolewskiego, względem teyże Oekonomiicy należácá, Skarb W. X. Lit. co rok, iáko do tych czas wypłacał, wypłacać ma. *A. 1678. fol. 7. tit.* Wykupno Oekonomiicy Száwelskiej.

Oekonomiicy Krolewskich ochroná. *Vide tit.* Podatki.

Oekonomiicy Málborskiej y Rogozińskiej árendowanie. *V. tit.* Approbacya.

Oekonomiicy y Lesnictwá W. X. Lit. do stołu Krolewskiego należące, z dożywotnikami, podatku, ná apparat wojenny, *in A. 1677.* postanowionego, płacić nie máią. *Vide tit.* Artyllerya W. X. Lit. O Lesnictwie Czácheckim. *Vide. infra, in subsequenti parvographo.* O Dobrách Rzeczypospolitey, y do Stolu Krolewskiego należących, *in possessione* Cudzoziemcow, będących. *V. t.* Cudzoziemcy. Z Dobr Stołowych Krolewskich, po śmierci Krolá Zygmuntá III. *sub Interregno*, Krolewicó, do czásu Elećtiey przyszłego Páná, prouisiá ordynowano. do czego y Skárbu W. X. Lit. z tych prowentow, ktore

tempore

tempore Interregni prouenient, przyłożyć się miał. A PP. Podskárbowie roschody miárkować, y ciężary niniey potrzebne vprzátnać mieli; żeby pieniędzy ná obronę Rzeczyposp: vchwalonych nie bráli y nie tykali ná tę prouisiá, y długi żadnego, gwoli temu, ná Rzeczypospolitá, y ná Dobrá Stołowe nie zaciągáli: z tych zaś roschodow Stołowych, liczbę przed Rzeczyposp, vczynić powinni byli ná Elećciey. *Confederat. general. Varsau. A. 1632. §. Strzegąc Dignitatem.*

A Dzierzawcy tych Dobr, iesliby intráty z nich do Skárbu WXL. nie oddáli; *penis*, ktore ná Poborców są ná pisáne, *subiacere* mieli. Vrzędnicy także, y Dworní, ktorzy *obuentiones* z Dobr tychże miewali, *intermittere* onych ná on czas mieli. *Ibid.*

Po śmierci zaś Krola Władysława IV. te Prowentá ná Stoł Krolowey (nie includuiąc w to, co z Zup y Cel, według Práw, y zwyczajów, za żywotá Krolá *debetur*) także ná obrzędy do Ciała Krolewskiego obracać kázano, aż do dnia pogrzebu. *De cætero superiora reassumuntur. Confederat. general. Varsau. A. 1648. f. 17. §. Strzegąc Dignitatem.*

A Podskárbowie iusz nie ná Elećciey, ale ná Coronátiey, z tych prowentow ráchowác się máią. *Confederat. A. 1648. & 1674.*

Po śmierci Krolá Michála, naznaczono było Krolowey Prowizyá, z Dobr Krolewskich Stołowych, Zupnych, OEkonomicznych, Celných, dwa kroć Sto tysięcy zł: *monetæ in Regno currentis* ná rok ieden, gdyby tak długo Interregnum potrwac miało, nie includuiąc w to *donũ Nuptiale*, Constitucyá Seymu A. 1670. warowanego. Vpewniaiąc, ze tę Summę, dla rzetelnieyszego oney, dochodzenia, przyszłemu Pánu, *in Pactis*, podádza. Co vczyniono dla tego, iż táfz Krolowa nie przyszła była ieszcze do Dobr Reformatiálnych. Do ktorey prowizye, powinien się był Skarb WXLit. y do miánowanych *expens*, z prowentow OEkonomicznych trzecią częścią przyłożyć. *Confederat. A. 1674. f. 20. §. Consulendo Dignitati.*

§

Dobrá *ad certum tempus* dáne, nie dłużej, tylko *ad vitam personæ possidentis*, máią być trzymáne. A. 1562. f. 20. §. Dobrá Násze.

Ná Dobrách Krolewskich, nie máią być dawáne dziedzictwa, ani Lenná. A. 1565. f. 89. tit. Statut Alexandrow.

Ani Summy zápisowane być máią. A iesliby *propter grauem necessitatem*, w Summie iákiey zastawowác takie dobrá przyszło; ná Seymie tylko wálnym Koronnym, *unanimi consensu*, PP. Rad Koronnych, Duchownych, y Swietckich, także Posłow Ziemskich, *ad extenuationem Summæ*, stáć się to powinno, y w Constitucyá w pisáno być ma, ná iáką potrzebę Rzeczyposp. y iák wielką Summą dobra ktore *onerantur. exceptis Castris principalibus* &

Herburt f.
52 tit. Itaq;
bona Regalia.

Idem. fol.
49. 50. 52.

Bonus Magnæ Procurationis, & Terræ Sandomiriensis. Ibid.

11. Dobrá Krolewskie *liquidi iuris Regij* maia być rozumiane, ktore, *in Reuisione literarum*, dobrami Krolewskimi wolnemi są uznane, y ná nie Rewizye y Lufracye zaszy, abo zayda, ábo ktore są w Summach starych y nowych zawiedziane. *A. 1598. f. 689. t. O Pozwiech Zadwornych.*

Zadnemu, *ex genere Ducali*, zawodzić dobr Rzeczyposp: *ad rationem* Summy pięci kroć stá tysięcy, nie wolno było. *A. 1565. f. 106. tit. Nabycie.*

W Dobrách Rzeczyposp: w fzelákie w stępy, w chody do puszcz, ieżior, y rzek, ná ktore z dawná *Ordo Equestris* Prawo swoje ma, y zostáie onych *in usu*, w cále *eidem Equestri Ordini* zachowano. *Cuius* zaś *differentiarum, cognitio per Commissarios* być má. *A. 1633. f. 62. tit. O wchodách.*

Dobrá Rzeczyposp: pośt decessum *Possessorum*, przez Vrzád Skárbowy z inwentowane, y Donatáryuszom nowym, w possefsią dawane być maia. *A. intratá z nich, intra hoc tempus*, poki dane nie będą, do *Quarty* ma cedere. *A. 1641. fol. 12. tit. O podawaniu Dobr Rzeczyposp:*

- 5 Dobrá Krolewskie, przez fánych Cómiszarzow Krolewskich, nie przez Rewizorow, z Dobrámi Ziemskimi rozgrániczone być maia. *V. tit. Commissarze.*

W Dobrách Krolewskich Pruskich, grunty od Zamkow odeszłe pod Miecżczány, wrocic się znowu do Zamkow powinne. *A. 1647. f. 37. t. Powrocenie.*

W Dobrách Krolewskich stácyom Zofnierskim podległych, z fanu po zł: 20. tylko ná rok dáwać powinno: ktore Łany, wedle quitow poborowych dawnych, lub dla spuszofznia swieższych, z osiadłych ráchowane, y *abiurata conflagratorum* przyięte być maia. *A. 1652. fol. 10. tit. Porządek.*

Plura o tym, *t. Assignacie. Hetmáni. Zofnierze. Podátki.*

O restaurácie Dobr Rzeczyposp: w Podolu spustofzonych, Constitucie wszytkie reássumowano, y oraz vkontentowania spořob ná przyşłym Seymie obmyslic obiecáno. *A. 1662. f. 22. tit. Deklaracya.*

Dobr Krolewskich obroná przez Stárořty, y Dzierzawce, iáko się má rozumieć. *V. tit. Stárořtowie.*

Dobrá pewne, Osobom, *in Pactis* z Kurfirřtem Brándesburkim, wyrazonym, aby ták w Koronie, iáko y w WXLit. *sub pœna violationis, pactorum*, puszczone były, pořtanowiono, Tym zaś, ktorym dobrá przez te *Pacta* odeszły, iáko to niegdy Gneonora Krokowskiego Stárořty Lemburskiego, Summę Ořmdziesiat Tysięcy zł: ná Stárořtwie Mirachowskim, Dzierzáwie Párchowskey y Hamersztynie, zewřzytkimi Wřiami y náleżytořćiami ářsekurowáno

rowano. *salus modernis Possessoribus. Cum hac declaratione*, iż *succedanei* Donataryuszowie, dopossiesiey, Dobr miánowanych zadnem sposobem nie przydą, pokiby Summy wyzey miánowaney, Successorom pomienionego Krokowskiego nie oddáli. Ktora Summa, czwartem Dożywociem, ma być extenuowana. Czego *speciali Privilegio* Krol ma uczynić dispositą. Wielm. zaś Annę Mohilankę Myfzkowską Woiewodzina Krakowską vpewniono, iż sumę Kurfirsztowi Brandeburskiemu *ex Pactu* należącą, ná Dráchiemie áflekurowaną, *annuatim* z Skárbu Koronnego płácić będą, aby oná w Starostwie tym zadney, z tey okazyey, nie miała przeszkody. *A in quantumby* przez niewypłacenie tey Summy, w possiesiey od Kurfirsztá *præpedita* byía, álbo od tego Stárostwa odpásć miała; *recompensa* na przyszłym Seymie, álbo tész y ná ten czas, kiedy *abscedet bonus*, obmyślóná iey być ma. A Vr Stárościnę Puckiey, względem Stárostwa Puckiego, zktorego intráta ná ten czas cále się na *præsidium* Puckie obráca, Sumę dwunástu Tysięcy zł: z Skárbu Rzeczypośp: ná kádzy rok, poki do possiesiey Stárostwa tego nieprzydzie, náznaczono. A. 1658. fol. 23. tit. *Affecuratiá*,

Approbowáno tę Cõstitutcyą *restitutionis bonorum, vigore pactorum* z Kurfirsztém Brandeburskim, *sub pœna, in Retentores, violationis pactorum, & damnorum refusionis*, O co forum z dobr W. X. Lit. ná Seymie. A. 1659. fol. 22. tit. *Executio Pactorum*.

O Krokowskich. *plura tit.* Dożywocie.

Dobr Krolewskich wsi Kopylowá, w possiesiey Vr. Thomaszá z Biberfzteynu Kázimierskiego, zostájących przedanie, do przyszłego Seymu odłożono. A. 1659. fol. 44. tit. Przedanie wsi Kopylowá, Dobrá wsi Skopce nazwaney w Stároństwie Pereasławskim conferowano Andrzejowi Romanenkowi. *ibid.* fol. 59. tit. Nobilitacya Dobrá wioski Ratki, y młyn Kryczewski w Kániowie, Wáslowi Mitczenkowi conferowano. *ibid.* tit. Nobilitacya Wáslá Mitczenká. Dobrá Siolá Krecháiów Bodynki y z Słobodą Krecháiówską, Oycu Gonálfzewskiemu conferowano. *ibid.* tit. Dániná Oycu Gonálfzewskiemu.

Ná dobrách Krolewskich, áflekuracye sum czynić pozwolono Cõmmissiey Lwowskiey. *Vide tit.* Áflekuracye.

Ná dobrá pusté Kámionki y Mefzneý pod Owruczem, Przywileý Vr. Prokopowi Werefzczáce Komornikowi gránicznemu Czerniechowskiemu, *in toto* approbowáno. A. 1659. f. 58. t. Nobilitatia. Ná dobrá Skwirę y Romanádówkę, Przywileý dány Ianowi Kowálewskiemu, stwierdzono. *ibid.* tit. Nobilitatia.

Ná dobr Berezan dożywocie, Przywileý dány Iachimowi Sámczekowi approbowáno. *ibid.* tit. Nobilitatia.

Ná dobrá Soroczynie Przywileý Kyrýłowi Andryiówiczowi dány

vtwierdzono. *ibid. fol. 59. tit. Nobilitatia.*

Także ná dobrá Bucháiowskie y Berkow, Páwłowi Ianowi Chmielnickiemu. *A. 1661. fol. 63. tit. Dánina.*

Także ná dobrá Wodyánki, Izidorowi Kárpenkowi. *ibid.*

O Dobrách Perehinsko *possessionis* ná ten czas Vr. Stánisława Iabłonowskiego Strażnika Koronnego deklarowáno, że *mere juris Regij* są, y oraz wszelákie pozwy y mándáty, *ratione eorundem bonorum, a quibuscunq; personis* wydáne, zkasłowáno, káżdemu, któryby chciał pomienionemu Vr. Sátisławowi Iabłonowskiemu *faceffere negotium, silentium perpetuum imponendo*, y káždy táki *pœná quinq; millium marcarum in eodem iudicio*, któryby o te dobrá ewokował, karány być ma. *A. 1661. fol. 19. tit. Deklaracya Perehynska.*

Dobrá Miaszeczká Kamionobrodu dáno Vr. Hrehoremu Leśnickiemu Sędziemu generálnemu Woyskowemu Zaporowskiemu, Prawem w Przywileju ná to dánym y wyrażonym: y Przywiley tenże approbowáno. *ibid. fol. 65. §. Máiąc.*

Dobrá Leśnictwá Czácheckigo od OEkonomicy Kobrynskiey Kluczá Pruszánskiego Vr. Bázylemu Krasínskiemu, y Małżonce iego, právem dożywotnym, bez płácenia wszelákich do Skárbu stołu Krolewskiego powinności conferowáno: y onész od wszelákich ciężarów y exáctiy Zołnierskich, tudzież chlebow zimowych, y stánowisk vwolniono. y Przywiley ná to z Káncelláryey W.X.Lit. wydány approbowáno. Deklaruiąc przy tym, iż to Leśnictwo, po śmierci pomienionych Vr. Krasínskich Małżonków, do OEkonomicy Kobrynskiey wroci się. *A. 1667. f. 89. t. Approbatia Przywileju.* Nábyli potym tego Leśnictwá Xiążę IM. Michał Kázimierz Rádzwił Podkánclerzy y Hetmán Polny W.X.Lit. y Kátáryzná z Sobieszyná Małżonkowie. Przy którym prawie *conferuatur. A. 1670. fol. 53. tit. Approbatia Práva.*

Tymże Xiążętom Ich MM. Małżonkom, Práwo dożywotne ná dobrá Kijowiecy, Mieleczyce, od Vr. Pávła Tetery, *præuio consensu Regio*, vstápióne approbowáno. *Ibidem.*

Dobrá Gieránow, Lipnikow, także Wirszub, Tártak, y Cegielnia, ordynowane ná Artyllériá W.X.Lit. *ibid. V. tit. Artylleria W.X.Lit.* Z Dobr Krolewskich, w Powiátách Trębowelskim, Krzemienieckí, Ziemi Hálickiey, w Powieście Zydáczewskim leżących, Quárte *ad rationem* tylko, *respectu* desolátiey wnosić kazáno. z Inszych zaś dobr, których nie tak *hostilitas* zásięglá, połowicę, á kędy żadná, zupełná Quárte wniosá. Czego jurámentámi w Grodách wzynionemi dowodzić máia, w Skárbie przy płáceniu Quárty. *A. 1677. fol. 10. tit. Deklaracya Quárty.*

Dobr Krolewskich ochraniáiąc, pozwolono Stároostom y Dzierzawcom, áby mogli zákládać podatki, y hyberny, zá poddáných tych tylko, którzy zaciági odpráwuia, nie includuiąc tych, którzy ná wolnościán

wolnościach siedzą: tak iednak, że tych expens wyciągać iusz nie mają, ale tylko *realitatem* onych w Grodzie, sami przez się poprzyśiadz Stárośłowie y Dzierzawcy mają. Te zaś expensą nowi Donataryuszowie *Successoribus* zapłacić powinni, wprzod niż dobra *in possessione* odbiorą, a nowym Donataryuszom vpadąć powinny. A. 1678. fol. 28. tit. Ochrona Dobr.

Ta Constitucya do lat trzech trwać ma. Pod którą podpadać nie mają infze żadne, na melioracye, expensą. chyba by kiedy *auctoritate Reipubl.* naznaczona na to była *Commissia* *ibid.*

Dobra *alias reclinatoria Exulum*, w WXLit. leżące, od chleba zimowego, *consistēciey*, & *ab alio quouis onere militari* libertowano, y tychże *Exules, circa diplomata* & *Constitutionem*, zachowano. *ibid.* fol. 18. tit. *Immunitas.*

Dobra Ist nazwane w Woiewodztwie Połockim leżące, prawem dożywotnem, Vr. Zacharyaszowi Misaszewicowi *Exuli* służące, onemuż y Małżonce iego, y *Successorom*, *eādem lege*, iako y innym *Exulibus* dawane są dobra, w posłesią pozwolono. *Ibid.* fol. 19. tit. Reformacya Prawa.

Dobra Witkow, Mądryn, y Kopylow, (*salvis modernis Possessoribus*) do Iuridyki Grąbowieckiey przyłączono, y incorporowano. A. 1658. fol. 50. tit. Opatrzenie Iuridyki Grąbowieckiey.

Zniesiono *incorporationem* Witkowā, *tanquam praejudiciosam* Prawom Dzierzawce, y Vr. Frąnciszka Rudnickiego. A. 1662. fol. 29. tit. Zniesienie incorporatēciey Witkowā.

Potym reassumowano pomienioną A. 1658. Constit. po śmierci Vr. Thomaśa Kązimierskiego Chorążego Owruckiego, Dzierzawce wsi Kopylowā; *salvā* iednak Małżonki iego *adualitate*, od Krolā Władysława IV. *concessā*. A. 1667. fol. 22. tit. Iuridyki Grąbowieckiey opatrzenie.

Dzierzawę Párchowską, Biąłemburg, Cifowo, Chilone, y Kędłowo, *cum attinentijs*, Potomkom niegdy Vr. Gneomerā Reinholdā Krokowskiego, w summie Piąciudzieściat tysięcy złotych, *sine quavis exemptione Donatariorum Regis: post decessum modernorum Possessorum*, *ad extenuationem* czworgiem dożywocia, *cum facultate transferendi juris sui in alium*, assekurowano. Także y Vr. Ioachimowi Ernestowi Krokowskiemu, dobrā Prusewā, y Bzynā, w sumie dwudziestu tysięcy zł: *ad extenuationem* czworgiem dożywocia, *cum potestate* także *cessionis* komu inszemu *faciendae*. Ktore Prawo czworgā dożywocia poczynąć się ma *Successorom* iego, *post extinctum jus ipsius adualitium: salvis juribus* & *oneribus Ecclesiae Romanae* & *Reipubl.* A. 1667. fol. 21. tit. Assekuracya.

Transfundowali to Prawo potym czworgā dożywocia na Biąłenburg, na *Successorow* Vr. Frąnciszkā Weyherā Starosty Hamerłtyńskiego: która transfusia *approbatur: & circa ligamenta Constitutionis*

tionis A 1667. cisz Successorowie, *vel Cessionarij moderni conseruan-*
tur: y od konsultentey Woyska Koronnego, y Hyberny, te dobrá
wvolnione. A. 1676. fol. 55. tit. Deklaracya.

Ná dobrá, po Vr Ierzym Wiazewiczu Woiewodzie Nowogrodz-
kim, w rożnych Woiewodztwach, leżące, Przywiley od Krolá IM,
Iana Kázimierzá Zolnierzom w boiu pod Kuszlikáni postrzelá-
nym y pokáleczonym, prawem dożywotnem dány approbowáno.
Saluo nihilominus jure tych, ktorzy od tych dobr, zá żywotá Vr.
Wiazewiczá iákiekolwiek części trzymáli: y z osobná Przywiley
ná Stárostwo Cieciorskie. A. 1662. f. 19. t. *Gmtitudo* postrzelánym.
Pokazáło się Prawo słuźne ná tych dobrách Vr. Iádwigi Tyzen-
hauzowney, przed tym pomienionego Woiewody Nowogrodzkie-
go, á teraz Vr. Ierzego Dziewiaštowskiego Chorążego Trockiego
Małżonki. Zachowáno iá tedy, przy pomienionych dobrách, á ná
postrzelanych Zolnierzow, względem odeszciá tych dobr, ná Cō-
missiey summe dzieśiáci tysięcy, przez Commisfiarzow, z ordyná-
rynych podátkow, wypłacić kazáno. *Ibid.*

O Dobrách Ziemskich, tákże Lennych, y Oekonomicznych, *rati-*
one immunitatum od ciężarow zolnierskich. V. tit. Zolnierze.

Dobrá Terechtimirow. *Vide tit.* Kozácy Zaporowscy.

Z Dobr *alias e Reclinatorijs exulum* w WXLit. poddánym roze-
szłych, wolno tymże *exulibus* odyskiwáć. V. tit. Poddáni.

Dobr Krolewskich, tak Duchowcych, iáko y Swietckich Tátárowie
trzymáć nie mogą. *Vide tit.* Tátárowie.

O Dobrách *exulum* Woiewodztwa Smolenskigo, y Powiátu Stá-
rodubowskiego, y części Woiewodztwa Połockiego. *Vide tit.* Cō-
missie.

Dobr Krolewskich iák wiele, po śmierci Mężá swego trzymáć má
Białagłowá. *Vide tit.* Dożywócie.

Dobr Krolewskich, Duchownych, Szlacheckich, dziedzicznych,
ochroná. *Vide tit.* Zolnierze. tit. Woysko.

Dobrá nowcy wsi, ná wykupno więźniow, záprzedáno. V. t. Lauda,
§

Dobrá Duchowne, Fundácyey Krolow Polskich, y Wielkich Xią-
żat Litewskich, ták w Koronie, iáko y w W.X.Lit. Kościołom ná-
dane, *Laudis* Seymikow Powiatowych (gdy *in vim* Pospolitego
ruszenia Chorągwie wypráwuia) nie powinny podlegáć, tylko te,
ktore, *saluis oneribus Reipub: & seruitio bellico*, są fundowane. A.
1667. fol. 77. tit. *Securitas* Dobr Duchownych.

Reassumowano to wśzytkim Klasztorom w Koronie, y W.X.Lit.
A. 1673. fol. 16. tit. Fundacya Oycow Kártuzow w Berezie.

Y Duchownym Religiey Græckiey. V. tit. Græcka Religia.

143. Dobrá Duchowne, fundacyey Ziemskiey Szlacheckiey, Pospolite-
mu ruszeniu podległe, tákże Domy, Dwory, w ktorych rezyduia
Kápfani

Kápláni Świetcy *ritus Græci* w iedności S. będący, w Dobrách Krolewskich, Duchownych, Szlacheckich, w Koronie, y w W. X. Lit. od wszelákich ciężarow żołnierskich, stacyi, chlebow, przypisnego, stánowisk, noclegow, podwod, y infzych wżytkich ciężarow, y exakcyi, *in perpetuum sub rigore Constitutionum, de disciplina militari sancitarum* w wolniono, y aby nigdy od tąd, Hetmáni, stacyi, y chlebow, w takich dobrách nie nąznaczáli, wárowáno. *Ibid. fol. 75. Securitas* Dobr Duchownych.

Plura tit. Religia Græca.

Dobrá Kościelne, przy Práwách, y Przywileiách, o wolności od exakcyi y stánowisk żołnierskich, zostáwiono, Stan iednák Duchowny, z miłości ku Rzeczypośp: deklarował dáć ná woysko *subsidium charitativum*, to iest, sumnę pięć kroć stá tyfięcy złó: *A. 1670. fol. 14. tit. Hyberna.*

Potym. *A. 1677.* co zá sumnę dáć obiecali? *V. tit. Woysko.*

Co záś Duchowni, *ex hac occasione*, sobie ostrzegáli, *in A. 1676. V. tit. Duchowni.*

Dobr Duchownych ochrona. *V. tit. Woysko.*

Pláce, ná ktorych są residentie Duchownych, Klasztory, Szpitale. *V. tit. Kościoły.*

Dobrá Mieyskie, Duchowni trzymáliący, podátki płácić maia. *V. t. Miásta.*

O Dobrách Duchownych. *V. plura tit. Duchowni: tit. Przywileie. tit. Kościoły. t. Klasztory. t. Szpitale. t. Libertácy.*

§.

Ná gruntách Szlacheckich odgrániczonych, Poddáni Krolewscy, czynić Barci nie maia. *A. 1550. fol. 7. §. Aby tecz.*

Dobrá dziedziczne konuby *nullo iure* wzięte były; przy Rewizyey Listow, maia być uznawáne, ná Seymie wálnym. *A. 1562. fol. 25. §. Ktemu.*

Vznawano ie, y przywrácono Sláchcie, kto Práwo pokazał: y ieszcze ná przyśziłym Seymie, obiecano vznawać. *A. 1563. f. 41. tit. Przywileie Stáre.*

Ale to potym odkládáno od Seymu do Seymu, áż dopiero o tym ponowę uczyniono, że o takie Dobrá, ná Seymie, Sądy być maia. *A. 1578. fol. 328. §. Tákże.*

Znowu o tymże, *cum hac declaratione*, iż kázdy, ktory by *pretenderet bona sibi nullo iure adempta*, ma ná pierwsze, á náýdaley wtore Roki Ziemskie, z Máło polskich Woiewodztw Obywátel, w Krákovie; z Wielkopolskich, w Poznaniu; z Ruskich, we Lwowie; z Mazowieckich, w Wárszawie, dáć się wpisać w Regestr; ktory Regestr Stárciśta mieyscá onego powinien Krolowi odesłać, aby tecz z siro ny Stolu Krolewskiego mogły się dostać, y ná Seym bliski znieść *munimenta*, do takowych spraw potrzebne. *A. 1581. fol. 373. tit. De Bonis.*

Dobrá Szlacheckie *nullo jure* wzięte, *præscriptione non obstante*, każdy zawsze dochodzić może. *Ibid. fol. 373. tit. De bonis.*

Na przyszłym Sejmie sądzone być mają. *ibid.*

Znowu, iż każdemu dochodzić dobr swoich wolno, *non obstante quavis præscriptione, & processu iuris, in contumaciam cuiusvis, quovis modo, obtento, & autilitate modernorum possessorum.* Które sprawy przynajmniej dzień jeden w tydzień, na każdym Sejmie, sądzone być mają. *A. 1588. fol. 460. tit. Bona.*

Potym, że wedle dni opisanych sądzone być mają. *A. 1607. fol. 836. t. O Sądach.*

Nie dochodziły na przeszłych Sejmach. Na bliskim tedy Sejmie sądzić ie obiecáno. *A. 1611. f. 18. tit. De Bonis.*

Dobrá Ziemskie dziedziczne, *nec modo donationis, nec emptionis*, albo *hypothecæ, neq; quovis obligationis modo, aut aliquo alio iure*, dostawane być nie mają, iedno przez te osoby, które zadney w personach swoich *præeminentiey* nie zaciągając, *iuri terrestri merè* podlegają, *& per omnia gaudent æqualitate & paritate iuris & pænæ*, zdrugimi obywatelami Państw Rzeczyposp. *A. 1631. fol. 3. tit. O dobrach.*

Ad mentem tego prawa, Zywiec, v Krolowy, *in redemptione*, deklarowano. *V. o Zywcu, infra.*

Dobrá dziedziczne Ziemskie nie powinny być alienowane, wieczne mi czasy, ani donacyami, ani venditiami, ani Suceessiami, ani infzem iakimkolwiek *prætextem*. Ale wiecznemi czasy mają być w rękę y possessey osob stanu Rycerskiego, O co na alienuiących, *forum & pænæ*, iako w Statutach *de expeditione bellica* opisano. *A. 1635. fol. 7. tit. Ordynca Rzeczyposp: Dobr Ziemskich dziedzicznych.*

Vrzędy wszelakie tak Ziemskie, iako y Grodzkie, wiecznemi czasami, przestrzegać mają tego, aby żadne zapisy *Donationum, venditionum* nie były przyjmowane, do Akt Trybunalskich, Zięskich, y Grodzkich, albo Wojewodzych, któremiby miały dobrą pomienione *auelli* od possessey realney y istotney Stanu Rycerskiego; pod vtraceniem Vrzędow, y Dobr własnych dziedzicznych. Co się ma rozumieć y o Metrykach Korónnych, y WXLit. z tym dokładem, że iesliby Pieczętarze w czym przeciwko tey Cõstitutiey wykroczyli; na Sejmie, za instancyą Posłow Ziemskich, sprawić się z tego powinni, *saluâ nullitate alienatorie inscriptionis. ib.* A gdyby który z Stanu Rycerskiego, mający dobrą takowe służbę Rzeczyposp: obowiązane, *transiret ad religiosam Vitæ Statû*, w tych Zakonach, które w rok profesji czynią; przed rokiem: a w tych, co we dwie lecie, przed dwiema lamy, powinien takowych Dobr pozbyć, do osoby Stanu Rycerskiego, *alias post expirationem huius temporis*, wolno *proximioribus consanguineis*, albo iesliby

ci albo

ci albo niechcieli, albo niemogli; kázdemu inſzemu z Stánu Szlá-
checkiego, takowe Dobrá, według táxy (którą Sąd Ziemski, *cum*
duobus e proximioribus consanguineis, czynić ma, *sub nexu iura-*
menti) Summę *ad Acta* odłożywszy, *occupare & retinere*, iákoby
do niego, *per successionem*, były *deuoluta*: Ná tych zaś, którym,
post factam professionem, sukcesia przypadać będzie; *Statut de Mo-*
nialibus, Służyć ma. *Ibid.*

Herburt.
fol. 287. lit
Moniales.

Wolno iednak kázednu, tak Duchownemu, iáko y Swieckiemu,
z Dobr swoich Ziemskich Szlácheckich, *quocunq; iure acquisitis, de*
noua radice, czynić fundacyę, tak Klasztorow, szpitalow, iáko y Ple-
baniy, *& eo nomine, quascunq; facere inscriptiones*: ále to *cauetur*,
żeby ten, który funduie, *tacto pectore in facie* zupełnego Sądu
Ziemskiego, przy resignátiey takowej, rzekł te słowa: *sub fide, bo-*
nore, & conscientia, Deum testor, że taką fundacyą czynię, *de no-*
ua radice, z Dobr moich własnych, zadnych pieniędzy zá nie nie
wziąwszy, *sine ullo condictione*, ale *ex puro zelo, & propria mera*
liberalitate, nie czyniąc nic *in fraudem* Práwa pospolitego: Co-
ma być *in Acta* inferowano Iesliby zaś kto vbogiemu Kościołowi
Fárskiemu we Wsi, dárował, ná podrátowanie, Sztukę iaką grun-
tu; to nie ma być *pro contrauentione* Práwu poczytáno. Tęż Con-
stitutcyą przyimuią y ci, którzy są Religiey Græckiey. *Ibid.*

Duchowne Osoby, które *Patrimonialia Bona*, albo *questita*, ná Oso-
by swoje, y *successores sanguinis* trzymáią, y służbę z nich woien-
ną, *non alterando obligationem* ich, *per substitutas personas*
odprawuią; przy tychże Dobrách zachowano. *Ibid.*

Znowu o fundacyách: iſz Dobr dziedzicznych, ná nową fundacyą,
sine consensu Reipub: contra Constitutiones, oddanie, iáko Práwu
przeciwnie, *& uim Ordinationis* w sobie máiące, *nullitatis* być má-
ią, tak w Koronie, iáko y W WXLit. w *Exorbit. A. 1669. tit.* Dobrá
dziedziczne.

Ná Dániny Práwé dziedzicznym nádane, wykłady, áni żadne wywo-
dy práwá obcego iść nie máią, áby miały być, zá Lenne, poczytá-
ne, tylko ná którychby *expresse* stało, że są *iure feudali* nádane. *A.*
1576. fol. 255. §. Także obiecuiemy.

Woiewodztwá Kijowskiego Obywátele, przy Práwách swoich, ná
iákiekolwiek Dobrá, nádanych *conseruantur* wiecznemi czasy. A
iesliby którzy z nich, ná Dobrá swe Oyczyſte, y Dziedziczne, li-
stow nie mieli, á bez listow, onych Dobr spokojnie vżywali; tedy
takowe Dobrá, Práwem W. X. Lit. wedle stárego y nowego Satutu,
iáko do tego czasu trzymáli, trzymać będą wiecznemi czasy: áni
ku położeniu, y pokazaniu ná to listow, y Przywileiow, przed Kro-
lem, y przed żadnym Vrzędem, żadnem obyczáiem nie mogą, á-
ni máią być przymuszáni. *A. 1569. fol. 166.*

- Tosż o Woiewodztwá Wołhynskiego Obywátelách. *ibid fol. 159.*
15. Woiewodztw, Kijowskiego, Wołhynskiego, y Brácláwskiego Obywátelę stanu Szlácheckiego, żadnych Praw ná Máiętności swe, ktorých są w posselsiey przed Vnią, vkazywác nie powinni. A że niektóre wyszły z Káncelláriej Krolewskiej listy, do vkázowania Praw támečných Obywátelów; *annihilantur*, y áby ná potym, przeciwko Práwu ich, tákie wydáwáne nie były, *cauetur*: wymuiąc pozwy, y infze spráwy Boiárom Zahuskim, od IMP. Woiewody Kijowskiego intentowáne. także y wšzytkie pozwy, ták ná membrániech, iáko y mandaty, ktoreby były, nád opisánie Constitutiej 1598. (*vide* o tym *infra* tit. Pozwy) bądź od Instigatorá Koronnego, bądź od kogo infzego, iákíeykolwiek conditiej będącego wydáne, *cassantur*, & *pœna* ná káždego tákiego *imponitur*, *cum assignatione fori*, ná Trybunale. A. 1611. fol. 32. tit. O nieukázowniu Praw. *Reassumuntur* Woiewodztw, Kijowskiego, Brácláwskiego, Wołhynskiego, y Czerniechowskiego Obywátelów, pomienione Constitucie, tak *Vnionis* A. 1569. iáko y A. 1611. iáko y Constitutia *Securitatis bonorum & bonorum* (*quam vide* tit. Woiewodztwá) *cum hac declaratione*, iż żaden Obywátel támečný, do pokazánie Praw ná dziedzictwá swoje, y Dwory Szlácheckie, nie ma być pociágány. A ktoby się wáżył inquietowác o Dobrá Ziemskie, á Dziedzic tego dowiodł przez Świádki, że tych Dobr był *in possessione*, iáko *heres*, *immediate* przed záczęciem woyny, *in* A. 1648. tákowy nie słusznie *euocans*, *in eodem termino*, nie tylko *damna*, ná ktoreby *euocatus* poprzyśiągł, w Trybunale, *inter causas conservatas rescire*, ále tesz y *pœnis arbitrarijs per Iudiciũ irrogandi*, y *pœnâ mille marcarũ*, *sub pœnâ perpetue Bannitionis*, karány być ma. A że Vr Stániśław Kóniecpolski Woiewodzie Sendomirski, ná Dziedzictwá swoje, w Woiewodztwie Kijowskim leżące, MliowŹczyzná, to iest MiáŹtá Smiśa seu Tásmyn, Konstántynów, Bábklej, Orłowiec, *cum attinentijs*. Vr. Dánielowi Wyhowskiemu, miáŹto Dobr Krolewskich, w dziedzictwo dáne, dosyc czyniác Constitutiej Seynu przeszlego, ná terážnieyszym Seymie dowodnie Práwá swoje pokazał; *cauetur* tym Woiewodztwom, iż tákowe Práw pokazánie, áni *ad præsens*, áni ná potym *in sequelâ* iŹć nie ma, áni dawnym Práwom, o nie vkázaniu Praw prájudikowác. *Reassumowáno* przy tym wšzytkie Constitucie, *de disciplina militari*, dekláruiąc y mieć chcąc, áby żaden Pułkownik, áni Rotmistrz, ták Polskiego, iáko y Cudzoziemskiego Narodu, náwet áni PP. Hetmáni, *cullo modo & pretextu*, Obywátelów támečných *in possessionibus*, & *ad possessiones eorum*, lubo zá Krolewskiemi ordinarśaniami, informacyámí, choćby tesz *ex Senatũs cõsulto* wydáneniu, nie impediowáli, áni inquietowali, áni Dobr tych wciáżáli, *sub pœna trium millium marcarum*, & *triplici refusione damnorum*, w Trybunale Koronnym, *inter causas*

causas militares, ad instantiam injuriati vindicanda. A gdyby prywatny, *casu* zginienia takiego Praw, ieden drugiemu Máiętności dziedziczne, lub zastawne, arendowane, dożywotne, reformacyom podległe, *modo violento*, zabierał temu, któryby był Dobr odjętych, *immediate* przed wojną, *bonæ fidei possessor*, według Constitutiei A. 1654. (podług ktorey, zginienie zapisow, *injuriatus euincet & jura sua stabiliet. vide eam infra*) Takowy w Trybunale *ex speciali registro, ante omnia*, odpowiadać, y nie tylko Dobrá wrocić, ale y szkody *junctamento* liquidowane *resarcire* będzie powinien. Tofz *forum*, y tenże registr naznaczono, y z temi, którzy *ad malè narrata* otrzymáli y vprošili sobie Dobrá dziedziczne *juribus Caduci, dispositioni Regiæ non obnoxia*, tak Duchowne, iako y Swieckie, których *injuriati*, albo *ob defectu*, dochodzić do tąd, albo tefz doszedszy Prawem, *ex jure victis* exekucyey otrzymać nie mogli: tego dokłádając, że takowe krzywdy, *ex cruda citatione, nullâ præscriptione & fatalibus juris obstantibus, neq; exceptionibus* dawnych Praw, *neq; exemptionibus*, mogą być dochodzone: y że Stárostwo, *ex jure victu*, sámi, lub *Officia sua*, vkrzywdzonym *indilatâ executionem* czynić powinni, *sub pœna complicitatis*. O co *forum* z tymże Stárostw, w Trybunale, *ex eodem speciali registro*. Ná koniec Obywátelom pomienionych Woiewodztw, którzy, *tempore exsili*, od kogokolwiek, y gdziekolwiek są *injuriati; nullâ præscriptione, & fatalibus juris obstantibus, salua via jure agendi reservatur*. A. 1661. fol. 71. tit. *Securitas bonorum & honorum*.

A isz przeciwko tey Constitutiei, *ad malam informationem* Postow Hetmána Zaporowskiego, z Kancelláryey Koronney, przeciwne potym wyszły Vniwersały, za ktoremi Dobrá Obywátelom támeicznym, także y Podolskim, przez Kozakow, przy przydánych Vniwersałach pomienionego Hetmána Zaporowskiego, są odebrane; tedy takowe Vniwersały, tak Krolewskie, iako y Hetmánskie zkasowano, y Obywátelom támeicznym *liberum apprehensionem* Dobr swoich, y do którychby *per successionem* kto należał, bez wszelkich przeszkod, y Vniwersały reuocatorialne z Kancelláryey Koronney wydać do Hetmána Zaporowskiego, pozwolono. affecuruiąc, isz ná potym, żadne takowe Vniwersały wydane nie będą, *sub nullitate* onych. A. 1662. fol. 3. tit. *Restitutia Dobr*.

Dobr dziedzicznych w Ruśi, Podolu, y Podlášiu, *pro Regalibus* vpraszać się nie godzi, *sub refusione damnorum, & pœná duorum millium marcarum, Parti & Iudicio totidem, in instanti, soluendorum, & sub nullitate* Przywileiow takowych. O co *forum* Trybunał Lubelski, *inter causas Officij, peremptorie*. Co się sciąga ná tych, którzyby ná potym vpraszáli. A. 1647. fol. 19. tit. *Zámknienie Exekucyi*.

A Instigator, *sine certo Delatore*, pozwow wynosić nie powinien: *exceptis litis pēdētis ante annū 1588. ib.* *Plura V. t. Exekucye.*

Dobrá Szlacheckie w WXLit. przed Vnią wieczne, ktoby sobie vprosił, y to do Práva przywozcił, zá pokazaniem wieczney dispositiey, u tegoż Práva, tyśiąc zł: odliczyć powinien. A gdyby pozwáwšy, do popárčia tey spráwy, kto sám nie stánuł; pod winę Bannicyey podpadác ma, y *Privilegia*, ná takowe dobrá, *ipso facto, nullitati subjacere debent*. Tá iednák *Constitutia plebeys* slúżyć nie ma. A. 1633. fol. 39. tit. o Dobrách przed Vnią.

Dobr Ziernskich, Cudzoziemcy, bez *Indigenatu*, trzymác nie mogą. *V. tit. Cudzoziemcy.*

103. Dobrá, *in vim redemptionis, aliàs* ná Wyderkauff, Duchownym Oso-
bom zápisáne, *in possessione* dziedzicow zostawác máią, czynśz do-
roczny zápláciwšy, od kázdego stá zł: po siedniu zł: A. 1635. fol.
9. tit. o Wyderkauffách.

13. Wolno dziedzicowi, *præviâ citatione peremptoriâ* do Vrządu Grodz-
kiego, (ktora ná niedziel dwánaście, przed wykupnem, ma być po-
łożona) dobrá takowe, odłożywšy sumnę, álbo *apud Loci Ordina-*
rium, álbo *Capitulum*, álbo, iesliby ci *recusarent*, w Grodzie, quit do-
státeczny z cautią otrzymáwšy, *emundare. ibid.*

72. Zaden nie może więkšzey summy, ná Wyderkauff, ná Máietność
swoię záciágác, nád taką, ktoraby *dimidium valoris* tey Máietności
nie przechodziłá. A ktoby ináczey smiał postápić; do Vrządu Zi-
skiego onego Powiátu má być deferowány, Sąd zaś Ziernski, ná Ro-
kách, *in facie Nobilitatis*, ma vznác takowá, *contrauentiá*, y odesłác
spráwę ná Trybunał, *inter causas mixti fori, ad rescindendum contra-*
ctum. ibid.

O plăceniú takowych czynśzow, *forum* y Proces ma być ná Quere-
lách, *sine quavis appellatione*. A Stárosta *in bonis jure victi, non ob-*
stantibus citationibus ad cassandum, & subleuationibus, powinien czy-
nić exekucyá, *semotis omnibus diffugijs, sub pæna trecentarum marca-*
rum, & in realem possessionem dobrá podác temu, czyiá sumná.
Ktory *in possessione* onych tak długo ma być, aż tenże *jure victus*
odłoży sumnę, lubo *proximiores descendentes*, lubo ktorykolwiek
z stanu Szlacheckiego. *ibid.*

Reassumowáno tę *Constitutycyá in toto*, o wyderkauffách, WXLitew-
skiemu, podług ktorey, tak Duchowni w odbieraniu tylko po sie-
dniu zł: od stá, iáko y Swietcy w oddawaniu ná terminie, *in toto* zá-
chowác się máią. A. 1673. fol. 19. tit. *Reassumptio* *Constitutiey.*

Dobr w WXLit. záieżdżác *violenter* nie máią Duchowé osoby wprzod
nie czyniác práwem, o nie záplácenie Wyderkauffu, y vmyślnie
nie biorác pieniędzy ná terminie; *sub restitutione bonorum, & pænis,*
cum refusione damnorum, ktore Trybunał, zá dowodem Aktora
uznác powinien. *Ibid.*

Znowu o Wyderkauffách, *cum reassumptione* *Constitutiy* A. 1631.
1635. 1673. *declanatur* WXLitewskiemu, iż Sumnę trácić máią Du-
chowne

chowne Osoby, iesliby przeciwko Prawu postępować ważyli się. A sprawo takowym, od tąd *forum*, w Kole wielkim Trybunalskim nąznaczono, y w nim dekretá, o *expulsiá* z Dobr Ziemskich, ná Duchownych osobách zapádfe, *in toto* approbowáno. A. 1678. fol. 20. tit. *Reassumptio* o Wyderkauffách.

O Dobrá Ziemske, y o poddanc, Duchownym w W. X. Lit. *forum*. V. tit. Duchowni.

w Dobrach dziedzicznych, nie Władykowie, ále Dziedzicowie, Swieczennikow do Cerkwi, podawác máia. A. 1647. fol. 19. tit. o Duchownych Ruskich tak w Vniey, iáko y nie w Vniey będących. A w Dzierzawách Krolewskich, Dzierzawcy: *salvis maioribus beneficijs*, ktore podawaniu Krolá należec máia. *ibid*.

O Dobrá, ktorzy one, *jure emptionis, vel donationis*, pod tytułem Ziemie Podlaskiey, nábyte pokażą; nie w Litwie, ále w Koronie być ma *forum*. Zapisy iednak w W. X. Lit. ktore *modo obligatorio* ná takich Máietnościách są czynione, máia zostawac *in robore*, ász do viszczenia y dosyc czynienia, zá prawem W. X. Lit. A. 1611. fol. 22. tit. Rozgraniczenie.

Dobrá dziedzictwem nábyte, w Woiewodztwách, Wołyńskim, y Podlaskim, przed posledniyszemi creditorami, y Legatami, *in robore* zostawac máia. V. tit. Woiewodztwa. & *plura Vide. t. eodem*.

W Woiewodztwách, Kiiowski, Bracławskim, y Czerniechowskim. gdzie Xięgi Ziemske y Grodzkie przez Nieprzyiacielá popálone były, byle kto *ius hereditatis*, záraz po vspokoieniu Woyny pokazal, á tego dowiodl, że był *in possessione* iáko *heres immediatus* przed záczcieniem Woyny *Anni* 1648. nie miał być do pokazowania inszych dispositiy necesitowany. Iesliby iednak kto Processy miał, lubo *antiquitas*, albo *immediate* przed záczcieniem tey woyny, *repetendo hereditatem*, á byłyby *ad manus Actoris*, y *sufficerent ad deducendam realitatem*; *Actori probatio deferenda*. A iezeli Actor nie będzie miał munimentow, á pozwány pozwami swemi złoży się Pozwany; ma być blizszy do poprzysiężenia; á gdy Actor y *Citatus* bez munimentow stána; pozwány przy posleisicy swey blizszy ma być, *præuiá inquisitione ad comprobandum*. A. 1654. fol. 9. tit. *Securitas honorum & bonorum*.

Táż Constitucya służyć ma y Ziemi Bielskiey, Drohickiey, Mielnickiey, Nurskiey, y Woiewodztwu Brześciańskiemu, względé Praw y dispositiy, pod czas Woyny Szwedzkiey, stráconych. A. 1661. fol. 13. tit. *Securitas*.

Potym Akt Zięskich, y Grodzkich, w niektorych Woiewodztwách, przez Nieprzyiacielá ogniem zniesionych, częścią téż po roznych mieyscách zruinowanych, á niektorych *in hostico* ieszcze zostaiących, wárunek taki. *Reassumuntur Constitutiones superiores de securitate*

curitate bonorum & bonorum, Annorum 1658. & 1661. & declaratur, iż ieliby ktokolwiek, ob defectum munimentorum, w sprawách y zapisách swoich, z ruiną substantiey, albo sum szkodował, a potymby ktora stroná zasiałszy documenta litemtoria, & authenticas probationes, one in termino legitimo pokazała; tedy wolno każdemu vkrzywdzonemu, juxta iura sua, possessi y prætensy, vigore Inscriptionum, in omni subsellio dochodzić. W czym praescriptiones & fatalia nikomu szkodzić nie mają: nie derogując w niwczym Dekretoni Seymowym, y Trybunalskim. A. 1667. fol. 36. tit. Reassumptio securitatis bonorum.

w Ziemiách Liwskiej, y Nurskiej, Zapisy tak mają być wydawane, iako się ktory znajdzie, lubo bez Aktu, lubo początek, lubo dokóczenie. Co nie ma vitio officij Notariatus, lecz communi calamitati totius Reipubl: imputari. Ibid. fol. 38. tit. Akta.

Taż Constitutia plenè & integrè Ziemi Czerskiej służyć má. *ibid.* Dobrá Ziemskie, Kupcom Wárszawskim, Augustynowi Orlemesowi Ráncy stárey Wárszawy, y Kásprowi Wálterowi, *apud Debitores suos*, tak w Koronie, iako y WXLit. w długách, do skuteczney satisfáctiey trzymać pozwolono: *Salvis oneribus Reipubl: & Ecclesiae. Ibid. fol. 35. tit. Zatrzymanie Creditu Kupcow.*

Ná dobrá Szlacheckie, iako y Miecyskie, niegodzi się sum y Obligacyi przez testamenta zaciągać. *V. tit. Testamenta.*

Do dobr Szlacheckich, afsignacie, ná żadne stánowiská, wydawane być nie mają. *V. tit. Woysko. tit. Zolnierz.*

Dobrá Zywieckie, zá Summę 600000 zł. przez Krolowá CONSTANTIĄ nábyte, *in redemptione* być dakłárowano, tak żeby Rzeczyp: lub *privato cupiam Nobili Indigenae* wolno ie było wykupić, kiedykolwiek, z odłożeniem tey Summy, odezwie się, ná Seymie zwy czaynym, y przez Posły Ziemskie, *in vim auisationis*, to wykupno Krolowey do wiadomości doniesione będzie. &c. *A. 1631. fol. 3. tit. O Dobrách Zywieckich.*

Iesli ie Rzeczpospolita wykupi; *in Bona Regalia* á iesli *Privatus Nobilis* swemi pieniedznymi; *in Bona Terrestria* obracać się mają. *Ib. Tamże opisano sposob wykupna tego.* Wárując żeby tych dobr nigdy *alienatio & auulsio* od Korony *nullo modo & ratone* nie była. Przed oswobodzeniem tych Dobr powinni być osiadły Stárosta Zywiecki, wedle Státutu *Anni 1540. sub titulo Bona Regalia, à Reginali Maiestate & exempta &c. Ibid.*

Potym pozwolono te Dobrá IMP. Ianowi Wielopolskiemu teraz Kánclerżowi W. Koronnemu, ná on czás Stolnikowi Koronnemu, respectu Potomstwa iego, tychże Dobr, po Rodzicielce swey Vr. Konstancyey Komorowskiej, nayblizszych Dziedzicow, wykupić, po smierci Krolá Im. IANA Kázimierzá, iako ostatniego Summy 600000. ná pomienionych Dobrách *per Legem publicá, áflekurowa-*

affekturowaney Dziedzica. y Commiffarzow. ná to náznáczono.
A. 1676. fol. 25. tit. *Exemptio* Tywca.

Dobr Ziemijskich Gdowá z Dworem y folwarkiem, Kwápnik, Stádnik y
Kędzierzyná, w Woiewodztwie y Powiećie Krakowskí, leżácych,
przez Wielm. Máryá Sechy z Rymásech Malzonkę Wielm. Frán-
ciszka Wesseliniego z Háddádu *Palatini & locum tenentis Regni
Hungariae* (która *incapax* tych Dobr) ná osobę Vr. Władysława
Wesseliniego z Háddádu, iáko *Indigene* Polskiego wstápiionych,
onemusz y Potomkom iego, *legitimum titulum & possessionem hæ-
reditariam* przyznań. A. 1661. f. 24. t. *Approbatia* Praw.

Dobr Ziemijskich Nieporętu, y Białosęki dispositiá, bądź przez Te-
stáment, bądź przez Przywilej, iákaby chciał Król Im. Ian Káži-
mierz vezynić, wázną być deklárowano. A. 1667. fol. 39. tit. Di-
positia Dobr Ziemijskich.

Z Dobr, ktore Szláchta, v Tátarow w Litwie, na ich ciężarách poku-
pili, służbę woienną nakázáno. V. tit. Tátarowie.

Ktoby Dobrá iáké trzymał, ná ktoreby práwo kto infze przewo-
dził; ma czynić z nim, *pro deportatione citationum*. *Vide. tit.*
Pozwy.

D O Z Y W O C I A

Dożywoćia, y Consensy, na Dobrách, Krolewskich, ktore nie są
Práwu przeciwné, w mocy zostáwiono. A. 1550. fol. 4. §. A isz
wiele,

Herbart.
fol. 14. tit.
Eodem Ad
utilitates.

A solidá ábo spólne dzierzenia znięsiono: y nie máią być dawáne.
ibid.

O tymże *declaratur*, isz do żywoćie, ná kázdey stárey Summie,
iést dobre. A. 1562. f. 19. t. O Dożywoćiach.

Gdy dożywoćie Oycu dáne, choćby dzieci *expresse* nie były
mianowáne; po śmierci Oycá, ieden z nich w dożywoćiu zostáwać
ma. *Ibid.*

Dożywoćie Bráći, bądź dwóm, bądź *pluribus* dáne, gdzie kázdy
pro interesse suo, rozdzielnie, lub nierozdzielnie vzywa go, gdy
z nich ktory vmrze, *superstites* iusz nie w dożywoćie, lecz w Súmie
tylko succeduiá, choć iést choć nie iést, ná nim, tak isz owá część
vmárłego, iést ná skupie. *Ibid.*

Dożywoćie Oycu z Syné dáne, ielli Ocieć Synowi w possessiá, przed
conclusiá Seymu terážnieyszego, puści; nie iést *expectativa*, byle
nie sądowe dożywoćie: gdy sz wedle Státutu, Vrzędy Sądowe má-
ią być dawáne *etate, intelligentiá bene vigentibus*. Co się ma rozu-
mieć *de presenti statu personæ, non de futuro*. *Ibid.*

Herbart.
fol. 142. t.
Dignitates
& Officia
indigenis.

Dożywoćie dwó Bráći *coniunctim & separatim* dáne, gdy ieden dru-
giemu przed cónclusiá Seymu tego wstápi, nie iést także *expectativa*.
ibid.

Dożywocie Mężowi z Zoną dane, tak się ma rozumieć, że *uno mortuo, superstes succedunt* w dożywocie. *Ibid.*

Dożywocie na starych Summach tylko, za odpuszczeniem nie co z Summy, mają być dawane. *A. 1565. f. 90. tit. Dożywocia.*

To jest za extenuacją czwartey części. *A. 1566. f. 126. tit. Dożywocia.*

Ná Starostwach Vkráinnych, *in solidū* Mężowi y Zonie, nápotym dożywocia nie mają być dawane. *A. 1647. fol. 26. tit. O Starostwach. Declaratur*, iż iako tá Constitucyá ná samę tylko Woiewodztwa Kijowskiego Vkráinę byłá postanowioná, tak ná Woiewodztwo Podolskie sćiągáć się nie ma. *A. 1647. f. 34. t. Deklaracya.*

Dożywocia żadna Białagłowá, ná Starostwach pogranicznych, nie tylko w Vkráinie, ále ani w Ruśi, ani w Podolu, leżących, mieć nie może, *sub nullitate Privilegij. Salvis modernis Possessoribus. A. 1662. fol. 9. tit. Dożywocie.*

Ani więcej nádwie Krolewsczyny *cujuscunq; generis*, lub Starostw, lub Dzierzaw, po śmierci Małżonki swego trzymać może. *Exceptis his*, które, do czasu podania tey Constitucy do Grodu Wárszawskiego, *jura communicativa* otrzymały. *Ibid. tit. O Dożywociach.*

Ná Zamki także y wszelákie fortece, *communicationes jurium* dożywocia, Białynigłowi dawane być nie mają. *V. tit. Zamki*

Dla tego dożywocie Vr. Heleny Miączynskiej, ná Starostwie Krzepickim, iako przeciwne práwu, (gdysz ná pograniczne Starostwo y fortece otrzymáne,) z káflowáno, y one tylko ná Kuźnicách Pánkowskiej, Kostrzynskiej, deklarowano. *V. tit. Starostwa.*

Dożywocie czworo ná Dzierzawie Párchowskiej, Białemburgu, Cifowie, Chilonie, y Kędlowie, *cum attinentijs*, Potomkom Vr. niegdý Gneomerá Reinholdá Krokowskiego, *sine quavis exemptione, post decessum modernorum possessorum &c. V. tit. Summy.*

Plura o takich Dożywociach. V. t. eodem Summy.

Dobrá Krolewskie *ad certum tempus* dane. *V. tit. Dobrá Krolewskie.*

O Dożywociach. *Plum V. tit. Dobrá. tit. Przywileie. tit. Starostwa. tit. Zamki.*

D R O G I

DRogi, w Przywileju, Miástu Poznániewi, od Krolá Kázimierzá Iágiellonowego Syná. *A. 1455. nádánym, tak opisáne. z Ziem Ru-skich y Belskiej, przez Rubieszow, Krasnystaw, Lublin, Kázimierz, Zwolen, ász do Rádómia, á z Rádómia ku Wrocławiu Śląskiemu, przez Skrzynno, Opoczno, Zarnow, Przedborz, Radomskie, Brzeźnicę, Wieluń, y Bolesławiec. A do Wielkiej Polskiej z Rádómia przez Przytyk, Inowódz, Brzeżiny, Stryków, Łęczycę. A. 1565. fol. 115. tit. Tófz Miásto.*

Drogi

Drogi, w Przywileju, Miąstu Káliszowi, przez IMP. Ianá Ostrorogá, Stárostę Wielkopolskiego, z reskazánia Krolá Olbrychtá, opisáne, y postanowione, y od tegoż Krolá wtwierdzone. z Zié Pruskich do Wrocławia Sląskiego, Brzegu, Nyssy, Swidnice, Opolá, Opáwy, *et eis finitima*, przez Bydgoszczá, Gnieźno, Wrześnię, Pyzdry. Albo przez Rádzieiow, Wrocław, y Korín. Albo przez Thoruń, Koło, Turek. z Miast zaś przerzeczonych Polskich, y onym przyległych, przez Kálisz y Ostrzeszow. *ibid.* §. W tymże Liście.

Do Głogowá zaś, Lignice, Gierlice, Brucfu, Zytáwy, y do innych przyległych, z Prus tychże, *ad placitum*, albo przez Kálisz, albo też przez Poznań, Kościan, Wschowę. *Ibid. fol. 116.* §. A ktoby, A z Ráwy, Sochaczewá, Płocká, Goštyniná, y innych wšytkich Miast Mazowieckich, przez Koło, Wartę, Kozminek, Kálisz, Ostrzeszow. *ibid.* §. A Ziemie.

Z Wárszawy, y infzych Ziem Mázowieckich, nie ná Kálisz, ále ná Bolesławiec, áż do Sląská. *ibid.*

Z Prági zaś y Czeskiey Ziemie, ku Mysznu, Lufacyey, y części Sląská wiedzaiąc do Korony, przez Poznań; nie powinni iść przez Kálisz, ále z Części Moráwy, y Czechow, y z Prági ku Moráwie wiedzaiąc do Korony, przez Wrocław, Rygę, y Myśń. *ib.* §. A Prágá. Tym zaś ktorzy woły z Mázowszá, y z Prus Mázowszu pogranicznych, przez Wartę y Kozminek pędzą, wolno iść dálej, ktorędy się podoba. *Ibid.*

Drogi z Węgier y z Sącza, albo z infzego Krolestwá, do Thoruniá, ná Krakow. *ibid. f. 108. tit.* Mieszczanie Krákowscy.

Drogi z Wielkiey Polskiey, ku Wrocławowi albo Sląsku, ná Szrzem, y Poniec. *ibid. fol. 115. tit.* Miąsto Poniec.

Drogi ná Furmánow, y pędzenia wołow, Lustrátorowie spisać, y ná dzieście łokci wymierzać mają. *A. 1569. fol. 189.* §. Ciż Lustrátorowie gościnie.

Drogi y gościnie niezwyčajne od Węgier, Stárostowie zarábác mają. *A. 1567. fol. 134. tit.* Gościnie.

O tymże: winá ná Stárosty, y Dzierzawce dobr Krolewskich, y ná Szlachtę, przez ktorych Máietności, takie drogi idą, *centum marcarum, forū* Grod, albo Ziemstwo *peremptorie, ad instantiam cuiusvis.* *A. 1569. fol. 190.* §. Gościniec.

Statut 1520. o zabronieniu przeiázdow, z towárami przez Márgrábstwo, do executiey przywodząc, postanowiono, aby Kupcy wszelácy, tak Koronni, iáko y Cudzoziemcy z Prus y Niemiec, y innych Miast, Sląskich, Pomorskich, nie przez Márgrábstwo, ále przez Głogow, y Wschowę, z towárami swemi do Wielkiey Polskiey, y Prus, y nazad ieździli, pod wtráceniem towárow, y koni. A Stárostowie, y Dzierzawcy Krolewscy, ktorzy *contiguitatem* mają z Ziemią Pomorská, Márgrábstwem, y z Kaszubami; w Tucholi, w

Herbert.
fol 515. tit.
Non per
Márbiam.

Czluchowie, Kielcowie, Iastrowie, Léduku, Mirákové, Wierzehnie, Rędzie, Pucku, &c. także w Máiętnościách dziedzicznych, inne drogi y gościnie *ex nunc* pozarębować máia. A iesliby Kupcy nád to zakazanie, towáry swe, przez Mágrábstwo, przeprowadzić wazyli się; Stárostownie, y Dzierzawcy Krolewsczyzn, y Stan wszeláki, w dziedzicznych máiętnościách swych, towáry w przem ycie zabierać iní máia, bądź zá instántiá Celnikow, álbo sług Celných, bądź choćby zadney instántiey nie było. Których towárow zá pracą trzecia część Stárostowni onego mieyscá, álbo Possessorom dziedzicznej máiętności; á dwie części *Fisco*, przez ręce Celnikow, álbo Pisarzow ich, zá quitámi ich, *cedere* máia. A iesliby Stárostownie, y Dzierzawcy, takowych przejazdow z towárami nie bronili, álbo Kupcow sołdrowáli, y towáry ich przeprowadzáli; winámi, *de negligentibus Capitaneis*, opisánemi, o przeprowadzeniu y sołdrowaniu Kupcow z towárami, ná którymkolwiek Trybunale, *ex delatione Thesauri, ad instantiam Instigatoris, inter causas fisci peremptorie* karani być máia. *A. 1611. fol. 34. tit. O przeieżdżaniu Cef.*

Drogi Miásto składowym vprzywilejowane *reassumuntur & approbatur.* z Niemiec, z Sláská, do Máley Polskiej, y do Rusi, przez Będzin, álbo Ofwiećim, y przez Krzepice, do Wielkiej Polskiej, z Fráńfortu, z Lipská, y innych portowych y składowych Miast, przez Głogow y Wschowę. A z Sláská przez Poniec, y Szrem, drudzy przez Ostrzeszow, Kálisz. do Mázowfzá, y Litwy, przez Boleśławiec y Wieluń, do Prus z Máley Polski y Rusi, przez Piotrkow, Ráwę, Dybow, Thoruń: z Wielkiej Polski, y Niemiec, Sláská, przez Głogow, Wschowę, Poznań, Dybow, drudzy przez Ostrzeszow, Kálisz, Dybow, y Thoruń. Témisz gościncami, á nie infzemi, kupie swe nazád prowadzić máia. Y infze gościnie, iáko Lubelski, który idzie z Xięstwá Litewskiego, przez Lublin, Babin, Bełżyce, Vrzędow, ku Krákowowi, zwyklemi, drogámi zachowywáć máia; á to wszystko pod vtráceniem towárow y koni. *ibid. fol. 35.*

Drogi, ze Zmudzi do Prus, Commisarze, Szláhcie vkázáć máia. A nowe niezwykle, przez Puszcá, powinne być zagubione Kupcom. *A. 1581. fol. 381. tit. O drogách.*

Znowu ná to, Commisarze náznaczeni. *A. 1598. fol. 697. tit. O koło Drog.*

Znowu iní. *A. 1607. fol. 862. tit. O Drogách.*

Drogi do Kościolá, Tárgu, Młyná, Przewozu, y gościniec pospolity, sąsiad sąsiadowi wydać powinien. *In Except: Masou: A. 1576. f. 304. tit. O wydaniu Drog.*

A iesliby drogę stárá kto, dla swoiey potrzeby, abo pozytku, zátrácił; infzá tak dobrá má vkázáć. *Ibid.*

Reásumowáno Práwá wszystkie o drogách, ktoremi Kupcy y Furmáni iezdzić máia. *A. 1649. fol. 2. tit. Podatki Ordynaryjne.*

Gościniec

Gościniec Wołoski, w Ziemi Hállickiey, nie ma być od Kupcow y Furmánów pomijány, pod vtraceniem towarów, ktorých połowicá *Fisco*, á połowicá temu, kto zábierze, iść ma. *A. 1654. fol. 18. tit. Gościniec Wołoski.*

O drogách y gościńcách. *plura tit. Celnicy. tit. Mytá. tit. Kupcy. tit. Miásta. tit. Składy.*

D V C H O W N I

DVchowni z Dobr Ziěskich, ze Woyny niepowinni; ná przyszłym Seymie, przy Rewizyey Listów, vkażác to máia. *A. 1562. fol. 27. tit. O słuženiu Woyny.*

Powinni z oyczystych Dobr, y iákokolwiek, sobie, y potomkom swym, y krewnym służących, á nie ná Kościoł danych y fundowanych, woenną expeditiá odprawowác, y infze wšytkie ciężary, iáko y Swietcki Stan, ponosić. *A. 1607. fol. 835. tit. Duchowni w Koronie Dobrá dziedziczne trzymáia.*

Duchowni względem wízelákich krzywđ, z gruntów dobr pomienionych, pochodzących, w Ziemstwie, ábo Grodzie, & *per appellationem*, ábo *remissionem*, ná Trybunale odpowiadác máia. *Ibid.* Takie zaś sprawy, w Trybunale, sześć Osob Duchownych, y wšyscy Deputaci Swietcy sádzic máia. A iesliby *inter litis participes* Duchowny był; sámo *seculare Iudicium* sádzic powinno. *Ibid.*

A gdyby sprawy względem Dobr tákowych, *cum personis secularibus* sádzic się zaczęły, á potym *lite pendente, in personas spirituales, vel successionis, vel affecuto iure* przypádły; *seculare* tákże *Iudicium* sádzic ma, *ex registro causarum secularium, sine refectione*. WyiáwŹy te dobrá, ktore *per commutationem*, ábo zá przedaniem Dobr Kościelnych, do Kościoła przyłączone są: ktore dáwnym prærogatywom Kościelnym podlegác máia. *Ibid.*

Infze sprawy, *iuxta Constit.* 1578. máia być sádzone. *Ibid. V. tit. Trybunał.*

In causis granicierum, Plebani, ktorzy nie máia poddanych, y folwárków vdzielonych, ále tylko z dzieięćin, y z pensiey fundowani są; do Dziedzicow przynięszywác się nie máia. *Ibid.*

Duchownych nápomniono, ná Zieźdie Andrzejewskim, po Elećti-ey Krolá, aby Dobr Szlácheckich nie náiezdźáli, y gwałtów nieczynili, á vkrzywdzonym áby się we wšytkym wísprawiedliwili: á iesliby niechcieli, vkrzywdzony ma delácyá vczynić, ná Seymie Koronácyey, aby z nich spráwiedliwosc *peremptorie* byłá: O co Posłowie Ziemscy máia pilnie instigowác. *A. 1576. fol. 244. S. Przekładano Nam.*

Na Duchownych Dekretá y *perlucrá Iudiciorum ultimæ instatiæ* nie máia być exequowane, *ad cognitionem* ná Seymie, iesli im

nie podlegáli. *A. 1578. fol. 327. §. A* iſz ſię Pánowie Duchowni skárza.

Duchownych oſob ſprawy z Swietckimi wLitwie, do popráwy Státutu WXLit. odłożono: *A. 1581. fol. 381. §. O* ſprawách oſob Duchownych.

Szołtyſi, Woytowie, z Duchownych Dobr, że ſłużby woienney niepowinni, vkázac to máia. *A. 1550. fol. 5. §. A* iſz gdzie.

Odłożono im to vkazanie, do przyſzłego Seymu. *A. 1562. fol. 27. tit. O* ſłużbie.

Znowu o tym: iſz Stany Duchowne, ná Seymie przyſzłym pokázac to máia. A ieſli nie pokaza; ſłużyć Szoltyſi y Woytowie powinni. *A. 1607. fol. 838. t. O* Kádukách.

Differencye, *de rebus politicis tēporalibus*, między Stanem Duchownem y Swietckim, ná przyſzłym Seymie *Electiois*, wſpokoic obiecano. *In Confederat. Varſau. A. 1573. fol. 209. §. A* iſz to do Pokoiu.

Znowu ná Electiey Stephánowej o tym mowia. *A. 1576. fol. 244. §. Compoſitia.*

Do przyſzłego Seymu *compoſitio* tá odłożona. *A. 1578. fol. 326. tit. Iákb* Sądzić.

Ieſzcze do dálſzego. *A. 1581. fol. 379. tit. O* Dzieſięćinách.

Nie doſzła za Stephána. Znowu o niey w Interregnum mowia. *A. 1587. fol. 409. tit. Confederácia.*

Ná Coronátiey Krolá Zygmuntá III. do przyſzłego Seymu odłożona. *A. 1588. fol. 490. t. Reces.*

Nie rychło po tym Deputatow do niey miánuia. *A. 1607. fol. 834. tit. Compoſitio inter Status.*

Nie doſzła; czás inſzy iej zložono. *A. 1609. fol. 901. tit. Reaſſūptia* Constitutiey.

Nie doſzła: znowu Deputaty miánuia. *A. 1618. fol. 4. tit. Compoſitio inter Status.*

Nie doſzła y tá. Znowu inſi Deputaci náznáčení. *A. 1631. fol. 5. tit. Compoſitio inter Status*

Do drugiego Seymu odłożona. *A. 1633. fol. 41. tit. Odłożenie. Tandem* ſkonczona.

W ſprawách, o dobrá Duchowne, y Summy Koſcielne, y Oſtarzom fundowane ábo zápiſane, ktore ſię do gruntu wiąża; *ſuſpenſa ad Compoſitionē inter Status. A. 1607. fol. 835. tit. O* Praſcriptiach.

Duchownych appellácie, *tām in criminalibus, quām in civilibus cauſis*, z Swietckimi, ktore á Loći *Ordinariis* wychodzą; *intra Regnum*, máia być decidowane: do czego ma ſtan Duchowny dáć, y miánować, przed wyſzcieniem roku, Synodu ſpoſob, zá dekláracyą Oycá S. żeby ná pewnym mieyſcu, takowe ſprawy, *intra ſpatium ſex menſium*, determinowali. *ibid. tit. O* Appellatiách.

Ducho-

Duchowni Dzierzaw Swietckich trzymać nie mają. *ibid.* f. 839. tit. O Dzierzawách Swietckich.

Duchowni *cum Nobilibus*, in *Causis criminalibus personalibus*, forum mają, *intra Regnum, servato ordine, in Breui Apostolico, descripto, quod est in Metrica Regni, & in Actis Castrensibus Varsaviensibus.* A. 1635. fol. 9. tit. Forum ludzi Szlacheckich z Duchownemi.

Oprocz Religiey Græckiey ludzi, ktorzy przy dawnych zwyczajach zostają. *Ibid.*

In *causis autem realibus injuriarum civilium, Terrestrium, ac grancialium, forum* Duchownym osobom, Ziemstwo, y sąd Podkomorski, a z *appellatiey*, na Trybunale, *in iudicio composito*, tak iako y w drugich sprawach Duchownych. A gdyby ktora Duchowna osoba, dała Bannitię na sobie otrzymać; *Loci Ordinarius, executionem super bonis ejus proprijs & persona faciet: excepta religione Græcâ.* *Ib.*

Duchowni przy Wrzędach Podkomorskich, Ziemskich, y Grodzkich, na wizye, inquisitie, *in causis fundi*, przez Trybunał nie mają być przydawani. A. 1633. fol. 34. tit. o Sprawach Trybunałskich.

Duchowne dostoięstwa, iako to Arcybiskupstwa, Biskupstwa, y inrze wszelakie *Beneficia, non obstante Confœderatione*, Kátholikoni *Indigenis Polonis, juxta Statutum*, mają być dawane. *Confœderat. Varsav.* A. 1573. fol. 209. §. Wszakże przez tę *Confœderacyę*. Po tym *forum contra secus obtinentes*, iako z Stárosta nie osiádfym, na Trybunale, *ad instantiam cuiusvis*. A w Litwie także na Trybunale *cum pœna trecentarum marcarum, parti & iudicio toti dem* postanowiono. A. 1607. f. 831. t. O Cudzoziemcäch.

Tosż *reassumitur*. A. 1609. fol. 890. tit. o Dignitárstwach.

Plum Vide, tit. Cudzoziemcy.

Duchownych Prælatur, y Kánoniy Kathedralnych Kościołow, y inzych dignitárstw y *Beneficiorum capacem* deklarowano X: Márynusá Sáynit Mártin Proboszczá Kruzwickiego. A. 1662. fol. 10. tit. o Cudzoziemcäch.

Także X. Alexándra Koszánowskiego Kułtoszá Poznánskiego. A. 1677. fol. 22. tit. Deklaracyá.

Także X. Adámá Sárnowskiego Proboszczá Łenczyckiego, Sekretarzá y Pisarzá Pokoiowego, Krolá IM. A. 1683. fol. 18. tit. Deklaracya.

Duchowne *Beneficia* Kánoniy, y wszelakich Prælatur, w WXLit. Ludziom prostego stanu, sposoben koronnym, nie mają być dawane, tylko Narodowi Szlacheckiemu: *exceptis ijs, qui ante hanc Constitutionem obtinuerunt.* A. 1633. f. 27. t. *Canonici Capitulares*

Duchowni że Pobor na Dzieśięcinách dawáli, *colligitur z wielu* Uniwersalow Poborowych.

Ale potym Constitutia wyraźna taka stąnęła, aby *ratione* Dzieśięcin, Duchowni przykładali się do Poborow. A. 1635. fol. 10. tit. *Compositia* o Dzieśięciny.

Ducho-

Herburt
fol. 448. t.
Spirituales

Duchowni Smolenscy *utriusq. ritus*, wolni od leż y stacyi żołnierskich. *A. 1653. fol. 9. tit. Securitas.*

Cisz zawsze, gdy potrzebą, na obronę Smoleńską, na Popisach, stać ośob szesćdziesiąt y dwie, powinni. *Ib.*

Xięża Plebani Diaceley Wileńskiej, Stárostwa Tykocinskiego, od tąd zá Dworem, á nie w Trybunale *forum* mają, *A. 166. f. 12. t. Gmilitudo.*

Duchowni ostrzegają sobie, że lubo *in vim subsidij charitativi*, sūmg z Biskupstw swoich, y innych dobr Duchownych, do Hyberny, ná podział woysku wnoszą to iednak ma być *salvis immunitatibus Ecclesiasticis*, y dobrá Duchowne od stacyi zimowych wolne być mają. *A. 1676. fol. 17. tit. Hyberna.*

Duchowni dobrá Mieyskiemu práwu podległe, *quocunq. juris titulo*, trzyniający, wszystkie podatki publiczne, Seymami, *& laudis* ná Seymikách uchwalone płacić powinni. *V. tit. Miastá.*

Duchownym osobom dobrá stołu Krolewskiego, áni jurgielty ná nich, áni arendy, áni administracye, dáváne y pozwaláne być nie mają. *A. 1633. fol. 26. tit. o Dobrách.*

Duchowni W. X. Lit. o dobrá Ziemskie, y poddáne wieczyste, w Zięstwie, lub w Grodzie *respondere* powinni: á appellacye z támtąd w Kole wielkim Trybunalskim, *in Iudicio seculari* sądzone być mają. *A. 1678. fol. 19. tit. Obiásnienie appellacyi.*

Duchowni w W. X. Lit. o niezápłácenie Wyderkauffu, záieczdzáć *violenter* dobr nie powinni. *V. tit. Dobra.*

Duchownych wyprawá z łanów. *Vide tit. Woyská.*

Duchownych dobr *Securitas*. *Vide tit. Dobrá.*

Duchdwnych dobr iákichkolwiek Libertácyá. *V. tit. Kościofy. tit. Klasztory.*

Duchowni Deputáci. *Vide tit. Deputáci.*

O Duchownych Gráckiey Religiey. *Vide. tit. Græcka Religia*

D Z I E C I

DZięci gdyby się z Rodzicami nie przystoynie obchodźli, y przykrości im iákic wielkie czynili, *ad simplicem querelam*, pro arbitrio Rodzicow, przez Stárostę mieyscá onego, więz, karane być mają. *In Except. Masou. A. 1576. fol. 300. tit. O Dzieciách.*

Ale gdyby Oćiec, po śmierci Zony swey pierwszey, poiaťwtorą, albo trzeciá Zonę, albo tész mátká, po śmierci Męża swego, szłá zá inszego, á szłoby między niemi o dobrá; iusz nie ná prostá skárgę mają być karani, ále zá słusznę dowodę, iáko ná innego sąsiádá. *Ib.*

D Z I E S I Ę C I N Y

DZięściny w Dobrách Szlacheckich, *in ordine* Trybunału, *ad compositionem inter Status*, zostáwione. *A. 1578. f. 327. §. Dzieściny.*

Executia

Exekucya dekretow Trybunalskich, ktore o nich zaszły, suspendowana, *ad eandem compositionem*. A. 1581. fol. 379. tit. o Dzieśięcinach. Znowu wszystkie, o nie, processy suspendowano, *ad eandem compositionem*. A. 1588. fol. 490. tit. Reces Seymu.

Znowu o tymże: A Sędziowie Ziemscy, y Vrzędy Grodzkie, takowych spraw sędzić, y exequować nie mają, *sub poenis contra negligentes Officiales sancitis*. A. 1607. fol. 835. tit. O Dzieśięcinach.

Dzieśięciną wytyczna z Majętności Krolewskich wolna: z Dobr. zaś Szlacheckich, za pozwoleniem Stolicy S. Apostolskiey, Biskup każdy *compositiones Rectorum factas & faciendas*, także Cótacty dawne, quity, *perpetuò approbabit*. A. 1635. fol. 10. tit. Compositia o Dzieśięciny.

A gdy się Duchowny nie chce zgodzić; *Loci Ordinarius, cum duobus ex Capitulo Nobilibus*, to ma decydować, *non obstante refugatione* Duchownego, mając osobliwy wzgląd na spustoszenie, y na onem vbogich ludzi. *ibid.*

Dzieśięciny z tych gruntow iść nie mają, z ktorych idą Maldraty. *& vice versa*, z ktorych dzieśięciną idzie; z tych Maldraty nie poydą, chyba gdzieby o tym iasne funduszow y zapisow dispositie były produkowane. z ktorych zaś dobr, tak Krolewskich, iako y Szlacheckich, miasto dzieśięcin, mieszne, bez wszelakiey differentiey *cum Spiritulibus*, dają: przy tym zwyczajui, tamte dobrą zostawać mają. *Ibidem.*

ODzieśięciny pieniężne, Proces do Grodu na Querele, *sine appellatone*: a o wytyczne do Ziemstwa: a potym na Trybunał być ma. *Ibid.*

Dzieśięciny, gdyby Duchowny na czas przypadający, podług compositiey, od Szlachcica wziąć niechciał; ma Szlachcic on pieniądze w Grodzie *deponere*, y o nie niema być inquietowany, za pokazaniem quitu Grodzkiego. *Ibid.*

Ktory Szlachcic *ultrò* chce, aby z iego gruntow wytyczna szła dzieśięcina; wolno mu to, nie tylko samemu trzymać, ale y Successorow obligować swoich. *Ibid.*

Gdzie wytyczne są dzieśięciny, tam Duchowni, *ratione* onych, do Poborow przykładać się powinni. *Ibid.*

To Prawo o Dzieśięcinach, wedle pomienioney Constit. A. 1635. aby *in executione* zostawało, postanowiono: y ieżeliby Dekret iaki, przeciwko temu, stanął; *nullitati* ma *subiacere*. A. 1678. fol. 13. tit. O Dzieśięcinach.

Dzieśięciny Kowinskiey *commutatio*. *Vide. tit. Frymárki.*

E L E K C Y A

Electionis modus in casum Interregni, miał być namowiony, za Augusta Krola. A. 1569. fol. 196. §. Także *de Interregno*. Potym podano

daño Krolowi Stephánowi, żeby ná to, ná przyszley Coronátiey swoiey, osobny Seym miánował. Czego wszyscy poprzeć byli po-
winni. *A. 1576. fol. 244. §. Te wszystkie.*

Po śmierci Krolá Stephána, ná Ziezdzie Woiewodztwa Sendo-
mierskiego, o tymże. *A. 1587. fol. 426. §. Isz tecz ná tym.*

O tymże y pod Wislicą ná Ziezdzie głównym. *Ibid. fol. 438. tit. Poparcie wolney Electiey.*

Ná Coronátiey Krolá Zygmunta III. w Reces to w pádło. *A. 1588. fol. 490. tit. Reces Seymu Koronácyey.*

Electia Krolow wolná zostáwać má wżem Stanom Rzeczypospolitey.

Dla tego się Krol Stephán obowiązał był, isz zá żywotá swego on,
y Potomkowie iego, Krolowie Polscy, y Wielcy Xiążęta Lite-
wscy, Ruscy &c. nie máią wiecznemi czasy miánować, áni o-
bierać, áni Electiá skłádác, y zadnym wymyślnem sposobem, ná
Pánstwo to, Successorá swego wśadzac. *In Literis Confirmationis.*
A. 1573. fol. 253. tit. Literæ Confirmationis.

Y ná inszyny mieyscu, o tymże. *A. eodem. fol. 275. §. Co się tyćze.*
A przed tym, po śmierci Krolá Zygmunta Augusta, ná Conuocá-
tiey Generálney Wárszawskiej, między Stany Rzeczyposp: sta-
nęło było, áby w gromádzie spólnie y spokojnie, ziąchawszy się
ná mieysce, y czas náznaczony, bez zadnego rozerwánia mię-
dzy obierającemi, y bez zadney dismembrácyey, y bez fá-
kcyi prywatnych, Electiá odprawowála się. A ktoby mieysca,
y czasy inne do tego obierał, y składał, ábo tumultuowác
ná Electiey chciał, ábo lud służebny *privatim* przyimo-
wał, ábo Electiey zgodnie od wszystkich skończoney sprzeciwić
się śmiał; przeciw kádemu takiemu powstać, tecz Stany, pod
wiarą, poczcíwością, y sumnieniem obowiązały się. *Ibid. fol. 208.*
tit. Confederatio.

Tosż wszystko, pod Andrzeiowem, ná Ziezdzie wálnym, po Krolu
Henryku, potwierdzono. *A. 1576. tit. Oblate sunt.*

Po śmierci zaś Krolá Stephána, ná Conuocatiey generálney Wár-
szawskiej, to przydano, isz káždy takowy, ktoryby kogo, przez
praktykę, ku vblízeniu wolney Electiey, wśadzac ná Krolestwo, bio-
rac dary álbo pieniądze, tak ku swemu pożytkowi, iáko y ku zbiera-
niu ludzi, ábo tecz obietnice ná iákie rácie, ábo ná authoryzácye v
Pána przyszlego wazył się; zá pewnym odniesieniem, y służnem
dowodem, przez *scrutinium*, ná Sądzie Generálnym Kápturowym,
ná Electiey postánowionym, *pro hoste Patriæ* má być deklarowa-
ny, y karány, y od Electiey odstrychiony. *A. 1587. fol. 407. tit.*
My Rady.

Táż *pæná*, y ná tych, ktoby bądź z Rad, bądź z Vrzędnikow
Koronych, y WXLit. y *ex privatis personis*, wazył się nominowác,
publi-

Herburt
f. 159 t. Ca-
net autem.
& sequ.

publikować, ábo Koronować Páná, *sine consensu omnium Ordinum.*

Ibid.

Reáßumowano to wszystko, na poslednieyszych Conuocáciach. Ale y to przydano, że nie pierwey IM. X. Arcybiskup Gniezniński, do denútiátiey Krolá przystąpi, ász w przód po trzykroć spyta, ieżeli jest wszystkich *consensus*, y ieżeli się wszystkim exorbitancyō dosyć stało.

Oprocz tego, Prawo wieczne, zá Krolá Zygmunta III. nápi-fano takie, iż Krol nie może miánować, áni się starać o Succes-sorá, daleko miniey *per cessionem*, kogo ná Krolestwo, wśadzać. Co gdyby się stało; *irritum & inane* być má. Ani prætensie wszelá-kie z korychkolwiek miar, y czyieşkolwiek cęsie wazne być mogą. Y ktobykolwiek *tam internus, quam externus*, zá czásu Páno-wánia Krola, bądź po śmierci iego, z tych miar, mimo wolną E-lectiá, by tész do Koronácyey, przez gwałt, przyşzedł, ná Páno-wanie tey Korony nástępował; ten *pro hoste Patrie*, á ci w şyşcy, ktorzyby mu tego pomagáli, *pro Perduellibus*, máią być poczytá-ni. Tak iż wszystkie Práwá, tak przyrodzone, iáko y pişane, pány, postęпки, y şpiski do powştanía, *contra hostes Patrie, & Perduel-les*, vczynione, przeciwo nim wykonáne być máią. Ktore Prawo wiecznemi czásy, má być şwiátobliwe, y nienáruszenie chowane, y ktoby ie w wątpliwóć przywodził; iáko *hostis Patrie & Per-duellis* má być miány y karány. A. 1593. fol. 636. tit. Wolność Electiey.

Znowu to, y inne wszystkie, o wolney Electiey Krolá, reáßumowá-no Práwá. A. 1607. fol. 829. tit. Naypierwey wárunek wolney Electiey.

Znowu o tym Diplomá od Krolá Zygmuntá III. *in A. 1607. appro-batum, Legum Volumini, cum reassumptione* teyże Constit. A. 1607. *inseritur.* A. 1631. f. 1. t. Wárunek wolney Electiey.

Znowu tész Práwá, y Constitucye reáßumowáno, wszystkie tránś-áctie y scriptá, ieşli iákie w tey máteriey, z kimkolwiek tak w Koronie, iáko y WXLit. záşzly, abroguiąc, y dekláruiąc, że niko-mu, áni Rzeczypoşp: ani *Privatis præiudicare* nie mogą. A. 1662. fol. 3. tit. Reáßumptia o wolney Electiey.

Y znowu. A. 1667. f. 3. t. Wárunek Wolney Electiey.

Y znowu. A. 1670. f. 12. t. Wárunek Wolney Electiey.

A ná Conuocáciey Generálney Wárszawskiej, po Abdicáciey Krolá IM. Ianá Każimierzá, Stany Rzeczypoşp: ktorzykolwiek *protunc* z gromádzili się, Zwiázek şwoy, w zględem Electiey Páná, *iuramento corporali* ştwierdzili byli, *in hanc rotham*: Przysięgani Pánu Bogu w şzechmogácemu, w Troycy Şwiętey iedynemu, ná to, iż nie tłumácząc żadnym przeciwnym, áni wynymłnym şpo-sobem, tey przysięgi moiey, w obierániu Páná przyşlego; tego

będę miánował zá Páná, od ktorego y ná ktorego, imię, nie nigdy nie wziętem, ani obietnicę otrzymałem, ánim praktykowałem sam przez się, ani przez kogokolwiek. Y nie dla moich prywatnych respectow, ale względem całej Rzeczyposp: wszystko czyniąc. Y tego ná Krolestwo miánować będę, ktorego według sumnienia, y Praw Nászych, zgodnego będę rozumiał, ani będę wprowadzał nikogo ná Państwo, mimo powszechną zgodę. Ieżelim się do kog* kiedykolwiek wiązał, tedy go całę odstępuię. Y ktokolwiek zá Pánowania Krolá IMci. przeszłego, y po Abdicátiey, nienależnemi sposobámi, mimo Prává násze, starał się o Koronę Polską; obierać go y miá nować nie będę. Tak mi Pánie Boże pomoz y Mękáiego Świętá. Ktory iuráment, żeby do effectu przychodził, postanowiono tak, iż ktokolwiek ná Elekcyą przyszłą przyiáchać zechce; żaden *cujuscunq; Statús & præeminentie* nie ma być *ad consilia publica & ad suffragiũ* przypuszczony, áż on wprzód wykona, przed Deputatámi z Senátu y z kółá Rycerskiego, ná to zaráz ná początku Electiey wysádzonemi, przy Pieczętarzách oboygá Narodow. Ktorzy, *sub nexu eiusdem iuramenti*, nikogo od tey przysięgi nie wyzwolá. Tym zás ktorzy ná tey Conuocatiey przysięgli; podpis káżdego w Confæderátiey zá dowód będzie. A ktoby ná Electiá przybywszy, nie chciał tey przysięgi wykonać, taki nie tylko *à consilijis publicis & Suffragio* od strychniony, ále *& pro hoste Patriæ* ma być poczytány: przeciwko ktoremu wżyscy *confergere* powinni. A. 1668.

Gdyby zás ktorykolwiek *ex Externis Principibus*, lub *ex Civibus* tey Rzeczyposp: przez ligi iákíe, *& illicita media*, *in præjudicium* Praw, y wolności Rzeczyposp. *inuitá eá*, chciał *per potentiam* ná Thron kogo wprowadzić, y Rzeczyposp: przez to mięsząc; przeciwko takiemu káżdemu, wżytkie studia, y siły Rzeczyposp. będą poty, w tym zwiásku swoim nierozdzielnie trwáiąc, poki przez wolne obranie Páná, nie będzie vsпоkoiona; y káżdemu gwałtownikowi Praw, y wolności Rzeczyposp. tak dawnych, iáko y ná tey Cõuocatiey, postanowionych, poki zdrowia, substantiy, y krwi ich stánie, *sub fide, honore & conscientia sua*, *& sub nexu ejusdem iuramenti*, opponuiąc się, bez rozerwánia ná części, y wszelkiey dismembratiey tak Korony od W.X.Lit. iáko y W.X.Lit. od Korony, y innych *annexarum & incorporatarum Prouinciarum*, iáko iest iedná y nierozdzielna Rzeczyposp. *ibid.*

Przytym wżytkie scisise *in Republica*, y niechęci, *ex occasione* przeszłych lat, záchodzące, wiecznie vmorzono, y że to ni czyiemu zdrowiu, honorowi, ani fortunom. nigdy szkodzić nie má; wárowáno. *ibidem.*

O Praktykách około Panowánia. *Vide tit. Malè contenti.*

Plum Vide tit. Krol.

Ná Electiá idący, powinni się skromnie záchować, szkod, y krzywd
nie

nie czynić, pod warunkiem ordinatyei Wárszawskiey w tey mierze, w Roku 1573. uczynionym, y wszystko płacić powinni, tak iáko kto wtárgować może. *A. 1587. fol. 414. §. A* ci wszyscy.

Y ná wszystkich potym *subsequentér* Conuocatiách generalnych Wárszawskich, *sub Interregnis*, wárowáno to, ále dostátieczniey. Iáż Obywátele, tak Koronni, iáko y W.X.Lit. iádác ná Electiá, áni krzywd y szkód ludzió czynić, áni wyciągáć stácyi, áni gwałtownie, bez zapłaty, ná Lásy Szláchecckie náiezdzać máią: w teyże skromności, *§ in loco Electionis*, záchować się powinni. A ktoby komu lub w ciągnieniu, lub ná mieyscu, *sub actu Electionis, ciuilem uel criminelem iniuriam* uczynił; ná to má być *compositum iudicium*, to iest trzech Deputatow z Senatu, á z kóła Rycerskiego, czterech z Wielkiey Polskiey, czterech z Másey Polskiey, czterech z W.X.Lit. *V. tit. Sady Kápturowe.*

Ná Electiá nie godzi się przyiezdzać z Cudzoziemcámi, áni ich przy sobie mieć y chować: áni z działámi y wszeláką strzelbą (chybáby Pospilite ruszenie, dla tey Electiey było) przyiezdzać. A ktoby przeciwo temu wystąpił; zá instigátiá drugiey strony, *pro bono Patrie* má być rozumiany, y ná Máietności y gárdle karány. *Confederat. A. 1587.*

Reássumowáno to potym záfwsze, we wszystkich Confoederacyách generalnych Wárszawskich, iáko to: *A. 1632. 1648. 1668. § 1674.* O Posłách Cudzoziemskich ná electiá, y przed electiá przyiezdzájących. *V. tit. Posłowie Cudzoziemscy.*

Do Electiey, áni Powiatowe *praesidia*, áni pieniężny żołnierz Rzeczyposp. mieścić się nie má, áni ná nie przyiezdzać. A iestliby się komu od nich krzywdá stáła; iáko máią być karáni? *V. t. Woysko. tit. Hetmáni.*

Tym tylko wolno przyiezdzać, którzy tey Rzeczyposp. potrzebę swemu pieniędzmi záfkladáią: Pocztow, iednak żołnierskich mieć nie powinni. *Confederat. A. 1587. fol. 413. §. Żołnierzá.*

Ná Electiá, wolno Żołnierzom, posyłać Posłow swoich, w potrzebach swych, ále bez Pocztow, tak áby wiekszy ich *numerus* nie był od Woyská, iedno dwádzieścia, y z sługami. *Ibid.*

Do Electiey Krolá, nimiáły być przypuszczzone Miásta, ktore sobie prétenduią Práwo *ad libentem Electionem*, ászby wprzód, ná teyże electiey, nie wątpliwemi Przywileiámi y Práwami, tego dowiedli. *Confederat. A. 1648. fol. 20. §. Miásta.*

O Krolách, ktory po ktorym był obrány &c. *V. tit. Krol.*

Electia Deputatow. *Vide tit. Deputaci.*

Electia VrządNIKow Ziemskich. *V. t. Vrządnicy. § t. Podkomorzy.*

Electia Posłow. *Vide. tit. Posłowie.*

Electie wszelákic Woiewodztw Vkráinnych. *Vide tit. Woiewodztwa, § tit. Seymiki.*

Electia VrządNIKOW ZiEMSKICH InflántSKICH. V. tit. Inflánty.

Electia Woiewody Połockiego. V. tit. Approbatie.

Euictor. V. tit. Zapisy.

E V O C A T I O

Herburt.
f. 165. §.
Simili Ta-
metfi.

Pożywać żaden żadnego nie ma do sądu nie nalezytego, *sub pœna Statuti. A. 1550. fol. 7. §.* Acz to iusz.

Reassumitur to Prawo, Woiewodztwù Mázowieckiemu, *sub pœna 14. marcarũ in eodem Officio Castrensi, lucndá:* ktorey iesliby tám ná pozwánego nie skazáno; sąd ZiEMski, gdyby pozwány, *non citati-one, Actora* o nię pozwał, skazać iá ma. *Et nihilominus* to, coby *extra forum competens, quacunq. juris viâ, siue in contumaciam, siue per controuersiam,* otrzymáno było, *nullitatis* być má. *A. 1565. fol. 102. tit. Sady.*

enunatio.

Co się ma rozumieć o tych pozwách, ktoremi do Grodu Szláchte, o rzeczy Sądowi temu nie należące, pociągáią. Gdyby iednak kto się komu zápisal w Grodzie odpowiadac, y do Grodu go, *vigora huius inscriptionis* pozywáno; to nie będzie *euocatio. ibid.*

Starostowie, proceslow, *extra forum competens,* otrzymanych *exequowac* nie máia, *sub solutione damnorum, medio corporali iunumento taxandorum. Ibidem.*

Na Trybunał Lubelski, VrządNIKOW Wielgopolskich, *Et è contra* Máłopolskich do Piotrkowa, nie ma nikt, *per terminum tactum,* wyciągac, *sub nullitate, Et pœna quingentarum marcarum Polonica-lum. A. 1627. fol. 9. tit. De euocatione.*

Ani Szláchcicá Máłopolskiego do Piotrkowá, ani Wielkopolskie-go do Lubliná, nie godzi się *euocare, sub pœnis, de euocatione. A. 1677. fol. 27. tit. Declaratia. V. tit. Trybunał.*

Obywátelów W. X. Lit. iesli dobr nie máia w Koronie, do Trybu-nału Koronnego nie godzi się *euocare. A. 1662. fol. 12. tit. De E-uocatione.*

De euocatione wszystkie Prává, *Et pœnas* reassumowano, z okazy-ey *condemnat, extra forum competens,* ná Vr. Mieczniku Koron-nym, y slugách iego, także ná Páwle Zielińskim, w Trybunale Piotr-kowskim, otrzymanych, á ná tym Seymie zkaslowáných. *A. 1653. fol. 17. tit. Zniesienie.*

A in futurum nikt nie powinien *prætenſiy* swoich, ZiEMskiemu ábo Grodzkiemu Vrządowi do sądzenia należących, *ex cruda citatione,* ná Trybunale Piotrkowskim, ábo Lubelskim *etiam proprij fori,* do-chodzić, *sub nullitate, Et pœnis de euocatione sancitis. Saluis De-cretis, ex serijs partium controuersijs, latis. Ibid.*

Procuratores causarum, osobliwie w Trybunale Koronnym, Szlá-chte dobrze osiádla, *per speciem violatæ securitatis, conuulsionis De-cretorum Tribunalitiorum, vel Arianismi,* do Trybunału wyciągá-
iácy-

iący, iako karani być miał? *V. tit. Procurator.*

De euocatione Miał Koronnych. *V. tit. Miasta.*

Reliqua, de euocatione. V. tit. Pozwy.

Wszystkie Constitutie (*á mianowicie A. 1662.*) *de euocatione* postąnowione reasumowano, y wárowáno, áby żaden, z Wielkiej Polskiej Obywatelá do Lubliná, áni z Máley Polskiej do Piotrkowá, pogotowiu z W. X. Lit. do Trybunału Koronnego, *Et è conuerso* z Korony, do W. X. Lit. pozywać y pociągać nie ważył się, *sub amissione causæ, Et p. enis mille marcarum Polonicaliũ, in eodem foro vindicandis: exceptis causis recentium* tylko *criminum.* chyba żeby kto miał Ziemskie dobrá w Koronie, álbo sám *beneuolè forum* przyjął. A Condemnaty *in contrarium* otrzymáne *nullitatis* są. *A. 1678. fol. 10. tit. Euocatio.*

Excepta Mázowieckie. V. tit. Woiewodztwa:

Excommunicati. V. tit. Kleci.

EXECUTIA

Executia Statutow, *de non alienandis Et onerandis Bonis Regalibus,* uchwalona. *A. 1562. fol. 13. tit.* Oznáymuiemy.

Sądzona ná Seymie poczętym *A. 1563.* á dokończonym *1564. fol. 38.* Oznáymuiemy.

Ieszcze takie dobrá przy possessorách zostáwiono. ále od tego Seymu ná nájbliższym Seymie liczbę vczynią Rzeczyp. y dochodow, wedle Inwentarzow Reuizorow terážnieyszych, czwartą część oddać powinni będą. *A. 1565. f. 100. t. O dobrách executiey podległych.*

Sązone: y dálej odłożono ostatek. *A. 1566. f. 124. t. Rewizya.*

Executiey Státutu Kázimierzowego, podległy wszystkie dispositie, *super Bonis Et Castris principalibus,* po nim vczynione. *A. 1562. fol. 13.* Oznáymuiemy.

Bona minutioni nie podległy, áż do Státutu Kázimierzowego. *Ib. §.* A iako tén.

Ále od Státutu Alexandrowego, wszelákie donacye y obligácy, podległy. *ibid. §.* Ktorych iako się.

Executiey Státutu Władysławowego, summy ná Wielkorządách zápisáne nie podległy, áż do Státutu Alexandrowego: po Státucie giną. *ibid. fol. 16. tit. O Státucie.*

Przed Státutem jednák Alexandrowym, *super Castris principalia* dáne, iesli się ná Wielkorządách znáyduią; giną. *ib. §.* Wszakże tego.

Executiey Státutu Alexandrowego, podległy wieczności, Lenná, przedaże, Fundácy Duchowne, po nim vczynione. *ibid. t. O Státucie.*

Y Súmy wszelákie, po tym Státucie zápisáne. *ib. f. 18. t. O Súmach.*

Y oprócz tych, iesli ktore są, ná woyny Pruskie wzięte, *pro necessitate Republicæ.* *ibid. §.* Zostáwuiąc to.

Feudá Xiążąt Pruskich, y Pomorskich nie podległy. *ib. f. 17. §.* Ostawuiąc w mocy.

Y Dáni-

Herburt.
fol. 45. &
sequ.

Ani Dániny w Xięstwie Mázowieckim, ász do Zygmuntá Pierwsz-
go. *ibid.* §. Co się tknie.

O tymże. *V. tit.* Woiewodztwá.

Dobra Confiskowáne, à po Státucie Alexándrowym, Potomkoni
przywrocone, także nie podległy. *A. 1562. fol. 24. tit.* o Sądzeniu.
W Ziemi Podlaskiej także nie podległy, Státutowi Alexándrowe-
mu, ani innym po tym. *A. 1569. fol. 151. §.* Nád to osobliwie.

Znowu o tym, że nie podległy, chyba by kto po inkorporacyey
Podlasia do Korony, z dobr Krolewskich co sobie vsurpowáł, abo
u Krola przed tym vprosił. *A. 1588. f. 479. t.* Podniesienie pozwow.
Y Znowu. *A. 1601. fol. 730. §.* Nie includuiąc.

Y Znowu. *A. 1607. fol. 848. tit.* O Przywileju Podlaskim.

Plum V. tit. Dobra Szlacheckie.

Ani Ziemiá Woſhyńska, y Bráclawska podległy. *A. 1569. fol. 158. §.*
Ktemu znáydujemy.

O tymże znowu. *A. 1590. fol. 576. tit.* Quártá.

Ani Xięstwo Kijowskie. *A. 1569. fol. 165. §.* Ktemu.

Ani W.X.Litewskie. *ibid. fol. 176. §.* Opátruujemy tefz.

O tymże znowu. *ibid. fol. 195. §.* A isz dla zdłużenia.

Ruskie y Podolskie Lenná nie podległe tylko od Státutu 1504. Ale-
xándrowego. *A. 1576. f. 281. t.* Feudá w Ziemi Ruskiej y Podolskiej:

Executiá Státutow, iesli co Brátu z działu odeszło, ná Oyczyźnie mo-
że pátrzać, *præscriptio non obstat. A. 1562. fol. 15. §.* To tefz ktemu.

Znowu o tym. *Ibid. fol. 17. tit.* O przyśiedze y dziale.

Dobrá kupione gdyby odpádły, iáko cuiętorá pátrzać? *V. t.* Zapisy.
Executiá takowász, iesli komu dobrá odeszły, ná ktorych máiąc
pierwey dożywocie, po tym ná nie wieczność sobie otrzymał; w
Dożywociu zostawác ma. *A. 1562. fol. 17. tit.* O dożywociách ná
stráconych Summách.

Exekucyi takowych dekretá, w Powiatách, aktykowác kazáno. *A. 1563.
fol. 45. tit.* Zátáione Lifty.

Znowu o tym: że powinne być áktykowáne. *A. 1567. fol. 132. tit.*
Dekreta.

Exekucya w Ruśi, y Podolu zázarta. wyięte iednák te dobrá, o kt-
re iusz spráwa *in lite pendet.* *A. 1588. fol. 457. tit.* Zamknienie E-
xekucyey.

O tymże znowu. *A. 1601. fol. 746. tit.* O zámknieniu Exe-
kucyey.

Y znowu. A ktoby od tąd Dobrá dziedziczne, *pro Regalibus*, vpra-
szał; pozwány do Trybunału, *peremptorie refusione damnorum, &
pæná duorum millium marcarum, parti & Iudicio totidem*, támże
in instanti soluendá, inter causas Officij, karány być má. A instigá-
tor, *sine certo delatore*, pozwow wynosić nie má, *exptis litis penden-
tys ante 1588. annum.* *A. 1647. fol. 19. tit.* Zamknienie Exekucyi.

Przywi-

Przywileie, przeciw temu Prawu, vproszone *nullitatis* być mają. *Ibid.*

Przywodząc to Prawo *ad executionem*, deklarowano, aby Vr. Szymon Olewinski Sędzia Ziemie Lwowskiy nie był więcej od Vr. Instigatora Koronnego prawem pociągany, względem wsi swoiey dziedzicznej Czerepową nazwanej, w Woiewodztwie Podolski, w Powieście Latyczowskim leżacej. *A. 1676. fol. 45. tit. Deklaracya. Zawarta y w Prusiech executia. A. 1598. fol. 701. tit. Zawarcie Exekucyey w Prusiech.*

Zawarta z gołą wszędzie, y Procesy wszystkie po dacie Constitucyey *A. 1588. intentowane z kassowano. A. 1607. fol. 841. tit. O nie oddaleniu.*

Reassumowano wszystkie Constitucye, o zawarciu Exekucyey, y Prywileiu *incorporationis* Woiewodztwa Podlaskiego, *exceptis litis pendentis. A. 1647. fol. 19. tit. Zamknienie Executiei.*

Plura. V. tit. Dobrá. Listy. Pozwy. Summy. Przywileie. Exekucyi rei iudicatae, na Wołyniu, sposob taki. Iesli od sądu Ziemskiego odesła na Executia; Sędzia z Podśędkiem, albo Pisarzem y z dwiema Woznemi, y Szlachtą (o ktore Wozne y Szlachtę strona powodowa starać się ma) wyiachać, y strone vkrzywdzoną, według skazania Sadowego, wwiązać mają. A iesli od Grodzkiego Sądu; to Starostą, a w niebytności onego, Sędzią Grodzki z Podstarostim, albo Pisarzem, także y z Woznemi, y z szlachtą uczynić to powinni. A iesliby pozwany vpornie w wiązania bronil; ma go Sąd ow odesłać na Trybunał, na wywołanie, zachowując kazdey stronie, po skazaniu Vrzedowym, wolną appellacyą na Trybunał, od tego, od czego isc może, według Prawa. Trybunał zaś powinien go, bez wszelkier zwłoki, z Państw wywołać, y znowu do Sądu pomienionego odesłać. Za ktorym odesłaniem, znowu Sąd powinien, na Dobrach onego Wywołancą, exekucyą uczynić, pod winą sta grzywien, to iest, gdyby folgując stronie, iachać niechciał: Ktorey winy dwa kroć płaceniem uydzie, a za trzecim przypozwem, Vrzedu ma być przywolan: O co *forum* na Trybunale. Gdyby iednak Wywołaniec on, po otrzymaniu na nim, y publikowaniu Bannitiei w Trybunale do Roku y Sześciu Niedziel z stroną powodową się poiednał; tenże Trybunał powinić z niego znieść onę bannicyą. Poiednanie zaś tak się ma rozumieć; gdy strona oczywiście w Trybunale Wywołancą wolnem uczyni, albo tefz oczywiście przed Sądem Ziemskim, lub Grodzkim, da mu list swoy ręczny, y przy tym liście, wypis Vrzedowy od Sądu Ziemskiego albo Grodzkiego. Wolno tefz Bannitowi wziąć Sublewacyą, y o zły przewod Prawa, do czasu nąznaczonego, *ad spatium sex mensum* czynić. Czego gdyby nie uczynił; iusz wieczna Bannicya ma na nim zostać. *A. 1589. fol. 543. tit. O od prawach rzeczy osądzoney.*

Declaratur iż po wskazaniu od Sądu Ziemskiego, Grodzkiego, y Commiſſárskiego, poſłać trzebá Woźnego, ze dwiemiá Szláchtą w wiązanie: ktorego gdy ſtrona nie dopuſci; tedy iuſz o ſprzeciwienie, y o zakład, ktory będzie od Sądu położony, do Vrządu Grodzkiego odſyłać, ani pożywać nie będzie potrzebá, ále zaráz miaſto ruſzenia Powiatowego, Sędzia z Podſędkiem, álbo *in abſentia* Podſędka, z Piſárzem, y z dwiemiá Woźnemi, y Szláchtą oſiádłá (o ktore Woźne y Szláchtę ſtrona powodowa ſtáráć ſię ma) odprawę w rzeczy oſádzoney wczynić powinien. A ieſli w Grodzie ſádzono, ábo od Krolá, ábo od Commiſſárzow odeſtáno; takimże ſpofobem, Stároſtá, ábo wniebytnoſci iego, Sędzia Grodzki z Podſtároſcim, ábo Piſárzem Grodzkim, także z Woźnem y Szláchtą, w tym ſię zachować, y daley, wedle ártykuſu w Trybunale opiſanego, áſz do końca poſtępować máią. *A. 1590. fol. 583. tit.* Declárowanie ártykuſu około odpraw.

Znowu *declaratur*, iż ieſliby Sędzia, z iákicy przyczyny, ábo choroby, ná exekucyá poſpieſznicy zácháć nie mogli; Podſędek, z Piſárzem ma onę odprawić. *A. 1613. fol. 31. tit.* O odprawie Exekucyi.

Executionem fortem militare, ták w Koronie, iáko y WXLit. *super exigenda retenta* podatkow, *in perpetuum*, zdobr wſzelákich, niegodzi ſię nikomu czynić, *ſub pœna Infamiae*. O co *forum* Sąd Hełmáński, ábo Seym, zá mándatem od vkrzywdzonego, iáko *de nouo emergenti*. *A. 1658. fol. 29. tit.* Znieſienie.

Ná Executiá Conſtitutiei *A. 1661.* y Dekretu Relácyinego, o Koſcioł S. Iákubá w Nowym Mieſcie Toruńskim, Pánnom Zakonnym támcznym przyſádzony, Commiſſárzow dáno, *cum informatione, & pœnis in contráuenientes executioni*. *A. 1667. fol. 47. tit.* Executia Dekretu.

Approbowáno tę Commiſſiá. *V. tit.* Commiſſie.

Exekucya dekretow nie powinna być ná tych, ktorzy *in functione* zoſtáią. *V. tit.* Senatorowie.

Exekucyey Dekretow, *extra forum competens*, otrzymanych nie ma Stároſtá czynić, w Woiewodztwie Mázowieckim. *V. tit. E-uocatio*.

Ani zaden Vrząd, dekretow Trybunálskich, o dzieſięcinę. *V. tit.* Dzieſięciná.

Plura V. tit. Bánnicye. *tit. Infamie. tit.* Gleyty.

Exekucya z Retentorow. *V. tit.* Retentá.

Exekucya Dekretow Trybunálskich, y Kápturowych, *ſub Interregno*. *V. tit.* Spráwy.

O nieczynienie, *ſub Interregno*, exekucyey Dekretow Trybunálskich *ante Interregnum* ferowánych, Stároſtá, y Vrząd Grodzki nie odpowieda. *V. tit.* Stároſtá.

W Ziemi Czerskiej Stárosta, y Vrząd iego, powinien był z Poborców tey Ziemie y Małżonek pozostających, y Successorów ich, nieodwłoczną, według praw, uczynić exekucyą, *sub pœna solutionis de suo, ad instantiam Instigatoris Regni, exsoluenda*. A. 1659. fol. 32. t. Executio Exáctorów.

Exekucye w Prowincyey Pruskiej, *super jure victu*, przez Woiewodów tátniecznych, albo ich Vrżędy Grodzkie odprawować się mają: *excepto*, gdyby Woiewodowie pomienieni, będąc *requisiti*, & *ordinario juris processu cõuicti*, exekucyey czynić niechcieli; ná ten czas wolno, *extra prouincialia Officia* sprowadzić, & *rigorem juris, super parte jure victu extendere*. A ieliby się ktorekolwiek *Officium extra prouinciale, non cõuictis Officijs Prouinciæ Prusiæ*, exekucyą w Prusiech czynić ważyło; ná *succumbere pœnæ quingentarum marcarum Polonicalium*, y takowa exekucya *nullitatis* będzie. A. 1678. fol. 27. tit. O exekucyách Prowincyey Pruskiej.

E X E M P T Y

Exempt od Sądów, wedle Constitucyey Seymu A. 1562. dano Vrzędnikom, y Krolewskim sługom, y *Voluntarijs*, którzyby, bądź przy Krolu, bądź bez Krolá, ná posłudze woienney byli. A. 1578. fol. 341. tit. Zolnierze.

Znowu Exempt, ieliby Krol sám iachał ná Woynę, Vrzędnikom, y Sługom iego, y wszystkim PP. Rádom, y Deputátom *Consilij bellici*, y Prowizorom, do dwunastu Niedziel, po rozpuzczeniu Woyská, od wszelákich spraw, *in quouis iudicio, seu Officio*: wyjąwszy, gdyby, po dacie tey Constitucyey, kto w nádzicie takowego exemptu, maiętność komu iáką gwałtem á nie prawnie odiał, albo się odpisał zapisem takowey exceptyey. A. 1590. fol. 570. tit. Wyięcie Zolnierzów od praw.

Exempt Zolnierzom Koronnym, y W. X. Lit. y Dworowi Krolewskiemu od wszystkich *in genere Sądów, exceptis causis expulsionis violentæ, rei judicatæ, & ad inscriptiones*. A. 1609. fol. 908. tit. Zolnierze wyięci od sądów.

Znowu Senatorom, Vrzędnikom, y Dworskim Krolewskim, którzy z Krolém ná woynie będą, takowysz exempt: wczym od Krolá listy fwiadczone mieć mają, ze ná woynie byli. A. 1611. fol. 7. tit. Exempty Zolnierskie.

Znowu Zolnierzom Koronnym, y W. X. Lit. wedle Constitucyey 1590. exempt dano. A. 1620. fol. 13. tit. Exempty.

Reassumowano *in toto* pomienioną 1620. Cõstitutią. A. 1634. f. 5. tit. Exempty.

Commiszarzom Rzeczyposp. exempty dane od Krolá, iść mają v wszelákich Sądów: *exceptis causis, in Constitutione 1609. descriptis*. A. 1628. tit. Exempty Zolnierskie.

Approbowano tę *in toto* Constitucyą, y onę do przyszłego Seymu reasumowano. *A. 1633. fol. 13. tit. Exempty Zolnierskie.*

Exempty Zolnierzom, y ná posłudze Rzeczypośp. będącym, zá attestacyą Hetmánow, álbo Pułkownikow, ná mieyscu Hetmánow, będących, *in omnibus subsellijs, in personalibus* tylko przyimiowane być máią. *A. 1638. fol. 11. tit. Exempty Zolnierzom.*

Táż Constitutia służyła y Posłom do posłtronnych Pánow, w spráwách Rzeczypośp. wyprawionym. *Ibid.*

Y Proces ná Vr. Stároście Sochaczewskim, pod ten czas, gdy go do Cárá Moskiewskiego, w spráwách Rzeczypośp. *in A. 1637.* posláno, od Vr. Kosieńskiego, *ratione quasi extorti telonei*, otrzymaný zkáf-sowano, y spráwę originálną, *in integrum* restituowano, do tegoż terminu, wktorym była przed wyiázdeniem jego. *ibid. fol. 45. tit. Exempt Stárosty Sochaczewskiego.*

Woiewody także Smoleńskiego spráwy, *tam ex actoratu, quam reatu*, fuspendowano do tąd, poki Posłowie Moskiewscy, od Krolá odpráwieni nie będą. *ibid. fol. 51. tit. Exempt.*

Exempt Vr. Zygmuntowi Wierzbowskiemu Chorążemu Lęczyckiemu, *Secretario legationis* do Cefarzá IM. Chrzesciánskiego, & *ad Comitata Imperij*, od wszelákich spráw, áż do powrotu jego. *ibid. fol. 23. tit. Exempt.*

O exemptách, Constitutie *A. 1611. & 1628. (vide hanc Constit. 1628. tit. Zolnierze)* *in toto* approbowano Zolnierzom, y do przyszłego Seymu reasumowano. *A. 1653. fol. 14. tit. Exempt Zolnierzom.*

O exemptách Hetmáńskich, dawne práwá y Constitucie, Zolnierzów W. X. Lit. reasumowano, y áby u każdego Sádu przyimowane były, postanowiono. *A. 1654. fol. 30. tit. Disciplina militaris.*

Dekretá przeciw exemptom Hetmáńskim, ná Zolnierzách, *in quocunq; subsellio*, skazáne, *in quantum id juri non repugnat*, zniesiono. *A. 1655. fol. 33. tit. Decreta in contumaciam.*

Exempty Hetmánow Koronnych, práwem dawnym pozwolone, w káżdym Sádzie, *in personalibus* tylko *terminis*, isć powinny. *A. 1676. fol. 29. tit. Exempty.*

Exempt wszystkim Senátorom, y Posłom, ná Conuocatiách generalnych Wáriszáwskich, *sub Interregnis*, przytomnym, od popisu, *in quantum* by się gdzie, pod te czasy, odprawował. w Confederatiách General. Wáriszaw. *sub. Interregnis. A. 1648. 1668. & 1674.*

Exepty nie miały isć w Woiewodztwách, Kijowski, Bráclawski, Wołyńskim, y Czerniechowskim, tym, ktorzy *ad malè narrata* vprofilili sobie dobrá *juribus Caduci*, dispositiey Krolewskiej *non obnoxia*, tak Duchowne, iáko y Swietckie, y Dwory Szlacheckie. *A. 1661. fol. 31. tit. Securitas honorum.*

W spráwách zolnierskich, w ktorych isć, według práwá, powinny exempty, Trybunał, y infze *subsellia* zachować się máią, według dawnego práwá. *A. 1673. fol. 15. tit. Exempty Zolnierskie. Exem.*

Exempt Xiążęciu IM. Czartoryjskiemu Woiewodzie Wołyńskiemu, y IMP. Sapielhy Woiewodzie Połockiemu, do Moskwy; y IM. Pánu Ianowi Gnińskiemu, Woiewodzie Chelmińskiemu, do Porty Othomáńskiej, w sprawách Rzeczyposp: wyprawionym Posłom.

A. 1677. fol. 45. tit. Exempt.

Plum o exemptách Senatorom, Posłom, Cónissarzóm. V. tit. Senator.

O Exemptách zaś Zołnierskich, plum Vide tit. Zołnierz.

Exemptiones bonorum. Vide. tit. Wykupno.

EXORBITANCYE

Exorbitancye ná Conuocatiey generalney Wárszawskiej, po śmierci Krolá Zygmuntá III. zebrać miáno, *in vim* tylko *præparationis*, *vnâ cum rationibus remediorum*, y one do Bráci ná Seymiki swoje, álbo okazowania, á potym do namowy wszytkich Stanow, ná główny Zjazd Electiey odnieść: samo tylko Woiewodztwo Krákowski, do vcierania ich nie wdawaiąc się, *totum & integrum hoc negotium*, Bráci, ná przyszłą Electiá zachowáło, przed nominowaniem nowego Pána one chcąc naprawowác. A. 1632. fol. 1.

Znowu o tym tamże niżej, isz przed mowieniem o Kandydatách, y miánowaniem Krolá, vprzátnione być máią exorbitancye. Ibid. fol. 2. §. A isz w pomienionych Prawách.

Exorbitancye niektore w prawione są w porządek, zá consensum PP. Senatorow, y Posłow Ziemskich, ná Seymie. A. 1633. fol. 11. Oznáymuieiny.

A drugie po tym w Reces puszczono, *cum declaratione*, że ná przyszłym Seymie vsposkoione być máią. A. 1643. fol. 25. tit. Reces do przyszłego Seymu.

Znowu o nich tak, iáko y ná Conuocatiey generalney Wárszawskiej *in* A. 1632. postanowiono. Cũfæd. A. 1648. fol. 1. §. Lecz isz. Y znowu ná Conuocatiey także Generalney Wárszawskiej, po Abdicatiey Krolá IM. Ianá Kázimierzá, tak iáko w przeszłych Confederacyách. A. 1668. fol. 1.

Tandem ná Electiey Krolá IM. Michála concludowane są. A. 1669.

Ktore resoluowane naydzieś tu u mnie pod rożnemi Tytulami.

Exorbitancye Ziem Pruskich, y inne, w Reces ná dwu Seymách, *in* Anno 1649. puszczono. fol. 20.

EXPECTATYWY

Expectatywy zniesiono, y dawane nápotym być nie máią. A. 1550. fol. 4. §. A isz wiele.

Exules. Vide. Wygnáncy.

Facionatus terminus. V. tit. Licowny rok,

Fatalia. V. tit. Præscriptio. tit. Interregnum.

Herburt.
f. 167. tit.
Expectati-
ue.

F O R T E C E

Smoleńskich Muron naprawę, do przyszłego Seymu odłożono. *A. 1646. fol. 9. tit. O naprawie murów.*

Naznaczono na tę naprawę, z Quarty donatywy Simply WXLit. sto tysięcy złotych. *A. 1647. f. 6. t. Naprawa murów.*

Reassumowano tę Constitucją *Anni 1647.* A Commissarze naznaczeni, restauracją tę liquidować będą. *A. 1652. fol. 23. tit. Opatrzenie Smoleńska.*

De praesidio Smoleńska. V. tit. Miasta.

Fortyfikacją Miasta Lublina, Woiewodztwo Lubelskie na się przyjęło. *V. tit. Miasto Lublin.*

Tęż Constitucją przyjęła Ziemia Wieluńska, Lwowska, Przemyśka, Sanocka, y Woiewodztwo Bełskie y infzym Woiewodztwom wolność dając, mieysca do fortyfikacyi sposobne wpatrzywszy, *vigore praesentis Constitutionis*, Seymiki sobie od Krola Imci. na to otrzymać, y na nich *Lauda* względem fortyfikacyi postanowić: Ktore *Lauda* taki *valor* mieć będą, iakoby tu były wyrażone. Ktore zaś Woiewodztwa, na Seymikach Relacyinych, sobie, *in Lauda*, mieysca takie specificować będą; one *in toto approbantur.* *A. 1659. f. 49. tit. Fortyfikacja Miast.*

Fortec WXLit. opatrzenie, do przyszłego Seymu odłożono. *A. 1673. fol. 19. tit. Opatrzenie fortecy.*

Fortec pogranicznych *curam*, zlecono Hetmanom, także fortece Staniśławową y Brzeżan. *A. 1676. fol. 42. tit. Fortece pograniczne.*

Fortecę Zamoyską, Vr. Marcin Zamoyski Podstoli Lwowski obiecał conferwować y dotrzymać na Rzeczposp. w Confederat. *A. 1674. f. II. §. Sprawa Ordynacyey.*

Iednak *in quantum* by wyciągała *necessitas pro magnitudine periculorum*, obiecano onę armatą y amunitią opatrzyć, a do reparyacyi murów y fossi, włości Ordynacyey podległe, w disposicyi tegoż Vr. Zamoyskiego zostające dopomagać będą. Dla założenia zaś Magazynu, aby ludzie zaraz *pro praesidio* będący, *et in casum necessitatis ingruentis* w prowadzeni, czym zyc mieli, pozwolono w dobrach Ordynacyey podległych, ktorych *adiut possessionem*, włożyć na poddanych tak ciągłych, iako y na czynszach będących, aby po pułkorczku zytą, miary Zamoyskiej, z fypowali, y odnosili, poki woyna Turecka nie będzie uspokojona. *A. 1676. fol. 43. tit. Forteca Zamoyska.*

Fortece pograniczne, Hetman WXLit. *praesidijs* opatrzyć ma, iako Miasto Wilno. *A. 1683. fol. I. tit. Securitas interna.*

Plura o fortetach. V. tit. Miasta. tit. Zamki. tit. Dobra. tit. Dożywočia. *De*

*De Foro, gdzie komu w iakiey sprawie służy, doczytaś sie, pod-
roznemi tytułami.*

F R Y M A R K I

Frymárki, ktore się stały z szkoda Rzeczyposp: mają się nazad co-
fnać: co Rewizorowie uznać mają, y ná przyszły Seym przynieść,
aby to Rzeczpospolita rozszdziła. *A. 1562. f. 19. tit. O Frymár-
kách.*

Gdyby kto, zá otrzymaniem wieczney Dániney, wieś iaką, Kro-
lowi puścił, albo Summę Stárą, ktoraby się przed Státutem ostać
mogła, á pokazałby to iáśnemi documentámi, że Krol takową
wieś, ná ktorey dobrá, á starą Summą była, od niego przyiał;
choeby to *in Priuilegio donationis* nie było *expressum*, powinien
Krol náзад onę wieś z tąż Summą wrocić. Czego *cognitio* ná Sey-
mie byc powinna. *Ibid. §. Tetz to przykładając.*

Po tym postanowiono, żeby Rewizorowie, do dobr Krolewskich
deputowani, Frymárki rewidowali. *A. 1563. fol. 41. tit. Frymárki.*
Rewidowane, y sądzone náSeymie, w mocy zostawiono, á nie rew-
dowane cisz rewidować mają. *A. 1566. fol. 124. tit. Rewizya.*

Frymárki bez reuisey, y consensu Seymowego, ná potym nie mają
być stánowione. *A. 1562. f. 19. §. A nápotym.*

Frymárki ktoreby, przez Rewizory z Seymu, nie rewidowane były,
y potym náSeymách Koronnych nie byłyby approbowane; żadney
wagi mieć nie mogą, iáko Frymárk Wsi Tykádłowá. *A. 1567. f.*
130. 7. Frymárki.

O tymże: A gdy ná Seymie, *de consensu omnium Ordinum*, áppro-
bowane będą; w Actá Seymowe w pisane być mają. Ktorych Act
księgi jedne przy Cancelláriei Koronney, á drugie przy Skárbie,
y Deputatách Quárty, chowane, y ná Seym przez nie przywożo-
ne być mają. A kto frymárk otrzymał; ma list ten ná pierwszych
Sądách Ziemskich publikować, y woźnego *ad intromittendum*
wziąć. *A. 1569. fol. 186. §. Frymárki.*

Frymárkow w Mázowfzu, y dárowizn, *coram Actis Terrestribus vel*
Cástreñsibus, uczynionych, żaden bliskością odpierać nie może.
In Except: Masou: A. 1576. f. 305. t. Zámianá ábo Dárowizná.

Frymárki, ná Seymách, *ad annum 1596.* approbowane, *in robore* zo-
stawać mają. *A. 1598. f. 692. tit. O Frymárkách.*

Frymárki w WXLit. sam Krol ma Sądzić, to iest, iesliby kto chciał
dobr zafrymárczonych dochodzić. *A. 1581. f. 531. tit. Kauzy Fry-
márkow.*

Frymárki, iáki był Łoiowá y Łubeczá, (*V. Stárosta.*) nigdy *in vitis Hæ-
redibus*, ani *sine scitu & consensu generali* Seymu, dziać się nie po-
winne. *A. 1646. fol. 4. tit. Incorporatia.*

Frymárki Podlaskie, za Gáztolta Woiewody Wileńskiego Kánclerzá
WXLit.

WXLit. y za pánování Krolow, Zygmuntá Pierwszego, y Zygmuntá Augusta, poczynione approbowáno. *A. 1569. f. 152. §.* Nád to isz.

Frymárki stáre, w Woiewodztwie y Ziemiách Ruskich, wedle Constitutiey 1569. w zadną wątpliwosć przywodzone być nie máią. *A. 1647. f. 35. tit. O Frymárkách.*

A Rewizye, na pierwsze Rewizye, z Kancellariey Koronney, wydawáne być nie máią. *Ibid.*

Frymárk pewnych częstek, w dobrách dziedzicznych IchMMPP. Sápiewow, w Olexyńcách, w Biereczwiczu, w Czeplakách, y w Białey, Skorwińskie, rzeczonych, za Suraz. *A. 1590. f. 587. t. Zamiáná Surázká.*

Frymark Poręby, Niedzwiedziá, y infzych wsi, z przyległościami, za Szyb Solny, y Lednice, z IMP. Sebástianem Lubomirskiem vczyniony, approbowáno. *A. 1607. fol. 852. tit. Approbatia.*

Frymárk wsi Sáwice názwaney, włok dwádzieścia w sobie máiącey, y z młynē, od Stárostwa Słonimskiego, za grunty Szyłowickie, y za wyprowadzenie rzeki Ifforoki, z máietnosći Vr. Nienirrow, do stáwu pod Słoniniem, z Vr. Iároszem Niemirą Żowczem Podlaskim, vczyniony approbowáno. *A. 1611. f. 46. t. Zamiáná wsi Sáwic.*

Frymárk dobr Tynná, Kápituły Wileńskiey, za dobrá Broszewice, approbowáno, z ktorych onera Ziemskie, na Tynno, przeniesione są. *A. 1638. fol. 45. tit. Commutatio.*

Frymárk Głuchowá, w Woiewodztwie Krákovskim, za Grodzisko, Kukutowo, y infze *Anni 1566.* approbowáno. *A. 1641. fol. 24. tit. Approbatia.*

Frymárk gruntow Wolczátycze, Sukrow, za staw Oświnowski, w Ziemí Lwowskiey, approbowáno. *ibid. fol. 27. tit. Zamiáná.*

Frymárk gruntow wsi Gutkowá, y Łopáciná, przez Commissarzy odprawiony, approbowáno. *ibid. fol. 31. tit. Approbatia.*

Frymárk gruntow Vr. Podczászego Mścisláwskiego, z gruntami Cerkiewnymi, we wsi Dobrym. *ibid. fol. 33. tit. Approbatia.*

Zá sześć włok Kościelnych, ktore, przy pomierze włok Stárostwa Pínskigo, do dobr Krolewskich przyłączone są, we wsi Kosłowicách, w Powiećie Pínskim leżącey, ná infze włok sześć, Przywiley OO. Fránciszkánom Conuentu Pínskigo dány, *in toto* approbowáno: *Salvis oneribus Reipublicae: A. 1647. fol. 25. tit. Confirmatiá.*

Frymárk dzieięćiny Kowínskiey, przez Commissarzy Krolá IM. y IM. Xiędzá Biskupá Wileńskiego, vczyniony *approbatur*, z tą declaratią żeby wsi w niey spécifikowáne, *in causis injuriarum*, nie w Sądzie Duchownym, ále w Sądzie Ziemskim rozpierały się: *usus* zaś Pufcz przyległych wsi Krolewskich, według dawnego zwyczaiu, záchowác się ma. *ibid. fol. 15. tit. Commutatia.*

Ná frymárk Krolewszczyny Iasieniá, *alias* dolnych Vstrzyk w Diéciefiey Przemyslskiey, za dobrá gornych Vstrzyk, Vr. Mácieiá Stáni-sławá-

sławá Vstrzyckiego, Podśędká Sánockiego dziedziczne, poniewaz od Commiszarzow, *de æquivalentia bonorum* dostateczna jest informácia, pozwolono, y Przywilej, ná to, z Kancelláriej Koronnej wydać zlecono, ná wieczne czasy on approbuiąc. *A. 1667. fol. 45. tit.* Approbácia Fundacyey Plebániej.

Frymárk wsi Bohutycze, y Kopylowá, tak aby od tąd Kopylow, do Stárostwa Hrubieszowskiego, á Bohutycze, do Stárostwa Grábowieckiego należały. *A. 1678. fol. 30. tit. Commutatio.*

Frymárk z Kapitułą Wileńską. *Vide tit. Commisarie.*

Frymárk Zupy w Wárszawie. *V. tit. Zupá.*

Frymárk Grodu Bieckiego. *V. tit. Grody.*

F V N D A C Y E

Fundusze wszystkie, iákimkolwiek sposobem, po Státucie Alexándrowym zapisáne, iáko te, ktore Práwu pospolitemu przeciwné należone są, y osádzone; we wszystkich Páństwach, y Xięstwach, do Korony należących, także w Xięstwie y Ziemiach Pruskich, y w Zatorskim y Oświęcimskim Xięstwie, zkasowano. *A. 1562. fol. 16. tit.* O Statucie Krolá Alexándrowym.

Fundacyom, *bona exempta, in subiecta, & litigiosa, prætectu* Dekretow, y przewodow, *in foro illegitimo* otrzymanych, *applicari* nie mogą, y wolno ich Dziedzicom dochodzić, w W. X. Lit. *A. 1676. fol. 13. tit.* Approbatia Fundacyey.

Fundacye Kościołow w W. X. Lit. y celsie dobr Krolewskich, *præiurio consensu Regio*, ná tész Kościoły, vczynionę, żadnem sposobem, *in dubium vocari*, áni *ullo prætectu* poruszone być nie mogą. Co *pro lege perpetua* wárowáno. *A. 1677. fol. 24. tit.* Approbatio Fundacyi.

Fundacye dobr dziedzicznych Ziemskich w W. X. Lit. żadnym Zolnierskim ciężarom *subesse* nie máią. *V. tit.* Klasztorne dobrá.

Wolno káżdemu, tak Duchownemu, iáko y Swietckiemu, z dobr swoich Ziemskich Szlácheckich, *quocunq; jure acquisita, de noua m-dice*, czynić fundacye. *V. tit.* Dobrá Szlácheckie.

Fundacyá, Vr. Lipnickiego, ktory pewną dał sumnę, aby z prowentu od niey annuátim przychodzącego, podatki Rzeczyposp: za vhogich Komornikow, Chásupnikow, Zagrodnikow Dobr Ziěskich, w Woiewodztwie y Powiecie Sendomirskim leżących, plácone były, approbowáno. z tą conditią, aby ci poddáni, iesli pomieniona fundacya nie wystarczy, do podatkow przykładác się powinni byli. *A. 1647. fol. 12. tit.* Fundacya.

Fundacyá dwu Domow, w Mieście Kowinskim, ná Bráćtwo S. Anny, vczynioną, *in toto* approbowáno: *juribus, & oneribus Reipubl: & jurisdictione Regiá, ac Ciuili, quoad bona saluis. ibid. fol. 15. tit.* Commutácia dzieięćiny.

Fundacyá Kánięnice Kredowskiej, w Miasteczku Brzeżinách, Brá-

ctwu y Ostarzowi Anyolá strożá, ze dwiema placami, y rolami, approbowano: *oneribus & juribus Reipub: & Parochialibus saluis. ibid. fol. 16. tit.* Libertacya Kamiennice.

Ná fundacya Burfy w Smolensku, dla dzieci Szlacheckich, maigtnosc, za puszczwartá tyfiacá zfi: od Xiędzá Adamiá Zempickiego, Kanonika Smolenskiego, ná to legowaných, kupic pozwolono; y oraz tézf fundacya approbowano, z tym dokladem: iesli ná dobrá Szlacheckie, tá summa wniesiona bedzie; *saluis oneribus, & juribus Reipubl: á iesli ná Mieyskie; saluis oneribus Ciuilibus. A. 1647. fol. 21. tit.* Fundacya.

Fundacya Plebaniey w Nieporęcie, y pensia coroczna, z Zup Wielickich, trzy tyfiace zfi: temu Kosciolowi y Plebanowi naznaczona approbowano. *A. 1661. fol. 16. tit.* Fundacya.

Fundacya Plebaniey y Altariey w Tryszkach, w Xięstwie Zmudzki, approbowano. *ibid. fol. 21. tit.* Approbacya Plebaniey.

Approbacya Bractwa Zuckiego, przy Cerkwi Podniesienia S. Krzyza. *Saluis oneribus Reipub. A. 1647. fol. 39.*

Fundacya od Xiędzá Gárwáskiego, ná Syny Szlacheckie, przy Akádemiey w Krakowie, wczyniona approbowano, y wsi do niey nalezace, od chlebow, y innych cięzarow, *in perpetuum* vwolniono. *A. 1662. fol. 23. tit. Approbatio Foundationis.*

Fundacya przez IMP. Karolá Kopciá Woiewodę Połockiego, w Maigtnosci swoiey wieczystey, pod miasteczkiem Ianowem, w Powiecie Pińskim, OO. Benedyktynom *Regularis obseruantie Cassinen.* y Przywilej Krolewski, ná to, *in toto, saluis oneribus Reipubl.* approbowano. *Ibid. fol. 14. tit.* Approbacya Fundacyey.

Potym, że nie w Ianowie tym Zakonnikom Klasztor zalozony, ále *in Cassiro Cassino, alias* w Horodyfczu; reassumuiac pomieniona Constitucia *A. 1662.* znowu tę fundacya *in toto* approbuia. *Saluis oneribus Reipub. terrestrib:* y oraz dobrá do niey nalezace, od wfzelákich cięzarow zolnierskich, y Mieyskich vwolniono. *A. 1667. f. 74.* Przydano do tey fundacyey wies Sofzno, ze wfzytkiemí przynalezitościami, *post fata moderni possoris; saluis oneribus Reipub. terrestribus. ibid.*

A iesliby pomieniony IMP. Woiewodá Połocki, álbo kto infzy chcial *hanc foundationem augere;* to *pro conclusione foundationis 1635.* nie ma być rozumiano. *ibid.*

Fundacya Káplice Krolá IM Iana Kázimierza, w Kosciiele ná Zaku Krakowskim, approbowano, y ná sustentacya Kápellanow oney, wies Myslawczyce od Probostwa S. Michála, w tymize Zamku Krakowskim, *Iuris Patronatus Regij, auctoritate Ordinarij intercedente,* przyłączono, y nád to pięć set zfi: z Zup Wielickich, ná dzien Nowego Látá, wiecznemi czáfy, onym naznaczono, *sine prejudicio soli* Stanowi Szlacheckiemu nalezacey. *A. 1667. f. 39. t.* Fundacya w Kosciiele.

Fundá-

Fundacya Plebaniey we wsi Iasieniu *alias* dolnych Vstrzykach Diæcciey Przemyskiej, *cum commutatione* dobr tych, za górne Vstrzyki, (*vide tit. Frymarki*) approbowano. *Ibidem. fol. 45. tit.* Approbacya Fundacyey.

Ná Fundacya Promotorá Rożánicá S. w Lublinie, Łan roli we wsi Krzczonowie, w Stárostwie Lubelskim pušto leżácey dáno, & *Ecclesiasticis immunitatibus saluis oneribus Ecclesiæ & Reipub.* inkorporowano. *ibid. fol. 47. tit.* Łan ieden roli.

Fundacya Nowego Ieruzalem w Gorze, ze wszytkiemi erectiami, donáciami, dotáciami, Inscricpjami, Przywileiami, Právami, Libertáciami, transfusiami, czynszami, *supplendo omnes juris defectº, in toto* approbowano: *saluis oneribus Reipub. & seruitio bellico: y* oraz, że w protecciey Krolewskiej, y Rzeczyposp: zostawác ma, deklarowano. *A. 1673. fol. 20. tit.* Approbacya Fundacyey.

Fundacya Burfy, w Ráwie, dla Młodzi Szlácheckiey, przez Xiędzá Wálentego Turoboyskiego Archidyakoná Chełmskiego, ná wsi, Podskárbie, názwaney, w Woiewodztwie y Ziemi Ráwskiej, leżácey, ná to, przez tegoż Xiędzá Archidyakoná kupione y czynioná: y oraz Przywilej Krolewski, *eo nomine*, wydány, *in toto* approbowano. *ibid. fol. 21. tit.* Approbacya Fundacyey.

Fundacya szkoły Rycerskiej, ktorá Vr. Krzyżtroph Mirofzowski, *de proprio peculio, & bonis*, vmyslił uczynić w Krákovie, przy Akádemiey Krákovskiej, approbowano. *A. 1676. f. 25. t.* Szkoła Rycerska.

Znowu iá approbowano, y wolnościami Akádemiey Krákovskiej inkorporowano, y *diploma* ná to wydać z Káncelláryey kazác obiecano, ktore tákże approbowano. *A. 1677 f. 25. t.* Szkoła Rycerska.

Fundacya Xięży Pomiatowskich, w Werechowie y Zabłóciu, dobrách ich dziedzicznych, *de noua radice* uczynioná: *saluis oneribus Reipub.* approbowano. *A. 1676. fol. 21. tit.* Fundatio.

Fundacya *Clericorum Pauperum Matris Dei Scholarum Piarum*, z doroczną, w Zupách Wielickich, summy tyfiacá fzesciu set zł: Polskich prouisiá, approbowano, y áby *iuxta Institutum suum* vczyli, *non derogando iuribus & Priuilegijs Patrum Societatis Iesu*, wedle Constitutiey *A. 1635.* pozwolono. *A. 1667. f. 43. tit.* Approbacya. Tychże Fundacye znowu approbowano, y pláce w Piotrkowie, ná fundacya ich zákupione, od wszelákich podatkow vwolniono, & *immunitatibus Ecclesiasticis* inkorporowano. *In eádem gñtiam*, Oy-cow tegoż *Institutum* w Chełmie, przy Fárnym y Szpitálnym Ko-sciele, za consensum *Loci Ordinarij*, y cáley Kapituły Chełmskiej, osádzonych, includuiąc Fundacya: *Saluis iuribus, & sine præiudicio iurisdictionis bonorum Regalium, & prouentuum Stárosty táme-cznego: tum saluis iuribus Soc. Iesu à Republ. datis, & Academia-rum, Cmcowien. & Zamoyscë.* *A. 1677. fol. 35. tit.* Approbatia *Pauperum.*

Ná Fundacyą *Theologiae Speculativae*, in Collegio *Varsavien. Soc. Iesu*, sumnę ná Trąbkách, y ná Naborowie, y ná innych wšzytych dobrách zápisác, IM. Xiędzu Stánisławowi Święćickiemu Biskupowi Chełmskiemu pozwolono: *salvis iuribus Reipubl. & hac conditione*, áby z tych dobr, ná Pospolite ruszenie, iednego konnego *benè armis instructum*, w ktorymkolwiek Powieccie expediowano: y oraz tész dobrá wolne od hybern, y stacyi Żołnierskich, iáko Szlacheckie deklarowano. *Hoc adiecto*, áżeby dzieci Szlacheckie, *ex iura familia* dwuch, *reliqui zaś ex pauperibus Nobilibus procreati*, z tychżc prowentow miały wychowanie (*fusè opisana ta fundacya*) A. 1677. fol. 38. tit. Fundacya Theologiey.

Zniesiono potym tę fundacyą, dla tego, że *sine scitu Reipublicae*, in *Volumen Legum*, cum *iniuria priuatorum*, wprowadzona iest. A. 1678. fol. 41. tit. *Fundatio* Theologiey.

Fundacyą Pustelnikow, *alias Domus Recollectionis Clericorum B.V.M. sine macula conceptae*, w Puszczy Korabiowskiej, erigowaną approbowano, y *fundum*, gdzie Klasztor *substitutus* y z Łąką, *ecclesiasticae immunitati* inkorporowano. A. 1677. fol. 41. tit. Approbacya Fundacye y.

Do Funduszow dawnych, ná Káplić S. Kázimierzá, przy Kościele Káthedrálnym, w Zamku Wileńskim, podatek vchwalono, *sub titulo* Kapfzczyzná, ná każdy rok pó zło: pułtrzećią, z káždego domu w Wilnie pod Iurisdikcją Zamkową, Biskupią, Kápitulną, Metropolitáńską, Zakonną, Horodniczą, Ziemską, y Mieyską, zostáiącego, *non obstantibus libertationibus, sine praëiudicio* iednak Skárbu W. X. Lit. A ktoby, ták dawnym funduszom, iáko y temu świeżemu Práwu *continuenire* wáżył się; odpowiadać powinien, *in foro* teyże iurisdikciey, pod którą *bona* iego *consistunt*: *saluá* do Trybunału *compositi Iudicij appellatione*. A. 1677. fol. 22. tit. *Approbatio* fundacyi.

Fundacyą Altaryey we wsi Olwicie, w Powieccie Kowieńskim, IMP. Ianowi Antoniemu Chrápowskiemu Woiewodzie Witepskiemu, vczynić, y siedm włok osiádłych w teyże wsi Olwicie, y Czyczkách, w posłessiey onego, zostáiących wydzielić, y práwnie *in Iudicio competenti* obwárować pozwolono, approbowano, y pomienione włoki z intratą doroczną, *perpetuis temporibus*, do tey Altaryey albo Kápliecy aplikowano, y Przywilej z Káncelláryey W. X. Lit. iáko *dane Exulibus* Woiewodztwá *Smolen. diploma* mieć chce, wydać rozkazáno. *Ibid.* tit. Fundacya Altaryey.

Fundacyą Káplánow *Congregationis missionis* w Wárszawie, przy Kościele S. Krzyzá, na przedmiesćiu Krákovskim, przez Krolową IM. Ludowikę, vczynioną approbowano, y pláce ná ktorych *Seminariū Ecclesiasticum*, & *aedificia* dla tychże Káplánow, przy pomienionym Kościele, z ogrodem y domkami zásiádłe, *ab omnibus Reipub: oneribus* vwolniono, y wieś, Skufy, názwaną, ná prouisią pomienio-

mienionych Kápłanow kupioną, y z osobna dobrą Dáwidy, y Zgorzłą, *cum attinentijs, pro Clericorum educatione, & institutione*, nábyte, tymże Kápłanom inkorporowáno. *A. 1678. fol. 20. t. Approbacya Warfáwskiej.*

Fundacyą tychże Kápłanow w mieście Chełmnie, przez IM. Xiędzą niegdy Andrzeiá Lesczyńskiego Biskupá Chełmińskiego záczetą, à przez Imci. Xiędzá Ianá Máláchowskiego Biskupá Chełmińskiego Podkánclerzego Koronnego konczącą się, ápprobowáno, *& Sortes Mensæ Episcopalis*, Dziemiány y Niedzwiedzie, *cum tractatu* aplikowane, tudzież *Præposituram Fischauensem cum iure Patronatus, juxta primæuam foundationem*, nád to folwárczek we wsi Wábco, ze trzemiá włókami, przez Vr. Dobrskiego, tymże Kápłanom Chełmińskim, *salus Reipub: oneribus*, zápisany inkorporowáno. *Ibid.*

Fundacyą Altáryey Owáńskiey, przez Vr. Kázimierzá Szumláńskiego, vczynioną ápprobowáno. *Ibid. fol. 15. tit. Approbacya Fundacyey.*

Włokę roli fundátiey Mácieia Mielenśkiego Aptekárzá Przasnyskiego, ná Oltarz S. Iacká, w Kościele Fárskim Przasnyskim, od wszelákich podatkow, czynszow, y ángáriy, vwolńiono. *A. 1616. fol. 37. tit. Libertátia włoki.*

Dobrą Pieniązkowę, ná Ciechánowie, fundátiey Bálcera Klickiego, y Małzonki iego, ná Káplicę S. Anny, przy Kościele S. Małgorzáty, od Spy, y czynszow, y wśzytkich podatkow, *perpetuis temporibus*, vwolńiono, *& immunitati Ecclesiæ* inkorporowáno. *Ibid. tit. Libertátia Dobr.*

Fundusze ták dawne, iáko y swięże Kościołom w Inflánciech, y Kurlándyey, ápprobowano. *V. tit. Religia.*

O Fundacyách, *plura. V. tit. Klasztory. tit. Koscioły.*

Dispositia Nieporétu y Białołęki, *V. tit. Dobrá.*

Genus Ducále. V. tit. Krol.

G L E Y T Y

Gleyty zadne, ktoreby przeciwné práwu y Statutowi były; dawáne być nie máią, *sub nullitate* onych. *A. 1550. fol. 5. §. Gleyty zadne.*

Znowu, że Gleyty, Sublewacye, ná Infámie y Bánicye, *ex personis*, w Trybunálách ápprobowane; nie máią być wydawáne, *sub nullitate* onych. *A. 1641. fol. 12. tit. O Sublewacyách.*

Reassumitur to Prawo WXLitewskiemu. *A. 1647. fol. 20. tit. O Sublewacyách.*

Znowu, że ná Infámie y Bánnicye, *ex serijs partium controuersijs* otrzymáne, isć nie máią, ále *executioni indilate subesse* powinne: ktorz Stároostowie, y ich Vrzędy Grodzkie, *in personis & bonis iure*

Herbert.
fol. 410. t.
Salus Con-
ductus secun-
dum Statu-
ta detur.

viſtorum, według Práva, odprawić mają, *ſub penis Legum*. A 1667. fol. 6. tit. Deklaracya beſpieczeńſtwa.

Gleyty Práwu przeciwné, ná Infámie, Bánnicye, *ex personali* otrzymané, ábo, po pozwaniu *ad caſſandam*, ápprobowane: więc áni *Perduellibus*, wydawane, *ex Senatús Conſulto*, być nie mają. A. 1662. f. 2. t. *De reddenda ratione Senatús Conſultorum*.

Herburt.
fol. 409. t.
Salvus
conduetus

Gleyty ſługom y poddanym, przeciw Pánom, nie mają być dawane. O czym Státut A. 1543. *approbatur*. A. 1588. f. 458. t. O nie dawaniu Gleytow.

Idem ibid.

Ani Mieſzczanom, przeciw Szláchcie. *Ibid*.

Gleyty między Stároſtami y Dzierzawcami, á między Mieſzczany, y Knieciáni Krolewſkiemi, mogą być dawane. *Ibid*.

Gleyty do Inſánt, pod dwiema Pieczęciáni wychodzić mają. V. t. Inſánty.

Gleyty w ſprávách *o exceſſa, & crimina*, Senatorom, ábo Poſtom Ziemſkim ná Seym wyſłanym *illata*. V. tit Senator.

Gleyt Vr. Zborowskiemu *approbatur*. V. tit. *Vadium*.

Gleyt Vr. Woyciechowi Sudráwſkiemu, do drugiego Seymu pozwolono. A. 1633. f. 54. tit. Gleyt.

Gleyt Vr. Markowi Łáhodowskiemu, y onego do czci przywrocic obiecano, *Ibid*.

Gleyt Vr. Ierzemu Krokowskiemu, do drugiego Seymu. *Ibid*.

Gleyt Vr. Woyciechowi Cerekwickiemu, ná wſzytkie Infámie, gdziekolwiek ná nim otrzymané, doprzyſzlego Seymu. A. 1641. f. 28. tit. Gleyt.

Gleyt Succęſſorom niegdy IMP. Sámuelá Zálinskiego Woiewody Málborskiego. A. 1643. f. 4. §. *Succęſſores*.

Gleyt Vr. Alexándrowi Guyskiemu, ná Infámia contumacyálná, do pokázania *in Iudicio Marschalcali* niewinnoſci. A. 1647. f. 23. t. Gleyt.

Gleyt Vr. Iakubowi Grochickiemu wydány, do przyſzlego Seymu ápprobowano. *Ibid*. f. 40. tit. Ápprobacya Gleytu.

Także Vrodzonym, Koſákowskiemu, y Sokołowi. *Ibid*:

Gleyt ná trzy Infámie Seymowe *in contumaciam* otrzymané, Vr. Tomáſzowi Szrzeniſkiemu, *ex Senatús Conſulto* dány, *ad deciſionem cauſę* prolongowano. *Ibid*. tit: Prolongacya.

Gleyt Grákownom, ná Seymową Infámia, A. 1648. *in contumaciam ex delatione* Micháſa Gráká, *per euafionem* otrzymaná, Trybunałem Lubelskim wtwierdzoná. A. 1649. f. 14. tit: Gleyt Grákownom.

Gleyt Vrodzonym, Sewerynowi Choynáckiemu, Stánisławowi y Ianowi Tomickim, ná Infámie ich gdziekolwiek otrzymané, do drugiego Seymu pozwolono. *Ibid*. f. 15. tit. Gleyt.

Gleyt Vr. Mikołájowi Sokołowskiemu, do przyſzlego Seymu prorogowano. *Ibid*.

Gleyty

Gleyty Vroczonym, Samuelowi Łaszczeni, Przecławowi, Pisárskiemu, Woyciechowi Tyráwskiemu, Mikołaiowi Sokołowskiemu, Ianowi Kopeczynskiemu, Piotrowi Iakubowi Grodzickiemu, Ianowi Mentyckiemu, Krzysztophowi Wieliczkiowi, że *composuerunt cum partibus*. wydać kazano, Takiegoż Gleytu pozwolono y Ianowi Sokołowi. A. 1649. fol. 20. tit. Pozwolenie Gleytu.

Gleyt *ex Senatús Consulto* IMP. Woiewodzie Sendomirskiemu, ná Infamiją, y wieczne Bannicye, na Trybunale Lubelskim otrzymane dány, *ad decisionem causarum iuridicam Comitalem*, wcale zachowano. A. 1653. fol. 17. tit. Zniesienie Condemnát.

Gleyt Vroczonym, Woyciechowi Wilkánowskiemu, Alexándrowi Iwánowskiemu, Stánisławowi Beydowi, Andrzejowi Łázowskiemu, *ad bene merendum de Repub. & componendum cum parte*, do lat dwu pozwolono, y executiją Condemnát suspendowano. A. 1654. fol. 21. tit. Gleyt.

Gleyty Vroczonym, Ianowi Potockiemu, y Stephánowi Lesniewskiemu, wydane approbowano. A. 1655. fol. 33. tit. Zniesienie.

Gleyt Vroczonemu Stánisławowi Rzeczkowskiemu, ná Infamiją, w sprawie z Vroczonemi Brzuchowskiemi, y Márcenskim, ná Comissiey Lubelskiej, otrzymaną, á ná Seymie publikowaną. A. 1658. fol. 62. tit. Gleyt.

Gleyt Vroczonemu Ianowi Choynáckiemu, ná Infamiją, *ex personali* otrzymaną, *ad componendum cum Parte*, wydać kázano dodrugiego Seymu. A. 1656. f. 28. tit. Gleyt.

Gleyt Vr. Stephánowi Lesniowskiemu ná przyszłym Seymie pozwolony, do przyszłego Seymu, ná vspokoienie strony, prológowano. *Ibid. tit. Prorogatio* Gleytu.

Gleyt Vroczonym, Adámowi, y Prokopowi Zeliborskim, Bázylemu Vstrzyckiemu Komornikowi Ziemskiemu Przemyślskiemu, Łukaszowi Roźniatowskiemu, ná Infamie, w Trybunale Lubelskim, od Vr. Máryny Vstrzyckiej, y Stephána Popielá otrzymane, *ad componendum cum Parte*, *Ibid. tit.* Pozwolenie Gleytu.

Gleytu Vroczonym, Woyciechowi, Kásprowi, Fránciszkowi, Oborskim Podkomorzycom Liwskim, ná vspokoienie strony przeciwney, do przyszłego Seymu pozwolono. *ibid. f. 29. tit.* Gleyt.

Gleyt takież dano Vr. Woyciechowi Wilkánowskiemu, ná zniesienie Infamii y Bannicyi, *coram quouis Regni Iudicio* otrzymanych, y executiją, do przyszłego Seymu, suspendowano. *Ibid.*

Gleyt Vr. Fránciszkowi Czerskiemu Podczászemu Dobrzyńskiemu, zá pozwoleniem stron powodowych, *ad componendum* do przyszłego Seymu dano. A. 1662. f. 33. tit. Gleyt.

Gleytu, Vroczonym Samuelowi, y Krzysztophowi Nowomieyskim Bráci rodzonym, ná Infamie, y Bannicye, od Vroczonych Zeszyńskich, *in quouis Subsellio* otrzymane, do przyszłego Seymu, pozwolono. A. 1667. f. 38. tit. Gleyt

Gleytow

Gleytow Zolnierzom *contemporibus Legis publicæ*, wydawać zakázáno. *A. 1667. V. tit. Woysko.*

Gleyt generalny, *ad iure agendum*, ná przyszłym Seymie, *cum specificatione personarum*, z Kancelarycy, wszystkim potrzebującym, *ratione Dekretow*, ná Seymách przeszłych, *in contumaciam* otrzymanych, wydać pozwolono. *A. 1667. fol. 66. tit. Contumacye Seyniowe.*

Gleyty *ad iure agendum*, Vroczonym, Ludwikowi Zielskiemu, y Zofiey Białożorownie Małżonkom, y Iáckowi Zákrzewskiemu. *Ibid. f. 71. tit. Gleyt.*

Gleyt Vr. Alexándromi Szczawińskiemu, ná condemnáty, od OO. Kármelitow Conwentu Bielskiego, otrzymane dány, że *ad decisionem cause* służyć má, deklarowano. *A. 1673. fol. 19. tit. Approbacya Gleytu.*

Gleyt temusz *ad componendum* z Vr. Fránciszkiem Brochowskiem, do przyszłego Seymu. *A. 1676. fol. 54. tit. Gleyt.*

Gleyt Szláchetnemu Frydrychowi Bekierowi dány approbowáne. *A. 1676. f. 54. tit. Approbacya Gleytu.*

Gleyty, ná Infámie, tym, co zá gránicą w kupách swawolnych. *V. tit. Ludzie Swawolni. Plura, tit. Pozwy. tit. Sublewacye.*

G O S P O D Y

Gospody, ná Seymikách, Sądách, Stárośtwie mieysc, *habita ratione dignitatis personarum*, máią rozdać. *A. 1565. fol. 85. tit. Rozdawanie Gospod.*

O tymże, *cum declaratione*, iż żaden Vrząd nie ma się w to wdać, procz Stárośtow, áni ná Trybunale Márszałkowie Deputaccy nie máią w tym żadney im przeszkody czynić. *A. 1598. fol. 704. tit. O Gospodách.*

Gospody w Wárszawie, żeby PP. Márszałkowie oboygá Narodow, iáko zwyczaj ná Seymách, Woiewodztwom, Ziemiom, y Powiató Koronnym, y W. X. Lit. y Ziem do nich należących, (*Co za pozwoleniem Obywatelow Woiewodztwa Mazowieckiego było*) ná Seym electicy Krolá rozdáli, dwory y domy Szlácheckie *ab isto onere* wyiáwszy, postanowiono. *A. 1632.*

Poszło, to in sequelam, y iusz od tąd, bez pozwolenia Woiewodztwa Mazowieckiego, Gospody, Márszałkowie oboygá Narodow rozdaia. citra respectum Seruatoratw, y libertaty domow y Kámienic w Wárszawie, ktore ad hunc solum actum electionis relaxuia, y suspenduia: tych iednak, ktorzy sa in Officijs publicis priuilegiati, wcale libertacye zostawuia, y osobom niektorym, meritorum, seu alio quopiam iusto respectu. Iákosz w Confederacyey Wárszawskiej Generalney *A. 1668.* Kámienicę názwaną Kośczyńska, ná Drukárniá Elertowską, náznaczoną, ná wieczne czasy, od gościá *ex officio* vwolniono,

Et in A. 1674. też Libertacyą reasumowano. Vwolniono także w teyże Confederacyey *A. 1674.* y Kąmiennicę Szeleżyńską *aliàs* Drewnowską nązwaną, dwiema przed tym Constitutiami Seymowemi libertowaną.

Gospody *ex officio* w Wilnie, pod czas residentey Krolewskiej, także pod czas Trybunałow, y Cómissyj Rzeczyp. *V. t.* Miasto Wilno.

Gospody *ex officio* w Grodnie. *V. tit.* Miasto Grodno.

Gospody *ex officio* w Tykoćinie. *V. tit.* Miasto Tykoćńskie.

O Wolnościach Kamienic, y domow od stanowienia w nich gości. V. tit. Libertacye.

GRABIEZ

O Grąbież, w Kijowskim, Brácláwskim, Wołyńskim, Woiewodztwách, *forum peremptorie* w Sądzie Grodzkim. Ktory Sąd Grodzki iáko y o zbiegi, bez żadney zwłoki, stronie vkrzywdzoney sprawiedliwość, y executią, z ruszeniem Powiatow, zá dwie Niedzieli vczynić ma. *Præuiá* vkrzywdzonego *citatione* do Grodu, licownym rokiem, ná Niedziel dwie. *A. 1578. fol. 337. tit. O Sługách.*

O Zbiegach. V. tit. Poddáni zbiegli.

GRANICE

Gránice, gdzieby Stárosta rozsypał między Krolewskimi á Ziemskimi dobrámi; powinien ie zásię vsypać. *A. 1562. f. 23. t. Statut.* Gdzie nimá sz pewnych znáków gránic álbo kopcow, między częściami, y działámi Szláchty w iedney wsi; nigdy między sobą pomiary, y porownánia części swoich bronić nie máią. *A* gdzieby więcey ktory z nich dzierzał gruntu, ániżeliby mu należało, tak z práwá przyrodzonego, álbo też nabytego; powinien drugiemu, przez pomiárę sprawiedliwą, we wszytkich pożytkách, iáko przydzie, tak wielkością, iáko też dobrocią nárownać; wyimuiąc Siedliska stare, ktoreby przez trzy lata trzymáli: á wszakosz w wielkości y dobroci máią być nárownane, z bliższego gruntu, przy mnieyszym Siedlisku także dobrym. *A* gdzieby granice w takim dziedzictwie były położone, między częściami, y działámi szláchecskimi przed tym vczynionými, albo iesliby się Strona iedna drugiey od pomiary odpisała, tani iusz pomiara y porownanie, między niemi, mieysca nie má, y być nie może. *A* iesliby iedē z działu wziął rolą, álbo siedlisko, abo część mnieyszą, ale lepszą, á drugiby wziął wiekszą, ale podleyszą, á toby zápisem między sobą, álbo dzielcámi, álbo iednaczámi, y zakládem vmocnili; tedy wedle tego máią być sądzeni, y záchowani, wedle Práwá y zwyczáiu. *In Except. Masou. A. 1576. fol. 304. tit. O porownaniu dobr.*

Gránice vzywánien ten ma wygawác, kto znáki lepsze y wywody vzywánia pokaże. Ná co Sąd ma skazác y posláć Vrządники Ziemskie, do tego należące. *In except. Masou. Ibid. fol. 312. tit. O czynieniu gránic.*

LI

A iesli

*Statuta
Herberti de
Limit. V. f.
475. t. Suc-
camerarij
Offic.*

113.

A iesli znákw, áni wywodow *ab utraq; parte* nimáfz; pozwánego powodztwo ma być nákazáne. *In Except. Masou. ibid.*

Gdy ieden drugiego pozywá o ponowienie gránic, y kopcow vsypánie, przez stáre znáki grániczne między dobrámi ich, ktore znáki y ściánę stárą álbo kopce miánowałby ná pozwie, y one przysięgá potwierdzić podeymowałby się; táki, z práwá, ma mieć początek wyvodu y probátiey, przez stárce, z tákich znákw. Ktore iesli Vrząd Ziemski przyímie, á stroná druga będzie negowálá; powod z swiádkámi probowác ma *iunmento*, isz te znáki stáre są, y prawdziwe grániczne, między dobrámi temi, álbo stárą ściáną, álbo niedzą grániczną, álbo kopcami stáreni, wedle ktorych znákw possesiá swoię, y używanie wywiesć ma. A tak *his præmissis* gránice máią być czynione, y kopce vsypáne. Ktore swiádk, powod w Sądzie Ziemskim, ná bliskich Rokách, po skazaniu ma miánowác, y popisác oraz z rothą przysięgi: á ná miejscu rożnic, z temi swiádkámi, przycięcia, od węglá do węglá, przez miejscá, y znáki grániczne, iáko się wyżej pomięniło, przysięgę, ná Roku, stonom od Vrzedu náznaczonym, przy onymże Vrzedzie, powinien będzie wczynić: ktorą správę wszytkę, Vrząd przerzeczony, kopcow y znákw gránicznych wczynionych abo okrażonych, przed Sądem Ziemskim, zeznac powinien będzie, y wpisać w Xięgi Ziemskie. Agdzieby ktorá strona Przywiley miałá álbo iakie listy, abo zapisy ná granice, abo ná pewne miejsca grániczne, to iesť Vroczyská pewne; tá strona będzie miałá początek do powodu probowác y podeprzec te gránice y miejsca, wedle *muniment* swcich, y dawnego zachowania. od wczynienia granic, y vsypania abo okrażenia kopcow, Podkomorzemu pułkopy, to iesť trzydzieści groszy, á Stárosćie drugie trzydzieści gr: Polskiey monety, obiedwie strony, pozwána y powodowa, á Woźnemu sześć groszy, z gránic záplácić máią. A gdzieby między stronámi, z dobrej woli były vsypáne kopce, álbo granice wczynione: tedy przerzeczonemu Vrzędowi, obiedwie, stronie, iedno trzydzieści groszy dáć będą powinne, á nie więcej: á Woźnemu groszy trzy. *In Except. ibid. fol. 313. tit.* O ponowieniu gránic.

In causis gnicierum, Plebáni, ktorzy nie máią poddanych, y folwárkow vdzielonych, ále tylko z dzieściń y z pensiey fundowani są; *cum heredibus* przynięszywáni być nie máią. A. 1607. fol. 835. tit. Duchowni w Koronie.

Gránice Woiewodztwá Połockiego, Podkomorzowie nápráwić máią. A. 1590. fol. 576. tit. Gránice Woiewodztwá.

O tymże: á ná Podkomorzach záłożono winę, przykładem Woiewodztwá Podláskiego z Brześciem. A. 1601. fol. 761. tit. Rozgrániczenie Orfzy.

A tám winá *centum marcarum: forum* Trybunał, *inter causas officij, ex instā-*

ex instantia cuiusvis. ibid. fol. 741. tit. O Rozgraniczeniu Woiewodztw.

Gránice połowice wsi Serebrysczá, Szláchetnym Serebryskim, (gdzie im iedná, á druga do Stároftwá Chełmskiego należy) áby Rewizorowie uczynili, roskazáno. A iesliby dla iákiey przyczyny, ziącháć nie mogli; inszych ná każdy czas, ná prośbę tychże Serebryskich, Káncellaryá Koronna dawać powinna, áż *ad determinatorem* tey sprawy. Ktorzy cokolwiek uczynią, w tey sprawie; to Stároftowie Chełmscy, *pro tempore* będący, wiecznemi czasy trzymać będą powinni, pod winą w Constitutiei A. 1562. z strony rozsypania gránic, wyrażoną. A. 1590. fol. 589. tit. Approbacya Reuiliy Serebryskim.

Gránic, w Woiewodztwach, Ruskim, Bełskim, Podolskim, y Wołyńskim, sposób taki postanowiono. Gdy Obywatel ktoregokolwiek z tych Woiewodztw, z Obywatelem inszego Woiewodztwá z tychże pomienionych, przyległym sobie, gránic potrzebuie, powinien obádwa Vrzędy Podkomorskie, także Chorążę y Woyskie, tak Powiatu swego, iáko tész y onego, od ktorego ma różnice, wywieść. Ci zaś powinni się ná innotescenciey vkrzywdzonego podpisać, y ná czas w przypoźwie náznaczony stáwić, pod winą stá grzywien. O co *forum* ná Trybunale, *inter causas officij*, to iest, iesliby się nie podpisał, áłbo, podpisałwszy się, nie ziąchał; wyiáwszy przyczynę prawdziwey choroby. Zá takim przypoźwem y obwieśzczenié, pozwány powinié przeciwko stronie powodowej stánać, y prawnie się o własność y różnicę gruntu rospráwić (*absentia et unus duorum* z pomienionych Vrzędników *non obstat*) A ktorey strony ważniejszy dowody będą; tey przysięgá nákazána być ma: *Salva appellatione*, ná Trybunał, stronie, ktoraby się vkrzywdzoná być rozumiała. Gdyby zaś te obádwa Vrzędy, między sobą, niezgodni byli, y różne *Decreta* między sobą uczynili; tedy oboiey stronie wolna być ma appellacya ná Trybunał, od ktoregokolwiek Dekretu. W Trybunale zaś Dekretow tych vznánie ma być w tym Woiewodztwie, ktore naprzód przypadáć będzie, to iest áłbo w Wołyńskim, áłbo w Kijowskim, áłbo w Brácláwskim. A Vrzędy pomienione powinny, ná Trybunał, dostáteczne sentencye swoje, z dostátecznemi controwersiami, y wywody obiaśnionemi, Polakó, piśmem Polskim, á Wołyńcom, piśmem Ruskim, wydać. A. 1601. fol. 738. tit. Rozgraniczenie.

Ná takowy Rok, powinny strony wyiácháć, w rownym poczcie, to iest we trzydzieści tylko koni, ráchuiąc w to sługi, y przyiacioły, y bez strzelby, tylko z broniámi zwyczajnemi, z izáblá, nuczem, kordem, y Szpádá, pod winą piáci set grzywien. O co *forum* ná Trybunale, *inter causas officij, peremptorie. Ibid.*

A gdyby się tráfila przyległość dobr Krolewskich dzierzawy czy-
 Ll z ickykolwiek

ieykolwiek; zwyczajnie, wedle praw, takowe różnice, przez Cómmissarze, rozgraniczone być mają. *Ibid.*

Reassumowano tę Constitucją 1601. y deklarowano, iż między temi trzema Woiewodztwy, Ruskim, Belskim, y Wołyńskim, y Powiatami, y Ziemiami ich, rozgraniczenia *actum*, nie tylko Chorążowie y Vrzędziemski, ale też y inși Vrzędnicy Ziemiscy, przy Podkomorzych, albo Vrzędach ich, to jest Stolnicy, Podczaszowie, Podstolowie, Woyscy, Miecznicy, Skarbnikowie, byle byli z koregokolwiek Powiatu albo Ziemi tych Woiewodztw; *sufficienter & plenarie* odprawić mogą, y byle ich mniej niż trzech nie było z iedney, y z drugiej także strony. A gdy pozwanego, doydzie innotescencia od Commissarzow aktora y w Grodzie, *ubi bona citati consistunt*, zeznana będzie; powinien *citatus*, *pro tempore & loco*, *innotescencia Commissariorum actoris assignato*, a *parte sua*, *pari numero*, Commissarzow wywieść. A iesliby, *pro tempore assignato*, od Commissarzow aktorowych, *citatus* swych Commissarzow niewywiódł, y lub sam wyiachał, lub nie wyiachał; (w czym go tylko *venia infirmitas, juxta Statutum, in termino sequenti comprobanda*, wymówić może) Commissarze od aktora wywiedzeni, będą mogli sami rozgraniczyć, y kopce vsypać, (co *ratum & firmum* będzie) stosując się w tym rozgraniczeniu, wprzód *ad litemoria documenta*, a *in defectu*, na *testimonia senum*, y wedle Statutu, *signa naturalia*, & *possibilitates, actonitū*, iesliby ktora strona miała, nie uposledzając, a iesliby y tego nie było, a obiedwie strony wątpliweby miały *documenta*; *fundum controuersum* w puł rozdzielić będą mogli. A ta Comissia gdy stanie, nigdy wzruszona być nie może. *A. 1647. fol. 26. tit.* Rozgraniczenie Woiewodztw.

Reassumowano wedle tej Constituciey 1647. generalne rozgraniczenie Woiewodztwa Wołyńskiego z Ruskim, y aby *in toto ad effectum* przyszło, warowano: Dekretá iednak Commissarzow, *ratione* Dworow Szlacheckich, w Mieście Krzemieniu ferowane, y *executia* onych, *in causis* tylko *fundum hereditarium tangentibus* suspendowano, y termin tym sprawom, przed Lustratorami od Rzeczyposp: deputowanemi, ktorzy w tym Woiewodztwie dobrá Krolewskie lustrować będą, naznaczno. Przed ktoremi, każdy Prawá swoje produkować powinien. A iesliby ktory possessor, Prawá swoje na te grunty *per calamitatem temporum* zgubił, a *iuramento* allegacyą swoię comprobawszy, *inquisitia* possesiey swoiey stározytnieyszich gruntow wywiódł; *secundum Constitutionem Unionis* ma być zachowany: y co iusz przez tych Lustratorów, w takich sprawách, decidowano będzie: *in dubium* wiecey, iáko y Dekretá, *ratione fundorum regalium*, nie mają *vocari*. *A. 1661. fol. 23. tit.* O rozgraniczeniu.

Granic sposob między Wołhyniē, y przyległemi Woiewodztwy. *V. tit.* Commissie. Granic

Granic między Woiewodztwy Pruskiemi, á Ziemiami przyległemi, sposób taki: Pozwać ma Aktor prosto ná pole, nie do sądów Ziemskich: gdzie Podkomorzy z iedney strony, to iest od Woiewodztw, y Ziem przyległych, á z drugiey strony, od Prus, Sędzia Ziemski, ábo Ławnik ktory, máią być wywiedzieni; ktorzy *in secundo termino tanquam peremptorio*, tey álbo owey stronie *actoratum* przyśądzić y decidować máią, *saluâ apellatione* od sententey ich, ábo gdzieby się niezgodzili, od ich rozroznienia, na Trybunał: Kto-
rey *prosecutio*, *in Palatinatu Actoris*, *vel si sint mutui Actores*, *in Palatinatu* teyże strony, ktora pierwey pozew wydała, powinna być. Ato się ma rozumieć, o rozgraniczeniu dobr dziedzicznych, nie o dobrách Stolu Krolewskiego. A. 1601. fol. 740. tit. O sposobie rozgraniczenia.

Dla vspokoienia w granicach Woiewodztwá Smoleńskiego, od Woiewodztwá Czerniechowskiego, Commissarze naznaczeni. A. 1638. fol. 31. §. Przy tym.

Przy granicach stárodawnych, Xięstwo Kijowskie, wiecznemi czasy, zachować obiecano. A. 1569. fol. 165. §. Obiecuemy tecz.

Granice między Woiewodztwem Kijowskim, á Powiatem Mozyrskim approbowano. A. 1631. fol. 22. tit. Approbacya.

Rozgraniczenia dobr Krolewskich, z dobrami Ziemskimi, przez same Commissarze, nie przez Rewizory, od prawowane być máią. A. 1647. fol. 28. tit. o Rewizyách.

Graniczni Komornikowie, przysięgac ná Ziemskich rokách, y osiedli być máią. A. 1569. fol. 191. §. Podkomorzowie.

W rozgraniczeniu dobr Krolewskich z Szlacheckimi, w Ziemi Dobrzyńskiej, Commissie dawnieysze, ktore *legitimè* z Kancellaryey wyszły, y do efektu przyszły, *non obstantibus inhibitionibus, apellationibus, & prosecutionibus quibuscumque*, *in toto* approbowano. A. 1638. fol. 38. tit. Rewizya.

Granic caley Rzeczypośplitey *securitati*, tak *provisum*, iż gdyby iákiekolwiek, od ktorego Nieprzyaciela pogranicznego Koron. nástać miały inkursye, *vel præpeditioes legitimæ possessionis Tenuitarum* Krolewskich, Duchownych, y Swietckich; przeciwko kádemu takiemu, wszystkie siły Rzeczypośp: obrocone być máią. A. 1673. fol. 29. tit. *Securitas* granic.

O Commissiách rozgraniczenia dobr roznych V. tit. Commissie. Granice gruntow Xcia. IM. Ostrońskiego, w Warszawie. V. tit. Ordynacya.

GRÆCKA RELIGIA

Græckich Kościołow *Beneficia*, teyże Religiey Ludziom máią być dawane. w Confæderátiey Generálney Wárszawskiej, *sub Interregno*, *cauetur*. A. 1573. fol. 209. §. Wszakze.

Szláchcie máią być dawáne. *A. 1576. fol. 294. §. O to tecz Nas profili,*

O tymże, że Szláchcie Narodu Ruskiego, y *mercè* Religiey Græckiey dawáne być máią. *A. 1607. fol. 840. tit. o Religiey Græckiey.*

Iedney osobie, dwoie *beneficia* nie máią być dawáne: á ktoby ic trzymał; naydaley do roku, jedno puścić ma, *sub pœna mille marcarum delatori*, ná Seymie, *ad instantiã* Posłow Ziemskich, *persolwendã. ibid.*

Reassumitur tá *Constitutio ratione* rozdawánia *beneficiorum* Cerkiewnych; według ktorey, *in futurum* zachować się Krol powinien. *A. 1620. fol. 20. tit. Religia Græcka.*

Græckiego naboženstwa *exercitium*, według dawnych obrzędow, ma być wolne. *A. 1607. fol. 840. tit. o Religiey Græckiey.*

Dálsze w tym y gruntownieysze wspokoienie, do drugiego blisko przyszłego Seymu odłożono. *A interim Vniti*, Nieunitow, *& c contra*, w Koronie, y w WXLit. nie máią przenágábác, *sub pœna decem millium floren.* O co *forum* Trybunał; y jessliby stroná, stronie gwałtem, ábo iákimkolwiek sposobem, od Seymu przeszłego, dobr co odiegła; wolno czynić prawem o to w Trybunale *Compositi Iudicij.* *A. 1609. fol. 893. tit. Religia Græcka.*

Ieszcze do dálszego Seymu odłożono: *interim* wolne naboženstwo, tak Duchownym, iáko y Swietckim, od ktorego áni prawem niewoleni być nie máią. *A. 1618. fol. 5. tit. O Religiey Græckiey.* Ieszcze do dálszego: *interim* pozwy, *ab utrinq; Processus*, Decretá, Bánnicye, Sequestry, y Suspendy wżelákie, *ratione* rozroznienia w Religiey, zkáflowano. *A. 1623. fol. 6. tit. Religia Græcka. Et supra* wśzytkie Bánnicye y postęпки prawne, ná osobách Duchownych, tak w Koronie, iáko y W.X.Lit. *cassantur.* *A. 1607. fol. 840. tit. O Religiey Græckiey.*

Ieszcze do dálszego Seymu, wśpokoienie to odłożono, á *interim* w pokoju *ab utrinq;* zachowani być máią. *A. 1627. fol. 9. tit. Religia Græcka.*

Y jeszcze do dálszego, *cum eadem securitate*, iáko przed tym. *A. 1631. fol. 5. tit. Religia Græcka.*

Græckich Władycw y Mōnasterow dobrá, iáko y Rzymskich Kościołow, alienowane być nie mogą. *V. tit. Kościoły.*

Według teyże Constitutiey, wolno dobr Cerkiewnych od Cerkwi alienowanych dochodzić. Dzierżawcy iednák Kwasowá, Tarnkow, Ianiewicz, Liplán, Buremczá, Woderády, Teremne, przy prawie swym zostawác máią. *A. 1607. fol. 840. tit. O Religiey Græckiey.*

Græckie Cerkiewne Bráctwá, przy Práwách, y Przywileciách zostawione są; á napisani przy Ewangeliách, dobr Ziemskich Szlacheckich docho-

dochodzić, y pozyskiwać nie mają te Cerkwie, które teraz nie mają w tych dobrach posseksiey. *ibid.*

Ktoby po śmierci Władyczey, dobrą Władycze y Cerkiewne nabił, w nich gwałty czynił, gumną, zbożą, y inne sprzęty, nie mając do tego żadnego prawa, y prætectu, zabierał; takowy każdy *proviolatore & inuasore* ma być rozumiany. O co po wywiedzeniu, za pozwoni, *scrutinium*, na pierwszych Roczkách, albo Rokách, tego, gdzie się to stanie, Powiatu, *forum* na Trybunale, między sprawami Piątkoweni, przed Sądem *Compositi judicij*, w którymkolwiek Woiewodztwie y Powiecie, lubo Conseruatách, *ex remissione in duabus*. A gdy się *objectum crimen* pokaże; takowy każdy, lubo swoje *scrutinium* wywiedzie, lubo nie; powinien trzy tysiące grzywien, *per medium parti & Iudicio* zapłacić, taxę w pozwie położoną *reponere*, y szkody wszystkie *refundere, in instanti, sub poena Infamiae*, która *ex nunc cum executione* na wszelákich dobrách, ma być nakazána. Pod tęż winę, y *forum* każdy podpada, któryby się ważył bezprawnie dobrą Duchowne trzymać, w nie wieżdząc, albo one u Krolá, *ad malè narrata*, vpraszać. Sprawy iednak grániczne, y *simplicis injuriæ*, tey Constitutiey podlegać nie mają. A. 1631. fol. 5. tit. O dobrách Władyczych, y Cerkiewnych.

Declatur, iż tá Constitutia rozumieć się ma, y ściągac, na same tylko dobrą Władycze, y Cerkiewne. A. 1633. fol. 25. tit. o Sądách. W Græckiey Religiey rozdwoionej, za szrodkowaniem Krolá IM. Szwedzkiego, y Deputatow z Senatu y zkoła Pofelskiego wyśádzonych, pewne pismo między niemi namowione, na obie strony, z podpisem y pieczęcią tegoż Krolá IM. Szwedzkiego oddáno. w Confoederat. general. Wárszaw. *sub Interregno*. A. 1632. §. w Religiey Græckiey.

Græckiey Religiey Obywátelom Koronnym, y W. X. Lit. nie będącym w Vniey, *diploma* z pieczęciami, Koronną, y W. X. Lit. na Seymie terażnieyszym dáne, do gruntownego, na przyszłym Seymie, vspokoienia *approbatur*. A. 1633. fol. 15. tit. Affecuracya vspokoienia.

Vspokoiona *tandem* ta Religia, wedlug punktow, na electiey Krolá IM. Władysławá IV. spisanych: y Przywileie, na pewne warunki, wydać rozkazáno. Także wszystkie Processy, y *litis pendentie, ex occasione Religionis*, y punktow wzwyż mianowanych, *ab utrinq; wsczete, in perpetuum* zkáślowáno, *vadium* w Constitutiey, A. 1609. specifikowane reasumuiąc: to iest, dzieśiąci tysięcy zło. O co *forum* Trybunał. A. 1635. fol. 11. tit. Religia Græcka.

Constitutia A. 1635. *de non alienandis bonis Terrestribus, &c.* (*vide apud me tit. Dobra*) przyięli ci, którzy Religiey Græckiey. *Ibid.* fol. 8. §. A tęż Constitutia.

Táż Religia pokoiem obwárowána, y áby Dekretá w Trybunałách, które

które *vim legis sapiunt*, ferowane nie były, zakazano, reasumuiąc w tym Constitucją A. 1627. (co obacz pod Tytułem Trybunał) A. 1638. fol. 12. tit. Religia Græcka.

Potym pokoy ten wzruszony był odebraniem Cerkwiey, y processjami ab *utrinq;* roznemi. Przeto Rzeczposp. *complanare* to chcąc? wszystkie processy, *ex occasione Religionis* (non autem *violētiarum*, y które *vim legis sapiunt*) między Duchownemi, y Swieckiemu *cujuscunq;* *Status & conditionis*, w Koronie, y W. X. Lit. z obu dwu stron, na iakimkolwiek stopniu zawisłe, Dekreta, Bannicye, Sequestry, Suspenzy, do drugiego Seymu suspendowała, obiecuiąc o tym wszystkim, *ex ad citatione cognitiā* vczynić. A. 1641. fol. 6. tit. Religia Græcka.

Græckiey Religiey osobom wszystkim Swietckim, y Duchownym, we wszystkich criminalnych sprawach, *ex occasione Religionis*, na Seymie, *ex registro speciali causarum criminalium*, w Koronie, á w W. X. Lit. w Wielkim Kole, Vnitom, y Nieunitom, w sprawach zaś Cerkiewnych, o zabranie Cerkwi, y dobr Cerkiewnych, *intuitu cognitionis Priuilegiorum*, na Sądach Krolewskich Relacyinych, *forum* náznáczono: *præuiā inquisitione*, w własnym Grodzie, álbo Ziemstwie: *quā peractā*, tenże Sąd nie wdaiąc się w żadne Dekreta, *cum toto causæ effectu*, ma odesłać sprawę, przed Sąd Krolá Relacyiny: *termino præfixo in sex septimanis*. A na Relacyách, takowe sprawy nie odwłocznie, podług Constituciey A. 1635. decidowane, y do należnego Grodu, *pro finalis executione*, odsyłane będą. *Ibid.* Restitucya do czci Vr. Sylwestra Hulewiczá Władyki Przemyskiego Nicunitá, y iego *complicum*, przez zniesienie z nich *pæne Infamie*. Z tą iednak *conditiā*, aby Władcytwo Przemyskie, z Monásterem S. Spásá, y z dobrami do niego należacemi, *perpetuis temporibus*, przy Vnitách zostawało. Monaster zaś S. Onophrego, ze wsią Naczutką, Monaster Laura, ze wsią Lawrowym, także Monaster Smolnicá, ma *de facto* także *perpetuis temporibus* zostawać *in possessione* Difunitow. A po śmierci terażnieyszego Władyki Vnitá, ma im ieszcze wieś Sechmie do tego być przydana. *non derogando in reliquis*, punctom na electiey Krolá IM. Władysława IV. spisánym. Po śmierci zaś Hulewiczá pomienionego Władyki Nieunitá, iusz na tych Monásterách Archimandryt, ma być podawány, á Władyká Vnit. *Ibid.* fol. 7. tit. Restitucya. Græckiey Religiey Narodowi Ruskiemu Prawá służące, do executiey nieodwłoczney, według punctow, na electiey Krolá IM. Władysława IV. opisánym, przywozdić obiecano, y Commissarzow z obu dwu Narodow, *saluā Constit.* 1641. o Władycy Przemyskim, náznáczono. A. 1647. fol. 3. tit. Religia Græcka.

Græcka Religia, według dawnych Praw, y Przywileiow, wcale zachowana. A cokolwiek w Káthedrách, Metropoliách, Władcytwách, Archi-

Archimǎdryách, Monásterách, Cerkwiách, Bráctwách, Szpitalách, drukárniách, także *in Seminarijs, & Collegijs*, przeciwko punktom, ná electiey Krolá IM. Zygmuntá III. postanowionym, y Constitutiámí Seymoweni stwierdzonym, nie w Vniey będącym *exorbitat*; to wszystko, ná przyszłym Seymie *electionis* vsپokoic obiecano, y przyszłemu Pánu, dla executiey, *inter pacta conuenta, absq; omni disquisitione & contradictione* podac. w Confœderat. General. Wárszaw. *sub Interregno. A. 1648. fol. 4. §. Religia Græcka.* Puszczono to *negotium* w Reces, ná Seymie. *A. 1649. fol. 20. tit. Reces.*

Y znouu ná drugim Seymie, w tymże Roku, do przyszłego Seymu. *fol. 20. tit. Reces.*

Græckiey Religiey Duchowni, w dobrách Krolewskich, Duchownych, y Szlacheckich, w Koronie, y W. X. Lit. y Ruskim, od wszelkiego poddánstvá, podatkow, páńszczyzn, podwod, roboćiczn wolni byc, y pod jurisdiccią Pásterzow swoich należnych zostawac máia. *A. 1659. fol. 55. tit. Duchowni.*

Co ná Commissey Hadyáckiey, *in rem sámych Disunitow* stáncio? *vide in Volumine Constitutionum. A. 1659. fol. 49. §. Religia Græcka.*

Grackiey Religiey, tak w Vniey, iáko y Disuniey, w Koronie, y W. X. Lit. będącym, wszystkie przeszłych *Interregnorum* Confœderacye reasumowano, *non præjudicádo Iuribus* Wládyctwá Przemyskiego, y Archimǎdrycy Lefzczynskiej, w Powiecie Piskim, *& ubicunq; sint, Ecclesiarum Vnitorum.* w Confœderat. Generalnych Wárszáwskich, *sub Interregnis. A. 1668. & 1674.*

W inszych zás prátensiách, w tey Religiey, záchodzących, doskonále vsپokoienie, *futuris Regnantibus*, pilno zalecié obiecano bylo, *salvis Iuribus, & erectionibus foundationum, tum & Decretis in foro seculari latis, Ritui Latino,* w Ziemi Chełmskiej. *ibid.*

Także y w sprawie o Wládyctwo Przemyskie, między Vnitem, y Disunitem, Wládykami, áby *per Iudiciale decisionem, juxta jura, diplomata, & privilegia utriusq; partis,* ná Seymie Coronationis, vsپokoiona byla, zalecié obiecano. w Confœderat. General. Wárszáwskiej, *sub Interregno. A. 1674. fol. 5. §. Religiey Græckiey.* Cerkwie Religiey Græckiey w Koronie, y W. X. Lit. także ktore *in obedientia Sanctæ Romanæ Eccl: Catholicæ* są, iáko y te, ktore w Disuniey, iáko przez wiele Seymow, od poborow vwolnione byly, tak y teraz przy teyże libertácyey zostawiono ie. Od ktorych Skarb, *tám pro præteritis, quàm & futuris annis,* vpominac się nie ma Poborow, y Poborcy Woiewodztwá Ruskiego, względem onych, póciágáni byc nie powinni. A iesli juz gdzie o to otrzymáne ná nich condemnaty; *cassantur præsentí Constitutione. A. 1667. fol. 15. tit. O Cerkwiách.*

Constitutia A. 1667. *sub tit. Securitas* Dobr Duchownych (*cu mnie tit. Dobra Duchowne*) reasumowano Religiey Græckiey, y Dobra Duchowne, fundacyey Ziemskiej Szlacheckiey, y Pospolitemu ruszeniu podległe, także domy, Dwory, w których rezyduia Kápláni swietcy Religiey Græckiey, w iedności S. będący, w dobrách Krolewskich, Szlacheckich, Duchownych, w W. X. Lit. od wszelákich ciężarów żołnierskich, stacyi, chlebow zimowych, stánowisk, noclegow, przypisnego, podwod, y innych exactiy, y ciężarów, *in perpetuum* vwolniono, *sub rigore Constitutionum, de disciplina militari*, y żeby od tąd nigdy PP. Hetmáni, stacyi, y chlebow, w takowych Dobrách nie náznaczáli, wárowáno. A. 1678. fol. 11. tit. *Re-assumptio* Constitutiey.

Græco Ruskiey Religiey Ludziom, tak swietckim, iáko y Duchownym, *sub prætextu Religionis, & appellationum* do Patryarchy Constantinopolitáńskiego, iáko pod Nieprzyiacielem Krzyża S. miefzkáiącego, zá gránice wyieżdżać, y z tánítąd do Polski przyieżdżać zázakázáno, y Bráctwa wszystkie, jurisdicciey, y Sądow, Wieleb. Władykow ich, *Loci Ordináryuszow*, z których się wyłamuią, poddáiąc, áby relácyey więcey do Páttryarchy Constantinopolitáńskiego nie mieli, postanowiono, *sub pœna colli & confiscationis bonorum, saluâ appellatione*, w sprawách teyże Religiey Græco Ruskiey, *ag-gnuatis*, od Sądu pomienionych Władykow, do Sądu Krolewskiego, *rectâ* ná Relácyę. A. 1676. fol. 28. tit. Constitucya.

Græckiey Religiey Ludzi *desideria*, względem pewnych punktow pomienionej Constitutiey A. 1676. o nie wyieżdżaniu zá gránice, do przyszłego Seymu odłożono. Ná którym, z Senatu, y z Izby Poselskiej, do wspokoienia tey sprawy, Deputáci náznáczeni być máia. A tym czásem *causas in lite pendentes*, do przyszłego Seymu zázawiezfzono, y pokoy między Vnitámi y Nieunitámi wárowáno, *sub pœnis*, w Constitutiách *descriptis*. A. 1677. fol. 11. tit. Religia Græcká.

Gdy w Ziemi Drohickiey Cerkwie Religiey Græckiey Vniáckie, w Schismę się obrociły; *ad disquirendum hoc negotium*, Commissarzow náznáczono. A. 1676. fol. 23. tit. Cerkwie Disunickie. Wywiedziona inquisitia w tey sprawie, przed Commissarzami, ále iifz na tym Seymie sádzona być, dla gwałtownych spraw R. P. nie mogła; do przyszłego Seymu odłożona, *cum hac declamatione*, że ná początku Seymu, *ante omnes causas*, sádzona będzie. A. 1678. fol. 24. tit. Cerkwie.

Swieszczenniká do Cerkwiey w dobrách dziedzicznych Dziedzicow, á w dobrách Krolewskich, Dzierzawcy podawać máia: *saluis maioribus Beneficijs*, ktore podawaniu Krolewskiemu náleżec máia. A. 1647. fol. 19. tit. O Duchownych Ruskich, tak w Vniey, iáko y nie w Vniey będących.

Tychże Swieżczenników, do roboćizny, y podwód, Władykowie zażywać nie powinni, ani z nich podatku wyciągać. *ibid.*

Gracka Religia w miastach nikomu przeszkodą być nie ma do Magistratu. *V. tit. Miasta*

O Duchownych Grackiej Religii. *plum V. tit. Duchowni.*

G R O D Y

Grod w Piotrkowie postanowiono: w którym wszystkie sprawy tak ważne być mają, iako w Sieradzu. Iednak, obadwa te Grody, ieden Starostą trzymać ma. *A. 1557. fol. 11. §. Za prośbą*

Grody w Ziemi Nurskiej, Powiatowi Wąsowskiemu w Wąsoszku: w Ziemi Łomżyńskiej, Powiatowi Zembrowskiemu, w Zembrowie: w Ziemi Nurskiej, Powiatowi Ostrowskiemu, y Kamienieckiemu, w Ostrowie, postanowiono; gdzie sprawy wszystkie Wzzędowi Starościemu należące, tak ważne być mają, iak przedtym w Wiźnie, w Łożu, y w Nurze, ważne bywały. Starostowie iednak pomienionych Ziem, te Grody trzymać mają, tak iako Sieradzki Starostą, wedle pomienionej Constit. 1557. trzyma Grod Piotrkowski. *A. 1565. fol. 104. tit. Sady Grodzkie.*

Także w Łatyczowie w Woiewodztwie Podolskim, w którym Starostą Kamieniecki, iako w Kamieńcu, jurisdiciją ma *exercere.* *A. 1581. fol. 376. tit. Grod Łatyczowski.*

Także w Kamieńcu Mazowieckim, który pod jurisdiciją Starosty Nurskiego zostawć ma. *A. 1593. f. 648. tit. Grod Kamieniecki.* A Starostą Nurski, przynajmniej cztery razy co rok, w Kamieńcu, Roki Grodzkie sądzić powinien. *Ibid.*

W Poniedziałki odprawować ie ma. *A. 1598. fol. 703. tit. Sady.* Grody, w Nurze, w Kamieńcu, w Ostrowie, także w Łomżyńskiemu, y Ostrołęckiemu, Powiatom, a Kolenskiemu, w Kolnie, wiecznie deklarowano. *A. 1598. fol. 703. tit. Grody wieczne w Mazowszu.*

W Kolenskim Grodzie *Querele*, co dwie Niedzieli, *& cause officij*, y inne wszystkie sprawy, Wzzędowi Starościemu należące, tak iako y w Łomży, odprawować się mają. *A. 1593. fol. 646. tit. Sprawy Wzzędowe.*

Grody Pruskie, Woiewodztwu Chełmińskiemu, w Kowalach: Woiewodztwu Málborskiemu, w Kiszporku: Woiewodztwu Pomorskiemu, w Skarszewach: postanowiono, y dla residentey Woiewodów támeicznych, tefz Zamki, y z Prowentami ich, (*salvis modernis possessoribus*) náznáczono. *A. 1611. fol. 31. tit. Księgi Ziem Pruskich, y Grody.*

Tychże Grodów Aktą, że wieczne być mają, deklarowano. wolne iednak protestacyi, plenipotencyi, relacyi, y infzych zapisów, kto *re perpetuitatis vim non sapiunt*, według dawnych zwyczajów,

przed sądem Mieyskim, kto chce, zostawiono zeznawanie. *A. 1635. fol. 34. tit. Wieczność Ziemi Pruskiej.*

O tymże, iż Obywatele Ziemi Pruskiej wolno zeznawać recognitionie, które *vim perpetuitatis non sapiūt*, przed Aktami mieyskimi, ale te, które są *perpetuitatis* nie godzi się zeznawać, tylko przed Wrzędem Ziemijskim, albo Grodzkim. *A. 1647. fol. 38. t. Salaria w Miastach Pruskich.*

De Salijs V. tit. Salaria.

Grodu Ciechanowskiego wieczność postanowiona. *A. 1588. fol. 478. tit. Grod Ciechanowski.*

Także Krakowskiego. *A. 1589. fol. 517. tit. Akt Grodzkie.*

Także Rożańskiego, y Mąkowskiego. *ib. f. 520. t. Grod wieczny:*

Także Warszawskiego, y Czerskiego. *ibid. tit. Przełożenie:*

Także Sandomirskiego Woiewodztwa Akt wszystkich Grodzkich, wieczność, którą w sześć Niedzieli, po skonczeniu tego Seymu, brać mają. *A. 1590. fol. 580. tit. Grody wieczne Sandomirskie.*

Także Zakroczyńskiego, Liwskiego, Zembrowskiego. *Ibid. fol. 581. tit. Grody wieczne Powiatów Mazowieckich.*

Także Sochaczewskiego. Ktorego *Acta vim perpetuitatis* brać poczną, we cztery Niedziele, po skończeniu tego Seymu. *A. 1593. fol. 646. tit. Grod wieczny Sochaczewski.*

Także Sąddeckiego y Bieckiego, iako Krakowskiego. *A. 1598. fol. 703. tit. Wieczność Grodów.*

Także Bobrownickiego. *A. 1601. f. 755. t. O Grodzie Bobrownicki.*

Także Wyssogrodzkiego, Wiskiego, Wąsłoskiego. *A. 1601. fol. 754. tit. Grod wieczny.*

Także Oświęcimskiego. *A. 1616. fol. 21. tit. Grod Oświęcimski.*

Także Kamienieckiego y Łątyczowskiego, w Woiewodztwie Podolskim. *Ibidem. fol. 25. tit. Grody wieczne.*

Także Lubelskiego, przykładem innych Grodów Małopolskich. *A. 1631. fol. 25. tit. Grod wieczny.*

Także Płockiego, przykładem innych Grodów w Koronie. *Ibid.*

Także Rąwskiego. *Ibid.*

Także wszystkich w Ruskim Woiewodztwie, oprócz Przemyśkiego, y Żydaczewskiego. *Ibid. tit. Grody.*

Także Przemyśkiego, iako innych w Koronie. *A. 1633. fol. 52. tit. Grod wieczny.*

Także Łukowskiego. ktorego *Acta vim perpetuitatis* brać poczną we cztery Niedziele, po skończeniu Seymu tego. *Ibid. fol. 53. tit. Grod wieczny.*

Także Bełskiego, y innych wszystkich, w tym Woiewodztwie, Grodów. *A. 1635. fol. 34. tit. Grody wieczne.*

Także Podlaskich wszystkich. *A. 1641. fol. 33. tit. Grody wieczne:*

Także Żydaczewskiego. *A. 1677. fol. 27. tit. Grod.*

Grod wieczny w Goniądzu Mieście do Stárostwa Knyfzyńskiego należącym, dla przyimowania sámych tylko suscept, postanowiono, y onęmu takowasz *securitatem*, iáka y innym Grodom powinna być, wárowáno. do ktorego Pisarz Grodzki Bránski, Regenta przyśięgłego Szláhcicá, któryby tam przy Grodzie rezydował, y wszystkie recognitie przyimował, y potrzebującym extrácty wydawał, podawać záfwsze powinien. Ná Káncelláryá zaś, Stárosta Knyfzyński powinien, niemyśce przyśtoyne wymierzać, zá pierwszá Pífarzá támeicznego requisitiá; á mieřczenie zbudo wáć iá máia, *sub pœna quadringentarum marcarum*. A. 1667. fol. 33. tit. Grod w Goniądzu:

Grod y Ziemstwo w Czerniechowie postanowiono, y do práwá y Statutu Kijowskiego przyłączono. A. 1633. fol. 36. tit. Ordinácia Czerniechowska.

Także y w Nowogrodku. A. 1635. fol. 17. tit. Ordynácia.

Grod Biecki ná Woytořstwo przeniesiono do Miásta, á Woytořstwo zá Miástem, tam gdzie Grod był, zostáwáć ma: y *Laudum* ná zmurowanie Izby y sklepu dla Sádow, y chowánia Xiąg, approbowáno. *Ibid.* fol. 21. tit. Commutatia.

Grody w Woiewodztwie Ruskim powinne mieć Xięgi osobne, dla wpisowánia quitow, z podatkow, per oblátam podanych. A. 1677. fol. 9. tit. O podawaniu Regestrow.

Grodzcy Vrzędnicy Woiewodztwá Wołyńskiego dobrze osiedli w tamtych Powiátach być powinni, y spraw w Trybunale odprawowáć nie máia. A. 1661. fol. 23. tit. Reusia Xiąg.

Grodzki Vrzád od w więzowánia bráć nie má. A. 1550. fol. 7. §. Chcąc vřtrzedz:

Grodzcy Sędziowie, y Podstárořciowie, osiedli być máia. *Ibid.* §. Ifz kazdy.

Grodzkich Vrzędow, Sędziowie, y Pífarzowie, wespól trzymáć nie máia. *Ibid.*

Grodzcy Sędziowie, y Podstárořciowie, w Ziemi Podláskiej, osiedli, y Szláchtá, *sub nullitate* Sádow, & *non prœstanda illis obedientia* być máia. A. 1569. fol. 192. §. Vřstawiamy:

Grodzkie Quity, tak iáko Ziemřkie, wazne być máia. A. 1589. fol. 519. tit. Quity Grodzkie.

Grodzkie Vrzędy w WXLit. od Condemnat, w Trybunale Skárbowym Litewskim, względem niewybránia v chwalonego, ná Conuocácii Grodzieńskiej, á *plebeijs* podatku, ferowánym w wolniono &c. A. 1667. fol. 72. tit. Vwolnienie Grodow.

Grodzkie Vrzędy Ziem Pruskich, exekucye *super iure victis*, w Prowincyey Pruskiej czynić máia. V. tit. Exekucye.

Grodowi Smoleńskiemu zápisý wszelákie, *sub Interregno* A. 1648. pozwolono było przyimowáć, bez Pífarzá Ziemřkiego. *Vide.* tit. Pífarze.

Grodzkiemu Sądowi Sprawy należące. *V. tit. Sprawy tit. Euocatio.*
Grodzkie Vrzędy, wdawać się nie mają, w sprawy Sądowi Ziemskiemu należące. *V. tit. Roki.*

O Vrzędach Grodzkich. *plura. V. tit. Pisarze.*

Grodzki Sąd *commoditas*, y chowaniu Xiąg miejsca. *V. tit. Cómisje. tit. Xiegi.*

Grodzkie Sądy. *V. tit. Sądy. & tit. Roki.*

Grody karać powinny Werbarzow. *V. tit. Woysko.*

Grodom wolno brnąć, sądzić, y karać tych, którzy na Zydy czynią tumulty. *V. tit. Zydzi.*

Grodzkie Sądy, w Woiewodztwie Smoleńskim, przy Woiewodztwie Smoleńskim. *V. tit. Woiewodowie.*

O Heretykach *V. tit. Religia.*

H E T M A N

Hetman, swawolą, y Seditie żołnierskie hamować y karać, y *disciplinam militarem* w rezę wprowadzić ma. *A. 1590. f. 569. tit. Disciplina militaris.*

Artykuły jego mają być ważne, iako Seymowe postanowienie. *Ibid.*

Kogokolwiek skarze więzieniem, na gardle, abo poczcliwości; tak ma być ważno, iakoby to na Seymie było postanowiono. *Ibid.*

Y Hetmanowi Litewskiemu takaz *authoritas & potestas* deklarowana. *Ibid.*

Zniesiono *superiora*, iako tylko *propter euentum belli Turci ordinata*. *A. 1591. f. 618. tit. Zniesienie.*

Na infzym miejscu iednak tak postanowiono: że Hetman, abo Vrząd jego, według artykułow woennych, powinien kádemu, *in instanti, peremptorie* czynić sprawiedliwość. Y że Hetman z Rotmistrzami, y Porucznikami, ktorych dosięć może, zafadziwszy Ławicę, na gardle, według przewinienia, karać może, co nie má być *in disquisitionem* przywodzono. *Absentes* iednak, na poczcliwości karani być nie mogą, tylko na Seymie. *Ibid. fol. 613. tit. Disciplina militaris.*

Declaratur, że Hetman wysłuchawszy zdania Rotmistrzow, y Porucznikow, może żołnierza skarać, wedle zdania y sumnienia swego, a w nagłym razie, y bez namow Rotmistrzowskich, y Porucznicznych. *A. 1593. f. 640. t. Declaratia.*

Reassumuntur superiora, & meliorantur tak, jfz Hetmani Wielcy, a w niebytności ich, Polni, oboygá Narodow, *praesentem* na gardle, *absentem* na poczcliwości karać mogą. *A. 1601. f. 732. tit. Declaratio.*

O tymże, a cokolwiek podług artykułow swoich publikowanych uczynią;

uczynią; to w wątpliwość nie ma być przywiedzono. *A. 1607. f. 859. t. O Żołnierzach.*

O tymże: A Stárośtowie executią Dekretow Hetmáńskich, iáko Dekretow Seymowych, *in Bonis & personis*, czynić máią. *A. 1609. f. 891. §. Tak iżz cokolwiek.*

Postępek, y skaranie Hetmáńskie, *in dubium & disquisitionem vocari* nie ma. *Ibid.*

Vkrzywdyonym iednąk Ludziom, z żołnierzami, sprawy máiącym, wolna appellatia, od Dekretu Hetmáńskiego, gdyby się im nie podobáł, ná Trybunał; ktore appellacye, *intra spatium quatuor septimanarum*, ná Trybunale, tak w Koronie, iáko y WXLit. *inter causas conservatas*, sądzone być máią, z osobnego Regestru, wedle ktorego Dekretu Trybunalskiego, Hetmáni exekucyą czynić będą powinni. A *interim*, niż decizja Trybunálska wynidzie; Rotmistrzowie, obwinionych Towáryszow flubem obowiazac, á pácholikow dotrzymać máią, *sub eadem pena, quam reus sustinere debuit, irremissibiliter decernenda. Ibid.*

Te Constitucyę Posłowie Sandomirscy wzięli byli do Bráci.

O tymże: że ma *facultatem vitae & necis*, *sine ulla appellatione*; gdyby iednąk vkrzywdzona stroná, Dekretem Hetmáńskim kontentować się niechciała; tedy wedle Constitutiei *A. 1609.* dochodzić wolno sprawiedliwości, ná Trybunale: *hoc adiecto*, że vkrzywdzony, nie tylko z Rotmistrzem, ále y z Towáryszem, *forum* táńże mieć ma. *A. 1613. fol. 2. t. O Quárćianym Żołnierzu.*

O tymże, wżytkie Práwa, y Constitucyę: *A. 1590. de disciplina militari, in toto* reasumowano. *A. 1620. fol. 13. t. Disciplina militaris.*

O tymże: A *disciplinam militarem* má zachować, niedopuszczáiąc żołnierzowi, krzywd żadnych czynić, y zbytkow, ktore Májestat Boski, y Práwo pospolite vrażáią, áni żadnych stácyi, w dobrách Krolewskich, Duchownych, y Szlácheckich, wyciągáć. &c. *A. 1624. fol. 2. §. Hetman disciplinam militarem.*

Plum V. tit. Żołnierz.

Hetman, ná żadne prywatne potrzeby, Seymiki, y Ziazdy, Rot záżywać nie ma, *sub pena Bannitionis. A. 1591. fol. 614. §. To tecz osobliwie wárując.*

Hetman, leże Żołnierzom ma rozdawáć, w dobrách Krolewskich, zá listem swoim. *ibid. fol. 613. §. Także żimie Hetman:*

O tymże: A Stárośtowie im y Dzierzawcy, bez listu Hetmáńskiego, Leży nie powinni dopuszczáć. *A. 1601. fol. 735. tit. O Quárćianym Żołnierzu.*

O tymże: A gdyby ktora Rota, w Dobrach tak Krolewskich, iáko y Duchownych, swawolnie, bez Listu Hetmáńskiego, leża sobie vczyniá; Rotmistrz, álbo Porucznik, ma być przed Hetmána pozwany, ktory iesli ośiádł, *penae duorum millium marcarum, & refu-*

- nis damnorum; á iesli nieosiádly, capitis pæne* podlegać będzie: *A.* 1624. fol. 2. §. A gdyby ktora Rotá:
- Hetman połyłaiąc Roty, ma listy dawać do Dzierzawcow Dobr Krolewskich, albo ich Namieśnikow. *ibid.* §. Gdy Hetman.
- Hetmanskie Artykuły ze approbowano, y do druku podać kazano; patet in Constit.* 1609. fol. 890. tit. Porządek.
- Hetmáni żadney assecuratiey Woysku dawać nie máią. *A.* 1613. fol. 2. tit. Náznaćzenie.
- Ani Cwierci dárowney pozwalác, krom Vićtoriey znáczney. *A.* 1624. fol. 1. tit. Supplement.
- Hetmánom Wielkim obudwom, ták Koronnemu, iáko y W. X. Lit. gdyby się tráfilo, bądź przy bytności, bądź w niebytności Krolá, w Inflántciech, czasu woyny, być; Ludzie Narodu Polskiego, pod Hetmánem Koronnem, á Ludzie Narodu Litewskiego, pod Hetmánem W. X. Lit. zostawać máią. *A.* 1589. fol. 510. tit. O władzy Hetmánskiey
- Hetman przez Poruczniki, nád Ludzmi Narodu swego, władzy *absens* vżywać może w Inflántciech. A gdyby obádwa być nie mogli; *urgente necessitate*, ieden drugiemu vstąpić ma władzy nád wśzytkiemiludzmi, iáko *necessitas* spólney Rzeczyposp. oboygá Narodow pokaże. *ibid.*
- Hetmáni obudwu Narodow, *tempore Interregni*, znařzác się z sobá powinni, o obronie Inflánt, Senatorow obudwu Narodow, dokłádaiąc się, y każdy władzy swey nád Ludzmi Narodu swego vżywaiąc. A ludzie Narodu Inflántskiego, Przełożonego swego, od obudwu Hetmánow mieć powinni. *ibid.*
- Hetmáni odRotmiltřzow w Inflántciech, y od zołnierzy náZamkách, y od Pufzkarzow, przyięgę taką odbierać máią, iáka Stárostoni jest opisana. *ibid.*
- Hetmánska przyięgá, *sub Interregno.* *A.* 1587. f. 416. postanowiona ták *Ego Nicolaus juro, quia Exercitui mihi tradito fideliter præero, & operá illius tantum ad reprimendas inuasiones inimicorum extraneorú hostiles vtar; fines Regni tutos pro viribus præstabo; dignitatem & securitatem Reipublicæ quantum potero defendam; etsi (quod Deus auertat) Regnum seditio inuaserit, nulli parti adhærebo. Tempore verò Electionis, in finibus militem, & me ipsum continebo; damna Incolis Russiæ, Podoliæ, Volhyniæ, nulla inferam; & ne à militibus meis inferantur, omni ratione prouidebo. Pensiones verò tam ab Ecclesiasticis, quam ab alijs personis quibuscumque nullas omnino exigam, & ne milites mei exigant, efficiam. Sic me Deus adjuuet, & hæc Sancta Crux.*
- Hetmáni gdyby komu, *sub Interregno*, krzywdá się działa od zołnierzy sřprawiedliwość czynić máią. w Confederat. General. Warszaw. *sub Interregno.* *A.* 1632. §. Wárujemy y to,

Hetmáni Koronni, y W. X. Lit. każdy *pro loco, officio, & competentia, sub Interregno*, powinien pieniężne *Reipublicæ* tam obracać *præstidia*, gdzieby Rzeczyposp. potrzebá pokazáła. *ibid.*

Hetmáni, y Regimentarze, tylko raz ná rok, o S. Marcinie, dáwać máią afsignácyę, do dobr itacyom podległych, dokładáiąc w tychże afsignácyach, że żołnierz, ná daną afsignácyą, nie więcej z łanu brąć powinien ná rok, tylko po złotych dwadzieściá. á to wedle quitow poborowych: á iesliby tego nie dołożyli, lub więcej afsignácyi nád iednę, ná rok dali; *pœná triplicis refustonis damnorum*, ná Trybunale, *inter causas militares, ad instantiam* vkrzywdzonych, máią być karáni. A. 1652. fol. 11. §. Y to wáruiemy.

Hetmáni, żadnych afsignáciy, ná hybernę, do dobr Ziemskich dáwać nie powinni. á ktoby lub ná itacyą, lub ná stánowiská do dobr takich itacyom niepodległych, upraszać się one ważył; *pœná Infamiae*, w bliźszym Grodzie, *præiá citatione*, podpadać má. Co o mieyscach zawoioowanych rozumieć się miało. A. 1654. fol. 7. tit. *Securitas* dobr.

V. tit. Woyská.

Hetmáni powinni káżdę Chorągwi stánowiská słuźne, *ductá proportionē* ludzi pod nią będących, w dobrách Krolewskich, byle nie w dobrách Oekonomicznych stołu Krolewskiego, vkázywać, wszystkie pulki równo podzielać. A. 1655 fol. 30. tit. Porządek.

Hetmáni Koronni nie mają chlebá pokazywać żołnierzom, w dobrách W. X. Lit. *sub solutione in triplo* szkód poczynionych, *in Iudicio Tribunalitio Lublinen. facienda. ibid.* fol. 31. tit. O nie przechodzeniu.

Hetmáni obudwu Narodow, y Wodzowie, nie powinni Ludzi w słuźbie Rzeczyposp. będących, áni *de toto*, áni *per partes*, ácz nigdy, ále osobliwie, *sub tempus electionis Regiæ*, ná mieysce *electionis* sprowadzać: ináczey, *pro hostibus Patriæ consendi*. O co z nimi *forum* w Generálnym Kápturze, *ad instantiam cuiusvis Nobilis possessionati*. w Confœderát. Generál. Wárszáwskiey, *sub Interregno*. A. 1648. fol. 11. §. Woysk Nászych.

Ani Pułkownicy, y Rotmistrze, Towárzystwá swego, w zaciągu Rzeczyposp. będącego. *ibid.*

Reassumowano to potym w Confœderacyách Generalnych, *sub Interregnis*. A. 1668. & 1674.

Hetmáni, afsignácyi ná chleby, Gwárdyom Krolewskim, dáwać nie máią. bo Krolowie, z Oekonomiy swoich prowidować ie powinni. *Exorbit. tit.* Gwárdye. A. 1669.

Hetmáni, y inși Commendę Woyská Rzeczyp. máiący, áby o szkody, *ex occasione belli*, Dzierzawcom Dobr Rzeczyposp. Duchownych, y Swietckich, przez Obozy poczynione, turbácyey nie mieli; *Constit.* A. 1588. I MP. Ianowi Zámoyowskiemu Hetmanowi

Koron. napisaną reasumowano, y że im także *in toto* służyć má, deklarowano: *exceptis causis criminalibus*. A na potym wszystkie w całej *Constitutie*, o Władzy Hetmańskiej, *de disciplina militari* zachowano. Tych iednak *Constitutia* tá okrywać nie má, którzy *privatá auctoritate, non impellente vi hostili*, ná dobrá Ziemskie, po expeditiey Węgierskiej, assignacye dawáli, *A. 1659. fol. 22. tit. Asskuracya Wielm. Hetmánów.*

Hetman W.X.Lit. káżdey Chorągwi powinien termin prędki, ktorego ma do obozu stánać, (miárkując czas *juxta distantia loci*, y wedle tego, iáko nayprostszym gościncem, nie krążąc, do obozu ściągnąć się może) náznaczyć. Ktorego gdzieby kto omieszkał; przed Sądem Hetmańskim zarazem, *ad instantiam* vkrzywdzonego, *rationem reddere*, y zá omieszkanie, á pogotowiu zá branie piéniężnych stácyi, pobocznych chlebow. zgod, stánowisk, álbo okupow, z dzierzaw, miast, y wsi, bez wszelkiej folgi, ná gárdle karány być ma. *A. 1655. fol. 7. tit. Disciplina militaris*

Hetman Polny Koronny, taką ma władzą, iáką máią Hetmáni Wielcy, tak nád Woyskiem Polskim, iáko y Cudzoziemskim. *A. 1653. fol. 7. tit. O władzy Hetmańskiej.*

Tá *Constitutia* zniešiona: á Hetman W. Koronny, ná wszystkie Woyskám, według dawnych Praw y zwyczajów, wcale zachowany. *A. 1654. fol. 5. tit. O władzy Hetmańskiej.*

Hetmánów Wielkich W. X. Lit. władzą, przy dawnych Práwach Státutu W.X.Lit. conserwowáno. *A. 1677. fol. 9. tit. Władza.*

Hetmáni WXLit. nie máią wydawác Vniwersałow, ná woluntaryiskie Chorągwie, áni pozwalác zaciągów, y supplementow ludziom *alienae nationis, sub nullitate*. *A. 1661. fol. 16. tit. Woluntaryiskie Chorągwie.*

Hetmánów W.X.Lit. liquidacye, ná Seymách, *in posterum*, nie *per Deputatos* odprawowác się, ále *in facie Ordinum* czytane *publicè* być powinny. W ktorych liquidacyách, żadnych prywatnych w obozie wydatków, áni roschodowych sumptow, *pro debito Reipub.* klásć nie máią. ále to tylko, coby ná wojenne potrzeby *effectivè* wydáli. *A. 1676. fol. 10. tit. Liquidacye długow.*

Bez Hetmańskiej wiadomości wyiezdzać z Woyská, żołnierzowi nie godzi się. *V. tit. Żołnierz.*

Hetmánowi W. Koronnemu, y Pułkownikom od niego commendowanym, krzywdy, obozami stáwaniem, w Dobrách Krolewskich, Duchownych, y Szlacheckich, poczynione *condonantur*, y wieczne o nich milczenie *declaratur*. *A. 1673. f. 15. tit. Securitas.*

Táż y ná Woysko *extenditur Constitutio. V. tit. Woysko:*

Hetmáni, trzy razy do Roku, ná Sądách *Iniuriatorum*, zásiadać powinni. *V. tit. Żołnierz.*

Hetmán-

Hetmáńskie kofzty w WXLit. *ad instar* w Koronie, obmyślić má Skarb WXLit. *V. tit.* Długi Xciá. IM. Rádziwiffa Podkáncle-
rzego y Hetmána WXLit.

Hetmánom WXLit. wárowáno, że ich władzy, y Vrzędom nie ma
præiudykowác Regimentárstwo Generálne Woysk WXLit. IPM.
Woiewodzie Witepskiemu dáne. *V. tit.* Przywileie.

Hetmána nád Kozakámi władza. *V. tit.* Kozacy.

O Hetmáńskich exemptách. *V. tit.* Exempty.

Hetman nie może być Márzafkíem oraz y Hetmanem, áni Pieczę-
tárzem oraz y Hetmánem, ani Podskárbiem oraz y Hetmánem;
czego Pieczętarze przestrzegác máia, *sub pena Legum*, á Posłowie
Ziemscy vpominác się powinni, áby takowe Przywileie *nullitatis*
zostáwały. Ná Elećtiey Krolá IM. Micháfá, w Exorbitancyach.
A. 1669. tit. De Incompatilibus.

Post fata IMP. Wincentego Korwiná Gásiewskiego Podskárbiego
y Hetmána Polnego WXLit. Regimentárstwo nád Woyskiem W.
XLit. IMP. Micháfowi Pácowi Kásztellánowi Wileńskiemu. *V. tit.*
Approbatie.

Hetmán Woysk Ruskich *aliàs* Zaporowskich dożywotnem Hetmá-
nem, y pierwfzem w Woiewodztwach, Kijowskim, Bráćfáwskim,
Czerniechowskim, Senátorem deklárowány. *A post fata* tego, ma
być wolne ná tén Vrząd czterech Kándydatow, przez Stany po-
mienionych Woiewodztw, obieránie, z ktorych iednému, Krol,
Buławę conferowác będzie; nie oddaláiac od tego Vrzedu, rodzo-
nych Bráci Hetmána teraznieyszego. w Commiſſiey Hadyáckiey.
A. 1659. fol. 52. §. Dla tym lepszego:

Tenże żadnego z poſtronnymi porozumienia nieć niepowinien,
chyba z dokládem Krolá. *Ibid. §.* Legátiy zadnych.

Ani Legácyi zadnych, od Poſtronnych przyimowác nie ma *V.*
tit. Poſelſtwá.

Do Buławy Ruskiej, należeć ma Staroſtwo Czehryńskie, ták iáko
continetur w Przywileiu niegdy Bohdáná Chmielnickiego, od Kro-
lá conferowaným. *Ibid. f. 54. §.* Do Buławy.

Tenże od reſidentiey przy boku Krolá, woleni zostáwác ma. *ibid.*

Ze Hetmán Zaporowski, wedlug dawnych zwyczáiow, ieden tyl-
ko być ma, deklárowáno. *A. 1661. fol. 60. tit.* Declárátia láski.

O Hetmanie Zaporowskim. *plura. V. tit.* Kozacy.

Honoris causæ. V. tit. Spráwy.

H O R O D N I C Z Y

H Orodniczy Witepski, mieysce mieć powinien w Woiewodztwie
tym, zaráz po Piſárzu Ziemskim. *A. 1635. f. 36. tit.* O Horodni-
czym Witepskim.

Połocki także. *A. 1638. fol. 47. tit.* Horodnictwo Połockie.
 Miński także. *A. 1641. fol. 34. tit.* Mieysce Horodniczemu.
 Mscisławskiemu także, podług pomienionych Horodniczych, Witepskiego, Połockiego, Mińskiego, mieysce, po Vrzędzie Ziemskim, naznaczono. *A. 1661. fol. 19. tit.* Horodnictwo Mscisławskie.
 A Orzkańskiemu, przed Pisárzem Ziemskim, mieysce dano. *A. 1662. f. 19. t.* Horodnictwo Orzkańskie.
 Horodniczemu Wilenskiemu, aby Młyny w Wilnie restaurował, y za to pożytek z nich do lat szesnastu brał, pozwolono. *V. tit.* Afsekuracye.

H V L T A I E

*Herb. fol.
 511. tit. De
 furtis.*

Z Hultaiami, y innemi loźnemi ludzmi, Stárostownie obeysć się, wedle Státutu máia, y winę ná Mieyski Vrząd postánowić. *A. 1562. fol. 28. tit.* o Hultaiách.

Znowu, że Grodzkie, y Mieyskie Vrzędy, Hultaiow, y zebrakow imać máia, *sub pœna centum marcarum.* *A. 1588, fol. 489. tit.* Zebracy.

*Herburt.
 fol. 510.*

Hultaystwo, y zbiegi wszelákie, Mężczyznę, y biaległowy, ktoreby z rol, zagrod, od Pánow swych, ábo dzieci od rodzicow swych swawolnie, także y słudzy od Pánow swych odezli, á dorocznie się nie rządzili; Stárostownie, y ich Vrzędy, także Vrzędy mieyskie, á we wsiách Pánowie, ábo Dzierzawcy onych wsi, *libere* mogą jmać, okować, do roboty przymuszác, y tak długo, ász się Pan iego o nim dowie, y onego się vpomni, zatrzymać: á potym gdy ténze Pan pokaże, że iego włafny zbieg iest; wydány być ma, *pro pœna*, za pracą y pilność *detentionis, solutione* grofzy dwunástu, wedle Statutu. *A. 1593. fol. 643. tit.* O Hultaiách Woiewodztw Káliskiego y Poznanskiego. Tesz Vrzędy, od Miałt excludowac ich, y iesliby się wrocili, jmać máia. Dla czego káždy gośpodarz zaráz powinien dáć znác Vrzędowi, pod winą, gdy kto takowy w dom iego przyidzie. A Miałt dla potrzeb swych kontentowác się máia komornikámi, ktorzyby w Mieście dobrze znaiomi od roku miészkalí: wszákże y takowych, gdyby kto swego poznał, wydawác powinno. *Ibid.*

A ktoby z takowych miánowanych Vrzędow, ábo Pánow, takie Hultaystwo, w iurisdictey, ábo w máiętności swoiey cierpiał, á według tey Constitutiey, przeciwko nim, nie zachował się; pozwány *pro pœna duplici quatuordecem marcarum, ad instantiam cuiusvis, sine dilacione, & appellationibus, respondere* w Grodzie powinien. *Ibidem,*

A to, Poznánskiemu, y Káliskiemu, Woiewodztwó służyło. Po tym Łęczyckie, Sierádzkie, Płockie, Mázowieckie, y Bełskie, Woiewodztwa, tesz Constitutia, o Hultaiách, *in toto* przyięty. *A. 1601. fol. 736. tit.* O Loźnych Ludziách.

Reassu-

Reassumitur Poznańskiemu, y Káliskiemu, Woiewodztwom, *cum hac declamatione*, iż komornicy, nie máią się rozumieć, tylko rzemieślnicy, á Miásta swemi własnemi poddánemi, y doroczną czeládzia, kontentować się powinne. A iessliby kto, cudzego czeládnika, bez listu przyia; *ad cuiusvis instantiam laboriosi, cum assistentia Domini, respondere tenetur, in foro competenti.* A. 1616. fol. 29. tit. O Hultáiách.

Reassumuntur wszytkie Constitucie, o Hultáiách, Woiewodztwō, Poznańskiemu, Káliskiemu, Sierádzkiemu, Kuiáwskiemu, y Pomorskiemu. A. 1620. fol. 23. tit. Obostrzenie ná Ludzie Łożne. A ktoby poddánego hultáia nie chiał wydác; *pœná centum marcarum peremptorie* w Grodzie karány być ma. *ibid.*

Item reassumuntur superiora Woiewodztwu Sendomirskiemu. A. 1638. fol. 36. tit. Poddani zbiegli.

Hultáiámi, ci się rozumieć máią, co domow nie máią, dorocznie nie służą; (*exceptis* rzemieślnikow *artis mechanicae*) á we wsiách, co áni ná rolach, kárczmách, áni ná Rátaystwach, áni ná zagrodách, nie siedzą, áni z ogrodámi domow do roku nie naymują, tylko się po komorách, y domkách chłopskich kryją. *ibid.*

Ná takich, co zá pogłowne vchwalano? V. tit. Pogłowne.

Tákże, y ci, ktorzy listow odpráwnych, od Pánow, nie máią, y attestátii, álbo abszeytow od Officierow, hultáiámi rozumieć się máią. A. 1678. fol. 25. tit. O vciekáiących od woyská.

O Hultáiách, Łożnych, Gołotách, y zbiegłych Sługach, Státutá y Constitucye reassumuiąc postanowiono, áby nikomu z Woyská Koronnego, ták Polskiego, iáko y Cudzoziemskiego zaciągu, to iest, czeládzi Towárzyskiey, zółdatom, *et cuiuscuq; generis* lożnym, włóczegom, hultáiom, y drabom, nie wolno było, bez listu odpráwnego od Paná, y bez attestácyy álbo abszeytow, od Officierow, odchodzić. A gdzieby się tácy ználeźli; od possessorow dobr wśzelákich imáni, zátzymáni, y álbo do Grodow bliższych odsyłáni, álbo tész Pánom, y Officierom, od ktorych zbiegli, *ad primam requisitionem*, oddawáni być máią. A ktoby w dobrách swoich, tákich Łożnych przechowywał; *pœná centum marcarum, in quouis Iudicio et Officio Regni*, karány być ma. *Ibid.*

Constitutia A. 1593. o Hultáiách, Woiewodztwom, Poznańskiemu, y Káliskiemu, służącá, W. X. Lit. *in toto* przyimuie, y ná przeciwnych, što kop winy, zákłada. A. 1683. fol. 14. tit. O Łożnych Ludziách.

I A R M A R K I

Iármárki w Wielkiey Polscze, Naprzod; w Kálifzu, pierwszy we Czwartek przed kwietną Niedziela. drugi ná S. Zophia. A. 1565. fol. 92. tit. w Wielkiey Polscze.

W Wieluniu, pierwszy, we Czwartek także przed kwietną Niedzielą. drugi, we Czwartek przed Świątkami. trzeci na S. Alexy. czwarty, na S. Idzi. piąty, w dzień S. Frąciszká. *Ibid.*

We Czchowie, pierwszy, we Czwartek przed Kwietań Niedzielą, drugi, na S. Zophią. trzeci, na S. Troycę. czwarty, na S. Piotra *ad vincula*. piąty, trzeciego dnia po Święcie Narodzenia Panny Máryey. szósty, w dzień S. Gáwła. *Ibid.*

W Międzyrzeczu, pierwszy, we Czwartek przed Kwietań Niedzielą. drugi, na S. Zophią. trzeci, na S. Troycę. czwarty, na S. Piotra *ad vincula*. piąty trzeciego dnia po Święcie Narodzenia Panny Máryey. szósty na dzień S. Gáwła. *ibid.*

W Báránowie, pierwszy, we Czwartek przed Świątkami: drugi, na S. Alexy. trzeci, na S. Idzi. czwarty, w dzień S. Frąciszká. *Ibid.*

W Kobylinie, pierwszy, w Poniedziałek Świąteczny. drugi, dnia trzeciego po S. Alexym. trzeci, na S. Idzi. *ibid.*

W Kozminie, w Poniedziałek Świąteczny. *ibid.*

W Ponieczu, pierwszy, w Poniedziałek Świąteczny. drugi, dnia trzeciego po S. Alexym. trzeci, na S. Idzi. *ibid.*

W Zbąszynie, pierwszy, na S. Troycę. drugi w dzień S. Piotra *ad vincula*. trzeci, trzeciego dnia, po Święcie Narodzenia Panny Máryey. czwarty, w dzień S. Gáwła. *ibid.*

W Czárnkowie, pierwszy, na S. Troycę. drugi w dzień S. Piotra *ad vincula*. trzeci, trzeciego dnia po Święcie Narodzenia Panny Máryey. *ibid.*

Iármárki w Máley Polsce. Naprzód w Oświęcimiu, pierwszy, *pro Dominica Letare*. wtory, *pro Festo S. Petri ad vincula*. trzeci, na dzień S. Idziego. czwarty na dzień S. Frąciszká. piąty na dzień S. Marcína. *ibid. tit.* Iármárki.

W Będzinu, pierwszy, we Czwartek przed Świątkami. wtory, na dzień S. Kiliána. trzeci, siódmego dnia przed S. Michałem. czwarty, na dzień S. Frąciszká. piąty na dzień S. Elżbiety. *ibid.*

W Krzepicach, pierwszy, *post Letare*. wtory, w Poniedziałek przed Świątkami. trzeci, na dzień S. Alexego. czwarty, na dzień S. Idziego. piąty, na dzień S. Frąciszká. *ibid.*

W mocy zostawiono pomienione Iármárki. *A. 1566. fol. 126. tit.* Iármárki.

Iármárki Miástom: Trokom, Grodnu, Kownu, Nowogrodkowi, Witepskowi, Brześciu, Mirosku, nádane approbowano. *A. 1598. fol. 699. tit.* Iármárki wolne:

W Minsku, pierwszy Iármárk, na S. Woyciech, a drugi na S. Marcin odprawować się ma, przez niedziel dwie. Gdzie Kupcy wszyscy, wolny hándel mieć przez ten czas będą, bez płacenia ceł wszelákich. *A. 1601. fol. 762. tit.* Iármárki w Mińsku.

Approbowáno tefz Minskie Iármárki, y oraz Lidzkie, Grodzinski y Mo-

- y Mozyrskie. *A. 1611. fol. 45. tit.* Iármárki w Mieściech.
 Iármárkow w Brześciu Litewskim, żaden przeszkádzáć nie powinien, *sub p.ena trecentarum marcarum*, o co *forum*, z kázdym, w Grodzie, á z Mieścánym, *in Officio ciuili*, á z Zydámi, przed Stárostą: *Saluá appellatione* na Trybunál. *A. 1633. fol. 62. tit.* Iármárki Brze-
 fckie.
 Iármárki temusz Miástu Constitutiámi ássekurowáne ná S. Michał
 stwierdzono, y kupcom na nie roznym, także Zydóm, bez wfze-
 lákiey depáctátiey, y podatkow, przyiezdzać, y przez niedziel dwie
 támiże, podług dawnych praw, *licite* tógować pozwolono. *A. 1677. fol. 21. tit.* Miásto Násze.
 Reássunowáno tę Constitutią. A iármárk który do tąd bywał ná
 S. Michał, ná dzień S. Márciná przeniesiono. *A. 1678. fol. 21. tit.*
 Miásto Brześć.
 Iármárk w Rydze, przeniesiono ná Wniebowstápienie Páńskie, który
 bywał ná Świety Piotr. *A. 1613. fol. 41. tit.* Iármárk w Rydze.
 Iármárk w Łowiczu, który przez trzy dni odprawowány bywał, áby
 ná potym, podług Przywileiu od Krolá IM. Władysława Czwarte-
 go, przez niedziel dwie odpráwował się, postanowiono. *A. 1633.*
f. 47. t. Miásto Łowicz.
 Iármárki w Wilnie dwá, ieden, ná *Assumptionis B.V.M.* á drugi, ná
 trzy Krole, po niedziel dwie, káždy trwáć máiący, náznáczono.
A. 1633. fol. 38: tit. Libertas commerciorum WXLit.
 Iármárki w Piotrkowie także dwá, ieden, ná Poniedziálek po S. Frán-
 ciszku, á drugi, ná Szrodopoście. Ktore, niedziel dwie, trwáć máią,
 pod tym bezpieczeniátem, y wárunkami, iákie ma Miásto Toruń.
 A Trybunál nie ma się w żadne powinności wdawáć Vrzędow Pod-
 woiewodzych, Grodzkich, y Mieyskich, áni szacunkow czynić,
 áni targowego bráć. *A. 1635. fol. 40. tit.* Iármárk Piotrkowski.
 Ná iármárki, y tárgi Woiewodzw, Poznáńskiego y Káliskiego, ták
 Kupconí Chrześciáńskim, iáko y Zydóm, którzyby bez wfzela-
 kiego podeyrzenia byli, wolno przyiezdzać, towáry y kupie swe
 przedáwáć. A gdyby imi kto tego bronil; *p.ena mille marcarum,*
ad instantiá iniuriati, coram officio Castrensi, onego Powiátu, á *Ma-*
gistratu repetendá, kárány być ma. *Ibid. f. 41. tit.* Tárgi y Iar-
 márki.
 Iármárki w Smoleńsku, trzy nákázdy rok, y skłád towárow, według
 Przywileiow nádanych: *Saluis Reipub. & Mense Regie pro-*
ueniibus. *A. 1638. fol. 52. tit.* Iármárki Smoleńskie.
 Iármárki w Skierniewicách, cztery nákázdy rok. Ieden ná S. Philip.
 drugi, ná S. Elzbiętę. trzeci, ná Szrodopoście. czwarty, ná S. Iakub
 postanowiono. *A. 1641. fol. 33. tit.* Miásto Skierniewice.
 Iármárki w Wiskitkach trzy, ná káždy rok. Ieden, ná S. Stánisław.
 drugi, ná S. Maryá Mágdálengę. trzeci, ná Świety Mikołay. *Ibid.*
tit. Miasteczko Wiskitki. Iármárk

Iármárki ná pewnym mieyscu Maiętności Hołodowicze Deniszowiczynney, w Woiewodztwie Nowogrodzkim, pod Láchowicami, leżącey, Pereboie nazwanym, przy Cerkwi Troyce S. ná dzień S. Troyce, ná S. Ierzy, y ná S. Mikołay, według Starego Káalendarzá, y Przywiley na to approbowány. *A. 1661. fol. 19. tit. Nagrodá.*

Iármárk Miástu Rzeszowu, do dawno vprzywileiowánych Iármárkow, nowy czteroniedzielny, ná Święto, S. Iana Krzcicielá pozwolono, y on z iármárkami Iárosławskimi względem libertátii y accidentii porownáno. *A. 1677. fol. 26. tit. Miásto Rzeszow.*

Iármárki cztery w Brzeżánách, ná Świętá, S. Duchá, S. Eliafzá Proroká. S. Bázylego wielkiego, ná Niedzielę Szrodopośtná, według stárego Káalendarzá, *cum omni securitate* wszelákich odpráwowania hándlów, nádáno. *A. 1677. fol. 33. tit. Iármárki w Brzeżánách.*

Iármárk w Przeworsku nowy cztero niedzielny ná Święto S. Iákubá Apostołá, *in Iulio*, pozwolono, y on z iármárkami Iárosławskimi porownáno. *A. 1677. fol. 40. tit. Miásto Przeworsk.*

Iármárki w Chełnie cztery, pierwszy, ná Zwiástawanie Pánny Márycy, drugi ná translatiá S. Mikołaiá, trzeci ná Národzenie Pánny Márycy, czwarty ná S. Mikołay: wszystkie, według stárego Káalendarzá, pozwolono. *A. 1678. fol. 28. tit. Reassumptio Constitui y.*

Iármárki Miásto, Drohiczynu, y Mielnikowi, dwuniedzielne, do ich dawnych iármárkow: w Drohiczynie, ná Poniedziałek po S. Troycy, á w Mielniku po dokończeniu Drohickiego, *cum omnimoda Legibus* iármárkom *descriptá securitate* pozwolono. *A. 1678. fol. 31. tit. Drohiczyna.*

Iármárk w Mieście Brzeżinách, Vr. Albráchtá Adryaná Lásockiego-Stárofty Wyssogrodzkiego dziedziczem, w Woiewodztwie Łeczyckiem, leżącym, ktory bywał ná S. Krzyż, ná poniedziałek pierwszy po S. Fránciszku *in Octobri*, przeniesiono, y czteroniedzielny deklárowáno, y w libertácyách, Przywileiach, accidentiách, z Iárosławskimi iármárkami porownáno. *ibid. fol. 34. tit. Iármárk w Brzeżinách.*

Iármárki w Liwie dwa, ieden ná poniedziałek Stározapuśtny, drugi ná Boże Ciało, obádwa *per spatium* dwóch Niedziel trwáć máiące, *cum securitate & formalitate* głównych Iármárkow pozwolono. *ibid. fol. 36. tit. Iármárki Liwowi.*

Iármárki w Opátowie trzy, oprócz dawnieyszych. Pierwszy, ná S. Troycę, drugi ná S. Fránciszek *in Octobri*, trzeci ná S. Thomasz, káždy z nich *per spatium* dwóch Niedziel trwáć máiący, *cum securitate* iármárkow głównych, nádáno *ibid. fol. 37. tit. Iármárki Opátowá.*

Iármárki dwa, w miasteczku Seroczynie Vr. Marciná Oborskiego Stárosty Liwskiego dziedzicznem, w Ziemi Czerskiej leżacem. Jeden ná Wigiliá w Niebowzięcia Pánný Máryey, á drugi ná S. Marcin, obádwa *spatij* dwuch Niedziel, *cum securitate* głównym iármárkom *prouisa* pozwolono. *ibid. fol. 38. tit.* Iármárki Seroczynowi. Ná iármárk w miasteczku Tuchowie, *modo & spatio* Rzeszowskiego iármárku, pozwolony, Przywiley approbowáno. *ibid. fol. 42. tit.* Miasteczko Tuchow.

Iármárki Wárenszowi miasteczku ápprobowano. *V. tit.* Miásta. *fazy. V. tit.* Rzeki.

I E Z V Y C I

Iezuytom w Miástách Pruskich Koronných fundowanym *securitate* taką wárowáno. Isz nikt od tąd nápotym nie ma się ważyć tak onych, iáko y Studentow ich, z miast pomienionych wyganiać álbo wyrzucac, ani *in exercitijs* tak chwały Bożey, iáko *artium liberalium, quocunq; modo & colore* przeszkadzac, ani gospod zabraniać. A ktoby się tego wazyl; *Magistratus Ciuitatis cum Ordinibus & Communitate ex officio*, ná Trybunale Koronnym, *inter causas officij* *peremptorie* odpowiadac, & *pœnâ de inuasionibus Domus Nobilium* *sancitâ* karani byc máia. & *nihilominus restitutio in bona, de quibus expulsi fuerint*, nákazana byc ma, *per loci Capitaneum, seu Palatinos Terrarum, in quibus bona jure conuentorum consistunt.* A. 1607. *fol. 844. tit.* Restitutia.

Wolno o takie expulsié, czynic tak Duchownym osobom, *per instigatorem, ex delatione*, iáko y Studentom, y inszym *ex seculari Statu*, ktorzyby byli, *ea in parte, aggravati & oppressi.* *Ibid.*

Ad præsens, vero, ci ktorzy są iusz expulsi z Kościołow, y Szkół, restituuntur do swego, *saluo juris progressu, & continuatione causarum suarum*, ná Trybunale, *inter causas officij.* *ibid.*

Reassumowano to, *in delinquentes Thorunenses, cum interpositione pœne Bannitionis perpetuæ, in Iudicijs postcurialibus, decernendæ.* A. 1611. *fol. 17. tit.* Deklaracya Constitutiei.

Tosż słuzy y ná Gdańszczány, ktorzy pod odiazd Krola Zygmunta III. z Państw tych, Mniszki S. Brigidy ze Gdańska wygnáli, máiętność Klasztorną odięli, władzą Biskupią, rząd od niego wczyniony, w Klasztorze, wzruszywszy, sobie wsiurpowáli, Iezuytom nabożeństwá zabraniaáli. *Ibid.*

Znowu reassumowano *in toto* pomienione Constitutie A. 1607. & 1611. Iezuytom Thoruńskim, y tym, ktorzy u nich náuki odprawuią; & *casu non administratæ justitiæ* w tym Mieście; *forum post Curiam*, z Vrzędem Toruńskim, náznaczono. A. 1647. *fol. 26. tit.* *Securitas* Oycow Iezuytow, y Studentow Thoruńskich.

Iezuytow Collegia, tak w Koronie, iáko y W. X. Lit. y w Prowincyách,

ach, do nich, należących, fundowane, y ktoreby potym, *cum consensu* Rzeczyposp. fundowane były, approbowano, *& in protectionem Regiam, & totius Reipubl. citra derogationem* Prawu Akademy Krakowskiej, przyięto. A. 1635. fol. 11. §. A infze *Soc. Iesu Collegia*.

Iezuytom Ráwskim, zá máiętność wlasną, w Powiecie Opoczynskim leżącą, którą Szlachęćcowi pewnemu przedali, infzą Máiętność, zá sumię trzydziestu tysięcy zło: Polskich, á nie zá większą kupić pozwolono. Wárując, że to nie ma być poczytáno zá żadną contrauentią Constitutiei Seymu teraznieyszego, o ordinacyey dobr Ziemskich dziedzicznych. A. 1635. fol. 23. tit. *Collegium Ráwskie*.

Iezuytom Piskim, przez Xciá IM. Olbrychtá Stanisława Rádziwiłá Kancelrzá W.X.Lit. fundowane *Collegium* approbowano, y Dobrá wšzytkie, przez tegoż Xciá, ponienionemu *Collegio* nádáne, także pláce nieyskie w Pińsku od Krolá IM. Władysława IV. confelowane, *libertati & immunitati Ecclesiasticæ* przypisáno wiecznemi czasy. *Saluá conditione, in Constitutione* Seymu tego, o ordinacyey dobr Rzeczyposp. *apposita* (V. tit. *Fundacye*) A. 1635. fol. 23. tit. *Collegium Pińskie*.

Potym te wšzytkie dobrá, iáko Ziemskie, od wšzelákich ciężarow żołnierskich, stácyi, wydawania chlebow, stánowisk, noclegow, y innych exákeyi wvólniono, *sub rigore Constitutionis, de disciplina militari*. A. 1661. fol. 18. t. *Securitas* dobr Piskich Duchownych.

Iezuytom Bárskim także, *cum incorporatione fundorum, & arearum immunitati Ecclesiasticæ*. *ibid.* tit. *Collegium Bárskie*.

Iezuytom Poznáńskim, dobrá swoje przedác osobie stanu Rycerskiego, á infze *æquivalentia commodiori* kupić, pozwolono: *saluis oneribus Reipub.* Y oraz Commissarzow, na doyrzenie tego, żeby *æquivalentia bona* przedanym kupione były, náznáczono. A. 1638. fol. 35. tit. *Commutatio* Dobr.

Tychże Kámieniczki, iednę Gábárovská ábo Kozlá, drugá Liskowska, názwáne, ktore *de facto* w Kościol są obrocone, także Kámieniczkę Wándlowską, *immunitatibus Ecclesiasticis* inkorporowáno, y one od wšzelákich podatkow y ciężarow, z Dworkieni na nowych ogrodách wvólniono. A. 1659. f. 44. tit. OO. Iezuyci.

Iezuytom Pereasłáwskim fundacyą *Collegij*, accommoduiąc się we wšzytkim *Constitutioni* A. 1635. o fundacyách vchwaloney, (V. tit. *Fundacye*) approbowáno, y máiętność, Budow, názwána, dziedziczną, ná ktorey tá fundacya iest, *in toto immunitatibus Ecclesiasticis* inkorporowáno wiecznemi czasy. A. 1638. fol. 47. tit. *Approbacya* Peryasłáwskiego *Collegium*.

Iezuytom w Nowogrodku Siewierskim fundacyą także approbowáno, *& immunitatibus Ecclesiasticis* przypisáno: *saluá fundatione* OO. Dominikánow, *saluisq; oneribus Reipublicæ*. *Ibidem*.

Znowu tę fundacyą, *cũ omnibus Priuilegijs*, approbowáno: *saluis iuribus & oneribus Reipublicæ, & limitibus vicinorum*. także y to wárując, żeby prætectu deuotiy Moskiewskich, álbo ktorymkolwiek infzym, żadnych sobie akcessow, po dobrách y gruntách Obywátelów támeicznych, nie prætendowali. A. 1647. fol. 36. tit. Approbácyá Fundacyey.

Iezuytom Pułtowski, częstkę dobr we wsi Wyfocze, w Ziemi Nurskiej leżących, zá infze dobrá, tey częstce, *æquivalentia* frymárzyć pozwolono: y oraz Rewizory, Sąd Ziemski Nurski, y Podkomorzego Rożańskiego, áby *æqualitatem & proportionem* dobr zámienionych, lubo wzáiem kupionych wważyli, *cum obligatione* ich *fidei*, náznáczono. *ibid.* fol. 48. tit. *Commutatio* wsi.

Iezuytom Residentey Málborskiej, Máietność Ziemską, zá trzydzieści tysięcy zł: Polskich; y z osobná Iezuytom Collegij Choynickiego, także Máietność Ziemską, zá trzydzieści tysięcy zł: obiedwie, *saluo onere Reipublicæ*, kupić pozwolono, *cum obligatione conscientie* Sądu Ziéskiego, w ktorego iurisdicciey pomienieni Oycowie kupować będą; áby, *præuiá reuisione, attendant, ne emptionibus eiusmodi, ultra consensum præsentē, Lex publica circumueniatur*. *Ibid.* fol. 50. tit. Pozwolenie Oycom Iezuytom.

Iezuytom Residentey Grodzińskiej, Przewileie *in toto* approbowáno. Ieden ná Wieś Horosław y folwark Kiełbasin, w Powiecie Grodzińskim leżące. drugi ná pláce w Mieście Grodzińskim, ná ktorych Kościoł, y Collegium onych máią być záśádzone: Także, Przywilej ná włók sześć. Itē ná włók cztery we Wsi Máláchowiách Y to wšzytko *imunitatibus Ecclesiæ, saluis oneribus Reipub:* przypisano. A. 1647. fol. 15. tit. Approbácyá Oycom Iezuytom. Tymże fundacyą Collegij, przez Im. X. Fránciszka Dołmátá Háykowskiego Biskupá Smoleńskiego, ná dziedzicznych iego dobrách, Swisłoczy, y innych, w fundacyey specifikowanych, w Powiecie Grodzińskim leżących, *de noua radice* wczynioná, *in toto perpetuis temporibus* approbowáno. Także pomienione dobrá, iáko Ziemskie, od chlebow żołnierskich, przechodow, y stánowisk, wolne być deklárowáno: *Saluis oneribus Reipub: & expeditione*, z tychże dobr, *bellicá*. A. 1667. fol. 75. tit. *Approbatio* Fundacyey.

Z témiz contráct przez IMP. Ianá Ogińskiego Woiewodę Mściśławskiego, z strony przeniesienia funduszu z Swisłoczy, ná infze dobrá, zawarty *in toto* approbowáno. A. 1673. fol. 15. tit. Approbácyá Contráctu.

Tymże nádania rozne od Vr. Skorupskiego Márfzałka Kowískiego: Także od Vr. niegdy Piotrá Szuxty Ciwoná Cyrágolskiego, Sędziego Ziéskiego Xięstwá Zmudzkiego, Máietność ławgiele názwána, w Ziemi Zmudzkiej leżącą, y od Vr. Marciná Piadzińskiego Podśędka

- Kowińskiego, Mąietność Cieiá, w Powiećie Ofzmiáńskim leżącą. Táże Przywilej Krola IM. Michála, nápuść wioskę Káwnokiennic názwaną, y ná włokę puść, we wsi Werwſzy ábo Koie nizſze názwaney, przy innych przykuplách, ná Kośćioł y Reſidentią nábytych, *in toto* ápprobowano, y Prawu Duchownemu *ſaluis oneribus Reipub. in perpetuum* poddano. *Ibid. tit. Approbatio Fundácyey.*
- Iezuytom Grudziádzkim fundatją *Collegij* ápprobowano. *Saluis oneribus Reipub. & prouentuum aliarum Eccleſiarum Parochialium. A. 1647. fol. 37. tit. Approbácyá Fundácyey.*
- Iezuytom Lwowskim, zá te pieniądze, ktore wzięli, przedawſzy Mąietność Ziemską, inſze *æquivalentia bona* kupić, *mediante taxá* Sądu Ziemskiego, żeby *quantitatem* przedazy kupno nie przenosiło, pozwolono; *Saluis iuribus & oneribus Reipub: Ibid. fol. 36. tit. Approbátia Fundácyey.*
- Iezuytom Nieſwiezkim, dobrá od Mikołaiá Krzyſztophá Rádziwiłá Xiążęciá IM. ná Olyce y Nieſwiezu, Káſztellána Trockiego, ná Collegium nádane y fundowane, to ieſt Włoſć Lipſką, *cum omnibus pertinentijs*, od ſłużby Ziemſkiey wojenney, y od contributy, y ſtácyi żołnierskich wwołniono, y one *immunitatibus Eccleſiaſticis* inkorporowano. *A. 1589. fol. 529. tit. Wolności Collegium Nieſwiezkiego.*
- Reáſſumowano y ápprobowano tę Conſtitutią. *A. 1661. fol. 20. tit. Securitas* dobr *Collegium* Nieſwiezkiego.
- Iezuytom Płockim, Kámienicę, Domy, y Pláce, w Płocku, od podatkow wſzelákich, y ciężarów mieſkich, wiecznemi czáſy wolne uczyniono, *immunitatibusq; & libertatibus Eccleſiaſticis perpetuo* przypiſano. *A. 1616. fol. 36. tit. Libertácyá Kámienice.*
- Tymże fundacyą ná dobrách dziedzicznych, Nádárzynie, Wálentowie, y Wolicy, w Ziemi Wárfzawſkiey leżących, *de nouâ radice*, uczynioną, zá wieczną, y nie odmienną deklarowano: *præcauendo*, áby z tych dobr iáko Ziemſkich *expeditioni bellicæ* podległych, zwyczajne *onera Reipub:* nie wſtáwały. Teſz od chlebow żołnierskich, przechodow, y ſtánowiſk, wolne zoſtawác máią. *A. 1661. fol. 17. tit. Approbácyá fundácyey.*
- Iezuytom Łomżyńskim, pewną część gruntu, od Vr. Mężyńskiego, *iure perpetuo*, ná Mieſćcie Zembrowie zápiſaną ápprobowano: *Saluis oneribus Reipublicæ, & Iuribus Regalibus, & Iuriſdittione Ciuili, quoad bona & personas ſubditorum. A. 1647. fol. 32. tit. Libertátia Gruntu.*
- Iezuytom Winnickim, Przywileie, y zapisy wſzytkie, ná pláce puſte y oſiádłe, *intra & extra mænia Ciuitatis Vinnicenfis* będące, *in toto* ápprobowano, *& immunitatibus Eccleſiaſticis, ſaluis oneribus Reipub:* inkorporowano. *A. 1647. fol. 35. tit. Approbátia*
- Oycow: Przy

Przy tym rzą ograniczenie tychże Oycow *in circumferentia*, Commissarzow, Stárośćę támeicznego Winnickiego, z Wrzędem iego, náznaczono. *Ibid.*

Iezuytow Choynickich dobrá iáko Ziemskie, żadnym ciężarom żołnierskim podlegać nie máją. *A. 1667. fol. 46. tit. Declarátia dobr.*

Iezuytow Gdańskich ná Szotláncie będących Dobrom, Genibice y Ciepelsk, názwanym, táż wolność służy. *ibid.*

Iezuytom Krosińskim, pláce, ná których Kościoł, y *Collegium* stoł, od wśzelákich podatkow, y powinności Miástu y Rzeczyposp. należących, libertowáno. *A. 1635. fol. 29. tit. Kármelići, y Iezuyći.* Tymże, *Collegij* z Kościołem fundacyą, od Vr. Stanisławá Zaremby Sędziego Ziemskiego Sandomirskiego vczynioną, *inherendo* Constituticy *A. 1635.* o fundacyách. *perpetuo* approbowáno, y dobrá te, ná których *summa fundata* zostawác będzie, *circa jura Terrestria*, tak iáko przed tym były, záchowáno: także od chlebow, stanowisk, przechodow, y ciężarow woyskowych vwolniono: *salvis oneribus, ktore ex bonis terrestribus præstantur. A. 1667. fol. 48. tit. Approbatio fundacyey.*

Iezuytom Refzelskim zapis ná sto tysięcy zło: przez Krolá IM. Ianá Kaźmierzá, od summy sześciukroć stá tysięcy zło: ná dobrách Zywieckich temusz Krolowi służący, vczyniony approbowáno, y áby przy wykupnie dobr Zywieckich, *directè eidem Collegio Refzeliensi*, pomienione sto tysięcy zło: wyliczone były, postanowiono. *A interea* poki te dobrá wykupione nie będą, pensją z nich, po zło: sześciu tysięcy *quotannis* ná rathy w zapisie wyráżone, dobr tychże *quocunq; titulo possessores, usq; ad realem eorum exemptionem, & summe prædictæ persolutionem, eidem Collegio* plácić będą. *A. 1661. fol. 17. tit. Approbacya Fundacyey.*

Iezuytom Miedzyrzeckim, w Diácesiey Poznáńskiey, fundacyą przez IM. Xiędzá Tholibowskiego Biskupá Poznáńskiego vczynioną, wiecznemi czasy approbowáno. *ibid.*

Iezuytom Bydgoskim pozwolono, żeby sobie kupić mogli *Bona Terrestria, præutá taxatione Iudicij Terrestris, æquivalentia* dobrom Sleszyn, Minkow, y Gorzyn, przez IMP. niegdy Ierzego Ossolin-skiego Kánclerzá W. Koronnego, temusz *Collegio, in fundationem de noua iudice* zápisánym, á przez Dekret Seymu teráznieyszego z pewnych przyczyn odeszłym, zá summę sześciudzieściąt tysięcy zł: Polskich, tymże Dekretem Seymowem, pomienionemu *Collegio* przyřádzonym; tak iedná, żeby te dobrá, żadnym innym ciężarom, nád te, ktorým *bona Terrestria Nobilium subsunt*, nie podlegały. *ibid.*

Iezuytom Rezydentiey Drohickiey, Przywileie, ná skupione pláce y ogrody, w Mieście Drohiczynie, ná których Kościoł, *Collegium*, y

Szkofy máią być poſtánowane, y ná plác puſty, Grylinski, názwany, pod miáſtem Drohiczynem leżący, także ná inkorporacyą Plebániey Drohickiey, ná refidentią ich, *in vim futurae fundationis*, z Káncellárieý Koronney wydáne, *in toto* approbowáno. *ibid.*

Iezuytom Brzeſckim, wieś Ploſki, w Woiewodztwie Brzeſckim, ktorą im Krol IM. Ian Kázimierz *ad vitae ſuae tempus* pozwołił był, *in hereditatem* dano. *A. 1667. fol. 76. tit. Incorporatia Wſi.* Tymże auctią fundacyey, *tam in bonis, quam in malis*, iako ſię teraz w ſobie ma, *in toto* approbowáno: *ſalvis oneribus Reipub. & ſine praedjudicio priuatorum.* *A. 1676. fol. 12. §.* Także auctią.

Tymże approbacyą *fundationum* reaſſumowáno. *Ibid. fol. 22. tit. Approbatio.*

Iezuytom, przez Vr. Władysławá Fránciſzká Skármel Berká, donatją Koſciółá Shenberskiego, w dobrách iego dziedzicznych, w Xięſtwie Kurlandskim wczynioną, approbowáno, *& immunitati Eccleſiaſticae* poddáno, deklaruiąc, iſz tá donacya, *ſecundum exigentiam iuris*, Kátholikom *in Ducatu Curlandiae competentis* wczyniona ieſt, y że według tegoſz prąwá, pomienionym Oycom *Soc. Ieſu*; w tych Prowincyách, do Korony, y do W.X.Lit. należących zoſtawác, y tam chwałę Bożą, według powołania ſwego, rozſzerzác wolno im będzie. *A. 1667. fol. 77. tit. Donátia Koſciółá Shenberskiego.*

Iezuytom Wilenskim, ná wieś Łoczewicze, w Oſzmiańskim Powiećcie, leżącą, Práwo, y Dekret Krolewski Relácyiny ſłużące, *ſalvis oneribus Reipublicae*, approbowáno. *A. 1667. fol. 75. tit. Approbatio wſi Łoczewicz.*

Tymże ná reſtauratią *Collegij & Academiae*, *medietas fructuum* z Tártaku y Cegielnie, przez IMP. Micháłá Pacá Woiewodę Wilenſkiego, Hetmána W.X.Lit. ordinowána, *poſt fata* onego, do lat ſzeſćciu oddawána być ma. *V. tit. Artylleria.*

Tymże, cełſią trzynáſtu morgow gruntu ná Rzeſzy, o miedzę, z Dachownią, *in uſum* Artylleryey W.X.Lit. y Cekauzu Wilenſkiego, fundowána przez tegoſz IMP. Pacá, z wolnem paleniem gliny, y dáchowki, ná potrzeby, Koſciółá S. Iana, y Akádemieý, zá conſenſem Krolá IM. Micháłá, wczynioną approbowáno, y teſz morgi, od wſzelákich ciężarów Rzeczypoſp. *in auium* wwolniono. *A. 1673. fol. 12. tit. Approbatio Ceſſionis.*

Tymże Przywileie Krolá IM. Zygmuntá III. y innych po tym Krolow, ná Kámienicę Bildzinkowską, y Eliáſzowską w Rynku Wilenſkim leżącą, ná Curs Pánný Máryey, ná muzykę Koſcielną, y ná Buſę *Collegij Vilnen. in toto*, *ſalvis oneribus Reipub.* approbowáno. *A. 1678. fol. 13. tit. Approbacya Przywileiow.*

Iezuytom Nouitiatu Wilen. ná Koſciół SS. Piotrá y Páwłá, y ná Kláſztor, Kámienicę w Wilnie ná Antokolu, zá tymże Koſciółem leżącą, przez IMP. Micháłá Pacá Woiewodę Wilenſkiego, Hetmána

ná W.X.Lit. zapisaná inkorporowáno, y tén zapis, *saluis oneribus Reipub.* approbowáno. A. 1676. fol. 19. tit. *Approbatio.*

Tymże donatią wiecznością májetości Surwilifzek, w Powiecie Ofznińskim, *cum omnibus attinentijs*, z folwárkiem Wierzbuzkámí: tudzież folwárku názwanego Gurá, w Woiewodztwie Wileńskim, przez IMP. Alexándrá Hilárego Połubinskiego Márszałká W.X.Lit. vczynioną, *ex quo pomieniony Nouitiat fundacione caret*, approbowáno, *saluis oneribus Reipub.* A. 1678. fol. 17. tit. Darowizná:

Iezuytom Mifsionárzom *nonitèr* do Kościoła Fárskiego Mereckiego wprowadzonym, dobrą wieczysté Hołowácze názwane, w Powiecie Grodzińskim leżące, przez IMP. Michála Páca Woiewodę Wileń. Hetmáná W.WXLit. legowane: także donacyą Kościołká z budynkiem w Rotnicy, ná gruncie Krolewskim, przez niegoż, wystawionego, approbowáno: *Saluis oneribus Reipub.* A. 1676. fol. 12. tit. *Approbatio* OO. Iezuytow.

Záchowáno, przy Práwách, Vr. Iustynę Sopockownę Ruckiewiczową, y Potomstwo icy, na części Májetości tey, krorą Vr. Stánisław Ruckiewicz, *cum præiudicio* oney, OO. Iezuytom przedał, y *per Constitutionem*, roborował. A. 1677. f. 20. tit. Wárunek Práwá.

Iezuytom *fundationem Collegij* w Piotrkowie approbowáno, *saluis oneribus Reipub. & Iuribus Academiae Cracouien.* A. 1678. f. 18. tit. *Approbatia* Fundácyey.

Iezuytow z Hawerowá, do Owruczá, przeniesienie approbowano, y przy práwach, ná pláce w Owruczu, y ktorými Horodnie *ante hac gaudebant*, záchowáno. A. 1678. f. 42. tit. Przeniesienie Kościoła.

Iezuytom Mifsionárzom, przy Kościele Fárskim Mohilowskim, będącym fundacyą, przez Xdża Zdanowiczá Kánoniká Smoleńskiego, Plebaná Mohilowskiego, vczynioną, approbowáno, y tymże Oycom, *Exercitium conuersionis* ludzi, w błédách, zostájących pozwolono. *Ibid.* fol. 18. tit. Fundátia Mifsionárzow.

Iezuytom w Łáchiszynie, pułwólczek Rosocháckiego, y dwá pláce, ieden ná Kobryńskiey Vlicy Ihnatowiczá, á drugi Szymoná Sacá, y plác w rynku ná Szpital, tudzież y trzy Ogrody, do tego Szpitala, ieden Sámuelá y Filippá Máliszewskich, ná Kleckiey Vlicy, drugi Ochtodá y Remiszewskiego, ná vlicy długiey, á trzeci Wásiłowicza y Zmijowskiego, ná fwiniey vlicy, libertowáno. *Ib.* f. 23. tit. *Libertatia* placow.

Iezuytom Przemysłkim pláce, ná ktorých Kościół, y Kłafztor stoi, od wízelákich podátkow, y powinności, mieyskich, y Rzeczyposp. libertowáno. A. 1635. fol. 29. tit. Kármelići, y Iezuyći.

Iezuytow Mifsionárzow fundacyą, przez Vrodzonych, Eliafzá Michála Rynwidá Podstárościego Lidzkiego, y Małzonkę iego, vczynioną

nioną approbowano. *A. 1678. fol. 15. tit. Reassumptio* Fundacyey. Iezuytow Misionarzow *ex Collegio Pultouienſi*, fundacya, którą Vr. Franciszek Bieliński Miecznik Koronny, w dobrach swoich dziedzicznych Strzegocinie, w Ziemi Zakroczymskiej, *de noua radice* uczynił, approbowano, y te dobrą *Collegio Pultouienſi* inkorporowano, y że iako Ziemskie, *oneribus Terreſtribus ſubeſſe*, y od hybernny y ciężarow żołnierskich, *in perpetuum* wolne być powinny, deklarowano. *A. 1677. fol. 34. tit. Fundacya.*
Incompatibilia. V. tit. Woiewoda. tit. Káſztellan. tit. Stároſtá. tit. Vrzednik Ziemski. tit. Podskárbi. tit. Marſzałek. tit. Burgrábia Krákowski. tit. Krol. tit. Arcybiskup. tit. Biskupi.

I N D I G E N A T Y

Indigenat nikomu inaczey pozwalány być nie ma, tylko aſz na Seymikách, po Woiewodztwách, u Szlchty, o to ſtáráníe uczyni, y od Poſlow zálecony będzie. *A. 1601. fol. 748. tit. Temruk.*

Znowu o tymże, iſz bez pozwolenia Stanow oboygá Narodow, ná Seymie, wydawáne z Káncelláriej być nie máią, *ſub nullitate* onych. *A. 1607. fol. 864. tit. De Indigenatibus.*

Indigenaty nie máią być dawáne, iedno zá zgodą wſzech ſtanow ná Seymie, którym ſámym *cognitio* należy, ieżeli ſłuſznie może być kto do tego kleynotu przypuſzczony. *A. 1641. fol. 11. tit. O Indigenatách.*

Indigenatu ktoby chciał doſtąpić; ma experiment *meritorum* w przodku Rzeczypoſp. ná Seymie uczynić, á po tym deductiá *Nobilitatis ſuæ, authenticis documentis Principis ſui hæreditarij, vel Reipubl.* w ktorey ſię vrodził, comprobować. *ibid.*

Indigenaty *quocunq; pretextu* otrzymáne, *nullitatis ſæ*, ieżeli ich *poſt annum 1607. in volumine legum*, niniáſz. Y poſſeſſie takowego, *pro vacanti*, máią być rozumiane, y ludziom ſtanu Szlácheckiego, ieżeli dobrá Ziemskie, *jure caduco*; á ieżeli dobra Rzeczypoſp. *jure aduitalitio*, rozdawáne być máią. *ibid.*

Znowu. iſz nie máią być dawáne, tylko tym, ktorzyby wprzod od Krolá, álbo od Hetmánow, ná Seymiki, po Woiewodztwach záleceni, y znácznemi zaſługami Rzeczypoſp. *clari* zoſtawali, y ná ktorychby ſię Woiewodztwá zgodziły. *A. 1676. fol. 65. tit. O Indigenatách y Nobilitacyách.*

Y ktorzyby, przez Poſlow Ziemskich, nie mieli zá ſobą inſtánticy. *Ibid. fol. 23. tit. Nobilitacye.*

Indigenom nowym, od Seymu *A. 1658.* áſz do tad creowanym, termin ſtáwienia ſię ná przyſzłym naybliſzym Seymie náznáczono. Ná ktorym káždy z nich, kto ſię zechce zoſtác przy Indigenacie, y ſwobod tey Rzeczypoſp. záżywác; *in perſona ſam*, przed Kroleni, & *coram Ordinibus Regni*, ſtawić ſię, & *corporali iuramento* poprzyſiadz

śiędz należytą *fidelitate* powinien. Do tegoż przyszłego Seymu o posłesią rzetelną, y niezmyśloną stárac się, y onę skutecznie obiać máią: inaczey ktoby tego oboygá wykonać albo niechciał, albo zániedbał; *ipso facto*, od Indigenatu, *perpetuis temporibus*, odpádnie. A. 1662. fol. 38. tit. O Indigenách przeszłych Seymow.

O Indigenatách, ná teráznieyszym Seymie, pozwolonych dekláro-
wano, że tylko osobom wiary S. Kátholickiey Rzymiskiey służyć máią. A *Indigenæ*, według zwyżz pomienioney Constitutiey A. 1662. spráwić się powinni. A. 1673. fol. 40. tit. O Indigenatách y Nobilitácýách.

Indigenat Xiędzá Andrzeiá Kárdinałá, y Báłtházará, Batorych, Braći rodzonych, Stephána Krolá Polskiego Synowcow, z tą *conditią*, áby obádwa *junumentum fidelitatis* Krolowi Polskiemu, y Rzeczy-
posp. vczynili. A pomienionego Kárdinałá, *capacem omnium Ec-
clesiasticorum Beneficiorũ & Dignitatum Spiritualium* vczyniono,
ták, żeby mógł w Senacie siedzieć ná mieyscu Biskupstwa tego,
ktoreby trzymał, y *sententiam dicere*. *Primatialem* iednák *Archi-
episcopatus Gnesnensis Dignitatem*, trzymać nie może, ani *in mu-
nus nominandi vel inaugunandi Regis* wdawac się ma. A. 1588. fol.
485. tit. *Indigenatus* Pánow Batorych.

Indigenat Władysławá y Gábrielá Bekieszow. Ná ktory Władysław,
ná tym Seymie, przytomny, *junumentum fidelitatis* wykonał, á Gá-
briel, ná przyszłym Seymie, wykonać powinien. A. 1593. fol. 642.
tit. Deklarácya *Indigenatus* Pánow Bekieszow.

Indigenat Pánow Wołoskich, Łukaszá Stroycá, y Ieremia Mohiły,
cum conditione, żeby przysięgli, y *conditie* w Przywileiu onym o-
pisáne wypełnili. *Ibid.* fol. 643. tit. *Indigenatus* Pánow Wołoskich.

Indigenat Wołoszynow, Ierzego Mohiły Metropolity Ziemie Wo-
łoskiey, Simeoná Mohiły Hetmána Ziem Mołdáwskich, Szymo-
ná Stroycá Wisterniká Mołdáwskiego. A. 1596. tit. *Indigenatus*
trzech Wołoszynow.

Indigenat Temruká Szymkowiczá. A. 1601. fol. 748. tit. Temruk.

Indigenat Vr. Balcerá Cetnerá. A. 1601. f. 749. t. Approbácya Listu.

Indigenat Vr. Wilhelma Bárberiuszá Szláchćicá Fráncuskiego. A.
1607. fol. 853. tit. Indigenat.

Indigenat Obywátelow Wołoskich, Nestorá Vrekiego, Bázylego O-
ryślá, Ierzego Maurotego Logofetá, Izaiá Baliki, Georgiego z Ło-
zan. *Ibid.* fol. 859. tit. *Indigenatus*.

Indigenat Boryślá Hraznego Szláchćicá Moskiewskiego, z tą condi-
tią, że do żadnych Dignitarstw y Vrzędow przychodzić nie ma.
A. 1616. fol. 50. tit. Indigenat Vr. Boryślá.

Deklarówało po tym, że ma być *capax* wśelákich honorow, y di-
gnitarstw z potomkámí swemi. y Łowiećtwo Nowogrodzkie con-
ferowáno mu. A. 1638. fol. 54. tit. Deklarácya Indigenatu Boryślá.

Indigenat Andrzeiá Batorego, z tą deklaracyą, żeby przysięgę *super fidelitatem*, Krolowi, y Rzeczyposp. uczynił. *A. 1627. fol. 13. tit.* Indigenat Batorego.

Indigenat Iakubá Buthlerá Szláchcicá Irlánskiego, z tym dokładem, żeby przysięgł *super fidelitatem*. *Ibid. fol. 14. tit.* Indigenat Buthlerow.

Indigenat Mironá Bernáwskiego Hospodará Wołoskiego. *A. 1629. fol. 15. tit.* Indigenat.

Indigenat Vr Zdenká Számpáchá, z tą conditią, aby się *intm sexennium* z obcych Państw przenosił, y jurament z Synem dorosłym uczynił. *A. 1633. fol. 58. tit.* Indigenat.

Indigenat Vrodzonych Eryká y Zygmuntá, Guldensfernów. *ibid. fol. 60. tit.* Indigenat.

Indigenat Vr. Kostoná Iándufy Wołoszyná, y Synow iego, Alexándra Miraná Potomirá, z tą conditią, żeby *super fidelitatem* przysięgli. *A. 1638. fol. 54. tit.* Indigenat.

Indigenat Vr. Gebhárdá Milnheymá Szláchcicá Alśáckiego, z tą deklaracyą, żeby *super fidelitatem* przysięgł. *A. 1641. fol. 21. tit.* Indigenat.

Indigenat Vr. Ianá Dziboniego. *A. 1654. fol. 20. tit.* Indigenat.

Indigenat Ianá Wilhelmá Donomáia Oberszterá. *ibid. fol. 37. tit.* Indigenat.

Indigenat Xiążęciá Sáskiego, Fránciszká Erdmáná, z tą conditią, żeby *iunumentum præstet fidelitatis* przed Krolém y Senatem, y żeby *intm sexennium* do Polskiey się wniósł. *A. 1652. fol. 28. tit.* Indigenat Xiążęciá Sáskiego.

Indigenat Vr. Ianá Vdalryká Száffgocá, z temiż conditiámi, aby Krolowi, y Rzeczyposp przysięgłszy, wniósł się *intm triennium* do Polski. *ibid. tit.* Indigenat Vdalryká Száffgocá.

Indigenat Vr. Krzysztofa Houwáltá Szlachica Szwedzkiego, z temiż conditiámi, z ktoreni Vr. Száffgocá, *Ibid. fol. 29. tit.* Krzysztophá Houwáltá.

Indigenat Vr. Conśántego Mikołáia Gisse. *Ibid. tit.* Mikołáia Conśántego Gisse.

Indigenat Vr. Claudiuśá Herpiná z Perpeřsu Szláchcicá Fráncuskiego, z tą conditią, żeby *super fidelitatem* przysięgł. *Ibid. fol. 30. tit.* Claudiuśá Herpiná.

Indigenat Vrodzonych, Ottoná Bároná *de Schuerin* Podkomorzego, Ianá z Hoberbeká Stolniká, Dziedzicznych Elektorřwá Brádeburskiego, y Wáwrzyná Krzysztofa Somniczá Podkomorzego Dziedzicznego Xięřtwá Pomorskiego, y Kánclerza Conřiliarzów *Statu* Kurřirsztá Brádeburskiego. *A. 1658. fol. 47. tit.* Indigenaty.

Indigenat Vr. Henryká *de Gordon Margrabie Huntlaum*. *ibid.*

Indigenat Vr. Stephána Baluśá. *Ibid.*

- Indigenat Vr. Fránciszká *Andráult de Bay. ibid. fol. 48.*
 Indigenat Vr. Piotrá de Nouerfz. *ibid.*
 Indigenat Vr. Wálentego á Wónter Oberfzterá Gdańskiego. *ib. f. 49.*
 Indigenat Vr. Gerhárdá Proenen Stárosty Sobowickiego. *ibid.*
 Indigenat Vr. Abráámá *Von Gebeme. Ibid. fol. 50.*
 Indigenat Vrodzonych, Clemenfá Ianá Philipá, Reinholdá, y Cáro-
 lá Ernesta Kolmerow. *Ibid.*
 Indigenat Vr. Ianá Mágnumá Ochápá. *ibid.*
 Indigenat Vrodzonych, Ianá Henryka, y Károlá Schwártzwaldow.
ibid. f. 51.
 Indigenat Vr. Ierzego Kochá Szláhcicá Angielskiego. *ibid.*
 Indigenat Vrodzonych, Stánisláwá, Woyciechá, y Xiędzá Ianá, Ba-
 ryczkow. *Ibid. fol. 52.*
 Indigenat Vr. Titufá Liuiufá Borátyniego Sekretarzá Krolewskie-
 go. *Ibid.*
 Indigenat Vr. Fránciszká Delpacego. *Ibid.*
 Także Vr. Wáwrzeńcá Delpácego. *A. 1667. fol. 24. tit. Deklá-
 cya.*
 Indigenat Vr. Ianá Iákuba Bonellego. *A. 1658. fol. 53.*
 Indigenat Vrodzonych Márka Seferá Tolińskiego Iuryce Rádánowi-
 czá. *Ibid.*
 Indigenat Vr. Náthánaelá Schmiedē Burgrabiego Gdąskiego. *Ib. f. 48.*
 Indigenat Vr. Fryderyka Ehler, Burmistrza Gdańskiego. *Ibid.*
 Indigenat Vr. Ianá Wahlá Rádnego Gdańskiego. *Ibid. fol. 49.*
 Indigenat Vr. Wilhelma Orfsetego. *A. 1659. fol. 46. tit. Indigenat.*
 Indigenat Vr. Dániela Eilofá. *Ibid. fol. 15. tit. Indigenat.*
 Indigenat Vrodzonych, Pawlá, y Andrzejá Cellarych. *A. 1662. fol. 34.*
 Indigenat Vr. Egidiufá Bremerá. *Ibid.*
 Tęgoſz Potomſtwo po tym, iáko *minorennnes*, od przyſięgi wwo-
 liono. *A. 1667. fol. 72. tit. Declaratio præſtiti juramenti.*
 Indigenat Vr. Krzyſztopa Mazyniego Sekretarzá Krolewskiego. *A.*
1662. fol. 35.
 Indigenat Vr. Hieronymá Pinocciego Sekretarzá Krolewskiego. *Ib.*
 Indigenat Vr. Iacka Biánkiego Piſarzá ſtárſzego Skárbu Koronne-
 go. *Ibid.*
 Indigenat Vr. Henryká *de Beaulien. Ibid. fol. 36.*
 Indigenat Vr. Ioáchima Paſtoryuſzá *ab Hirtemberg. Ibid.*
 Indigenat Vr. Piotrá Dzianottego. *Ibid.*
 Indigenat Vr. Iana Maryaná. *Ibid. fol. 37.*
 Indigenat Vr. Hágienthorná, Ale mu tá ſáſká ſłuzyć nie ma, *in
 quantum* nie ieſt *Romane Catholicæ fidei. Ibid.*
 Indigenat Vr. Hermaná Adolphá Mieſickiego, *cum eadem conditione,*
 iáko y Hágienthorná. *Ibid.*
 Indigenat Vr. Fránciszká Trewániego, *Ibid. fol. 38.*

Indigenaty Vrodzonych, Károlá Marloná, y Ierzego Barfotego, Oberfzterleytnantow. *Ibid. fol. 22. tit. Indigenaty.*

Cisz *iuramentum fidelitatis*, po wywodzie szlachećstwa swego, wykonali. *A. 1667. fol. 72. tit. Declaratio præstiti iuramenti,*

Ná Indigenat, pewnym osobom, pięć Przywileiow dáne, ręką Krolá IM. Ianá Kázimierza, IM. Xiędzą Arcybiskupa Gnieźniń: y Marszałką Posłów Ziemskich podpisáne, ápprobowáno, z tą conditią, żeby w nich wszytkie punktá, w Skrypcie, *ad Archiuuum*, podanym, wyrażone były. A te Przywileie, do Metryki Koronney podáne być mają. *A. 1654. fol. 17. tit. Approbacya pewnych Przywileiow.*

Indigenat Vr. Zygmunta Hollo de Krompách. *A. 1673. fol. 33. tit. Indigenat.*

Indigenat Vr. Apostołá Duraká Wołoszyná. Ták iednąk, żeby ná przyszłym Seymie *iuramentum fidelitatis* wykonał. *Ibid. fol. 34.*

Indigenat Vr. Adáma Kotowskiego Sekretarz Krolewskiego. *ibid.*

Indigenat Vr. Brauná *alias* Sinickiego. *Ibid. fol. 35. t. Deklaracya Vr. Brauná.*

Indigenat Vr. Augustyná Wincentego Locćiego Indzienierá: *ibid.*

Tenże po tym wykonał *iuramentum fidelitatis*, & *nobilitatem suam deduxit*. *A. 1676. fol. 63. tit. Deklaracya.*

Indigenat Vrodzonego Izydora Affayty Kápitaná y Indzienierá, z tą conditią, żeby *super fidelitatem* przysięgł, wywiódzsy *nobilitatem suam* w Państwie Mediolańskini. *ibid.*

Dosyć uczynił tey powinności. *A. 1676. fol. 63. tit. Deklaracya:*

Indigenat Vrodzonych, Alexandrá Ianá *Maiores*, Iakubá Ráytarskiego Rotmistrzá. Fránciszka Kápitaná Giszów, wedle Constitutiei, *A. 1652. Vr. niegdy Mikołájowi Giszle służący. ibid.*

Indigenat Vr. Iákuba Chambers Rotmistrzá. *ibid. f. 36.*

Indigenat Vr. Ianá Dennemárká, Krzysztophá de Londuy de Bochám Oberfzterow. Eneaszá de Crauser, Mágnumá de Ochap, Wacławá Dobczyca, Ierzego Taube, Mikołájá Folkmáná, Ioachimá de Megieln, Oberfzterleytnantow, Zygmuntá Fryderyká de Stren, Ierzego Guttry, Alexandrá y Gabryelá Herfzá Maiorow. Michálá Baryczki Kápitaná, Hieronymá y Cosmá Brunetá, Ianá Fákinetego, Dawidá Von Os Tyskiembeká Máiorá: z tą conditią, aby káždy z nich, wiarę S. Katholicką Rzymską przyjął, y *deductiones* szlachećstw swoich, także *iuramenta fidelitatis*, na przyszłym Seymie, wykonał. *Ibid. tit. Indigenaty.*

Iakosz Vrodzeni, Ierzy Taube, y Sztreni, *deduxerunt nobilitatem suam*, & *iuramentum fidelitatis præstiterunt*. *A. 1676. fol. 63. tit. Declarácia.*

Indigenat Vr. Baptisty Frediániego Michálá Floká Hugoniego, Okellego, Dawidá Iordaná, Oberfzterow, Arnolphá Floka Oberfzterley-

szterleytnántá, Iákuba Kordymierá, Abrahámá Bekierá Ianá Hey-
sztaá, Ierzego Gordoná, Máiorow. Ianá Meyflándá, Piotrá Be-
nedykta Anderfoná, Kapitanew. Scipioná Ianá y Károla Moryko-
nich, Ierzego Benetá, Ianá y Sámuelá Delawalow Kápitáná, y lu-
dzieniera ná fortocy Słuckiey. *Ibid. fol. 14. tit. Indigenáty.*

Ian Bennet *deduxit nobilitatem suam*, y przysięgł *super fidelita-
tem. A. 1676. f. 18. tit. Declaratio Indigenatús.*

Deduxerunt także *nobilitatem suam*, y *iuramenta fidelitatis* wy-
konáli, Vrodzeni Flokowie, Iordan Neysztaá, Gordon, Kordy-
mier, Frediani, y Scipion, Morykonie. *Ibid. tit. Declaratio praesti-
ti Iuramenti.*

Po tym deklárowáno Vr. Gustáwowi Adolphowi de la Wállee de
Gobe Oberfszterleytnántowi, isz mancáment, który się stał ná Sey-
mie A. 1673. przy iego Indigenacie, że názwisko iego *in plurali*,
á imioná inákſze położono, szkodzić mu nie będzie. A. 1678. fol.
13. tit. Declárátia.

Indigenat Vrodzonych, Andrzeia Elletá Kapitaná, Ianá Zygmuntá
Von Lebel Oberfszterá, y Rodzonego iego, Ianá Lebla Oberfszter-
leytnanta, Ianá Neuchen, y Károla Brátá iego, Wilhelma Mirisso-
na, y Alexandrá Brátá iego, Kapitanow, Stánisławá Franzbego
Dziulego, Krzyszofa Von Meliná Oberfszterleytnanta, Sántego
Bániego *altás íánti Báni*, Piotrá Romáin, Claudiufa Reueránd,
Mikoláia Dryon, Philippa de Forge, Karola Ludwika de Corrade,
cum hac declaratione, żeby *deductiones* szlachectw swoich, *es iu-
ramenta fidelitatis*, ná przyszłym Seymie, wykonáli. A. 1676. fol.
58. tit. Indigenáty.

Indigenat Vrodzonych, Pawlá Fránciszká, Alexándrá, Grattow, Sy-
now Vr. niegdy Fránciszka Grátty Sekretarz Krolewskiego, y
Postmágstirá Generalnego Ziem Pruskich. *Ibid. t. Indigenat.*

Indigenat IMP. Stepháná Petrá Woiewody y Hospodará Ziem
Moldáwskich, także Vr. Apostofá Kátargi, Mikoláia y Iánkofá
Hizdeu, Siestrzeńców rodzonych, y Succesorow *sanguinis* nay-
blizszych Hospodárskich, także Iákubá Chálipińskiego, y Hre-
horego Chábafzeká. *Ibid. fol. 59.*

Indigenat Vr. Adámá, y Károla Mágnuſa, Kalkráyterow Szláchci-
cow Słaskich. *Ibid.*

Cisz wywiedli szlachectwo swoje, y *iuramenta fidelitatis* wykonáli.
A. 1678. fol. 25. tit. Deklárácyá.

Indigenat Vr. Buono del Buono. Ná przyszłym Seymie *deducet
Nobilitatem suam. A. 1676. fol. 63. tit. Indigenat.*

Indigenat Vrodzonych, Stánisławá Káſztelli Vjárzá, Piotrá Morozá,
Wilhelma Kosteli, Ikſzkielá Maiorá, Ianá Bitnerá Bernowicza,
Gonfouzá Kápitánow. A na przyszłym Seymie, conformując się,

do dawniejszych Constituty, o Indigenach, napisanych, Prawu dosyć uczynią. *ibid. fol. 23. tit. Indigenat.*

Deklarowano po tym Eberhárdowi Ikszkielowi Máiorowi, że mu to szkodzić nie ma, że imienia jego, w pomienionej Constitutiei nie dołożono. *A. 1678. fol. 13. tit. Declarátia Vrodzonym.*

Indigenat Vr. Gráffowi Fránciszkowi z Opperszдорffu, & Proli jego *utrimq; sexús. A. 1683. fol. 18. tit. Indigenat.*

Indigenat, ná zalecenie PP. Hetmánów Koronnych, y Woyská Koronnego, Vrodzonym, Iostowi Berensáur Oberšzterowi, Károlowi Dautane de Villars Kápitanowi, Andrzejowi de Boien Dworzánninowi Pokoiowemu Krolá IM. z tą conditią, aby káždy z nich wiárę S. Kátholicką Rzymską przyjął, y żeby *deductiones* Szláchetwá swego, iákże *jummenta fidelitatis*, ná przyszłym Seymie, wykonał. *ibid. fol. 19. tit. Indigenaty.*

I N F A M E S

De Infamibus, qui sint
Herbert. f.
204.

Infames, proscripti, & Banniti, legitimè condemnati, iák Polscy w Litwie, iák y Litewscy w Polšczce, mieyscá mieć nie máją, y owszem káždy Vrzád, *legitimá viá juris*, przeciwno onym *execucyą* czynić ma: *exceptis his causis*, ktore wpadły *in deliberationem*. *A. 1589. fol. 529. tit. Infames & proscripti.*

Infames & Banniti publicati, ná którychkolwiek, *majoris seu minoris Subsellij*, Sądách, iák w Koronie, iák y w W.X.Lit. mieyscá, ani żadney protekciey, iák w Koronie, y w W.X.Lit. iák y w W.X. Ruskim, mieć nie mogą. *A. 1659. fol. 47. tit. Infames.*

Vide plura tit. Bannicie.

Ná Infamie, *ex controuersijs*, otrzymáne, Gleyty nie idą. *V. tit. Gleyty.*

Infamny znieśienie. *V. tit. Restitutia do czci.*

Infamiey, ná Vr. Thomaszu Szczawinskim, w Trybunale otrzymáney, *castigatio approbatur. A. 1654. fol. 2. tit. Approbatio.*

I N F L A N T Y

Infánty przy Koronie Polskiej, y W X Lit. iák przy iedney Rzeczyposp. wcale zostawać máją: y obroná im, iák y innym Pánstwó przewidována być ma. *A. 1569. fol. 182. §. Ziemiá Inflántska: Tychże dálszą sprawę, ná przyszły Seym Koronny odłożono: ná ktory, od wszech Stanów z támtąd Posłowie, cum plenaria potestate, przysłáni być máją. Ibid.*

Infántów część że Krol Szwedzki przywroćić ma; *Pactis Conuentis* z Krolém Zygmuntém Tizecim, ná Electiei, *conclusis* wárowano. *A. 1587. fol. 452. §. Item Liuonie partem.*

Infánty Koronie, y WXLit. miały być podzielone: *A. 1588. fol. 490. tit. Reces Seymu Koronácyey.*

Ale to inaczezy ordynowano. To iest: Stárostwá tak máia być rozdawáne, aby rowna liczbá, Stárostw Polskich, y Litewskich była. A isz teraz więcey Stárostw Polakow; tedy tych Stárostw co wákuia, y w dispositiey Krola są, y ktore po tym, po zeszcíu Polaków, przypadác będą, nie ma Krol dawać, tylko ludziom Narodu Litewskiego, ászby się rowna liczbá Stárostw Litewskich, liczbie Stárostw Polskich wypełniá. A nápotym *perpetuis temporibus*, po wyrownaniu liczby tey Stárostw z obu Narodow, Stárostwo kázde, po zeszcíu Polaká, Litwinowi, á po zeszcíu Litwiná, Polakowi dawáne być ma; Czego Pieczętarze oboygá Narodu przestrzegác máia, *sub priuatione Officij*, iesliby ktory z nich, po Polaku Polakowi, á nie Litwinowi, ábo *e conuerso*, cokolwiek, w Inflántciech, v Krolá ziednał, vprosił, pieczętował, y Przywilej wydał. Ten zaś, ktoby o to prosił, y o trzymał, *ipso facto*, od tego odpádác, y *pœná infamie* kałány być ma, ná Seymie, *ex citatione cuiusuis criminaliter edicta*. Y takowe sprawy, ná pierwszym Seymie, przed wfzytkiemí Criminałami, *in termino incidenti*, sądzone, y kończone być máia. A. 1589. fol. 508. tit. Stárostwá Inflantskie.

Stárostwo iednak Derptskie, y infze ktore drugie, ná Oekononomie, Krolowi obrocone być máia. Ktore tylko Polakom, y Litwie, także alternátą, w administracyá dawáne być máia. *Ibid.*

Iesli Inflántczykowie, *ad æqualitatem* z Narodem Polskim, y Litewskim, w rozdawaniu Stárostw Inflantskich, przypuszczeni być máia; po Commissey, deklarowác obiecáno. A. 1598. fol. 708. tit. Ordinacya, Ziemie Inflantskiey.

Przypuszczeni są do alternaty Stárostw, y infzych Dzierzaw Inflantskich, rowno z Narodem Polskim, y Litewskim. Ktore Krol, za wiadomością PP. Rad przy boku swym rezyduiácych, rozdawać ma. A. 1607. fol. 844. tit. Ordynacya.

A przed tym *ad minutiora bona*, y infzych Zamkow, przypuszczeni. A. 1589. fol. 511. tit. Dzierzawy, y *minutiora bona*.

Znowu o tym: isz dobra Inflantskie, *post recuperationem* onych, z rąk Nieprzyiaciela, Szláchcie Polskiey, Litewskiey, y Infant-skiey, *eodem iure, quo antea*, conferowane być máia. A. 1635. f. 28. tit. *Bene meriti*.

Y znowu, isz w conferowaniu Stárostw wfzytkich, alternáta ma być zachowana, wedlug Prawa dawnego. A iesliby Stárostwo dał Krol, *impossessionato* Polakowi, ábo Litwinowi; w pufroku, po wzięciu Vrzędu, *Donatarius* powinien sobie kupić possefsiá; *salus modernis possessoribus*. A. 1677. fol. 32. tit. Ordynacya.

Do Infant, Przywileie wfzelakie, y Listy, pod dwiema Pieczęćiami, Koronną, y WXLit. máia być wydawane, *sub nullitate*. A. 1589. fol. 508. tit. Odprawa Listow.

Także Listy, na Seymiki Powiatowe. *Ibid. fol. 509. tit. Seymiki Inflantskie.*

Pozwy iednak, o prześcąpienie alternaty, choć pod iedną Pieczęcią, z ktoreykolwiek Kancellariey, ważne być mają. *Ibid. fol. 505. t. Starostwa Inflantskie.*

Po tym stanęło, iż pozwy na Seym, y za Dworem, pod Ziemską Pieczęcią, mogą być wydawane. *A. 1598. fol. 708. tit. Ordynacya.* Znowu inaczej: iż Mandaty, Dekreta Aslefforskie, Bannicye, Gleyty, Sublewacye, pod dwiema Pieczęciami, Koronną, y WXL. wydawane z Kancellariey być mają. *A. 1677. fol. 32. tit. Ordynacya.*

W Inflantciech, protestacye, pozwy, dekretá, po Polsku, *in omnibus subsellijs, specificatè* pisane być mają. *ibid.*

Inflantskie prouenty, z Starostw, Dzierzaw, Cei, y inne wszelakie, *alternatim*, iednego roku, do Koronnego, drugiego roku, do Litewskiego, Skarbu oddawane być mają, *sub amissione* Dzierzaw. *A. 1589. fol. 509. tit. Opátrzenie dochodow Inflantskich.*

W szafunku, Podskárbiowie, Koronny, y WXLit. mają się znosić, á liczbę na Seymie czynić. *A sub Interregno*, bez pozwolenia obu dwu Narodow, nie mają onemi szafować, *sub pena peculatus*, na Seymie, za pozwym, pod ktorąkolwiek Pieczęcią, Polską, lub Litewską wydanym, *vindicanda. ibid.*

Prowentow iedna część, do Skárbu Koronnego, y Litewskiego, po roku *alternatim*, druga na obronę tey tam Prowincyey, á trzecia na Starostę iść ma. *ibid.*

A te prowenta, przez Rewizory, álbo Lustratory, mają być oszacowane, y na te podzielone trzy części. *ibid.*

Naznaczeni są Rewizorowie. *A. 1590. f. 584. t. Rewizya Inflátska.* Commissarzom to po tym polecono. *A. 1598. fol. 710. §. Ciż Comissarze.*

Po tym inszym: ktorzy *inquirere* mają, gdzie się podziály prouenta, wedle Constitucy *A. 1589. A. 1616. f. 5. t. O Inflanciech.*

W Inflantciech podatki ordinaryne, ktore na Seymichach vchwalone będą, *præuiá* z WXLit. *liquidatione*, znaszć, y iednego roku, do Skarbu Koronnego, á drugiego roku, do Skarbu WXLit. płacone być mają. *A. 1677. fol. 32. tit. Ordynacya.*

W Inflantciech, Starosta każdy, z trzeciej części prowentow, ktora mu należy, powinien, czasu pokoju, Zamek opatrować, y strzedz. *A. 1589. fol. 509. tit. Opátrzenie dochodow Inflantskich.*

W Inflantciech, dwuch części prowętow, Krol dawać nie może, tylko trzecią część, ktora Starostom, y Dzierzawcom iest naznaczona: á ktoby ie vprosił; od całego Starostwa, y Dzierzawy odpadać ma. *ibidem.*

Na Inflantskich Starostwach, y Dzierzawach, ktoby się mienił mieć sum-

summę; ná przyszłym Seymie ma to pokazać. A. 1589. fol. 510. tit. Summy ná Stárostwách Inflánskich.

Odłożona *cognitio*, do Seymu drugiego. A. 1590. fol. 524. tit. O Sumniách.

Warowano iednąk tak Polakom, iáko y Litwinom: iż ktoby, według porządku rozdawania Stárostw, summę pieniędzy swoich, po śmierci possessorá odłożył, práwa, swego prædecesora, całę zażywać ma, poki mu tá summa z Skárbu zapłacona nie będzie. A. 1589. fol. 510. tit. Summy ná Stárostwách.

A nápotym dobrá te, sumimámi, bez consensu Seymowego, nie mogą być onerowane. *Ibid.* fol. 511. tit. Vznánie Sum Inflánskich. O Daninách wśzytkich Inflánskich, ma być *cognitio*, ná przyszłym Seymie, ktore słuszne, á ktore nie. ná którym, każdy Przywilecie swoje, pod wtráceniem práw, powinien *producere*. A to się ma rozumieć o tych Powiatach, ktore się były, Krolowi Zygmuntowi Augustowi poddały. *Ibid.* tit. Daniny Inflánskie przeszłe.

WInflántciech, wieczności rozdawac nie odnawiaią. Ale wprzod Commissarze z Seymu tego náznáczeni, dobrá wśzytkie Krolewskie z rewidować, z inwentować, y ná Seymie bliskoprzyszłym, o nich informatią dać máią. A. 1598. fol. 709. §. A iż Posłowie.

Práwo to zostáwiono *in robore*. A. 1601. fol. 756. tit. O zostáwieniu przy possessey.

Inflánskich Obywátelów vpewniono, iż po recuperatcy tey Ziemie, do dobr swoich przywroceni będą, tak Polacy, Litwinowie, iáko y Inflántczykowie, ktorzy Krolowi y Rzeczyposp. wiary dotrzymają, y ná expeditcy przeciwko Károlusowi służyć będą. A ieliby który z tych Obywátelów, w potrzebie zginął; Potóstwo ich, do dobr dziedzicznych, wedle práw, wracać się máią; y w Dobrach Krolewskich, dożywoćia rozdawane im będą. *ibid.*

Inflántczykom, y w Polsce, y w Litwie, máiętności dziedziczne Zięskie kupować, lub po Małżeństwach dostawać, y one pod takim prawem, y prerogatywami trzymać wolno, iáko Obywatele oboygá Narodu trzymają. A. 1607. fol. 844. tit. Ordynacya Ziemie Inflánskiey.

WInflántciech, tym czásem, Práwa Maydeburskiego zażywać, y Sądy swe odprawować máią, tymi porządkami, ktorymi ie Ziemie Pruskie odprawują. A. 1589. fol. 510. tit. Práwa Inflánskie.

Po tym sposób Sądów, od Krolá Stephána, tey Prowincyey, pod Pieczęcią Koronną, podány approbowano. A. 1598. fol. 708. tit. Ordynacya Ziemie Inflánskiey.

Sądowy Vrzád, tá Prwincya wybrać sobie ma, y Krolowi prázentować: albo ieliby nie wybrała, sám Krol, Vrzád im poda. *ibid.* Teyże, aby Práwo sobie, ktorym się ludzie stanu Szlacheckiego są-

dzili, *ex triplici jure, Polonico, Lithuanico, & Livonico antiquo*, za wiadomością Comniissarzow Rzeczyposp. spisala, y na Seymi do approbacyey podala, pozwolono. *ibid.*

W Inflantciech tylko ieden Seymik w Kiesi, gdv tego potrzebá, y przed Seymiem Koronnym, składany być ma: ktory, dla odległości tey Prowincyey, poprzedzać będzie Seymiki Koronne. *ibid.* A Instruciją, na Seymik, Kancellarya posyłać ma, do Biskupa Wędeńskiego. *ibid.*

Po tym, Seymikom, y Ziazdom publicznym miejsce w Dyneburku naznaczono, & *ad locum Territorij, ante hostilitatem solitum reindukowano.* A. 1673. fol. 17. tit. Mieysce Seymikom.

Reassumowano to Prawo. *Vide infra* o Posłach.

Ná Seymiku, w Inflantciech, po dwu Posłow, z każdego Narodu, ná Seym obierani być máią. A. 1598. fol. 709. §. A do tego Seymiku. O tymże znowu wyráznicy, w Confederacy Gerałney Wárszawskiej, *sub Interregno.* A. 1674. fol. 34. wárowáno, aby według dawnego Prawá *Ordinationis* Infant, y zwyczáow, Posłow swoich, to iest, z Korony dwuch, z W. X. Lit. dwuch, á z Infant dwuch, w kázdey Prowincyey *merè* vrodzonych, teyże Prowincyey Obywatelów obieráli, ná Seymikách w Dyneburku.

Declanatur, że Posłowie ná Seym, *ex presentibus* obierani być máią. A. 1677. fol. 32. tit. *Ordinatio.*

Infantscy Stároştowie przysięgać powinni, że czásu *Interregni*, Zantkow, y Miałt, ku szkodzie Rzeczyposp. spolney nikomu nie podadzą, iedno Krolowi Polskiemu, y W. X. Lit. wolnie y porządnie obránemu y Koronowanemu, y że spolney Rzeczypospolitey Korony Polskiej, y W. X. Lit. wierneni będą. A. 1589. fol. 509. tit. Przysięgá Stároştów Infantskich.

Infanty bez całej Rzeczyposp. posilku y wciáżenia, same przez się, w mnieyszych przypadkach, y niebezpieczeństwach, mogą się bronić y ratować, nie czekáiąc Pospolitego ruszenia Ziemi infzych Koronnych, y W. X. Lit. y podatki, bez Seymu Walnego obu Narodów, ná Seymiku pospolitym Infantckim, postanowić y chwalić. A. 1589. fol. 510. tit. Obróná Infantcka.

W Inflantciech, Vrzednicy Stołowi, y inni, alternatą służyć máią. *ibid.* fol. 512. tit. Vrzednicy Stołowi.

W Inflantciech, Woiewodowie trzey *ordinantur*, ná miejsce Præsidentów, ktorzy po Woiewodach Koronnych, y Litewskich, w Senacie zásiadać máią. A. 1598. fol. 709. §. Woiewodów trzech. Káztelláni także trzey, po iednemu z każdego Narodu, ktorzy máią być *possessionati*, á w Senacie, po Káztellanach Koronnych, y Litewskich miejsce mieć máią. *ibid.*

Ale iusz teraz inaczey, *post auulsiōnem* Infant od Polskiej, y W. X. Lit. *abrogatis anteriorib⁹ titulis*, Biskup, Woiewodá, y Káztellian,

sub ti-

sub titulo generali Xięstwa Inflantskiego, postanowieni. Ktorzy, przed Kroleni, y Rádami iego, przysięgę wykonawszy, mieysce w Senacie, wedle alternaty Narodow trzech (ktora zachowana być ma) mieć powinni. A. 1677. fol. 32. tit. Ordynacya Xięstwa Inflantskiego.

Co zaś do Sądow Ziemskich, tych sposob takowy, iaki jest w Woiewodztwach, Ziemiach, y Powiatách Koronnych, y W.X.L. aby zachowany był, Podkomorzego, Chorążego, Sędziego, Podśędká, y Pisarza, Ziemskich Inflantskich postanowiono, y wolne onych obieranie, po czterech Candidatow, na każdy Vrzęd pozwolono. Ktorzy *Candidati* powinni być Krolowi prezentowani, á Krol, *pro arbitrio suo Regio*, ze czterech, iednemu w tey tam Ziemi dobrze osiadłemu (á któryby nimiał poslefsiey, wolno mu iá będzie kupić) Przywilej z Kancellárey Koron. pod Pieczęciami dwiema obu Narodow, wydać rozkázę. Ktorzy Vrzędnicy, *Privilegijs Regijs roborati*, ná pierwszym wiezdzie, rothá Ziemską, *ex Statuto W.X.Lit.* wykonawszy przysięgę, wšytkie sprawy, do Vrzędu swego należące, sądzić powinni, według Constituty Seymowych, y Práv w Státucie W.X.Lit. opisanego, zakładając lurydykę Rokow Ziemskich, ná mieyscu, Sdom, náysposobnieyszym, we Dworze Krolewskim, w Mieście Dyneburku, trzy rázy w rok. to jest: raz *in crastino* Trzech Krolow, drugi raz *in crastino* S. Troyce, trzeci raz *in crastino* S. Michála. Ktore Roki sądzić się powinny stáecznie, porządkiem prawné, nie rozieżdzając się z nich, ász do skończenia spraw, ná tész Sady, intencowane: *saluá appellatione* do Sądow Krolewskich Zadwornych Assessorских Koronnych, w tych sprawách, ktore *excedunt* pięć set złotych, *alias* nikomu nie ma *currere appellatia*. *Ibid.*

Lurydykę zaś Grodzką, przy Stároście Dyneburskim, wiecznieni czásy, postanowiono. Ktora takim kształtem odprawować się ma: ná pierwszym Seymiku, Stárosta pomieniony wykonawszy przysięgę, rothá Grodzką, z Státutu WXLit. podać ma, podług alternaty, *e brachio suo*, Vrzędnikow trzech, to jest, Podstarościego, Sędziego, y Pisarzá, Grodzkich Dyneburskich, ktorzy tamże zaraz rothá Vrzędnikow Grodzkich WXLit. wykonawszy przysięgę, y lurydykę Roczkow założywszy, wšytkie casy tey Ziemi sprawy, *ad forum Castrense* należące, oraz dawne *& recentia crimina* Práwem Státutowem WXLit. sądzić powinni będą. *saluá* iednak, *appellatione*, tak od Ziemskich, iako y Grodzkich Sądow, do Sądow Krolewskich Zadwornych Assessorских Koronnych, w tych sprawách, ktore *excedunt* pięć set zł: *alias* nikomu *currere* nie powinna *appellatia*. *Ibid.*

Sprawy Inflantskie *ex appellationibus*, w Sądách Zadwornych Krolewskich Assessorских, we dwu kázdego roku Mieściącach, odpra-

wować się mają, do których sądzenia powinien *assidere* Referendarz, albo Pisarz WXLit. y przy nim, ieden z Náródu przysięgły Assessor, *sub nomine* Sekretarz. tak iednak, że *absentia* tegoż Sekretarz, do sądzenia spraw, przeszkoda być nie ma. *ibid.*

W Inflántciech *præscriptionem*, o poddanych zbiegłych, do trzech lat y trzech Miesięcy deklarowano. A. 1607. fol. 844. tit. Ordynacya.

O Inflántskich Obywátelów niektórych *perfidiey*, inquisitią vczynić, Rewizorom dobr Stołowych Krolewskich zlecono. A. 1590. fol. 584. tit. Rewizya Inflántska.

Znowu Rewizorom dobr, przy Sądzie Ziemskim, zlecono to. A *scrutinia*, wedle praw, wywiedzione, Pieczęcią Ziemską zápieczętowane, na przyszły Seym przynieść. A. 1598. fol. 710. §. Nákoniec aby.

Perfide, *ipso facto*, od majątności, praw, swobod swoich, odpadaia. A iesliby który, pod *prætextem* nienaruszenia wiary swoiey, *ad malè narrata*, v Krolá, co vprosił, y otrzymał w Inflántciech; tedy wolno każdemu, takiego wyiawić, nań instigować, y dobrá po nim v Krolá vprosić. O co *forum* przed Hetmanem, ktorego ná ten czas *iurisdictia* w Inflántciech będzie: *salutè appellatione* do Krolá. A Krol takie dobrá, wedle woli y łaski swoiey, ludziom záslużonym z Narodu Polskiego, Litewskiego, y Inflántskiego, conferować powinien będzie. A. 1607. fol. 844. tit. Ordynacya.

Nikt im majątności przedawać, ábo iákim inszym sposóbeni spuszczać nie ma, *sub pœna mille marcarum Polon. intra spatium duodecim Septimanarum delatori soluenda*. A ten co kupi, ábo názástawę pieniądze da; ma tracić y majątność, y pieniądze. O co *forum* przed Krolem. *Ibid.*

Commisłárzom znowu, o tym, inquisitią zlecono. A. 1611. fol. 37. tit. O Commisłáziey.

Znowu inszym. A. 1616. fol. 5. tit. O Inflántciech.

Inflántskim Obywátelom, zá powroceniem od Szwedów Estoniey, dobrá, wedle praw ich, należące wrocić obiecano. A. 1611. fol. 37. tit. O Commisłáziey Inflántskiey.

Tychże Inflántczyków szkody, zá odeszćiem Estoniey, rewidować Commisłárzom zlecono. A. 1616. fol. 5. tit. O Inflántciech.

Co za uchwały, ná Seymach. A. 1616. fol. 5. A. 1620. fol. 9. A. 1623. fol. 2. A. 1626. fol. 1. o Obronie tey Prowincyej stanęły byty; *patet fusè in ipso Originali Volumine Constitutionum*.

Ná Inflántczyków, w wierności zóstaiających, ktorym Nieprzyiaciel w Inflántciech majątności pobrał, wzgląd y baczenie w podaiących się okázyách, mieć obiecano. A. 1626. fol. 6. tit. O Inflántczykách.

W nagrodę szkód, ktore ponieśli; vboższym naznaczono zł: sto dwádzie-

dwadzieścia tysięcy y sześć, y pewne osoby, aby te pieniądze distribuowali, za attestacyami y zaleceniem Hetmanow, deputowano. *A. 1631. fol. 17. tit.* Obywatele Inflantscy.

Vtwierdzono tę Summę, Confederacją Generálną Warszawską, *sub Interregno. A. 1632. §.* Iako Obywateľom Inflantzkim.

Znowu o tym Constitucją przeszła, *A. 1631. reasumowano*, y aby ta Summa iak nayprędzey, wytrąciwszy, co iusz *ad rationem* wzięli, z Skarbu oddana była, nąznaczono. *A. 1633. fol. 40. tit.* Obywatele Inflantscy.

Y Znowu, deklarując, aby ta Summa, przez Podskarbiego Koronnego, do rąk Deputatow, ktorych Obywatele Inflantscy z postrzódka siebie obiorą, a potym od Krola approbowani będą, oddana była. A Deputaci powinni onę będą Obywateľom Inflantzkim, *iuxta proportionem bonorum & meritorum*, w Koronie podzielić. *A. 1635. fol. 27. tit.* Summa Obywateľom Inflantzkim.

Znowu o tymże: że im zapłacona ta summa, y za szkody ich, na przyszłym Seymie, skuteczna nagrodą obmyślona będzie. *eodem A. na drugim Seymie. fol. 3. tit.* Obywatele Inflantscy.

Znowu ich takowasz obietnicą pocieszono, y Commisarzow, na podzielenie tej summy, *damna passis*, nąznaczono. *A. 1638. fol. 33. tit.* Obywatele Inflantscy.

Inflantczykow, pod żadnem praxtextem, do Trybunału W.X.Lit. pociągąć się nie godzi, ale podług dawnych Praw, y zwyczajow, w swoich Sądach zwykłych sprawować się mają. *A. 1635. fol. 28. tit. Forum.*

Pod czas iednak wojny, pokiby Ziemią Inflantzka rekuperowana nie była, o wszelkie krzywdy, *ab utrinq;* z obywatelami Powiatu Bracławskiego, w Trybunale WXLit. *inter causas recentium criminum*, sprawować się im kazano, y trzech dla tego Deputatow z Ziemi Inflantzkiej, iednego z Narodu Polskiego, drugiego z Litewskiego, a trzeciego z Inflantzkiego, ktorzyby rowno z Deputatami W.X.Lit. takowe sprawy sądzili, nąznaczono było. *ibid.*

Inflantczykom, ktorym dobrą do Szwedow odeszły, obiecáno nagrodę obmyślić, *ante omnia*, na przyszłym Seymie. do ktorey ci tylko należeć mają, ktorzy *authenticis documentis*, *Priuelegijs*, *Intercessis*, *Bonorum dispositionibus deducunt*, & *luculenter probabunt*, iusz *possessionem* w tych Prowincyách, albo Woiewodztwach Inflantzkich, ktore do Korony Polskiej, y WXLit. były inkorporowane, mieli dobrze *ante conclusa Incorporationis predictae Pacta*. Insi zaś wszyscy Inflantczykowie, ktorzy *eiusmodi deductione* Praw swoich *carebunt*, iako od zwyżł miánowani nagrody, tak *à beneficio Indigenatus* całę *excluduntur*. owżem po nich *hereditaria* & *adualitia bona*, iako *post alienigenas*, & *nullo jure possessores*, *inter bene meritos* rozdawane być mają. Wczym wszystkim, aby Rzeczposp.

informacją dostateczną, iako *de discrimine & differentia* Inflantczyków, tak też *de quantitate* szkód y wtrat każdego wiernego sobie Inflantczyką mieć mogła; *ex Senatús Consulto*, do Poswola zeznać Commissarzów sześć, to jest dwóch z Korony, dwóch z Litwy, a dwóch Inflantczyków, obiecano. Przed któremi, za innowoscentią wczesną od nich sobie daną, wszyscy Obywatele Inflantscy, *in præfixo* stawiwszy się *termino*, prawnemi dowodami, iako *amissorum patrimoniorum quantitatem*, tak *et et statem sue possessionis Incorporatione antiquiorem* liquidować powinni. Cisz Commissarze o dobrach Biskupstwa Wendenskiego z Inflantami odeszłych, na przyszły Sejm, *in ordine ad satisfaciendū* informacją Krolowi, y Rzeczyposp. przyniosą. *A. 1661. fol. 23. tit.* O Inflantczykach. *Specificè* X. Gothardowi Tyzenhauzowi Suffraganowi Wilenskiemu pierwszy wakans, który się *ex Abbatys*, do przyszłego Seymu, zdarzy, za szkody, przez odeszcie *amplarum possessionum* iego, podjęte, obiecano. *ibid.*

Nie doszła ta Comissia. Znowu innych Commissarzów, *cum resumptione* przeszły o tym Constitutiei *A. 1661.* naznaczono, y po tej Lustratiei, na przyszłym Sejmie, nagrodę pomienionym Obywatelom Inflantkim obiecano. *A. 1662. fol. 12. tit. Reassumptio* Constitutiei.

Commissarzom zlecono było, rewidować *Priuilegia* Vr. Gotharda Tyzenhauza Stárosty Maryeburskiego, na dziedziczne majątności iego Vltzen w Powiecie Derptskim: które iesli ważne, przywrócić mu mieli. *saluā compositione, cum moderno Possessore.* *A. 1611. fol. 37. tit.* O Comissiei Inflantskiej.

Estonia Koronie, y W.X.Lit. według Przywileiu Krola IM. Zygmuntá III. *restituitur.* *A. 1607. fol. 830. tit.* O Estoniei.

A skoro z ręku nieprzyjaćielskich będzie odyskana; obywatelom tamiecznym, którzy *partes Regias sunt secuti*, dobrá ich mają być przywroczone. *A. 1611. fol. 37. tit.* O Comissiei.

W Inflantciech, Marszałkow *functiones.* *V. tit.* Marszałek.

Hetmaná władzą tamże. *V. tit.* Hetman.

W Inflantciech, y Kurlandyey, Religiei Kátholickiei Rzymskiej, bezpieczeństwa &c. *V. tit.* Religia Kátholicka.

Inflantkim Kościołom Kátholickim Rzymskim, wszystkie Práwa approbowáno. *V. tit.* Kościoły.

Inhibitia. *Vide tit. Sady. tit. Kancellarya.*

Instructarę Celny. *V. tit. Clo.*

INTERREGNUM

Interregnum, po śmierci Krola Augusta, przypádło *in A. 1572. fol. 207. tit.* Káptur.

Sub hoc Interregno, Kápturem Krákovskim, wárują: ktoby gwałty,

ty, náiazdy, łupieztwa, y inne swawolenstwa czynił, Prawem się nie kontentował; przeciwko takiemu, ná zniszczenie iego, tak ná ciebie, iáko y ná máiętności, wszyscy społem, lubo y iedná iákąkolwiek część, do którychby tylko pierwey, o takim swawolenstwie, przyszła wiadomość, pod wiara y pocziwością swoią, bez fałszu y zdrády powstać, y skutkiem wypełnić to powinni; żadnemu takiemu, ani ráda, ani żadną przychylnością, by też krwią y iákim powinnowáctwem złączeni im, byli, życziwemi się nie pokazuiąc. *Ibid.*

Znowu *Confederatione generali Varsaviensi, sub eodem Interregno*, warunek pokoju, sprawiedliwości, porządku, y obrony Rzeczyp. postanowiono. *A. 1573. fol. 208. tit. Confederatio generalis Varsaviensis.*

Interregnum, po Krolu Henryku, *publicatum in A. 1575. fol. 230. tit. Literæ Significatorie.*

Cesarz Chrzesciáński, y Arcy Xiążę Rákuski Ernest, affectuiá Krolestwa, ále *reijciuntur*. *Ibid. fol. 231. §. Ale isz.*

Polacy zaś, Kostká Woiewodá Sandomirski, y Tenczynski, Woiewodá Belski, ná Krolestwo *postulantur*, ále nie chcą. *Ibid. §. Co isz nad nádzieię.*

Pod *Interregnum* to, Woiewodztwo Ruskie, Woiewodá IMP. Hieronymá Sienáwskiego Káasztellaná Kámienieckiego, po śmierci IMP. Ierzego Iázłowieckiego Woiewody Ruskiego, Hetmána Koron. á Woiewodztwo Lubelskie, Káasztelánem Vr. Andrzejá Firlejá Stároste Sandomirskiego, po śmierci IMP. Stánisława Słupieckiego Káasztellaná Lubelskiego, sobie obráli. Co przyszły Krol elect approbować ma. *A. 1576. fol. 245. §. Rycerstwo wlytko.*

Interregni huius Actá wszystkie, iáko to *Confederacye*, warunki, prawne postęпки, approbowáno. A ktoreby ieszcze *ad ultimam executionem* nie były przywiedzione; te Stárostownie, y ich Vrzędy, z powinności swych Vrzędow, *solitis gradibus juris*, exequować powinni. Oprocz Kápturow Ziemie Dobrzyńskiej, ktore przed Henrykiem Krolém, dla nieporządku, nie dochodziły, y *cum consensu* támeicznego Rycerstwa są znieśione. Wszystkie także postęпки w Wiskiej Ziemi, zá zlym wykládem warunku Wárszawskiego, uczynione z kásłowáno. *ibid. f. 295. tit. Interregni Acta approbantur.*

Krzywdy, y szkody *interea* poczynione, kázdemu według *conditicy*, y według Práva pospolitego, máią być nágradzáne, *cum pœnis, in Statuto, de scriptis. ibid.*

Interregnum, po śmierci Krolá Stephána, przypádło *in A. 1586. fol. 399. tit. Confederatio.*

Confederatia w Krákanie, *sub hoc Interregno, cum reassumptione* starych Kápturow, dla zátrzymánia pokoju pospolitego *domi & foris. ibid.*

A po-

A potym Generalna Wárszawska, w ktorey rząd, sprawiedliwość, y obroná Rzeczyposp. namowiona. *A. 1587. fol. 407. §. My Rady. W teyże, y w inszych po tym, termin obierania nowego Krolá praepgitur. ibid. f. 414. §. Vpátruiać.*

Consultacye Proszowskie, ná Okázowaniu, *de eodem Interregni statu* czynione. *ibid. f. 419. §. Rady Koronne.*

Consultacye Woiewodztwa Sędomierskiego, o tymże. *ibid. f. 422. tit. Consultacye.*

Tegosz Woiewodztwa, drugie Consultacye. *ibid. f. 424. tit. Drugie.*

Szkody, *ex causa publica*, komukolwiek, pod to *Interregnum*, poczynione, *ex bonis rebellium* máią być nagrądzane. *A. 1588. fol. 474. tit. Nagrodá vszkodzonych.*

A ktoreby żołnierz, *priuata libidine*, poczynił; v Hetmáná vszkodzony ma ich dochodzić. *Ibid.*

Interregnum, po śmierci Krolá Zygmuntá III. przypádło *in A. 1632. tit. Confæderacya.*

Interregnum, po śmierci Krolá Władysława IV. *A. 1648.*

Interregnum, po abdicacyi Krolá Ianá Kázimierzá. *A. 1668.*

Interregnum, po śmierci Krolá Michála. *A. 1674.*

Temporibus horum Interregnorum, Confæderacye Generalne Wárszawskie, przykładem dawnieyszych Confæderacyi stanely; na ktorych także rząd, sprawiedliwość y obroná Rzeczyposp. namowiona byla.

Interregnorum A. 1632. 1648. 1668. 1674. Acta w Koronie, y W.X. Lit. Confæderacie, warunki, y prawne postęпки wszytkich Woiewodztw, Ziem, y Powiatow, dla porządku dobrego, y zachowania pokoju pospolitego, y sprawiedliwości. także Sady kápturowe, wedle pozwoloney im władzy y mocy, ná Confæderacyi Generalney Wárszawskiej postanowione, approbantur, ná Seymách Coronationis, A. 1633. 1649. 1668. 1676.

I N T R O M I S S I A

*De Intro-
mission. v.
Statut. Her-
burt. f. 220.
& sequ.*

INtromissie w dziedzictwa ábo zástawy, máią być iawnie czynione, *solemniter* publikowane, y do Akt Ziemskich, ábo Grodzkich podawane, y w pisane: z Grodzkich iednak przeniesione być máią, do Ziemskich, pod Aktem Sadowym, ná Rokách Ziemskich Powiatu własnego, gdzie dobrá przereczone leżą. Od ktorego zápisania Intromissiey w Aktách Ziemskich, wszeláka *prescripta* y dawność, we wszelákim imieniu, ná wieczność nabytym, y zástawnym, bierze początek y moc. A iesliby kto bronil Intromissiey takiey, przed Woźnym, ábo ná Dobrách przereczonych, ábo w Sądzie Ziemskim, przy wpisaniu tey Intromissiey, niechcąc iey dopuścić, z ktorychkolwiek przyczyn; takowy ma nie dopuszczenie swe

ſwe w Księgi Ziemskie zápiſać przy zeznáwaniu Woźnego tego w wiaźania. A gdzieby omieſzkał impugnować, przy zeznániu Woźnego, y wpiſowaniu zeznánia; może to vczyńić ná drugich, y ná trzecích Rokách, y przyczynę ſwego niedopuszczenia tamże wpiſać, á będą ták ważne, iákoby ie teź przy wpiſowaniu Intro-miſſiey vczyńił, y zápiſał. A po tym ſtronę przerzeczoną, ná pierwſze Roki, ábo ná wtore, á ná koniec ná trzecie, ma pozwać, o przerzeczone w wiaźanie, y o w wiedzenie, ná iego dobrá, Woźnego. A ieſliby pozwać do tego czáſu zámiernego omieſzkał; tedy ono przerzeczone w wiaźanie będzie mocne y gruntowne, *non obſtante præſatâ impugnatione*, która z tego omieſzkánia ſtrony broniący v w wiaźania nikczemnicie, y wniwecz ſię obráca. A ieſliby poſſeſſor pierwſzy, ábo ktokolwiek inny, právem ſwoim, nie w zbi-iałby przerzeczonego w wiaźania, áni by o nie onego, kto ſię w wię-zował, do Prává nie poćiągnął; iuſz muſi vſtąpić przerzeczone-mu w wiaźaniu: á wſzakże on pierwſzy poſſeſſor Práv, nie będzie mógł ſzukać, y repetować ſwey ſpráwiedliwoſci, ná onym który ſię w wiazał, w przerzeczone dziedzictwo, podług poſtępku Prává, A którybykolwiek, ná dobrá nowym Právem ábo tytułem nábyte, nie miał w wiaźania w Księgách Ziemskich w piſanego, od czáſu wyzey opiſanego, to ieſt Roku 1531. choćiaſzby tego dobrá iſtotnie dzierzał y vzywał ich, tedy mu nie idzie præſcriptia, áni da-wność Ziemſka w owych dobrách, y záwzdy mogą być wy-kupione, przez bliſkie, iákoby teſz były záſtáwne. A ſioſtry y bia-łegłowy ſzlácheckie, kiedy ſię wyrzekáią bráci ſwey, ábo po-winnym ſwym, z dobr oyczyſtych y mácieryſtych, y z ſpádkow, tym nie trzebá takiego w wiaźania: bo ie brácia právem dziedzic-znym trzymáią. *In Except. Maſou. A. 1576. fol. 305. tit.* O w wiaźaniu.

I N V A S I O

I*nuaſio domus cenſetur*, gdyby tylko kogo. w Koſciele, ná cmenta-rzu, w goſpodzie, y w domu kmiecim ná wſi, vbił, ránił, zábił. *In Except. Maſou. A. 1576. fol. 307. tit.* O Gwałcie.

Inuaſionis actio ſłuży Szláhcicowi, ktorego dom náſzto, á ránióneū o rany, ábo przyiaćiołom iego o głowę, ieſliby był zábity, w czym ma być *Scrutinium. ibid.*

Inuaſionis ſpraw proces táki ma mieć początek: Vkrzywdzony y gwałtownie náiechány ma skárgę vczyńić przed Stároſtą onego mieyſcá, ná Inwáſorá, ábo Ráptorá, á Stároſtá powinien poſłać, z Vrzędu, Woźnego ze dwiema Szláhcicámi, dla obaczenia ſzkody y gwałtu, y dla pytánia ieſli ſą winni vczynku przez ná-iazd popełnionego. Po ktorey inquiſiticy, vkrzywdzony, pozwa-wſzy Inwáſorá, do Sądu Stároſciego, ma *testimonijs* ludzi poczci-wych y dobrej ſławy pokázáć, iſz obwiniony, tę gwałt y ſzko-dę domowi iego vczyńił. A gdy pozwány pokonan będzie; trácić

De Inuaſio-ne Domus, v. Statut. Herb. f. 222

ma mąętność swoię y poczęiwość, *ipso jure & facto*: tak iednąk żeby szkody wszystkie vkrzywdzonemu, z dobr przesądzonego pierwey nągrodziwſzy, ostatek ná Krolá przypádló. *Ibid. tit. O Náiechaniu.*

Wſpráwie *inuaſionis domús*, poſt *conuictionem*, nie máią byc dawani Scrutatorowie, owſzem *conuictus*, *pœnis in Statuto de ſcriptis ſubiacebit*. Przed *conuictiá* iednąk powinno byc *ſcrutinium*. *A. 1578. fol. 336. tit. de Inuaſione domús.*

Za tumult, to ſámo ma byc rozumiano, gdyby kto mocą náiechaſ, zabiſ, ábo zraniſ, gwałt białyhgłow, náſzcie ná dom, ábo dwór Szláchecki ná gruncie mieyſkim leżący, ábo náſzcie ná goſpodę w Mieſcie v czyniſ. *A. 1598. fol. 687. tit. Reaſſumptia.*

IVRA PATRONATVS

Herburt.
f. 151. tit.
Iura
patronatus.

Iura Patronatús dáne Duchownymi oſobom *caſſantur*: áni ná potym tákie máią byc dawáne. *A. 1550. fol. 4. §.* A iſz wiele.

Iura Patronatús tak w Koronie, iáko y w WXLit. Krolowi iáko *directo Domino & Patrono*, z Práwá dawnego ſłużą, y w tey præninentiey nie powinien miec nikogo inſzego. *A. 1641. fol. 13. tit. Iura Patronatús.*

Ius Patronatús Probosťwa S. Floryana. *V. tit. Akademia.*

IVRGIELTY

Iurgielty ná ſkłádzie Bydgoſkim foli, nie máią byc dawáne: á ná-dáne *abrogantur*. *A. 1576. fol. 293. tit. Sol Ruska.*

Iurgieltow ná dobrách Stołu Krolewſkiego dánych *cognitio*, ná przyſzłym Seymie, byc ma: ná co bez pozwu *peremptorie* ſtánać powinni *Iurgieltnicy* z Práwámi ſwoiemi. A *interea* poki *cognitio* ta nie doydzie; *non derogatur* Práwu niczyiemu. *A. 1589. fol. 517. tit. Rationes Skárbu.*

Co przywodząc do executiey, poſtánowiono, áby Stároſtowie y Dzierzáwcy, nie *Iurgieltnikom*, ále do rąk Podſkárbiego one wydawali, *ſub ſolutione de ſuo & compensatione*. A Krol *pro libitu ſuo*, *habita cuiusq; meritorum ratione*, z Skárbu oddawać ie roſkaże. Iednąkże *cognitio* o nich, ná przyſzły Seym odłożona. *A. 1590. fol. 577. tit. Olurgieltách.*

Iurgieltnicy w WXLit. dwie czwarte częſci *iurgieltow* ſwoich, do rąk Podſkárbiego WXLit. powinni byli dáć, *pro una vice tantum*, dla znielenia zołnierzá z konfederowanego. *A. 1613. f. 50. t. Donátywa.*

Iurgieltnicy, ná Dobrách, w ſtárych ſummach, záwiedzionych, *iurgielty* máiący, powinni byli zapláć *de ſuo*, dwie Quárćie do Rádomiá, *ſub amiſſione* *iurgieltu*. A oprocz tych, wſzyſcy powin-
ni by-

ni byli czwartą część oddać, *sub amissione* także iurgieltow. W Vniwersale Poborowym. A. 1613. §. Y iurgieltnicy.

Ci, co przeszłych nie zapłacili iurgieltow; zapłacić mają, *sub eadem pena. Ibid.*

Znowu *eodem modo*. Stáienna iednak czeladz Krolewska wolna od tey płacy zostáie. A. 1620. w Vniuersale Poborowym. §. iurgieltnicy.

Iurgielty dawne, od Krolá, *benè meritis* w WXLit. nádáne, y z Práwem się zgádzaíace, powinien Skarb zátrzymáne zapłacić, y potym corocznie, bez zátrudnienia, oddawáć ie. A. 1647. fol. 21. tit. O iurgieltách.

Iurgielty wydáwáć powinni Stároştowie y Dzierzawcy, wedle Przywileiow Krolewskich, *sub priuatione* Stároştwa, tak iáko o Quártę. O co *forum*, zá Dworem: wyiáwŹy iednak Stároştwa zniszczone, ktore iurgieltom *sufficere* nie mogá. A. 1662. fol. 10. tit. O iurgieltách.

Iurgielty z Stároştwa Kámienieckiego Mazowieckiego, przeniesiono ná Stároştwo ŁomŹyńskie. V. tit. Fundácyę.

Iurgielt záległy ná Pifarstwo Skárbowe naleŹący, Vrodz: Ciwonowi Trockiemu, ná Commissey Wileńskiey Skarb Rzeczypośp. zapłacić má. w Confæderát. Generál: Wárszaw. A. 1674. f. 22. §. Vrodzonému.

K A D V K I

KAduki Szlácheckie konfiskowáne, Krol infzey szláhcie Polskiey rozdáwáć má. A. 1562. fol. 25. tit. O Karaniu występnych. O tymŹe, Źe wolno onemi, Krolowi, száfowáć, y one rozdáwáć, ále tylko Szláhcie Polakom. *Ibid.* f. 26. tit. Dobrá ná Krolá.

O tymŹe. A. 1565. fol. 89. tit. Státut Alexándrow.

O tymŹe znowu: Ale Mieyskie káduki móŹe Krol rozdáwáć komu, y iáko chce: A gdzieby iáka wátpliwóść, o Práwie Krolewskim bylá; ná Seymie Walnym, má być o tym *cognitio*. A. 1567. f. 280. t. O dobrách *iuris*.

Reassumuntur superiores: á Kádúk po Szláhcicu, pokiby stáwáło powinnych, krewnych, *utriusq; sexus ex utriq; linea, ad octauū usque gradum consanguinitatis inclusue*, przypásć nie móŹe. O czyni *cognitio* powinna być ná Seymie. A. 1588. fol. 458. tit. O Kádúkách.

Herb. fol.
172. tit. Fi-
scus.

Kádukom mieyskim *forum* y *cognitio* zá Dworem: *Ibid.*

Z kádukow *iuste & legitime* przypádłych, długi naprzod májá być *indilute* płácone. *Ib.*

Káduki po poddánych Szlácheckich, y Duchownych, Pánom ich przypádáć májá: *saluo tamen iure propinquorum. ibid.*

Káduk ktoby nie słusznie vprosił; szkody ma nágradzić: o co *Forum plebeio competens*, á Szláchcicowi Trybunał *peremptorie inter causas officij*. A ielli do tego záfzło obelżenie vrodzenia, á niebyłoby dowiedziono; ná Szláchcica ma być nákazána *reuocatio*, y inne pčeny, przez tenże Sąd Trybunálski Koron. *ibid.*

Káduki Cudzoziemcom nie máią być dawáne; o co káždemu czynić wolno, iáko z nieosiádlým Starostą (*V. tit. Cudzoziemcy*) *A. 1607. fol. 831. tit. O Cudzoziemcách.*

O tymże; że według Cōstitutiey o tym, máią być rozdawáne. *ibid. fol. 838. tit. O Kádukách.*

Káduk w Xięstwie Litewskim, ktoby nie słusznie vprosił, á o dobra zá Dworem pozwał; támże dwieście kop Litewskich przepada, y y nakłady, *in instanti*, ktore pozwany poprzysięże, nágradzić ma: *A. 1598. fol. 698. tit. O Pozwiech Zadwornych.*

En optione strony, dochodzić tych win zá Dworem, álbo ná Trybunale, w káždym terminie. *Ibid.*

A ielli by ačtor, nie zápláciwšy tych win, y nakładow, wiechał; będzieli ośiádlý, ná máietności iego leżácej, według práwá, ma być czyniona odpráwá; á ielli nie ośiádlý; to ná sámym, y máietności iego ruchomey. *Ibid.*

A nápotym pozwy zá Dworem, ná Szláchcicá, nie máią być dawane. *V. tit. Pieczętarze.*

Káduki po Szláchcie, ktorzy *nolentes*, przy woysku Zaporowskim, pod czás zánięzania, pod Zborowem zostawáli, vproszzone zkáślowáno. A nápotym nikt tákich nie ma vprašzác, *sub nullitate Privilegiorum, & pœna quingentarum marcarum*. O co *forum* Trybunał, *inter causas conseruatas*. *A. 1650. fol. 2. tit. O Szláchcie.*

Káduk po niektórych Mieszczánách Lubelskich, przez Vr. Mácieiá Kaczorowskiego, y z innemi Towárzystwem *ad malè narrata* u Krolá IM. Ianá Kázimierzá vproszony, zkáślowáno, y pomienione Mieszczány, *ab omni impetitione* vwolniono. *A. 1658. fol. 45. tit. Vwolnienie Mieszczan Lubelskich.*

Káduki, po woyskowych Zaporowskich, y po Szláchcie, co się przy tym woysku, y przy Szwedách, przez woynę wiázali, iáko *post rebelles* vproszzone, *cassantur*, ktoremi nikt *apprehensionem* dobr, czy ic są, bronić nie ma, *sub pœna Infamie*. w Commissiey Hádýáckiey. *A. 1659. fol. 52. §. Nádto.*

O Kádukách, w Woiewodztwách, Kiiowskim, Bráčláwskim, Wołyńskim, y Czerniechowskim, *ad malè narrata*, ná dobra *juribus Caducis*, y dispositiey Krolewskiey *non obnoxia*, ták Duchowne, iáko y Swietćkie, y Dwory Szláchecckie, vproszonych. *V. tit. Dobrá:*

Káduk ná dobrá Vr. Władysławá Pogorzelskiego, Vr. Ianowi Oborskiemu Kásztellanowi Wárszáwskiemu, z Káncellárycy Koronney wydány, *vigore generalis amnistie* zkáślowáno. *A. 1662. fol. 30. tit. Zniesienie Donatiey.*

Kádu-

Káduki, po Obywátelách Woiewodztwá Witepskiego, y Mieszczańách Witepskich, ktorzy Moskwie *adhæserant*. *V. tit.* Miastá. Káduk *ad male narrata* Oycu Parfemu Tatomurowi, ná pewną część wsi Isakowá dziedziczną Vr. Márianny Tátonurowney Małżonki Vr. Alexándrá Łoweckiego Horodniczego Kiiowskiego, z Káncelaryey wydány, znieśiono. *A. 1678. f. 28. t.* Zniesienie Kádukow: Káduk, ná dobra Vr. Andrzejá Gutkowskiego, od Towárzystwá Vr. Semberká Kásztellaná Kámiennieckiego otrzymaný zkáślowáno. *A. 1662. fol. 30. tit.* Amnistia.

Kánclerz, y Podkánclerzy. *V. tit.* Pieczetarze.

Kandidat na Krolestwo. *V. tit.* Krol.

Kanon Pruski. *Vide tit.* Podatki.

K A P T V R Y

Kaptury. *V. tit.* Interregnum. & *tit.* Lauda.

Kápturow Sády. *V. tit.* Sády. & *tit.* Lauda.

Kápturow *Acta* Ziemie Bełskiej. *V. tit.* Xięgi.

Kápturu WXLit. *pro una vice* od Koró. *diuerſas*. *V. t.* Approbátia.

Kápturowi Sędziowie. *V. tit.* Sędziowie.

K A S Z T E L L A N

Kasztellan, Stárosta, áni Vrzędnikiem Ziemskim, nie może być, w swoim Woiewodztwie, oprócz Kasztellaná Krákowskiego, ktorý y Stárosta Krákowskim być może. *A. 1562. f. 23. t.* O osiadłości.

Kasztellan, Burgrabiá Krákowskim, áni Wrotniczym, być nie może. *A. 1563. fol. 42. tit.* Inne Rzeczy Constitutiey Łońskiej.

Kasztellaná Czerniechowskiego postanowiono. *A. 1633. fol. 33. tit.* Ordinacya Czerniechowska, & *A. 1635. fol. 17. tit.* Ordinacya. Temuſz mieysce, po Párnáwskim, náznáczono. *Ibid.*

Po tym postanowiono, że ma mieć mieysce w Senacie, przed Kásztellanámi Powiatowemi, po Kasztellanách Inflantskich. *A. 1641. fol. 14. tit.* Kásztellania.

Kasztellan Rypinski, żeby zá Dobrzynskim Kasztellanem, w Pospolitem ruszeniu chodził; wiecznemi czasy postanowiono. *A. 1670. fol. 25. tit.* Porządek Powiatow.

Kasztellánów *functiones*, ná Pospolitym ruszeniu, w prowadzeniu Powiatow, w czynieniu sprawiedliwości. *V. tit.* Pospolite ruszenie.

Kasztellan Inflantski, tylko ieden, *sub titulo generali* Xięstwá Inflantskiego postanowiony, y mieysce onego. *V. tit.* Inflanty.

Herlurt.
fol. 65. tit.
Castellanor.
officia.

K L A S Z T O R Y

Klasztory wszystkie, tak Zakonnikow, iáko y Zakonniczek, ná dobrách Ziemskich fundowane, w Koronie, y W. X. Lit. od wszystkich *in genere* exakcyi zolnierskich, wolne zostawác máią, *onerib*

Ecclesie & Reipub. saluū. A. 1667. fol. 45. tit. Fundacya.
 Klasztorow Pánienskich bespieczeństwo takie. Ktoby osobę iaką Pánienską do Klasztoru, ná wychowanie y ćwiczenie, dána, *sub quocunq. iuris & sanguinis pretextu*, gwałtem wziął, náwet *limina Claustri*, bez pozwolenia Pánny Starzcy przestąpił; *pœná Infamie ex recenti officioso scrutinio, ad instantiam Instigatoris, citatus*, na Seymie ma być karány. *A. 1616. fol. 12. tit. Bespieczeństwo Klasztorow.*

Pláce, ná których Klasztory, Kościoły &c. zásiádły. *V. t. Kościoły. Klasztornych dobr. Securitas. V. tit. Dobrá Duchowne.*

Klasztorowi Pánien Zakonu Præmonstráteńskiego w Płocku, Rewizor Krolewski (ktory zesłany będzie) zá wiadomością X. Biskupá, y Stárosty, Płockich, plác miał wymierzać, przy tymże Klasztorze. *A. 1598. fol. 705. tit. Wymierzenie plácu.*

Także y Klasztorowi Zakónic v S. Dominiká tamże w Płocku. *Ib.* Ale po tym inszy sposobnieyszy, Magdalenkom ná mieysce pierwszego, dla tego, że tam ten Wisłá podrywa, *ad parem longitudinem & latitudinem*, przez Rewizory, zá wiadomością X. Biskupá, y Stárosty támecznego, wymierzać kazać obiecáno. *A. 1611. fol. 10. tit. Wymierzenie mieysca.*

Tymże Magdalékom, pozwolono dobrá swoie Ciepeliowá názwáne, w Powieście Rożáńskim leżące, iako bárdzo od Klasztoru ich odległe, osobie stánu Szlacheckiego przedać, á ná to mieysce, in-*fze æquivalentia Bona* przyległ yszé, *in perpetuum* kupić, ábo záfrymárzyć. *Salus oneribus Reipub.* W czym Sądu Ziemskiego, pod ktorego jurisdiccią dobrá kupione, ábo commutowáne będą, y przed którymi powinna być resignatia, donátia, ábo commutatia, zeznána; *obligatur conscientia, ut attendant, ne lex publica circumueniatur.* *A. 1641. fol. 25. tit. Klasztor Pánienski w Płocku.*

Także grunty, y plác, do tegoż Klasztorá, w mieście Płocku, náleżące, *ab omnibus oneribus civilibus, salus oneribus Reipublicæ* v-
 wolniono, *& immunitatibus Ecclesiasticis* przypisáno. *Ibid.*

Ná zbudowanie Klasztoru Wdowiego, v Kościołá Fárskiego, w Płocku, pozwolono, ku pierwszemu, cztery kupić place, ktore o-
 raz *immunitatibus Ecclesiasticis adscribuntur.* *A. 1611. fol. 10. tit. Libertacya Klasztoru Płockiego.*

Klasztor Zakonníc S. Brigidy, y máiętności, przez Gdańszczány, odie-
 te, áby tymże Zakonnicom przywrocone były, nákazano, *sub pœ-
 na Rannitionis perpetuæ.* O co forum zá Dworem. *A. 1611. fol. 17. tit. Deklaracya Constituciey.*

Klasztorowi Pánien Zakonnych Toruńskich, *ad cognoscendas iniurias*
 onych, Rewizorow náznaczono: *appellatione à definitiva sententia,*
ad Regem, saluā manente. *A. 1616. fol. 12. tit. Rewizyá krzywd.*

Klasztorowi Pánien Zakonnych Toruńskich, Reguły S. Benedykta,
 przywi-

przywilej przez Ludolphá Koningá Mistrzá Krzyżáckiego, w Roku 1345. ná Kościół Farny, w Nowym mieście Toruniu, *cum dote adjacente* nádány, y przez Krola IM. Zygmuntá III. potwierdzony confirmowáno, y áby ténże Kościół, pomienionemu Kłasztorowi, pod woynę przeszła, *funditus* znieśionemu, ze wszytkiem budynkami do tegoż Kościoła przynależącemi, dla mieżkania, *in realem possessionem*, przez Vrzód miastá Toruniá, puszczony był, *sub pœna decem millium Hungaricalium*, nákazáno, y *forum, casu conventionis*, w Sądzie Krolewskim Zadwornym, *ad instantiam Instigatoris Reg.* naznaczono. A. 1661. fol. 33. tit. Potwierdzenie. Przyśádzono po tym ténże Kościół, pomienionym Zakonnikom, ná Sądach Relacyinych Krolewskich, y Commissarzow, dla executie Cõstitutiey, o tym, przeszłego Seymu, y tegoż Dekretu, náznaczono. V. tit. Exekucya.

Tęmusz Kłasztorowi, áby w dobrách y fundacyách aggrauatiey ni-miał, wárunek uczyniono. Y protestacye miastá Toruniá, przeciwko Seymowey Commissey, y executiey w oddaniu tymże Pánom Kościoła S. Iakubá, *legitimè juxta præscriptum Constitutionis* A. 1667. odprawioncy (V. tit. Executia) w Grodzie Kowalewskim, y w innych ktorychkolwiek Actách uczynione, zkássowáno, y ná potym onych czynić, y Vrzedom wszelakim przyjmować, nákazáno, *sub pœna duorum millium Vngaricalium*. A. 1676. fol. 36. tit. *Securitas* Pánien Zakonnych w Toruniu.

Kłasztorowi Pánien Zakonnych w Sochączewie pláce, od impedimẽtow, y podatkow wszelákich, wvolniono. A. 1609. fol. 906. tit. Pozwolenie plácow.

Kłasztor Pániński w Owińskách, od Spy, y Poradnego wiecznemi czasy wvolniono. *Saluo jure moderni possessoris*. A. 1616. fol. 37. tit. Znieśienie Spy y Poradnego.

Tęmusz pláce, ná ktorych Kościół, y Kłasztor stoi, od wszelákich podatkow y powinności, Miastu y Rzeczyposp. należących, libertowáno. A. 1635. fol. 29. tit. Kármelići.

Kłasztorowi Pánien Zakonnych w Piotrkowie, mąietność w Ziemi Sochączewskiej przedać, á infzą bliższą Kłasztoru, zá piętnásć tysięcy złotych kupić pozwolono: *salvis oneribus Reipub.* W czym *conscientia* Sądu Ziemskiego, w ktorego jurisdicciey dobrá kupować będą, *obligatur, ut attendant, ne lex publica circumueniatur*. A. 1638. fol. 42. tit. Kłasztor Pániński w Piotrkowie.

Kłasztorowi Pánien Zakonnych Łęczyckich *Ordinis Præmõstratensis*, młynik Stáromieyski, ná rzece Bzurze, przy mieście Łęczycy leżący, wiecznie conferowány. A. 1609. f. 904. t. Dániná młyná. Tęmusz, przy mieście Łęczycy Dom Smoligębinski zápisány, od wszelákich podatkow mieyskich, y Zamkowych, wvolniono. A. 1635. fol. 36. tit. Approbacya Fundacyey OO. Bernárdynow. Kłaszto-

Klasztorowi Pánien Zakonnych w Łęczycy, wieś Grzymkową, za Choćiszewo, frymárzyć pozwolono: *præuiâ reuisione*, iáko OO. Iezuytow Poznańskich. (v. tit. Iezuyći) A. 1638. fol. 43. tit. Klasztor Pánieński w Łęczycy.

Tęmusz Klasztorowi od Woiewodztwá Łęczyckiego *specialiter* złożony pobor approbowáno, z tą *conditiâ*, że go w podatki *pro Repub.* uchwalone, toż Woiewodztwo potrącać nimá, áni do coæquatiey należeć będzie. A. 1641. fol. 25. tit. Approbatia Poboru.

Klasztorowi Pánien Zakonnych Niefwieskich, fundacyą wsi Vzdy Zuchowskiey, w Woiewodztwie Minskim, także Wilżyná, Łuczna y Slobody, w Woiewodztwie Nowogrodzkim, leżących, *saluis oneribus Reipublicæ*, approbowáno. A. 1638. fol. 45. tit. Consensus zaniáń.

Klasztorowi Pánien Zakonnych w Poznaniu, ná cõmutacyą pewnych czástek w Promnie y Iágodnie, w Woiewodztwie Poznańskim, leżących, za infze dobrá, tymże czástkóm *æquiualentia*, pozwolono. *Saluis Reipub. oneribus, præuiâ quoq. reuisione*, iáko y Oycow Iezuytow Poznańskich. (v. tit. Iezuyći) A. 1638. fol. 52. tit. Klasztor Pánieński w Poznaniu.

Klasztorowi Pánien Zakonnych Reguły S. Benedykta w Poznaniu Kanieniczek cztery, ktore *in circumferentiam* onego weszły, od wszelakich podatkow wwolniono: tak iednak áby się w nich żadná *præpeditia* Mieyskim, y Generálskim intratom nie działa. A. 1659. fol. 44. tit. Klasztor Pánien Zakonnych.

Klasztorowi Pánien Kármelitánek boszych w Poznaniu pláce, ná ktorých, z Kościołem, *de noua iudice* fundowány iest, *ab oneribus Reipub.* wwolniono: piwá wárzenia, ná Klasztorná potrzebę, pozwolono, nielcuch przyległy z kámienicą inkorporowáno. *salua satisfactiõne* possessorom, ktorá, tefz Zakonnice, według decisi-cy Commissiëy, *præstare* máią. Oraz Commissiá z Káncelláry-cy Koronney wydać kazáć obiecáno. A. 1673. fol. 21. tit. Libertacya plácow.

A przed tym pozwolono im byto pláce *intm mænia* tegosz miásta kupić, *citru diminutionem prouentuum Reipub.* A. 1667. fol. 43: tit. Zakonnice.

W Confœderatíey generálney Wárszawskiey wárowáno im, áby przy libertátiey, y incorporatíey Kamienice y nielcuchá, według pomienionej Seymu przeszłego Constitutíey, od Miásta záchowane były. A Contrákt *in contrarium* postanowiony zkássowáno, y Commissiá reuifikowáno. A. 1674. fol. 30. §. Miásto Poznań.

Do tegosz Klasztoru dwie Kámieniczki w Poznaniu, naybliższe y z vliczká, inkorporowác pozwolono, to iest, Kámieniczkę Vr. Woyciechá Konstantego Brezy, Stárosty Nowodworskiego, y drugá z pláceni Kozłowym

Kozłowem, *præuiâ satisfactione* Possessorom. Także ná obchody, potrzebę Klasztorną, wárzenia piwá, y robienia słodow, *sine omni onere*, pozwolono: y te pláce, ná których pomieniony Klasztor, *juribus Ecclesiæ* inkorporowáno, *Et ab omnibus oneribus* wvolniono. Także skrzynię do ryb ná rzece pod Máfztálem nieć, y wody do tego Klasztoru przeprowadzenie, pozwolono. A. 1677. fol. 35. tit. Auctia Fundathey.

Klasztorowi Pánien Sokalskich Zakonu S. Brigidy, Przywilej od Krolá IM. Iana Kázimierzá, ná dwa Łány, Bábieniec, názwáne, dány approbowáno. *saluis oneribus Reipub. Ib. f. 25. t.* Przywilej. Tegofz poddáne ná Bábincu zostájące, od wśzelákich chlebow zolnierskich, y consistentiey, do lat dziesiąćiu wvolniono. A. 1673. fol. 22. tit. O Pánnách Zakonnych.

Zakonnikom Belskim fundacyą, *de noua mdice*, ze wsiá Stáiami, y z plácami, ná których Klasztor, y Kościół zasádzony, approbowano, *Et immunitatibus Ecclesiæ* przypisáno: *saluis oneribus Reipubl. Et Parochialibus.* A. 1647. fol. 27. tit. Approbacya.

Ná Klasztor tychże Pánien Belskich, ná przedmieściu, ogniem, przez nieprzyacielá, zniešionych, plác w fányim mieście pozwolono, y approbowáno. *saluis oneribus Reipub.* A. 1653. fol. 25. tit. Zakonnice Belskie.

Klasztorowi Pánien Zakonnych Reguły S. Dominiká Belskiemu, wieś Wolice, od chlebow zimowych, y assignacyi wśzelákich zolnierskich, *saluis oneribus Reipub.* libertowáno. A. 1667. fol. 42. tit. Wvolnienie wsi.

Klasztorowi Pánien Zakonnych Przemyskich, zá Sanem, Cómiffarze, dla wważenia szkód ich, z okázyey młyná nowo ná Sanie zbudowánego, y iázu, do gruntow Kościelnych, przyłączonego, náznáczeni, *cum potestate, ad proportionem* szkody, tęmufz Klasztorowi ordináryey, z tego młyná *quotannis* naznáczenia, *Et ultiori securitati* onego prowidowánia. A. 1658. fol. 30. tit. Pánný Zakonne Przemyskie zá Sanem.

Nie doszłá ta Commiffia: znouu iá ćisz odpráwić máią: *absentiâ nonnullorum non obstante*, byle ich szesć było; á co postanowią, ná tym strony przestawác máią. którym *forum* w Trybunále, *inter causas fisci, sine præiudicio* Dzierzáwy, náznáczono. A. 1659. fol. 42. tit. Pánný Zakonne.

Klasztoru Ołobockiego Pánińskiego wsi w Ziemi Wieluńskiej, Rewizyá náznáczono. *ibid. fol. 45. tit.* Rewizyá wsi.

Klasztoru Pánien Zakonnych Reguły S. Fránciszká w Brześciu Litewskim, w Wałách, ná plácách nowo nábytych, nowe záłożenie stwierdzono: *saluis oneribus Reipublicæ.* A. 1659. fol. 16. tit. Approbacya.

Tęmufz, żeby plác blizszy, Vrzád Grodzki wydzielił, pozwolono.

- A. 1667. fol. 74. tit. Inkorporacya wsi Ploski.
 Klasztorowi Pánien Zakonnych Brigidek w Brześciu Litewskim, Cō-
 stitutie, o funduszách iego, reassumowano, & in toto approbowá-
 no. A. 1676. fol. 22. tit. *Approbatio foundationum*.
 Klasztorne dobrá Krzemienice, Kochánow, Vzlówscyznę, Szydło-
 wiec, Pánien Zakonnych S. Brigidy. Tákże Reguły S. Cláry, Zál-
 lesie, Zarosławkę, w Powiecie Grodzińskim, y Sobiborz teyże Re-
 guły Pánien Brzesckich, iáko dziedziczne, *ab onere militari*, y od
 ássignátii Hetmáńskich wolne być deklárowáno. A w Adámo-
 wiczách przy cudownym Obrázie Mátki Bozey, grunty. y fol-
 wárk, *ab oneribus* Miałtá Grodná libertowano. A. 1677. f. 24. t. *Im-
 munitas* fundácyey.
 Klasztorne dobrá, fundácyey Ziemskiey, Pánien Zakonnych Bernár-
 dynek Brzesckich, y Bazyliánek Pinskiých, od chlebá zimowego, cō-
 sistentij, y wszelákich ciężárow zołnierskich, vwolniono. A. 1678.
 fol. 18. tit. *Immunitas* dobr.
 Temuż Klasztorowi Pánié Zakōnych Grodzińskich Reguły S. Bri-
 gidy fundácyá, *salus oneribus Reipub: & parochialibus*, ápprobowá-
 no. A. 1647. f. 16. tit. Fundácyá.
 Tychże Klasztorne dobrá, w Grodzińskĩ, Słonimskĩ, Wołkowiskĩ.
 Powiátách leżące. Tákże dobrá Zakōnic Brzesckich teyżę Regu-
 ły vbespieczono, *lege perpetua cauendo*, áby pod zadne insze nie-
 podlegały Prává, iedno pod Ziemskie, w iakim do tąd te dobrá
 ich zołtawały, y nigdy od tąd, Hetmáni y Regimentarze, Stácyi y
 chlebow náznáczac tām nie będą. Ani Chorągwie zadne stánowisk
 y noclegow odpráwować nie powinny, *sub pœnis, de disciplina mili-
 tari, sancitis*. A. 1661. fol. 18. tit. *Securitas* dobr Ziemskich.
 A poniewaz Pány Conuētú Grodzińského wzglédę pospolitego ru-
 szenia, pod čás obłidiey Grodzinskiey, z dobr swoich wšytkich,
 poštánowieniu Powiátu Wołkowiskiego dosýc wczyniły, y quit
 od Márfzałká Grodzińskiego otrzymáły; od wszelákich proces-
 sow wolne są. *ibid*.
 Klasztorne dobrá Pánien Zakonnych Reguły S. Fránciszká Grodziń-
 skich, y Kowińskich, respectu ruiny ich, *ab omnibus Reipublicæ o-
 neribus*, do lat czterech, vwolniono. A. 1667. f. 77. tit. Libertátia.
 Klasztorowi Pánien Zakonnych Grodzinskiých Reguły S. Fránciszká,
 Dekret Commissarski, w sřprawie ich, ze wsiá Stará Vlanámi, do
 Kluczá Pohánickiego należąca, ápprobowano. A. 1678. fol. 14.
 tit. *Approbatia* Dekretu.
 Temuż pláce zdawná Ziemskiemu práwu podległe, ná Podśádziu
 leżące, tákże domki pod sámem murem tegoż Klasztoru, ná mo-
 stowey vlicy, od wszelkich ciężárow mieyskich, y od gości *ex offi-
 cio* pod čás wszelkich Publik, vwolniono. *Ibid*. f. 18. tit. Ochroná
 Plácow Pánien.

Zakonnicy S. Brigidy w Grodnie fundacya, przez Iey. MP. niegdy Alexandrę z Sobieszyni Wiesiołowską Marszałkową WX. Lit. yczynioną, przez Krola IM. Władysława IV. confirmowaną reasumowano, y plące mieyskie w libertacyách, od tegoż Krola, nadanych, wyrażone, od gości *ex officio*, tak pod czas Seymu, iako y innych zjazdow publicznych y prywatnych, wiecznie wwolniono. A. 1678. f. 16. t. *Reassumptio* Constitucy.

Klasztorowi Pánien Zakonnych w Grudziądzu, wieś Turznicę, Bobrowo, wiecznemi czasy przyłączono, y ieszcze majątności za piętnaście tysięcy zł. kupić pozwolono, *salvis iuribus & oneribus Reipublicae*. A. 1638. f. 50. t. Klasztor.

Klasztorowi Pánien Zakonnych Reguły S. Fránciszka Wieluńskich pozwolono, tę częśćkę we wsi Kowalach, z posagow ich, skupić, albo zamienić, która im na przeszkodzie, y onę, gdy skupią, albo zamienią, tak iako y insze dobrą Ziemię, na którym są fundowane, od przechodow, itacyi y noclegow żołnierskich wwolniono: *salvis oneribus Ecclesiae, & Reipub.* na Seymach vchwalonych. A. 1667. f. 45. t. Panny Zakonne Wieluńskie.

Klasztorowi Zakonnicy w Wilkowie pozwolono także kupić części dziedziczne, *salvis oneribus & iuribus, bonis nobilitaribus, servitutibus* *ibid.* f. 46. t. Pozwolenie Części.

Klasztor Bolesławski Pánien Zakonnych S. Norberta *Ord. Praemonstratensis*, przy Folwarku Chotynin nazywanym, y przy młynie y stawku, przez Vr. Iana Radziciowskiego Starostę Bolesławskiego, y Małzonkę jego wstąpionych, y temusz Conuentowi w posessia puszczonych, zachowano, *salvis oneribus Ecclesiae, & Reipublicae*: tudzież fundacye approbowano. A. 1667. f. 46. t. Klasztor Bolesławski.

Temusz Klasztorowi, aby wolno było przedać y alienować pomienioną wioskę Chotynin, pozwolono. A. 1676. f. 45. t. Wieś Chotynin.

Klasztorowi Pánien Zakonnych Samborskich, wieś Brześciány nazywana, przez nieprzyjaciela spustoszona, od wszelákich contributy Rzeczyposp. y ciężarow woyskowych, do lat czterech, wwolniono. A. 1677. f. 34. t. Zakonnice.

Klasztorowi Pánien Zakonnych Reguły S. Fránciszka w Gnieźnie, Miasteczko, y wioski, od publicznych podatkow, *ex quo* ich w regestrách poborowych nimasz, także od przechodow, stanowisk, itacyi żołnierskich, assignacyi wszelákich, y chlebow zimowych, libertowano. A. 1667. f. 40. t. Approbatia.

Klasztorowi Pánien Zakonnych Przasnyskich dwie włoki, od wszelákich ciężarow prywatnych, y exacty żołnierskich libertowano, *salvis oneribus Reipublicae*. *Ibid.* f. 44. t. Vwolnie włok dwu.

Na tenże Klasztor w Przasnyszu, y pułwłoczek roli, y plác, wiecznością kupiony, od wszelákich podatkow, czynszow,

- y ángáriy vwolniono. *A. 1631. fol. 32. tit. Libertácia.*
- Klasztorowi Pánien Zakonnych Głogowskich, wioski Kundow, Hmédorz, y Kándlewo názwane, w Polfcze lezące, od pēsiy do Zā-ku Wfchowskiego, do ktorych y przed tym nie należał, vwolniono. *A. 1667. f. 44. t. Vwolnienie Pánien Zakonnych.*
- Klasztorowi Pánien Zakonnych Szrzemskich, od stánowisk, y przechodow żołnierskich, wioskę Lubiátowo názwaną, libertowano. *ibid. tit. Vwolnienie.*
- Klasztorowi Pánien Zakonnych Reguły S. Augustyná w Iárosláwui, wsi Muráwsko, Kidáłowice, y dworki w Iárosláwui z dobr dziedzi-
cznych *ad pia open* fundowane, od assignatyi Hetmáńskich, chle-
bow zimowych, y wfzelákich exakcyi żołnierskich, *salus oneribus Ecclesie & Reipub.* vwolniono- *ibid. tit. Libertatia* dobr Pánien.
Zakonnic Reguły S. Benedyktá, w Słonimie fundacyą, przez Vr.
Constántiá Iudyczą Komorowską, Podkomorzyną Wilkomirską,
vczynioną, także pláce od Krolá IM. nádane, y od sámych tychże
Pánien, v Szláchty, Mieszczan, y Zydw Słonimskich nábyte, podług
ogróniczenia, y opisania Commisłarskiego *in A. 1664. dnia 26. O-*
ctobra. in toto, salus oneribus Reipub. approbowáno. *A. 1667.*
fol. 74. tit. Approbatio Foundationis.
- Temuż Klasztorowi, wioskę Wysock názwaną, *ab omnibus oneribus*
militaribus excipowáno, y od retent stá y dzieściá zło. vwolniono.
A. 1677. fol. 17. tit. Pánny Benedyktynki.
- Klasztorowi Pánien Zakonnych Dominikanek, fundacyą przez IMP.
Alexándrá Hilarego Połubińskiego Marszałká W. X. Lit. w Wilnie,
de noua iudice, vczynioną approbowáno, y summě trzydziestu ty-
sięcy y iednego, y osmiuset zło. od Vr. Heleny Brzuchánskiey
Protáłowiczowey Pifarzowey Ziemskiey Nowogrodzkiey, ná Mo-
gilnicy, w Woiewodztwie Nowogrodzkim leżącey, ná tenże Kla-
ztor legowáną, inkorporowáno. *A. 1678. fol. 14. tit. Appro-*
bacya fundacyey Pánien Dominikanek.
- Klasztorowi Zakonnic Reguły S. Kátháryzyny Senenskiey w Kámień-
cu Podolskim, Dániná wsi Nowosiółki, *alias* Zabincow, w Woie-
wodztwie Podolskim leżącey, wiecznie conferowána. *A. 1631. fol.*
31. tit. Dánina Pánnom.
- Zakonnic Reguły S. Franciszká przy Kościele S. Michála w Wil-
nie fundacyą, przez IMP. niegdy Leoná Sápichę Woiewodę Wilēskie-
go Hetmána W. X. Lit. vczynioną, approbowáno. *salus oneribus*
Reipublice. *A. 1653. fol. 25. tit. Approbacya fundacyi.*
- Zakonnicom Wárszáwskim, pod tytułem *Visitationis Beatissime*
Virginis Marię., ná fundacyą, przez Krolowá IM. Ludowikę
Máryą, vczynioną, Dzierzáwę Kámieńcá Mázowieckiego, ze
wfzytkiem wsiámi, przypadkami, przyległóściami, & *cum jure*
patronatus, in perpetuum nádano, y dobrá te, od stácyi, przecho-
dow,

dow, y noclegow żołnierskich, *perpetuis temporibus*, vwolniono. Ktora fundacya nie ma *præjudicare Constitutioni* A. 1635. *de non alienandis bonis Terrestribus*, ani moze *tibi instabilimentum* zapisow, ktoreby *in præiudicium* teyże Constitutiey stąnęły. Iadow iednak, ktory teraz zá osobnym chodzi Przywileiem, *cum omnibus pertinentijs* inkludowác się w to nie ma. A. 1654. fol. 12. tit. Fundacya Panien Zakonnych.

Quartę tak stárą, iáko y nową, y Iurgielty Donátaryuszow Krolewskich, z tey Dzierzáwy, ná Starostwo Łomżyńskie, przeniesiono. Ktora to Quartá, *perpetuis temporibus*, Skárbu Rzeczypośp. dochodzić ma, mimo Quartę z Łomży przychodzącą. *Ibid.*

Dom w Kámieńcu, w którym Sady odprawowác się zwykły, záchowano, ná odprawowánie tam tey Ziemié Sądow, y Xiąg chowanie: ktory áby nie puśtoszał, pomienione Pánny, wiecznie poprawiác go powinne. A *in casu* ruiny álbo *incendij*; *de nouo*, swoim własnym kosztem, wystáwić go máią. O co *forum* z niemi má być *coram Loci Ordinario*. *ibid.*

Podatki wśzytkie Rzeczypośp. táńże podług dawnych zwyczajow, wydawane y wyprawowane być máią. y *seruitium militare* Rzeczypośp. ginać nie ma. *ibid.*

Po tym ná rozgraniczenie Kámieńcá Mázowieckiego, Cómmissárze dani. A. 1661. fol. 32. tit. Rozgraniczenie.

Záchowano w cále tę fundacyą, y Aót Comniissiey gránicznej pomienionych dobr, *vigore Constitutionis* A. 1661. przez Comniissárze skończony, y *legitimè & debite* excquowány z Dekretami w nim opisánemi, *in toto* wtwierdzono, y pomienione Pánny, przy ní, y gránicach przyśádzonych, y fudacyey nádanej, iáko tész samie dobra, miałeczeko ze wsiámi, *immunitatibus bonorum Terrestrium* inkorporowane, *circa jus & solitum usum* wolności dobr Ziemijskich, *in perpetuum* záchowano, y áby tych gránic *quouis pretextu iuris, vel possessionis*, żaden *ex collateralibus* nigdy wzruszáć się nie ważył, *sub rigore legum publicarum*, zákazáno. A. 1678. fol. 20. tit. Approbatia Fundacyey.

Klasztorowi Pánien Zakonnych *ritus Græci* w Márálowczyźnie w Woiewodztwie Mścisławskim, fundacyą przez Vr. Suchodolską, vczynioną approbowáno. *ibid.* fol. 14. tit. Approbacya Fundacyey Pánien Zakonnych.

Klasztorowi Pánien Kármelitánek boszych w Krákwie, dwa domki przy Krákwie z ogrodáni, ieden ná czarney roli, drugi ná nowey wsi, pod Łobzowem, w których ludzie do posługi tychże Zakonnice mieżzkáią, z ogrodow zá pomienione Zakonnice sustentuią się, *à quibus contributionibus publicis & priuatis*, także od żołnierskich exakcyi, y Stánowisk, z mieżzkańcámi tych Domkow, *in perpetuum* vwolniono, & *immunitatibus Ecclesiasticis* poddáno. A. 1676. fol. 51. tit. Libertacya Domkow. Sf3 Klaszto-

- Klasztorne wioski, y część w miasteczku Rákowcu, Pánien Zakónych Reguły S. Benedykta we Lwowie, od wszelákich *generáliter* ciężarów Rzeczyposp. *ad decennium*, od żołnierskich zaś *exákcyi*, przechodów, y *aggrauatiy*, *in perpetuum*, vwolniono: y myto w Łysienicách, Dąbrowicy, y Rákowcu, *per Priuilegia* Krolow przeszłych, pozwolone, także Prawa, Przywileie, ná *jurisdictioniá*, ná Przedmieściu Lwowskim, będącá, tępuz Klasztorowi służące *approbowáno*. *Securítatem* zaś Praw, tępuz Kościołowi, y miástu Lwowu, służących, *ab utrinq.* wárowano. *A. 1677. fol. 34. tit. Securitas* Pánien.
- Klasztor Oycow Kármelitow Poznńskich, isz zá *confirmatiá* Krolá Władysłáwá, *A. 1413.* był *in pacifica possessione* dobr názwanych Stárołká, y Czápury; przy tychże dobrách, *cum juribus* onych záchowáno: *non pręjudicando Juribus & Priuilegijs*, iesliby kto *in contrariũ* dowodnieysze pokazał. *A. 1633. f. 52. t. Approbáciya* dobr. Tymże Kármelitom Poznńskim Przywileie, z strony wolności od *contributiy* ze dwu Młynow, *approbantur. A. 1613. fol. 8. tit. Kármelitowie.*
- Klasztorowi OO. Kármelitow bosłych Wileńskich Kámienicę ná Imbárách w Wilnie, przez Ignácego Dubowiczá Burmistrzá Wileńskiego nádáná, przy wolnościách, od Krolow, pozwolonych, záchowano. *Saluis oneribus Reipub. A. 1653. fol. 26. tit. Libertáciya* kámienice.
- Klasztorowi OO. Kármelitow bosłych w Krákovie przy Kościele S. Michała, domek z ogrodem, Gwiazdowski názwany, *a quibuslibet contributionibus publicis & priuatis*, y od żołnierskich *exactiy*, y stánowisk, *in perpetuum*, vwolniono. *A. 1676. fol. 51. tit. Libertáciya* domkow.
- Klasztorowi Oycow Kármelitow bosłych w Wárszawie, *commutáciá* domku, z Wieleb. Kápitułą Wárszawską, ná plácu Bromerowskiu będącego, *approbowáno*, y wiecznemi czasy, *immunitatibus Ecclesie* inkorporowano, y od wszelkich stánowisk vwolniono. *A. 1677. f. 31. tit. Approbatia* *commutáciey.*
- Klasztorná wieś, OO. Kármelitow bosłych Pustelnikow, Páczułowice názwaná, od wszelákich Rzeczyposp. podatkow, względem tylko pustych, y przez poddáne ich, *in A. 1650.* w Grodzie Krákowskiu odprzysięzonych gruntow, cale vwolniono. *A. 1659. f. 46. tit. Przyięcie* *desertat.*
- Tesż Páczułowice ze wsiámi dwiema, Sielcem, y Zbigiem, názwanymi, od stácyi, chlebow żołnierskich, także stánowisk y przechodów wszelákich, do lat czterech, vwolniono. *Ibid.*
- Klasztorowi Oycow Kármelitow *antiquę obseruantię* Wąsłoskich, dobrá dziedziczne, w Powiećie Wiskim, kupić, *non excedendo Summam decem millium floren. Polon.* lubo ná zastawę dáć, pozwolono, y pláce w Wąsłofzu, tępuz Conuentowi legowáne y nádáne

nádane inkorporowano, *salvis oneribus Reipublicæ*. A. 1667. fol. 43. tit. Wieczność Oycow Kármelitow.

Klasztorowi Oycow Kármelitow Trębowelskich Łan ieden *mensuræ Culmensis*, Vroczyso nazwane Poryczowka, *consentiente ad id Capitaneæ Tremboulensis, jure perpetuo*, aplikowano, y dárowano. *Ibid.* f. 46. tit. Cárnelicy Trembowelscy.

Klasztorowi Władysławowskiemu Oycow Kármelitow w WXLie. przy granicy Pruskiej, fundacyey Krolowy Ceciley Renáty, od Stárostwa Iurborskiego włok dwánaście Meyfzty nazwane, pulce, w Ziemi Zmudzkiej leżące, nádano, *salvis modernis possessoribus*. *Ibid.* f. 74. tit. Incorporatio.

Kármelitom bosłym w Kámieńcu Podolskim, fundacyą, przez IMP. Woiewodę Bracławskiego, Stárostę Kamienieckiego, vczynioną *in toto* approbowano, *salvis oneribus Reipublicæ*, y nie deroguiąc nic dochodom Stárostwa Kamienieckiego. A. 1653. fol. 24. tit. Fundacya.

Kármelitom w Białyńcach fundacyą approbowano, *salvis oneribus Reipub.* *ibid.* fol. 25. tit. Approbacya Fundacyi.

Kármelitow w Oekonomiey Mohilewskiej, w Mieście Czawfzách, *in quantum sunt bona hæreditaria*, przez Vr. Mikołaiá Kázimierzá Połupietę, Pisárzá Skárbowego W.X.Lit. vczynioną fundacyą approbowano, *salvis in toto Reipub. oneribus*. *ibid.* fol. 28. tit. Fundacya.

Kármelitow *obseruantie antiquæ* fundacyą, przez Vr. Stánisławá Rzewuskiego Sędziego Ziemskiego Lwowskiego vczynioną, & *ad acta Leopoldien.* zápisaną, przychylájąc się do Constitucyey A. 1635. o Fundacyách, vchwaloney, approbowano. A. 1662. fol. 23. tit. Approbacya Fundacyey.

Kármelitom bosłym w Grodnie fundacyą, przez IMP. Andrzeiá Fráńciszká Kotowicza Kásztelláná Wileńskiego, vczynioną, *in toto* approbowano, y pláce ná tę Fundacyą skupione, ná ktorych Kościoł, Klasztor, y infze officiny, do ich wygod máią być pobudowane, od wszelákich podatkow, y ciężarow, wiecznemi czasy, vwolniono, y *Ecclesiasticis immunitatibus* przypisáno. A. 1676. fol. 13. tit. Approbatio Fundacyey.

Temusz Klasztorowi wieś Kázimierzowkę nazwaną, Práwu Ziemskiemu podległą, w Powiecie Grodzińskim leżącą, od Vr. Kázimierzá Gázuby Łowczego y Sędziego Grodzkiego Grodzinskiego, z pobożności, zápisaną: Także Przywileie Krolewskie, temusz Klasztorowi, ná rózne grunty, w Grándzicach, y pláce, Łazarzowski zá Niemnem, w mieście zaś Grodnie, do Klauzury Klasztorney vliczkę przydaną, approbowano, y one od wszelákich ciężarow, *salvis Reip. onerib⁹*, vwolniono. A. 1678. f. 17. t. Oycowie Kármelici.

Kármelitow w Mieście Lidzie fundacyą, przez Vr. Adamá Nárbutá Woysko-

- Woyskiego Lidzkiego, y Vr. Ierzego Domászewskiego, y innych, wczyniona, *in toto* approbowano, & *ab oneribus Reipub. & Ciuitatis* uwolniono. *A. 1676. fol. 13. tit. Fundatio.*
- Karmelitow w Woli Gułowskiej, w Powiecie Stężyckim, dwa Łany roli, od wszelákich exakcyi wvolniono. *A. 1667. fol. 43. tit. Libertatia* dwu Łanow.
- Kármelitow ná Wiśniczu dobrá, od przechodow zofnierskich, stánowisk, y wyciągania chlebow, wolne, ták iáko dobrá Szlacheckie, deklarowano. *ibid. fol. 48. tit. Libertatia* dobr.
- Kármelitow boslych w Przemyślu pláce, ná których Kościół, y Kłasztór stoi, od wszelákich podatkow, y powinności Miástu, y Rzeczyposp. należących, wvolniono. *A. 1635. fol. 29. tit. Kármelići.*
- Kármelitow Mściśławskich fundacyá, ná stu włok máiętności Przylepowá nazwanej, w Woiewodztwie Smolenskim leżácej, *saluis oneribus Reipub.* approbowáno. *A. 1638. fol. 43. tit. Confirmatia.*
- Kármelitom boslym fundacyá Głęboczká, *saluis juribus & oneribus Reipub.* stwierdzono, y że te máiętności, iáko Szlacheckie, nie in-
fzym; ciężaró tylko ktore ná stan Szlachecki przychodzą, podle gáćnie máią, deklarowano. *A. 1647. fol. 16. tit. Fundacya.*
- Y przed tym tákże tymże Oycom Kármelitom fundacyá tę approbowáno *in toto. A. 1641. fol. 30. tit. Confirmacya.*
- Kármelitow w Bohusławiu, IMP. Dominikowi Alexándrowi Kazánowskiemu, Woiewodzie Bráclawskiemu, fundowác pozwolono: y Comissarze, dla mieysca pokazania, y opátrzenia ich, náznáczono. *A. 1647. fol. 36. tit. Approbacya fundacyey Collegium.*
- Kármelitó w Bielsku, w Woiewodztwie Podlaski, fudacyá podług odprawionej Lustracyey, approbowáno. *A. 1667. f. 42. t. Approbacya.*
- Dominikánów Wáreckich plác, ná którym pierwey Kościół był, á teraz sześć zagrodnikow mieřzka, *ab omnibus oneribus* wvolniono. *A. 1633. fol. 48. tit. Przywilej Oycow Dominikánów Wáreckich.*
- Dominikánów w Mieście Brześciu Kujáwskim, przy Kościele S. Michała mieřzkaiącym, Woytořstwo, we wsi Rządka Wola nazwanej, do Starostwa Brzeskiego náležácej, *cum omni jure*, wiecznemi czasy, inkorporowano. *A. 1611. f. 33. t. Inkorporacya Woytořstwa.*
- A przed tym młyn Wolski rzeczony inkorporowano im. *A. 1598. fol. 700. tit. Approbacya Przywileiu.*
- Tymże plác, ktory, pod miastem Brześciem kupili, v Stánisławá Bobrowskiego, y tam poddanych nie co osádzili, approbowáno: *saluis Reipub. oneribus, & juribus Parochialibus, jurisdictioneque Ciuili, quoad bona & personas subditorum. A. 1647. fol. 22. tit. Libertatia.*
- Tymże, pewne włoki puste ná Rządkiey Woli, *præuio consensu* Starořty támečnego, *saluis oneribus Ecclesie & Reipub.* inkorporowano. *A. 1667. fol. 42. tit. Incorporatia Conuentowi.*

Dominikánom Bárskim, Przywilej Krolewski podania im Kościoła nowego S. Anny w Bárze, y ná dwie páfiece ábo grunty, przez Stárostę Bárskiego, onym oznáczone, *in toto* approbowáno. *A.* 1613. *fol.* 14. *tit.* Approbácia Przywileiu.

Dominikánom Buskim, trzecią miarę we młynie Buskim dáno, y wiecznie inkorporowáno. *ibid.* *tit.* Approbácia Przywileiu.

Dominikánom Płockim, cztery włoki w Powśinie, w Starostwie Płockim, zá consensum Dzierzawce, inkorporowáno. *A.* 1601. *fol.* 752.

Dominikánom Przemysłkim, dwa pułanki rzeczone Nieścierowski, y Ficzkowski, ná za Saniu, w Starostwie Przemysłkim, y stáwisko pušto támże leżące, pod Folwárkiem niegdy Piotrá Grzegorz-kowicá, *cum omnibus pertinentijs, & usu fructu*, zá consensum, y vstápieniem Stárosty Przemysłkiego, wiecznemu czásy, nádano. *A.* 1609. *fol.* 908. *tit.* Incorporatia dwu Pułankow.

Dominikánom Piotrkowskich, Dom od Panny Sośnickiey dárowany, *libertatibus Ecclesiasticis* przypisano. *A.* 1638. *f.* 47. *t.* Libertatia.

Dominikánom Kiiowskim, fundacją gruntu nazwanego Kotyr, zdawná od Xiążąt Kiiowskich nádanego approbowano. *ibid.* *fol.* 39. *tit.* Approbácia.

Dominikánom Mościskim dánínę Łanu roli, przy Mościskách, y trzech zagrodnikow, wiecznie conferowáno. *A.* 1616. *fol.* 36. *tit.* Dáníná Łanu roli.

Dominikánom w Miástách W.X.Lit. to iest, w Nowogrodku, Mińsku, Smoleńsku, Rieczycy, y innych, fundácie inkorporowáno, wyjąwszy kupná dobr Szlacheckich, po Constitucie 1635. *salus oneribus Reipub. omnibus.* *A.* 1638. *fol.* 47. *tit.* Confirmatia Klasztorow.

Dominikánom Wárszawskim, pozwolono *commutationem* pewnych częstek Szlacheckich, we wsi Iámielniku, w Ziemi Łukowskiey, leżącey, zá insze dobrá dziedziczne wczynić, *salus oneribus Reipub. & æquivalentia commutandorum Bonorum*, ná ktorey doyrzenie, Sąd Ziemski Wárszawski, *cum obligatione fidei* onego, náznáczono. *A.* 1667. *fol.* 48. *tit.* *Commutatio* dobr.

Tymże Dominikánom, dobrá Mlecín w Wárszawskiey, Lipniak w Łukowskiey, Seroki, w Sochaczewskiey, Ziemíách, leżące, *cum suis attinentijs*, iáko *ex natura sua* dziedziczne, od chlebow żniowych, stácyi, y inszych ciężarow żołnierskich, libertowáno, *salus oneribus Reipub.* *ibid.* *fol.* 48. *tit.* Libertatia dobr.

Dominikánom Hálickim, przy Kościele S. Anny, Pole Chorostkow nád rzeką Lipą leżące, od Stárostwá Hálickiego, wedle listu Stárosty támeicznego, dárowano, y czásy wiecznemi inkorporowano, *salus oneribus Reipub.* *Ibid.* *fol.* 44. *tit.* Incorporatia Polá.

Dominikánom w Sierádku, wieś Piaski nazwaná, dziedziczná, *recenti fundatione* aplikowaná, *salus oneribus Reipub.* przy wolnościách

dobrom inszym Ziemskim służących, *in toto* conferwowáno: *salus
servitio publico*, iako z dobr Ziemskich, & *Iuribus Reipub saluis*. Ib:
fol. 41. tit. Klasztor Oycow Dominikanow.

Dominikanom Chelmskim, Comissia z Zydami, o grunt, dana. V. tit.
Comissie.

Dominikanom Belskim, wsi, Kustoszyn, Liski, y Widkow, od chle-
bow zimowych, y wszelakich assignatyi żołnierskich, y Hetmán-
skich, libertowáno. A. 1667. fol. 42. tit. Vwolnienie wsi.

Dominikanom, w Prowincyách Siewierskich, w Czerniechowie ná
Wągrodku y Niznie, *Privilegia* fundacyey, *in toto* approbowáno.
A. 1635. fol. 36. tit. Approbacya.

Dominikanom Mereckim, wieś Kibisz, dwie włoki, y pláce miey-
skie, wiecznie conferowano. A. 1611. fol. 49. tit. Klasztor Merecki.
Tymże pewne grunty, nazwane Horodyszcz, w Woiewodztwie
Trockim, w Trakcie Mereckim leżące, *cum attinentijs*, do dawney
fundacyey tegoż Klasztorá, *salus modernis possessoribus*, & *oneri-
bus Reipub.* inkorporowano. A. 1667. fol. 76. tit. *Approbatio
Fundacyey.*

Dominikanom Grodzinskim grunty, ná Kościół, y Conuent sku-
pione, approbowáno, y one od wszelakich ciężarow, tak mieyskich,
iako y Rzeczyp. vvolniono. A. 1635. fol. 40. tit. Approbacya.

Dominikanom Kowinskim, wolne rurami w mieście Kownie do te-
goż Klasztorá wody prowadzenie, które *atiquit* mieli, y od Krolow
iest approbowáne, confirmowano, y *pœnam mille floren. in præpe-
ditiõne*, ná miasto założono. A. 1673. fol. 15. t. *Approbatio* wiosek.
Temuż dobrá, które *quocunq. jure*, od ktorychkolwiek osob zápisáne
y cedowane są, y będą, approbowáno, y plác w Kownie, Narkiewi-
czowski nazwany, z ogrodem, od iurisdictey, ciężarow wszelá-
kich, powinności mieyskich, *in perpetuum* libertowáno. A. 1678.
fol. 18. tit. *Approbatia* Conuentu.

Dominikanom *strictioris obseruantie*, w Nowey Ierozolimie, pod
Czerskiem, fundacya, przez Imię, Xiędza Stanisława Święcickie-
go, ná dobrách Święcice, w Powiecie Warszawskim leżących, *pro-
conseruatione Regni Polonie*, & *eliberatione animarum de pœnis
purgatorijs*, uczyniona, y Aćtami Grodzkimi Warszawskimi
stwierdzona, *cum suppletione quorumvis iuris in fundatione defectuũ*,
approbowáno. A. 1676. fol. 33. tit. Fundacya ná Święcicach,
do nowego Ieruzalemi.

Dominikanom *strictioris obseruantie*, w Warszawie, ná Krákovskim
przedmiesciu, przy Káplicy Moskiewskiey, fundacya, przez Kro-
le Ioh. Mćie. Kazimierzá, y Michála, uczyniona, y Przywilejami
stwierdzona, *cum iisdem Privilegijs in toto* approbowáno. Ib.
fol. 34. tit. Approbacya.

Dominikanom Wierbołowskim, przy gránicy Pruskicy, przez
IMP.

IMP. Krzysztofa Páca Kánderzá WXLit. wstąpienie wiosek, Sterkie y Oksiány nazwanych, w Powiećie Kowińskim leżących, approbowano, *saluis oneribus Reipub.* A. 1673. fol. 15. tit. *Approbatio* wiosek.

Dominikanom Orszańskim, fundacyą z domami y placami, tak w Mieście samym Orszańskim przy Kościele, iako y za Dniepreni, ná przedmieściu zakupionemi, approbowano. A. 1653. fol. 27. tit. *Approbatia*.

Dominikanom, y Iezuytom, Winnickim, wszytkie Prává approbowano, tudzież Kościoły, Szkoły, szpitale, *immunitatibus Ecclesiasticis* inkorporowano, *saluis oneribus Reipub.* y Commiszarzow, do ograniczenia ich *in circumferentia*, naznaczono. A. 1647. f. 35. tit. *Approbatia*.

Dominikanom Wafiliskim, w Powiećie Lidzkim, fundacyą z placami, na ktorych kościół, y Klasztor zasádzony, approbowano, & *immunitatibus Ecclesiasticis* przypisano, *saluis oneribus Reipub.* & *iuribus Parochialibus*, A. 1658. fol. 45. tit. *Approbatia*.

Reasumuiąc tę Constitutią, fundacyą, tymże Dominikanom, przez Vr. Limonta Sędziego Ziemskiego Lidzkiego, według Przywileiu Krolewskiego, z wioskami Ładyká y Szkordzie, także z Summą 10000. zł przez Vrodzoną Kátarzynę Abráhamowiczównę Franckiewiczową Pisárzową Polną WXLit. w dispositiá I. M Xiędzu Tyfzkiewiczowi Biskupowi Wileńskiemu daną, a przezeń Conuentowi Wafiliskiemu aplikowaną: *saluis oneribus Reipub.* & *iuribus Parochialibus*, *in toto* approbowano. A. 1662. fol. 15. tit. *Reasumptio*.

Dominikanom fundacyą, przez IMP. Mikołaiá Páca Woiewodę Trockiego, w máiętności iego dziedzicznej Chorosczy, w Powiećie Grodzińskim leżącey vczynioną, *saluis oneribus Reipublicæ*, approbowano. A. 1662. fol. 14. tit. *Approbatia*.

Dominikanom w Rosienach fundacyą approbowano, *saluis oneribus Reipublicæ*, & *Parochialibus*. A. 1647. fol. 20. tit. *Fundacya*. Znowu téż fundacyą, przez Vr. Mikołaiá Stánkiewiczá Pisárzá WXLit. y Brácią iego, erigowaną, ze wsią Oleie nazwaną, approbowano, & *immunitatibus Ecclesiasticis* przypisano. *saluis oneribus Reipublicæ*. A. 1659, fol. 17. tit. *Approbatia* Oycow Dominikanow.

Dominikanom fundacyą, przez Vr. Sámuela Dolmátá Isaykowskiego Sędziego Ziemskiego Luckiego, w dobrách dziedzicznych, w Iáłowicach y Orszynie, w Woiewodztwie Wołyńskim, w Powiećie Luckim, leżących vczynioną, *in toto*, wiecznemi czasy, approbowano. A. 1667. fol. 43. tit. *Fundacya* Oycow Dominikanow.

Dominikanom Pińskim, fundacyą, od IMP. Lukrecyey Maryey Margrábianki Strozen Kopćiowey Woiewodziny Połockiey vczynioną

czynioną approbowano, y płace ná Kościoł, y Klasztor, skupione, *immunitati Ecclesie* przyłączono, & *ab oneribus Ciuitatis* v-wolniono. *ibid. f. 73. tit. Fundacya.*

Dominikanom w Mieście Ofzmiianie, fundacya, przez Vr. Andrzeia Poczobutá Odlánskiego Pisárzá Ziemskiego Ofzmiánskiego, vczynioną approbowano, y płace tymże Dominikanom, od Fundatora skupione, *ab omnibus oneribus*, v-wolniono. *Ibid. f. 74. tit. Approbacya fundacyey.*

Dominikanom w Mieście Sieniawie, w Woiewodztwie Ruskim, fundacya, przez IMP. Mikołaiá Hieronyma Sieniawskiego, Marzałká Nadwornego Koronnego, *de noua radice*, vczynioną, *in toto* approbowano. *A. 1676. fol. 36. t. Approbatia Fundacyey.*

Dominikanom w Mścisławiu, fundacya, *de noua radice*, vczynioną, y dobrá przez Vr. Włodzimierza Dádżibogá Kámienskiego Podkomorzego Mścisławskiego, tymże Oycom resignowane approbowano, & *immunitatibus Ecclesiasticis* przyłączono, *salus oneribus Reipublice*, & *sine praeiudicio priuatorum*. *A. 1676. fol. 12. tit. Fundacya.*

Dominikanom fundacya, *de noua radice*, w Poławienie, w WXLit. vczynioną, także Przywilej *in quantum non repugnat iuri publico*, ná folwark Łomáki, do teyże fundacyey, inkorporowany, *in toto* approbowano: & *ab omni onere militari* excipowano. *Salus oneribus Reipub. Ibid. fol. 13. tit. Approbatio Fundacyey.*

Dominikanom w Prowincyey Ruskiej, ná Vle, w Woiewodztwie Połockim, fundacya, od Vr. Sámuelá Eustachiego Łukomskiego, y Vr. Bronisláwa Przysieckiego, w dobrách dziedzicznych, vczynioną approbowano. *A. 1678. f. 15. tit. Approbacya fundacyey.*

Dominikanom Trockim fundacya, tak dawną od Krolow, iáko y terážnieyszą, od IMP. Marcyaná Ogińskiego Woiewody Trockiego, *in toto* approbowano, y do Zamku bliższego Trockiego, onych reintrodukowano. *Ibid. fol. 17. t. Reintroductio Oycom Dominikanow do Trok.*

Kártuzyanow w Berezie fundacya, przez IMP. Kázimierzá Leoná Sápiehę Podkánclerzego WXLit. vczynioną approbowano, *salus oneribus Reipub. A. 1653. f. 25. t. Approbacya Fundacyi.*

Po tym, reassumuiąc tę Constitutiá, wioski Radzkiewicze, Dárguzá, Polá Rynkowskie, Przywileiem Krolewskim, nádáne, od Donátywy Symplé Quarty v-wolniono, y że tylko, *tanquam bona Terrestria*, *oneribus Reipub.* podlegac będą, deklarowano. Także od wszelákich exákcyi Woyskowych, & *ab omni grauamine militari*, *in perpetuum*, wolne vczyniono. *A. 1662. f. 14. t. Reassumptio.*

Tymże, dwie wioski, przez pomienionego IMP. Sápiehę, przydane approbowano, y inkorporowano. *A. 1673. f. 16. t. Fundacya Oycom Kártuzow.*

Kártuzy-

Kártużyánow w Gidlách, Dekretá Trybunalskie, względem ich fundácyey, *in suo robore*, zostáwuiąc, dobrá ich wszystkie, do tey fundácyey należące, iáko Ziemskie, od wszelákich stánowisk, chlebow zimowych, y pobocznych stácyi, noclegow, popásow, podwod, y wszystkich *in genere* exákcyi żołnierskich, vwolniono. *Salus oneribus Ecclesie, & Reipub.* A. 1667. f. 45. tit. Fundácyá.

Fránciszkanom Halickim, Pole Pobereże názwane, od Stárostwa Halickiego, wedle listu Stárosty támeicznego, dárowáno, y wiecznemi czásy, inkorporowáno. A. 1611. f. 35. tit. Incorporatía Polá.

Osep z máley wsi Oycow Fránciszkanow Conuentu Krákowskiego, wespol z robočizną, ktorą poddani támeczni do roku cztery rázy powinni odprawowác do Zamku; zniesiono. A. 1611. fol. 30. tit. Osep.

Fránciszkanom Kowinski, przy Kościele Pánny Máryey, ná doniy y Kámięnicę, Przywileie od Krolá Zygmunta III. w Roku 1611. nádane, *in toto* ápprobowano. A. 1621. f. 26. tit. Ápprobácyá Przywileiow.

Fránciszkanom Wáreckim, pláce, ná ktorých Kościoł, y tenże Klastor stoi, od wszelákich podatkow vwolniono, *& immunitatibus Ecclesiasticis* przypisano. A. 1635. f. 37. t. Fránciszkáni Wáreccy.

Fránciszkanom w Mieście Sanoku, grúty, y pláce, od wszelákich ciężarow tak Rzeczypośp. iáko y mieyskich, vwolniono, y *immunitatibus Ecclesie* przypisano. A. 1641. f. 27. tit. Libertácyá gruntow.

Fránciszkanom Wileńskim fundácyá ápprobowano. A. 1635. fol. 28. tit. Ápprobácyá.

Klastorowi Lelowskiemu, rolá y grúnty inkorporowano, y one, według Praw onemu, służących, od wszelákich podatkow prywatnych, wiecznie vwolniono. A. 1635. fol. 41. tit. Incorporatía grúntu.

Fránciszkanow Piotrkowskich grúnty, ná ktorých Kościoł, y Klastor zmurowáli, wolnościom Kościelnym przypisano. A. 1638. fol. 47. tit. Libertácyá Kościoła Piotrkowskiego.

Rewizyá tegoż Klastoru, przez Commissarzy, ná przeszłym Seymie, náznaczone, odprawioná ápprobowano. A. 1659. fol. 45. tit. Ápprobátia.

Fránciszkanom Piskim, Przywilej Krolewski, ná zamiánę sześciu włok Krolewskich, zá sześc włok tychże Fránciszkanow, we wsi Kozowicach, ápprobowano, *salus oneribus Reipub.* A. 1647. fol. 25. tit. Confirmátia.

Fránciszkanom w Zamościu, wieś Zaborce, w Woiewództwie Bełskim, w Powiecie Grábowieckim leżącą, ná Káplicę Loretáńską, przy Kościele ich w Zamościu; w Trybunale Lubelskim zápisaną,

y wespół tenże zapis, approbowano: *saluis oneribus Reipub.* A. 1647. fol. 16. tit. Approbacya.

Tychże dobrá Zawálow, y Zaborce, od chlebow zimowych, y assignatyi żołnierskich, y Hetmánskich, *saluis oneribus Reipub.* libertowano. A. 1667. fol. 42. tit. Vwolnienie wsi Wolice.

Fránciszkanom w Rádzieiowie, dwie wloce ná Rádzieiowie, zá vczy-nieniem cessiey, przez Dzierzawcę tániecznego, inkorporowano, *cum ea declamatione*, żeby miészczkańcy, *respectu* domow, ieżeli ná tych gruntách iáka osada stánie, *jurisdictioni civili* podlegáli. A. 1662. fol. 24. tit. Incorporatia.

Fránciszkanom Bárskim fundacyą approbowano. A. 1667. fol. 46. tit. Fránciszkaní Bárscy.

Fránciszkanom Wilénskim, prowianty, z Dzierzáwy Gieránowskiey oddawane być májá. V. tit. Artyllerya W. X. Lit.

Bernárdynom Piotrkowski, y Widawskim, pláce wszytkie, ná ktor-ych Kościoły, y Klastory są im pobudowane, od wszelakich Kro-łowi y Rzeczyposp. należących podatkow, y powinności, uwol-niono, y *immunitati Ecclesie* przypisano. A. 1641. fol. 25. tit. *Approbatio*. Klastorow.

Rewizyą tegosz Klastoru Piotrkowskiego, przez Commissarzy, ná przeszłyni Seymie, náznaczzone, odprawioną approbowano. A. 1659. fol. 45. tit. Approbacya.

Bernárdynom Ostrzeszowski, Przywiley ná plác, ná gruncie Zam-ku Ostrzeszowskiego, wydzielony, przy Kościele, approbowano, y pomieniony plac, temuż Klastorowi, wiecznemi czasy, inkorpo-rowano. A. 1633. fol. 60. tit. *Approbatio* Przywileiu.

Bernárdynom Orszańskim, pláce approbowano. A. 1653. fol. 27. tit. Approbacya.

Bernárdynom w Lucku, drogę, dla ktorey przeszkodę májá w nabo-żeństwie, inkorporowano, a infzá zá Klastorem, ná to mieysce, u-czynić zlecono. A. 1673. fol. 21. tit. Incorporatia drogi.

Bernárdynom w Leżáysku, fundacyą *in perpetuum* approbowano. A. 1678. fol. 23. tit. *Approbatio* Fundacyey.

Bernárdynom Ostrołęckim, pláce, ná ktor-ych Kościoł, y Klastor wy-stawiony, od podatkow, y ciężarow Rzeczyposp. uwolniono, y *immunitatibus Ecclesiasticis* inkorporowano. A. 1667. fol. 43. tit. Klastor.

Bernárdynom Wilénskim, Folusz dla wálenia sukien, ná ich Zakonną potrzebę, nád rzeką Wilénską, ná gruncie Krolewskim, przez IM. P. Michała Kázimierzá Pácá Woiewodę Wilenskigo, Hetmána W.X.Lit. wystawiony, przyłączono wiecznemi czasy. A. 1676. fol. 12. tit. *Approbatio* Folusza,

Commissarzy dla zrewidowania mjeyscá, ná ktor-yh Klastor Oy-cow Bernárdynow Poznańskich, y Panien Zakonnych, przy tym-

- że Klasztorze fundowanych, od nieprzyjaciela, pod czas wojny Szwedzkiej, zruinowany jest, nąznaczeni, aby wznieli jeżeliby się ten Klasztor na tymże miejscu mógł budować, bez przeszkody fortificatney Miastá; albo też inſze miejsce ſpoſobne do budowania im nąznacza. *A. 1659. fol. 44. tit. Reuilia Conuentu.*
- Bernárdynom w Sápieczynie fundacyą wczynioną approbowano, *ſaluis oneribus Reipub. A. 1653. fol. 25. tit. Approbacya Fundacyey.*
- Bernárdynom, fundacyą przez Vr. Alexandrá Hilarego Poſubieńskiego Piſarżá Polnego W. X. Lit. w Hłuſku, w Woiewodztwie Nowogrodzkim, wczynioną, approbowano, *ſ ab oneribus quibuſcunq; vwolniono. A. 1667. fol. 73. tit. Approbacya.*
- Bernárdynom ná Gorze S. Antoniego, w Powiecie Kraſnoſtáwſkim, fundacyą, przez Wieleb. Xiędzǎ Mikołaiá Swierskiego Suſſraganá Chełmskiego, wczynioną, *in toto* approbowano, *ſine præiudicio iurium, ſ ſine leſione Bonorum Terreſtrium. A. 1676. fol. 57. tit. Approbacya.*
- Bernárdynó, w mieſcie Mozyru, teraz po ruinie nieprzyjaciela wczynioną, *in toto* approbowano, y place, grunty, tak przed tym, iáko y teraz, ná tę fundacyą, nádane aplikowano, *ſ ab omnibus oneribus Reipub. ſ Ciuitatis vwolniono. Ibid. fol. 13. tit. Fundacya.*
- Bernárdynom, w mieſcie Witepsku, fundacyą przez IMP. Antoniego Chrápowieckiego. Woiewodę Witepskiego, wczynioną, y Prawo ná kámienniczkę z plácem *cum attinentijs ſ continentijs*, przez onegoż u zefzłego Stephána Piotrowiczá Burmiſtrzá Witepskiego knpio-
ną, gdzie pomienieni Bernárdyni ſá lokowani, approbowano, y też Kámienniczkę, *ab omnibus oneribus omnium Iuriſdictionum* vwolniono, y onę z plácami pomienionemi Klasztorowi ich, *perpetuis temporibus* aplikowano. *A. 1677. fol. 22. tit. Fundacya Altáryey.*
- Bernárdynom ná Przedmieſciu Łęczyckim, fundacyą, *in toto* approbowano, y place ná tę fundacyą skupione, od wſzelákich podatkow, y ciężarow, wolne wczyniono. *A. 1635. fol. 36. tit. Approbacya.*
- Bernárdynom Słoniniſkim, fundacyą, która má być przez Stároſtę Słoniſkiego nąznáczona, approbowano. *Ibidem. fol. 46. tit. Approbacya.*
- Bernárdynom w Iwiu, fundacyą, *in toto* approbowano: *ſaluis oneribus Reipub. A. 1638. fol. 49. tit. Fundacya.*
- Reformató Reguły S. Fránciſzka Krákowſkim, Kamienicę od IMP. Stániſławá Warſzyckiego Káſztellána Krákowſkiego dárowaną, ná Rogáckiey vlicy: Także dwa place, od IMP. Stániſławá Witowskiego, Sędomirskiego y IMP. Ianá Wielopolskiego, Woinickiego Káſztellánow dárowáne, z ktorych ſtála ſię miaſta z ſtro-
ny podatkow ſatisfactia; od podatkow Rzeczypoſp: wſzelákich, y mieyſkich vwolniono. *A. 1662: f. 23. t. Vwolnienie Kámiennice.*

Reformatom S. Fránciszka, Kłafztor z Przedmieścia, do miastá Sędomierzá przenieść pozwolono, *præuiá* za grunt *satisfactio* niastu. A iáko ná Przedmieściu do tąd *immunitatibus Ecclesiasticis gaudebat*, ták y tén, który w Mieście stánie, *ob omnibus oneribus, tam publicis, quam priuatis, atq; ciuilibus, in perpetuum v* wolniono. A. 1676. fol. 42. tit. Przeniesienie:

Tymże ná Przedmieściu, fundacyą, ná gruncie mieyskim, poniewaz Miastu, *natione onerum Reipub. & ciuiliu* stała się *satisfactia*, approbowáno, *& immunitatibus Ecclesiasticis* przypisáno, y od wszelákich ciężarow Rzeczyposp. y mieyskich vwolniono. A. 1678. fol. 23. tit. Approbacya fundacyey.

Tymże ruderá Zomczyńskie, które *exstant* pod Závichostem, á reparowane być nie mogą, rozebrać, y do Sędomierzá przenieść, ná murowanie Kościoła swego, przy Sędomierzu, pozwolono. *Ibid.* t. Ruiná Zomczyńska pod Závichostem.

Reformatom S. Fránciszka, w Stolcemberku przy Gdańsku, ná gruncie Wieleb. Kápituły Wrocławskiej, założonego Kłafztoru fundacyą, y Przywilej, z Kancellaryey Koronney, ná to wydány, approbowáno. A. 1676. fol. 52. tit. Approbacya fundacyey.

Reformatom S. Fránciszka, w Węgrowie, w Woiewodztwie Podlaskim, fundacyą, przez Vr. Ianá Dobrogostá Krasínskigo Referendarzá Koronnego, vczynioną approbowáno, y pláce ná których Kościół, y Kłafztor, z ogrodem, iest wystáwiony, *cum sua circumferentia*, od wszelákich Rzeczyposp. podatkow, wiecznemi czasy, vwolniono. A. 1676. f. 36. tit. Approbacya Fundacyey.

Reformatom S. Fránciszka, w Kiszporku, fundacyą, którą IMP. Ian Ignácy Bąkowski Woiewodá Małborski vczynić ma, approbowáno, y ná wymierzenie plácu, *ad sufficientiam* Kłafztoru, ténuszą IM. P. Woiewodzie moc dano, co tákże approbowáno. A. 1678. f. 26. tit. Fundacya Oycow Reformátow.

Kłafztor, ná iásney gorze Częstochowskiej Oycow *Ordinis S. Pauli Primi Eremitæ*, Piechotę, *pro præsidio* mieyscá támeicznego, závwsze chować powinien: dlaczeg° sześćdziesiąt włok w Częstochowie, y iey przyległościach leżące, do Kłafztoru tego należące, od stanowisk y stacyi wszelákich żołnierskich libertowano. A. 1652. fol. 12. tit. Vwolnienie.

Po tym Kłafztorowi ténuszą, Kłobuck Miastó Krolewskie, *cum omnibus attinentijs* inkorporowane, y wiecznemi czasy Zakonnikom támeicznym (*saluis modernis possessoribus*) oddano, pozwalając, nád to, fortes pewne w wioskách dziedzicznych w Woli Niewieckiej, w Laskach y w Białej, lubo kupnem lubo *per commutationem* dostać, á to ná większą *successive* munitią, y támeicznego mieyscá fortificacją, y dla snádniejszego ná nim *præsi*.

præsidij trzymania. Prochy takżę y armatę, ktoremi ci Zakonnicy, na potrzebę Rzeczyp. wygodzili, zapłacić im naznaczono, tudzież względem stanowisk y wybierania stacyi, Prawa dawne reallumowano, y *in toto* approbowano. A. 1658. f. 39. t. Iasna Gorá Czystaehowska.

Tegosz Klasztorá dobrá, tak dawney fundacyey, iáko y przez Constitutiá *novissimè* nádane, wszystkie *in genere & specie*, od wszelákich stanowisk zolnierskich, stacyi, przechodow, y hyberny, wolne zostawáć máia. A ktoby się ważył przeciwko Prawu temu wykroczyć; takowy *pæná trium millium marcarum Polonicarum, sub pæna Infamie, una cum refusione damnorum, in quouis Iudicio decernendá*, karany będzie. Przy tym Constitutiá, na rozgrániczenie dobr ponuienionych, od Stárostwá Krzepickiego, z Kancelláriei Koronney wydać (*V. tit. Commissie*) roskázano. A. 1676. fol. 36. tit. Iasna Gorá Czystaehowska.

Klasztorowi Oycow *Ordinis eiusdem*, w Miásteczku Brdowie, Woytostwo Brdowskie, *in perpetuum*. inkorporowano, *mediante iednák consensu possessoris*. A. 1677. fol. 32. tit. Incorporátia.

Clericorum pauperum Matris Dei Scholarum Piarum doroczną, w Zupách Wielickich, Summy tyśiáca szesćiuset zł. Polskich prouisiá approbowano, y áby *iuxta Institutum suum* vczyli, *non derogando iuribus & privilegijs Patrum Soc. Iesu*, wedle Constitutiei A. 1635. pozwolono. A. 1667. f. 43. t. Approbátia.

O fundatiei onych. *V. tit. Fundácye*.

Bázylianom w Vniey Świętey będącym, fundacyá Berezwiecká y Wirzbołowská w Woiewodztwie Połockim, *salvis iuribus Reipub.* stwierdzono, deklaruiąc, że te máiętności, iáko Szlacheckie, nie inszym, tylko ktore na stan Szlachecki przychodzą, podlegáć ciężárom máia. A. 1647. fol. 16. tit. Fundácyá.

Canonicis Regularibus de pænitentia, fundusz w Wilnie ná Zarzecu, *in toto* approbowano. *Iuribus Regalibus, Reipub. oneribusq., tum & iurisdictione Ciuili, quoad bona & personas subditorum, saluis. Ibid. f. 22. t. Approbátia.*

Klasztorowi Zakonnikow *Ordinis S. Augustini, Canonicis Regularibus*, w Wilnie ná Antokolu, fúdacýá ná Kościół SS. Piotrá y Páwła, przez IMP. Micháfa Kázimierzá Páca, Woiewodę Wileńskiego, Hetmáná W. WXLit. vczynioná, y máiętność iego oyczytá, Wídze nazwáná, w Powiećie Brácláwskim, y Kámienicę mnicytá od Burfy Ambrozyánskiey w Rynku w Wilnie, leżáce, przez niego, ná pomieniony Kościół, y Klasztor, zápisáne, approbowano, y pomienioná máiętność, iáko Prawu Ziemskiemu, y *oneribus Reipub.* podleglá, od wszelákich zolnierskich *exáctiy*, wiecznemi czasy, vwolniono, *salvis oneribus Reipub. & seruitio bellico, Iuribusq. Ciuitatis*, względem Kámienice. A. 1676. fol. 12. tit. *Approbatio Fundácyey.*

Vu

Tym

Tymże, ná erectiá pomienionego Kościoła, *medietas fructuum*, z Tártaku y cegielnie, *post fata* tegoż IMP. Woiewody Wileń. do lat sześciu, należeć będzie. *V. tit. Artylleria WXLit.*

Augustynianom Lubelskim, Przywilej ná grunt pewny, Kłafztorowi ich przyległy, od Miasta Lubliná, *mediante approbatione* Krolá IM. Iana Kázimierzá, *cum omnibus* gruntu tego *attinentijs, in perpetuum* dárowany: Takze Przywilej dawny, ná Łan roli, Słufzczynski, názwany, we wsi Krolewskiey Tátáru, do Stárostwá Lubelskiego należącey, ktorey Vr. niegdy Ián Moszkowski Vices gerent Grodzki Lubelski, *in possessione* będąc, wstąpił, *in toto* ápprobowáno, y ténże Łan *immunitatibus Ecclesiasticis* inkorporowano. *Salus oneribus Reipub. A. 1667. fol. 47. tit. Approbacya gruntow.*

Augustynianom Ciechanowskim, dwie włoki támże, od spy Stárosćie należącey, y od innych wszytkich ciężarow prywatnych mieyskich, *salus oneribus Reipub.* wwolniono. *Ibidem. fol. 44. tit. Vwolnienie włok dwu.*

Augustynianom Wieluńskim, fundacya, y wszytkie, ná dobrá, onyni służące Zapisy, Zamiány, Práwa, y Przywileie, w ktorych zwywaniu dotąd zostáią, ápprobowáno. *salus per omnia oneribus Reipub. A. 1677. fol. 36. tit. Approbacya Fundacyey Conuentu.*

Augustynianom Wárszawskim, Kámieniczkę z Kłafztorem ich złączoną, *immunitatibus Ecclesiasticis*, ná wieczne czasy, przypisano, y libertatiá od Krolá IM. Micháfa, oneyże nadaną ápprobowáno. *Ibid. t. Oycowie Augustyniani.*

Augustynianom Pilznienskim, role Rzeczypośp. pušte, Zimroszowska, y Klefzkowska, nádáno, y od wszelákich powinności wwolniono. *Ibid. fol. 40. tit. Oycowie Augustyniani.*

Augustynianom, nowo w W. X. Lit. funduiącym się, Przywilej Krolewski, ná pláce, w Wilnie, pušte, dáný ápprobowáno. *A. 1678. fol. 14. tit. Approbatia Oycom.*

Augustynianom w Brześciu Litewskim, Constitutie o funduszách, *in toto* ápprobowáno. *A. 1676. fol. 22. tit. Approbatio Foundationum.*

Augustynianom, Przywilej ná fundacya Kłafztorá, y Kościoła, *de noua indice*, w Białey Cerkwiey, ápprobowáno. *A. 1667. fol. 40. tit. Approbatia.*

Kłafztorowi OO. Kámeldulow, ktory Krol IM. Władysław IV. *exsoluendo vota sua*, po woynách, Moskiewskiey, y Tureckiey, w boru, pod Wárszawą, rzeczonym Krolewskim, za pozwoleniem wszech Stanow, fundował, grunt wszytek iáko opárkániony będzie, y mfy n názwany Rudá, ze wszytkiem przyległościami, ná tén czas do niego należacemi; także y wieś Krolewska Polkow, dárowano, y *Ecclesiasticis immunitatibus* przypisano. *A. 1641. fol. 12. tit. Fundacya.* Tymże, wszytkie Przywileie, od Krolow, Władysławá IV. y Iana Kázimierzá

Kázimierzá, nádane, *in omnibus punctis, clausulis*, z Commissiá A. 1659. odgraniczenia gruntow od Stároftwá Wárfzawskiego, approbowano: Także przewoz Zeránski pod Kłafztorem będący, wiecznemi czasy, do tegoż Kłafztora inkorporowano. *Auctionem* zaś fundácyey, ná terázniejszy Scymie, pozwoloná, w krotce deklarowác obiecáno. A. 1667. fol. 48. tit. *Approbatio Privilegiorum*. V. tit. *Dobra*.

Kámeldulom, na Srebrney gorze przy Krákovie, od IMP. niegdy Mi-kołáia Wolskiego Márfzalká W. Koronnego, ná Ziemskich, y dziedzicznych dobrách, vczynioná fundácyá, *in toto* approbowano, & *immunitatibus Ecclesiasticis* inkorporowano. A. 1667. fol. 49. tit. *Approbatia Fundacyey*.

Kámelduloni fundácyá, przez IMP. Krzysztofá Páca Kánclerzá W. W. X. Lit. w pewnych dobrách dziedzicznych, w W. X. Lit. leżących, y ze wsiámi Krolewskiemí, iesliby ie do tego przyłączyć chciał, *salvis oneribus Reip.* approbowano. A. 1662. fol. 15. t. *Approbatio*. Tymże Oycom Kámeldulom w W. X. Lit. *in Monte Pacis* alias w Pozafciu, od tegoż IMP. Krzysztofá Páca Kánclerzá W. W. X. Lit. vczynioná fundácyá, reassumuiąc pomienioná Constitutiá, ze wsiámi, práwu Ziemskiemu służącemi, Szlaywie y Rogole názwanemi, y ich poddánemi, grútami &c. *in toto* approbowano. Wioski zaś Woyfwidowek máły alias Pokolnifzki y Wieszkuny, od Krolá, onym *perenniter per Privilegium* nádane, że iusz *cessant esse Bona Regalia*, od Donatywy Symple Quárty vwolniono, y że tylko *oneribus Reipub.* iáko *Bona Terrestria* podlegác będą, *consequentér* od wfzytkich exactiy, woyskowych consistentiy, wybierania chlebow, noclegow, & *ab omni militari onere*, *in perpetuum libent* & *immunia* deklarowano. Także máietność Dufzmiány y Iackowsk, w Woiewodztwie Trockim leżące, Práwu Ziemskiemu podległe, *ex tunc* tey fundacyey, od pomienionego IMP. Kánclerzá W. X. Lit. nabyte, y tymże Oycom Kámeldulow zápisane y przyznane, z folwárkami, wsiámi, puszczami, ieżiorami, łakami, y ze wfzytkiemí, *in genere*, do tych máietności przynależytościámi, także wlewkami prawnemi, Dekretem Assessorskim, *in A. presenti* 1667. ferowanym, approbowano, & *ad Montem Pacis* przyłączono. Dáiąc moc, *eandem foundationem*, zwysz rzeczonemu Kánclerzowi W. X. Lit. y každemu, ktoby chciał, *augendi*, co *pro conclusione Constit.* 1635. (V. tit. *Fundacye*) nie ma być rozumiano. A. 1667. fol. 72. tit. *Reassumptio*.

Temuż Kłafztorowi, plác, w Mieście Kownie, od Vr. Marciná Wulfowiczá *Medicinae* Doktora zápisany, wtwierdzono, y *ab oneribus Civitatis* libertowano. *Ibid.*

Kámeldulom, ná Gorze Swiętych Piáciu Męczennikow, przy Kázimierzu, w Woiewodztwie Káliskim, w Powieccie Konin-

skim, fudacyą, *de noua radice*, przez IMP. niegdy Woyciechą Kądziłłowskiego Kąsztellaną Inowrocławskiego: Tudzież auctią teyże fudacyey, przez Vr. niegdy Zygmuntą Świętskiego Łowczego Inowrocławskiego vczynioną (*salua exceptione sylvarum & nemorum, pro haeredibus bonorū Szewce, reservata, & saluis Reipub. oneribus, in toto* approbowano. A. 1678. fol. 38. tit. Approbacya Fundacyey.

Kameldulom, fundacyą w Powiecie Grodzinskim, w dobrach Wygrach, approbowano. A. 1667. fol. 72. tit. Approbatio.

Zakonnikow *Ordinis Beati Ioannis Dei*, vulgò Bonifratellow, z Lefzną przeniesienie, y fundacyą nową, przez IMP. Ianą Andrzeiá Morfztyną Podskarbiego W. Koronnego, y Vr. niegdy Tobiášą Morfztyną Łowczego Koronnego, w Warzawie, na Przedmieściu Krakowskim, vczynioną, *in toto* approbowano. *Ibid.* fol. 31. tit. Oycowie Bonifratelle.

Tymże, w Przemyślu fundacyą, przez Vr. Piotrá Páwłá Mniszka Píszarzą Ziemskiego Przemyśkiego, vczynioną, *in toto* approbowano, y plác tamże nád Sanem, przez niego kupiony, Zupą názwany, na zbudowanie kościoła, y Klasztorá, onym aplikowano, y *ab oneribus Reipub. & Ciuitatis* vwolniono. A. 1673. f. 20. t. Fundacya.

Tymże, w Łucku, fudacyą approbowano, y grunty przez nich skupione, od jurisdictey micyskiej vwolniono, *saluis oneribus Reip. & ciuilibus*, do ktorych tylko poddáni ich należec máią. A. 1647. fol. 39. tit. Approbacya.

Tymże, w Łucku, grunt pewny, przez Commissarze Rzeczyposp. w Stárostwie Łuckim, we wsi Krasnym, będący, według Lustracyey, gdzie Cegielnia tychże Zakonnikow, y figurá bywałá, conferowáno, y *liberum usum fructum* z gruntu tego, iáki sobie wynaydą, pozwolono. Tákże pláce w Mieście Łucku, *in possessione legitima* tegoż Conuentu, będące approbowano, *& à jurisdictionibus Capitaneatus & Magistratus*, to oboie vwolniono, *saluis oneribus Reipub.* A. 1676. fol. 52. tit. Approbacya gruntu.

Dla Bonifratellow w Kámieńcu Podolskim, Dwór Szlachecki kupić pozwolono, y summy ná dobrach pewnych zostájące náznaczono, y fundacyą onych approbowano. A. 1667. fol. 41. tit. Fundacya.

Tymże, w Nowogrodku, fudacyą approbowano, y gruntá, y place, do Klasztorá ich należące, *debitá iuris regulá* nabyte, libertowano, *saluis oneribus Reipub.* A. 1677. fol. 23. tit. Approbacya.

Klasztorom tegoż Zakonu, w Lublinie, w Krasnym Stáwie, y Zamościu, fundacyą, przez Wieleb. niegdy Mikołaiá Swierskiego Suffraganá Chelmskiego, vczynioną approbowano. Y Domkow siedm w Lublinie, na Przedmieściu Krakowskim, ktore dla rozprzeźtrzenienia Klasztorá, *proprijs legatis*, są pokupione, tákże między niemi vliczkę iedną, ktora teraz wátem od miásta iest zgubiona, dla ob-
szerniey-

szernieyszego cmentarza, y oraz przyczynioną fundacykę Zakulskiego, na Wiotkowie, y z przykupnemi gruntami (oproc załatwionych) do tegoż Klasztoru inkorporowano, *Et immunitatibus Ecclesiasticis* przypisano, *saluis oneribus Reipubl. & Civilibus. Ibid. fol. 36. tit. Approbacya Fundacyey.*

Klasztorowi tegoż Zakonu, we Gdańsku fundacyą, przez Vr. Iana Tešmerę Sekretarza Krolewskiego, vczynioną, wiecznemi czasy, approbowano, *saluis oneribus Reipub. A. 1678. f. 26. tit. Approbatio Fundacyey.*

Klasztorowi, *alias* Monasterowi Krechowskiemu, przy Cerkwi *Transfigurationis Christi*, dobrą, y prawą wszytkie approbowano, y Cerkiewnym wolnościom wiecznie przypisano. *A. 1659. fol. 59. tit. Monaster Krechowski.*

Tęże po tym, przy prawach, y gruntach, y Commisliach wywiezionych, *perpetuo* zachowany. *A. 1667. fol. 48. tit. Monaster. Monasterowi Świętego Heliasza Proroka, w Woiewodztwie Czerwiechowskim, fundacyą, ze wszytkiem gruntami, y dobrami do tego Monastera nadanemi, approbowano. A. 1659. fol. 59. tit. Monaster S. Heliasza.*

Monasterowi Lawrowskiemu założenia S. Onophrego, w Ziemi Przemyskiej leżacemu, Prawą, Przywileie nadane, z wioską Nączušką approbowano. *A. 1667. f. 48. t. Monaster Lawrowski.*

Klasztorowi *alias* Monasterowi, y Cerkwie Zyrowickiej, Oycow Bazylianow w Vniey S. będących, dobra Bulę *cum attinentijs*, w Powiecie Slonimskim leżące, wiecznem prawem, dano, y inkorporowano. *saluis oneribus Reipub. & juribus modernorum possessorum. Ib. fol. 73. tit. Fundacya Zyrowicz.*

Monaster S. Barbary w Pińsku, tak od podatkow, iako też wszytkich Rzeczyp. y żołnierskich ciężarow, na lat cztery, libertowano. Na terażnieyszym iednak Seymie vchwalone podatki wydać maia. *Ibid. fol. 75. tit. Libertacya Monastera.*

Monasterowi Pieczárskiemu Kiiowskiemu, y Prawą, y Przywileie, tak od Krolow Polskich, iako y innych Collatorow, y Benefactorow, względem dobr pewnych, nadane, *in toto*, approbowano, y przy dzierzawie dobr Grodek, Obarów, w Woiewodztwie Wołyńskim, y Dzieczołowice, Lulence, Corkow, Borsuki, y Tarasowicze, w WXLit. leżących, *antiquitus* do pomienionego Monastera należących, wiecznemi czasy, zachowano. *A. 1676. fol. 57. tit. Monaster Pieczárski.*

Klasztorowi OO. *Cisterciensium* fundacyą, przez Vr. Ostáphianą Tyškiewicę Podkomorzego Brzeskiego, w majątności jego dziedzicznej Wisztyczach w Woiewodztwie Brzeskim W. X. Lit. leżącey, vczynioną approbowano. *A. 1678. fol. 14. tit. Approbacya Fundacyey.*

Klasztorow w Piotrkowie Reuifia. *V. tit. Reuifia.*

Dispositia Nieporeta, y Bialoleki, Krolowi IM. Ianowi Kázimierzowi pozwolona. V. tit. Dobrá.

K L E C I

KLeći, do Prává, máią być przypuszczáni. *A. 1562. fol. 29. tit. O niedopuszczeniu.*

K L E Y N O T Y

Kleynoty Rzeczypospolitey, ná potrzebę publiczną zařtawić pozwolono: tak iednak, aby z poborow, ná terážnieyszym Seymie, vchwalonych wykupione były. *A. 1601. fol. 733. tit. Opátrzenie.*

Kleynoty Rzeczypospolitey, u Krolá IM. Ianá Kázimierzá, w dlugu deponowane, *præuiá satisfactiõne*, wroćić się do Skárbu máią. *A. 1667. fol. 14. tit. Affecuratiã.*

Kleynotow żadnych, ani *prinatim*, ani *publicè*, tak w Koronie, iáko y w W.X.Lit. przedawác nikt nie ma, *sub pœna confiscatione*. O co Stárořtá nieyřcá, *ad delationem cuiusvis*, cxeukcyá czynić powinien, *sub pœna centum marcar: ad instantiam delatoris*, ná Trybunale *persõluenda*. *A. 1620. fol. 10. tit. Pretia rerum.*

Znowu o tymże. *Vide tit. Kupcy.*

Ze plebey nie máią Kleynotow záżywác. *Vide tit. Mieszczanie.*

K O C E

KOce, Sąd Ziemski Lubelski, y Piotrkowski, odbierác ma, ná Trybunale, y Sędziom inřzym odsyľác. *A. 1578. fol. 330. tit. Powinnořć Sądu.*

Tákże Podkomorskie y Stárořćine. y tymże Vrředom oddawác ie ma. *A. 1598. fol. 692. tit. O Kocách.*

Sáni Sędziowie, y Vrředy, mogą ie odbierác, ábo ich Plenipotentowie zápisáni, bez impedimentu Trybunálistow, y Ziemskiego Sądu. *A. 1613. fol. 34. tit. Kocow exakcyã.*

Trybunálistowie przywłasczác ich sobie, *etiã inter causas conseratas*, nie máią, ale ie oddawác, iáko wyzey, komu należą, powinni. *A. 1616. fol. 7. tit. O Kocách.*

Kocow, w Mázowieckim Woiewodztwie, nie mářz, *per Excepta Masou*. *A. 1576. fol. 298. tit. o Appellacyách.*

WWoiewodztwách, Wołyńskim, Kijowskim, Brácfáwskim, znieřieno ie, á ná to nieyřce, ktoby vpornie appellował, dwie kopie grořzy Litewskich, Sądowi, á nie řtronie, plácíc ma. *A. 1593. fol. 644. tit. O Kocách.*

Po tym

Po tym porównano te Woiewodztwa, z infzemi Woiewodztwami Koronnemi, deklaruiąc, iż koc Grodzki, taler, á Ziemski, trzy grzywny, dawać powinni. *A. 1601. fol. 744. tit. o Płaceniu.*

O tymże: a Sąd Ziemski Lubelski, ma one Sędziom pomienionych Woiewodztw oddawać tak, iako infzym Koronnym. *A. 1607. f. 855. tit. O Kocach.*

Koce Sędziom Woiewodzym Płockim, trzy wiárdunki, w monecie *A. 1601. fol. 752. tit. Koce.*

Komory celne. *V. tit. Clo.*

Komornikowie Ziemscy. *Vide. tit. Podkomorzy.*

K O N I E

Konie, przez Kupce, ani przez Zydy, nie mają być wywodzone: czego Stároştowie przestrzegać mają. *A. 1550. fol. 5. §. Konie.*

O tymże: A Stároştowie, y Celnicy, zabierać ie mają, y nie przepuszczać, *sub pœna ducentarum marcarum*; á iesliby się Pisarz Celny przepuścić ie wazył; siedzeniem w wiezy, przez dwánaście niedziel, karany być ma. *A. 1557. fol. 10. §. Aby Konie.*

Reassumuntur superiora, sub confiscatione koni. *A. 1620. fol. 14. t.* O niewywodzeniu koni.

Y znowu *reassumuntur eadem*, z tą deklaracyą, że te konie Stároştowie należeć mają. *A. 1647. f. 7. t. O niewywodzeniu.*

Koniami Zydzki kupczyć nie mają, pod obietzzeniem, y vtracenię koni: á Stároştowie imać ich powinni. *A. 1557. f. 10. §. A Zydowie.*

Konie z Węgier, ábo z kąd inąd, nie mają być przedawane, tylko ná iarmarkach, á Stároştowie, nie mają Szlachcie bronić, wolnego kupowania, za innym sposobem, *sub pœna centum marcarum*. O co przed Krolem, ábo w Grodzie, *peremptorie in primo citationis termino*, Stároştowie, pozwani spráwić się powinni, y *pœnam luere*, ktorey *medietas pisco Regio*, á druga *medietas* stronie *cedere* ma. *Ibid. f. 11. §. Konie ktore z Węgier.*

Do Węgier, ktoby po nie iezdził, ábo posyłał, *quocunq; prætextu*, Stároştowie y celnicy, *non habito respectu Literarum Regiarum* zabierać ie mają, *sub pœna 14. marcarum peremptorie, in quocunq; Officio Castrensi sui Palatinatus, ad instantiam cuiusvis, in primo citationis termino luenda.* *A. 1578. f. 336. tit. O Przekupniach winá y koni.*

K O R C E

Korce, w Mieściech, w ratuszách, spráwiedliwey miáry, y darmo wydawane ludziom do mierzenia być mają. *A. 1550. fol. 7. §. Iż nie mále vciáżenie.*

Nie infzemi korcami mierzać powinno, tylko temi, co ná ratuszu. *Ibid.*

Herbert. fol. 112. t. Equus & t. Equi: ne ducantur.

Ilem. fol. 163.

Herbert. fol. 285. t. Modj.

Ten

Tęń co przedać mierzać ma, nie tęń co kupuie. *Ibid.*

Znowu o tymże, iż tęń co przedać, sam mierzać y strychowąć ma, nie tęń co kupuie. *A. 1616. fol. 10. tit. Korce.*

Znowu y o tym, iż korce, na ratuszach, pomierne, y darmo każdemu potrzebującemu dawane być mają. *Ibid.*

Wkądym Woiewodztwie, a w Ruskim, y Mázowieckim, Woiewodztwach w każdej Ziemi, iednaki być ma, iaki jest w Mieście onego Woiewodztwa, abo Ziemi Ruskiego, y Mázowieckiego Woiewodztw. *A. 1565. fol. 95. §. Korzec.*

O tymże: Woiewodowie, każdy w swoiey jurisdicciey, korce y miary wyrownać mają. *A. 1588. fol. 489. tit. Miara.*

O tymże: *Specialiter* Woiewodztwu Krákowskiemu, aby iako w Krákowie tak y w miasteczkách tegosz Woiewodztwa, iednaki korzec, y miara, były. *A. 1598. fol. 707. tit. Miara iednaka.*

W Kuiáwskim, Łeczyckim, y Plockim Woiewodztwie, Vrzęd Woiewodzy ma *facultatem* karać, Miastá, o podwyższenie miar, y o to, ktoby zboza strychowąć nie dopuścił. *A. 1601. fol. 752. tit. O Korcach.*

W Woiewodztwie Sędomirskim, w Mieściach Krolewskich, Duchownych y Swietckich, korzec iednaki, Podwoiewodzeniu wymierzać kazano. *A. 1611. fol. 37. tit. Korce.*

Y w Woiewodztwach, Mázowieckim, y Kráowskim, wszędzie iednaki być ma. *A. 1613. fol. 18. tit. Porównanie Korcow.*

Po tym postanowiono, iż korce, miary, y wagi, we wszystkich Miastách, Miasteczkách Koronnych, tak Krolewskich, iako y Duchownych, y Szlacheckich, w każdym Woiewodztwie, iednaki być mają, według korca, głównego Miastá, każdego Woiewodztwa, y Ziemi. Czego Vrzędy Woiewodze, y Stárościne doglądać, & *in exequutionem* przywieść w pulroczu powinni, *sub pœna, contra negligentes Officiales, Legibus, descripta, in Iudicio Tribunalitio, ad cuiusvis instantiã, repetenda.* A gdzieby *Officium* Woiewodze w tym było *remissũ*; Stárostawie mieysc, powinność dozoru tego, abo Vrzędy ich, wypelniać mają, *sub ipsdem pœnis.* Excipiuntur spy, y miary Stárostaw, y Duchownych. *A. 1616. fol. 10. tit. Korce.*

Znowu o tymże, *cum hac declamatione*, iż Vrzędy mieyskie mają przestrzegać tego, y *Constitutia* tę naydaley do fześci niedziel, do exekucyey przywieść, y miary od miar głównego Miastá y Ziemi, różne poznościć, a nowe pomierne, cechą głównego Miastá pochowane, na ratuszu mieć, y darmo ie każdemu potrzebującemu dawać: Mieśczan, ktorzyby infze miary w domách swych mieć, y onemi mierzać wazyli się, winą czternastu grzywien karać. Czego gdyby do skutku, *intm præfixum tempus*, nieprzywiedli; winą ita grzywien karani być mają, w Grodzi, *esine quavis appellatione & illius prosecutione*; ktorey winy *medieast* tęmuż Vrzędowi Grodzkiemu

kiemu, á druga stronie *cedere* ma. A 1633. fol. 38. tit. O korcách. A w Miáštách gównych, áby miar nie podnoszono, áni vmniey-
szano, ci ktorzy podług Constitucyey Seymu teráznieyszego, *ad pretia rerum* należą, doglądać máią. *ibid.*

Speciale Ziemi Dobrzyńskiej, że korzec ma być sprawiedliwie wy-
mierzony, z korcem miásta gównieyszego, y pod ratuszem wy-
stáwiony, bez wszelkiey płacy, według Constit. A. 1550. & 1565.
sub pœna centum marcarum: o eo forum ná Trybunale, *inter causas*
officij. A. 1631. f. 42. t. Porównanie.

Korzec Ziemi Zakroczymskiey, Ciechanowskiey, y Nurskiey, áby
do korcá Miásta Wárszawy był słošowany, y przez Vrzád Podwo-
iewodzy wymierzony, pozwolono, *sub pœnis*, ná Vrzád Podwoie-
wodzy, *in Constitutionibus Regni descriptis.* A. 1635. fol. 44. tit.
O Korcách,

W W.X Lit. we wszystkich Miáštách y Miasieczkách, ták Krolew-
skich, iáko y Duchownych, y Szlácheckich, w káždym Woiewodz-
twie, korzec iednáki być powinien, podług korcá gównego Miásta,
káždego Woiewodztwa, ábo Ziemi. Czego Vrzędy Woiewodze
y Stárošcine doglądać, & *in exegutionem*, przywiešć w pušroku
powinne, *sub pœna ducentarum marcarum, ad cuiusvis instantiam,*
in Iudicio Tribunalitio repetenda. Tecz korce w ratuszách pomier-
ne, y káždemu potrzebuiaćemu dawane być máią. A. 1631. fol. 39.
tit. Porównanie Korcow W.X.Lit.

Korce w Xięstwach, Ošwięcimskim, y Zatorskim. V. tit. Xięstwo
Ošwięcimskie y Zatorskie.

Plum. o Miárách inszych V. tit. Miará.

K O S C I O Ł Y

Košcioły gównie, tylko ludziom Narodu y krwie Szlácheckiey,
dawane być máią. A. 1550. fol. 4. §. Poniewáſz ná Stanie.

Košcioł Collegiaty Wárszawskiey, *aliàs* Kápitułę Wárszawską, poro-
wnano w tym, *cum Cathedralibus Ecclesijs*, áby w niey tylko *Nobiles*
personae zásiadały, mianowicie *in Prælatibus, salvis* iednák *quatu-*
or Doctõnibus Præbendis. w Exorbitacyách, ná Seymie *Electiois*
Krolá IM. Michála. A. 1669. tit. O Opáctwách.

Pláce, ná ktorych Košcioły, *Collegia*, y Klasztory, álbo Re-
zydencye Kápłáńskie, y Szpitale zásiadły, od podatkow wszelákich
wolne sá: *salua solutione contributionum,* z inszych domow. A. 1655.
fol. 32. tit. O tych plácách, ná ktorych Košcioły.

Deklárowano tę Cõstitutiá Miástu Krakowu. V. t. Miásto Krakow.

Košcielne, y Duchowne fundácy, po Statucie Alexándrowym, vczy-
nione, podległy exekucyey. V. tit. Fundácy.

Košcielne skárby, w dobrách Krolewskich, Biskupi z Stároštámi, in-

Ww

uentowác

Herburt f.
327. tit.
Plebej.

uentować mają, a w Szlacheckich dobrach, z Podawcami. A. 1557. fol. 10. §. Aby Skárby.

Kościelne, y Klasztorne dobra, nie mają być alienowane, gdzieby w Prawach y Przywilejach, przyczyn, y conditii słusznych, y o-nęmu Kościołowi pożytecznych, *probabiliter, specificè, authenticè* wyrażonych y opisanych nie było, y consensy, *quorum interest*, wedle Prawa, nie przystąpiły. Inaczej *alienata*, prawem reku-perować, *successoribus* zawždy wolno. O co *forum* w Ziem-*stwie, natione Bonorum*. Ale *ad vitæ tempus, possessores*, wzywianie dawać mogą, *citra tamen præiudicium & derogationem onerum*, onym, według Prawa, *incumbentium*. Co się ma rozumieć, y o do-brach Græckich Władcytw, y Monasterow. A. 1588. fol. 469. tit. O dobrach Kościelnych.

Kościółom bezpieczeństwo wárowáno takie. Isz ktoby kogo w ko-*ściele zabił, ranił, słowy nie wczciwemi zdespektował, & quo-*
uis modo violował; takowy, ex recenti officioso scrutinio, pænâ In-
famie karány być ma: o co *forum* ná Seymie. A. 1616. fol. 12. tit. Bezpieczeństwo Klasztorow.

Declaratur, że o słowny despekt, nie moze pozywać, ale we-
dług stárego práwá, *pro improprio* czynic. A. 1618. fol. 5. tit. De-
kláracya Constituticy.

Do Kościoła, z rufznicami chodzić, nie godzi się. V. t. Rufznice.
W Kościele, ná cmentarzu, ktoby kogo ranił, zabił; *pro inua-*
sione domús censetur. In Except. Masou. A. 1576. f. 307. t. O
Gwałcie.

Kościółom Katholickim, Inflantskim y Kurlandskim, fundusze służy-
ce approbowáno. V. t. Religia Kátholicka.

Kościółow Kátholickich Rzymskich, w Inflántciech, Plebáni, á-
by *pristinis gaudeant redditibus*, wszystkie dawne Prawá, y Przywi-
leie, od Krolow, tymże Kościołom nádane, tudzież Lustracye
Annorum 1582. 1590. 1599. reassumowáno, y approbowáno, y
Commiszarzow náznáczono, áby do tych Stárostw, kędy *ad præ-*
sens Kościołow nimáisz, ziachwászy się, *de fundis* Kościołow *in-*
quirit, grunty ná Kościoły, y Plebánie wydzielili, *& decisivè*
pro exigentia negotij decernant: czego Stárostowie bronić nie má-
ją, *sub pænis Legum*. A. 1678. fol. 10. tit. Approbatio Ko-
ściołow.

Insza znówu náznáczona Commissia, (bo támtá *partibus* zdáá się
być *genuaminoja*) z tym dokładem, áby Commiszarze obmysli-
li prowent, *pro sustentatione*, Káplánom, tak *pro victu*, iáko y *a-*
mictu. A. 1683. fol. 13. tit. Commissia.

Kościółá Kátholickiego nową erectią, w dobrach Ziemskich Liuen-
nuyzá názwánych, w Ziemi Inflántskey leżących, Vr. Leonardá
Pócieiá Sędziego Zięskiego Brzeskiego approbowano *in perpetuū*
A. 1678. fol. 14. tit. Approbacya Fundacyey. De

Do Kościoła, w Mieście Szerefzowie, ná Rożaniec, dwie włoki, y pláce dwi, od wszelákich contributyi vwolniono. *Ibid. f. 17 tit. Włok dwie.*

Kościoły Kátholickie w Kurlandzey, Nitáwski y Guldynski, z rąk Nieprzyacielskich odyskáne, áżeby *quantocyus* restaurowane były, y żeby *currentia ad victu* należące, Xiędzu Plebanowi zatrzymane, przywrocone były; ná Xiążęcia IM. Kurlandskiego włożono. *A. 1661. fol. 20. tit. Kościoła Nitáwskiego.*

Kościoła Pilznińskiego Mansionarzom, dobrá od Xiędzą Wáwrzyńca Grucyusza Proboszczá Pilznińskiego, w Stárostwie Pilznińskim, ná nich, skupione, z wyderkauffem szesćdziesiąt złotych, ná Pilźieńku zápisáných, *cum omnibus pertinentiis & usu fructu*, inkorporowano, libertuiąc przerzeczone dobrá, od wszelákich czynszow, podatkow, wiecznemi czasy. *A. 1609. fol. 908. tit. Approbatia ná Pilźieńku.*

Kościołow Kátholickich Rzymskich, y Collegij, w Orfzy, Mohilowie, y Mścisláwii, fundacye, według Przywileiow, y funduszow Krolá IM. Zygmunta III. ná to dáných, *in toto*, wiecznemi czasy, approbowáno. *A. 1616. f. 43. tit. Potwierdzenie Fundacyi Kościołow.*

Kościołowi Fárnemu Rádzieiowskiemu, włokę Lipiewska názwaną, w Stárostwie Rádzieiowskim leżącą, inkorporowano. *A. 1635. f. 39. tit. Incorporátia.*

Kościołowi, we wsi Páprotney, targowe, wiecznemi czasy, inkorporowano. *Ibid. f. 41. tit. Targowe.*

Kościołowi Topolnickiemu, w małym Celefzynku, Máietności Ziemskiej, wyderkauffowym sposoben, ábo iáko się naylepiey będzie zdáło, IMP. Sámuelowi Konarskiemu Woiewodzie Malborskiemu, *non obstante Constitutione (de non alienandis Bonis Terrestribus, sancita) coram Actis, siue Castrensibus, siue Terrestribus*, fundacycy przyczynić pozwolono, *præmissis conditionibus, circa resignationem & foundationem obseruari debitis, & oneribus Reipub. saluis* *A. 1638. ol. 50. tit. Auctia Fundacyey.*

Kościołowi Vlánskiemu, włokę gruntu Woytowskie názwaną, we dwu rękách, y polách będącą, *cum omnibus attinentiis antiquitus* do tego służących przyłączono. *Iure aduitalitio, super id, Possessoricus, & Regalibus ac Reipublicæ oneribus saluis.* *A. 1647. fol. 26. tit. Przyłączenie.*

Kościoła Collegiatæ Climuntouiensis, fundacyą, ze wsiami y plácami, ná ktorych ten Kościół, y kanonie są záśádzone: także Przywiley Kościołowi temuż, od Krolá, nádány approbowáno, *& immunitatibus Ecclesiasticis* przypisano, *saluis oneribus Reipub.* *A. 1649. f. 8. tit. Approbacya.*

Kościoła Michálskiego, w Woiewodztwie Wileńskim, fundacyą,

przez Vr. niegdy Iana Brzoſtowskiego Referendarzã WXLit. z Przykupiami dobr Ziemskich, do ſolwãrku koſcielnego, *auſtam & dotatam* ſtwierdzono, *ſalus oneribus Reipub.* A. 1653. fol. 28. tit. Fundacya.

Koſciółowi Káthedrálnemu Wileńſkiemu, y Káplicy S. Kázimierzá, Summę dwudzieſtu tyſięcy zł. ktora ná gwałtowná Rzeczypoſp. potrzebę, *ex Senatus conſulto* wzięta ieſt, aſſekuirowáno. A. 1658. fol. 41. tit. Aſſecurátia Summy.

Dobráno do tey Summy, ieſzcze ſiedm tyſięcy y czterystá zło. A. 1661. fol. 17. tit. Aſſecurátia Summy.

Ná pomienioná Káplię S. Kázimierzá podatki vchwalone. V. tit. Fundacye.

Plebániey Wizańſkiey fundacyá, ze wſiá Smolniki názwaná, y z plácami, do tego Koſciółá przyłączonemi. Táſſe fundacyá Plebániey Horodeckiey, z ſzeſciá włok, przez Xiędzã Ianá Zaleſkiego Plebana támeznego przykupionemi, *ſalus oneribus Reipub.* approbowano. A. 1659. fol. 16. tit. Approbacya Fundacyey.

Koſciółom Lwowskiey Archidieceſiey, y Krákowskiey, Wrocławskiey, Poznańskiey, Warminſkiey, Płockiey, Chełmińskiey, Przemyſkiey, Chełmskiey, Dieceſiy, frebrá, y ſummy gotowe, ktore ná potrzebę Rzeczypoſp. wydały ná przyſzłym Seymie liquidowác, y ná co ſię obrociły, pokazać kazáno, y *aſſecutionem* onym obiecano. *Ibid.* tit. Aſſecurácia Sreber.

Liquidowane ſá, & *aſſecuntur*, wſzytkim tym Koſciółom, ſummá zło. 339025. y groſzy 9. piénięd. 9. A. 1662. fol. 20. tit. Aſſecurátia Sreber Koſcielnych.

A ktorzy, przez niewiádomoſć o tych ráchunkách, freber, ná tym Seymie, nie liquidowali; ná przyſzłym vczynić to powinni. *Ibid.* A że, ná dawnieyſzych ráchunkách skárbowych, nie naydowáło ſię ták wiele ſum, do skárbu wniesionych; tedy quity, ná terážnieyſzym Seymie produkowane, powinne będą wſzytkie Dieceſie, do rák Inſtigatorá Koronnego, wcześnie przed Commiſſiá oddác, według ktorych quitow, wſzyſcy ci, ktorzy te frebrá bráli, ná przyſzley Commiſſiey, *ad inſtantiam* pomienionego Inſtigatorá Koron. ráchunek, *absq; quauis citatione peremptorie* vczynić będą powinni. *Ibid.*

Plebániey w Layzewie, y Altáryey w Tryſzkách, w Xięſtwie Zmudzkiń, fundacyá, od Vr. Anny Pácowney Ważyńſkiey Ciwonowey Dyrwian mátych, vczynioná, wiecznemi czáſy, *in toto*, approbowano. A. 1661. fol. 21. tit. Approbacya Plebániey.

Koſciółowi Szpitalnemu, w miáſteczku Oſtrowie, pewne grunty, nád Łan roli nie wynoſzące, przez Xiędzã Proboszczá Szpitalnego skupione, zá conſenſem Vr. Stároſty Párczowskiego, inkorporowano, y od ciężarow zołnierskich, *ſalus oneribus Reipub.* vwolniono. A. 1667. fol. 47. tit. Approbacya gruntu.

Kościół Farnego, w dobrach Walowská *alias* Płużyny nazwanych, w Woiewodztwie Nowogrodzkiem, leżących, fundacyą, przez Vr. Kurczę Podkomorzego Lidzkiego, uczynioną approbowano, y czternasć wlok, w wiosce Krolewskiej latwieży, za consensum Krolewskim, do teyże Plebaney inkorporować pozwolono. *saluis oneribus Reipub. A. 1667. fol. 74. tit. Approbacya Fundacyey.* Kościołowi Gaydąnskiemu, w Ziemi Zmudzkiej, dobr pewnych, za consensum Krolewskim, przez Vr. Michała Stankiewiczá Ciwuná Eyragielskiego, y Małżonkę jego, wstąpienie approbowano. *Ibid. tit. Incorporatio gruntu.*

Kościółowi Kowieńskiemu Farnemu, wlok siedm, w dobrach Krolewskich Dowkiany nazwanych, od Vr. Francyzka Medeksy Pisarza Grodzkiego Kowieńskiego, za consensum Krolewskim, wstąpienie, *saluis oneribus Reipub.* przyłączono. *Ibid.*

Ná Altária Kościoła Szawelskiego. Oltarza Naswiętzey Panny Narodzenia, dobr pewnych, w Ziemi Zmudzkiej, w Ciwunstwie Berzynieńskim, Kuże, y Kufzleyki nazwanych, od Vr. Kazimierza Godlewskiego wstąpienie approbowano. *Ibid.*

Kościółowi Láhyfzyńskiemu w Powiecie Pińskim należące pláce libertowano, y wlok cztery inkorporowano. *Ibid. fol. 75. tit. Libertacya placow.*

Tęmusz Kościołowi, pláce od różnych osob, *quocunq. jure* zapisane, y cedowane, z wolnem kupowaniem wapná, y ogrodami, budynkami, y karczmą: także cztery włoki gruntu, od jurisdictey, ciężarow wszelákich, y powinności mieyskich, *in perpetuum*, libertowano. *A. 1677. fol. 24. tit. Securitas placow.*

Kościółowi Farnemu Piotrkowskiemu, kámienicę w Piotrkowie, od Wikłowskich zapisaną, ná organistę obroconą, od wszelákiego stánowiska Deputátow Trybunału Koronnego, *in perpetuum*, w wolniono. *A. 1667. fol. 45. tit. Wwolnienie kámienic.*

Kościół Leżayskiego Farnego inkorporowanego Conuentowi Miechowskiemu *Canonicorum Regularium Ssmi Sepulchri Domini*, Prawá wszystkie dawne, y *noviter* nádane approbowano. *Ibid. fol. 43. tit. Approbacya praw.*

Kościółowi Brochowskiemu, w Ziemi Sochaczewskiej, przyleglą wioskę pustą, y bez ludzi, y bez domow zostájącą, Plecewice nazwaną, *in vim perpetuae prouisionis*, wiecznemi czasy, nádano, & *immunitati Ecclesiasticae*, *saluis oneribus Reipub.* inkorporowano. *Ibid. fol. 44. tit. Opátrzenie.*

Kościół, y Plebaney, we wsi Suleiowie, w Stároftwie Stánisławowski, w Ziemi Nurskiej, fundacyą, przez Vr. Samuela Lipskiego, *de noua mdice*, uczynioną approbowane, y trzy włoki, ná Poświatne, tęmusz Kościołowi, w teyże wsi náznáczono, & *immunitatibus Ecclesiae* inkorporowano, y inne, ktore *ex pietate sua*, po-

mieniony fundator kupił, dobrą aplikowano. *Ibidem. fol. 40. tit. Approbatia.*

Kościółowi Studzińskiemu, dobrą Krolewskie, to jest, wioskę Mafeszyce nazywaną, w Woiewodztwie Sandomirskim, w Powiecie Opatczyńskim leżącą, do fundacyi IM. Xiędza Iana Zbąskiego Archidyakona Gnieźnieńskiego, *perpetuis temporibus*, przydano, inkorporowano, *immunitati Ecclesie* przypisano, y od wszelkich hybern, exakcyi, przechodow, stanowisk, noclegow, pokarmow, y ciężarow żołnierskich, także y od spow, lub Krolowi, lub komukolwiek należących uwolniono. *Saluis Reipub. oneribus, & saluā* przez tegoż IM. Xiędza Zbąskiego, *moderno possessori & eius successoribus, satisfactione quantocius prestanda*: Za ktorey satisfactey uczynieniem, te dobrą Kościółowi Studzińskiemu mają przyść *in realem possessionem*. A. 1673. fol. 19. tit. Fundacya.

Kościółowi Panny Maryey na Zdzieńcu pod Borkiem, w Wielkiej Polsce, na potrzeby Kapiłanow tego Kościoła, *ad victum & amictum* należące, wieś Raysko, w Woiewodztwie y Powiecie Kąlińskim leżącą, *saluis oneribus Reipub. & iuribus modernorum possessorum* inkorporowano. *Ibid. fol. 20. tit. Incorporatia.*

Kościółowi Swięzkiemu *tituli Diui Rochi*, wlok dwie pułtych, Głuszowska y Mądrycka nazywanych, we wsi Bytoniu leżących, z ogrodem, y inżemi przyległościami do ogrodu należącemi, *saluis oneribus Reipub.* wiecznemi częsy, inkorporowano. *Ibid. fol. 21. tit. Incorporatia.*

Kościółowi *alias* Cerkwicy Połockiey Zakonnikow Bazyliánow w Uniey S. będących, gdzie jest grob Błogosławionego Iozaphata Męczennika, dobrą Krolewskie, w Woiewodztwie Połockim, leżące, Sudziłowice, nazywane, *cum omnibus attinentiis*, na wieczną prowizyą tychże Zakonnikow, *saluis modernis possessoribus*, nadano, z tym dokładem, że te dobrą, w dyspoziacyi Wieleb. Archiepiskopow Połockich zostawć mają, y od pomienionej Cerkwi nie mają być alienowane: *saluis oneribus Reip.* *Ibid. fol. 15. tit. Fundacya Błogosławionego Iozaphata.*

Reassumowano tę Constitucyą, y *possessionem* tychże dobr, pomienionym Oycom utwierdzono. A. 1677. fol. 22. tit. Approbacya Fundacyey.

Kościółowi w Michalskich Oycom Augustinianow, Folwarku Buywidze nazywanego, w Woiewodztwie Wileńskim, leżącego, przez Vr. Referendarzā W. X. Lit. *in vim meliorationis* fundacyey, nadanie aprobowano: *saluis oneribus Reipub.* A. 1673. fol. 16. Autio Fundacyey.

Kościółowi w Mieście Kowlu, fundacyey dawney melioratya, przez IMP. Wacława Leszczyńskiego Woiewodę Podlaskiego uczynio-

na, wedle Przywileiu, z Kancellariey Koron. *eo nomine*, wydánego *in toto* approbowano. A. 1676. fol. 33. tit. Vtwierdzenie Kościoła Kowelskiego.

Kościół, *de nouo radice*, w dobrách Ziemskich Vr. Kázimierzá Puchalskiego Pifarzá Dekretowego W.X.Lit. Woyskiego Grodzínskiego, Buchowicze názwanych, w Woiewodztwie Brzeskim leżących, fundacyą, y włók piąci, zá consensém Krolewskim, ustąpienie approbowáno, y ténuszk Kościołowi inkorporowano, wiecznemi czasy: *Saluis oneribus Reipub.* A. 1673. fol. 16. tit. Approbacya fundacyey.

Reassumowano tę fundacyą *in toto*. A. 1676. fol. 22. tit. *Approbatio Foundationum*.

Kościółowi *alias* Cerkwiey Vniáckiey, włoki dwie, podług práwá Vrodzonego Szpilowskiego Woyskiego Rzeczyckiego, zdober Berezytnińskich *alias* Niesforowskich dziedzicznych, w Woiewodztwie Mścisławskim leżących, nádáne approbowano. A. 1676. fol. 13. tit. Approbatio włók dwu.

Kościół w Dziembrowie, w Powiećie Lidzkim, fundowác, y wioskę Krolewską Opleyki názwaną, w tymże Powiećie leżącą przyłączyć, Vr. Eliażowi Michałowi Rynwidowi Poštárościemu Lidzkiemu y Małżonce iego. pozwolono, y approbowano. A po-
mienioną wioskę, *ab om nibus oneribus militaribus* uwolniono, y z fundacyami dobr Ziemskich porównano. *Ibidem*. fol. 14. tit. Fundacya.

Reassumowano tę Constitutią *in toto*. A. 1678. fol. 15. tit. *Reassumptio* Fundacyey.

Kościółowi Sędonirskiemu, wieś Swiátniki, przez S. Iádwigę, nádána, y ludzi támeicznych, od wszelákich żołnierskich stacyi, y stánowisk, chlebow zimowych, podwod, popáfów, noclegów, y przechodów, *in perpetuum* libertowano. *Et casu contrauentionis* tey Constitutiey, forum w Trybunale Koronnym Lubelskim, lub Piotrkowski náznaczono. A. 1667. fol. 40. tit. Swiátniki wieś.

Kościół Sulmierzyckiego, w Miasteczku Sulmierzycách pięć pláców, ná których Kościół stoi, od wszelákich Rzeczypośp. podatkw uwolniono: *Ibid*. fol. 41. tit. Kościół Sulmierzycki.

Kościółowi we wsi Krolewskiej Zagósczy, plác pusty, blisko onego leżący, Stępniewski názwany, z rolą, ogrodem, łákami, y innemi do niego przynależytosćiami, ná zbudowanie ná nim domu, dla Cápellaná Bráctwá Nasw. Panny Poćieszenia, zá consensém *modernę possessoris* inkorporowano, y on od wszelákich dworskich ciężarów, wiecznemi czasy, uwolniono. A. 1677. fol. 35. tit. Incorporátia Plácu.

Znowu ténże plác *immunitatibus Ecclesiasticis* przypisano, y od wszelákich Rzeczypośp. y dworskich ciężarów libertowano. A. 1678. fol. 40. tit. Melioracya incorporátiey.

Ko

Kościół Przyczynski, *ad Præposituram Infulatam Wschouensem* inkorporowano. *V. tit.* Probstwo Wschowskie.

Kościół Niełoiowickiego, w W. X. Lit. *erectiā novā*, przez Xiędzā Andrzejā Ossowskiego Regentā W. X. Lit. uczynionā *approbowano*, *& immunitatibus Ecclesiæ* inkorporowano. *A. 1677. fol. 23. tit.* Fundacya Kościoła.

Kościół Mieleczyckiego w W. X. Lit. *Prawā y Przywileie in toto* utwierdzono, y tak wieś Chlewice *cum omnibus attinentiis*, przez Xiędzā Pāvła Krasnodębskiego kupionā, y do tego Kościoła *applicowanā*, iako y *dzieściny*, po Dzierzawie Krolewskiej Paku-meńskiej, do pomienionego Kościoła przyłączono. *Ibid. tit. Confirmatia Praw.*

Kościół Collegiaty, w Mieście Staniławowie, fundacyā, przez IMP. Andrzejā Potockiego Woiewodę Kiiowskiego, uczynionā, *rátifikowano*. *Ibidem. fol. 14. tit.* Approbatia Fundacyey.

Kościół Collegiaty, y Kanonikow przy nim, w Zolkwi, fundacyā, przez Naiśnieyszego Krolā I. M. IANA Trzeciego, *de noua radice*, uczynionā, oraz z inkorporowanemi, w dobrach I. K. Mci. Ziemskich, y Krolewskich, Plebaniami, wsiami, y gruntami, według Przywileiu tegoż I. K. Mci. z Kancellariey Koronney wydanego, *in omnibus* teyże fundacyey, y Przywileiu *punctis*, ná wieczne czasy, *approbowano*. *Ibid. f. 31. t.* Approbatia Fundacyey.

Kościółowi we wsi Topoli, Sołectwo *támeczne*, *accedente consensu possessoris* inkorporowano. *A. 1678. fol. 35. tit.* Incorporatia.

Kościół Rogońskiego, w Powieście Wilkomirskim, fundacyā, przez IMP. Mārceyanā Ogińskiego Woiewodę Trockiego, *cum additione* wsi Olukiány z gruntami, *& cum attinentiis* w funduszu *sustis* opisanemi, *stwierdzono*. *A. 1678. f. 17. t. Reintroductio.*

Kościółowi Gieránowskiemu, z Dzierzawy Gieránowskiej, y Lipni-skiej *dzieścina*. *v. tit.* Artylleria WXLit.

Kościółowi Káthedrálnemu Chełmskiemu Probstwo Hrubieszow-skie inkorporowano. *v. tit.* Probstwo.

Kościół Vcháńskiego wolność. *v. tit.* Probstwo Vcháńskie.

Kościół S. Krzyża w Wárszawie, ná Przedmieściu Krákovskim, dá-ny Káplanom *Congregationis Missionis* *v. tit.* Fundacye.

Przy Kościele Oycow Franciszkanow, w Zamościu, fundusz ná Káplię Loretáńską *approbowano*. *v. tit.* Fundacya.

Kościelnych *freber*, od niektórych Kościołow *alienatio, cadere* ni-ma na Woysko. *v. tit.* Woysko.

Do Ołtarza S. Anny w Kościele Fárskim w Wiznie, dwie włoki pu-ste, ná Mieście Wiznie. przez Vr. Ianā Kulikowskiego, Sędziego Ziemskiego *applicowanę*, *ab oneribus ciuilibus*, y samego Dzier-zawce *prowentow*, *saluis oneribus Reipub.* uwolniono. *A. 1678. fol. 23. tit.* Libertacya włok.

K O Z A C Y.

○ Kozakách, ktorzy się ná Niżie y Zaporohy bawią, áby z nich okázya nie bylá, do zerwania pogránicznego pokoju, postánówienie *in perpetuum* takie stánęło. Pod władzą Hetmańską zostawác mǎiá: od ktorego, Przełożone nád sobą, Rotmistrze, y Setniki, Szláchtę nieć będą y przysięgáć, ze mimo wolá Hetmańską, nigdy gránic Koronnych przechodzić, áni wodá, áni ziemiá, á pogotowiu w Páństwą Sásiedzkie wtárgáć, áni woiowác ich nie będą. Kupcow, y ludzi żadnych, ktorzyby kiedy tamtęmi fzli mieyscámi, zábieráć, áni im, áni mǎiętnosćiom ich, żadnego gwałtu czynić nie mǎiá. Do Towárzyłtwá swego, nád wolá Stárszego, ábo Przełożonego, á Stárszy ábo Przełożony, nád wolá Hetmańską, nikogo przyimowác nie mǎiá, y má ich być zázwdy u Hetmána regeltr. A kiedyby ktory z slúžby zszedł, á infzy ná to mieysce był przyięty, powin en o tym zázwdy Stárszy dáć znáć do Hetmána, áby pewná o imionách ich mǎiá wiadomóść. Przefádzonych y ná gárdło skazáných nie mǎiá przyimowác. Do Miásteczek żadnych, żaden z Kozakow nie má być púszczány, iedno tén, ktoryby mǎiá od Stárszego ábo Setniká świádectwo, y pozwolenie. Wfzyscy Stárośtowie, y Dzierzawcy Dobr Krolewskich, w Miástách, Miásteczkách, y Wsiách, Krolewskich, á Xiázgá, Pánowie, y Szláchtá, w swoich włáfných, powinni nieć Vrzędniki, Rotmistrze, Burmistrze, Woyty, y Wátany, ná takowá rothę przysięgłé, iż wfzelką nieć pieczę ná to będą, ile naywięcey z nich może być, bronić, iákoby z onego Miástá ábo Miásteczká, ábo Wsi, nie chodzil nikt, ná Niz, áni w pole ná zdobycz, á pogotowiu zá gránicę, do Páństw Sásiedzkich; y ze takowych, ktorzyby z kád inąd zdobycz iáká tam przyniesli, imáć, y karáć będą: a iesliby im zdoláć nie mogli; Panu swemu, ábo Starosćie, á w niebytnosći Vrzednikowi iego, o tym oznáymia. Tákie áby prochow, feletr, broni, żywnosći, nikomu, iedno ktoby świádectwo mǎiá od Stárszego swego, ábo Setniká, nie przedawano, y zdobyczy żadnych nie kupowano, z wfzelką pilnosćiá przestrzegáć będą. A ktorzyby z pomienionych Vrzednikow w tym niedbáli byli, y według przysięgi swoiey, powinnosćiom swoim nie dosyć czynili; od Stárośtow, y Pánow swoich, ábo ich Vrzednikow, ná gárdle, iákoby y Swawolnicy, ktorzyby się w ich dobrác znáydownáli, karáni być mǎiá. A gdzieby się ná sámych Stárośtow, ábo Xiázgá, Pánow, y Szláchtę, z świádectw, y *ex scrutiniu* pokazało, że się wazyli chodzić w pole, mimo wolá Hetmańską, á pogotowiu Páństwa Sásiedzkie náieczdzáć, ábo náchodzić, y pokoy z nimi wzruszáć, tákie y ci, u ktorýchby się iáká część zdobyczy, ábo korzysći swawolnie, w Páństwach Sásiedzkich, wziętey pokazała, y w Mǎiętno-

Herburt.
fol. 190. t.
Guerra.

iętności ich znalazła; *pæna de guerris*, karani być maia. Co aby do skutku przychodzić mogło; obiecano zaraz z Seymu tego naznaczyć dwu Dozorcow, z tą powinnością: Aby każdy z nich, u części tey granic, któremu którą Hetman W. Koronny, albo, za zaleceniem iego, Polny naznaczy, doglądał, y pilnował tego, żeby żadna swawola z strony Nizowych żołnierzow, tam się nie wyczyniała. A gdyby się co pokazało; Hetmanowi znać dać maia, który występnych karac powinien. Na tych zaś, którzy po Miastach y Miałeczkach, albo po wsiach nięszkaią, y chowaią się, gdyby exces iaki uczynili, Panow ich zaraz o animadwersiā requirować powinni: a ci, bez wymówek wszelakich, powinni wzytkie takowe, sposobem wyzey opisanem, to iest, na gárdle, tak *plebeios*, iako y *nobiles impossessionatos*, ktorzyby się w ich Maiećtnościach bawili, albo na służbie ich byli, karac. A ktoby z Panow, Xiążąt, Starostow, Dzierzawcow, y z Szlachty, w takimi sprawiedliwości czynieniu, był niedbały, albo się sam czego, przeciwko tey Constitutiei wazył; takowemu Dozorca, albo Dozorcowie, dać maia rok na Trybunał, *ad instantiam Instigatoris, ex delatione sui*, we cztery niedziele, od położenia pozwu y tak ponieniony pozew, iako y probacye, wypisawszy wzytko dostatecznie, odesłać do Instigatora Trybunalskiego. A rok za pierwszym pozweni ma być zawity, y żadna dilacya isć nie ma pozwánemu, okrom *cvere infirmitatis* do dwu niedziel, zwyklym sposobem. Marszałek Trybunalski, doyrzec ma tego, aby zaraz *extra registrum*, takowe sprawy były odprawowane, y żadna niewypetza, w Wątpliwych, rzeczach powinno być *scrutinium*, ktore Sąd Trybunalski, Vrzędowi Starościemu, pod ktorego iurisdictioni będzie obwiniony, przeciw Starości, *Viciniore Capitaneo* zlecać ma: doglądać zaś maia tych *scrutinia* Dozorce, y z swoiey strony one wyprawować. Od takowych akcyi, ani na Trybunale, ani u Dworu, ani u żadnego Sądu, nie maia nic brąc, gdyż to iest *publicum negotium*. Na posyłanie z temi rzeczami do Trybunału, coby Dozorce wydali, to z Skárbu Koronnego, wedlug ich rejestru, przez Podskárbiego, zaraz, gdy o to *requisitus* będzie, powinno być wrocono. Sądzenie zaś tych spraw, takim isć ma sposobem. Gdyby się pokazała czyia winá; ma być *ad pænas de guerris* skazan; a Starosta y na strácenie Starostwa: iesliby wątpliwosć y *perplexitas* była; to odwod. Gdyby się zaś *ex scrutinio* pokazała iasna niewinność obwinionego, y bylby wolny od sprawy, bez przysięgi; ma za tym, na Delátora, *pæna*, wedlug Constitutiy, o tym, (*vide tit. pæna talionis.*) być skazana. Gdyby zaś kto, o niekaranie poddanych, był pozwan, a założył się, że nie wiedział o tym, że nie było obwinionego na gruncie iego, gdy go wiadomosć nypierwsza o występku iego doszła,

że

Herburt.
fol. 190. t.
Guerra.

że nie dał przyczyny, do ucieczenia, y żadna w tym z niego con-
nientia się nie stała; w takowey mierze, bez *scrutinium*, przyśię-
ga mu być ma nakazana. Dozorcy zwyższ rzeczeni, mają mieć *sa-*
larium, po trzech set zł. na rok, ztąd, ztąd y Nizowcy zapłatę
swą mają. Cisz powinni być Szlachtą, y osiedli. Kozakom Nizo-
wym y Duńskim, żołd iaki isć ma, na potomne czasy namowić,
y postanowić, obiecano: a na terażniejszą wojnę, ktorych He-
tman, wedle potrzeby Rzeczyposp. użyje, Prowizorowie płacić
mają. Cisz Kozacy Pachołkow od Woyska y sług niczych
przyimować nie mają. A. 1590. fol. 572. tit. Porządek strony
Nizowcow, y Vkrainy.

Declaratur o Nizowcach, y innych wszytkich ludziach, ktorzyby
swawolnie kupili się, niażdzy iakie czynili, abo gwałty, y gránice
Państw Koronnych chćieliby swawolnie przechodzić, isz mają
być miáni *pro hostibus Patriæ, & perduellibus*, y zaraz, bez wszelá-
kiego prawnego postępku, Woysko Quarciane Vkrainne może
być przeciwko onym ruszone: y każdemu wolno od nich bronić
maietności swoich, *proposita impunitate*, gdyby który z nich w
tym bronieniu zginął. A. 1593. f. 641. t. O Nizowcach.

Reassumowano tę Constitucję, y Hetmánowi, aby te swawolniki, *ad*
internectionem znośił, zlecono. Oraz, y Constitucję A. 1590. re-
assumowano. A. 1596. fol. 682. tit. O Kozakach, y ludziach swa-
wolnych.

Restituuntur, ktorzy, dla Kościńskiego, y Nalewáyká zbrodni, *proscri-*
pti byli, ale tylko ci, ktorzy służyć wojnę będą, przeciw Károlu-
fowi, pod posłuszeństwem starszego, za wolą Krolewską, od V-
rzędu Hetmáńskiego, nánáczonego zostájac. *Et assurantur*, isz
pod tę niebytnosć swoię, w niwczym ukrzywdzeni nie będą. *Sal-*
ut jurisdictione Stárostow, y Pánow, pod ktoremi possesse swoie
mają. Y ieżeliby ktorzy z nich pomárli, maietności po nich na
potomki y bliższe ich isć mają. A. 1601. fol. 757. tit. O Kozakach
Zaporowskich.

Reassumuntur Constitucye A. 1589. 1590. & 1601. *& declaratur*, że
Stárostom, y Podstárościm ich, ktorzy w dobrách Krolewskich, a
ktorzy w dobrách Szlácheckich, abo Duchownych mieřzkáją, Pá-
nom swoim, y karaniu ich, za wszelákie występki, podlegać má-
ją. A. 1607. fol. 856. tit. O Kozakach Zaporowskich.

A iesliby się, z Zaporoza wyszedzzy, swawolnie kupić chćieli; *re-*
assumitur przeciwko nim *Confederatio* Korczyńska, *contra*
Guerricos. *Ibid.*

A że nie tylko zwierzchności Stárostow, y Pánow swych nie przy-
znawáją, ale Hetmány swe, y inřzą formę sprawiedliwości swoiey
mają, y kupy swawolne zbieráją, niażdzy na Miářtá Krolewskie, y
na Zamki Nieprzyacielskie czynią, a za tym pokoy pospolity, y

Paſta z niemi wzruſzają. &c. Przeto dano Commiſſarze, *ad inquirendum* o autorach takiey ſwawoli, y do ſkarania ōnych, y żeby *in diſciplinam* wprawnieni byli. Co Hetman Koronny, iako ná ten czas Woiewoda y Staroſtá Kiiowski, exequować powinien, y ieſliby potrzeba, Woyská Rzeczypoſp. Quarćianego ná to u-żyć. *A. 1609. fol. 894. tit. O Kozakách.*

Miaſtō, aby ſię pod juridiętią tychże Kozaków nie poddawáli, y Synom ſwym żeby tego nie pozwalali, przykazaſo, *ſub amiſſione bonorum & pœna capitis*. Czego Staroſtowie przetrzegać, y to exequować powinni. *Ibid.*
O tymże vide infra.

Kozacy, ná poſługę Rzeczypoſp. nie máją być zaciągáni, okromi gwałtowney Rzeczypoſp. potrzeby, y to takimi ſpoſobem, żeby liſty przypowiedne, ludźiom Stanu Szlacheckiego dobrze oſiá-
dłym w Woiewodztwách Vkraĩńskich, ktorychby dobrá *correſpondere* mogły ſzkodom, przez nich, poczynionym, ná Roty Kozáckie dawane były; o co forum ná Trybunale, iako *pro illata injuria, peremptorie, ſine ulla dilacione*. A ieſliby oni ſami, ſwawolne kupy zebrawſzy, po dobrách Krolewskich, Duchownych, y Swietckich chodzili, y ſzkody czynili; przeciwko takim, wedle dawnych zwyczáiow, Staroſtowie poſtępować mają. hamuiąc ich ſwawolą, by też y ruſzeniem Powiatow. *A. 1611. fol. 26. tit. O ſwawoli Vkraĩnney Kozáckiey.*

Znowu, ieſliby zá mándatami z Seymu tego, do nich rozeſłaniami, nie roziecháli ſię; *perpetuò infames, cum reſſumptione* dawnych, o tym, Conſtitucyi, *declarentur*: y ná Hetmánow, Koronnego, y WXLit. powinnoſć włożono, aby oſobami ſwemi, przeciwko onym, iako nieprzyjaciółom Oyczyzny, z woyskami Rzeczypoſp. ruſzyli ſię. Staroſtowie takżę, y ieſliby potrzeba tego była, Rycerſtwo Woiewodztw przyległych, gdy obwieſczeni, przez liſty tychże Hetmánow będą, záraz ſię ruſzać, *ſub pœnis, injure, deſcriptis*, y pomienionych ſwawolników znoſić, mają. *A. 1613. fol. 10. tit. O Kozakách, y ludziách ſwawolnych.*

Wolno nád to káżdemu będzie, od ich nájazdow bronić dobr ſwoich, z tym upewnieniem, iż o głowy tych, ktorzy w obronie *ex inuafione* dotąd zginęli, y nápotymby polegli, żaden czynić nie może, owszem ktoby ſię czynić wazył, *pœnam Infamie tanquam complex incurret*. *Ibid.*

Atámánow juridięcie, ktorych ſobie Kozacy, wyłámuiąc ſię z poſłuſzeńſtwa zwierzchnoſci ſwoiey, poſtanowili, iako prawu poſpolitemu przeciwnie, zniesiono. A Staroſtowie, od tego czasu, takżę Panowie Duchowni, y káždy Szlachćić, w Maiętnoſciách ſwoich, ábo Namięſtnikowie ich, Sądow im takich, y do kup ſię zbierania zabraniać mają. *Ibid.*

Wmowili z niemi Comissarze pewny sposob zatrzymánia swawolnych, ále ieszcze, áby się temu do końca dosyć stało, Commissarzow, przy Hetmánie, iáko y pierwey, Koronnym, posyláią. Deklaruiąc, isz iesliby Kozacy, swawoli wychodzenia ná czarne morze, y náieczdzania Państw Sásiedzkich poprzestác nie chcieli, *pro hostibus Patrie, rebellibus, perduellibus* będą. A Hetmáni, wedle Constitucyi przeszłych Seymow, iáko przeciwko nieprzyziaciom, czynić máią. A. 1618. fol. 2. tit. O Kozakách Nizowych.

Kozakow pewna liczba być ma, podług zdánia, y namow Stanow Koronnych, ná tym Seymie uczynionych, á drudzy z kup y gromad, w iákich teraz są, rozeyść się máią, y Chorągwi podnosić, áni wychodzić zá gránicę, bez *consensu* Rzeczyposp. nie powinni. A. 1619. fol. 3. tit. O Kozakách.

Y pewna ich liczba ná terážnieyszą Rzeczyposp. posługę záciiagniona być ma. którym zold będzie plácony, wedle Constit. A. 1618. *de stipendiarijs. Ibid.*

Znowu o Kozakách: Placá im náznáczono, deklaruiąc ich zá *stipendarios Reipub.* z tájednák *conditiá*, áby pod regimentem, y władzą Hetmáná Koronnego zostawali. A. 1620. f. 13. t. Kozacy.

Dla wpráwienia ich w dobry porządek, znowu Comissarze náznáczeni. A. 1623. f. 5. t. Commissia Kozácka.

Niedoszła tá Commissia: znowu inszą uchwalono. A przy tym to deklarowano, isz ktoby im pomoc iákákolwiek dał; *pro hoste Patrie* ma być rozumiany. A ktoby co zdobyczy Tureckiey u nich kupił, iesli Szláchcie; *pæná quingentarum marcarum*, w Grodzie, *ad instantiam cuiusvis, præmissá inquisitione, saluá appellatione*: (co się ná konie ściągác nie ma) á iesli *plebeius, pæná capitis*, w Grodzie bliższym, *ex delatione & instigatione cuiusvis*, karany być ma. A. 1624. fol. 3. tit. Commissia Kozácka.

Doszła tá Commissia, & *in toto approbatur, cum hac declaratione*, isz iesliby oney punktó nie dosyć czynili; *pro hostibus Patrie declarantur*, y ná pokaranie ich, Hetmáni Woyskom Rzeczyposp. nástąpić roskázá. A. 1626. f. 2. t. Approbácyá Ordynácyey Kozakow Zaporowskich.

Ná obronę Vkráiny przy Woysku Quárciąnym, według postanowienia pomienionej Commissiey, zostać máią. Ná Seymie drugim, w tymże Roku. A. 1626. f. 2. t. Zolnierz Quárciąny.

O tymże A. 1627. fol. 3. tit. Obroná Vkráiny.

O tymże znowu. A. 1628. fol. 5. t. Obroná Vkráiny.

Kozacy Zaporozcy, żadney naymnieyszey przyczyny, do rozerwánia pokoju, áni lądem, áni morzeni, Pogánstwu dawác nie máią, pod utraceniem wfzytkich nádanych sobie, od Krolow, y Rzeczyposp. praw, wolności, y Przywileciow. A Stárostownie nie máią im dopuszczać, w Stárostownách swoich, drzewá ná czolny gotować y spo-

spofobiać, ani żywności, ani prochu, y kul, y wszelákich infzych potrzeb, bez ktorych incurfie Kozackie morskie być nie mogą. Czego y Vrzędy Mieyskie przestrzegać mają, *sub pæna colli*: o co z niemi *forum post Curiam Regiam, ad instantiam cuiusvis*, ieżeli by Prawu temu *contra venire* śmieli. Tecz Vrzędy, Synom swym, do Woyská Zaporowskiego, ząbraniac mają, *sub iisdem pænis*. Szlachćić, ktoryby tey swawoli Kozakom pomagał, ma być, *ad instantiam Instigatoris Reg. ex delatione cuiusvis*, ná Seymie iáko *perduellis* sądzony, y karány. Woyská tego w zaciągu Rzeczyposp. nie powinno nigdy być więcej, nád siedm tysięcy: czego Hetmáni przestrzegać mają. Ná wpisanie siódmego tyśiáci Comissarze zesłani. Płaca onych w Kaniowie ząwśze dochodzić ma. A ktoryby z tych rejestrowych Kozakow, pokazał się być buntownikiem, y lub Hetmánom, lub ich Namiestnikom, bądź swoiey Stárszyźnie nie posłusznym, ábo authorem Czernieckiey rády; ten y z rejestru służby wymázany, y ná gárdle karány być ma. A. 1635. fol. 3. tit. Pohamowanie.

Kozacy Zaporozcy, dla rebelliey, wszelkie jurisdiccie swoje, prarogatywy, Stárszeństwa, dochody, y infze *decora, in perpetuum* strąćili, y w chłopy są obroceni. A rejestrowych, (ktorych tylko sześć tysięcy w służbie Rzeczyposp. być ma.) Ktorzy się upokorzyli, ordynácyá taka stąnęła. Ná mieysce Stárszego, (ktory od tąd iusz więcej bywać nie ma) Comissarz Rzeczyposp. od Seymu do Seymu, Szlachćić przysięgły, w dziele Rycerskim doświadczony podawány być ma, zá zaleceniem Hetmána. Ktory Comissarz, *in eam juramenti formam* przysięgac ma. *Ja N. przysiegam Pánu Bogu w Troycy S. iedynemu, iż ná tym Vrzedzie, Naiásnieyszemu Władysławowi IV. Krolowi, Pánu memu, & ejus Successoribus Krolom Polskim, y Rzeczyposp. wiernie y życzliwie służyć, swawolę kozacką z możności moiey hamować, buntom ich záwczasu zábiegac, y o onych záwczasu Hetmána Koronnego przestrzegac, ukrzywdzonym od Kozakow, sprawiedliwosc czynic, á im krzywdy żadney & prąjudicium nie czynic, ale sie podlug opisania tego zachowac, y roskazania Hetmánskiego we wśytkim sluchac bede. Tak mi Panie Boże dopomoz, y Meká iego Swieta.* Ktorému Comissarzowi posłuszni być mają, tak Asławułowie, Pułkownicy, Setnicy, iáko y Woysko wśytko. Comissarz zás, iáko y oni wśyfcy, *dependere* ma od Hetmána Koronnego. Rezydencya Comissarzá w Terechtymirowie, á Pułkownikow, káždego przy Pułku swoim, powinna być. Odiezdzac się im nie godzi, chyba *in legali*, y to za wiadomością Hetmána Koronnego. Pułkownicy y Asławułowie, Szlachtá w dziele Rycerskim doświadczeni, nie podeyrzáney cnoty, y wiary być mają: á Setnicy y Arámáni, z Kozakow samych dobrze Rzeczyposp. zasłużonych, ludzi Rycerskich

skich obierani będą. Pułki y z Pułkownikiem swoimi koleją na Zaporozie chodzić mają, dla bronienia tądnych miejsc, y dla ząbronienia Tátárom prześcia przez Dniepr, y aby swawolni po wyspach, y rzekach nie kryli się, y z tądąd excursy nie czynili na morze. Okrom tych, żaden Kozak, bez pászportu Commisfarzá, ważyć się nie będzie chodzić na Zaporozie. A któryby był od Gubernatorá na Kudaku będącego poimány; ma być na gárdle karany. Gdy Woysko Vkráinne w pole wychodzić będzie, powinien y Commisfarz zaraz za włosć ze dwiema pułkami wychodzić, zwłaszcza gdy *extraordinarium periculum* nie będzie, y tąd się przy czarnym ízlaku położywszy, Tátárskimi czatami wstręt czynić. A gdyby *extraordinariu periculū* następowało; wszystko Woysko skupić ma, y tąd z nimi poydzie, kedy Hetmańskie nástąpi roskazanie. A. 1638. fol. 5. tit. Ordynacya Woyska Zaporozkiego.

Cisz Kozacy w służbie Rzeczyposp. będący, od Stárořtów, y Podřtárořćich Vkráinskich, żadnego *prejudicium* cierpieć ani teř sámi, w żadne rzeczy sobie nie należące wdawać się, á pogotowiu w prowentách dobr Krolewskich, żadnych przeszkod czynić nie mają. Czego Pułkownicy, y Commisfarz, przestrzegać pilno będą. A gdyby w powinności swcy niedbáleni byli; mają za to, przed Hetmánem Koronnym odpowiadać. *Ibid.*

Gdy się tráfi spráwa między Mieszczaninem w dobrách Krolewskich, a Kozakiem rejestrowym; na takich Sądách, Podřtárořći z Pułkownikiem zásiadać będzie. *Ibid.*

Commisfarze na ocerklowanie ořiadłóści Kozáckich, ktoreby Kozakom *successive perpetuis temporibus* służyły, aby co rok przypisow nie było z szkoda Rzeczyposp. y uynią prowentow dobr Krolewskich, náznáczeni. *Ibid.*

Kozacy rejestrowi, tak w gruntách, iáko y w osobách uciázeni od nikogo być nie mają. *Ibid.*

Mieszczanie, według dawnych praw, y zákazow, w Kozaki się sámi, ani Synow swoich, wdawać, ani náwet Corek swoich za Kozaki wydawać nie mają, *sub pena confiscationis bonorum*. *Ibid.*

Aby Kozacy w odlegleyszych Kráiách Vkráinnych (krom Czerkás, Czehrynia, Korfzunia) y w inszych Miářtách na sámej Vkráinie będących nie mieszkalí, y dobr swoich w Miářtách tąd nie mieli, zákazano, dla tego, aby się im odcięła wszelka okázya do schadzek y do buntow, ktoreby, mieszkaíac w kupie, uczynić mogli. *Ibid.*

Comisfarze náznáczeni, aby weyrzeli w grunty Terechtynnirowskie, y co się ukaze, że Kozacy komu *per cum* odięli, aby to przywrocono było *possessoribus antiquis*. *Ibid.*

Szerřza ieřsze o Kozakách tych, w osobnym skrypcie *ad Archivum Regni* podanym, ieř ordynacya opisana. *Ibid.*

Do

Do zatrzymania Woysk, Quarcianego, y Zaporozkiego, *in officio*, y do complanowania, y sadzenia *inconuenientium*, iesliby sie iakie z ktorey strony tychze Woysk stalo, &c. Commissarze naznaczeni. A. 1649. fol. 19. tit. Commissarze.

Znowu Commissarze, *cum instructione* z Kancellarycy Koron. aby uspokoili doskonale Woysko Zaporozkie, w prosbach iego. A. 1650. fol. 2. tit. Commissia.

Odprawiona ta Commissia, pod Hádziacem dnia 16. Septemibra w Roku 1658. y przysiega *ab utring.* stwierdzona, y za prawo wieczne, *saluis Pactis* z Kurfirszttem Brandeburskim, deklarowana, y *in volumen Legum*, do slowa inferowana icst. Przy tym Prawa, ktoreby z iakieykolwiek okazyey naydowaly sie tey wolnosci Woysk Zaporozkich przeciwnie, osobliwie Constit. A. 1638. y skrypt *ad Archium* dany, iako postanowieniu temu przeciwnie *abrogantur*. A. 1659. fol. 54. tit. Approbatia Commissiey.

Tey Commissiey *puncta* wszystkie *naydzies* reschwowane mizey, y pod *in-*
semi *et* *in* *semi* rzeczy tytułami.

Oboznemu, Sedziom, Asawuom generalnym, Pulownikom, Asawuom Pulkowym, Setnikom, dochod coroczny na Starostwach Vkrainnych naznaczono, ktory wedle Przywileiow Krola IM. IANA KAZIMIERZA, od possessorow, wiecznemi czasy, brac maia. A. 1659. f. 55. t. Deklaracya faski.

Kozacy Zaporozcy, przy possessiey Terechtymirowa z Monasterem y wsiami do niego nalezacemu, wiecznemi czasy, zachowani, y Przywileiionym, *eo nomine*, dane reassumowano, y approbowano. *Ibid.* fol. 56. tit. Approbacya Terechtymirowa.

Do odprawienia Poslow Kozackich Zaporozkich, Deputaci naznaczeni. *Vide tit.* Deputaci.

Kozakom Zaporozkim zaplata *stipendiorum*, *pro ultimis diebus Men.* Junij. A. 1647. we Lwowie naznaczona &c. A. 1646. f. 9. Zaplata Woysku Vkrainnemu.

Kozakom Zaporozkim *rebellibus*, y tym, co przy nich, amnistia dana. Ktorey nikt wzruszac nie ma, *sub penis et iolationis Pactorum*. W Commissiey Hadyackiey. A. 1655. f. 50. §. A poniewasz. & §. Nad to Kaduki.

Kaduki takze po nich uproszone *cassantur*. *Ibid.*

Tymze, consistentia w tychze Woiewodztwach y Ziemiach naznaczona, w ktorych przed tym zostawali. *Ibid.* §. Consistentia

Tymze, wszelakie wolnosci, Przywileiami Krolow Polskich, nadane confirmowano, deklaruiac, iz z Futorow Kozackich, wsi, Miaszeczek, y domow, zadnym pretextem, zadne podatki wyciagane od nikogo byc nie maia, ale, iako ludzie Rycerscy, od wszelakich cięzarow, takze od cel, myt, po wszystkiey Koronie, y WXLit. tudziez od Sadow wszelakich Starostow, Dzierzawcow,

Pánów, y ich Namieśników, wolni zostawać będą, tylko pod samiego Hetmána Woysk Ruskich jurisdiccją zostawać powinni. Náostátek wszelákíe napoie, łowy polowe, y ręczne, y infze Kozaków pożytki, według stárych zwyczáíów, przy Kozakách wolne zostawać máią. *Ibid.*

Kozacy nobilitowani będą, ci wszyscy, którychkolwiek Het: Woysk Ruskich *alias* Zaporozkich praesentować będzie, tak iednak miarkuiąc, żeby z káżdego Pułku sto być mogło nobilitowanych. *Ibid.*

Kozakom Zaporozkim, ktorzy, po uspokojeniu przez Commisiją Hádziacką, protecją Moskiewską przyięli, znowu amnistią dano. Y Káduki, tak po nich, iáko y po Szlachcie przy Woysku ich, od zaczęcia woyny, ász do tąd zostáíácy, uproszone, ogółem wszystkie zkáfłowano, y ze Kádukiem żaden nie ma bronić obięcia dobr, *sub pena infamiae*, deklarowano. Przy tym Commisiją Czudnowską, przez którą y Hádziacką reáffumowana, tak, iáko te obiedwie Commisjje w sobie brznią, (wyiáwfszy y zkáfłowawszy tytuł Xięstwa Ruskiego, y prarogátywy do tegoż Xięstwa należące, ponieważ samo Woysko Zaporozkie, za niepotrzebne toż Xięstwo być rozumie) ápprobować pozwolono. *A. 1661. fol. 60. tit. Declaratia łáski.*

Tychże wszystkich, od naymnieyszego, do naywiększego, przy wolnościách, przywileiách, y ásskuracyách, y pomienionych, Czudnowskiey, y Hádziackiey, Commisjiách zachowano. *Ibid.*

Hetman Zaporozki, z woyskiem swym, huntowników, gdyby się tak ná Záporozu, iáko kédykolwiek w Vkráinie bunt iáki pokazał, znosić iáko nieprzyaciół powinien. w *Commisjjei Hadyackiey*. §. Iesliby się kiedy. *In volumine Constit: A. 1661. fol. 61. tit. w Imię Troycy Świętey.*

Kozacy, do żadnych Państw Hána Krymskiego, incurfuy czynić nie powinni, y dobre z nim zachować máią łásiedztwo, áni żadney przeszkody w pałách, ktore zdawná pozwolone były, Ordóm czynić nie powinni. *Ibid. fol. 62. §. Hána IM.*

Hetman Zaporozki Woyská swego *metriculam*, ábo regestr Kozaków, Pułków, Setni, po imieniu y przezwisku káżdego opifawszy, z podpisem ręki swey, *ad Archium Regni* oddać powinien. *Ibid. fol. 61. §. A* żeby iuż między Kozakámi.

Po tym z tymże Woyskiem Zaporozkiem, Commisiją w Ostrogu odpráwioną, y oraz Przywilej potwierdzenia ich wolności, z Kancelláriei Koronney dány ápprobowano. *A. 1670. fol. 16. tit. Ápprobácia Commisjjei.*

Kozakom Zaporozkim, mieyscá pewne w Vkráinie, dla ośiadania y mieřkánia, náznaczyć y wydzielić postanowiono. A przy tym z Skárbu Koronnego, z podatkw ná Seymie terážnicyszym uchwalonych, Sumnie sześciudzięsiát tysięcy zł. Polskich, *monetá*

currenti wyliczyć nąznączo. A. 1677. fol. 6. tit. Conserwacya Woyská Zaporozkiego.

Kozacy Drohobuscy ná posłudze Zamkowej, pod jurisdiccją Przełożonych táiecznych, przy gruntách swoich, zostawác máią. A. 1647. fol. 6. tit. Naprawá murów Smoleńskich.

O Kozakách, *plura v. tit.* Woysko.

O Dáninách ich, *v. tit.* Dobra.

O Commisliách, Deputacyách, *v. tit.* Commissie. *tit.* Deputaci.

O swawoli ich, y incursiach w Páństwo sąsiedzkie. *v. plura tit.* Pacta.

K R O L

Krol, co od Krolestwá niesłusznie odpádło, zdobywác, y gránic nie umnieyszác, ále wedle możności, przyczyniac powinien. A. 1550. fol. 2. §. A to cobykolwiek. Tolz wyraźniey w przysiędze Krolá Henryká. *Omnia illicitè à Regno, Magnòq; Ducatu Lithuaniae, & Dominijs eorundem, quocunq; modo alienata, vel bello, vel quo-cum alio modo, distracta, ad proprietatem ejusdem Regni Poloniae, Magniq; Ducatus Lithuaniae aggregabo, terminosq; Regni, & Magni Ducatus non minuum, sed defendam & dilatabo.* A. 1573. fol. 227. §. *Omnia illicitè.*

Y potym inși wszyscy Krolowie, ász do terážnieyszego Krolá IM. szczęśliwie nam Pánuiącego, przysięgali ná to, témisz słowy. Co *patet* z Iurámentow ich, ná początku Cóstit: Seymow Coronatiálnych, inserowáných. iáko to, A. 1576. 1588. 1632. 1649. 1670. 1676. Tolz & *in Pactis Conuentus.* A. 1632.

Co od Moskwy odyska, to powinien Szláchcie Litewskiej przywracác. A. 1569. fol. 177. §. Tákiesz.

Znowu : co od Moskwy rekuperowác będzie, to ku dobremu Rzeczyposp. Korony, y WXL. obracác má, zachowuiác káždego przy własnóści swoiey, według zwiásku Vniey. A. 1611. f. 1. t. Popárćie.

Herburt
fol. 160. t.
Rex.
& f. 161 t.
Rex elect.

Krol nie má być Koronowan, ászby pierwey od wfzech Stanow dobrowolnie, wedle Przywileiow, Koronie Polskiej, od Krolow, dálnych, obran był: ktorego Arcybiskup Gniezniński, wedle Przywileiu, onemu od Krola Káżimierzá, nádanego, *in* A. 1451. z temi Biskupámi, ktorzy do tego, wedle dawnego zwyczáiu, należą, koronowác má, nie kto inšly. A. 1550. fol. 3. §. A naprzod.

Krol pierwey ; aniżeli koronowan będzie, powinien Stanom Rzeczyposp. wfzytkie Práwá, Przywileie, y wolności, ktore są, y ktore mu podáne będą, *post Electionem*, poprzyśiádz, á miánowicie pokoy pólpolity między rozerwánemi y roznenu ludzmi w wierze y nabożeństwie zachowác : Szláchty, zá gránicę Koronná, nigdy nie ciągnąc, żadnem obyczáiem, ani prosbą swojá Krolewską ani *solutione quinq; marcarum super bastam* : Tákze pólpolitego ruszenia

nia, bez uchwały Seymowey, nie czynić. w Confederatíey generalney Wárszawskiej, po śmierci Krolá Augusta. A. 1573. f. 208. Tofz reáffumowano y w późnieyfzych Confederacyách generalnych Wárszawskich, *sub Interregnis*: dokładając iednak tego, iż po przysiędze uczynioney, powinien to Krol y Constitutiámi Seymowemi utwierdzić.

Krol, według formy Krolowi Henrykowi podány, przysięgáć ma. A. 1576. fol. 278. §. Nad ktore to umocnienie.

Ktora formá taka iest. *Ego Henricus Dei Gratia Electus Rex Poloniae, Magnus Dux Lithuaniae &c.* (enumeretur omnes tituli) *per omnes Regni Ordines utriusq; gentis, tam Poloniae, quam Lithuaniae, ceterarumq; Provinciarum communi consensu liberè electus, spondeo & sanctè juro Deo omnipotenti, ad hæc sancta IESV Christi Euangelia, quod omnia jura, libertates, immunitates, priuilegia publica juri communi utriusq; gentis & libertatibus non contraria, ecclesiasticas & seculares, Ecclesiis, Principibus, Baronibus, Nobilibus, Ciuibus, Incolis, & quibulibet personis, cujuscunq; status, & conditionis existentibus, per Di-vos Prædecessores meos, Reges, & quoscunq; Principes, Dominos Regni Poloniae, & Magnos Duces Lithuaniae, præsertim Verò Casimirum antiquum, Ludovicum Lois nuncupatum, Vladislaum secundum Jagellonem dictum, Fratremq; ejus Vitoldum, Magnum Ducem Lithuaniae, Vladislaum Tertium Jagellonis Filium, Casimirum Tertium Jagellonidem, Ioannem Albertum, Alexandrum, Sigismundum primum, Sigismundum secundum Augustum, Reges Poloniae, & Magnos Duces Lithuaniae, justè & legitime datas, concessas, emanatas, & donatas, ab omnibusq; Ordinibus, tempore Interregni statutas, atq; sancitas, mihi oblatas.* (przydano w późnieyfzych formách to: *nec non Pacta conuenta Oratorum meorum, nomine meo, cum Ordinibus*) *manu tenebo, obseruabo, custodiam, tuebor, & adimplebo in omnibus conditionibus, articulis & punctis, in iisdem expressis, pacemq; & tranquillitatem inter dissidentes de religione, tuebor, manu tenebo, nec non ullo modo, vel jurisdictione Nostra, vel Officiorum Nostrorũ, & Statuum quorumvis auctoritate, quemquam affici, opprimi, causâ religionis permittam, nec ipse afficiam, nec opprimam: omnia illicitè à Regno, Magnaq; Ducatu Lithuaniae, & Dominis eorundem, quocunq; modo, alienata, vel bello, vel quouis alio modo distracta, ad proprietatem ejusdem Regni Poloniae, Magniq; Ducatus Lithuaniae aggregabo, terminosq; Regni, & Magni Ducatus non minuam, sed defendam & dilatabo, justitiam omnibus Incolis Regni, juxta Jura publica in omnibus Dominis constituta, absq; omnibus dilationibus & prorogationibus, administrabo, nullo quorumvis respectu habito. Et si (quod absit) in aliquibus juramentum violavero; nullam mihi Incolæ Regni, omniumq; Dominiorum cujuscunq; gentis, obedientiam*

præstare debebunt. Imò ipso facto eos ab omni fide, obedientia Regi debita liberos facio: absolutionem nullam ab hoc meo juramento à quoquam petam, neq; ultrò oblatam suscipiam. Sic me Deus adjuvet. Ibid. fol. 226.

De non præstanda obedientia Krolowi, gdyby w czym przeciwko Prawom, wolnościom artykułom, y kondycyom wykroczył, ábo czego nie wypełnił, declaratur temi słowy: Si quid ejusmodi per aliquem humanum errorem, ut fit, Serenitati ejus exciderit, aut obrepserit, in quo ius, & libertas communis ledi videretur, non statim propterea, suam Serenitatem solui aut laxari existimari debere; Sed tùm demùm, si (quod absit) à volente, & sciente Serenitate ejus, Iura aut libertates Nostræ ita, aut per potentiam opprimerentur, aut per contemptum & temeritatem, in dubium vocarentur, ut ne admonitione quidem Senatûs, aut reliquorum Regni Ordinum quicquam profectum esse videatur. A. 1567. fol. 279. tit. Declaratio.

Obiásniono to dostâtecznicy temi słowy: Gdzieby (strzez Boże) z iawnego á przedsięwziętego umysłu Naszego, prawo pospolite było przez Nas zgwałcone, ábo kto mimo toż prawo y wolność pospolitą opprimowany był, y mogło to być iawnie w rzeczy y w skutku ukazano: tedy to wolno będzie każdemu, z Senatorem ktorymkolwiek Ziennie swey komunikować. A on Senator, X. Arcybiskupowi Gnieźnieńskiemu iako Primasowi obwieścić: ktory zaś bądź sam, bądź z drugiemu Senatoru, porozumiawszy się z nimi, ma w tym Nas, ábo Successory Nasze nápomnieć: A My, gdzieby się pokazało wykroczenie iakie, poprawić tego będziemy powinni. Co gdzieby się nie stało; ma z innemi PP. Senatoru ténże X. Arcybiskup to powtorzyć. A nákoniec iesliby potrzebá to okázowála, y ná Stany to ná Seymie włożyć: gdzie ieslibysmy słuźney przyczyny, y Potonikowie Nasí, w sprawie tej, ktora będzie wniesiona, y postępku w niey nie dali, y za temi inityancyami nie uczynić nie chcieli: dopiero Stany wszystkie máią się w tym zachować, podług artykułu, *de non præstanda obedientia. A. 1607. fol. 867. §. Wszakże My.*

Deklarowano to znówu temi słowy. Iesliby ktokolwiek stanu szlacheckiego, lub Senatorskiego, umyslny gwałt, ábo co przedsięwziętego, ku naruszeniu całosci Rzeczyposp. y wolności być widział; będzie to mógł zawždy, bądź X. Arcybiskupowi Gnieźnieńskiemu, iako Primasowi, bądź PP. Senatorom przy Krolu, wedle Constitutiei mieřzkáiacyni, bądź ktoremu inřzemu z Senatorow lub swego, lub inřzego Woiewodztwá, donieść, y ná nie włożyć. Ktorzy ábo spólnie wszyscy, ábo ktorykolwiek z nich przestrzedz y nápomnieć Krolá będzie powinien. A gdzieby się przestrodze ábo nápomnieniu nie dosyć od Krolá stało; wolno to będzie każdemu z tych Senatorow, wolno y samemu Szlachćicowi

ktoryby tę przestrożę do nich odniósł (gdzieby oni w tym pierwszym nápomnieniu byli niedbali) ná Seymik uprzywilejowany, przed wálnym *immediatè* onego czasu Seymie, ná Stan Szlachecki włoży, y Posłó zlecić, áby Krolá w tym upomnieli. Co gdyby nie fzło, áni by Krol po tym wtorym nápomnieniu poprawić tego niechciał, w czymby się uymá wolności y swobod pokazała; máia to włożyć ná wszystkie Stany ná onymże Seymie będące. A gdzie Krol zá tym trzecim upomnieniem w sprawie tey, ktoraby wniesiona była, y postępkuiący, słuźney przyczyny, nie dał, y zá temi instancyami nie uczynić niechciał, á byłoby to dowodnie, y dostatecznie pokazano, iż się od Krolá, cáłości R. P. y wolności ubliżenie dzieie; dopiero Stany máia się zachować, wedle artykułu, *de non præstāda obedientia*. A iesliby tefz kto, poninawczy te stopnie, y *solemnitates* tu wyrażone, kupieniem ludzi woiennych y tumultami, pokoy pospolity, prætextem tego, iákoby się co przez Krolá cáłości Rzeczyposp. y wolności szkodliwego działo, wzruszał; má być ná Seym pozwany, y *per Ordines Regni, in absentia* Krolá sádzony. A. 1609. fol. 888. tit. Deklaracya Artykułu.

Krol, zá żywotá swego, Successorá ná Páństwo nimá wśadzać, żadnym wymyślnym sposobem: áni *titulum Heredis* używać: ále po śmierci iego wolne obieranie Krola wśzem Stanom Koronnym zostawáć má. V. tit. Electia.

O tymże naydzieś, *In Pactis Conuentis Krolow.*

Ktoby chciał być ná Krolestwo Candidatem w Polsce; á *loco & consensu electionis abesse* powinien. A. 1633. f. 13. t. Candidatus.

Krol, ná thronie swym, zostawáć má, *ad vitæ suæ tempora*. w Exorbitantiách, ná Electiey Krolá IM. Michála. A. 1669. §. *In materia abdicationis.*

Tenże, *abdicationem Statibus Regni* nie má proponować, áni wzniánki czynić *eligendi Regnantis, in vita sua, áni de eligendo cum aliquo, intra, vel extra Regnum, conferre, aut componere, sub legibus antiquis, de non præstāda obedientia, sancitis.* Ibid.

Krol, Kátholik powinien być záwśze wybieran. Táke y Krolowa, teyże Kátholickiey Rzymiskiey Religiey powinna być, *sive natione, siue vocatione.* Ibid. §. *Rex Catholicus.*

Krol zenic się nie móże, bez wiadomości, y pozwolenia PP. Rad obudwu Narodow. Ani rozwodow, okrom takowych przyczyn, krore pismem, y słowem Bożym są wyrażone, *temerè* czynić. A. 1576. fol. 256. §. A iż ná Małżeństwie.

Znowu o tymże *iisdem verbis.* Ibid. fol. 278. §. A iż ná Małżeństwie.

Krol, w Polsce, nie gdzie indziey, od Polakow, y od Litwy, *absentia* ktorey strony *non obstante*, má być wybieran, gdy od tych, ktorym to nálezy, będą ná Electiá wezwáni. A. 1564. fol. 56. §. Naprzód co się.

Y y 3

O tym-

- O tymże : A Rády, y wszystkie Stany Koroney Polskiej, y W. X. Lit. ná electiá Krolá, *ex debito*, wzywáni być máią. *A. 1569. fol. 174. §.* A temu oboiemu Narodowi.
- Krol w Krakowie ma być Koronowan. *A. 1564. fol. 56. §.* Naprzód co się. *Et A. 1569. fol. 174. §.* A temu oboiemu Narodowi. *§ A. 1638. fol. 25. tit.* Koronácyá.
- Od Arcybiskupá Gnieźnieńskiego ma być koronowan. *vide tit.* Arcybiskup.
- Krol, *Pacta & Fœdera*, z PP. postronneni z wlásczâ pogrânicznemi, nie ma zawierâć, bez wiadomoŝci Senatorow z wlásczâ przy boku iego rezyduiâcych, áni Legáciyi wyprawowâć, słuŝcâć, odpráwować. *A. 1588. fol. 457. tit. De Pactis & Fœderibus.* Powinien ie z témiz postronneni, po Coronáciyi swoiey, ponowić. *Ibid.* Toŝ y ná drugich Seymach *Coronationis*, iáko to, *A. 1649. 1670: 1676.*
- Krol, o wojnie, áni o pospospolitem ruszeniu, nie zâczynâć nie ma, bez Seymu. Ténz, czasu wojny, co powinien. *vide tit.* Woyná.
- Krol nie ma wydawâć listow przypowiednych, ná woluntáryiskie W. X. Lit. chorágie, áni zâciágow, y supplementow, ludziom *aliena nationis* pozwalâć, *sub nullitate.* *A. 1661. fol. 16. tit.* Woluntáryiskie.
- Krol, grânic Koronnych, nakládem swoim, bronić powinien. *A. 1576. fol. 254. §.* Grânice Koronne.
- O tymz, ná inŝym mieyscu. *Ibid. f. 262. §.* A isz przerzeczone.
- Znowu o tymz, isz grânic Koronnych oboygá Narodu, y wszystkich Państw do Korony nalezâcych, od wtargnienia nieprzyiâciela wŝelâkiego, nakládem swoim, powinien bronić. *A. 1576. fol. 276. §.* Grânice Koronne.
- Krol, *donata sibi & inscripta*, ná Seymie tylko, ma dochodzić. *A. 1562. fol. 25. tit.* O karâniu.
- Zostáwiono, *in robore*, Krolowi *donata & inscripta.* *A. 1565. fol. 89. tit.* Státut Alexándrow.
- O tymz, ná inŝym mieyscu, isz ná Seymie máią być dochodzone, ále *bona litigiosa*, Krol przyimować nie ma. *Ibid. fol. 90. tit.* Rzeczy zápisane.
- O dobrá swoie, wolno Krolowi, *juxta præscriptum Statuti* czyniç, y onych zâwŝe dochodzić. *A. 1569. fol. 186. §.* Constitucya o Lisćciech.
- O tymz *ijsdem verbis.* *A. 1578. fol. 328. §.* A iesliby kto:
Plura tit. Dobrá *& tit.* Pozwy.
- Wákâncy, iáko ma Krol rozdawâć. *v. tit.* Wákâncy.
- Vrzêdy Koronne, y W.X.Lit. tákz Dignitárstwá, przy dawnych Práwach, wládzách &c. powinien Krol zâchować. *v. tit.* Vrzêdy.
- Krol, win przesâdzonych ná Szlâchcie, nikomu nie ma dawâć. *A. 1550. fol. 4. §.* Win przesâdzonych.
- Krol,

Krol, wszystkie Państwa, ma solą opatrować. *Ibid.* § Soli dostátkiem.

O soli, *plura vide tit.* Sol.

Krol, signetu żadnego używać nie ma, ani pieczęci osobney, w spráwách Rzeczyposp. *tám intra, quàm extra Regnum*, iedno Koronnych pieczęci, ktore przy Kánclerzách, y Podkánclerzych, tak Polskich, iáko y Litewskich są. *A. 1576. fol. 255. §.* Obiecuiemy tecz.

O tymże *iisdem verbis.* *Ibid.* fol. 277. §. Obiecuiemy tecz.

Znowu o tym: á coby *in contrarium* wyszło; to ma być *irritum.* *A. 1607. fol. 837. tit.* O Pieczęci Pokoiowey.

Y znowu o tymże. *A. 1646. f. 2. tit.* O Zaciągu.

Y znowu: iż pieczęci pokoiowey, ani signetu do spraw Rzeczyposp. według praw dawnych, záżywać: ani Przywileiow żadnych, ani Vniwersałow ná podatki, ani ná Lustrácy, pod pieczęcią taką, ani pod Koronną, *ex Senatús Consulto*, wydawać nie ma. w Exorbitáncyách, ná Electiey Krolá IM. Micháśa. *A. 1669. §.* O Pieczęci. Pozwolono było pieczęci Pokoiowey, między Electią, á Koronacją, záżyć Krolowi IM. terážnieyszemu, do Vniwersałow ná Seymiki, *in quantumby*, po pierwszych Seymikách, zászło niebespieczeństwo: Także do wici ná pospolite ruszenie, *in casu periculi*: Także do Nomináciey ná Arcybiskupstwo Gnieźnieńskie, áby *Sedes Primatialis* długo nie wákowáśa. Wárowano iednak, że *usus* teyże pieczęci, do pomienionych *occurentiy*, tylko *pro hac sola vice*, ma być, y *derogare* nie ma práwu generálnemu, o pieczęci pokoiowey, *in volumine Legum*, wyrażonemu. Wárowano y to, że *Regalia* inne wszystkie, do Seymu *Coronationis*, przy Rzeczyposp. zostawać máią. Ná Seymie *Electiois.* *A. 1674. tit.* Oznáymienie Krolá.

Zákazano tecz było, wydawać Przywileie, pod Szwedzką Pieczęcią. *A. 1607. fol. 840. tit.* O niewydawaniu.

Krol, władzą swoią, nie concludować nie ma, ále się iák nayspilniey stárac powinien, áby wszystkich Senatorow zdánia, do iedney sententiey przywieść mógł. *v. tit.* Senator.

Krol, wykładow nima przypuszczac, ani wywodow żadnych, z práwá obcego, ná dániny, právem dziedzicznem, nádane, áby máły być zá Lenná poczytáne. *Miałes już o tym sub tit. Dobrá.*

Krol, podatkow nie ma stánowić, bez Seymu. *vide tit.* Podatki.

Krol, gwardyey swoiey, więkzey nád dwánaście set mieć nie powinien: ktorą *ex solis* tylko *Indigenis* Koronnych, y W. X. Lit. & *incorporatarum Provinciarum constituet.* *A. 1646. fol. 2. §.* Gwárdya zaś Náśza.

Tász gwárdya, przy boku Krolewskim będąc, *proprijs stipendijs*, bez szkody obywatelow Rzeczyposp. z własnych prowentow Krolewskich żyć ma. *Ibid.*

Nád táfz gwardyá stárfzy, Szláchćić Polski, ábo Litewski, lub z Woiewodztw, do Korony, y W. X. Lit. należących, *possessionatus*, Krolowi, y Rzeczyposp. przysięgły być ma, y pod władzą y jurisdiccją Máfzalkow oboygá Narodow zostawác. *Ibid.*

Znowu, isz Krol, ná kofćcie Rzeczyposp. gwardyi iecznych mieć nie powinien : áni więcey, ná włafną potrzebę swoię, nád 1200. ktorym z skárbu swego pláćić ma. A stárfzy nád niemi ma być Szláchćić Polski, ábo Litewski. Czego Máfzalkowie przestrzegác powinni, *sub priuatione Officij*. w Exorbitantiach, na Seymie Kro-
lá IM. Micháfa. A. 1669. tit. Gwardye.

Krol, przy boku swoim, nie powinien trzymác cudzoziemcow, áni ich opátrowác, áni im Vrzędow dawác &c. *vide tit. Cudzoziemcy.*

Krol IM. Micháfa, y terázniejszy Krol IM. *in Pactis Conuentis* obie-
cáli, nád to práwo, ktore o cudzoziemcách iest nápisane: isz cu-
dzoziemcow, ná indigenaty y nobilitácyę promowowác nie bę-
dą, tylko dobrze záslużonych w okázyách wojennych, &c. Ani
im dobr Oekonomicznych, Stárostw, Zup solnych, Pifarstw Skár-
bowych. (*in Pactis Krola Micháfa* więcey: áni Regncyi, Metryk
Koron. y WXL. Sekretarstw y Pifarstw Pokoiowych) áni, *in gene-
re*, wfzytkich ádministráciy Skárbowych, Lustrátorskich dawác
będą, áni Myt, Cel, Komor, árendowác pozwolą, tylko Szláchćie
bene possessionatis. Czego Podskárbiowie oboygá Narodow prze-
strzegác máią. Ktorzy to *Extranei mere*, áni ádministrówác,
áni trzymác żadnych Dobr Krolewskich y Rzeczyposp. nie máią,
*sub nullitate contractus & pœna 2000. marc. ad instantiam cuiusvis
nobilis, in Iudicij Tribunalitij. ex registro causarum fisci vindican-
da*: á w WXLit. z iákiegokolwiek rejestru. Commend tákże w
Dobrách Krolewskich &c. *Extraneus & plebeius* dawác nie będą,
tylko Szláchćie *bene meritis*, od PP. Hetmánow oboygá Naro-
dow záleconym.

Krol, Listy, y wfzytkie spráwy, y Legácyę, ięzykiem tylko Polskim,
á Láciińskim, expediowác ma. w Exorbitancyách, ná Elect. Kro-
lá IM. Micháfa. A. 1669. tit. O Pieczęci.

Krol, do przyrodzonego ięzyká, dla correspondentiy prywatnych,
może mieć iednego Sekretarzá od PP. Pieczętarzow oboygá Na-
rodow, *Reipub.* przysięgłego, *in rotham Secretariorum Regiorum*:
ktory Sekretarz, ma być narodu Polskiego. *Ibid.*

Krol, rády pokoiowey, y prywatney miewác nie powinien, ále zá-
wfze proponowác ma máterye, przez Pieczętarze oboygá Naro-
dow, y one z PP. Rezydentami z Seymu náznaczonemi decido-
wác. *Ibid. tit. De Secretis Consilij.*

vide tit. Senator.

Krolow Długi. *vide tit. Długi.*

Krol, dwu Vrzędow, ták w Koronie, iáko y w W. X. Lit. conferowác
nie ma. *vide tit. Incompatibilia.*

Kro-

Krolewskie Dobrá. *vide tit.* Dobrá:

Krolewskie Oekonomie. *vide tit.* Oekonomie.

Krolewskich dobr z Ziemskiemu rozgraniczenie. *vide. tit.* Gránice.

Krol August, za żywota Oycá swego Zygmunta Pierwszego, Krolew Polskim obrány, y koronowany, y w siedmi lat po Koronacyey swoiey, *more solito*, w Kościele przysięgał, á we dwanaście lat, to iest, po śmierci Oycá swego (przy ktorym wszystkie władza y zwierzchność Krolewska, *non obstantibus præmissis*, do śmierci onegoż trwała) *Clauſ Regni* obiał, y wszystkie Prawa, y wolności publiczne y prywatne, Stanom Koronnym, y wszelkim ludziom potwierdził. *A. 1550. f. 1. t.* Przywilej Krolá Zygmunta Augusta. Tęże *improlis* będąc, Prawá dziedzicznego, ná Xięstwo Litewskie, Koronie Polskiey ustępuie, y wyrzeka się, ná wieczne czasy. iesliby iednak miał Potomstwo, á ná Krolestwo nie było wzięte; Rzeczposp. ma one *sufficienter* opátrzyć. *A. 1564. fol. 49. tit.* Deklaracya o Vniey.

Herburt f.
157. t. Idē.
Sigsf. Rex.

Znowu o tymże *cum conditione* opátrzenia, iáko wyzey, Potomstwa iego. *A. 1569. fol. 174. §. Successio I. K. Mći.*

O opátrzeniu tym, do drugiego Seymu, radę odłożono. *Ibid. fol. 195. §. A* iſz dla.

Pogrzebowi iego, miejsce w Krákovie, á czas, dzień 28. Miesiáca Septembra, w Roku 1573. náznaczone. Ná ktory pogrzeb, wszystkim Chorążym káżdego Woiewodztwa y Powiatu, tak iáko ich powinność niesie, dla zwykley ceremoniey, stáwić się kazano. *A. 1573. f. 220. tit.* Oznáymienie Krolá nowo obranego.

Dla uczciwości prowadzenia Ciála do Krakowá, y z osobná do prowadzenia Krolewney Iey Mći. ná pogrzeb, niektorzy Senatorowie Duchowni y Swietcy náznaczeni są. *Ibid. f. 223. §. A* iſz przed Koronacyą.

Y potym do ciála káżdego zmarłego Krolá, Rezydenći Senatorowie oboygá Narodu, ná Cōvocáciach generálnych Wárszawskich *sub Interegnis* náznaczeni bywáją, ktorzy, do przyszley Eleć: nowego Pána powinni rządu wszelákiego, y powinności przestrzegáć, Márszałkowie, przy Ciálach Krolewskich, powinni zwyczajną swoię jurisdiccią Márszałkowską, do Electiey Krolá, exequowáć. *vide tit.* Márszałek.

Henryk, Andegáweński, Borboński, y Alverneński Xiążę, Brát rodzony Krolá Fráncuskiego, pod Wárszawą ná polu wsi Kámień rzeczoney, dnia 16. Maia w Roku 1573. Krolew Polskim obrány. *f. 220. t.* Oznáymienie Krolá. Coronácie iego w Krákovie Seymu *pro die 4. Octobr. in A. eodem* złożony. *Ibid.*

Miałem ci tu pokazać, co Krol Henryk obiecał był Akademiey Krákovskiej: ále studio opuszczam, y ad *volumen ipsum Constitutionum* odsyłam cie.

Po tym Stefan Bathory Woiewodá Siedmigródzki obrány. Kro-
rego Koronacyey, naznaczona Przewodna Niedziela, w Krákwie,
in A. 1576. fol. 248. tit. Náznáczenie Koronacyey Ktolewskiej.
Po tym Zygmunt III. Syn Krolá Szwedzkiego Ianá, wnuk po
corce Krolá Zygmunta Pierwszego. *A. 1587. fol. 430. tit.* Reces
Wárszáwski.

Koronacyey iego w Krákwie dzień 18. Oátober. náznáczony byl
w Roku 1587. lecz nie przypádlá, álsz *ultimus diebus Decembris*
Anni eiusdem.

Tegofz odiazd do Szwecey. *cu. tit.* O diazd.

Temufz Krolestwo Szwedzkie pozwolono rekuperowác, y pomoc
do tego obiecáno. *A. 1616. fol. 2. tit.* O Szwecey.

Tegofz Pogrzebowi w Krákwie, dzień 24. Stycznia, náznáczony.
na Seymie Electionis. A. 1632. fol. 8. §. Lyczác y w tym.

Potym Władysław IV. Syn Krolá Zygmunta Trzeciego, ná Páń-
stwo wybrány, *die 27. Septembris. A. 1632.*

Koronacyey iego dzień 30. Stycznia. *A. eodem.*

A Pogrebu dzień 14. Stycznia. *A. 1648.*

Potym Ian Kázimierz Krolewic, Syn také Krolá Zygmunta Trze-
ciego obrány. *A. 1648.*

Koronacyey iego dzień 17. Stycznia. *A. 1649.* w Krákwie.

Przy dostoiénstwie iego, Stány Rzeczypośp. zdrowia swoie, y
subitancye wazyć ochotnie, y całą zyczliwosci wiara, y cnota swo-
ia, w kázdey okázycy, przy nim stawác, przyrzekly sobie iedno-
stáynie. pod obowiazkiem sumnienia. A między sobá zobopol-
ná iednosć y zgodę trzymiac, áni się w zadnym niebespieczeństwie
nie odstępowác. *A. 1662. fol. 1. tit.* Oświadczenie.

Tenże ábdikowál. *A. 1668. die 16. Septembris.*

Diploma eius, quo absol-vuntur subditi ab obedientia: & Diploma
Re-versale, nomine Statuum, reperies in Volumine. A. eodem.

Provisia mu náznáczona. *cu. tit.* Summy.

Potym Michał Korybuth Xiążę IM. Wisniowiecki obrány. *A. 1669.*

Koronacya iego, w Krákwie, dnia 1. Oá. *A. eodē* odpráwiłá się: ále
Seym zerwany iest. Ná ktorego mieysce inszy *in A. 1670.* zložony.
Stány Rzeczypośpolitey obowiazaly się, przy dostoiénstwie ie-
go stawác, y kázdego, któryby co przeciwko iego Electiey iá-
wnie, lub skrycie záczynác chciał, *pro hoste Patriæ, & perduelli*
mieć, y ná wieczná iego skázę powstác deklarowaly. Ná to
wszystkie *scripta* wolney Electiey *præjudiciofa*, y z kimkolwiek,
w czymkolwiek, y gdziekolwiek formowane, také pisnia y
projecta, ktoreby do diffidentiey publiczney okázay być mo-
gły, zkássowaly y ánnihilowaly. Wárujac, że ktokolwiek, w
Osobie iego, iakie przestępstwo práwá pośpolitego moglyby po-
strzec, wolno kázdemu, processem według Constituciey *A.*

1609. *de non prestanda obedientia* postąpić, y Krolá tak, iáko pomienione Prawo mieć chce, (które wiecznemi czasy w swoiey powadze zostawiać ma) ostrzedz. *A. 1670. fol. 13. tit. Obowiązek.*

Tenże deklarował, że iáko *Pačta conuenta, secundum formam iuramenti, à Repub.* sobie podane, *sincerá mente* poprzyśiągł, tak ich *inviolabiliter* we wszystkich punktách dotrzyma. *Ibid.*

Tenże co ná Seymie *Pacificationis, ex parte sua*, Stanom Rzeczyp. *ratione* praw, wolności, swobod, przyrzekł: *patet ex Conclu: A. 1673. fol. 1. Y ex Diplomate* tamże inferowanego, *fol. 4.*

Pogrzeb iego, y oraz Ciała Krolá IM. Iana Kázimierzá, z Francyey przywiezionego (*bo w támtym Pánstwie fatis cessit*) *pridie Coronationis* Krolá IM. Iana III, odprawiony iest, *A. 1676.*

Po tym iásnie Wielmożny IM. P. Ian Sobieski Márszałek y Hetman W. Koronny, Krolew obrány. *A. 1674. Ktory Ianem III, nazywany szczęśliwie Nam teraz panuie.*

Koronacyey iego dzień 22. á Seymowi dzień 24. Lipcá. *A. eodem,* w Krákwie náznaczono było: y oraz iesliby dla nástępujących nagłych na Rzeczposp. niebespieczeństw, doysć nie mogli Seym *Coronationis*, ná tym terminie: dano mu w moc odłożenie Koronacyey *ad diem primam*, á Seymu *Coronationis ad diem tertiam Ianuarij. A. 1675.* Lecz gdy áni ná pierwszym, áni ná wtorym terminie przyisć do tego dla niebespieczeństw Oyczyżny, nie mogli; ná dzień 5 Lutego. *A. 1676.* Seym *Coronationis* złożony iest. Tenże przy Stárośtwách, za dawnemi prawámi, dożywoćiu swemu podległych, także y Krolowa Iey Mć. *ad fata sua*, zostawieni, *non obstante ad hunc solum actum, Constitutione A. 1631. o Wakancyach:* z temi conditiámi, że te Stárośtwá, w administratciey Szlachty Polskiey ośiadley będą, ktorzy *in omnibus causis, Foro, & Iudicijs, exemplo* inżych Dzierżawców dobr Rzeczyposp. *subesse* máia. *Eclesie, & Reipub. iuribus, oneribus, Quartá, & Hybernus, per omnia, saluis:* y że tych Stárośtw, Krolowie, po tym do Ekonomiy przyłączać nie będą, ále po ześciu oboygá terázniejszych Krolestwa Ich Mćiów, *benè meritis cedere*, iáko y inśze Stárośtwá, powinne. *A. 1676. fol. 24. tit. Stárośtwá.*

O Electiey Krolá. *vide. tit. Electia.*

Wśyscy pomienieni Krolowie, po Krolu Henryku, ná miejscu zwyczajnym, między Wársawá, á Wolá, obráni są.

Electia Krola Stephána, pod Andrzejowem, potwierdzona: á Krola Zygmunta Trzeciego, pod Wíslícá, poparta.

Co za Proces okolo ktorey Electiey pomienionych Krolow, y trudności był, fusé opisano in Volumine Constitutionum.

K R O L O W A

Krolewnie Annie conditiá podano, aby spadkow, ktore ma w Koronie, resignatá, po slubie z Krolew Stephánem, przed Koronacyą,

cyą, *cum consensu* tegoż Krolá Malżonką swego, *liberè* Rzeczyposp. uczyniłá. *A. 1576. fol. 241. §.* Tego dokładając.

Pozwala Krol Stefan ná resignácią, *hac cōditione*, iezeli od Rzeczyp. oprawá, y opátrzenie Krolowey uczynione będzie. A samo *negotium resignationis prorogatur. Ibidem. fol. 280. tit.* Consens Krolá. Oprawę iey ná Xięstwie Mázowieckim, iáką y Mátká iey Boná miałá (oprocž Miásta Wárszawy, z strony jurisdicciey, *propter omnes Con-ventus Regni*) uczynioną, *salutē Quartā*, do Ráwy, z tych dobr, *Et jurisdictione Regibus, Et salvis juribus modernorum possessorum*. Wszakże gdy ktorykolwiek z nich zniydzie; *bona hac subiecta reformationi*, nie mają nową dāniną być dāley zatrudnione, áby wolne Krolowey prowenty były. A zá tym tefz, wedle przydānia tych pożytkow, umnieyszác się ma tey prowizyey, którą Krolowa z Cel Koronnych bierze, dla tego íż te dobrá zatrudnione są Práwami *modernorum Possessorum A. 1581. fol. 382. tit.* Oprawá Krolowy Iey Měi Anny.

Ktemu teyże Krolowy, mają być dobrá w W. X. Lit. od Rzeczyp. náznáczone, y opisáne, ktoreby ná każdy rok iedenásćie Tysięcy dwieście y pięćdziesiąt złotych czyniły. Ná ktorych dobrách Litewskich, trzydzieści tysięcy zł. á ná Mázowieckich *totidem* wolno iey komu chce z Narodu Litewskiego, y Polskiego zápisác y dárowác. Ktore Summy, Polski Narod z Mázowieckich, á Litewski z Litewskich powinien záplácić. *Ibid. §.* Ktemu.

Zniesiona tá oprawá. *A. 1607. fol. 837. tit.* Zniesienie.

Krolowey Annie, pierwszey Krolá Zygmunta III. Malżonce, *in vim* oprawy, ná dobrách stołu Krolewskiego, to iest, ná Bielsku, Raygrodzie, Grudziądzu, Tucholi, Swiećiu, Łomżie, Lubomli, Vśćiu z Piśą, Iurborku z Nową Wolą, y z Lesnictwem, Vpićie, pięćdziesiąt tysięcy zł. Polskich wianá, á drugie pięćdziesiąt tysięcy przywianku náznáczono. Ktora oprawá, y *donum nuptiale* 2000. czerwonych zł. we złoćie, mają być tym křtafteni wazne, iesli Krol Zygmunt Malżonek iey, zwroćiwszy się z Krolestwá swego Szwedzkiego, Koronę y Państwo to obecnie, do oštátniego křełu życia swego spráwowác będzie. *A. 1593. fol. 641. tit.* Oprawá.

Krolowey Conštántiey oprawá, w Koronie, ná Bielsku z Lesnictwem, *Et cum omnibus attinentijs*, ná Tucholi, Vśćiu z Piśą, Swiećiu, Łátowicu, Leżajsku, Kámienicu, Zawiszynie, y Stánisławowie: á w W. X. Lit. ná Kobryniu, y Olićie. *A. 1609. fol. 893 tit.* Oprawá Krolowey.

Teyże Krolowey Práwo dożywotnie, ná Brodnicę y Golub, przez Krolá Zygmunta III. Malżonką iey conferowáne, ápprobowano, *salvis oneribus Reipub. A. 1631. fol. 4. tit.* Stárostwo Brodnickie. Tefz Zywiec Rzeczyposp. *in reemptionem* puszcza. *Ibid. fol. 3. tit.* O dobrách Zywieckich.

V. tit. Dobrá.

Kro-

Krolowey Ceciley Renaty oprawa, sto tysięcy złotych Polskich wianą, a drugie sto tysięcy przywianku w Koronie, na Niepołomicach, Knyfzynie, Krzeczowie, Stanisławowie, Kamieńcu Mazowieckim, z Zawiszynem y Iadowem, Tykocinie, Surazu, Wiszniowie, Kąpinoście z Młodziszynem, y Kązuniem, Vszciu y z Piłą, Brodnicy, Gufubiu, Tucholi. A w W. X. Lit. na Bobroysku, ze wszystkimi włościami, na Iurborku z nową Wolą, Sokółce z Lesniectwy, Siemnie y Metellach, Horodowce y Kamiennę z Lesniectwy, Przerosli z Lesniectwy. A. 1638. fol. 4. tit. Oprawa. Zniesiono tę oprawę. A. 1647. f. 4. t. Zniesienie Reformatiey.

Krolowey Ludowiki Maryey oprawa: wianą sto tysięcy zł. Polskich, a drugie sto tysięcy przywianku, na Dobrach, w Constitutuey A. 1593. o Reformacycy Krolowey Anny, mianowanych: do których przydano Kąpinos, Kązun, Młodziszyn, a w W. X. Lit. Bobroysk y Sokółkę z Lesniectwami. A. 1646. fol. 8. tit. Oprawa Krolowey.

Teyże Krolowey, *ex primis vacantibus*, w Koronie 40000. zł. a w W. X. Lit. 20000. intraty conferować obiecano, dla tego, iż większa część dobr Reformaciey iey podległych dwoyggiem dożywociem onerowana iest. *Tali jednak conditione*, że kiedy Krowa do intraty Reformaciey swey przyidzie, te Dzierżawy, *pro vacantibus*, mają być rozumiane, y *bene meritis* rozdane. A. 1649. fol. 7. tit. Opatrzenie stołu.

Teyże Prawa, na dobrach Krola Iana Kázimierza dziedzicznych, tak ruchomych iako y nie ruchomych, w Koronie, y w W. X. Lit. stwierdzono, y dochody z Zup Bocheńskich, tak iako tam w sobie są, z Komorami Cronki y Dobrzykowem nazwanemi, y oboiem brzegiem wislnym, dożywotniem Prawem, do zażywania onczyże assekuirowano. *Salvo pensionibus contributionibus, & censuralibus, & quibusvis oneribus Reipub. publicis*. A. 1659 fol. 8. tit. Confirmacya Praw Krolowey.

Krolowey Eleonory oprawa, sto tysięcy zł. Polskich wianą, a drugie sto tysięcy przywianku, w Koronie, na Vsciu y Pile (wyiawszy folwark Zelgniew *cum attinentijs, iuxta Privilegium modernorum Possessorum*) na Krzeczowie, Tucholi, Nowym targu, Dolinie, Grudziądzu, Oitrołęce, Żarnowcu, Gufubiu, Dybowie, Hrubieszowie, y na Woytoſtwie Bydgoskim: w W. X. Lit. zas, na Iurborku z Nową Wolą, y Lesniectwy, Vpicie z Lesniectwy, tak tylko iako Krowa Ludowika *in possessione* była (wyiawszy Wobolniki ze wszystkimi włościami y folwarkami) także na Opesku, Vipolu z Lesniectwy, na Polondze, Seninie z Metellami, y na Onikzicach. A. 1670. fol. 17. tit. Oprawa.

Krolowey ley Mei Maryey oprawa: sto tysięcy zł. Polskich wianą, a drugie sto tysięcy przywianku, w Koronie, na Krzeczowie, Dy-

bowie y ná Tczewie (ktory *post fata* Krolowey IM. do prowentow stołu Krolá IM. podług Constit. A. 1590. wroćić się ma) także ná Brodnicy. A w W. X. Lit. ná Połondze, Wiekfzniąch, tak iáko *in possessione* zostáią terázniejszy Dzierzawcy, ná Telszách y Obornikách. A. 1678. fol. 5. tit. Opráwa.

Krolowom Ich Mćiom, w Dobrách opráwie ich podległym, należą *iura patronatús*, A Dobrá te nie zwykły *onerari* opráwami, tylko *salvis modernis possessoribus* onych, (á w W. X. Lit. & *salvus summus ante unionem*, ná tych Dobrách, *existentibus*, w opráwie Krolowey Iey Mći Eleonory, y Krolowey Iey Mći Máryey) & *hac cõditione*, że Obywátelom tych Kráiw dobrze osiadłym, gdzie dobrá *consistunt*, conditiei Szlácheckicy, máią być *in administrationem* puszczańe, bez przeszkody żadney jurisdicciey Sadowey, A Quarta z nich, *non obstante reformatione*, do Ráwy; w W. X. Lit. zaś Donátywá do Skárbu, plácone być máią. Co patet z Opraw pomienionych, *in volumine Constitutionum*.

Ještě y to patet z tychże Opraw: isz Krolowom, *donum nuptiale*, dwa tysiące czerwonych zł. *pro quolibet anno* náznáczáią, z Zup Bocheńskich, wárując to, isz provisiey, ktorą z Cef Koron: brác ma Krolowa, zá zefzćiem possessorow dobr dożywoćiami zatrudnionych, wedle przypadania pożytkow, umnieyszác się ma.

Y to patet: isz po śmierci Krolowey, Potomek iey, żadney sukcesiey *juris reformatoryj* upominác się y dochodzić nie ma.

Krolowa Cecilia Renata w Wárszawie koronowána. A. 1638. fol. 24. tit. Koronácyá.

Co isz przeci w zwyczáió stárodawnym stáło się; wárowano, isz nápotym iáko Krolow Polskich, tak y Krolowych Koronácyá nigdzie indziej, tylko w stólecznym Mieście Krákówie bywác ma. *Ibid.* Ale po tym *dispensatá hac lege, pro una vice*, y Krolowá Eleonorę, w Wárszawie koronowác pozwolono: y Commislarzow, przy tych Senatorách, ktorym klucze do Skárbu, y *custodia* poruczona iest, náznáczono, áby *Insignia* wszytkie do koronácyey aktu nalezące, do Wárszawy przywiezli, y po tym do Krákowa odwiezli. A. 1670. fol. 13. tit. Koronácyá.

Krolowa, *in negotia Statús* mieřzác się nie ma: áni więcej nád sześć osob, Pánien Narodu swego chowác powinna, y to tylko do usług pokoiowych. Promocye także przez Białogłowy Dworskie cudzoziemskie żeby nigdy nie dochodziły, *sub relegatione* takowey káżdey białogłowy. Co promowowác powinni ná Seymikách Poślowie Ziemscy, przy upominaniu się wákancyi. *in Exorbitancyach*, ná Electicy Krolá IM. Michála. A. 1669. tit. Krolowa.

O tymże, *in Pactis Conventus* Krolow, obacz.

K R O L E W I C

Krolewiczowi Władysławowi, przy Prawie iego (które ma do Cárstwa Moskiewskiego) pozwalają, Rzeczposp. wojnę od Moskwy uspokoić. A. 1616. f. 2. t. O Moskwie.

Za prace na tey expeditiey podjęte, dano mu w administrację Ziemi od Moskwy rekuperowaną, do dalszey woli Rzeczposp. *cum usu & jurisdictione: saluá appellatione* do Krola &c. A. 1620. f. 8. tit. Ordynacya Prowincyi.

Temusz *primum vacans, dignitati ipsius conveniens*, na opátrowanie stołu iego, dąć pozwolono. *Ibid.* Ku końcowi.

Temusz pięćdziesiąt tysięcy złotych intraty ieszcze naznaczono na Krolewiczynach, które mu, za podawiającemi się okazyaniami, *sparsim* po Pánstwach Rzeczposp. conferowane będą. A. 1626. f. 5. tit. Aućtia Prowizyey.

Znowu mu pozwalają uspokoić Rzeczposp. z Hetmánami Koronnemi, y W. X. Lit. y z Woyskiem na terażnieyszym Seymie uchwalonym: (nad ktorem Woyskami, cała władza tychże Hetmánów zostawiać ma) á to, ieżeliby przed czásę wyscía Induciy, Moskwá, *quid hostile moliri* chcieli. A. 1632. f. 1. t. O Moskwie.

Krolewiczowi Ianowi Olbráchtowi, *diploma* o Biskupstwie Warmińskim dáne, ręką Oycá iego Krolá Zygmuntá III. podpisane, pod pieczęciami, Koronną, y W. X. Lit. *ad Archivum Regni, & M. D. Litb.* podáne, y do Metryk, tak Koronney, iáko y W. X. Lit. ingrossowane, *in tota* ápprobowano. A. 1631. f. 4. t. Warmia.

Po śmierci Krolá Zygmuntá III. pozwolono prouisją, z dobr Krolewskich stołowych, Krolewicom, y Krolewnie, tudzież na obrzędy do zmárłych ciał Ich Krolewskich Mći należące, ász do dnia Elećtiey nowego Pána. Z tym iednak dokładem, że y Skarb W. X. Lit. z tych prowentow, które *tempore Interregni* wnoszone będą, ma się do tego przyłożyć &c. w Confederáciej generalney Wárszawskiej, *sub Interregno*. A. 1632. §. Strzegąc *dignitatem*.

Ze Krolewiczowie od R. P. prowisie mający, na Koronacyey przyszley, Brátu swému Władysławowi na Krolestwo wziętemu, y R. P. *juramentum fidelitatis* oddadzą, y tą przysięgą tak długo obowiązani być mają, poki prowisiey od R. P. naznaczoney zażywać będą, & *in Regno domicilium fixum habebunt*: y że sprawy ich, iesli by iáka przeciwno nim, same Osoby *afficiens* przypadła, *cognitio* Krolowi z Senatem, na Seymie, należeć będzie: tenże Krol Władysław IV. *in Pactis suis Conventis*, Stanom Rzeczposp. wárował, na Elećtiey. A. 1632. fol. 13. §. Naiśnieyszych Krolewiczow Ich MM.

Krolewicz Ian Olbrácht Biskup Warmiński Nominat Krákowski, na Seymie Koronacyey, przysięgę Senatorską uczyniwszy, zasiędzie
w Se-

w Senacie, y *conditionibus in Diplomate*, z strony Biskupstwa, wyrażonym dosyć uczyni. *Ibid.*

Dosyć czyniąc obowiązкови swemu, Kázimierz y Alexander Krolewiczowie, *jurament taki in facie Reipub.* wykonali. *Ego Casimirus, & Alexander, Poloniae & Sueciae Princeps, beneficio & provisione Reipub. ad praesens gaudens iuro. Quia Serenissimo Principi ac D. D. Vladislao Quarto Regi Poloniae, ac Regno Poloniae, & Magno Ducatui Lithuaniae fidelis & obediens ero, nihilq; in damnum, vel praedudicium Regiae Maiestatis, & Reipublicae, consilio, auxilio, vel facto committam: imò, si aliquid tale sci-vero, quod vergat in detrimentum, tam Regiae Maiestatis, quam Reip. praecustodiam, ac pro posse meo auertere conabor. Sic me Deus adiuvet, & haec Sancta Crux. A. 1633. fol. 14. tit. Jurament Krolewiczow Ich MM.*

Krolewicz Jan Olbrácht Biskup Krákowski po uczynioney przyśiędze, *more aliorum Consiliatorum Regni*, do Senatu przypuszczony, za conditiánii temi, że *intra triennium, actu* Przechyterem zostanie, *cum dispensatione Summi Pontificis*: że nie inszey prerogatywy zażywać będzie, iedno iákich Ancecessorowie Krolewicz IMé Biskupi Krákowski zażywali: że práwu Ziemskiemu, przykładem Biskupa Kráowskiego, *in omnibus causis forensibus*, y wfszytkim ciężarom Rzeczyposp. z Biskupstwá Kráowskiego, *subiacet*, ani ná żadne insze *Beneficia, Dignitates, & Officia* postępować będzie: że *nominandi, inaugurandi, coronandi Regu* nie ma mieć *ius & potestatem*: że *respectu Cardinalitiae dignitatis*, żadney sobie prerogatywy, przed Primásem *Regni*, przywłaszczac nie będzie: że Dobr Ziemskich niákim sposobem nabywac nie ma, czego Vrzędy wfszelákie przestrzegac będą, áby takowych *inscriptions* nie przyjmowali, *sub pena peculatis, ad cuiusvis instantiam, in Iudicio Tribunalitio, inter causas Officij repetenda, & nullitate* takowych zapisów. A iesliby Krolewicz IMé. *extra Regnum*, do opátrzenia inszego przyşedł, tedy Biskupstwo Kráowskie *pro-vacanti* ma być rozumiane. W czym Krol IM. Władysław IV. Rzeczypospolitá *verbo Regio* ubezpieczył. *Ibid. fol. 19. tit. Consensus* ná Biskupstwo Kráowskie.

Krolewiczowi Karolowi Ferdynandowi, dla spustofzenia Biskupstwá Wrocłáwskiego, przez nieprzyiacielá, Opáctwo Czerwińskie ná ten czas wákujące, dla residentuey, do lat czterech, *ab Actu praesenti*, trzymac pozwolono. *Ibid. fol. 20. tit. Consensus* ná Opáctwo Czerwińskie.

A Opáctwo Tynieckie, gdy wákować będzie, do lat sześciu. *A. 1635. fol. 6. tit. Consensus* ná Opáctwo Tynieckie.

Temusz Biskupstwo Płockie conferowano, z takiemisz conditiánii, iáko Kráowskie Biskupstwo, Krolewiczowi Janowi Olbráchtowi.

towi. To tylko przydano, że Dzierżawcow, y Administratorow, w Kluczach, y folwarkach pomienionego Biskupstwa Płockiego, Szlachtę Polską osiadłą mieć y chować powinien. Ktorzy, *in causis personalibus, ciuilibus, criminalibus*, w Grodach *facti, vel criminis commissi* peremotorie sprawować się, y exekucyey Starostow támeicznych podlegać mają. A. 1641. fol. 4. tit. Consensus na Biskupstwo Płockie.

Krolewicowi Kázimierzowi, ná prouisia, dwa wacanse, ktoreby się o-
tworzyły, bez iurisdicciey Sadowey, y nie ná pograniczu, iedno w Koronie, á drugie w W.X.Lit. *post decessum modernorum possessorum* conferowane być mają: *salus oneribus Reipub.* nie do nich nie przyczyniając, nád to, co *immediatus possessor*, zá iednym Przywileiem, trzymał. Administratory, y Vrzędniki, Szlachtę Polską w Koronie, á w W.X.Lit. z támeicznych Obywátelows, o-
siadłą chować będzie powinien; ktorzy, *in omnibus causis, in foro tam Terrestri, quam Castrensi illius Districtus*, gdzie te Dzierżawy będą, ac *Tribunalitio, natione damnorum, & aliarum injuriarum, & limitum respondebunt*. Dobr tecz tych żadnemi summami Krolewic IM. onerować nie będzie. *Iuribus Ecclesie & Reipub. in toto saluis permanentibus*. Gdzieby tecz Krolewic IM. *ad prouisionem, extra Regnum*, przyszedł; te Dzierżawy, iako y infze, zá Krolá IM. Zygmuntá III. Constitucją 1632. conferowane, *pro vacantibus* miane, y Szlachcie Polskiej, y W.X.Lit. rozdawane będą. A ktoby *contra Constitutionem* 1632. nowe dożywočia, ná tych Dzierżawách, sobie vprosił; *ad instantiam Instigatoris*, zá Dworem pozwany, y sádzony będzie; *saluo jure emphiteutico*. Ibid. fol. 5. tit. Prouisia Krolewicá IM. Kázimierzá.

K V P C Y

KVpcy Koronni, zá gránice, towarow wywozić nie mają. A. 1565. fol. 92. §. A żadnych towarow.

Alias, Starostowie (*non obstantibus Regis literis*) zabierać ie mają: czego trzy części do Skárbu, á czwarta Starościu temu, który ie zabierze, być ma. A iesliby Starosta, ábo ktokolwiek inny ktoregokolwiek Stanu, takiego kupcá z towarámi zá gránice Koronne przepusćie, foldrować, ábo bronić chciał; tedy kupiec ma te wszystkie towary trącić *ad fiscum Regium*, á owi slusznem świadectwem, y iasnymi dowodánii, *ex citatione, conuicti*, tak wielką summę do Skárbu, iako on towar kosztuie, zapłacić powinni, ábo, *in defectu* pieniędzy, w dobrá ich, ktoreby summie tey correspondowały, wwiązanie dane być ma. Ibid. f. 93. §. A tego strzedz mają. Wolno tecz každemu, któryby się tego chciał podjąć, ná takowych Starostow, Celnikow, Kupcow, y innych wízytych, ktorzyby się tego ważyli, *inquisitiam* czynić, gdzie, y iaką będzie rozumiał

miał naleypszą, y onę deferować Skárbowi, á taki kázdy zá pracą, y nakład swoy, towarow wyszpiegowanych czwartą część mieć będzie, gdy tego słusznie á práwnie dowiedzie. *Ibid.*

Tym tylko kupcom, y innym Obywátelom Koronnym pozwolono towáry zá gránicę wywozić, y wygánieć, y z cudzych Kráíow, infze do Polski przywozić, do blisko przyszłych Swiát Národzenia Páńskiego, ktorzy máią długi w cudzych Kráíách, ábo fami dłużni sá cudzoziemcom, áby tak zbywając towarow, długi wypłacać, y fami infze, ná to mieysce, biorąc, satisfactiá odbierać mogli. A iesliby się to ináczey znalazło; tedy te towáry, ktoreby kto wywiozł, *de bonis suis* nagrodzić má: a ktoreby przywiozł do Korony, trącić ie má do skárbu, ktorych czwarta część celnikowi zá pracą, *cedere* powinna. *Ibid. fol. 94. §. A* wszákze.

Infzym zaś, z tą conditiá, iezdzić do cudzych Państw, po wszelákie towáry, pozwolono do przyszłego Seymu, áby żadnych z Korony, okrom ołowiu, nie wywozili towarow, y aby za ten ołow, nie infzy towar, iedno srebro, ábo miedź *pretio æquivalenti* wywiezionemu ołowiu, do Korony przywozili: czego Stároştowie, y Mytnicy doyrzec máią. *Ibid.*

Tofz práwo, do przyszłego Seymu słuzy y sługom, Krolewskim, Páńskim, Szlácheckim, kupczącym, *Ibid. fol. 98. tit.* Słudzy Krolewscy,

Reásumowano *superiora*, o nie wywozeniu towarow, y niewygánianiu wołow: (*cum prorogatione* wolności z przeszłego Seymu, do drugiego przyszłego) y nie tylko Stároştom, ále y Dzierzawcom Miałteczek iármárkowych gránicznych pilnować, y hánować kazano, pod takąáż winá, iáká ná Stároştow, y inne iest postánowiona. *A. 1566. fol. 126. tit. iármárki.*

Spectale Woiewodztwom Wielkopolskim; ísz Kupcy, zboz, y towarow wszelákich wywozić, áni wołow, y koni wyprowadzać zá gránicę nie máią, *sub amissione rerum & mercium*: ktore wolno, ná gránicy, w dobrách Krolewskich Stároştom, ábo Dzierzawcom, á w dobrách Duchownych, y Szlácheckich, possessorom zabierać: czego *medietas fisco*, á *medietas* temu, ktory zabierze, *cedet*. A ktoby potáiemnie przeiechał, y nie mógł być záchwycony; *pœnam mille marc. luet*, w Grodzie, *ad cuiusvis instantiam, peremptoriè, sine appellatione*. *A. 1621. fol. 19. tit.* O Záwárciu Ziemie.

Szlácheckich iednák koni, y innego wszelákiego dobytku, áni Portow spuśtnych, *non afficit* ta Constitutia. *Ibid.*

Ani się zawiera droga, tak Krolowi, iákó y Obywátelom Koronnym, po wszelákie towáry, y potrzeby do Państw pogránicznych posyłać. *Ibid.*

Towárami wszytkiemi, ktorekolwiek sá w Koronie, y do Korony przy-

przychodzą, wolno, wiecznemi czasę, każdemu Obywatelowi Koronnemu, któryby iedno chciał, handlować. *A monopolia* nie ma żaden u Krola otrzymywać, *sub pœna peculatus, & nullitate* Listow ná to dánych, u każdego Vrzedu. *A. 1567. fol. 131. t. Towary.* Znowu, iż Krol nie ma dopuszcząć ustawić *monopolia* rzeczy tych, ktore z Państw Koronnych, tak Polskich, iako y Litewskich pochodzą. *A. 1567. fol. 256. §. Osobliwie tefz.*

Ani winá, málházycy, mufzkátelly. (*plura* o winie, *v. tit. wino*) *A. 1593. fol. 646. tit. Skłády.*

Z kupcow gościnnnych, w Miáściach składowych, y ná iármárkách uprzywileiowanych, Stárosta, ábo Dzierzawcá mieyscá onego, á w Miáściach Duchownych, y Szlacheckich, sami Pánowie, ábo Vrzednicy ich, o rzeczy kupieckie, ábo targowe, právę gościnnem sprawiedliwość czynić powinni: *appellatione* do Krola, każdego, któryby się uciążonym być rozumiał, *saluá manente*. *A. 1563. fol. 94. §. Sprawiedliwość.*

Kupcowi, ktoby co gwałtem wziął, ábo rzemieślnikowi; *forum* Grod *peremptorie, & restituc, cum pœna trium marcarũ.* ále to tylko do przyszłego Seymu. *A. 1578. fol. 335. tit. O Pokoju Rzemieślnikow.*

Kupcom, ludzie swawolni, áby po drogách, depáctátiy nie czynili; Stárostawie przestrzegąć, y z nich exekucyá, zá odniesieniem ludzi ukrzywdzonych, czynić powinni. *A. 1609. fol. 906. t. O ludziách Swawolnych.*

Kupiec żaden, *irritamenta luxu's* w wozić nie powinien do Państw Rzeczyp: miánowicie teletow, złotogłowow, y innych złotem tkánych máteryi, y żadney roboty z ciągnionego, y nitkowego złotá, áni samego złotá y frebrá ciągnionego, y towárow ze złoté Tureckich, y Perskich, áni kleynotow z diámentámi, rubinámi, y infzemi drogiemi kámienní, áni perel, áni freber złóciſtych, y tákich robot, ktoreby droższe były, ániżeli valor samego frebrá, ábo kruszczá, áni páſztow Genuenſkich, á to *sub pœna confiscationis, ad instantiá ejusmodi, delatori per mediũ cũ fisco diuidēda.* O co forũ, z Mieszczány Dobr Krolewskich, *in foro ciuili, cum appellatione* zá Dworem, á z Dobr Ziěskich, w Grodzie *sine appellatione*. Máterie tylko iedwabne *omnis generis* w wozić y przedawać wolno, także sukna Olęderskie, naydroższe ná złotych dziesięć, y zdawná zwyčajne ſzkárlaty, pulſzkárlácia, pulgránačia. Te iednak máterie złóciſte, ktorych iusz ná wieźli, do dwuch lat przedawać im wolno, ále ná áppáraty Kościelne. Ktora Constit. słuzy y W.X.Lit. *A. 1655. fol. 37. tit. Lex sumptuaria.*

Reáſſumowano tę Constitutiá, *sub confiscatione* towárow, y Rok ieden czasú, do wyprzedania ich prolongowano. *A. 1659. fol. 15. tit. Cło Koronne.*

Herbure.
fol. 21. tit.
Aromata.

Co służy także y W. X. Lit. *Ibid.*

Znowu Constituciją pomienioną A. 1655. reasumowano, y aby *in toto* obserwowana była, *in perpetuum* warowano. A ná wyprzedanie towarów zakazanych, rok tylko ieden czasu, kupcom pozwolono. A. 1683. fol. 6. t. *Executio Legis sumptuariæ.*

Ze *Plebeijs* nie wolno szat drogich y futer &c. zażywać. *vide. tit. Lex sumptuaria.*

Ze tymże zakazane używanie kleynotow wszelákich. *vid. tit. Kleynoty.*

O Kupcäch Cudzoziemskich, dawne Práwa y Constitucye Miásto W. X. Lit. reasumowano, y postanowiono, aby takowi kupcy nie wprzód hándel prowadzili, ażby Krolowi, Rzeczyposp. y Miástu, *super fidelitatem* przysięgę wykonali: y aby cła, y myta, donatywy, contribucie, y inne do skárbu podatki, nie zaśłaniając się żadnemi proteccjami, y libertatiami Kámienic, zárownó, z obywatelámi y kupcámi Miast, płócili, y do Miásta oddawali, y jurisdicciey onego podlegáli, *sub pæna confiscationis* towarów. Czego Vrżedy Grodzkie, y *Magistratus Civiles, serió sub pænis, contra negligentes Officiales, descriptis*, doyrzeć, y executiją reálną czynić powinni. A. 1678. fol. 16. tit. Kupcy Cudzoziemscy.

Plura vide. tit. Cudzoziemcy.

O Kupcäch Dworskich, *Laudum* Ziemie Wárszawskiej, ná Seymiku Deputáckim, w roku terázniejszy, postanowione, y Práwa ábo Servitoraty ich ztwierdzono. *Ib. f. 41. t. Approbatia Przywileiu, Kupcow Supplikę*, względem ich porábowania pod Wárszawą, do do przyszłego Seymu zostáwiono. A. 1658. f. 9. t. *Credit Woysku.* Tymże, zá rozne towáry, ktorými, pod te czasy, woysku wygadzáli, aby Podskárbi Koronny zapłatę náznaczył, zlecono. *Ibid.* Nie doszła szkód ich liquidátia: ná przyszłym Seymie tedy liquidátiją tę uczynić powinni, przy Podskárbim Koronnym, y Deputátách z Senátu, y Izby Poselskiej. A. 1659. fol. 32. tit. Kupcy Lwowscy :

Kupiec, według Instruhtarzá, Cło má dawać *v. tit. Cło.*

Ná kupcow, co zá podatki kiedy postanowiono. *v. t. Podatki.*

Ná kupcow narodu Angielskiego, y Szockiego, co zá podatek włożono było, *ferendo opem* Krolowi Angielskiemu, *in calamitate* iego *v. tit. Podatki :*

pieckich długow, ná towárách leśnych w Smolensczyźnie y Stárodubowsczyźnie pewność. *v. tit. Długi.*

O Kupcäch, *plura v. tit. Cudzoziemcy, Drogi, Prżemytá, Vstáwá, Woły, Sklády, Cła, Mytá, Záwárcie Ziemie,*

L A S Y

W Lásach Piotrkowskich y Lubelskich, Deputaci Trybunalscy szkod czynić nie mają, y nie rąbać. Czego Stároftowie támczni przestrzegający y broniący, ani oni sami, ani słudzy ich, żadney trudności y pozwu, ábo roku mieć, o to, od Trybunału nie będą. *A. 1601. fol. 749. t. Bory y Láiy.*

W Lásach y Borách Lubelskich, nie tylko siekierę, ále konie, woły, y woz, wolno zabrać. Co się tylko rozumieć ma, *de Bonis hereditarijs Nobilium. Ibid. fol. 756. tit. O Borách Lubelskich.*

Tákże w Podlaskich y Rozáńskich. *A. 1607. f. 851. t. O Borách y Lásach Podlaskich.*

Tákże w Mákowskich: *A. 1611. fol. 20. t. O Borách.*

Tákże w Opoczyńskich, y Czerskich. *A. 1631. f. 40. t. O Borách.*

Tákże w Wyssogrodzkich, Gostyńskich, y Sochaczewskich. *A. 1647. f. 32. t. Bory, Lásy.*

Tę Constitutią 1647. y wyższą 1607. o borách y lásach Podlaskich, przyjmują y inne, Woiewodztwá, Sendomirskie, Płockie, Wołyńskie, Mázowieckie, Pruskie, y Ziemá Chelmska. *A. 1676. fol. 55. tit. O Borách y Lásach.*

W Podlaskich, Wiskich, Ciechanowskich, Łomzeńskich, y Nurskich, *damna passu*, mieysce w lesie, ábo w boru, Woźnym y Szlachtą, ma obwieść, á Leśny ma przyśiądz, iáko w własnym boru ábo gaju, z szkody mieysca Vrzędem obwiedzionego, á nie ná dobrowolney drodze zabrać. *A. 1613. fol. 26. tit. O Gaiách y Lásach.*

W Puszczách Mázowieckich, żadne towáry leśne y pachy, nad te, ktore w Lustracyách opisane są, y z ktorych Quártá Rzeczyposp. *penditur*, wyrábáne y spuszczáne być nie mają, *sine consensu Reipub. sub p.ena mille marcarum*, w Sądách Zadwornych, *toties quoties repetendá, & Delatori adjudicanda. A. 1647. fol. 29. tit. Puszcz w Woiewodztwie Mázowieckim ochroná.*

W Lásach Krolewskich, w Litwie, Szlachtá, towárow nie ma robić, *sub p.ena 500. marc. Polonica. O co forum*, przed ktorymkolwiek Vrzędem Grodzkim, ábo Trybunalskim, *peremptorie. A. 1607. 861. t. O Zniesieniu Cía.*

Vide plura tit. Commissie.

W Lásach y Borách Guzowskich, y Kozłowskich, pozwolono wrębu wolnego do Kask, y innych wsi tey Dzierzawy, ná restauracyą budynkow. *A. 1678. fol. 33. tit. Approbatio Przywileiu.*

Z Puszczy Niepołomskiej, *in perpetuū*, po dziesięci fúr ná tydzień, wywozić do Bilczy y Szczytnik máiętności, w Woiewodztwie Krakowskim leżących, Vr. Władysława Lubowieckiego Sędziego

Ziemskiego Krákowskiego dziezicznych, pozwolono. *A. 1661. fol. 24. tit. Pozwolenie.*

W Puszcz Sędomirskiej, wolnego w ręb, ná budynek, y ná opał, do máiętności, Chorzelowá, y Złotnik, wiecznemi czasy, także pozwolono. *A. 1676. fol. 49. t. Wolny wráb.*

Plum tit Przywileie.

L A V D A

Laudum Woiewodztwa Krákowskiego, w Proszowicach, die 4. Maj, *A. 1632. sub Interregno.* Ktorem trzy pobory *cum acciden-tijs*, to iest, z Sofzami, &c. pozwolono, dla bezpieczeństwa Woiewodztwa: y ná Zydow dwie symple podymnego włożono: Poborcę obrano, y *salarium* mu, y czas oddawania podatkow náznáczono: y one, ná co máia być obrocone, disponowano: y *securitatem omnem* obmyślono, *quod vide.*

Znowu *Laudum* tegosz Woiewodztwa, *sub eodem Interregno*, die 28. Iulij, ná zieżdzie pod Kázimierzem, ná okazowaniu stąncło. Sędziowie Kápturowi obráni. *Securitas* obwárowána, Księgi po wfzytkich Grodách Woiewodztwa Krákowskiego otwarte. Ná cztery stá koni Kozakow pieniądze z podatkow Rzeczypospolitey ná woynę Moskiewską złożonych náznáczone: y inne rzeczy postánowione są.

Laudum Woiewodztw Wielkopolskich, Poznánskiego y Káliskiego, ná Seymiku Szredzkim umowione, o poddanych zbiegłych, y ludziách loznych, ápprobowano. Ktore *cum præsenti approbatione* służyć ma także Woiewodztwom, Brzeskiemu, Inowłocławskiemu, Ziemi Dobrzyńskiej, Łęczyckiej, Gostyńskiej, Chełmskiej, Wieluńskiej, y Woiewodztwom Pruskim. *A. 1633. f. 46. t. Ápprobácyá.*

Laudum Ziemie Bielskiej w Podlášiu *A. 1632. si juri communi non fuerit contrarium*, ápprobowano. *Ibid. f. 52. tit. Laudum.*

Lauda Woiewodztw, Krákowskiego, Sędomirskiego, Kiiowskiego, Wołyńskiego, Lubelskiego, Bełskiego, o podatkách, ná Zolnierzá, y o pospolitym ruszeniu ztwierdzono, *cum declaratione*, isz takowe Seymikow pártikulárnych *lauda*, *in sequelam* pociągáne być, y stárym Práwom prájudykowác nie máia. *A. 1634. fol. 11. tit. Lauda.*

Laudum Woiewodztw, Poznánskiego, y Káliskiego, ná Seymiku Szredzkim, względem obrony domowej, uchwalone ápprobowano. *Ibid. tit. Laudum.*

Laudum Powiátu Orszáńskiego, względem podatkow z dobr tylko Szlacheckich, á nie Krolewskich, áni Duchownych, ápprobowano. *A. 1635. fol. 35. tit. Laudum.*

Lauda Powiátu tegosz, o podatku, dla obrony od Moskwy, *sub Interregno* uchwalone, *in toto* reáßumowano, y cne do exekucyey przywoǳić pozwolono. A Constitutią A. 1635. y Dekretą Zadoworne, przeciwko Dekretom Trybunálskim W. X. Lit. ferowane znießiono. A. 1641. fol. 36. tit. *Approbatio Laud.*

Laudum Woiewodztw Wielkopolskich, z strony pokoiu pogranicznego, iákie stánęło; *fusc* opisano. A. 1635. fol. 30. tit. *Laudum.*

Laudum Xięstwa Zatorskiego, y Oświęcimskiego, ná rozboyniki, uchwalone ápprobowano: ták żeby nic gránicom Woiewodztwa Krákowskiego z pomienionemi Xięstwami nie derogowało. A. 1633. f. 61. tit. *Laudum.*

Znowu *Laudum* tychże Xięstw, tákże ná rozboyniki, do drugiego Seymu wálnego ápprobowano, z tą deklaracyą, áby to podatkóm publicznym nic nie derogowało. A. 1635. f. 35. t. *Laudum.*

Znowu do przyßłego Seymu szesćniedzielnego. A. 1638. fol. 34. tit. *Approbatio Laudi.*

Znowu, iákie o tym sobie uchwalą, ápprobowano. A. 1640. fol. 2. §. Oświęcimskie.

Tymże *Laudum*, o zboycách reáßumowano. A. 1641. fol. 23. tit. *Laudum* Xięstwa.

Lauda Woiewodztw, Poznánskiego y Káliskiego, Sierádzkiego, Ziemi Wieluńskiej, y Dobrzyńskiej, ktore sobie ná Seymikách przyßłych Deputackich, względem podatkow tylko, y okazowania uchwalą, ápprobowano. A. 1638. f. 24. t. *Laudum.*

Lauda Woiewodztwa Krákowskiego, względem przepisania Xiąg y chowania ich, y względem okazowania, ktore publicznym uchwałóm nie derogują, utwierdzono. *Ibid.* fol. 36. tit. *Lauda.*

Laudum Woiewodztwa Belskiego, ktorym uchwalone pewne súmy ná porátowanie pogorzalcow, kościołow, klasztorow, budowanie ratuszá, murowanie sklepu dla chowania Xiąg Ziemskich y Grodzkich, (bo to miásto, *funditus incendium* zniosło) ápprobowano, *sine detrimento prouentús Reipub.* y bez uciążenia dobr Duchownych. *Ibid.* fol. 40. tit. *Laudum.*

Laudum Ziemi Bielskiej w Podlášiu, ktorym tylko są podatek pewny *ex Bonis Privatorem*, ná Seymiku blisko przyßłym Deputackim, ná zmurowanie sklepu, do chowania Xiąg, uchwalić máią, ápprobowano, podatki publiczne Rzeczyposp. wcale zachowawszy, *§ sine quouis onere Bonorú spiritualium.* *Ibid.* tit. *Laudum.*

Lauda Woiewodztw niektórych, Ziem, y Powiátow, *ratione* podatkow, námowione, y ktoreby sobie ná Seymikách nániowili, ápprobowano. A. 1640. fol. 2. *§ sequ.*

Laudum Seymiku Szredzkiego, o disposityey dobr Poborcow Poznánskiego y Káliskiego Woiewodztw, względem zátrzymanych podatkow, konfiskowanych: tákże względem rumácyey Warty, *in toto* ápprobowano. A. 1641. fol. 21. tit. *Laudum.* Lau-

Laudum Woiewodztwa Sandomirskiego, o czopowym, y o flisách, ápprobowano. *Ibid. tit. Laudum.*

Laudum Powiatu Ofzmiáńskiego, *ratione* zbudowania domu sádownego, y sklepów ná chowanie Xiąg. *v. tit. Xięgi.*

Laudum Woiewodztwa Sierádzkiego, względem wybierania czopowego tylko, ápprobowano. *Ibid. fol. 24. tit. Approbatio Laudí.*

Także Woiewodztwa Bełskiego. *Ibid. fol. 29. tit. Laudum.*

Laudum Ziemi Łomżyńskiej, względem podatków, ná zbudowanie Cancelláriej, ápprobowano: co do coæquáliej nie należy. *Ibid. fol. 31. tit. Approbácyja Laudí.*

Lauda Woiewodztw, Poznańskiego, Krákowskiego, Xięstwa Zatorskiego, y Ośmiecimskiego, Woiewodztw, Sandomirskiego, Inowłocławskiego, Ziemi Dobrzyńskiej, Łwowskiej, y inżych, względem podatków, ná zapłatę Woysku, ápprobowano. *A. 1642. fol. 5. & sequ.*

Także *A. 1643. fol. 22. & sequ.*

Lauda Koronne, y W. X. Lit. które sobie, ná Seymikách Relácyjnych, *ratione* podatków & *securitatis publicæ*, uchwalá, ápprobowano. A Xięstwu Zmudzkiemu, *in casum periculi*, Constituciá, 1629. o popisách, reásumowano. Woiewodztwu zaś Płockiemu, *Laudum A. 1645. die 2. Ianuarij* uchwalone ápprobowano. *A. 1646. fol. 9. tit. Lauda.*

Laudum Woiewodztw, Poznańskiego y Káliskiego, względem obrony onych, ná Seymiku Seym teraźniejszy poprzedażájącym, uchwalone ápprobowano, *cum melioratione: quam vide. A. 1647. fol. 11. tit. Laudum.*

Które *Laudum*, do przyszłego tylko Seymu trwác ma. *Ibid.*

Laudum Powiatu Wilkomirskiego, *ratione* podatku, dla zbudowania sklepu, do chowania Xiąg, ápprobowano &c. A Stárosta Wilkomirski, powinien płác w Zamku Wilkomirskim wymierzáć. *Ibid. fol. 14. tit. Sklep ná Xięgi.*

Laudum Woiewodztwa Wołyńskiego, którym sobie uchwalili podatki, ápprobowano, oprócz Furmáńki, która do Skárbu Koronnego, według Praw, należy. *Ibid. fol. 39. tit. Approbácyja Laudí.*

Lauda wżytkich Woiewodztw Koronnych, y Ziemi, które sobie ná Seymikách Relácyjnych, *de genere* podatków, y o bezpieczeństwie pospolitym, iáko też przeciwko chłopom buntownikom, ábo zboycom, bez ubliżenia praw káżdego stanu postanowiá, ápprobowano. *A. 1649. fol. 18. tit. Approbatio Laudorum.*

Laudum Powiatu Orszańskiego, o podatku ná zmurowanie sklepów, do chowania Xiąg Ziemskich, y Grodzkich Orszańskich, ápprobowano, podatek miánowano, y Poborcę obrać pozwolono. *A. 1647. fol. 20. tit. Sklep ná Xięgi Orszańskie.*

Laudum Powiatów, Grábowieckiego, y Horodelskiego, *ratione* pod-
dynne-

dymnego iednego, ná armátę do Zamku Grábowieckiego kędy Xięgi Ziemskie Horodelskie, y Grodzkie y Ziemskie Grábowieckie schowanie máia, *in toto* ápprobowano. (*plura vide* o tym, *tit. Powiaty*) *Ibid. fol. 28. tit. Deklaracya Podatku.*

Lauda Woiewodztw Koronnych, y Ziem, ktorekolwiek sobie, ná Seymikách Relacyinych, względem samych tylko podatkow, ná mowia, y ktore, *eo nomine, immediate* przed Seymem terażnieyszym, ná Seymikách, ná mowili, ápprobowano. Ná tychże Seymikách *Relationum*, sposób wyciągania retentow dawnych y świeższych podatkow, y exekucyey, ná mowić inni pozwolono. A Woiewodztwa Kiiowskiego y Czerniechowskiego *Laudum*, przed Seymem, uczynione zkásłowano. *A. 1652. fol. 8. tit. Approbatio Laudorum.*

Laudum Powiatu Minskiego, o podatku, ná zmurowanie dwu sklepow, do chowania Xiąg Grodzkich, y Ziemskich, y ná zbudowanie domu sądowego, ápprobowano. *A. 1635. fol. 44. tit. Sklep.*

Laudum Powiatu Pińskiego, względem zmurowania wieży, w Zamku Pińskim, ná Xięgi Ziemskie, y Grodzkie, uchwalone, ponieważ o to pozáchodziło nie co protestatiy, zniesiono. *A. 1647. fol. 25. tit. Wieża.*

Laudum Powiatu tegoż, *ratione* ufortyfikowania Miásta Pińská, ápprobowano, y ná Miásto Pińsk, aby tak Mieszczanie, iáko y Zydzi, y wszelkiey jurisdicciey ludzie, wszyscy *unitis viribus* dopomogli, y to mieysce ufortyfikowali, *sine prejudicio juris publici & privatorum*, wložono. *A. 1673. fol. 19. tit. Municya Miásta Pińská.*

Lauda Koronnych Woiewodztw, y Ziem, względem podatkow, ná Seymikách Seym poprzedzaiących, ná mowione, y ktore ná Seymikách Relacyinych, względem samych także podatkow, ná mowia, ápprobowano. *A. 1654. fol. 8. tit. Approbacya Laudorum.* Z osobná, **Lauda** Poznańskiego y Káliskiego Woiewodztw, tak względem podatkow, iáko y záprzedania Nowey Wsi, ná wykupno więźniow, fúdowney, uchwalone ápprobowano. *Ibid.*

Lauda względem obrony domowey Woiewodztw Poznańskiego y Káliskiego, Xięstwa Zatorskiego, Woiewodztwa Sierádzkiego, Ziemie Wieluńskiej, Ziem Woiewodztwa Ruskiego, Woiewodztw, Wofyńskiego y Podláskiego, ktore sobie ná mowia, ápprobowano: z tąd iednak *conditum* że *in coaequationem* ráchowác się nie ma, ani pospolitęmu ruszeniu *præjudicare. Ibid.*

Zniesiono **Laudum** Xięstwa Zatorskiego y Oświęcimskiego, bo przeciw niemu protestácye zászły. A insze ktore sobie uchwalá, ná Seymiku Relacyinym, byle nie przeciwne Prawu pospolitęmu, & *non cum diminutione* podatkow, ná przeszłym Seymie, pozwolonych, ápprobowano. *A. 1655. fol. 33. tit. Approbatio.*

A Woiewodztwo Krákowskie wárowało sobie, że nowych podatkow,

tkow, ná obronę domową prywatną, uchwalać nie ma. *Ibid.*

Lauda wŹytych Woiewodztw, y Powiatow W. X. Lit. wzgłędem tylko wydania podatkow, y wyprawy woienney, ná mówione ápprobowano, *cum declaratione: quam vide. Ibid. fol. 11. tit. Approbatio Laudorum* W. X. L. Reásumowano tę Constitutiá *in toto. A. 1661. fol. 13. tit. Reassumptio approbatię Laudorum* W. X. L. *Laudum* Ziemie Przemyskiej, y Sánockiej, iákie sobie ná blisko przyszlym Seymiku Relácyinym, *ratione securitatis*, od skupioney swawoli chłopskiej Węgierskiej ná mówią, *in toto* ápprobowano. *A. 1655. fol. 32. tit. Obroná Domowa.*

Lauda wŹytych Woiewodztw, y Ziem, ktore sobie ná Seymikách Relácyinych, stosując się do podatkow przeszlych, y do wyprawy łanowey, y prywatney obrony Woiewodztw y Ziem ná mówią, byle nie miały nic w sobie *prejudiciosum* Práwu pospolitemu, y powszechney iedności, ani *diminutionem* podatkow, ná przeszlym Seymie, uchwalonych y pozwolonych, ápprobowano. *Ibid. fol. 33. tit. Approbatio Laudorum;*

Laudum Woiewodztwa Podolskiego, *in A. 1654.* przeciwo Opryszkom uchwalone ápprobowano. *A. 1655. fol. 36. tit. Praesidium Kámińcowi.* *vide tit. Rozboynicy.*

Lauda wŹytkie Koronne, *in A. 1655.* ktore sobie Woiewodztwa y Ziemie, wzgłędem podatkow, y Sądow Skárbowych, & *Securitati*, ná Seymikách przeszlych uchwaliły, y ktorekolwiek ná przyszlych Seymikách *Relationis*, wzgłędem łamych podatkow, y pomienionych sądow, ná mówią, ápprobowano. A *Lauda in diminutionem proventuum publicorum*, spisane zniešiono, y reprobowano. *A. 1658. fol. 6. tit. Approbatio Laudorum.*

Lauda wŹytkie, ktorekolwiek po Seymie przeszlym, są, y ná przeszlych Seymikách, wzgłędem łamych podatkow & *securitatis* ná *onerando* ordynáryinych Rzeczypośp. prowentow, & *sine praedicio Thesauri*, będą ná mówione, ápprobowano. A Poborcow *depactantes, inter causas fisci*, pozywać wolno będzie. *A. 1659. fol. 6. tit. Approbatio Laudorum.*

Lauda wŹytkie w Woiewodztwach y Zieniách, wzgłędem supplementowania podatkow, y Sądow skárbowych, iáko y te, ktore ná przyszlych Seymikách Relácyinych, tak wzgłędem podatkow, iáko y przyszlych sądow, y ráchunkow skárbowych, także obrony domowey uchwalą, ápprobowano. *A. 1661. fol. 13. tit. Approbatię Laudorum.*

Lauda Woiewodztw y Powiatow W. X. Lit. z strony wyprawy, *in vim* Pospolitego Ruszenia, ápprobowano. (*v. tit. Pospolite ruszenie*) *A. 1661. & A. 1662.*

Lauda, ktore sobie od przeszlego Seymu, wŹytkie Woiewodztwa, y Ziemie uchwaliły, *ratione* wydawania podatkow, y sądow skarbowych

wych ná Retentorow, & *securitatis domestica*, álbo ná przyszlych Seymikach Relacyinych, w tych punktách postanowiá, ápprobowano, *non derogando* iednak deklarácyey Ziem Woiewodztwa Ruskiego z strony quoty podatkow, ná Seymiku przed Seymowem, uczynioney, ktora choćby się z *Laudum*, ná przeszlym Seymiku, uczynionym nie zgadzają; *in suo robore* ma zostawać. *Appendices* zaś iesliby iákie, tak w przeszlych, iáko y przyszlych *Laudach* znaydowały się, przez ktoreby się, álbo uynia prowentow ordynaryinych, álbo depactácyá Miaszt, mimo Przywileie ich, działá, *annihilantur*. Ktoreby Woiewodztwo, álbo Ziemia *Exactora subsidij* nie obrać; ná Seymiku Relacyiny, Skarb go podać powinien. A w Woiewodztwie Wołyńskim, *Laudum* ná Seymiku *Relationis*, tak *ratione modi contribuendi*, iáko y czopowego, ktore z dobr Krolewskich, Duchownych, także z Szlacheckich Miaszt, y Miaszeczek, wybierane być ma, *pro hac vice*, do przyszlego Seymu, ápprobowano, *non derogando* w tym *subsidio*, ná terażniejszy Seymie, pozwolonemu. Ktorá deklarácyá Woiewodztwo Belskie przyimuie. A. 1662. f. 19. t. *Approbatio Laudorum*. *Lauda* wszystkie Woiewodztw y Ziem Koronnych, *ratione* podatkow tylko, ná zapłatę Woysku, uchwalonych, y te, ktore inn, ná przyszlych Seymikach Relacyinych, wolno będzie, *de novo*, nánowić, deklaraty Woiewodztw, y Ziem *in nullo imminuendo*, ápprobowano. Ci wszyscy iednak, ktorzykolwiek iákimkolwiek sposobem, pieniędzy publicznych tykali się w Woiewodztwach y Ziemiach. Poborcy, Burgrabiowie, Commiszarze, do podatkow náznaczeni, y ich *substituti*, powinni będą ná Seymikach Relacyinych Woiewodztwom oddać rachunki: á iesliby tam ktorzy ich nie oddali, y quitow od Woiewodztw, y od Skarbu Koronnego, *ratione* tychże podatkow, ab A. 1658. uchwalonych nie odebráli; w Trybunale skarbowym Lwowskim, *terminum peremptorium* mieć będą. A. 1667. fol. 11. tit. *Approbatio Laudorum*. Przy tym, Woiewodztwu Podolskiemu pozwolono, áby sobie, ná Seymiku Relacyiny, postanowili *modum* wyprawy Pobereznikow, álbo Kiianow, przeciw swawolnym opryszkom. *Ibid.* *Lauda* wszystkie W. X. Lit. *ex vigore Constit.* 1662. *in vim* pospolitego ruszenia, przez pozwoloną, w wiciach, *optione*, ná zaciąg Zolnierza Powiatowego, w Roku 1664. y 1665. *in quantum iuri publico*, & *privatorum non derogant*, ápprobowano. A Powiatowi Pińskiemu od incursey Lefunow Kozakow, ná Seymiku *Relationis*, *securitatem domesticam* obmyslić, *sine praesudicio iuris publici* & *privatorum* pozwolono. *Ibid.* fol. 69. tit. *Approbatio Laudorum* W. X. Lit. *Laudum* Ziemie Sanockiey, ktore sobie, ná Seymiku *Relationis*, *respectu securitatis*, napisać mają, ápprobowano, z tą deklarácyą áby każdy, ktoby się dał condemnować, *in causa*

statutionis zboycow, y złodzieiow, ábo *respectu principalitatis*, nie do Trybunału o zniesienie condemnaty, ále ná Querele támeczne, pozywał. A to *Laudum æqualiter* do dobr dziedzičných, iáko tész Duchownych, y Krolewskich ná się extendowác. A. 1670. fol. 26. tit. Commissia.

Lauda wšzytkich Woiewodztw, y Ziem, ktore sobie, *ratione*, wypłácenia podatkow, ná zaplátę Woysku, *ad ultimam Aprilis Anni presentis*, uchwalili, y ná przyszłą zaplátę, tákžę *ratione securitatis* Miałt głównicyfzych, w Państwach tych, ápprobowano: *salvis per omnia punctis, in Pacificatione expressis, & saluá fundatione Szolársziana*. A. 1673. fol. 26. tit. *Approbatio Laudorum*.

Lauda W. X. Lit. przeszłe, względem *Salariorum* Commissarzom ná Commissiá Wileńską obránym, y Posłom ná Seym Ziemskim, od Woiewodztw y Powiátow uchwalone, ápprobowano, y ná nieposłusznych, o niewydánie Posłowfczyzn, Páwo *cum pænis* reássumowano. *Ibid.* fol. 16. tit. *Approbatio Laudorum*.

Lauda wšzytkie W. X. Lit. przeszłe, ktore *vigore Constit.* Seymu A. 1650: y dekláracyi Woiewodztw y Powiátow, o Pospolitemi Ruszeniu, ná tymžę Seymie zanesionych, á przez pozwoloną, w wiéciách Krolewskich, *optionem*, ábo ruszeniem się samym, ábo ná zaciąg Zolnierzá Powiátowego, są uchwalone (*in quantum juri publico & privatorum non derogant*) ápprobowano. *cum declaratione: quam vide.* A. 1652. fol. 23. tit. *Approbatio Laudorum*, W. X. Litew.

Lauda in genere wšzytkie, y Confæderácyę Koronne, Woiewodztw y Ziem, od Seymu *Abdicationis*, względem nie stáwienia się ná Pospolite ruszenie, tákžę podatkow, y ráchunkow z Poborcámi, y z Burgrábiemi, uchwalone, y ktore ná Seymikách Relácyinych, względem sądow, ná tych, ktorzy się ráchowác nie chcą, námowią, tákžę y *ratione* obrony domowey, y záfczytu dostoiénstwą Páńskiego, y wolney electiey, ápprobowano. A te, ktoreby przeciwo Práwu były, ábo przeciwo ktorym protestácyę záfzły, zkásfowano. A. 1670. fol. 15. tit. *Approbatio Laudorum*.

Laudum, ratione securitatis od zboycow, Ziemi Sánockiey, ápprobowano. A. 1677. fol. 29. tit. *securitas* Ziemie Sánockiey.

Znowu teyžę Ziemi, *pro Securitate* od Węgier, *Laudum*, ktore sobie uchwalą, ápprobowano, bez uszerbku iednák podatkow, ná tym Seymie, uchwalonych. A. 1678. fol. 22. t. *Securitas*.

Plura tit. Wybráncy.

Lauda wšzytkich Woiewodztw y Ziem, ktore sobie, *in ordine* tylko do wypłácenia podatkow, ná zaplátę Woysku, y *Securitatis suæ*, y Miałt, uchwalą, ápprobowano. A. 1677. fol. 30. tit. *Approbatio Laudorum*.

Tákowáfz tákowychžę *Laudorum approbatio*: A. 1678. f. 21. tit. *Lau-*

Lauda Xięstwa Zmudzkiego, ktore *cum præjudicio Juris publici, & privatorum* są uchwalone, y Seyniemi nie ápprobowane, osobliwie *A. 1674. die 27. Iunii, & Anni 1676. 2. Iunii.* oprócz punktu, o podatkách przyiętych, *& Anni 1671. 26. Augusti.* także protestácye przeciwko niektórym punktóm, *ex Pactis conventis*, zániesione. (z á ustąpieniem dobrowolnym Posłow protestuiących) y te ktore są wroczone, y ktore zginęły, á znależby się mogły; także Instrucją od tegoż Xięstwa do Commissiey Wileńskiej posłaną, y inne wszelkie protestácye, pismá, áttestácye, między fame-ni obywatelámi Xięstwa Zmudzkiego záchodzące zkáflowano, y áby uznawáne przez nikogo nie były, y honorowi niczyięmu nie szkodziły, postanowiono. Przy tym dwuch Seymow condemnaty, *ex occasione* tych nieszanin między temiż Obywatelámi Xięstwa Zmudzkiego, ferowane, poniewalz *partes composuerunt inter se*, y quitowali się, podniesiono, y od nich tesz strony *in perpetuum* uwolniono. *A. 1677. fol. 15. tit. Cassatio Laudorum.*

Laudum Ziemié Wárszawskiej, ná Seyniku Deputáckim. *A. 1678.*

o Kupcách Dworskich, nápisane stwierdzono. *v. tit. Kupcy.*

Laudum Powiátu Słonimskiego, o contribuciey, ná zbudowanie sobie Dworu w Grodnie, ápprobowano. *A. 1678. fol. 12. tit. Approbácyá Laudum.*

Laudum prywatne Powiátu Kowińskiego, ná Vr. Adámá Prozorá Pifarzá Ziemskiego Kowieńskiego, nápisane zkáflowano. *Ibid. tit. Cassatio Laudi.*

Laudum Woiewodztwá Mściśławskiego, ktore sobie ná Relácii-nym Seyniku álbó infzym poblížszym, względem erectiey Zamku Mściśławskiego, *sine præjudicio juris publici*, z wiadomościá Stárosty Mściśławskiego, postanowiá, ápprobowano. *A. 1676. fol. 12. tit. Erectio Zamku Mściśławskiego.*

Laudum Woiewodztw niektórych, ná Rozboyniki *v. t. Rozboynicy. & tit. Swawolni.*

Laudum Woiewodztwá Brácláwskiego, z strony strawnego Poselskiego. *v. tit. Posłowie.*

Lauda, y Kaptury Koronne, y W. X. Lit. bądź *coniunctim* od kilku Woiewodztw, bądź *seorsim*, y pojedynkiem od káżdego Woiewodztwá, Ziemié, y Powiátu, ná Ziązdách, y Seymikách, *sub Interregno*, dla rządu, y bezpieczeństwa, zgodnie spisane, ápprobowano, z tą deklarácją, że tá Kápturow *diversitas, in presenti casu Interregni, pro hac vice admissa*, nie ma nic *in posterũ juri communi derogare*, áni dismembrácyey iakiey między Koronnemi, y W. X. Lit. Woiewodztwy czynić. w Confæderát. General. Wárszaw. *sub Interregno. A. 1632. §. Trzecia, Káptury, y Lauda.*

Takowes *Lauda* y w posłednieyszych *Consideratich* generalnych Wárszawskich naydzieś ápprobowane.

Lauda, Káptury, postanowienia wszelákie, *sub Interregno*, *ab Innocentia publica*, ták w Koronie, iáko y w W. X. Lit. względem obrony, podatkow, y sprawiedliwości tylko, w Woiewodztwách, Powiátách, y Ziemiach wšzytych, Koronnych, y W. X. Lit. uchwalone, *sine praedicio juris publici, & privatorum, & Spiritualium*, tudzież dobr Krolewskich, Oekonomicznych, y Len-nych, przy tym P. P. Podskarbiow oboygá Narodow, ápprobowa-
wano w Confæderat. General. Wárszaw. *sub Interregnis A. 1668. fol. 6. & 1674. fol. 6.*

Lauda Woiewodztw, Ziem, y Powiátow pártýkulárne, ktore sobie uchwalily, y wolá uchwalić máią, o obronie przeciwo swawolnym łupieřtwom (á w *Confæderatiey A. 1674. dołożono*: y przeciwo zboycom, y o fortificatiey Miałt pogránicznych, y o czynieniu Grodowey exekucyey) w zupełney mocy zostawać, y do exekucyey przywódzone być máią. w Confæder. General. Wárszaw. *sub Interregnis A. 1632. fol. 5. A. 1648. fol. 6. A. 1668. fol. 8. & A. 1674. fol. 7.*

In Laudo Ziemie Bielskiey, púnct *ratione* stawiania ludzi z dobr W. X. Lit. ná Pospolite ruszenie do támtey Ziemie, zkasłowano, y áby to nigdy nie bywáło wárowano. w Confæderat. General. Wárszaw. *sub Interregno A. 1668. fol. 7. §. Ktore Lauda.*

Lauda, ktore sobie Woiewodztwá, y Powiáty, o sálaryách Posłom Ziemskimi, ná Seymy, *altas* o Posłowszczyźnie uchwalily, ápprobowa-
no, *sine praedicio juris publici & privatorum*: o co *forum* z Retentorámi w Kápturách, w Confæd. General. Wárszaw. *sub Interregno. A. 1674. f. 35.*

Laudum Powiátu Grodzińskiego, ktorym, *in A. 1646.* cztery pobory y czopowe *in duplo*, ná rok ieden, przykładáiąc się, do sumptu Krolá IM. Władysława IV. ná fábrykę mostu ná rzece Niemnie pod Grodnem, uchwalili, ápprobowano *in toto, cum declaratione: quam vide. A. 1647. f. 14. tit. Most pod Grodnem.*

Lauda, ktore sobie Woiewodztwá, y Ziemie, ná Seymikách przyszłych *Relationis*, względem sámych podatkow y domowey obrony, uchwalá, ápprobowano: Práwu niczyiemu nie praeiudikuiąc, y żeby *Lauda* żadnych *no-vitates legem sapientes* nie przynosiły. *A. 1683. fol. 7. tit. Approbatio Laudorum.*

Z osobná *Lauda* wšzytkie, ktore między Seymiem przeszłym Grodzińskim, á terážnieyszym, w Poznńńskim y Káliskim Woiewodztwách, *in ordine ad securitatem*, wydania podatkow, y porzádku domowego, stáncły, *in quantum juribus publicis non repugnant*: Tákże y to *Laudum*, ktore sobie *in ordine* do podatkow, ná przyszłym Seymiku *Relationis* uchwalá, we wšzytkim *approbatur. Ibid. fol. 5. tit. Approbatio Laudorum.*

Laudus Seymíkow Powiátowych, nie podlegáią dobrá Duchowne,
fun-

fundacyami Krolow Polskich, y Wielkich Xiążąt Litewskich nadane v. tit. Dobrá Duchowne.

Legacye vide tit. Posłowie.

Legierowie vide tit. Kupcy.

Lenność vide tit. Dobra.

LEX SUMPTUARIA

Mieszczanie, ani Plebeij, *excepto Magistratu*, nie mają używać szat iedwabnych, y podszewek, ani futer kosztownych, okrom liśich, y innych podlejszych, y żaden z nich chodzić nie ma w szafianie, *sub pena 14. marcarum, ad cuiusvis instantiam*, y tych rzeczy Delatorowi przysądzeniem. O co *forum, ex termino tacto*, w każdym sądzie Mieyskim. A. 1613. f. 23. t. *Lex Sumptuaria*.

O tymże: Ale *exceptis Proconsulibus, Advocatis, vice Advocatis, majorum Civitatum*: o co *forum*, Kupcom, przed Woytem, alsq. *qua-vis appellatione*, a Mieszczanom, w sądzie Grodzkim mieyscá onego: *pena major, centum marcarum*, ktorey Krol, nikomu odpuszcząć nie powinien. A. 1620. fol. 11. §. A iż się zágęściło.

Ktoby w Miastách Krolewskich, Duchownych, y Swietckich, Constitucy A. 1613. *que supra*, dosyć nie czynił, *loco penae* ma dawać *quotannis* od siebie, zony, dzieci, y czeládzi, od káżdey osoby, po złotemu, y za quitem Vrządu swego, być od pańy wolnem do roku. *Excipitur* Vrząd, który nie powinien dać, ale tylko te winy, káždy w swej jurisdiccy, *sub penis, contra negligentes Officiales, sancitis*, na osobách zwysz pomienionych *exequowac* ma. A pieniądze te, ktore wybiorą, do Skárbu W. X. Lit. *premissio iuramento*, na sprawiedliwe wybranie y oddanie, wniesć, y quit otrzymać powinni. A. 1629. f. 20. t. *Lex Sumptuaria*.

Reassumowano A. 1613. & 1620. Constitucyę tego dokłádając, iż ktobykolwiek *ex plebeijs* ważył się do stroiu, kleynotow, sukien iedwabnych, ábo droższych, y te rozumiejąc, co iusz gotowe mają, także soboli, ryfiow, mármurkow, pupkow, iedwabnych páfow, używać, taki káždy Kupiec, y Mieszczanin bogátszy, *pena mille marc. ad cuiusvis Nobilis instantiam*, a plebeja *conditionis* uboższy, *pena ducentarum marcarum, in Officio ci-vili*, z dobr Krolewskich *cui appellatione* za Dworem, a z dobr Ziemskich, w Grodzie, *sine appellatione, repetendam, per medium Delatori & Fisco Reipub. dividendam* zapłacić ma. A *Magistratus & Officiales* wszyscy w Miastách Wielkich, według tychże, A. 1613. & 1620. Constitucy sprawić się mają. A. 1655. f. 37. t. *Lex sumptuaria durante bello*.

Táż Constitucya służy W. X. Lit. *Ibid.*

Przywodząc *legem sumptuariam, in realem executionem*, reassumowano pomienioną Constitucyą A. 1655. y aby *in toto* obserwowana była,
per-

perpetuis temporibus, postanowiono. A ná wyprzedanie towarów zakazanych, rok tylko ieden czasu, kupcom pozwolono. A. 1683. fol. 6. tit. *Executio*.

O kleynotách, że ich nie wolno przedawać. *vide tit. Kleynoty*.
A o infzych towárach *v. tit. Kupcy*.

Leze Zolnierskie. vide tit. Zolnierz & tit. Hetman.

Lezenie Xiąg. vide tit. Spdy & tit. Xiegi.

LIBERTACYE

Libertácyá, ná wieczne czasy, Ziemi Wschowskiej, od wiárdunkow, czyniszow, spow, y stacyi, ktore ná Stároste tamiecznego, od Szlachty teyże Ziemie, także z Máietności, tak Stanu Duchownego, iáko y Swietckiego wyciągano. A. 1588. f. 475. t. Libertácyá.

Libertácyá domu Celnego w Zakroćimiu, od wszelákich podatkow, y ciężarow publicznych, *in perpetuum, salvo jure moderni possessoris, & censu Ecclesie pendi solito*. A. 1635. f. 27. t. Libertácyá.

Libertácyá Kámienice, u Oycow Fránciszkanow w Przemyśle, od Obywátelow Ziemie Przemyśkiej, ná chowanie Xiąg Ziemskich Przemyśkich kupioney, *ab oneribus quibusvis Reipub. & civilibus, in perpetuum*. A. 1641. f. 28. t. Libertácyá.

Libertácyá plácu w Połocku, w rynku, Vr. Ianá Podbipiety Pifarzá Ziemskiego Połockiego, od jurisdicției y práwá mieyskiego, y wszelákich ciężarow mieyskich, y onego Prawu Ziemskiemu inkorporácyá. *Ibid. f. 29. t. Libertácyá*.

Libertácyá domu, y ogrodá w Wárszawie Erhárdá Kleinpoldá Ráyce Wárszawskiego, od przyimowania gościá. *Ibid. f. 35. t. Libertácyá*.

Libertácyá domu, w Ostrowey, Czáplínski, názwanego, z włoká roli, Vr. Mácieiowi Skłodowskiemu, od wszelákicy jurisdicției, tak dworskiej, iáko y mieyskiej, y od podatkow, ná wieczne czasy: *salvis oneribus Reipub. Ibid. tit. Wolność*.

Libertácyá Kámienice, przed tym Krygiełowska názwaney, á teraz Iulego Attáwántego, w rynku Krakowskim, przy ulicy Grodzkiej, leżácey, wedle Przywileiu ná to, *in perpetuum*, dánego. A. 1635. f. 43. t. Libertácyá Kámienice.

Libertácyá Dworu w Grodnie, przy Kościele Fárskim, leżácego, Vr. Krzysztofá Páca Chorążego W. X. Lit. *à jurisdictione civili*, y od stanowisk: y onego *jurisdictioni Terrestris & Castrensis* inkorporácyá. A. 1647. f. 23. t. Libertácyá.

Libertácyá Kámienice Woytowskiej w stárey Wárszawie, w rynku, od gościá, tak w Seym, iáko y bez Seymu, *perpetuo*. A. 1647. f. 31. t. Stára Wárszawá, y Nowa.

Libertácyá takáz Kámienice Korbowskiej, Bálcerowi Strubiczowi Burmistrzowi Wárszawskiemu słužácey. *Ibid.*

Libertácyá takáſz Vr. Philippowi Huttyniemu Piſárzowi Dekretowemu, ná Kámienicę w Wárſzawie, przeciwko Oycom Domini-kanom. *Ibid. t. Dekretowego Piſarzá.*

Libertácyá takáſz Szláchet. Szymonowi Biaſeckiemu, ná Kámienicę Szkátulnikowską, w Wárſzawie ná piwney ulicy. *Ibid.*

Libertácyá Kámienic, y Dworow Szlácheckich, w Miáſtách, y ná przedmieſciách, Lubelskim, y Piotrkowskim, leżących, od ſtánowisk Deputáckich; ktorých Stároſtowie támeční náznaczać nie máią, *ſub pæna quingentarum marcarum, in Iudicio Tribunalitio, ex regeſtro Officij, vindicanda. A. 1654. fol. 13. t. Deklarácyá.*

Libertácyá domu z plácem, Lubiánkowski, názwánym, ná ulicy Ceryńſkiey, *aliàs* Dubotowskiey, leżacego w Nowogrodku, Vr. Ianowi Kierſnowſkiemu Podſędkowi Nowogrodzkiemu, *perpetuo*: y onego *juri Terreſtri incorporatio. A. 1652. fol. 27. tit. Libertácyá domow.*

Libertácyá takáſz domu, Odzieryſzyński, názwánego, z plácem, ná teyże ulicy w Zamku, za Cerkwią záłożenia S. Iana, Vr. Krzyſtoſowi Mogilnickiemu. *Ibid.*

O Libertácyách Miáſt pogorzáłych, y od Nieprzyiaćielá znieſionych. *vide. tit. Miáſtá.*

Libertácyé od podatkw Dzierzawcom Krolewſczyzn należących. *vide. tit. Miáſtá.*

O Libertácyách Ziemie Przemysłkiey, deklarowano, iſz tym tylko ſłużyć máią Miáſtom, ktore ſą od Nieprzyiaćielá znieſione, iáko to Sol, ſtáre Miáſto y Drohobycz, áſz do czterech lat, według Práwá, *præ-vio* iednák o ſpuſtoſzeniu, *juramento*. Miáſto iednák Sámbor, nie záſłaniając ſię żadnálibertácyá, tak zátrzymáne, iáko przyſzłe podatki záplácić má, *ſub pæna Infamie, per Officium competens exſequenda. A. 1654. fol. 18. tit. Deklarácyá o reten-tách.*

Libertácyá gruntu, w Krákovie, I. M. X. Máćiciá Lubieńskiego, do Szpitalá Piátkowskiego, fundowánego, od wſzelákich podatkw. *Ibid. fol. 13. tit. Deklarácyá plácenia podatkw.*

Libertácyá Dworowi I. M. X. Andrzejá Leſzczyńskiego Arcybisku-pá Gnieźnińskiego, w Wárſzawie, zá wáſem, ná gruncie Stároſćinnym, zá *conſenſem* Stároſty Wárſzawſkiego, od czynſzu Stároſcie należacego, *perpetuo* dána: & *declaratur*, że ten grunt onęmu, y Succęſſorom iego *sanguinis*, dziedzicznem prawem, má ſłużyć. *Ibid. fol. 19. tit. Libertácyá Dworu.*

Libertácyá domow Szlácheckich, ná plácach mieyſkich, w Smoleńsku, pobudowáných, w ktorých ſanii, pod czás niebeſpieczeńſtwá, mieſzkáć muſzą; od ſtánowisk żołnierskich. *Ibid. f. 32. tit. Secu-rítas Smoleńska.*

Libertácyá wſi I. M. P. Káſztellaná Sánockiego, od ſtánowisk żoł-

- nierskich, za to, że na obronę Ziemi Sanockiej, pięćdziesiąt piechoty, przez wszystkie czasy, poki tego potrzeba będzie, *proprio sumptu*, chować submittował się. *A. 1655. f. 32. t. Obrona domowa.*
- Libertacya wszystkim Miastom y wsiom, Krolewskim, Duchownym, y Szlacheckim, przez incurfią nieprzyjacielską, y przechody woysk spustoszoną (reassumując *in toto* Constitucyą *A. 1635. o* Desertatách y Conflagratách) do lat czterech pozwolona: z tą jednak conditią, że te defolacye, nie *derogare* nie mogą podatkowi terażnieyszym, także czopowemu, y akcyzie. *A. 1658. fol. 9. tit. O Desertatách.*
- Libertacya Máiętnościom dziedzicznym Vr. Andrzeiá z Kozielską Pużyny Pániusze *alias* Czerow y Szynkowicze nazwanym, od płacenia retent przeszłych podatkow, na lat trzy nadana &c. *Ibid. fol. 21. tit. Gratitude.*
- Libertacya gruntu y mieżkánia, Szlachet. Iana Łádomirskiego, w Mieście Makowie, od wszelákich ciężarow, y stánowisk żołnierskich, taka, iáką dobrą Szlacheckie máia. *Ibid. f. 31. t. Libertacya gruntu.*
- Libertacya domu szynkownego, w Miasieczku w Gorlicáh, Vr. Pieniázká. *v. tit. Miasieczko Gorlice.*
- Libertacya Kámienice w Wilnie leżącey, na Bursę Grodzińską, przez Vr. Andrzeiá Odlaniskiego Poczobutá Pisarzá Ziemskiego Ofzmiáńskiego fundowaney, od Krolá IM. Iana Kázimierzá nadana, ápprobowano. *A. 1659. fol. 17. tit. Approbatio Kámienice.*
- Libertacya Máiętności Hołdowicze Denisowsczyzney, w Woiewodztwie Nowogrodzkim leżącey, Vr. Stániśława Iudyckiego Woyskiego Rzeczyckiego wieczystey, *funditus* od Moskwy zruinowaney, *ab omnibus in genere oneribus Reipub.* na lat trzydzięści. *A. 1661. fol. 19. tit. Nagrodá.*
- Libertacya Kámienice Paskiewiczowskiey, w Wilnie, na Trockiey vlicy, leżącey, Vr. Cypryanowi Páwłowi Brzoštowskiemu Referendarzowi W. X. Lit. od Krolá IM. Iana Kázimierzá, Przywileiem *perpetuo* conferowaney, *a jurisdictione civili*, y od gościá *ex officio*, pod czas zjazdow wszelákich, *etiam sub presentia Regis*: tudzież *jurisdictioni Terrestris & Castrensis* inkorporacya. *Ibid. f. 21. t. Libertatia Kámienice.*
- Libertacya placow w Nowogrodku, Droczyłowskiego y Iachimowiczowskiego, w ulicy Dziekozińskiej leżących, y na nich Dworu, Vr. Krzysztofa Antoniego Obryńskiego Podkomorzego Nowogrodzkiego: Także Dworu, Vr. Ludwika Woyniłowicza Stolnika Mozyrskiego z placem na ulicy Kowalskiey, na którym ten Dwór stoi; *a jurisdictione & quibus oneribus civilibus*, y od stánowisk żołnierskich, y Deputáckich pod czas Trybunału, y wszelákich

- kich publicznych Zjazdow y Aktow : y onych *juri Terrestri incorporatio*. *Ibid. tit.* Libertacya pewnych placow.
- Libertacya takasz Kamienice Vr. Mikolajá Fránciszka Roslocháckiego Sędziego Ziemskiego Trockiego, w Wilnie, ná Niemieckiey ulicy, stojácej, Iáksztelowska názwaney. *Ibid. f. 22. t.* Libertacya.
- Libertacya domu z placami Vr. Alexándra Hilárego Polubíńskiego Stárošty Słonimskiego Pisárzá Polnego W. X. Lit. w Słonimie w końcu ulice Pánaszowskiey : takze domu z placami Vr. Hieronymá Piaſeckiego Podkomorzego Słonimskiego, ná Grzybowskiey ulicy Zamkowej, ná tyſey gorze, między ulicą y uliczką poprzeczną leżácego. *Ibid. tit.* Libertacya domow. Reáſſumowano tę Constitucyá. *A. 1673. fol. 18. tit. Reaſſumptio* Práwá.
- Libertacya placu Vr. Zácharyasza Nowickiego, w Grodnie ná mostowey ulicy leżácego, od jurisdicciey, y wszelákich powinności, y ciężarow mieyskich, takze od stánowisk, pod czás wszelákich publicznych Zjazdow : *& incorporatur* jurisdicciey Grodzkiey. *A. 1662. fol. 21. t.* Libertacya Plácu.
- Libertacya Kamienic Vr. Konstantego Alexándrowicza Sędziego Ziéskiego Grodzińskiego, w Wilnie ná ulicy Trockiey leżácego, *ab omni jurisdictione ci-vili*, y od wszelákich powinności y ciężarow mieyskich, takze od stánowisk wszelákich publicznych : *& incorporatur* jurisdicciey Ziemskiey. *Ibid. f. 22. t.* Libertacya.
- Libertacya takowasz Kamienice Vr. Stánisława Maſálskiego Podkomorzego Grodzińskiego, w rynku Grodzińskim leżácej. *Ib. f. 24.*
- Libertacya Kamienice Vrodzonych Krzysztofa Pokorſzynskiego, y Doroty Danbrowskiey Małzonkow, w rynku Wileńskim stojácej, od jurisdicciey mieyskiey práwá Máýdeburskiego, y od ciężarow wszelkich. *Ibid.*
- Libertacya Kamienice Vr. Ianá Kázimierza Wyſogierdá Skárbniká, y Pisárzá Grodzkiego Kowińskiego, w Wilnie przeciwko S. Kázimierza Kościołowi stojácej, od jurisdicciey práwá mieyskiego, y wszelákich ciężarow mieyskich : *& incorporatur jurisdictioni Terrestri*. *Ibid. fol. 25. tit. Confirmatio* Przywileiu.
- Libertacye od Krolow, Władysława IV. y Ianá Kázimierza, Kamienice Vr. Lettáwow, w Wilnie ná Niemieckiey ulicy, podle Kamienice Kiſczyńskiej, leżácej, nádane approbowano : y tész Kamienicę Prawu Ziemskiemu przywrocono. *A. 1673. f. 17. t.* Libertacy. *tit. Approbacya.*
- Libertacya Kamienice Vr. Andrzejá Kotowicza Pisárzá W. X. Lit. Stárošty Grodzińskiego, w Wárszawie ná Iezuyskiey ulicy, podle Kamienice IM. X. Biskupa Poznáskiego, leżácej, z placem tylnem : takze domu iego w Grodnie ná mostowey ulicy, ze wszystkimi placami od rożnych osob nábytymi, *& jurisdictione ci-vili*

y od gościá, ták w Wárszawie pod czas Seymu, iáko y w Grodnie, pod czas publicznych ziązdow, y residentiey Krolewskiey, także od wszelákich exákcyi żołnierskich: *& incorporatur*, ták Kámiennica w Wárszawie, iáko y Dwór w Grodnie, *jurisdictioni Terrestris. salvo oneribus Reipub.* ktore do Poborce Ziemskiego oddawáne być máia. *A. 1667. fol. 19. tit. Libertácia Kámiennice.*

Libertácia Dworow, w Mieście Wieluniu, Vr. Chryzostomá Gizińskiego Sędziego Ziemskiego Wieluńskiego, y Vr. Hieronymá Wężyká Oryńskiego Stolniká Sierádzkiego, także Vr. Rádolzewskich, od wszelákich stánowisk, y exákcyi: *& incorporantur juri Terrestris. Ibid. fol. 24. tit. Vwolnienie Dworow.*

Libertácia Dworu w Krákovie, IMP. Wielopolskiego Káasztellaná Woynickiego, przed Fránciszkanámi: także placow trzech w Wárszawie, ná gruncie Stárostwá Wárszawskiego, *cum incorporatione juri Terrestris*, ták Dworu w Krákovie, iáko y placow w Wárszawie. *Ibid. fol. 25. tit. Approbácia Przywileiu.*

Libertácia Dworku Vr. Páwla Tetery, z placem przyległym, w Lublinie ná Podzamcu, od gościá *ex officio* Trybunału, y Dworu Krolewskiego, y od wszelkich *in genere* ciężarow mieyskich, y żołnierskich, y od jurisdictioniey Podzameckiey, *cum incorporatione oneribus juri Terrestris. Ibid. f. 31. t. Libertácia.*

Libertácia pewnych domow y grútow w Mieście Czersku leżących, Vr. Gáseckiego, Succesora Szlachet. niegdy Ierzego Bálentieja Horwatá Rotmistrzá Pieszego; od wszelákich ciężarow mieyskich, y od stánowisk: *oneribus aliis Reipub. salvo. Ibid. f. 33. tit. Potwierdzenie Przywileiu.*

Libertácia Dworu w Chelmie, w rynku, Vr. Andrzejowi Wiśniewskiemu Podśędkowi Ziemskiemu y Podstárościemu Grodzkiemu Chelmskiemu, *a jurisdictione civili*, y od stánowisk żołnierskich, *cum incorporatione jurisdictioni Castrensi & Terrestris: salvo oneribus Terrestribus Reipub. & immunitatibus Sancte Ecclesie. Ibid. tit. Libertácia Dworu.*

Libertácia takáz Kámiennice IMP. Stánisláwá Kázimierzá Bieniewskiego Wojewody Czerniechowskiego, w Mieście Łucku. *Ibid.*

Libertácia Dworu z placem Vr. Władysłáwá Skolimowskiego Woyckiego Drohickiego w Mieście Drohiczynie. *Ibid.*

Libertácia Kámiennic dwu, iedney Vr. Gabryelá Prázmowskiego Pifarzá Ziemie Wárszawskiey, w Wárszawie ná Krákovskim przedmiesciu, á drugiey Vr. Stefáná Hánkiewicá Pifarzá Nadwornego Dekretowego Wołyńskiego, Metrykántá Kancelláriei W. Koronney, Szelezynska *alias* Drewnowska názwaney, w samym Mieście stárey Wárszawie, w ulicy, idąc ku Bramie Nowomieyskiej; od gości *ex Officio*, Posłow cudzoziemskich, także żołnierzow, pod czas Seymu, y bez Seymu, y pod czas wszelkich ziązdow publicznych.

cznych: y Przywileie im ná to, *in toto approbatur. sal-vâ jurisdicti-one ci-vili. Ibid. fol. 35. tit.* Libertácyá Kámienic.

Reáßumowano Libertácyá Kámienice Szelezynskéy *alias* Drewnowskéy, *cum approbatione Pri-vilegij* ná to. A. 1673. fol. 32. tit. Declaratia Libertácyey.

Libertácyá wsi Wolice, Kościoła y Proboßtwa Vcháńskiego, od chlebow zimowych, y áßignácyi wszelkich żołnierskich, y Hetman-skich: *sal-vis oneribus Reipub. A. 1667. f. 42. t.* Vwolnienie wsi.

Libertácyá wioski Folwárki rzeczoney, Proboßtwu Stobnickiemu słu-zácy, od stánowisk, przechodow, noclegow, stácyi, y hybern żołnierskich, *cum assignatione fori, in contra-venientes* práwu temu, ná Trybunale. A. 1670. fol. 23. tit. *Reassumptio* Práva o Poswia-tnych rolách.

Libertácyá Dworu IMP. Máximiliáná Fredrá Káßztellaná Lwowskie-go, w Wiśniey, blisko Kościoła fárnego, *ab oneribus ci-vilibus, cum aæquatione juribus* infzych Dworow Szlácheckich. A. 1673. fol. 31. tit. Libertácyá.

Libertácyá takáß Dworu w Przemysłu, Vr. Stánisławá Sićińskiego Sędzięgo Ziemskiego Przemyskiego. *Ibid.*

A we Lwowie, Vr. Goßockiemu Podßędkowi Lwowskiemu toßz práwo ná Dwor iego służyć ma. *Ibid.*

Libertácyá domu Szláchet. Ianá Báłtházará Karczewskiego słu-gi Krolewskiego, w Wárszawie ná piwney ulicy. *Ibid. tit.* Appro-bácyá.

Reáßumowano tę Libertácyá. A. 1676. fol. 57. tit. Kámienicá.

Libertácyá Dworu w Lublinie Vr. Marcyáná Czaplicá Podßtolego Kijowskiego, *ab oneribus ci-vilibus, & incorporatur* jurisdictiey Grodzkiey, y Ziemskiey. A. 1673. fol. 32. tit. Libertácyá.

Libertácyá placu cechowego zlotnicki názwanego, y Kámienice ná ulicy szkláney, w Wilnie lezácych, IMP. Pacá Woiewody Wi-leńskiego, Hetmáná W. X. Lit. Táßże Kámienice IMP. Krzyßto-fá Pacá Kánclerzá W. X. Lit. ná Swiętojurskéy ulicy, lezácy; *ab omnibus oneribus ci-vitatis: Et juri Terreßtri incorporantur. Ibid. fol. 17. tit.* Libertácyey.

Libertácyá Dworu IMP. Dymitrá Poßubińskiego Woiewody No-wogrodzkiego, w Słonimie: *& incorporatio* onego *juri Terreßtri. Ibid. fol. 18. tit.* *Reassumptio* Práva.

Libertácyá takáß placu *quondam* Koprowski názwanego, w Słonimie przy moßcie, Vr. Krzyßtufa Poßubińskiego. *Ibid. f. 18.*

Libertácyá takáß placow táßże w Słonimie, ná Grzybowskiéy ulicy, Vr. Stefána Brzucháńskiego: á ná ulicy Zamkowej, Vr. Michála Háráburdy. *Ibid.*

Libertácyá Kámienice Vr. Stefána Fránciekiewiczá Rádżimińskiego Chorążego Nowogrodzkiego, w Wilnie, ná Rudnickiéy ulicy, le-

zacey; à *jurisdictione civili*, y od wszelákich mieyskich powinności, y ciężarow, *etiam in presentia Regis: & juri Terreſtri oney applicatio. Ibid.*

Táfz Libertácyá służyć ma, ná pláce Wileńskie, ná Zarzeczu, Vr. Władysławowi Korſakowi Chorążemu Połockiemu. *Ibid.*

Libertácyá włoki roli Dzbáńska názwaney, ná Pułtowsku leżacey, ná fundacyą Rozánicá S. do Kościoła Collegiaty Pułtowskiey, legowaney, od wszystkich podatkow. *A. 1676. f. 24. tit. Libertácyá włoki roli.*

Libertácyá dwóch Dworow Vr. Ianá Kázimierzá Szymánowskiego Podſtolego Wárszawskiego, ná Nowym Swiećie iednego, á drugiego ná Solcu nád wisią, *ab onere civili*, y od stánowisk wszelákich: *& incorporatio onychże jurisdictioni Terreſtri & Castrenſi. Ibid. fol. 39. tit. Libertácyá Dworkow.*

Libertácyá Kámienice, ná cmentarzu przy Kościele wszystkich Świętych w Krákwie, iáko rezydencyalney Kánoniká támcznego, od dispoſiticy Stánowniczych Koronnych. *Ibid. f. 41. t. Kámienicá.*

Libertácyá Dworu z placem przy Wárszawie, Vr. Ianá Szomowskiego Podskárbiego Nadwornego Koronnego, od wszelkich ciężarow mieyskich, y Stárościennych: *& incorporatio juri Terreſtri. Ibid. fol. 42. tit. Immunitas Dworu y Plácu.*

Libertácyá plácu z ogrodem y budynkami, Vr. Kázimierzá Kowálkowskiego Podſtolego Dobrzyńskiego, w Wárszawie, ná Szerokiey ulicy, y Kámienice Falkiewiczowska názwaney, ná ulicy S. Ianá w Wárszawie, leżacey, od gości *ex officio*, tak pod czas Seymu, y wszelákich zjazdow publicznych, iáko y bez Seymu, także *ab omnibus oneribus civilibus*, y od żołnierzow. *Ibid. fol. 47. tit. Libertácyá Plácu.*

Libertácyá Kámienice Szláchet. Marciná Lochmaná Ráyce Krákowski, w Krákwie ná Świętojáńskiey ulicy, leżacey, od gości tak podczas Seymow y Zjazdow wszelákich, iáko y pod czas rezydencyey Krolewskiey. *Ibid. f. 48. t. Libertácyá.*

Libertácyá takáfz Kámienice Szláchet. Ianá Czorná, w Wárszawie, ná Nowomieyskiey ulicy, leżacey. *Ibid. fol. 49. t. Libertácyá.*

Libertácyá takáfz Dworku Vr. Iácká Rozyckiego *Capellæ* Krolá I M. Mágistrá, w Wárszawie ná długiey ulicy, od gości, y prywatnych mieyskich podatkow. *Ibid. f. 57. t. Libertácyá Dworku.*

Libertácyá Dworku, y innych dobr, Vr. Marciná Choynáckiego służy Krolewskiego, w Wárszawie. *Ibid.*

Reáſſumowano tę Libertácyą. *A. 1678. fol. 43. tit. Reáſſumptio Libertácyey.*

Libertácyá plácow IMP. Marciná Ogińskiego Woiewody Trockiego, y plácu Vr. Turláia Podwoiewodzego Trockiego, w Trokách, leżących: y onych Práwu Ziemskiemu *incorporatio. A. 1676. f. 17. t. Libertácyá Plácow.*

Liber-

Libertácyá tákasz plácu Vr. Ianá Korfaká Sędźiego Ziemskiego Nowogrodzkiego, po Fiedorze Kofzce: także plácow Vr. Michála Przerádowskiego Podštolego Nowogrodzkiego, od Szymkowski go y Azáryczá nábytych; w Mieście Nowogrodzie. *Ibid.*

Libertácyá plácu Vr. Theophilá Oléndskiego Chorążego Wołkowskiego Háykowski názwanego, y grútu, do niego, należącego, od wszelákich ciężarów, y jurisdicțiey mieyskiej: y z právem Ziemskim onych porównanie. Ktorá Libertácyá nie máią się okrywać Rzemieslnicy y Szynkarze. *Ibid.*

Libertácyá Dworu Vr. Benedyktá Prześcieckiego Podštolego Połockiego, y Konstancyey Háleckiey Małzonkow, w Połocku, ná ulicy wielkiej leżącego, u Lupciowey Miesczki Połockiey kupionego. Także Dworu Vr. Mikołaiá Zeleźnickiego, y Ianá Pieskie wiczá, táńże w Połocku; *ab oneribus ci-vilibus*: y onych Práwu Ziemskiemu incorporátia *Ibid.*

Libertácyá Kámienice Vr. Konstántego Ianá Szuyskiego, Pisárzá Ziemskiego Brześkiego, w Mieście Brześciu, w rynku będącey, *ab oneribus ci-vitatis*. *Ibid. fol. 18. tit.* Libertácyá Kámienicy.

Libertácyę domow, y Kámienic w Wárszawie, *ad actum solum Electionis* reláxowano: nic iednák nie deroguiąc *in posterum*, po odpráwioney Elećtiey, Przywileiom, y Právom obywatelów Miásta tego. Ale ci, ktorzy są *in officijs publicis pri-vilegiati*, przy Libertácyách w cále *etiam tempore Electionis* zostawác máią. w Confæderácyey Generálney Wárszaw. *sub Interregno*, A. 1648.

A w Confæderácyey A. 1674. y Serwitoraty suspendowano.

Libertácyę pewnych Kámienic w Wárszawie, *sub Interregno. v. t.* Gospody.

Libertácyá Dzierzáwy Gołębskiej, przez Oboz znieśionej do lat czterech, *ab omnibus Reipub. contributionibus, oneribus, & bybernis*, á to po wypłáceniu zátrzymáných retent podatków ná Scymikách dawnieyszych, y ná terážnieyszey Convocácii uchwalonych &c. w Confæderácyey Generál. Wárszaw. A. 1674. *fol. 28. §.* Iáko chwalebnyim zwyczáiem.

Libertácyá plácu IMP. Stánisławá Bykowskiego Woiewody Sierádzkiego, w Piotrkowie, ná ulicy Klasztorney, od wszelákiey Zamkowej, y Mieyskiej jurisdicțiey. Szynki táń iednák zadne, *in præjudicium* Miásta, odpráwowáne być nie máią. A. 1616. *fol. 34. tit.* Plac.

Libertácyá, *in perpetuum*, wielkich y máłych Mnichowic, od spy, y y roboćizny, ktore ciężary przed tym do Zamku Nowomieyskiego, á po tym do Przymekowá, poddáni táńieczni powinni byli. A. 1620. *fol. 23. t.* Z sep.

Libertácyę pewnego gruntu, przy Łukowie, ná Sukienniki Łukowskie kupionego Cieszkowski názwanego: Przywilej od Krolá nádá-

nádány, *in toto approbatur*. A. 1631. fol. 32. tit. Approbacya Przywileiu.

Libertácy Pogorzclcom w W. X. Lit. *declarantur*, że temu właśnie miejscu, gdzie dom pogorzał, nie osobom służą. A. 1647. fol. 42. tit. Czopowe, y Nowe Mytá W. X. Lit.

Libertácy wsi Kiełczewa, y Koreblewa, w Powiecie Kościńskim, leżących, ná wychowanie, w náukách, dzieci Szlacheckich, od IMX. Andrzeia Szoldrskiego Biskupa Poznańskiego fundowanych, od stanowisk y pensiy żołnierskich, *sub pœna mille marcarum, per transgressores succumbenda: Oco forum Grod Poznański, sine appellatione: salvo servitio bellico pro expeditione generali*. A. 1649. fol. 8. tit. Wolność.

Libertáci, z Kancellárey Koronney, w szelakich, y mândatow wydawác przeciwko dekláracyom Woiewodztw y Ziemi, ná Seymnie przeszłym. A. 1654. względem wydawania podatkow, wydawác zakazano, *non obstantibus jam emanatis in contrarium*. A. 1655. fol. 28. t. o Libertáciách.

Libertácy do lat 15. dobrom dziedzicznym Vr. Máciéia Ruckiego, w Woiewodztwie Połockim leżących, od wszelákich Rzeczyp. podatkow, wyjąwszy terażniejszye pogłowne. A. 1662. fol. 18. tit. Consens.

Dworu IMP. Ianá Andrzeia Morstiná Podskárbięgo W. Koron. w Wárszawie ná przedmiesciu Krákowskim, ná gruncie Stárostwá Wárszawskiego, y z placem, tak iáko w sobie iest obmurowány, zá *consensum* Stárosty Wárszawskiego, *iuri Terrestri, in perpetuum, incorporátia*. A. 1673. fol. 22. tit. Incorporátia.

Libertácy placow Vr. Ciechánowiczá Chorążęgo Pińskiego w Mieście Pińsku będących, od Prává Mieyskiego: y onych Prává Ziemskiemu *incorporátia*. A. 1676. f. 18. tit. Libertátia.

Libertácy Kámienice IMP. Krzysztofa Pácá Kánclerzá W. W. X. Lit. w Wilnie, ná Zamkowey ulicy, *ab oneribus Civitatis: y oney iuri Terrestri incorporatio*. *Ibid.* fol. 21. tit. Libertátia.

Tákasz Kámienice Vr. Bonifácego Pácá Oboźnego W. X. Lit. podle Cerkwie Monásterá S. Duchá Difunitow. *Ibid.*

Tákasz Kámienice Vr. Szymoná Károlá Ogińskiego Podkomorzęgo Witepskiego, ná Końskiej ulicy. *Ibid.*

Tákasz Kámienice Vr. Andrzeia Giełgudá Pisárzá W. X. Lit. ná Zamkowey ulicy. *Ibid.*

Libertátia Dworku Vr. Andrzeia Susłowiczá Pisárzá Skárbu Koron. ná przedmiesciu Wárszawskim, od stawania gości *ex officio*. A. 1677. fol. 19. tit. Libertátia.

Libertácy włok trzech Vbálczyce y Złotorączká názwanych, pod Miástem Nowogrodkiem, *ab oneribus civitatis*. *Ibid.* fol. 16. tit. O Tátarách W. X. Lit.

- Libertácy Dworu ná Prádze, od Krolow nádána Bárcikowskim Małzonkom *approbatur in perpetuum. Ibid. fol. 32. tit. Approbatia.*
- Libertácy Kamienice w Piotrkowie, Vr. Máximilianá Grzegorzewskiego Woyskiego Czerskiego, *ab onere ci-vili*, y od wszelákich stánowisk, y residentiey Sędziow y Deputatow. *Ibid. fol. 32. tit. Libertácy.*
- Libertácy domu, w Wárszawie ná przedmieściu Krákovskim, Zelázowski názwanego, przez Andrzeiá Tręmboszá Odźwiernego Krolewskiego, do Ostarzá S. Anny w Kościele Oycow Bernárdynow Wárszawskich ápplikowánego, od stawiánia gości, tak bez Seymu, iáko y pod czas Seymu, *in perpetuum. Sal-vis oneribus Reipub. & iurisdictione ci-vili. Ibid. fol. 35. tit. Fundatia Ostarzá.*
- Libertácy Dworu przy Mieście Wárszawie, IMP. Władysławá Rejá Woiewody Lubelskiego od iurisdictionie mieyskiej: y onego *iuri Terrestri incorporatio: Ibid. fol. 36. tit. Incorporátia Dworu.*
- Libertácy Dworu, w Drogiczynie, ná długiey Vlicy, I. M. P. Stánisławá Łużeckiego, Kásztellaná Podláskiego, *à iurisdictione ci-vili, & ab omnibus oneribus militaribus*, y onego *iurisdictioni Terrestri incorporatio. Ibidem folio. 37. tit. Libertácy Dworu.*
- Libertácy Domu w Drogiczynie Vr. Ianá Chądzyńskiego, Cześniká Bielskiego, *ab oneribus ciuilibus & militaribus*: y onego iurisdictioniey Grodzkiej y Ziemskiej incorporatia. *Ibid.*
- Libertácy Domu w Zakroczymiu Vr. Wronowskiego, od wszelákich ciężarow mieyskich, y od chleba zimowego. *Ibidem.*
- Libertácy pewnego gruntu pustego Szoltyftwá stárego ná Przedmieściu Pilznińskim, Vrodzonemu Władysławowi Cwiki Zelázowskiemu, od wszelákich ciężarow, tak Rzeczypośpolitey, iáko y Dzierżawcow, do lat dziesięćciu, dáná. *Ibid. fol. 40. tit. Approbatia Przywileiu.*
- Libertácy Kámienice Szláchetnego Krzysztofá Krauzá, Ráyce Krákovskiego, ná Sławkowskiej Vlicy leżącey, od stawiánia gości *ex Officio*, tak pod czas Seymu, zjazdow wízelákich, iáko y bez Seymu, pod czas residentiey Krolewskiej. *Ibidem. tit. Libertácy Kámienice.*
- Libertácy Dworu I. M. P. Albráchtá Kraśińskiego, Woiewody Má-zowieckiego, w Płocku ná Przedmieściu leżácego, przed tym Má-kowfczyzná, á teraz Krasna Wola názwanego, z plácem Alánfowskim, z siedliskámi y rolá, według Przywileiu Krolá I Mći. Augusta, *à iurisdictione ci-vili: y iuri Terrestri incorporatio. Ibid. tit. Libertácy Dworu.*
- Libertátia Kámienice Wálbáchowskiej, *ad præsens* Giżińskiej, w Wárszawie, od wszelákich *ex Officio* stánowisk; y wśzytkich Praw, Dekretow, y Przywileiow, *ratione* teyże Kámienice, nádáných, y ferowáných ápprobátia. *Ibid. fol. 41. tit. Approbatia Praw.*

Táż Libertátia Kámienicey, Vrodzonego Károla Zabrzeskiego, w Wárszawie ná Vlicy Świętoiáńskiej, służy. *Ibidem.*

Libertátia od hyberny ná lat sześć, wsi Zaiączkow y Montawow, w Woiewodztwie Pomorskim, przez inundacyą zniszczonych. *Ibid. fol. 42. tit. Wsi.*

Libertátia Domu Bochenkowiczowskiego, ná wale w Murách sámych Stárey Wárszawy przy bramie Krákowskiéy, częścią wy-murowánego, częścią wybudowanego, od gościá *ex Officio*, tak pod czas Seymu, y innych wszelákich zjazdów publicznych, iáko y bez Seymu, y przy bytności Krolá I. M. *Ibid. fol. 42. tit. Libertábercyá Doniu.*

Libertatia Kámienice Badowskiey w Wárszawie Stárey, ná Vlicy S. Ianá leżácej, od gościá *ex Officio*. *Ibid. fol. 44. tit. Approbátia Przywilciu.*

Libertátia Dworu Vr. Ianá Odrowążá Pieniążká, Stárosty Oświęcimskiego w Krákwie ná Piasku przeciwko Kościołowi Oycow Kármelitow támcznych wybudowanego, *ab omnihus oneribus civilibus: immunitatibusq. Terrestrilus incorporatio. A. 1677. fol. 45. tit. Libertátia Dworu.*

Libertatia Dworu z ogrodem Vr. Ianá Dobrogostá Krasíńskiego Referendarzá Koronnego, Stárosty Wárszawskiego, w Wárszawie, ná dlugiey Vlicy, między Dworem I. M. P. Stefana Gębickiego, Kafztellaná Plockiego, á ogrodem Ginterowskim leżácego, *antiquitus Węgrzynowski nazwanego, ab onere stanowienia gości, ex Officio*, tak pod czas Seymow y Zjazdów publicznych, iáko y bez Seymow, przy residentiey Krolá I. Msci, także *ab omnihus oneribus civilibus. Ibidem.*

Libertátia Domu w Wárszawie ná Przedmieściu Piotrá Perzewskiego, Odźwiernego Krolewskiego, od gościá *ex Officio*, *Ibid. fol. 46. tit. Approbátia.*

Libertátia Kámieniczánom, gdziebykolwiek osiedli, do lat piętnastu, od wszelkich podatkow tak publicznych, iáko y mieyskich, (o-procz Celi Koronnych) także od ciężarow Cechowych. *Ibid. fol. 47. tit. Libertátia.*

Zachowano ich przy tey Libertátiey. *A. 1678. fol. 19. tit. Miásto Lwow.*

Libertátia Dworu w Grodnie, Vr. Iustyny Sopockowney Ruckiewiczowey, Sędziney Grodzkiey, *ab oneribus civilibus. A. 1677. f. 20. tit. Wárunek Práwa.*

Libertátia Domu w Mińsku ná Zydzowskiey Vlicy, Vr. Marćiná Wołodkowiczá, Horodniczego Mińskiego, *cum incorporatione Práwu Ziemskiemu. Ibidem fol. 21. tit. Approbátia.*

Libertátia, *ab oneribus civilibus*, Plácow, Dworow y Kámienic, w Miá-
stách

stách, będących, *cum incorporatione iuri Terreſtri*. Iáko to w Wilnie, Dworu ná Sáwickiey Vlicy Vr. Micháfa Kolędy, Podſędká Leńſkiego, Plácu zá Trocká Brama, Rzeczyckich Rewkowiczow, názwanego. Vr. Stefána Fránciſzka Medekſy Podſtároſciego Kowińſkiego. Kámienice ná Trockiey Vlicy z dawná vprzywileiowáney Vr. Ierzego Tyzenhauſá, Miecznika W.X.Lit. W Mieſcie Grodnie Plácu Puſtybowskię, Vr. Thomáſzá Woſowiczá. Dworu Vr. Káſimierzá Ianá Gázufy. W Kownie Kámienice IMP. Ianá Ogińſkiego, Woiewody Mſciſłáwſkiego. W Mińſku, Plácow trzech z budynkami, & *cum omnibus adiacentijs*, Vr. Dádźibogá Łukomſkiego, Stolnika Poſockiego, Woytá Mińſkiego. Támże domu z plácami, y wſzytkiem przynależytoſciami Vr. Micháfa Koſtrowickiego. W Woſkowisku, domu z gruntem, Vr. Málchrá Głuſzińſkiego. Támże plácu ná Zamkowey Vlicy, Vr. Czowskiego, Stolnika Orſzáńſkiego. Támże plácu w rynku, Vr. Owſiánego Podſtolego Woſkowickiego. Támże plácu w rynku, Vr. Łukaſzewicá, Piſárzá Ziemſkiego Woſkowickiego. W Nowogrodku, domu ná Krzemienieckiey Vlicy, Vr. Boguſłáwá Vnichowſkiego. Támże domu *cum omnibus attinentijs* w rynku przed Koſciółem Oycow Dominikanow, Wilánowiczowski názwanego. Támże plácu Vr. Krzyſztofa Mozyrſkiego, Káſimierzá Mſciſłáwſkiego, Podczáſzych Woyniłowiczow. Támże plácow Vr. Theodorá Obuchowiczá, Woiewodźicá Smoleń. Támże Dworu Vrod. Władyſłáwá Woſkiego, Piſárzá Grodzkiego Nowogrodzkiego. Támże Dworu Vr. Przerádowskiego, Podſtolego Nowogrodzkiego. Náoſtátek Przywiley Krolá I. M. Micháfa, Szlachetnemu Iánowi Dezauzowi Sekretarzowi Krolewſkiemu, *ſupra exceptionem* Kámienice ięgo ná Zamkowey Vlicy *ab omni onere ciuili*, ſłuſzący approbowano. A. 1677. fol. 21. tit. *Immunitas*.

Approbowáno tę Conſtitutiá Vr. Medekſy ná plác. *Vide infra*.

Libertácia Kámienic dwuch Vr. Marćiná Trzebuchowſkiego, Stolnika Przemysłkiego, w Przemysłu ná Grodzkiey Vlicy, podle Koſciółá Dominikańſkiego leſzących, ná Dwor obroconych, *à iuriſdictione & oneribus ciuilibus*; & *iuri Terreſtri* incorporatia. A. 1678. fol. 15. tit. Libertácia Dworu.

Libertácia Dworku Vr. Fránciſzka Káſimierzá Pláſkowskiego, Podczáſzego Trębowełſkiego, w Wárfzawie ná Szerokiey Vlicy, między plácami, Szlachetnego Ianá Fukierá, y Vrodz. Gizow *nouiter à fundamento* erigowánego, od ſtáwiánia goſci *ex Officio* pod czás Seymow, y bez Seymow, y pod czás innych publicznych ziązdow: y *iuri Terreſtri* incorporatia. *Ibid. tit.* Libertácia Dworku.

Libertácia dwóch włok, iedney w dobrách Krolewſkich, ná Kolnie, á drugiey ná Plocku, w Ziemni Łomſzeńſkiey leſzących, ná Roſaniec zápiſánych y vprzywileiowánych, *ab omnibus Reipublicę oneribus*. *Ibidem* fol. 22. tit. Vwolnienie włok.

Libertatia dwoch wlok, do Bractwa S. Anny, w Mieście Łosicach, od rożnych osob, y mieszczan, zapisanych y legowanych, *ab omnibus oneribus Reipublicæ, & Ciuitatis: y immunitatibus Ecclesiasticis incorporatia. Ibidem. fol. 24. tit. Approbatia.*

Libertatia Dworku Vr. Kázimierza Stánislawa Orzeszka, Podstolego Mielnickiego, także dworku Vr. Woyciecha Łaskowskiego, Miecznika Mielnickiego, y z placami w Mieście Mielnicy, *& iurisdictione ciuili: & iuri Terreſtri incorporatia. Ibidem. fol. 26. tit. Libertatia Dworkow.*

Taż libertatia ná dworek y wloki w tymże Mieście, Vr. Theodorowi Wierzbie służy. *Ibidem.*

Libertatia placow y dworow, Vrodzonych, Buttlerow, Mácieia Krásowskiego Podkomorzego Mielnickiego, Zbigniewa Ossolińskiego Stároſty Drohickiego, Adama Sobolewskiego Podſędká, Samuelá Krásnodębskiego Písarza Ziemskiego, Stánislawa Oſdakovskiego Miecznika, Drohickich, Woyciecha Kázimierza Niemyskiego Woyskiego Mielnickiego; w Drohiczynie leżących, *ab omnibus oneribus ci-uilibus, ſtati-uis & hybernis: & iuri Terreſtri incorporatia. Ibid. fol. 31. tit. Libertacya.*

Taż Libertacya służy y Vrodzonym, Stánislawowi Swiderskiemu Sekretarzowi y Dworzaninowi Pokojowemu Krolá I. M. ná pláce y grunty iego, w Mieście Łosicach, y Woyciechowi Skolimowskiemu. *Ibid.*

Libertacya Slawetney Máriánnie Affendykowey, *reſpectu* Małżonka iey, *in obſidione* w Kámieńcu Podolskim zoſtańcego, od płacenia ceł y myt, do Skarbu Krolá I. M. y Rzeczyp. y prywatnych wſzelkich, tak lądowych iáko y wodnych. Także od wſzelákich ciężarow, podatkow, y powinności Miáſta Lwowá. *Ibid. f. 33. tit. Libertacya.*

Teyże pozwolono wolną sprzedaż *publicè* towárow, bez wſzelkier od kogofzkolwiek, we Lwowie, prapeditiey: y kámienicę iey od goſci *ex officio* wſzelákich uwolniono: tak iednak áby pod tę Libertacyą, żaden *non ſe ingerat, ſub pæni, in legibus, deſcriptus. Ibidem.*

Libertacya placow, ná dwory w Liwie, przez Vr. Stároſtę Liwskiego wymierzonych Vrodzonym, Kázimierzowi Dąbrowskiemu Czeſnikowi Wileńskiemu, Káſprowi Szczęſnemu Arciechowskiemu Podſędkowi, y Ianowi Zaliwskiemu Písarzowi, Ziemskim Liwskim, od żołnierskich, y wſzelákich osob ſtánowiſk. *Iuribus Regalibus & Reipub. pro-uentibusq. Staroſty, & immunitatibus Miáſta ſal-uis. Ibid. fol. 37. tit. Libertacya placow w Liwie.*

Libertacya wlok czterech Zarębskie nazwanych, y placow w Mieście Nurze, Vr. Ierzemu Oſolińskiemu Podſtolemu Nurskiemu, *ab omnibus oneribus ci-uilibus: iurij; & immunitati Terreſtri incorpo-ratio. Ibid. fol. 37. tit. Libertacya ná Mieście Nurze.* Li-

Libertácy a Dworku Vr. Iana Páwłowiczá Burgrábiego Mielnickiego, y z gruntem w Mieście Mielniku, *ab omnibus oneribus civilibus, staticis, & hybernis: & iuri Terrestri incorporatio. Ibid. f. 39. t.* Libertácy a Dworku.

Libertácy a Kámienice Klimeckich názwaney, Szláchetnego Iana Olfzyńskiego, w Kázimierzu dolnym leżącey, z gruntami, do niey należącemu, *ab omnibus contributionibus civilibus. Ibid. f. 41. t.* Approbácy a Przywileiu.

Libertácy a Kámienice, Szláchetnego Izááká Helmerá Sekretarz a Krolewskiego, w Krákovie ná Vlicy S. Anny, leżącey, *ab oneribus civilibus*, y od stawiania gości. Tász Libertácy a y ogrodowi iego do teyże Kámienice należącemu służy. *Ibid. f. 42. t.* Libertácy a Kámienice.

Libertácy a Kámienice Vr. Kásprá Szczesnego Arciechowskiego Podśdka Liwskiego, y Anny Reydowny Małżonkow, w Lublinie, ná Oleyney Vlicy, od stawiania Deputatow Trybunálskich, y wszytkich *generaliter*, pod wszelákie ziązdy publiczne, gości. *Ibid. f. 42. tit.* Vwolnienie Kámienic.

Libertácy a Kámienic w Lublinie leżących, Vrodzonych, Fránciszká Stońskiego Lubelskiego, y Olędzkiego Łukowskiego, Sędziow Ziemskich, także Iana Czyzá Podštolego Wileńskiego, y Alexandrá Humeronickiego, od stawiania Deputatow Trybunálskich, y y wszelákich gości. *Ibid. fol. 44. tit.* Libertácy a Kámienice.

Libertácy a włok dwuch, y plácow dwuch, w Mieście Szerefzowie, ná prowiżyá Rozáńcá legowáných, od wszelákich contribucyi. *Ibid. f. 17. tit.* Włok dwie.

Libertácy a dworku Brećianká názwanego, Vr. Bogusławá Vnichowskiego Pisárza Ziemskiego Nowogrodzkiego, w Mieście Nowogrodku, leżącego, *ab onere civili: & iuri Terrestri incorporatio. A. 1678. fol. 16, tit. Reassumptia* Constitucyey Miásta Nowogrodka.

Libertácy a Kámienice w Wilnie wedle bramy Rudnickiey, Vr. Pogirskiego Márszałká Rzeczyckiego, y Kámienice Vr. Lettawá Strażniká Polnego, Drochyczynská názwaney, ná Subaczy Vlicy będącey; *ab omni onere civili: & iuri Terrestri incorporatio. Ibid. fol. 19. tit.* Rozśádzenie Zasług.

Libertácy a cudzoziemcom w Białey w W. X. Lit. nowo funduácyym się, *ab omnibus oneribus, sine quavis exceptione*, do lat piętnástu. *A. 1678. fol. 20. tit.* Libertácy a.

Libertácy a Kámienice z plácem y ogrodem, w Brześciu Litewskim, IMP. Iana Károlá Kopciá Kásztellaná Trockiego: y Folwárczku z przynależytościámi nie dáleko od drogi, do Kobryniá iádąc z Brześcia, z Kárczną ná Zawryncu. *Item* Dworu w Mielniku z ogrodem y plácami wapiennemi: *Item* Dworow, plácow, y ogro-

- dow polnych, w Pińsku, ná ktorých Klasztor Oycow Benedykty-
now zbudowány. *Item* Domu y placow wapiennych w Łohisz-
ynie, tak pomienionego IMP. Kopciá, iáko y Oycow Benedykty-
now, *ab omnibus oneribus civilibus*. A. 1678. fol. 22. tit. Libertá-
cya Dworu, y Plácow.
- Libertácyá plácu z dworem w Grodnie, IMP. Márcyáná Ogińskie-
go Woiewody Trockiego, nad rzeką Niemnem będącego, Dzie-
tkowski, Czarnobáiewski, y Klimowski názwanego, w iednym
obrębie zostájącego, *ab omnibus oneribus*, także od stánowisk *eti-*
am pod czas Seynu, & *ab bybernis*: y *iuri Terrestri incorporatio*.
Ibid. fol. 21. tit. Libertácy.
- Libertácyá takowasz placow z Dworem, IMP. Ianá Ogińskiego Wo-
iewody Mścisláwskiego, w Grodnie ná mostowey Vlicy leżą-
cych. *Ibid.*
- Libertácyá takowasz Kámenice IMP. Krzysztofa Iesmáná Woiewo-
wody Smoleńskiego w Wilnie, ná szklaney ulicy, leżący. *Ibid.*
- Libertácyá takowasz dworu z placámi, Iey Mći Pániey Buthlerowey
Podkomorzyny Koronney, ná Kurhanie w końcu Miásta Gro-
dná, leżący. *Ibid.*
- Libertácyá takowasz plácu z dworem Vr. Cyprianá Páwła Brzosto-
zkiego Referendarzá W. X. Lit. w Grodnie ná ulicy mostowey,
przy Klasztorze Pánien Bernardynek leżący. *Ibid.*
- Libertácyá włók dwuch, y placow w Łohiszynie z Kárczmą, tu-
dzież y infzych placow w tymże Mieście; Vr. Dolskiego Pod-
czászego W. X. Lit. własných, *ab omnibus oneribus civilibus*. *Ibid.*
- Libertácyá Kámenice w Wilnie Rudominowska názwaney, ná uli-
cy Wileńskiej leżący; Vr. Krzysztofa Białozorá, Starosty Vpit-
skiego, *ab omnibus oneribus civilibus*. *Ibid.*
- Libertácyá Vr. Hieronymá Piaśeckiego, Márszałká Słonimskie-
go, ná Podśádziu w Grodnie leżący, *ab omnibus oneribus*, y
od Stánowisk *etiam* pod czas Seynu, & *ab bybernis*; & *iuri Ter-*
restri incorporatia. *Ibid.*
- Libertácyá plácu pustego Engielbrychtowski názwanego, w Wilnie
ná Zamkowey vlicy leżący, Vr. Kázimierzá Czyzá, Podkomo-
rzego Wileńskiego, od iurisdíctiey mieyskiej: & *iuri Terrestri in-*
corporatio. *Ibid.*
- Libertácyá plácu w Grodnie ná mieyskim gruncie, y z Dworem, Vr.
Ludowiki Károliney Xiężny Rádziwiłowney, Koniuszanki W. X.
L. od iurisdíctiey mieyskiej: & *iuri Terrestri incorporatia*, *Ibid.*
- Libertácyá gruntow teyże Vr. Xiężny Rádziwiłowney, w Połocku,
Nowogrodku, y Mińsku leżących, od wszelákich ciężarow miey-
skich, y stánowienia *ex officio* Sędziow Trybunálskich, Com-
missarzow, y innych osob Szlácheckich, ná Ziązdách publicznych.
Ibidem.

Libertácya Kamienice w Wilnie, ná vlicy Trockiey, Pogroszewska názwaney, Vr. Leonárdá Poćiciá Sędziego Ziemskiego Brzeskiego, od iurisdicțiey mieyskiey, y wszelkich *in genere* ciężarow, y stánowisk. *Ibidem*.

Libertácye, Dworu w Rośienách Vr. Ianá Gruszewskiego, Chorażego Xięstwa Zmudzkiego, w rynku będącego, także placu Vr. Leoná Kázimierza Połubińskiego, Woiewodzicá Nowogrodzkiego, w tymże Mieście Rośienách, ná Gieyszowskiey vlicy, leżácego, z gruntem Vpety, w tymże Xięstwie, ięmu służácy, *ab omnibus ciuitatensibus oneribus: & iuri Terrestris incorporatia. Ibid.*

Libertácye, placu Vr. Micháfa Wołowiczá, Podkomorzego Słonimskiego, w Słonimie, ná vlicy Apánaszowskiey leżácego, y placu Vr. Dominiká Tyfzkiewiczá, Stolniká Słonimskiego, Máchtowski názwanego, tamże w Słonimie w rynku leżácego, *ab omnibus oneribus ciuilibus: & iuri Terrestris incorporatia. Ibid.*

Libertácya Vr. Stefánowi Fránciszkowi Medekszy, Podśędkowi Kowieńskiemu, ná domy iego, ieden w Wilnie, ná Iopowey vlicy, drugi w Kownie Kláwyszyski názwany, z murámi w obieciuch, trzeci w Wilkowiskách, od wszelákich ciężarow mieyskich, y stánowisk. Przy tym ápprobátia przeszłego Seymu Constitutiey, ná plac iego Wileński, zá Trocká Bramá, Rzeczycki názwany. *Ibid.*

Libertácya Andrzejowi Kázimierzowi Skorobohatęmu, Skárbnemu W. X. Lit. Pisárzowi Grodzkięmu Trockiemu, ná pláce, ieden w Mieście Trokách, á drugi w Grodnie, od iurisdicțiey Zamkowej, y mieyskiey, y wszystkich *exáctiy*: y one wiecznością mu *conferowano*. *Ibidem*.

Libertácya Vr. Andrzejowi Scypionowi Chorażęmu Wendeńskiemu, ná Dom z plácem w Grodnie, ná Wileńskiey vlicy, *ab omnibus oneribus ciuitatensibus: & iuri Terrestris incorporatia. Ibid.*

Libertácya Vr. Károlowi Mársonowi, Stároście Krzewskiemu, ná Kámienicę w Wilnie názwaná Baczkowska, *à iurisdictione ciuili: & iuri Terrestris incorporatia. Ibid.*

Libertácya takáż Vrodz. Iozefowi Kozłowskiemu, ná Kámienicę w Wilnie ná Końskiey vlicy. *Ibid.*

Libertácya Vr. Dánielowi Woynie Iásienieckiemu, Podstárościęmu Ieżierzynskiemu, ná dwor iego z plácem, w Witebsku, pod gurą pokrowską, ná vlicy Podźwińskiey, nád rzeká Wiedźbá leżácy, *ab oneribus Ciuitatis: & iuri Terrestris incorporatio. Ibid.*

Libertácya takáż Vrodz. Iákubowi Łábęckiemu, Miecznikowi Kijowskiemu, ná Dwor iego w Grodnie. *Ibid.*

Libertácya Vrodzonym, Románowi Zywołtowi, Budowniczęmu Połockiemu, y Alexándrze Sopockownie Małżonkom, ná pláce dwa między vlicámi, Podolską y Bernárdynską w Grodnie, od skłádek mieyskich, y stánowienia gości *ex officio. Ibid.*

Libertácyá Vr. Leonowi Eyfmontowi, y Máryánnie Małżonkom, ná Kámienicę z przynależytościami, w Grodnie, od stánowienia gościá *ex officio*, y od wszelákich exakcyi. *Ibidem.*

Libertácyá Domu z plácem w Nowogrodku, Vr. Ianá Kiersnowskiego, Podśędká Nowogrodzkiego, nazwánego Lubiánkowski, ná vlicy Ceryńskiey, *alias* Dubotowskiey leżácego. Tákże Domu z plácem Vr. Krzysztofa Mogilnickiego, ná teyże vlicy w Zamku zá Cerkwią záłożenia S. Ianá będącego, názwanego Odzieryfzyński. *A. 1652. fol. 27. tit.* Libertácyá Domow w Nowogrodku.

Libertácyá plácu Vr. Stánisláwá Tryzny, Sędźiego Ziemskiego Wołkowyskiego, w Mieście w Wołkowysku, *à iurisdictione civili vide tit.* Dobrá.

Libertácyá Probostwá Chockiego. *vide tit.* Probstwá.

Libertácyá residencyi osob Mágistratowych w Wilnie. *vide tit.* Trybunał.

Libertácyá Woiewodztw niektórych zniszczonych w W. X. Litew. od podatkow. *vide tit.* Podatki.

Libertácyá Miast. *vide tit.* Miastá.

Libertácyá Nowego Miastá ná granicy Wołoskiey. *v. tit.* Przywilej.

Libertácyá włoki przy Przásnyżu, ná Oltarz S. Iácká. *vide tit.* Fundácyá.

Odpuszczenie podatku ktorego álbo Summy iákicy. *vide tit.* Podatki. *tit.* Summy.

Libertácyá plácow, ná których Kościoły fáme, Collegia, Klasztory, ábo Rezydencye Káptáńskie, y Szpitale zásiádły; od podatkow, &c. *vide tit.* Kościoły.

Libertácyá Iezuytow. *vide tit.* Iezuyći.

Libertácyá dobr Duchownych Religiey Græckiey. *vide tit.* Græcka Religia.

Libertácyá dobr rożnych. *vide tit.* Dobrá.

Libertácyá Woiewodztw. *vide tit.* Podatki.

Libertácye wszelákie podnoszą, gdy iáki podatek cłá nowy postánowią. *Vide tit.* Podatki.

Libertácye Oekonomii Krolewskich. *v. tit.* Dobrá Oekonomiczne. Wolności Dobr Szlácheckich. *Vide tit.* Dobrá Ziemskie, & *titulo* Zolnierz.

Libertácye, y Serwitoraty osob Miastá Lwowá. *v. tit.* Miasto Lwow.

Libertácye wsi, ábo innych iákich dobr Klasztornych. *vide tit.* Klasztor.

Libertácyami Kámienic záslániác się nie mogą Kupcy cudzoziemscy, w Miastách W. X. Lit. hándluiący. *vide tit.* Kupcy.

Libertácyom *à iurisdictione civili Varsaviensi* nádany *derogatum Constitutione. A. 1678. fol. 16. tit.* Miasto Wárszawá.

Libertácyá Miastom, y włościom Krolewskim, w Woiewodztwách, Kijow-

Kijowskim, Wołhynskim, Podolskim, Bracławskim y Czerniechowskim, także w Ziemiach y Powiatach tychże Woiewodztw, y w Ziemi Halićkiej, do lat czterech. *A. 1649. fol. 18. tit. Securitas. O Libertacyach tych wszystkich rozumiey, że są wiecznie nadane, gdzie sie nie dołożyło do lat powyższych.*

LICOWNY ROK.

Státut o Licownym roku deklarowano, że się ściągać nie ma, tylko ná rzeczy krádzione. *A. 1578. fol. 336. tit. O licownym roku. w Mazowieckim, y Podlaskim, Woiewodztwach, sprawy takie, tylko ná Rokach Grodzkich, per Capitaneum loci, powinne być sądzone, sub nullitate. á to. takim porządkiem. In primo termino, Contumacia, in secundo Lucrum, & in tertio eodem Lucri, satisfactio ábo restitutio rei ablatae, cum refusiote damnorum, sub pæna Infamiae, quæ in defectu jam ex nunc decernatur. A kładzienie pozwów, dwie Niedzieli ante terminos inquisitionis facionati termini uprzedzać ma: Inquizycya zaś przed Podstarościm, y Vrzednikiem Ziemskim, ktorego sobie stroná obierze, powinna się odprawować. A gdyby się pokazała, ex inquisitione, calumnia, na Aktorá pæna talionis nakazána być ma, cum refusione damnorum liquidatorum in instanti. Excepto manifesto furto, o którym stáre Práwo conservatur. A. 1613. f. 18. t. Spósob Processu.*

*De Furibus
& furtis
Herburt. f.
185. t. Fu-
res & sequ.*

L I S T Y.

PO Státucie Krolá Kázimierzá, choćby kto listów stárych nimiał, á pokazał to, isz przy złączaniu sum, ábo oddawaniu stárych listów, ábo tecz, z iednych dobr Krolewskich, ná drugie, sum przenoszeniu, zostály iakokolwiek przy Kancellárey, by tecz daty stárych listów, w nowych listách nie było, summy exekucyá nie tráci. *A. 1562. fol. 15. §. Zá potrzebne tecz.*

O tymże y po Státucie Krolá Alexándrá. Wyiáwwszy, gdyby iáśnie ná Seymie od Krolá dowiedziono było, isz takowa zastáwa bylá po Státucie Krolá Alexándrá. Nie Metryká iednak dowodzona być ma. *Ibid. f. 17. t. O złączeniu summy.*

Declaratur, isz iesliby, *Successor obligatarij*, takowe Listy odnawiał, á byłby wątpliwością iáką podeyrzanym około przypisania sum; tedy przysiędz ma, isz takowe summy, nie ná oszukanie, ani szkodę Rzeczyposp. są przypisne. *Ibid. t. O Przysiędze y Dziale.*

Listámi stáremi gdyby kto pokazał, że po Státucie Krolá Alexándrá, Krolowie cudzemi, álbo w przezyskach odietemi dobrámi disponowali iákó swemi, máią być te Dobrá przywracáne: á *cognitio* powinna być ná Seymie. *Ibid. fol. 24. t. O sądzeniu stárych listów: vide tit. Dobrá.*

Listów exekucyey podległych *cognitio*, do drugiego Seymu odłożona. *Ibid. f. 26. tit. O Rewizyey listów.*

Rewidowano ie y sądzono. *A. 1563. f. 38. & seq. E e e Listy*

Listy exekucyey podległe zátáione, exekucyá upadác máia. Dla czego Dekretá Rewizyi ná terážnieyszym Seymie odprawionych, w Powiátách własných áktykowáne byc máia, á w Prusiech, ná Sądách Ziemskich, áby obaczyć każdy mógł Szláchćic, iesli ie kto zátáił. *Ibid. fol. 45. t. Zátáione listy.*

Ale to Prawo, o zátáieniu Listow, zniešiono. *A. 1569. fol. 186. §. Constitucyá.*

Sądzenie listow stárych ieszcze do dálszego Seymu odłożono. *A. 1565. fol. 90. tit. Sądzenie stárych listow.*

Listow exekucyey podległych Swidrygałá, Lwá, y innych Xiążát *cognitio* do przyszłego Seymu odłożona. *Ibid.*

Tákże Pruskich, które Prusacy *peremptorię* klásć powinni. *Ibid. fol. 97. Pruskie Miástá.*

Listy Lwá, Swidrygałá, y innych Xiążát potwierdzone, z tą deklaracyá, íż ktokolwiek zá temi Listámi íest *in possessione* dobr iákichkolwiek, *conseruari* ma wiecznemi czasy, *juxta tenorem* tychże Listow. *A. 1566. fol. 125. tit. Listy Lwá, &c.*

A Miástá Pruskie, że listow nie pokazały, pozwać ná przyszły Seym kazano. *Ibid. tit. Miástá Pruskie.*

Ze ich nie ukazały w Exekucyey upádły. *A. 1567. fol. 130. tit. Pruskie Miástá.*

Dekretá wszystkie Seymu Lubelskiego y Piotrkowskiego, o liściech, uczynione, do Powiátow máia być odesłane, y do Akt wpísane y obwołane, y potrzebującym z Kancellárey wydawane. *Ibid. fol. 132. tit. Dekretá.*

Listy ná summy, Dzierzawcom dobr od Krolá zastáwionych, *ad rationem* piąćkroć stá tylięcy zło. które Krolowi Constitucyá *A. 1567.* zaciągnąć pozwolono było, iák wiele ktory dał, ná przyszłym Seymie, pod stráceniem summy, pokazać kazano. *A. 1567. fol. 132. tit. O zastáwie dobr Krolewskich.*

Listow ná Wołhyniu, y w Brácláwskim Woiewodztwie, ná dziedziczne y oyczyste dobrá choćby kto nimiał, á byłby *in pacifica possessione Bonorum*, ma mieć w nich pokoy, y trzymać ie, wedle Státutu stárego y nowego W.X.L. *A. 1569. fol. 159. §. A iesliby.*

Tákże w Xięstwie Litewskim. *Ibid. fol. 176. §. A ktoby.*

Listy Semonitowe, Władysławowe, Kázimierzowe, Obywátelom Woiewodztwá Bełskiego, wiecznością ná dobrá ich słuzące, że zá wieczyste nádanie máia być rozumiane, deklarowano, z tym warunkiem y dokłádem, że bez Krolewskiego pozwolenia mogą być przez Possessory disponowane y alienowane. *A. 1588. fol. 478. tit. Wieczności Bełskie.*

Listow do Woiewodow Moskiewskich, oprócz Woiewodow y ich Podwoiewodzych, Kásztellánow, Podkomorzych, Stároostow, Sędziow, żaden prywatny nie ma písac, odmieniając albo zmniejsza-

szaiac tytuły; *sub pœna perduellionis*. A. 1637. f. 9. tit. Zatrzymanie Pokoju z Moskwą.

Zniesiono tę Constitucyą *in perpetuum*, y Drukárzom, aby icy tak w Koronie, iako y w W. X. Lit. nie wazyli się przedrukowywać, *sub pœna colli, in Iudicio Tribunalitio, etiam in Iudicio Castrensi*, tak w Koronie, iako y w W. X. Lit. *ad cuius-vis instantiam, sine qua-vis appellatione, repetenda* zakazano. A. 1661. f. 7. tit. Zniesienie Constitucyey.

Listy Zelazne, *alias moratorie*, Mieszczanom, y Zydom, przeciwko Szlachcie, z strony nie placenia dlugow, nie mايا być dawane, *sub nullitate*. A między mieszczany, y in szemi osobami nie mايا być bez słu szney, y w prawach opisanej przyczyny, z Kancellaryey dawane. A. 1588. fol. 458. tit. O nie dawaniu.

Listy, Krol ięzykiem Polskim, a łacinskim expediować ma. v. t. Krol. Bez listu odprawnego, od Pána, Czeladzi Towarzyskiej nie wolno odchodzić. v. tit. Hultaje,

Listy przypowiedne. v. tit. Zolnierz, tit. Hetman.

LISZKI MŁODE.

Liszek młodych nie ma nikt zbierać, *sub pœna 14. marcarum*, a liszki rozpuścić. A. 1557. fol. 11. §. Liszek młodych.

Herburt. f. 545. t. Vulpes.

LOZNI.

Lozni ludzie Szlacheckiey conditiei, *ex termino tacto, in criminalibus, & civilibus*, w Grodzie sprawować się mايا: *Salva appellatione* ná Trybunał, albo Piotrkowski, albo Lubelski, a w W. X. L. ná Wileński, y gdzie się Trybunał odprawuie, *inter causas confervatas, in duabus septimanis*. A. 1611. fol. 4. §. Do tego isz w Mieściech naszych obwiniony.

De vagu, raptoribus, v. le Statut. Herburt. f. 509. t. vagi.

Gdyby kto, *in criminali*, Szlachcicá obmowił, y onego do więzienia Zamku sądowego oddać, y przy tym instygować nań chciał; takowego więzienia, Vrząd Grodzki, nie ma nikou, *ad decisionem cause, sub pœna centum marcarum* bronić. *Instigans* iednak onego szredz, y żywnością opátrować będzie powinien. Tofz się ma rozumieć *in criminalibus*, że iesliby obwiniony lozny, albo *possessionatum Nobilem*, albo *Civem*, *de parendo iudicato* nie stáwił, albo zastáwy iákiey, ktoraby *correspondowála damno*, u Vrzędzie nie zostáwił; w więzieniu, *ad decisionem cause, & satisfactionem iudicato*, zatrzymány przez Vrząd być ma. *Statuto Thorunensi, de violentia, in Civitatibus, per Nobilem, illata, in robore manente*. A gdy by *inculpatus* nie słu sznie do więzienia, *per definitivam sententiam* znalazł się być podány; nie z Vrzędem, ale z tymi, ktorzy by go obwinil, y do Vrzędzie podał, *ratione premissorum, in foro competentis, patebit mu via*. *Ibid.*

Loznych, Przekupniow, y Rzemieslnikow, ktorzy Prawá mieyskiego nie mايا, *iurisdictioni civili* nie chcą *parere*, ani oney *subesse*,

y roznieniu hándlání y rzemieślání się w Miáściach báwiąc, do żądnych ciężarów y podatkow nie chcą się przykładać. Vrzędy Stároście y mieyskie od Miast odpędzać máją. A Szláchta, tak Duchowni, iáko y Swietcy, protegować ich nie máją. W domách iednak tak Duchownych, iáko y Szlacheckich, nie máją być imáni, ále právem trzebá ich repetować, á Vrzád Grodzki powinien z nich, pod winą stá grzywien, *ad primam requisitionem*, exekucyá, *nullo habito respectu*, czynić. *Ibid. fol. 27. tit.* O ludziách loźnych.

Loźnych ludzi, y hultáiów wszytych, pod pospolite ruszenie, áby Miásta, ná sluzbę wyganiały, *sub pœna ducentarum marcarum*, w Grodzie, *ad cuiuscunq delationem*, bez áppellácyey, *repetenda*, roskazano. *A. 1621. fol. 8. §. De Plebetis.*

Plura vide tit. Hultáie & *tit.* Spráwy.

Ná loźnych ludzi w Miáściach Krolewskich, W.X.Lit. bez żadney sluzby báwiących się, y komorą mieszkájących pogłowne uchwalone *in A. 1673. vide tit.* Podatki.

O loźnych, *speciale* Miástu Lwowu, y Wilnu. *vide. tit.* Miásto Lwow, y Wilno.

Ludzi sluzebnych, w Stárośtwách Vkráinnych, *re-visio. vide. tit.* Rewizya.

Ludzie swawolni, *vide tit.* Swawolni.

L V S T R A C Y A.

L Vstrácyá dobr Krolewskich w pięć lat zawsze bywáć má dla przyczynienia, álbo umnieyszenia Quárty, zá iákimi przypadkami. *A. 1562. fol. 22. tit.* O Lustrácyey.

Znowu o tymże. *A. 1601. fol. 731. §.* A ci Lustratorowie.

Według tego Prává, wysłáni Lustratorowie z Seymu, do Wielkiey Polskiey, do Ruśi, do Wołhynia, do Kijowá, do Prus, do Mazowizá, y Podlásza. *A. 1569. fol. 186. §.* Lustratory.

Ktorym Lustratorom iŝ Constitucya o Rewizorach napisana, we wszytkim sluzy; dla tego, *vide tit.* Rewizorowie.

Cisž Dobrá wszytkie, ktorých Rewizorowie nie rewidowáli, luŝtrowáć máją. *Ibid. 1569. fol. 186. §.* Lustratory.

Takžé ná Wołyniu. Podlászu, y w Kijowskiey Ziemi, áby *constet*, poki máją być rozdawáne wieczności ábo Lenná, dla ośiadánia tych tám Puŝtyń. *Ibid.*

A że w Podlászu Rewizya do tych czas nie doszłá, dla tego dáni ná to Rewizorowie ábo Luŝtratorowie. *A. 1576. fol. 295. tit.* Rewizya Podláska.

Takžé do Łucká, Włodzimierzá, Krzemieńcá, Bráćławia, Winnice: poniewaŝ Stárośtowie támeční pozwolili dobrowolnie, *præter consuetudinem, & Legem Unionis*, z tych Stárośtw quárte pla-

płacić, *salvo jure* każdemu *integrò*, ná summy stáre, przed Vnią, ná dobrá Krolewskie, wniesione, & *cum hac cautione*, iż támczni Stárostowie, y wszyscy obywatęle z potomkami swęmi, *execucyey* żadney áni żadnym Prawom y Státutom Koronnym, á zwłaszcza Státutowi Krolá Alexándrá, y Constitucyom, o *execucyey*, przed Vnią, y po Vniey, uczynionym podlegać nie máią, y owszem ieśliby ná nich iákíe Processy y Dekretá, ábo przewody prawne, z strony quárty nie płácenia do tąd, pokazały się; te wszystkie *ex nunc in perpetuum cassantur*. A. 1590. fol. 576. tit. Quártá z Woiewodztw Wołyńskich.

Znowu Lustracyą postanowiono, ále ász z przyszłego Seymu, po wotách Senatorskich y Poselskich, ná propozycyą, nie przystępując do żadnych innych spraw, Lustratorowie náznáczeni być máią. Ktorzy przysiędz będą powinni ná spráwiedliwe rewidowanie prowentow wszystkich dobr pod Lustracyą podpadających. A. 1598. fol. 688. tit. Lustracya dobr stołu nášzego.

Dáni są Lustratorowie, ktorých do przyszłego Seymu trwác ma functia. A. 1601. fol. 727. r. Lustracya.

Ci powinni lustrować te dobrá, ktore nie były pierwey rewidowane, y te, ná ktorých itáre summy są extenuowane, z ktorých się teraz ábo nie nie płáci, ábo bárdzo málo, *uti ab incerta taxa*. Item. Dobrá, ktore tak po Krolowey Annie Stefánowey, iáko y po Krolowey Annie Zygmuntá Trzeciego Málzonce pierwsey: wyiawszy te Stárostwá y Dzierzáwy, ná ktore dożywócia zaszły, ktore máią podpadać pod duplę Quártę, iáko y infze stárostwá, do dwóch lat. á potym semiduplę płácić będą, według terážnieyszego postanowienia. Item. Oekonomie Krolewskie, wyiawszy Ciá. Zupy, y Oekonomie, Sámboorská, Málboorská y wielkie Rzády Krákovskie, z ktorých tylko dwoiá quártá płácona być ma, ász do czásu wyższej opisánego, á potym iáko z infzych Stárostw pultory quárty. *Ibid.* f. 729. §. Ci tedy Lustratorowie.

Od tey Lustracyey, y od Quárty drugiej, Vkráinne Stárostwá, y Dzierzáwy Woiewodztw, Kijowskiego, Brácláwskiego, Kámieńskiego, y Chmielnik, *ad vitam modernorum possessorum* uwolnione, także Generálstwá, Krákovskie, Wielkopolskie, Woiewodztwo Kijowskie, Stárostwo Málboorskie, Woytostwá, Szoltystwá, Rudy, Huty, y wsi Lenne, ábo *jure Vasallico*, do Zamku sluzące. *Ibid.* §. Od ktorey to Lustracyey.

Dołożono przy tym, że Krol iusz od tąd po śmierci każdego z terážnieyszych Stárostow, Oekonomow, Dzierzawcow, ábo po ustąpieniu dobr przereczonych, nie będzie takowych dobr dawác, áni na cessią żadnému z nich zezwalać, ászby były pierwey przez náznáczzo Lustratory z Podskárbim Koronnym, ábo Vrzędem iego lustrowane: wedle ktorey Lustracyey, y táxy, quártę

plącić będą, pod warunkami o quarcie postanowionemi. *Ibid.* §. A po wyszciu.

Dobrze także Krolewskich w Pięćukroć sta tysięcy złotych zastawionych, po śmierci terażnionych Possessorow, nie będzie mógł Krol inaczey *Donatarijs conferre*, aż po wykupnie albo spłaceniu summy, dostatecznie lustrowane będą, nie inkludując w to sum Woiewodztwa Podlaskiego, które w restitucyey do Korony, są warowane. *Ibid.* fol. 730. §. A iż przez zatrudnienie, Tey Lustracyey podlegać nie mają Wsi, przez Krola komuszkolwiek dożywotniem prawem, przed Constitucyą, A. 1590. conferwane. Quartę iedną drugą, *possessores*, plącić z nich powinni, a potym wolno będzie Krolowi zawzdy rozdawać takie dobra, dożywotniem prawem, po lustracyey, *non obstante Constitutione*, o Oekonomiach. *Ibid.* §. Nie mają też podlegać.

Lustracya w Kijowskim, Wołhynskim, Bracławskim, Woiewodztwie, aby *ad effectum* przyszła, postanowiono: z tym iednak warunkiem, że tey Lustracyey, same tylko dobra stołu Krolewskiego, które Dzierzawcy, prawem dożywotniem, *ad praesens* trzymają, a nie insze, podlegać mają. A Prawa, y wolności Szlacheckie, *in dubium* wokuwane nie będą, ale przy Constitucyach przeszłych zostawać mają: ani exekucya żadna pretendowana być nie ma z tey Lustracyey. *Ibid.* §. A iż w Woiewodztwach.

Lustracyey, Starostowie, Oekonomowie, y Dzierzawcy, bronić nie mają, *sub amissione* Starostow, y Dzierzaw. O co *forum* na przyszłym Seymie *peremptorie*, *ad instantiam Instigatoris Regni, ex delatione* Podskarbiego, y Lustratorow. *Ibid.* §. A tey Lustracyey.

Lustratorowie, na każdym Seymie, mają być dawani, albo przed tym dani potwierdzeni. *Ibid.*

In casu mortis iednego, *superstites* lustrować mają, na którego miejsce, Krol z consentem PP. Rad tak Duchownych, iako y Swietckich, inszego deputować może. *Ibid.*

Lustratorom zawzdy przez Dzierzawce powinni być dawani, w posłuszeństwo, *ad hunc solum actum*, Pisarze Woyci, Włodarze, albo inni słudzy, y Kmieciowie do roboty nie należący, którzyby pożytki dobr onych w swej sprawie mieli, y ich wiadomi byli, aby tam oni Lustratorowie, za ich instrukcją, y pokazaniem pożytkow, wszystkiego dowiedzieć się, y Inventarze wszystkie sporządzić mogli: dla czego prz Lustratory tamże *in instanti* obowiązani przysięgą być mogą. *Ibid.* fol. 731. §. A iżby takowe Lustracye.

Lustratorowie, przez Dzierzawce, podejmowani być mają. *Ibid.*

Lustratorowie z Seymu naznaczeni, powinni się ziać do Rawy na dwie Niedzieli po Swiátkach, y przysięgę, przed Deputaty, do Quarty naznaczonemi, y przed Starostą onego miejsca uczynić,

in hanc rotham. Ja N. przysięgam Pánu Bogu wsechmogáczemu w Troycy iedynemu, że o wśytkich prowentách dobr Rzeczyposp: ktore mi sie kiedy lustrować trąfi, wedle urzędu mego Lustratorskiego, wiernie, y sprawiedliwie, z pilnością dowiadować sie, y one inventować bede, sam przez sie, nie per substitutas personas, respektu ani affektu żadnego ná przyjaciela, ani ná nieprzyjaciela nie mając, ani podárkowi żadnym, eo nomine, nie biorąc, ale w tym wśytkim wiernie y sprawiedliwie sie zachowywać. Tak mi Pánie Boże dopomagay &c. Ktorem Lustratorom, Podskárbi Koronny powinien rejestrá dobr wśelákich Krolewskich, ktore podpadać będą pod lustracyą, y oraz *salaria* káżdemu z nich od Posłow Ziemskich deputowánemu po dwuchset zł. Polskich, przy Deputatách Quárciánym, oddać. *Ibid.* §. A ci Lustratorowie.

Lustratorom bezpieczeństwo wárowáne, *sub pæna criminis læsæ Majestatis*, według Constitutiei 1562. o Rewizorách. *vide tit. Rewizorowie.*

Lustratorowie inśi náznáczeni. Przysięgá ich, y *Salaria*, iáko y w Roku 1601. y według teyże Constitutiei máią się sprawować. Lustrować powinni Starostwa w tych czásiech zamieszánym poszkodzone, á zwłaszczá, Nowomieyskie, Lubelskie, Sędomirskie, Chęcińskie, Wárszawskie, Błóńskie, Tręmbowelskie, Czerskie, Wareckie, Płockie, Koźienickie, y inne, ktoreby kto chciał z tey miáry, pod Lustracyą podać. Według ktorey Lustracyey ma być Quártá plácona, do lat czterech, á po wysćiu tych lat, według pierwszych Rewizyi, y zwyczajow, *currere* powinna. *A. 1607. f. 842. & 843. t. Náznáczenie Lustratorow.*

Znowu inśi náznáczeni, ále o przysiędze nic. *A. 1609. fol. 908. tit. Náznáczenie Lustratorow.*

Znowu náznáczeni: o przysiędze tákże nic. *A. 1611. fol. 36. tit. Náznáczenie Lustratorow.*

Znowu náznáczeni: przysięgáć, y *Salarium* mieć, powinni, iáko *in A. 1601.* ktore *Salarium* z terázniejszyey aukcyey w Quárdcie, z Lustracyey, przeszłego roku, w Podolu y w Prusiech uczynionej, ná Lustratorow z kofá Poselskiego deputowánym, Pan Podskárbi Koronny, w Ráwie oddawáć ma, do rąk Pisárzow Skárbowych, ktorzy Lustracyą z Lustratorámi odprawować będą; á ci po uczynieniu przez tychże Lustratorow przysięgi, oddać ie onym powinni. *A. 1616. fol. 39. tit. Náznáczenie Lustratorow.*

Y Senatorom *Salarium* náznáczono: ále nie specyfikowano, iák wiele. *Ibid. f. 40. §. Ażeby.*

Cifz nie w Ráwie (gdyż terázniejszy deputácyá prędko się skonczy) ále w Grodzie, przy Vrzednikách Sądowych, gdzie Lustracyą záczynáć będą, przysięgę uczynić máią. *Ibid.* §. A tym Lustratorom.

Ziáchác się máią naydálej zá cztery Niedziele, ná mieysce, gdzie im P. Podskárbi Koronny oznáymí, y Lustrácyá záchwfszy, kończyć skutecznie pod winą tyśiącá grzywien, o ktorą Instygator czynić powinien, á *forum*, wedle práwá, iáko o Quárte. *Ibid.*

Iesliby ktory w tym czásie umárł, ábo záchorzał, lubo miał *legale* że ziáchác nie mógł, tedy Krol, ná to mieysce, przy Písarzách Skárbowych, inszych zesłać, y onym regestrá dobr Lustrácyey podległych, także Rewizyc, Lustrácy, Inwentarze, według Constitutiey A. 1601. dla porządnicyzgo odprawowánia tego Aktu oddać ma. *Ibid.*

Dobrá Stołu Krolewskiego, ták po zmárley ręce, iáko y po ustąpieniu, zá *consensum* Krolewskim, z ktorych *tanquam ab incerta taxa*, Quárte płácá, ábo ná ktorychby Summy stáre były extenuowáne, ktorey extenuátiey z Przywiletow originálnych wykupná przez Dzierzawce produkowáných dochodzić máią. A Dzierzawcy, z Przywileciámi powinni się stáwić tám, gdzie ich Lustratorowie obwieszczá. *Ibid. fol. 39. tit.* Náznáczenie Lustratorow.

Stárostwo Drohickie, isz Stárosta pozwolił ie lustrowác, ma być od tychże Lustratorow lustrowáne. *Ibid. fol. 17. tit.* Lustrácyá.

Znowu Lustratorowie náznáčení. O przysiędze nie: á *salarium* z Quárty zwyczajne mieć máią. A. 1620. *fol. 25. tit.* Náznáczenie Lustratorow.

Cisł Dobrá Krolewskie w Ruśi y Podolu, przez Nieprzyaciela spustoszone rewidowác máią, y ziáchác się, zá obwieszczeniem P. Podskárbiiego, ná mieysce náznáczone. *Ibid. fol. 26. §.* Cisł Lustratorowie.

Nie lustrowáli. Kazano im tedy znowu, żeby tę functiá, gdy tego będzie potrzebá, y od Skárbu o tym będą obwieszczeni, odprawili zá to *Salarium*, ktore wzięli. A iesliby ktory był *legalitate impeditus*; ma dáć *Salarium* temu, ktory ná mieysce iego będzie substituowány. A. 1621. *fol. 19. tit.* O Lustratorách.

Ieszcze nie uczynili dosýć powinności. Roskazano, áby uczynili, *sub pena in Constitutione* A. 1616. *expressá*, to iest, *mille marcarum*, iáko o Quárte. A. 1623. *fol. 14. tit.* Lustratorowie.

Znowu, náznáčení, ktorym P. Podskárbi Koronny, *Salaria* z Quárty dáć powinien. Iesli iednák ktory z nich przed tym wziął *salarium*, tedy o tymże teraz funkcyá tę odprawić ma. A. 1627. *fol. 15. tit.* Lustratorowie.

Szácunek zboż, podług Lustrátiey A. 1626. máią czynić. *Ibid.*

Pruskie Woiewodztwa, isz są od Nieprzyaciela, y Żołnierzá spustoszone, wolne od tey Lustrácyey uczyniono. Zá uspokojeniem iednák tey Prowincyey; Rewizorowie ná uznánie szkod, z przysłých Scymow, máją być wysłáni, według ktorey Rewizyey, ták za przeszle látá, Quárty dopłácác, iáko y ná przyszle czasy, do lat,

lat, według Prawa, opisanych, płacić Quartę, Stárostownie y Dzierzawcy dobr Krolewskich powinni będą. *Ibid. fol. 16. §. A* Pruskie Woiewodztwa.

Stárostwo Kiszáwskie od Lustrácyey uwolniono, *ad vitam* Vrlaná Bakowskiego Chorążego Malborskiego Stárosty Kiszáwskiego. Quarta iednak náznáczona, co rok, z niego płacona być ma. *A. 1616. fol. 20. tit. Lustrácyá.*

Lustratorowie do Stárostwa Krzepickiego náznáczeni: ktorzy w Grodzie bliższym, iako Lustratorowie przyśięgają, przysiędz powinni: A z lustrówawszy to Stárostwo, podług Prawa, y zwyczajui, Lustrácyą porządnie spisana, z podpisem rąk swoich, do Akt Skárbu oddadzą. *A. 1642. fol. 15. tit. Lustrácyá.*

Lustratorowie, według dawnego zwyczajui y prawá pospolitego, do Dobr Krolewskich, tych tylko fanyh, ná ktorych summy iusz powychodziły, aboby tym czasem wyszły, á ieszcze nigdy lustrowane nie były, y Quarty z nich nie płacono, náznáczeni. Ktorem P. Podskárbi Koronny, *Salaria* z Quarty dać powinien. *A. 1635. fol. 49. tit. Lustratorowie.*

Lustratorowie do rewidowania Dobr Krolewskich w Koronie, po zmarley ręce, iako y po ustąpieniu za *consensum* Krolewskim, z ktorych *tantum ab incerta taxa* Quartę płacą, albo ná ktorychby stáre summy były extenuowane: czego z Przywileiow oryginalnych, y wykupna przez Dzierzawce, dochodzić mają. *A. 1649. fol. 15. tit. Lustrácyá.*

Cisz, w Prusiech *Bona emphiteutica*, ktorym látá wyszły, y wszystkie do tych czasow desolacyami się zastawiające; także w Rusi, ná Vkráinie, w Podolu, y w Woiewodztwach, Wołyńskim, Lubelskim, y Bełskim, rewidować mają: y tego wszystkiego relacyą ná przyszłym Seymie uczynią. *Ibid.*

Nie przyszła *ad effectum* ta Constitutia. Reássumowano ją tedy *in toto*, y Lustratory náznáczono, z tym dokładem, aby o spustoszeniu Dobr Krolewskich, przez kogoby się stało, inquisitią uczynili. *A. 1654. fol. 21. tit. Lustrácyá.*

Lustratorowie do wszystkich Dobr Krolewskich, tak lustrowanych, iako y nie lustrowanych, po wszystkiey Koronie, náznáczeni. Ktorzy *ante omnia* przysiędz powinni, że ten Vrzád wiernie, y sprawiedliwie, z wielką pilnością, sami przez się, nie przez substituty swoje, odprawować będą: upominkow żadnych brąc, czeladzi, koni, nád zwyczajną potrzebę swoją, ná tey funckciey mieć, (*y w Constit. 1635. quæ supra, tosz de comitatu warowano*) w Dobrach, po Lustrácyey odprawionej, nád potrzebę, dłużey bawić się nie będą, ani podwod żadnych brąc. Ktorą przyśięgę ná Szadach bliskich, Zieniskich, ábo Grodzkich, przed zupełnym Vrzędem wykonawszy, *authentice* do P. Podskarbiego Koronnego odesłać powinni. *A. 1659. fol. 13. tit. Lustratio.* F f f Cisz

Cisz między innemi prowentami, crescentie obaczyć, y ofzaczawwszy, Quarte z nich y innych dochodow postanowić mają. *Ibid. fol. 13. S. A te functia.*

W dobrach nie lustrowanych, Przywileie, á w Prusiech *jura emphyteutica* rewidowawszy, iák dawne gdzie summy, y *emphyteuses* expirowaly, y ieżeli przed wojną dosyc im uczynili, inquisitią uczyniwszy, connotować y Skarbowi oddać powinni. *Ibid.*

De cætero, ad actum hunc reassumowano Constitutie dawne, o Lustracyach, *sub penis fisci, ad instantiam Instigatoris Regni, repetendis.* *Ibid.*

Iesliby ktory Deputat renuntiował, ábo *legaliter impeditus* był; ma o tym Skarbowi nie mieżkanie, przed czalem oznaymić: na ktorego mieysce, Krol, inszego *substituet.* *Ibid.*

Ze potym, według tey Lustracyey, Quarta ma być płacona. *vide tit. Quarta.*

Tymże Lustratorom dokończyć lustracyi kazano, tám gdzie nie lustrowali: *A. 1661. fol. 6. tit. O starey Quarcie.*

Tymże, áby Lustracye wszytkie spisawszy porzadnie, rękami swemi podpisane, y zapieczetowane, do Grodow pierwszych każdego Woiewodztwa, *per oblatam*, podali, rosказano. Ktore Vrzedy Grodzkie, przyjmować ie, y do Ksiąg áktikować mają, bez kosztow. *Ibid.*

Lustratorow *in A. 1659.* do Mázowszá deputowanych, áby te Dobrá rewidowali, ktorych ná on czas Krolowa IM. Ludowiká Márya, *jure reformationis* one trzymając, rewidować nie pozwolifá bylá, obowiazano: y Constitucyą pomienioną 1659. reassumowano. *A. 1673. fol. 25. tit. O Dobrach w Mázowszu.*

Lustracya przeszlá Starostwá Przemyskiego, w niektorych punktach, do Seymowey decisiy suspendowana, nie mogąc być ná tym Scynie resolwowána; znowu iest postanowiona, y Deputatowie naznaczeni tak, áby prowentá wszytkie, *prævio juramento super officium suum*, zrewidowali, y Quarte taką postanowili, ktora by nie wątpliwie Skarbu Koronnego *quotannis* dochodziła. *A. 1670. fol. 29. tit. Lustracya.*

Nie doszła tá Lustracya: y Lustratorowie *functioni suæ renuntiârunt.* Insi tedy, takimże, *ut supra*, sposobem, naznaczeni. Starostá iednak juridyczny Przemyski, od pensiiy sobie naznaczoney ná juridykę, płacić nie będzie powinien. *A. 1673. fol. 33. tit. Lustracya Przemyska.*

Lustracya w Dobrach *generaliter* wszytkich Krolewskich y Duchownych w Woiewodztwie Wołyn. postanowiona. Ktorą Lustratorowie ná przyszłym Seymiku *Relationis* obráni, (*prævio* ná tę *functiâ juramento*, iáko sprawiedliwie, według P. Bogá, y sumnienia,

nia, *non ex favore, nec odio*, rewidować y spisować będą) odprawa, y rejestra lustracyi, kazdy w swoich Powiatach, do Grodu podadzą: Także szelężne y czopowe, w iak naylepszy sposob y porządek wprowadzą. A tey Rewizyey w dobrach swoich nikt bronić nie ma, ani się zaslaniać żadnemi libertatiami, albo excepti-ami (ktore *presenti lege abrogantur*) *sub pœna peculatus*. Sposob zaś y porządek około tego, Woiewodztwa tego obywateli, na Seymiku *Relationis* namowia, *non obstante quavis contradic-tione*. A to na każdy podatek rozumieć się ma, ktory *presenti lege approbatur*. A. 1678. fol. 14. tit. Rewizya Woiewodztwa Wo-łyńskiego:

Lustratorowie do wsi Małczyc, na fundacyą Kościoła Studzińskiego obroconey, żeby *sub conscientia* uważyli, iak wiele odpadła intraty, przez odcięcie tey wsi, od Stárostwa Opoczyńskiego, y aby *duclâ proportionē*, Quartę od tegoż Stárostwa ujęli, y od płacenia oney, Stároste uwolnili: co *approbatur presenti lege*. A. 1677. fol. 27. tit. Lustracya.

Na Lustracye, Vniwersały Krolewskie, pod pieczęcią Pokoiową, y Koronną, *ex Senatûs Consulto*, wychodzić nie mają. *cu. tit. Krol. Lustracya Lanow Wybranieckich. vide tit. Wybrancy.*

MALECONTENTI.

M*alecontentis* iakiegokolwiek stanu y powołania y dostojenstwa, aby na tym Seymie *pacatè*, w takiey liczbie, iaka jest w Constitucy. A. 1588. (*cu. hanc Constit. tit. Crimina.*) opisana, koniecznie się stawali, y praktyki, *ratione* podania, na Krolestwo, mimo wolną Electiâ, Pána, *& ratione absoluti dominij*, odkryli, kazano, y osoby onych, *fide Regiâ, & auctoritate Comitiali*, w przyezdzie y odiezdzie, y w wolnym popieraniu, assekurowano: y termin takowym sprawom naznaczono: na ktory iesliby się żaden præsento-wać niechciał, y to postanowienie wzgardzał, y daley Rzeczposp. turbował, y ludzie kupił; na tymże Seymie *consultum* być ma, iakoby Rzeczposp: od takowych mieżzanin, uchwała Seymowa, uspokojona została. A iesliby *delator, in probationibus deficeret*; *pœnâ talionis* tamże *in instanti*, według Prawa, ma być karany. Do takich spraw, y Sadow, kiedy przypadną, z Senatu, y z Poslow, *in prima sessione*, osoby pewne (ktory *ad hunc actum* mają być przysięgli) ktorzyby ani delatorami, ani obwinionemi byli, obrani y naznaczeni być powinni, iako *in causa Regis, & Reipub.* wedle pomienioncy 1588. Constitucyey. A. 1607. fol. 828. tit. Assekuracya.

Ten edykt Seymowy, *in vim Constitutionis* promulgowany, ręką Krolewską podpisany, Pieczęcią Koronną, y W. X. Lit. zapieczętować, y po Grodach bliższych rozesłać, y na mieyscach zwy-

kłych publikować, y między ludzie rozsyłać, Stárostoni y Vrzednikom wszelakim do tego należącym, pod winami przeciwko niedbálym Stárostoni, w prawie pospolitym opisanemu, roskażano. *Ibid.*

A iż się nikt ná termin nie stáwił; zakup się im roziáchác kazano; á ná skuteczne Rzeczyposp. uspokojenie Commislarze náznáczono. *Ibid. fol. 866. tit. Conclusia Scymu.*

Declaratur Constitutio superior, o ásslekurácyey ná odkryćie praktyk, iż iáko ten edykt do pewnego tylko czasu służył, tak po expirowaniu tego támi czasu, żadney *in posterum* wagi mieć nie może. *A. 1609. f. 888. tit. Deklarácyá ásslekurácyey.*

Malecontentis amnistia: tudzież pism uszczypliwych *inter Civés*, z okázyey diffidentiy, y tumultow, zaszłych umorzenie. *vide tit. Amnistia.*

Málmázyay Muskatela *v. tit. Wino.*

Mandaty *vide tit. Pozwy.*

MARSZAŁKOWIE,

Marszałek Koronny, przy Vrzędzie swym, Dignitarstwá mieć nie może, bo z Vrzędu tego, y mieysce, y *Votum*, w Senacie ma. *A. 1565. f. 84. tit. O spólnosci Vrzędow Koronnych.*

Y Hetmáneni być nie może. *v. tit. Hetman.*

Marszałkowie, przez Czeladz swoje, porządku, y pokoiu przestrzegać máią, ná ktore ktoby się targnął, ábo uderzył á nie ranił, ná ręce; á ktoby ranił, ná gárdle ma być karany. Iesliby zaś ci słudzy w czym wystąpili, ábo komu ubliżyli; przez Marszałkow nie odwłócznie, zá delácyą, sprawiedliwość z nich powinna być czyniona. A gdyby Marszałkowie, sprawiedliwości uczynić niechcieli, ábo się zbraniáli; ná Kapturze Generálnym ma być uczyniona. *A. 1573. fol. 211. tit. §. A tego wszystkiego.*

Gdyby się Krolowi trásiło być w Inflánciach; Márszałek Litewski, iesliby sam tylko był przy Krolu, Vrząd Marszałkowski zupełnie ma odprawowác. A iesliby obádwa byli, y Koronny, y W. X. Lit. tym sposobení, iáko ná Scymie, według postanowienia Krolá Zygmuntá Augusta, zachowác się zwykło, Vrzędy swe odprawowác powinni. *A. 1589. fol. 510. tit. Marszałkow władza w Inflánciach.*

Marszałkom oboygá Narodu, stánowiska rozdawác, pod czas Elekcyeey Krolá, za użyciem Woiewodztwá Mázowieckiego (wyiáwşzy *ab isto onere* Dwory, y Domy Szlacheckie) pozwolono. *A. 1632.*

Co y ná poslednieyşych Elektiách pozwalano. o czym *vide tit. Góspody.*

W stánowisku Márszałká W. Koronnego, w Wárszawie, Sądy Kápturowe generálne, *sub Interegnis*, odprawowác się powinne. *w Confederáciách Generálnych Wárszawjskich.* Stár-

Herbert. f.
273. t. Marsz
salcus.

Stárszy nád Gwárdyą Krolewską, pod władzą y iurisdictionią Márszałkow oboygá Narodow być ma. *v. tit. Krol.*

Między Márszałkami obudwu Narodow, *script in eum* samego tylko porządku, ręką Krolá IM. Iana Kázimierzá podpisány, Pieczęćiami, Koronną, y W.X.L. zápieczętowany, do Akt Metryki oboiey podány, *in toto* ápprobowano. *A. 1647. fol. 43. tit. Approbacya scriptu.*

Márszałkowie swoię zwyczajną Iurisdictionią Márszałkowską przy ciá-
łách Krolow zmárłych, *sub Interegnis*, ász do Elećtiey nowego Pána, *exequowác* máia. *in Confederatiach generalnych Wárszawskich. A. 1632. 1648. & 1674.*

Márszałkow, *quoad Iudicia* ná expeditiey Pospolitego ruszenia, iurisdictionią. *v. tit. Woysko.*

Márszałkom Koronnym, wolno brác sádzic, & *præviâ inquisitione, sine appellatione*, karác *tumultuantes* ná Zydow, w Miáštách y Miá-
steczkách, pod czas residentiey Krolewskiej. *A. 1676. fol. 48. tit. Securitas Zydow Krákovskich.*

Márszałkow, Narodowi Ruskiemu, osobnych nieć pozwolono, *cum dignitate Senatoria*. Ktorzy, według rothy VrządNIKow Koron-
nych, przysięgę wykonać máia. *in Commissiey Hádýackiey. A. 1659. fol. 52. §. Privatis* wszytkim.

Márszałkowskich Sądow Artykuły, według ktorých, ná káždym, przy bytności Krolewskiej, mieyscu, Vrząd Márszałkowski, lu-
dzie występné karác ma, ápprobowano: y one *in volumen Legum* inserowác zlecono. *A. 1678. fol. 27. tit. Approbatio.*

Ktorých ártykułow takowá iest *series*. Naprzod. Aby żaden *cujus-
cunq; status & conditionis, tam ad-vena, quam indigena, neminẽ ex-
cepto*, nie śmiał, áni się ważył, tak w domách, iáko y ná ulicách ża-
dnych zwad y zamowek czynić, uszczypliwych słow *bonam fa-
mam ledentia* drugiemu mowić, áni tumultow seditiey, odpo-
wiedzi ná zdrowie czynić, *in duellum* drugiego wyzywác, ná
gospody cudze y domy gwałtownie náchodzić, y násyłác, áni
krzywdy swey y urázy iákieykolwiek, *privatâ auctoritate*, ále u-
rzędownie, dochodzić: ktoby ináczey sobie postąpił, ma być *in
recenti facto & crimine, sine ullis exceptionibus*, przez Vrząd Már-
szálkowski sádzony, y zá występek swoy, podług práwá, y zwy-
czáiu karány: A ktoby chciał iákiego turbatorá VrządNIKowi bron-
nić, iezeli taki *complex* w tákiey obronie będzie zábity, to *impunẽ*
zostać ma; á iezeliby nie; tedy tá, co y ná Princypalá, ná takich,
pæna extendowána być ma. A ktoby *post patrátum facinus*, nie
będąc *in recenti crimine* poimány ziacháł, ná takiego w gospodzie
iego, pozew písány położony być ma; zá ktorým gdyby, ná ter-
min náznáczony, sám przez się, álbó przez swego Plenipoténtá,
do Sádu nie stánął, tedy *in contumaciam ipsius, præmissõ ta-*

men scrutinio, de facinore per ipsum perpetrato, ná takim *pæna infamiae* extendowana być ma.

Aby żaden nie ważył się w Miáściach, ná ziązdách publicznych, po przedmieściach, y w okolicznościách iego, y ná każdym innym mieyscu, pod residencyą Nászą, z rusznicami, z czekanami, z kilofami, z broniami niezwyčajnymi, á *generaliter cum armis & in armis seditionem præ se ferentibus* chodzić, á tym więcej ani do Zaniku przyiść, ani wiáchać: á ktoby się tego ważył; przez Vrzęd Márszałkowski ma być czternaścą grzywien karány, *ex delatione cuiusvis*. A ktoby rusznicę nosił, abo z niey strzelał; przez Vrzęd Márszałkowski ma być poiniány, y w więzieniu trzymány, á sz winę tęmsz Vrzędowi dwiesć grzywien Polskich, w Constitucyey 1611. Roku opisane odłoży: o którym strzelaniu, gdyby ten, u kogo to w Domu, w piwnicy, álbo przed Domem się działo, Vrzędowi Márszałkowskiemu nie oznáynił; ma być karány winą czternaštu grzywien, przez tenże Vrzęd.

A isz wiele ná tym należy przy bytności Nászey, á osobliwie ná Seymie, gdzie się *publica consilia* Rzeczypośp. odprawuią, aby żaden Cudzozienniec iakiegokolwiek stanu y kondycyeyby był, bądź to pod prætextem towarów iákich, álbo hándlów, bądź to z infzey potrzeby swey prywatney, nie śniał, ani się ważył, *privatâ auctoritate*, bez wiadomości PP. Márszałkow, abo Vrzędow ich, do gospod wiezdząć, y one sobie náymować, *sub pæna arbitraria* Vrzędu Márszałkowskiego: á gdzieby Gospodarz nie dawszy znác, iednego, álbo drugiego dnia, do Vrzędu Márszałkowskiego, o takim człowieku, onego do swego miészkania przyiázł, y przechowywał; taki każdy, iáko *inobediens* woli y roskazaniu Nászemu, ma być karány, przez Vrzęd Márszałkowski, *pæna triginta marcarum Polonicaium, in instanti, persolvendarum, & & sessione Turris per sex septimanas*.

Gzieby tefz kto, pod takim ziązdem Seymowym, iáko y ná którymkolwiek infzym, przy bytności nászey, mieyscu, zwadę zaczął, policzek komu, álbo rázy sine zádał, bronili dobył, choćby nie ranił; ma być karány winą szesćiudziesiat grzywien, y siedzeniem w wieży pufroká. A gdyby kto kogo ranił w Zamku, álbo *in vicinia* Zamku, także w náściu ná gospodę, álbo *ex insidijs*, bądź w domu, bądź w Rynku, álbo y ná Vlicy; ma być ná gárdle karány. Ktoby zaś *ex contentione*, á to z piánstwa, rány komu zádał, o pódal od Zamku, ná vlicy, álbo ná którym innym mieyscu; takowy odkupuiąc gárdło, winę dwuch set grzywien, *parti & officio per medium*, záplácić będzie powinien, y w wieży ówierć roku siedzieć. Tę zaś, któryby, *in iusta defensione civita*, *gravi laceffitua iniuriâ*, kogo zranił; *arbitrio* Sądu Márszałkowskiego *subiacebit*. A ktoby *post patratum facinus*, ziachał; ná takim *pæna Infamiae* extendowana być ma.

W Gospodách, áby każdy pocziwie się y skromnie zachował, występku żadnych nie czyniąc, y niebezpieczeństwa ogniowego pilno się wystrzegając. Dla czego każdy Gospodarz, powinien mieć wodę w státkách, osęki, drábiny, y infze rzeczy do tego należące, także tefz przy kuchniách w rynku, y gdzie indziey postanowionych, áby te státki pomienione, dla niebezpieczeństwa ogniowego, zgotowane były. Czego Vrzád Máfzałkowski postrzegąc ma, y w tym nie posłusznych, y niedbálych winą, czternaštu grzywien karác. A ktoby státki z wodą y infze potrzeby do tego należące, rąbał y plówał; taki ma być stem grzywien karany. Trąbienia żadne, oprócz słoów, y wíazdow przednich PP. Senatorow, także y ná furniách grania, áby nie były, ász wednie, á ofobliwie w nocy; gdyż z tąd zwády między trébáczami y furniáczami zwykły bywać.

Pánom Posłom Cudzoziemskim, także y sługom ich, áby każdy przystoyną uczciwość oddawał. A ktoby któremu nie tylko krzywdę iáką uczynił, ále tefz przykróść iáką y násmiewiská stroił; każdy przez Vrzád Máfzałkowski, według excessu swego, karány być ma. Gdzieby się komu, álbo ná ulicy gwałty działy, tak we dnie, iáko y w nocy, ktobykolwiek krzesał, cegłował; tedy słudzy Vrzędu Máfzałkowskiego, álbo wártá, máią takiego swawolnego poimác, y nie máiąc ná żadną osobę respektu, do Vrzędu Máfzałkowskiego oddác, y o excessa, tego pewną sprawę dác. A tám, *ex allegatus & probatus*; Vrzád Máfzałkowski, Decret, według práwá, wydać ma. A gdzieby kto ná takowym uczynku, y występku poimány był; ma podledz winom, o gwałcie, y o zranieniu zwysz miánowanymi. A ktoby, *perpetrato facinore*, záchcał, *pænis superscriptis subiacet*.

Chłopiétá, Wyrostkowie, Kozacy, Máfztálerze, y infze podleyfze osoby, áby hukow, wołania, ná Zamku nie śmieli czynić, á ktoby się tak swawolny znalazł; zarázem támże ma być poimány przez sługi Vrzędowe, y wedle występku karány; o co áni sanni Pánowie, áni słudzy uymowác się nie máią, bo każdy słusznie náuczyć czeladź swoię może w domu, iáko się ná Dworze Nászym zachowác máią. Do tego, do pokoiow y gmáchow Nászych, ciśnác się nie máią, ále ná dole, á Háýducy przed Zamkiem, pod karaniem wzysz miánowanymi, zostawác máią. Máfztálerze, y inni słudzy z Konmi Pánow swoich, áby także z wozami ná stronie stawali, bo z tąd zá nie obyczáynym trzymaniem koni, często-króć ludzie bywáią obrażeni.

Lud wszeláki pospolity, tak mieyski, iáko y cudzoziemski, Turcy, Tátárzy dzicy, Zydzi, y infzy wszeláki stan, áby od káżdey osoby zá pokojem był; á ktoby się tak swawolnym znalazł; według excessu swego karány być ma. A ífz tá swawola y bezpieczeńność w ludziách

dziach znáyduie się, że ieden drugiemu swawolnie, bez wiadomości y zápisania Stánowniczego, w Gospody wiezdzac zwykli; tedy zábiegáiąt wszelákim zwádom y rosterkom, ktore z takowey przyczyny pochodzą, ktoby się tego ważył, żeby się przeciw Stánownicznemu słowy nie pocziwemi tártnął; ma być przez Vrzód Márszałkowski, wieczá karány. A ktoby swawolnie napis Stánownicznemu zmázał, ábo Herb, zá náznaczeniem iego, ná Gospodzie przybity oddárf; ná takowym winá 30. grzywien extendowana być ma.

Ci, co służby, álbo spraw zá Dworem nie máią, áni się hándlem przystöynym, y obmýslániem uczciwey żywności swey báwią, hultáie, tułacze, biegunowie, kosterowie, ktorzy się grá, kradzieństwem, szalbierstwem, pijáństwem, y infzem nieprzystöynemi postępkámi báwią, áby przy Mieście y okolicznościách iego nie byli, y pod iákim pretextem nie mieřzkáli. á ktoby, po publikowániiu tych ártýkułow, był ználeżiony; ma być poimány y u přegierzá fieczony, przykowány, y z Miásta wyswiecony. á ieżeli by się znowu wrocił; ten iusz ná gárdle karan być ma; á zá żadnego takiego żaden się uymowác, *sub pena complicitatis*, nie ma. A ktoby takich łotrow w Domu przechowywał; ná takim Domie panny máią być wskazáne. A gdyby zá daniem Roku uciekł, ieżeli *possessionatus, in contumaciam, pená Insania* ma być karány.

Przekupniowie, Przekupki zábiegáiące, Furmán i, ktorzy zá Miásta, y ná drogi zábiegáią y záiezdzáią, á u tych, co żywność do Miásta noszą y wożą, przekupiwszy, ná rynku one zaś, iáko nądrozey mogą, przedáią. Ktoby się tego ważył ná przedmieściach, y wszędy ná milę od Miásta, á był přeswiádczony; ma być czternásta grzywien karány Polskich, álbo *in defectu* siedzeniem w wieży, y zábrániem tego, co kupuá, oprócz rynku, gdzie będzie wolno každemu, po zdieciu proporczyká Mieyskiego z Ratufzá, ktory proporczyk ma trwác do godziny dzieřátey ná puřzegárzu, á z tych zakládac się, y szczyćić się nie ma, żeby był sługą ktorego Pána, gdyřz takowych, ku škodzie ieden drugiemu żaden ochraniać nie ma. Takieyże winie podlegác máią ci, co drwá překupuá.

V Szynkarzow w domách y piwnicách, áni tefz w budách, żaden picia żadnego náydáley godziny osmy ná puřzegárzu, á ná cáłym zegárze do czwartey w noc, řzynkowác, áni ognia do teyże godziny zażywác nie ma: Ktoby się tego ważył; utráceniem naczynia z napoiem, y wieczá karány być ma.

Aby zaden, tak w Mieście, iáko y ná przedmieściach, u Kupcow, Krámářzow, Rzemieslnikow, Szynkarzow, żadnych rzeczy gwałtem brác nie ważył się, iedno według tárgu zapláciwszy; A ktorzy przedawáią, áby pobożnie rzeczy swe, według ustawy Vřředu

Márzałkowskiego, przedawali. A ktoby gwałtem komu co wziął, ieżeli Szlachćic, *in duplo* to, co wziął, zapłacić powinien, á ieżeli nie Szlachćic, tedy wroceniem tego, co wziął gwałtem, y siedzeniem w więzy karány być ma.

Piekárze, Piwowarowie, Szynkarze, Rybácy, wszelácy Rzemieślnicy, áby towáry, y roboty swe, według ustawy Vrządu Márzałkowskiego, sprawiedliwą miarą przedawali: á ktoby się tego ważył, żeby drożey nad ustawę, więc y mnieyszą miarą, y wagą, także y towáry swe przedawał; ma być przez Vrząd Márzałkowski *toties quoties* winą czternaštu grzywien karány, *ex delatione cuiusvis*. A ieśliby się u kogo, tak w towárach, iáko y w napoiách, fałsz iáki pokazał; taki ma być pobránieniem towárow ábo napoiow, przez Vrząd Márzałkowski karány *salva evasione*, gdyby dostatecznych probácyi nie było. Towárow żadnych, áby się nikt, we dni Święte, wykłádác, áni przedawać, pod winą czternaštu grzywien nie ważył, y gorzałek przed Kazánieniem w Świętá áby nie szynkowano nigdzie, á osobliwie pod Zamkiem, pod winą czternaštu grzywien.

A isz ludzie swawolni częstokroć *parricidii*, ózránienie pod bokiem Naszym, fortelnie uchodzą, tedy áby káždy Cyrulik, káżdego ránnego pierwey opátrzywszy, Vrządowi Márzałkowskiemu, dowiedziawszy się iáko go zowią, y kto go ránił, óswiádczył, y opowiedział, *sub pena quatuordecim marcarum Polonicalium, ex delatione cuiusvis, in Officio Marschalcii, repetenda*.

Przy Sądach Vrządu Márzałkowskiego, áby się káždy uczciwie, y skromnie zachował, pod winą w Prawie pospolitym, o bezpieczeństwie Sądow, opisanemi.

Bezpieczeństwo y pokoy sługom Vrządu Márzałkowskiego, którzy pokoiu pospolitego przestrzegac máią, wárując, tak deklaruujemy, isz ktoryby się ná ktorego słowy nie uczciwemi z nich tárgnął, więzą ma być karány. A ktoby ręką, choćby nie ránił, gárdło trácić ma.

Białegłowy nierządne, ktoreby się uczciwym á potrzebnym hándlem, y robotámi nie báwiły, mężow swych nie miáły, áby w Mieście y po Przedmieściach zaráz nie były, y nie mięłzkály; á ktoraby się báwiła, y ználeść dáła; ma być poimána, u pręgiérza śieczona, y ná uszach náznáczona.

O takowe tedy, y wszelákíe infze, podczas Seymowy, y ná káżdym, przy bytności Nászey, mieyscu, popełnione excessy, káždy, y wszelákíey conditicy człowiek, nie excipuiąc się *ad forum competens*, áni żadnemi *in causis excessuum, privilegii* zástawiając, *uti in recenti facto & crimine*; sprawowác się powinien przed Vrżdem Márzałkowskim:

Márzałkowskiego Sędzięgo, przysięgá *in hanc rotam* powinna być.

Ego N. juro, quia iuste secundum Deum, ius scriptum, articulos Illustrissimi Dni Supremi Mareschalci Regni, vel Magni Ducatus Libvanie, æquitatem, & partium controversias iudicabo, recognitionesq. suscipiā, divitis & pauperū, amici & inimici, civis & peregrini, discrimine sublato, & neq. favorem, neq. odium, neq. præmium, neq. pœnas mihi propositas curabo, sed in iudicando, solum Deum, & ius scriptum, æquitatem, partium controversias, recognitionesq. & in his omnibus iudicium conscientie meae sequar & audiam; foralia non nisi quæ ab Illustrissimo Supremo Mareschalco Regni ordinata fuerint, ratione officij mei percipiam; pretia rebus ad necessitatem Curie Serenissimi Regis importandis, ex æquo, & iusto iuxta præscriptum Illustrissimi Mareschalci imponam, nec quæquam gravari eo nomine patiar; Salaria Iudicij mei, iuxta moderationem Illustrissimi Mareschalci percipiam. Securitati publicæ providebo, causasq. violatæ securitatis, sine scitu Illustrissimi Mareschalci sopiri, & componi non patiar. Scandala & excessus per conniventiam non subicebo, sed mihi delata, iuxta meritum & demeritum puniam. Vagos, & contubernijs Civitatum proscriptos, prætextu servitorum Curie non forvebo; publicis defraudatoribus, seu aleatoribus non patrocinator, aliq. omnia ad Curie ordinationem, & dignitatem Sacre Regie Maiestatis, Domini mei Clementissimi, servitia mihi, à Supremo Illustrissimo Mareschalco Regni commissa, & tradita, fideliter & pro posse meo faciam, & exequar. Sic me Deus adiuvet, & Sacra Crux Christi.

Pisarz zaś Mąrszałkowski, tak ma przysięgać. Ego N. juro. quia iuste secundum Deum, ius scriptum, æquitatem, & partium Controversias, iudicabo, consulam Iudici, fideliterq. partium recognitiones, controversias, affectationes, seu postulationes iuridicas, vel Iudicis Decreta, in Librum Actorum Mareschalcalium inscribam, & inscribi curabo, divitis & pauperū, amici & inimici, Civis & peregrini, discrimine sublato, & neq. favorem, neq. odium, neq. præmium, neq. pœnam mihi propositam curabo, sed in iudicando, consulendo, & scribendo, solum Deum, & iustitiam sanctam, & æquitatem, partium recognitiones, controversias, ac Iudicis sententias, in hisq. omnibus, conscientie meae iudicium sequar, & audiam; aliq. negotia mihi incumbentia, fideliter, & pro posse meo peragam. Sic me Deus adiuvet, & Sacra Crux Christi.

Mąrszałkowie Powiatowi W. X. Lit. isz do Sądow należą, takąą przysięgą, iako y inși Sędziowie, obowiązani być mają; y ná potym, przez elekcyę, obierani, y Candidatami, dla Przywileiow otrzymánia, do Krolá odsyłani będą. A. 1631. fol. 41. tit. O Mąrszałkach Powiatowych W. X. Lit.

Ab hinc tych Vrzędow, Krol nie ma oddawać, tylko iednemu bene possessionato z czterech electow, ná Seymikách Powiatowych, obrą-
nemu.

neniu. A ktoby *non per electionem* ná Seymiku, ábo *impossessionatus*, ná ten Vrzád, otrzymał Przywilej; *nullitati subiacere* powinien, y Dekretá takiemu *suffragari* nie mogą. w *Exorbitancyach ná Electiey Krola IM. Michała. A. 1669. tit. Márszałkowic Po-*

wiátowi, Márszałek Seymikowy. *v. tit. Seymiki.*

Márszałek Trybunałski. *v. tit. Trybunał.*

Márszałkowic Poselscy, y Deputáci do Constitutiy, przysięgli być powinni. *v. tit. Seym.*

Membrany v. tit. Zapisy.

Menica v. tit. Moneta.

M E T R Y K A.

Metryká nie szła ná dowód, w dochodzeniu *alienatorum bonorum contra Statuta. A. 1562. fol. 17. tit. O złączeniu summy.*

vide tit. Summy.

Metryki Litewskie, ktore przepisane są, z stáremi w Skárbie W.X.L. w Wilnie zostájącemi máią być z korigowane, przez Deputaty z Seymu tego náznaczone, y rękami onych podpisane, áby stáre w Skárbie W. X. L. á nowe przy Káncierzách, dla potrzeby ludzi, chowane były. Támże záraz y *Privilegia* wszystkie W.X.L. ktore w Skárbie są, przez tész Deputaty, máią być rewidowane. *A. 1607. fol. 861. tit. O Metrykach W.X.L.*

Z tychże Metryk, *prætextu bonorum Regalium*, żaden w Máiętności ruszány być nie ma. ále ktorykolwiek Szláchćić do skonczénia y závárcia Vniey ná Seymie Lubelskim, y do tego czasu, spokojnie trzymał; to wedle Státutu, y Prawa W.X.L. y warunku ná Vniey Lubelskiey uczynionego, wiecznemi czasy, trzymać ma, bez wszelkich trudności: wyiáwszy dobrá Krolewskie y Rzeczyposp. *liquidi iuris. Ibid.*

Metryki, y Przywileie W.X.L. ktore pod czas nástępującey na Wilno nieprzyjaćielskiey potęgi, z Skárbu Zamku Wileńskiego, nie wiedzieć w czyie ręce się dostały, P. Podskárbiemu W. X. Lit. przez Instigatorá tegosz Xięstwa, ná przyszłym Seymie, *iure vindicare* kazano. *A. 1667. fol. 64. tit. Dochodzenie dawnych Metryk.*

Reásumowano tę Constitutiá. *A. 1673. fol. 17. tit. Dochodzenie dawnych Metryk.*

Ná Piśarstwá dożywotne Metryk Koronnych Káncelláricy wielkiey y mnieyszey, Przwileie, od Krolá IM. Iana Trzeciego, Vrozonym, Mućiciowi Márcyánowi Łádowskiemu, y Mikoláiw Szulcowi, Sekretarzom Krolewskim, dla lepszego porządku *Archivi Regni*, y Książ Metrycznych, *cum scitu & consensu* Ich MM. PP. Pieczętarzow Koronnych, dáne approbowano, *cum hac declaratione*, że to isć nie ma *in sequelam. A. 1677. fol. 22. tit.*

Metryki Koronne.

C g g 2

Mc-

Herburt. f.
50. tit. Libri
Jeu Registra
Cancellaria

Metryki iákich zapisow przyimować nie powinny. *cvide tit. Dobrá Ziemskie.*

Z Aktámi Metrycznemi może Krol posyłać do chorych, dla zeznánia zapisow, gdyby kto tego potrzebował. *cv. tit. Zapisy.*

M E Z O B O Y C A

Herburt. f.
197. t. Rur-
sus anno. &
f. 199. t. De
homicidio
& f. 194. t.
Pro homici-
dio, postre-
mo.

De aestima-
tione muti-
lationum, ac
vulnerum.
Idem Her-
burt. f. 543.

Mężoboycá, zá przekonaniem, rok y szesć Niedziel, ná dnie w wie-
ży siedzieć ma: á Krol, žádnemu, siedzenia odpuszczać nie ma:
áni w tym Stároštwie folgę czynić máia, *sub pena in Statuto Si-
gismundi Primi. A. 1550. fol. 4. §. A* isz się zábiczáły.

Ale ktoby z rusznice kogo ránił, álbo zabił, sowitzá winá ma być
karány: o zabicie iednák má być *scrutinium. A. 1557. fol. 10.*
§. Ktoby się tego wáżył.

Gdyby Szláhcie Szláhcicá ná roboćie, u roley, zniwá, łák y in-
nych ktorychkolwiek robot, przy poddáných swoich, lub Pán-
skich stóiącego, ábo robiącego łanego náfzedšy wybił, ránił,
álbo tefz rękę, álbo nogę mu uciáł, ábo go ná członkách prze-
dnieyszých, ábo głownieyszých ochromił, á byłby przekonán;
sowitzé rány, członki, chromotę, záplácić powinien. A iesliby
zabił; dzieci, álbo Przyiáćiele tego zabitego, máia *in recenti* on
gwalt ábo zabicie, zámordowanie, y šwiežá krew, ná mieyscu,
gdzie ono mężoboyštwo popełnione, Woznému y Szláhcie od
Vrzedu wziętym ukazáć y ošwiadczyć. Mężoboycá záš do Šádu
Ziemskiego *proprij sui Districtus* pozwány, y tam przekonány,
má być ná dno do wieze wfádzon, y przez dwie lećie y dwánaście
nedziel trzyman, á poty niewypuszczan, poki sowitzé głowy zá-
bitego nie zápláci. A iesliby w wiezy umarł; z Máietnošci iego
ma być głowá záplácona dziećiom, ábo Przyiáćielom zabitego: á
iesliby tákie zabicie, ábo ránienie było z štrzelby; *sessio turris* y
záplátá czworáká być má. *Scrutinium* iednák, ták o rány przy ro-
boćie zádáne, iáko y o głowę, powinno być dostáteczne, *sub iura-
mentis* przez Szláchtę, y inne wszelákiego Štanu ludzie, onego
mieysca, gdzieby się to stáło, Šasiády, *coram eodem Iudicio Terre-
stri, per quemlibet eorum seorsim examinatum prestandis. Except.*
Maso-v. A. 1576. fol. 308. tit. O ubiciu.

A gdyby się *ex Scrutinio* náležáło, isz on rániony, nie przy roboćie
iest rániony; tráćie má one rány. Iesli záš o głowę rzecz idzie, á
pokazáloby się *ex scrutinio*, že *citatus* zabił; *simplex solutio capitis*
& *sessio turris* má być ná nim skazána. *Ibidem.*

W takich špráwách, exceptie y áppellácyé dáley isć nie mogá, ie-
dno ná Wiecá. *Ibidem.*

Secundus terminus, má być, wedle Práwá, *peremptorius*. Ná kto-
rym iesliby *citatus* nie stánął, ábo zláchał precz; *in tertio termino*,
iáko práwu pospolitému nie poslušny, má być wywołán y pro-
scri-

scribowan, á potym przez Vrzęd Stárości ná gárdle karan, A stro-
ná, *in bona perlucris correspondentia, servatus solitis processibus turis*
gradibus, ma być intromittowána: Prává zony męzoboyce, ie-
śliby ie miała pierwsze, niżli tén uczynck stał się, w niczym nie
naruszájąc. *Ibid.*

A iesliby *plebeius* przy roboćie był ránion przez Szláchćicá, á
byłby ow Szláchćic, *in eodem Iudicio, cum quinq; testibus sibi in ge-*
nere paribus convictus; dziesięć grzywien ránionemu, á drugie
dziesięć grzywien Pánu iego zapłacić ma. A iesliby zabił był; te-
dy zá głowę potomkom zabitego, y Pánu iego, winę sówną plá-
ćić powinien. Tosz się ma rozumieć, y o zabicíu w nasćiu, to
ieśt, gdyby Szláchćic nászedł chłopá w domu iego, y zabił go.
Ibid. fol. 309. §. A przed się.

Gdyby Szláchćic nászedł Młyn Szláchćicá, y iáki gwałt táńże
komukolwiek uczynił; ma być ładzon, iákoby to uczynił przy
roboćie iego. *Ibid. tit. O Nasćciu Młyná.*

Pomocnicy zabicía Szláchcheckiey Osoby obwinieni, powołáni, y
pozwáni, iesliby z fześciá świádkow, káždy z nich z osobná nie
odwiodł się, y nie uspráwiedliwił Aktorowi, áboby upadł wedle
prává *aliquo modo*; winę 30 grzywien Polskich, á trzy Sądowi
Ziemskiemu ma przepadać, y siedzieć w wieży ná dnie przez
dwánaście niedziel: co nimá iść w zapłatę głowy, ktorá pryncy-
pał męzoboycá czynić winien. *Ibid. f. 310. t. O Pomocnikach.*

Po tym postanowiono, áby *contra complices, in causis criminali-*
buz, táńże *scrutinium* wywodzone było, *ab utraq; parte*, iáko y *con-*
tra principales. A gdy się ukaze *ex scrutinio complicitas* umyslna;
post convictionem ma być karána, iáko y Princypał. *A. 1588. fol.*
465. tit. O Pomocnikách.

O męzoboystwo, to ieśt, o zabita głowę Szláchchecká, naydaley w
niedziel dwánaście, ábo iesliby się to męzoboystwo daleko od
Przyaciół stało, á *prima notitia*, Powinni, ktorym nalezeć będzie,
protestacyá w Grodzie, pod ktorego jurisdicćiá się to stało, uczy-
nić, y tę spráwę *sine intermissione*, popierać máia. *Ibidem fol. 463.*
tit. O Męzoboycách.

Z męzoboycá tak się iednáć nikt nie może, áby wieze miał ucho-
dzić. *Alioquin*, y tén kto zabił, y tén kto záiednał, winá ná mę-
zoboyce uczynioná, zá instáncyá dálszych powinnych, álbo (gdy
by tych nie było, lub ná nich schodziło) Vrzędu Grodzkiego, w
Trybunale karáni być máia. *Ibid.*

A iesliby bliźszy, do roku o wiezę pozywáć, ábo konwinkowáć
niechćiał; dálši pozywáć mogą. *Ibid.*

Opiekuni gdyby o głowę, imieniem sierot, popierać niechćieli;
odpadać máia od opiek: á *minorennibus interim* ma być *suspensio*
convictiey, do lat. *Ibid.*

Cisz ięśliby głowę zabita z strony wieze zaiędnáli; pod winę, o zaiędnaniu, *que supra*, podpadaia. *Ibid.*

Męzoboycá wprzod niż z wieze wynidzie, *taxam capitis*, ięśli broń ręczną zabił, dwieście czterdzieści grzywien, á ięśli zrusnice, czterystá y ośmdziesiąt grzywien zapłacić powinien, ábo ięśliby on w wieży umiął, *successores* ięgo powinni zapłacić z dobr ięgo, potomkom zabitego. *Ibid.*

A ktoby będąc *con-victus*, wieżę *in tempore* nie zaiędł, ábo oney nie wyliędził; *ipso facto infamus est*, y zaię przypożwem, ná Grodzkich Rokách, *sine quibusvis dilationibus & exceptionibus* ma być publikowany, y przez stronę, ábo Stárość ięmą, y ná gárdle karány, y dobrá ięgo *equivalentia pænæ*, máia być stronie podáne, ász do zapłaty głowy, *per successores iure victi*. A to się ma rozumieć, ięśliby kto *in causa criminali*, *ratione insidiosi homicidij*, *vel alterius cuiusvis criminis* condemnowany został dekretem Seymowem, ábo w Grodzie w artykulách Grodzkich. *Ibid.*

Ná Woynę Turecką, zaięgnionym dopuszczono było z wieze wynieść; tak iędnák, áby we dwánásie niedziel, po potrzebie, *sessionem* oney *explerent*. A. 1590. fol. 570. tit. Wyięcie Zołnierzow od práwá. *ad finem*.

Tákże y tym, ktorzy ná Pospolite ruszenie iáchác mieli, pod woynę Turecką. A. 1621. f. 8. §. Ci co teraz *vigore Decretorum*. O męzoboystwo, powołanie *officiose* uczynione ma wszystko uprzedzić. A. 1588. fol. 464. §. Wszakże to wszystko.

In causis homicidij, tak o głowę zabita, iáko y o zaiędnanie oney, co zaię świadkowie być máia; y iáko *Scrutinium* odprawowane być powinno. *vide tit. Scrutinium*.

Statut o męzoboystwach w obronie zdrowia uczynionych, gdyby się to iásnie *ex scrutinio* pokazało, w mocy zostawiono. *Homicidia* zaię *casualia* tak deklárowano; że tylko rozumieć się ma w tym *casus*, gdyby kto, nimáiać z kim przed tym *contentiones*, *risas*, & *odia*, z przygody zabił człowieká. Ale w Mieście, we wsi, przy domu, w polu przyzrystym, gdzie ludzie chodzą, gdy kto z rusznice zabiie, *allegatio casus* ięć nie ma. A. 1588. fol. 464. §. Statut o męzoboystwiech.

O męzoboystwo z rusznice, pod wszelákiemi Sądami, y ziaždámi, w Woiewodztwie Plockim, Mázowieckim, y Ráwskim, popelnione, wolno káżdemu, takiego pozwać *tacto termino*, *peremptorio*, przed on Sąd, ábo Vrząd, y támi *cognitio facti* być ma. Co ięśli się *ex inquisitione* pokaze; támiżę zaráz exekucya ma być czyniona, y *satisfactia* nákazána, *sub pæna Bannitionis*: y wszystko postępek *in eo passu* taki być powinien, iáki się w Trybunale zachowywa, *salvâ appellatione* ná bliższy Trybunał, ábo Piotrkowski, ábo Lubelski, *in duabus septimanis*. A Trybunał powinien

Herbard. f.
105 A. Pro
homicidia
in sui defen-
sione com-
misso.

nien takie sprawy sądzić *etiam extra Palatinatum, tanquam ex termino conservatij*. A gdyby się taki excess stał na miejscu gdzieby Sądu albo Urzędu nie było, tedy wolno takimże postępkim *ad Officium Capitaneale* postąpić, *ex citatione literali*. Iesliby zaś *excessivus* z miejsca Seymikow, y Sądow ziachał, niżli mu *tantum terminum* dano, takowego wolno będzie *ad Officium Castrense* pozwać, *pro eisdem pœnu*, wedle zwyczaju Trybunalskiego, y takich postępek ma być obserwowany. Tymże też sposobem, *in quatuor articulis Castrensibus*, sprawy na Trybunale którymkolwiek, *appellatione* tylko *semel interposita*, mają być odprawowane: *pœnâ, in eisdem quatuor articulis antiquâ saluâ in toto manente*. W czym wszystkim *inquisitio, scrutinia, per Officium Castrense, & Terrestres Officiales*, mają być pilnie czynione. A. 1598. fol. 706. tit. Besspieczeństwo Woiewodztw.

Znowu na drugim miejscu. Gdyby Szlachcic Szlachcicâ z rufznice zabił, albo ranił umyślnie, w tychże Woiewodztwach, a *ex scrutinij* pokazałoby się to *manifeste*; *pœna Bannitionis perpetuæ* ma być na nim skazana. O co *forum* na Rokach Grodzkich oneyże Ziemi albo Woiewodztwa z wyzey mianowanych, *præmissâ citatione*, wedle Prawa. A o głowę, *ad forum fori* potonikowie zabitego (*excepto* gdyby się to stało *circa invasionem meram domus, hospitij, & obfessionem viæ*) pozywać mają. O co *scrutinium, & diligens inquisitio, per Capitaneis, & Officiales illius Districtus* ma być: *saluâ tamen appellatione* na Trybunał Piotrkowski, albo Lubelski, który będzie na ten czas sądzony, a termin *in duabus septimanis* ma być *peremptorie* konserwowany. Ibid. fol. 707. tit. O męzoboystwie z rufznice.

To Prawo trwać tylko miało do powrotu Krola z Szwecyey. Ibid. Ale ie potym reallumowano na wszystkie Koronę, y W. X. Lit. *in perpetuum*: y aby onemu *cuiuscunq; status, conditionis, & præeminentiæ* ludzie podlegali, postanowiono, y Urzędowi Grodzkim, Ziemskim, Miejskim, a w Prusiech Woiewodzim, *sub pœnis ibidem expressis*, aby, według pomienionych dwu Constitucyi, *execucyâ*, czynili roskazano. *In robore* zostawiając Constitucyâ, *contra impossessionatos Nobiles*, A. 1557. o noszeniu rufznice uchwaloną. A. 1611. fol. 3. tit. Deklaracya besspieczeństwa pospolitego.

Gdyby kto kogo z rufznice, lub z łuku zabił, albo postrzelił, na dziedziach y Sądach iakichkolwiek, y biesiadach; nie tylko głowczyzny zabitemu, a rannemu nawiąskow płaceniem, ale gardłem, *& pœnâ Infamiæ* karany być ma, *excepto* iesliby *in invasione domus*, albo gospody, broniący się kogo zabił albo ranił, za służnem wywodem *scrutiniarum huic pœnæ* podlegać nie powinien. Co W. X. Lit. służy. A. 1601. fol. 759. t. O rufznicach.

Gdyby Szlachcic zabił *plebeium hominem rusticum*; przepada

trzy-

trzydzieści grzywien, ktorych *medietas* Pánu zábitego, á potomkom druga *medietas* *cedere* powinna. A. 1581. fol. 372. tit. O męzoboystwie.

Podwyższono *taxam capitis plebeij* ná sto grzywien, á rány *in duplo*. A. 1631. fol. 19. tit. *Taxa capitis Plebeiorum*.

O męzoboystwo, *in defectu* powinnyh zábitego, Pan o sługe może czynić. A ieśliby Páná nie stało, to potomkowie Páná. A. 1588. fol. 489. tit. *De homicidio plebeij*.

Plebeius occidens plebeium, capitis pœnâ puniatur. W czym *Scrutinia* zachowane być máią. A. 1581. fol. 372. tit. O męzoboystwie *plebeiorum*.

O męzoboystwie, dawnieysze Práwo tak obostrzono, Plockiemu, Mázowieckiemu, y Łeczyckiemu, Woiewodztwoni, y Ziemi Dobrzyńskiej, że każdy, *pro abusu bombardarum*, w Grodzie ná *Quærelach peremptorie* sprowadzić się powinien, y tam *præviâ inquisitione*, ná drugim terminie grzywnáni, podług práwá dawnego, karany być ma. A ieżeliby *in termino* nie stał; *pœna perpetuæ banitionis* ma być ná nim skazána: *salvâ appellatione* ná Trybunał, *ab ultimo Decreto, inter causas recentium criminum*. A. 1638. fol. 39. tit. *Securitas* Zjazdow y nieysc publicznych.

Przychylając się do Constitucyey A. 1601. y do infszych, o zabronieniu nie zwykłych broni, y oręza, postanowiono, aby żaden *cuiuscunq; conditionis*, nie ważył się od tąd zażywać, ábo nosić czekanow, *in loco publico*, pod winą dwuch set grzywien, ktorą zaraz *ex tañto termino, ad instantium cuiusvis Instigatoris Officij, & Iudicij cuiusvis in Regno, citatus tanquam peremptorio termino*, powinien odłożyć *parti & Instigatori*. *Non obstante* iednak *hac lege*, zażywaniu Czekanow y innych broni ná wojnie przeciwko Nieprzyiacielowi Koronnemu. A. 1620. fol. 22. tit. Zabronienie.

Męzoboystwo w Kościele v. tit. Kościoły.

Męzoboystwa, pod *Interregnum*, ná Kápturách sądzone być máią. v. tit. Sprawy.

O zabicíu Oycá, Mátki, Brátá, Siostry, Męzá, Zony. v. tit. *Parricidium*.

De Scrutinij v. tit. *Scrutinium*.

Gdyby pozwány zabił *Actora, & è contra*, v. tit. Rány.

O rusznicách v. tit. Rusznice.

O ranách. v. tit. Rány.

O wiezy. v. tit. Wieża.

M I A R Y.

Miary, y wagi wszelákie wszędzie iednákcie być máią: Ktore Woiewodowie po tym Scymie; każdy w swoim Woiewodztwie, uczyniwszy *convocatiâ Dignitarzow, y Vrzędow Stárościch, y Rády Miastá* głównieyszego w onymże Woiewodztwie, powinni opow-

powiedzieć, y sprawiedliwie wymierzawszy, one ná Zamki główne Stárostoni, y do kázdego Miásta y Miasieczká, pod swą cechą, oddać. *A. 1565. fol. 94. tit. Vstáwá ná Wagi y Miáry.*

W kázdym Mieście y Miasieczku, ná ratuszu máią być chowane. *Ibid. fol. 95. §. A te wszystkie miáry y wagi.*

Dármo ná ratuszu kázdemu máią być wymierzone. *Ibid.*

Wszędy, pod winámi w Státuciech opisanemu, máią być używane. *Ibidem.*

Cetnar ma ważyć pięć kámieni; kámiień trzydzieści funtow y dwa; funt trzydzieści łotow y dwa, á 48. skoycy. *Ibid. fol. 94. t. Vstáwá ná Wagi y Miáry.*

Łokiec ma być po wszystkiey Koronie, iáko ná on czas Krákowski. *Ibid. fol. 95. §. A co się tycze łokciow.*

Tákże Kwartá: á cztery kwarty w gárniec isć máią: w beczkę zaś gárcy 72. á w báryłę gárcy 24. *Ibid.*

Spy ábo ospy stárą miárą dawáne być máią. *Ibid.*

Woiewodztwu Podlaskiemu *specialiter cauetur*, że miáry tákże łokcie y wagi wszelákie, iednákie ma mieć, iáko w Wárszawie. Czego Woiewodá támechny doyrzec, y ustáwić to powinien sám przez się, ábo przez Podwoiewodze, ktorzy osiedli być máią. *A. 1569. f. 192. §. Podlaskiey Ziemi.*

Potym postanowiono, áby iednáka miárą byłá w iednym Woiewodztwie: co porównać powinni, wedle Constitutiey 1565. Woiewodowie, kázdy w swej iurisdicciey, do pułzoká. *A. 1588. fol. 489. tit. Miárá.*

Co y Woiewodztwu Krákowskiemu *specialiter cauetur*: á beczká piwá áby w sobie miáta gárcy sześćdziesiąt y dwa, *declaratur. A. 1598. f. 707. tit. Miárá iednáka.*

Po tym áby we wszystkich Miasieczkách, ták Krolewskich, iáko Duchownych y Szlacheckich, korce, funt, łokiec, beczká, kwartá, według głównego Miásta, w kázdym Woiewodztwie, były, deklarowano, *sub pena*, ná Vrzędy Stároście, y Woiewodze, *contra negligentes Officiales, sancitá*, w Trybunale, *ad instantiam cuiusvis, repetenda*. Agdzieby Woiewodá był *remissus*; powinność iego, Starostá nleyścá, ábo Vrząd iego *adimplere* ma, *sub iudem penis. A. 1616. fol. 10. tit. Korce, Miárá.*

Znowu *cum reassumptione* Constitutiey *A. 1616.* postanowiono, áby Vrzędy Mieyskie tego przestrzegáły, y práwo to, naydaley w sześciu Niedzielách, do exekucyey przywiedli, y miáry wszystkie teráznieysze, od miar głównego Miásta, y Ziemie, rozne póżnośili, á nowe pomierne, cechą głównego Miásta pocechowane, ná ratuszu mieli, y dármo ie kázdemu potrzebującemu dawáli, á Mieszczan ktorzyby infze miáry w domách swoich mieć, y o-

nemi

nęmi mierzac ważyli się, winą czternastu grzywien karáli. Czego gdyby też Vrzędy do skutku *intra tempus præfixum* nie przywiodły; winą stá grzywien karáne być máia, w Grodzkim Vrzędzie, *sine quacvis appellatione, & illius prosecutione*. Ktozey winy połowicá Vrzędowi, á druga stronie instiguiącey nalezec ma. *A. 1633. fol. 38. tit.* O Korcách, wagách, miárách.

W głównych Miáściach, áby miar nie podnoszono, áni umnieyszano, ci ktorzy, podług Constitucyey Seymu terážnieyszego, *ad pretia rerum* należą, dogládać máia- *Ibid.*

Ná Xięstwá, Oświęcimskie, y Zatorskie, *specialiter cum reassumptione* Constitucyey *A. 1565. & 1633.* postanowiono, áby iáká miárą, korcámi y cwiertniámi, w Krákovie mierzáia, taką y w tych Xięstwach, wszelákie zbozá, po wsztykich Miasteczkách, tórgách, y wsiách, mierzano, *sub pæna centum marcarum*, ná tego, co mierz: o ktorą, *forum* w Trybunale Lubelskim, *inter causas Officij.* *A. 1647. f. 10. tit.* Miáry y korce.

Miáry y wagi, áby Vrzędy Ziemskie, Grodzkie, y Mieyskie, Wileńskie, y Kowińskie, wymierzyły, zlecono, tak áby beczká tórgowa cztery korce Krákovskie bez deptánia, trzęsienia, y wywodzenia wierzchow, y bez wszelkich nádatkow, w sobie miał: y áby kwarty, gárce, łokcie, funty iednákie były. Co uczynić powinni, pomienione Vrzędy, w Wilnie y Kownie, y w innych Miáściach Krolewskich Sądowych naydaley do Swiátek przyszłych, pod winą tysiącá grzywien ná każdego z nich, *absentia duorum aut trium non obstante.* *A. 1613. fol. 41. tit.* O Miárách.

Tákowe miáry wymierzone, cechowane, y zelázem okowane, ábo z miedzi urobione, iedne ná ratuszu, á drugie w Grodzie zostawác, y potrzebuiącym wydawáne być máia. Co się ma rozumieć, y o innych wsztykich Miasteczkách Krolewskich choćiaż nie Sądowych, także Duchownych, y Szlácheckich, tak w W. X. Lit. iáko y w Ziemi Zmudzkiej, to iest, áby przykładem Wilná y Kowná, tákowsz miáry wszędzie iednákie zachowane były, pod winą w Práwie pospolitym, ná Stan Szlácheczki, opisana: o ktorą, przestępnego, ábo nieposłusznego Szláchécá, álbo Dzierzawcę Krolewsczyzny, káżdemu ukrzywdzonemu, do Vrzędu Grodzkiego pozwác, wolno będzie. *Ibid.*

Infzá miárą, kroraby nie przez pomienione Vrzędy deputowane postanowiona byłá, żaden stan kupowác, áni przedawác nie może: o co *forum* z Vrzędem Mieyskim, gdzieby w tym był niedbałym, *post Curiam Regis*, á z Mieszczány ná ratuszu, *ad instantiam injuriati*, przy Vrzędzie Grodzkim, bez żadnych dilacyi, według Práwa gościnnego. *Ibid.*

Reállumowano tę Constitucjá, *cum hac declaratione*, áby w Wilnie,

nie, Kownie, y w innym káżdym káżdego Woiewodztwá y Powiatu Miesćie głównym, *juxta mentem* pomienioney Constitucyey, miarą byłá postanowiona, to iest, żeby beczká strychowana, miała w sobie gárcy siedmudziesiąt y dwa. W inszych zaś Miastách y Miałteczkach, gdzie się mnieysze odprawuia tárgi, taka ma być postanowiona miarą, żeby proporcją do beczki pomienioney miała. Co Vrzędy Mieyskie w Miastách Krolewskich głównych káżdego Woiewodztwá y Powiatu, według teráznieyszey Constitucyey, powinni *exsequi, sub pænis* w pomienioney Constitucyey A. 1613. *ad instantiam cuiusvis*, ná Seymikách Relacyinych blisko przypadájących, *succumbendis*. A Vrzędy Grodzkie z pilnością tego, pod tąż winą, dogládać máia. O co ukrzywdzonym ludzióm Stanu Mieyskiego Práwu Máýdeburkskiemu podległym w Máýdeburku y za Dworem, á ludzióm Stanu Szlácheckiego w Trybunale W. X. Lit. w káżdym terminie, gdzie stroná zechce, *forum* będzie. A. 1677. fol. 18. tit. *Reassumptio*.
O koreách v. tit. Korce,

MIASTA MIESCZANIE

Miastá, áni ich Obywátele, Dobr Ziemskich nie máia kupowác, *sub amissione*. A kupionych y resignowanych wolno *propinquo-ribus iure retractus* dochodzić, y one rekuperowác. A. 1611. fol. 14. tit. Miastá.

Excipiuntur privati w Krákovie, y w Miesćiech Pruskich, którym wedle práwá wolno Dobrá kupowác: ále te kupná, Miastóm nalezeć nie máia. *Ibid.*

Z Mieszczány Dobrá Ziemskie trzymájącymi, gdy o nie od kogo pozwáni będą, Krol według Práwá, ma się zachowác. A. 1550. fol. 6. §. Mieszczenie.

Ktorzy Mieyskie Dobrá trzymáia, *aquali modo cum civibus onera & iurisdictionem* ponosić, *respectu fundi*, powinni. A. 1611. fol. 27. tit. O ludziách loznych przy Miesćie się báwiających.

Po tym postanowiono, iż w Miastách Krolewskich dobrá *iuri civili* podległe, stan Duchowny, Szláchecki, *quocunq; iuris titulo* trzymájący, z tych dobr, Kámienie, folwárkow, dworow, y wszelákich gruntow, podatki wszelákie publiczne Seymámi, y *Laudis* ná Seymikách, uchwalone plácić powinni, *sub pænis Legum de retentoribus, sancitis, iure & processu fisci vindicandis*. A ktorzyby, Bánnicye, ná sobie, *eo nomine*, lubo od Miast, lubo od Poborców, względem przeszłych podatkow, otrzymáne mieli; Vrzędy Stároście, *exekucyą* z nich nie odwłocznie uczynić, *sub pænis Legibus Regni descriptis*; y dobrá takowych retentorow odbierác *per executionem* máia. A te podatki, od pomienionych possessorow,

Herbert. f. 63. t. *Modo eximendorum. & fol. 62. tit. Cives bona iuris Terrestris vendat, nec ea acquirat.*

Idem ibi. t. *Civium.*

Idem f. 299 tit. *Nobile possunt habere domos in Civitatibus.*

Poborcy Woiewodztw y Ziem sanni wybierać teraz y ná potym będą, y o nie z retentorami prawem czynić. Takowych zaś retentorow wszytkich, dawnych, teraz, y ná potym uchwalonych podatkow, Miastá z podpisem ręki Burmistrzowskiey delatę Poborcom, lubo do Grodu, oddać powinni będą. Tofz się ma rozumieć o dobrách, kámienicách, y domách Duchownych, y Szlácheckich, w Mieście Krákwie, podatkom z dawná podległych : z ktorych podatki foszanni máią być wydawáne, ráchuiąc z kaźdey osády ták wiele sympli foszu, ile poborow, ták ná Seymách, iáko y ná Seymikách, uchwalonych będzie. Ktorych to podatkow retentorow, Vrzád mieyski, ná delacie, podawác ma : Grunt iednak Przewielebnego Mácieia Lubieńskiego do Szpitalá Piątkowskiego fundowány, od wszelkich podatkow wolny ma zoltawác. *A. 1654. fol. 13. tit. Deklaracya płacenia podatkow.*

Przy Miastách, Miasteczkách, wszelakie iurisdicție zniešiono, y áby nikomu, bez cechu, piwá w Miastách, y ná Przedmieściach robić, *sub pœna peculatis* nie godziło się, postanowiono. Tákże áby wšyzscy cuiuscunq; status & conditionis, grunty y domy, przy Miastach, májacy, wszelkie onera civilia, zarówno z inšzeni Mieszczány ponosić byli powinni : non derogando Przedmieściom, ktore osobne iurisdicție, Prává, y Cechy z zdawná máią, á nie do Stároštow należą. *A. 1659. fol. 33. tit. Assekuracya Miast.* Meyskie spráwy *alias iuris Magdeburgensis Theutonici & Culmensis*, zá Dworem máią być sądzone. *A. 1578. f. 32. §.* Tákże o niewydanie.

Mieszczanie, nie gdzie indziej, iedno *coram suo Magistratu, à Magistratus, ex officijs suis*, przed Krolem : *exceptis ijs causis*, ktore są Prawem pospolitem wyrażone, o ktore, *iure Terrestris* spráwować się powinni, iáko y o te krzywdy, ktoreby *ex re & occasione bonorum Terrestrium*, ktore *iure hereditario* trzymáią, záchodžily, tákże *in foro Terrestris respondere* máią. *A. 1611. fol. 27. tit. Miast Koronnych extra forum evocatio.*

Miasta, ktore *bona Terrestris in commune obtinent, in causis & iniuriis mere Terrestribus*, iáko o wydanie poddanego : o spráwiedliwość z poddaných : *in causis cædis & sanguinis : in causis occupationis fundorum mere Terrestrium : in causa excisionis nemorum, borarum, sylvarum : in causis proprij laboris* : y o inšze wszelakie *liquidi iuris Terrestris, forum Terrestre* powinne pati, iáko kaźdy Szláchéć, *sine quacvis appellatione, & prosecutione post Curiam*, ále tylko ná Trybunał. Co się zá dotycze *causas & actiones civiles mere iurisdictioni civili subiectas*, zwlászczá *ratione bonorum & fundorum civilium* w Miastách : o successe po Mieszczáninie, ábo Mieszczce : o spráwiedliwość z Mieszczan : o contrákty, długi, hándle, excessy, przez Mieszczány uczynione,

ne, y o insze wszelakie, ktore *iurici-vili Magdeburgensi subsunt*: o takowe, Miastá y Mieszczanie, nigdzie indziej pociągane być nie mają, tylko *ad Officium ci-vile competens, cum appellatione post Curiam, sub nullitate Decretorum in foro incompetenti latorum*. A. 1633. fol. 25. tit. O Sądach:

Prawá iednak, *de securitate Iudiciorum*, ktorymi wszelkiey conditiei ludzie *in criminalibus* podlegać mają: y *pæna evocationis*: także o nie oddawanie podatkow uchwalonych, iako y o niedosyć uczynienie ustawom Wrzędow Wojewodzych, Starosćinych, *in suo robore zachowane*: Ibid.

Non obstante hac lege, Mieszczanom wszytkim, po Miastách fortece mających, mieşzkáiącym, o wszelkie krzywdy, szkody; zgwałcenie, utracenie, wydanie depozytow, y o inne excessy, *ante & post ingressum Sueticum*, popelnione, sprawować się kazano, *ad instantiam cuius-vis iniuriati*, w Trybunale Koronnym, *ex cruda citatione, inter causas fisci*. A. 1659. f. II. t. O dochodzeniu krzywd. Znowu iako z takiemi czynić postanowiono. 7. t. Swawolni.

Miaſt y Miaſteczek Rzeczypoſp: beſpieczeńſtwo, z ludźmi wſzelakiey kondycyey, Prawá ich dawne w cale zachowuiąc, pod Interregná wárowano tak, iſz gdzieby kto *in recenti crimine*, iako ieſt o tym Statut Toruński, był poimány, takowego Sąd Kápturowy, z Mieyskiem Wrzędem, na Ratuszu ſádzić ma, *manente decretorum conſuſione penes pluralitatem* Sędziow Kápturowych; co ſię tak rozumieć ma, że iedná część z Raycow, a dwie części z Sędziow Kápturowych, *ad ſuffragia* należeć powinni, y to w ſamych *recentium criminum* ſprawach. Co iednak pod czas tylko *Interregnum* zachować ſię ma, nie w tym nie deroguiąc, *poſt pñitum Interregnum*, Mieyskim prawom, y Statutowi Toruńskiemu. w *Confederatiach Generalnych Warſawſkich, ſub Interegnis*. 1632. 1648. 1668. 1674.

Miaſtá *Statuto Torunensi abuti* nie mają. 7. t. Statut.

Miaſtom Koronnym, y W. X. Lit. Prawo *de tumultibus*, ktore Krákowu nádáno, ſluzy. 7. *infra* Miaſto Krákow.

W Miaſtách Koronnych, y W. X. Lit. gdzie Cerkwie *ritus Græci* záſiágły, zárowno Mieszczanie, tak Rzymſkiey, iako y Græckiey Religiei, ſpolnych wolnoſci, ſwobod, záżywać mają, y żadnemu Religia Græcka do Mágistratu przeſzkoda być nie ma. w *Commiſſiei Hadyackiei*. A. 1659. f. 50. §. Więć teſz.

Mieszczanie, Miaſt poprawować tak, iako Krol każe, y liczbę przed Stároſtą, y temi, ktorych Krol przyda, czynić mają. A Staroſtowie, żeby Miaſta poprawowały ſię, dogládać mają. A. 1565. f. 101. tit. Oprawá Miaſt.

Deputowane pewne oſoby ku Stároſtom, ná ogládanie poprawy Miaſt, y ſłuchanie liczby z dochodow wſzytkich *in genere*, ktore Miaſta mają. A. 1566. f. 126. t. Poprawá Miaſta. Nie

Ale to nie doszło, bo czas nie był mianowany, od ktorego liczbę z pożytkow wszystkich czynić nieli. *Ab A. 1562. czynić ią tedy powinni, y poprawę pokazać sufficienter, sub confiscatione bonorum, przed temi, ktorzy z Seymu tego ku Stároſtom, ábo ich Namieſtnikom, deputowani będą. A. 1567. fol. 131. tit. Oprawá Miałſt. Expedit Rzeczyposp. áby Miałſtá, według ſtarych Praw, liczbę z prowentow czyniły. A. 1613. fol. 9. tit. Liczbá.*

Mieſzczanie, ná káždy rok, przed Stároſtą, ábo Podſtároſćim, ze wszystkich prowentow do Miałſtá z dawna y teraz należących, doſtátieczną liczbę czynić powinni, *ſub pæna quingentarum marcarum: o co forum zá Dworem, ad instantiam Inſtigatoris, ex delatione ſupraſcriptarum perſonarum, peremptorie. A Inſtigator popierać ma, ſub pæna de Officialibus ſancita. A. 1620. fol. 20 tit. Obrony Miałſt.*

Máią ſię ráchować, iáko w Práwie opiſano, w káżdym roku, przed Stároſtą, y Vrzędnikámi, y intratę Miałſtu należącą, ná poprawę municyi obracać. *A. 1631. fol. 43. tit. Ráchunek Miałſt.*

Plura o tym niżej przy Miałſtách ſpecificè poſtozowanych.

Stároſtowie, ábo ich Podſtároſćiowie, z Commiſſarzami, ktorzy od Krolá zeſłani będą, doyrzec máią, áby Mieſzczanie opátrzyli mury mieyskie, báſzty, wały, y ármátę ſporządzili, y prochow z potrzebę przyczynili. *A. 1620. fol. 20. tit. Obrony Miałſt.*

Mieyskie bramy ktoby gwałcił; według Státutu Toruńskiego, má być z nim poſtápieno. *A. 1588. fol. 488. tit. Gwałcenie Bram Mieyskich.*

Miałſt Koronnych Krolewskich, Prává *confirmantur. A. 1589. fol. 536. tit. De Iuribus Regiarum Civitatum.*

Miałteczká wſzytkie, ktore ſię nowo po Koronie oſadzáią, do lat oſmiu, od podatkow Rzeczyposp. wſzytkich libertowano. A po wyſzćiu tych lat, rowno z drugiemu onera wſzytkie ponoſić będą. *A. 1598. f. 704. tit. Approbácy Miałteczek nowych.*

Mieſzczanie, áni plebej, excepto Magiſtratu, nie máią záżywać ſzat iedwabnych. *v. tit. Lex ſumptuaria.*

Miałſtá że *currus bellicos* ná woynę powinne dawác, *patet in Conſtitutione A. 1591. fol. 615. tit. Currus bellici.*

Miałſtá Duchowne y Swietckie powinnoſćiom ſwoimi w Práwie, o poſpolitym ruſzeniu, nápiſanym, *ſub pænis Legum* táż doſtozowanych, doſyć czynić máią. *A. 1620. f. 4. tit. Poſpolite ruſzenie. To ieſt wozy, y neceſſaria woienne wypráwić. A. 1621. fol. 12. §. Miałſtá wſzytkie.*

Nád to, wypráwę powinne, ná woynę Turecká, *ex proventibus ſuis publicis, & privatis facultatibus.* Co zá wypráwę? *v. Ibid.*

In Anno záś 1655. iáko powinne były wypráwić ná woynę. v. tit. Woysko.

A z Miast W. X. Lit. iáka *eadem Anno*, wyprawá być miáá. *v. tit.* Pospolite ruszenie.

Privati Mieszczanie wszyscy, ktorzy dobrá Ziemskie dziedziczne máá, powinni się sami ná tę wojnę stáwić, *excepto Magistratu & Officialibus. Ibid.* §. Mieszczanie wszyscy.

Niektore Miásta były wolne, od niektorych powinności, według rejestru podanego do Grodu. *Ibid.*

Miałteczká, o krzywdy swe, *sine assistentia Capitaneorum, vel Tenu-tariorum*, pozywać mogą. *v. tit.* Stárosta.

Miásta pograniczne, Krakow, Lwow, Kámieniec Podolski, Sniátyn, Hálicz, Kijow, Belsz, Krzemieniec, Choćim, Łuck, Przemyśl, Sánok, strzelbá, prochem, ludzmi, y inżemi rzeczami do obrony należącemi, podług zdánia Hetmánów Koronnych, y Deputatów woiennych, wedle tego, iáko *patiantur rationes aerarij publici*, pod wojnę Turecká, Krol powinien być opátrzyć, á osobliwie Zamek Lwoski wyfoki, ktorego *Præsidium* w osobnym piśmie jest opisa-ne. *A. 1620. fol. 14. tit.* Opátrzenie Miast.

Ludzie Szlacheckiego Narodu, ktorzyby z zonami, przed trwo-gá do Miast uchodzić chcieli, w żywność ná pušroká, y w strzel-bę, proch, kule, máá być opátrzeni, y one z sobá przywieść: á ktoby tego wszystkiego z sobá nie przyniošł: do Miásta nie má być pušczony. *Ibid.*

Miástom Koronnym, y W. X. Lit. *exceptis Terris Prussiae*, pod od-iazd pierwszy Krolewski do Szwecyey, wárowano bezpieczeni-stwo, według stáutu Toruńskiego, áby tumulty, przez Vrzád Stárošci, y mieyski, były hámowane, y *tumultuantes* imáni, y zá zgodnem tych obudwu Vrzędow osádzaniem, *etiam cum refusio-ne damnorum* karáni: *sal-vo scrutinio, & appellatione* Szlachcico-wi ná Trybunał. á iesliby się Vrzędy nie zgodziły; informácyey Trybunalskiey dosięgáć máá. A gdzieby co ná Vrzędách, ábo ie-dnym z nich schodziło; máá być o to do Trybunału, *ex Officio*, po-zwáni od ukrzywdzonych, y *pænâ trecciarum marcarum, & refu-sione damnorum, sal-vâ evasione*, karáni. A iesliby *Nobiles patrato-res tumultus*, z rák Vrzędowych, ábo więzienia ućiekli; mogą być *ex bonis, vel personis suis*, w Vrzędzie Grodzkim *fori sui* requiro-wáni. A iesliby krwie rozlanie stáło się; ná gárdle karáni, á szkody z dobr ich być máá nágradzane: *sal-vo scrutinio, & appellatione* ná Trybunał. *Plebei* zaś záwsze, *ubicunq; deprehensi*, imáni, y y przez Vrzędy Stárošcie, y mieyskie sądzeni y karáni być máá. A gdzieby kto, przy hámowaniu tumultow, mocá przeciwił się tym Vrzędom, á w tym byłby zábit, ábo ránion; tedy o to Vrzę-dom, áni ich sługom, áni pomocnikom nie może być ákcya in-tentowana. *A. 1593. fol. 638. tit.* O tumultciech.

Reásumowano tę Constitucyá znowu do czásu, *sal-vâ appella-tio-ne ná*

ne ná Seym. Ktore sprawy w pierwszym tygodniu Seymu, między sprawami criminalnemi, sądzone być mają. A informácie, iesliby, w takich sprawach, Sąd który potrzebował, bez omieszkania, ma Krol odprawować. A. 1595. fol. 685. tit. O Tumulciech.

Y znowu, pod odiazd drugi do Szwecyey, także do czasu, z tą deklaracyą reasumowano to *in toto*, deklarując, że za tumult to samo ma być rozumiano, gdyby kto mocą najał, zabił, albo zranił, gwałt białychgłow, nafsćie ná dom, albo dwor Szlachecki ná gruncie mieyskim leżący, albo nafsćie ná gospodę w Miesćie uczynił. Ale Xięstwo Litewskie, przy tey Constitucyey, bez pomienioney deklaracyey zostawiono. A. 1598. fol. 687. tit. Reasumptia, y deklaracya niektórych Constitucyi.

Miaśta y Miaszczka wszelakie, w Związek Konfederacyey Kapturowey w Krákwie, *sub Interregno*, po śmierci Krola Stephána, przyjęte. A. 1586. fol. 404. §. A isz tész.

Miaśta Pruskie, *Salario* w correcturze opisanym, tak iáko y Vrzędy Ziemskie, y Grodzkie, kontentować się mają, *sub pena centum aureorum, coram Iudicio Tribunalitio Petricovienfi, inter causas Officij, ad cuiusvis instantiam, repetenda, delatori, & Iudicio, per medium decernendá*. A. 1647. f. 38. t. Salaria w Miaśtach Pruskich.

Miaśt powinność w wybieraniu podatkw. *v. tit.* Podatki.

Miaśta w ktorych Seymiki, y Sady bywają, od stanowisk żołnierskich, pod czas Seymików, y Sądow, wolne być powinny. *v. tit.* Woysko.

Miaśtom W. X. Lit. wszystkie Práva, y Przywileie, *intuitu liberae deslutationis*, a miánowicie Constitucyą A. 1673. *sub tit. Reasumptio* dawnych Constitucyi (*quod vide tit. cła*) reasumowano, y *penam* tysiącą kop Litewskich, ná każdego, ktoryby iákieykolwiek conditiei człowieká ładem, albo wodą z towárami iádącego (oprocZ Cef Krolewskich starych y Rzeczyposp: ná Seymach uchwalonych) śmiał infestować, *irremissibiliter extendendam* záłożono, y *forum post Curiam Regis* ukrzywdżenemu, lub Skárbowi W. X. Lit. (ktory, przez Dworzan swoich, tych depáctátiy powinien będzie przestrzegáć) náznaczono: gdzie y *damna*, y *litis expensae refundi* mają, ktore z okazyey takowych depáctátiy byłyby podięte. *Salvis Constitutionibus, & Privilegijs ante unionem*. A. 1677. fol. 15. tit. Zniesienie Depáctátiy.

Miaśt skłádných, Kupcom z towárami nijáć się nie godzi, *sub confiscatione mercium. vide tit. Cło*.

W Miaśtach W. X. Lit. kupcy cudzoziemcy hándel prowadzający, co powinni? *v. tit.* Kupcy.

W Miaśtach, Mieyski Vrzád, z Stárosta, czynić ma spráwiedliwość z hołoty występnego. *v. tit.* Spráwy.

Miaśtom Vkráinnym y Miaszczkom zákazano poddawáć się pod *jurisdictionem* Kozaków *v. tit.* Kozacy.

Miaśta,

Miastá, ktore sobie prætenduią prawo *ad liberam electionem* Krolá ; do przyśley nie mają być przypuszczone electiey, ászby wprzod, ná teyże Electiey, niewątpliwemi Przywilejami y prawami tego dowiedli. W Confæderacyey Generalney Wárszawskiej, *sub Interregno*. A. 1648. fol. 20. §. Miastá.

O Miasieczkach przy Krákwie. *vide* Krákow, Kázimierz.

Miastá W.X.Lit. od poboru y mytá, ná Koronę, y W.X.Lit. uchwalonych ná tym Seymie, uwolniono : okrom podatku od winá, miodu, piwá, przekupniow, rzemieślnikow, hultáiw. A. 1578. fol. 347. §. A isz się teraz.

Miastom pogorzałym álbo od nieprzyiaćielá zniešionym, do lat czterech libertácia, *præviâ liquidatione* domow zniešionych, *sub iuramento &c.* A. 1635. fol. 22. tit. Libertácie Miaszt.

Miasieczkom przy gránicách Śląskich, w Woiewodztwie Poznńńskim, nowo osadzonym, Libertácii pozwolonych, do lat czterech, prolongowano. A. 1654. fol. 19. tit. Nowe osady.

Miastom, w Woiewodztwie Belskim, Libertácie słuzące, ták deklarowano : isz ná czopowy porządek służyć nie mają : *exceptu conflagratis*. A. 1655. fol. 28. tit. Restrictia Libertátiey.

Miastom y Miasieczkom, w Ziemiách, Lwowskiej, Przemyskiej, y Sńńockiej, ktore *non incolunt agros*, á *hostilitas* ich dotknęlá, nowe mają *currere iuramenta* podymnego. A. 1673. f. 33. t. Podatki.

Miastom spustoszałym, ták Krolewskim, iáko y Duchownym, y Ziemskim, ieżeliby w ktorymkolwiek Woiewodztwie, *Laudo* Seymiku podatek publiczny, przez pobory, był uchwalony, *cum abiuratis*, względem sńńych, tylko rzemieślnikow, y plácow pustych, oddawać on do Poborcow kazano. *quod vide* A. 1678. fol. 21. tit. O Miastách.

Miastá nie dawno z dopuszczenia Boskiego pogorzáse, ták Krolewskie, iáko y Duchowne, y Ziemskie, od wszelákich Rzeczyposp. podakow, do lat ośmiu uwolniono. Liczbę iednák domow pogorzáłych Burmistrz ze dwiema z Pospolstwá Mieszczańami juramentem w Grodzie uczynionym liquidowác ma. *Ibidem*.

Co ktoremu Miastu nád to ieścze specialitèr służy, *vide sub nomine* Miastá káždego, ktore nástepują.

Miaszt co za powinność około miar, wag, korcow. v. tit. Korce, miáry. w Balogrodzie Miasieczku dziedzicznymi Vr. Adámá Balá, skłádu winnego, czásy wiecznemi, pozwolono, z wolnościami y prerogátYWami tákimi, iákie insze Miastá Rzeczyposp. pogrńńczne mają. A. 1633. fol. 57. tit. Skład.

Balogrod.

W Báránowie iármárki. v. tit. Iármárki.

Miastu Barowi Przywiley od Krolá Zygmuntá Augustá. A. 1566. die 8. *Menſis Iulij*, ktorym ieśt uwolnione od mytá sńńego, bez

Báránow,
Bar.

izko-

szkody, y uynny prowentow stołu Krolewskiego, approbowano. *A. 1631. fol. 37. tit. Approbacya.*

O skłádzie w nim winá y miodow wołoskich. *v. Miásto Kámie-niec Podolski.*

Bedzin. Miásta Będzina Skład ná sol, tym sposobem, iż każdy furman ku Śląsku iádać z Solą, powinien tam z nią przez trzy dni stać, y onę przedawać, á po trzech dniách wolno mu dopiero odiáchać. *A. 1565. fol. 111. tit. Miásto Będzin.*

Bedzińskie iármárki. v. tit. Iármárki.

Bedzińskiego Zamku Rewizya. v. tit. Zamki.

Belz. Miásta Belza Przywilej ná skład Solny, tym sposobem: że Litwá daley po nię iedzdzić nie máia, tylko do Belza, y tam swe kupie máia skłádac, kiedy po sol przyiáda. *A. 1565. f. 114. t. Miásto Belz.* Approbowano tę Constitucyá, á sol nie ma być insza tamże prze-dawaná tylko Drohobycka, pod wráceniem składu. *A. 1616. fol. 32. tit. O soli.*

Bialacerkiew. Z Miásta Białey Cerkwie, także z Miaszeczek Trylesow y Łukomierzá, procesy y bannicye, o podaktow przeszłych nie oddanie, zniestiono. *A. 1631. fol. 37. tit. Vwolnienie.*

Biecz. Miástu Bieczowi Przywilej od Krolá Augusta *A. 1549* dány ná trze-ćią miarę w młynie pod Miástem ná przekopie zbudowanym, ap-probowano, y wiecznemi czasy onę inkorporowano. *Ibidem. fol. 38. tit. Inkorporacya miary trzeciej z Młynow.*

Tamże aby podług starych zwyczáiow, Celnicy, drogi około Miásta náprawowali, rozkazano. *Ibid.*

Tęmusz pułgrofzá od złotego, *ab In-vestis & E-vestis*, Powiátu Bieckiego, do dwu lat, ná poprawę murow pozwolono: który po-datek, zá wiadomością Starosty támeicznego wybierać máia. *A. 1641. fol. 21. tit. Commutacya Grodu Bieckiego zá Woytostwo.*

Tęmusz sluzy Prawo, które *in A. 1658.* Miástu Krakowu, *ratione* uwolnienia rzemmeslnikow od duple poborowcy. *v. Miásto Krakow.*

Tęmusz Przywilej od Krolá Zygmunta Trzeciego, o płáceniu myt, *in toto* approbowano, *cum hac declaratione*, iż iesliby płotná zá gránice od obywatelow Miásta tegosz wywozone były; tedy ná Komorách Krolewskich, od káżdego pułsetká, pięćdziesiąt łokci w sobie á nie więcey máiącego, po groszy dziesięciu płácono być powinno. *A. 1667. fol. 35. tit. Approbacya Przywileiu Miástu Bieczowi.*

Tegosz Miásta z Węgier z winámi miáć nie wolno. *v. tit. Wino.*

Bobrki Miásto Bobrki, dla spuściznienia, od podwod, y wszelákich inszych podatkow uwolniono. *A. 1633. f. 59. t. Libertacya Miásta Bobrki.*

Bochnia Miástu Bochniey táż Constitucya sluzy, która Miástu Wieliczce. *A. 1633. fol. 46. tit. Libertacya Miásta Wieliczki od Stácyi Zol-nierskich.*

To tyl-

To tylko Bochniey przydano, iż Gornicy támeccni, dla łatwicyzszego prowadwania sobie żywności, wiecznemi czasy, wolnicę mieć tam máią. *Ibidem.*

Reásumowano tę Constitucyą o wolności od wszelkich stacyi y Stánowisk żołnierskich. *A. 1658. f. 58. t. Miasta Nasze.*

Tegofz od Stánowisk żołnierskich ochroną. *A. 1659. v. tit. Woy-sko & tit. Dobrá Oekonomiczne.*

W Miasteczku Borseczowie Skład win y miodow Wołoskich. *v. Kamieniec Podolski.*

Borseczow.

Mieszczan Bracławskich y Korczuńskich buntownikow, Stárostrom kárác pozwolono : á Krol im Praw żadnych nie ma dawać, ále záwsze pod gołą jurisdiccyą Stárościenną, iáko teraz są, być máią. á ieśliby im co mimo Constitucyą z Kancellariyey wydano było, to wszystko ma być *irritum & inane.* *A. 1607. f. 849. t. O Miastách Vkráinnnych.*

Bracław.

Znowu o Korczuńskich Mieszczánách *v. infra tit. Mieszczanie Korczuńscy.*

Miasto Bracław od stánowisk, stacyi, wydawania chlebá, noclegow y przechodow żołnierskich: także od wszelákich Rzeczypośp. podatkow, (*excepto* Cel, Myt, y Czopowego) do lat czterech uwolniono, y Przywilej wolności od ciężarow żołnierskich, z Kancellariyey tęmsz Miastu dány, *in toto* ápprobowano. *A. 1661. fol. 30. tit. Miasto Mińsk, Pińsk y Bracław.*

Brochow *v. Freyztad.*

Brochow.

Miasto Brody, w wolnościách infzymi Miastom nádanych porownano *A. 1633. fol. 45. tit. Miasto Brody.*

Brody.

W Miasteczku Brzozowie, składu winnego pozwolono, z takowemisz iáko w lásliśkách práwami y prerogatywami. *A. 1638. f. 37. tit. Deklaracya.*

Brzozow.

Miasto Brzeście Litewskie, *in quantum* być może, ufortifikować pozwolono, *sine praedicio* podatkow publicznych. *A. 1654. f. 35. t. Municya.*

Brzeście Litewskie.

Do fotifikowania tegofz Miastá, y Zamku, Pánowie Oekonomowie, y Dzierzawcy dobr Krolewskich, według Vniwersałow Krolewskich, z Kancellariyey, także Duchowni z Dobr swoich, y y wszyscy Obywátele Woiewodztwá tego, *nemine excepto*, z Dobr dziedzicznych, poddanych do roboty dodać máią, ná ieden tylko tydzień, z włoki iednego, raz nie więcej &c. *A. 1655. f. 26. tit. Municya Zamku Brzeskiego.*

Plura o fortocy Brzeskiej. *tit. Zamek Brzeski.*

Tofz Miasto, respectu desolacyey iego, od podatkow publicznych, do lat czterech, tak Mieszczan, iáko y Zydow Brzeskich (*excepto* płácenia myt, cel, Krolewskich y Rzeczypoś. także czopowego) libertowano. *A. 1661. f. 30. t. Miasto Brześć.*

Tęmufz Prává dawne iego, y Przywilej ná trzy iármárki do roku dány, *in toto* ápprobowano. *Ibid.*

Plura o iármárkách Miáftá tego. *v. tit.* Iármárki.

Tofz od przechodow, confistentiy, noclegow, popáfow, chlebow zimowych, y wſzytkich ciężarow żołnierskich, z Zydámi, liberowano. *A.* 1677. *fol.* 21. *tit.* Miáfto Náſze Brześć.

Brzezany.

W Brzezánách iármárki. *v. tit.* Iármárki.

Brzeżiny.

W Brzeżinách iármárki. *v. tit. eodem* Iármárki.

Busk.

Miáftu Buskowi, Woytoſtwo Buskie, wiecznemi czáſy, inkorporowano, ná opráwę obrony tegofz Miáftá. *A.* 1616. *fol.* 20. *tit.* Inkorporácyá Woytoſtwa.

Skwirzynie Woytoſtwa inkorporácyá ápprobowano. *Ibid.* *fol.* 38. *tit.* Woytoſtwo Skwirzyńskie.

Bychów.

Miáftá Bychowá Libertátie od podatkow Rzeczypoſp. do lat pewnych. *vide A.* 1649. *fol.* 44. *tit.* Száfunek. & *A.* 1655. *fol.* 26. *tit.* *Securitas* Bychowá. *Et A.* 1668. *f.* 22. §. Miáfto Bychow. *Et A.* 1670. *fol.* 55. *tit.* *Reſpectus* Honila. *Et A.* 1676. *fol.* 14. *tit.* *Reſſumptio ſecuritatis.* *Et A.* 1677. *f.* 14. *t.* Miáftá, Bychow, y Homel. Tegofz Bychowá *praſidium* *vide A.* 1655. *fol.* 26. *tit.* *Securitas* Bychowá. *Et reſumptionem* tey Conſtituticy *vide A.* 1676. *fol.* 14. *tit.* *Reſſumptio ſecuritatis.*

Chęćiny.

W Mieſćcie Chęćinách, pozwolono ludźiom *cuiuscunq; Nationis, & ritus*, w Koronie Polskicy znáydującym ſię budowác ſię, z tą deklarácýą, że puſte pláce, do ktorych *haeredes* do roku nie odezwą ſię, wolno Stároſćcie támeicznemu náznázć do budowania: A ktorzykolwiek ludzie weſzli y wnida *in incolatum* Miáftá tego, wolnoſć mieć będą, wſzelákic *in genere* hándle prowadzić, trunki wſzelákic ſzynkowác, y one robić, y zkąd inąd przywozić. A to tym ludźiom tylko ſłużyć ma, ktorzy *in fundo regali* iurisdictey Zamkowey podlegli mieſzkác będą: *ſalvo iure, iurisdictione & proventus ex antiquo usu*, Stároſćcie támeicznemu *reſervatu*. Tudzieſz tymże ludźiom, ktorzy ſię nowo budują, y oſiedą, do lat czterech, według Prává, Libertácýą dano. *A.* 1677. *fol.* 28. *tit.* Miáftá.

Chełm.

Miáftu Chełmowi ſłuży *in toto* táſz Conſtitutia, ktora y Miáftu Chęćinom. Chełmowi to tylko przydano, iſz prowent beczkowego w tym Mieſćcie, Stároſćcie támeicznemu nienáruſzony być ma: y ze prowent od ſzynkow w tymże Mieſćcie, ná popráwę y fortifikácýą Miáftá, należący *ex antiquo usu*, zá wiadomoſćią Stároſty támeicznego, uſtawác nie powinien. *Ibid.*

Deklarowano po tym tę Conſtytucýą tak iáko y Kázimierzowi dolnemu. *v. tit.* Miáfto Kázimierz.

W Chełmie reſidujący wſzyſcy *cuiuscunq; ſtatus & conditionis*, podatki wſzelkie publiczne, do iurisdictey mieyskicy oddawác powinni. *A.* 1677. *fol.* 28. *tit.* Miáftá.

Tegofz

- Tegosz Miastá Iármárki. *v. tit.* Iármárki.
- W Miasieczku Czaczánlyku y Szárogradzie, Skład win y miodow Wołoskich. *v. infra* Kámieniec Podolski. Czaczánlyk
- Miasto Czeczersk od podatkow Rzeczyposp. do lat sześci uwolniono: pod którą wolność, Clá Krolewskie y Rzeczyposp. podpadacie nie máia. *A. 1649. fol. 44. tit.* Száfunek. Czeczersk.
- Miasto Człuchow, Frydlánd, y Choynice, y wszystkie wsi do Stárostwa tego należące, od wszelákich Stácyi, przechodzenia Woysk, dawania chlebow tak zimowych, iáko tész y innych wszelákich, uwolniono: y *forum* o to przed Hetmánami, álbo w Trybunale *in registro militari* náznáczono. *A. 1658. fol. 29. t.* Aflekurácyá summy ná Stárołstwie Człuchowskim. Człuchow.
- Inhaerendo* tey Constitutiei, tosz Miasto Człuchow, przy libertácyey od wydawania chlebow zimowych zachowano, *& contra. convenientibus forum* w Trybunale Korónym náznáczono, *A. 1678. fol. 23. tit.* Miasto Człuchow.
- W Czárnkowie iármárki. *v. tit.* Iármárki. Czárnkow.
- W Czchowie iármárki *v. tit.* Iármárki. Czchow.
- Miastu Drohiczynowi tosz Práwo sluzы *in perpetuum*, ktore Miastom, Chęćinom, Chęłmowi, y Kázimierzowi dolnému, ná reintegráciá onych. *A. 1678. fol. 31. tit.* Drohiczyná. *v. supra.* Drohiczyn.
- Miasto Chęćiny, *& infra.* Miasto Kázimierz dolny.
- W Drohiczynie iármárki. *v. tit.* Iármárki.
- W Dukli, Rymánowie, Sámborze, Stryiu, Zniugrodzie, Skłády winne. *v. tit.* wino. Duklá,
- Miasta Dynemborká opátrzenie. *v. tit.* Commissarze. *A. 1652.* Dynembork
- Miastu Dziśnie amnistia dano: y Przywileie, tak dawne, iáko y swiece, *in toto* stwierdzono. Także respectu zubozenia iego, od podatkow Rzeczyposp. do lat czterech uwolniono ie. *A. 1661. fol. 29. tit.* Miasto Dziśná. Dziśná.
- Tákowesz Práwo, y Libertácyá do lat czterech, ma sluzыć y Miastom, Siebiezowi y Newlowi. *Ibid.*
- Znowu Dziśnę od podatkow do lat czterech uwolniono. *A. 1667. fol. 68. tit.* Opátrzenie Zamku Połockiego. Dziśná.
- Tęmusz dwa Przywileie od Krolá IM. Ianá Kázimierzá, ieden ná Kánony y Bráctwá, á drugi ná obronę od żołnierzow, stwierdzono. *Ibid.*
- Względem Elblágá obiecáno dáć Commissarzow ná pretensie *ad in vicem* z Kurfirszttem IM. Brándeburskim. *A. 1678. fol. 12. tit.* Vbeśpiczenie Miastá Elblágá. Elblóg.
- Reásumowano tę Constitucyá: y znowu Commissarzow náznáczono. *A. 1683. fol. 12. tit.* Commissia z Kurfirszttem IM.
- Miasieczek, Freysztatu, Láskowski, Brochowa, y Kobyli Gory, Lokácy. *v. tit.* Przywileie. Freysztad &c.

Felsztyn.

W Mieście Felsztynie, w Ziemi Przemyskiej, Skład winny postanowiono. *A. 1641. fol. 24. tit. Skład.*

Gdańsk.

Miastá Gdańská opátrzenie y wszeláką obronę zlecono Hetmánowi Koronnemu: niektóre zaś ich postulatá do przyszłego Seymu odłożono. *A. 1626. fol. 5. tit. Miastá, Toruń y Gdańsk.*

Vwolniono ie, od wszelákich podatkow y contributy *durante bello*, y dano mu ásssekuracyá ná pięćkroć sto tysięcy długi. *A. 1628. tit. Miasto Gdańsk.*

Summy tey zapłatę do przyszłego Seymu, *cum affecuratione*, odłożono, y *gratitudinem* Miastu temu ná potym oświadczać obiecáno. *A. 1629. fol. 16. tit. Miasto Gdańsk.*

Znowu do drugiego Seymu. A zbozá wszystkie, które Wisłą spuszczaia, nie ná inſze mieyscá, tylko do Gdańská spuszczaáne, y obracáne być máia, do drugiego Seymu. *A. 1629. tit. Miasto Toruń y Gdańsk.*

Roskazano, áby P. Podskárbi Koronny z podatkow ná tym Seymie uchwalonych, zapláciwszy wprzód dług Woysku należący, Miastu pomienioná summę zaplácił, y Rzeczypospolitey *fidem* chliberował. A iesliby tá refztá od płacey Woyskowej pozostála nie wyniosła summy pięciu kroć sta tysięcy złotych: *in reliquo* toż Miasto do przyszłego Seymu *affecuratur*. *A. 1631. fol. 18. tit. Miasto Gdańsk.*

Vtwierdzono ten dług w Confederátiey Generálney Wárszáwskiej *sub Interregno*, y áby się w tey mierze Skarb Rzeczyposp. *in quantum externae securitatis rationes patientur*, uiscił, rozkazano. *A. 1632. S. Iáko Obywátelom Inflántckimi.*

Pułtorá kroć sto tysięcy zł. *ad rationem*, zaplácono: *à residuitatem*, to iest pułczwártá kroć sto tysięcy, áby P. Podskárbi Koronny iáko nayprédzey z podatkow Rzeczyposp. onymże oddał, zlecono. *A. 1633. fol. 40. tit. Affekuracya Miastu Gdańsku.*

Nie zaplácona tá refztá: Przeto znowu, áby zaplácona była, iák nayprédzey może być, z prowentow Rzeczyposp: roskazano. *A. 1633. fol. 26. tit. Miasto Gdańsk.*

Societatem Anglicanam w Elblągu, y wszędy, ták *in Regali & Ducali Prussia*, iáko y w inſzych wszystkich Miastách Państw Koronnych, y W. X. Lit. zniešiono *in perpetuum*, y postanowiono, áby żadne sukna *cuiuscunq; generis & speciei*, które *per societatem Anglicanam* wnoszone bywaia do Państw Koronnych, y W. X. L. przypuszczone nie były, tylko przez sam port Miastá Gdańská, przy znakách y cechách ták Angielskich, iáko y inſzych zamorskich sukien, które znaki tákże we Gdańsku, ná tefz sukna przez Vrzád mieyski kładzione być máia, *sub pena confiscationis mercium*, ná tych, którzyby się ważyli przez inſze mieysce, y bez cechy Gdańskiey, sukna ták do Państw tych przypuszczać y przywozić.

zić *extendenda* : o którą pęć, każdy takowy, przez Vrząd onego mieyscá Grodzki, ábo mieyski, gdzie będzie z tęgmi sukniámi przeięty y przesłákowány y przeciágniony; ma być *irremissibili-ter* karány. A iesliby Vrzád w tym był *negligens*, ma być winą piáćiu set grzywien karány; o co *forum*, tak w Koronie, iáko y w W. X. Lit. w Trybunałách, Grodzkiemu Vrzędowi, *inter causas Officy, ex delatione cuiusvis civis Gedanensis*, á mieyskiemu Vrzędowi, *post Curiam Regis*, być ma. Ale to Práwo nie ma się ściągáć ná te sukniá, które roznemi drogámi, lądem do Korony wcho-
dzą. A. 1628. *tit.* Miásto Gdańsk.

Záchowano to wcale Práwo *de investitione & sigillatione pannorum*. A. 1631. *fol.* 18. *tit.* Miásto Gdańsk.

Po tym zázakazano *usum sigillationis*, ász do przyszłego Seymu, wárując, áby kupcom, do wszystkich Miast y Portów Rzeczyposp. *non sigillatos pannos* wózić, y one przedawáć, do pomienio-
nego przyszłego Seymu wolno było. A *inter ea temporis* Commislarze, którzy do celí morskich náznaczeni są, weyrzec w to máią, iesli iákcie były *in usu istius Reipub. beneficij excessus*, á iesli-
by się dowodnie pokázáło, że Gdańszczanie, *bac sigillatione sunt abu-
si*; ná przyszłym Seymie *abrogatio* oney, *cum consensu Ordinü, Lege publicá, subsequi* ma. A. 1638. *fol.* 18. *tit.* Sigillácyá Gdańská.
Znowu tę Sigillácyá do Seymu sześć niedzielnego blisko przy-
szłego suspendowano. Gdzie wolno będzie Rzeczyposp. *abusum* tey sigillácyey, y łámę sigillácyá, *probatu abusu, & omnino, ad in-
stantiam* Posłów ktoregokolwiek Woiewodztwá, kássowáć, y *penitus* znieść. A. 1641. *fol.* 11. *tit.* Sigillácyá Gdańská.

Ieszczé do drugiego Seymu suspendowano ją. A. 1643. *fol.* 26. §. A sigillácyá.

Tandem pozwolono iey, iáko Miástu Gdańskowi, tak y inszym Miástom Rzeczyposp. portowym; y ná to im samo Przywileicé y confirmácyę dáć obiecano. A. 1647. *fol.* 4. *tit.* Sygillacya w Koronie, y W. X. Lit.

Znowu Miástu Gdańskowi tylko samému Sigillácyey sukien wszelákich, tak iáko onę przed tym od Rzeczyposp: miáło, po-
zwolono do przyszłego Seymu, *salvis iuribus Ducalis Prussie. & eiusdem Civitatum*. A. 1658. *fol.* 41. *tit.* Sigillatio sukien.

Znowu toż do drugiego Seymu wárowano, y nádano. A. 1659. *fol.* 31. *tit.* Miásto Gdańsk.

Tęmusz Miástu obiecano pewną Commisiją z Kancellaryey. z ktorey cokolwiek się pokaze, tak około *expens*, iáko y dalszych iego *desideria*, to ná przyszłym Seymie, *eliberando assicura-
tionem* Krolá IM. Kázimierzá, z Krosná dáną *de data* 11. *Ia-
nuarij*, A. 1658. nágrodzić, y ukontentowáć. A. 1658. *fol.* 41. *tit.* Vbešpieczenie Miásta Gdańská.

Liquidowana summa tych expens na zł. 85112. y gr. 23. którą z pierwszych podatkow, w Ziemiach Pruskich, assekurowano, y P. Podskarbiemu na nią assignacya wydać kazano. *A. 1659. fol. 31. tit. Miasto Gdańsk.*

Y znowu Commisją drugą, ponieważ z przeszłego Seymu naznaczona nie doszła, wydać kazano. A Commisarzy, wszystkie desideria Miasta, *salus iuribus & bonis Episcopatus Vladislavien-sis & Pomeranie*, dościetecznie uwazywszy y uznawszy, na przy-szły Seym przyniosła: gdzie Rzeczposp. co będzie *iustitie & a-quitatis*, osądzi y *præstabit. Ibid.*

Negotium to, ponieważ Deputaci z przeszłego Seymu naznacze-ni, informacyey, na tym Seymie, o tym dać nie mogli, do przy-szłego Seymu odłożono. *A. 1661. fol. 30. tit. Reces.*

Tęmusz Miastu folgę czyniąc obiecano groblę w zuluwie przez Szwedę poprowadzą, znowu iak prętko *licebit erigere* tak, aby się to nie *impensâ* Miasta samego stało. *A. 1658. fol. 41. tit. Naprawa Grobli.*

Tęmusz Akcyzy zwyczajne, w Miastach Pruskich, do każdego poboru należne, *durante bello toto Suetico*, na potrzeby tegoż Miasta pozwolono: tak iednak aby Skarb na potym, iako przed-tym, do wybierania onych należał, chybaży inŝa w tym disposi-tia Rzeczyposp. nastąpiła. *Ibid. tit. Pozwolenie Akcyzy Miastu Gdańskowi.*

Gliniany. Miasieczkowi Glinianom, Libertacya, do lat czterech, od podatkow wszelakich dano. *A. 1633. fol. 56. tit. Libertacya Miasta Mikołajowa, y Glinian.*

Item od wszelakich podatkow publicznych, także chlebow zimowych y innych *exactiy* y *agrawacyi* żołnierskich, do lat piętnastu, wyiawszy cła Koronne: z tą iednak *conditiâ*, aby się w tym Miasieczku budowali. *A. 1677. fol. 27. tit. Miasto Gliniany.*

Gniezno. Miastu Gnieznu, dla pogorzenia, zniszczonemu, Libertacya po expi-racyey pierwszej, do dwu lat prorogowano: y Prawa ich, które im pogorzały, we wszystkim, z Miastem Poznaniem, porównano. *A. 1616. fol. 38. tit. Prorogacya Libertacyey Miastu Gnieznu.*

Gorlice. W Miasieczku Gorlice nazwanym, Dom szynkowny Vr. Iana Odrowaza Pieniazka Skarbnika Przemyskiego, od podatku czopowego, wiecznemi czasy, libertowano. *Sal-us iuribus I thesauri. A. 1659. fol. 26. tit. Skład winny.*

W tymże Miasieczku, na części tegoż Vr. Pieniazka, Skład winny postanowiono. *Ibid.*

Groddek. Miastu Grodkowi słonemu, wolność od podatkow wszelakich, tym co *damna* przez pogorzenie *passi*, dano do lat sześci. *A. 1613. fol. 32. tit. Wolność Miastu Grodkowi.*

Grodno. Miasto Grodno, od podatkow, (okrom płacenia cła, y myta, y czopowe-

powego) Mieszczan, y Żydow, ná lat cztery, uwolniono: y Przywilej onym *ante Unionem* dány, względem wolnych hándlów ná rzekách Niemnie y Nećie, *in toto* ápprobowano. A. 1661. fol. 31. tit. Miásto Grodno.

Item do lat trzech, wyiáwfszy podatek szezelnego y ceł Krolewskich, y Rzeczyposp. z tą *conditią*, żeby się przez te láta budowáli, tak Mieszczanie, iáko y Żydzi, dla wygody ná Seymy przychádzających. A. 1673. fol. 18. tit. Miásto Grodno.

Item od wszelákich prorogowanych ná tym Seymie podatkow, okrom *subsidij generalis*. A. 1677. fol. 9. tit. Commissia.

Tosż Miásto, do odprawowánia w nim Seymu trzeciego Stanow Koronnych, y W.X.Lit. náznaczono. v. tit. Seymy.

Tosż względem jurisdictey mieyskiej, *circa Privilegia & confirmationes antiquas*, záchowano, y Dobrá mieyskie z przynależnościami, *ab oneribus quibusvis militaribus*, uwolniono. Tuzież Commissarzow, dla rozmierzenia ulic y plácow, *in fundo* tegosż Miásta, y podzielenia onych ná Woiewodztwá, y Powiáty, ná budowanie dworow, náznaczono. A. 1676. fol. 15. tit. Zamek Grodziński.

Reásumowano tę Constitucyą, o wydzieleniu, y wymierzeniu plácow ná Powiáty. tak iednak, żeby w iednym mieyscu Miásto Pofelskie było, żeby żadna jurisdiccia nie poniosła przez to *præiudicium*. A. 1677. fol. 9. tit. Commissia.

Plura v. tit. Zamek Grodziński.

Tegosż Miásta Dobrá wszystkie z folwárkami ich, iáko y Żydowskie, od consistentiy, stácyi, y inych ciężarow żołnierskich uwolniono. A. 1677. fol. 9. tit. Commissia.

Támże Mágistrat tánieczny mieyski, przed pomienionenii Commissarzami, *rationes* dác powinien, iesli zá podatki A. 1673. to iest podymnego, y czopowego, iáké *erexerunt* budynki. ktore, iesli *in alium usum* obrocone są, *cum pænis* wrocone, y ná restauracyą Ratuszá y Miásta, wedle Commissiey IMP. Káztellaná Wileńskiego, y Commissarzow, łozone być powinny, *sub ulterioribus pænis*. *Ibid.*

Támże ná Zamkowej ulicy, Żydzi, Kámienice swoje restaurowác powinni, pod straceniem onych. *Ibid.*

Nie przyszło to wszystko *ad effectum*. Przeto znowu tymże Commissarzom *inunctum*, áby we dwie Niedzieli, po Seymikách Relacyinyh, to záczone *opus* continuowali. á nie tylko ná Woiewodztwá, y Powiáty W.X. Lit. pláce exdiwidowane zesłány od Woiewodztw, y Powiátow, *in possessionem* podáli, ále tesz áby y Pánom Senatorom W. X. Lit. ktorzy y w Wárszawie swoje, *ex Privilegiis*, gospody máią, także Pánom Pieczętarzom, Podskárbini, Referendarzom, Regentom W. X. Lit. & *Officialibus Fisci*,

y Instigatorowi W. X. Lit. płace wydzieliłi, mając Mierniczego przysięgłego, iakoby *iniuriatis* w gruntach ich *proportionata* mogła się stać nagrodą. A Woiewodztwá, y Powiaty, ná ktore płace wydzielone są, budować się mają: y iusz Pánowie Márzałkowie, y Stánowniczowie ich, żadnému Xięstwá Litewskiego Posłowi, żadnych gospod, *ex Officio*, w Mieście Grodnie, pokazywać nie będą powinni, tylko ná Posłów Woiewodztw, y Powiatów Koronnych. *A. 1678. fol. 10. tit. Reassumptio Commissary Grodzińskiego.*

Mieszczanie Grodzińscy, Ratusz, podług przeszłych Commissy, *erigere* mają, y murować, y budować wcześniej: á oznice, łaźnie, rzeznice, nád Niemen, albo nád Horodnicę przenieść. *Ibidem.* Táže murowáne kominy, y od ognia dobrze obwárowáne, nie pod dáchami słomiánemi, ále iák naywárownieyszemi być mają. *Ibidem.*

Cisz Mieszczanie Grodzińscy, do pomienionego wymierzenia, y wygrániczenia placów, pomocy, z ludzi, y potrzebnych *ad hunc actum* máteryi dodać powinni, y sami wygrániczeniu *assistere* mają. *Ibidem.*

Tymże, y Zydom támeicznym, wszytkie przywileie od Krolow Polskich nádáne, tákże *rescripta, compromissy*, dekretá Commissarskie, ápprobowáno. *Ibid.*

Reásumowano im Constitucyá *A. 1677.* (*exceptá appendice, ratione* uwolnienia ich od płácenia Rzeczypośp. podatkow) *sub titulo Commissia*, ná rozdzielenie placów &c. nápisána. *Ibid.*

Grybow. Miástu Grybowu Przywiley, ná skład winny, y solny, wiecznemi czásy, utwierdzono. *A. 1616. fol. 34. t. Miásto Grybow.*

Hłusk. Miásto Hłusk, od wszytkich ordynáryinych, y extraordynáryinych Rzeczypośp. ciężarow, do lat dziesięću uwolniono. *A. 1655. fol. 27. tit. Opátrzenie Hłuská.*

Znowu od podatkow, czopowego, y ceł Rzeczypośp. wszytkich w Koronie, y W. X. Lit. (*excepto* stárego mytá Stołowi Krolewskiemu służącego) do lat dwunástu. *A. 1673. fol. 19. tit. Approbatio Práwá.*

Reásumowano to *in toto*, dekláruiąc, że tey Constitutiey, nie má *derogare* Constitutia. *A. 1676. per appendicem*, przy cłach W. X. Lit. nowo podwyższonych przyłączona, *excepto* mytá stárego, do stołu Krolewskiego, należącego. *A. 1677. fol. 17. tit. Reassumptio Libertátiey.*

Homel. Miásta Homelá, *ab onere* cłá Libertácya. *A. 1670. & 1677. vide supra* Bychow.

Hrubieszow. W Mieście Hrubieszowie pozwolono ludziom wszelkiey Nátiey w Pánitwách tych znáydującym się, *cuiuscunq; ritus*, budować się, z táką dekláracyą, że puśc płace, do ktorych *heredes* do roku
nie o-

nie odezwać się, wolno Stároście támeicznemu náznaczać do budowania się *ad-venis*: ktorzykolwiek zaś ludzie *cuiuscūq; status & ritus* weszli y wnida *in incolatum* tego Miásta, wolno im wszelákie hándle prowadzić, trunki wszelákie robić y zkad inąd przywozić y szynkować, *sine prapeditioe* iednák prowentow Zamkowych. Tosz Miásto od stánowisk żołnierskich, ná lat sześć, uwolniono; co ma służyć tym tylko ludziom, ktorzy *in fundo regali* iurisdictey Zamkowey podlegli. Od szynkow zaś wolność, do lat czterech determinowano, z tą *conditiā*, áby ná poprawę y fortificatiā Miásta tego, takowy prowent, zá wiadomościā Stárosty támeicznego, obracał się. A. 1678. fol. 29. tit. Miásto Rubieszow, y Opalin.

Miaścetzkú Iásliskom skład dawny winny, *cum iuribus approbatur*. A. 1638. fol. 37. tit. Deklarácyá.

Iásliśka.

Miástu Káliszowi Przywileie dwa, ieden *de data* A. 1540. od Krolá Zygmuntá, w ktorym skład towárow, w Káliszu, postanowiony, *sub amissione mercium*, gdyby go kto minął; á drugi *de data* 1552. od Krolá Augusta, ktorym *declaratur* Przywilej Krolá Olbrychtá, ná skład temusz Miástu *ad beneplacitum* pozwolony, isz od tąd, wiecznemi czasy, táżże káżdy kupiec przez siedm dni z wykładaniem towárow powinien stać, approbowano. A. 1565. fol. 115. tit. Miásto Kálisz.

Kálisz.

Táżże y ná drogi Przywilej *approbatur*, ktore drogi *maß wyzey*, *sub tit.* Drogi.

Mieszczánom Káliskim, w Rádzie Mieyskiej będącym, gdyby, podług Státutu Thoruńskiego, w gwałcie iákimi nie mogli być poiman gwałtownik, wolno dochodzić gwałtow, iáko Szláhcicowi *ex iuris qualitate* przychodzi. A. 1581. fol. 374. tit. Krákov.

Tosz Miásto przez ogień *funditus* w proch obrocone, y przez żołnierzá z konfederowanego ogłodzone, tych co *damna passi sunt*, do lat trzech od podatkow ná tym Seymie uchwalonych uwolniono. A. 1613 f. 32. t. Miásto Kálisz.

Temusz Miástu młyny Káliskie, ieden zá bramą Wrocłáwską, drugi zá bramą Toruńską, z trzecią miarą, *salvo iure Regali, post cessum, seu decessum moderni possessoris*, z cłem, targowem, łoiem rzeźnicem, y inżemi z dawná przyległóściami Zamkowemi, zá *consensum* IMP. Sędziwojá Czárnkowskiego Generałá Wielkopolskiego, *in merum dominium*, czasy wiecznemi, inkorporowano. Z ktorych wśzytkich wyzey miánowanych prowentow, *annuatim* powinni będą Mieszczanie do Zamku Káliskiego płacić złotych Polskich siedmnaście set, zá quitem ręcznem pomienionego Generałá teraz y ná potym będącego, ktory kwit tákiey wagi być ma, iákoby był Vrządownie uczyniony. W czym iednák ma być baczenie, *in legalibus impedimentis, & casibus fortuitis*, to

ieść pogorzenia, powietrza, powodzi, y tym podobnych: co *presenti lege roboratur*. A. 1616. fol. 31. tit. Inkorporacya Młynów Káliskich.

Post decessum tych młynów, Possessorá, znowu ie przywrocono do Stárostwa Káliskiego, czasy wiecznemi: á z Miásta náznaczoną pensią zniesiono. A. 1631. f. 43. t. Restytucya Młynów Káliskich.

Tofz Miásto od przechodów żołnierskich, stanowisk, stácyi fanowych y wszelákich zimowych, tak iáko *in circumferentia* zostá-
ie, wiecznemi czasy uwolniono. Wsi iednak do Miásta należą-
ce, według fanów, hybernę płácić powinny. A. 1676. f. 34. t. Deklaracya Miásta Káliszá.

Kámieniec
Podolski.

Miástu Kámieńcowi Podolskiemu czopowe y szosy przesztoroczne y tego roczne, ná poprawę iego conferowano: y osoby pewnie mianowano, aby to w ich szafunku było, którzyby z tego liczbę ná przyszłym Seymie uczynili. A Mieszczanie, poprawę Miásta, przed Woiewodą Podolskim, pokazać mają *W Uniwersale Po-*
torowym. A. 1580. fol. 370. §. Czopowe y szosy.

Znowu A. 1581. f. 398. §. Czopowe y szosy.

Znowu A. 1589. f. 553. §. Czopowe wszelákie.

Tofz od wszelákich poborów y podatków ná terážnieyszym Seymie postanowionych, po expirowaniu pierwszych wolności, do lat sześciu uwolniono, *exceptis toloneis jnnitinis*, A. 1620. fol. 21. tit. Kámieniec Podolski.

Tofz od podwód wolne uczyniono. *Ibid.*

Tofz, y Miásto Sniátyn, od mytá piénieznego, *ratione* złotych Polskich trzechset y Ewekcyi, gdy ktory z tych Obywátelów, dla zabiczenia żywności sobie, y Miástom tym, za gránice poiedzie, uwolniono; y względem takieyże summy, Przywilej od Krolá Zygmuntá III. dány, ná czwarty grosz, approbowano. A. 1633. fol. 57. t. Kámieńcá &c.

Tofz od wszystkich Rzeczypośp. podatków y contribucyi, tak publicznych, iáko y żołnierskich, do lat sześciu uwolniono. A. 1652. fol. 16. t. *Præsidium* y Prowiant Kámieńcowi.

Approbowano tę Constitucyá, oprocz cel Krolewskich, y Rzeczypośp. A. 1653. f. 12. t. *Præsidium* Miásta Kámieńcá.

Tofz od wszelkich podatków publicznych *quocunq. nomine vocata*, oprocz cel Krolewskich y Rzeczypośp. do lat dziesięciu uwolniono. A. 1659. fol. 35. t. Miásto Kámieniec Podolski.

Reásumowano tę Libertacyá do lat dziesięciu, *cum declaratione. quam vide.* A. 1661. fol. 28. tit. Libertatia Miásta Kámieńcá Podolskiego.

Tofz znowu od wszelkich podatków publicznych y prywatnych, także y od żołnierskich exakcyi, do lat piętnastu uwolniono: y prowadzenie wszelkich towarów y handlow *tám intrá, quàm extra*

Regnum, wolne onymże wszędzie pozwolono, *salvis teloneorum contributionibus*. A. 1670. f. 25. t. Miasto pograniczne.

Do tegoż Kámieńcá sło pieczych strzelców pozwolono, z terażniejszych Poborow y Quárty, do Seymu przyszłego: y Rotmistrza mianowano. A. 1580. f. 370. §. Do tegoż Kámieńcá,

Reassumowano to. A. 1581. f. 398. §. Do tegoż.

Piechotá támečna, áby nie przekupowała przeciwko prawom mieyskim, y áby tym, co ná targ wożą, krzywdy nie czyniła, Rotmistrze przestrzegáć máia, *sub pena centum marcarum*, ná Trybunale, *inter causas Officij peremptorie vindicanda*. A. 1613. f. 15. t. O Porządku Piechoty Kámienieckiey.

Tofz Miasto opátżyć obiecano, iáko wyzey miafés.

Mieszczanie támečni aby wodę w rynek Miástá tego wprowadzili, *intra decursum unius anni* (ponieważ ná to Nurles Ormiánin dał *summam correspondentem*) *sub pena duorum millium florenorum*, *ad cuiusvis instantiam*, zá Dworem, *repetenda*, roskazano. A. 1638. fol. 39. tit. O Wodzie w Kámieńcu Podolskim.

Támże, y w Baru, Sniátynie, Szárogradzie, Czáczańfyku, Borczowie, skład win y miodow Wołoskich postanowiono, z tym dokładem, áby żaden kupiec nie wazył się, pod winámi, po winá y miody do Wołoch iezdzić, áni inżemi drogámi one do Korony prowadzić, pod utráceniem win, y miodow, y panámi, o nieiezdzeniu po winá do Węgier, postanowionemi. A. 1635. f. 32. t. Skład.

Támże *praesidium* tákiey liczby, *& eodem genere militiae*, y w tákowymże porządku, y pod tákowymże prawem, iáko ná Kudaku było, náznáczono. Co o tym więcey postanowiono? *vide*. A. 1649. f. 10. t. *Praesidium* Kámieńcá Podolskiego.

Támże *praesidium*, y prowiánt obmyślić obiecano. A Piechoćie támeczney zofd táki, iáki idzie ná Piechotę w Woysku Quárciánym, z Skárbu Koronnego, náznáczono. A. 1650. f. 4. t. *Praesidium* Kámieńcá Podolskiego.

Támże znowu *iustum & sufficiens praesidium* obmyślono, y summe ná záłożenie prowiántu publicznego dwiádzieściá tysięcy z Skárbu Rzeczyposp. ták áby tám iuż rok od roku żywność była skupowana, náznáczono. Co o tym więcey postanowiono? *vide*. A. 1652. fol. 16. tit. *Praesidium* y Prowiánt.

Tofz Miasto, ifz summe pięć tysięcy y siedm set złotych, (którą pewnym Regimentoni *in praesidio* u siebie będącym pożyczło było, z ochoty swoiey ná restauracyá murow ofiáruie) one z Skárbu, z zasług tych, którym pożyczyli, iák nayprędzey oddać roskazano. *Ibid.*

O tey summie. *v. plura tit. Summy.*

Reassumowano tę przeszłego Seymu Konstytucyá strony *Praesidium*,

dium, tego dokładając, aby Miasto Kámieniec, y Obywatele Woiewodztwa Podolskiego, żadnego od tego *praesidium* nie ponosili ukrzywdzenia. A Prowiant z przeszłego Seymu do rąk Vr. Marćina Liniewskiego Łowczego Brácláwskiego odddány być ma, y zá pracą tysięcy złotych. A. 1653. fol. 12. tit. *Praesidium* Miastá Kámienicá.

Tęmusz Miastu, y Woiewodztwu Podolskiemu, *pro praesidio*, ludzi konnych dwieście, do dawney Piechoty Kámienieckiey, *iuxta Constitutionem* A. 1613. (*vide hanc Constitutionem supra*) náznáczono y przyłączono, *ad feliciora tempora*: ktorých ludzi ma być Rotmistrz Woiewodztwa Podolskiego Obywátel *benè possessio-natus*. A Hetmáni Koronni tych ludzi ná żadną infzá Rzeczposp. usługę *evocare* nie máią, ále przy Kámieńcu y Woiewodztwie záwzde zostawác powinni. A. 1655. fol. 36. tit. *Praesidium* Kámienicá.

Ludzie podeyrzeni, ktorzy domy sobie w tym Mieście przy bramách wystáwili, y ci ktorzyby żywności ná niedziel naymniey dwánasćie nie mieli, wyrugowani być z támtąd máią: do czego Commissarze náznáczeni są. *Ibid.*

Tęsz fortecę z publicznych włości opátrzyć słusznym prowiantem, zlecono támeicznemu Vr. Prowiant Mágistrowi. A. 1658. fol. 44. tit. *Praesidium* Miastá Kámienicá Podolskiego.

Akcyzę y Czopowe w tym Mieście, y w infzych Miaszeczkách Woiewodztwa Podolskiego, *in praesidium* Miastá Kámienicá ordynowano: wyiáwszy Miasto Iázłowiec, z ktorego ná Iázłowieckie *praesidium* obracác się ma. do czego, Administratorá Szláhcicá dobrze osiádlęgo, Obywatele támeczni, ná Seymiku *Relationis* sobie obiorą, ktory, *præiuramento*, te obádwa podatki ádministrówác będzie. Przytym do rewidowánia pomienioney fortece y ármaty y munitiey, Commissarzow náznáczono. *Ibid.*

Znowu o opátrzeniu teyż fortecey. v. Miasto Krákow.

Tęmusz Miastu, Práwo y Przywiley od Krolá Zygmunta III. w Roku 1598. o żydách, aby do trzeciego dnia, w Mieście się tym nie báwili, dány reásumowano, y ápprobowano. To ostrzegając, aby *advenæ*, y *praesidiarij*, & *iura Civitatis non habentes*, wżynkách, rzemioslách, przekupstwie, y wárzeniu piwa, *ultra Privilegia & decreta* nie przeszkadzali, *sub amissione* tego wśzytkiego: czego *medietas* ná obronę Miastá, á druga *medietas* *Officio Castrensi* cedere ma. Co wśzytko *Officium* *exequowác* powinno, *sub pena contra negligentes Officiales sancita*. A. 1659. fol. 35. tit. Miasto Kámieniec.

Támże ná *Praesidium* sto Piechoty Vr. Ianá Michála Mysliszewskiego, przy dawney dwóch set Piechoćie także Chorągiew Kozácká

zacką Vr. Piotra Telefusa ordynowano, y zasługi im iako y pomienionej dawney Piechoćie z Skárbu Koronnego płacić nąznaczono. *Ibid. tit. Præsidium Kámieńcá Podolskiego.*

A ná Prowiánt, sumnę z Skárbu Koronnego, do rąk Vr. Alexándra Ignácego Mátczyńskiego, ponieważ Vr. Marcin Liniewski inszą Rzeczypospolitey usługą iest zabáwny, ná przyszley Commissiey Lwowskiey wyliczyć nąznaczono &c. *Ibid. fol. 36. tit. Prowiánt Kámieniecki.*

Reásumowano tę Constitucyą, y oraz do prowiántowania, Vr. Krzysztofa Kawieckiego Pisárzá Ziemskiego Podolskiego, y onęmu tysiąc zł. zá pracą, nąznaczono: do iegosz rąk áby sumną *proveniens* ze dwunastu Podymnych od Woiewodztwa Podolskiego, przez Poborcę oddána bylá, á to według deklaracyey przez Posłów tegosz Woiewodztwa uczynionej, postanowiono. *A. 1661. fol. 28. tit. Securitas Miásta.*

Tenże Prowiánt Mágister ássekurowány, iesliby co z tych pieniędzy ná repáratią munitiey (zá znieśieniem się z Commendántem od Krolá nąznaczonym Szláhcicu dobrze osiadłym) wydał. *Ibid.* Tenże co zá juráment ná terážnieyszym Seymie wykonać ma, *evide Ibid.*

Commissarze nąznaczeni do tegosz Kámieńcá, áby Zamku y Miásta porządek, municyą, y ápparat do obrony należący, *fideliter* zrewidowali y spisali, defektá uwazyli, y przez kogoby się stały, *inquirant*, Piechoty támeeczney popis odprawili, pilną o iey służbie y zapłacie z Skárbu, ieżeli ich dochodziłá, *inquisitią* uczynili, Mieszczan y Przedmieszczan, iesli między támeczną piechotą w Regestrze się znaydą, wypisali: ná których nieysce Rotmistrze támecczni záraz słužáley piechoty wiáry Świętey Kátholickiey narodu Polskiego ábo Niemieckiego záciągnąć powinni będą. Ná to áby ciż Commissarze, o prowiántach, tak dawnieyszich, iako swieźszych, także y o pieniądżach *ab A. 1648.* ná repáracyą y potrzeby tey fortece od Rzeczyposp. iákimkolwiek sposobem ordynowanych, ná co, y przez kogo wydáne są, y ieżeli przykimkolwiek tych pieniędzy co zostało áby *inquirant*, y liczby przesłucháli. *A. 1662. fol. 25. tit. Ordynacya præsidij Kámienieckiego.*

Rotmistrze Kámienieccy, Mieszczan y Przedmieszczan, według dawnego Práwa, do szeregów nigdy w pisować nie máią, *sub pena mille marcarum, in Iudicio Tribunalitio, ad instantiam cuiusvis, ex registro militari, vindicanda. Ibid.*

A żeby się *in Præsidio* tántej fortecy, iednym ludziom nie przykrzyłá práca, postanowiono, isz tam Chorągwie nie dłuzej nád rok ieden zostawáć máią, ále záwsze insze, tak wiele co rok, y tak długo, iako Rzeczyposp. *requireret necessitas*, pod Commendę Stárosty támecznego powinne być ordynowane tak, iako y piechoty ná

tymże *præsidium* zostające. Konni jednak nie w Mieście, ale *extra mœnia*, w lecie obozy w polu, a w zimie consistentie swoje tam, gdzie Hetman Koronny pokaze, odprawować, y na wszystkie tey fortece *pericula*, za sprawą tegoż Stárosty támeznego pilne oko mieć mają. *Ibid.*

Tamże, stosując się do Constitutiei A. 1655. na *Præsidium* koni dwieście y Rotmistrzow dwu w Woiewodztwie Podolskim dobrze ośiádłych ordynowano, ktorzy *sine præiudicio* támezonych, Mieszczan, y Obywátelow Woiewodz: támeznego, na tey fortecy pospołu z piechotami dawnemi, pod Commendą Stárosty Kámienieckiego, zostawać mają. Przy tym Commissarzow do rewidowania repáracyey tey tam fortecy, y inquirowania, iáki na to koszt łożony, náznáczono. A. 1667. fol. 18. tit. *Præsidium* konne. Tamże Commissarze náznáczeni, dla informacyey o wydatkach przeszłych, na repáracyą teyże fortece, to iest, co kosztem IMP. niegdy Stánisláwá Potockiego Woiewody Krákowskiego Hetmána W. Koron. a co za dispositiá Commissiei Kámienieckiey, z podatkow Woiewodztwa Podolskiego, iest repároвано. *Ibid.*

Zapłatá Drágániei Stárosty Kámienieckiego *in præsidio* tamże będącey. v. tit. Zapłatá.

Buntownikow áby znoszono w Woiewodztwie Podolskim. v. t. Woiewodztwo Podolskie.

Piechoćie na fortecy támeżney zostającey *æqualitèr* wszystkiey zóld ma dochodzić z Skárbu Koronnego, deklarowano. *Confederat. general. Varſa-v. sub Interregno. A. 1668. f. 22. §. Zá powszechną.*

Tegoż Miastá, także Baru, Biaſey cerkwie, Krákowá, Lubowniey, y Lwowá, opátrenie. *vide. w Exorbitancyach na Electiei Krolis IM. Michala. A. 1669. tit. Opátrenie fortec Vkrainnych.*

W tymże Kámienicu jurisdicciá religiei Greckiey, do jurisdicciey Polskiey, a Ormianow pod jurisdicciá Grecká zostających, Religiey Ormiánskiey y jurisdicciey inkorporowano. A. 1670 fol. 25. t. Miásto pográniczne.

Tamże żołnierze Rzeczypoſp. *in præsidio* zostający, áby się gospodáni od Burmistrzá y Magistratu náznáczonemi (trzydniowych nie wyciągáiąc chlebow) kontentowali, postanowiono. *Ibidem.*

Czopowe támeznego Miastá na *præsidium* náznáczono. *Ibid.*

Tofz Miásto, podług Przywileiu onemu dánego, do wszelkiego porządku, praw y wolności Miastá Lwowá, inkorporowano. *Ibid.*

Piechoćie támeżney, zóldu do trzech zło. ieden złoty na miesiąc postápio no suknem plácić. A. 1635. f. 30. t. Piechotá.

Pieniędzy y rynſztunkow od IM. X. Rozrazewskiego Biskupa Kuiańskiego na Kámieniec legowáných, Instigator Koronny *ex de-*
lacione

latione Stároſty Kámienieckiego, ná Trybunale, u Swietckich *inter causas fiſci*, á u Duchownych, *inter causas ſpirituales*, ma dochodzić. A. 1609. fol. 899. tit. *Legatum*.

Tęmuſz Miáſtu, po ſzelagu bráć od koniá nád dawne Moſtowe, pozwolono. A. 1613. fol. 15. tit. Moſtowe Kámienieckie.

O żydách. *vide tit. Żydzi*.

O Armáćie y prowianćie Kámienieckim *v. tit. Armátá tit. Prowiány* :

Mieſzczánom Kámieńcá Mázowieckiego áby moſt ná bugu, według Przywileiow ſwych, bez wſzelkiej odwłoki reſtaurowáli, kazano, *ſub pæna centum marcarum Pólonicalium*, ná Trybunale, *ad instantiam cuiusvis, toties quoties repetenda*. A furmáni po puſgroſzku od koniá pláćić im moſtowe, wedle pomienionych Przywileiow, máią. A. 1616. fol. 19. tit. Moſt pod Kámieńcem.

Kámieniec
Mázowiecki.

Miáſtu Kámieńcowi Litewſkiemu wolnoſć od podatkow: A. 1661. *vide*. Miáſto Szereszow.

Kámieniec
Litewſki.

Miáſtu Káźimierzowi przy Krákwie, ná popráwę murow, y inſze potrzeby iego znaczne publiczne, odpuſzczono ſzos do czterech exákcyi po ſobie idących, ieſliby kiedy poſtánowione były, począwſzy od exákcey z teráźnieyſzego Seymu: tákże y czopowe. A. 1589. fol. 533. tit. Odpuſzczenie ſzoſu Káźimierzánom.

Káźimierz
przy Krá-
kowie.

Tęmuſz moſtowe, nád ſtáre cło, puſ groſzá od koniá káźdego y od bydłá rogátého, y od káźdego innego bydłéciá wielkiego, od tych wſzytkich, ktorzy ná ſkład Krákowski, ábo przez moſt Káźimierski, przez Krákw przeiezdzać będą, podwyżſzono y Przywiley ná to dano. *Ibid*.

Tęmuſz myto po złotemu od káźdego ſtátku Kupieckiego, ná popráwę brzegow wiſlnych, pozwolono : o czym *fuſtus* Przywiley Krolá Stephána ná Seymie im dány w ſobie ma. A. 1598. fol. 706. tit. Oprawá Miáſtá Káźimierzá.

A moſt Mieſzczanie tárnże budować máią, *ſub pæna mille marcarum, ad inſtántiam Inſtigatoriſ, poſt Curiam vindicanda*. A. 1601. fol. 751. tit. Moſt Káźimierski u Krákowá.

Toſz od ſtánowiſk y ſtácyi żołnierskich *in perpetuum* uwolniono, *cum interpoſitione pæne infamiae in contra venientes*, w Grodźie Krákowski, *ſine appellatione, decernenda*. A. 1635. fol. 40. tit. Wolnoſć od ſtánowiſk żołnierskich.

Reáſumowano to po tym, y Miáſto przy teyże wolnoſci, *in toto* záchowano. A. 1677. f. 15. t. Approbácyá Praw.

Tegoſz Miáſtá Rzemieſlnikow, iáko y Krákowski, ná przeſzłym Seymie, od plácenia duple poborowey, ták *pro præteritis*, iáko y *in futurum* uwolniono. A. 1659. fol. 33. tit. Commiſſia do fortiſicátiey Krákowá.

Tárnże wſzytkim, ktorzyby ná puſtych plácách budować ſię chćie-

li, wolności od wszelákich podatkw Rzeczyposp. do lat trzech pozwolono. Ci iednak ktorzy *ad determinationem* Seymu tego w Mieście niezkáiąc otrzymáli się, podatki iákie uchwalone będą ná potym oddawać do Skárbu Rzeczyposp. przez Vrzád táeczny powinni będą. *Ibid.*

Co sluzý tákże Stradomiowi, Podbrzeźiowi, y innym przyległościom. *Ibid.*

Támże dobr nábywáć, y nábytych żadnemi dispositiámi, donátiámi, venditiámi, successiámi, *à iure, Iurisdictione, & oneribus Reipub. & Civitatis avellere*, ták iáko y w Krákovie, nie godzi się. *A. 1658. fol. 32. tit. Miásto Krákov.*

Támże uspokoiáiąc differencye, wzglédem plácenia podatkw publicznych, między Duchownemi y Miástem, *occasione Constitutionis novellæ. 1655.* záchodzące, deklarowano. *vide Krákov infra.*

Tęmusz wolności, y wszystkie *in genere Privilegia à locatione*, od Krolow Polskich nadáne, *in toto* approbowano. *A. 1677. fol. 15. tit. Approbácyá Praw.*

Tęmusz Czopowe pozwolono *in supplementum* podatku zátrzymánego. *vide. Krákov. A. 1678.*

Tegoż Miásta Libertácyá. *A. 1652. vide. Krákov.*

Kázimierz
dolny.

Miástu Kázimierzowi dolnemu móstowe od koniá káždego Przekupnia po pułgroszku podwyższono. *A. 1601. f. 751. tit. Podwyższenie clá Kázimierzowi.*

Támże pozwolono ludziom *cuiuscunq; Nationis* w Koronie Polskiej zostáiącym, to iest, Ormiánom, Grákom, y Zydóm, ták tym co tám zostáią, iáko y tym, ktorzy *de novo* budowáć się będą mogli, ośiadáć Kámienice y domy, ták w rynku, iáko y w ulicách, y ná plácách budowáć się, one kupuiąc: tákże hándle winá, y inne wszelákie prowadzić; piwá, miody, robić y szynkowáć, piekárstwem się báwić: *salvis oneribus Reip.* y Dzierzawcy Miásta. *A. 1677. f. 28. tit. Miásto Kázimierz;*

Declaratur, isz te liquory, zápláciwszy Dzierzawcy podatki, y beczkowe, tákże y winá; szynkowáć, y piekárstwem się báwić wolno. *A. 1678. fol. 28. tit. Reassumptio Constitutiei.*

Kcyna.

Miaścyczkowi Kcynie mytá pozwolenie. *vide. Miaścyczko Vszcie.*

Kieydány.

Miástu Kieydanóm, Práwo Máýdeburskie, od Krolow Polskich nadáne, *in omnibus punctis, clausulis, conditionibus, libertatibus, & continentijs, salvo in omnibus publico exercitio Sanctæ Romanæ Catholicæ Ecclesiæ*, ták w Mieście, iáko y po Przedmieściach, wiecznemí czasy confirmowano. *A. 1661. fol. 31. t. Approbácyá Przywileiow Miástu Kieydanóm.*

Kiów.

Mieszczánie Kijowscy budowánia Zamku tátecznego pomagać máją. *A. 1607. fol. 832. tit. O budowáníu Zamkow.*

Ale to z nich zniešiono, przy Práwach y Przywileiách, ktore im nádá-

nádáne są, zostawuiąc ich. Przy tym im tecz Prává y Przywileje wiecznie potwierdzono. *A. 1611. f. 22. t. Mieszczanie Kijowscy.* Znowu im Prává y Przywileje, *in toto*, wiecznemi czasy, approbowano, y że w wątpliwosc żadną przywodzone być nie mają, deklarowano. *A. 1616. fol. 35. tit. Potwierdzenie Praw.*

O tymże. *A. 1633. fol. 58. tit. Libertácia Miasta Kiiowá.*

Iusz nie tam, Woysku Zaporowskiemu, ale w Kaniowie, od tego czasu, płacono być ma. *Ibidem.*

Tofz Miasto, od wszelkich celi y myt, y spławu wodnego w W.X. Lit. nowo podwyższonego uwolniono. *Ibid.*

Tofz z Przedmieściami, przykładem infzych Miast głównych, od stanowisk wszelakich y stacyi żołnierskich, y Kozackich, wiecznemi czasy, uwolniono. *A. 1641. fol. 26. tit. O Rokach Ziemskich Woiewodztwa Kijowskiego.*

Miastu Kleparzowi, dla szkod, pod czas oblezenia Krakowá, podjętych, y dla stateczney wiernosci, izos cały, do czterech exakcyi, y czopowe iedno od wszelakich liquorow darowano y odpuszczono. *A. 1589. fol. 533. tit. Szos y czopowe Klepárskie.*

Kleparz.

Tofz od podwod y podatkow, do czterech lat uwolniono. *A. 1633. fol. 58. tit. Miasto Kleparz.*

Temusz, aby względem zacczęcia municyey kosztem iego własnym, żadnego impedimentu tamieczni nie mieli Mieszczanie, warowano. *A. 1652. fol. 18. tit. Miasto Krakow.*

Temusz, iako Krakowu y Kazimierzowi, *in supplementum* podatku zatrzymanego, to iest, pułtora pogłownego *circiter*, czopowe *ad instar* czopowego Woiewodztwa, *ad decursum biennij* pozwolono. *A. 1678. fol. 15. tit. Miasto Krakow.*

Tofz od stanowisk żołnierskich y stacyi wiecznemi czasy, uwolniono, *cum interpositione penae Infamiae in contravenientes.* O co forum w Grodzie Krakowskim *sine appellatione.* *A. 1635. f. 40. tit. Wolność od stanowisk żołnierskich.*

Kobyła gorá, *vide.* Freysztad,

Kobyłagorá.

W Kobylinie iarmárki. *cv. tit. Iarmárki.*

Kobylin.

Miastu Kołomyicy wybierania sztukowego pozwolono. *A. 1654. fol. 17. tit. Praesidium Miasta Lwowá.*

Kołomyia.

Miastu Kopyłowi libertácia, *cv.* Sluck.

Kopył.

Miastu Korczynowi przez ogień zniszczonemu, Libertácia do roku prolongowano. *A. 1611. fol. 26. tit. Nowe Miasto Korczyn.*

Korczyn.

Temusz cło mostowe podwyższono od konia y wołow Kupieckich po pułtoraku, według Przywileiu ná to mu służącego. A ten podatek, na samę poprawę mostow y grobel obracać się ma, *sub amissione* onego: *sal-vis libertatibus Nobilitatis ac spiritualium.* *A. 1647. fol. 12. tit. Aukcyja mostowego.*

Mieszczanie Korzuńscy, Czechryńscy, Stoblowscy, Dánielowscy,

Korzuń.

w Kijowskim Woiewodztwie: á w Podolskim, Mieszczanie y Boiárowie wszyscy, Stárostom *subesse* máia, y słuźbę odpráwiáć, pod karaniem frogim y utráceniem praw y wolności fwych. *A. 1607. fol. 848. tit. O sweywoli Vkráinney.*

Kościan.

Miásta Kościana wolność. *v. Wschowá.*

Kostrzyn.

Miastecz: Kostrzynowi, y wsiom do niego należącym, Práwa y Przywileie *in toto* approbowano. *A. 1667. f. 40. t. Approbácyá Praw.*

Kowno.

W Kownie Plátnerze być powinni, aby zbroie y szyfzaki robili; dla ktorych Słofarnia, y mieszkanie Mieszczanie zbudowác, y onych z prowentow mieyskich opátrzyć máia. *A. 1613. fol. 41. tit. O Plátnerzach w Miástach Naszych.*

Támże dla Obywátelów W.X.Lit. skład zboża, y co się im w domu rodzi, y towarów wszelákich Kupieckich, z wárunkiem tym, áby ich daley nie prowadzono. *A. 1647. f. 15. t. Skład w Kownie. Ktorey Constitucyey, sami tylko kupcy podlegáć máia. Ibid.*

Tofz Miásto, dla pogorzenia, od wszelkich *in genere* podatkw publicznych y stánowisk żołnierskich, do lat czterech uwolniono. *A. 1654. fol. 36. tit. Pewne Miásta pogorzále.*

Tofz znowu, po rekuperowaniu onego z rąk nieprzyacielskich, od wszelákich podatkw publicznych (wyiáwszy *contributionem personalem* ná tym Seynnie uchwaloną, y wszystkie cía, Krolewskie y Rzeczyposp.) do lat dziesiáci: tudzież od stánowisk, stácyi, wydawania chlebá, przechodów żołnierskich, podług dawnych Praw, y Przywileiów, temu Miástu nádanych, *ex quo* Komorá główna cef Krolewskich tam záfozóna, wiecznemi czasy, libertowana. *A. 1662. fol. 24. tit. Libertácyá Miásta Kowná.*

Skład w Mieście Kownie, dla ludzi kupieckich *approbatur*. Ktory, także y drogę ze Zmudzi do Prus, *non derogando* w tym dawnemu zwyczáiw, Comissarze sporzázdić máia. *A. 1581. f. 381. t. O drogách.*

Niestało się temu dosyć: insi Commissarze náznáczeni. *A. 1598. fol. 697. tit. Około drog.*

Y znowu insi. *A. 1601. fol. 862. tit. O drogách.*

W Kozminie iármárki *v. tit. Iármárki.*

Kozmin.

Krakow.

Miásta Krakowá składy approbowano, takim sposobem, áby káždy Kupiec Cudzozienski towáry swoje składał w Krakowie; á miedzi áby żaden Kupiec, y Przekupień nie przedawał nikomu obcemu, tylko Mieszczanom Krakowskim. *A. 1565. fol. 108. tit. Mieszczanie Krakowscy.*

Item żaden Kupiec z Krakowá wyiezdzić nie ma, poki nie przeda towarów. *Ibidem.*

Item żaden Kupiec z Węgier y z Sácá, y z inszych Krolestw, nie powinien do Toruniá z miedziá ábo infzem towárem iácháć mianowszy Krakow. *Ibid.*

Z Prus, á mianowicie z Toruniá, towárow przywiezionych nie wol-

wolno daley prowadzić: ale w Krákovie one składać y sprzedawać powinno. *Ibid.* §. Cisz Mieszczanie.

Kupcy Cudzoziemscy nie powinni z sobą w Krákovie händlerować, ale towar swoy Mieszczanom Krákovskimi, albo ktorynikolwiek Obywátelom Państw Koronnych sprzedawać máią. *Ibid.* fol. 109. tit. Cisz Mieszczanie.

Płotná włzelákiego z kádkolwiek przywieżionego, á miánowicie płotná Golcz, nie wolno, tylko ná wielki łokiec, w Krákovie sprzedawać, okrom płotná czarnego, ktore ná máły łokiec, *sub penis in Privilegio Casimiri Regis, de A. 1354. descriptis* sprzedawáne być ma. *Ibid.*

Kupcow Cudzoziemskich, ktorzyby okrom głównych iármárkow, w Krákovie z sobą, á nie z Mieszczány Krákovskimi händlerowali, wolno tymże Mieszczanom hánmować, áresztować, y dobrá ich Skárbowi Krolewskiemu konfiskować. *Ibid.*

Item żadnému Noremberczáninowi, albo infzemu obcemu kupcowi, nie wolno w Krákovie, okrom głównych iármárkow, towarow swych sprzedawać. *Ibid.*

Kupcy Polscy nie powinni miiąć Kráková, dokádkolwiek, á zwlászczá do Sláská, albo z Sláská z towarámi idący, ale stáremi drogami ná Krákov iezdzić máią, y tám dosyc czynić składowi. Tákkże y Kupcy z Węgier nie gdzie indzie, iedno w Krákovie, towarow swych skłád máią mieć, y támże one sprzedawać, y infze rzeczy ku potrzebie swey sprawować, *sub confiscatione omnium bonorum.* *Ibid.*

Item Soli w Báłwánách nie godzi się sprzedawać w Miasteczku Miechowie, y skłád tám być nie może, *in praejudicium* składowi Krákovskiemu. Támże áni *sal centenariatum* z Wieliczki nie ma być sprzedawána, iedno w targowe dni, pod winą w Przywileiu Krolá Kázimierzá. A. 1451. opisána. Ani w Miasteczkách, Stomnikách y Proszowicach, y w infzych Sásiedzkich, nie ma być *sal centenariatum* sprzedawána, iedno w targowe dni. *Ibid.*

Mieszczanom Krákovskimi wolno mieć w Krákovie *in perpetuum* skłád włzelákich towarow z roznych Kráin przychodzących. *Ibidem* fol. 110. tit. Cisz Mieszczanie Krákovscy.

Mieszczanom Krákovskimi w Rádzie Mieyskiej wyższego lub niższego Práwá będącymi, gdyby, podług Státutu Toruńskiego, w gwałcie iákimi, nie mogli być poiman gwałtownik, wolno dochodzić gwałtow, iako Szláchćicowi, *ex iuris qualitate* przychodzi. A. 1581. fol. 374. tit. Krákov.

Znowu témusz Miástu Constitucye wszystkie *contra Violatores securitatis publicae*, tákkże o tumultách ferowane, y Státut Toruński, *in toto* reásumowano, z tym dokłádem, á żeby się káždy *violator* y *tumultuarius* w Grodzie sprawować był powinien, *salva appellatio-*

ratione Szlachęcowi ná Trybunał, à *plebeius sine appellatione*: są z Studentami *in criminalibus Regiâ, in civilibus Rectoris Academici jurisdictione*. A. 1650. fol. 4. tit. *Securitas y Præsidium*.

Co y innym Miastom Koronnym, y W.X.Lit. *ratione* tumultow, służyć ma. *Ibid.*

Znowu temusz wszytkie Státutá y Constitucye *de tumultibus* re-
assumowano, y Commissie roku przeszłego, dla uspokojenia Mi-
asta tego *a tumultibus internis*, z Kancellariey Koronney wydane,
y to, cokolwiek ciżz Commisarzy ná teyże Commissiey postanowili,
y ieszcze postanowią, *lege perpetuâ* approbowano. A. 1661.
fol. 30. tit. *Securitas*.

Ze toż Miasto ma *prærogatiuam in ferendis, in Conventibus Nobilitatis, suffragijs*; patet z Kápturá, w Krákwie *sub Interregno*, po śmierci Krola Stephána, uchwalonego. A. 1586. fol. 404. §. A
isz tefz.

Toż w związek Konfederacyey Kápturowey przyięte. *Ibid.*

Znowu w związek y Konfederacyá Rzeczyposp. *sub Interregno*,
po abdicacy Krolá IM. Iana Kázimierzá przyięte iest. A. 1668.
fol. 21. §. Vwazaiac.

Item po śmierci Krolá IM. Michála. A. 1674. fol. 30. tit. Miasto
Stoleczne Krákw.

Toż ná wieczne czasy od podwod iest uwolnione. A. 1588. f. 487.
tit. Libertacya od podwod.

Tegoż iármárki *v. tit.* Iármárki.

Temusz szos y pobor do czterech exákcyi, iesliby kiedy *ex necessitate* Rzeczyposp. uchwalone być miały, poczáwszy od poborow ná tym Seymie uchwalonych, dárowano y odpuszczono. A. 1589. fol. 532. Odpuszczenie szosu y poboru.

Także y czopowe do dwóch exákcyi, ná poprawę murow: ktore Vrzád Mieyski, od wszelkich liquorow, wybierać y wyciągáć ma, wedle Przywileiu Piwowarow Miasta tego: zachowuiac *cognitionem* o tymże Przywileiu do Seymu. *Ibid. tit.* Odpuszczenie czopowego.

Ale że tych dwóch exákcyi, szosu, y poboru, y iednego czopowego ustąpiło Miasto; ná iniszy czas mu toż wárowano. A. 1601. fol. 749. tit. Miasto Krákw.

Ieszcze ná dalszy czas to wárowano. A. 1611. f. 28. t. Prorogacya.
Ieszcze y ná dalszy. A. 1616. fol. 19. tit. Prorogacya:

Temusz Miastu, dla poprawy drog w Krákwie, nád stáre mostowe, káždy furman Cudzoziemski z solá, y z infzeniem cięższymi rzeczami do Krákwá przyiezdziácy, od káżdego koniá, po pułgroszku, Miastu plácić powinien; także y od bydła rogátiego, kto-
by ie ná przeday do Krákwá przypędził, po pułgroszku plácić ma, zwlászczá od bydła wielkiego. A. 1589. fol. 532. tit. Podwyż-
szenie mostowego.

Temusz

Temusz cło nowe postanowiono takie, aby osoby wszelakie cudzoziemskie, od wszelkiego towaru, według oszacowania, od grzywny po pułgroszku, czasy wiecznemi, płaciły, wedle Przywileiu ná to dánego. *Ibid. f. 533. t. Cło Krákowskié.*

Temusz ná restauracyą Ratuszá, od towaru wszelakiego, według oszacowania, od grzywny po groszu, inkluduiąc, w ten grosz, pułgroszá, *per Constitutionem A. 1589. nádane, do Seymu sześć niedzielnego brąc pozwolono. A. 1633. f. 58. t. Miasto Krákow.*

Z czego Mieszczanie ráchowác się powinni: *Ibid.*

Do lat dwu ten podatek prolongowano. *A. 1635. fol. 44. tit. Prolongacya.*

Y znówu pułgroszkow wybieranie, do lat dwu, ná restauracyą y poprawę murów prorogowano. *A. 1641. f. 23. t. Miasto Krákow.*

Temusz cło od wszelakich towarów cudzoziemskich także od koni y wozów należące, podług dawnych praw, ná poprawę drog, y infze iego potrzeby, do lat dwóch, *in duplo*, iáko teraz *currit*, podwyższono. *A. 1678. fol. 15. tit. Miasto Krákow.*

Tosż aby zá wolą Krolewską, y zdaniem Hetmána Koronnego, y ludzmi, y rzeczánii do obrony należącemi, przez Prowizory, którzy wojennemi potrzebámi záwiádowác máią, opátrzone było, postanowiono, nie deroguiąc *in posterum* Prawu o opátrówaniu Zamków. *A. 1590. fol. 568. Opátrzenie Krákowa y Lubowle.*

Ale to zniesiono, *cessante periculo* od Turków. *A. 1591. fol. 618. tit. Zniesienie niektorych Constitucyi.*

Temusz ná oprawę Miastá, y inne potrzeby, od áchtelá piwá od Kárczmarzów Kráwowskich, grosz wybierác, wiecznemi czasy, pozwolono. Z czego, iáko y z infzych prowentów, wedle Constitucyi, y zwyczajú dawnego, liczbę czynić powinno. *A. 1601. fol. 749. tit. Miasto Krákow.*

Ná wisle, cła od Mieszczan Kráwowskich, od żadnych towarów, ktore z Śląská do Korony prowadzą, áni od ryb, żywności, áni od drzewá, ná oprawianie drog y budowanie Miastá, nád Práwá ich dawne, Szláchtá, wiecznemi czasy, brąc nie máią, *sub pena, in Constitutione de extorto iniuste teloneo, sancita.* Wyiáwfszy tylko wodne dziesięćiny, ná Wielkie Rzády, Skárbowi Krolewskiemu, y Stárostwu Kráwowskiemu słuzące, ktore płácić powinni. *Ibidem.*

Z strony Indukt, Mieszczanie y Kupcy Kráwowscy, do decifey Krolewskiej zostáwieni. *A. 1609. fol. 902. tit. Sklády Koronne.*

Y znówu. *A. 1613. f. 9. tit. Potwierdzenie.*

W tymże Mieście, Fortki prywatne wfszytkie, *tám apud Spirituales, quám seculares*, do sześci niedziel (wyiáwfszy dwie dawne uprzywileiowane Xdza Dębińskiego, y Skárfzewskiego, *ad vitam illorum*) zámurowác, y aby wiecey ich czynić nie wazono się, *sub*

pena

pæna mille marcarum, ná Trybunale, od Swietckich, *inter causas officij*, á od Duchownych, *inter causas compositi Iudicij*, *ad instantiam officij Castrensis, siue Civilis, repetenda*. A. 1611. fol. 27. tit. O znieścieniu fortek prywatnych w Krákovie.

Znowu Fortki y Bramy, ktore prywatni, tak Duchownego, iáko y Swietckiego Stanu ludzie, dla swey prywatney wygody, w murách Krákovskich porobili, iáko *securitati publicæ* szkodliwe znieściono, y one áby káždy, pod winą tyfiacá grzywien, *juxta Constitutionem* 1611. (*quæ infra est*) wyrázoná, *in spatio sex septimanarum, á data præsentium, computandarum*, zámurować kazał, postanowiono, *non obstantibus quibusvis Privilegijs*. Oco *Forum, in casu contraventionis*, Swietckim *inter causas Officij*, á Duchownym, *inter causas mixti fori*, w Trybunale Koronnym, *ad cuiusvis instantiam* náznáczono: také áby żaden *cuiuscunq. status & conditionis*, budynkow do murow mieyskich (żeby wolne tychże murow *ab intra* było obeście, y municyey prowadzenie) nie przyśtawiał, zakazano: Wyiáwży Kámiénice Wieleb Kápituły Krákovskiej, ná Kánoniczey ulicy, leżące. A. 1661. f. 30. t. *Securitas* Miásta Kráková.

Reassumuntur in toto obiedwie Constitucye o fortkách y bramách *et Confederat. General. Wársaw*. A. 1668. fol. 21. §. Vwazájąc.

Do przesłuchánia liczby Mieszczan Krákovskich z prowentow Miásta Kráková, osoby pewne, przy Woiewodzie, y Stároście Krákovskim, náznáczonę. A. 1611. fol. 31. tit. Liczbá Mieszczan Krákovskich.

Znowu téż osoby deputowáne, zá ktorych innotescencyá, iesli by Mieszczanie nie stáneli; *forum* im, wedle stárych Praw, náznáczono. A. 1613. fol. 9. tit. Liczbá Mieszczan Krákovskich.

Tegofz Miásta Przywileie zdawná od Xiázát y Krolow Polskich nádane ápprobowano. *Ibid. tit.* Potwierdzenie.

Tęmusz Woytoostwo Krákovskie, czásy wiecznemi, inkorporowano: *non derogando iuribus Magnæ Procurationis*. A. 1616. f. 17. tit. Incorporácia Woytoostwa.

Tofz rzeczám do obrony należacemi opátrzyć obiecáno. A. 1620. f. 14. Iáko miales *supra*.

Pod czás odiáchánia Senatorów, y Stárofty Krákovskiego, ná Pospolite ruszenie, IM. X. Marcin Szyfzkowski Biskup Krákowski, przy Krákovie, *propter securitatem* onego rezydował, y z chęci swey y miłosci ku Oyczyźnie, czterytá Piechoty, y konnych sto zbroynnych, chował: z ktorym Wielkorządca, y Vrzędy, Grodzki y Mieyski, znosić się powinni byli. A. 1621. fol. 11. §. Także téż isz.

Tęmusz Miástu *Præsidium* dostáteczne z Woysk ná tym Seymie uchwalonych obmyślić obiecáno. A. 1650. fol. 4. tit. *Securitas y Præsidium*. Zno-

Znowu ie *pro exigentia temporis & necessitatis, sufficienti praesidio* z ludzi służebnych opatrzyć, y *omnem securitatem* onęmusz *praestandam* postanowiono. A. 1652. fol. 18. tit. Miasto Krakow.

Tofz aby całej Rzeczyposp: kosztami *praesidium* miało, postanowiono, &c. A. 1658. f. 35. t. Fortece Rzeczyposp.

Co także służy Miastom, Warszawie, Poznaniowi, Lwowu, Kamieńcowi, Lubowli. *Ibidem*:

Reassumowano tę *Constitutia in toto* Miastu Lubowli, y wedle dawnego Prawa, płacą, na sto dwadzieścia ludzi, z quarty Koronney naznaczono. A. 1670. fol. 25. tit. *Praesidium* Lubowle.

Znowu Krakow, Lubownia, Lwow &c. opatrzone w. Miasto Kamieniec Podolski.

Tofz od stanowisk y stacyi, z całą *Iurisdictia* iego, y przyległościami: także Kazimierz, Stradom, Kleparz, wiecznie uwolniono, *cum interpositione paene infamiae in contravenientes Legi praesenti. Forum* Grod Krakowski, *sine appellatione*. A. 1635. fol. 40. tit. Wolność od stanowisk.

Tegofz Rzemieslnikom, od płacenia duple poborowey, Vniwersalem A. 29. opisaney, tak *pro praeteritis*, iako y *in futurum* uwolniono, y onę, przychylając się do Dekretu Seymowego A. 1631. zniesiono, y wszelakie *condemnati in quo-vis Iudicio & officio Regni*, względem teyże duple, otrzymane z kassowano. A. 1658. fol. 32. tit. Miasto Krakow.

Co służy także Kazimierzowi, Stradomiowi, Bieczowi. *Ibid.*

Tamże trzymający dobrą *iuri Civili Cracovien.* podległe, nie będąc Szlachcicami, ani Mieszczanami; przed wyzściem pulroka, powinni *ius Civitatis* przyjąć, y zatrzymane podatki, y *onera Civitatis* płacić, pod straceniem Dobr owych, połowice do delatora, który ma być Szlachcic *ex Palatinatu Cracovienfi*, a drugiey połowice *ad aerarium Civitatis Cracovien.* O co *forum* na Ratuszu Krakowskim: a gdzieby *questio incideret nobilitatis*; to do Trybunału Lubelskiego, lub Piotrkowskiego, *inter Causas fisci* należeć ma. A. 1635. fol. 39. tit. Miasto Krakow.

W tymże, y na Przedmiesściach iego, dobr nabywać, y nabytych żadnemi *dispositiis*, donacyami, *venditiis*, *successiis*, a *Iure, Iurisdictione, & oneribus Reipub. & Civitatis avellere* nikomu nie wolno. *Ibid.*

Tęmusz *Constitutia* A. 1655. o placach (vide supra Kościoły) deklarowano, iż tylko place, grunty, y domy, w Kościoły, Klasztory, szpitale, y *Residentie* Kapłańskie, zdawná weszłe, mają być od podatkow publicznych wolne, na których, *circa fundationem sui* zaślady; *salva solutione ex noviter accessis & acquisitis bonis* po Erektach. Co IM.X. Biskup Krakowski uspokoić ma. A. 1655. fol. 32. tit. O tych placach.

Co także ma służyć Kázimierzowi, y Stradoniowi, okrom płáce-
nia duple od Rzemieslnikow. *Ibid.*

Tegofz y Przedmieściow iego Obywátelom, ktorzy się ná placách
swoich, dla fortificátiey Kráková budować nie mogli, infze płáce
wymierzać zlecono Commissarzom. *v. tit. Commissarze.*

Tofz z swoiemi Miáštami przyległemi, y Przedmieściami, przy
dawnych Libertácyách, y Constitucyách záchowano, y od stáno-
wisk, y stácyi stánowych wszelákich, wolne deklárowano. *A. 1652.
fol. 12. tit. §. A Miásta.*

Tęmusz wszystkie Práwa, wolności, y Przywilcie, od Xiążąt y Kro-
low Polskich, iáko y Szkole Stzeleckiey *alias* Rycerskiey, w tym-
że Mieście, od Krolow, Władysława Czwartego, y Iana Kázimie-
rza nádane, approbowano. *A. 1676. f. 47. t. Approbatio Iurium.*

Tegofz Miásta Mieszczan dobrá Ziemskie, przy dawnych Prá-
wach záchowano, y od wszelkich, ássignacyi y exakcyi Zołnier-
skich uwolniono, *sub nullitate* takich ássignacyi, y pod surowemi
winami w Práwie opisanemi *in contravenientes*. O co *forum* w
Trybunale Koronnym *inter causas militares*. *A. 1677. fol. 22. tit.
Immunitas Praw.*

W tymże Mieście, osoby wszelkie, ná gruntách Mieyskiey iuris-
ctiey zdawná podległych mieszkájące, y rzemiosła, hándle, szyn-
ki, pożywienia swoie prowadzące, wszelákie *onem Reipub: & Ci-
vitatie* zárownie, iáko y wszyscy Mieszczańie, nie zaslániájąc się
quo-viz titulo názwaniami, przeciwko Práwom Miásta tego, *etiam
novissime* otrzymánemi libertácyami, ponosić, y z rzemiosł,
hándlow, Osob, y gruntow swoich, *coram Iurisdictione Ci-vili re-
spondere* powinni. *Ibid.*

Tęmusz Miástu, *in supplementum* podatku zátrzymánego, czopo-
we *ad instar* czopowego Woiewodztwa, *ad decursum biennij* po-
zwolono &c. *A. 1678. fol. 15. tit. Miásto Krákov.*

Co także służy Miástu Kázimierzowi, y Zydom, także Kleparzo-
wi, Wesołey, y innym przyległosciom. *Ibid.*

Tegofz Mágistratowi Przywilej *super liberam electionem Consu-
lum & Presidentum* recenter *die trigesima Mensis Decembris* *A.
1677. a moderno Serenissimo Rege Ioanne Tertio collatum, in cuius
usu & possessione iam existit*, approbowano. *Ibid. fol. 19. tit. Po-
twierdzenie.*

Tęmusz cło od wszelákich towárow cudzoziemskich, koni, y wo-
zow, ná poprawę drog, *in duplo*, iáko teraz *currit* podwyższono,
do dwu lat. *A. 1678. fol. 15. tit. Miásto Krákov.*

Prorogowano to do lat czterech oboie y czopowe drugie, *ad in-
star* czopowego Woiewodztwa Krákovskiego, w Mieście, y po
Iurisdikcyey iego, y cło *in duplo* od koni y wozow tylko cudzo-
ziemskich, ná naprawę drog. *A. 1683. fol. 18. tit. Miásto Krákov.*

Támże

Támże szynkow wszelákich, w Klasztorách, y poświętnych domách, także hándlow *cuiuscunq; generis* towarów, y officyn rzemieślniczych, *cum præiudicio* ubogich ludzi, zágeśczoney zákazano. Czego w Zakonách y Klasztorách, także domách poświętnych, *brachium spirituale*; á zaś w Kámienicách, domách, tak w Mieście, iáko y ná Przedmieściach, będących, Vrzád Grodzki Krákowski przestrzegác, y áby to Práwo *in executione* było, dopomagác powinni będą. Względem wolności od noclegów żołnierskich y stánowisk, y hybern Przedmieść Krázkowskich, Constitucyá A. 1635. reásumowano. Ktora Constitucyá, y Kázimierzowi, Kleparzowi, Stradoniui, Wesołey, y Zydom w Mieście ich służyć má, *in omnibus, ut supra* Miástu Krákwu. *Ibid.*

Tęmusz Miástu, sumnę pewnym Chorągwiom, pod czas wojny Szwedzkiey dáną, w podatkách przyiąć deklárowano *vide tit. Summy.*

Tofz przy práwach y Constitucyey A. 1621. względem pospolitego ruszenia, w cále zachowano. w Conf: gen: Wárf: A. 1668. f. 21.

Tofz przy práwach y prærogátywách zachowác deklárowano, *ad præsidium Ciuitatis sumptibus ultra beneplacitum* ich *non obligando.* *Confederat: General: Varsau.* A. 1674. fol. 30. tit. Miásto Stołeczne Krákw.

Miásto Krasnystaw, Przywilej, ná skłád soli pokazáło, *ad beneplacitum Regis.* A. 1565. fol. 113. tit. Miásto Krasnostaw. Krasnystaw

Tofz od Podwod piéniecznych, y dáwania koni podwodnych, do lat dziesięciá uwolniono. A. 1589. fol. 534. tit. Krasnystaw.

Tęmusz Przywileie nádáne, ná palenie y szynkowanie gorzáłki, y ná skłád miodow przásnych, y inszych towarów, ktore z Wołynia y Podola ku Lublinowi y Kázimierzowi wożą, wiecznemi czasy potwierdzono. A. 1611. fol. 21. tit. Miásto Krasnystaw.

Tęmusz od podatkow publicznych, y ciężarow wszelákich, dla pogorzenia y zniszczenia, wolność do lat dwu zupełnych, po expirowaniu wolności pierwszej dano. A. 1616. fol. 33. tit. Miásto Krasnystaw.

Miástu Krosnu inkorporacyá Woytostwa támeicznego, do przyszłego Seynu odłożono. A. 1589. fol. 534. tit. Inkorporacyá Woytostwa w Krośnie. Krosno.

Incorporatur pomienione Woytostwo, zwałunkiem służby wojenney, y liczby, przed Stárością, *iuxta Constit.* A. 1562. czynienia. A. 1598. fol. 700. tit. Inkorporacyá Woytostwa.

Tofz Miásto, y osoby ná Vrzędziech, tak Rádzieckim, iáko y Przysiężniczymi będące porównano z drugimi Miast głównych Koronnych Mágistratami, w dochodzeniu krzywd gwałtownych, wedle Constitucyey A. 1581. Miástu Krákwu należącey. A. 1589. fol. 534. tit. Inkorporacyá Woytostwa.

Tofz przy Prawách ięmu służących zachowuiąc, *Commissia in A.* 1671. *vigore* Constitutiey Seymowey (*v. tit. Commissie*) odpráwioną ápprobowano, y żeby *Officium Castrense Sanocense* do exekucyey Dekretá tey Commissiey przywiodło, zlecono. Inſze zaś Proceſia y Dekretá *extra forum* ná Mieſzczánách otrzymáne z káſſowano, y wolny rekurs káżdemu *iniuriam prætendenti* do Sądow Krolewſkich Zadwornych zoſtáwiono. *A.* 1677. *fol.* 29 *tit. Securitas*.

Tofz w oddawániu hyberny, przy dekláracyey dawney zachowano; y Prawá wſzytkie, ták *ratione* ſkładu, iáko y *ratione* podwod, onęmu ſłużące reáſſumowano y ápprobowano. *Ibid.*

Kryczew. Tegoſz Miáſtá z winámi z Węgier núiić nie wolno. *v. tit. wino.* Miáſto Kryczew, od podatkow Rzeczypoſp. do lat ſzeſći uwolniono, pod ktorą wolność cłá Krolewſkie y Rzeczypoſp. podpadáć nie máią. *A.* 1649. *fol.* 44. *tit.* Száfunek.

Tofz od podatkow Rzeczypoſp. wſzelákich, y ciężarow żołnierskich, *citra derogationem* cłom y mytom Krolewſkim, y Rzeczypoſp. do lat ſzeſći uwolniono. *A.* 1652. *fol.* 27. *t.* Libertácyá. Znowu do lat czterech, *excepto* cef y myt, tákże czopowego &c. *A.* 1661. *fol.* 30. *tit.* Miáſto Kryczew.

Mieſzczan Kryczewſkich *commercii* oſobliwie *viſtualium* wſzelákich, w Mieſćie Mſciſławiu *libera, ſine ulla præpeditioe* od Mieſzczan Mſciſławſkich, być máią, *ſub pena* itá kop. *A.* 1677. *fol.* 20. *tit.* Sady pográniczne.

Krzemieniec. *De fundis regalibus & hereditarijs*, w Mieſćie Krzemiencu. *vide tit.* Rozgrániczenie Woiewodztwá Wołyn.

Krzepice. W Krzepicách iármárki. *v. tit.* Iármárki.

Krzychow. Miáſtu Krzychowu libertátia od podatkow y wſzelkich exáctiy, do do lat czterech dáń, prorogowano. Podymne iednák, ná zapłatę Woysku, ná terážnieyſzym Seymie uchwalone wydáć powinni. *A.* 1670. *fol.* 55. *tit.* *Reſpectus* Omla.

Láchowico. Miáſto Láchowickie, y włość Láchowická, ná lat dziewięć liberto- wano, y Przywiley ná to Miáſtu tęmuſz z Káncelláryey wydány, *in toto* ápprobowano. Tudzież áby P. Hetman W. W. X. Lit. po- ki trwáć będzie *hoſtilitas*, dwieſćie piechoty ná tey fortocy cho- wał, pozwołono, y oney płácą z Skárbu W. X. Lit. náznáczono. *A.* 1661. *fol.* 29. *tit.* Libertácyá Miáſtu Láchowickięmu.

Reáſſumowano tę Constitucyá do lat dziewięci, bo dotąd *ad effectum* nie przyſzłá, y Przywiley, ktory *eo nomine* z Káncelláryey wydány będzie, ápprobowano. *A.* 1678. *fol.* 17. *tit.* *Reaſſumpcio* Constitutiey.

Łanent. W Miáſteczku Łáńcućie, ſkład winny, y rybny náznáczono. *A.* 1635. *fol.* 26. *t.* Skład.

Łáſkowsk. Łáſkowská *vide* Preyſztad.

Miastu Łęczycy, Woytołstwo Łęczyckie, wiecznemi czasy, inkorporowano, zachowując w całe iako *servitij bellici*, tak y insze powinności Rzeczyposp. A. 1589. fol. 535. tit. Inkorporacya Woytołstw.

Łęczycą.

Tęmusz tymże sposobem Constitucya A. 1581. która jest uczyniona na Gwałtowniki, Miastu Krakowowi y Poznaniowi, służyć ma. A. 1609. fol. 904. tit. Wárunek Miastu Łęczyckiemu.

Miastu Łesznu Przywilej, na skład płotną y przędze, od Krolá Zygmuntá Trzeciego dany, *in toto* ápprobowano. A. 1633. fol. 47. tit. Miasto Łesno.

Łesno.
w Wielkiej
Polrze

Támże skład towarów *cuiuscunq; nominis* z Ruskiego, y W. X. Lit. Woiewodztw náznáczono &c. A. 1676. fol. 22. tit. *Indemnitas* Cel Koronnych.

Lecz zniesiono tę Constitucyá na drugim Seymie, poniewaz *in praedictum* Cel Koronnych, y Miast, Toruniá y Gniezná, *ultra publicum consensum* stánciá. *Salvis tamen iuribus depositiorum antiquis*. A. 1677. fol. 9. tit. Deklaracya.

Ná Miasieczko Łesno nowe, przy Wárszawie, Przywilej IMP. Bogusławowi Łeszyńskiemu, Podskárbiemu Koron. z Kancelláricy Koronney wydany, *in toto* ápprobowano. *Salvis iuribus & Decretis Ducatus Masoviae*. A. 1654. fol. 19. tit. Libertacya.

Łesno przy
Wárszawie

Miasto Lidę, od stánowisk, ugod, & *quocunq; titulo* miánowanych żołnierskich y pocztárskich ciężarów, z żydami, y wszytkiem iurisdicjami uwolniono. A. 1676. fol. 21. tit. Miasto.

Lidą.

W Liwie iármárki. v. tit. iármárki.

Liw.

Miastu Łomżie, pułte pláce, do których się potomkowie, ábo dziedzicy zdawná nie odzywają, conferowano, y w dispositiá Vrządu támeicznego Mieyskiego, wiecznemi czasy dano: które przedawszy, pieniądze na zbudowanie Ratuszá obrocić powinni, y z tego się Stároście támeicznemu ráchować. A. 1641. fol. 31. tit. Ápprobacya *Laudi* Ziemi Łomżyńskicy &c.

Łomżą.

Tofz od retent podwodnych *ab A: 1652. usq; ad annum praesentem inclusivè* uwolniono. A po tym simplę iedną podwodnego z dy-mow czterdziestu, w ostatniej Lustracyey opisanych, na każdy rek, *non obstantibus anterioribus Constitutionibus, sub pœnis fisci*, wydawać máją. A. 1678. fol. 39. t. Vwolnienie Miastá Łomży.

Miastu Łowiczowi, Przywileje od Krolow, Kázimierzá Wielkiego, Ludwiká, Władysławá, Kázimierzá mnieyszego, Ianá Olbráchtá, y Alexándrá, na cło tak ziemne, iako y wodne, nádáne, á przez Krole, Zygmuntá Augustá, y Stepháná, potwierdzone ápprobowano, *in quantumby iuri communi* nie derogowały; y Obywátelów Miastá tego, przy tychże wolnościách, wiecznemi czasy konferwowano. A. 1633. f. 47. t. Miasto Łowicz.

Łowicz.

W Łowiczu iármárki. v. tit. iármárki.

Lublin.

Miaſtu Lublinowi ſkład towarów wedle Przywileiu Krolá Władysława *de data* 1392. *in perpetuum* pozwolony ápprobowano: *cum hac declaratione*, iſz każdy kupiec iádac przez to Miáſto, z iákimkolwiek towarámi przyiáchwſzy, tam ſkładać teſz towary powinien przez oſm dni, á potym choćby ich tam nie przedał, wolno mu z niemi po wſzytkim Kroleſtwie iáchac. *A. 1565. fol. 114. tit.* Miáſto Lublin.

Tęmuſz *ratione* tumultow ſłużyć ma *Constitutia* *A. 1650.* iáko która ſłuży y Miáſtu Krákowu. *vide supra* Krákow.

Támże nie godzi ſię nikomu, bez liſtu Krolewskiego, ábo Hełmánow Koronnych, w bębny bić, áni chorągwi roſciágac, *sub pena capitis. A. 1611. fol. 20. tit.* Beſpieczeńſtwo Miáſta Lwowá. Támże bramy y forty, o zachodzie ſłońca máiá być zámykáne, á po zachodzie, nie máiá być nikomu otwieráne. dla tego *Conſtitucya A. 1611. & preſentis, de ſecuritate portarum & munitionum* Miáſtu Lwowu, y Wilnu ſłużacá, áby y Miáſtu Lublinowi ſłużyć, potwierdzono (*vide* Lwow y Wilno *A. 1611*) y áby od nikogo wzruſzona y gwałcona nie była, á pod władzą y opátrnością Vrzędu támečnego Mieczyſkiego zoſtawáá, wárowano, *sub penis contra uiolatores munitionum ſancitis*: bez náruſzenia zwierzchnoſci y powagi Trybunału, który ſię w tym Mieſcie odpráwuie. *A. 1620. fol. 20. tit.* Municya Miáſta Lubliná.

Tęmuſz Miáſtu, dla dałſzey poprawy y opátrzenia uſtáwicznego, nowey municyey, okopow, wałow, baſzt, murów, y bram, groſz od káżdey beczki piwá przewoźnego, przy trzech, Stároſcie támečnemu, Przywileiem od Krolá Zygmunta III. dánym w nágrode miáry młynſkiey ſłużących, wedle Przywileiu oſobnego z Káncelláryey Koronney dánego, pozwolono. Czego dozór Stároſcie támečnemu, *pro tempore*, będącemu zlecono, áby ſię to ná nic inſzego nie obraćało. *Ibid.*

Tęmuſz Woytoſtwo Lubelskie, wiecznemi czáſy, inkorporowano. *A. 1589. fol. 535. tit.* Inkorporacya Woytoſtw.

W tym Mieſcie, y po Przedmieſciách iego, áby nikt z żołnierzów, ſtánowiſk nie czynił, áni ſtácyi wybierał, *sub pena Infamiae, in perpetuum* zákazano, o co *forum* támże w Grodzie. *A. 1635. fol. 40. tit.* Wolnoſć od ſtánowiſk Zołnierskich.

Do zrewidowánia Miáſta tego, y wſzytkich Przedmieſciów iego, iáko ieſt w circumferencyey ſwoiey, áby Woiewodztwo Lubelskie ná Seymiku *Relationis* Deputaty obrało, poſtánowiono, *in eum finem*, żeby wedlug téy rewiſiey, *in poſterum* pomienione Miáſto podatki pláciło. tak iednak odpráwić ſię to ma, żeby podatkom Rzeczypoſp. publicznym *nihil* z tąd *decadat.* *A. 1654. f. 13. tit.* Deklaracya plácenia podatków.

Odpráwiona tá Rewizya: którą áby ciſz Rewizorowie, z podpiſem

sem rąk swoich, do Grodu Lubelskiego podali, y aby według oney, wszyscy *Heredes & Possessores bonorum*, y Rzemieślnicy na tych gruntach mieszkający, podatki publiczne, od odprawionej rewizyey, ktoreby kiedykolwiek od Rzeczyposp. postanowione były, tak iako pomieniona *reuisia*, na który grunt, y dwor, na każdą symple, płacić deklarowali, do Magistratu Lubelskiego, *citra quamvis depactationem*, oddawali, postanowiono. (od czego *excipiuntur* żydzi Lubelscy) a Magistrat odebrawszy od czasu odprawienia rewizyey, zupełne symple poborow, tak iako zdawna pomienione Miasto zwykło płacić, do Poborcy Woiewodztwa Lubelskiego oddawać powinien będzie. A ieżeliby kto z gruntu swego albo y dworu Magistratowi oddać nie chciał; każdy taki *forum* w Grodzie Lubelskim mieć będzie. A. 1655. fol. 17. tit. Sposob :

W tymże Mieście y na Przedmieściach iego, Kámiennice y Dwory Szlacheckie, od stanowisk deputackich uwolniono : ktorych Starostowie, y ich Vrzednicy nazywać nie mają, *sub pœna quingentarum marcarum in Iudicio Tribunalitio ex Registro officij vindicanda*. A. 1654. fol. 13. t. Deklaracya płacenia podatkow.

Tegosz fortificatya, Woiewodztwo Lubelskie na się przyięło. A Seymik na to ma być Vniwersałami Krola IM. w Lublinie zlozony, aby na nim, iakikolwiek sposob tak przysposobienia pieniędzy, iako tecz y robotniká był wynaleziony y postanowiony. ktore *laudum* takiey wagi być ma, iakoby w tey Constituticy było napisane : y sprzeciwić się mu nikt na potym nie może, *sub pœnis Fiscij, processu*, w Grodzie, *sine quauis appellatione*, albo *prosecutione causæ, per modum grauaminu*, albo iakimkolwiek infzym sposobem wymyslnym, *vindicandus*. A. 1658. f. 45. t. Fortificatia Miast.

Tosż Miasto z Przedmieściami w okoliczności iego, od hyberny żołnierskiey uwolniono, y aby od nikogo *extra forum suum proprium*, ewokowani nie byli Mieszczanie, Constitutie wszystkie, y dekretá Seymowe 1649. & 1650. *eo nomine* ferowane reasumowano. A. 1677. f. 24. t. Miasto Lublin.

Tamże osoby *cuiuscunq; status & conditionis*, na gruntach Miast tego *in circumferentia*, Dwory swoje, y Kámiennice, a w nich komornikow z wolnem prowadzeniem handlow mające, wszyscy *onera Reipub. iuxta obloquentiam Legis, ad cassam ciuilem* płacić powinni. Co się y o kupcach, ktorzy *iura Civitatis* nie przyięli, y possessyey nie mają, *à continuo* handle swoje wiodą, rozumieć ma, *non obstantibus quibusvis protectionibus & seruitorati-bus*. Ibid.

Mieszczan tamże niektorych od Káduku uwolnienie. v. tit. Káduki. Miastá Lubowli opatrzenie. v. tit. Miasto Krakow.

Lubowla

Miast-

Zuck.

Miastu Łuckowi budować Most przez rzekę Sier y Sierzec, także z drugiey strony przez głuszcę naprawić, y za sumpt, od wozow Kupieckich nałożonych, od konia po pułgroszku, a od bydła na przeday przypędzonego, po dwa biele brać pozwolono. Od czego stan Szlachecki, y ich poddani wolni być mają. A. 1598. f. 708. t. Budowanie Mostu.

Tosż opatrzyć obiecano. miałość *supra*.

Łukomierz.

Łukomierz. *vide* Biała cerkiew.

Łukow.

Łukowscy Sukiennicy. *u. tit.* Libertacya.

Lwow.

Miastu Lwowu Przywilecie na składy Soli, y inne wszelakie towary, od Krola Władysława A. 1424. y od Krolowcy Ładwigi 1387. w pomienionym Władysławowym inserowany, dane approbowano, z tym dokładem, aby Kupcy, drog inszych sobie nie wynądowali, ani gdzie indziej skład czynili. A. 1565. fol. 113. tit. Miasto Lwowskie.

Telonea autem & tributa omnia & singula post mortem Casimiri Regis indebite & iniuste per quempiam statuta omnino & totaliter deponantur. Ibid.

Znowu te składy od Krola Kazimierza *in* A. 1460. potwierdzone, *cum hac declaratione*, iż Miastá, które są za Lwowem, iako Halić, Kosiomyia, Stryi, y insze wsi, nie mają daley z towarami iedzić, iedno do Lwowá, y tam mieć skład powinne: y iádąc do Przemysła, Iárosławiá, Rzeszowá, Belszy, y do innych ktorychkolwiek miast, objeżdżać Lwowá, aby go minęli, nie mają. *Ibid.* §. Tosż Miasto.

Te Miastá, co potym otrzymáły? *Vide sub suis nominibus.*

Także Wołoscy, Pogánscy, y Chrześciánscy, Zamorscy Kupcy, nie gdzie indziej skład mieć mają, y towary swoje przedawać, iedno we Lwowie, wedle Przywileciu Krola Władysława *de data* A. 1404. Cisz Kupcy, Towarów w Polsce nákupionych przedawać w Wołoszech nie mogą, ale z nimi za morze iáchac mają. *Ibid.* §. Tosż Miasto.

Approbowano po tym to Prawo. A. 1649. f. 19. t. Miasto Lwow. & A. 1652. fol. 17. tit. Opatrzenie Lwowá.

Y wárowano, iż składow tego Miastá żaden Kupiec, *etiam Incola Regni, sub amissione mercium*, miiac nie ma. A. 1658. f. 34. t. Miasto Lwow.

Znowu to approbowano. A. 1659. f. 34. t. Fortificatia Lwowá:

Po tym pomienione wszystkie Constitucye, *ratione depositorij*, reásumowano, y wszystkich towárow Kupieckich, w samym tylko Mieście Lwowie, *sine usurpatione* iednak *monopolij* pozwolono. A. 1676. f. 29. t. Miasto Lwow.

Przy tym Gościniec Wołoski dawnem Prawe opisany reásumowano, y nowy z Węgier na Stryi do Lwowá ordynowano, *sub amissi-*

missione mercium, ktoby skład Lwowski in szemi gościńcami pomiiał. *Ibid.*

Tofz Miasto przy Práwách y Constitutiei przeszłego Seynu zachowano. *A. 1677. fol. 23. tit. Miasto Lwow.*

Y znówu *iura depository* iego *in toto* ápprobowano. *A. 1678. f. 19. z. Miasto Lwow.*

Tofz Miasto od Podwod wiecznemi czasy wolne uczyniono y deklarowano. *A. 1588. fol. 487. tit. Libertacya.*

Tęmusz trzecią miarę, wedle Przywileiu, *iure perpetuo hereditario*, inkorporowano. *A. 1601. fol. 746. tit. Inkorporacya trzeciej miary.*

Támże depáctacyi po drogách Kupcom cudzoziemskim, áby nie czyniono, postanowiono. *A. 1609. fol. 906. tit. O ludziách swawolnych.*

Támże w Mieście, lub ná Przedmieściach, ktoby z mieyskich ludzi kogo ránił, ábo zabił, białagłowę zgwałcił, *spolium* iákie, ábo gwałt uczynił, bramę ábo fortę wysiekał, ábo wybíiał; takiego káždego, wolno Vrzędowi mieyskiemu, ábo Grodzkiemu, poimáć, y z Vrzędem Grodzkim porozumíawszy się, wedle Státutu Toruńskiego sádzic, y podług excessu karáć, *premissio tamen scrutinio. Ibid. tit. Warunek bezpieczeństwa.*

Támże ludzie loźni bez Pánów w Mieście, y ná Przedmieściach báwiący się, gdyby zá upomnieniem Vrzędu Grodzkiego, ábo mieyskiego, precz nie odiecháli; takich wolno tęmusz Grodzkiemu, lub mieyskiemu Vrzędowi poimáć, y trzymáć tak długo, áż da winę czternaście grzywien. á jednak, zápláciwszy tę winę, od Miásta zaráz wyiácháć ma. Ktora winá ná popráwę tegoż Miásta obrocona być ma. O co Vrząd *eo nomine* exekucyá czyniácy nie ma być pozywan, áni mu żadna trudność zádawána być ma. Tá Constitucya służyć má y Miástu Wilnu. *Ibid.*

Ktorzy pod prątextem zolnierzá przy Mieście tym, y w máiętnościách mieyskich, gwałty rozmaíte, náiaždy, wydźierstwá czyniáć, stácy wybieraáć, w bębny biáć, y drugich do siebie przywabiáć, przemiefzkiwáá; z takowych Stárosta támechny, zá odniesieniem ludzi ukrzywdzonych, exekucyá czynic, y przy Mieście báwic się zábraniáć ma. *Ibid.*

Obostrzono *superiora*, áby tám, bez listu Krolewskiego, ábo Hetmáńskiego, nikt nie śmiał w bębny być, áni Chorągwiey rościáć, *sub pena capitis. A. 1611. fol. 20. tit. Bespieczeństwo Miásta Lwowá.*

Bramy támeczne, o zachodzie słońcá, máá być zámykáne, á w nocy nie máá być otwieráne nikomu. *A. 1601. fol. 746. tit. Warunek bezpieczeństwa.*

Wzrzedowi mieyskiemu roskazano, aby tę Constitucyą o zamykaniu bram y forty Miasta, *sub penis*, do exekucyey przywiódł, y ná potym po zasćiu słońca bram nikomu otwierać nie ważył się. *A. 1620. fol. 21. tit. Miasto Lwow.*

Tęmufz Miastu, dla sporządzenia municyey, y obrony iego, pozwolono grosz ieden od kaźdey beczki piwa przewoźnego, tak w Mieście, iako y ná Przedmieściach wybierać. *Ibid.*

Tosz rzeczami, do obrony należącemi, opátrzyć obiecano, á osobliwie Zamek Lwowski wysoki &c. *A. 1620. fol. 14. Iako miales supra.*

Po tym Czopowe Lwowskie mieyskie, ná fortificacyą tegoż Miasta, do lat pięciu náznaczono, wedle Commissyey ná to złożoney, do ktorey fortificatye, Czopowem z inszych Miaszeczek *Nobilitas* przykładąć się powinna, do lat czterech, według artykulu Seymiku blisko przeszłego Wiśnińskiego. *A. 1650. fol. 8. tit. Opátrzenie Miasta Lwowá.*

Po tym do obrony iego, *praesidium* z ludzi służebnych, *in omnes ingruentes necessitates, cum cautione*, ze ma być *sine onere & gravamine* Miasta, obmyślono. Także municyą y fortificatią słuszną Miasto to obwárować y opátrzyć, aby było bezpieczne Obywátelom pod czas trwog *receptaculum*, obiecano: w ktorą municyą przyległy Klasztor OO. Kármelitow ná Gárnárskiey ulicy ma *comprehendi*. *A. 1652. f. 17. t. Opátrzenie Lwowá.*

Nie przyszło to do efektu: reásumuiac tedy przeszłego Seymu Constitucyą, Rotmistrzow pewnych obywatelow támeicznych, do tego Miasta *pro praesidio* náznaczono &c. *A. 1653. f. 12. t. Praesidium Miastu Lwowu.*

Po tym Czopowe Lwowskie Constitucyami przeszłemi ná fortificatią Miasta tego náznaczone, á do tąd, *iuxta dispositionem earundem Constitutionum* nie obracáne, aby Commissarze náznaczeni, naprzód ná poprawę stárey municyey, á po tym nowey fortificatye, iako nayprzedej obroćili, zlecono. *A. 1654. fol. 17. tit. Praesidium Miasta Lwowá.*

Po tym deklárowano, isz tak Mágistrat mieyski Lwowski, iako y Arendarz Czopowego, *intra decursum trium septimanarum*, támcze we Lwowie, ná mieysce spokojne y sposobne ná Ratuszu, pieniądze Czopowego oddać, y ráchunek z nich Commissarzom uczynić ma: A cokolwiek ná nową fortificatią wysokiego Zamku, y Klasztoru Kármelitow Cálceatow wydáli, to im przyięto być ma. Commissarze zaś ná nic inszego, tylko ná fortificatią Zamku wysokiego, te pieniądze obracąć máia. A Miasto Lwow, municyą stárą, z prowentow swych, náprawować ma. Z czego wšzytkiego Commissarze ná kaźdym Seymowym Seymiku Obywátelom támeicznym, ráchunek czynić powinni, *sub pena perpe-*

que bannitionis: O co forum w Grodzie, *ad instantiam cuiusvis*, *peremptorie inter causas Fisci*. A. 1655. fol. 19. tit. *Præsidium* Miasta Lwowa.

Tegosz Miasta Piechota aby pod czas Pospolitego ruszenia przy Lwowie zostawała, y przed Commisarzami *realiter* popisowała się roskazano. *Ibid.*

O Prowiantach na *Præsidium* tameczne v. Miasto Kámieniec Podolski.

Fortificatia Miasta tego effectu nie wzięła, bo prowent Czopowego *Constitutionibus* A. 1650. 1652. 1654. na to naznaczony, na infze gwałtowne Rzeczyposp. potrzeby, *ex Senatûs Consûlto* obrocono. Reassumowano tedy *in toto* pomienione Constitucye. Sposob tey fortificathey, obywatela tameczni, na Seymiku w Wiśniey namowia. A Commisarze ciż, co przed tym są naznaczeni, *iuxta mentem Constitutionum*, do effectu przywieść powinni będą, do ktorych ieszcze dwa przydani. To iednak czopowe, Mieczczenie tameczni, według dawnego zwyczaju, płacić będą. A. 1659. f. 34. t. Fortifikacya Lwowa.

Po tym, aby *Præsidium* Zamku wysokiego, za wiadomością Hetmánów Koronnych, Stárosta Lwowski, abo Szlachcic osiadły commendował, deklarowano &c. A OO. Karmelitów bosłych Klasztor w fortyfycatya Miasta ma być inkludowany. A. 1662. fol. 21. tit. *Præsidium* Miasta Lwowa.

Po tym, aby to Miasto *firmiter præsidio* z ludzi w służbie Rzeczyposp. będących, y lenungami, prowiantem, y municyą dostatecznie opatrzone było; Hetmánom Koronnym zlecono. A *ratione* obrony onego przez *script* osobny *ad archicvum* podany y approbowany, ze *cuius effectumq; legis* mieć ma, deklarowano y assekuirowano. A. 1673. fol. 40. tit. Miasto Lwow.

Tolż *a grauamine* od Posłów, tak Koronnych *ad exterarum Nationum* przeiezdziących, iako y cudzoziemskich wszystkich, uwolniono, y żeby Skarb Koronny, tychże wszystkich Posłów prowiodował, *sine dispendio* Miasta, postanowiono. *Ibidem.*

Tolż do lat sześciu, *ab omnibus generaliter contributionibus Reip:* także od hyberny, stacyi, przechodow, y innych wszelákich exakcyi żołnierskich libertowano. Wyiawszy pogłowne y szelężne, ktore na same *usus publicos*, iako to na fortificatya, municyą, skupowanie prowiantow, y infze podobne potrzeby Miasta tego, za assignacyą Hetmána W. Koronnego obracać się powinno. Z czego rachunek *perceptorum & expensorum*, na Seymiku Wiśnińskim, powinni uczynić. *Ibid.*

Tę libertacyą, poniewasz *in usu* oney do tad nie byli (oproc czopowego, ktore do Seymiku *Relationis* odložone, y oproc cel Rzeczyposp.) *ab actu presentium*, do lat dziesięciu prolongowa-

no, z tą deklaracją, aby eadem libertatione, Przedmieścia, folwarczki, Iurisdikcyę, y wszystkie osady circumcirca Miasta będące gaudeant. A. 1676. fol. 29. tit. Miasto Lwow.

A o szelężnym, ze pro hac sola vice, do roku tylko sami Mieszczanie wybierać ię, y na fortifikację Miasta obracać, a przed Commislarzem od Krola wysadzonym rachować się mają, deklarowano. Ibid.

Tofz przed tym od stanowisk, y stacyi żołnierskich wiecznie uwolniono, cum interpositione pænę Infamie in contravenientes. O co w Grodzie własnym Lwowskim forum. A. 1635. fol. 40. tit. Wolność.

Znowu tofz Miasto od wszelkich podymnych, szosow, czopowego, poborow, pogłownego, y donatywy; także Przedmieścia, y y wsi od tychże podatkow, y od żołnierskiego przechodzenia, do lat dziesięciu libertowano, nie derogując nic czwartym groszom, y cłom Krolewskim. A. 1649. f. 19. t. Miasto Lwow.

Tofz Miasto similiter libertowano do lat czterech. A. 1658. f. 34. t. Miasto Lwow.

Nad to, iuxta Constitutionem A. 1649. wioski Rádzieckie, (Zubrza y Sichow,) od wszelkich ciężarow żołnierskich uwolniono. Ibidem.

Także y A. 1676. fol. 29. tit, Miasto Lwow.

Tofz Miasto iako antemurale Regni obiecano ieszcze firmo praesidio, lenungami, prowiąntem, y wszelaką amunitią, przy Commendancie rei militaris wiadomym, cum circumscriptione rządu onego, opatrzyć. Przy tym deoccupationem baszt, y przybudynkow do murow mieyskich przez osoby Duchowne, Szlacheckie, y żydowskie, nullo iure wystawionych, ad instar Constitucyey A. 1661. Krakowu służącey, oraz y demolitionem, Commislarzom od Krola nąznaczonym zlecono. Ibid.

Prowent gorzałczany Lwowski, na municyą Miasta tegofz z dawną uprzywileiowany, aby vendentes & ementes wszyscy equaliter płacili, postanowiono. Ibid.

Tamże aby targi victualium, y nawozy, tylko przed bramami y fortami mieyskiemi były, Ibid.

W tymże Mieście myta priuatorum quorumuis, y po gościńcach nouiter wynyslone (oproc dawnych y uprzywileiowanych, Zamkowych y Mieyskich,) abrogowano, sub pænis contra iniquos Teloneatores, in quouis foro, vindicandis. Ibid.

Tymusz Miastu pewną sumę, którą na zaciąg nowy, po Pilawieckiey, PP. Commislarzom dało, także pewną sumę, którą teraz na zoid Tatarski anticipatiue, to pieniędzmi, to towarami, dla wygody Rzeczyposp. tofz Miasto wydało, na Commisley, PP. Commislarze oddać będą powinni, wytrąciwszy to z generalney nale-

należący Tatarom summy. A. 1649. fol. 19. tit. Miasto Lwow.
Tegofz Miastá *desideria* za stráty y wygody Rzeczypośp. uczynione, do przyszłego Seymu odłożono. A. 1654. fol. 17. tit. *Præsidium* Miastá Lwowá.

Tegofz liquidacyą sum, ktore, *propter cōseruationem* Miastá, *in obfidionibus* erogauit, y ukontentowanie, do przyszłego Seymu odłożono. A. 1658 fol. 34. tit. Miasto Lwow.

Ná tymże Seymie, *Præsidium* temuśz Miastu takieśz, iáko y Krakowu, ordynowano. v. Miasto Krakow.

Tegofz Miastá wszystkie Práwa y Przywileie ápprobowano. A. 1654. fol. 17. tit. *Præsidium* Miastá Lwowá.

Ale ze tá ápprobacya *Præuilegiorum per appendicem* stánęła, tedy nie deroguiąc nic dawnym Przywileiom Miastá Lwowá, y ápprobacyom ich, y Práwom; *appendicem* tę nową iáko práwu przeciwną zniesiono. Commissarze z czopowego Lwowskiego rachunek uczynić będą powinni ná Seymiku. A. 1655. fol. 19. tit. *Præsidium* Miastá Lwowá.

Mieścianie Lwowscy w Rádzie będący, mogą dochodzić gwałtow, iáko Szlachęćcowi *ex iuris qualitate* przychodzi, gdyby gwałtownik uszedł. A. 1588. f. 488. t. Porównanie:

Po tym to Miasto *in Præuilegijs* & *prærogatiuis* z Miastámi przedniemi, Krakowem y Wilnem (excipuiąc iednak zásiadanie w Izbie Poselskiey, & *iur ferendi suffragij* ná Electiey Krolow Polskich) porównano, y Przywiley ná to z Kancelláriej wydány, *in toto* ápprobowano, y przy Práwach dawnych zachowano. A. 1658. f. 34. t. Miasto Lwow.

Ale po tym gdy pomieniony Przywiley do Kancelláriej ná zad to Miasto powróciło, deklarowano, iż ná to miejsce inszy Przywiley wolnościom Miastá Krakowá, y Wilná rowny, ná przyszłym Seymie wydány będzie. Tak iednak áby, we Lwowie, y po przedmieściach iego, Stanowi Szlacheckiemu wolno było Dobr nábywać, y onych záżywać, *saluis oneribus Reipub. & Ciuitatis*. A. 1659. fol. 35 tit. Deklaracya Przywileiu Miastá Lwowá.

Dány iest: ktory, iáko y wszystkie insze *iura, Præuilegia, immunitates, prærogatiuas*, od Krolow nádane Miastu temu, *in quorum usu* dotąd *sine præiudicio cuiusuis* zostawało, ápprobowano. A. 1676. f. 29. t. Miasto Lwow.

Tofz Miasto, przy dawnych Práwach, y Libertácyey, według Constitucyey A. 1676. zachowano. A. 1678. f. 19. t. Miasto Lwow.

W tymże Mieście, iurisdikcyę wszelkie, Duchowne, y Szlacheckie, (oproczy samych Dworow Szlacheckich, y tych, ktore zdawná *pro terrestribus censentur*) po przedmieściach, ná gruntách mieyskich osadzone, y żydźi po tychże przedmieściach, także ná gruntách mieyskich mieśzkájący, także kámienice *in possessione personarum*

Equestris & Spiritualis status, wszystkie onera civilia, ratione fundi possessi, iuxta Constitutionem A. 1659. poność y do obrony Miasta także concurrere mają. *Ibidem*.

Litrum od tegoż Miasta, sub obsidione, Turkom pozwolone, z Skarbu Koronnego zapłacić nąznaczono, y obsides w tym danych eliberować obiecano. A. 1673. fol. 40. tit. Miasto Lwow.

Juxta hanc Constitutionem, znou eliberationem obsidum przyrzeczono, a na prowizyą, onym summie dwanasć tysięcy zł. ex primis contributionibus Terrae Leopoliensis. ante quosvis assignatarios, wydać ordynowano, y małzonki ich, od wszelkich podatkow publicznych y prywatnych, uwolniono: ktore w obesciach swoich, według praw mieyskich, sprawować się mają. A. 1676. fol. 29. tit. Miasto Lwow.

Znou, aby obsidibus prowizyą na przeszłym Seymie nąznaczoną, Skarb Koron. z terażniejszy podatkow, ante quosvis assignatarios, wypłacić, roskazano. A. 1677. fol. 23. tit. Miasto Lwow.

Tegoż Miasta expensa, na przeszle oblezenia iego, y na wygody Rzeczyposp. uczynione, stosując się do Constitutiei A. 1649. & 1658. do przyszłego Seymu odłożono. A ktore pod obsidią Turecką na okup Nieprzyjacielowi, na sustentament Obsidibus, na lenungi praesidiarijs, na zapłatę zaslug Morawskiego, y na inne cesserunt, te praevia liquidatione, przed Commisariami, iesli się na generalney zapłacie woyskowej z mieścą, Miastu Skarb Koronny powroci, y retenta podymnego ante hostilitatem od Miasta Lwowa winne, ad rationem dlugow Lwowskich, potraci, non excedendo summam dwunastu tysięcy &c. *Ibid.*

Tegoż Miasta summy dawne, na okupy swe, erogowane w reces odłożono: Te zaś, ktore na ujęcie woyska w Roku 1659. wydało, y iusz Skarb Koron. ex calculo przyjął, to iest złotych osmdziesiąt y dziewięć tysięcy, sto trzydzieści y jeden, y groszy szesnascie, y pieniędzy dziewięć, z naypierwszych y naypewniejszy Rzeczyposp. podatkow, na przyszłym Seymie, realiter sine controversia z tegoż Skarbu, przed wszystkimi dlugami, wypłacić nąznaczono. *Ibid.*

Znou dlugi dawne, y expensa pod obsidią Turecką wydane, w reces odłożono, A. 1678. fol. 19. tit. Miasto Lwow.

Temuż Miastu Przywileie, tak na cwiczenie strzelania z dział, z hakownic, y z muszkietow, do tarczy, od Krolow, a osobliwie in A. 1573. nadane y teraz speciali diplomate stwierdzone, iako y na nowe larmarki, in toto approbowano. *Ibidem*.

W tymże Mieście, kámienic y gruntow mieyskich żaden *Equestris & Spiritualis status*, w dlugach, per potentiam, albo per priuata ab exotico foro intromissionem, odbierać, sub amissione sui iuris, nie ma, ale dlugu swego, in foro civili, dochodzić, y z dekretu o-
statnie-

statniego possessia od Vrzedu mieyskiego otrzymać powinien. *Ibidem*.

Tamże *Magistratus*, zapisowaniem gospod *ex officio*, ággrawowany być nie ma: Insi zaś Mieszczanie, bez ucisnienia wielkiego, pod czas tylko Contráktow *Trium Regum*, Aktow publicznych, y bytności Krolewskiej, *huic oneri subiacebunt*. A. 1676. fol. 29. tit. Miasto Lwow.

Tamże gospodami *ex Officio*, *extra cadentiam* Contráktow *Trium Regum*, Vrząd Grodzki, Mieszczan obciążać, y kretki (przy ktorey Vrząd Mieyski sam *conseruatur*) odbierać nie ma. A. 1677. 23. tit. Miasto Lwow.

Tamże libertacye, y *Servitoraty* osob Miastá zázywających, *quantum ad onera Reipub. & Ciuitatis*, isć nie máia. *Ibidem*.

Tamże ná uznánie Praw *iniquorum teloneorum*, *Commissarze* náznáčení. v. tit. *Commissarze*.

Tamże ná uznánie y táxę gruntow mieyskich, ktorych *Generał Artylleriey Koronney* potrzebuie, *Commissarzow* náznáczono. *salua relatione* ná przyszłym Seymie. A. 1678. fol. 19. tit. Miasto Lwow.

Tamże *Kupcy*, y inni *aduenae*, także *impossessionati*, ktorzy *continuo* w Mieście hándlui, *Ius Ciuitatis & possessionem iustam* mieć, & *onera Reipub. & Ciuitatis* zárowno z inshemi Mieszczány plácić powinni. *Rescripta*, *exempty*. y *servitoraty*, *quantum ad iurisdictionem & onera Ciuitatis*, *nullitatis* są. Wygnáncy iednak *meré* Kámiennieccy, przy *Libertacyey* A. 1677. *salus Iuribus* Miast, záchowáni. *Ibid*.

Tosż Miasto, w Związek swoy, *sub Interregno*, po ábdicáciey Krolá IM. Ianá Kázimierza, Rzeczposp. przyięlá. w *Confed. General. Warszaw.* A. 1668. f. 21. §. Nie mniej Miasto.

Tosż áby nie było ággrawowane postanowiono. *Ibid*.

Tosż przy Práwach dawnych záchowano. *Ibidem*.

Sub Interregno, po śmierci Krolá IM. Michála, podatki ná *Convocáciey* *generalney* *Warszawskiej* uchwalone, ná ufortifikowánie Miastá tego obrocono, zá wiadomością, y *dispositiá* *IMP. Marszałká* y *Hetmána* *W. Koron.* *Confed. General. Warszaw.* A. 1674. fol. 29. §. Miasto Lwow.

Item Obsidibus Miastá tego áby *Skarb Koronny* *provideat*, *non excedendo summam* czterech tysięcy złotych, postanowiono: á *liberationem* onych, tak *P. Podskarbiego* *W. Koronnego*, iáko y *P. Marszałká* y *Hetmána* *W. Koron.* itarániu poruczono. *Ibid*.

Tosż Miasto, przy práwach y *prerogatywach* záchowuiąc, deklárowano, że w niczym *derogare* mu nie pozwolą: y *względem* *góscincow* y *składow* *Kupieckich*, także o *niepodeymowaniu* *Póslow* *cudzoziemskich* ná dáne mu *wolności* utwierdzono, y *postánowio-*

nowiono, że do podatkow, *Exactor* Ziemie Lwowskiej ná Wiśnińskim Seymiku obrány, *ex Magistratu Civitatis* má mieć *adiunctum exactorem*. ktorzy *fiscalis exactoris rationem*, ná Seymiku oddać będą powinni. *Ibid.*

O żydách w tymi Mieście. *v. tit.* Żydzi.

Merecz. Miasto Merecz zniszczone, od stánowisk, stácyi, y przechodow żołnierskich, do lat sześci, *salvis oneribus Reipub.* uwolniono : y Przywileie Miastu nádane ápprobowano. *A. 1655. fol. 32. tit.* Miasto Merecz.

Ápprobowano tę Constitucyą. *A. 1661. fol. 31. tit.* Miasto Grodno. Nowogrodek, y Merecz.

Miechów. Miastu Miechówu rewizyą drog odprawioną ápprobowano, y ná naprawę tychże drog, od konia po pułgroszku pozwolono, wyiawizy stan Szlachecki, y ich poddanych. *A. 1647. fol. 10. tit.* Miasto Miechów.

Miedzyrzecz. Miastu Miedzyrzeczowi włokę Woytowską, y plác z dawná do niey należący, *a moderno Possessore* wykupić pozwolono, y wiecznemi czasy inkorporowano. *A. 1638. fol. 35. tit.* Inkorporacya plácu y włoki Woytowskiej.

Miastá tego iármárki *v. t.* Iármárki.

Mielnik. Miastu Mielnikowi toż Prawo słuzy *in perpetuum*, ktore Miastom, Chęćinom, Chęćmowi, y Kázimierzowi dolnému, ná redintegrácią onych, ná Seymie *A. 1677.* nádane. *A. 1678. f. 31. t.* Drohiczyńńá. *Vide pomienione Miasta, Chęćiny, Kázimierz dolny.*

W Mielniku iármárki *v. t.* Iármárki.

Mikołajów. Miasteczko Mikołajów od podatkow wszelákich, do lat czterech, uwolniono. *A. 1633. f. 56. t.* Libertacya Miastá Mikołajówá.

Minsk. Miastá Mińská Vchwałę, ná poprawę wałow swoich zruinowáných, y bram, po groszu od kopy, według szacunkow, ábo sum danyh zá domy y dwory ich : także po groszu od kopy sum, ktore Mieszczenie, Żydzi, Tatárowie, Iurydyki, ná zařawách, y máiętnościách máią, ápprobowano. *A. 1654. fol. 35. tit.* Obroná Miastá Mińská.

Toż od stánowisk, stácyi, wydawánia chlebá, noclegow, y przechodow żołnierskich, także od wszelákich podatkow Rzeczyposp. (*excepto Cef, Myt y Czopowego*) do lat czterech uwolniono. *A. 1661. fol. 30. tit.* Miasto Mińsk.

Tęmusz, isz *iniuriá belli* dawnieysze im oryginały Przywileiow poginęły, ktore w Przywileiu *Confirmationis* od Krolá IM. Ianá Kázimierzá, ná Koronácycy, są wyrázone; tęże Przywiley *Confirmationis* ápprobowano. *Ibid.*

Tęgosz iármárki. *v. t.* Iármárki.

Mohilów. Miastá Mohilówá Obywátelom Przywiley z Kancellárycy W.X.Lit. ná ámnistii generalną wydány *in toto* ápprobowano. *A. 1661. f. 28. t.* Miasto Mohilów.

Tęmusz

Tęmusz Miąstu, y Mieszczanom Przywileie, tak dawne, iako y świezo ná tym Seymie nádane, *in toto* stwierdzono. Czego insze Miastá *in exemplum trahere* nie máią. *Ibid.*

Tosż Miasto, od wszelákich ciężarów (wyiawszy Cło solne, Czo-powe, y Myto Krolewskie y Rzeczyposp. &c.) do lat czterech u-wolniono. *Ibid.*

Tęmusz *donativum* Kupieckie, ná przeszłym Seymie uchwalone, ná restauracyą zruinowanych iego wáłow, *cum scitu* Commissiey Wileńskiey obrocone odpuszczono. A. 1673. fol. 20. tit. Miasto Mohilow.

Miasto Mozyr, od stánowisk, przechodzenia Chorągwi, y wszelákich exakcyi żołnierskich libertowano. A. 1676. fol. 22. tit. *Libertatio*.

Mozyr.

Miasto Mścibow, y Molczadz, przez ogień zruinowane, od wszelkich *in genere* podatkov Rzeczyposp. y stánowisk żołnierskich (*præ-utá inquisitione* przez Grody, w których te są Miastá, y za słu-żnem przez Mieszczany dowodem) do lat czterech uwolniono. A. 1654. fol. 36. tit. Pewne Miastá pogorzałe.

Mścibow.
Molczadz.

Miasto Mścislaw, od podatkov Rzeczyposp. wszelákich, y ciężarów żołnierskich, *non derogando* Cłom y Mytom Krolewskimi y Rze-czyposp. do lat sześciu uwolniono. A. 1652. fol. 27. tit. Libertacya. Znowu do lat czterech, wyiawszy Cła Krolewskie y Rzeczyposp. A. 1661. fol. 30. tit. Miasto Krzyczew.

Mścislaw.

Tamże *libera commercia* Mieszczan Krzyczewskich być máią. v. tit. Miasto Krzyczew.

Miasteczko Mszczonow y Zator z Woytostwami w Woiewodztwie Ráwskim, w Ziemi Sochaczowskiey, leżące, z dawną *in feudum perpetuum* Domowi Radzieiowskich nádane, y summa dwu ty-sięcy czerwonych złotych inonerowane, á potym *rerum vicis-situdine* odpadłe, IM. Xdzu Michałowi Radzieiowskiemu No-minatowi Biskupstwa Wármińskiego, y Domowi iego przywro-cono, y Przywilej, *in eum confirmationis* starych Przywileiow; z Kancellárey Koronney wydać rokazano. Tudzież Quártę y Hybernę, przeciwko dawnym Prawom świezo ná pomienione Dobrá włożoną, całę znieliono. A. 1678. fol. 33. tit. Deklaracya Praw ná Mszczonowie.

Mszczonow.

Miasteczku Nakłowi mytá pozwolenie. v. t. Miasteczko Vřzcie.

Nakło.

Miasto Newel. v. tit. Miasto Dziśná.

Newel.

Miastu Nieswieżowi Przywilej od Krolá IM. Stefána ná pewne wol-ności dány, á po tym ná Koronacyey Krola IM. Zygmuntá Trze-ciego potwierdzony, *in toto* ápprobowano. A. 1595. fol. 663. tit. Ápprobacya Przywileiu.

Nieswież.

Tosż dla pogorzenia, od wszelkich *in genere* podatkov Rze-czyposp. y stánowisk żołnierskich, *præutá inquisitione* przez Grod,

w którym to jest Miasto, y za słuźnem przez Mieszczańy dowodem, do lat czterech uwolniono. *A. 1654. f. 36. t. Pewne Miastá pogorzące.*

A potym od stánowisk, stácyi żołnierskich, y podatkow Rzeczyposp. (okromi czopowego, także cel Krolewskich y Rzeczyposp.) do lat czterech. *A. 1661. f. 31. t. Miasto Nieswicz y Słuck.* Po tym od cel y myt stárych y nowych w Koronie y W. X. Lit. do lat dwudziestu nie rozdzielnie po sobie idących. *A. 1670. fol. 55. tit. Approbatio.*

Approbowano tę wolność ná drugim Seymie, ále wyjąwszy stáre mytá. *A. 1673. fol. 19. t. Approbatio Práwá.*

Znowu tę libertátia reásumowano. *A. 1676. fol. 14. tit. Reassumptio Libertácyey.*

Tęmusz Práwá wszystkie od Krolow Polskich nádane, *in toto* wiecznie confirmowano. *A. 1670. fol. 55. tit. Approbatio Privilegi-orum* Miastu Nieswiczowi.

Znowu Przywileie tęmusz Miastu słuźące ápprobowano. *A. 1676. fol. 14. tit. Reassumptio Libertácyey.*

Nowe Miasto v. Korczyn.

Nowe Miasto.
Nowogrodzkie.

Miastu Nowogrodzkiemu, *respectu* niektórych defectow iego, za odeściem z iurisdicciey micyckiey nie máło placow y domow micyckich, pod rozne reguły, ulice pewne Zamkowe niánowicie Kowalską, Dubotowską, Wileńską, Bełczycką, z zwykłemi dochodami, według Przywileiow, od Krolow, Zygmuntá Trzeciego, y y Władysława Czwartego, temu Miastá nádanych, iáko y według dekretu *A. 1639.* między Woiewodą Nowogrodzkim, á tymże Miastem ferowanego, *cum approbatione* tychże Przywileiow y dekretu, inkorporowano: *salvis prouentibus oneribusq. Reip. b. ac Mensis Regie, nec derogando Privilegijs Privatorem ac Incolarum* tychże ulic *cuiuscunq. conditionis.* *A. 1641. fol. 29. tit. Inkorporacya Vlic.*

Tosż, *respectu* spustoszenia iego, od podatkow (okromi płacenia cła, mytá, y czopowego) ná lat cztery uwolniono. *A. 1661. f. 31. t. Miasto Grodno, Nowogrodek, y Merecz.*

Tákże od stánowisk, ugod, *et quocunq. titulo* miánowanych żołnierskich y pocztárskich ciężarow, z Żydami y wszystkiemi Iuridykami. *A. 1676. fol. 21. tit. Miasto Nowogrodek.*

Tęmusz Práwá, Przywileie, Confirmácie, *generaliter*, iáko y obywateloni *particulariter* słuźące, *in toto* ápprobowano. Którym dosyć czynić powinni we wszystkich punktách, *sub nullitate Privilegi-orum.* *Ibid.*

Támże Ratusz z Kámienice Wilhemowiczowskiey transformowany, zwykley innych Miast Ratuszow *immunitati* inkorporowano. *Ibid.*

Approbowano po tym tę Constitucyą. A. 1676. y od żołnierskich, iako y innych wszelkich ciężarów (*excepto bybern*) *in perpetuum* uwolniono. Prawa także y Przywileie Mieszczanom, y Cechom służące ztwierdzono, a iesliby iakie przeciwnie, które *vim Legis sapiunt*, wypadły, annihiłowano. A. 1678. fol. 16. tit. *Reassumptio* Constitutiei.

W Miasteczku Nowym Targu skład soli y ołowiu postanowiono: *salus iuribus & oneribus Reipub. & Equestris ordinis, & iuribus Ciuitatis Cracoviensis*. A. 1638. fol. 37. tit. Skład.

Nowy targ.

Tamże skład winny postanowiono. A. 1643. fol. 18. tit. O wywozeniu win.

Miastu Olkuszowi także Constitucya *libertationis* od ciężarów żołnierskich służy, która Miastu Wieliczce. A. 1633. fol. 46. tit. Libertacya Miasta Wieliczki.

Olkuś.

To tylko tu przydano, aby Gornikom Olkuskim wolno było, wiecznemi czasy mieć, dla łatwieyszego prowidowania sobie żywności, wolnicę, y onę przez cały rok odprawować. *Ibid.*

Reassumowano tę Constitucyą, y PP. Hetmanom, aby żołnierzow prawu temu sprzeciwiających się karali, zlecono. A. 1658. fol. 58. tit. Miasta nasze.

Tamże stanowisk y stacyi znowu zakazano *in perpetuum, sub pena Infamiae*. O co *forum cum contraventoribus* w Grodzie, w którym Olkuś został, *sine appellatione*. A. 1635. f. 40. t. Wolność od stanowisk żołnierskich.

Tamże od stanowisk żołnierskich ochrona. v. tit. Oekonomie. Y znowu. A. 1659. v. tit. Woysko.

Tofz od akcyzy drzewa do ściepłowania gor, węgla, popiołów, y do palenia gleyty y ołowiu należącego uwolniono. *Ibid.*

Miastu Omlowi libertatya od podatkow, y wszelkich exakcyi, do lat czterech dana prorogowano. Podymne iednak na zapłatę woysku na terażniejszym Seymie uchwalone wydać powinno. A. 1670. fol. 55. tit. *Respectus* Omla.

Omel.

Miastu Opalinowi toż *per omnia* Prawo służy, które in A. 1678. nadano, Miastu Hrubieszowu.

Opalin.

W Opátowie iármárki. v. tit. Iármárki.

Miastu Opocznu łaki do Stárostwa odiete, *de speciali consensu* Stárosty támeznego, *ad pristinum usum* Mieszczan, tak iako ich z dawná używali, przywrocono. A. 1613. fol. 11. tit. Przywrocenie łak. Tegoz iármárki. v. tit. Iármárki.

Opátow.
Opoczno.

Miastu Orszy, *respectu* spustoszenia iego, libertatya od poboru łanowego, szosowego, y czopowego, do lat czterech dano. A. 1611. fol. 46. tit. Miasto Orsza.

Orsza.

Tofz, dla pogorzenia, od wszelkich *in genere* podatkow Rzeczyposp. stanowisk żołnierskich (*prawná inquisitione* przez Grod támeżny,

meczny, y zá słuźnem przez Mieszczańy dowodem) do lat czterech uwolniono. *A. 1654. f. 36. t. Pewne Miásta pogorzałe.* Znowu od podatkov publicznych, excipuiąc Clá Krolewskie y Rzeczyposp. tym ktorzy nie są popaleni. *A. 1661. fol. 29. tit. Miásto Orsza.*

Tęmusz Práwá y Przywileie, ták dawne, iáko y świeże, *in toto* ápprobowano. *Ibid.*

Tosť od stánowisk, ugod, *Et quocunq; titulo* mianowánych żołnierskich y pocztárskich ciężarow, z Żydámi, y wśzytkiemi Iurydykámi libertowano. *A. 1676. fol. 21. tit. Miásto.*

Ostrog.

Miástu Ostrogowi, ták Chrześciánom, iáko y Żydom, Práwá y Przywileie od Krolow nádáne, *in toto* ápprobowano. *A. 1678. f. 27. t. Approbatio Praw.*

Oświećim.

Miástu Oświećimowi skłád ná ołow, Xiążę Mieszko Opolski, y Pan Cieszyński Przywileiem *de data A. 1291.* nádáli. A Xiążę pomieniony, y pożytek, ktorý miał z ołowiu, ná pożytek Miásta tego oddał, y *marcam argenti usualis* z przekupniow ábo z prásołow solnych, ktorą z zwyczajú płáćili ná rok. Po tym to Krol Kázimierz *de data A. 1454.* ná wieczne czasy potwierdził. Co y teraz *approbatur. A. 1565. fol. 110. tit. Miásto Oświećim.*

Po sol nie ma nikt iezdzić tylko ná skłád támeeczny, y Oświećimiá nie mieć. *sub pœna confiscationis soli*, ktorey połowicá Zámkowi, á druga Ráycom Oświećimskim, ná poprawę Miásta *cedere* ma. *Ibidem.*

Soli zwłászczá w báłwánách zupełnych nie godzi się nikomu, žádnym obyczaiem, z gránic Korony Polskiej, do Sląská y Moráwy, inszemi drogámi wywozić, iedno przez Oświećim, pod utráceniem teyże soli. W czym Stárośtowic Oświećimski, y Zatorski, Oświećimiány záchować, y gdyby tego potrzebá byłá, bronić máią. *Ibid.*

O tymże inszy nowy Przywilej *de A. 1565.* dáný ápprobowano. *Ibid. fol. 111. §. Cisz Oświećimianie.*

Reásumowano to Práwo *in toto, cum pœnis* utrácenia soli. *A. 1647. fol. 10. tit. Skłád solny.*

Znowu o tymże, to iest względem skłádu solného: tákże wywozenia y przywozenia towarow z Sląská do Korony, y z Korony do Sląská, Przywileie. *A. 1565. & 1647. in toto* wiecznemi czasy ápprobowano. *A. 1667. fol. 22. tit. Cło wodne od ryb.*

Parczow.

Miásta Parczowa skłád ná sol Ruská, ktorą z Belsá y Krasného stáwu przywozą; *sine præiudicio aliorum depositiorum. A. 1565. fol. 114. tit. Miásto Parczow.*

Petrykowice.

Miásto Petrykowice, od podatkov Rzeczyposp. do lat sześci uwolniono, pod ktorą wolność, Clá Krolewskie, y Rzeczyposp. podpadać nie máią. *A. 1649. fol. 44. tit. Szafunek.*

Miasteczko Pieszczańciec w Woiewodztwie Brzeskim, dla pogorzenia, od płacenia łanowego, szosowego, czopowego, y czynszow, do lat czterech, uwolniono. *A. 1613. fol. 47. tit.* Miasteczko Pieszczańciec.

Pieszczańciec

Miastu Pilznu, mytá po groszu od koniá, y wołow kupieckich, pozwolono. Ktory podatek ná samę poprawę grobel y mostow obracać máia, *sub amissione eiusdem telonei: salvis libertatibus Nobilium ac spiritualium.* *A. 1647. fol. 12. tit.* Aućtia Mostowego.

Pilzno.

Miasteczko Pinczow, wolnościom zwyczajnym, iákie inszym Miastom słuza, wedle Przywileiu ná to im danego, przypisano. *A. 1611. fol. 31. tit.* Miasteczko Pinczow.

Pinczow.

Miastu Pińskowi, Práwa, Przywileie wśzytkie, od Krolow Polskich *legitimè* nádane, y dekretá *in toto* ápprobowano. *A. 1641. f. 35. t.* Miasto Pińsk.

Pińsk.

Támże aby Obywátele Miástá tego, y Zydzi, y wśzelákich iurisdictiony ludzkie, także włość támečna, wał reformowali, y muniya nieodwłocznie erigowali, nákazano. *A. 1652. fol. 25. tit.* Muniya Pińská.

O tymże *v. tit.* *Laudum* Powiatu Pińskiego. *A. 1673.*

Tofz Miasto od stánowisk, stácyi, chlebow wybierania, noclegow, y przechodow żołnierskich, także od wśzelákich Rzeczyposp. podatkow (wyiáwŹy ciá, mytá, y czopowe) do lat czterech uwolniono. *A. 1661. 30. tit.* Miasto Minsk, Pińsk.

Tofz znowu od przechodow, consistenty, noclegow, popásow, y od wśzytkich (wymuiąc chleby zimowe) ciężarów żołnierskich, tak Mieszczan, iáko y Zydow libertowano: y Iármárki, w tymże Mieście, podług Praw iego, stwierdzono. *A. 1678. fol. 20. tit.* Miasto Pińsk.

Miastá Piotrkowá Vrządu w dochodzeniu trzywd takasz prarogatywa iáko y Kráková. (*vide* Krákov.) *A. 1611. fol. 10.*

Piotrkow.

Támże obywatelom tym, ktorzy przez ogień, y żołnierzá z konfederowanego *damna passi sunt*, od podatkow wśzelákich na tym Seymie postanowionych, prorogacyey do lat dwu, po expirowaniu pierwszey wolności, pozwolono. *A. 1616. fol. 34. tit.* Prorogacya wolności.

Támże żeby nikt nie wazył się áni budować, áni murować blizy murów y wałow nád tyśiáć krokow, Commissarzom, żeby tego przestrzegli, zlecono. *v. tit.* Rewizya.

Támże aby rewizya ármíaty y munitiey, y Klasztorow bylá, postanowiono. *v. tit.* *eodem* Rewizya.

Tofz od stánowisk, stácyi, wiecznie uwolniono, *cum interpositione pene infamiae in contravenientes*; O co forum w wáśnym Grodzie Piotrkowskim. *A. 1635. fol. 40. tit.* Wolność.

Tofz znowu z Przedmieściami, od wśzelákich *uniuersaliter* cięża-

row żołnierskich, *excepto* hyberty z przedmieściow płacenia, także od wszelákich ássignacy y stánowisk, ná záfwe uwolniono. *A. 1676. fol. 39. tit. Miásto Piotrków.*

Tegofz Práwá, *immunitates*, y Przywileie wfzytkie, *in toto* ápprowano. *A. 1677. fol. 25. tit. Miásto Piotrków.*

Tofz od stánowisk żołnierskich uwolniono: stácye iednák, ná ludźie Woiewodztwá swego, rowno z drugiem i wydawác ma. *A. 1652. fol. 12. §. A Miásta.*

Támże w Mieście y ná przedmieściach, Kámiénice y Dwory Szlácheckie, od stánowisk Deputáckich uwolniono. Ktorych Stároftowie y ich Vrzędnicy naznáczác nie máią, *sub pena quingentarum marcarum in Iudicio Tribunalitio ex Registro Officij vindicanda. A. 1654. fol. 13. tit. Deklaracya płacenia podatkow.*

Témufz Woytoftwo támeczne, ná popráwę murow, *per appendicem*, inkorporowano. *A. 1633. fol. 52. tit. Xiąg Seymowych Trybunálskich.*

Ale Constitucya A. 1647. O Woytoftwach, znośi takowé inkorporacye. quod vide tit. Woytoftwa.

Z woytoftwá pomienionego pensją pozwolono Dominikanom Piotrkowskim *v. t. Klasztor Dominikanow Piotrkwskich.*

W Piotrkowie iármárki. *v. tit. Iármárki.*

Támże nie wolno piw przywoźnych szynkowác. *v. t. Piwo.*

Płock. Miástu Płockowi pozwolono cía od furmánów y Kupcow, wiecznemi czáfy, po pułgrofzku, ná popráwę brukow. *A. 1616. fol. 34. tit. Brukowe Miásta Płocká.*

Tofz przy Práwách záchowano: *salua exsolutione bybernorum, & onerum Reipub. A. 1677. f. 26. t. Miásto Płock.*

Tofz od wszelákich stacy, consistenty, przechodow, y ággráwacy żołnierskich, do lat dzieśiáci libértowano. *Ibid.*

W Mieście Płocku nie godźi się w kámienicách y domách klasztornych kościelnych, y szlácheckich; piw, y gorzałek szynkowác, oprócz mieyskich. *v. tit. Piwo.*

Płońsk. Ani w Płońsku, w domách Szlácheckich y Klasztornych. *v. tit. Piwo.*

Podháyce. Miásto Podháyce, od wszelkich Rzeczyposp. podatkow (oproc cef Koronnych) do lat dwunástu uwolniono. *Eá tamen conditione, áby tám zbiegłych poddánych, ad requisitionem káżdego, wydawano. O co forum w Grodách támeznego Woiewodztwá, iuxta Processum Woiewodztwá Wołyńskiego. A. 1677. f. 25. t. Miásto Podháyce.*

Podoliniec. Miásto Podoliniec ná Spifzu. Przywiley ná skłád wszelákich towárow y zkádkolwiek przywiezionych, *ad beneplacitum* pokazáło. *A. 1565. fol. III. tit. Miásto Podoliniec.*

Approbatum: á Stároftowie, máią go *ad executionem* przywoźić. *Ibidem.*

Tegofz

Tegofz Miáftá wolność od podatkw: *v. tit.* Miáftá Spiskie.

Miáfto Połock od wſzelákich podatkw publicznych (*excepto* troygá podymnego, ceł, y czopowego teraz uchwalonego) do lat czterech uwolniono. *A. 1667. fol. 68. tit.* Opátrzenie.

Połock.

Miáftá Poniecá liſt ieden od Krolá Alexándrá *de data* 1504. y Krolá Władysłáwá w nim inferowány *ſub data* 1398. ná to, áby ná Srzem y Poniec kupcy do Śląská iezdźili, y cło, we Srzenie, Wielkopółcy po cztery pieniądze od káżdego koniá, á w Poniecu po pułgroſzku, z inſzych záſ Prowincyi obywatelé po pułgroſzku, á od bydłeciá po ſześci pieniędzy płáćili. Drugi liſt od Krolá Władysłáwá wtórego *de data* 1441. ná to, áby káždy z Wielkiey Polſkiey, płácił po pułgroſzku, á *extranei* po groſzu, y ná to, żeby Kupcy ku Śląsku nie iezdźili, iedno przez Poniec, *ſub amiſſione omnium mercium.* *A. 1565. fol. 115. tit.* Miáfto Poniec.

Poniec

Támże iármárki. *v. tit.* Iármárki.

Miáftá Poznáńia ſkład tym ſpoſobem: káždy Kupiec, przekupień, furman, z Litwy, Mázowſzá, z Śląská, z Ruſi, y ze wſzytkiego Kroleſtwa powinien iáchác z ſwym towárem do Poznáńia, y táń z nim przez trzy dni ſtać. A ieſliby go táń nie przedał, po tym zapláciwſzy cło, wolno mu z nim gdzie chce iáchác: *ſub pena confiscationis omnium bonorum ſuorum, in contrarium facientes.* *A. 1565. fol. 114. tit.* Miáfto Poznań.

Poznań.

Przywilej tego Miáftá, w ktorym drogi Kupieckie opiſano. *v. tit.* Drogi.

Tegofz ſkład, wedle Praw y Przywileiow iego, *in toto* záchowano. *A. 1588. fol. 488. tit.* Skład Poznański.

Toſz od podwod wiecznemi czáſy uwolniono. *Ibid. fol. 487. tit.* Libertácyá od Podwod.

Tegofz Miáftá iármárki. *v. tit.* Iármárki.

Tęmuſz pozwolono do lat dzieſięci, *exactionem* od piwá y od win, ná popráwę municyi mieyſkich, y murow około Miáftá &c. *Ibid. fol. 488. tit.* Popráwá Miáftá Poznáńia.

Gdy te láta wyſzły, Commiſſarzow náznáczono byſo, áby Mieſzczánom mieyſce pokazáli, kędyby te pieniądze, ná popráwę y municyá Miáftá naysłuſznicy wyłóżyć ſię miáły. Ktorá municyá począc kazano od Zamku Poznański: ku bramie Wrocławſkiey, z uczynieniem przekopu do obrony Miáftá, y budowánia báſzty nowey: y mury ſtáre nápráwić. A o tym wſzytkim záwiádowác máią przerzeczeni Commiſſarze, y po wykonánii tego, ráchunku doſtátecznie wſlucháć, á potym dáć o wſzytkim Krolowi doſtátecznie ſpráwę. *A. 1598. fol. 705. tit.* Popráwá Miáftá Poznáńia. Znowu Commiſſarze náznáczeni, do wſlucháńia ráchunku: á popráwá, záczáwſzy iá od Zamku, kończyć ſię má w murách wláſnie mieyſkich, á nie zamkowych, zá dokládem, y dozorem tychże

Com-

Commislarzow. A. 1611. fol. 15. tit. Mieszczan Poznańskich rachunek.

Do Commislarzow z przeszłego Seymu nāznaczonych deputatur y P. Kāsztellan Poznański. A. 1613. fol. 8. tit. O Rachunkach.

Mieszanom Poznańskim w Rādzie mieyskiej będącym, wolno dochodzić gwałtów, iako y Krákovu. *vide* Krákov.

Temusz Miāstu dekret Krolá Augusta w Wārszawie A. 1571. między Mieszczany Poznańskiem, á IM. P. Stānislāwem Hrabią z Gorki, po tym Woiewodā Poznańskim, wsi Krolewskiej Rátay Dzierzawcā ferowāny, *in toto* ápprobowano, y wszelkie *impedimenta* y zatrudnienia, exekucyā iego hāmuiące znosząc nākazano, áby był do exekucyey swoiey *per cōsignationem ex nunc limitum, & intromissionem in ius perpetuitatis* przywiedziony: *Salvo* iednák *iure aduitalitio possessori moderno manente*, ták, że po śmierci iego dopiero *possessio plenaria, actualis* tych Dobr, *cum reliqua iudicatae rei executione, ipso facto*, przypadąć ma Mieszczanom, *tanquam legitimis heredibus eorundem bonorum*. A. 1598. fol. 700. tit. Exekucya dekretu.

Temusz Miāstu dobrā, ktore od niego odpādły, odkupić pozwolono. A. 1677. fol. 25. tit. Miāsto Poznań.

Temusz młyny Krolewskie przy Poznāniu, ieden zā czarnemi Mniachami, á drugi zā bramā Wrocławską, leżące, wiecznemu czāsuy, inkorporowano. z ktorych nā káždy rok powinni do Zamku Poznańskiego płacić y skutecznie oddawać pszenice małdrow pięć, á rzy ábo zytā małdrow dwādzieścia y dwā, miary Poznańskiej. W czym iednák ma być baczenie *in legalibus impedimētis*, pogorzenia ábo znaczney szkody przez powodz niezwyczajną. A Quárty do Rāwy, iako przed tym z tych młynow nie dawano ták też nā potomne czāsuy Miāsto to dawać nie ma; iako o tym szezery Przywilej Krolewski y postanowienie z Generałem Wielgopolskim ma w sobie. A. 1589. f. 535. t. Młyny Poznańskie.

Tofz od stānowisk y stācyi wiecznie uwolniono, *cum interpositione penae infamiae in contravenientes Legi praesenti*: O coforum w Grodzie własnym Poznańskim. A. 1635. fol. 40. tit. Wolność.

Tofz Miāsto z iego Miāstami przyległemi y przedmieściami, przy dawnych Libertacyách y Constitucyách zachowuiąc, od stānowisk, stācyi fanowych wszelákich, wolne być deklarowano. A. 1652. fol. 12. §. A Miāstā.

Tofz Miāsto, áby cāsuy Rzeczyposp. kosztem *Præsidium* miāło, postanowiono. A PP. Hetmani ordynowāć māiā, żeby tām *sufficientia* armáty, prowiantu, prochow, kul, lontow zāwsze byłā z Skárbu Rzeczyposp. &c. A. 1658. fol. 35. tit. Fortece Rzeczyposp. & tit. 39. tit. Miāsto Poznań.

Tegofz Miąftá kofzt, ktoryby, *in casu* Pofpolitego rufzenia, ná wyprawę wozow *cum apparatu*, wedlug dawnych praw, łożyc mieli; ná prochy, ołow, lonty, y infze *requisita*, obrocić Miefzczanom támeicznym kazano. Iesliby iednak Pofpolitemu rufzeniu wychodzić dáley z Woiewodztwá przyfzło; tedy do wyprawy tey wozow *cum apparatu*, wedlug dawnego zwyczaju, nalezec powinni. *A. 1655. fol. 10. tit.* Aflekurácy Miąftá Poznánia.

W tymże Mieście, áby żaden *cuiuscunq; statús & conditioni*, gruntu fwego, ná ktorymby wał álbo fzańc fypać przyfzło, nie bronif, postanowiono. A Vrzád Mieyski, ná tę municyá, podatek iákikolwiek *à victualibus* złożyć powinien: co iednak *officere* nie ma przyezdzájących ná targ ze zbozem *& cum oleribus*. *Ibid.*

Tęmufz Miąftu Przywileie, ieden od Krolá IM. Ianá Kázimierzá ná mostowe od furmánow y Przekupniow, á drugi od Krolá IM. Władysławá Czwartego, nádane, *in toto* ápprobowano. *A. 1658. f. 39. t.* Miąfto Poznań.

Tofz áflekurowano, ze summá dwudziestu tyfięcy zł. Polskich Sierocza, ktora Miefzczanie ná potrzebę Rzeczypośp. z Ratuszá Poznánskiego dali, Woiewodztwom Wielkopolskim, ná przyfzłej Commiffyey, z terážnieyfzych podatkow, przyięta y w summę dwudziestu y pufzoftu Poborow potrácona będzie. *Ibid. tit.* Aflekurácy Poznániska.

Tofz famo w murze, przy dawnych práwách zachowuiąc, od hybernuy uwolniono, y áffignacyá ná nię przy terážnieyfzey diffribucie wydáná ábrogowano, y áby nápotym takie áffignacye nie wychodziły wárowano. *A. 1677. f. 25. t.* Miąfto Poznań.

Támże áby ná budynek mostu wielkiego, y ná wieżá ratuszná przez piorun ftráconá, Miefzczanie, podatek do lat czterech, w Mieście, fobie uchwalili, bez ufzczerbku podatkow Rzeczypośp. pozwolono. Z czego ráchunek przed Stároftá álbo iego Surrogatorem Poznániskim czynić powinni. *Ibid.*

W tymże Mieście, Krolá Strzeleckiego Prává y Przywileie, tak dawne, iáko y terážnieyfze, *in omnibus punctis* ápprobowano: wyiáwfzy Clá Rzeczypośp. *Ibid.*

Miefzczanom Poznániskim w Rádzie będącym, *A. 1581. Constitutia* słuzy, *ratione* tumultow, ktora y Krákowskim. *v. supra* Krákow. Co o fortyficacyey tegofz Miąftá Woiewodztwá Wielkopolskie wárowáły. *v. tit.* Woiewodztwá.

Tofz w Konfáderacyá generálná, *sub Interregno*, po ábdykacyey Krolá IM. Ianá Kázimierzá, przyięto, y przy Práwách dawnych zostáwiono. *Confederat. General. Varſau. A. 1668. f. 21. §.* Miąfto Poznań.

Po śmierci zás Krolá IM. Micháśá, áby iáko pod przefzłe *Interregnum*, tak y teraz, *præſidium*, to Miąfto, trzymáło, *sub penus*, w Szádách

dách Kápturowych tegoż Woiewodztwa *irrogandis*, postanowiono. *Confederat. General. Varsau. A. 1674.*

Támże piw nie wolno obcych ná wyfzynk przywozić *v. t. Piwo.*
Przasnysz. Miásta Przasnyszá Vrzędnikow y przyściężnikow prarogátywá táka w dochodzeniu gwałtow, iáko y Kráková. *A. 1611. fol. 10. tit. Be-*
spieczęństwo.

Przemysl. Miástu Przemysłowi bešpieczęństwo, tym sposobem, áby Stárosta támechny, z swawolnych pod *prætextem* żołnierzá słuzebnego w Przemysłu y ná przedmieściach iego, y w máiętnościách niemy-
 skich, przemieżkiwájących, rozmaíte gwałty, náiaždy, wydzier-
 stwa czyniących, stácye wybierájących, w bębny biąc, drugich do
 siebie przywabiájących, exekucyá czynił, zá odniesieniem ludží
 ukrzywdzonych; y áby przy Mieście báwić się imi zábrániał. *A.*
1609. f. 906. O ludźiách swawolnych, Miast &c.

Tofz iáko opátrzyć obiecano; miales *supra.*

Tofz od stánowisk, przechodow, y stácyi żołnierskich uwolniono.
A. 1655. fol. 32. tit. Obróná domowa.

Reásumowano tę Constitutiá. *A. 1658. f. 44. t. Miásto Przemysl.*

Znowu reásumowano *superiora*, y *forum, contra contumaces*, w
 Trybunale náznaczono. *A. 1659. fol. 41. tit. Miásto Przemysl.*

O Żydách támechnych *v. tit. Żydzi.*

Támże Iurisdictiony wšzytkich gošpodarze, *Magistratui Ci-vili sub-*
esse, y we wšzytkim, co się tknie porzádku do obrony, pod čás-
 trwog wšzelákich, poslušni być powinni. *Ibid.*

Támże w Mieście, y ná Przedmieściach, y po wšzytkich Iurisdic-
 tciách, y wsiách do Stárostwa tego nalezających, wšzytkie szynki,
indamnũ & præiudiciũ prowentow, y Praw Stárostwa Przemysł-
 kiego, wniesione zniesiono. A ktoby tey Constitucyey przeci-
 wnym był *tám publicè, quàm pri-vatim*; ma podpadać *sub rigorem*
 Constituciey *A. 1659. tit. Affekurácia* Miast nášzych y wšzelákich
 prowentow publicznych (*miales to supra o Miástách in commu-*
ni.) y takowego káždego Stárosta támechny Sądowy, będąc od
 Administratorá Stárostwa Przemysłskiego *officiosè requisitus*, po-
 winien będzie, *per Officium suum Castrense, sub pena* o niedbáłych
 Stárostách, *ad instantiam* Stárosty Przemysłskiego, w Trybunale,
inter causas fisci, toties quoties repetenda, sine intermissione exeku-
 cyá czynić. *A. 1661. fol. 33. tit. Securitas* Dzierzáwy Stárostwa
 Przemysłskiego.

Tęmusz Miástu Constitucyę, *quæ supra, A. 1655. 1658. & 1659.* słu-
 żące reásumowano. A ná rzemieślnikow nie cechowych, Vrząd
 Grodzki Przemysłki, gdy od Cechow ná delácie będą podáni, á
 żeby pobory płáćili, *seriò* ma *animad-vertere.* *A. 1667. fol. 29. tit.*
 Miásto Przemysl.

Tęmusz myto po groszu od koniá furmáńskiego y kupieckiego,
 á od

á od wofu w woźie idącego, po szelagu, ná naprawę brukow, mostow, y drog, tak w Mieście samym, iáko y po Przedmieściach okolicznych, postanowiono, obowięzuiąc Mágistrat támechny mieyski, aby tę naprawę iák naylepszą, z tey exákcyey záfwe trzymał, *sub pena duplici quatuordecim marcarum, coram Iudicio Terreſtri, vel Officio Caſtrenſi, ad instantiam cuiusvis, sine appellatione, vindicanda.* A Stároſtá támechny teraz y ná potym będący, álbo Vrzád iego Grodzki, áby to Prawo de exekucyey, z wygodą poſpolitą przychodziło, y záchowane było, y żeby Mágistrat, tego prowentu ná co innego nie obracał, przestrzegać ma. A. 1676. f. 40. tit. Naprawá Drog.

Ná Rzece Wiárze pod Przemyſlem moſt. v. tit. Moſty:

Toſz Miáſto z przedmieſćiami w okolicznoſci ſwoiey, od hyberny żołnierskiey, według Conſtitucyey A. 1659. uwolniono. A. 1677. f. 24. t. Miáſto Lublin y Przemyſł.

Toſz Miáſto porownáne Miáſtom, Krákowu, Lwowu, Poznánio-wi, tak z ſtrony dochodzenia krzywđ oſob ná Vrzędzie Rádzickim y Przysiężniczym będących, iáko y z ſtrony wolnoſci od podwod y koni dawania. A. 1589. f. 534. t. Przemyſł.

Támże iátki, od Koſcioła OO. Fránciſzkanow, gđzie indziej, *cum omnibus oneribus*, przenieſione być máią. A. 1638. fol. 38. tit. O przenieſieniu.

Miáſtu Przeworskowi ſkład winny pozwolono, y wſzytkie Przywileie od Krolow Polſkich nádane, *in toto* ápprobowano. A. 1677. fol. 41. tit. Miáſto Przeworsk.

Przeworſk.

Tegofz iármárki v. tit. Iármárki.

Miáſtu Puckowi, y Mieſzczánom támechnym niektorym z oſobná, ná pewne grunty, dáne Przywileie ápprobowano. A. 1659. fol. 32. tit. Ápprobácyá Przywileiow.

Puck.

Miáſtu Puſtuskowi, dla pogorzenia, od wſzelákich podatkow ieſzcze Libertátiey do lat dwu pozwolono, á to ráchuiąc od tego czáſu, kiedy im pierwſza wolnoſć nádana wynidzie. A. 1616. fol. 38. tit. Libertácyá Miáſtá Puſtuſká.

Puſtuſk.

Miáſtá Rádomiá Przywiley táki, iáko y Poznánia, pod tąſz datą, w ie-dneſz ſłowá, y ná tákowefz drogi. A. 1565. fol. 112. tit. Miáſto Rádom.

Rádom.

Miáſtu Ráwiczowi Przywiley, ná ſkład przędze, y lnu, ſluzący, wiecznie ápprobowano. A. 1638. fol. 35. tit. Miáſto Ráwicz.

Ráwicz.

Rubieſzow v. Hrubieſzow.

Rubieſzow.

Miáſtu Rydze wárowano, iſz długi, ktore ma u Szláchty, *poſt recuperationem*, z rėku nieprzyacielskich, Inſlant, z dobr teyze Szláchty máią im być, z áiáſnem y ſpráwiedliwym dowodem, *ante omnia*, płacone. A. 1601. fol. 763. tit. Miáſto Rygá.

Rygá.

Zá dotrzymánie wiáry, nagrodę, y wdzięcznoſć im obiecáno, y

Práva y Przywileie onych *in toto* ápprobowano. *A. 1611. fol. 18. tit.* Miásto Rygá.

Y Constitucyá *A. 1601.* o dŕugách Miástu tĕmu słuŕzącą, w cále záchowano. *A. 1616. fol. 10. tit.* Miásto Rygá.

Gratificationis causá, dano imi Dzierzáwę Vxkiel y Kierholm, do lat dwudziestu, ktore *computari,* máią po wyscĕu Práva ich ná to dawnego. *salus iuribus Ecclesie Romanę & Reipub.* y z tą conditią, aby tām ŕadnych fortęc y *propugnacula* nie zákładali. *A. 1620. fol. 15. tit.* Miásto Rygá.

Tęgosz Miásta iármárki *v. t.* iármárki.

Rzeszów.

W Mieścĕie Rzeszowie pozwolono skłádu win y ryb, zá zwyczáiem y práwem innych tákich skłádow. *A. 1633. fol. 48. tit.* Skład, Tĕmusz wŕszystkie Przywileie od Krolow Polskich nádáne, *in toto* ápprobowano: *salus oneribus Reipub.* *A. 1677. fol. 26. tit.* Miásto Rzeszów.

Tĕmusz skłád winny pozwolono. *Ibid.*

Tęgosz iármárki *v. t.* iármárki.

Reymánów.

W Reymánowie skłád winá. *v. t.* Wino.

Simbor.

W Sámborze skłád winá. *v. t.* Wino.

Szárogród.

W Szárogródzie skłád win y miodow wołoskich. *vide supra.* Kámieniec Podolski.

Sádecz.

Miásta Sádeczá Przywiley ná skłád soli Bocheńskiey, tákim sposobem, aby iuŕ nie Spiszánie, ále Mieszczánie Sádeczy, ci tylko, ktorzy mieyskie Práwo máią, sol przęrzęczoną, zá tákim płáccniem y piĕniedzmi, iáko przez Spiskie Miásta była płácona, w Zupách Bocheńskich kupowáli, y onę do Sáczá woŕzili, y tām ią skłádáli, y dostátek ięy, ták Spiszánoni, iáko y innym wŕszystkim záwzdy gotowáli, przedawáli, ábo zá inne towáry przemieniali. Támŕze nie gđzie indziej zelázo, miedz, y inna spizá formowána y nieformowána, ktorą z dolnych kráíow Węgięrskich w woŕc do Polski hędą, skłádána y przedawána byc ma, pod áresztowániem y utráceniem tych rzęczy, ktorzyby dálej niŕz do Sádeczá, y krzywemi drogámi, ku ŕzkodzie skłádowi Sádeckiemu iędzdžili. *A. 1565. fol. 110. tit.* Miásto Sádeckie.

Tĕmusz Miástu libertácýą do lat ósmiu, dla pogorzenia od wŕszelkich contribucýi, podwod, y cięzarow, dano. *A. 1611. f. 26. t.* Libertácýa.

Tęgosz Miásta z winámi z Węgięri miiác nie wolno. *v. tit.* Wino.

Sendomierz.

Miásta Sendomierzá Przywileie, ná skłád soli y sledži, tákim sposobem, ŕz ktobykolwiek z solą, wistą lub lądem, z Zup Bocheńskich, lub Wielickich, ábo z Torunią z sledžiámi iácháł przez Miásto Sendomierz, powinien tāmŕze przez trzy dni przedawác te towáry, á po trzech dniách, dopiero mu wolno będžie wyiáchác. *A. 1565. fol. 112. tit.* Miásto Sendomierz.

Tęmusz, dla pogorzenia, libertacyą od podatkow, podwod, y poborow z Czopowym, do lat sześci dano. *A. 1613. fol. 21. tit. Miasto Sandomierz.*

Tęmusz cło, od káżdey beczki foli, po pułgroszku, od bálwaná po groszu, od beczki winá po groszu, od kuffy máłmázyey, po groszy trzy, wodą lub ładem przywiezionych. *Ibid.*

Tęmusz, áby z dochodow publicznych, bez odwłoki, murow poprówowali, y w municyą wszelką sposobiáli się, roskazano. Tákże áby z przyszłych dochodow ráchunek uczynili: Ná co *deputantur* osoby pewne. *A. 1631. fol. 41. tit. Miasto Sandomierz.*

Tęmusz, dla pogorzenia, wolność od podatkow publicznych, do lat czterech dano. *A. 1647. f. 12. t. Skład Miasta Sandomierza.*

Tęmusz sztukowe, nie deroguiąc wolnościom Szlacheckim, przywrocono. *Ibid.*

Skład winny, y wszelákich towárow z Węgier, *citra præiudicium* inszych Miast, *salvis quoq; iuribus Regalibus, & oneribus Reipub.* táńże náznáczono, y postanowiono. *Ibid.*

Tosż od stánowisk wszelákich, stácyi, y przechodow żońnierskich, do lat czterech uwolniono: á ktoby práwu temu sprzeciwił się; ma być sádzony, y szkody uczynione *cum triplici refusione* zápláćić, y przez Hetmána Koron. karány, iáko *violator securitatis Reipub.* Ná ktore stánowiská PP. Hetmáni, żadnych ássignátiy dáwać nie powinni. *A. 1658. f. 45. t. Miasto Sandomierz.*

Miaścetzkowi Seroczynowi w Ziemi Czerskiej, Práwá ápprobowa-no, y osádzáć się w nim wszelkiey kondycyey ludźiom, *sine præiudicio* iednák poddáných dziedzicznych stánu Szlacheckiego, pozwolono. *A. 1676. fol. 49. tit. Confirmacya Przywileiu.*

Seroczyn.

Iármárki tegoż Miaścetzká. *v. tit. Iármárki.*

Miasto Siebież. *v. supra. Dżisná.*

Siebież

Miaścetzkowi Siedlcom Xcia IM. Michála Czártoryjskiego Woiewo-dy Wołyńskiego, y Iohánný z Olend, Małzonkow dziedzicznemu, cło mółtowe od furmánów, po groszu od koniá, tákże od by-dlá ná tárgi y iármárki przechodzącego, od sztuki po groszu pozwolono, *cum onere* nápráwy móstów y drog, ná dziedzice dobr tych, ták żeby ludzie *commode* przeiezdzáć táń mogli: *sine præiudicio* iednák & *diminutione* prowentow Stárołtwá Liwskiego, do ktorego prołtówáć się drogá od pomienionych móstów y przepraw powinná, do zwyczajnego pod Miástem Liwem ná mółt gościńcá, *sub rigore* dawnych Praw y ustáw okołó tego. *A. 1678. fol. 36. tit. Mółtowe Miaścetzkowi Siedlcom.*

Siedlce.

Miasto Sieniawę *novæ locationis* Vr. Mikoláia Hieronymá Sieniá-wskiego, Chorążego Koron. dziedziczne, od wszelkich *ingenere* podatkow, y ciężarow Rzeczypołp. tudzież cel generálnych wodnych y lądowych, do lat dwudziestu uwolniono. *A. 1676. f. 47. t. Libertacya.*

Sieniawy

Approbowano po tym tę Constitucyą *in toto*: y *penas contra exactores iniusti telonei sancitas, in quolibet foro vindicare* pozwolono. A. 1678. fol. 24. tit. Miasto Sieniawá.

W Skierniewicach iarmarki. *v. tit.* Iarmarki.

Skwirzyná.

W Miatieczku Skwirzynie skład zboża, y innych towárow wszelákich ma być postanowiony, *non derogando* składowi Miasta Poznania. A. 1589. fol. 523. tit. Rzeká Wártá.

Słonim.

Miatieczko Słonim, dla pogorzenia, od płacenia łanowego, fzołowego, czopowego, y czynszów, do lat czterech uwolniono. A. 1613. fol. 47. tit. Miatieczko Pieszczeniec.

Znowu od wszelkich *in genere* podatków Rzeczyposp. y stánowisk żołnierskich, do lat czterech, *prout inquisitione* przez Grod támechny, y zá słusznym przez Mieszczańy dowodem. A. 1654. fol. 36. tit. Pewne Miasta pogorzałe.

Znowu od podatków tak publicznych iáko y prywatnych przeszłych, *in quantum* by iákie zaległe znáydowały się, także od noclegów, przechodów żołnierskich, y wszelákich extorsyi. A. 1678. fol. 20. tit. Miasto Słonim.

Śluck.

Miastu Śluckowi wolność dána od podatków Rzeczyposp. do lat sześciu: pod którą cłá Krolewskie y Rzeczyposp. podpadać nie mają. A. 1649. fol. 44. tit. Szafunek.

Temusz Śluckowi, y Kopyłowi, Przywileie ná Práwo Máýdeburskie ápprobowano, *salvis oneribus Reipub.* y ceł Krolewskich. A. 1653. fol. 26. tit. Approbacya Práva.

Temusz *sufficiens praesidium* obmyślić obiecano, y Libertácią *Constitutione* A. 1653. pozwoloną, do sześciu lat po sobie idących prolongowano. A. 1655. fol. 27. tit. *Praesidium* Miasta Ślucká.

Temusz libertacya *Constitutione* A. 1653. pozwoloną, a potym *Constitutione* A. 1655. do lat sześciu prolongowaną, *sine derogatione* cłom Krolewskim y Rzeczyposp. ápprobowano; y *Praesidium* ná teyże fortecy kosztem do tad Xcia IM. Bogusława Rádziwiłá Koniuszego W. X. Lit. zostájące w comput Woyska W. X. Lit. przyięto. *quod vide* A. 1659. f. 12. t. *Praesidium* Śluckie.

Tóż, oraz y Nieswież od stánowisk y stacyi żołnierskich, także y od podatków Rzeczyposp. (okrom czopowego, także ceł Krolewskich y Rzeczyposp.) do lat czterech uwolniono. A. 1661. fol. 31. tit. Miasto Nieswież y Śluck.

Znowu od płacenia niyt y ceł wszelákich (okrom stárego cłá) do lat dwunastu: y dekret w przeszłym Trybunale Wileńskim względem pogłównego, podniesiono. A. 1677. fol. 14. tit. *Reassumptio* Libertacyey Miasta Ślucká.

Reásumowano tę Constitucyą, y áby ná komorách y przykomorách nie naruszona zostawała, *sub penis arbitrarijs, in Iudicio competentis, vindicandu*, warowano. A. 1678. fol. 20. tit. *Reassumptio* Libertatocy.

W Mie-

W Mieście Smoleńsku, przy Woycie Smoleńskim, y przy Wrzędzie Mieyskim, Sądy y iurisdictionia Práva Máýdeburskiego, wedle Przywilciow Krolewskich, cále ma zostawać. Z strony iednak obrony pod czas niebezpieczny, toż Miasto ma być posłuszne Woiewodzie Smoleńskiemu. *A. 1613. fol. 38. §. Iurisdictionia.*

Tęmusz Miastu Przywilej od Krolá Zygmuntá III. ná wolność od płacenia mytá stárego, Stołowi Krolewskiemu należącego, przykładem Miastá Połocká nádány, ná lat dwádźiesięć ápprobowano. *A. 1626. f. 8. t. Opátrzenie bezpieczeństwa Smoleńská.*

Tofz, do lat czterech, od podatkow Rzeczyposp. *excepto* cel, y prowentow stołu Krolewskiego, uwolniono. *A. 1635. f. 22. t. Libertácie Miast.*

Tęmusz dodawać succursu iák nayprędzey, iesliby ná nie Nieprzyiaciel nástąpił, obiecano. *A. 1654. fol. 32. tit. Securitas Smoleńská.*

Támże Domy Szlacheckie ná placách mieyskich będące od ciężarow żołnierskich uwolniono. *Ibid.*

O naprawie murów Smoleńskich. *v. tit. Fortece.*

O zamku Smoleńskim *v. tit. Zamki. tit. Woiewodztwá.*

Tęmusz Miastu, iesliby z ktoreykolwiek strony *immineret* náń *periculum, prouidere* máia, *praesidio competēti*, Hetmáni W.X.Lit. *A. 1650. fol. 18. tit. Securitas Smoleńská.*

O iármárkách Smoleńskich *v. tit. Iármárki.*

Miastu Sniátyniowi wolność od podatkow wszelákich, robot, y brania słodow dworskich, do czego nie byli powini, ná lat osm pozwolona, y Sądy ich w Miasteczku právem ich, á nie we Dworze ápprobowano. *A. 1613. fol. 20. tit. Wolność Miastá Sniátyniá.*

Sniátyn.

Znowu ná lat sześć, wolności tákieyże pozwolono. *A. 1616. fol. 35. tit. Libertácia Miastu Sniátyniowi.*

Sniátynski Zamek. *v. tit. Zamki.*

Tofz Miasto opátrzyć obiecano. *miales supra.*

Tęmusz mytá sztukowego od kupcow cudzoziemskich, po grofzy sześci, do lat dźiesięć pozwolono, ktore Stárosta támczny, ná fortificatiá Miastá tego obráćć, y ná káżdym Seymie z tego liczbę czynić Podskárbiemu Koron. powinien. *A. 1633. fol. 57. tit. Kámieńcá y Sniátynia libertácia.*

O skłádzie w nim win, y miodow Wołoskich. *v. supra. Kámie-niec Podolski.*

Miastu Sochączewu podwyższono mostowego, od káżdego koniá furmánów y kupcow, po pułgrofzku. *A. 1611. fol. 29. tit. Podwyższenie mostowego.*

Sochaczow.

Miastu Sokalowi libertácia od wszelkich podatkow y ciężarow publicznych, do dwu lat, po wysćiu czterech lat, od pogorzenia, prorogowano. *A. 1616. f. 35. t. Wolność Miastá Sokalá.*

Sokal.

Znowu

- Znowu od wszelkich podatkow, do lat czterech, oprócz cel Krolewskich y Rzeczyposp. ale tá wsiom wolność służyć nie ma. *A. 1653. fol. 25. tit.* Miasto Sokal.
- Znowu y z Przedmieściami wszytkiem i od pogłownego, czopowego, y innych wszelkich Rzeczyposp. podatkow. po wysćiu lat czterech, od pogorzenia Miastá tego, do drugich lat czterech wolność prorogowano: *salua declaratione*, o podatkách, Woiewodztwa Belzkiego. *A. 1678. fol. 16.* Miasto Sokal.
- Sokolniki.* Miasteczkw i Sokolnikom n iytá pozwolenie. *v. tit.* Miasteczko Vízcie.
- Solec.* Miastu Solecow i Przywilej ná terážnieyszyn i Seymie dány, we wszytkim *perpetuo* ápprobowano. *A. 1611. f. 29. t.* Miasto Solec.
- Szrodz.* Miastu Szrodz i Woystwo Szredzkie, wiecznemi czasy, inkorporowano. *saluo seruitio bellico, & alijs Reipub. oneribus. A. 1589. f. 535. tit.* Inkorporacya Woystw.
- Szradom.* Miastá Szradomia wolności. *v.* Miasto Krakow. & Miasto Kázimierz przy Krakowie.
- Stryi.* W Stryiu sklad winá. *v. tit.* wino.
- Suraz.* Miasto Suraz od podatkow Rzeczyposp. (wyiáwz y czopowe) tákz e od stacy i y lez zolnierskich, do lat czterech, uwolniono, z tá kondycyá, z eby się iák nayzyczliwiey nieprzyacielow i Rzeczyposp. bronilo. *A. 1654. fol. 35. tit.* Obrona Witepska.
- Szadow.* Miastu Szadowowi, w Oekonomi ey Vpitskiej, Przywilej ná Práwo Májdeburskie, *in toto* ápprobowano. *A. 1661. fol. 31. tit.* Májdeburg Szadowowi.
- Szarogrod.* W Miasteczku Szárogrodz i sklad win y miodow Wołoskich. *v.* Kamieniec Podolski.
- Szereflow.* Miastu Szereflow i, y Kámieńcow i Litewskiemu libertacyá od podatkow, do lat czterech, dano. *A. 1661. fol. 30. tit.* Miasto Brześć, Szereflow, y Kámieniec Litewski.
- Szklow.* Miastu Szklowu ánnistia genéralná dano, y libertacyá od wszelkich podatkow Rzeczyposp. do lat czterech, wyiáwz y cto solne, czopowe, y myto stare. *A. 1661. fol. 29. tit.* Miasto Szklow.
- Szrem.* Miastu Szremowi Woystwo Szrzemskie, ná ktore ma dawne Práwo od Krolá Przemyśla, wiecznemi czasy inkorporowano. *A. 1631. fol. 43. tit.* Inkorporacya.
- Szydlow.* Miasto Szydłow, dla pogorzenia, od podatkow wszelkich, do lat czterech, uwolniono. *A. 1633. fol. 59. tit.* Libertacya Miastá Szydłowá.
- Turnow.* Miastu Tarnowu Przywileie, od Krolow, Władysłáwá, Kázimierzá, Alexándrá, Zygmuntá Augustá, Stefaná, Zygmuntá III. ná clá ziemne y wodne dáne, *in toto* ápprobowano: *saluis Iuribus & oneribus Reipub.* to iest, poborow, podymnego, czopowego, *ac Privilegijs Nobiliam priuatorum.* *A. 1635. f. 47. t.* Miasto Tarnow.

Temuż że skład winny, y wszelákich towárow z Węgier y do Węgier, postanowiono, *patet* z samego tylko tytułu Constitucyey A. 1647. fol. 12. *ktory tytuł taki jest*: Skład Miásta Sendomierzá y Tarnowá.

Tofz od podatkow Rzeczyposp. dla pogorzenia, do lat czterech, uwolniono. A. 1667. fol. 32. *tit.* Libertácia Tarnowá.

Miásta Toruniá wiára y státeczność, pod wojnę Szwedzká oświádczona *commendatur*, y zá kószty *gratificatio promittitur*. A *postulata* ich niektóre, y práwá wolności od cíá Dybowskiego, do przyszłego Seymu odłożono. A. 1626. fol. 5. *t.* Miásto Toruń y Gdańsk.

Toruń.

Tofz po tym od ákcyzy, poborow, y inszych wšytkich podatkow, *durante bello Suetico*, uwolniono, y dálšzą *gratitudinem* onému pokazać obiecáno. A. 1629. fol. 16. *tit.* Miásto Toruń.

Znowu ponowiono oświádczenie wdzięczności, w tymże roku 1629. ná drugim Seymie. *tit.* Miásto Toruń y Gdańsk.

Do dálšzego iészce Seymu tę nagrodę odłożono. A. 1631. fol. 17. *tit.* Miásto Toruń.

W spókoynieyszch czáściach, do skutku to przywieść obiecáno. A. 1635. fol. 26. *tit.* Miásto Toruń.

Temuż Miástu, y oraz Gdańskowi, Constitucye, *& ius correctum Terrarum Prussiae, in violentos*, deklárowano, że *in omnibus punctis*, Miástom tym, *ac Incolis Ciuitatum*, rowno z stánem Szlacheckim, iáko zdawná służyło, tak y ná po tym służyć ma: Y Mieśczańie tych Miast, *pro violentijs per Nobiles illatis, vigore eiusdem iuris correcti*, tak przed Woiewodámi, iáko y inszemi *subselljs*, przeciw wszelákim gwałtownikom, *criminaliter ad penas legum*, práwem czynić mogą. A. 1627. fol. 14. *tit.* Miásto Toruń, y Gdańsk.

Miásto samo Trębowla od wszelákich podatkow publicznych y prywatnych, y żołnierskich exákcyi, stánowisk, hybern, przechodow, noclegow, *& cuiuscunq; generis extorsij*, do lat dżiesiąci uwolniono, *saluo proventu* Stárošty Trębowelskiego teraz y nápotym będącego, *sine praedicio* iednák Praw mieyskich, od przeszłych Królów, nádanych. A. 1676. fol. 39. *tit.* Miásto Trębowla.

Trębowla.

W Trokách iármárki *v. tit.* Troki.

Troki.

Miasteczká Trylesów wolność od podatkow, *processow*, y bännicyi. *v. tit.* Biała Cerkiew.

Trylesy.

W Tuchowie iármárki. *v. tit.* iármárki.

Tuchow.

Miasteczkwowi Vščiówi myto, po groszu, od furmáńskiego koniá, brác pozwolono, z tą kondycyá, żeby przepráwy iáko naylepiey z tego prowentu náprawione były. A. 1676. fol. 34. *tit.* Napráwá Przepraw.

Vščie.

Tofz Práwo cále służy y Miasteczkom, Kcynie, Nakłowi, Sokolnikom,

nikom, y Ziomkom, w Woiewodztwie Poznańskim y Káliskim, leżącym: *Ibid.*

Warenß.

Miaścyczkowi Wárenszowi w Woiewodztwie Belskim leżacemu, Vr: Márká Mátczyńskiego Koniuszego Koronnego dziedzicznemu, wszelákie Przywileie ná wolności, tárgi, iármárki, grobelne, od Krolow Polskich nádáne, *in toto* ápprobowano, y wolnego używania lásw Krolewskich Witkowskich, w posleſſiey ná ten czas Vrodzonych Láńckorońskich, badácych pozwolono: *iuribus, oneribus Reipub. ac prerogatiuis status Nobilium per omnia saluis.* A. 1676. fol. 35. tit. Warenßz Miáſteczko.

Warká.

Miáſtu Warce podwyższono prowentu moſtowego po groſzu, á brukowego po pułgroſzku, od koniá, y od wszelkiego bydła kupieckiego. od czego ſtan ſzláchecki y poddáni ich wolni być máią. A gdyby moſtu nie náprawowali, *beneficio hoc* priwowáni być máią, *ad instantiam Instigatoris, ex delatione cuiusvis.* A. 1647. fol. 30. tit. Podwyższenie moſtowego.

Wárszawá.

Miáſtu Wárszawie myto y cło ziemskie, ktore im ieſt od Krolowey Anny Stephána Krolá Maſzonki, do czasu, ná porátowanie, dáné, także y wodne Wárszawskie, excipuiąc wszelákie towáry Szlácheckie, *in perpetuum* inkorporowano, z tą kondycyá, áby Quártę z tego, do Ráwy, ieſli dáwana była, dáwać powinni byli. A. 1589. fol. 534. tit. Miáſto Wárszawskie.

Także od podwod płácenia, y koni dáwania, ſtára Wárszawę wolną czyniąc, wedle dawnego ich Przywileiu, *in perpetuum usum* to im ápprobowano. *Ibid.*

Tegoſz Miáſtá ſtárey Wárszawy obywatelów práwá y wolności, od Xiáżąt Mázowieckich, y po tym Krolow Polskich nádáne, ná wodne y lądowe cła y mytá wszelákie ápprobowano, y czáſy wiecznemi, od wszelákich ceł y myt w Koronie y w Páńſtwách wſzytkich do niey należących wolnemi deklárowano. A. 1598. f. 700. t. Miáſto ſtára Wárszawá.

Krolá IM. Zygmunta Auguſtá Przywileie, w roku 1570. Miáſtu temu dáné, áby od káżdego nienáruſzenie we wſzytkim były záchowane, warowano. A. 1613. fol. 19. tit. Wárszawá.

Woytoſtwo ſtárego Miáſtá Wárszawy inkorporowano, czáſy wiecznemi, temuſz Miáſtu: *saluo iure moderni possessoris.* tak iednak, zeby ſluzbá Rzeczypoſp. wojenna nie ginęła. A. 1609. f. 906. t. Inkorporácyá Woytoſtwa Miáſtu Wárszawie.

Toſz Miáſto ze wſzytkimi ſwemi przedmieſćiami áby zrewidowane było, Ziemiá támeczna ná Seymiku *relationis* Deputáty obierze: według ktorey rewizycey, *in posterum* to Miáſto płácić będzie podatki: tak iednak odpráwić ſię to má, żeby podatkom Rzeczypoſp. publicznym *nihil* ztąd *decedat.* A. 1654. f. 13. t. Deklárácyá płácenia podatków.

Aby Miastom, stárey y nowey Wárszawie, circumferentia do fortificátiey, podług Indżiniera Krolewskiego delincátiey zamierzona, y oraz ulice po przedmiesciách popalonych stáre wyprostowane, y nowe powymierzane były, tak aby budynki, ktore nowo stawiane będą, *publicæ securitati & decori* nie przeszkadzały; Cómmissarzom do tego náznáczonym zlecono. A co strony libertácii tych, ktorzy nowo budować ábo murować się máia, *postulata* onych, do przyszłego Seymu odłożono. A. 1659. fol. 39. tit. Comissia Wárszawska.

W tychże Miastách, stárey, y nowey Wárszawie, aby ludzie dobrá mieyskie t. z. ymáiający, á z stanu szlacheckiego nie będący, ciężary mieyskie ponosić, y *iurisdictioni civili, quo ad bona, subesse* powinni byli, postanowiono, y Constitucyą A. 1635. Miastu Krakowu służącą, tymże Miastom aplikowano (v. Miasto Krakow) A. 1647. fol. 30. tit. Ludzie w Mieście Wárszawie.

Miastu stárey Wárszawie, isz dla przypadkow, pogłównego, według Taryfły A. 1662. wydać nie mogło; *in supplementum*, contribucyą, *ad proportionem* czwartey części pogłównego, od liquorow, to jest, miodow, piw, gorzałek, *ad instar* czopowego, ná lat dwie pozwolono. z ktorey summę proporcyonálną zátzymanemu pogłównemu wybrawszy, do Poborców za quitem ich oddać powinni. A. 1678. fol. 16. tit. Miasto Wárszawá.

Tofz Miasto, przy Práwách dawnych, y Przywileiách, od Krolá IM. Iana III. nádanych zachowano, *& annullas iurisdictiones* onęmu przywrocono. *Ibidem*.

Miastá, stárą y nową Wárszawę, od stácii, *protunc*, wszelákich, y stánowisk żołnierskich, *non obstantibus quibusvis Laudis*, tak generalnych, iáko y Ziem y Powiatow Woiewodztwá Mázowieckiego, uwolniono, z tą kondycyą, aby drogi w Mieście Wárszawie wszystkie, á mianowicie, ktoremi ná mieysce Elećciey iezdzić przydzie, *de integro* ubrukowali y naprawili: do czego się wsz yscy *conci-vies* przykładac máia: Dwory iednak szlacheckie, od tego ciężaru wolne być deklarowano. *Confederat. General. Warsau. sub Interregno*. A. 1648. fol. 20. §. Miasto.

Reásiumowano to Práwo, *sub alio Interregno*, w Confederácii także Generalney Wárszawskiej. A. 1668. f. 21. §. Miasto stára y nowá Wárszawá.

Y znowu pod trzecie *Interregnum*, w Confederácii także Generalney Wárszawskiej. A. 1674. fol. 30. §. Miasto stára y nowá Wárszawá.

Wárszawie nowey libertácii, względem Ratuszá, tudzież od gościá y podwod, stosuiąc się do libertácii, od Krolow, nádanych, approbowano. A. 1647. f. 31. t. Stára y nowá Wárszawá.

Miasto Wárszawę, ze wsiámi do Stárostwa tego należącemi, od hy-

berny, ktorey nigdy nie podlegały, (przy dawnym Prawie y zwyczajach zachowując,) ná zawsze uwolniono, *cum reássumptione* Constitutiei. A. 1648. temu Miástu słuźący. A. 1673. fol. 19. tit. Wolność Wárszawy *cum attinenijs.*

Stárcy Wárszawy wszytkie Prawa, *immunitates*, y Przywileie od Krolow Polskich, y Xiázat Mázowieckich, y od teraznieyszego Krolá IM. Ianá III. nádańe ápprobowano. A. 1676. fol. 48. tit. Miásto.

Mieszczánie Wárszawscy, y przedmieszczenie, w Grodzie Wárszawskim, sprawować się, nie powinni, ale *ad forum Civile in causis civilibus* nalezec máia. v. tit. Grodzkie Sády.

Tegoż Miásta *Præsidio* y prowiantámi opátrzenie. in A. 1658. *cude.*

Tegoż Miásta Vrządu Mieyskiego *prærogativa* w dochodzeniu tumultow, takáż, iáká jest Vrzednikow Miásta Krakowá. A. 1588. fol. 488. tit. Porównanie.

Wieliczka. Miástu Wieliczce skłád foli, tym sposobem wiecznie pozwolony, áby Wieliczczanie, ná Krakowskim skłádzie, cztery ławy wolne mieli, ná ktorych, we wtorek przez cały dzień, we czwartek do godziny nieszporney, á w piątek przez cały dzień tylko, káżdego tygodniá, *sal bancatum* wykłádali y przedawali. A we dni iármárkowe, áby im wolno było, ná tychże ławách, przedawać, poki stać iármárk będzie. A. 1565. f. 111. t. Miásto Wieliczka.

Tamże áby żaden z Puskownikow y Rotmistrzow, Porucznikow, y Towárystwá, leze żołnierzom nie dawał, y samó Rycerstwo sobie icy nie czynili: także noclegow, stánowisk, áby nie miewáli, y stácyi, áni żywności áby nie brali, áni robotnika solnego ná słuźbę zaciągáć nie powazáli się, postanowiono, *sub pæna peculatis* ná Seymie, *ad instantiam Instigatoris Regni*, ná Rotmistrze y Poruczniki, á ná Towárystwo, *sub pæna correspondenti damni*, w Grodzie Krakowskim, iákó *in loco delicti, ad instantiam* ukrzywdzonego, *peremptorie, sine quavis appellatione vindicanda.* A. 1633. f. 46. t. Libertácia Miásta Wieliczki od stácyi żołnierskich. Reássumowano tę Constitucjá. A PP. Hetmánom, áby żołnierzow práwu temu sprzeciwiających się karáli, zlecono. A. 1658. fol. 58. tit. Miásta nále.

Znowu, isz tam żadne stánowiská żołnierzom pokázowane być nie máia, postanowiono. A. 1659. f. 9. t. O nie dawaniu ássignacyi.

Znowu o tymże. v. tit. Oekonomie.

Temusz Woytoostwo Wielickie, wiecznemi czásy, inkorporowano: *salvo servitio bellico.* A. 1609. fol. 904. tit. Zupá Wielicka, y Inkorporácia Woytoostwá.

Wielun. Miástu Wieluniowi Przywilej, ná skłád towárow wszelákich, dáć obiccano. A. 1565. fol. 116. tit. Miásto Wielun.

Temusz

Tęmusz czopowe, ná poprawę murow, konferowano. A tym, którym są majątności popalone y spustoszone, y szkody poczynione, nagroda z szosu, poboru przeszłego, przez one zatrzymanego być ma: Czego Vrzęd Stárości támczny doyrzec będzie powinien. w *Vniwersale Poborowym*, A. 1589. fol. 553. S. Miasto Wielun.

Tęmusz Woytostwo Wieluńskie, wiecznemi czasy inkorporowano, z tą kondycją, aby pożytki z tego Woytostwa, ná poprawę tegosz Miastá obracały się. A. 1581. fol. 374. tit. Woytostwo Wieluńskie.

Tegosz iarmarki. v. tit. Iarmarki.

Ná Kupce Miastá Wilná, żadne podatki, ani cła, ani pobory, bez Seymu, nie mają być nigdy stánowione. A. 1578. fol. 347. S. A od tych czasów.

Wilno.

Tosz Miasto, od cel, ná tym Seymie, ná Koronę, y W. X. Lit. uchwalonych, (*excepto* podatku od winá, miodu, piwá, przekupniow, rzenieslnikow, hultaiow) uwolniono &c. *Ibid.*

Miastu Wilnu, tak iáko y Lwowu, bezpieczeństwo, in A. 1601. wárowano. *vide* Lwow.

W tymże, artykuły Biskupiey, zamkowe, y mieyskiey Iurisdicciey, dla zatrzymánia pokoju, uczynione approbowano. A. 1601. fol. 763. tit. Artykuły Miastá Wileńskiego.

Tosz Miasto, *respectu* szkod iego przez ogień ponieśionych, od czopowego, y szosowego poboru, do czterech lat, tych co pogorzeli, wedle Przywileiu Krolá Zygmuntá III. uwolniono. A. 1611. fol. 44. tit. Wolność Miastá Wilná.

Do tegosz Miastá Commisarze deputowani, áby przed onemi Rádá mieyska z száfarzami, terażnieysi, y przeszłych Vrzędnikow y száfarzow potomkowie, nie zasłaniając się żadnemi Przywilejami y excepcjami, *sub pena viginti millium florenorum, post Curiam Regis, ad instantiam Instigatoris, vindicanda*, ze wszystkich prowentow Miastá tego, od tych czas, iáko mu są od Krolow Polskich, y W. Xiążąt Litewskich nádane, liczbę uczynili, y kondycjom y powinnościom w Przywilejach swych opisanyu dosyc uczynili. A. 1613. fol. 42. tit. Commisarze.

Plátnerzow, w tymże Mieście, Mieszczenie mieć powinni, ze wszystkimi do tego rzenieslá potrzebami, żeby zbroie y fyszaki nowe robili: dla ktorych slosarnią, y mieşkanie zbudować, y onych z prowentow mieyskich opátrzyć mają. *Ibid.* fol. 41. tit. O Plátnerzach.

Tosz Miasto, przykładem Miast Koronnych, z pilnością, murow, baszt, y rowow swych poprawić, y co do ufortifikowánia mieyscá támtego należy, budować mają. *sub pena* czterech set kop Litewskich, *post Curiam Regis, ad instantiam Instigatoris vindicanda*;

quâ solutâ, nihilominus tey Constitucyey dosyć uczynić powinni.
A. 1620. fol. 21. tit. Municya Miastá Wileńskiego.

Dla bezpieczeństwa Zamku Wileńskiego y rządu Miastá, pod expedicją Pospolitego ruszenia przeciwko Xiążęciu Sudermańskiemu, y dla obrony granic W. X. Lit. od Moskwy, Woiewodzie Witepskiemu, y Podskarbiemu W. X. Lit. rezydencyą w Wilnie naznaczono, y postanowiono, aby iák nayprędzey obroná dobra y gruntowna Miastá, także żywność y strzelbá była. &c. A. 1621. fol. 22. tit. Pospolite ruszenie.

Tamże aby *licentiosos* Vrzęd Grodzki, bez folgi, za pomocą Vrzędu Mieyskiego miał, sádził, karał, y podług Práva W. X. Lit. exekucyą czynił, roskazano. *Ibid.* §. A isz się w tym Mieście.

Takowász znowu, pod czas niebezpieczeństw, naznaczono tamże rezydencyą Woiewodzie Wendenkiemu, y Stárosie Zmudzkiemu, y onym *de securitate*, y o porządku wszelákim, z Vrzędem Grodzkim, (ktory zázawsz w Wilnie *præsens* być ma,) y z Vrzędem Mieyskim, znosić się kazano. A. 1654. fol. 28. Pospolite ruszenie W. X. Lit.

Znowu X. Biskupá Wileńskiego, y Káasztellaná Wileńskiego naznaczono, wedle Constit. A. 1621. A. 1655. fol. 20. §. Miastá záz.

Ná tegoż Miastá obronę, sto piechoty, z tych czterech set, ktore, Miastá wszystkie W. X. Lit. ogółem wyprawić ná wojnę były powinne, destiniowano. *Ibid.*

Znowu X. Biskupá Wileńskiego, y Káasztellaná Zmudzkiego, ná rezydencyą naznaczono. ktorym, przy Mieyskich piechotách, Tátarow Chorągiew z Dobr Ziemijskich, z ktorych służbę woienną powinni, za ordinansem P. Hetmána W. W. X. Lit. *assistere* ma. A. 1683. fol. 1. tit. *Securitas interna*.

Tosż Miastó, aby most ná Wilicy u siebie gruntownie y cále, *intra decursum duorum annorum* od daty terázniejszyey Constitucyey zbudowało, *sub pena mille florenorum Polonicalium, ad instantiam cuiusvis, post Curiam Regis decernenda, & ad fiscum Regium applicanda* roskazano. A isz ten most z prowentow Szpitalá Wileńskiego budowany być ma, do czego się Miastó *de suo* przyłożyć podięło, postanowiono, aby po expirowaniu tych dwuch lat, gdy się most porządnie zbuduje, poddani Szlacheccy y Duchowni, y z Dzierzaw Krolewskich, od swego własnego, iáko y co od Panow swoich ná przeday powiozâ, każdy od woza po dwa pieńiądze mostowego, do lat szesści, płacić był powinien: á po wysciú lat szesści, iusz stan szlachecki, od takiego podatku, *ratione* Dworow y folwarkow swych, wolny być ma. Od tego iednák, coby Szlacheć, ná potrzebę swâ własną, á nie ná przeday podwodaniu prowadził, mostowe bráne być nie ma. A. 1621. fol. 25. tit. Most Wileński.

Reáßumowano *in toto* tę Constitucyą, *reducendo* dwa pieniądza ná grosz od wozá, & *declarando*, isz od drzewá, ná ten most, żadne exákcy nie máią być wyciągáne. A. 1670. fol. 54. tit. Most ná Wiliey.

Reáßumowano tę Constitucyą, y Commiszarzow *ad inquirendum*, przez kogo sie *remora* stała, isz ten most, do tąd nie stańał: także do uczynienia stárania, aby *intra decursum biennij*, przez Mieszczany Wileńskie był wystáwiony, pod winą dwu tysięcy złotych, iesliby Prawu ciż Mieszczanie nie dosyc uczynili. A. 1676. fol. II. tit. Most.

Ná erectiá mostu tego, y czopowe *in duplo*, w Mieście tym, y ná przedmiesciách, y za Wilią we wszystkich Iuridykách, ná dwie lecie, *sine præiudicio* ordynaryinego czopowego *currentis* y prorogowanego, postanowiono. A. 1677. fol. 15. tit. Most.

Prorogowano toż czopowe do roku ná continuacyą tegosz mostu, y Constit. A. 1670. & 1677. o tymże moście, y aukcyey także wyrázoney, *non obstantibus ullis Privilegijs & Decretis*, reáßumowano. A coby z tych czopowego pieniądzy, po wystáwieniu mostu, zostało, to ná restauracyą Szpitalá obrocić się ma. A. 1678. fol. 16. tit. Most ná rzece Wiliey.

Temusz Miástu ná restaurowanie spustoszałego ratuszá y zegará, aukcyą pomienionych Mieyskich prowentow *in duplo*, podług Instruhtarzá Commisárskiego, do lat sześciu podwyższono. A Mágistratowi roskazano, aby przy Podwojewódzym Wileńskim, brukow, ktore wyfoko podniesione, sklepy Kościelne y Kámienice zálewaią, *cognitionem* uczyniwszy, každemu gospodarzowi przed swą kámienicą, osobliwie ná Duchskiey y Niemieckiey ulicách, *sub penis* náprawować przykazał. A. 1677. fol. 15. tit. Most ná rzece Wiliey.

W tymże Mieście podatek z Domow szynkownych Kopsczyzná nazwany, ná Káplicę S. Kázimierzá przy Kościele Káthedralnym w Zamku Wileńskim postanowiono. v. tit. Fundacya.

Tegosz Miásta iurisdictionia, pod czas Trybunałow głównych W. X. Lit. Tamże gospody *ex Officio, et pretia rerum &c. vide* Trybunał W. X. Lit. A. 1667.

Tamże, gdy się sádzić główny Trybunał będzie, żadne depáktacye nie máią być czynione, y iurisdictionia Miásta tego, w prawách, y wszelákich sprawách swoich, żadney convulsiey ponościć nie ma: Kámienice y domy, poki od Mágistratu Vrzędowi Zamkowemu podáne, y od tegosz Vrzędu Zamkowego rospisane nie będą, nie máią być záiezdżane, ani Mágistratowych osob rezydencye, ktorym libertacya przed Vnią nádána iest, záymowane. ale w tym podług exdivisicy Kámienic y domow, w tymże Mieście, przez Commiszarze Krolewskie, ná trzy części, tak dla wcześni-

szey,

szey, pod czás residentiey Krolewskiej, y samych Sędziow głównych Trybunałskich, stancyey, iako też Trybunałow Skarbowych, y Rzeczyposp. wygody, w Roku 1645. uczynioney, y Przywileianu utwierdzoney (ktora *exdiuisa* y teraz bez żadnych exceptiy, *salus Constitutionibus approbatur*) zachować się powinni. A. 1667. fol. 63. tit. Trybunał W. X. Lit.

Tamże *consulendo indemnitati honoris* Mátron y Pánienek pocztowych, onych rejestrować Trybunałom zakazano. *Ibidem*.

Approbowano pomienioną A. 1667. *in toto* Constitucyą, *de securitate* Miasta tego, *ratione* gospod. depańciey winiarzow rzeźników, y targowego. A. 1678. fol. 16. tit. *Securitas* Miasta Wilna.

Tofz do Confederacyi Generalnych Wárszawskich, *ratione securitatis, sub Interregno*, po ábdicacyi Krola IM. Iana Kazimierza, y po śmierci Krola IM. Michála, przyięto.

Tofz Miasto, we wszystkich W. X. Lit. prawach y prerogatywach, z Miastem Krakowem porownano, y że do żadnych innych exakcyi, á pogotowiu hybern, okrom podatkow Rzeczyposp. podługane być nie ma, deklarowano. A. 1678. f. 15. t. Miasto Wilno.

Mieszczanó Wileńskim aby przed Deputatami ná Correcturze *Iurium* W. X. Lit. *Privilegia* swoje pokazáli roskazano. Czego Commissarze uczynić relacyą ná przyszłym Seymie powinni, á Krol z stanami wszytkiem *cognoscet*. A. 1633. fol. 27. tit. *Correctura* Praw W. X. Lit.

W Wilnie iármárki. w. t. iármárki.

Winnica.

W Miesćcie Winnicy, Szlacheckie Dwory, według Praw Ziemskich, pod wolnością Szlachecką być deklarowano. Ktore, Stárosta Winnicki, w sześć Niedziel po Seymiku Relacyinym, z Sądem Ziemskim Bracławskim, z rejestrowawszy do Akt podać ma. A. 1647. fol. 39. tit. Dwory w Winnicy Szlacheckie.

Wisłucki.

W Wiskitkach iármárki. w. tit. iármárki.

Wislica.

Miastu Wislicy, ná skład soli Bocheńskiey, y w Bálwániech, listy od Krola Kázimierza, *de data* A. 1450. & 1463. & 1490. dáne. A. 1565. fol. 112. tit. Miasto Wislica.

Temusz, aby z pustych placow szosu nie płócili do tąd, pokiby się nie pobudowali, deklarowano. A. 1616. fol. 33. tit. Defalkacya szosu Miastu Wislicy.

Temusz wolność od wszelkich Rzeczyposp. podatkow, do lat czterech, dla pogorzenia, prorogowano. A. 1633. fol. 57. tit. Miasto Wislica.

Temusz cło abo mostowe, od konia y wołow Kupieckich, po pułtoraku, według Przywileiu ná to im sluzącego, podwyższono: *salus libertatibus Nobilitatis, ac Spiritualium*. Ktory podatek, ná samę poprawę mostow y grobel, obracany być ma, *sub amissione* onego. A. 1647. fol. 12. tit. Aukcyja mostowego.

Temusz Woytostwo przyległe, we wsi Krolewskiej Kobelnikach, *cum omnibus attinentijs*, iako zdawná do tegoż Woytostwa należą, wiecznemi czasy inkorporowano: powinność służby wojenney z tegoż Woytostwa, y czynienia liczby przed Stárością, *iuxta Constitutionem A. 1562. zostawuiąc. A. 1598. fol. 700. tit.* Inkorporacya Woytostwa.

Miasto Wiśnia, gdzie Seymiki Woiewodztwa Ruskiego odprawuią się, od leży, stánowisk, y stacyi żołnierskich uwolniono. *A. 1633. fol. 58. tit.* Miasto Wiśnia.

Wiśnia.

Znowu od stánowisk żołnierskich, hybern, y zimowey confiterency wolne być deklárowano. *A. 1676. fol. 41. tit.* Miaszczko Wisnia.

Miasta Wiśniowca libertacya *v. tit.* Miasto Zbáraz.

Wiśniowiec

Mieszczanom Witepskim, Duchowney Mágdeburgskiej *utriusq; ritus* juridyki, y Pofielskim, pod czas niebezpieczeństwa, wespół z Obywatelami Woiewodztwa tamtego, do obrony Miasta y Zamku tamiecznego stawąć, y pod władzą Woiewody Witepskiego, lub *substituta* iego, pod stráceniem dobr, zostawąć kazano. *A. 1654. fol. 35. tit.* Obrona Witepska.

Witepsk.

Tofz Miasto, przy Práwach, w całe zachowano: y po wydaniu podatkow ná tymi Seymie uchwalonych, od wszelkich ciężarow publicznych (wyiáwfszy czopowe, cła y myta Krolewskie y Rzeczyposp.) *respectu* ruiny onego, do lat czterech uwolniono. *A. 1667. fol. 68. tit. Amnestia.*

Ná Miasto Wiznę, consensy y *solida nullitatis* być máia. *v. tit.* Consensy.

Wizna.

Miastu Wolborzowi, mostowego, ktore im, wedlug praw, tylko po cztery pieniądze dawano, podwyższono tak, áby od tąd każdy furman, ktory z towárem iedzie, po pułgroszku od konia płacił, á od bydła rogatego zwlásczá wielkiego po szelágu. *A. 1611. fol. 21. tit.* Podwyższenie mostowego Wolborskiego.

Wolborz.

Znowu od konia po pułgroszku postanowiono, Stan Szlachecki, y poddanych ich excipuiąc. *A. 1647. f. 10. t.* Miechow y Wolborz. Tofz, dla pogorzenia, *ab omnibus generaliter contributionibus Regni*, okrom pogłownego y szelężnego, *insistendo* Libertácii Krola IM. Michála, y *Lando Conventus Sadko-viensis*, do lat czterech uwolniono. *A. 1676. fol. 40. tit.* Miaszczko Wolborz.

Miastu Wschowie Woytostwo tamieczne, wiecznemi czasy, inkorporowano, *servitio bellico, & alijs oneribus Reipub. salvis in toto manentibus. A. 1589. fol. 535. tit.* Inkorporacya Woytostw Miastom niektórym.

Wschowa.

Temusz, iako pogranicznemu, dla bezpieczeństwa, piechoty naywięcey sześćdziesiąt, *pro praesidio*, trzymać pozwolono, pod Comendą Stárości tamiecznego. Ktorem, Miasto powinno obmyslić

zapłać, byle nie z podatkow Rzeczyposp. do przyszłego Seymu. A. 1659. fol. 34. tit. Fortificatia Poznańska.

Tosż *cum attinentijs* ná obronę y fortificatia onego ordinowanemi, od consistentiey żołnierskiey, *in perpetuum*, uwolniono: do chleba iednak zimowego, według ordinacyey Rzeczyposp. należeć, y podatki wszelakie uchwalone wypłacić powinno. A. 1673. fol. 28. tit. Deklaracya o Miastach pewnych.

Co także służy Miastu Kościanowi. *Ibid.*

Reassumowano to, *in toto, sub nullitate assignacyi* Hetmańskich, iesliby kiedy *in contrarium* tey Constitucyey, ná lokowanie táni woyská wyszły. A. 1676. fol. 34. tit. Miasta pograniczne.

Tamże, y w Lesznie, skład towárow *cuiuscunq. nominis*, z Ruskiego, y W.X.Lit. Woiewodztw, náznaczono. Czego Komory Krolewskie pograniczne doyrzeć powinny, y *contra-venientes* zatrzymywac *cum mercibus, per medium fisco & delatori adiudicandis* w poblížszym Grodzie, *sine appellatione* *Ibid* f. 22. tit. *Indemnitas* cel Koronnych.

Ale znieřono po tym tę Constitucyá, poniewař *in praeiudicium* cel Koronnych, *ultra publicum consensum* stáncłá. *Salvis Iuribus Depositoriorum antiquis*, iáko y składow lnu, & *similibus, quibus per antiquas Constitutiones praedictae Civitates & aliae Maioris Poloniae gaudent.* A. 1677. f. 9. t. Deklaracya cel Koronnych.

Temuř Miastu Práwa y Przywileic wszytkie, *in quantum Legibus publicis non repugnant, in toto* ápprobowano. *Ibid.*

Zakroczyno. Miastu Zakroczymowi, ná porátowanie y zrobienie támy, po sześciu bálwánów foli, ná każdy rok, dawać z Komory folney tegosż Miasta składu pozwolono. A. 1589. f. 536. t. Miasto Zakroczym.

Załoszyc. Miasta Załoszyc libertatia. v. tit. Miasto Zbaráz.

Zamořcie. Miastu Zamořciowi Práwa y porzadki iego ápprobowano: A. 1589. fol. 527. §. Miasto tesz iego Zamořcie nowe.

Reassumowano tę Constitucyá, *salvis iuribus & oneribus Reipub.* to iest poborow, podymnego, y czopowego; ac *Privilegijs privatorum Nobilium.* A. 1635. fol. 47. tit. Miasto Zamořcie.

Tegosż opátrzenie ármátá y ámmunicyá v. tit. Fortece.

Zarzyn. Miaszczko Zarzyn, dla pogorzenia, od podatkow Rzeczyposp. do lat czterech uwolniono. A. 1667. f. 32. t. Libertacya Tarnowa.

Zator. Miaszczko Zator w Woiewodztwie Ráwskim. v. tit. Miasto Mřczonow.

Zbaráz. Miasta, Zbaráz, Załoszce, Wiřniowiec, *ab omnibus oneribus Reipub.* oprocz cel Koronnych, do dwunastu lat uwolniono. A. 1677. fol. 24. tit. Miasta, Zbaráz.

Zbařzyn. W Zbařzynie iármárki. v. tit. Iármárki.

Ziomki. Miaszczkowi Ziomkom mytá pozwolenie: v. tit. Vřćcie.

Zmigrod. W Miaszczku Zmigrodzie skład winá. v. tit. Wino.

Miasto Zyrowickie z iego ogrodami, od wszelkich exáctiy żołnierskich, *in perpetuum*, uwolniono. á od podatkov y ciężarów Rzeczyposp. do lat czterech. *A. 1661. fol. 22. tit.* Ochroná Zyrowicz. Znowu od podatkov Rzeczyposp. do lat czterech. *A. 1667. f. 73. t.* Fundacya Zyrowicz.

Zyrowice.

M I E D Z.

Miedź z Kráková do Gdańská może być zpuszczona, odpráwiwszy mytá zwyczajne z dawná w Koronie y Páństwach do niey należących. z tym iednák dokładem, áby iey w Koronie pierwey dostátek dodan był tym, którzy iey potrzebuia. *A. 1567. fol. 131. tit.* O Miedzi.

Miedzi skłád w Krákovie. *v. tit.* Miasto Krákov.

W Sączu. *v. tit.* Miasto Sandecz.

Mieyscá Vrzednikow Ziemskich. *v. tit.* Vrzednicy.

M L Y N Y.

Stárostá Inowłocławski áby támę młyná Mátewskiego ná rzece Notefzy zniósł, y nigdy iey nie podnosił, *sub priuatione Officij*, roskazano. *A. 1567. fol. 135. tit.* Młyn Mátewski.

Młyn ná rzece Drwęcy, Lubicz názwány, isz iest spuśtom Szláchecskim zawáda, postanowiono, áby Toruńczanie do dwu lat spósob náleżli zniśnienia takiego *impedimentu*, y wolney drogi rzeká uczynienia, *sub pena duorum millium florenorum post Curiam repetenda. A. 1611. fol. 36. tit.* Zniśnienie młyná Lubiczá.

Inkorporácye młynow Miástormi ktorymkolwiek. *v. tit.* Miásta *specificè*.

Szpitalom. *v. tit.* Szpitale.

Kláštorom. *v. tit.* Kláštory.

Stárostwom. *v. tit.* Stárostwá. *vide tit.* Przywilecie.

M O N E T A.

Monety Krol nie ma bić, bez pozwolenia Seymowego, áni obcá poddánych ciśnáć. *A. 1550. f. 4. §.* Chcąc się tész.

Aby z Korony wywozona nie bylá, Stárostowie y Woiewodowie przestrzegáć máia, z temi którzy są wysádzeni ná Męnicę. *Ibid. f. 8. §.* Około monety wynoszenia.

Obcá tak w Polsce, iák y w Litwie, iednę wywołáć, á drugá ośzácowáć obiecano, przestrzegáiąc, áby to było nie ku szkodzie, lecz ku pożytkowi Rzeczyposp. *A. 1578. fol. 339. tit.* Monetá.

Drobna nie wazna, miánowicie Śląska, Brándeburska, Sáska, y in-sza wszeláka, (okrom szelągow Węgierskich, y popiętnych gro-zow (więcey do Korony wnoszona być nie ma, áni brana, pod utráceniem iey do Skárbu. Czego Gdańszczanie y Elbiázanie, y inne portowe y pográniczne głowne Miásta máia przestrzegáć, *sub amissione* teyze monety, *§ pena arbitrio Regis irroganda.*

Herburt. f. 288. tit. Sed Rex non cudet monetā. Et in alio loco, f. 346. t. Confirmatio Privilegiorum. Idem f. 289 tit. Palatini cum Capitaneis.

Tá zaś, co iest w Koronie, naydaley do pułroká ma być zbywana. A. 1588. fol. 471. tit. O Monecie drobney.

Po tym postanowiono, aby monetá cudzoziemska brána nie była, iedno, ktoraby przez Vrządniki do tego należące, y Probierze przyśięgłe, uznána y doświadczona była. O czym wydane będą Vniwersały *cum pænis*. A. 1598. fol. 688. tit. O Mynicy.

Vtwierdzono to, y Vrzędowi do exekucyey przywoźzić roskazano. A. 1601. fol. 742. tit. O Monecie.

73. Monety obcey aby nikt nie wnosił, okrom czerwonych złotych, á tallerow, ani swoiey Koronney wywoził, sub pæna confiscationis, & costæ, Lege perpetuá postanowiono: Czego Starostowie pograniczni, y Celnicy przestrzegać máią, y przestępnych imać y areztować, do informacyey Krolá. A. 1620. fol. 11. t. Monetá. Y Miałt tak portowych, iako y skłádných, według Constitucyey A. 1588. táż powinność będzie, *sub pæna arbitrio Regis irroganda, in foro competentis, ad instantiam Instigatoris, ex delatione cuiusvis*. Ibid.

Reásumowano Constitutiá A. 1620. z strony wywozenia monety Koronney zá gránicę, y náwozenia cudzoziemskiej. A. 1623. fol. 6. tit. Monetá.

Po tym wárowano, aby żadna monetá *exotica*, oprócz tey, która iest w Constitucyey pomienionej 1620. w Páństwach Rzeczyposp. udawána nie była, *sub pæna confiscationis illius summe, & mille marcarum per medium delatori & fisco, in quo-vis Iudicio & Officio* mieyscá onego, kędyby kto zakázaną monetę udawác wazył się, *præmissis in instanti, inquisitionibus, sine quo-vis appellatione & prosecutione illius adiudicanda*. A iesliby Vrząd on temerè exekucyey czynić niechciał; pozwány do Trybunału należnego, winą piąci set grzywien ma być karány. A. 1631. fol. 6. tit. O Mynicy.

Reásumowano tę Constitutiá, dokłádając tego, aby monetá złá Elbińska y Rygska, y inna cudzoziemska, do Páństw Rzeczyposp. nie była przyimowana, ale gubiona y wyniszczone. A. 1633. fol. 28. tit. Mynicá.

Przychylając się do Constitutyi przeszłych, tak Seymu 1631. iako y innych, Vniwersał, o Mynicy, z Káncelláricy Koronney, wydány, *in volumen Legum* ingrossować roskazano. W którym *admonentur* Vrzędy wszelákie, ná iákieykolwiek functey y iurisdictey będące, aby przestrzegáli, y z káżdey miáry zábiegáli, iakoby monety żadney cudzoziemskiej, oprócz tey, która iest w Constitucyách miánowana, przyimować y udawác żaden *cuiuscunq. status & præminentie* nie wazył się, pod winami w tychże Constitucyách miánowanemi. A nád to takowi *transgressores*, w więzieniu do dálzsey informacyey Krolewskiej zátrzymáni być máią.

máią: A gdziebykolwiek się tá fałszywa monetá pokazáła, y według Constitutiey 1620. konfiskowána była; tak owá część, która do Sárbu Koronnego iáko tész y tá, która delátorowi należeć będzie, ma być *de facto* przy Vrzędzie tymże, do ktoregoby *transgressor* był prowadzony, psowána y wniwecz obrocona, tak żeby więcey *in usum & commercium* przychodzić nie mogła. Takowesł pąny y ná tych, którzyby frebro z Państw tych, wynosić ábo wywozić wazyliby się, á byliby pewnemi dokumentami przeświadczeni, ściągáć się máią: także y ná tych, którzy czerwone złote y talery obrzynáią. &c. *Ibid. f. 30. t. Vniwersal.*

Monetá w Koronie, y W.X.Lit. *uniformis, & æqualis ponderis utrobique* być ma. *A. 1564. f. 54. §. Item monetá uniformis.*

O tymże, áby była *uniformis, & æqualis in pondere & grano ac proba & numero peciarum, & inscriptione monetæ. Ibid. f. 57. §. Dáley co się tknie.*

Znowu o tymże. *A. 1569. fol. 175. §. Monetá,*

Monetá iáko ma być kowána, postanowiono być ma. *A. 1567. f. 134. tit. Monetá.*

Bitá ma być według namowy Seymu tego. *A. 1578. fol. 339. tit. Monetá.*

Monetá w Koronie táka ma być bitá, iáko zá Krolá Stefaná jest o tym ordynácyá uczyniona, pod tá wagá, ktorey w Menicy Olkuskiej z dawná używáią, do tąd poki ináksza około tego ordynácyá postanowiona ná Seymie nie będzie. *A. 1598. fol. 688. tit. O Menicey.*

O tymże: A Podskárbi Koronny Mennice tey ma być sprawcą y dozorcą. *A. 1601. fol. 742. tit. O Monećie.*

W Krákwie y Olkusz, nie gdzie indziey, ma być bitá, według teyże wagi Olkuskiej, y ordynácyey zá Krolá Stephána. *Ibid.*

Nihilominus, áby iusz nápotym grúntowna iáka ordynácyá około spraw Menicznych była námowiona, Krol ma dáć Commissarze, *vigore* Seymu tego, którzy z Posły Xiążęciá Pruskiego, y Miałt Pruskich, znieść się około tego, y co pewnego postanowić máią, á ná przyśły Seym, dla informácyey wszech stanów, przynieść: d o ktorey Commissiey, Podskárbiowie, tak Koronny, iáko y W. X. Lit. z Vrzędow swych, nalezec máią. *Ibidem.*

Była o tym ordynácyá w Wárszawie postanowiona, ále ze cená złotá y srebrá w górę poszła; máią być znowu Commissarze, *vigore* Seymu tego, tak z Senatu, iáko y z Kola Poselskiego deputowani. Którym iáka informácyá jest nápisana. *vide. A. 1616. f. 5. tit. O Mynicy.*

Znowu deputowano pewne Osoby, y postanowiono, áby ciśz Deputáci, taką ordinácyá, *intra decursum unius septimanæ*, po tym Seymie námowiwszy, z podpisami rák swoich, do rák Podskár-

bich obudwu Narodow, także y do Metryk tychże Narodow obudwu podali. Deklarując, iż na tey deputacyey, *pluralitas concludere* ma; y że ta conclusia takiej wagi ma być, iakoby była na Seymie uczyniona. *Ibid.*

Moneta żadna *minorum specierum*, tak w Koronie iako y W.X.Lit. y w Miastach portowych, także *in Ducali Prussia*, do przyszłego Seymu sześć Niedzielnego nie ma być bita, oprócz famyh talerow, puštalerkow, ktore w sobie trzymać mają czternaście łotow feinsylberu w grzywnie. Czego wśzytkiego, a osobliwie żeby w talerach y puštalerkach, przysada iaka większa nie była, Podskárbiowie, Koronny, y W.X.Lit. wedle przyięgi, y obowiązku praw dawnych, z pilnością przestrzegać mają, przywodząc, do exekucyey *pœnam peculatûs* na tych, iesliby ktorzy abo fałszowanie iakie w tey mierze czynić, abo drobnieysz monety, mimo postanowienie terażnieysze, bić mieli. *A impossessionati pœnâ capitis* karani być mają. *A. 1627. fol. 6. tit. O Mynicy.*

Ta jednak cessacya bićia monety nie ma szkodzić przeszley monecie bitey w Menicach Koronnych, y W.X.Lit. ale ią każdy brąc y udawać powinien, wedle terażnieyszey ceny, y opifania Constitucyey *A. 1620. & 1623.* Pod ktorą cenę mają podpadać talery y puštalerki nowe bite, żeby iako y Imperialne udawane były, także y czerwone złote, *sub pœnis, in ijs Constitutionibus, expressis,* iż na przyszłym Seymie sposob wynalezion będzie, do znizenia ceny talerow y czerwonybh złotych. *Ibid.*

Ratione ordynacyey Menice, Constitucyą *A. 1627.* poniewaŹ *ad effectum* nie przyszła, do przyszłego Seymu reasumowano. *A. 1629. fol. 13. tit. Mynica.*

Znowu dani Commissarze *ad ordinandam rem monetariam, salvis Constitutionibus,* około walurow złota y srebra. *A. 1631. fol. 6. tit. O Mynicy.*

Cessatio iako iest w Menicach Polskich, tak y w Menicy Xcia Pruskiego bydz ma, za oznaynieniem od Krola. *Ibid.*

Nie przyszło to *ad effectum.* Znowu insi dani Commissarze. *A. 1633. fol. 28. tit. Mynica.*

Talery jednak y puštalerki bite być mają do przyszłego Seymu sześć niedzielnego, iako y przed tym, *vigore Constitutionis A. 1627.* bite były: w ktorych talerach w grzywnie ma być fainsilbru łotow czternaście, a nie mniej: a waga każdego talera taka; iako Imperialnych. A cokolwiek się pożytku na tych talerach y puštalerkach pokaze, to *in commodum Reip.* a nie gdzie indziey obroć się ma. Czego Podskárbiowie, Koronny, y W.X.Lit. przestrzegać przez ten czas, y *rationem* na przyszłym Seymie dąć mają. Więc y Commissarze pomienieni wszyscy, przy umowie ordynacyey, probę tych talerow uczynią dostatecznie, y zysk na bićiu

bićiu ich poráchuia, y uwaza; y Rzeczyposp. do wiadomości podádza: A ktorzyby nie takiey ligi y wagi, iáko wyžey, talery bili, álbo inná drobnieyszą monetę, mimo postanowienie teráznieyszego Seymu, bić śmieli; ná tych *executio pæne peculatús* ma *extendi*. *Ibid.*

Znowu Commissarze do postanowienia Menice Koron. y W. X. Lit. náznáczeni ktorzy *ante omnia corporale iuramentum præstábunt*, że w tym postanowieniu, *nil aliud spectábunt*, tylko samo *bonum publicum* wszytkiey Rzeczyposp. A uczyniwszy około tego gruntowne postanowienie, Mynicę w Krákwie, w Poznaniu, w Wilnie, y Bydgoszczy, otworzyć, erigować, y postanowić powinni będą. A cokolwiek pożytku z tey Mynicy będzie, to ná potrzebę Rzeczyposp. obrocono być ma, y Pan Podskárbi ná káżdym Seymie z niey ráchowác się będzie powinien. A. 1649. f. 10. tit. Mynicá.

Odpráwiona iest Commissia Koronna, á Litewska poniewaz dla niebytności P. Podskárbiego y wszytkich Commissarzow W. X. Lit. dla Commissiey w Wilnie pod ten czas ná zapłatę Woysku przypadley, *ad effectum* nie przyszła; znowu *reassumitur in toto*, y Commissarze náznáczeni &c. A. 1652. f. 22. t. Mynicá W. X. L. Ligę monety w Koronie, áby P. Podskárbi Koronny iáko *supremus in Regno rei monetariae Præfektus* redukował, *ad valorem* talerá Imperiálnego trzech złotych, iáko zá Krolá Zygmunta III. bywáło, zlecono, żeby Rzeczyposp. od káżdey grzywny nád cenę feynu, y meniczne unkoszty, cztery złote zysku mieć mogła, y tę Menicę áby człowiekowi *probatæ fidei & plus offerenti* árendował, do przyszłego Seymu, dla tego áby się w tym pożytku y lidze Rzeczyposp. przeyrzała. A iesliby, nád postanowienie, A-rendarz, ábo Dzierzawcá tey Menice, monety (ktora *in locis*, w przeszley Commissiey, *descriptus* bita być ma) infzá ligę bić wáżył się; *pæná peculatús, ad instantiam cuiusvis*, w Trybunale *repetendá* karány być ma. A. 1654. f. 14. t. Menicá.

Táż Constitucya słuzy y W. X. Lit. á *forum* z Myncarzami w Trybunale Skárbowym W. X. Lit. álbo zá Dworem *peremptoriè, ad cuiusvis instantiam*, być ma. *Ibid.*

Znowu Commissarze náznáczeni do ordinowánia menice. A. 1658. fol. 14. tit. Commissia do Menice.

Znowu Commissarze do ordynowánia Menice, *cum reassumptione* 1654. Constitutiey, o niey. A. 1659. f. 13. t. O Menicy.

Menicá W. X. Lit. áby w Brześciu erigowana była, y áby million ieden szelagami, ná zapłatę woysku W. X. Lit. y inne extraórdináryine Rzeczyposp. *expensa*, według dispositiey Rzeczyposp. ná tym Seymie uczynionej, wybity był, postanowiono. &c. *Ibid.* fol. 11. tit. Menicá W. X. Lit.

Menice y W. X. Lit. przed tym Administratorowie, ná teráznieyszym

szym Trybunale Skárbowym dostatecznie spráwić się y Skárbowi W. X. Lit. *satisfacere* powinni. *Ibid.*

Menicę, dla bićia wszelákich pieniędzy, w Kijowie, ábo gdzie *commodius* będzie się zdáło, otworzyć pozwolono, wedle ligi Koronney, y z Osobą Krolewską. w *Commissiey Hadyackiey*. A. 1659. fol. 52. §. Menicá.

Menicę srebrną y złotą w W. X. Lit. Commissarzom náznáczonym, przy P. Podskárbini W. X. Lit. otworzyć zlecono, wedle Menice y ligi Koronney. &c. A. 1662. fol. 9. tit. Mynicá.

Menicę szelezną, złotową, y szostakową, którą otworzono było, isz w postronnych Państwach *cursum* mieć nie moglá, znówu zázarto, deklaruiąc ze bez osobliwego Rzeczyposp. *consensu* otwierána więcey nie będzie. Vr. iednak Titusowi Liviusowi Borátyniemu Stároście Osieckiemu, isz znaczną summą, *in vim* szostakowey Menice árendy, Rzeczyposp. wygodził, pozwolono, zá osobnym P. Podskárbiego W. Koron. Contráctem, do roku zupełnego, (ktory *ab actu anterioris Contractus* ráchowány być ma,) téż samę szostakową Menicę trzymać; tak iednak áby P. Podskárbi W. Koron. *de quantitate*, przez ten rok, wybitych szostaków Rzeczyposp. mógł dostatecznie informowác. A. 1667. f. 34. t. Menicá.

Y Commissarzow, do dobrego y gruntownego *circa rem monetariam*, postanowienia y do skutku przywiedzenia deputowano, y czas im zázaz po Seynie náznáczono, *cum potestate*, iesliby tey Commissiey zázaz po Seynie odpráwić nie mogli, do iákiego czásu, iáki nayspósobniejszy *videbitur, limitandi*. Przydaiąc to, żeby Vr. Borátini, zá ich obwárowaniem iák naylepszym, nie więcey nád trzydzieści złotych Polskich grzywnę feynu ráchował, y według tey ceny y ligi, takie *species* bił monety, iákie oni postanowią. *Ibid.* fol. 73. tit. Menicá złota y srebrna ná zapłatę długi Prętka po tym, zá nástąpieniem *Interregni*, po ábdikacyey Krolá IM. Iana Kázimierzá, Menice, w Koronie, y W. X. Lit. & *in annexis & incorporatis Provincijs*, do przyszley Elekti cy zázarto, *in iungendo* Skárbowi Koronnemu, y W. X. Lit. áby *omnes rationes incant*, iákoby naylepszą sami informacyą dali, około popráwy monety, y formowania Menic *in futurum*, *sine præiudicio* Vr. Borátinięgo. w *Confederatiey Generalney Warszawskiey, sub Interregno*. A. 1668. f. 21. §. Chcąc do należney.

Ná otworzenie Menice srebrney y złotey w Koronie, ktoraby się áccommodowála monetom Państw pogránicznych, Commissarzow náznáczono. &c. A. 1676. fol. 19. tit. Menicá.

Simili modo do otwáreńia Menice W. X. Lit. takoweyże, Commissarzow náznáczono &c. z ktorey Menice pożytek przycho dzący, ná wypłacenie długi winnego, Vr. Borátyniemu, & *in subsidium* Rzeczyposp. obracác się ma. *Ibid.* fol. 16. tit. Menicá W. X. Lit.

Commissia z przeszłego Seymu do otwarcia Menice srebrney y złotey doszła, ale postanowienie tey Commissiicy, dla drogości materiy, y podniesionych wexlow, *ad effectum* nie przyszło. Wzaiac tedy, ze się stare monety Cudzoziemskie y Salsiadow *in pretio* z naszą przelzła porównały; Menicę Koronną, *in curam* P. Podskarbiego Koron. podano, aby *omnino* starał się, srebrną y złotą Menicę otworzyć, tak iednak, żeby w lidze, wadze, nie była niższa y podleysza nad ordynacyą A. 1658. y żeby *uniformis* we wszystkim monetá, iednego narodu z drugiemu była. Czego tenże P. Podskarbi, doglądać, postrzegać, y *deferre Reipub.* powinien będzie. Cokolwiekby zaś pożytku z niey wynaleść się mogło; na żadne *expensa*, tylko na zaciągnięcie większego Capitału, y materiy, na continuacyą Menice, obracać się ma, a to wszystko do dalszey Rzeczyposp. decisiicy. A. 1677. fol. 7. tit. Menicá w Koronie,

Tofz Prawo *in toto* służyć ma, y na Menice w W.X.Lit. otwarcie. Ale pożytek z niey wszytek, na zapłacenie długow Vr. Boratyniego, ma się obrocić. *Ibid.* fol. 20. tit. Menicá W.X.Lit.

Po tym Menicę srebrną, tak w Koronie, iako y W.X.Lit. ze wszytkiem z niey przychodzącym pożytkiem, temuż Vr. Boratyniemu, za szkodę z zawartej Menice szezelnicy *in* A. 1666. podiętą, y do tąd nie nagrodzoną, *pro interim* w administracyą puszczono: tak iednak, żeby nie bił pieniędzy inšzey ligi, wagi, y walu, tylko iako jest w Constitucyey A. 1677. *sub pena peculatus, ad cuiusvis instantiam, in Iudicijs Tribunalitjs Regni vindicanda*. A to wszystko pod dozorem, directią, y superintendentią PP. Podskarbiech Wielkich obudwu Narodow być ma, którzy *sufficientem* w tey mierze *euctionem* całej Rzeczyposp. *cauent*. A. 1678. fol. 32. tit. Menicá.

Monetá Litewska, y Czeska ma być brana, wedle Vniwersału Seymu Wárszawskiego blisko przeszłego, pod winą w tymże edykcie Wárszawskim opisaną. *Sub Interregno*, po śmierci Krolá Augusta, na Seymie *electionis*. A. 1573. fol. 211. §. Mynicá wszelaka.

O Litewskiej znowu, że dobra y wazna *in suo pondere & estimatione* wszędzie w Koronie, y w W.X.Lit. powinna być brana. A. 1588. fol. 471. tit. O Monecie drobney.

Monetá, w Xięstwie Kurlandskim, aby sprawiedliwa była, Commisarzy doyrzec maia. A. 1607. fol. 863. tit. O sprawiedliwości.

Menice wszystkie, ktore ludzie prywatni po roznych Miastach y Miasteczkach, *in suum commodum* bili, aby *ex nunc* zniesione były, roskazano, czego Starostowie doyrzec, y bronić maia. A. 1601. f. 742. r. O Monecie.

Z Menic, tak Koronnych, iako y W.X.Lit. prowent, za śmiercią Krolá Zygmuntá III. przypadł do dispositiicy Rzeczyposp. tak i sz

Krolowie przywlaszczac go sobie, y bic monety nie powinni: y ordynacya Menie tychze, zupełnie przy Rzeczypoſp. zoſtawac ma, y gdzie indziej o niey traktowano być nie ma, tylko ſzczegulnie na ſamym Sęymie. Co *in Pactis Conuentis* Krolowie, poczwiliy od Krola Władysława IV. wárowáli Rzeczypoſp. *ut patet ſupra titulo* Krol Władysław IV. & *ſequ.* Krol IM. Michał *in Pactis ſuis* pozwołił, ná mówić skutecznie ná Koronacyey ſwoiey, ſpoſob względem ſzelągów y tymfów. A. 1669. §. Iſz zá ábdykacya.

A Krol IM. Ian III. także *in Pactis* obiecał ſtáranie uczynić, znioſzły ſię z Stanami Rzeczypoſp. aby Menice (przez ktorych do tąd zawárcie, Kroleſtvo y Rzeczypoſp. cała do zniſzczenia y wielkiego niedoſtátku przyſzła) iák nayprédzey mogły bydź otwórzony, y pieniądze w nich, *iuxta ligam Imperij, & vicinorum Principum*, tak ſrebrne, iák y złote mogły być bite. A. 1674. §. Iſz prowent z Menic.

O fałszywym kowaniu monety, Statut Zygmuntá ſtárego deklárowano tak: aby nie tylko Szlachćie, ale y *plebeiæ conditionis* człowiek *delatorem* być mógł: zá ktorego delacya, Podskárbiowie oboygá Narodu, ktorym doglądanie y dozór w Mynicach należy, popierać tego, *ad instantiam Inſtigatoris*, powinni. W czym *scrutinia* y *inquisitie*, uprzedzac máia, przed Vrzędem Grodzkim onego Powiátu, ábo *in viciniori Capitaneatu*, w ktorym obwiniony reſidencya ſwoię mieć będzie, á dowód ábo *euaſia* komu przyidzie, *cum teſtibus* nákazany być ma, *iuxta Statutum: Forum* záś takowym ſpráwoni ná Trybunale *inter cauſas fiſci*, náznaczono: O co Inſtigator czynić powinien, *ſub pæna bannitionis, inter cauſas fiſci peremptorie, ordinariá viá iuris, ad instantiam cuiusvis, repetenda.* A. 1607. f. 839. t. O fałszywey Monecie. Znowu ináczey. Aby *Falsarij* w Trybunale, *inter cauſas conſervatas* ábo *Officij*, ſpráwowáli ſię *peremptorie, Saluá inquisitione in duabus per Capitaneum loci vel Officium eius, in cuius iurisdictione bona inculpati conſiſtunt, expedienda.* Poſt cuius *expeditionem, conſervatur terminus in una ſeptimana* ná Trybunał, ábo do Krolá: á tácy karáni być máia, gdy ſię winnemi pokazą, *pæná Infamie, & conſiſcatione bonorum*: ktorych połowicá *fiſco*, á druga *delatori cedere* ma. A. 1611. f. 12. t. O Mynicy fałszywey. *Falsarij* od Vrzędów, ktorym to należy, právem poſpolitem karáni być máia. A. 1611. fol. 15. tit. Czerwone złote. Wágę ábo gwicht ná czerwone złote y talery, Podskárbi ma wydác. *Ibid.*

Ná fałszerzów Menice, winy opiſane, *in toto* reáſſumowano, y Stároſtom zlecono, aby przeciwko onym, według praw dawnych, poſtępowáli. A. 1659. fol. 13. tit. O Menicy.

Monety cená : talery złe y nie wazne obce inaczey bráne być nie máią, tylko według Vniwersału, z Seymu tego, wydanego. A. 1567. fol. 134. tit. Monetá.

Po tym postanowiono ná Kupce, y inne ludzic *status plebeij*, áby żaden nie śmiał waznego y nie podeyrzanego czerwonego złotego drozey udawác ábo plácic, iedno po piáci dziesiat y osmi groszy; á talerá takze waznego y nie podeyrzanego, iedno po trzydziesci fzesci groszy, pod utráceniem pieniędzy takowych, y towarow, ktore Stárostownie mieysc onych ná Skarb zabierác máią. A. 1598. f. 688 t. O Mynicy.

De valore
aur. nume-
ror. Her-
bert. f. 23.
t. Aureus
nummus.

Po tym czerwony złoty po gr. siedmdziesiat; taler po groszy czterdziesci, *sub pena duplici quatuordecim marcarum* ná tych, ktorzyby nád to postanowienie, czerwone złote ábo talery brác ábo udawác chcieli. O co *forum* w Vrzedzie Grodzkim *peremptorie sine appellatione, ad instantiam cuiusvis: pena vero Parti & Iudicio per medium cedere debet.* A. 1611. fol. 15. tit. Czerwone złote.

Po tym czerwony złoty po zł: 4. taler stáry po pustrzeciá złotych, taler złotowy po groszy trzydziestu siedmi, orty Gdańskie po groszy fzesnaście, *sub pena confiscationis bonorum*, ná tych, ktorzyby się drozey brác y udawác ie wazyli. O co *forum* przed Stárosta mieyscá onego. A iesliby w Miástach, Gdańsku, Toruniu, Elblágu, Krolewcu, Rydze, y infzych portowych, wyzey monetę podnoszono, y drozey iá dawác tym, ktorzy zbozá y towáry swoje przedáią, chćiano: ma káždy naprzod oświadczyć się Burmistrzowi támtego mieyscá, y relacyą uczyniwszy *penas urgere*, według tey Constitucyey. A iesliby Burmistrz exekucyey nie uczynił, tedy y Burmistrzá, y onego Kupcá, *post Curiam* pozwác ma, o tę *contráventiá*. á tam zá słusznem dowodem, *penae supra expresse*, ná Vrząd, y ná tego, ktoryby śmiał tę Constitucyá łamác, *decernentur.* A. 1620. fol. 11. tit. Monetá.

Reásumuiąc tę Constitucyá, orty Bydgoskie z Gdańskimi porównano, á cenę reáłow po groszy siedmdziesiat deklárowano, *cum interpositione maioris penae*, to iest *quingentarum marcarum, per Capitaneum loci seu Officium eius, Delatori & Officio*, ná tych ktorzyby się takowe pieniádze drozey brác y udawác wazyli, *praemissis inquisitionibus, sine qua-vis appellatione & prosecutione eius, adiudicandae.* A iesliby Stárosta ábo Vrząd iego *temere* exekucyey uczynic nie chćiał; pozwány o to do Trybunału náleżnego, winá piáci set grzywien má być karány. A. 1623. fol. 6. tit. Monetá.

Excipowano iednák Woiewodztwo Podolskie, y Ziemię Hálická, *respectu* desolacyey ich, roskázuiąc, áby Creditorowie, summy, według zapisow, od Obywátelow támečných, w Grodách, Ziem-

stwach, położone odbierali tak, iako szły na ten czas pieniądze; kiedy ie kładziono: *Lecz in futurum parere huic legi z drugiemu powinni będą. Ibid.*

Po tym czerwony zł. po zł. 12. monety szelężney, taler twárdy po zł. 6. Lewkowy po zł. 5. Na stu złotych zaś ortami y szostakami ostatniego bicia, powinno *acrescere* zł. 70. A ktoby się tey Constitutiei sprzeciwił; wolno każdemu o to *agere ex registro fisci, pro pena duplici 14. marc. in quorū Iudicio. A. 1676. fol. 20. tit.* O walorze monety w Koronie y W. X. Lit.

Prolongowano *hunc valorem monetae* do drugiego Seymu. *A. 1677. fol. 10.*

Znowu do przyszłego Seymu *cum pena. A. 1678. fol. 11.*

Znowu do przyszłego Seymu. Ale winę do sta grzywien podwyższono. *O co forum Grod, sine appellatione, ad cuius in-stantiam. A. 1683. fol. 12.*

Monopolia. v. tit. Towary.

Moratoria literae. v. tit. Listy.

M O S T Y.

Most na Rzece Gaci, w Łomżieński Ziemi, Vr. Iakubowi Zabickiemu Podkomorzemu Zakroczymskiemu zrobić pozwolono, y groblę naprawować, z tą kondycją, żeby prowent z tego mostu szedł do Skarbu, według Inwentarza: w przed iednąk rewidować to mają Vrzednicy, do rewidowania Cel naznaczeni, y na Seymiku przed Seymowem przyszłym uczynić mają postanowienie Obywatele Ziemi Łomżieńskiej, iako, y iakie mostowe brane tam być ma, a potym Posłowie Łomżieńscy mają to na Seymi przynieść, Krol zaś iesli to mostowe słuźne będzie, wydać roskaze z Kancellaryey Koronney Przywilej przerzeczonemu Vr. Zabickiemu y Potomstwu iego. *A. 1589. fol. 526. tit.* Most na rzece Gaci w Łomżieńskiej Ziemi.

Mostu budowania *isum* tak przez samę rzekę Bugu, iako y przez wszystkie las Krolewski między wsią Dorohuskim, a wsią Bereściány, w Ziemi Chelmskiej, utwierdzono, y na wieczne czasy pozwolono Vr. Orzechowskiemu Dorohuska dziedzicowi, y Potomkom iego. abo też miało mostu sypać tamę dla przejazdu, y z gruntu Krolewskiego ziemię brać na to, tak iednak żeby to było *sine evidenti inundatione agrorum. A. 1581. fol. 377. tit.* Most na Bugu.

Mostowe cło abo grobelne Vr. Ianowi Bielińskiemu, we wsi iego dziedzicznej Bielinach mnieyszych, na gościńcu z Nowego Miasta do Rawy, po pułgrośzku od konia od furmanow brać, wiecznymi czasy, pozwolono. *A. 1613. fol. 26. tit.* Mostowe w Bielinach.

Vroczonym Zolkiewskim, we wsi Zolkwi w Powiecie Krasnostawskim leżący, mostowe pozwolono, wedle Przywileju Krola Zygmunta III. onymże na to danego, y wedle uznania Commillarzow, na rewizyą tamiecznych przepraw, deputowanych,

y oraz

y oraz tęż rewizyą approbowano, *Ibid. fol. 30. tit. Approbacya Rewizyey.*

Most ná Wiśle pod Wárszawą, pod czas Elekcye, áby ná státkách *publico sumptu*, zbudowany był, P. Podskárbiemu Koron. zlecono: Ná co dwie części *sumptu*, z Koronnego, á trzecia część z Litewskiego Skárbu má być dána. A Dzierzawcy poblizsi, ná tę potrzebę, z puszczy y láfow Rzeczyposp. drzewá bronić nie máją. *in Confederat. General. Wársaw. sub Interregno. A. 1632.*

Tosż ieść y w posłednieyszich Confederacyách genérálnych Wárszawskich, także *sub Interregnis.*

Mosty ná Rzece Sulcu nápráwione być máją, iák nayprédzey, od tych, ktorzy dobrá, *eo respectu* trzymáją, *sub pena amissionis fundorum, & refusione damnorum*, tému, ktorzyby przez to szkodo-
wał; O co *forum* káżdemu w Trybunale. *A. 1633. f. 62. t.* Most ná rzece Sulcu.

Mostowe dziedźicom wsi Bylic, Brześcian, Pijánowic, Vrská, y Rudy, w Woiewodztwie Ruskim leżących, wedle relacyey Rewizorow uczynioney pozwolono: excipuiąc Oekonomią Sámboorską, ktora nie będzie powinna żadnego *onus* ponosić, względem tego mostowego. *A. 1635. fol. 42. tit. Mostowe.*

Most ná rzece Wiárze pod Przemyslem ná gościńcu Lwowskim, Dzierzawcom Stárostwá Przemyskiego, zbudować, á względem kosztow y konseruacyey onego, po groszu od wozá furmáńskiego y Kupieckiego wybierać pozwolono: tak iednak áby konserwacya mostu tego záfwe bylá, pod utráceniem tego Práwá. *A. 1676. f. 40. t. Most ná Wiárze.*

Mosty ná błotách u wsiow Wykut y Biesczan zbudować tychże wsi Possessorom pozwolono, y tak ná koszty wystáwienia ich, iáko y ná konserwacya, mostowe po groszu od konia, á od wołu w wozie idącego (co się má rozumieć od Kupcow y furmanow, nie od Szlacheckiego Stanu) po szelágu bráć postanowiono, z tą kondycyą, áby napráwá tych mostow przez Possessory, wiecznemi czáfy zachowana bylá, pod utráceniem Práwá tego. *Ibid. fol. 41. tit. Most ná błotách Błozowskich.*

Mostowe po groszu od wozá Kupieckiego y furmáńskiego w Rozwienicey, w Ziemi Przemyskiej, bráć pozwolono, z tą kondycyą, áby napráwá mostu táfiego dla przeczdziących záfwe dobra bylá, y áby nikt, nád pozwolone to myto, nie był depáktony, pod upadkiem Práwá tego; O co *forum* káżdemu w Trybunale álbo Sądách *proprij Districtus*. Przy tym Commisiją ná zbudowanie tego mostu, odpráwioną approbowano. *Ibid. tit. Approbacya Commissey.*

Mostowe ná budowanie y napráwę mostow, przez rzekę Długnią w Woiewodztwie Krákovskim, we wsi Botowicách, Kápituły

kowskiey, dziedzicznej, od furmánow y Kupcow przeiezdziących, także od wołow y wszelákich bydeł, przykładem inszych w Koronie mostowych, postanowiono. *Ibid. f. 55. t. Naprawá przeciá-zdu y Mostowe.*

Mostowe takowesz ná rzecce Wildzie ná gościńcu od Węgier pod wsią Wozogowiczáni, Xdzu Iárskiemu Kościoła S. Iakubá ná Ká-zimierzu przy Krákwie Prabendarzowi, gruntu pewnego w po-mienioney wsi Possessorowi, dla naprawy drog pozwolono. *Ibid.*

Mostowe pod Michrowem majątnością dziedziczną Vr Fryderyká Felkierzambá, od wozu Kupieckiego albo Zydowskiego dwu kon-nego, po dwa grosze, á od pojedynkowego po groszu, od koni zás, y wszelákiego bydła rogatego, od sztuki po szelágu, wedle relacyey Rewizorow, pozwolono z tą kondycyą, áby Possessor pomienioney przeprawy, w dobrej onę trzymał konserwacyey. Stan iednak Szláchecki, y Podwody Szlácheckie, od tego ciężaru wolni być mają. *A. 1677. f. 43. t. Approbacya przepraw.*

Mostowe ná rzecce Liwcu, pod Pogorzalcem, pozwolono, od fur-mánów y Kupcow przeiezdziących, także od wołow, y wszelá-kich bydeł, przykładem inszych w Koronie mostowych. *A. 1678. fol. 36. tit. Mostowe.*

Mostowe Miástu któregokolwiek *v. sub titulo proprio* Miásta.

Mostow rewizye dla postanowienia mostowego *v. tit. Rewizye.*

Most pod Grodnem. *v. tit. Laudum Powiatu Grodzińskiego. A. 1647. O mostowych v. plura tit. Clá.*

Muskátela v. tit. Wino.

M Y T A

Mytá, tak wodne, iáko y ziemne, ktorym *ante Incorporationem* do Korony, Ziemiá Podlaska nie podlegála, zniesiono wieczne-mi czasy. Ktorych upraszać y wybierać iusz więcej godzić się ni-komu nie będzie, *sub poena mille marcarũ, in Iudicio Tribunalitio, seu quo-vis alio, ad instantiam* Obywátelá ktoregokolwiek onego Woiewodztwa, *Nobilu, siue plebej, peremptorie decernenda.* My-tá iednak wszelákie Koronne ná Komorách y Przykomorkách Koronnych, wedle zwyczáiu, prawá, y Instruktarza Koronnego, od wszelkich towarow, *tám ab e-vestu, quàm ab inductu,* Kupcy wszelacy płacić mają. *A. 1588. fol. 479. tit. Myt Podlaskich znie-sienie.*

Item deklarowano, iż od tych towarow, od ktoryck przed tym Mytá Koronnego nie płácono, á w Woiewodztwie Podlaskim zo-staia (daley z niemi nie iezdząc) taniże raz tylko Myto Koron-ne płácone być ma. Ale ná potrzebę Rzeczyposp. gwałtowną, pozwolili Obywátele támczni wybierać to myto, do lat tylko trzech, nie więcej. A po wyszciu tych lat trzech, iusz nigdy wie-cznemi czasy nie ma być wznowiane, ale tylko Mytá Koronne, iáko

iako wyżey námienilo się, máia być bráne przez Mytniká Koronnego. *Ibid.*

Approbowano tę Constitucyá o zniesieniu cel, *in toto*, z tą deklarácyą, iż Quárty z nich, áni przez te trzy látá przeszłe, áni żadney przeszley, áni po tymi wiecznie, nie ma się Rzeczposp. upominać, gdyż Obywátele támechni, przez te trzy látá, postąpili byli to myto z dobrej woli swoiey, á nie z żadney powinności. *A. 1590. fol. 579. tit. Clá Podlaskie.*

Szláchtá spuszczájac rzekámi, z swego własnego urodzáiu, á nie skupowane zbozá, y inne towáry, żadnemi mytámi, clámi, y Woyskieni, zá przysięgá Pánów, ábo faktorow ich, wedle pierwszej Constitucyey ni od kogo ággráwowáni być nie máia, *sub pæna quingentarum marcarum*, o ktorą *transgressores* odpowiadac máia, wedle pierwszych Constitucyi. *A. 1588. fol. 470. tit. O mytách ná rzekách, y kwiciech Pisarzow Celných. Plura tit. Clá A. 1581. 1589. 1598. 1601.*

Dziedzicow y Dzierzawcow Nowodworskich, Tarnowskich, Zgierskich, Rynarzewskich, y Celnikow Dybowskich, *pro cognitione Iurium* myt, ná Seym przyszły, pozwać Instigatorowi Koronnemu roskazano: czego, iesliby nie uczynił; káżdemu, kto by chciał, wolno być ma tego poprzec. *Ibid.*

Mytá, wedlvg Instruktarzá, w Krákwie *in A. 1596.* wydrukowane-go, á przed tym ná Seymie z korygowanego, (ktery podac znowu do druku P. Podskárbi Koronny, powinien, y do Komor Koronnych rozestac) Celnicy wybierac máia, y takowy Instruktarz, w káżdey Komorze Celney, y ná káżdym wybierania Cel mieyscu, od S. Woyciechá blisko przyszłego, przybic ná tablicách máia, áby káždy oddawájac Clo, nie wedlug woli ich, ále wedlug Instruktarzá oddawał. Czemu wszytkiemu Celnicy dosyc czynic powinni bédá, *sub pæna centum marcarum*, w Trybunale, *inter causas Officij, toties quoties opus fuerit, repetenda. A. 1598. fol. 688. tit. Moderacya Cel Koronnych.*

Rewidowáli, Instruktarz tén, Deputáci ná Seymie z Senatu y z Koła Poselskiego náznaczeni. Ktery iż z stárym Instruktarzem autentycznem, zá Krolá Zygmuntá Pierwszego w Roku 1531. w druk podánym, we wszytkim zgadza się; przeto áby między Constitucyami Seymu teráznieyszego wydrukowany był, postanowiono, y o nim Constitucyá *A. 1598. cum pæna* ná Celniki, reásumowano. *A. 1601. fol. 735. tit. O Instruktarzu Celnym.*

Vide illud.

Ze przy Komorze záwiezfzony być ma, y ze żaden mytá placic nie powinien, áz mu *authentice* pokazany bédzie, postanowiono. A kteryby Celnik, ná Instruktarz, wiecey wyciagac wazyl się; winę piaci set grzywien podwyższono ná niego. *A. 1616. fol. 14. tit. O Mytach wodnych.*

O My-

O Myto nie słuſznie wzięte, gdyby kto ná Trybunał poſtawił, po uſtaniu Roku przypowieſzczanego; táńże ná Trybunał zaráz *ad banniendum* poſtawić może, y otrzymawſzy bannicyą, dopiero ná exekucyą oſtátnią, do Stároſty Commiſſiá otrzymać ma. A. 1601. f. 737. t. O clech.

Nie ták: lecz ná potym w tymże Sądzie ábo Vrzędzie tákowá bannicyą znoſić tákowy káždy będzie powinien, w którym ná nim będzie otrzymána. Ináczey *caſſatio bannitionis* nie ma być wazna, owſzem przez Vrzędy do exekucyey przywiedźiona być powinna. A. 1616. fol. 14. tit. O Mytách wodnych.

Piſarze Celni, od quitow nie od nikogo brać nie máią, *ſub pena de iniuſte exacto teloneo*, w Trybunale, lub w Sądzie Ziemskim, lub w Grodzie *vindicanda*. A. 1588 fol. 470. tit. O Mytách ná rzekách, y Kwicích Piſarzow Celnych.

A w W.X.Lit. więcey nád dwa groſze wyciągáć nie powinni, *ſub pena ſtá kop Litew*. O co *forum*, w Trybunale, lub zá Dworem, lub w którymkolwiek Vrzędzie. A. 1589. fol. 530. tit. Wolnoſć od Ceł.

Spráwy o brániemytá od Szláchty, ták Polſkiey, iáko y Litewſkiey; w Koronie, ná Trybunałách, Wielkopolſkim y Małopolſkim, *inter cauſas Officij*, á w W. X. Lit. w Trybunale Litewskim, pod terminami ktoregokolwiek Woiewodztwá, bądź teſz między ſpráwami do obliów, ſádzone być máią *peremptorie*: wedle Conſtitucyey A. 1598. we wſzytkim zachowuić ſię. Co ták z ſtrony Dobr Krolewſkich, iáko y Duchownych, y Swieckich, rozumieć ſię ma. A. 1601. fol. 737. tit. O Clech ná rzekách portowych.

Celnicy, Mytnicy, Zupnicy, máią być dobrze oſiedli, y Chrzeſćianie. A. 1569. fol. 183. §. Celnicy, Mytnicy.

O tymże, *cum hac declaratione*, że y Szláhcicowie być powinni. A. 1616. f. 14. t. O Mytách wodnych. O tymże v. tit. Krol.

Mytá nádane Miałtom, Kłaſztornyni dobrom v. tit. Miáſtá *ſpecificé*, Kłaſztory. *Plura tit. Clá.*

Zydzi Myt trzymáć nie máią. v. tit. Zydzi.

Piſarz ná Mycie, przysięgi drugiey, áni nád Státut, wyciągáć nie ma, *ſub pena centum marcarum, coram quocunq; Officio, vel Iudicio, iuxta Constitutionem Sigismundi Regis*, A. 1538. *vindicanda*.

A przysięga nie ináksza ma być czyniona, iedno iáka ieſt opiſana *Statuto Alexandri Petricovici*. A. 1504. Okrom Clá pogránicznego, ktorego przysięgę ná gránicy wedle, práwá, y zwyczáiu, zachowano. A. 1578. fol. 333. tit. O Clech.

O tymże. A. 1581. f. 373. t. Clá od zboz Szlácheckich.

Piſarz ná mycie, gdyby kwit dał, przysięgi nie ſłuchawſzy, *pena ducentarum marcarum, fiſco & delatori per medium adiudicanda poſt Curiam*, karány być ma. *Ibidem*.

Herburt. f. 489. t. Qui inique telonium extorſerit.

Myt Wołyńskich, Podlaskich, Podolskich, Pokuckich, y Cłá tyśiącznego, we wszystkich Zupách Ruskich, Instruhtarz áby spisany być mógł, wedle Instruhtarzá dawnego wybierania Cef Koronnych, Commissarzow náznáczono. *A. 1581. fol. 373. tit. Mytá.*

Mytnik gdyby Kupcá Koronnego zá gránice z towáremi wypuścił, *pœnam luat summa* towárowi wypuszczonemu *correspondentis*, *prœuiâ inquisitione ubicunq; facienda, fisco deferenda. A. 1565. fol. 93. §.* A tego strzedz máia.

Mytnicy Praw, o przeiezdżaniu Cef, gościńcow, y skłádow, prze-strzegáć máia. *v. tit. Kupcy: A. 1611.*

Mytnicy gdzieby *metas* w wybieraniu podatku ná ten czás uchwalonego *excederent*, gdzie się spráwić mieli. *v. tit. Skłády.*

O Mytách, Cłách, mostowych, grobelnych, Szlácheckich, w niektórych máietnościách. *v. tit. Rewizya.*

Z strony Mytá W.X.Lit. ktore Xdz Pleban Rudnicki, *sine respectu*, ná Stan Szlácheczki, y poddánych ich, wybiera, deklarowano, áby go wiéccey od Szláchty nie wybierał, tylko od Kupcow, *sub pœna centum marcarum*, w Trybunale, *inter causas compositi Iudicij repetenda. A. 1647. fol. 13. tit. Zniesienie Mytá.*

Myto w Zábińcu Máietności dziedzicznej Vr. Sámuelá Grzybowskiego, po groszu od koniá y bydłeciá, pozwolono: *saluo iure Nobilitum*, y poddánych ich. &c. *Ibid. fol. 30. tit. Podwyższenie mostowego y Brukowego Miałtu Warce y Zábińcowi.*

Myto Dziedzicom y Possessorom wsi Korytnik, po groszu od wozá Kupieckiego y furmáńskiego, ná napráwę drogi, y konserwacyá oney, ná lesie, y gościńcu, do Krzywce idácej, pozwolono z tą kondycyá, áby ludzie przeiezdżájący záwsze wygodę dobrej drogi mieli. *A. 1676. fol. 41. tit. Napráwá drog.*

Tákowesz y Possessorom wsi Szade pod Sámiborem lezácej. *Ibid.*

Myto w dobrách Wodzisławiu, Sczechoćinách, Kurzelowie, Sadownikách mokrych, Brzesku, Strzelcách, y Gorce; po groszu od koniá, od przeiezdżájących furmánow: y od bydeł ná tãrgi y iármárki przechodzących, po groszu tákże od sztuki postanowiono. z tą kondycyá, áby *Possessores* dobr pomienionych, drogi y mosty nápráwiali. *A. 1677. fol. 19. tit. Mostowe.*

Myto we wsiách Izdebni y Nostrcu, w Ziemi Sánockiej, lezácych, dla napráwy tákże przepraw y drog bágniŹtych, po groszu od koniá furmáńskiego pozwolono. *Ibid. fol. 30. tit. Napráwá.*

Myto ná przepráwie pod Faléntami Máietnością dziedziczną Vr. Albráchtá Opáckiego Podkomorzego Wárfzáwskiego, po dwá gr. od káżdego wozá kupieckiego álbo żydowskiego dwu konnego, á od pojedynkowego po groszu. Od koni záś y wszelkiego bydłá rogátého, od sztuki po szelágu. Stan iednák Szlácheczki y podwody Szlácheczkie od tego ciéżaru wolni być máia. A Posses-

for pomienioney przeprawy powinien się starać, pod utraceniem Prawa tego, żeby dobra była przeprawa. *Ibid. fol. 43. tit. Approbacya Przepraw.*

Myto albo Cło nowe podwyższone. W. X. Lit. v. tit. Clá.

Przemytá *cenfetur*, gdyby kupiec Koronny, towary za granice wywoził, albo wygnał, z których towarów przemyconych, y przez Starostę zabranych trzy części *fisco Regio*, a czwarta Starości, który je zabrał, *cedere* powinna. *A. 1565. fol. 93. §. A* tego strzedz mają Starostowie, y Celnicy pograniczni y Miastá składowe.

Znowu Przemytá *cenfetur*, gdy kupiec drogi w Prawie opisane z towarami przeminie. A te towary tak Starości, iako y Szlachcie wolno zabierać. za co mają mieć przemyty trzecią część, a dwie części *fisco Regio cedere* mają, które do rąk Celników albo Pisarzów ich, za quitami ich, Starostowie, y Dzierżawcy Krolewsczyzn, albo Panowie Dziedziczni, oddawać powinni. *A. 1611. fol. 34. tit. O przeiezdżaniu Cel Koronnych.*

Reassumowano to. *A. 1616. fol. 15. tit. O przeiezdżaniu Cel Koronnych.*

Przemytá jeśli słuszną albo nie słuszną, nie Celnik, ale Starostá ma o tym kognicyą czynić: *saluá appellatione* do Krolá; także y w Mytách Szlacheckich. *A. 1601. fol. 735. tit. O Instruktarzu Celnym.*

vide plura tit. Clá, Kupcy, Mosty, Składy.

NIE OSIADŁY.

De impossessionatu, Heredit. f. 201. §. Impossessionati.

Proces, ná nieosiadłym, *in executione*, ma być taki. Abo gotowemi pieniędzmi powinien *satisfacere rei iudicatæ*, do Niedziel dwu, albo się *per possessionatum* zaręczyć, do Niedziel sześciu, *alias* ma być pozwany *ad bannendum*, publikowany, imany, y trzyman w więzieniu, *ad satisfactionem*. *A. 1588. fol. 465. tit. De impossessionatis.*

Pozew nań ma być kładzion w Párochicy, gdzie miał osiadłość, albo się rodził, albo gdzie przemieszkiwa, albo też w ręce ięmu famemu może być oddan. *Ibid.*

Nieosiadłego ten stawić powinien do Grodu, któryby w domie swym aresztowanego, zaraz wydać, albo odstąpić, albo z domu swego zbyć niech ciał. *Ibid.*

Nieosiadły, o usurpacyą Szlachectwá, *forum* ma, tak w Grodzie, iako y ná Trybunale, y pułroká w wiezy powinien siedzieć. v. tit. Szlachectwo. *A. 1589.*

Ná nieosiadłym Starości Proces. v. tit. Starostá.

Nobilitacye v. tit. Szlachectwo.

Nova emergentia, ná Seymie mają być sądzone. *A. 1607. fol. 840. tit. o Remissjach Trybunálnych ná Seymie.*

Oblaty v. tit. Zapisy.

Obrona v. tit. Lauda tit. Woiewodztwa.

O D I A Z D.

Krolowi Zygmuntowi Trzeciemu, *in Pactis Conuētis, cautum est*, ze mu wolno wyiáchac będzie do Szwecyey, *zá consensum* Rzeczyposp. Iákosz pozwoliły mu tego Stany Rzeczyposp. po śmierci Oycá iego Krolá Szwedzkiego. *A. 1593. fol. 635. §. Oznaymujemy.*

Y ná ten odiazd, z Korony dwa kroć sto tysięcy zł. á z Litwy sto tysięcy zł. pozwolone mu są. *A. 1595. f. 678. §. Iż tefz Stany.*

Znowu drugi raz pozwolony mu iest odiazd także do Szwecyey, *præiá in scripto*, o powrocie się iego do Korony, Stanom Rzeczyposp. *assecuracione, Et e converso* od Stanow Koron. Krolowi, ná dotrzymánie wiary, y powinnego posluszeństwa, *cautione datá. A. 1598. fol. 686. §. Wízem wobec.*

Ná ktory odiazd drugi, wziął z korony trzy kroć sto tysięcy zł. *Ibid. f. 687. tit. Száfunek Poboru.*

A z Litwy sto tysięcy zł. *Ibid. f. 693. tit. O poborzech.*

Nástepnia consensy Senatorom odiachánia ad exterarum nationes, dla poratorwania ich zdrowia.

IM. Xdzu Marćinowi Szyfzkowskiemu. *A. 1613. f. 27.*

IM. P. Káosztellanowi Krakowskiemu. *Ibid. fol. 28.*

IM. P. Iároszowi Wołowiczowi Podskárbiemu Litew. A ná iego mieyscu *tantisper* ma zoítawac P. Krzysztof Naruszewic Podskárbi Nadworny W. X. Lit. y przy nim, podług zwyczáiu, Vrzednicy Skárbowi. Quity iednak Skárbowe, pod pieczęcią pomienionego P. Podskárbiego Wielkiego, máia byc wydawáne. á P. Podskárbi Nadworny y z Vrzednikiem Skárbowym powinien się ná nich podpisowac. *A. 1616. fol. 49.*

IM. P. Ianowi Szymonowi Szczawińskiemu Woiewodzie Brzeskiemu. *A. 1652. fol. 16.*

IM. P. Stánisláwowi Alexándrowi Belszeckiemu Káosztellanowi Sánockiemu. *A. 1653. f. 24.*

IM. Xdzu Mikolájowi Prazmowskiemu Kánclerzowi W. Koronnemu. *A. 1661. fol. 30.*

IM. Xdzu Andrzejowi Olszowskiemu Arcybiskupowi Gnieźnieńskiemu. *A. 1676. f. 46.*

Xiążęciu IM. Rádziwiłowi Podkánclerzemu, y Hetmánowi Polnemu W. X. Lit. *Ibid.*

IM. P. Márzalkowi Nadwornemu Koronnemu. *Ibid.*

Xiążęciu IM. Dimitrowi Wiśniowieckiemu Woiewodzie Belskiemu, Hetmánowi W. Koronnemu. *A. 1677. fol. 46.*

IM. P. Sieniáwskiemu Márzalkowi Nadwornemu Koronnemu :

cui declaratione, ze interea sprawy ad quodvis Iudicium onemu intentowane, do powrotu iego, in suspensio być maia. A. 1678. f. 27. Xiążęciu IM. Michałowi Czartoryiskiemu Woiewodzie Wołyńskiemu. *Ibid. f. 36.*

IM. P. Michałowi Pácowi Káosztellánowi Wileńskiemu, Hetmánowi W.X. Lit. w *Confeder. General. W. s. s. w. A. 1668. fol. 19.* §. Dla porátowania zdrowia.

Znowu tępysz, y IM. X. Mikołáiwowi Pácowi Biskupowi Wileńskiemu. *A. 1678. fol. 15.*

Pozwolono było odiażd *& votorum exsol-vendorum causá.*

IM. Xdzu Mikołáiwowi Gniewoszewi Biskupowi Kuiáwskiemu. *A. 1649. f. 18. t. Odiązd.*

Także IM. P. Ossolińskiemu Kánclerzowi W. Koron. *Ibid.*

Także Xciu IM. Olbrychtowi Stánisławowi Rádziwiłłowi Kánclerzowi W. W. X. Lit.

Odiązd ludziom Religiey Græckiey, y posyłanie zá gránice, zákazáne. *v. tit. Græcka Religia.*

ODPOWIEDZ.

Gdyby kto Szláchéicowi sobie równemu odpowiedź posłał, á byłby o to *legitimè convictus*, przepada *pænám centum marcarum, & restitutionem damnorum*, wedle popzyśięzenia Aktorá. *A. 1588. fol. 461. tit. O odpowiedzi.*

A ktoby pozwány będąc *criminaliter* bronić się chciał odpowiedzia, któraby *ante crimen* posłał, tedy inákszą bronic się nie może, tylko taką, któraby przez woźnego y dwu Szláchtę uczynił, y onę dał *personaliter* wpisać do Xiąg onego Grodu, pod którymby mieszkał ten komu odpowiedział. Po którym w pisaniu, odpowiednik nie ma nic *violentum* poczynąć do fzesći Niedziel. *Alioquin* gdyby się inaczey zachował; nie ma mu isć takowa odpowiedź, *ad defensionem criminis*. W czym *respectu temporis* odprawić się też ma *scrutinium* z pilnością. *Ibid.*

Deklarowano tę Constitucyá tak: iż ktoby takowego odpowiednika, zá odpowiedzia w Grodzie *personaliter post elapsum tempus sex septimanarum* zniósł, żadnym nie ma podlegać pænóm, tak *ratione homicidij*, iáko y inszych, u ktoregokolwiek sądu, y *iurisdikcyey, á quopiam vindikowanych, á ratione damnorum, forum peremptorium*, w Ziemstwie być ma. *A. 1633. fol. 41. tit. Deklaracya Constitucyey o odpowiedzi A. 1588.*

Oekonomie, *v. tit. Dobrá Oekonomiczne.*

Oeconomia bellica, *v. tit. Artilleria. tit. Cekauz. tit. Armátá.*

OKAZOWANIE.

VT constet, iesli Szláchéic każdy, wedle powinności swojej Szlácheckiey, iest gotow ná służbę Rzeczyposp. do obrony Oyczyzny swojej; Okazowanie we wśzytkich Woiewodztwach, ná dzień S. Woy-

§. Woyciechą, złożono *sub pœnâ in Statuto expressâ, de expeditione generali. A. 1562. fol. 29. tit. O okazowaniu.*

Woiewodowie, mieyscâ, do okazowania takiego, znaczyć, y one w Głównych Miastach publikować, pod takąsz winą, mają. *Ibid.*

Y Woiewodowie, y Kásztellani, y inni Dignitarze wszyscy, tamże okazować się powinni, *sub eadem pœna. Ibid.*

Nie doszło to okazowanie. Znowu ie złożono ná Święto S. Mátheusza blisko przyjsze, tego dokłádając, áby każdy stanał, iáko kto wojnę pospolitą powinien. *A. 1563. fol. 47. tit. Okazowanie.*

Przy tym do okazowania takiego, mieyscâ Woiewodztwom náznaczono te: Woiewodztwu Krákowskiemu u Krákowâ, przed Kázimierzem. Poznânskiemu, u Poznania. Sándomirskiemu, u Pokrzywnice. Káliskiemu, u Pyzdr. Sierádzkiemu, y Ziemi Wieluńskiej, u Sieradzâ. Łánczyckiemu, u Łánczyce. Brzeskiemu u Brześcia. Inowłocławskiemu, u Inowłocławia. Ziemi Dobrzyńskiej, u Lipná. Ziemi Lwowskiej, u Glinian z Woiewodâ. Ziemiom zaś, Przemyskiej, u Medyki: Sánockiej, u Sánokâ: Chełmskiej, u Chełmâ: Hálickiej, Trébowelskiej, Kolomyjskiej, u Háliczâ, wszystkim tym, z Kásztellánem. Woiewodztwu Podolskiemu u Baliná. Lubelskiemu, u Lublinâ nád Bystrzycâ; Belskiemu, u Bełzâ. Płockiemu, u Ráciâzâ. Mázowieckiemu ná trzech mieyscach, gdzie Sady swe mieli nowe. Ráwskiemu, u Sochâczewâ. *Ibidem.*

Ták wciâgnienu ná takie okazowanie, iáko y ná mieyscu, y powracâjąc, nie powinien nikt nikomu, żadnych krzywd y szkód czynić, *sub refúsione damnorum, w Grodzie, sine ulla dilatione, in primo tanquam peremptorio termino, ex citatione procedenti, wedle oszâcowania Aktorâ, medio iuramêto, facienda.* Može iednak *reus euadere iuramento, że áni sam, áni przez sługę swego, nie uczynił szkody. Ibid.*

Ktoby kogo we dwu Niedzielách, przed okazowaniem, ábo po okazowaniu nágabał; takiego, *duorum Nobilium testimonio convictum, Woiewodâ ábo Kásztellan z Vrzednikâmi Ziemskimi, przy okazowaniu, poimâć, y w wíęzieniu dwie Niedzieli trzymâć, á o zaboy, intra præscriptum tempus, popetniony sâdzić go, & prævio sufficienti scrutinio, sicut in recenti crimine, ná gárdle skarâć máją.* A iesliby ziâchał; tedy ma byé *bannitus, y proscriptus de Regno, Dominijq; Reipub. subiectu, ac bona eius debent confiscari, ad instigationem propinquorum, wedle Státutu. A. 1507. fol. 48.* §. Iesliby tedy.

A ktoby kogo ránił, ma byé poiman, y sâdzon, y zá sáfuznem dowodem, w wiezy ná dnie, w Stároŝtwie okazowania bliŝszym, trzyman, y nie wypuszczon, ász *Parti lesâ* da ŝto grzywien. Co káždy Woiewodâ, ábo Kásztellan, také Stároŝtâ, gdy mu oddan

będzie, powinien exequować, *sub pena centum marcarum, Partis lase succumbenda. Ibid. §.* A iesliby kto ranił.

Od okazowania tego mają być wolni Dworzanie y Słudzy Dworscy Krolewscy, na ten czas przy boku Krolewskim zostający. *Item.* Żołnierze za pieniądze Rzeczyposp. służący. *Item.* Rewizorowie do Krolewsczyzn deputowani. Ci iednak wszyscy powinni się będą po tym razem iednego dnia okazać w Powieściach swych, po rospuszczeniu żołnierzow, w szesć Niedziel. *Ibid. §.* Od okazowania

To Prawo *pro una vice* tylko służyć miało. *Ibid.*

Nie doszło było to okazowanie. Przeto ie znowu, według teyże Constitucyey A. 1563. na inszy czas, to iest na blisko przyszłe Święto Narodzenia Panny Maryey odłożono, z tą deklaracją, że y słudzy Krolewscy, y ci ktorzy z Krolęm na wojnę poiądą, iako y żołnierze, wedle pomienioney Constitucyey, wolni być mają. A. 1565. fol. 106. tit. Okazowanie.

Okazowanie, pod *Interregnum*, po śmierci Krola Stefaná, *sub pena de expeditione generali*, także w każdym Woiewodztwie y Ziemi uchwalono, y *pro octava die Maij* postanowiono, mieyscá do tego Aktu náznaćć; Woiewodztwom, Poznańskiemu y Kaliskiemu, u Szrody. Krákowskemu, u Proszowic. Woiewodztwu Ruskemu, Ziemiom, Lwowskiej, Przemyskiej, Sannockiej, u Wiśni. Wołyńskiemu, u Łucká. Podolskiemu, u Kámienicá. Mazowieckiemu na trzech mieyscách, w Wárszawie, u Zakroczyńiá, y Łomży, według Constitucyey: okrom Wiskiemu Powiatowi, w Radziłowie: Turskiemu, Ostrowskiemu, Kámienieckiemu, w Ostrowi, á to dla złych przejazdow. Woiewodztwu Podlaskiemu, Drohickiej y Mielnickiej Ziemi, w Drohiczynie: Bielskiej Ziemi, u Surazá. Woiewodztwu Ráwskiemu, u Ráwy. Ziemi Sochaczowskiej, u Sochaczowa. Ziemi Gostyńskiej, u Gostininá. Woiewodztwu Bráclawskiemu, u Winnice, inszym zaś Woiewodztwom y Ziemiom, tak iako wyżej, *in Constitutione* 1563. Woiewodztwom, Málborskiemu, Chełmińskiemu, Pomorskiemu, Pánowie Woiewodowie powinni będą mieyscá náznaćć, *pro commoditate* mieysc onych. A. 1587. fol. 411. §. A isz pod ten czas,

Woiewodztwo Krákowskie, panę o nie stáwienie się na okazowanie, na zieżdzie okazowania pod Proszowicami, reláxowało. sobie. *Ibid. fol. 419.* Rady Koronne.

To okazowanie iako się odpráwić miało, *fasc* opisano. *quod vide.* Po tym Woiewodztwom, Krákowskemu, w Krákowie przed Kázimierzem, Łęczyczkiemu przed Łęczycą, Ráwskiemu pod Sochaczewem, pozwolono Okazowania, z tym dokládem, aby tam żadne confulkácy, ani tumulty nie były, pod wárunkiem pokoju y

rzadow, wedle Constitucyey (ktora wyżej iest) A. 1563. opisaney. A. 1596. fol. 685. tit. Okázowanie.

Po tym postanowiono, iż okázowanie w każdym Woiewodztwie y Ziemi, w Koronie, y W. X. Lit. na każdy rok ma bywać, iako kto służbę powinien, pod winami w Constitucyách A. 1562. & 1563. wyrażonemi, & *sub eadem securitate*; w Koronie, y w Párłtwách do niey należących, na tych mieyscach, gdzie Seymiki párttykularne zwykły się od odprawować, náziutrz Świętá SS. Szymoná y Iudy, á w W. X. Lit. *tempore & loco*, w postanowieniu Wileńskim A. 1565. w tey mierze *descriptis*. A. 1607. fol. 838. tit. Okázowanie.

Odprawować się powinno, przy bytności Woiewody, Kázzellaná, Podkomorzego, Chorążego onego Powiatu. Ktorzy także *eodem tempore* tamże okázować się powinni. *absentiá, propter legale impedimentum*, ktorego z nich *non obstante*: Poczty iednak, *in tali casu*, powinien swoje każdy pokázować, iako y każdy Szláchćić, pod takiemiż winami, w Constitucyách wyżej wspomnionych opisanimi. *Ibid.*

O winy, każdego *absentem*, każdemu Szláchćicowi wolno będzie pozwać *peremptorie* ná Trybunał, *inter causas conservatas*: także o złamanie pokoju pospolitego, y o szkody przez ten czas poczynione. Gdzie *in talibus*, żadnemu wymowka iść nie ma, iedno taká, iaka idzie *tempore expeditionis bellicae*. *Ibid.*

Tę Constitucyą przyimują, z Wileńskiego Woiewodztwá, tylko Wilkomirski y Lidzki, Powiaty. Woiewodztwo Sendomirskie tylko o czásie, á o mieyscu do Bráćiey bierze. Sierádzkie *pro una vice* przyimuje, pod Sierádzem: wárunek Constitucyey A. 1563. reássumując, y tego dokládając, áby tam ieden drugiemu, áni w publicznych, áni wprywatnych sprawách, z kádby waśń iaka urosć miałá do tumultu, zádawác nie ważył się, pod teyże Constitucyey A. 1563. winami. Brzeskie y Inowłocławskie, czás y mieysce, iako y Sendomirskie, biorá do Bráćiey. Lubelskie we wszytkim przyimuje, także Plockie, Kiiowskie, Mińskie, y Ziemiá Chełmská. A infze wszytkie, oprócz pomienionych, Woiewodztwá y Powiaty biorá to sobie do Bráćiey. *Ibid.*

Po tym to. z Lubelskiego Woiewodztwá zniešiono. A. 1611. fol. 35. tit. O okázowaniu.

A Kijowskiemu Woiewodztwu reássumowano, pod tymże wárunkiem y penámi; z tą iednak dekláracyą; że się to odprawić ma między Chwaštowá á Trzechbieszow, we trzy Niedziele, po S. Michále w Roku terážniejszy, przed Woiewodá, ábo Kázzellánem, á w niebytności ich, przed Chorążym. A Szláchćić każdy stáwić się ma *personaliter* ná mieyscu náznaczonym, tak iako do potrzeby, nie kładąc w to pocztow: *in arbitrio* iednak każdego zostawác

stawiać ma, iáko ma służyć Rzeczyposp. *excepto legali*, które tamże zaraz ma być uznane. *A. 1613. fol. 13. tit.* Okázowanie Woiewodztwa Kijowskiego.

W. X. Lit. Constitucye *A. 1563. & 1607.* reásumuiąc, postanowiono, áby Okázowanie, *die octaua Septembris*, co dwie lecie bywało w polu, przy Miástach, Zamkach, y Dworach Krolewskich, w których się Sady, y Seymiki Powiatowe odprawować zwykły, przed Woiewodą, Kásztellánem, Chorązem, w Woiewodztwie: á w Powiećie przed Marszałkiem, Chorązem, y Woyskiem: którzy omieszkiwać, y zániedbywać czasu pomienionego nie máia; *sub pena* dwóch set kop groszy Litewskich, *ad instantiam cuiusvis*, w Trybunale, w káżdym terminie, *peremptorie toties, quoties neglexerint, irroganda, absentia ex illis unius non obstante*. Przy tym deklarowano, iż to Okázowanie dłużej trwać nie ma nád cztery dni, y wolno káżdemu mieć iáką chce liczbę pocztu, byle sam Szlachćić był, *exceptis Legalibus*. Niektorzy, iáko Woiewodztwo Brzeskie, y Powiat Kowieński, także Woiewodztwo Witebskie, y Powiat Orszański, wzięli to do Bráćiey. *Ibid. f. 49. t.* Okázowanie.

Y w inszych Woiewodztwach y Ziemiách okázowania pozwolono, ná czas, ná iáki się ná pierwszych po tym Seymie Seymikách zgodzą. w *Uniwersale Póborowym drugiego Seymu, w tymże Roku 1613.*

Znowu okázowanie postanowiono ná czas, iáki które Woiewodztwo miánowało. To iest: Poznańskie, Káliskie, Lubelskie, co dwie lecie, *pro die prima Maij*; oprócz tego, gdzieby *necessitas ingrueret*. w W. X. Lit. ná czas y miejsce, w postanowieniu Wileńskim *A. 1565.* w tey mierze opisane. Sandomirskie, wyjąwszy Powiat Stężycki, ná ten rok, *pro die 7. Iulij*, á ná potym *pro die 1. Maij*. Ruskie, to iest, Ziemia Lwowska z Woiewodą, pod Gliniány. Przemyska pod Medyką. Sánocká pod Sánokiem. Halicka pod Haliczem, z swemi Kásztellány, ná ten rok, *pro die ultima Iulij*, á ná potym *pro die ima Maij*. Belskie, iáko Sędonurskie, Krakowskie, Wołyńskie, Płockie, Podolskie, Trockie, Łeczyckie, Witepskie, Podlaskie Ráwskie, Woiewodztwa, także Ziemia Wieleńska, y Powiaty, Grodziński, Vpitski, Mozyrski, Rzeczycki, biorą sobie do Bráćiey. Które okázowanie máia odprawować, wedle Constitucyey 1563. *sub penis legum*. Insze zaś Woiewodztwa y Ziemie, iż o tym okázowaniu, wyraźnego zlecenia od Bráći nie mieli, tey Constitucyey ná ten czas podlegać nie máia. *A. 1616. fol. 10. tit.* Okázowanie.

Okázowanie w niektórych Woiewodztwach y Ziemiách, które ie przyięły, zložono, y náznaczono, wedle Constitucyey *A. 1562. & 1563.* y inszych posledniyszich, *sub pena, Legibus Regni, descriptis*.

scriptis, in foro competenti repetendu: z tą kondycją, żeby się tam w żadne konsultacye nie wdawać. A. 1619. f. 4. t. Okázowanie.

Mianuia niżej niektóre Woiewodztwa, w *Uniuersale Poborowym ná koncu*, czas y mieysce, z warunkiem, tym ktorzyby *personalem actum* mieli ná Trybunale. *quod uide Ibid.*

Po tym postanowiono, iż okázowanie ná po tym, ná każdy Rok, w Koronie. y Państwach do niey należących, ná mieyscach tych, gdzie się Scymiki Pártykularne zwykły odprawować, iednego dnia, to iest, w Poniedziałek Przewodny ma bywać, *sub pœna quin-gentarum marcarum, ad instantiam cuius-vis*, w Grodzie swym bliższym *repetenda*. Tak iednak áby tam żadne konsultacye, o-procz samey gotowości przeciwko Nieprzyjacielowi Koronne-mu, nie byly, y áby szkod ieden drugiemu w zieczdaniu y roziezdzaniu nie czynił, *sub pœnis in Iure descriptis*. A. 1620. fol. 3. tit. Okázowanie.

Ná ktorym okázowaniu, Senatorowie tylko Stársi, z Vrzędnikami w Prawie opisanemi popisować máia, y Comput do Krolá posyłać. *Ibid.*

Ziemie Lwowskiey Obywatele, iż pod Lwowem okázować się máia, á Woiewodztwo Podlaskie, iż według Praw swoich, deklarowano. *Ibidem.*

Do tego okázowania, Zastawnicy, Arendarze, y ci co płać biorą, nalezec máia: Vrzędnicy iednak, y Dwor Krolewski, przy Krolu ná ten czas będący, zá áttestacją P. Márzaská Koronnego, *eximuntur Ibid.*

Okázawszy się w iednym Woiewodztwie, w drugim nikt nie powinien. *Ibid.*

A W. X. Lit. reásumowano Constitucją A. 1613. y áby w roku przyszłym 1621. dnia trzeciego Maiá, każdy Szlachćić, *nemine excepto*, okazał się, postanowiono, y tak po tym w każdym roku, poki się pociągnie Woyná Turecka: á okázować się máia przed Woiewodami, y Chorążemi, á w Powiećiech przed Káasztellanami y Chorążemi, á gdzie Káasztellana nie máisz; tedy przed Márzaskami y Chorążemi, ná dobrych koniach y przy dobrym rynsztunku, tak iákoby się do Woyská, czasu pospolitego ruszenia, stáwić mieli: czego ciż Vrzędnicy, przy okázowaniu, doglądać máia, y ten porządek czynić: gdzie Szlachćta niedostátni są y koni mieć dobrych, nie mogą, áby kilka Szlachćicow ná konia dobrego y rynsztunek się składáli. A ktoby się nie okazał; taki od pomienionych Vrzędnikow do Trubunasu pozwany, w każdym terminie, winá dwuch set kop Litewskich powinien być skarany: kto się iednak w iednym Woiewodztwie ábo Powiećie okaze, w drugim okázować się nie ma. Ziemia Zmudzka, także Kowiński, Vipitski, Trocki, Grodziński, Powiaty, do Braći to biorą. *Ibid. f. 4. tit. Okázowanie W. X. Lit.*

Woiewodztwo Krakowskie, przy mieyscu okazowania pod Kazi-
mierzem, zachowano: a insze Woiewodztwa, przy dawnych miey-
scach. A. 1621. fol. 20. tit. Okazowanie Woiewodztwa Krako-
wskiego.

Powiatowi Rzeszyckiemu okazowanie, ktore dnia trzeciego Ma-
ia odprawowali; na trzeci dzien po S. Troycy przełożono. Ibid.
fol. 26. tit. Okazowanie Powiatu Rzeszyckiego.

Woiewodztwom, Krakowskiemu, Sandomirskiemu, Lubelskie-
mu, y Ziemiom, Ruskim, Lwowskim, Przemyskim, Sanockim,
okazowanie tak obostrzono: aby wszyscy co osiadlosci maja, Za-
stawnicy, Arendarze, Platownicy, kazdy iak do potrzeby, *manu*
armata, a ci ktorzy konney sluzby zdotac nie moga, z szablą y
rusznica, *personaliter* na okazowaniu sie stawili, *sub pana mille*
marcaru Polonicaliū, &c. O co *forum* na Quarelach *perceptorie*,
ad instantiam cuiusvis. Insze zas Woiewodztwa y Ziemie Ko-
ronne, przy dawnych zwyczaich, y prawach, o Okazowaniu na-
pisanych zostawiono. Woiewodztwo Nowogrodzkie w W. X.
Lit. takowe Okazowanie, na dzien 25. Maia, przyimuie. A. 1627.
fol. 2. tit. Okazowanie.

Reassumowano W. X. Litewskiemu, te Constitucya A. 1620. *in to-
to*, y aby okazowanie, *sub peno ibidem descriptu, in usu tandem*
bylo, postanowiono. Ale to, Woiewodztwa niektore wzily do
Braci, iako Wileńskie, Trockie, Polockie, Brzeskie, Witepskie
z Powiatem swym Orszanskim, Mscislawskie, Minskie, takze Po-
wiaty, Oszmianski, Kowieński, Vpitski, Pinski, Slonimski, Wo-
kowiski, Mozyrski: Ziemia zas Zmudzka, Constitucya A. 1613. *in*
toto przyimuie, z ta iednak kondycya, ze popisy swoje, nie *ostaua*,
ale *vigesima secunda Septembru*, co rok pod Rosieniami odpra-
wować będzie. A. 1629. fol. 21. tit. Okazowanie W. X. Lit.

Okazowanie Woiewodztw, Poznanskiego, y Kaliskiego, nie pod
Srzoda ale w Powiatach, gdzie sie Roki Ziemskie odprawia, w Po-
niedzialek po S. Matheusza, przed Kasztellany swemi, z takim po-
rzadkiem, iako na publiczna expedycya bywac ma. A Kasztellan
osobnie kazdego poczet popisac powinien. Powiat zas Walecki,
dla odleglosci mieysca, y trudnych przepraw, przed Kasztellanem
Sanockim popisowac sie ma. Ktoby sie na te Powiatowe Okazo-
wania nie stawil; ma byc winą tysiacą grzywien, *ad instantiam cu-
iusvis*, karany. We cztery lata iednak maja sie *generaliter*, pod
Srzoda, wszystkie Powiaty popisowac. A. 1631. fol. 29. tit. Okazo-
wanie.

Approbowano te Constitucya. A. 1633. f. 48. t. Okazowanie.
w Woiewodztwie Sandomirskim, powinien sie kazdy, *modo mili-
tari*, w Powiecie swym, przed wlasnem Kasztellanem, okazowac,
pod winami, o niestawieniu sie na Okazowanie, w Prawie opisane-
mu.

mi. Czwartego iednąk roku, pod Pokrzywnicę, wſzytkie Powia-
ty Woiewodztwa tegosz ziezdząć ſię powinni będą, co ſię ma rá-
chowąć *à publicatione Constitutionis præſentis*. A. 1631. fol. 30. tit.
Okázowanie.

Tęſz Conſtitucyą *in toto* przyimuie y Ziemią Goſtyńſka. *Ibid.*

Ale z niey po tym okázowanie znieſiono. iáko *patet infra*.

Ziemie Czerſkiey Obywátele, ktorzyby, dla zley przepráwy
przez Wiſłę przebyć ná Okázowanie pod Czerſk nie mogli; pod
Rádwánkowem, *codem die*, przed Stárſzem Vrządnikiem lub
Ziemſkim, lub Grodzkim, ktory ná ten czas tam będzie, okázow-
wać ſię, á po tym regeſtr okázowania ſwego, do Kſiąg áktykowác
powinien. *Ibidem*.

Y Powiatow Nurſkiego y Kámienieckiego Obywátelom, *ex alia*
parte Bugu mieſzkáiącym, tákże dla trudnych przepraw, pozwo-
lono, áby pod wſią Przewozem, *tali modo*, iáko y Powiat Czerſki
okázować ſię mogli. *Ibid.*

Znowu ináczey: iſz Obywátele Ziemie Nurſkiey pod Oſtrowią,
okázować ſię powinni. A. 1633. fol. 57. tit. Okázowanie Ziemie
Nurſkiey.

Znowu ináczey: iſz Obywátele Nurſcy pod Nurem, Oſtrowſcy
pod Oſtrowią, Kámienieccy pod Kámieńcem, okázować ſię máią.
A. 1635. fol. 43. tit. Okázowanie Ziemie Nurſkiey.

A potym cále im okázowanie znieſiono. *ut patet infra*.

Ziemie Łomżyńſkiey, iſz dla powodzi rzeki Nárwi, y inſzych rze-
czek, ná czas Okázowania, Conſtitucyą náznaczony, ziezdząć ſię
nie mogą; *poſt Dominicam exaudi*, one przełożono. A. 1631. fol.
30. tit. Okázowanie.

Powiatowi zaś Wiſkiemu, iſz do Wiſzny ſą bárdzo złe przepráwy;
inſze mieyſce do popiſu y Okázowania ſię, pod Rádziſłowem, iá-
ko ſadowem tákże Miaſteczkiem, náznaczono. *Ibid.* fol. 31. tit.
Okázowanie:

Okázowania Woiewodztw, ktore ie uchwalify, ápprobowano, á
Woiewodztwu Wołyńſkiemu, *pro die 16. Auguſti*, w Łucku ná-
znaczono ie. Ziemią Bráńſka do Bráci ná Seymik bierze to.
in Confederacyey Generalney Wárſaw. ſub Interregno. A. 1632.
§. Woiewodztwa, Ziemie, y Powiaty.

Okázowanie Woiewodztwa Sierádzkiego, ná Poniedziátek po Świę-
tym Máttheuſzu przełożono: ktore ſię ma odprawować przed Ká-
ſztellány. Czwartego iednąk roku, wſzyſcy pod Szadek ziezdząć
ſię będą powinni. A. 1633. f. 48. r. Okázowanie.

Oſoby Senatorskie y Poſelskie ná tym Seymie będące, y inne
przy nich zoſtájące, zá átteſtacyą Márfzałkowſką, ktorzyby ná
czas y mieyſce okázowania, dla odległoſci mieyſcá, nie ziecháli
ſię, pænom żadnym podlegác nie máią. *Ibid.* fol. 59. tit. O oká-
zowaniu.

Okázowanie w Podlasiu, Ziemie Drohickeiy y Mielnickieiy pod Drohiczynem, a Ziemie Bielskieiy pod Surázem, *propter inundationem fluvij* Narew, *Feria secunda post Dominicam exaudi* postanowiono, *iuxta legum prescriptum*. *Ibid.* tit. Okázowanie Woiewodztwa Podlaskiego.

Okázowanie Kijowskiego Woiewodztwa, dla powodzi Dniestru, pod Zoltonirz, na Poniedziátek po Swiátkách przełożono. *Ibid.* fol. 60. tit. Okázowanie Woiewodztwa Kijowskiego.

Woiewodztwu Krakowskiemu *Laudum*, względem Okázowania, ápprobowano. *A.* 1638. fol. 36. tit. *Lauda* Woiewodztwa Krakowskiego.

Okázowanie Woiewodztwa Sandomirskiego, że nie doszło, dla Seymu, generalne; przyszłego roku być ma, a za przeszłe nie ma być nikt inquietowany. *Ibid.* tit. Okázowanie.

Okázowanie Woiewodztwa Bracławskiego, dla wód szkodliwych, na dzień wtory po S. Troycy, Swięta Rzymskiego, pod tąż mocą, y prawem, przeniesiono. *Ibid.* f. 49. t. Popis.

Okázowaniu Woiewodztwa Málborskiego, Miasto Kiszpork náznáczono, do tego czasu, poki Sztum od Nieprzyaciála rekuperowany nie będzie. *A.* 1635. fol. 32. tit. Sady.

Okázowanie Powiatu Puckiego, przed Sadem swym Ziemskim, pod Puckiem ma być odprawowane, a czwartego roku *generaliter* pod Stárogárdem, *sub penis in Constitutionibus Regni*, o Okázowaniu, *sancitus*. A Sędzia, *registrá tam absentium, quam presentium*, do Woiewody Pomorskiego odsyláć powinien. *A.* 1633. fol. 50. tit. Okázowanie Powiatu Puckiego.

Okázowanie Brzeskiego, Kujawskiego, Inowłocławskiego, y Ruckiego. Woiewodztw, áby podług *Laudum* Seymu Srzedzkiego, o Okázowaniu uchwalonego, odprawowało się, postanowiono. *A.* 1641. fol. 27. tit. Okázowanie.

Okázowanie w Woiewodztwie Pomorskim, Tucholskiemu y Człuchowskiemu Powiatom, pod Choynicámi, a innym przy Miastách, gdzie się Sady odprawuią, náznáczono. *A.* 1638. f. 49. t. Okázowanie.

Po tym, áby Woiewodztwa Pomorskiego okázowanie, *in tempore* prawem pospolitem *descripto*, z osobná w káżdym Powieście, przy Mieście głównym káżdego Powiatu, odprawowało się, postanowiono. *A.* 1641. fol. 34. tit. Okázowanie Powiatow.

Po tym iáko Ziemiom y Powiatom wszystkim Woiewodztwa Mázowieckiego, tak y Woiewodztwom Pruskim, Okázowanie iáko mniey potrzebne zniešiono. *Salvis iednak iuribus antiquis*, o Okázowaniu, *in casum* (strzez Boże) *periculi, manentibus*. *A.* 1647. f. 32. t. Okázowanie.

Tolż Prawo przyięlá y Ziemia Gostynska. *Ibid.*

W Confederacyey Generalney Wárszawskiej, *sub Interregno*, po śmierci Krolá IM. Władysława IV. náponiniono, áby ná Okázowania, gdzie *Laudis* Woiewodztw, Ziem, y Powiátow uchwalone są, według Constitucyey o tym, każdy się stáwił. *A. 1648. fol. 19. §.* Ná te okázowania.

Lwowska, Przemyśka, Sánocka, Ziemie, Seymiki Relacyine, ná Elekcyeey Deputáckiey, bez okázowania odpráwić maia. *Ibid. f. 21. §.* Woiewodztwu Ruskiemu.

W Ziemi Chełmskiej, okázowanie názáiutrz po Seymiku, *in armis*, według *laudum*, być ma. *Ibid. §.* Ziemi Chełmskiej.

W Ziemi Hálickiej także. *Ibid.*

Ziemiá Wiska, ná Seymiku, okázowanie, y porządek Pospolitego ruszenia, dla gotowości, náмовić ma. *Ibid.*

Także y Ziemiá Wyssogrodzka. *Ibid.*

Okázowanie dawnemi Práwami opisáne uchwalono, y *Constitutiones eo nomine sancitas* reásluniowano. *A. 1677. fol. 7. tit.* Pospolite ruszenie.

Okázowanie Obywátelow Woiewództwá Czerniechowskiego y Powiátu Nowogrodzkiego, w Czerniechowie záfwe odpráwować się ma. *A. 1635. f. 17. t.* Ordynácyá.

W. W. X.Lit. *quotannis* ná S. Michał odpráwować się ma, *sub pœnis de expeditione bellica sancitis, ad instantiam* Márzalká y Chorążego Ziemskiego, ná Trybunale, *luenda*. Ná tychże popisach, *omnis tranquillitas & securitas* záchowána być ma, *sub pœna* stá kop Litewskich, *contra insolētes & perturbatores* dobrych porządkow, á záfwiększy excés, to iest, zránienie, czworákiey ná wiaśtki, á *in casu necis*, *sub pœna colli* czworákiey głowfcyzny, á tak o rány, iako y o głowę, *forum in Officio proximo Castrensi peremptorie, ad instantiam cuiusvis*. *A. 1650. fol. 18. tit.* O popisach.

O Okázowaniu woyská. *v. tit.* Pisarze Polni.

Z Pisarzem Polnym powinien był ieden deputowany z Seymu, służby porządney żołnierzow wszytkich dogládáć, y w káżdey ćwierci roku, y kiedyby była potrzebá, iezdnych rot y popisować. *Sec. quod cvide* w Vniwersale Poborowym. *A. 1580.*

OPACTWA OPAT.

O Pátem być nie może, tylko Szláhcie z Oycá y Mátki. A gdzie by w tym Kláftorze, w którym Opáctwo wákuie, nie był taki professowany náleżion, tamże obecnie z dawná mięszkáiający; ma być z oneyże Dyácezyey, w ktorey iest Kláftor, wybran Szláhcieć godny Stanu Duchownego nie professowan. A będąc tak obran, bez professiey, ma być przez Krolá, *Loci Ordinatio* prezentowan, á záf tyni przezeń instituowan, ábo potwierdzon ná Opáctwo, á ma być professowan. Ktorego, gdy obrány będzie,

Herburt. f.
4. t. Monachorum Alti
hates.

nia Krol, *Loci Ordinario ad instituendum* ábo *confirmandum* praesentować; á on ma professiá uczynić. *A. 1550. f. 8. §.* Aby nádania, Opáci (ponieważ nie jest takowy poczet Zakonników w Klasztorach, iáko bywał przed tym) powinni, pewny poczet Szlacheckich dzieci w Klasztorzech chować, y one táżże ludziom godnym, náuk wyzwolonych uczyć dáć, wedle ordynacyey *Loci Ordinarij*, iak wiele ktorému Opátowi chować ich náznáczy. *Ibid. §.* A ponieważ,

Idem f. 3.

Reassumuntur superiora, cum hac declaratione, iż *Loci ordinarij* powinni Elekcyą prętko, po oznáymieniu Krolowi o śmierci Opátá, z Krolesem się porozumiewáiąc, składać, y wedle práw y zwyczajú stárego, Krolowi *competenter*, według praw opisanych, obránego oznáymić, y praesentowanego od Krolá instituować, á ktoby ináczey wazył się trzymać Opáctwo; *pænis contra Cortisanos, in Constitutionibus Annorum 1538. & 1540. expressis*, ná Seymie, *ad instantiam cuiusvis*, ma być karány. *A. 1588. fol. 469. tit. O Opáctwach.*

Po ześciu Opátá, rząd przy Biskupie ma być; prowentá przy Zakonnikách. *Ibid.*

Reassumowano *eadem*, y postanowiono, áby Opáctwa, wedle dawnego Práva *competenter electis* rozdawáne były: *Iuribus Regalibus per omnia salvis. Item* áby do Biskupstw przyłączáne nie były. *Item* áby dwa Opáctwa, iedney Osobie, *in usum*, nie były conferowane. *Item* áby Opáci kondycyom swym w prawie opisanym dosyć czynili. A ktoby się ináczey wazył wziąć y trzymać Opáctwo, niż ta Cõstitucya uczy, ábo gdyby Opáci kondycyi swoich w prawie opisanych nie wykonáli; ná tych wszystkich máią się ściągáć pæny *contra Cortisanos*, w dawnym prawie wyrażone. *A. 1607. fol. 837. tit. O Dignitárstwach, y Beneficiách Duchownych.*

Ale po tym, *non obstante hac lege*, Opáctwa do Biskupstw niektórych przyłączono było. Wárowano iednak, że to, *pro una vice*, pozwolono, y że *in sequelam trahi* nie ma, *quod v. tit. Biskupi.* Ná Opáctwa, *Coadiutorie* nie máią być conferowane *Minorenibus maiorum Ordinum incapacibus.* w Exorbitancyách, ná Elekcyey Krolá IM. Michála. *A. 1669. tit. O Opáctwach.*

O P I E K U N I.

Herbert. f. 508. t. Tutor.

O Opiekunách *Statutum restringitur*, tak áby od tego czasu, ná potym zázwdy káždy Opiekun tak zápisany, iáko y przyrodzony, *circa apprehensionem* Dobr *pupillorum*, wziąwszy do siebie dwu bliższych Przyjaciół *ex linea paterna*, dostáteczne Inwentarze tychże dobr, y z nich prowentow poczynił. A po tym, áby wedle tychże Inwentarzow, ze wszystkich pożytkow, dochodow, tak z gruntow, iáko y rzeczy innych, po Rodzicach pozostałych, ábo

po innym kimkolwiek, *iure naturali*, per *successionem*, przypadłych, *vel alio quocunq; iure*, *pupillis* służących, rachunek przed temi, *quorum inter est*, czynił. Wolno też, ktoby chciał, do Sądu Ziemskiego, o takąową pozwać *calculatiam*. A. 1565. fol. 100. tit. O Opiekunach.

Gdyby ná tych, co lat nie mają, samych *directe*, á nie do zaczętego postępku z Antecessorem, prawo przewidzione było, á nuąnowano *de nomine Tutora*, z ktorynby ich pozwano; tedy nie *minorennnes*, ále *tutor* powinien się będzie onego postępku odprzysiądz. A iesliby nie chciał, tedy on Proces ma zostać w swej mocy, *super minorennibus & eorum bonis*, y ma być przywiezion *ad finalem executionem*: *saluo beneficio minorennibus per ignorantiam evadendi*, & *pro malè obtento agendi*, gdy do lat przyida. A. 1588. fol. 466. tit. De *Minorennibus complicibus*.

O Opiekunach, ktorzy *recessum* uczyniwszy *nomine pupillorum à successionem*, sami przez się, ábo *per submissas personas*, *quocunq; iuris prætectu*, intromissiey w te dobrá bronią, deklarowano: że takiego káždego, ktory broni Dobr odstapionych, może Aktor ábo *Creditor* pozwać, *pro complicitate* do Grodu. *Ibid.*

Iesliby dług Oycowski został *super bonis minorennium*, á tego długu pieniędzmi gotowemi, ábo z prowentow zapłacićby nie mogli; Opiekun ma wczás w samimách głównych pusćić dobrá, nie przywodząc *minorennnes* do dalszych trudności. A to się ma rozumieć o dobrách tych, ktoreby były *in possessione minorennium & eorum Tutorum*. *Ibid.*

Opiekunom, y Rodzicom, nie dorosłych Pánienek gwałtem wziętych, służyć ma Constitucya, o poimaniu y więzieniu Szlachćicá. A. 1588. f. 462. napisana. *vide hanc Constitut. infra tit. Szlachćic.*

O P R A W Y.

O Prawy nie podlegają przczyskom ná Mężu otrzynianym. A. 1588. fol. 467. tit. O Siostrách *Iure victorum*.

Herfurt. f.
396. t. Re-
formatio.

Panie wiánne, ktoreby ná dobrách *per iure victum* utráconych, pierwszą oprawę y *possessiam* ich miały, niż *Creditorowie* prawo, mają zostać w *possessiey* oprawy swoiey. *Ibid.*

Wszakże gdyby taka wiánna umarła, *Successorowie* onego wiáná, są ná skupie od *Creditorow*. Toż się ma rozumieć, gdyby po śmierci Mężowey szła za drugiego Męża, to iest, że ma być ná skupie od tychże *Creditorow*, zaręczywszy im przywianek. *Ibid.*

Oprawá od Pánicy wiánney. komukolwiek przedaná, ábo iákimkolwiek tytułem wiecznym zapisana, záwsze iest bliższym, y dzieżicom ná skupie, bez oddania przywianku: *non obstante prescriptione temporis*. *Except. Masou*. A. 1577. fol. 314. tit. O przedawaniu y wykupowaniu wian.

Oprawná Páni, gdy pozwoli Mężowi swemu ná przedanie dobr, ná których ma wiano; tráci ie, *quo ad sortem venditorum tantum*: ná infzych, ieżeli ie Mąż ieý ma, w całe zostawa. Tofz się ma rozumieć y o zaftawách Dobr, przez Męża, z pozwoleniem Zony, uczynionych, isz przez takowe zapisy, nie może być utracenie, ábo umnieyszenie Wianá ieý, według zwyczáiu. *Ibid. tit. O umnieyszeniu Wian.*

Oprawy Krolowych. *v. tit. Krolowa.*

Ordo Officialium. v. tit. Vrzędnicy.

ORDYNACYE.

IM. P. Ianowi Zamoyskiemu Káncierzowi y Hetmánowi Koronne-mu Wielkiemu pozwolono, *lege perpetua nunquam in posterum abroganda*, ordynacya o dobrách swych nieruchomych y ruchomych gđziekolwiek leżących, ktore teraz ma, y mieć może, uczynić &c. Ktore Dobrá, wedle tey Ordynacyey, áni *in toto*, áni *in parte*, prout *ordinaverit*, nie będą mogły być *per Hæredes etiam de lumbis eius, & successores* álienowane, ábo długami, opráwami, *vel alio quocumque titulo* onerowane. *Alijs tamen in rebus, omnibus, iuribus ac oneribus Terrestribus subesse debent.* A. 1589. f. 526. t. Ordynacya.

Tęmusz, áby pomienioną Ordynacya, dla wfzech wiadomości, do Akt Trybunalskich w Lublinie podał, roskázano. *Ibid.*

Tęmusz samemu, isz *facultatem* mieć ma, onę *immutandi, emendandi*, *durante vita sua*, wárowano. *Ibid.*

Po tym tész ordynacya, w Lublinie, przed Sądem Trybunalskim, w roku przeszłym, iusz uczynioną, we wfzych ieý kondycyách y kontentách ápprobowano ná wieczne czasy. Moc iednak tęmusz samemu IM. P. Zamoyskiemu Káncierzowi y Hetmánowi W. Koron. do kąd żyw, zostawuiąc *immutandi, emendandi & amplius ordinandi*, to co by mu się zdáło, *iuxta priorem Constitutionem.* A. 1590. fol. 579. tit. Approbacya Ordynacyey.

Deficiente masculino sexu ex lumbis eius inherendo Constitutionibus Annorum 1589. 1590. (& 1635. ktora Miásto Zamościowi służy. *vide* Miásto Zamość) dobrá ordynacyey tey podległe, w posleſſiá Vr. Zamoyskiego Podſtolego Lwowskiego oddać pozwolono; y Commiſſarzow do tego náznáczono, y informacya, iáko się w oddaniu tym spráwić mieli, dano. *quod vide.* Y, tak pomienionemu Vr. Zamoyskiemu, iáko y Commiſſarzom, y sługom ich, *securitatem* wárowano, y *contra violatores* y oddania Dobr *Impugnatores forum* w Kapturách, lubo w Trybunale Koronnym, *in Registro securitatis* PP. Senatorow y Posłow Ziemskich, według Constitucyey A. 1667. náznáczono. Długi rzetelne od sławney pámięci IM. P. Ianá Zamoyskiego Woiewody Sędomirskiego, ná Dobrá Ordynáckie záciiagnione, *in quantum*

rum Dobrá iego własne, *tam Paterna, quam Materna*, w wypłaceniu onych nie wystarczają; z intraty *bonorum ordinatorum*, za wlewkami *à creditoribus*, mają być wypłacone, nikogo *ex creditoribus* z posiadziey *non exturbando*. Ktorych długow w Trybunale Lubelskim, *inter causas Capturales*, na początku Trybunału, mia być *cognitio*. A to wypłacenie długow, *in sequelam* zaciągnięcia nowych *trahi* nie ma, y Ordynacyey w niczym nie ma *derogare*. *Confederat. General. Varsau. sub Interregno. A. 1674. fol. II. §.* Sprawą Ordynacyey Zamoyskiej.

O Fortecy Zamoyskiej *v. tit. Fortece*.

W sprawie teyże Ordynacyey, decyzią deputowanych od Krola IM. Mediatorow, *diplomate Regio*, stwierdzoną, *in toto* approbowano, y aby do Akt Metryki Koronney, y Trybunału Lubelskiego podana była, postanowiono. Deklarując, że *non obstantibus quibusvis protestationibus quarumcunq. personarum*, trwać ma wiecznemi czasy. A dłużnikom wszelkim, y innym osobom ukrzywdzonym, tak z IMP. Zamoyskiem, iako y IMP. Koniecpolskim Obożnem Koronnem, iako *est contra utriq. Parti*, przeciwko dłużnikom Possessorom, *forum* w Trybunale Koronnym, *ex registro incarcerationum, ante omnes causas*, naznaczono. *A. 1677. fol. 15. tit. Approbacya decyzyi*.

W teyże sprawie, Constitucye tak na Conuocacyi *A. 1674. iako y na Coronationis Seymie. A. 1676.* y transakcją między stronami tamże uczynioną, *in toto* reasumowano. *Ibid.*

Przywilej abo Prawo Xiążąt Ich Mściow Radziwiłow trzech Braci rodzonych, to iest, Mikołaja Krzysztofa, Olbrychta, Stanisława, approbowano wiecznemi czasy. Gdzie porządek Prawa wszelakiey dziedzicznej oyczystey majątności swey, Potomkom swoim rozpisali tak, iż tylko męskiego rodzaju potomkowie, Synowie rodzeni, *à deficientibus his*; tego domu krewni po mieczu, mimo własne dziewczki, *succedere in bona* ich mają, a zwłaszcza przednieysze: Ołykę, Nieśwież, Kleck, Mir, Grodek Dawidowski, y inſze w postanowieniu ich opisane, oprócz rzeczy ruchomych, y własnego nabycia ich, iako szerzey postanowienie ich, y Konfirmacya Krola IM. Stefaná mają w sobie. *A. 1589. fol. 328. tit. Confirmatio postanowienia*.

Ich MM. PP. Myſzkowskim, Piotrowi Woiewodzie Krakowskiemu, y Zygmuntowi Kąſztellánowi Woynickiemu, Braci rodzonymi pozwolono także, *lege perpetua, nunquam in posterum abroganda*, że im, *tam coniunctim, quam cuilibet seorsim*, wolno uczynić Ordinacyą Dobr swoich ruchomych y nieruchomych, gdziekolwiek leżących, &c. Ktore dobra, wedle teyże ordynacyey, *per successorem quemvis* alienowane, abo oprawami y długami więkſzeniu, niżli tąż ordinacyą opisano będzie.

vel alio quo-vis titulo onerowane być mają, ale tenże successor bonorum, onera wszystkie także ordynacyą opisaną, sub pœna ibidem interposita, adimplere & exequi powinien: iurisdictione terreſtri, ratione fundi iſtorum bonorum, ac oneribus communibus publicis nihilominus ſubiacendo. Ktorą Ordynacyą, powinni będą, ſiue coniuñctim, ſiue ſeorſim, ad Acta autentica podać, cum facultate emendandi, immutandi, durante vitâ ipſorum, reſervata. A. 1601. fol. 748. tit. Ordynacya.

Tęſz Ordynacyą approbowano. *Ibid.*

Takaſz Ordynacyą y Káſztellánowi Krákowskiemu, Xiążęciu IM. Oſtrogſkiemu pozwolono uczynić, y onę do Akt Trybunálskich w Lublinie, *vel ad alia quævis vim perpetuitatis habentia*, kazać podać, *cum facultate immutandi, emendandi, duntaxat durante vitâ ipſius, reſervatâ. A. 1609. fol. 895. tit. Ordynacya.*

Patet że tenże Xiążę IM. náznaczył w Ordynacyey tey ſwoicy, ſześć ſet człowieká, ná każdą Rzeczypoſp. potrzebę, ktorých ná obronę Vkráiny obrocono. *A. 1624. fol. 2. §. Do teyże obrony nalezec mają.*

Znowu do obrony Vkráiny. *A. 1627. f. 3. t. Obroná Vkráiny.*

Y znowu. *A. 1628. fol. 5. tit. Obroná Vkráiny.*

Pozwolono Opiekunom Alexándrá Iánufzá Xciá IM. Oſtrogſkiego, áby grunt pewny w Wárſzawie ná Przedmieſciu zá Pálacem Krolewskim będący, tegoſz Xciá dziedziczny, y ordynacyey Oſtrogſkiey, podległy z poddánemi, IM.P. Theodorowi Dönhoffowi Podkomorzemu Koronnemu, zá ſłuſzną recompenſę rezygnować: nie deroguiąc nic Commiſſiey y rozgrániczeniu między gruntami y ſtructurami Pálacu Krolewskiego, y gruntami pomienionego Xiążęciá, *Sabbatho in Vigilia Feſti S. Iacobi Apoſtoli, A. 1661. uczynionemi, ktore in toto approbantur. A. 1667. fol. 39. tit. Pozwolenie Rezygnacyey.*

Ktorą Rezygnacyą, po tym, przez ſamego pomienionego Xciá IM. gdy do lat przyſzedł, w Grodzie Wárſzawſkim utwierdzoną, approbowano. *A. 1673. fol. 30. tit. Approbacya Reſignátiey.*

O Ordynacyey Oſtrogſkiey *negotium, exſtincto maſculino ſexu deſcendentium* Xiążąt, to ieſt, po ſmierci Xciá I. M. Alexándrá Iánufzá, do przyſzłego Seymu odłożono, y uſpokoić obiecano. *A. 1677. fol. 10. tit. Reces Ordynacyey.*

Arendá takich Dobr pozwolona, *v. tit. Arendá:*

Ordynacya Prowincyi od Moskwy rekuperowanych. *v. tit. Xięſtwo Siewierskie.*

Ordynacya Ziemie Inſtántſkiey. *v. tit. Inſtánty.*

Ordynacya *vendibilium. v. tit. Vſtáwá.*

Ordynacya Kozaków. *v. tit. Kozacy:*

Ordynacya Dzierzaw pewnych, przez IM. P. Pácá Woiewodę Wileń-

Wileńskiego, Hetmána W. W. X. Lit. uczyniona, ná Artylleriá
W. X. Lit. v. tit. Artylleria W. X. Lit.

OSIADŁOŚĆ.

Osiadłego pieniądze nie mają być arefztowane. v. tit. Arefzty.

Osiadłość Stároftow. v. t. Stároftowie.

Osiadłość Vrzędnikow. v. t. Vrzędy.

Osiadłość Podwoiewodzych. v. t. Woiewodá.

Osiadłość Senatorow. v. t. Senator.

P A C T A.

Pałta conuenta z Electámi, zá ktoremi ná Krolestwo Polskie wzię-
ci są. v. t. Krol.

Pałta & federa z Pány postronnemi, Krol, bez wiadomości Se-
natu przy sobie rezydującego, zawierác nie powinien. v. t. Krol.
Co zá práwo do przyszłego Seymu postanowiono, ná tych, kto-
rzyby *Pałta* z Turkámi, Tátarámi, Wofochámi, zawarte wzru-
szyli? v. A. 1580. fol. 371. §. Niemniejszy y tego potrzebę.

Pałta z postronnemi, ktoby gwałcił, *perduellus* ma *censeri*: O co
forum ná Seymie, á Proces iáko *in causa Criminis lese Maiesta-*
tis. A. 1588. fol. 456. §. Tákisz postępek *in ultimo versu*.

Znowu co zá práwo ná takich postanowiono do przyszłego Sey-
mu? *vide* A. 1589. fol. 528. tit. Záháníowanie Vkráinnego swa-
wolenstwa.

Gdyby sami Stároftowie y Szláchtá, pokoy z postronnemi wzru-
száli, á *exscrutiniis* dowiedziono by im to było; *pená de guerris*
mają być karáni. Tákze y ci, u ktorychby się zdobył, w Pán-
stwach Sásiedzkich wzięta swawolnie, znáydowná. A. 1590. f. 573.
§. Sami tecz Stároftowie.

Nieosiadłych, to iest, Kozakow, y *plebeios*, takich swawolnikow,
Pánowie, Xiążętá, Stároftowie, Dzierzawcy, Szláchtá, karác má-
ją, w dobrách swoich, *sub penis*. v. tit. Kozacy Nizowcowie.

Po tym Woiewodom, Stároftom, y Pánom Míast, y Zamkow V-
kráinnych, takowych swawolnych *plebeios*, y Szláchtę nie osiá-
dła, imác, y karác ná gárdle kazano: tákze y Szláchtę osiádła,
premissa citatione quatuor septimanis, ad instantiam Instigatoris,
ktorego Stároftá powinien dáć *etiam sine delatore*: á iesliby kto
ná terminie nie státał; ná wywołanie, do Krolá, ma być odeslán.
z ktorego Dobr, Krol ma czynić *refusionem damnorum*, á ostatek
konfiskowác. Tákowyfz postępek zachowác się ma y przeciwko
tym, u ktorychby iáka część zdobył swawolnie w Pánstwach
Sásiedzkich wziętey pokazála się, y w máiętności ich náłázła się.

A. 1607. f. 860. t. O poháníowaniu ludzi swawolnych Vkráinnych.
W takowych sprawách, pozwánemu *dilatatio* íść nie ma: á w rze-
czách wątpliwych ma być *scrutinium*: áppellácyá iedná Szláchéci-
cowi osiádłemu do Trybunału wolná, ktorey termin powinien

Herburt. f.
190. tit.
Guerra.

Stárosta náznaćzyć zaraz ná początku Trybunału, ábo zá dwie niedzieli, po wydaniu pozwu. A Márzalek Trybunałski doyrzec ma, áby takie sprawy zaraz, *extra regestrum*, były sądzone: y do popárčia *Instigator*, iáko *in publico negotio*, ma być przydány. *Ibidem*.

Woiewodowie y Stárostawie pomienieni, gdyby w czynieniu sprawiedliwości niedbałemi byli, ábo się sami czego przeciw tey Constitucyey wazyli, *ex delatione, ad instantiam Instigatoris, in quatuor septimanis, ex prima citatione*, w Trybunale *peremptorie* stánać, y odpowiadác máią; á gdyby się *ex scrutinio* pokazało na ktorego; *pæná colle & confiscationis bonorum* ma być karany. A iěsliby *perplexitas* była, y złożyłby się kto, ze nie wiedział, áby to *crimen* poddáni iego popełnili, y ze ná gruncie iego nie był obwiniony, gdy go wiadomość nayıerwsza o występku iego doszła, y ze nie dał przyczyny do ućieczenia, y żadna z niego nie szła *connuentia*; w takowey mierze bez *scrutinium* przyśięga mu być ma nákazána. *Ibid.*

Po tym, takowych *pro hostibus Patrie, & perpetuis bannitis* dekláro-
rowano, y Stárostawi ich imác, y exekucyá z nich czynić roska-
zano: A iěsliby potrzebá było, Stárosta, Vniwersałeni Krole-
wskim, Powiát swoy ruszyć ma, á iěsliby y tym podołać nie mógł;
bliźszemu Stároście, áby swoy także Powiát ruszył, y pomógł mu,
oznáymi Ktorzy Stárostawie powinni to uczynić, *sub pæna Le-
gum*, á Szláchtá ruszyć się, *sub pæna centum marcarum*. Do czego
y Hetmáni Koronni z Woyskami Rzeczyposp. dopomoc powin-
ni, zá requisitiá Woiewodow y Stárostaw. A. 1609. fol. 892. tit.
O ludziách swawolnych.

Poznańskie, Káliskie, Sędomirskie, Płockie, Woiewodztwá, y Zie-
miá Dobrzyńska, y Socháczeńska, to ruszenie Powiátow, do
Bráci biorá. á ná W. X. Lit. ściągác się nie ma. *Ibid.*

Po tym, ze takowi *pæne perduellionis* podlegác máią, dekláro-
wano. A. 1613. f. 1. t. O podnoszeniu wojen.

A ktorzyby, rozboyniczem sposobem, do Wołoch, y Węgier wpa-
dáli, *cuiuscunq; status & conditionis sint, ad instigationem* bądź Cu-
dzoziemcá ukrzywdzonego, bądź Vrządu ktoregokolwiek, bądź
cuiuscunq; pro securitate publica instigantis, pod Constitucyá A.
1588. O Rozboynikách Woiewodztwá Ruskiego, (*v. tit.* Rozboy-
nicy) podpadáją. A Pánowie u ktorychby ie pozew ábo árest zá-
stał, w Grodzie, ábo iěśli Commissiá roczna z Wołochy stánie,
przed Commissarzami, *sub pæna quingentarum marcarum, & da-
mnorum iuramento per actorem liquidatorum refusione*, stáwić ie po-
winni. *Ibid.* fol. 20. tit. O sweywoli pográniczeny.

Finaliter, ktoby z Korony, lub z W. X. Lit. ná potym *infestis signis*,
w Wołoską y Multáńską Ziemię náieczdzác, y pokoy z Cesarzem
Ture-

reckim tãrgãc wãżył się; takowego kãżdego powinien *Instigator* Koronny pozwãc nã Trybunał, á tãm zãraz *pœna Infamie & confiscatio bonorum* nã pozwãnym skazãna byã ma. A ieśliby *Instigator* w tym niedbãły był, y o tãkie *crimen* zãraz, skoro się stãnie, nie pozywał; winã dwu tyściãcy zł. karãny byã ma, ktorã zãraz powinien położyć, *sub pœna bannitionis, toties quoties* niedbãłstwo to pokaze się nã niego. A. 1618. fol. 2. tit. *Pœna* nã tych.

Plura v. tit. Kozacy.

PaŃta, Słãzacy y Wãgrowie, ieŃli *violare non desinent*; *Constitutio* A. 1532. uchylona ma byã; á takowych naieźnikow, y gwałtownikow żaden przechowywaã nie ma, ani w Domu swoy przyimowaã, *sub pœna de guerris*. A. 1578. f. 341. t. *De violentijs ab exteris*.

PaŃta z Krolem IM. Wãgierskim y Czeskim Leopoldem zawãrte w Wiedniu, ápprobowano. A. 1658. fol. 2. tit. *Approbãcyã*.

Y z Krolem IM. Duńskim. *Ibid.*

Y z Kurfirsztem IM. Brãndeburskim. *Ibid.* fol. 3. tit. *Approbãtia*.

Y przed tym z CommiŃsarzãmi Szwedzkiemi. A. 1635. fol. 1. tit. *Approbãtia*.

O CommiŃsiãch do trãctowãnia o pokoy z poŃtronnemi. *vide tit. CommiŃŃie*.

PARRICIDIUM.

KToby Oycã, Mãkã, Bratã, Siostrã, Stryiã rodzonego, Mẽzã, Zonã, y pokimby się Successiey spodźiewał, zãbił; pozwãny do Kro-lã, albo StãroŃty onego mieyscã, *testimonioq; sufficienti bonæ famæ & possessionatorum Nobilium convictus*, nã gãrdle sroźszã snierciã ma byã karan. A ieŃli nie stãnie, *eo ipso* ma byã bezecnym, á iednãk StãroŃty bẽdzie pówinnosã, Ńzukaã go, y poimawŃzy, kãżdego czãsu nã gãrdle karaã. A dzieci takowego, od wszelãkich spadkow po zãbitym, mãiã byã oddalone, á krewnym bliźszym, ktorych ieŃliby nie był, dãlszym *cedere*. *Except. Masou*. A. 1576. fol. 309. tit. O zãbiãciu.

A miẽdzy Mẽzem y Zonã, wŃszystkie dãrowizny, wiãnã, poŃagi, spadki, y iãkieŃkolwiek zapisy, tẽmu, ktorzyby Przyiãcielã zãbił, upadaã, á Dziẽdzicom zãbitego, ábo ieŃliby dzieci nimiał, Przyiãciolom onegoŃz *cedere* mãiã. *Ibid.*

Tãkowy Mẽzoboycã bẽdãc pozwãny, (ktory pozew ma byã przez woźnego y dwuch Szlãchtã, w domu iego, ábo nã dobrãch, czteremã Niedzielãmi przed terminem położony) powinien na pier-wŃszym roku iãko zãwitym stãnãc y odpowiadãc, bez wszelãkicy exceptiey, y dilãtiey. Nã tymze Roku, ábo nã Rokach Ziẽmskich, ábo Grodzkich, powinnã Ńtronã obrãzona Swiãdkow niãnowãc, y onych po tym w ŃcãŃc niedzieli wniesã, w swoim Powieãcie, ábo przed Krolem. *Ibid.*

Ktoby nã zdrowie Rodzicow iãwnie, lubo potãiemnie nãŃtepo-wał,

Herburt. f. 170. t. Fratricida, parricida, sororicida, non succedunt in bona occisorum, & infames indicantur.

wał, ábo ranił; ma być sądzony iáko *violator salui Conductus*. A. 1578. fol. 340. tit. *De Iniurijs erga Parentes*.
O Dzieciach v. tit. Dzieci.

§.

P Æ N Æ: T A L I O N I S.

Herburt f.
54. t. Calu-
mniatoria
citatio.

Idem ibid. t.
Si quis calu-
mniósę cita-
verit aliqñ
pro inuasio-
ne domesti-
ca

Et f. 521. t.
De violati-
one virginũ
& coſſeſſione
viduarum
& marita-
tarum.

Pœna talionis, zá potwary pozew, tám ma być uznána, gdzie po-
zew produkuią. *Saluâ appellatione* do Krolá. A. 1550. f. 6. §. Po-
zwy potwárne.

Pœnam talionis što grzywien ná tego, któryby kogo potwárnice po-
zwał, y *ex ciuili criminales causam* uczynił, záłożono: którą, *in*
instanti, od Sądu nie odchodząc, powinien położyć, y szkody,
które *Actor* poprzyſięze, y *expensas litis* záplácić, y któmu dwá-
naście Niedziel w wiezy Ziemie ábo Powiátu ſwego ná dnie ſie-
dzieć ma. A. 1565. fol. 100. tit. O rzeczách ktore ſię pocźciwoſci
dotyczą.

Ále z Criminałow Grodzkich y Ziemskich, tá *pœna non irroga-*
tur. Ibid.

Ieſzcze *pœna talionis irrogatur*, gdyby kto *ex ciuili causa crimi-*
nalem czyniąc, ná Seym ábo zá Dworem kogo pozwał; y takowa
ſpráwa ma być *ad forum competentis* odeſłána, *litis ut supra pœna:*
A. 1578. fol. 328. § *Exceptis causis*.

O tymiſe w Ordynácyey Wołyńſkiego y Brácláwſkiego Woie-
wodztw Trybunału. A. 1589. f. 539. t. Co ſądzić máią.

Reáſſumowano o tym Conſtitucią A. 1565. do Sądow Kápturo-
wych. w *Confederatiey Generalney Wárſawſkiej, ſub Interregno*.
A. 1587. fol. 408. §. A gdzieby.

Po tym *pœnam talionis pecuniariam*, ná grzywien dwieſcie, pod-
nieſiono, *cum declaratione*, ze *pœna talionis* ieſć nie ma, gdzie ſię
pozwany od przyſięga. A. 1588. fol. 465. tit. O rzeczách ktore ſię
pocźciwoſci dotyczą.

Vide tit. Spráwy. & tit. Crimina.

Pœná talionis także karány być ma, kto komu nie dowiedzić zło-
dziejſtwá. v. tit. Licowny rok.

§.

R E V O C A T I O N I S.

Pœná reuocationis karány być ma, ktoby zá uproſzeniem káduku,
urodzenie czyie obelżył. &c. v. tit. Káduki.

Pœna & crimen Peculatus. v. tit. Podskárbi.

Pœna & crimen Perduellionis & læſe Maieſtatis. v. tit. Crimina.

Pámietne. Pereſudy. v. tit. Salaria.

Reliquas pœnas, propriis in locis reperies: quę occurrent, dum res
atq; Leges, quibus indigebis, quęres.

PIECZĘTARZE: PIECZĘCI.

Kancelarz, y Podkancelrzy, Koronni, przeciwko Státutowi Krolá Alexándra, *de bonis Mensis Regie*, nie máią listow wydawác, ná donácy, obligácy, wendycy, *feuda, sub amissione Officij, ad instigationem Nuntiorum Terrestrium*. A. 1562. fol. 21. §. Státut Krolá Alexándra.

Pieczętarze oboygá Narodow, żadnych Przywileiow, ná zinnieyszenie dochodow stołu Krolewskiego, pieczętowác nie máią. A. 1638. fol. 3. tit. O Oekonomiách.

O tym, czego Pieczętarze ábo ich Kancellárye przestrzegác máią, żeby z Kancellárye nie wychodziło; ná swych mieyscach naydź sieś, gdy práwá iákiego potrzebuieć szukác bedź sieś: á osobliwie pod tytułami: Cancellária. Sądy.

Cancellarius
& Vice-Cancellarius, Litteras contra
riam Iuri ne
dent. vide.
Herburt. f.
56.

Pieczęci, Koronna przy Koronnych, Litewska przy Litewskich, Kancelarzách, y Podkancelrzech, być máią. A. 1586. fol. 255. §. Obiecuem tefz.

Idem ysdem verbis. Ibid. fol. 277. §. Obiecuemy tefz.

Listy, y Przywileie wszelákie, do Inflant, pod dwiema pieczęciami, Koronna, y Litewska, máią być dawáne, *sub nullitate*. A. 1589. fol. 508. tit. Odpráwá Listow y Przywileiow.

Tákże Dekreta Asseflorskie, Bánnicy, Gleyty, Sublewácy. *ut* tit. Inflanty.

Ale Pozwy Zadworne y Seymowe, pod Ziemską pieczęcią mogą być dawáne. A. 1598. fol. 709. §. Iśz tefz Inflantczykowie.

Pieczęć Koronna do Koronnych, Litewska do Litewskich, á do Inflantskich obiedwie máią być przykładáne. A. 1607. fol. 840. tit. O nie wydaniu Przywileiow.

Pieczętarze Litewscy, y Pisarze, przestrzegác tego máią, áby Pozwy Zadworne, ná Szlachtę nie były *temere* wydawáne, o dobrá Krolewskie, á szby *delator* pokazał, że są Krolewskie, y do dispositocy Krolewskiej przypádle. Tákże áby nie były wydawáne bez delátora. O dobrá iednak do stołu Krolewskiego należące, ktore są *liquidi iuris*, tákże y o prowentá Krolewskie, wolno Instigatorowi y bez delátora pozywác. A. 1598. fol. 698. tit. O Pozwiech Zadwornych w W. X. Lit.

Tak Koronni, iáko y Litewscy Pieczętarze przestrzegác máią, áby Stárostwa Inflantskie, nád áternatę, nie były conferowane, *sub amissione Officij*. A. 1589. fol. 508. tit. Stárostwa.

Pieczętarzowi Koronnym, y W. X. Lit. mieysce zaráz po Márszałku Wielkim W. X. Lit. á Márszałkom Nadwornym, po Podskárbich Wielkich, náznáczono. A. 1635. fol. 18. tit. O Mieyscu w Senacie Pieczętarzow W. X. Lit.

Pieczę-

Pieczętarz nie może być oraz y Hetmáncem y Pieczętarzem, ták w Koronie, iáko y W. X. Lit. *v. tit. Hetman.*

Pieczętarzow osobnych, Narodowi Ruskiemu, ná Vkráinie, mieć pozwolono, *cum dignitate Senatoria*. Ktorzy według rothy przysięgę wykonać máią, przydawszy ten punkt, iż przeciwko Commissiey Hadyáckiey, nie pieczętować nie będą; y owszem tego przestrzegáć będą, áby temu postanowieniu, przez Constitucye, ábo Dekretá Seymowe y Zadworne, *Rescripta*, Vniwersały, Przywileie, nie się przeciwnego nie działo. Do ktorych Pieczętarzow Vrzędu y Kancellárie, należeć będą wszystkie tylko Duchowne grácie, Metropolie, Episcopie, Humenie, y *Beneficia* (które Krol podawać ma:) także wszystkie grácie, nie tylko Duchowne, ále y Swieckie, w Woiewodztwách, tylko Kijowskim, Brácláwskim, Czerniechowskim. także Sady z Miałt Krolewskich tylko pomienionych trzech Woiewodztw, y dekretá wszelákíe, ták Zadworne iáko y Seymowe. A cokolwiekby *in contrarium* tego postanowienia wyszło z Kancellárie Koronney, ábo W. X. Lit. to *pro irrita* być ma, y *impetrator* tákowego Przywileiu, nie tylko Przywilei trácić, ále y winá dziesięć tysięcy kop Litew karány być ma: O co *forum* przed Krolém, *ex speciali registro*. Z Commissiey Hadyáckiey. *A. 1659. fol. 52. §. Priuatis* wszystkim.

Pieczętarze, Constitucye Seymowe, ná Seymiki Relácyine, posyłać máią. *v. tit. Constitucye.*

Pieczętarzow oboygá Narodow, ná Seymie trzecím w W. X. Lit. alternatá. *v. infra tit. Seym. A. 1673.*

Pieczęci prywatney w sprawách publicznych, Krol nie ma záżywać. *v. tit. Krol.*

O Pieczęci Pokoiowey y Sygnećie. *v. eodem tit. Krol.*

Pieniądze Poselskie. *v. tit. Posłowie.*

§.

PISARZE ZIEMSCY.

Pisarzem Ziemskim osobá Duchowna być nie może. *A. 1550. fol. 7. §. Iż każdy.*

Pisarze sami u Sądow siadać máią, *sub amissione Officij: salvo legali.* *Ibid: fol. 5. §. Nie doyrzeniem,*

W braniu *salariorum* od pozwow, wzdawánia &c. według Sáutu Zygmuntá Pierwszego Krolá zachować się máią. *Ibid: fol. 7. §. Kancellária tész.*

Pisarz, áni Podpisek, u Sádu swego, spraw odpráwować nie máią: *Ibid. §. Przestrzegájac.*

Pisarze Ziemscy máią dopisować spraw, z mieyscá nie odiezdziájac, *sub penis, in Statutu, expressis. A. 1565. fol. 86. §. Ale* winnych Woiewodztwách. *in primo versu.*

Ale

Herburt f. 302. t. Effi-
ritualibus.
Idem f. 301.
t. Notarij
terrarum.
Idem f. 404
tit. Salaria
Collegarum
Iudicij.
Idem f. 303.
t. Neg. No-
tarij.

Ale Krákowskiemu wolno, infzych Powiátow w Kráowie dopisować. *A. 1589. f. 580. t. Roki Ziemskie Kráowskie.*

Pisarze Ziemscy, *Acta y Decreta* Káosztellánow swoich, w Pospolitem ruszeniu, pisać máią. *A. 1621. fol. 4. S. Pismá y Dekreta.*

Pisarzá Ziemskiego *liberam electionem* Zembrowskiemu y Ostrołęckiemu Powiátom, y Nurskiej Ziemi pozwolono. *A. 1565. fol. 104. tit. Pisarstwa.*

Pisarze Mázowieccy Ziemscy, przez elekcyá od Szláchty obráni, á od Krolá podáni, Aktá Grodzkie sami sprawować, y w swoiey mocy mieć máią. *Except. Masou. A. 1577. f. 298. t. O Pisarzu Ziemskim.*

Z tychże káždy Podpiská przysięgłego chować ma, dla potocznych spraw: *delinquente vero illo in Officio*, wolno stronie ukrzywdzoney, z Pisarzem ábo Podpiskieni o to czynić, ábo ná Wieceách, ábo przed Krolew, ábo *in ultima instantia, peremptorie*, ták o szkodę, iáko y o winę. *Ibid.*

Cisz, *Acta* Ziemskie, w káżdym Powiećie, w ktorych wieczne zápisy, y intromissie, y gránice zápisuiá, powinni osobno intrologować, á *obligationum* tákże osobno: y tész wszystkie *Acta* máią mieć w pilnym chowaniu. *Ibid.*

Cisz nie máią nic pisać w Księgi Ziemskie, bez podpisu Sędziego y Podśędká, áni w Grodzie bez Vrządu Grodzkiego. *Ibid.*

Zápisy, wedle formularzá w Státucie opisanego, pisać máią. *Ibid.*

Pisarz Ziemski Ciechánowski, przy Grodzkich Aktách, dla przyimowania, powinien być sam *praesens*, ábo Podpiská przysięgłego, y dobrze ośiádłego w tymże Powiećie mieć. *A. 1588. fol. 478. tit. Grod Ciechánowski wieczny.*

W Zakroczymiu, w Liwie, Zembrowie, Podpiskowie stársi, ośiedli być tákże máią, *sub pena centum marcarum. A. 1589. f. 581. t. Grody wieczne Powiátow Mázowieckich.*

Pisarzowi Ziemskiemu Mielnickiemu, *fundos & proventus*, Mieśczenie przywrócić máią, *sub pena 400. marcarum. O co forum* zá Dworem. A ze ná ten czas Pisarz támczny, Poselská ná Seym funkcýá ma, od Obywatelów tegoż Powiátu: ze o nie odprawowanie pozycyey, trudności od nikogo mieć nie ma; *sub nullitate cause intentate*, deklarowano. *A. 1607. f. 849. t. O zbudowaniu Domu sądowego.*

Pisarze Ziemscy, Czerniechowski y z Nowogrodká Siewierski, álternatę swoię, iáko y Kijowscy, mieć máią w Trybunale. *A. 1638. f. 44. t. Conferwaty.*

Ná mieysce Pisarzá Ziemskiego Sándomirskiego Vrodz. Bieykowskiego iáko *paralitici decumbentis*, surrogowano Vr. Iozefa Iáwornickiego Podstárościego Chęćińskiego. *A. 1673. fol. 30. tit. Substitutycya Pisarzá.*

Herbur. f. 303. t. Notarij Vice-notarios habere possunt circa se.

Woiewodz: Sendomirskie, Pifarz Ziemskiego Sendomirskiego, ná Sady swoie Kápturowe, do pisania spraw, obrało było, ná Ziech-dzie okazowania, *sub Interregno. A. 1587. f. 426. §.* Do których. Pifarz Ziemski Grodziński, isz ieszcze nie przysięgił, ná blisko przyszłym Seymiku Relacyinym uczynic to ma. *Confed. General. Varsau. sub Interregno. A. 1648. f. 4. §.* A isz Pifarz.

A Sánocki wykonać przysięgę może ná pierwszych sádach Kápturowych. *Ibid. fol. 5. §.* Tákże Pifarz.

W Grodzie Smolenskim lubo Pifarz Ziemskiego nie máia, zápisy iednak wšzytkie tamże zeznáne, tak zupełná moc mieć będą, iákoby były przed samem Pifarzem zeznáne: *Ibid. §.* w Grodzie Smolenskim.

De salarijs Pifarzow Ziemskich. *cv. tit. Salaria.*

O Pifarzách Ziemskich Litewskich. *cv. infra* Pifarze Trybunálscy.

§.

G R O D Z C Y

Pifarze Grodzczy, w Poznńńskim, Káliskim, Sierádzkim, y Łęczyckim, Woiewodztwách, tákże w Wieluńskiey y Gostynńskiey Ziemíách, przysięgli y osiedli być máia. *sub priuatione Officij*: w Poznńńskim y Káliskim iednak Powiećie, tákże w Brzeskim y Inowłocławskim Woiewodztwách, tylko przysięgli. *A. 1565. fol. 102. tit.* Przysięgá Pifarzow Grodzkich.

Krákowski przysięgły y osiadły być ma. *A. 1589. fol. 517. tit.* Akta Grodzkie Krákowskie.

W Miedziale Pifarz przysięgłego, dla zeznawania tylko wożnych, Stárosta Osmińński mieć powinien. Ktory, wypisy z Kšiag, pod pieczęcią Stárosty Osmińńskiego, y z podpisem swoim, wydawáć będzie. *A. 1590. fol. 586. tit.* O Pifarzu Osmińńskim.

Reássumowano tę Constitutiá *in toto, cum hac declaratione*; ze y dobrze osiadły być powinien, tylko dla opowiadania, y zeznawania wożnych; y deklarowano, ze wypisy iego ták wazne káżdemu do spraw być máia, iáko y Pifarz Osmińńskiego Grodzkiego. *A. 1609. f. 911. t.* Pifarz Osmińński w Miedziale.

Pifarze Grodzczy, w Sendomirskim Woiewodztwie, przysięgli y osiedli być máia. *A. 1589. fol. 580. tit.* Grody Wieczne Sándomirskie.

Kámieniecki, y Látyczowski przysięgli y osiedli *haereditariá possessione* być máia. *A. 1616. f. 25. t.* Grody wieczne.

Chełmiński, Málborski, y Pomorski, w Ziemíách swoich, *possessio-nati* być, y przy Aktách rezydowáć máia. *A. 1611. fol. 31. tit.* Księgi Ziem Pruskich.

W Ziemíách Ruskich, Pifarze Grodzczy osiedli być máia, á Podpiskowie stársi przysięgli. *A. 1631. fol. 25. tit.* Grody wieczne Woiewodztwa Ruskiego.

Tákże

Tákże y w Woiewodztwie Bełskim : á Podpisek stárszy ma być *juratus, persona idonea, & Nobilis. A. 1635. fol. 34. tit.* Grody wieczne Woiewodztwa Bełskiego.

Pisarzá Grodzkiego Poznńskiego Surrogator. *v. tit.* Surrogator, *De salarijs* Pisarzow Grodzkich. *v. tit. Salaria.*

Pisarz, álbo Referendarz W. X. Lit. *assidere* powinien, *sub tempus Iudiciorum Assessorialium*, Spraw Ziemie Infláńskiey *v. tit.* Inflánty.

O Pisarzách Grodzkich Litewskich, *vide sub sequenti paragrafo* Trybunálskich.

§.

TRYBUNALSCY:

Pisarze Ziemscy Wołyńscy, iáko Akta Trybunálskie pisać máią, *v. tit.* Trybunał.

Pisarze Trybunálscy, Ziemscy, y Grodzcy Litewscy, y Podpiskowicich, depáktować, y wydawánia spraw omieszkować nie máią, *sub pena* stá kop Litewskich : O co *forum* Trybunał, *ad instantiam* ukrzywdzonego : A strony powinny być Controwersie, y insze sprawy, do Pisarzá, naydaley do trzeciego dnia oddawác. *A. 1616. fol. 42. tit.* O Pisarzách.

Pisarz Trybunálski Litewski, gdyby pod Trybunał umárł; ieden z Deputatow, ná miejsce iego, ma być surrogowany, y przyliádz rothá Pisarską. A księgi wszystkie spraw Trybunálskich, zá swego sprawowania, naydaley w sześć niedziel, po odsádzeniu Trybunału, do Sędziego y Podśedká Ziemskiego onego Powiátu, zápieczętowawszy, oddác powinien. Wypisy iednak y Widimusy z Ksiąg dawnieyszych Trybunálskich y Ziemskich, w sprawách przez zmárłego Pisarzá odprawowanych, Sędzia y Podśedek, pod pieczęciami, y z podpisem rąk swoich, ludziom potrzebującym wydawác máią, do obránia y konfirmowania inszego Pisarzá. *Ibid. fol. 43. tit.* O Pisarzu Trybunálnym.

Pisarz Trybunálski W. X. Lit. sám od tąd záwsze, bez korygatorow, powinność swoię, podług przysięgi, odprawować ma. A nád dochod w prawie opisaný, wedle Constitucyey *A. 1616.* áni przez się, áni przez Substitutow swoich nie wyciągác nie powinien. A gdzieby, nád Práwo, co nákimkolwiek wziął, ábo w Dekrecie, mimo nákaz Sądowy, ublizenie iákieykolwiek stronie uczynił; według pomienioney Constitucyey (która *reassumitur*) sprawować się będzie powinien. *A. 1635. fol. 30. tit.* O Pisarzu Trybunálskim W. X. Lit.

Pisarze Trybunálscy W. X. Lit. we wszystkim, według práwá dawnego, zachować się powinni. Ani sami przez się, áni przez Substituty swoje, niesłusznym brániem dochodow, stron ággráwować nie máią. Terminatory, z swoich dochodow, zá ich prace, kontentować

wąć mają, a to wszystko, *sub pena mille florenorum, per medietatem actori & Iudicio* w Trybunale, za nakazem, albo pozwem od ukrzywdzonego wydany, *soluenda: A. 1641. f. 15. t.* O Pisarzach Trybunalskich.

Tenże od tąd Dekret Trybunalskie, albo sam pisać, albo dwu tylko przyśięgłych Podpiskow, i torzyby także *ex nunc de non reuelandu* tylko *secretis* przyśięgali, w Kole Trybunalskim, przy sobie mieć będzie: A ci, *ad mundum*, dekret przepisawszy, nie w konfuzyey, ale zaraz po sentencyach czytać, y do podpisu Marszałkowskiego, y Deputatą, ktorego się Woiewodztwo sędzi, dawać powinni. *A. 1647. fol. 7. §.* A że Pisarz Trybunalski.

De contra-ventionem tej Constitucyey. *v. t.* Trybunał W. X. Lit. *Item, pro lege perpetua*, postanowiono, aby Pisarz w Trybunale W. X. Lit. nie wprzód zasiadł, aż przyśięgę wykona, *super non reuelanda secreta*: ze nic nad Prawo w Kancellarzey Trybunalskiej od spraw wyciągać ani sam, ani Regenci nie będą; Co uczyni podług Constitucyey *A. 1647.* y Regenci, na tymże początku Trybunału, zaraz po obranym Marszałku, toż uczynić powinni. *A. 1667. f. 63. t.* Trybunał w W. X. Lit.

Pisarzow Trybunalskich *salaria v. tit. Salaria.*

§.

P O L N I

Pisarze Polni przyśięgli być mają. *A. 1591. f. 613. t. Discipline Militaris.*

Pisarzom Polnym, tak Koronnym, iako y W. X. Lit. przyśiędz kazono było, przy rachunku, ze sprawiedliwie Poczty pisali. *Ibid. f. 612. §.* Przed temisz Podskarbiemi y Deputaty.

Formam instrumenti Notarij Exercit. v. in Statut. Herburt. f. 248.

Po tym, żeby Pisarz Polny przyśięgły był, iako *fideliter & absq; favore* Woysko popisować, y absencie odiezdziających żołnierzow notować będzie, postanowiono: Inaczey, iesliby przyśięgły nie był, liczba iego nie wazna, ani przyimowana być ma. *A. 1616. fol. 10. tit.* O Pisarzu Polnym.

Na każdy miesiąc ma pisać Piechotę, tak Niemiecką, iako y Polską y Węgierską: a iesliby w tym iaka iego *negligentia* była, liczbę z tego na Seymie uczynić powinien. *A. 1621. f. 20. t.* O Pisarzu Polnym.

Pisarze Polni, *salaris* w prawie opisanym kontentować się, y z niego *Vicesgerentij* swoje odprawować mają. *A. 1616. fol. 6. tit.* Obiśniecie *salariorum.*

Pisarz Polny, o działach Woyska Quarcianego, ma zawiadować, *sub penis* o Quarcie. *A. 1625. §.* A isz też pewna liczba.

Pisarz Polny obecnie ma być w Woysku, albo nieć przyśięgłe Substituty. W czym iesliby się iaka *negligentia* stała, Posłowie Ziemsy,

scy, po wysłuchaniu liczby Skárbowey, upomnieć się tego, *in facie Reipub.* powinni: A iſz Woyská ná ten czas są rozdwoione, y w Prusiech, y ná Vkráinie: tedy przy iednym Pifarz sam, á przy drugim Substitut iego być ma: A w Prusiech przy popisie máia być dwa Commissarze: Substitutowi Pifarzá Polnego iſc *salarium ex arario publico* nie ma. A. 1628. tit. O Pifarzu Polnym.

Tę Constitucyą przyięło y W. X. Lit. *Ibid.*

O Pifarzu Polnym, reáſſumuiąc W. X. Litewskiemu wszystkie Constitucye, wárowano, áby przyſięgi ná ten Vrzád nie wykonawszy, Vrzędem swym nie száfował: *Item* áby według przyſięgi swej popisow nie omiészkiwał, y áby sam Roty iezdne, w káżdey cwiérći roku, á pieſze káżdego mieſiácá popisował: y zadnému Towárzyszowi, nád trzy konie, pocztu nie przyimował. A. 1633. fol. 19. tit. O Pifarzu Polnym W. X. Lit.

Pifarz Polny W. X. Lit. z doſtoieństwem Senatorskim, trzymać nie powinien Vrzędu tego, *Ibid.*

O powinności Pifarzow Polnych, Constitucye wszystkich Seymow reáſſumuiąc, y ápprobuiąc *in toto*, postanowiono, áby Pifarz Polny, Woysko wszystko w cwiérć roku popisawszy, registrá z podpisem ręki ſwoiey, do Skárbu, á po tym do Márszałká Poſelskiego, ná początku káżdego Seymu, *ſub priuatione Officij*, oddawał. Ináczey, bez takowego rejestru, Skarb, żadney Chorągwie zóldu wydawać nie ma, A. 1654. fol. 5. tit. O Subſtitucie Pifarzá Polnego.

Ná mieyſce Pifarzá Polnego Koronnego, w więzieniu, zoſtáiącego, poki nie powróci, podano Subſtitutá Vr. Máryaná Iáſkolskiego Strażniká Woyskowego, z tym dokładem, áby ten Vrzád *fideliter*, według Práwá, ádmínistrował, *præiuramento corporali, iuxta rotam* Pifarzá Polnego. *Ibid.*

O Vrzędzie y przyſiędze Pifarzá Polnego W. X. Lit. dawne Constitucye reáſſumowano, *cum hac declaratione*: áby Chorągwie iezdne, co cwiérć roku, á pieſze w mieſiác, zá wiadomościá Hetmáńská, sam przez się, álbo przez Subſtitutá przyſięgłego popisował, á registrá podpisáne, záraz po popisie, iedne do rąk Hetmáńná W. W. X. Lit. á drugie do Skárbu W. X. Lit. ná początku Seymu káżdego, oddawał, *ſub pena priuationis Officij*: O co *forum* ná Seymie, *ad instantiam* káżdego Poſlá. Tá iednák *pena* do nie oddania tylko rejestrow popisowych ſciągać się ma. bo ieſliby, w borgu będąc Woysko, piſać się niechćiało; przy nim żadna nie zoſtanie winá. *Ibid.* fol. 30. tit. O Pifarzu Polnym W. X. Lit.

O Władzy Vrzędu, y prerogátywie Pifarzá Polnego Koronnego, Constitucye y Práwá wszystkie reáſſumuiąc, postanowiono, áby Commissarze od Woiewodztw y Ziem, do wypłácenia Woyſku ná Woiewodztwá, *vigore* Trybunału Rádomskiego A. 1667.

rozebránemu obráni, bez podpisu Pifarzá Polnego Koronnego ná regestrách, zasług nie wydawali, *sub restitutione de suo* tychże sum. O co *forum* w Trybunale *in registro merè fiscali* być ma. A. 1673. fol. 17. tit. O Pifarzu Polnym Koronnym.

Pifarstwa Metryki Koronney. v. tit. Metryká Koronna.

Pifarze Seymowi. v. tit. Dekreta.

Pifarze Celni. v. tit. Cła. tit. Myta.

Pifarze Skarbowi. v. tit. Podskarbi.

Pifarze Graniczni. v. tit. Podkomorzy.

P I W O.

Contrarium
id Statuto
Alberti Re-
gn. Herbert
f. 69. t. Ce-
revisia.

Piwa Wrocławskiego nie ma nikt szynkować, *sub pena quatuordecim marcarum, per Capitaneum loci discernenda*: y wolności do szynkow takowych piw, komuby od Krolá nádane były, *cassantur*. A. 1578. fol. 335. tit. O Piwo Wrocławskie.

Piwa przewoźnego, w Piotrkowie, nikt szynkować nie ma, *sub pena centum marcarum, & amissione* piwa takowego. O co *forum* Grod Piotrkowski, *ad instantiam Instigatoris Officij Castren.* absq. *appellatione*. A ięśli by, do dworá Szlacheckiego, takowe piwa ná szynk były przywiezione; powinien ten Szlachcic z Szynkarzá nieodwłoczną sprawiedliwość uczynić, ábo sam zań w Grodzie odpowiadac, winę odlozyc, y rzecz osadzona ábo dekret odnieśc, *sine appellatione, ut supra*. Stároście iednak Piotrkowskiemu wolno piwa przewoźne przez Vrzędniki swe brác, y według woli swey obracac. A. 1613. fol. 16. tit. O Piwie przewoźnym.

Ani do Poznania, tak z Máiętności Szlacheckich, iáko y z inszych Miasieczek okolicznych, nie máia być piwa ná wyszynk przywozone, pod utraceniem tegoż powa. Czego Vrzędnicy do tego w Mieście tym należący *serio* doglądac, y zaraz exekuyac czynić máia. Nikomu iednak, ná potrzebę prywatną, tá Constitucya nie zágradzá, piwa sobie z kádkolwiek, lub z Cudzych Kráioy, przywieżenia. *Ibid. f. 27. t. Przewoźne Piwo.*

Piw y gorzałek, w Miastách y Miasieczkách Woiewodztwa Płockiego, ośobliwie w Płocku w Kánoniách, y Domach Kłafztornych, Kościelnych y Szlacheckich; także w Płońsku w domách Szlacheckich y Kłafztornych, nie godzi się szynkować, oprócz samych mieyskich, *sub confiscatione* takowych liquorow: względem którego zábrania *nulla impetio in ullo foro* być powinna. A. 1667. fol. 20. tit. Czopowe Woiewodztwa Płockiego.

Piwa robić w Miastách, bez Cechu, nikomu się nie godzi. v. tit. Miastá.

Pobor, Poborcy, y Podymne. v. t. Podatki.

P O C Z E T.

Poczet ná Seym tego, który iest pozwany, *ratione lesa Maiestatis*. Poczet ná Commissjá. Poczet ná Wizyá. Poczet ná Trybunał.

nał. y ná infze sądy : Poczet ná Gránicách, między Ruskim, Belskim, Podolskim, á Wołyńskim Woiewodztwem. Poczet Zofnierski. *cu. tit. Crimina. tit. Commiffie. tit. Trybunał. tit. Sądy. tit. Gránice. tit. Zofnierz, tit. Woysko.*

P O D A T K I.

P	Odatki ktore uchwalone byfy, ná potrzeby Rzeczyposp. <i>in volumine Constitutionum</i> , te się náyduia. Naprzod Pobor fanowy. <i>A. 1557. fol. 12. §.</i> Isz tefz gwałtownemu nieprzyiacielowi.	Anno 1557.
	Po tym Pobor fanowy, czopowe od wszelakich liquorow, szos z domow mieyskich. <i>A. 1564. fol. 69. tit. Vniwersał.</i>	1564.
	Pobor także z czopowem y szosem. <i>A. 1565.</i>	1565.
	Tákiesz podatki, po Vnicy z W. X. Lit. <i>A. 1569.</i>	1569.
	Tákiesz <i>A. 1573.</i>	1573.
	Tákiesz <i>A. 1576.</i>	1576.
	Tákiesz <i>A. 1577.</i>	1577.
	Po tym Pobor z czopowem, szosem, y do tego podatek, nád cło pograniczne, od Kupcow wfzytkich, woły zá gránice pędzacych : y z osobná od wszelkich towarow infzych, czwarty grosz, nád cło ábo myto pograniczne. Pogłowne Zydowskie. Podatek od pieniędzy ná interesie. Pobor wodny. <i>Subsidium</i> od PP. Duchownych, <i>sine derogatione</i> prawom y wolnościom ich, z chęci y miłości ku Rzeczyposp. pozwolone. <i>A. 1578.</i>	1578.
	Tefz ktore <i>immediate</i> Podatki. O postanowieniu tylko <i>subsidij</i> od od PP. Duchownych <i>declaratur</i> , isz y Duchowienstwo religiey Græckiey, ktorzy máiętnościami są opátrzeni, powinni mu podlegać. Do tegoż ratunku <i>excitantur</i> y PP. Senatorowie, Vrzednicy, Dzierzawcy Krolewfczyzn w W. X. Lit. <i>A. 1580.</i>	1580.
	Tákiesz podatki <i>A. 1581.</i>	1581.
	Tákiesz, <i>excepto</i> PP. Duchownych. <i>A. 1588.</i>	1588.
	Tákiesz iáko <i>immediate</i> : y do tego Pogłowne w W. X. Lit. Cygáńskie, Tátárskie, y Pogłowne od Kupcow cudzoziemskich wfzytkich w Koronie hándluiacych, á possessiey, áni práwá mieyskiego nimáiacych. (<i>excepto</i> gości, y Kupcow w Koronie osiadłych) Pogłowne od Szkotow. Cło nowe podwyższone w W. X. Lit. <i>A. 1589.</i>	1589.
	Tákiesz, znówu iáko <i>immediate</i> podatki. <i>A. 1590.</i> Ale ie znieliono po tym było <i>in A. 1591.</i>	1590.
	Po tym tákiesz, ná drugim Seymie, w tymże roku 1591. postanowiono, <i>excepto</i> Pogłownego Cygáńskiego, y cła nowo podwyższonego w W. X. Lit. <i>A. o Szkotách delaratur</i> , isz ci ktorzy konie máia, od koni, á ktorzy ná sobie opatki noszą, od głowy swoiey, plácić máia.	1591.
	Tákiesz podatki, iáko <i>immediate</i> . <i>A. 1593.</i>	1593.

Tákiesz

1595. Takieſz znowu. O Szkotách tylko *declaratur*, iſz okrom Poboru, z oſobná od towarów równo z drugiemí Kupcami płacić máia. *A. 1595.*
1596. A że niektóre Woiewodztwá y Ziemie nie wydały Poboru; kazano go wydać, y ná Zydów pogłowne poſtanowiono drugie. A Ziemí Dobrzyńſkiej, że Pobor ná Seymiku pozwołiá, y wydała; *approbatur*: y ma być do Skárbu oddany. *A. 1596.*
1601. Takieſz iáko *immediate* podatki. O Ormiánách oſiadłóſci nimájących, y o Zydách hándle prowadzących ma ſię teſz rozumieć, co o inſzych Kupcach. *A. 1601.*
1602. Takieſz znowu. *A. 1602.*
1603. Takieſz w Koronie tylko: á w W. X. Lit. ná to mieyſce, Czopowe, y myto nowe wodne y lądowe. *A. 1603.*
1607. Tu tákie, iáko *in A. 1601.* były. *A. 1607.*
1609. Takieſz znowu, y z cłem nowo podwyżſzonem y z ſplawem wodnym, w W.X.Lit. *A. 1609.*
1611. Takieſz: y do tego pobor od Kupców pieniądze zá gránice wywozających: tákże czopowe W X Lit. *A. 1611.*
1613. Potym Pobor z czopowem, ſzoſem, pogłownem Szkoekiem, Zydowskiem, Tátárſkiem, czwartym groſzem Kupieckiem, ſplawem wodnym, cłem nowem, y czopowem W. X. Lit. do tego, podatki, nád pobory, z kaſdego ſanu, od nowey Szlachty, y Mieſzczan dobrá Ziemſkie trzymájących: y od pieniędzy ná intereſſie. á z Miáſt Pruskich, iáko Gdańſka, Elblągá, Toruniá, Málborká, tákże z Rygi, y inſzych, mimo pobory, z kaſdego domu po zł. 2. względem tego, iſz nie płacá czopowego, wedle uchwały Rzeczypoſp. iáko inſze Miáſta Koronne. *Quarta nomine* Donatywy, to ieſt, dwie czwarte częſci prowentów y dochodów wſzelákich, od Woiewodów, Stároſtów, Dzierzawców dobr wſzelákich ſtoſu Krolewſkiego, w W. X. Lit. Trzy quarty Symple do Ráwy, z Krolewſczyzn w Koronie, y poſowicá iurgieltow od iurgieltników. *A. 1613.*
1613. Y ná drugim Seymie, w tymże roku 1613. tákieſz podatki.
1616. Potym pobory z czopowem, ſzoſem, pogłownem Szkoekiem, Zydowskiem, Tátárſkiem, Czwartym groſzem Kupieckim. *A. 1616.*
1618. Takieſz podatki znowu, y do tego, cło nowe y czopowe W.X.L. y Pogłowne od Kupców Cudzoziemſkich, iáko *in A. 1589.* było. *A. 1618.*
1619. Takieſz: A Woytowie y Szoltyſi, nád pobory, z ſanu po zł. 2. płacić máia. *A. 1619.*
1620. Potym Pobory z czopowem, Szofem, Pogłownem od Kupców wſzelákich cudzoziemſkich w Koronie hándluiących, á oſiadłóſci, áni práwá mieyſkiego nimájących. (co ſię ma rozumieć y o fakto-

faktorách ich) także z Czwartem groszem *in duplo*, y podatkiem od Woytow y Szofityfow, iáko *in A.* 1619. Także z quárta, duplą w Koronie, á w W. X. Lit. symplą, z Krolewsczyzn, dobrowolnie pozwoloną: *excepto* Oekonomiy Krolá y Krolowey. Także z pogłównem Żydowskiem, Tatarskiem: z cłem nowo podwyższonem y spławem wodnym, w W. X. Lit. Także z podatkiem od Szlachty nowey, iáko *in A.* 1613. y od Mieszczań Ziemskie dobrá trzymających, y od pieniędzy ná płáćie, y z Miałt Pruskich, z domow. *A.* 1620.

Po tym, Pobory z czopowem, szosem, pogłównem od Kupcow wfzelákich cudzoziemskich, *ut supra*. y z Czwartem groszem, y cła aukcyą, y z pogłównem Żydowskim, Tatarskim W. X. Lit. y z połowicą quárty do Ráwy ná S. Marcin, á drugą ná Swiętáki, z Krolewsczyzny z Oekonomiy Krolá y Krolowey, w Koronie. *A.* 1621.

Takieśz podatki: bez pogłownego Tatarskiego, y quárty. *A.* 1624.

Po tym, Pobory z czopowem, szosem, pogłównem Kupieckiem, Żydowskim, Tatarskim, aukcyą cła, czwartym groszem, Czopowem W. X. Lit. podatkiem od Woytow y Szofityfow, y od Duchownych religiey Græckiey, *nomine* donátywy, nád pobory, y od Szlachty nowey, y Mieszczań dobrá Ziemskie trzymających, *excepto* Mieszczań Krákowskich, y od pieniędzy ná interessie, y z quárta Symplą *nomine* Donátywy z Krolewsczyzn W. X. L. y z Cłem nowo podwyższonem, y spławem wodnym w W. X. Lit. *A.* 1626.

Takieśz iáko *immediate* Podatki, *excepto* Quárty *nomine* donátywy z Krolewsczyzn W. X. Lit. w tymże roku 1626. ná drugim Seymie.

Takieśz, *excepto ut supra* Quárty, także *excepto* Szlachty nowey, y Mieszczań, y podatku od pieniędzy ná interessie. *A.* 1627.

Declaratur, że Szlachta ktorzy przedawszy Máiętności, w Mieście mieřkáia, á pieniądze ná interessie máia, płáćie powinni. *Ibid.* Po tym, Pobory z czopowem, szosem, aukcyą cła, czwartym groszem, pogłównem kupieckim, z Donátywami w W. X. Lit. Kupieckiem, także z podatkiem od Szlachty nowey, y Mieszczań dobrá Ziemskie trzymających: ktore dobrá, rozumieć się máia, Szlácheckie prywatne, nie te, co *antiquitus* od Krolow ábo Xiążąt Mieszczańom nádane. *A.* 1628.

Tu sposób wybierania ináczey, ániżeli w przeszłych Vniwersalách jest, opisano.

Po tym, Pobory, czopowe, szos, aukcyą cła, czwarty grosz *in triplo*, Pogłowne Żydowskie, cło w W. X. Lit. nowo podwyższone, y spław wodny zwyczajny, y Czopowe, y Pogłowne Żydowskie. *quod vide per aliquos titulos.* do tego Podymne nowe; ktorego

modum wybierania latè vide. A. 1629. fol. 4. Podatek od Kupcow y Przekupniow : gdzie *specificatur* rzeczy, y sposob wybierania o-nego opisany *fuse*, od czego, y iako placić maia. *Ibid. fol. 6.* Zosobná od Kupcow Koronnych *donativum* 100. tysięcy zł. *Ibid. fol. 8.* Także podatek od Ormian, Persow, Grakow, Szkotow, *vagabundu*, ktorzy *jus ciuitatum* nie maia, 20000. zł. *fol. 8.* Tu Instruktarz Celny W.X.Lit.

1629. *Urgeantur sub pena, (quas vide,)* ci, ktorzy przeszlego podymnego nie oddali. Ná drugim Seymie. A. 1629.

Po tym, Podymne, iakie z przeszlego Seymu bylo. *Item* podatek od Kupcow y Przekupniow. Y *Ewekta* do lat dwu. Y Pogłowne Zydowskie : w W.X.Lit. zaś, Pogłowne Zydowskie, y Tatarskie. O czopowym piwnem, y miódowem, *Const: vide Ibid.* Donatywy *residuum* Kupcy złożyć maia *sub pena triplicis pensionis*, także y *vagabundi*. Czopowe w W.X.Lit. wedle *Constitutucyey* *Anni* 1628. wybierane ma być. *De auctione subsidiorum declaratur Constitutio* Seymu przeszlego 1629. isz się nie tylko ná *Ewekta*, ale też y ná *Indukta* ściągac ma. *Ibid.*

1631. Po tym, jedne Woiewodztwa Pobor, a drugie, Podymne pozwolily: także w Koronie. Czopowe ná dwie lecie: *Ewekta* y restauracya dawnych skladow. Czego *ordinationem latè vide fol. 3.* y w *Vniwersale poborowym*-Pogłowne Zydowskie. w W.X.Lit. zaś, cło nowo podwyższone, y spław wodny zwyczajny. Cło, *titulo auctione*, od wszelákich towarow, ktore Szlachta ná przeday wodą y lądem prowadzić będą, (okromi zboz z gumien ich własnych) ktore od płacenia cef wolne być maia) ná lat dwie, dobrowolnie od Szlachty pozwolone. od ktorego żaden *cuiuscunq; status & conditionis*, żadnemi wolnościami wymawiać się nie ma, *sub pena confiscationis* towarow. Szlachta *ab ewektis mercibus* tylko placić ic maia : a Kupcy, y inși wszelacy *plebei, ab ewektis & inductis*. *Item* Czopowe. Pogłowne troie Zydowskie. A. 1631.

Tu Instruktarz celny W.X.L. ná cło pod tytułem, *Aukcyja summy*. *Ibidem*.

1632. Czopowe reásumowano, *sub pena mille marc. in Iudicio Tribunalitio, ex delatione Instigatoris*, gdyby go kto nie dał. A. 1632. f. 6. tit. O czopowym.

Y do tego postanowiono Pobor, według Vniwersalu poborowego. A. 1629. Podymne Synple, według przeszlych o tym *Constitutucyi*. Także podatki zwykłe, ktore przy łanowym zawsze chodzily, iako to : od Mieszczan dobra Ziemskie Szlacheckie prywatne, iakimkolwiek sposobem trzymajacych : *exceptis Magistratibus Consularibus*, ktorzy ná to *specificè* dawne prawa maia. Od Rzemieslnikow, Iubilerow, Przekupniow, Przekupek, Ko-

mornikow, komornic, loznych, ultaiow. także zopowe od liquorow wszelákich. także Pobor wodny u Fordaná. także Składne y czopowe winne. także czwarty grosz triplą názwany, y *accidentia* do niego należące, iáko Cetnarki, Furmánki, Prásolki, większe y mnieysze. á to wszystko, wedle Vniwersafu pomienionego A. 1629. (ktory *maß infra*) Do tego, Zydzi, okró pogłownego, Podymne iedno, simple, według Constitucyey Seymu pierwszego 1629. zapłacić máią. *Ibid.* (ná końcu.) tit. O Podatkách.

1633.

Znowu takiesz podatki. Zydzi iednak tylko same pogłowne dać máią. Składne winne *plus offerenti* ma być árendowane także y czopowe Koronne. *De Euectis, Constit. 1629. reassumitur.* w W. X. Lit. zaś Pobory, Podymne, cło oboie, tak nowo podwyższone z spławem wodnym, iáko y *auctio subsidiorum* názwane: także y Czopowe, Pogłowne Zydowskie, y Tatarskie. A. 1633. Znowu takiesz tak w Koronie, iáko y W. X. Lit. (okrom pogłownego Tatarskiego w W. X. Lit. y ceł, y czopowego) do tego pogłowne Zydowskie w Koronie, y donatywá z Miałt W. X. Lit. A. 1634.

1634.

Coæquacya w Podatkách uczyniona między Woiewodztwy &c. *Ibidem.*

Po tym, dwoie Podymne po wszytkiej Koronie, z tym dokładem, że ie wolno, gdzie iest ten zwyczaj, poborami wydawać, byle takowa summa do Skarbu wniesiona bylá, iáka z sprawiedliwego podymnego wychodzi. Z temisz y pozostałe przeszłe podatki do Skarbu wydane być máią. *Item* Czopowe y Składne winne, Pogłowne Zydowskie, *Donativum* Kupieckie, á w W. X. Lit. Pobory, czopowe, cło oboie, tak nowo podwyższone, iáko y *auctio subsidiorum* názwane, z spławami wodnymi. Pogłowne Zydowskie, *Donativum* Kupieckie. A. 1635.

1635.

O Coæquacyey W. X. Lit. w podatkách uczynioney. *vide Constit. ná drugim Seymie, 1635. fol. 4. á o coæquacyey Ziemie Inflántskey. f. 5.*

Po tym, Czopowe po wszytkiej Koronie. Składne winne, Pogłowne Zydowskie. A. 1637.

1637.

Po tym, iedne Woiewodztwá pozwolify czopowe, á drugie podymne. Także Pogłowne Zydowskie, Ewekty dawne, czwarty grosz triplikowany, podatek Fordáński, Furmánká, Prásolka, y insze *accidentia*, tak iáko są w przeszłych Constitucyách opisane: także myto pieniezne, y Składne winne Wołoskie, sposobem od win Węgierskich. A z W. X. Lit. *Subsidium* Koronie, 200000. zł. ná dwie rathy: co nie ma *in exemplum trahi*, gdy sz to *ex fraterno affectu* W. X. Lit. pochodzi. także cło Kupieckie nowo podwyższone, z spławem wodnym, y czopowe iedno symplá. A. 1638.

1638.

In Anno 1640. Woiewodztwá, Ziemie, y Powiáty, tak Koronne,

1640.

- iako y W. X. Lit. *Retenta* wszystkie, co się u którego naydzie, oddać obiecały. y *pro ordinario praesidio* Rzeczyposp. iedne deklárowały dać dwoie podymne, á drugie do Bráci to wzięły. do tego pogłowne Zydowskie w Koronie, y czwarty grosz, cwektá, pobor wodny, Fordan rzeczony, podług Vniwersalu 1629. A o podatek zatrzymány od Kurfirsztá IM. Brándeberskiego *ex Paktis feudali-bus*, Rzeczyposp. należący, tegosz Kurfirsztá IM. *paterne* Krol IM. pisaniem upomni.
1642. Po tym, w Koronie tylko, summá dwoygu podymnemu koresponduiąca, y Pogłowne Zydowskie. A. 1642. Woiewodztwom y Ziemiom o podatkách *lauda approbantur*. *Ibid.*
Coæquacya niektórych Woiewodztw y Ziem w podatkách zatrzymanych stánęła, á drugich do przyszłego Seymu odłożona. *Ibid.*
1643. Po tym, iedne Woiewodztwá y Ziemie, podymne, á drugie czopowe pozwołyły. Dotego Pogłowne Zydowskie. Induktá od wszelákich Kupcow, y *auctio* skłádnego winnego. A w W. X. Lit. Czopowe *in duplo*, wyiáwży Kárczmę Witepską, *Donativum* Kupieckie, cło nowo podwyższone, z spławem wodnym, Pogłowne Zydowskie. A. 1643.
1646. Po tym, Podymne iedno Woiewodztwá y Ziemie postanowiły, á drugie do Bráci wzięły. *Indulta prorogantur*. Skłádne winne *conseruatur*. A. 1646.
1647. Po tym, dwoie Podymne, *sine omnibus abiuratis conflagratis & desertatis*, wedle quitow 1629. y posledniczych. A w W. X. Lit. cło nowo podwyższone, z spławem wodnym, czopowe *dupla*, Pogłowne Zydowskie. A. 1647.
1648. Po tym *sub Interregno*, w W. X. Lit. cztery Pobory: á w Koronie, ná Seymikách Powiatowych, ktore im náznáczone są, podatki obmyśla. A. 1648. fol. 20.
1648. Po tym ná Elekcyey, w Koronie, dwoie Podymne, y pewna liczbá ludzi ná wojnę, ábo pospolite ruszenie. á w W. X. Lit. 10. Poborow, do czego máia nalezeć mytá nowe, ktore *currunt*. Anno eodē 1648. Po tym, iedne Woiewodztwá y Ziemie pozwołyły pewne summy pieniezne, ná pewną liczbę ludzi nowego zaciágu, y podymne ná ná stary zaciąg: drugie czopowe: inne podymne tylko poborámi: inne innym sposobem. A w W. X. Lit. cło nowo podwyższone Kupieckie, czopowe *in duplo*. Ziemia Inflántska, cła y czopowego, do Korony, iedną połowicę, á drugá do W. X. Lit. A. 1649. ná pierwszym Seymie.
1649. Po tym iedne, sumnę 20 Poborom koresponduiącą deklárowały, drugie Poborom 10. insze czterom, insze dwoie podymne, insze do Bráci wzięły. Do tego *donativum* Kupieckie. w W. X. Lit. czworo podymnego, ktorego *ordinationem late uide*. Pogłowne Tatarskie, y Zydowskie. A. 1649. Ná drugim Seymie. Coæ-

Coæquacye w podatkách, tak Koronnych, iako y Litewskich. *vide Ibid.*

Abjurata w podatkách isć máią do lat 4. obywatelom Kijowskiego, Wołyn. Podol. Bracław. y Czerniechowskiego Woiewodztw, Ziem, y Powiatow. *Ibid. f. 18. t. Securitas.*

Po tym, sumnę sześciom Poborom korresponduiącą deklárowały niektóre Woiewodztwa y Ziemie, á infzẽ *modum contribuendi* do Bráci wzięły, &c. Takżẽ *Donativum* Kupieckie, Pogłowne Żydowskie. A w W. X. Lit. szesnaście Podymnego, Czopowe *in duplo*, *Donativum* Kupieckie, Podatek od Zastawnikow y Arendarzow, od kázdego stá zł. po zł. 5. takżẽ y od Szlachty, ktorzy ná interessach y plátách pieniądze máią; Pogłowne Żydowskie, cło nowo podwyższone, zwyczajne zspławem wodnym, cło *sub titulo*, *Auctio subsidiorum*: do ktorego y *Instruktarz napisano*. A. 1650. 1650.

Po tym, sumnę osmion Poborom korresponduiącą, iedne Woiewodztwa y Ziemie, drugie mniej, infzẽ więcey deklárowały. takżẽ *Donativum* Kupieckie, Pogłowne Żydowskie. w W. X. Lit. zaś Podymne, nie iednáko wszędzie iednák *in quantitate*; do tego, *Donativum* Kupieckie, Pogłowne Żydowskie, y Tatarskie. A. 1652. 1652.

Po tym, ósm Poborow ná zapłatę dawnego długu, y siedmnaście ná nowy zaciąg. A w W. X. Lit. troie podymne cło nowo podwyższone, *Donativum* Kupieckie, Pogłowne y Podymne Żydowskie, czopowe *in duplo*. A. 1653. 1653.

Po tym, ná zapłácenie stárego długu, poborow 24. Ná zaciąg zaś nowego woyská, ná pięć cwierci, ná kázdą, po pułosmá poboru, *cum abiuratu*, wszystkie: do tego *Donativum* Kupieckie, Pogłowne Żydowskie. A w W. X. Lit. w iednę 22. podymnych, á w drugą 16. *Item* Pogłowne Żydowskie. A. 1654. 1654.

Po tym, *Donativum* Kupieckie, y Pogłowne Żydowskie. A w W. X. Lit. Podymnego 22. Czopowe *in duplo*. cło nowo podwyższone z spławem wodnym. cło *sub titulo*, *auctio subsidiorum*. Pogłowne Żydowskie. A. 1655. 1655.

Po tym, sumná 25½ poborom korresponduiąca, Czopowe, Akcyzã á *viſtualibus & utensilibus*, ktorey *ordinationem late vide*. Pogłowne Żydowskie. A w W. X. Lit. Podymnego pietnaście, Akcyzã, *Donativum* Kupieckie, Pogłowne y Podymne Żydowskie, y Tatarskie, czopowe *in duplo*. Cło nowo podwyższone, z spławem wodnym. A. 1658. 1658.

Po tym, sumnia trzem poborom korresponduiąca, y czopowe, ákcyzã, *Donativum* Kupieckie, pogłowne Żydowskie: á w niektórych Woiewodztwach y Ziemích, czopowe tylko y ákcyzã. w W. X. Lit. zaś podymnego szesćoro, ákcyzã, *Donativum* kupieckie, pogłowne y podymne Żydowskie, y pogłowne Tatarskie. A. 1659. 1659.

1661. Po tym, summa 50. poborom, *sine abiuratis*, korrespondująca, y dwoie podymnego, *cum abiuratis*: w drugich zaś Woiewodztwach y Ziemiach 15. poborow, w inszych mniej, w inszych więcej. Do tego pogłowne Żydowskie, Cła generalne, od Kupcow, Szlachty, Duchownych. A w W. X. Lit. 22. podymnego, cło nowe solne, cło nowo podwyższone y spław wodny, Czopowe *in duplo*, cło *auctio subsidiorum*, *Donativum* Kupieckie, podatek od tabáki, pogłowne y podymne Żydowskie, pogłowne Tatarskie. A. 1661.
1662. Po tym, *subsidium generalis Reipub. contributionis*. &c. do tego ná Zydy, okrom pogłownego ordynaryinego y dwoygá podymnego ná przeszłym Seymie postanowionych, drugie pogłowne. A w W. X. Lit. *subsidium generalis contributionis*, pogłowne Żydowskie y Tatarskie: do tego podatek od Kupcow y Mieszczan W. X. Lit. y od Zydow, iakiemikolwiek towarami handlujących, *præviá* káżdego towárow, przez Vrzád Grodzki, y Mágistrat mieyski, *taxatione*, y *iuramento* onych przed tymże Vrzędem *comprobatione*) od káżdego stá złotych, po zł. 5. á od Kupcow cudzoziemskich *possessii* swoich w W. X. Lit. nie májących, towáry z cudzych Państw, y *liquory* przywozających, *in duplo*, *sub amissione mercium*. A. 1662.
1667. Po tym, ná zapłatę, *pro præterito*, Woysku Koronnemu, 24. á *in futurum* sześcioro podymnego. Także *auctio* cel Koronnych, y Ruskich, Skłádnego winnego, *Donativi* Kupieckiego, y pogłownego Żydowskiego. A w W. X. Lit. podymnego 15. *auctio subsidiorum*, *Donativum* Kupieckie, cło nowo podwyższone y spław wodny, czopowe *in duplo*, pogłowne Tatarskie, *provent* tabáki. A. 1667.
1668. Po tym, *sub Interregno*, Poborow 4. *cum abiuratis*, *Donativum* Kupieckie, pogłowne Żydowskie. A w W. X. Lit. Podymnych sześcioro, do czego y Zydzi, y Tatarowie nalezec máią. A. 1668.
1670. Po tym, pobory, y pogłowne Żydowskie. A w W. X. Lit. podymnych 27. Podatek od árendarzow, zastáwnikow, y tych, którzy ná *interessách* y *plátách* pieniádze máią: także cło nowe podwyższone, czopowe *in duplo*, pogłowne Żydowskie y Tatarskie, *provent* tabáczny, *Donativum* Kupieckie: y z osobná cło solne *in rem* Krolá IM. A. 1670.
1673. Po tym, *subsidium charitativum contributionis generalis*. wedle Cōstit. 1662. Szelężne generalne od wszelákich *liquorow*, *dzieśiáty szeląg*; cła generalne, przy ktorych cłách, Kupcom wypłacać *Donativum* kazano: pogłowne Żydowskie. A w W. X. Lit. podymnych 15. w drugich mniej Woiewodztwach. do tego szelężne generalne od wszelákich *liquorow*, to iest *dzieśiáty szeląg*, pogłowne od loznych ludzi, w Miástách Krolewskich, bez *żadney* słuźby báwiających się, y Komorá miészkańących, pogłowne Żydowskie, y Tatar-

Tátárskie, cło nowo podwyższone, czopowe *in duplo*, prowent tabáczny. A. 1673.

Po tym, w Koronie, dwoie *subsidiu charitativum*, według nowych *abiurat*. Poglowne Żydowskie, *Donativum* Kupieckie. A w W. X. Lit. *summa correspondens* siedmiom podymnym. *sub Interregno*. A. 1674. 1674.

Po tym, z dymow 28. *iuxta tariffam abiuratorum* A. 1661. wyprawa żołnierza piezszego trybem cudzoziemskim &c. *Subsidium* dwoie *generalis contributionis*, szelężne od wszelákich liquorow, poglowne Żydowskie. w W. X. Lit. także *subsidiu generalis contributionis*, y szelężne: do tego czopowe zwyczajne, *Donativum* Kupieckie, poglowne Żydowskie, y Tátárskie, *monopolium* tabáczne, cło nowo podwyższone y spław wodny. A. 1676. 1676.

Po tym, iedne Woiewodztwa, po kilku podymnych, drugie y podymne, poglowne, &c. *Item* szelężne, y *monopolium* tabáki, y pápiru, cła wodne y lądowe generalne, poglowne Żydowskie *in bona moneta*. A w W. X. Lit. dwoie *subsidiu generalis contributionis*, cło nowo podwyższone y spław wodny, *monopolium* tabáki, czopowe, szelężne od wszelákich liquorow, *Donativum* Kupieckie, poglowne Żydowskie, y Tátárskie. A. 1677. 1677.

Po tym, summy proporcjonalne 4. poglownym, poglowne Żydowskie. A w W. X. Lit. *subsidiu generalis contributionis*, cło *auctionis subsidiorum*, cło nowo podwyższone, *monopolium* tabáki, czopowe *in duplo*, *Donativum* kupieckie, poglowne Żydowskie, y Tátárskie. A. 1678. 1678.

Po tym, *inequaliter* summy postapione. Przeto wárowano, że podobne deklaracye *in sequelam trahi* nie máią. *fol: 7. Item* poglowne Żydowskie w srebrney monecie, *non reducendo* onę na fzelági. A w W. X. Lit. do poglownego iednego ná Seymie A. 1678. uchwalonego, dwoie także poglownego: do tego cło nowo podwyższone, *monopolium* tabáki, czopowe *in duplo*, szelężne od wśzytkich *in genere* liquorow, poglowne Tátárskie y Żydowskie, *Donativum* Kupieckie. A. 1683. 1683.

Oprocz pomienionych podatkow, tak ordynaryjnych, iáko y extra ordynaryjnych, są też prowenta Rzeczyp. z Menic, y Quárty z Krolewsczyzn ordynaryjne. o których *vide tit. Moneta. tit. Quarta.*

Pokory.

Káždy Kmieć, tak Krolewski, iáko y Duchowny, y Szláchecki, w Koronie, y W. X. Lit. który sobie, ábo Pánu swému orze, ábo roboty odkupuie u tegosz Pána swego, tak we wsiách stárodawnych, iáko y nowo osadzonych, według quitow roku 1578. ábo iesliby kto tych quitow nimiał, tedy wedle quitow posłednieyszych poborow, z káżdego łanu, zrzebia, śládu włoki, y osiádłey roli, ma plá-

plącić iednego poboru zwyczajnego po gr. 15. Polskich : á z nowey ośiadłości, według rekognicyey Pańskiej, którą ma *iuramento* liquidować, przez poddanego : w zględem dzieśięcin zaś, po drugich gr. 15. Polskich (*przed tym, tak poboru, iako y względem dzieśięcin, nie plącono, tylko po gr. 10. quod patet w dawniejszych Uniwersałach poborowych*) gdzie są dzieśięciny śnopowe, ábo mészne, spy, ábo małdry. A z dzieśięciny, także y z tych spy, mają to sobie wytrącać poddani u Duchownych : á gdzie pieniężne dzieśięciny są, á nie wyniosłyby tak wiele ; Kmieć swym dołożyć ma, tak żeby z roli y dzieśięciny, spełną iednego poboru było zwyczajnego, groszy trzydzieści Polskich. A gdzieby dzieśięciny śnopowe, áni pieniężne, áni mészne nie było ; Kmieć powinien sam dać, groszy trzydzieści.

A w W.X.Lit. także w Kijowie, y ná Wołhyniu, y indziej, gdziekolwiek włok mierzonych nie mają, iedno służby ; z każdej służby ośiadłej, po złotemu iednemu. A isz ná służbach niektórych bywa po kilka domow ; tedy dwa dymy, ná ieden złoty, składać się mają. A gdzie służb, áni włok nie mają, iedno dymy, iako bywa ná Polesiu ; dwa dymy mają się składać ná złoty. A w Ziemi Halickiej, y Podolskim Woiewodztwie, począwszy od Lwowá, nie z łanow, áni z włok, ále z każdego pługa, każdy ma dać złoty ieden, ile ich wychodzi ná robotę. W Ziemi także Inflątskiej, nie z łanow, iako przed tym, ále z pługow poddani, tak ci, co tylko sobie orzą, iako y ci, co ná robotę Pańską wychodzą, po złotemu plącić mają. A Szlachta, którzy pługami swemi orzą, po pułzłotego. A isz tam w Ziemi Inflątskiej, nie mają żadney liquidacyey, ná sprawiedliwe oddanie poboru ; powinni Rubieźowie, Pokundziowie, ábo po naszymu włodarze, przy oddawaniu poboru ze wsi swoich, w Mieściech główniejszych Powiatow fwyh, przed Vrzędem mieyskim, przyśięgę uczynić, ná sprawiedliwe oddanie ; którą tęże Vrząd zapisać, y sumnę, którą zá tą przyśięgą oddadza, specyfikować ma. A Poborcowie powinni będą, przy czynieniu liczby, w Skárbie werifikować wybranie, takim regestrem, od tegoż Vrzędu *authentice* wydánym ; ná którym y ci specyfikowani być mają, którzyby nie oddali.

Szołtyśi, Woytowie, Kniáźiowie, Tywonowie, Lemanowie, Lesnicy, Páncerni, Putni, Boiárowie, y inni, ná iákichkolwiek posługách będący, w Dobrách Krolewskich, Duchownych Swietckich, y mieyskich, plącić mają (każdy z nich) z włoki po złotemu iednemu. A ktoby Szołtyśa skupił, á zwłaszcza w Krolewskich y Duchownych Dobrách ; powinien dać z każdej włoki Woytowskiej, y Szołtyskiej, po złotemu iednemu, *exceptis Bonis Equestris Ordinis*, z których Szołtyśi do woyny nigdy nie należą. A wszakże y Szlachecki Szołtys ma dać z włoki, złoty ieden.

Szláchćie káždy, który poddánych nie ma, á swym pługiem orze, ábo rátaýskim, powinien dać z włoki iedney, gr. 15. Polskich, poboru iednego, á ieśli mniey orze, tedy *iuxta quātitatem agrorum, mediante iuramento*, ná spráwiedliwe oddánie, przez oracza, zagrodniká, ábo sługę swego, przez ktorego pobor do Poborce odesła, zá rekognicyą swoią. A ggzieby ich sílá w iedney wsi było; wszyscy przez dwu oraczow, ábo zagrodnikow fwych, będą mogli tákowy pobor, zá rekognicyámi fwemi, do Poborce odesłać, á oni tę rekognicyą máią przysięgá podeprzeć.

Od włoki káżdey pustey, która w używaniu iest, zwlásczá ktoreyby do folwárku z dawná nie przyłączono, ále iá dano z trzeciżney, ábo z kopczyżney oráć, ábo iá ná infzy pożytek obroconó: y z włok pásznych, ktore náymuią Oléndrowie ná pászą, y inni, ktorymby wolność wyzfá, powinien káždy dać po gr. 10. A ieżeliby który Stárosta y Dzierzawcá, co osiádłóści Kmiecyh spuścizny, lub sam, lub *antecessor* iego, á ná folwárk obrocił; tedy ták pláćć powinien, iáko Kmiećie pláćć powinni byli, z ták wielá, iáko ich spuścizny, *nemine excepto*.

Metropolitowie, Wládykowie, Archymándrytowie, Humenowie, Popi wszyscy Ruscy, y Popi Ormiánscy, z osiádłóści rol, tákowymże sposobem máią dawać iednego poboru, po złotemu iednému, á Protopopowie po zł. 4. tákże y Popi, którzy poddánych y rol nie máią, od obeścia swego, ktore máią przy Cerkwi, po zł. iednému. A inni Duchowni, Zakonnicy co Monásterom służą, y Cerkwiom Sobornym religiey Græckiey, od tych podatkow wśzytkich wolni od osob fwych być máią. A Popowie zwysz miánowani, wydawszy, *iuxta quantitatem agrorum*, Pobory uchwalone, nie powinni iusz wiecey dawać od Cerkwi, tylko po zł. dwu, *respectu* wśzytkich poborow.

Rátáie, káždy z nich, którzy z kopczyżny orzą, powinni dać z pługá iednego, po złotemu iednému.

Wśi Łowczé, ktore ná łowiech siedzą, ták osoczne, iáko y wśzelkie infze, ná iákichkolwiek powinnościách zostáwione, z osiádłych włok, po złotemu iednému pláćć máią: á ci co ná włokách wolnych siedzą, ieśliby ná ten czas słuźby woienney nie odprawowáli, á zwlásczá strzelcy, choć wolność máiący, tedy tákże po złotemu z włoki pláćć powinni.

Wśi Wáláskie powinne pláćć, iáko y w infzych wśiach, z rol, ieśli ie máią, ábo z Dworzyszczá, po złotemu iednému: á którzy rol nie máią; tedy od bydła, á zwlásczá od stá owiec, po gr. 20. á od 10. krow, tákże po gr. 20. Przeto Włodárze ábo Woytowic, Kniáźiowie, z tych wśi Wáláskich, máią przy oddawaniu poborow, *sub iuramento*, áttestacyą dać Poborce, wiele tákich chłopow, y wiele bydel máią: á ieżeliby co zátáiono; Poborcá ma u-

czynić inquizycyą, y o to pozwać. Tofz się ma rozumieć y o O-
lęndrách, ktorzy z bydeł naywięcey żyją, á podatkow poboro-
wych nie dają.

Owczarze, Osepni, Państowi, Faleczni, y inni, płacić mają od 10.
owiec swych, po gr. 2. y od tych co ie w naymie mają.

Zagrodnicy, ktorzy ná ogrodách siedzą, co z wymłocku żyją, po
gr. 4. á ktorzy role mają ku zagrodom, po gr. 6. Ci zaś, ktorzy
domki mają, á ogrody ná czynszu, y bez robot są, iákiekolwiek o-
befzcie mający swoje, po gr. 12. płacić powinni.

Komornicy co bydło mają, po gr. 8. á co bydła nie mają, po gr. 2.
Łoźni, hultáie, biegunowie, *utrimq; sexus*, ktorzy się ná służbę do-
roczną nie chcą rządzić, áni chcą osiadać, tylko tułając się po
wsiách y Miałteczkach, poddane nisczą, ná roboty się drogo náy-
mując, á żadnego poboru, według Vniwersałow, nie dają; każdy
z nich ma dąć poboru z osoby swej raz po zł. 8. Ktorych żaden do
wsi swoiey nie ma przyimować, ász ukaze quit z oddanego Pobo-
ru: o co *forum, contra Dominum villa, sub pena centum marc:*
in Officio Castren. ad instantiam cuiusvis, sine appellatione: Ktorą
penę y *forum*, tylko Woiewodztwa Wielkopolskie, Poznańskie y
Káliskie, ná się przyimują: á w inszych wszytkich Woiewodz-
twách, Poborcy *vía ordinariá* hultáiow dochodzić mają: tako-
wegosz tész wolno Pánu, który się o nim dowie, *in Officio Castren.*
sub eadem pena dochodzić: ktorey winie, Miastá y Miałteczká
mają podlegać, y Poborcá ma inquizycyą czynić, w czym mu V-
rząd mieyski ma *operam prestare*, áni ich tész Pánom swoim bro-
nić, kiedy ich, dowiedziawszy się o nich, będą chcieli dochodzić,
sub eadē pena & foro. Co y w W.X.Lit. rozumieć się ma. Ktorey
Constitutycy y litarze podlegając mają.

Dudarze, Skomorofzy, każdy od osoby swej po złotemu iedne-
mu płacić mają.

Przekupnie, Przekupki ná wsiách, po gr. 12.

Rzeznicy, y inni wszelacy rzemieślnicy ná wsiách, po gr. 8.

Rybitwi ná wsiách przy rzekách, po gr. 8. á ktorzy role mają,
osobno z rol płacić powinni, *iuxta quantitatem agrorum*.

Kárczmarze ná wsiách, co role mają, rowno z Kmiećmi płacić po-
winni, *iuxta quantitatem agrorum*.

Wsi Krolewskie, Pánow Duchownych, y Swietckich, ktore są ná
ná iákichkolwiek posługách, choćby iákie wolności miały, y choć
czynszu nie płacą, á podatku przed tym y dziesięcin nie dawály,
rowno także z drugimi kmiećmi płacić powinni: w czym Po-
borcy mają inquizycyą czynić, y według starych quitow wy-
bierać.

Wsi y Miałteczká nowo osadzone, ktoreby 4. látá wysiedziały,
powinne także płacić rowno z drugimi wsiami y Miałteczkami.

Tofz

Tofz się ma rozumieć o wsiach y Miałeczkach pogorzanych, y od nieprzyjaciela spustoszonych od lat 4. tak w Koronie, iako y w W.X.Lit. na co obductia Vrzędowa, y iurament Miałt *huic calamitati* podległych, *per duos ex Consulibus*; a ze wsi przez dwu, to iest, Wátamáná, Tywoná, Woytá, ábo Włodárzá iednego, á drugiego rolniká ośiadłego, *immediate* po spustofzeniu, ábo spaleniu, ma *precedere*. W czym tefz záfwsze ma Poborcá inquizycyá czynić, tym sposobem: z Miałt, dwáy Ráycy, á ze wsi, Woytowic, Włodárze, Wátamáni, ábo Tywonowie, przy oddaniu, poboru, przysięgę powinni uczynić, ná spráwiedliwe oddanie z domow, y z pługow, po spaleniu, ábo zwoiowaniu, pozostálych. Młynárze od kof zakupnych, tak wálnych, iako y łodziałych, y wálnych, od káfdego po gr: 24. á od korcowych po gr: 12. Piły, Folufze, Stępy, od káfdego kofá, po gr. 15. á od wietrznych młynow zakupnych, tak nowych, iako y stárych, y ktore są ná spi, po gr. 10. á od korcowych, po gr. 5.

Młyny, ktore Dzierżawcy Krolewfczyzn, z trzecią miarą wykupili, płáćć tak powinne, iako y infze młyny dziedziczne y doroczne.

Pápiernicy od pápiery po zł: 2.

Rudnicy, od káfdego kofá, po zł. 2. á ktorzy role máią, osobno z nich, iako y inni, płáćć będą.

Sáletnicy po zł. 2. á towáryfze ich, po gr: 10:

Dziegciarze, Smolarze, Popielarze, od rzemieslá fwego po gr. 12.

Smelcarze, ktorzy do spustu smolę palą, od káfdego piecá, po zł. 2. á towáryfze ich po gr: 12.

Prásołowic ná wsiách, od káfdego wozu, ktorym sol wożą, *in Regno*, ná przekup, máią raz w rok płáćć, względem iednego poboru, po gr. 12. do czwartego groszá (á nie do czopowego piwnego) tám gdzie przemiefzkuią: zá ktorego quitem, iufz wolni máią być w infzych Ziemiách.

Rzemieslnicy y towáryfze ich, to iest, Węglarze, Dymarze, Kowale kuźnic, Płokárze także przy pápierniách, po gr: 12.

Od hut sklánych po zł: 2. á towáryfze ich po gr: 12.

Szláchtá nowa, ktorzy nie ná woynách są creowani, powinni z máiętności fwyh dziedzicznych, zastáwnych, y Dzierżaw Krolewskich, z káfdego łanu, *de suo* zapláćć, po zł: 10. do Poborcow, ná czas znofzenia poborow, *sub pæna duorum millium marc: in Officio Castren: repetenda*.

Miefzczanie ktorzy Dobrá Ziemskie Szlácheckie prywatnie trzymáią iakimkolwiek sposobem, powinien káfdy, ná podatki uchwalone, płáćć z włoki ábo z łanu, po zł. 12. *sub pæna mille marc: o co forum in Officio Castren: sine appellatione: exceptis Magistratibus Consularibus*, ktore ná to *specificè* dawne práwá máią, że *in communi* Dobrá trzymáią.

Z z z 2

Z Miałt

Z Miast zaś y Miałeczek Krolewskich, Duchownych, y Swietckich, Szos dwoy, który zowią duplą, dwie sympli w fobie mający, (który się ma rozumieć względem gruntów, gdzie domy siedzą, y siedziały, y tak wiele jego dupl rachować się ma, iako wiele poborow pozwolonych będzie: oprócz Miasta Krakowa, które tylko Symplę iedną Szosu przeciwko każdemu poborowi płacić zwykł. (*quod vide in Constit.* o Podatkach, A. 1633. *na końcu.*) płacony być ma, według dawnego zwyczaju y quitow starych, *non obstantibus ullis libertatibus, prerogativis nobilitatis, seu decretis.* W tychże Miastach y Miałeczkach, Mieszcianie y Przedmieszcianie, którzykolwiek role mają, płacić powinni z włoki po gr. 30. poboru iednego, także y ze wszystkich wsi, do Miast y Miałeczek, należących, żadney nie wymuiąc. Więc y Miasta Spiskie, Pobor wszelaki, iako y drugie Koronne Miasta, dać powinny: Czego Starostą Spiski exekutorem być ma, spólnie z Poborcą Krakowskim.

Rzemieślnicy wszelacy, y ci co się do Szosow przykładają, z osobną od rzemieśla wszelakiego płacić mają, także y ci wszyscy, którzy w Dworach Duchownych, y Szlacheckich mieszkaia. To jest: w większych Miastach, Złotnicy, Aptekarze, Cyrulicy, Kráwcy, co iedwabne rzeczy robią, Kufznicze, co towary drogie mają, Malarze, Szmuklerze, Pafammonicy, Hártarze, Zegármistrzowie, Kotlarze, Pufzkarze, Ludwisarze, Płatnerze, Sznycerze, Rymarze, Miecznicy, Miechownicy, Sukiennicy, co fálendysze y kárázye robią, Piekarze, Rzeźnicy, Mydlarze, Konwisarze, Kurdybanicy, Białoskornicy, Gárbarze, y ci, co zamfze wyprawiają, Rostrucharze co końmi kupczą, Szewcy co szafianem robią y kurdybanem, każdy z osoby swey, po zł. 2.

Farynarze więtszy, co drogie towary mają, po stu złotych raz tylko, *respectu* Poborow. a mnieyszy także raz, po zł. 5. Iubilerowie także raz, po złotych sto.

W tychże większych Miastach, Rzemieślnicy mnieyszy, to jest: Kráwcy, co prostą robotę robią, Kufznicze, którzy drogich towarow nie mają, Introligatorowie, Bibliopole, Słofarze, Kowale, Siodlarze, Mularze, Rynkmácherowie, Stolarze, Pasnicy, Blacharze, Bárchánnicy, Káletnicy, Czapnicy, Kapelusznicy, Tokarze, Będnarze, Cieśle, Powroźnicy, Nożownicy, Sukiennicy, co podleyfze sukna robią, Tkacze abo Płóciennicy, Kołodzieie, Stálmałzy, Grzebiennicy, Kártownicy, Iglarze, Wendetarze, Gárn-carze, Prásofowie, którzy Solą w Miastach y Miałeczkach kupczą, Muzykowie wszelacy, oprócz Kościelnych, y wszyscy inni Rzemieślnicy, każdy po złotemu iednemu.

W małych zaś Miałeczkach, cisz miánowani, y inși wszyscy Rzemieślnicy, każdy po złotemu iednemu. A Iglarze, Grzebiennicy, Kártownicy, po gr. 15.

Komor-

Komornicy, y Komornice w Miastach większych, po gr. 12. a w Miasieczkach, po gr. 6.

Przekupniowie, Przekupki, loźni, hultáie, męzczyzná y niewiá-
stý, w większych Miastach, po gr. 30. a w Miasieczkach, po gro-
szy 15.

Furmáni zagrániczni, y w Koronie miészkaíacy, y ktorzy towáry
wšelákíe, także osoby kupieckie, zá gránice wywożą, y z zagrá-
nicza do Korony przywożą, także w Koronie po różnych miey-
scách rozwożą, máia płácić do czwartego groszá, po gr. 20. od
kázdego koniá. A ci, co Sol zá gránice biorá, y wywożą, wzglę-
dem Prásołki zagrániczney, z osobná od kázdego wozá, po złote-
mu iednemu, do czwartego groszá. Także y Prásołkowie máli
miejscy, co po Koronie ieżdzą, po gr. 12. do czwartego groszá.

Furmáni mnicyśi, co od Miásta do Miásta, tylko w samey Koro-
nie, ieżdzą, żywności szukáia, á zá gránice, iáko do Śląská, Mo-
ráwy, Niemiec, Węgier, y do Prus nie wyieżdżáia, po gr. 10. płá-
cić powinni od kázdego koniá, do czwartego groszá. Od ktorých
furmánów, tak większych, iáko y mnicyśzych, iáko y od Prásoł-
kow, gdy raz ná iednym mieyscu zápláca, drugi raz nikt
bráć nie ma, *sub pæna 14. marc. in Officio Castren. sine appella-
tione, repetenda*: y wolno Furmánowi quit swoy, do Xiąg Grodz-
kich, ábo Mieyskich, dla lepszey wiáry y pewności, podáć: á V-
rzędy nie máia od niego bráć *salarium*, iedno iáko od Szláchcicá.
Kupcy wśzyscy obcych narodów, ktorzy *iura Civitatus* nie máia,
to iest: Włofzy, Niemcy, Fráncuzowie, Szkotowie, Grekowie,
Persowie, Moskwá, Węgrowie, Ormiánie, we wśzytkich Páń-
stwach Koronnych, y W. X. Lit. hándluiácy, kázdy z osoby swo-
iey płácić powinien do czwartego groszá, po zł. 4. A względem
kupiey towárow swych iakichkolwiek, rowno z drugiemí, czwar-
ty grosz *in triplo*, (*przed tym in simplo tylko płáćili*) płácić powin-
ni. Także y inni Cudzoziemcy, ktorzy ośiadłóści nie máia, od
osoby, y od kupiey płácić máia. Ktory Pobor z osoby, gdy raz
odda; iusz má być wolen, *sub eadem pæna & foro*, iáko wy-
żey o furmánách. y o podawániu quitów do Xiąg. Tosz się y o
Zydách, *respectu* towárow, rozumieć má, ktorzyby ná to specyál-
nego Práva nie mieli. *Item* Kupcy wyżey niánowáni obcych
narodów, ośiadłóści w Miastach y Miasieczkach máia, y w nich
rezyduiácy (Pobor względem ośiadłóści z infzemí Mieszczány,
od osoby, towárow wśzelákich, rowno zápláćiwśzy) nie záślániá-
iać się tych Miast, y Miasieczek, gdzie miészkaíá, práwem, præ-
tensiami, exceptiami, z osobná Pobor czwartego groszá, *ab indu-
ctus mercibus*, płácić będą powinni.

Kupcy wśzyscy Koronni, tak z Miast wielkich, iáko y Miasieczek,
czwarty grosz *in triplo* płácić powinni, nie śczycáć się wolnościá-

Inducta.

Czwarty
grosz.

mi żadnemi. gdyż wolność wszelaka, nie ma się rozumieć na czwarty grosz, tylko na cło w Koronie. Tofz się ma rozumieć o Zydach, Ormianach, y Cudzoziemcach wszystkich. Także o Kupcach W. X. Lit. którzy iako Cło, tak y czwarty grosz *in triplo* płacić powinni.

Kupcy wszyscy, którzykolwiek za granice, woły Podolskie poprowadzą, mają dawać (nie zaśłaniając się żadnemi wolnościami od Króla danemi) nad Cło pograniczne zwyczajne, czwarty grosz *in triplo*, to jest po złotemu iednemu: a od wołów Polskich albo Mazowieckich, y iółowic, po gr. 15. przy każdej Koronney Komorze, u ostatniej, którą pożoną, drogi. Wyjąwszy woły Szlacheckie, y woły z powołowczyzny wzięte, y własnem gumnem Szlacheckim zimowane, albo też w własnych oborach zrodzone: od których iako cło, tak y Pobor nie ma być dawany: iednak wedle zwyczajów dawnych, że nie są zaprzędane, Faktoriowie albo słudzy Szlacheccy, podług Constitucyey A. 1581. przysięgi czynić mają, na pogranicznych Komorach. (*vide apud me tit. Celnicy*) A któryby Kupiec, woły Szlacheckie na iarmarku w Koronie kupiłszy, one za listami Szlacheckimi, y przysięgami sługich, że nie są zaprzędane, za granice przeprowadzał; ma każdy winę 500. grzywien Polskich popadać: o co *forum in quo vis Iudicio, & Officio Regni, ad instantiam* Administratorów, do wybierania tych prowentów, od Skarbu, naznaczonego. A ieśliby Szlachcic woły na przekup skupował, y za granice gnał, mimo wyżej mianowane w oborze swojej zrodzone, zimowane, y z powołowczyzny woły; tedy od nich iako Kupiec ma płacić. Ktore Podatku przyczynienie, nad cło albo myto zwyczajne, tak od wołów, iako y od innych towarów, nie ma być wybierane *in corpore Regni, & Magni Ducatus Litbu.* (oprocZ Ziem Xięstwu Pruskiemu przyległych) tylko w pograniczu: ktore pogranicze, nie ma być rozumiane między Koroną, a między W. X. Lit. ale tylko te, ktore między temi Narody, a inszemi postronnemi zachodzą. Celnicy Koronni, mają się z Exaktorami *fideliter* znosić o rejestrach swych Komor pogranicznych, y głównych, (żeby się Exaktoriowie sprąwić mogli, iako wiele czwartego grosza od tacy celney przyisby miało) *sub pena* 14. marc. o którą Celnik do Vrzędu Grodzkiego pozwany od Exaktora czwartego grosza, albo Sukkollektora iego, *toties quoties* onę zapłacić ma. według ktorych contrarejestrow przez Celniką podpisanych, *Exactores* do Skarbu odpowiadać powinni. A ktoby nie na granicy, ale w ktorymkolwiek Woiewodztwie w Koronie, y W. X. Lit., y w Pánstwach, do nich, należących, granicy nie przyległych, ten czwarty grosz wybierać chciał, a tym ludźie kupieckie obciążał; *pena* 200. marc. na Trybunale, *ad instantiam cuiusvis, inter causas officii,* albo

ábo przed Vrzędem Stárosty, ktoregokolwiek Grodu, *peremptorie Iudicio & Altori, per medium, di-videndá* karány być ma. á pozew ma być u Sukkollektorá położony, ktoryby *eo nomine* co od kogo wyciągnął. A ktoryby tefz Kupiec, ábo ktokolwiek, niesłusznie Exáktorá ábo Sukkollektorá prawem pociągał, takowalż winá przed tymże Sądem, *peremptorie* ná nim ma *extendi*.

Torowskyto iest z Vniwersalu Poborowego, Seymu pierwszego Anni 1629. excerptum.

Ten co Pobory oddawác będzie, ma dáć ábo posláć rekognicyá Poborcy, *cum specificatione*, iák wiele ktorego podatku, z rol y mąietności swoiey, oddať: y takowá rekognicyá ná spráwiedliwe oddanie czopowego poboru, przez Kárczmarzá, á ná łanowe przez się, ábo sługę swego, przy oddawaniu, przysięgá potwierdzić, *sub pœna 14. marc. in foro Castrensi repetenda: & nihilominus ad sol-vendum contributiones compelletur*. Takoweyże winie *succumbet*, w drugim przyległym Grodzie, Stárosta ábo Dzierżawcá, ktoryby z Dobr Krolewskich, tak Koronnych, iáko y W. X. Lit. tych podatkow nie oddať. A Stárosta káždy Sądowy powinien będzie exekucyá pilnie czynić, ná tych wšzytkich, *ex delatione* Poborce ábo Poborcow, *sub pœna centum marc.* o ktorá od kogofzokolwiek pozwány, *peremptorie respondebit*, y onę *non recedendo à Iudicio*, odłóży. A gdieby tefz sam Stárosta Sądowy nie wydať, ábo exekucyey do Niedziel 10. nie uczynił; wolno go Poborcy do inšzego bliźszego Grodu *pro exequutione* podać. *W Vniwersale poborowym. A. 1578. fol. 351. tit.* Wárunek wybierania Poborow.

Czopowe w Miáštách y Miaszeczkách, Krolewskich, Duchownych, y Swietckich, w Koronie, y W.X.Lit. od wšzelkich liquorow, tak Chrześciánie, iáko y Zydzi plácić powinni. *A. 1628. tit.* Czopowe Koronne, y W.X.Lit. Także y we Wšściach Krolewskich, y Duchownych. *w Vniwersalach poborowych.*

Czopowe.

Poborcá káždy, (*á w Vniwersale A. 1627. Administratorá tá powinność, nie Poborce*) po wzięciu Vniwersalu poborowego, powinien obiaćhác wšzytkie onego Woiewodztwá ábo Ziemie Miásta y Miasteczká, y tam z Rády mieyskiey, ábo poſpolitego człowieká, iednego obrać, ktory przezeń, y przez Rádę, ma być przysięgá obowiązány, że podatku tego czopowego pilnie y wiernie dogládać, y on wybierać będzie. Do ktorego z Rády Mieyskiey, ma być ieden przydan, áby tym więkſza wiárá byłá y pilność: z czego się Vrząd mieyski wymawiać nie ma. A pieniádze wybrane, co quártať, do Poborcy oddawác ma, z rejestrem káżdego wáru, y ſzynkowania doſtátecznie ſpifanym, od Burmiſtrzá y dwu Rádźiec podpifanym, y mieyská pieczęcią ſtwierdzonym. Tenże Poborcá, we Wšściach Krolewskich y Duchownych, ma poſtá-

nowić

nowić z Karczmarzem, za wiadomością famych PP. Stároftow, y Vrzednikow, iakoby ten prowent czopowego dochodził Skárbu spráwiedliwie. A gdzieby się pokazało, żeby kto w tym iákich fortelow, *in derogationem* Seymowey uchwale, używać chciał; takowy winą dwoiáką czternaftu grzywien karány być ma. O co *forum peremptorie* przed Stároftą, ábo gdzie zechce Poborcá. *in Vniuersalích poborowych.*

Po tym, włożono to, *in maioribus Civitatibus*, ná trzech *ex Magistratu* Ráycow; á po infzych Miáftách y Miasieczkách, ná Burmistrzá fámego ze dwiema Ráycami dobrze ośiádfemi, także y ná infze Vrzędy, gdzie są różne iurisdikcye. Ktorzy w Grodzie poblížszym przysięgły, że to Czopowe spráwiedliwie wybierali, one z regestrámi porządnie verifikowanemi do Poborców oddać máią, zá quitem autentycznym Poborców w Grodzie uczynionym, gdzie Grod iest, á gdzie nie mász, to w Xięgách mieyskich: które zásequently, przy liczbie Skárbowey ná Seymie, verifikowane być máią: á gdzieby *ex delatione cuiusvis, & ex sufficienti inquisitione* pokazało się, ná tych z Vrzędu mieyskiego, którzy wybierać czopowe będą, żeby to *in usus privatos converterent*; podpadać máią *sub penam peculatus in Officio Castrensi, sine appellatione*. A ktoby wybierania takiego czopowego bronił; káždy takowy, w Grodzie *sine appellatione*, tak iáko o nie wydanie poborow, *pena bannitionis subiacet*. A. 1628. tit. Czopowe Koronne, y W. X. Litew.

Declarantur superiora, iż Poborcowie powinni obiáchać, Miáftá y Miasieczká, po wyższim Vniwersalu, y tám *in maioribus Civitatibus*, z Rády Mieyskiej, ná trzech Ráycow, á w Miasieczkách ná Burmistrzá, ze dwiema Ráycami dobrze ośiádfemi, ábo tefz ná infze Vrzędy, gdzie są różne iurisdikcye, czopowego wybieranie włożyć: którzy máią być przysięgá obowiazáni, że podatku tego pilnie doglądać, y wiernie on wybierać, y w regestrá wpisować będą: z czego się Vrząd żaden wymawiać nie ma. A pieniądze wybrane, ná káždy quártal, Poborcy swému wydawać, z regestrem káżdego wáru y szynkowánia dostátecznie spisánym, pieczęcią mieyską zápieczętowaným, y przez Burmistrzá y dwu Rádziec podpisaným, *sub pena* dwóch set grzywien, *ad instantiam Instigatoris, ex delatione* Poborce, *in Officio Castrensi repetenda*. *in Vniuersale Poborowym pierwszego Seymu.* A. 1629.

Podwzłszono tefz winy ná dwieście grzywien, & *terminum peremptorium* náznaczono, tym którzyby *in derogationem* tey uchwały Seymowey, fortelow iákich używać chcieli. *Ibid.*

Constitutcyá A. 1628. o Czopowym uchwaloną, (którą wyżej miales) *in toto* reássumowano, *cum declaratione* o pieniążkách od gorzałki. (*quod vide infra.*) A. 1629. fol. 13. tit. Czopowe.

Czopo-

Czopownicy od Poborców w Miastach y Miałeczkach postánowieni, mają dawać rekognicyą Piwowarom, ábo Kárcznármom, co od ktorego wezmą. A ci którzy rekognicye biorą, ná każdy quártał, mają one ukazać przed Vrzędem mieyskim, przy Czopowniku: ktorému tenże Vrząd ma dáć swoię rekognicyą komputowania, iák wiele on quártał uczynił, pod pieczęcią mieyską. Co się ma rozumieć, o wszelákim czopowaniu. w *Vniwersale poborowym*, A. 1573. fol. 207. §. A dla więtszey ostrożności.

Poborcy śanowi, osobną, ná sprawiedliwe wybranie czopowego, przysięgą obowiązani być mają. A. 1628. tit. Czopowe Koronne, y W. X. Lit.

Cisz, co quártał, co iedno à *Magistratu* Miast y Miałeczek odbiorą czopowego, odsyłać do Skárbu powinni. O co *forum* Trybunał, *inter causas fisci*, ná *resistentes* ábo *negligentes*. *Ibid.*

O czopowe, Vrząd mieyski, zá instigacyą Poborców, powinien czynić nieodwłoczną sprawiedliwość, *sub pena centum marc.* O co *forum* przed Stárością *peremptoric.* w *Vniwersalach poborowych.*

Czopowe, nie od korcá, áni ćwiertnie, áni żadney miáry słodu, ále od beczki, wybieráne być ma, iákó beczká przedawana będzie, ták áby od káżdego groszá, iákó gdzie ustáwione ábo przedawáne będzie piwo, po pieniádu iednemu płacono. A iesliby tész tenże, co piwo wárzył, tosz piwo szynkował; z osobną od teyże káżdey beczki, względem szynku, od groszá po pieniádu płaćć będzie powinien. A iesliby tenże Piwowar komu inszemu piwo poprzedał ná wyszynk; ten co ie kupi do Miałeczek, do Wsi, od wzięcia onego ná szynk, po pieniádu od groszá płaćć będzie: á ten pieniádz u tego Piwowará, á nie u tego co bierze ná szynk, Poborcy ábo Exáktorowie repetowác będą. A Piwowárowie ci, którzy nárobiwszy słodow przed publikacyą Vniwersálu tego, po publikacycy dopiero piwá z nich robią, nie mogą się Czopowego uchronić; gdyż od beczki, iákó wyżey nápisano, á nie od słodow, płaćć będą. Słodownicy co słody robią, á piwá nie wárzą, od rzemieslá swego powinni dáć, do roku, po zł. 2. do Poborce. w *Vniwersale poborowym*. A. 1629. tit. Czopowe.

Od win tákże powinne być podatki płacone, tákim sposobem. Od káżdego putkufká winá, powinien Węgrzyn, dáć ná skłádzie, ten co ie do Korony przywiezie, zaráz gdy wino do piwnice spusći, po zł. 2. *sub amissione* winá & *pena centum marc. Polon.* Co Stárośtowie poblížszych skłádown *exequowác* powinni, zá delacyą Administratorá skłádown, *sub pena centum marc.* o ktorą *forum* lub ná Trybunale, *inter causas Fisci*, lub w ktorymkolwiek Grodzie. A ten co winá kupi ná przekup, ná zysk, ábo ná wyszynk,

támże ná skłádzie, po zł. 2. względem czopowego, dáć powinien. Od Win zaś, ktore morzem przychodzą, Fráncuskich, Włoskich, Hiszpáńskich, Piniofow, y innych, gdy ie do Miásta ábo Miasieczka przywiozą; od káżdey bárefy skłádnego, po gr. 24. z osobná czopowego tyle drugie. Od káżdey kuffy Málmázyey, Muszkátefy, Báfztárdy, Alákántu, Kánáru, Peterfimentu, Soku, po zł. 5. á drugie zł. 5. kto kupi ná szynk, ná Komorách záplácić ma. A od komági, ábo pipy, win pomienionych, skłádnego y czopowego, po zł. 8. Od káždego wiádrá winá Moráwskiego, y Ryńskiego, skłádnego po gr. 15. z osobná czopowego tylo drugie. Od wiádrá Endeburskiego, y Świętojurskiego, skłádnego po gr. 20. czopowego tylo drugie. Od káždego drelinku winá Gubińskiego, Krośińskiego, *et id genus*, skłádnego po gr. 24. á czopowego tylo drugie. Od bárefy winá Wołoskiego, skłádnego po gr. 16. tylo drugie czopowego. *Ibid.*

Od Piw zaś przewoźnych y Miodow, ták ma być plácono. Od káždego áchtelá Gdańskiego, Wrocławskiego, Swidnickiego, do Korony przywiezionego, do czwartego groszá, po gr. 15. á od fáfy, po gr. 35. Od káżdey beczki miodu nierozsyczonego przásnego, do czwartego groszá, po złotemu iednemu: á od borowki miodu, po gr. 15. Od beczki miodu rozsyczonego pitego, w ktoreyby trzy bárefy były, od káżdey po gr. 12. á od pułbeczki wedle proporcye báref. Od miodow stárych, sowito od beczki, po gr. 24. á od bárefy ábo pułbeczki, po gr. 12. Od troyniku, kiełtrzáńku, y málinniku, ták iáko od stárego miodu, do czwartego groszá, káždy plácić powinien. *Ibid.*

Od palenia gorzałki, banie, kotlá, w Miástách y Miasieczkách, káždy powinien plácić, po gr. 24. á ná Wsiách, po gr. 14. okromi Dworow Szlácheckich. A od szynku teyże gorzałki, w Miástách y Miasieczkách, od káżdey kwarty, po kwartniku. W W. X. Lit. zaś, (*á w Uniuersale 1607. tákże ná Wołyniu y Podlášu*) od szynkowánia gorzałki, po dwa pieniádze białe, od káżdey kwarty. Czemu y Arendarze gorzałki podlec wszédzie máią. A iesliby icy (*nimáš tego w drugich Uniuersalách*) ktory przeštał palić dla plácenia poboru; tedy cáły rok iusz icy palić nie może, chybáby chéiał spełná záplácić, pod sowitością plácey. *w Uniuersale poborowym. A. 1593. fol. 655. §.* Od palenia gorzałki.

Po tym postanowiono, áby od gorzałek ták w Koronie, iáko y w W. X. L. nie od bań, ále od groszá, po dwu pieniędzy, czopowe plácone bylo. *A. 1628. tit.* Czopowe Koronne, y W. X. Lit.

Declaratur: isz od groszá dwa pieniádze, rozumicią się te pieniáżki, co ich 18. w groszu. *A. 1629. fol. 13. tit.* Czopowe.

Po tym, W. X. Lit. wroćilo się do dawnego sposobu wybieránia

Czopowego od gorzałki, wedle Vniwersału *Anni 1626. quod patet* w Constitucyách poslednieyszych Seymow.

W Wilnie, Bractwa, od szynkowania miodow, płacić także czopowe mają, w *Vniwersale pobor. A. 1620. tit.* Czopowe W. X. L. *Tos y w innych Vniwersalach.*

Czopowe od win Węgierskich, ktore do W. X. Lit. przywożą, każdy, niż ie do piwnice złoży, płacić ma od pułkufka, po zł. 2. a od inszych win, od káždęy bárefy, poki także do piwnic spuszczone, y przez Sukkollektory rewidowane nie będą, po złotemu Polskiemu. *Ibid.*

Czopowe W. X. Lit. nowo pozwolone, ná potym przy łanowym wybierane być ma. *A. 1629. fol. 23. tit.* Czopowe w W. X. Lit. Czopowe miodowe, od groszá dwa pieniądze, rozumiejąc te pieniądze, co ich 18. w groszu, po wszytkiey Koronie wybierane być ma, przy czopowem piwnem y gorzałczanem. *A. 1629. na drugim Seymie. tit.* Czopowe Miodowe.

Czopowego gdyby kto nie oddał, podług prawá, *ex delatione Instigatoris, in Iudicio Tribunalitio, sub pena mille marc.* sprowadzić się ma. *A. 1632. fol. 6. tit.* O czopowym.

Czopowe w W. X. Lit. nie podług starych quitow *currere* powinno, lecz podług Vniwersalow Seymowych, a osobliwie *A. 1627. cum hac melioratione*, że od káždęgo groszá, za kwartę prostey gorzałki wziętego, po dwa pieniądze, a od kwarty przepalány, po pułgroszku Polskiemu, płacono być ma. *A. 1633. fol. 43. tit.* Czopowe w W. X. Lit.

Od tych piątek, ktore z groszow ná podatki publiczne wychodzą, czopowe brane być nie ma. *A. 1635. fol. 14. tit.* Czopowe Koronne.

Czopowe w W. X. Lit. *in duplo* wydawane być ma, *sub refusione damnorum, & solutione in duplo* zatrzymanego czopowego. O co *forum* pozwany Sąd Grodzki, ábo Trybunał główny, ábo Trybunał Skárbowy, *peremptorie.* *A. 1635. fol. 15. tit.* Czopowe W. X. Lit.

Támże *in posterum* czopowe, bez defalkat, ma być wnoszone do Skárbu. Spustoszoným iednąk przez powietrze, nieprzyaciela, lub iáką znaczną desolacyą, ma służyć defalkacya. *A. 1653. fol. 30. tit.* Czopowe W. X. Lit.

O tymże. *A. 1655. fol. 17. tit.* Czopowe W. X. Lit.

Czopowe Koronne, záfwsze do dispositocy Woiewodztw y Ziem Koron. należy. *A. 1658. fol. 11. tit.* Czopowe.

Kto czopowe zapłaci y skłádne, ná skłádzic; w Krákovie, y ná inszych mieyscach, drugi raz płacić nie powinien, gdy pokaże quit od Poborce skłádow. w *Vniwersale poborowym. A. 1626. §.* Także od Muszkátel.

Herburt.
fol. 114. t.
Agri, hort.
&c.

Czopowe wszelakie wszyscy iednako płacić mają, żadnemi nie zaślaniając się wolnościami. *w Uniuersałach poborowych.*

Browary Szlacheckie wolne od niego. *Ibid. Et Constit. A. 1613. f. 21* Iednak, tak Stan Szlachecki, iako y Starostowie, ktorzy w Miastach Krolewskich y Duchownych domy mają, y piwá w nich ná wyszynk warzą, płacić czopowe powinni. *w Uniuersałach poborowych.*

Szlachtá od czopowego win, y od poboru foli, śledzi, y innych rzeczy, gdy ná swoje potrzebę Szlachecką kupią, wolni być mają. Co Fáktor ábo Sługá ich liquidować *iuramento* powinien. *w Uniuersale poborowym. A. 1629. §. Od káżdey kufy máłmázyey.*

Wolni także być mają y od czopowego miodu, który sobie w domu szynkuia, y który ná szynk z swoich pásiek własnych dáia. *Ib. §. Od káżdey beczki miodu.*

Pogorzelncom w W. X. Lit. Libertácyá tak ma być rozumiana, iż gdy pogorzelnicy ná placu pogorzałym buduią się, ábo pobudowawizy się tam szynkuia, ma im służyć, ále nie w domách, ktore z náymu, ábo iákim sposobem trzymáia: gdyż libertácy nie osobom, ále nieyfcu należą, Toż się ma rozumieć y o tych, ktorzy kilká domow máiac, zá pogorzeniem iednego, ná drugie domy, libertácy zaciągáia. *A. 1647. fol. 42. tit. Czopowe, y nowe mytá W. X. Lit.*

Karczmá Witebska Mánfionarzow Kápituły Wileńskiey wolna od czopowego. *patet id w Constitucyách o czopowym W. X. Lit.* Z ktorych Miaszeczek Szlacheckich Woiewodztwá Plockiego, przed tym *currebat* czopowe, y teraz ma być oddawáne. o czym *Constit. A. 1628. quæ supra reassumitur. A. 1667. fol. 20. tit. Czopowe Woiewodztwa Plockiego.*

O szynkowaniu piw y gorzałek w Plocku, Płońsku. *uide tit. Miasto Plock.*

Iáko z dawná Czopowe Hálickie z Prásołką do dispositcy Ziemiánskiey należy, tak y teraz do tych prowentow Skarb Koronny mieścić się nie ma. *A. 1667. fol. 20.*

Exáktorowie nie powinni ná potym więcej wybierać, względem Furmánki, choćby naywięcey Poborow, ábo Podymnego uchwalono było, iedno raz od wozá iednego, po gr. 12. *sub pena 300. marc. ná Trybunale, inter causas fisci, repetenda. &c. A. 1635. fol. 32. tit. O Prásołce.*

Co służy Ziemi Hálickiey.

Pobor wo-
dny.

Szyprowie Kupieccy, Zydowscy, y inni zbożá y towáry spuszczáia, od wszelákich zboż y żywności, od káżdego łásztu Gdańskiey miary, po złotemu iednemu płacić powinni. Agdyby więcej łásztow oszacowali, Pisárze támczni, niż się ná szku-

cie Ku-

ćie Kupieckiey naydzie, według powieści iego; przyśięga to Kupiec, albo Fąktor iego, liquidować powinien. A Stan Szlachecki, od zboża urodzaju swego, także od towarów z lasów swoich własnych, gdy przyśięgę ukaże, *sub pena 500. marc.* na Exąktorze, *peremptorie*, na Trybunale którymkolwiek, *sub pena bannitionis repetenda*, wolny ma być od poboru płacenia, y do drugiey przyśięgi nie ma być wiedzion. Y Sternicy, y Flisowie Szlacheccy wolni. A ieśliby się to pokazało, żeby kto, pod prątextem Szlacheckich zboż y towarów, zmyśloną przyśięgę y listy pokazał, albo też kupiwszy zboża y towary Szlacheckie, one za listami Szlacheckimi, y przyśięgą sług ich, przeprowadzał; takowy każdy, winą 500. grzywien ma być karany, *in quo-via Iudicio & Officio Regni, ad instantiam Instigatoru & Thesauri*. Płacić także mają, od łasztu popiołu, po gr. 48. Od solney beczki potąszu, po gr. 24. a ieśli większa; tedy też więcej *proportionaliter* płacić powinni. Od łasztu smoły, po gr. 40. od łta klepek, po gr. 30. Od łta wączośu, po gr. 24. od łta balow, po gr. 40. a to wszystko, nie na kopy, ale na łta rachować się ma. Od kopy cębrowiny, po gr. 30. Od mąsztu kądżego, po gr. 36. Od kopy tarcie, po gr. 24. Od uxeftu octu, po zł. 2, y od innych towarów, które idą wodą. Wszakże gdy towary leśne w Dobrách Krolewskich, ku pożytkowi Skąrbowemu byłyby robione y spuszczone; od takowych towarów cło żadne nie ma być płacone. Szyprowie od kądzey własney szkuty, okrom Szlacheckich, które iedno náymuia z Frochtu, płacić mają na rok po zł. 6. Rotman wiślny od osoby swojej po złotemu iednemu. Od Dubaszá, po zł. 3. Od Lichtána, po zł. 2. Od kądzey beczki śledzi, grądowki, łtokwiszu, Przekupnie mają dawać, do czwartego groszá, po gr. 12. gdziekolwiek kupuia. Od beczki dorśzu, po gr. 10. Od beczki ryb Lwowskich, po gr. 30. Od beczki ryb Ruskich, Krolewieckich, po gr. 15. Od beczki ryb wozowych świeżych zámrożonych, *proportionaliter* ile beczek w woźie będzie, po gr. 15. Od beczki węgorzow, po gr. 30. Od mąsły wyżiny, po zł. 4. Od beczki ieśiotrowiny, po gr. 20. Od łta suchych ryb, po gr. 15. Od łosośia iednego, po gr. 2. Od wielkiego ieśiotrá, po gr. 5. Od troski iunow, po gr. 5. Od beczki łosośi, po gr. 24. Od beczki perek, fląder, śłodkow, po gr. 6. Od beczki iąbłek, po gr. 6. także y orzechow. Od beczki tranu, po gr. 15. Od łasy tranu, po gr. 30. Od łasy śliw, po gr. 24. Szlacheckie iednak ryby, tak słone. iako y suche, od tego poboru wolne byc mają, także y śledzie Szlacheckie, na własną potrzebę domową do żywności na szkucie prowadzone, albo wozami wiezione: iednak *secundum proportionem* kądżemu przepuszczone być mają. Od ołowu, miedzi, siarki, gleyty, które albo wiaśią przywożą z Krąkowá, albo ładem do Gdańská, albo za grąnicę

ce wywożą, względem czwartego grosza, poboru dawać powinni, od cętnaru ołowu (oproc Szlacheckiego, z gor ich własnych wyrobionego) po gr. 5. Od miedzi, *intra & extra Regnum*, po gr. 6. Od beczki siarki, po gr. 3. Od cętnarą stali, po gr. 12. Od cętnarą gleyty, po gr. 3. y od inszych towarów wszelakich, według Instruktarza celnego, ábo taxy, pobor czwartego grosza płacony być ma, który odprawiwszy raz, za pierwszym kwitem, wolność ma być wszędzie. Flisnicy, którzy na statkach płyną wisłą, oproc Szlacheckich, mają płać od siebie, po gr. 24. *W Uniwersale poborowym. A. 1629. pierwszego Seymu.*

V Brześcia Litewskiego nie ma żaden poboru wodnego płać tak od towarów, iako y od flisów, którzy z Wołyniá, ábo z inszych Państw Koronnych spuszczają, gdyż na wiśle pobor odprawiają. *W Uniwersalách poborowych.*

Stároştowie y Dzierżawcy Krolewsczyzn w W. X. Lit. z włoki po złotemu, przy poborách, miásto wybránców płaćili, dla tego, iż doskonálcy ordynácyey około nich nie było. *W Uniwersale poborowym. A. 1616. tit. O wybráncách W. X. Lit.*

Duchowieństwo W. X. Lit. religiey Kátolickiey, w wybieraniu y oddawaniu poboru fanowego, zachowane być ma. *w Uniwersalách poborowych.*

Poborcy ábo Sukkollektorowie, gdyby od poddanych ktorychkolwiek, mimo świadectwo Páńskie, Pobor niesłusznie bráli, którzy z własnymi użytkami, na targi y iármárki, do Miast y Miastecz przyeżdżają; *pæná duplici 14. marc.* mają być karáni *peremptorie*, na Trybunale. *A. 1607. fol. 879. w Uniwersale poborowym.* Ktoby z Kupcá, tak swego, iako y cudzoziemskiego, ktoregoszkolwiek narodu, cło niesłuszne, ábo towary w części, ábo we wszystkim, gwałtem wziął; ma być o to pozwan tam kędy siękolwiek ukrzywdzonemu będzie podobać, tak iako iest prawo *pro iniusta extorsione telonei* opisane. A tam *in primo termino, coram quocunq; Officio Capitaneali*, powinien będzie obwiniony stánać, y *pænam ratione teloneorum in Statuto descriptam* odłożyć, y cło wzięte wroćić, także y rzeczy gwałtem wzięte, *cum pæna ducen-tarum marc.* wroćić, *toties quoties citabitur*, a rzeczyby wziętych nie wroćił. *Anno 1589. fol. 521. tit.* Béspieczeństwo Kupieckich drog.

Podymne ábo porádlne, Krolom, *in recognitionem Domini*, pozwolone było od Rycerstwá, *patet in Constit. 1576. fol. 292. tit.* Podymne.

Stároştom ie między inszemi prowentami poráchowano, y quarta z tego idzie. *Ibid.*

Aby ie Stároştowie, według Przywileiu Krolá, wybieráli, postanowiono. *A. 1581. fol. 374. tit.* O wybieraniu Porádlnego.

Po tym,

Herbur.
fol. 489. l.
*Qui iniquè
telonium ex-
torserit.*

Herbur.
fol. 182. tit.
Fumalia.

Po tym, iusz nie *in recognitionem Domini*, ale nowym wynalaskiem, miasto podatku, *in rem publicam*, postanowiono ie, takim sposobem. W Miastach główniejszych, Mieszcianie od Kámiennic więkzych, od káżdey máia dawać, po zł. 3. od mniejszych, po zł. 2. a od domkow, ktore przy Mieście bywáia, po gr. 15. Ná przedmieściach od więkzych domow szynkowych, po zł. 2. a od domkow mniejszych, po gr. 15. Ná co dwu stárszych z Rady mieyskiej dobrze osiadłych, Vrzędy w káżdym Mieście deputować, *sub pena peculatus*, powinni: a ci dway deputowani, *sub eadem pena*, w Grodzie bliźszym, przysięgę uczynić, y zapisać się máia w Grodzie, że sprawiedliwy rozdział Kámiennic więkzych od mniejszych, y domow uczynili, y tak Kámiennice, iáko y domy policzyli: ktorego poráchowánia registr porządnie spisałszy, do Grodow *authentice* podádza. A potym Vrząd Grodzki, *sub pena mille marc. in instanti repetenda* (o co *forum* w bliźszym Grodzie będzie) ten registr przyiawszy, *sub nexu iumentis*, Kámiennice y domy obeysć, y áttestacyą sprawiedliwego poráchowánia dáć y zapisać powinien. W Miaszeczkách zaś mniejszych, od Kámiennic więkzych, y domow szynkowych, po zł. 2. a od mniejszych domkow, po gr. 15. ná co także dway Stársi y dobrze osiedli, przez Vrząd, *sub pena peculatus*, iáko wyžey ná to deputowani z tegosz Miasteczká, w Grodzie przysięgę także uczynić y zapisać máia, y registr do bliźszego Grodu oddać; a Dzierżawcá Miasteczká, ábo, iesli Duchowne y Szlacheckie, *Possessor*, a *in obligatorijs, haeres*, ábo *Possessor*, (czego mu *obligator* bronić nie ma) ma ábo sam, ábo kogo z ramięnia swego zesłać, ktoryby domy wszystkie policzył, y rozładek uczynił, iesli sprawiedliwie rozdział uczyniony; y áttestacyą sam *Possessor* dáć ma, *sub pena mille marc.* z káždery wsi, *toties quoties citatus fuerit*: o co *forum* w Grodzie bliźszym, *sine appellatione*, ktora áttestacya przy registrách áktykowána być ma. Z Miaszeczek zaś, ktorzy iáko chłopi *rustica opera* Pánom odpráwuią; także y z drugich Miaszeczek mniejszych, ktore żadnemi się kupiámi nie bawią, także y wsi wszystkich nowych osad, slobod, wol, tak w Koronie, iáko y w Siewierczyźnie, poddáni, od káždego domu, tak wielkiego, iáko y máłego, po puł złotego dawać máia. A poráchowánia domow áttestacyą, Dzierżawcá ábo dziedzic nápisawszy, *sub pena supra nominata*, do Grodu bliźszego ma podać: a Slugá, Woyt, ábo Włodarz, ktorego poszle, ma w Grodzie przysięg, iáko sprawiedliwie, według tey áttestacyey, poráchował.

Młyny, Pápiernie, Kuźnice, Huty, y infze wszystkie domy, w ktorych ludzie mięszkáia, do tychże podatkow, y ráchunkow należec, y po gr. 15. płácić máia. Szláchta ná kmiecych rolách budynki máia, ci co ná włokách siedza, po złotemu, a co ná puł włokách,

czkach, po gr. 15. á co ná mnieyszych, po gr. 10. od domu plácić powinni: y káždy Szláhcie, w poblížszym Grodzie stánać y zeznáć ma, z ktorey wsi, y od wielu domow dał: á Grod porządnie spisowác y zebrác powinien, áby káżdá wieś zupełnie y nierozdzielnie podatek, iáki z niey przychodzi, oddałá. Atteštacya y rejestrá od káżdego, Grody powinne dármo przyimowác, *sub pæna centum marc.* w bližszym Grodzie, *ad instantiam iniuriati, sine appellatione, in instanti reponenda.* A iesliby Poborcy quity zwláczác, y depáktowác ták Szláchtę, iáko y Vrzędy mieyskie, chcieli; *pænâ duplici 14. marc. coram Officio Castren. absq; appellatione, cum restitutione* tego, coby wzięli, karáni być máia: ktorey pæny *medietas Officio* należeć będzie, á druga *medietas* delátorowi. Poborcy przysięgę táká, iáka ná wybieranie Poborow opisána iest, uczynić máia. Od ktorych, Grod, *sub pæna supra nominatis, (ratione salarii* od fufcept y ekstráktow) nima nie brác. Proces o ten podatek, z temi, którzyby nie zápláćili, iáko o Pobory. *Salarium* Poborców, od złotego grosz, á swym kosztem powinni odwoz odpráwowác. *Divisio & distinctio* Miasł y Miasłeczek, ma się rozumieć, wedlug dawnych Státutow opisánia. Wárowáno, że to podymne nie ma być dáne tylko raz, y nie ma nic *in posterum* quitom dawnym, ták Podymnego, iáko y Lanowego derogowác, ktore ná potomne czasy w cále zostawác máia. A. 1629. fol. 4. tit. Podymne.

Poniewaz ten podatek nie ták iáko należało plácono; deklárowano, iż wolno káżdemu, *in decursu sex septimanarum*, po skonczeniu Seymu, popráwić się. A ktoby tego nie uczynił; Poborcy, którzy to podymne wybieráli, do máiętności, *sub pæna mille marc.* z iáchác máia, y weryfikowác wšytkie wsi, Miasłeczka, y osády, zá przysięgá Wátámánów, y átteštacyá Pánów ich, ábo Vrzędniów. A w ktorego máiętności pokaże się, że *malâ fide* z Rzeczâposp. szedł, y w tych szesćciu niedzielách nie popráwił się: *ad delationem* tegosz Poborcy, zá słuŝznemi dowodámi, *triplici pensione* podymnego do Skárbu, *& pænâ mille marc. cuius medietas fisco, altera verò Officio* y Poborcy *cedere* ma; *in Officio Castren. sine appellatione*, karány być ma. A iesliby ktory Poborcá inákŝe werifikácyę, ániżeli *in rei veritate* iest, podał; *salva inquisitio*, przez Vrzád Grodzki, *Possessori* zostáie. *Post quam expeditam, forum* w tymże Grodzie będzie, *absq; appellatione, & pænâ mille marc.* Tá iednak Constitucya *vim Lustrationis* sapere nie ma. A ktoby w tey funkcyey, Poborcy prapedycyá uczynił iáká; *sub pænas violatæ securitatis* iádacych ná Trybunał podpadác, y tákże *forum* nieć będzie. A. 1629. tit. O Podymnym przeszłymi.

Po tym, postanowiono Podymne, ále iusz *in duplo*. Ktorego ták

kisz iako y przeszłego sposob wybierania, y takasz exekucya. To przydano tu.

Ná rozsądku káždego Pána y Dzierżawce nia zostawać, aby bogátfzyni, *dućki proportionie*, więccy dawać náznaczałi. tak iednak, żeby od wszystkich domow, chałup, więkfszych y mnieyszych, oboygá podymnego złoty ieden, do Poborce oddawan był. Koza-cy rejestrowi Zaporowscy, w Woiewodztwie Kiiowskim mieřzká-iaćy od tego podatku wolni. Po wyszćiu czasu wybierania Po-dymnego, máia we wszystkich Grodach sądzone być Querele, y Roczki, *sub pena mille marc.* w Trybunałach *repetenda*, naydaley we dwie niedzieli, choćy też y *extra cadentiam ad hunc solum actum*. A isz w Woiewodztwach, Kiiowskim, Wołyn. Bracław, według prawá ich, y Státutu W. X. Lit. nie máia *facultatem* Grody *obtinendae & publicandae bannitionis*; tedy ieřliby-Exáktorowie y Poborcy, *cum Retentoribus, si-ve ex contro-versiis, si-ve in contumaciam lucrum* otrzymáli, *vigore Constit. Con-ventus praesentis*, odsyłać takowe sprawy máia, *pro obtinenda & publicanda bannitione*, ná Trybunał Rádowski. A ná tych Querelách y Roczkách, ktoreby *extra cadentiam* przypadály, ża-dne infze sprawy sądzone być nie máia, iedno wzwyż pomienio-ne. A gdyby gdzie Grod wákował; takowe sprawy *in vicinio-ri Capitaneatu* odprawować się máia. A. 1629. tit. Podymne no-we.

Według tey Constitucyey, y po tym, bywało Podymne postanowione. Podymne, ktore *in recognitionem Dominij* było, wiecznemi czá-sy, Obywátelom Koronnym odpuszczone. Ná Seymie *Electiois, In Pactis Con-ventis*. A. 1632. fol. 15. §. Podymne.

Podymnego podatek w W. X. Lit. *perpetua & irrevocabili lege* ábrogowano, y że więccy, choćy w naygwałtownieyszey potrze-bie Rzeczyposp. *currere, & in exemplum* (że bywał) *trahi* nie ma; Stany W. X. Lit. ássekurowano. A. 1673. fol. 1. tit. Pody-mne W. X. Lit.

Dla tego y ia sposób wybierania podymnego w W. X. Lit. *fusè opi-sany* opuszczam.

Reásumuiąc dawne Constitucye o skłádách w Miástách Koron-nych, (*vide infra tit. skłády*) postanowiono, aby żadnych towá-row z Korony Obywátele Koronni, *cuiuscunq. statús & conditio-nis*, bez płácenia cła nie przywoźili, ále ná Skłády Koronne, to-wáry zwoźili, sposobem w prawie opisanym: á ná te Skłády, Ku-pcy cudzoziemscy żeby po towáry przyeżdżáli, y one *extra Re-gnum* wywoźili, y swoje do Korony przywoźili, y bez żadnych przeszkod y hánowania wolno przedawali, á po tym *ab Evectis* z Korony ná pogrńniczu, mimo zwyczajne cło, y czwarty grosz, od stá złotych po zł. 4. płáćili. A ieřliby ktory Kupiec Koronny,

Exekta, y
Składow da-
wnych re-
stauracya.

towary iakiekolwiek chciał za grńnice wywozić; tedy mimo in-
 fze podatki, *respectu euektorum*, od takowych towarow, od stá zł.
 po zł. 2. dáć powinien. Ktory prowent *ab euektis*, Celnicy Ko-
 ronni przysięgli wybierać maia, nie deroguiac niwczym zwykłym
 cłem, y czwartemu groszowi. A Celnik Koronny ma z tego pro-
 wentu ráchunek czynić ná Seymie, przy ráchunkach Koronnych:
 tenże Celnik ma mieć *salarium* po pułgroszku od złotego. A ten
 prowent, w każdym Woiewodztwie, Celnicy Poborcom odda-
 wać maia, Poborcy zaś przy poborach do Skárbu. Regestrá tego
 cła wybierania, do Grodu Poborcy oddawać powinni. A gdzie-
 by *metas* w tym wybieraniu Celnicy *excederent*, tedy *ad instantiam*
cuiusvis, lubo w Vrzędzie Grodzkim, lubo w Trybunale *inter*
causas Officij, według dawnego práwá powinni się spráwić. Stan
 iednak Szláchecki, tej Constitucyey podlegać nie ma, w swych
 własných dochodach, okrom przekupnych. (o *bespieczeństwie*
Kupcow, *vide supra tit. Celnicy*) A. 1629. fol. 3. tit. *Euekta* y re-
 staurácia dawnych Skłádow.

Ktoryby Kupiec Komory miał; przez sługi Skárbowe y Stárosty
 pograniczne ma być zabieran: ktorých towarow *medietas* Skár-
 bowi, á druga *medietas* delatorowi należeć ma. A. 1629. ná dru-
 gim Seymie.

Nie tylko ná dawno náznáczonych pogrńicznych Komorách,
 ále tesz w Lublinie y we Lwowie, y inszych po Ruśi Miástách,
 przy iármárkách głównieyszych, Kupcy cudzoziemscy, ktorzy
 towary za grńnice wywozić będą chcieli, ná miejscu tym, z kto-
 rego z towárem wyieżdżać będą, ábo zaraz ten podatek *ab euektis*,
 według práwá plácić, ábo tamże porékę dawać będą, isz go ná po-
 grńicznych Komorách zápláca. *Ibid.*

Kupcy także Koronni, ktorzy za grńnice towar wywozić będą
 chcieli; ná Komorách z towárem opowiedać się, y według
 opowiedzenia ná Komorách pogranicznych, *ab euektis* plácić we-
 dług postanowienia powinni. *In contravenientes*, Stárostownie
pœnas exequowác będą. A. 1631. fol. 14. tit. *Euekta*.

Reásumowano Constitucyá *Anni 1629. de Euektis*. A. 1633. fol.
 43. tit. *Euekta*.

An Eio
euekty.

Ewektę, Kupcy *Indigenæ*, po złotemu, *Ad-venæ* po zł. 2. do da-
 wney táxy w Constitucyey 1629. żadnemi się libertacyámi nie
 fczycac, przez lat dwie plácić powinni. Także od zboż y towarow
 wodá idących, okrom cła zwyczajnego, y poboru u Fordaná, *in*
duplo ewektę plácić maia. *Pœna contra plebeium defraudantem,*
amissio mercium, & 500. marc. contra nobilem 500. marc. fisco &
delatori per medium di-videnda. Forum Trybunal, inter causas
officij. ad instantiam Instigatoris, ex delatione cuiusvis. A. 1634.
 fol. 13. tit. *Euekta*.

Ale tę aukcyą po tym ábrogowano, á tylko dawną ewektę, wedle Constit. 1629. wybierać pozwolono. *A. 1637. fol. 8. tit. O Składaym. winnym.*

Induktá postanowiona. Ktory podatek wszelácy Kupcy, *cuiuscunq; generis & conditionis*, tak cudzożiemcy, iáko y *indigenae*, tak Miast Krolewskich, iáko y *Privatorum*, Duchownych y Swieckich, z iákiemikolwiek towárami, do Państw tych, z kádkolwiek w ieżdzájący (*excepto* win Węgierskich y Endeburskich, od ktorých skłádne plácone być powinno) ná Komorách granicznych plácić powinni. *non obstantibus ullis libertationibus & privilegijs, sub confiscatione omnium mercium, ex delatione Thesauri Regni*, gdyby ktory *temerarie* Komory mináwšy uchodźić *cum inductis mercibus* chciał. *A. 1643. fol. 17. tit. Inducta.*

Inducta.

Dla spisánia Instruktarzá cłá tego, y postanowienia Komor &c. Commisarze náznáczeni. *Ibid. Plura* o tych podatkách. *cu. tit. Celnicy.*

Cło w W. X. L. *sub tit. Aukcyá Subsidiorum*, z spláwu nowego ná Kupce y Szláchtę, ná co Szláchtá dobrowolnie zezwolili, od zboż y towárow wszelákich, y od bydłá *omnis generis*, y od tego wszystkiego, co ná przeday do Miast zágranicznych wodą y lądem prowadzić będą, *non obstante, ullá cuiuscunq; statús & præeminentie libertate, sub plena confiscationis* tychże towárow ábo zboż, plácone być ma. *A. 1629. fol. 18. tit. Aukcyá Subsidiorum.*

Auctio Subsidiorum.

Declaratur, iż to cło, nie tylko ná *euvešta*, ále tész y ná *inducta* ściągáć się ma. *A. 1629. Ná drugim Seymie.*

Znowu *declaratur*, iż Szlácheckie zbożá z gumien ich własných, y korzenie, winá, sukna, sol, y inne potrzeby, ná obeszćie ich włásne, wolne być máią. Dla sporządzenia Instruktarzá cłá tego, Commisarze náznáczeni, ktory oni spisawšy, do druku, przy Constitucyách Seymowych, podać máią. *A. 1631. fol. 15. tit. Aukcyá Summy.*

Ná Komorách quity dostáteczne Stanowi Szlácheckiemu máią być dawáne, iáko wiele towárow mieć, y co od nich plácić będą. *A. 1633. fol. 43. tit. O cłách W. X. Lit.*

Libertácy pogorzelcom y żadne inne, temu cłu nie máią być ná przeszkodzie. *A. 1635. fol. 21. tit. O cłách W. X. Lit.*

Paragraphum w Vniwersale *Anni 1609. sub tit.* Cło nowe (*vide infra* o tym Cle.) *in toto* reássumowano, y potwierdzono, y do cłá tego áplikowano, to przydáiac, iż Sprawcy niytzni od kogokolwiek y w czymkolwiek obwinieni, także w przemytách celnych skárbowych, przed P. Podskárbiem W. X. Lit. tylko, á nie gdzie indziecy, *forum* mieć będą, *salvá appellatione* ná Trybunał, ábo w niesądzeniu pod ten czas onego, *post Curiam. Ibid.*

Po tym, rozsádek w krzywdách od sprawcow celnych, y w infzych

punktách, Cōstitucye o cle nowo podwyższonym reāssumowano, y one *in toto* āpprobowano. *A. 1650. fol. 26. tit. Auctio Subsidiorum.*

Reāssumowano tę Constitucyā, z tą melioracyā, āby Stan Szlāchecki, y poddāni ich w Miāstách y Miasieczkach Państw tych, bez plāceniā tego cłā, wolne śprzedanie rzeczy swoich nā tārgách mieli. *A. 1655. fol. 34. tit. Auctio Subsidiorum W. X. Lit.*

Paszporty z Kāncellāryey, nā uymę tego prowentu wydāne, *nullitatis* sā. *A. 1678. fol. 2. tit. Auctio Subsidiorum W. X. Lit.*

Instruktarz tego podatku *Anni 1655.* przy Constitucyách nā Seymiki relācyine, Skarb powinien rozesłāć. *Ibid.*

Do wybierānia cłā nowego Kupieckiego w W. X. Lit. żaden w Dobrách Krolewskich, y Duchownych, y Swieckich, Komor y Przykomorkow, gdzieby ich Skarb potrzebę być baczył, bronić nie ma. *w Uniuersale poborowym. A. 1609. fol. 925. tit. Cło nowe.*

Declaratur, iż Stan Szlāchecki od tego cłā wolen, którzy nie nā przeday, āle nā swoje własnā potrzebę kupowāć będą. *w Uniuersale poborowym. A. 1620. tit. Cło nowo podwyższone.*

Y potym wśedy to wārowano.

Żaden, *cuiuscunq; statūs & conditionis*, żadnemi się nie wymawiając wolnościāmi, *sub pena confiscationis* towārow, to cło plācić powinien. A w Miāstách Krolewskich, ktore *recipiunt* towāry do wagi, Pisārze mieyscy przysięgli, rejestrā porzādne wśzytkich towārow odważonych spisowāć, y kżdemu potrzebuiācemu, osobliwie Pisārzom celnym (ktorym y bycia przy wadze bronić nie māiā) wydawāć *extraktem sub pena 500. florenor.* powinni. O ktorā winę *farum post Curiam*, z Vrzędem tego Miāstā, ktoryby tēmu *non satisfaceret.* Kupcy Moskiewscy, którzy cłā nowo podwyższonego plācić nie zwykli, ināczey towārow swoich, pod strāceniem onych, z pieniēżać nie māiā, āszby wprzod iāko wiele, y komu przedāć māiā, przed Pisārzāmi Celnemi opowiedzieli. A tēn Kupiec co od nich towārow nābēdzie, tākze y zā zbyty towar do Moskwy, to cło plācić powinien bēdzie. *A. 1638. fol. 23. tit. Cło Kupieckie nowo podwyższone.*

Do wybierānia cłā tego, żaden w iākichkolwiek Dobrách, Komor, Przykomorkow, gdzieby Skarb potrzebę baczył; tākze strażey, w pogrānicznych Miāstách y Miasieczkach Państw tych, Pisārzom celnym mieć, nie ma bronić, owszem pomocy wśzelkicy, przeciwo swawolnym Kupcom, dodawāć będą. *A. 1643. fol. 14. tit. Cło nowe podwyższone.*

Kupcy gościńcow y drog zwyczajnych miiāć nie māiā do Moskwy, y z Moskwy nā Dorohobuż, y nā Smoleńsk ieżdżić powinni. A którzy nā iākiekolwiek tārgi y iārmārki do rożnych Miast y

Mia-

Cło nowo
podwyższone
W. X. Lit.

Miaścetek w Państwach tych tak ładem, iako y wodą, iada; z gospod swoich y mieysca, ruszyć się nie powinni, aż się okażą, y odpowiedzą towary swoje na Komorach y Przykomorkach Pisarzom celnym, y *ex nunc*, bez wszelkich rat, nie zaślaniając się żadnemi Przywilejami y listami Krolewskiem, to cło do Skarbu zapłać. Toż się ma rozumieć y o zwracających z towarami Kupcach: áżeby towarów nie składali, aż wprzód one okażą, y zaraz mytą zapłać. Cisz Kupcy, każdy z osobną, tak ładem, iako y wodą idący, sam na się z Komor ábo Przykomorkow, od Pisarzow quity brąć ma, nie pod imieniem iednego na kilku. *Ibid.*

W przemytach rożnych, między Kupcami, á Pisarzami Celnymi, tak tego prowentu publicznego, iako y Dobr Stołowi Krolewskiemu należących: tak tecz ktobykolwiek od sprawcow śmnych celnych, ábo ich Substitutow, sobie krzywdę iakąkolwiek w tych lećciach y na potym prætendował; rozsądek nie gdzie indziey, iedno przy P. Podskarbin W. X. Lit. *salvâ appellatione post Curiam Regis*, zostawać ma. W czym parágraph w Vniwersale A. 1609. *sub tit.* Cło nowe, y Constitucye późniejszy o cło nowo podwyższonym y spławie wodnym, *in toto, cum pœnis in delinquentes reassumuntur & confirmantur. Non obstante ullâ libertatione*, każdy *cuiuscunq; status & conditionis, sub pœna confiscationis* towarów, to cło płacić powinien. Wyjąwszy Stan Szlachecki, który od płacenia takowego mytą, od zboża urodzaiu swego własnego, z pol y ogrodow, (w *Constit. A. 1650. fol. 25. dołożono: nie od skupionych, ani zą czynsz od poddanych swoich wżetych*) także od towarów z lasow swoich własnych, od statkow y poddanych własnych, za iuramentem Fáktorow wolny być ma. A ieśliby się pokazało, żeby kto pod prætextem Szlacheckich zboż, y towarów, zmyśloną przysięgę y listy pokazał, ábo tecz kupiłszy zboża y towary Szlacheckie, one za listami Szlacheckiem, y przysięgą sług ich, przeprowadzał; takowy pœnom w Vniwersale A. 1629. (*iako miales wyżej o Poborze wodnym*) w tym punkcie opisanym, podlegać ma. Stárośtowic iednak od towarów leśnych, które w Dobrach Krolewskich, lubo ktorzy, za konsensami Krolewskiem, swym sumptem wyrabiają, y na pożytek swoy obracają, to myto z spławem wodnym, według Constitucyi y Vniwersalow dawniejszych, płacić powinni. O Kupcach Moskiewskich *declaratur*: aby Kupiec, co od nich nabędzie, także y za zbyty towar do Moskwy, podług Constitucyey A. 1638. płacił. Ktorych towarów w Instruktarzu nimász wyrażonych, od tych, poszácowawszy ie, od káždego złotego po groszu, Kupcy Pisarzom celnym płacić mają. Które punktá wzwyż opísane, na mytą stárą, iako na dobrą Stołowi Krolewskiemu należące, na terażniejszy, y przyszle látá, *in perpetuum*, służyć mają.

Ibid.

B b b b 3

W Stá-

Lex perpetua, na mytą stárą Stołowi Krolewskiemu należące.

W Stároftwách, Łoiowskim y Łubeckim, powinny być Przykormki, ná ktorych mytá ftáre, y cto nowe podwyższone ma być wybieráne, bez wszelákicy prapedycyey. *A. 1647. fol. 41. tit. Cto nowe podwyższone.*

Ná żadnych Komorách, od żadnych towárow, nie ma być quito-we wymagáne. *A. 1673. fol. 6. tit. Cto nowo podwyższone.*

De depaſſantibus ná Komorách, vide infra.

Approbantur omnia superiora o cle nowo podwyższonem W. X. Lit. w poſlednieyſzych Conſtitucyách.

Pifarze y Attendenći, ná wszelákich Komorách celnych, defálkát-y od żadnych towárow czynić nie máia, *ſub pœnis in Lege ſanci-tis. A. 1673. fol. 6. & A. 1676. fol. 7.*

Imò praſti-cata olim hac contri-butio. Vide Statut. Her-burt. fol. 15 & ſequ.

Subſidij charitativi generalis contributionis podatek, *aliàs* Pogło-wne generálne, iáko nie zwyczáyny, ná potym, względem Stanu Duchownego y Szláchecckiego, nie ma być pozwalány, choćby go kto proponował ná Seymie. Y więcey Inſtruktarzow podatku tego nie ma być drukowano, iedno tyle, ile ieſt Grodow w Wo-iewodztwách y Ziemiách; y po ſkończeniu tey exákcyey, elimi-nowáne być máia, *ſub pœnis contra negligentis Officiales ſancitis. A. 1662. fol. 19. tit. Affekurácia contribucyey.*

Ordinatio tegoſz Pogłownego: y *ordinationes* Clá generálnego ná wſytkie Stany w Koronie. Clá wodnego ná wypłácenie długi Kur-ſiſtorowi I. M. względem Elblága y Drábimá. Akcyzy; Szeleżne-go; Monopolij tabáki, y Pápiern; Clá nowego ſolnego, *latè patent in Conſtitutionibus.*

Cto nowe w Zupách Ruskich znięſiono, *ſub pœna 200. marc. &c. A. 1569. fol. 189. §. Myto w Zupách Ruskich.*

Pogłowne Żydowskie.

Żydzi wſzyſcy w Miáſtách, Miáſteczkách, y ná wſiách, Krolewſkich, Duchownych y Swietckich, względem Pogłowne-go, po złotemu iednemu od głowy płácić powinni. Liczeni być máia przez Poborcę, Vrząd Woiewodzy, y ftárſze Zydy, pod przyſięgá ná dzieſięćioro Boże przykazánie, iáko żadnego nie máia zátáić; wſzakże ma być wzglád ná ubogie y Pogorzelce. A ieſliby Żydowie fámie chcieli takowe pogłowne ſumma odku-pować: tedy zá quitáni P. Podſkárbiego, ná raty, ktore od nie-go będą náznáczone, máia záplácić. A gdy takowe pogłowne Zy-dzi oddádzą; iuſz od inſzych podatkow, iáko od ſzoſow z do-mow, rzemioſt, kupiey, hándlow, y od ſług, y koni ſwoich, tákże od poborow, y podatkow wſzelákich Powiáto-wych, máia być wolni. A gdzieby ſię Żydowie nie uięćili w takowym Pogłownym; wolno Skárbowi towáry ich, tákże oſo-by fámie zábieráć: *w Univerſale Poborowym. A. 1624. Toſz y w drugich. W dawnieyſzych iednak ordynácie nieco differunt.* Tátárowie wſzyſcy W. X. Lit. ktorzy furmáńſtwem y rzenie-slem

Pogłowne Tátárſkie.

słom się bawia, sami od siebie, y od żony, y od dzieci, po złotemu od osoby, do Poborcy dawać mają, excypuiąc Chorążych, Włanow, y tych Tatar, którzy służbę wojenną swym kosztem odprawia, y na osiadłościach mieszkaia. A Chorążowie, y Włanowie, przysięgę uczynić mają w Grodzie, na czas wybierania poborow nąznaczony, na to, że sprawiedliwie tych tylko, którzy służby wojenne służą, wymuiąc, a inszych wszystkich podlegaiących pod to pogłowne, nie ochraniia. A. 1658. fol. 57.

Similiter y w inszych Constitucyach o tym.

Podatki publikować powinien Stárosta ábo Vrzęd iego, *sub pœna centum marc. & aliis pœnis &c. w Uniwersalach Poborowych.*

Poborcy niewinnie na delatach podawać nie mają, *sub pœna dupli ci 14. marc, peremptorie* przed tymże Vrzędem, do ktorego nie-słusznie podał, *non obstante exceptione à foro, repetenda. w Uniwersale poborowym. A. 1578. fol. 352. §. A Poborcá.*

W W.X.Lit. *in pœnam evocationis* wpada Poborcá, gdy kogo mimo quit swoy, niesłusznie na delacie poda. A. 1655. fol. 4. tit.

Retentá W. X. Lit. O tymże znowu. A. 1662. fol. 4. tit. Sądy z Retentorámi.

Declaratur Wielkiemu Xięstwu Lit. isz gdzieby się delaty niesłuszne, mimo quity Poborców, ábo tecz *ignota* na delacie pokazały *nomina*; na każdym takim Poborcy, *pœna infamiae*, w Trybunale Skárbowym, ábo na Commisliách Skárbowych, *ex delatione iniuriatorum*, ábo Skárbu, *ad instantiam Instigatoru, extendi ma. A. 1677. fol. 5. tit. Reassumptio.*

Poborcy, wszystkie wsi y káreżmy rejestrować powinni, porządkiem wedle Párafiey, y z nich podatki wybierać, pod przysięgą y sumnieniem. *w Uniwersalach poborowych.*

Káżdą rzecz, iák wiele od kogo wezmą, osobno pisać mają: y quity, pod pieczęcią y podpisem swoim, káżdemu dawać, y na nich dzień, miesiąc, y rok pisać. *Ibid.*

Exákcyę swoje áktykować powinni w Grodzie bliższym, *sub pœnis, de retentis. Ibid.*

Znowu: isz Poborcy, rejestrá poborowe y retentá, z podpisem ręki swey, *per oblatam*, do Grodow tegosz Woiewodztwá y Ziemie, gdzie ktory jest Poborcá obrány, podawać powinni. A. 1654. fol. 4. tit. Sposób.

Znowu: isz powinien rejestrá tak *perceptorum*, iáko y *retentorum* podawać *ad Acta, sub pœna bannitionis, ad instantiam cuiusvis Incola, inter causas Officii*, na Trybunale, *repetenda. A. 1655. fol. 36. tit. O Poborcách.*

Declaratur: isz Poborcy ábo Exáktorowie wszyscy, rejestrá funkcyey swoiey, *intra decursum duarum Septimanarum*, od Seymi-kow relacyinych ráchuiąc, *ad Acta proprij Districtus*, zawsze po-dawać

dawać powinni. W których rejestrach powinna być *specificatio* sum, z káždych Dobr, co, kędy, y od kogo wzięli. A który Exáktor tego nie uczyni; ma być *ipso facto infamius*, y *locum standi* w Sądach, áni *vocem activam* ná Seymikách mieć nie może, poki áttestácyey *ex Actis* nie pokaże, że práwu temu dosyć uczynił. Z których rejestrow, do Grodow, ták podanych, y *authentice* przez Exáktory wyiętych y produkowanych, ma być ná Commisfiách y w Skárbie *liquidatio* y ráchunek. A. 1677. fol. 9. tit. O podawaniu rejestrow.

Y w quitách, co z których Dobr wezmą, specifikować máią. *Ibid.* W. X. Lit. dawne práwa y zwyczáie, w wybieraniu podatkow, reássumowano, y postanowiono, áby od tąd Poborcy, ták Duchowni, iáko y Swietcy, w rejestrach *perceptorum*, z iák wielu kto pláci dymow, *explicitè & seorsim* wyrażáli, y ták rejestrá te, iáko y *retentorum*, przy conclusiey Seymikow antecomitiálnych, z podpisámi rák Directorow, extráctem z Grodu wyiáwfszy, Posłom ná Seym wypráwionym, dla sluchánia liczby w Skárbie, oddáne być máią. A. 1673. fol. 4. tit. *Reassumptio*.

Reássumowano tę Constitucyá, dekláruiąc, isz Poborcy, nie tylko ná Seymikách antecomitiálnych, ále tefz y ná przyszłych relacyinych sprawowác się o podatki, *ab A. 1667.* będą powinni, pod winą tyfiácá kop, &c. A. 1677. fol. 5. tit. *Reassumptio*.

Poborcy W. X. Lit. káždy w swym Powiećie, po uczynieniu liczby w Skárbie, rejestrá poborowe, pod pieczęciá P. Podskárbiego, z podpisem ręki Pisárzá Skárbowego, ná pierwszych Rokách Grodzkich, do Xiąg Grodzkich podawác máią, pod winą dwóch set kop Litewskich. O co *forum* Trybunał, *ad instantiam cuiusvis Nobilis.* A. 1616. fol. 42. tit. O rejestrach poborowych.

Po tym: isz rejestrá swe y delaty, zaráz po expirowaniu terminu wybierania poboru, do Grodu oddác, *sub solutione* tyfiácá zł. Polskich, powinni. O co *forum* Grod, *ad instantiam cuiusvis.* Winy połowicá *fisco*, á druga połowicá *delatori cedere* ma. Táko weyże winie y Grod, w nieprzyięciu delaty, podledz ma. O co z Grodem *forum* Trybunał. A. 1629. tit. O Poborcách W. X. Lit.

Herburt.
fol. 114. t.
Agri, borti,
& scultetia
deserta.

Poborcy Koronni, przy wydawaniu podatkow publicznych, deserataty iurámentem liquidowane przyimowác máią. Ktore wzájemnie y Skarb, przy ráchunkách, przyimowác powinien. A. 1635. fol. 22. tit. O desertatách y ábiuratach.

Poborcy ná potym iusz nie w Querelách, lecz w Trybunale Rádomskim, ábo Koronnym, *cum impugnantibus execution. forum* mieć będą. A. 1655. fol. 36. tit. O Poborcách.

W W. X. Lit. niegodzi się nikomu z podatkow z Dzierzáwy swojej, Rzeczyposp. należących, wytráćć swoje pretenfie, iákie kto

nia u Rzeczyposp. *Lege perpetua* wárowano, *A. 1661. fol. 3. tit.* Trybunał Skarbowy W. X. Lit.

Támże Poborcy, aby *pro termino prefixo*, podatki wybráne do Skárbu wnosili, *sub pœna infamie* ná Trybunale *decernenda*, *pro perpetua lege*, postanowiono. *A. 1655. fol. 6. tit.* Retentá W. X. Lit.

A dla tym prędszey y pewnieyszey retent exsolucyey, z delatámi łwéni Pocorcy W. X. Lit. przy Dworzánách Skarbowych, *exequowác* powinni. *A. 1677. fol. 5. tit. Reassumptio.*

Poborcá żaden, *Laudis privati*, od zupełnego dosć uczynienia Woiewodztwu ábo Powiátowi wolen być nie może, &c. *A. 1643. fol. 12. tit.* Dochodzenie retent.

Poborcá płácić tego Skárbowi, ábo Woiewodztwu nie powinien, co mu z retentow *per iudicata decedet*, ále *in solutum* przyięto mu być ma. *A. 1658. fol. 3. tit.* Sády z Retentorámi.

Gdzieby P. Bog ktore Miásto morowém powietrzeni náwiedził; powinien Poborcá, ábo Sukkollektor, Vrzędownie limitácyá wybieránia poboru, ták czopowego, iáko y innych zápisác, y po uśmierzeniu powietrza, tyle czásu, iáko w powietrze nie wybierał, dobierác, ták żeby zupełny rok czopowe, y infze pobory roczne wybieráne były, á Skarb z tąd szkody nie odnosił. *w Uniuersale poborowym. A. 1603. fol. 822. §.* Tákże łanowe.

Zc Miásta, Miasteczká, y wsi, od podatkow Rzeczyposp. do lat 4. wolne być máią. *patet w Uniuersalách poborowych.*

Declaratur, isz tylko od Szosow, łanowego, czopowego, podwod, y od innych podatkow z osiádłosci mieyskiej, Miásta y Miasteczká wolne: á od towárow y hándlow, ták cło, iáko y Pobor wodny, y czwarty grosz płácić máią. *w Uniuersale poborowym. A. 1629. na drugim Seymie. tit.* O Donátywie.

Iednák liczbę domow pogorzátych, Miasteczká, w iurámentách liquidowác máią. W czym iesliby się *periurium* pokazało; *periuri*, *pœná triplicis pensionis* karáni będą. Tosz się ma rozumieć o podatkách Dzierżawcom należących, gdyby, *ad malè narrata*, tákowe libertácye uproszone były. *A. 1635. fol. 22.* Libertácye Miast. *O Libertácyey Pogorzalcow w W. X. Lit. iako sie ma rozumieć, miało supra.*

P. Podskárbi dáiąc quity Poborcom, ináczey ich dáwać nie ma, tylko záchowuiąc o desertatách y impedimentách wszelákich *cognitionem* ná Seym. *w Uniuersalách Poborowych.*

Kupcy W. X. Lit. iádác z towárami swemi do Polski, gdy zápláca Pobor w Litwie, y quity ná to pokażą, żadnych iuż ceł w Koronie płácić nie máią. *w Uniuersalách poborowych.*

Po tym postanowiono, isz Kupcy Litewscy z Brześcia do Korony idący, od wszelákich towárow, cía w Koronie płácić máią. Tosz

wzáiemnie Kupcy Koronni, *pro paritate iuris & iustitie*, w W. X. Lit. czynić powinni. *A. 1676. fol. 7. tit.* Cło nowo podwyższone.

Ktokolwiek z Woiewodztwa Brzeskiego, w Mielnickim Grodzie iurament wykonany, ná spuszczenie własnego zboża, autentyczny pokaże; iusz więcej do drugiego nie ma być pociągány. *Ibid. fol. 13. tit. Indemnitas.*

Pisarze ábo Czopownicy, w Miastách y Miasieczkách od Poborce postanowieni, nie máią być od nikogo przenagabywani. *w Uniwersalach poborowych.*

V Pisarzow Celných, y u Poborowych, gdzie oni Pobory wybieráią, żaden żołnierz, noclegow y pokármow odprawować nie ma, ani ich stácyámi ággráwować, pod winámi w prawie opisánemi, y surowością artykułow woyskowych. *A. 1659. fol. 15. tit.* Cło Koronne.

Poborcá *possessionatus & sufficiens*, w każdym Woiewodztwie ma być obierány. *A. 1620. fol. 14. tit.* Wárunek Poborow.

Poborcá żaden Posłem ná Seym obierány być nie może, poki dostátecznych quitow od Skárbu mieć nie będzie, *alias* obrány mieyscá między Posłámi mieć nie ma. Iákoż wzáiemnie y Poselsk do podatkow ná tym Seymie uchwalonych, ná którym był Posłem, Poborcá obierány być nie ma. *A. 1631. fol. 34. tit.* O Poborcách.

Reásumowano to práwo W. X. Lit. *A. 1661. fol. 13. tit.* O Poborcách W. X. Lit.

Poborcámi nigdy nie máią być obieráni w W. X. Lit. Vrzędnicy Grodzcy, ktorzy máią sádzić o delaty: Ani ieden Poborcá raz po raz: Ani w iednym, ani w drugim Woiewodztwie y Powiecie, gdzieby miał poslesie swoje: *sub nullitate functionis.* W lat iednak cztery może być obrány, *post plenariam satisfactionem* w Skárbie. *Ibid. fol. 3. tit.* Trybunał Skárbowy W. X. Lit.

Proventus wszelakie *retenti & currentes, nullis exceptis*, do P. Podskarbiego Korón. ábo Subdelegatow iego, zá obwieśczeniem iego, *sub Interregno*, powiane być oddawáne, *sub pœna duplicis pensionis fisco applicandæ.* O co *forum*, Sády Kápturowe ná Elekcyey, *peremptorie.* A Stárosta ma *exsequi*, do ktorego P. Podskarbi *contumacem* odesláć ma. *w Confederacyey general. W arsaw.* *A. 1587. fol. 412. §. Proventus.*

Przydano w Confederacyey *A. 1632.* że tak Obywátelom, gdy nie oddádzą do Poborcow, iáko y Poborcó, gdy nie oddádzą do Skárbu, *foru* w Sádach Kápturowych, *sũmario processu & c. §. Trzynasta.* W Confederacyách zaś *Annorum 1648. 1668. 1674.* to dołożono, iż te podatki, ktore sobie Woiewodztwa, Ziemie y Powiaty, *seorsim Laudis* uchwalify, ábo uchwalá, według ich postanowie-

nia wy-

nia wybierane być mają. O co *forum*, Sądy Kápturowe Ziemie y Powiatu onego, *processu fiscali*. Co się rozumieć ma y o Arendarzách Czopowego, w Koronie, y W. X. Lit.

Száfárzow náznaczano do Poborców. Których co zá powinność była; *patet w Vniwersalách Poborowych*.

Co zá *Salaria* Poborcom kiedy dawano; *patet Ibid.*

Prowentá z Dobr stołowych Krolewskich, *sub Interregno*, ná Krolewice Ich Mściow, ász do dnia Elekcycy. *vide tit.* Dobrá Oekonomiczne.

Podatki y hyberny záládád zá poddáných w Dobrách Krolewskich, do lat trzech, pozwolono Stároštom y Dzierzawcom, *cum asssecuratione*. *vide tit.* Dobrá Krolewskie.

Podatek w Wilnie z Domow szynkowych, *sub titulo* Kápsczyzná, ná Káplić S. Kázimierzá, postanowiono. *vide tit.* Miásto Wilno.

Poborcy y ich Sukkollektorowie przyśiáć powinni w Powieściech ná Querelách pierwszych, po przyniesieniu Vniwersalu, w tę rothę: *že sub fide & conscientia*, pilnie y spráwiedliwie, nikomu nie folgując, ten Pobor wybieráć, y w cále, nie sobie nie przywlásczájąc, oddawáć będą powinni, w *Vniwersale poborowym*. A. 1578. fol. 351. *tit.* Wárunek wybieránia poborow.

Po tym ináczey, iŝ ná Rokách Grodzkich bliźszych przyśiáć mają w tę rothę. *Ia N. przysięgam, iŝ wyżej opisanych podatkow w wybieraniu y wyciąganiu wierny bede, Natáśnieyssemu Pánu, Pánu Zygmuntowi Trzeciemu, z láski Bożej, Krolowi Polskiemu, Wielkiemu Xiáżęciu Litewskiemu, Ruskiemu &c. y Rzeczypospolitey: á chce y iestem powinien wśeláką pracą, stáraníem, szczerością y pilnością, podatki, według uchwał Lístow Vniwersalnych, ná Sejmie wálnym Wárszawskim blisko przešłym uchwalonych y postanowionych, wiernie wyciągáć y zbieráć, żadnemu człowiekowi iákiegokolwiek stanu, pšci, y powołánia, bądź dla miłóšci y przychylności, ábo nagrody, nie folgując. Naprzód z Dobr Krolewskich y Duchownych, po tym, z Dobr wśelákich Szlábceckich osób, bez przekázy wolności y swobod, iákąkolwiek władzą komuśkolwiek nádanych: tych którzyby záztrzymáli taki podatek, Stárošcie onego mieyscá deferuie. A wybrane pieniádze, nie obracájąc ich ná swoy wláśny pożytek, ani względem ušolgowánia, ani quitow mnieyszych dawánia, y upominkow nie biorąc, do rúk tych wiernie y zupełnie oddám, iako iest wyżej postanowiono: tak mi niech P. Bog pomoże, y Swieta Ewángelia, w Vniwersale poborowym. A. 1591. fol. 630.*

Po tym w tę rothę. *Iŝ w wybieraniu wyżej opisanych podatkow, wierny bede Krolowi I. M. y Rzeczyposp. á chce y iestem powinien, wśelákim stáraníem, szczerością y pilnością, podatki według Vni-*

Herburá.
fol. 122. in
exigendo tri-
luto á singu-
lis capitibus

wersału Seymu blisko przeszłego wiernie wyciągać, y zbierać, niko-
go nie ochylać, ani na przyjaźń y nagrody patrzeć; y żadnego po-
datku nie utać, ale fideliter z rejestruie, y pieniądze wybrane z re-
gestry do Skarbu oddam, na czas naznaczony, zupełnie, nie nie zą-
trzymywając, ani pieniędzmi pożytku sobie przywodząc. Tak mi
P. Boże pomoż. w Vniwersale poborowym. A. 1613. tit. Czas
oddawania Poborow.

Po tym przydano do rothy immediate opisanej, te słowa: o de-
fektach pilnie inquirzycy czynić bede. y te: ani niemi bandlując.
w Vniwersale poborowym. A. 1629. tit. Czas oddawania Pobo-
row Koronnych.

Poborców, nie ma Skarb słuchać rachunkow, aż pierwey każdy u-
każe autentyczny iurament, gdzie go czynił. w Vniwersale po-
borowym. A. 1628. §. A ci Poborcy.

Poborcą w W. X. Lit. żadnym sposobem nie powinien umykać przy-
sięgi, ale onę zaraz po obraniu na Seymiku wykonać. A. 1629. tit.
o Poborach W. X. Lit.

Poborców *depañtantes, inter causas fisci* pozywać pozwolono, Ani.
1659. fol. 6. tit. *Approbatio Laudorum*.

P. Podskárbi w W. X. Lit. bez wszelkiey dilacyey sądzić ich ma.
A. 1670. fol. 47. tit. Cło nowo podwyższone.

Poborow, ani Cel żadnych, tak w Polsce, iako y w Litwie, iako y
we wszystkich Ziemiach do Korony należących, nie ma Krol stá-
nowić, bez Seymu wálnego: ani *monopolia* rzeczy tych, które z
Państw pomienionych pochodzą, dopuszczać ma. A. 1576. fol. 256.
§. Osobliwie to wárujemy. O tymże. *Ibid.* fol. 276. §. Oso-
bliwie to wárujemy.

Pozwolony był Pobor, na Seymikach Powiatowych, bez Seymu, za
Vniwersalami Krolewskimi, a to za przypádnieniem nagłych po-
trzeb na Rzeczposp. Wárowano, iednak że to nie ma iść *in seque-
lam*. A. 1577. fol. 315. §. W dziecznie y wiernie nam mił.

Podatki na Kupce Miast W. X. Lit. bez Seymu, nie mają być nigdy
stánowione. A. 1578. fol. 347. §. A iść się teraz.

Na podatki żadnych Vniwersałow *ex Senatús Consulto* nie godzi
się wydawać, ani pieniędzy z podatkow Rzeczyposp. extraordy-
narynych, *ultra mentem* Seymowey uchwały. v. tit. Senator.

Pobory, bez Seymowey uchwały, *in privatos usus*, nie mają być o-
racane. A. 1616. fol. 15. tit. *Approbacya száfunku*.

^b*Cum cadē cautela*, Poborców y Száfárow. Woiewodztwa Kráko-
wskiego, z Poborów quitowano. *Ibid.* fol. 29. tit. *Deklaracya quitu*.

Poborowych reszt nie ma nikt upraszać u Krola; *sub pena Infamiae*,
ktora *ex nunc decernitur*, a *publicatio* oney ma być na przyszłym
Seymie. A. 1620. fol. 14. tit. Wárunek Poborow.

O tymże. A. 1626. fol. 4. §. Do ktorego Sądu.

Podatki Rzeczyposp. Stan Duchowny, y Szlachecki, z Dobrym iemyskiemu prawu podległych, które trzymają, płacić powinni do Poborców. *vide tit. Miasta.*

Podatki, ludzie w puszczach, Łomżyńskiej, y Ostrołęckiej, mieszkający, rola, lub rzemiosłem się bawiący, z nowych y starych osad, do Poborców Ziemi swoich, od tąd płacić y oddawać powinni. *A. 1677. fol. 31. tit. O Podatkach.*

Poborcy, o pobory z Cerkiew religiej Grackiej, nie mają być turbowani. *v. tit. Gracka religia.*

W Uniwersałach, o podatkach, żadne *appendices* nie mają być pisane. *v. tit. Appendices.*

Poborcowie, Starostom deferować Retentorów powinni: a Starostowie, wedle Statutu, przeciwko onym, żadney *appellacye* mieysca nie dając, postąpić mają. *A. 1564. fol. 45. tit. Niewydanie poborów.* To jest, *sub pena centum marc. exekucyą* czynić z Retentorów mają, a który jest Starostą główny, *sub privatione officij. w Uniwersałach poborowych.*

Herburt.
fol. 123. &
124.

Retentorów *peremptorie* pozwać ma Instigator Koron, na Trybunał Piotrkowski, *ad bannendum & privandum bonis*, którzy są *possessio* nati: a którzy *possessio* nie mają; *ad decernendam penam capitis: sine omnibus dilationibus & exceptionibus.* których dekretów, *exekucyą* Starostowie, *in spatio quatuor septimanarum, tam in personis iure victorum, quam in bonis*, uczynić powinni, *sub refusione duplicis pensionis, ex delatione Officialium Thesauri Regni, ad instantiam Instigatoris, coram Iudicio Tribunalis, tam Petricovien. quam Lublinen. irremissibiliter succumbenda.* *A. 1611. fol. 5. tit. Sposob dochodzenia Retent.*

Inaczej, Poborcą takich, na Querele, y Roczki, (które na ten czas, *extra cadentiam*, na wydzwignienie podatku podymnego nowego, po Woiewodztwach, postanowiono było) *ad bannendum* pozwać ma. Na którym terminie, wszelaki podatek Rzeczyposp. *cum pena duplici 14. marc. per medium Poborcy, & Officio dividenda, sub pena bannitionis, in instanti, sine quibusvis dilationibus & earum prosecutionibus*, zapłacić każdy ma. A ktoby nie zapłacił, ale banniować się dopuścił; Poborcą wszystkie bannicye wyiać, y bannity na delacie Starości, albo Vrzedowi iego, z podpisem ręki swojej, zaraz po tych Querelach nayıpierwszych do Xiąg podać y aktykować ma. Którą delatę, Vrząd, od Poborce przyiać, y *intra decursum sex septimanarum, si ve per pignorationem*, według dawnego prawa, *in retentis minutioribus, si ve per apprehensionem bonorum, si ve etiam in personis bannitorum*, *exekucyą* uczynić, y pieniądze do rąk Poborce oddać powinien, *sub pena 500. marc. & triplicis pensionis, in Iudicio Tribunalis Regni si ve Petricovien. si ve Lublinen. ex speciali registro, ex instantia*

Instigatoris Regni, inter causas fisci, repetenda. z Poborcami zaś, którzyby do Skárbu, ábo tam gdzie Rzeczposp. ukaże, podatkow uchwalonych nie wydali, takowy proces ma być. Ná Trybunale Rádómskim od tąd, wszyscy takowi stáwić się powinni, y tam *in instanti* uisćić się Rzeczposp. A któryby Poborcá nie uczynił satisfákcyey, y bänniować się dał; takowemu żadna sublewácyá y gleyt nie máią być dáne, ani do zniesienia takowey bännicyey y processu, tak ná Trybunaty Koronne, iáko y ná Seym pozywać nie będzie mógł; gdyż takowy Dekret, bądź *in contumaciam*, bądź *ex controversia* otrzymaný, tylko *sola satisfactiōe, pro re principali, & pennis adiudicatis*, zá quitem Skárbowym, á potym *relaxatione, & restitutione*, z Kancellaryey Koronney wziętá, zniesiony byc może. A gdzieby Poborcá który, w takowey bännicyey nie poczuwáiąc się, upornie trwał; P. Podskárbi Koronny, takowy Dekret, przez Pisarzá swego Skárbowego, záraz Stároście, ábo Vrzędowi *proprii Districtus* iego odesłać, y exekucyey z bännitá, *per officiosam requisitionem*, upomnicć się ma. Ktorá takowá bännicyá, Stárosta káždy, ábo Vrząd iego przyjąwszy, záraz *in instanti*, z Pisarzem Skárbowem *bona banniti apprehendere*, y Pisarzowi Skárbowemu oddać, y samego bännitá, *si ipse copia haberi poterit*, imáć powinien będzie. Co Stárostownie uczynić winni, *sub pœna mille marcarum, & solutionis de suo*, ná Trybunale bądź Piotrkowskim, bądź Lubelskim, *repetenda*. A iesliby małżonká, bännicyey tey exekucyey spráwá swojá broniá, á tá spráwá dobrze przed tym zápisaná iey ná dobrách własnych bännitá, nie zá pieniądze poborowe kupionych służyłá: tedy Skarb *summam reformationis tantum, absq; contradote* oddać, á Dobrá *in possessionem suam apprehendere* ma. Stárostownie téż *in facienda executione*, iesliby był *bannitus rebellis*, Státutu dawnego záżywać máią. A iesliby Poborcá oddał ná delacię kogo Vrzędowi Grodzkiemu, co by iusz miał od niego quit, á Vrząd Grodzki uczyniłby exekucyá; tedy nie Stárosta, ále Poborcá o to odpowiadáć powinien. A. 1629. tit. Proces o nie wydanie podatkow Rzeczposp. Reásumowano tę Constitucyá, deklaruiąc, że Stárostownie ábo Vrzędy ich, *post arvisationem & requisitionem sui*, od Skárbu Koronnego, y po podaniu, *per oblatam*, do Xiąg Grodu swiego, bännicyey Poborce ábo Exáktorá, powinni *intra decursum duarum septimanarum, sive per apprehensionē, in possessionem thesauri, bonorum*, ábo ná osobách Poborcow, y innych Exáktorow Bännitow, exekucyá czynić, osoby w więzieniu zátrzymáć, á dobrá *per executionem apprehensa*, Skárbowi oddać: w których Dozorcy Skárbowi, spokojnie, y *secure, sine ulla præpeditiōe*, záchowáni być máią, *sub pœna de securitate Iudiciorum sancitū*. A. 1632. fol. 5. tit. Deklarácyá czynienia exekucyey z Bännitow, o zátrzymánię Podatkow Rzeczposp.

Znowu Constitucyą A. 1629. y inne wszystkie o Retentorach *cuiuscunq. status & conditionis*, zatrzymanych Rzeczypośp. podatkow, *in toto reasumuiac*, tego dołożono, iż *Possessores Bonorum Regalium*, w płaceniu poborow, według deklaracyi Uniwersalu *Anni eiusdem* 1629. sprawić się mają, y Retentor każdy poboru, albo innego iakiegokolwiek Rzeczypośp. podatku, *triplici pensione* karany być ma, *ex instantia* Poborcy na Querelach, które *extra cadentiam quavis, ad causas fisci iudicandas, etiam* y pod Seym, *Officia Castrensis* sądzić powinny będą. A Stárośtowie sądowi, po otrzymanych przez Poborcę *condemnatach*, y oddaniu delat do rąk ich, naydaley *in spatio sex hebdomadarum*, przez się, albo swoich Subdelegatow, ze wszystkich Retentorow, podług procesu w pomienionej Constitucyey opisanego, nieodwloczną exekucyą, *sub pena mille marcarum, & solutione de suo, in Iudicio Tribunalitio, inter causas fisci, repetenda* czynić mają. Których exekucyi takowych, Retentorowie, żadnemi prawami y relacyami *ad cassandum*, ani oprawami małżonek swoich, bronić nie będą mogli: a ieżeliby który stanu Szlacheckiego Retentor, takowey exekucyey bronił, albo uczynioną irritował; *ipso facto, penam infamiae, plebeia* zaś *persona penam peculatus* popadać ma: *pro qua eadem pena publicanda, forum* w Grodzie *coram Officio Castrensi, sine quavis appellatione*. a z takowym każdym, według tey Constitucyey 1629. Stárosta albo Vrząd jego postąpić sobie ma. O co do Sądu żadnego nie może być pociągany, *sub pena duorum milium marc. inter causas fisci, peremptorie repetenda*. Takowaz exekucya w Dobrach Krolewskich y Oekonomicznych, y w Miastach czyniona być ma. Y Retentorowie iakichkolwiek uchwalonych *per Lauda approbata* w Woiewodztwach y Ziemiach podatkow, takieyż exekucyey podlegać mają. A. 1654. fol. 4. tit. Sposob.

W. Xięstwu Litew. zaś reasumowano Constitucyą *Anni* 1613. o Sposobie wyciągania retent. *Ibid. vide apud me infra tit.* Trybunały Skarbowe.

Retenta Woiewodztwa Podolskiego wszystkie dawne odłożono, *non obstante Decreto Commissionis Camenecen.* A. 1667. fol. 5. tit. Obiásnienie retent.

Po Szwedzkiey wojnie, gdy wiele Woiewodztw spustoszonych, y Miast, y wsi poznoszonych było od nieprzyjaciół; postanowiono, aby Sąd Deputacki (ktory na ten czas na Seymikach relacyinych po Woiewodztwach obrany być powinien był, *intuitu retentorum*) inwestigował przyczyny, dla iakiey, przed przysciem nieprzyjaciela, wydane nie były podatki? y gdzie tego potrzebą, aby Burmistrzom Miast z dwiema Ráycaniami, y Faktoraniami wsi, *iuramento comprobare* nakazał, iako tych podatkow, przed

przed przysięceni nieprzyjaćielskim, nie wybrali, & *in usum alium* nie obrocili. Ktory to Sąd Deputacki, Burmistrzom z Rąycami, y Possessorom wsi, gdzie tego potrzebę obaczy, pozwolić ma także przysięgi: iako więcey fanow, ábo włok osiadłych, zagrodników, ábo chółupników, ábo Podymia, także w Miastach, rzemieślników, y domow osiadłych, nád te, od ktorých płaca, nie mają: á takowych podatkov więcey nie wybrali. Szoltyś także, Woytom, y Wybráncom, iako przez spuśtoszenie rol swoich nie ścia, przysięgá iść ma. Ktore *abiurata* Sąd on porachować, y ná Seym *Coæquationis* odesłać powinien, &c. A. 1658. fol. 3. tit. Sady z Retentoránii.

Okrom tych wyżej opisanych sposobow dochodzenia zadržymáných podatkov, y ktore w *Unwersalách* pokorawych są, y okrom Trybunalow skárbowych, y okrom tych sposobow, ktore *per approbata Lauda Woiewodztw* y *Ziem* pozwolone są: znaydują sie ieszcze in *Constitutionibus*, postanowione pro illis *tęporikim* sposoby. to jest: A. 1635. fol. 16. tit. Sposob wyciągania retent, z podatkov przeszłych w W. X. L. Item. A. 1646. fol. 10. tit. Oddanie retent z niektórych Woiewodztw. Item A. 1650. fol. 16. tit. O retentách podymnego W. X. L. Item A. 1655. fol. 15. tit. Ráchunek. & fol. 6. tit. *Retenta* W. X. Lit. & fol. 11. in *approbatione Laudorum* W. X. Lit. Item A. 1658. fol. 3. tit. Sady z Retentoráni Woiewodztw y *Zieni* Koronnych, y W. X. Lit. Item A. 1662. fol. 4. tit. Sady z Retentoráni Woiewodztw y Powiatow W. X. Lit. &c. Item *specialiter* w *Ziem* Czerskiej postanowione Sady z Retentoráni. A. 1659. fol. 32. tit. *Executio*.

Vwolnienie od retent Szláchty W. X. Lit. w więzieniu u nieprzyjaćielá bęących. A. 1635. fol. 32.

O podatkách Rzeczyposp. w ktore wchodzi Stárołstwo Dráhimskie, deklarowano, iż z áwśze *deces* z *táriffy*, *ratione* tego Stárołtwá, potrácony być ma, w Skárbie, Woiewodztwu Poznáńskiemu. A. 1673. fol. 18. tit. *Declarátia*.

Ráchunki *Ziemie Łonizyńskiey*, áby się w teyże *Ziem* odpráwiły, pozwolono. A. 1652. fol. 9.

Nie doszły dla powietrza: znowu ie náznáczono. A. 1653. fol. 27.

Poborcy W. X. Lit. od Dekretow y pán, ktore ná nich ná *Commissiey* Mínskiey, in *Anno* 1651. stánęły, uwolnieni. *Ibid*.

Także Poborcy *Woiewodziwá Mścisławskiego*. A. 1673. fol. 9. tit. Vwolnienie.

Poborcy *Ziemie Bielskiey*, ktorzy się wáżyli, nád zwyczaj więkfsze brác quitowe, powinni to *ad publicum ærarium* teyże *Ziemie* wniesć, *sub pæna de retentoribus pecunie publicæ sancitu*, in *Tribunali*, *inter causas fisci repetendus*, &c. A. 1653. fol. 24. tit. *Ap-prbácy* *Actorum*.

Poborcy Woiewodztwa Krákovskiego, Vr. Páwłowi Witkowskie-
mu przysięga comprobować kazano, ná rokách bliskich Krákov.
že *eodem valore* wybrał pieniądze, iáko ie do Skárbu, y zá ássy-
gnacyámi oddał. *Post quod præstitum iuramentum, ab omnibus*
Decretis &c. super eo obtentia wolnym zostánie. *Ibid. fol. 21. tit.*
Iurament:

Xięstwom Oświęcimskiemu y Zatorskiemu, Seymik w Proszewi-
cách *extraordinarie* złożono, ná nápowienie sposobu wydania
podatkow ná terázniejszy Seymie vchwalonych. Bo Posła ich,
dla rozerwánia Seymiku ich przed Seymowego, ná Seymie nie
było &c. *A. 1667. fol. 23. tit. Seymik.*

Tęsz Xięstwá, tárifę *abiuratorum anni 1661.* weryfikować máią,
ná przyszley Commissey. *A. 1677. fol. 16. tit. Assekuracya.*

Tęsz, Summę złot: 16 tysięcy sobie winną, która im *in anno 1667.*
z pierwszych podatkow potrącona być miała; z drugiey raty
trzediego Pogłównego potrąciłá sobie &c. *Ibid.*

Ziemiá Chełmska *inherendo Constitutioni 1654.* Summę 12. tysięcy,
y kilká set zł. Polskich sobie należącą, z podatkow poborowych
anni 1670. wytrąciłá sobie: co *pro rato* przyjęto. *Ibid. fol. 19. tit.*
Deklaracya Summy.

Poborcom ráchowác się z podatkow kazano &c. *A. 1653. fol. 21.*
& 22. quod late vide.

Condemnaty o Retentá zniesione. *An. 1661. fol. 13. tit. Approbá-*
cya Laudorum.

Od Retentow wšzytkich, Dobrá Choroscza y Iátwiská wwolnio
no. *Ibidem fol. 14. tit. Vwolnienie od długow.*

Summę 22910. zł, z podatkow z Oekonomiey Kobryńskiey przez
I. M. P. Adámá Kiśielá, Woiewodę Bráclaw. wybraná, z máię-
tności Koron. iego (ponieważ w W. X. Lit. nie ma osiadłości)
windykować Instygatorowi W. X. Lit. kazano ná Seymie ordy-
narynym, *ad citatus Successoribus* onego, *præuiá inquisitione*, ie-
żeli przy Oekonomiey, ábo przy successorach iego, tén dług zo-
stáie. *A. 1662. fol. 11. tit. Retentá.*

Od retent pewne Powiáty W. X. Lit. wwolniono. *vide Ibid.*

Super exigenda retenta, exekucyá Woyskową zniesiono. *vide tit.*
Exekucye.

O coæquacyách w podatkách Koronnych, *vide Constit A. 1635. f. 13.*
1638. fol. 26. 1642. fol. 1. 1643. fol. 5. 1649. fol. 20. 1652. fol. 2. 1653.
fol. 6. O Litewskich, 1635. fol. 4: 1649. fol. 36. 1654. fol. 31. O In-
flántszych, 1635. fol. 5.

Woiewodztwo Krákovskie wárowáło sobie, isz podatkow nowych,
ná obronę domowá prywatná vchwalác nie będzie. *vide t. Lauda.*
Co zá Salaria Poborcom náznáczano kiedy? vide w Vniwersalách
Poborowych, y w Constitucyách przy podatkách.

Podatek, *ferendo opem* Krolowi I. M. Angielskiemu! *in calamitate* iego, postanowiono ná Kupcow wszystkich narodu Angielskiego, y Szkockiego w Koronie, y w W. X. Lit. po zł. 10. od stá zł. z substancyey ich, przez kázdego z nich, *sub iuramento*, liquidowáney &c. *quod late vide A. 1650. fol. 7. tit. Subsidium.*

Poborcy W. X. Lit. od Dekretow Commissárskich vwolnieni, ktorzy Skárbowi *in toto satisfecerunt*, y quity przed Seymem terázniejszy otrzymáli. *Ibidem fol. 21. tit. Vwolnienie.*

Controwersja, o aukcyá poborow Ziemie Drohickiey, względem 200. zł. przy kázdey Sympli poborow, do przyszłego Seymu odłożono, y exekucyá z Poborcami, *ratione* tey aukcyey, suspendowáno. *A. 1654. fol. 16. tit. Auctia.*

Znowu iá odłożono. *A. 1655. fol. 31. tit. Prætenſie.*

Znowu *A. 1659. fol. 13. tit. Coæquatio.*

Znowu *A. 1661. fol. 13. tit. Reassumptio.*

Znowu *A. 1667. fol. 68. tit. Coæquatio.*

Tandem postanowiono, áby z przyszłych Rzeczypoſp: podatkow potrácono to było. *A. 1670. fol. 56. tit. Deklaracye.*

Poborcom Woiewodztwá Sandomirskiego, y Sukkollektoró, y Czopownikom, ták dawnieyszym, iáko y terázniejszy, y ktorzy Bereſteckie podatki wybieráli ráchowác ſię przed Deputatami, z Seyniku támeicznego, náznaczonemi kazano &c. *A. 1655. fol. 15. tit. Ráchunek.*

Similiter y Poborcom Ziemie Bielskiey, *quod vide Ibidem.*

W teyże Ziemi, áby podatki, według quitow Vr. Stánisławá Ski-wskiego, Piárzá Grodzkiego Bráńskiego, ktore ſá naydoskonálſze, z oſiádlých włok, po złotemu, á z czynſzowych po gr. 10. przez Poborce wybieráne, y do Skárbu Rzeczypoſp. według Symple w Skárbie *in Anno 1629.* ſpiſáney wnoſzone były deklarowano. *Ibidem.*

Poborcy żadnemi defektami ná liczbie wychodzić nie máia, okrom ſánych Pogorzalcow. *Ibidem.*

Podatkow publicznych z Miáſtá Lubliná y Kázimierzá dolnego, ſpoſob wydawania. *vide tit. Miáſtá, Lublin, y Kázimierz dolny.*

Aſſekuracya Powiatom, Wilkomirskiemu, Kowieńskiemu, Vpitskiemu y Xięſtwu Zmudzkiemu, *ratione* 16. Podymnych, *per Lauda priuata*, w Roku 1655. ná Woysko W. X. Lit. z Dobr Ziemskich, *effectiue* wydanych, że ini to w przyszłych podatkách przyięto bédzie. *Anno 1658. fol. 47. tit. Coæquatio.*

Woiewodztwá Poſockie, Witepskie, Mſciſławskie, y Powiát Orſzáński, iáko *in hostico* bédące, y zniſczone, od podatkow wszystkich przeszłych *ab Anno 1667. fol. 69. tit. Vwolnienie.*

Exules Woiewodztwá Podolskiego od podatkow Rzeczypoſp. v-wolnieni. *vide tit. Woiewodztwá.*

O Podatkách z dobr *Exulum* W. L. Lit. *vide tit.* Commissie.
 O ochronie Obywátelów, Kijowskiego, Wołyńskiego, Podolskiego, Bracławskiego, Czerniechowskiego, Woiewodztw, y Ziemie Hálickiey, *ratione deustationis*, *vide Constit. Anni* 1649. *fol.* 18. *tit.* *Securitas*. Item Woiewodztwá Wołyn. *ratione deustationis, conflagrationis, hostilitatis*, A. 1655. *fol.* 35. Itě Ziem, Lwowskiey, Przemyskiey, Sároockiey, y Míast, A. 1673. *fol.* 33. Item Woiewodztwá Wołyńskiego, y Ziem, Hálickiey, Zydzáczewskiey, Przemyskiey zá Dniestrém, y Buskiey, *ratione hostilitatis*, A. 1677. *fol.* 3. *tit.* Ordynácyá Woyská. & *fol.* 30. *tit.* Defolácyá.
 Abiuratá Ziemie Ciechánowskiey przyiąć kazáno. A. 1652. *fol.* 10.
 O podatkách z włók Wybránieckich. *vide tit.* Wybránicy.

P O D D A N I.

Poddánych Szláhceckich Káduki, Pánom ich należą, nie komu inšzemu, *salvo iure proximorum*. A. 1588. *f.* 458. *tit.* O Kadukách.
 Poddáni Szláhceccy od Cef wolni. *Vide tit.* O Clách.
 O Poddáne zbiegłe nie ma nikt klásć więkfzey táxy w pozwie, kládąc w to żonę, dzieci, & *omnem suppellectilem*, nad pięć set grzywien Polskich, *sub nullitate totius Actus*. A wydanie ma być *post definitivam sententiam*, w Grodzie *proprij Districtus*. Woiewodztwo Bełskie, ná stáryni zwyczáiu przestawa. A. 1588. *fol.* 489. *tit.* Szácuńek poddánych zbiegłych.
Taxa, in defectu extraditionis poddánego, według pomienionej *Constit.* nie ma *in dubium vacari*. A. 1613. *fol.* 22. *tit.* O Táxie poddánych.

Contra Statum Casimiri Magni Regis.
Herburt. f.
160. tit.
Kmetboni
sterilitèr decedentium bona.
De profugis Kmetbonib.
Idem f. 255.
& 259.

O Poddáne, y sługi, zbiegi, y dworną czeladź, w Kijowskim, Wołyńskim, Bracławskim Woiewodztwie, między sobą, *forum* Grod *peremptorie*. Iesli oczywisće, zá cztery niedziele, á iesli záocznie, zá szóst niedziel rok złożon być ma: Ná ktorym pierwszym iáko záwitym, stroná pozwána powinna lub osobą swą, lub przez Plenipotentá swego w Ziemi Wołyń: osiádłego, nie biorąc sobie ná pomoc żadnych przyczyn prawnych w Státucie W. X. Lit. opisánych, pod strácenieni rzeczy w pozwie wyrażoney, stánać, y vspráwiedliwić się, według Práva, y Státutu W. X. Lit. A gdzieby stroná pozwána, takowych zbiegow, od tego czásu, iáko będzie pozwána, iáko przed tym, tak y potym vsiebie być nie powiádála; przysiądz ná to powinna. Abo iesliby stroná pozwána niechćiała przysiądz; stroná powodowa, iáko sobie szkody oszácuić, przysięgę ná to vczynić ma. A gdy stroná powodowa przysięże; Stárosta z ruszeniem Powiátu, zá dwie niedzieli vczynić ma exekucyá, pod winą, ná terázniejszy Scymie, ná Stároste vchwaloną. W Míastách zás o takowe zbiegi, Woytowie z Vrzędów swych powinni neodwłóczną spráwiedliwość stánom szláhceckim czynić, pod winą

stą grzywien. A iesliby Woyt nie uczynił sprawiedliwości; y Stroná o zbiegi, y Woyt o winę, od Strony vkrzywdzoney, máią być do Sądu Grodzkiego *peremptorie* pozwáni, gdzie Stárosta sprawiedliwość y exekucyá uczynić powinien, iáko wyżey. Stárostownie zaś, gdyby z dobr tak Krolewskich, iáko y z swoich własnych, o takowe zbiegi z stanem szlacheckim, był który winny; wolno go vkrzywdzonemu, o to. do inszego bliższego w onymże Woiewodztwie Grodu pozwać także *peremptorie*, według tey Cōstitutucyey: który Sąd Grodzki powinien ná dobrách tegosz Stásta exekucyá tymże sposobem, iáko wyżey, uczynić, pod strácciem Vrządu swego Stárostwa. A. 1578. fol. 337. tit. O sługách, y o chłopách zbiegłych.

Sámi Dzierżawcy, á nie Woytowie ich, w Woiewodztwie Brácláwskim, o zbiegi odpowiadać máią. A. 1613. fol. 35. tit. O zbiegách Woiewodztwa Brácláwskiego.

Stárosta Brácláwski, o zbiegłe chłopy, *ad viciniorem Capitaneum* pozywany być może. A. 1581. fol. 376. Pozywanie.

M O Poddáne zbiegłe y sługi doroczne, y czeladź wszeláką, y grabieży, między Woiewodztwy, Ruskim, Bełskim, Podolskim z iedney, á Wolhynńskim y Brácláwskim Woiewodztwy, z drugiey strony, *forum Grod, propri Districtus peremptorie*: Gdzie pozwány ábo się ma odwieść, iáko go pozew nie zaśedł, ani *profugus* ma w swym imieniu, ábo vkrzywdzony ma przysiądz, iáko iego iest własny *profugus*, y pozew go zastał. A po uczynieniu przysięgi, powinien obwiniony chłopá tego wrocić, ábo wedle taxy w pozwie położoney zapłacić. W czym *præscriptio* obudwóm stronom trzech lat iść ma. A ktoby nie dość czynił dekretowi; Stárosta ábo Vrząd iego exekucyá czynić ma. W czym iesliby był niedbały; wolno stronie, wedle Constitucyey terásznieyszego Seymu zwyżz pomienioney, postąpić. A. 1578. fol. 338. tit. Spráwiedliwość o chłopy zbiegłe.

W Ruśi o zbiegi *præscriptio* rok y sześć niedziel, á według Státutu Litewskiego lát dziesięć. *Ibidem*.

A w Infantciech lát trzy. A. 1607. fol. 845. §. A *præscriptio* o poddáne z Polski do Prus zbiegłe, *forum* przed Woiewodą, ábo Podwoiewodzym Woiewodztw Pruskich; *terminus peremptorius*: wydanie *luta pœna centum marcarum, sub simili pœna*: o co wszystko Woiewodá exekucyá, *sine ullis dilationibus & appellationibus*, uczynić powinien, *sub pœna mille marcarum Polonicarum*; o którą przed Krolew, *peremptorie* pozwány, *respondere y satisfacere* ma. A gdyby z Prus do Polski poddány wciekł; Stárosta w którymbykolwiek Stárostwie ten zbiegły był náleżon; takasz spráwiedliwość y exekucyá, *in Iudicio Castrensi*, uczynić ma. A. 1567. fol. 136. §. A iśz się skárżyli.

Mieszczanie y Dzierżawcy Krolewscy Pruscy Vrzędownie requirowani, *sub pœna mille aureorũ*, zbiegłe powinni wydawać: O co *forum* z Mieszczany *post Curiam*, á z Dzierżawcami y Stárościami ná Trybunale *inter Causas Officij peremptorie*. A. 1609. fol. 898. tit. O Poddanych..

Potym *declaratur*, iż *non obstante hac Constitutione* Anni 1609. Dzierżawcy Dobr Krolewskich w Woiewodztwach Pruskich, nie *directe* ná Trybunał, ále do Ziemstwa ábo Grodu; o pddáne zbiegłe, pozywani byli. A. 1641. fol. 34. tit. O pddanych zbiegłych.

Między Prusami, á Mázowieckim y Podlaskim Woiewodztwy, zbiegłe, *pro illo tempore*, wydawani być mieli, *sub pœna quingentarum marcarum*. A ná potym poddanych zbiegłych z obu stron, *sine literis testimonialibus* przyimować nie máia, *sub pœna simile quingentarum marcarum Polonicalium*. O którą winę, káżdemu pozwánemu o to, Grod *proprj Districtus* náznaczono *peremptorie*, *sine quibusvis dilationibus, exceptionibus & appellationibus*. Miásta tész z obu stron gránic przyległe, przestrzegáć tego máia, áby poddanych zbiegłych tákże *sine literis testimonialibus* Panowich, do Miásta nie przyimowali, pod tákowáz winá, *& fero peremptorio*, przed Vrzędem Grodzkim, iáko wyžey, pod ktorego iurisdykcyáosiádłości swoje máia. A. 1616. fol. 30. §. Tamże záraz, Zbiegłego Kmiecia y slugi *utriusq; sexus sine literis testimonialibus* Pána iego, że od Pána iest wolny, y Sátecznie dosłużył, przyimować y záchować się nie godzi, *sub pœna centum marcarum, & refusione damnorũ*: Co się o Miástách rozumieć ma Krolewskich Duchownych, y Szlacheckich, y dawno zbiegłych poddanych. *Except. Masou*. A. 1577. fol. 314. tit. Rękoiemstwo.

O poddanych zbiegłych y sluge *plebeium utriusq; sexus*, tákże o gwałtem wziętych kmieci, poddanych, slug, w Mázowieckim Woiewodztwie, *forum* Grod, *peremptorie, sine appellatione*. *Ibid. Declaratur*, że zbiegli, od śmierci Krolá Zygmuntá Augustá, máia być právem dochodzeni, y przywrócáni, *inter Incolas, & intra limites, sub pœna 14. marc. Iudicio & Parti per medium soluenda, saluá appellatione*: Lecz Akcy, przed śmierciá Krolá Augustá, o to zácžete, máia się kończyć tym právem, ktorym się záczeły. A. 1578. fol. 336. tit. O Kmieciách.

Znowu ináczey: iż zbiegłego, ábo gwałtem wziętego poddanego, Grod ma sádzić, *absq; omni appellatione, sub pœna centum marcarum*. A. 1631. fol. 42. tit. O zbiegłych Poddanych,

Tosż Woiewodztwu Płockiemu służyć ma. A. 1638. fol. 40. tit. O Poddanych.

O Poddanych, do włości Smoleńskich, zbiegłych, *forum*, bliźsze Grody, Witebski, Mścisláwski, ábo Orszáński, *sine ullu exceptio-*

nibus, á to do tego czasu, poki ordynacya y Sądy Woiewodztwa Smoleńskiego postanowione nie będą. A. 1611. fol. 44. tit. O zbiegi Szlacheckie.

Declaratur; isz prawa dawne, oboynu Narodom, strony zbiegow, służące, wzaiem y Woiewodztwu Smoleńskiemu służyć mają. A. 1626. fol. 8. tit. Opátrzenie.

Potym inaczey postanowiono bylo na Seymie A. 1635. fol. 19. tit. O Poddanych zbiegłych do Smoleńská y Zamkow do tego Woiewodztwa należących. Ale ta Constitucya opuścza, bo tylko do przyszłego Seymu Sześć niedzielnego trwać miała.

Po tym wárowano, áby káždemu Szlachęicowi wolno było zbiegow swoich, bądź Oyczycow, bądź dawnych y szlacheckich, v sądow należnych, Smoleńskiego, y Stárodubowskiego, tak Ziemskich, iáko y Grodzkich, rokiem Státutowym zawitym, bez wszelákich dilacyi, bez zrażania pozwow, iezdzenia po spráwiedliwość, y árestowania poddanych ná máietności dochodzić: á pozwány, zá pierwszym pozwem, powinien, pod stráceniem rzeczy, sam przez się, lub przez vmocowanego swego stánać, y bez wszelákich excepcyi, skuteczną rozpráwę, według Prawá pospolitego, przyiąć, y vspráwiedliwić się, bez wszelákiey odwłoki. A. 1638. fol. 41. tit. Spósob dochodzenia zbiegow.

Pozwy o zbiegi, wolno klásć tak ná máietnościách, iáko y ná domách szlacheckich, przy Smoleńsku, ábo przy innych Woiewodztwa Smoleńskiego Zamkách. A ktoby położenia pozwu negował, ten się má przysięgá wlasną odwieść. Vrzád tak Ziemski, iáko y Grodzki Smoleński, y Stárodubowski, powinne ná káždych Rokách, y Roczkách, w Smoleńsku, y w Stárodubowie, naypierwey spráwy, o zbiegi, przypádfe osádzić. Aktorowie sami nie mają sobie spráwiedliwości odwłoczyć, ále zá pierwszym pozwem, ná pierwszym terminie, powinni sobie dowodzić. A iesliby ná pierwszych Rokách, lub Roczkách, nie mogli; to ná drugich, ktore naypierwey po terminie pierwszym przypádná; bez wszelákich excepcyi práwnych, zá tymże pozwem, pod stráceniem rzeczy w pozwie miánowanych. Iesliby stroná pozwána tym się bronila, że pozew nie zástał onych ná máietności; przysięgá Vrzédniká swego, ábo iesli go nie ma, swojá wlasną odwieść się má. A iesliby takowym spósobem nie odwiodlá, á powodowa, z nakázu Vrzédowego, według Státutu W.X.Lit. że iciey wlasny Oyczyc, ábo zásiédziáły poddány, dowiodlá; Vrzád powinien takowych poddanych, że wszytká máietnościá, z ktorá vszli, przysádzić, y nákazác, áby záraz po dekrete, ábo nadálej zá niedziel dwie, v Grodu Smoleńskiego, ábo Stárodubowskiego stáwieni, y Aktorowi wydáni byli; pod zápláceniem tego wszytkiego, co wážność rzeczy osádzoney wynosić będzie. Zá co, od-
práwę

prawę ná máiętności wieczyſtey, á ktoby wieczyſtey nie miał, to ná Lenney, lub dożywotnicy, tenże Vrzęd, ktory ſprawę oſądzi, według prawá poſpolitego, vczynić powinien: ktora odprawá, ná máiętności lenney, ábo dożywotney, przez Vrzęd vczyniona, y *poſt deceſſum* tey oſoby, ná ktorey vczyni oná będzie, bez żadnego konſenſu y konfirmácycy Krolewſkiej, do zupełney ſatysfácticy w mocy zoſtávać ma. Máiętność iednego poddanego zbiegłego nie ma być wyżej táxowana nád pięć ſet grzywien Poſkich. Ieſliby ktory Vrzędnik Ziemski, ábo Grodzki, vmyſłnie ná zwłokę ſprawiedliwości, bez przyczyn w prawie opiſanych, troich Rokow, ábo Roczkow, zaráz po ſobie idących omięſzkał; ma Vrzęd tracić: o co ſtronie vkrzywdzoney, wolno w należny termin do Trybunału pozwąć. Ieſliby od ktoregokolwiek ſądu *appellácy*a od Aktorá, álbo Pozwanego do Trybunału wnoſzona byłá; tey Vrzęd do Trybunału Wileńskiego, w termin Smoleński powinien dopuſcić. Dawność Ziemſka, *aliás praſcriptio*, ma ſię rozumieć ná obie ſtronie, według Státutu W. X. Lit: Ieſliby poddáni czyiey Oyczyce, álbo względem záſiedzenia, dawności prawu wiecznemu podlegli, do Miáſt Krolewſkich Prawem Máýdeburskim vprzywileiowanych záſzli; tácy máią być pozwáni do Vrzędu ſwego mieyſkiego: á Vrzęd mieyſki, zá dowodem wyżej opiſanym, ma ich, bez wſzelákicy ochrony y odwłoki, zá pierwszym pozvem, rozſądzić, y wydać ze wſzytká máiętnościá, ná ktorą dowod vczyniony będzie: z wolná iedná *appellácy*a *poſt Curiam*. A ieſliby Vrzęd mieyſki zá czyákolwiek *requiſitia* nie znał ſię do zbiegow; to Burmiſtrz roczny powinien v ſądu Woytowskiego ná to przysiąc, że ich prawna *requiſitia* w Mieſcie nie záſtála. *Ibidem*.

Tá Conſtitucya nie ma Koronnych Woiewodztw afficere. Ibidem. Ale Woiewodztwo Czerniechowskie przyięto iá, przy zwykłym Proceſſie, według Státutu Woſhynſkiego. A. 1641. fol. 34. tit. Porównanie exekucyey.

Biskup Smoleński y Duchowienſtwo támeczne *utriuſq; ritús, ratione fori*, pomienionym Conſtitucyom A. 1635. & 1638. O zbiegách do Woiewodztwá Smoleńskiego, y Powiátu Stárodubow. we wſzytkim podlegać máią, y przed Sądem Ziemſkim, ábo Grodzkim Smoleńskim, lub Stárodubowskim, o zbiegi *reſpondować, ſaluá appellatione* ná Trybunał, *inter Cauſas Compoſiti Iudicij*. Z tym iedná dokłádem, że nie o dawnicyſze poddáne, iedno o te, ktorzyby *á prima Ianuarij* 1635. z dobr ſzlácheckich zbiegli, y w dobrách Biskupſtwá Smoleńskiego, y inſzego Duchowienſtwá znáydowali ſię; *reſpondere* powinni. *Executio ſuper conuictos*, y ná bánnicyá wzdanych, *iuxta tenorem* Conſtitucyey 1635. ma być odprawowana. *Ibidem fol. 16. tit.* O zbiegách do Smoleńská.

O Poddanych zbiegłych W. X. Lit. Sądy Mieyskie Státutem W. X. Lit. sádzic máia. A wydanych, tumultami, odbijác się nie godzi, *sub pæna mille marcarum*, stronie *per quodam Officium Ciuile soluenda*: o co *forum* zá Dworem. A ktory poddány *Ius ciuile* przyia, y dawność zásiédiał; táxá w Constitucyey opisána, nie Státutowá, okupic się ma. *Ibid. fol. 20. tit.* O czynieniu sprawiedliwości.

O Poddanych stáwienie, Processy wszytkie Ziemskie, Grodzkie, Trybunalskie, by y Dekretá Trybunalskie *ex personali* zászły, osobliwie w Woiewodztwách, Wileńskim, Wolhyń. Brácláwskim, y Czerniechow. zákássowano. w *Commissiey Hádyáckiey. A. 1659. fol. 53. §.* Aby *occasione litium*.

O Poddáne zbiegłe z Litwy do Korony, Obywátelom W. X. Lit. *forum* ná Trybunale Koronnym, *in quolibet termino & registro*, náznáczono, gdzie káždy *inculpatus peremptorie*, żadnemí exemptámi nie zástániaiać się, powinien *comparere*, y vsprawiedliwić się. *A. 1659. fol. 13. tit. Forum* o Poddáne.

Po tym, gdy ten Proces długi się być zdał; postánowiono, áby Dekretá, *sine beneficio arresti, reiecti, conseruati, sub publicatione ex-nunc bannitionis*, ferowane były. *A. 1661. fol. 12. tit.* O zbiegłych Poddanych.

O Poddanych zbiegłych z Dobr, ták Krolewskich, iáko tész Duchownych, y Swietckich, w Woiewodztwách, Wołyńskim y Beńskim, Proces skrocono, Vrzędóm Grodzkim *banniendi* Szláhcica, po otrzymaniu zysku, ná pierwszych Roczkách, & *post denegatam executionem, in secundo termino*, dáiać *potestatem*. A táxę do tyśiáć grzywien, *ratione extraditionis subditi*, podniešiono. Tego, dokládaiać, áby takowe sprawy, *absq; ullis dilationibus, & appellationibus* sádzone były. *Ibidem fol. 13. tit.* Skrocenie Processu.

W. X. Lit. przyięto tę Constitucyá, *cum hac declaratione*; áby Grody W. X. Lit. takowe sprawy, *sine ullis dilationibus, sub priuatione Officij*, sádzili, y Káncellárye W. X. Lit. zá takiemi W. X. Lit. Dekretámi Grodzkiemi, Bánnicye wydawáły. *Ibidem.*

Y Woiewodztwá, Sendomirskie, Podolskie, Lubelskie, Podláskie, y Brácláwskie, przyięły to. *Ibidem.*

Reássumowano po tym tę Constitucyá W. Xięstwu Litew. *cum hac declaratione*, że Grody sádzic máia takowe sprawy *sine appellationibus. A. 1667. fol. 79. tit.* Skrocenie Processu.

Proces o zbiegłych chłopow, między Obywátelámi Ziemie Hálickiey y Powiátámi iej, także Ziem, Lwowskiey, y Chełmskiey, skrocony takim sposóben, áby *ab hinc* ná Rokách Ziemskich, *in primo termino peremptorio, semotis dilationibus, deliberationibus, & Maioris*, chłopá káżdego, *sub taxa mille floren Polonicalium, coram Officio Castren Halicien, aut Treboulieñ, iuxta Districtum proprium*

pru præcisè in quatuor septimanis, ad instantiâ Incolæ Terræ Haliceni, Iudiciū Terrestrē wydawac nakazywało. A ieżeliby się stroną bratą na przysięgę, Iudiciū, iuxta præscriptū Legū, onę deferet, y termin iej wykonania, nie na Rokach Zięskich ale w Querelach, bliższych Powiatu swego nâznaczy: na którym ieżeliby stroną iudicato non pareret, ma popadac na pierwszych Querelach instataneâ extraditionem subditi, albo solutionem taxæ mille floren, pro quolibet subdito, sub pœna bannitionis exnunc decernenda, & in proximioribus Terminis Querel: publicanda. Gdyby tefz kto o zbiegłego poddanego dał się wzdac w Zienistwie in contumaciam; tedy takowa ma być cõdemnatâ: *lucrum extraditionis subditi profugi, vel subditorum profugorum, sub taxa, pro quolibet subdito mille floren Polon, ab Actu præsentis, in quatuor septimanis, coram Officio Castreni Treboulien, pro subdito, vel subditis inibidem soluenda; decernitur, additur, & remittitur.* A na Querelach, po takowey condemnacie, præmissâ denegata intromissione, ma stawac condemnatâ: *decernitur extraditio subditi, idq; in instanti, cum taxa mille floren Polon. Decreto terrestri euicta, sub pœna bannitionis, quæ in defectu extraditionis subditi & taxæ euictæ non solutæ iam ex nunc decernitur & publicandæ terminus in proximis Querelis peremptorius conseruatur.* W którym Processie, podług Stâtutu y Praw starych, in nullo termino appellacyey, sub pœna mille marcarum, in Iudicio Tribunalitio vindicanda, Sąd Zięski y Grodzki nie będzie dopuszczal. Exekucyâ de conuictis & bannitis, ratione profugorum, Stárostownie, Vrzędy Grodzkie y Zięskie, w swoich Powiatach bez Dekretow Trybunalskich, post obtentam bannitionem, in decursu sex septimanarum, etiam admotâ Nobilitate, & copijs quibusuis, si opus fuerit, sub pœna mille marcarum, in Officio proximiori vindicanda, ad officiosam requisitionem Partis iure vincentis czynic będą powinni. A żeby kto z pozwanych per ignorantiam w sprawie swej nie upadł; pozwolono kâzdemu, iure, pro cassanda bannitione, gdzie iest otrzymána relacya, in decursu quatuor septimanarū zapisawszy y approbowawszy iâ personaliter, ad hoc idem Officium Castrense agere. Cuius Officij iudicato, in instanti, nie odchodzac od sądu, Actor cassandæ parebit, sub succubitione duplicis taxæ superscriptæ, pro quolibet subdito soluendæ, sub pœna bannitionis ibidem decernenda & publicanda. Stárostownie zaś y Vrzędy Grodzkie, post Processum Terrestrē in vicinioribus Officijs, o zbiegłe chłopy, sprawiac się będą powinni, to iest Haliccy w Trębowli, a Trębowelscy w Haliczu. A ieżeliby in termino executionis prawne, y z prawâ iawnæ à conuicto, sistendæ executioni zachodziły obrony; tedy Vrząd, na Trybunaf Koronny Lubelski, wważywszy prawną obronę Partis conuictæ, inter causas conseruatas Officij, amputato beneficio arresti uczyni remissę, tak aby bez zwłoki, ex simplici registro,

gestro inter se experiri mogły. A gdy się *conuictus in illo termino* nie odezwie, iusz mu więcej *beneficia Iuris suffragari* nie mają, y *executio, fortis* z Osoby y Dobrego ma bydź przyznana nieodwłocznie *modo premissis*. A. 1667. fol. 16. tit. Skrocenie Processu. Według tegoż Prawa, Xiążę I. M. Kurlandski, y Szlachta tamieczna, poddanych swych, do W. X. Lit. y Xięstwa Zmudzkiego, y Powiatu Bracławskiego zbiegłych, w Sądach Litewskich, Zmudzkich, Bracławskich dochodzić mogą, iako wzajemnie y Obywatelow W. X. Lit. y Xięstwa Zmudzkiego, y Powiatu Bracławskiego podobne krzywdy, w Sądach Xięstwa Kurlandskiego windikowane y popierane z nieodwłoczną exekucją być mają. A. 1676. fol. 15. tit. Skrocenie Processu.

O poddanych zbiegłych *Constitutucją* A. 1661. pod tytułem Skrocenie Processu *profugorum subditorum*, Wołyńskiemu, y Belskiemu Woiewodztwu, Ziemi także Chełmskiej, y Powiatowi Krásnostawskiemu, *cum omnibus ligamentis, Processu, Foro, & taxa*, w teyże pomienionej *Constitutucyey* wyrażonemi, *non obstantibus prioribus & posterioribus Constitutionibus*, aplikowano. A. 1677. fol. 20. tit. Skrocenie Processu.

Także Woiewodztwu Kijowskiemu, *hoc adiecto*, żeby za pierwszą *condemnata*, dwóch Szlachty z Woźnym, a potym Grod którykolwiek z tychże Woiewodztw, *pro ultimaria executione* sprowadzić *iure vincenti* wolno było, y żeby *taxa* zbiegłego chłopą *summam* złotych pięciu set *non excedat*. A. 1683. fol. 17. tit. *Integritas*.

O poddane zbiegłe sprawy, w Woiewodztwie Sandomirskim, do Sądów Ziemskich należą. A. 1667. fol. 13. tit. Sady.

O poddanych zbiegłych Woiewodztwa Krakowskiego, y z Powiatami jego Proces skrocono. To iest: że *in posterum, ad instar* *Constitutucyey* A. 1667. Ziemi Halickiej służącey (*quæ supra*) sądzić się o chłopy powinni, *cum ea melioratione*, że *inquantumby* Ziemskie Roki, *ob aliquod impedimentum*, albo dla nie obranego *officialisty*, *in aliqua cadentia* nie sądziły się, tedy *datur Actori optio*, pozwać o chłopą zbiegłego *directe* do Grodu *peremptorie*; na którym terminie takowa ma być otrzymana *condemnata: Lucrum extraditionis subditi profugi, vel subditorum, sub taxa pro quolibet subdito mille marcarum, ab actu præsentis in quatuor septimanis, coram eodem Officio Castrensi exsoluenda, decernitur, additur, & remittitur*. Na drugim zaś terminie, po otrzymaney takowey *condemnacjey*, *decernitur extraditio subditi, idq. in instanti, cum taxa mille marcarum, sub pœna bannitionis, quæ in defectu extraditionis subditi & taxæ cuius non soluta, iam ex nunc decernitur, additur, & terminus in proximis Querelarum Terminis conseruatur peremptorius*. W których sprawach, pomienioną *Constitutucją* Anni 1677. *in toto* *reassumowano*. A. 1678. fol. 40. tit. Skrocenie Processu.

Poddá-

Poddanych *ex Reclinatorijs exulum* w W. X. Lit. rozefzłych, gdzieby się znaydowali, pozwolono tymże *Exulibus*, iako własnych (o-krom Ziemskich) odyskiwać; ktorych im nikt bronieć nie ma *sub pœnis*, iakie Constitucya, o wydawaniu poddanych Ziemskich szlacheckich, *in contravenientes, præscripsit*. A. 1678. fol. 18. tit. Poddani *ex Reclinatorijs*.

Poddani zbiegli, ze wsi dziedzicznych Obywátelów Ziemi Łomżyńskiej, do wsiów w puszcach Krolewskich, Łomżyńskiej y Ostrołęckiej leżących, aby Pánom dziedzicznym wydani byli, rozkazano. A. 1667. fol. 31. tit. O wydaniu Zbiegow.

Poddanych, *prætextu religionis*, Pánom nieposłusznych, wolno było tymże Pánom, *tam in Spiritualibus, quam Sæcularibus*, podług rozumienia swego karać. w *Confederacyey generalney Warszawskiej, sub Interregno*. A. 1573. fol. 209. §. Wszakże.

Poddani wsi dolnych y polnych, znając *iurisdictionem* P. Káztella ná Krákovskiego, buntow czynić nie máią, ále się w posłuszeństwie należytym spokojnie zachować máią, w *Confeder. general. Warszaw: sub Interregno*. A. 1668. fol. 22. §. Należy *ad securitatem*.

O poddanych zbiegłych y lożnych w Woiewodztwie Wielgopolskim. *Vide tit. Lauda & tit. Hultaie*.

Podkánclerzy. *vide tit. Kánclerz*.

Podkomorzy, Komornicy grániczni.

Podkomorzy kiedy ma z kim grániczyć, ma brać u Krolá Surrogatorá: *alias* stronie prosić u Krolá o niego wolno, á Káncellárya Koronna powinna dać taką surrogacyą. A. 1557. fol. 9. §. Kiedy się przytrafi.

Po tym postanowiono, aby Podkomorzy ná potym Surrogatorá, *viciniorem Succumerarium vel eius Cámerarium*, ábo Vrzędniká sądowego przysięgłego swey Ziemi, do takowych Aktów záżywał, który iako Vrzędnik przysięgły grániczny, podpisałwszy *innotescentią, sub pœnis de Commissarijs sancitus*, ná czas złożony ziechąć, y Akt grániczny ma odprawić. A. 1601. fol. 737. tit. O Surrogacyách Podkomorskich.

Podkomorzowie nie powinni ná Vrząd przysięgać, tylko ich Komornicy, á ci osiedli być máią. A. 1569. fol. 191. §. Podkomorzowie.

Ále iusz od tych czas máią być przysięgli, *in hanc rotham*: *Ja N. przysięgam Pánu Bogu, iś sprawiedliwie, według Pána Boga, práwa pisanego, sprawiedliwości, controwersie stron sądzić, tychże controwersy pilnie słuchać, y one przyimować: Także znaki grániczne y podobieństwa ich uważać, y wiernie opisywać: ktemu Księgi swe y przodków swych, wiernie chować, y w nie wpisywać bede: na ktorým sądzie nie mam mieć wzgledu ná żadną osobę, tak przyia-*

De Succumerariorum officio & potestate. Herburt. fol. 475 t. Succumerarii officium.

cielá, iako y nieprzyacielá : bogatego y ubogiego : gościá y swoiego : nikomu w tym moim sądzie, żadney przyiaźni, y nieprzyiaźni nie pokázując : y dárú ni od kogo względem tego sądu nie biorąc : Tak mi Pánie Boże pomóż y tá święta Ewángelia. A. 1588. fol. 460. tit. Obieranie Sądu.

Podkomorzow elekcyá ma być, iáko innych Vrządnikow. *Ibidem.*

Podkomorzy ma być dány Rożańskiey y Mákowskiey Ziemi. A. 1565. fol. 104. tit. Podkomorstwo.

Dány iest, y Vrząd iego z infzemi Podkomorzemi porównány, *cum hac declaratione*, áby nápotym *per electionem* był obierány. A. 1647. fol. 33. tit. Podkomorstwo.

Podkomorzow w Mazowieckim Woiewodztwie *partes te są* : Wizye odprawować, grániczne *controuerfie* y dowody stron, do Sądu Ziemskiego osądziwszy odnieść. Cifz Aktow mieć nie powinni. *In Exceptis Masou.* A. 1577. fol. 312. tit. O Podkomorzym.

Podkomorzemu táżże od gránic gr. 30. Stároście drugie, woźnemu gr. sześć, á od zgodnych, Vrządowi gr. 30. á woźnemu gr. trzy. fol. 313. tit. O ponowieniu gránic.

Podkomorzego Czerskiego *iurisdicctio omnibus prerogatiuis* Podkomorzych Koron. *par declaratur.* A. 1593. fol. 647. tit. Podkomorstwo. Táżże Liwskiego y Nurskiego. A. 1598. fol. 702. tit. Podkomorzowie. Táżże Wysogrodzkiego, Zakroczymskiego, Łomżyńskiego. A. 1601. fol. 753. tit. Podkomorstwo. Táżże Wiskiego. A. 1607. fol. 858. tit. Podkomorstwo. Táżże Wárszawskiego. A. 1613. fol. 18. tit. Podkomorstwo. Táżże Ciechánowskiego : ktory *salario, iuxta Excepta Ducatus Masouiae*, kontentować się ma. A. 1616. fol. 29. tit. Podkomorstwo.

Tofz się ma rozumieć y od Podkomorzym Lwowskim, *quoad salarium.* *Ibidem.*

Podkomorzowie w Prusiech, nie máią żadney w Práwach gránicznych *iurisdicctiey*, ále Sędziowie Ziemscy ábo Ławnicy. (*vide apud me, tit. Gránice.*) A. 1601. fol. 740. tit. O sposobie.

Podkomorzy Sendomirski, ma podać Pisárzá do Xiąg swoich ośiádłego; ktory przysiędz powinien pierwey, niż Aktá grániczne weźmie w zawiádomanie, á to ná Rokách Zéiskich Sendomirskich, w te to słowá. *Ja N. przysięgam Pánu Bogu wszechmogácemu w Troycy Świętey iedynemu, iż sprawiedliwie Akty grániczne, sobie do wpiśania od Vrzedu Podkomorskiego podáne, do Xiąg gránicznych, nie nie odmienaiąc, ani przydawaiąc, táżże controuerfie stron, wpiśować bede, ná nikogo w tey mierze, tak ubogiego, iako y bogatego, ná przyacielá, y nieprzyacielá, respektu żadnego nie máiąc. Do tego Księgi wszytkie sobie od Wrodzonego Podkomorzego Sendomirskiego, ábo Vrzedu iego oddáne, wiernie chować bede. Tak mi Pánie Boże dopomóż, y meká Chrystusa Pána.* A. 1631. fol. 35. tit. Sklep ná Xięgi.

A że, ná opátrzenie pomienionego Pisárza, Vr. Krzysztofh Ossoliński Podkomorzy ná ten czas Sędomirski prowent swoy z Cel Sędomirskich puścił; tedy to temusz Pisárzowi ná wieczne czasy ápprobowano. *Ibidem.*

Aktá wszystkie grániczne w Woiewodztwie Sędomirskim z Xiąg Ziemskich, y działá z káżdego Powiátu, *in unum volumen* wyięte, y do Podkomorzego podáne być máią. Czego Pisarz Ziemski Sędomirski, *sub pœna quadrupla, contra negligentes Officiales, & priuatione Officij*, ma doyrzeć. *Ibidem.*

Támże *in posterũ*, wszystkie Aktá *perpetuitatum* grániczne, y działowe, do sámych Xiąg Podkormorskich, nie do Ziemskich, ani Grodzkich, podawáne być máią. *Ibidem.*

Krákowskie Woiewodztwo, tenże sposob Akt, y Pisárzá Podkormorskiego przyimuie. *Ibidem.*

Woiewodztwu Sierádzkiemu tákże, do postánowienia Pisárzá Podkormorskiego, służyć ma tá Constitucya, z tym dokládem, áby w tym Woiewodztwie ták wiele Komornikow gránicznych byfo, ile iest Powiátow. *A. 1677. fol. 14. tit. Coæquatia Woiewodztw.* Podkomorzy Lwowski mieysce nieć powinien przed Stárosta. *A. 1658. fol. 45. tit. O Vrzędách Ziemskich.*

Podkomorstwo Kijowskie generálne, we trzech Ziemiách, Kijowskiey, Zytomirskiey, Owruckiey, *compatibile pro una vice* z Stárostwem Owruckim, *ad cessum vel decessum* teráznieyszego Podkomorzego Kijowskiego, deklarowano. *A. 1659. fol. 47. tit. Rozgrániczenie Ziem Kijowskich.*

O Podkormorskim Vrzędzie W. X. Lit. wszystkie práwa dawne reasumuiąc, *perpetuâ lege* wárowáno, áby sprawy do Sądu Podkormorskiego należące, w inszych Sądách sádzone nie byty, *sub nullitate decretorum.* *A. 1678. fol. 8. tit. Reassumptio Práva.*

Podkomorzego Czerniechowskiego postánowiono. *A. 1633. fol. 33. tit. Ordynacya Czerniechowska.*

Podkormorskie Vrzędy W. X. Lit. ták máią być dawáne, iáko y Márszałkostwá Powiátowe. *V. tit. Márszałek.*

O Xiegách Podkormorskich *plura tit. Xiegi.*

Komornicy Ziemscy, osiedli być máią: powinność ich, Xiegi chować, extrákty wypisowác. A Sędzia y Podśędek káždy swego prowidowác máią. *A. 1616. fol. 28. tit. O Komornikách.*

Komornicy Woiewodz: Sędomirs: po odpráwieniu gránic, *in sex septimanis, sub amissione Officij*, powinni Aktá grániczne podawác Pisárzowi Podkormorskiemu. *A. 1631. fol. 35. tit. Sklep ná Xiegi.*

Dwoch przysięgłych powinno być w Woiewodztwie Kijowskim, zwyczáiem Woiewodztw Máłopolskich, y przy nich, *in defectu*, Sądow Ziemskich Kijowskich, z Pisárzem Ziem Kijowskich, *iuxta cadentiam*, przypadájących, Xiąg otworzenie, y Leżenie przez dwie niedzieli. *A. 1647. fol. 17. tit. Komornicy.* Eccc 3 Cisz

Cisz wizye, inquisitie, ex ecucie, ktore Sąd Ziemiński odprawował, odprawować powinni. *Ibidem.*

Cisz z Pisárzemi Ziemińskim, *Causas exemptionum & profugorum* sądzić mają. *Ibidem.*

Podpiszkowie. V. tit. Pisarze & tit. Grody.

Podjymne. V. tit. Podatki.

PODWODY.

Podwody, na potrzebę Posłańców Krolewskich, Miastá, Miasieczká, y wsi Krolewskie, Opácie, Klasztorne &c. *non obstantibus ullis libertationibus*, dawać mają za pieniądze. A. 1564. fol. 78. tit. V. niwersał podwodny Wárszawski.

Tesż Miastá, Miasieczká, z Przedmieściami, także y wsi, składać mają pieniądze na te podwody. Ale Burmistrz, Woyt, Ławnik, tak w Miastách, iako y we wsiách, któremu doglądanie porządku tych podwod zlecone będzie, wolen być ma od tego podatku. *Ibidem.* fol. 79. §. Y ten.

Mieszczanie mają dawać trzy części szosu, czwartą odiawszy, to jest, odprawiwszy szos zwykły na inne potrzeby Rzeczyposp. znowu trzy części szosu na podwody dawać powinni: ze wsi zaś, gdzie szosow nie mają, mają dawać z łanu albo z włoki, albo z zrębiow, po sześć groszy, a z puł łankow, po trzy grosze. *Item* Czopowego od każdego wóru piwá, y od palenia gorzałki, od każdego dzbaná, w którym gorzałkę palą, cztery grosze: a szynkarz od szynkowania przez cały rok, tak od piwá, iako y gorzałki, po szóstciu groszy, na każdy rok. *Ibidem.* tit. Iako się składać mają.

Mają być oddawane do Stárosty własnego, na S. Marcin, biorąc quit od niego, y wzajemnie rekognicyą swoją dając mu z tego, co mu oddadzą. od których quitow, spisnego Pisarzowi Stároście, mu każde Miasto powino dać groszy pięć, a każda wieś groszy trzy. Te zaś quity, Miastá y wsi mają oddawać, albo odsyłać do Skárbu Krolewskiego. A Stárosta te odebrane tak pieniądze powinien, bez wszelkiego omieszkania, odsyłać do Skárbu, na S. Mikołay, tam gdzie Król osobą swoją będzie, y quity z oddania ich brąć. Skarb zaś, *iuxta exigentiam temporis*, ma dawać do Pisarzá, który na to wysadzony będzie, po pewney summie, aby potrzeby potoczne, tak na podwody, iako na strawę, mile z rachowawszy, gdzie kto iechać ma, bez omieszkania wstawnie odprawował, wedle nauki, która niżej. *Ibidem.* tit. Gdzie, a iako oddawać mają.

Podwoda ięsbly się omieszkało; Vrząd ma być karan, któremu doglądanie porządku podwod zlecone będzie. *Ibidem.* §. *Item.*

Podwodowe konie w Mieściech y we wsiách mają być dawane takim sposobem: każdy kto włokę ma, dwu koni chować powinien, a gdzie włok nie mają, tam Vrząd Mieyski pewnym osobom zleci, aby na

by ná tę potrzebę konie ná naiem chowali. Woyt tecz ábo szoltyś, chociaż od tego podatku wolen; káždy z nich iednák powinien dwu koni chować ná naiem. Vrzád Mieyski y Grodzki powinien tego doyrzec, áby podwody ná przemiány po tegodniu bywały. Iesliby więcej koni *extraordinárie* ná odwoz Krolewski potrzebá była, ábo iníza okázya *ex eret; praeuiá* o tym *notitiá*, mają się ludzie sposabiác, áby zá pieniądze Krolewskie dostátek ná on czas koni mieli. Oddawanie podwod Komornikom, y odmianá ich, w domu Woytowym, Burmistrzowym, ábo fawnicznym być ma: á Komornik tecz nie u kogo innego podwody upominác się ma, iedno u Woytá, ábo u Burmistrzá. *Ibid. fol. 80. tit.* Iáko Podwody má-ia być rozsfádzane.

Podwody dármo dáwać nikt nie ma nikomu, ále tylko zá pieniądze. To iest, kto chce mieć koniá podwodnego bez wozá, ná milę pułtorá groszá dáć powinien; á przewodnikowi ná zad plácić nie trzebá, chyba by się sam Posłaniec z przewodnikiem ná zad wracał. Z wozem kto iedzie, ten iesli y koniá y wozá náiał; ná milę dáć ma dwa grosze, á iesliby swoy woz miał, á koniá do niego náiał, to pułtorá groszá záplácić powinien. A iesliby chciał mieć pojedynkowego koniá do wozu y z przewodnikiem; tedy ma dáć od koniá po dwa grosze, á przewodnikowi pułtorá groszá. ále przewodnikowi wprzód dáć ma nisz z mieyscá wyiedzić. *Ibid. tit.* Poczemu od koniá plácić.

Po tym, zniżono tę quotę, deklárując, áby nie więcej od koniá fámego ná milę nie dáwać, iedno grosz, á przewodnikowi od drugiego koniá drugi grosz. Iesliby zaś kto, mając swoy woz, do niego náiał koniá, grosz tylko także ma dáć. A ktoby koniá z wozem chciał mieć, ná milę plácić ma po pułtorá groszá, á przewodnikowi puł groszá. *A. 1565. fol. 82. tit.* Około Podwod Vniuersał.

O tymże, że po groszu od koniá, á od wozá po pułgroszá plácić powinno. *A. 1578. fol. 324. §.* A potym.

Po tym podwyższono ná milę od koniá dwa grosze. *A. 1601. fol. 750. tit.* O Podwodách.

Podwody, zá listem Krolewskim, ktory podwodnym zowią, máia być dawane. A Vrzád podwodę dáiający, ma ná nim nápisác, ktorego dnia, y do kąd podwodę brano, żeby dwa rázy ná ieden List w iedną drogę nie dawano. Komornik zaś powróciwszy, powinien list powodny oddác do Kancelláricy Koronney. *A. 1564. fol. 80. tit.* Iáko się przy braniu Podwody spráwować.

Znowu, isz zá listem Krolewskim máia być dawane *A. 1601. fol. 780. tit.* O Podwodách.

Ná stráwę tyle ma być dawano, iáko y ná Podwodę, to iest, osobie ná milę trzy grosze. *A. 1564. fol. 80. tit.* Iáko się przy braniu Podwody spráwować.

Komornicy odmian podwodnych mijać nie máia, áni u podro-
żnych,

żnych, koni brąc, *sub panna duplicitis refusionis*: nád to dwie niedzielu w wieży siedzieć, y z rejestru Komorniczego wymiżan będzie. á iesliby mu koń ustał, ábo záchorzał, á zdechl; powinien u podroznego. ábo we wsi, koniá náizć, á przewodnik tak od niego zapłacić ma, iáko sámemu plăcono. *Ibid. fol. 81. tit.* Iáko się iádac. *Reassumuntur superiora, cum hac declaratione*: Iesliby ktore Miásto, ábo Miasieczko, względem iákicy wolności, tak pieniędzy podwodnych, iáko koni Komornikom y Posłanicom nie dáło, y dać niechciało; Posłaniec Krolewski, ábo Skarb Koronny ma ie deferować Stároštom sądowym, ktorego Iurisdicciey ktore podległo. A Stárošta powinien exekucyą nie odwłoczną uczynić, pod winami w Státucie opisanemi, y do zapłaty, także dawania koni ná podwodę, práwnie przywieść z winą opisaną, ktorey połowicá Stárošcie, á połowicá *fisco Regio*, do rąk Posłancá Krolewskiego oddána być ma: wyiáwšy iednak Miásta pogorzałe, y spuštošzálne przez nieprzyaciela, ktorym wolność czterech lat nie wyszła. *A. 1576. fol. 323. tit.* Vniwersał ná Podwody.

Podwodne pieniądze, według dawnych rejestrow, Miásta płacić mają. *A. 1601. fol. 750. tit.* O Podwodách.

Podwody, ná sporządzenie Poszty, obrocić pozwolono. *A. 1620. fol. 17. tit.* Poszty.

Ordinatur Posztá takim sposobem, áby Miásta, miásto podwod, czwore pieniądze podwodne, do rąk Mágistrá Poszty oddawały, zá ktorych oddaniem, od podwod wolne być mają. *v. tit.* Posztá: *A. 1647. fol. 9. tit.* Ordynacya Poszty.

Znowu, áby podwodne pieniądze oddawały Miásta Poszty Mágistrowi, *non obstantibus ullis libertationibus*, (ktore *cassantur*,) kazano. *A. 1677. fol. 20. tit.* *Reassumptio*.

A Miásto Łomżę od retent podwodnych vvolniono. *Ibidem*.

O podwodnych pieniądżach. *vide plura. tit.* Poszty.

W W. X. Lit. ná Posztę ordynowano Summę dwánáście tysięcy, *in vim* podwodnych pieniędzy, *annuatim* z Miast y Miasieczek támczynych. *vide tit.* Poszty.

PODSKARBI

Podskárbi, po śmierci Dzierżawce, ma dobrá Krolewskie odbierać, y pilnować, áby Quartá, ktora ná obronę pospolitą iść ma, nie ginęła. *A. 1562. fol. 22. tit.* O Podskárbim.

O tymże: y ma te dobrá trzymać, ász ie Krol komu conferuie, y Quárty pilnować, *sub restitutione de suo, & priuatione Officij*. *A. 1569. fol. 184. §.* Po káždego.

Tenże ma Dobrá odbierać od Potomkow, według Inwentarzow Antecessorowi dánych, y tego doyrzec iesli Antecessorowie ich

w pos-

- w possessiey będąc, kondycyom ná się włożonym dosyć czynili. *A. 1607. fol. 836. tit. O Municyách.*
- Nowym Donátaryuszom ma ie oddawác, y Inwentarze spisowác. *A. 1607. fol. 841. tit. O Vrzędzie Podskárbiow.*
- Ná každym Seymie liczbę Rzeczypośp. czynić ma, przed PP. Rádami, y Posłami Ziemskiem. *A. 1562. fol. 22. §. Item Podskárbi.*
- Tákże y z Quárty:ktorey nie ma obrácác tylko ná obronę Rzeczypośp. *sub priuatione Officij*: o co Posłom instigowác wolno. *Ibid. §. O uiszczeniu Podskárbiego.*
- Podniešiono winę o to ná niego, *sub pœna peculatús. A. 1613. f. 3. t.*
- Wárunek o Quártę.
- Ná Podskárbi. iesliby retentow Quárty ná delaćie Instigatorowi nie podať, ma być pátrzone. *A. 1590. fol. 576. tit. O Quárdie, y sądzeniu iej.*
- Podskárbiemu nowemu, czterey *ex maioribus Consiliarijs*, to iest, dwáy z wielkiey, á dwáy z máley Polski deputowáni, z rejestru wszystko w Skárbie, tak Korony, iáko y inne wszystkie rzeczy do Skárbu należące, také wszystkie Przywileie y Listy Koronne, oddawác máia. Y wszystko porządnieš spisawszy, ieden rejestr Krolowi, drugi przy sobie mieć, á trzeci Podskárbiemu dáć powinni. *A. 1563. fol. 43. tit. Skarb Koronny.*
- Podskárbi przy vrzędzie swym, nie ma mieć Dignitárstwa. *A. 1565. fol. 84. tit. O spolnošci Vrzędow Koronnych.*
- Hetmanē być nie może oraz y Podskárbin: czego Pieczętarze przestrzegác máia, *sub pœnis Legum*. A Posłowie Ziemscy upominác się powinni przy wákancyách, áby takowe Przywileie *nullitatis* zostawáły. *in Exorbitancyach, ná Seymie Elešciey Krolá IM: Michála. A. 1669. tit. De incompatibilibus.*
- Podskárbi ma być sprawcá y dozorcá Menice. *A. 1601. fol. 742. tit. O Monećie.*
- O tymże. *A. 1607. fol. 839. tit. O fałszywey monećie.*
- Znowu o tymże. *A. 1611. fol. 12. tit. O monećie fałszywey:*
- Podskárbi popierác powinien Státutu o kowaniu fałszywey monety. *A. 1607. fol. 839. tit. O fałszywey monećie.*
- Dochody z dobr Krolewskich wszystkie nie do czyich inszych rák, iedno do Vrzędu Skárbowego, ná którym Podskárbi Wielki Koronny w Koronie, á Litewski w Litwie, władzá ma, oddawáne być máia. A iesliby kto ináczey, á nie zá quitę Podskárbiego oddawať; znowu ie oddác powinien, *cũ pœna centũ marcarũ, Iudicio & parti per medium diuidenda, ad instantiam* Podskárbiego, *inter causas conseruatas*, ná ktorym kolwiek Trybunale, *sub pœna bannitionis persoluenda. A. 1607. fol. 841. tit. O Vrzędzie Podskárbiow.*
- Cisz Podskárbiowie, quity głowne máia dawác, y choćby u Dworu nie byť, *ad absentem* powinno po nie posylác, *sub nullitate* quitu otrzymanego ináczey. *Ibid.*

Herburt. f.
496. tit.
Thesaurarius.

Odbieranie Stárostw y Dzierżaw wszelákich po zmarley ręce, ábo z infzey iákiey miáry, do dispositiey Krolá przypadłych: nowym Donátaryszom oddawanie: Inwentarzow spisowanie: Prowentow lustrowanie: Arendy, Contrácty, y infze sprawy Skárbowi należące, nie przez infze vrzędy y osoby, iedno przez Podskárbiego Koronnego, y W. X. Lit. y te osoby, ktorych oni do tego będą używali, máią być sprawowane. *Ibidem.*

Wszelakie listy, ku przeszkodzie ich Vrzędowi, wydane *nullitatis* być máią. *Ibidem.*

Cisz, gdyby ktorych listow pod imieniem Krolewskim, ábo Vrząd ich, do poparcia spraw Skárbowych, potrzebowáli, za podpisem ich, ábo ktorego z Pisárzow Skárbowych przysięgłych, bez trudności z Kancelláryey wydawane być máią. *Ibidem.*

Podskárbiowie, u Sądow Assessorских, dla lepszego spraw Skárbowych wyrozumienia, máią siadać, ábo w niebytności ich, Pisá-Skárbowi przysięgli. *Ibid. fol. 842. tit. O Processie Skárbowym: ná końcu.*

Herbart. f.
496. tit.
Thesaurar-
ius.

Podskárbi Nadworny, w niebytności Koronnego, według Státutu, *fūgi debet officio suo.* *Ibidem. fol. 841. tit. O Vrzędzie Podskárbiow.*

Podskárbi za Skárbowe sprawy odpowiadać powinien. *Ibidem.*

Podskárbiowie workowego ná liczbie kłásć nie máią, gdyż to tylko żołnierze, *ex munificentia sua*, zwykli postępować. *A. 1616. fol. 6. tit. Obiásnienie salariorum.*

Salarium od Quárty Koronney, nád tyśiąc złotych, luboby sowi-te Quárty Rzeczposp. kiedy uchwalisá, usurpować nie máią. *Ib. Pisarze swe Skárbowe, z swych prywatnych, á nie Rzeczyposp. prowentow opátrować powinni. Ibidem.*

Podskárbi Litewski, Cudzoziemcom, ktorzyby Dobrá, ábo opátrenia iákic, *contra ius* trzymáli, *sub pœna mille marcarum*, w Trybunale *luendz*, folgować nie ma. *A. 1607. fol. 831. tit. O cudzoziem-cách.*

Podskárbiemu Ziemskiemu Litewskiemu *vacare ab officio*, dla choroby iego, pozwolono ná czás. *A. 1616. fol. 49. tit. Excepcya choroby. vide tit. O diazd.*

Podskárbi, tak Koronnym, iáko y Litewskim; iáko y Skárbnym Litewskim, od Rzeczyposp. Quity. *vide tit. Quity.*

Podskárbiich narodowi Ruskiemu ná Vkráinie mieć pozwolono, *cum dignitate Senatoria. w Commissiey Hádýackiey. A. 1659. fol. 52. §. Priuatis* wszystkim.

Podskárbi Koronny koszt ma dawać ná wydrukowanie Constitucyi Seymowych. *vide tit. Constitucye.*

Podskárbiemu Koronnemu, á nie komu infzemu, wedle Przywileiu Koronnego, *administratio* Oekonomiy, & *prouentuum bonorum Regalium*, po zmarłych Stárościach, ábo Tenuáriuszách należec

ma. W Confederatciey generalney Wárszaw. A. 1587. fol. 413.
§. Administratio Oekonomiy.

Podskárbi Koronny, y ci, ktorzy do tego należą, powinni Przywileie Koronne oglądać, Koronę zápieczętować, przed electiá Krolá. *Ibidem.* fol. 414. §. P. Podskárbi.

Podskárbiemu Koronnemu, *in casum periculi, tempore Interregni*, żeby ná potrzeby Rzeczyposp. stawało pieniędzy, pozwolono árendować Oekonomie, ktore do rąk iego przyidą. także mytá, ábo cła. *Ibidem.* fol. 417. §. A gździeby.

Temusz warowano, iż to wszystko, cokolwiek *tempore Interregni* wyda, zá wiadomościá Rad Koronnych, ná potrzeby Koróne; Krol przyśzły, y Rzeczyposp. przyimie w liczbie. *Ibid.* fol. 412. §. Pro-wenty.

PODSTAROSCI.

Podstárościowie Sądowi, w Zamkách swoich, pod czas Pospolitego ruszenia relidować máią, pospołu z Woyskiemi, Gwoli czemu mieszkánie w Zamkách, tak Podstárości, iáko y Woyski micé powinien. A. 1621. fol. 9. §. A iż ná tym należy.

Tenże Podstárości, ábo Sędzia, pod tenże czas, záwsze ma być *patus* káždemu, wszelákie krzywdy y wiolencye, ktoby się w tey mierze do niego uciekał, y uskarżał, *etiam ex citatione in vim termini tacti*, sádzić y uznávać. (*vide tit. Pospolite ruszenie.*) *Ibidem.*

Podstárościowie osiedli być máią. A. 1550. fol. 7. §. Iż káždy Vrzad. *Pogłowne. vide tit. Podatki.*

Pogorzely. vide tit. Podatki.

Herburt. f.
50. tit. Cn-
pitanci. &
Vicecapita-
nei.

POIEDYNEK.

NA poiedynek, żaden Szláchćie Szláchćicá nie powinien wyzywáć, ani wyzywány stáwić się, *sub pæna sexaginta marcarum, & sessione turris* przez pułroká. o co *forum* w Ziemstwie: Krol iednák poiedynku pozwolić może. A. 1588. fol. 462. tit. *De duellis.*

Pomiary. vide tit. Gránice.

Pomocnicy. vide tit. Complices.

Popisy. vide tit. Okázowanie.

Port. vide tit. Commissie, & Rzeki, & Zázwárcie Portow.

POSZTY.

Poszty dla prędkich wiadomości, zá znieśieniē podwod, z Miast podwodom podległych, Krolowi postanowić tak w Koronie, iáko y W. X. Lit. pozwolono. A. 1620. fol. 17. tit. *Poszty.*

Postánowiono ie takim sposobem: áby Miastá podwodom podle-

gle, miasto podwod, czwore pieniądze podwodne do rąk Pofzt Mágistrá Wárszawskiego, zá listem Krolewskim, (który sobie chować y do Akt blizszych *per oblatam* podać mogą) oddawały, *sub pœna duplicis pensionis*, w Sądzie Krolewskim Zadwornym *repetenda*: okrom tylko tych podwod, ktore dla Posłow Tureckich, Tátárskich, Moskiewskich, zwyczaj icst dawać, z tą kondycyą, że Miasta, ktore podwody dla pomienionych Posłow w ktorym roku, wydádzą iusz mają być wolne *ab hac quadrupla pœsione*: áttestacyą iedną kod Posłow przeiezdziących, Miasta brąc będą, y temu Pofztarzowi ukaza. A kiedy te quadruple podwodnych pieniędzy oddádzą Miasta, Krol porządń Pofztę, po wšytkim Krolestwie, trzymać roskaże. A ktoby gwałtownie ważył się podwody brąc, luboby iákic Listy podwodne z Kancellaryey ukazał; takiego kázde° do bliźsze° Grodu pozwać wolno, *pro refusione damnorum*, & *pœna centum marcarum peremptorie, sine appellatione, sub pœna perpetuæ bannitionis exsoluenda*. A. 1647. fol. 9. tit. Ordynacya Pofzty.

Reásumowano tę Constitucyą, *cũ hac declaratione*, áby Pofzt Mágister, Miasta y Miasieczka, o quáduple tę podwodną, zá przeszle lata, sposobem podatkow Rzeczyposp. dochodzenia, ná delatách podawał, ktore Sąd Affessorski Krolewski sądzić, á Stároftowie exequować powinni, *sine quauis dilatione*, podług Cõstitutiey. A. 1629. & 1654. *saluis* iedńák *abiuratus desertatorum* & *conflagratorum*, ktore Miastom y Miasieczkom ná przeszłym Seymie pozwolone są: *tũm saluis* & *decretis* & *Privilegijs* Miast y Miasieczek, także *saluo calculo in Thesauo Regni*, ktory pomieniony Pofzt Mágister corocznie oddawać będzie powinien. A. 1659. fol. 16. tit. Ordynacya Pofzty.

Znowu *reassumuntur superiora*, osobliwie A. 1659. & 1647. Cõstitucye, wšytkie wolności y exempty, od płacenia tego podatku, ktorekolwiek wyszły, iáko Práwu pospolitemu przeciwnie kássluiąc. Miasto iedńák łomzę, nie ma tá Constitucya *afficere*, ktore od retent podwodnych wolne *declaratur*. A. 1677. fol. 20. tit. *Reassumptio*. W. W. X. Lit, także ordynowano Pofztę, y ná nią, nim porządnieysza obmyślona będzie prowizya, pieniądze z Prowentow Rzeczyposp. z Skárbu W. X. Lit. do rąk Pofzt Mágistrá Wileńskie-go dáć roskażáno. A. 1649. fol. 47. tit. Ordynacya Pofzty W. X. Lit.

Po tym, áby ná nią P. Podskárbi W. X. Lit. prowent pewny tęmusz ukazał Pofztarzowi, tak żeby bez żadney retárdacyey w porządku trzymána być mogła, postanowiono. A. 1650. fol. 22. tit. O Pofzcie W. X. Lit.

Po tym ináczey. Isz Miasta y Miasieczka W. X. Lit. *in vim* podwodnych pieniędzy, *annuatim* dwánaście tysięcy złot. Polskich, według

dług podziału wyrażonego w Vniwersale z Kancellaryey W. X. Lit. wydany, do rąk Poszt Magistra W. X. Lit. *sub pœna triplis pensionis* oddawać powinny. Przy tym Przywilej Krolewski temuż Poszt Magistrowi ná Poszt magistrostwo *in toto* ápprobowano. A. 1673. fol. 17. tit. Ordynacya Poszty W. X. Lit.

Temuż Poszt Magistrowi ráchunek z Skárhem uczynić kazano z pieniędzy podwodnych, Poszcie W. X. L. *per legem* Seymu przeszłego ápplikowanych &c. w *Confederat. general. Warszawskiej*. A. 1674. fol. 33. §. Ná teyże.

Reássumowano Constitucyá A. 1673. y postanowiono, áby Miásta W. X. Litew. ordynowane, według podziału, pieniądze *annuatim* Poszt Magistrowi W. X. Lit. wydawały, *forum, casu contrauentionis*, w Trybunale Skárbowym W. X. Lit. náznáczáiąc. A porządek tey Poszty, *curæ & animaduersioni* P. Podskárbiego W. X. Lit. zlecono. A. 1677. fol. 21. tit. Posztá W. X. Lit.

Znowu reássumowano *superiora*, y áby *ad normam* tych Constitucyi zachowany był porządek Poszty, postanowiono: A Poszt Magister ráchować się ma z tego wśzytkiego, przed P. Podskárbin W. X. Lit. A. 1678. fol. 11. tit. *Reassumptio* dawnych Cõstitucyi.

Posztá expeditiá *in negotijs* Artylleriey Koronney, iáko publiczná przyimować y odsyłać. powinna. A. 1677. f. 20. t. *Reassumptio*.

Posztę Przemyską przez Obywátele tey Ziemi, z Przemyslá do Wárszawy, Lubliná, Lwowá, y Krákówá postanowioná, *non derogando* publicznym podatkom & *iuribus Reipubl.* ápprobowano, y *securitatem* oney warowano, tudzież *contra violatores* oney, *pœnas duplicis vadij Capitanealis, vel maioris, iuxta qualitatem excessus*, á *forum* lubo w Trybunale *inter causas fisci*, lubo *in proximo Castrensi Officio, sine appellatione, ad instantiam cuiusvis*, náznáczono. A. 1667. fol. 33. tit. Ápprobacya Poszty.

Cum securitate eadem Poszty Przemyskiej, wolno y innym Wóiewodztwom y Ziemiom uchwalić także sobie, ná rózne strony, Poszty. *Ibidem*.

POSŁOWIE

Posłow nie ma Krol do cudzych kráiw wysyłać, áni cudzych odprawować, bez Rády Koronney. *vide tit. Krol.*

Pod odiazd Krolá I. M. Zygmunta Trzéciego, iáko Turecki Czausz, ábo Moskiewski, ábo Tatarski Goniec, gdzie, od kogo, miał być przyięty, tráktowany, odprawiony? *vide latẽ Constitutionem Anni 1593. fol. 636. tit. O Posłach Cudzoziemskich.*

Do odprawy Poselstwá Zaporozkich Kozakow, ktorego w sámé iusz Conclusiá Seymu słuchać nie można było, Deputaty z Kólá Poselskiego náznáczono. Ták áby przy Krolu, y przy wśzytkim Senacie, *præstito* wprzod *iuramento*, onych odprawili, *nomine totius*

Reipubl. ex mutuo consensu & consilio, z iák naylepszą Rzeczypof. wygodą. *A. 1652. fol. 15. tit. Deputaci.*

Do umówienia y wypráwienia pewney Legácyey, Deputaci także náznáczeni z Kofá Pofelskiego, po fześci, z Prowincyi trzech. *A. 1653. fol. 8. tit. Deputaci.*

Ná Posly Moskiewskie, Tureckie, Tátárskie, Kozáckie, iáko Skarb Koronny pod czas Synu Wárszawskiego, tak ná przyiezdziácych ná Seym Grodziński, Skarb W. X. Lit. *suppeditare* powinien. *A. 1673. fol. 18. tit. Seym trzeci w W. X. Lit.*

Ná przyftáwftwá Poslom y Poslánikom Moskiewskim, Perskim, y innym, powinien P. Podskárbi W. X. Lit. obywatelów w W. X. Lit. dobrze ośiádłych náznáczáć, y z nich *iniuriatis* skuteczną *administrare iustitiam*. *A. 1677. fol. 23. tit. O Przyftáwách.*

Pofelstw zadnych, od postronnych, Hetman Woysk Ruskich Zaporozkich przyimowáć nie ma, ále ie, iesliby się iákie tráfiły, do Krolá odsyłać powinien. w *Commissiey Hadyackiey*. *A. 1659. fol. 52. §. Legacyi zadnych.*

Poslom do postronnych Pánów, táż Constitucya służy, co y Poslom Ziemskim ná Seym. *Vide infra. A. 1659. & A. 1667.*

Cisz funkcyey swoiey attestacyą pokázowáć w Trybunale powinni. *A. 1667. vide tit. Senator.*

Poslom *in A. 1677.* do Moskwy, y Porty Ottománskiey wypráwionym exempt dány. *vide tit. Exempt.*

Poslowie *à Principibus externis* ná electiá przyiezdziácy, do Wárszawy zbliżáć się *in personis* nie máią, ále opowiedzieć się I. M. X. Primásowi powinni, ktory wedlug zdánia swego, káżdemu z nich substencyą náznáczy, y Przyftáwow stanu szlácheckiego przyda, áby práktyk zadnych nie czynili. Ténże I. M. X. Primás, Poslow z kádkolwiek przed electiá przyslánych, *cum assistantibus Cõsiliarijs suis*, iáko nayprédzey expediowáć powinien. Cisz doyrzec máią, żeby *Delegati Secretarij*; y żaden z cudzoziemskich Rezydétów w Wárszawie nie mieszkał, y áby w Pánstwie cáłym práktyk nie czynili. A iesliby się ktokolwiek z Poslow cudzoziemskich wáżył przez písmá iákie ábo podpisy mieszáć *ad negotia Interregni*; taki ma być *pro hoste Patrie* poczytany. W *Confederacyách generalnych Wárszawskich, sub Interregnis*. *A. 1668. & 1674.*

Po tym stósuiąc się do tychże Confederacyi generalnych, *in perpetuum* tak postanowiono, isz cudzoziemscy Poslowie, Ablegáci, & *quocunq; nomine* názwáni, nie tylko u Dworu Krolewskiego, ále y w Pánstwach tych rezydowáć nie máią. A ieżeliby tak pod czas Seymu, iáko y między Seymem, á Seymem, Legacya iáka od ktoregokolwiek z postronnych Pánów przyšlá; tedy przyiezdziácy, przed audiencyą, trzy niedziele czasu, w Pánstwach tych mieć bédzie, á po tym káżdy z Poslow, *in spatio* sześciu niedziel naywię-

ccy,

cey, expediowany być ma, y więcej mu nad ten czas rezydować nie ma być pozwolono: A po odebraney expedycyey, *finibus Regni excedere* powinni, *in spatium* trzech niedziel. W czym iesliby Prawu ciżz Posłowie uczynić dosyć nie chcieli; *secundum rigorem* pomienionych Confederacyi, ma być z niemi postąpiono: y iusz więcej *securitate* charakteru swego *non gaudebunt*. Czego PP. Marszałkowie oboygá Narodow przestrzegać powinni, y przyezdżającym tu Posłom to Prawo opowiedzieć. A Posłowie Ziemscy, *executionem* Prawá tego przy wákánkách upominać się będą powinni. A. 1683. fol. 6. tit. O Posłách cudzoziemskich.

§.

Posłowie Ziemscy ná Seymie, do Sądu *Criminis lesse Maiestatis* mają być deputowani. *Vide tit. Crimina.*

Z káždego Seymu przyiechawszy dawać mają *rationem* spraw Seymowych, ná Electiey Deputáckiey. A. 1589. fol. 518, tit. Dawanie sprawy.

Alternatę Deputácką Hálickiey y Chefmskiey Ziemie dla tego znieśiono, áby Posłowie sprawę o Seymie po zwroceniu się z niego swoim dawáli. A. 1611. fol. 25. tit. Alternata Ziem.

Między Posłami mieyscá mieć ná Seymie nie może, y od Poselstwa odstrychniony być ma, kto ma sprawę swoię sądową ná Seymie, nie blisko przed Seymem intentowaną. A. 1601. fol. 756. tit. O obieraniu Posłow.

Ani ten, ktory iest Deputatem Trybunálskim. A. 1616. fol. 3. tit. O Deputatách Trybunálskich Koronnych,

Declaratur, że żaden, Deputatem będąc (luboby *actu* w Trybunale nie zásiadał) Posłem, áz po *expiracyey* funkcyey swoiey Deputáckiey, iáko tész y Posel Deputatem, áz po Scymiku *Relationis*, ták w Koronie, iáko y w W. X. Lit. obierany być nie ma. A ktobykolwiek przeciwno temu Prawu obrąć się pozwolił; tákowy w Izbie Poselskiey y Trybunálskiey zásiadać nie ma; ále *ad priam obiectiorem*, byle mu tego *legitime* dowiedziono, *ex utraque statione* rugowany być powinien. Tosz się rozumieć powinno o Posle Ziemzkim ktoregokolwiek Narodu, *functiá* Poselstwa od Woysk ná sobie mającym: czemu żadna Deputatá ábo Poslá przeciwko tákowemu wyraźnemu Prawu obránego *præiudicare* nie ma protestácyá, y luboby iákowa záysć miała, *pro irrita declaratur, lege præsentis*. A. 1678. fol. 9. tit. O Deputatách Trybunálskich.

Declaratur znowu. íz kogokolwiek *in functione Tribunalitiá*, ták w Koronie, iáko y w W. X. Lit. pierwsza intimácyá przez Vniwersały Krolewskie, ná Seymiki przed Seymowe, wydáne, zástánie, luboby powtorna expedycyá, zá rozerwaniem pierwszego Seymiku, ná drugi Seymik bylá wydána, Posłem być nie może, y gdyby był obrány, *actiuitate* w Izbie Poselskiey *carere* ma. *Viceuersá*

żaden

Herburt f.
304. t. Nun-
cii.

żaden funkcyą Poselską mający, Deputatem obrany być nie może, aż po Seymiku *Relationu*. A. 1683. fol. 5. tit. Deklaracya Constitucyey o Deputatách Trybunálskich.

Ani Poborcá, Posłem być nie może, który nie ma quitu dość teczne go od Skárbu. A. 1631. fol. 34. tit. O Poborcách.

Posłom, ná Seymie, według dawnego zwyczáiu prawem opisánego, á Szláchćie ná Seymikách Powiátowych *ordinariè* przez Krolá złożonych, całosci praw domawiać się wolno. A. 1609. fol. 888. tit. Deklaracya Artykułu.

O rachunek Quárty ná Podskárbiego instigować máią. A. 1562. fol. 22. tit. O uiszczeniu.

Y u Krolá wolno się im ząwždy upominąć, gdyby o retenta Quárty postępku zaniechał przeciw Dzierżawcom. A. 1567. fol. 129. §. Gdzieby też kto.

Y ná Kánclerzá y Podkánclerzego instigować, o wydanie Przywileiu *super Bona Mensæ Regiæ*, przeciwko Státutowi Alexándrowemu. A. 1562. fol. 21. §. Statut Krolá.

Y Dignitarzow o negligentią deferować. A. 1565. fol. 84. §. Opátruiąc to iednak.

Tákże Instigatorá, iesliby nie czynił o Annáty. A. 1607. fol. 384. tit. O Annatách.

Rozdanie wákánfow popierać máią. *vide tit.* Wákánecy.

Posłom Ziemskim Wołhyńskim y Bráćlávskim, między Koronnemi mieysce náznáczono. A. 1569. fol. 160. §. A tak'zá takowym.

A *salarium* takie, iákie máią Posłowie Woiewodztwa Ruskiego: *Ibidem*. §. A obránym posłánym.

Podlaskimi také mieysce między Koronnemi náznáczono. *Ibid.* fol. 152. §. A Confiliarze.

Cisł Podlascy *pluralitate suffragiorum* obieráni być máią, á tá *pluralitas* tak się rozumieć ma, áby głos tylko Szláchćicá ośiádłego, w tym Woiewodztwie ważny zóstawał. A. 1631. fol. 34. tit. Spósob obierania.

Tákże Sierádcy, y Wieluńscy: á máią być obieráni *merè possessionati* tey Ziemie. A. 1611. fol. 11. tit. Spósob obierania.

Także Krákowscy y Chełmscy. *Ibidem*.

Także Kijowscy y Mielniccy. A. 1613. fol. 13. tit. Obieranie.

Także y Płoccy. *Ibid.* fol. 22. tit. Obieranie Deputatow.

Także Pruscy: Woiewodztwo Chełmińskie tylko tey Constitucyey nie przyinuie. A. 1613. fol. 24. tit. O obieraniu.

Łomizieńscy alternatą z Powiátow, iáko po sobie idą, máią być ná Seym posyłáni: *secus* obrány, nie ma mieyscá z drugimi. A. 1613. fol. 19. tit. Elekcyá.

Z Xięstw, Oświęćimskiego y Zatorskiego, ieden Posel w Oświęćimiu, ábo w Zatorze powinien być obrány, y ná Seymik Powiátowy

Profzo-

Profzowski posłany, który z Posłami Krákowskiemi ná Seymiku Profzowskim obránemi pospołu iáchac ma ná Seymik generalny, do Nowego Miásta Korczyná, á z támtąd ná Seym wálny, zwy-
czáiem innych Posłow Ziem Máley Polski: ktoremu Posłowi
powinien Skarb, *respectu* dálekości, *providere*. A. 1563. fol. 65. §. A
co się dotyczy.

Iesli ná Seymiku Profzowskim nie będzie; nieyścá ná Seymie z
Posłami Woiewodztwá Kráковского mieć nie ma. A. 1616. fol. 20.
tit. O Posle.

Dla tego z Kancellárey Koronney Seymik w Zatorze trzemá dniá-
mi w przod przed Profzowskí obwieszczony, y składány być ma. *Ib.*
Posłowie dwáy z Woiewodztwá Czerniechowskiego, w Czernie-
chowie máią być obieráni. A. 1633. fol. 33. tit. Ordynácyá Czer-
niechowska.

Declaratur, iż z Czerniechowá dwáy, á drudzy dwáy z Nowogrod-
ká bywac, y mieysce ná Seymie, po Párnáwskich, mieć máią. A.
1635. fol. 17. tit. Ordynácyá.

Posłowie Ziemie Hálickiey, z ártykułami ná Seymiku swym spisá-
nemi, powinni dla spólnego znieśienia się, y złączenia spraw
Woiewodztwá Ruskiego, stáwić się ná Seymik Wiśniński; dla cze-
go, Seymik Hálicki záwsze tygodniem przed Seymikiem Wi-
śnińskim uprzedzac ma. *Ibid.* fol. 36 tit. O Seymiku Wiśnińskí

Poslá, ná káždy Seym, między trzemá, iednego Obywátelá Zie-
mie Łukowskiey, któryby *realem* máiac *possessionem* w tey Zie-
mi mieřkał, ná Seymiku Lubelskim, Obywátelę tegosz Woie-
wodztwá obierac powinni: inszych zaś Posłow dwu z Obywáte-
low Powiátu Lubelskiego y Vrzędowskiego, *pro beneplacito*, *No-*
bilitati Woiewodztwá tegosz obierac wolno. A. 1654. fol. 15. tit.
Sposob obierania Posłow.

De securitate Posłow Ziemskich ná Seym, Státut A. 1510. Kro-
lá Zygmuntá Pierwszego, *in toto* reassumuiac postanowiono, áby
Posłowie, y Czeladź ich, pod czas Seymu, *ex reatu*, przed Már-
szałkiem tylko, y Kósem Poselskim odpowiadáli, á do inszych za-
dnych Sądow *ex quacunq; causa* pociągáni nie byli, áni *termino*
tacto, áni *citatione litemli*, gdyby odiechał: ále tylko *presens*
do Kóla Poselskiego, á gdyby odiácháł, *ad forum competens terre-*
stre. A. 1649. fol. 6. tit. O Sądách Posłow Ziemskich.

A o ubespieczeniu ich, *ntione* spraw w którymkolwiek Sądzie o-
nym intentowanych. *vide*. tit. Senator.

Posłow Ziemskich oboygá Narodow, áni Deputatow, do Constitu-
cyi, náznáczonych, áni Márszałká Poselskiego, z okázyey Con-
stitutiy, zaden, *in perpetuum*, *in ius* *evocare* do Trybunału nie po-
winien, *sub pœnis evocationis*; á iesliby ktore żaszły *ex præterito*
condemnáty; *pro nullis & eliminatis* *declamantur*. A. 1683. fol. 12.
tit. *Securitas*.

G g g g

Posło-

Herburt. f.
305. t. Pz.
na á Sigis-
mundo Re-
ge statuta.

Posłowie Inflántscy ná Seym, według Prává Confæderátiey. *A.* 1674. ná Seyniku w Dynemborku, *ex presentibus* obieráni być mają. *A.* 1677. fol. 32. tit. Ordynácyá. *vide. tit.* Inflánty.

Posłow obieranie w Woiewodztwách, Mázowieckim y Podlaskim: *vide. tit.* Deputáci.

Poselska Izbá, przy prawách y zwyczajách dawnych, zostáwiona. *A.* 1673. *vide. tit.* Seym.

Poselskie pieniądze w Powiećiech W.X.Lit. ná Seymikach pozwolone y uchwalone, kázdy wydawác powinien, ná czás náznaczony, pod winá dziesięć kop groszy Litewskich; O co *forum* Grod: PP. Senatorowie tylko, krorzy ná Seym poiádá, z Dobrámi swemi, także y dobrá Stofu Krolewskiego, od tego wolne. *A.* 1598. fol. 698. tit. O Poselskie pieniądze.

M Przy czynieniu relácyey z Seymu, máłá z tych pieniedzy Poborcy liczbę czynić, a ktorzyby nie czynili liczby, y pieniędzy spelná nie oddáli; powinien Poborcę Posel bádź obádwa, ktorym pieniądze winien był dác, pozwác o to do Grodu, ábo do Trybunatu. Gdzie bez zadnych excepcyi stáwić się, y liczbę uczynić, y pieniądze zátzrymáne sówito, á winę według pomienioney Constitutiey *A.* 1598. záplácić powinien, y exekucya ná dobrách iego czyniona być má. *A.* 1601. fol. 762. tit. O Poborcách.

Item, ktoby tych pieniędzy wydać niechćiał ná czás náznaczony, do Sądu Grodzkiego, pozwanym będąc; wydać powinien z winá dwudziestu kop Litewskich, bez żadney áppellácyey. *Cui oneri*, Vrzędnicy Dworscy z dobrámi swemi, iáko y PP. Senatorowie, y dobrá stofu Krolewskiego *subiacere* nie máją. *A.* 1611. fol. 40. tit. O Poselskich pieniądżách.

Podwyższo *pænam* o to *in duplo* ná *Contumaces*, w Powiećie fámyim Mozerskim: gdzie żadne máietności nie máją być excypowane. *A.* 1647. fol. 25. tit. Poselskie pieniądze.

Reassumuntur superiori cum pænis, y *Lauda* o tym WXLit. *approbantur.* *A.* 1673. fol. 16. tit. *Approbatio Laudorum.*

Znowu o tych pieniądżách, w *Confederat.* *A.* 1674. *vide. tit. Lauda.*

Laudum Woiewodztwá Brácláwskiego, w ktorym, ná kázdy szcfc niedzielny Seym, połowicá poboru iednego łanowego, Posłom támeicznym ná stráwę uchwalone iest, ná czasy wieczne, ápprobowano, dekláruiąc, że to nie publicznym uchwałom ná potrzebę Rzeczyposp. szkodzić nie má. A ten podatek we dwie niedziele, po skończeniu Seyniku, do Sądu Ziemskiego, ábo ich Komorniká, byle był Szláchćie dobrze osiádły, ktorego Sąd Ziemski do tego náznáczy, wydawan być má, pod winámi. O co tenże Sąd, ábo Komornik pozywác má, do Grodu, ábo Ziemstwá, *sine intermissione.* Sąd zaś takowá spráwę, *sine quavis appellatione, & dilatione,*

- zione, sędzić ma, *cum adiudicatione pœne, Parti & Iudicio, per medium*. Ktore pieniądze, *per partes*, Sąd, ábo Komornik, rowno Posłom rozdawać ma, bez zadney z włoki, *sub iisdem pœnis, ad instantiam Nuntiorum, vel unius*. A. 1633. fol. 50. tit. *Laudum*.
- Posel każdy tegosz Woiewodztwá, ponienione wziąwszy pieniądze, stáwić się ná Seymie, *sine quavis exceptione, exceptá solá uerá infirmitate*, powinien, *sub pœnis, ut supra, & duplicis pensionis summae, à Iudicio Terrestris, vel eius Camerario per se receptæ*. O co forum, Grodzki, ábo Ziemski Sąd, *absq; omnibus dilationibus & appellationibus*. *Ibidem*.
- Posłom Powiátu Rzeczyckiego, ná Seym, auctiá prowentu, *per Laudum* uchwaloną, approbowáno, y dochodzenie, *in foro Tribunalitio, sine ulla dilatione*, postanowiono. A. 1647. fol. 24. tit. *Dom Sadowy*.
- Poselskie pieniądze, Obywátele Ziemie Inflantskiey, iáki ná Seymiku w Dynemborku, przy obieraniu Posłow, postanowią, táki wydać máią, *sub pœnis*, w Constitucyách o pieniądżach Poselskich W. X. Lit. *descriptis*. O co forum *competens* z Retentoránii. *Ibidem*. fol. 26. tit. *Pieniądze*.
- Spráwę o zaboy Poslá Woiewodztw Wielkopolskich, Vr. Fránciszka Smoguleckiego, *ex speciali registro, præmissá ad citatione, & inquisitione, sine remissione* ná Seym, *saluis omnibus defensis, & beneficijs iuris, utriusq; partis*, sędzić Trybunałowi kazano. A. 1667. fol. 6. tit. *Deklaracya*.
- Posłow Ziemskich ná Aktách Conuocatiálnych, *sub Interregnis*, że więcey *ultra solitum* ná potym bywać nie ma, ále ták iáko, ná Seymy, zwyczajnie ná Seymikách obieráni być máią, bo inaczey mieyscá mieć nie będą; deklarowano. *in Confederat. general. Warszaw.* A. 1674. fol. 29. §. Vpraszając ná potym.
- A Inflanty, wedle dawnego práwa *Ordinationis* onych, y zwyczajow, obierać ich powinne. *vide. tit. Seymiki*.
- Posłow Ziemskich powinności naydźcieś pod roznemi tytułami.
- Poslá Ziemskiego ná Seymy przeciwko práwu obránego, protestátia ma być *nullitatis*. *vide. tit. Deputaci*.
- O Posłách woyskowych. *vide. tit. Deputaci. tit. Electia. tit. Senator. tit. Seym*.
- Posłuszeństwo Krolowi. *u. tit. Krol.*

POSPOLITE RVSZENIE

Pospolitego ruszenia, żeby Krol bez uchwały Seymowey nie skłádał, ani zá gránice prósbami, ábo *solutione quinq; marcarum super bastam*, Szlachty wyciągał, Stany Koronne, y WXLit. w Konfederacyey general. Wárszaw. po śmierci Krolá Zygmuntá Augusta, ostrzegáią sobie. A. 1573. f. 208. §. Naprzod. Cggg 2 O tym-

Herburt. f. 24. t. Bellum in Comitibus decernatur.

Herburt. f.
30.

O tymże: á iesli uchwalone będą; Krol ná mieyscu náznáczonym, dáley dwóch niedziel, woyská trzymać nie ma. *Ibid. fol. 254. §. O woynie.*

A iesli zá gránicę dobrowolnie íść pozwolą; ná káždego iednego pieszego, ma dáć Krol *quinq; marcas. Ibid.*

O tymże, *ysdem verbis. A. 1576. fol. 275. §. O woynie.*

O tymże, *de bello offensuo*, ná Seymikach ma być proponowano? *A. 1613. fol. 1. tit. O podnoszeniu woien.*

Od pospolitego ruszenia, ci, ktorzy dla náuk do cudzych kráíow wyiecháli, *ob absentiam sui*, wolni być máią; iednak *personas idoneas* wyprawić, *ex facultatibus* powinni. *A. 1563. fol. 263. §. Tylko to wárując.*

Tákże Burgrábiowie Krákowscy; Podstárościowie Grodzcy; Woyscy. *quod vide sub eorum proprijs titulis.*

Tákże Dwór Krolowy, osob 30. Dwór X. Arcybiskupá osob 12; Dwór X. Biskupá Krakowskiego, osob 6. Ci iednak wszyscy ná pomienionych Dworách *residentes*, poczty tak *ex facultatibus*, iáko y *ex personis* wyprawić máią. y rejestra onych, do Akt Grodzkich (*tam gdzie Seym naten czas*) záraz po Seymie máią być podáne. *A. 1676. fol. 12.*

Tákże Vrzędnicy, y słudzy Skárbowi: také chorzy, *sexagenary*, wdow. *8cc. vide infra*, w ordynacyey pospolitego ruszenia. *A. 1621.*

W W. X. Lit. zaś Vrzędnicy, przy boku Krolewskim zostáiący: také ná legácyach, y Commisliách, y usłudze Rzeczypośp. będący: také Wygnáncy, w posessiey zadney máiętności, dla záwoiowania, nie będący: iednak áby przy boku Krolewskim, wedle przepomożenia swego, zochoty swoiey, stawali, *excitantur spe respectus Regij. A. 1661. fol. 6.*

Tosż y w dawnieyszych *pater* Constitucyách;

Oprocz zwyysz pomienionych, y inni różni *excipiuntur* od pospolitego ruszenia, *ex rationibus. vide in Constitutionibus* o pospolitem ruszeniu nápisanych, *apud me infra indigitatis.*

M Ná pospolite ruszenie ktoby się nie stáwił, powinien będąc stáwić się osobą swoią, zá wyszćiem troygá wici, do Krolewskiej Osoby, ná mieysce, gdzie wszystkim Woiewodztwom y Ziemiom náznáczono; tén *pœná colli & confiscationis bonorum* ma być karány. Wyiáwšzy tych, ktorzy z Osob swoich právem są excypowani. *A. 1620. fol. 4. tit. Pospolite ruszenie.*

Pospolitego ruszenia poprąwę, y ordynacyą, wszystkie Woiewodztwá Koronne, ná Seymiki do Bráci wzięły. Miásta iednak Duchowne y Swieckie powinnościom o pospolitym ruszeniu nápisany, *sub penis Legum ibidem descriptis*, dosyć czynić máią. A Seymiki pomienione, pospolitego ruszenia, gdyby go przed tym czasem potrzeba była, nie máią znośić. *Ibid.*

Pospo-

Pospolite ruszenie, *in casum periculi*, postanowiono, *cum facultate diuidendi exercitus, sine derogatione nihilominus Statui nobilitari, & sine sequela*. A. 1557. fol. 12. §. I. sz. tefz.

Po tym, *sub Interregno*, ná Ziezdzie pod Andrzejowem, ná poparcie Elekcyey Krolá Stephána, takim sposobem, isz tá ustawa zá dwoie wici ma być rozumiana. A. 1576. fol. 235. tit. My Rady. Po tym, zá tegosz Krolá Stephána, *sine diuisione exercitus*. A. eodē fol. 262. tit. Pozwolenie woyny.

Po tym, po śmierci tegosz Krolá, *sub Interregno*, Woiewodztwá, Krákowskié, Sandomierskie, Lubelskie, *in casum periculi*, uchwalili ie w Krákwie. A. 1586. fol. 401. §. Tęże Káptur.

Po tym, pod Wislicą, wedle recessu electiey Wárszawskiey, ná poparcie electiey Krolá Zygmunta Trzeciego. A. 1587. fol. 438. §. Pisalismy tefz.

Po tym, zá tegosz Krolá Zygmunta, ná odpor Máximilianowi, iesliby go była potrzeba. A. 1588. fol. 506. §. A widząc.

Po tym, przeciwko Turkom, w Koronie, y W. X. Lit. A. 1590. fol. 563. tit. Deputáci.

Znowu przeciwko Turkom, w Koronie, y W. X. Lit. A. 1591. fol. 632. tit. Czas oddawania poboru.

Po tym, pod odiazd pierwszy Krolá Zygmunta Trzeciego do Szwecyey. A. 1593. fol. 638. tit. o Pospolitem ruszeniu.

Reassumitur pod odiazd wtory, do powrotu tegosz Krolá. A. 1598. fol. 687. tit. *Reassumptia*.

Po tym, ná zniesienie Confederátow, iesliby go potrzeba była. A. 1613. fol. 3. §. A przy tym.

Po tym, dla niebezpieczeństwa od Pogan. A. 1616. fol. 1.

Znowu dla tegosz niebezpieczeństwa. A. 1619. fol. 4. tit. Okazowanie y ruszenie pospolite.

Po tym, przeciwko Cefarzowi Tureckiemu Osmanowi. A. 1621. fol. 1. & sequ.

A w W. X. Lit. przeciwko Xiążęciu Sudermáńskiemu, y dla obrony gránic Xięstwa Litewskiego. *Ibidem* fol. 22.

Po tym, w Koronie, y W. X. Lit. *in casum* Woyny Tureckiey. A. 1623. f. 2.

Znowu *in eundem casum*. A. 1626. fol. 1.

Znowu, iesliby go była potrzeba. A. 1627. f. 1.

Znowu. A. 1628. tit. Pospolite ruszenie.

Znowu takimże sposobem. A. 1629. fol. 11.

Po tym, *sub Interregno*, po śmierci Krolá Zygmunta III. A. 1632.

Znowu dla niebezpieczeństwa od Pogan. A. 1634. fol. 2.

Znowu. A. 1637. f. 2. & A. 1640. f. 14. §. A iesli żeby.

Po tym, *sub Interregno*, po śmierci Krolá Władysława IV. A. 1648. fol. 15. §. A iesliby.

Po tym, za Krolá Ianá Kázimierzá. A. 1649. f. 14.

Po tym, w Koronie, y W. X. Lit. *contra omnem casum ingruentis alii cuius periculi.* A. 1650. f. 3.

Znowu w Koronie. A. 1654. f. 6. Y w W. X. Lit. *Ibidem.* fol. 28.

Znowu w Koronie. A. 1655. f. 5. Y w W. X. Lit. *Ibidem.* fol. 19.

Niektore iednak Woiewodztwá y Powiáty W. X. L. miásto pospolite^o ruszenia, pewne podatki, ná Zołnierzá Powiátowego postąpiły y uchwałyły. *Ibidem* fol. 5.

Znowu w Koronie. A. 1658. fol. 20. Y w W. X. Lit. *Ibid.* f. 30.

Znowu w Koronie. A. 1659. fol. 10. Y w W. X. Lit. *Ibid.* f. 5.

Znowu w Koronie. A. 1661. f. 22. Y w W. X. Lit. *Ibid.* fol. 6.

Znowu w Koronie. A. 1662. f. 17. Y w W. X. Lit. *Ibid.* fol. 10.

Znowu w Koronie. A. 1667. f. 12.

Znowu w Koronie. A. 1670. f. 14. Y w W. X. Lit. *Ibid.*

Znowu w Koronie. A. 1673. f. 5. tit. Obroná Rzeczyposp. Y w W. X. Lit. *Ibidem* fol. 13.

Znowu w Koronie. A. 1676. fol. 12. Y w W. X. Lit. *Ibid.* fol. 1.

Znowu w Koronie. A. 1677. f. 7.

Znowu w Koronie. A. 1683. f. 4. Y w W. X. Lit. *Ibid.*

Pospolite ruszenie záfwe, *sine diuisione exercitus*, stánowią: Pierwsze wíci zá dwoie, (wáruia iednak, że to íść nie ma *in sequel*) z Káncelláryi wydáia. *patet id* w Constitucyách, o pospolité ruszeniu. Pospolite ruszenie od Seymu do Seymu tylko trwáć zwykło: á w regu Krolá zostáwuia íc. *patet* w tychże Constitucyách.

Sub Interregniá zás, Pospolitem ruszeniem *disponere* zwykł Xdz Arcybiskup Gnieźniński *Primas Regni*, y Deputáci do niego, z Conuocatiey generalney Wárszawskiej, która *tempore Interregni* bywáć zwykła, náznáczeni *quod V.* w Cofæderacyách generalnych. Woiewodztwu Podláškiemu, y Ziemi Łukowskiej, ísz według dawnych praw y zwyczáiow odpráwować ma pospolite ruszenie, záfwe *cauetur* w Constitucyách o pospolitem ruszeniu. Z dwudziestu wlok, koniá Várskiego, á z dziesiátká wlok, Kozáckiego stáwić powinni. w *Confæderacyey generalney Wárszawskiej, sub Interregno.* A. 1648. fol. 15. §. A íesliby.

Tofz przy wypráwie, według praw y zwyczáiow, z dziesiáci wlok, *sine diminutione*, konnego zołnierzá dobrze munderowánego y armátneho, zostáwáć ma. A. 1676. fol. 12.

W Woiewodztwách tych, gdzie íest Szláchty rozrodzoney nie málo, ktorzy porzádnie woyny slúżyć nie mogą: Kásztelláni, Podkomorzowie, y Stárostownie Sądowi, z Deputatámi ná to od Szláchty obranemi, ná Seymikách sposob náleśc máia, iákoby Pospolite ruszenie przystoynie odpráwować mogli. A. 1634. f. 2. *Tofz w poslednieyszych Constitucyách reassumowano.*

W Woiewodztwách, Mázowieckim, y Plockim, sześć na iednego dobrze

Herburt. f. 45. t. Cum potens hostis ingruerit. & f. 25. t. Littere restium & f. 39. t. Porro S. M. Regia.

Duo aut tres, unum satis idoneum, & sufficienter ab omnibus rebus & armis instructum, expediant. Herburt. f. 36. t. Capitaneus cum Castellano.

dobrze sporządzonego konnego żołnierza, ná popisie, składać się mają, *ex moderatione* Kásztellanow, Podkomorznych, Stároostow sądowych, y Chorążych: ktorzy, *sub fide & conscientia*, szczerze y życzliwie tey usługi Rzeczyposp. *sine ulla respectu priuato, & depactatione* doyrzeć powinni, żadnego nie uwalniając z tych, ktorzy konno służyć wojnę mogą. w *Confederatciey general. Warszaw.* A. 1674.

Declaratur, iż *possessionati* poddanych mający, *in personis* stawiać powinni. A. 1676. fol. 12.

Woiewodztwa Pruskie zawsze Pospolite ruszenie biorą do Braci, *& conseruantur* przy zwyczajnuy wyprawy swoiey po Drwęcę. *patet id in Constitutionibus* o Pospolitem ruszeniu.

Ponieważ też Woiewodztwa, Pospolitem ruszeniem, granic swoich nie zwykły przechodzić, á inne Woiewodztwa pod Gołębiem, y Lublinem, w roku 1673. wšzedſzy *in consilia Statús*, one do Wárszawy przeniosły były, *& urgente necessitate*, w Seymie sześć niedzielny obrociły, y tęże, Seym *nō premissis Conuentibus antecōitibus*, ná nich, bez nich concludowały, przez co *iuri & equalitati* onych *est derogatum*: tedy, że im podobne nigdy dźiać się nie będzie *per a iudicium*, wárowáno. Czego Kancellarye przestrzegać mają: á onym y bez prawa ná Seymach upomnieć się będzie wolno. w *Confederatciey general. Warszaw.* A. 1674. fol. 3. §. Więc że Woiewodztwa.

Ze w Pospolitem ruszeniu pod Gołębiem, Vr. Stephan Czárniecki Pifarz Polny Koronny, nie do Commendy Woyská pospolitego ruszenia, ále tylko do samego rozdawania w Kole głosow *precise* należał; *patet* w *Constitutiey. Anni 1673. fol. 16. t. Securitas.* Ze *in casum periculi* postanawiają Pospolite ruszenie; *patet* w *Constitutionibus* o Pospolitem ruszeniu. Po tym *cautum est*, że go Krol IM. tylko *in casu extremi & ineuitabilis periculi* zázyc ma, y według dawnych praw wczesnie Rzeczyposp. obwieścić wiciami. A. 1683. fol. 4.

Przed trzeciemi wiciami, Seymiki Woiewodztwom, á Woiewodztwu Mázowieckiemu w Wárszawie Generał składają. *patet id in Constitutionibus* o Pospolitem ruszeniu.

Wpisanemu ráz w regeſtr, iáko wciągnienu, ták y w obozie, z pod iedney do drugiey chorągwie, choćy w iednym Woiewodztwie y Ziemi, wyiezdzać się nie godzi: y żaden *Duxtor* nie powinien przyimować takich w regeſtr swoy, y pod chorągiew, *sub pennis contra desertores Caſtrorum ſancitis*: o co termin y forum w obozie generalnym. A. 1676. fol. 12.

Ná elekcyę Krolá, ná nueyſce Conuocácii generalnuy Wárszawskuy náznáczone, Woiewodztwo Sendomirskie, Pospolitem ruszeniem iáchac deklárowało, ná Ziezdzie swoim pod Pokrzywnicą A. 1587. Ziemiá

Herbert . f.
24. t. Con-
uentus.

Ziemią Wieluńska isz Chorążego w leciech podeślęgo mą, ná ie-
go mieysce do pospolitego ruszenia, *pro hac vice*, Kásztellán z
obywátelami tey Ziemie, *Substituta* Szláchćicá ośiádłego, *ad id
munus obeundum*, godnego obierze. A. 1634. fol. 2. tit. Pospo-
lite ruszenie.

Hetman W. X. Lit. *in absentia Regis*, władzą ma nád Pospolitem
ruszeniem. A. 1659. fol. 5. & A. 1662. fol. 10.

Zastawnicy y Arendarze w W. X. Lit. którzy wyniozszy się z Miasł,
Summy ná máiętności w niesli, nie máią się od pospolitego ru-
szenia excipować dziedzicami, y osobliwemi zapisami, ále po-
winni sami stawać y służyć z summy, według possessii swoich. A. 1659. f. 5.

Ktorzy w Koronie, y W. X. Lit. máią swoje possessie, gdy w Koro-
nie sami, ná pospolitem ruszeniu, stawać będą; y w W. X. Lit.
stawić Pocztę swoje powinni, według praw y zwyczajów. Co
vice versa, obywatelom W. X. Lit. służyć ma. *Ibidem*.

Miastá Máýdeburskie W. X. Lit. według prawa piechotę wypráwo-
wać máią. *Ibid.*

Pospolitego ruszenia nie ma Krol zá gránice wyprowadzić. A. 1655.

Tosy w inszych niektórych *Constitutucyach* ostrzegano.

A isz do *Constitutiey* Anni 1621. *Pospolitego ruszenia*, które przeći-
wko *Osmanowi Cesarzowi Tureckiemu* przysło *ad effectum*, po-
źniejszye *Constitutucye* o *Pospolitem ruszeniu*, stosują się: *ordinationem*,
iaka ná on czas postanowiona była, *inferere tu zdáło mi się*. Ktora
iaka jest. Obywatele wszyscy, którzy do expedycyey generál-
ney należą, przed wyściem z Woiewodztw, ábo Powiatów swo-
ich, przez Woiewody y Kásztellany popisáni, y ná Powiaty po-
dzieleni być powinni. A tami Woiewodowie náznaczać y ro-
zdzielać Powiaty będą Kásztellanom, tak iako ie záś, ná mieyscu
ściągnięcia, od Krolá IM. pod Lwowé, náznączonym, cizż Wo-
iewodowie od Kásztellánów porządnie odebrać, popis znowu czy-
nić, y Krolowi IM. pod władzą woienną oddać będą powinni.
A w tych Ziemiach y Powiatach, które osobne Seymiki niewá-
ią, á Woiewodów niemáisz; Kásztelláni przy Stárościach, y
Vrzednikách, miásto Woiewodów odprawić ten popis będą po-
winni. A isz tecz są Woiewodztwá, które tylko po iednemu Ká-
sztellanie máią: tedy w takowych Woiewodztwách, ábo inszych
Ziemiach szzerokich, gdzieby Kásztellán wielkiey gromádzie lu-
dzi w prowadzeniu podosić nie mógł, wolno będzie Kásztelláno-
wi *Substitutum*, do prowadzenia części tak wielkiey liczbey Stanu
Szlacheckiego ludzi, obrąć y náznaczyć, z wyższych Vrzedni-
ków Ziemskich, to jest, Podkomorzych; ábo gdzieby ci *impedi-
ti* byli, to inszych do tego sposobnych: ktory *Substitut*, władzą, y
autoritatem w ciągnienu y czynieniu spráwiedliwości mieć bę-
dzie,

Herburt. f.
29. tit. In
bellum mili-
tum expedi-
tio: & quod
intra fines
Regni mili-
tare cogán-
tur.

De Officio
Castellani
circa expe-
ditionem bel-
licam gene-
ralem, vide
Statut.

Herburt. f.
65 tit. Cu-
stellanorum
officia in bel-
lo. & f. 25.
t. Qui. á
bello liberi
sunt. & f.
36. t. Fra-
tres in diui-
si, & f. Capi-
taneus cum
Castellano.
singulos quá
decenter ser-
uiant, conse-
ribent & f.
38 tomnesex.
Civitatibus
& f. 39. tit.
Castellani.

dzie, sposobem niżej opisanym. w Woiewodztwach zaś, gdzie jest nie mała liczba Kąsztellanów, y o Powiatach niektórych Kąsztellaniy *non constat*, y differencye, około funkcyey regimentowania y prowadzenia Powiatów, záchodzą; ná tymże popisie, przy wychodzeniu z Powiatów, Woiewodowie náznaczyć, uspokoić, y Powiaty te, o ktore kontrowersia jest, między Kąsztellány rozdzielić máią, żeby każdy część swoię pewną prowadził. A w Woiewodztwie Sędomirskim, Powiat Pilźnieński, ma prowadzić Kąsztellan Zawichostski, iáko wyższy niż Połaniecki. w Woiewodztwie zaś Krákovskim, isz Powiatów jest siedm, á Kąsztellanów tylko pięć: Woiewodá támechny, Powiatom, Proszowskiemu, Lelowskiemu, Książkiemu, ktore Kąsztellanów nie máią, ma náznaczyć Wodzá do prowadzenia. Ci zaś Kąsztellani, ktorzy teraz są osobámi swemi w obozie, ábo legácy publiczne z Seymu náznaczone odprawować máią, ná ten czas temu podlegáć nie będą, ále ná ich miejsce, insze osoby *substituuntur*. A ci Kąsztellani, co przez złe zdrowie y zeszłość są *impediti*, podług práwá, máią ná swe miejsce podać *Substitutum idoneum, terrigenam possessionatum*, osobliwie z Vrzędnikow ziemskich. W Ziemíách zaś Powiatowych, ktore Kąsztellanów nie máią, iáko Nурска: tę Ziemię Podkomorzy, ábo Vrzędnik ziemski stárszy y sposobny, prowadzić ma; A Łomżyńską Ziemię, ktora Podkomorzego ná ten czas nie ma, Vr. Olszowski, Sędzia Ziemski Łomżyński poprowadzi: ábo, iesliby był *impeditus*; Vrędnik ktory stárszy. A Rożański Powiat, ma prowadzić Vr. Stanisław Brzóska. Wárszáwską Ziemię zaś, w ktorey Kąsztellan, dla nieposobnego zdrowia swego, powinności swoiey odprawiać nie może, Podkomorzy, ábo ktory Vrędnik stárszy poprowadzi. Iednak w inszych, ktoreby Kąsztellanów nie máły, poda Krol, ná stárszeństwo, ludzie sposobne y osiadłe, *terrigenas*. Po popisie y rozrządzeniu Powiatów, każdy Kąsztellan, ábo *Duxtor*, ná miejscu sobie náznaczonym, pod namiotem czekać będzie trzy dni (gdzie popis swego Powiatu będzie odprawował) áby się do niego wszyscy ci, ktorzy regimentowi jego náleżeć będą, ściągali: Czwartego dnia w swym porządku ruszyć się powinni. Chorągwie generalną Chorągiew Woiewodztwá, przy głównym Powieście, y pierwszym Kąsztellanie, rozciągnąć máią: á do inszych Powiatów w Woiewodztwie swym, ciż Chorągwie dadzą Substituty, y znaki, ábo Chorągwie insze swoie. W tych zaś Ziemíách y Powiatach, ktore máią osobne Chorąże; przy swoich Ziemíách Chorągwie poniosą: iednak gdy się Woyská do Obozu, ábo plácu náznaczonego ściągną, náleżeć będzie władzy Krolowskiey, *signis militáribus distinguere*, ludzie zgromádzene, nie rozrywając iednak Woiewodztw, y w porządkach y w stánowi-

H h h h

skách

Herbert.
fol. 39. tit.
Castellani
primi in lo-
cum con-
gressui desu-
gnatum con-
venient.

skách ich. W tych zaś Woiewodztwách, kędy są Chorażowie dwáy, máią przy popisiech między sobą porządek uczynić, Powiatami się rozdzielić, y tak Chorażwi swoich zażywać. A w Łęczyckim, ácz też są dwáy Chorażowie, jednak isz Vrodzony Stanisław Witowski, Choraży támechny, iest Wielkorządca Krákowski, y w Zamku Krákovskim zostawa: tedy przy drugim Chorażym powinność tá, *pro hac vice*, zostawać ma. Także Ziemiá Wieluńska, pod swoją Chorażwią, ma isć, którą ná mieyscu Chorażego bárzo stárego, ma niesć Vrodzony Albrycht Rádoshzewski. Także Ziemiá Chełmska, z swemi Powiatami ma isć pod iedną Chorażwią; á Chorażemu támechnemu w lećiech podeszłemu, wolno będzie ośiádłego Substitutá podać: á iesli z którego mieysca Choraży iest w woysku; Káasztellan ábo *Dux* poda infzego. W ciągnienu rząd wszeláki y posłuszeństwo ma być záchowáne, á stánowiská y leże nigdzie nimáią być w żadnych Dworách, Miástách, y Wsiách, tylko w polách: w czym wszystkie Práwa *approbantur*: y áby się nie ważył nikt żywności y itacyi wyciągáć, szkód, y krzywd czynić, gwałtem co bráć, (gdyż każdy kupować, y zá pieniądze dostawać będzie powinien) *sub pena duplici quatuordecem marcarum, per medium parti & Iudicio succumben. & refusione damni duplicis pretii*: czego Káasztelláni, y ci, co Powiaty poprowadzą, pilnie przestrzegáć będą y sprawiedliwość czynić, winy skázować, y wszelákie *violencias & injurias* uznawáć, porządkiem tym, ná który się teraz, *ad hunc casum*, Stany wszystkie zgodziły. To iest, w każdym Woiewodztwie, Káasztellan stárszy ábo główniejszy; przy którym Choraży poydzie, ma mieć moc z Vrzędnikami Woiewodztwá swego, sądzenia, y uznawánia wszelákich występów, krzywd, skarg. Ná które czynienie sprawiedliwości, ma Káasztellan każdy y Vrzędnicy, iurament uczynić pierwey, niż się z Szlachtą ruszy. Isz sprawiedliwość y osádenie ich, *in omnibus & singulis causis, & actionibus civilibus, finaliter, & absq. quacvis appellatione & prolongatione*, efekt ma bráć: w czym *pluralitas* głosów ma konkludowáć. A gdzieby *paritas* była, zwlászczá *in causis gravioribus, occasione damnorum notabilium*; rozsádkowi Krolewskiemu náleżeć to będzie. A gdyby Krol tego, dla trudności, odsádzić nie mógł; tedy ná Trybunale potym ma to bydź sądzono. Pismá y Dekretá, Pisarz Ziemski odpráwować y wydawać będzie powinien: á gdzieby chory był, ábo *legaliter impeditus*; tedy ná swe mieysce, do tey powinności, ma kogo z Deputatów przysięgłych náznaczyć. A w Liwskiej Ziemi, isz Pisarz umárl; tedy Vrzędnik, ábo Deputat który przysięgły odpráwi to, którego między sobą obiorá. Dekretá pomienionego Káasztellaná, *& Officialium illi assistentium*, máią być ważne, y onym każdy podlegáć, *paci & parere* powinien,

Herburt.
fol. 31. Ar-
migeri ne
damnarent,
Stationes in
campis fa-
ciant.

winien, *sub pœna bannitionis*, która *in casu contra-ventionis* ma być skazana, *et ipso facto* ma mieć *robur*. Iednak iſz exekucya, *in multitudi-* byłaby trudna; tedy po tym, Stroná skárżąca ſię, ábo powodowa, Dekret *bannitionis* wzięwſzy ná tego, kto z Woiewodztw do wielkiej Polski należących, do Trybunału Piotrkowskiego; á kto z Woiewodztw Małopolskich, do Trybunału Lubelskiego, po zwroceniu ſię, *et poſt reſumptionem Iudiciorum, atq; Subſelliorum ordinariorum*, poda, gdzie publikowana, y po tym *absq; quacvis diſquiſitione*, do exekucyey przywiedżiona być ma. Podwod y powozow tak w dobrách Krolewskich, iáko Duchownych y Szlácheckich bráć nikt nie ma, áni końmi, áni wołmi, o-
procz żeby ſobie ábo náiał, ábo uproſił, á ktoby ſię tego ważył; *pœnam duplicem quatuordecem marc.* o káżdą podwodę z oſobná *luet*: y nád to koniá, ábo wołu ieſliby zepſował, umorzył, okáleczył, ma zaplácić y nágrodzić, iáko *pars accusans* comprobu-
ie:á Dekretowi w tey mierze ma ſię ſtác ſatisfactia, *sub pœna bannitionis*: czego gdyby Stroná obwiniona nie uczyniła; nie od-
ieżdżając z Powiátu ábo Ziemie oney, ma być exekucya przez Káſztelláná ná poczcie, ábo dobrách iego ruchomych, które bę-
dzie miał przy ſobie: iednak gdzieby był Szláchćic nieoſiadły, á pogotowiu *plebeius*, á nie miałby czyni płácić winy y ſzácunku pomienionego, *pœna capitis succumbet*. A w tych kupách, które oſobno Káſztellani mnieyſzy, ábo *Ductores* wyżey pomienieni poprowadzą, *in minutionibus* complánować y decidować będą mieć *facultatem*. Iednak ktoby ſię tym nie kontentował, wolno mu będzie do Sądu wyżſzego, to ieſt, Káſztelláná gównieyſze-
go, y Vrzędnikow przysiegłych prowokować, y ſprawiedliwości dochodzić: przy którym teſz Sądzie, tymże Káſztellánom inſzych Powiátow onego Woiewodztwá, ábo Duktorom, wolno *aſſidere*, ieſli będą chcieli, y czas znieſie. W takowych zaś Powiátách, ábo Ziemiąc, które choć w iednym Woiewodztwie ſą, ále máją ſwoie Káſztellany, y *Officiales Terreſtres*, iákowe ſą w Woiewodztwie Ruskim, Mazowieckim, Podlaskim, Ráwskim, także Zie-
miá Dobrzyńska y Wieluńska: takowym iuſz nie trzebá *recur-
rere* do żadnych Káſztellánow gównieyſzych, gdyſz przy Ká-
ſztellanie y Vrzędnikách oney Ziennie ma być takie *finale judi-
cium*; dla dowiedżenia krzywdy y inweſtigowania *facti cujuſlibet*, y powodu ſtronie ma *præcedere inquiſitio*, y Káſztellan widzá ábo in-
quifitorá, skárżącemu ſię, ieſliby tego potrzebował, ábo ſię *per-
plexitas* iáka pokázowała, záwſze pozwolić ma: á to dla tego, że-
by ſnádną ewázyá, ábo odpryſięganiem ſię, *licentioſi* y ſwawol-
nicy, zbrodni ſwych znikáć niechćieli. Comprobácia zaś może być przez Fáktory, ábo Vrzędniki, gdzie krzywdá Szláchćićá ſámego zachodzić będzie: á gdzie poddánego, ábo *plebeie*

alicuius personæ, seu Civilis conditionis krzywdą będzie; onże sam, *ad instantiam & accusationem suam*, probować ma. Obwionemu *appellacya* dopuszczona być nie ma: *Aktor* iednak ięśliby się nie kontentował Dekretem, wolną ma mieć *appellacya*, na Trybunał Koronny, na którym Trybunale tych wszystkich spraw osobny regeſtr ma być, y naprzod Trybunał powinien będzie *ex Regeſtro ſpeciali* oſądzić *cauſas omnes, ſub expeditione hac devolutas*. Káſztellan we wszystkim doſyć ma czynić powinnoſci ſwey, y ſpráwiedliwoſć, nie wyieǳiając z Ziemie ábo Powiatow gdzie ſię krzywdá y ſkárgá ſtanie, z Vrzędnikami rzetelnie & *indilate* czynić. Nie ma teſz na mieyſcu długo leżeć, tylko ieden nocleg. A gdzieby Káſztellan w czynieniu ſpráwiedliwoſci był *remiſſior*, y niechciał *iudicium locare*: także gdzieby teſz ſam, ábo czeladź iego krzywdę czynili; uczyniwszy nań ſkárgę przed Deputaty onego Woiewodztwá, y Vrředniki, do Sądu należące, także przez Káſztellány y Duktory inſzych Powiatow, ma być na nim *p.ena* ſkazána *duplicis reſuſionis damnorum, & quatuordecim marcarum itidem parti accuſanti provenienſ*. Czemu ięśliby ſię doſyć nie ſtało, ábo żeby ſię ſtroná nie kontentowała, wolna ma być *appellacya* Aktorowi na Trybunał, bądź Piotrkowski, bądź Lubelski. *In criminalibus* zaś, gwałty, zbrodnie, mordy, *præde, ſpolia, incendia, in-vaſiones*, y inſze criminalne exceſſy y wyſtepkí, Sądowi Krolewſkiemu, *cum Senatu* należeć będą, takim ſpoſobem: iſz *in instanti* ma być czyniona w tey mierze doſtateczna inquizycya przez Káſztellány, y pomienione Vrředniki, y do K.I.M. *in occluſo rotulo* odeſłána. A ięśliby Krol, dla trudnoſci y impedimentow iákich, w ohozie tego oſądzić nie mogł; tedy *vindicatio* onegoſz exceſſu, bądź na Trybunale, iáko ſię wſpomniáło, bądź na Seymie *inter Cauſas Criminales*, należeć będzie *cum parata inquisitione*. A iáko ſię o Trybunale nápiſáło, tak *cavetur*, iſz na Seymie ſpráwy takowe, naprzod *ex ſpeciali regeſtro* oſądzone być máią. A *plebeij delinquentes*, przez ten Sąd Káſztelláński y Vrřednikow, na gárdle karáni będą, iáko y ſwawolnicy, ktorzyby w ciągnieniu, odnięniwſzy ſobie przezwiſká, imioná, od inſzych Rot y Powiatow ſię názywáiąc, ſzkody ludziom czynili, y inſolencyi ſię iákich dopuſzczáli. Zywnoſci żaden gwałtem brąć nie ma, ále onę wedle uſtáwy płácić powinien, ktora taká ieſt: *Communia victualia*, iáko báran za złoty, gęś za groſzy trzy, kur, kókoſz, za groſzy pułtorá, káczká za groſzy pułtorá, ſer tworzony groſzy 2. woz ſiáná na parę koni chłopskich, groſzy 24. káždy po dług tego ſzácunku przedawáć y kupowáć ma. Na wołu, iáłowicę, wieprza, cielę, proſię, iágnię, cená ſię nie ſtánowi, ále iáko kto ſobie ſtárguie, zápláćć będzie powinien. Zbożá, iáko żytá, iágieł, grochu, ięcznięniá, tátárki, krup, proſá, owſá, lubo cená ſłuſzna,

służna, dla różnych w Woiewodztwach y Powiatach miar y korcow być nie może, aby iednak każdy potrzebuący *certitudine* płacy wiedział; Kásztellan ábo stárszy, przyeżdżając do ktorego Woiewodztwa, ábo Ziemie, ma do Grodu támeicznego, także Miásta ábo Miasieczka przyległego posłać, y áttestacyą, iáka cená y targ, przy publikacyey teráznieyszey uchwały byłá, otrzymać (co Miásta pod przysięgą zeznawác maia) á potym w płaceniu tego, trzecia część ceny oney ma być defálkowána, to iest, coby było szácowano ná groszy piętnaście, żeby ten co ná woynę idzie, nie dał iedno groszy 10. Pszenicá iednak pod to podpadác nie ma. Trunki zaś wfzelákcie, podług száunku káздеgo nieyscá, gdzie przyeżdżać będą, máia być przedawáne: á w tym wfzytkie Dwory y Folwárki, Krolewskie, Duchowne, y Szlácheckie, máia być ochronione, y od tego wolne, *sub pena criminali*. Od tego pospolitego ruszenia, ktokolwiek ma dobrá ziemskie, także Widerkarze, y ci co do wdow, y dziedziczek ośiádłych wstąpili, ośiádłości swych nimáiac, żaden nimia być wolén: owszem káždy osobá swá powinien isć przy Kásztellanie, w gromádzie á nie rozsypká, dla krzywd, w dobrym porzázku. Vrzędnicy, Dworzanie, y słudzy wfzyscy Dworscy, ktorzy przy Krołu poydą osobámi swemi, iusz nie powinni isć przy Woiewodztwach ábo Powiatach, y dosyć czynią práwu o tey expedy-cyey, áttestacyą máiac od Márszałkow: iednak Vrzędnicy Ziemscy, ktorzyby byli przy Dworze Krolewskim, á nie należeli do porzázku prowadzenia Powiatow, powinni przy Woiewodztwach y Powiatach swoich isć, osobliwie Choráżowie. *Patres familias* ktorzy máia lyny *ad tractanda arma* sposobne, ci podług stárego Práva w domu zostác mogą, Syny wypráwiwszy: także y ci co są *verá infirmitate impediti*. o co się będą, wedle Statutu, czternu świádkámi powinni wywodzić. Także stárzy, y w lećciach pode-fzli bárdzo. Więc wdowy, *minorennnes*, y ci, ktorzyby ieszcze *armis* władcć nie mogli, osobámi swemi iáchác nie powinni; iednak z dobr swych iáko naylepiey y sposobniey, y iáko kto prze-może, wypráwić powinni. Także y Pánowie Duchowni, co dobrá dziedziczne máia, ábo *pro personis suis* dobrá Ziemskie kupili, z dobr tych wypráwić máia. Do tey expedycey generál-ney, y ciężarow icy, nie należą Burgrábiowie Krákowscy, y inszy Vrzędnicy ábo osoby, co Práwem dawnym są *excepti*, iáko Woy-scy, Hetmáni, Pułkownicy, Rotmistrze, Porucznicy, żołnierze, y insi wfzyscy, ktorzy teraz są w obozie *præsentes*, y ná Pospolite ruszenie iáchác byli powinni, á teraz zdrowiá swe niosą przeciw Pogánom; y ktorzy przeciw Gustawowi Ksiáżęciu Suder-máńskiemu idą; także y ci, co ná Smoleńsku służą, máia być od tego ciężaru publicznego, *pro hac vice*, wolni. iednak ten,

Herbert.
fol. 31. t. El-
lius.

Et fol. 25.
tit. Qui à
bello liberi
sunt. &
Cavebimus
deinceps.
Vidua, mino-
rennes, Spi-
rituales, ad
bellum ex-
pedire te-
nentur, pa-
tet ibid. fol.
40. t. Eo-
rum. & fol.
37. t. Spe-
ciale blan-
derium.
Spirituales,
expeditis
militibus,
ipsi domi-
maneant.
Herbert.
fol. 30.

Filii Nobili-
um, in ser-
uitio Domi-
norum exi-
stentes, bel-
lum pro pa-
tribus non
intercedant.
Herburt. f.
37. & 40.
Qui non
sufficient ad
bellum. ut
scilicet duo
aut tres, u-
num satis
idoneum, &
sufficienter
ab omnibus
rebus & ar-
mu instru-
tum expe-
diant. Idem
fol. 36. t.
Capitaneus.

Ibidem tit.
Fratres in-
divisi.

Sculteti o-
mnes, Spiri-
tualium &
secularium,
militant.
Herburt. f.
446.

kto ma syná w obozie ná żold publiczny, zászlonić się tym nie może, ále sam powinien teraz iáchać z Dobr swych : á kto ma zá kofzt swoy, ten do tey woyny nie powinien. Szlachtá uboższa ktorzyby podług Státutu, *decenter* służyć nie mogli; tedy podług tegosż Práwá dawnego máią się wypráwować. Ktorzy Obywátele w rózných Woiewodztwách máią máiętności, także summy pieniężne, poniewasz osobámi swenni, bądź przy Krolu, bądź przy Powiátách poydą: iusz to ma być respektem dobr wszytkich poczytano, y do inszych Woiewodztw ábo Powiátow, rozerwać się nie powinni. Szlachtá nieosiádła, co summy máią, podług Constitucyey 1578. (*vide apud me infra tit. Szlachćie.*) iáchać także powinni: Y Zastáwnicy wszyscy, ktorzy summy pieniężne iákiemikolwiek kontraktámi ná Dobrách máią: Y Arendarze, co wprzod ná pożytki máiętności dáią, y árendy kilka tysięcy przy-
namniey tyśiąc złot: zakupuia, poczet słuźny wypráwić máią. Bráćia nie dzielni, gdy jednego z pośrzedká siebie, sposobnego *ad arma, in persona* wypráwia, drudzy temu podlegáć nie máią: oprocz żeby osobne mieli mieśzkánia y Dwory, będąc *adulti, pro hac vice* powinni iáchać. Ci co *vigore Decretorum, pro pena publica*, w wieżách siedzenia odpráwuia, máią teraz ná tę expedycyá iáchać, á siedzenie odłożyć, á potym tak długo sie-
dzieć, ile teraz nie dosiedźieli. *De Plebejs* reásumowano y o-
bostrzono Constitucyá A. 1578. & 1596. áby żaden nie śmiał *ab hinc* Háydúká, áni żadnego czeládniká *plebeie conditionu* rozma-
wiać, przyimować, *sub succubitione, ipso facto*, dwuch set grzywien. A takowy Czelaádnik iesliby się ważył od Pána swego odbieżeć, á do inszego przyśtáć, bez listu świadecznego, takowy ma być ná gárdle karány, bądź w ciągnieniu przy Kasztelláńskim sądzie, w Powiećie, bądź w Obozie przysćigniony: á bronić go nikt Pánu nie ma. Także iesliby Piechotá, Kozacy, ábo iákakolwiek cze-
ladź do Miast ućiekáli, pozostawáli: ná takowe wszytkie, máią Miastá, animádwersią czynić, y ná gárdle ich karáć; gdyż tész Miastá, hultáie wszytkie, y loźne ludźie, do takowey słuźby przy-
muszáć, y z Miast wygániáć máią, *sub pena 200. marc.* o ktorą *forum ad delationem cuiusvis*, w Grodzie, bez áppellácycy: także tész we wsiách y Dworách nie máią ich przyimować, y owšem ich do Grodu, poimawszy, oddawáć. *Infames, banniti*, bezecni, ktorymby *beneficia Iuris* nie służyły, máią być wszędzie imáni, y ná gárdle karáni. Do tey słuźby wojenney, publiczney, należą Woytowie wszyscy, Lemánowie wolni, Kniáźiowie, y inszy tym podobni, ktorzy nie máią ná sobie *onera*, áni powinności żadnych, drog, y posług do zamkow, ábo dworow swych, nie czynią, gdyż takowi ná posługách będący, od tego *exciuntur*. Także *Posses-
sores* wszyscy Dobr Krolewskich, ktore bądź od Krola I. M. máią, bądź

bądź też Ziemskie dobrą poprzedawszy, sobie pokupili, a inszych
 Dobr ziemskich nie mają: także y *minutiorum bonorum Possessores*,
 które iakimkolwiek sposobem od Dzierżawców Krolewskich,
 albo od Krola otrzymali, a inszychby Possessy, dziedzicznych nie
 mieli; tę expedycyę odprawić powinni. A po skończeniu expe-
 dicyey, y licencyowaniu, podług dawnego Prawa, z woysk nie
 ma żaden odiać, a sz się pierwey Woiewodzie, albo Kasztellá-
 nowi, lubo Wodzowi Powiatu swego, albo Vrzednikom do Sądu
 należącym, opowie, y list w tey mierze weźmie, który mu dene-
 gowany być nie ma: Krzywd iednak y szkod naymnieyszych, wra-
 cając się, nie ma czynić; a ktoby od takowego szkodę, albo krzy-
 wdę odniósł; uczyniwszy protestacyę w Grodzie bliższym, gdy
 go pozwie ná Trybunał, bądź Lubelski, bądź Piotrkowski, do
 którego *inculpatus* należy, powinien się sprawić *peremptorie, absq;*
quibusvis dilationibus & exceptionibus, ex speciali registro; kto-
 ry naprzód, iako się wyżej wspomniáło, ma być odsądzony. Be-
 spieczestwo Miał, Zamkow, Kościołow, Klasztorow, Wsi Dwo-
 row, Domow, Krolewskich, Duchownych y Szlacheckich, y in-
 szych wszelákich mieysc, także drog, osob, targow, iarmárkow,
 warowano, żeby się nikt nie ważył krzywdy, albo violentiey, ni-
 komu czynić, gwoli czemu, *pro hac vice*, dawnych Praw uchylá-
 iąc, ná takowe ludzic *dissolutos* dano władzę, pomienionym Sę-
 dziom Grodzkim, albo Podstarościu Sadowym, aby káżdemu,
 któryby się uskarżał, *etiam ex citatione in vim termini tacti*, sądzili
 y uznawali. Ktorzy w Zamkach swoich záwsze mieřzkáć, *presen-
 tes* być, y rezydowác po społu z Woyskimi, *sub pena de expeditione
 bellica* powinni: y gwoli temu mieřzkánie w Zamkach, tak
 Podstarości, iako y Woyski, ma mieć. A gdzieby który z Naro-
 du Szlacheckiego taki się znalazł, coby pod ten czas *pax & tran-
 quillitatem publicam*, kiedy ma być naywiększa *securitas*, viola-
 ret; ná takowym *rigor penarum Legum, itidem de expeditione
 bellica sancitarum, premissa sufficienti inquisitione & indagatione*,
 ma być extendowany. A iesliby kto był tak uporny, y *contem-
 ptor legum publicarum*, żeby, nie dbając ná tę Sądu Grodzkie-
 go *recentium criminum* exekucyę, zbrodni swoich nie zaniechał,
 violentie, náiaždy, łupy, y iakiekolwiek infestacye czynił;
 ma Vrząd Grodzki, obwieściwszy y zgromádziwszy tych, którzy
 w domách pozostáją, iako *Patres familias*, Bráćia niedzielni, także
 Sług, Faktow, Vrzednikow, ludzi stárych, chorych, y inszych
 ludzi szlacheckich, y Dzierżawców Krolewskich, y Duchownych
 dobr, którzy iako ná gwałt zbieżec się y zgromádzić, *sub pena 100.
 marcarum in eodem Castro succumbenda*, powinni, (gdysz o bezpie-
 czeństwo káżdego idzie) takowego swawolnika poimáć, y do
 wieże wrzucić, y do Krola I. M. dla informacyey posláć; a tako-
 wego

Item. Scul-
 teti Spiritu-
 alium, nisi
 liberentur
 Privilegio,
 ad expedi-
 tionem bel-
 licam eant,
 Ibid.

113

wego nigdzie bronić nie mają. A Vrząd tecz Grodzki do imania onego, *sub pena quingentarū marcarū*, nie ma w tym folgi y remissy żadney czynić. *A cum Plebeijs*, nie posyłając po informacya, ma Vrząd *procedere pramissā sufficienti instigatione partis & con-victione, per Factorem, aut Plenipotentem, vel consanguineum* ktoregokolwiek obywatela, teraz na woynie będącego, *facienda*. Akta Grodzkie, *interea* wagę swą mieć mają, w ktore zapisy, rekognicye, protestacye, y sprawy wszelakie, podług zwyczaju przyimowane będą. Sadow jednak żadnych odprawować nie mogą, oprócz tych co się teraz wspomniāło, na swawolniki *in recenti crimine*, ktorym zaś excessom znośnicyszym, y hultaiom, sam Grod, nie turbuiac ludzi, zwyki podolac, Starostowie mieysc wszystkich, *pro facultatibus suis*, bez opatrzenia słuźnego, nie odiać z Zamkow. Więc tecz Woyscy, y Sędziowie Grodzcy, dostatku żałować nie będą; a osobliwie Miasta przy Zamkach będące, y Cechy porządne być, y Zamkowi pomoc dać powinny będą, żeby to hultajstwo chwytac, y gonic, *& praesto securitate* mogli czynić. A iesliby tecz Podstarości, abo Sędzia Grodzki krzywdę komu uczynił; tedy *coram iurisdictioni Officio* ma *respondere, sub simili iuris rigore*. Besspieczeństwo Krolowy I. M. y potomstwa Krolowskiego warowano. Od expedicyey tey uwolniono, naprzod Dwor Krolowy Ieymości, y Krolewny I. M. Szwedzkiey Siostry Krola I. M.; także osoby pewne, ktore dla większego besspieczeństwa, rady, y uslugi, są zostawione. Także Dwor I. M. X. Arcybiskupa Gnieźnińskiego poniewaz zostaiac w tym Kraiu, podług powinności Prymasowey, o besspieczeństwie y pokoju, pod niehytność Krolowską, mieysc tych, y o rezydencyey Krolowey Ieymości y Dzieatek Krolowskich zawiadowac będzie: gwoli czemu, z chęci swey, znaczny poczet iazdy, także piechoty słuźalcy, przy Dworze swym, chowac obiecał. Także słuźgi osiadle I. M. X. Biskupa Krakowskiego, ktory przy Mieście Stolecznym Krakowie, pod ten czas odiachania Senatorow, y Starosty mieysca tamtego, rezydowac będzie, y za użyciem Krolowskim, z chęci swey y miłości ku Czczyźnie, liczbę znaczną ludzi, to iest Piechoty cztery sta, y konnych zbroynych sto, przy sobie chowac będzie: z ktorym, *de securitate* y o porządku wszelakim, Vr. Wielgorzadca, y Vrząd Grodzki, także Mieyski, znawic się mają. Także słuźy I. M. X. Biskupa Kujawskiego, względem kosztow iego wielkich, ktore na gwałtowną Rzeczypotrzebę, wyprawieniem kilku set człowieka z Bratem swym Filipem Wołuckim, Káztellánem Ráwskim lożył. Także słuźy I. M. X. Biskupa Plockiego, dla tego, isz w Wárszawie gwoli większemu besspieczeństwu Krolowey I. M. rezydowac, y z chęci swey, znaczny poczet, kilkadziesiat konnych, także piechoty słuźalcy

żalecy chować będzie: y sam X. Biskup od wyprawy, względem
dobrego iego dziedzicznych Ciemiernik. Także pewne osoby dla
odprawowania powinności skárbowey, Zup, Cel, ktore P. Pod-
skárbi Koronny zostawić musi. Także Kásztellan Elbląski Oeko-
nom Málborski, dla przyczyn ważnych, osobliwie Zamku táme-
cznego, y pieniędzy z Prus przychodzących. Także Wielko-
rządca Krákowski, z Podrządcyni iego, y dwiema Rotniuszami
pieczęmi, y ze trzema Vrzędnikami, bez których się do Wielko-
rządow obeysć nie może. Pomienieni iednak słudzy, tak Dwor-
u Krolowey I. M. iako y innych, ná regestrze przez Márszałką
Poselskiego podpisanym, do Akt Grodzkich Wárszawskich po-
dani być mają. Miasta wszystkie, powinności swoje ná tę expedi-
cyą oddać powinny: to iest, wozy, y *necessaria* wojenne, podług
Praw y Przywileiow, wyprawić: á co się tćnie wyprawy *ex fa-
cultatibus & pro-ventibus illorum publicis & privatis, juxta taxa-
tionem in Statuto descriptam*: tedy teraz mając wzgląd ná tera-
źniejszy potrzebę, y nagłość czasu, áby się dogodzić mogło
Rzeczyposp. Miasta wszystkie, iuramentem szacunek Dobr-
swych publicznych, *per duos ex Consulibus*, przed Vrzędem
Grodzkim, to iest, Sędziem Grodzkim, ábo Podstarościem
sądownym; á prywatnych, samy przed Vrzędem Mieyskim, przy-
tymże Vrzędniku Grodzkim czynić, y liquidować mają. y po tym
ludzie wyprawowali porządnie od osmi tysięcy konnego, á od
czterech tysięcy piezego: czym się Prawo dawne moderuje,
mając *in respectu* terażniejszy wyniosłość, y wysoką cenę rzeczy.
A po uspokoienu tey główney expedicyey, y z wroceniu się;
do kázdego Woiewodztwa ábo Ziemię, dani będą Cómmissarze przy
Woiewodach y Starostach, ná werifikacyą y uznanie prawdziwey
liquidacyey, szacunkow pomienionych. Mieścianie wszyscy,
ktorzy mają dobra ziemskie dziedziczne, mają się ná tę wojnę
stawić, *excepto Magistratu ac Officialibus*. Inzć zaś Miasta, kto-
re pod ten czas niebezpieczny, obrony potrzebią, są ná oso-
bnym piśmie, ábo regestrze, przez Márszałką Izby Posel-
skiej, ktory do Grodu iest podany, mianowane. Także po-
winność wozow, y wyprawy z dobr, podług szacunkow w sta-
rym Prawie warowanych, ktorą Miasta teraz oddawać mają,
wtymże piśmie iest wyrazona, y opisana: zá ktorą iusz od
expedicyey terażniejszy y ciężarow tey wolne będą. Żydzi zaś
do Poglównego zwykłego, ktore teraz, ná ten rok, ná nie uchwa-
lono: względem tey expedicyey publiczney, y szacunkow dobr
swoich, tylką drugą sumnę oddać powinni, do Skárbu Koronne-
go: ktore summy obiedwie, ná dwie racie dąć mają: zá ktorych
uisczeniem, wolni *penitus* będą od wszelákich powinności, y cięż-
zarow, także szacunkow dobr swoich. Pułki ábo Powiaty iedne-

*Omnes ex
Civitatis,
& Oppidu,
bellicam ex-
peditionem
facere te-
nentur.
Herburt.
fol. 36.*

*Herburt.
fol. 39. tit.
Iudæi cer-
tam sum-
mam pecu-
nie in bel-
lum confer-
re tenentur.*

ni gościńcami chodzić nie mają, ale różnie; także y u przepraw y przewozow u wisły, nie ná iedno się mieysce naciskać: czego Kasztellani przestrzegać będą. A iesliby Wojewodowie, Vrzednicy, y ci, ktorzyby osobno, a nie przy Powiátach, do Krolá I. M. się ściągáli, także sładzy, y *comites* ich, krzywdy, y szkody czynili: mają się przed Krolé I. M. w obozie, bądź ná Trybunale Koron., gdzieby się stroná udála, spráwic, & *Iudicium pati*. Posłó ná Seymie teráznieyszym obecnie będącym, ktorzy ná osobnym regestrze podáni, isz ná expedicýą tę publiczná przygotowác się nie mogli, z sługami swemi, co są przy nich, pomkniono czásu ściągania się do obozu dzieśięć dni, ná mieysce woyskom náznáczone. Tosz się má rozumieć o Senatorách ná tymże Seymie będących: Ktorzy w ciągnieniu, mają się skromnie zachowác, nikomu krzywdy nie czynić; tak iáko się o Wojewodách, y o tych, co sami z Pocztami poydą wyżej nápiśało. Iesliby tész ktory Szláchcie ninieyszey kondycyey, teraz po żniwách z gumnem, budowaniem, dobytkiem swoim pogorzał, a nie miał inszych máiętności; nie má podlegác ciężarowi temu, iednak powinien to potym samo trzec poprzysiądz. Tosz się má rozumieć o Miástach pogorzałych, ktorymby libertácia, według Práwa, pozwolona nie expirowála. A. 1621. fol. 1. & sequ.

A w W. X. Lit. *modum* wypráwy wzięli do Bráci. *Ibid.* fol. 28. tit. Pospolite ruszenie W. X. Lit.

Excipiuntur od tego Pospolitego ruszenia W. X. Lit. Obywatele Woiewodztwa Smoleń. gdyby się im przyszło w Zamku dla obrony zázwrzec &c. *Ibid.* fol. 32. tit. *Securitas* Smoleńska.

Lauda Woiewodztw y Powiátow W. X. Lit. względem wypráwy *in vim* Pospolitego ruszenia, *sine praeiudicio iuris publici & privatorum* ápprobowano; y o nie wydanie podatkow ná tę wypráwę, w Sądzie Grodzkim, *sine appellatione*, *forum* náznáczono, &c. A. 1661. fol. 15. *Similiter* & A. 1662. fol. 10. Ale *forum* ná Sądach Powiátowych, nie w Sądzie Grodzkim.

Ludzie Stanu Szlacheckiego, ktorzyby przed *Interregnum* do cudzych Kráiow dla náuk y ćwiczenia swego lub tész inszych potrzeb swoich wyiácháli, podług Constitucyey Confederacyey General. Wárszaw. A. 1587. nie mają pod pány *de expeditione bellica* podlegác, byle z ich máiętności tá Rzeczyposp. posługá była odpráwiona; we wśzytkich Confederáciách Generaln. Wárszawskich wárowano.

w Confederácii 1674. Miástá od Pospolitego ruszenia że wolne być mają, y spráwić się powinny, *secundum praescriptum Constitutionis* A. 1621. postanowiono.

In Laudo Ziemie Bielskiey, punkt *ratione* stáwiánia ludzi z dobr W. X. Lit. ná Pospolite ruszenie, do támtéy Ziemi, z kásłowano,

y żeby

y żeby to nigdy ná po tym nie było, wárowano. w Confederat. General. Warszaw. *sub Interregno.* A. 1668. fol. 7. §. Ktore lauda.

P O S A G.

BRáčia Siostrom, ktorých Oycowie, zá żywotá, niewyposáżyli; áni im zapisem poságu nie náznaczyli, przed wyszciem roku, po śmierci Oycowskiey, według zdánia powinnych, dwu po Oycu, á dwu po Mátcie bliższych, według sumnienia swego, posági náznaczyć powinni. Y one, po szciu zá mąż, w rok máią oddawác, ábo część w máiętności wydzielác, á to iesli Siostrá z wolá Bráci, y powinnych, zá mąż poydzie. A nim poydą zá mąż, po śmierci Oycowskiey, cisz Brácia powinni im w domu uczciwe dawác wychowanie. O co wszystko *forum* w Grodzie *coram Officio.* A. 1588. fol. 461. tit. O Posáżeniu Siostr.

De Dote,
Herburt.
fol. 146.
& sequ.

W poságu záwiedzíone y zápisane dobrá, także *ex decreto* w przyzyskách, *per intromissionem*, wzięte w dzierżawę, nie mogą się w práwo dziedziczne wieczne obráć. *cu. tit. Dobrá. & tit. Prescriptio.*

Siostry, Ciotki, nie wyposáżone, ktoreby zá męžem były, z tych Dobr, ktore Brácia ich, ábo Brátankowie, zádlużeni do Creditorow utrácili, máią być przez te Creditory, ábo Possessory dobr, *competenter* wedle zwyczáiu, y práwá teraz opisanego, wyposáżone. W czym Creditorowi dilácyá isć nie ma, ná Ewiktorá, ále mu cále práwo z Ewiktorem, ná obronę zostawác będzie. A ktoreby ieszcze zá mąż nie szły; tedy w rok, po szciu zá mąż, dáć im poság máią: wszákże posági zápisane swá drogá isć máią. Pro wizya tefz Pánny, do szcia zá mąż, z części iey należácey, cále zostawác ma, ktorá wszyscy Possessorowie dobr onych dawác máią, opátrzywszy iá miészkaníem, w onych dobrách, wedle iey kondycyey. wolno iey iednak gdzie indžiey, według zdánia Przyaciół miészkać, *sal-va sua pro-visione.* A. 1588. fol. 467. tit. O Siostrách *jure videturum.*

Ná poság Corce pozostáley, niegdy Vr. Hieronymá Wrzeszczá Rotmistrzá, w Wołoskiey potrzebie ná Cecorze, przy Hetmánách, poległego, sumnę czterech tysięcy zł. náznáczono, z re- tent, ktoreby się náy pewnością pokazały y nálaży. A. 1641. fol. 27. tit. Náznáczenie sumny.

Potwarz, ábo kálmnia. *cu. tit. Pena talionis. & tit. Spráwy. & tit. Criminalia.*

P L E B E I I.

PLEbeij, nád opisáná liczbę, nie máią być do Kościołow głównych przyimowani, tylko Szláchtá. A. 1550. fol. 4. §. Poniemasz ná Stanie.

Herburt.
fol. 327. tit.
Plebei. &
sequ.

Tofz się y ná Ruskie kráie ściągac ma. *A. 1576. fol. 292. tit. De Ecclesiis.*

O tymże, *cum melioratione*, że áni *ad Collegiatus Ecclesias*, máia być przypuszczáni, *sub pænis, & foro, de Cortisanis*. w dawnym prawie *expressis*, ktoby mimo tę Constitucyá ważył się co otrzymać. Co y W. X. Lit. służy. *A. 1607. fol. 837. tit. O Dignitárstwach y Beneficyách.*

Patet z Constitucyey, że *Plebeij* nie mogą być *capaces* dobr Len-nych. *A. 1647. fol. 6. tit. Náprawa murow Smoleńskich.*

Plebeij głowá, gdyby o nią, iáko o Szláchecká czyniono, nie ma być plácona. *A. 1557. fol. 10. §. Gdzieby kto.*

A ktoby o nią czynił; *centum viginti marcarum pænâ* ma być karány, y ma siedzieć ná dnie w wieży, rok y sześć niedziel. Tofz y o ránách rozumieć się ma. *Ibidem.*

Plebeius z rufznicą nie ma chodzić, *sub pæna duplici quatuordecim marcarum*, y tak długo przez Stárostę ábo Vrzád iego ma być trzyman w wieży, ász tę winę położy. *Ibid. §. Ktoby się.*

Obostrzono to po tym práwo. *quod vide tit. Rufznice.*

Plebeiorum nobilitácya tylko ná Seymie być ma, ábo w woysku. *A. 1578. fol. 334. tit. Plebeiorum nobilitatio.*

Plebeium hominem rusticum gdyby Szláhcie zabił, przepada wi-ny trzydzieści grzywien, ktorey Panu połowicá, á Potomkom zabi-tego druga połowicá należeć ma. *A. 1581. fol. 372. tit. O Mężoboystwie plebeiorum.*

A gdyby zabitý powinných nie miał; Pan iego, może o głowę czynić; á iesliby Paná nie sstało; tedy Potomkowie onego Paná, áby mężoboystwá nie zostawały bez karania. *A. 1588. fol. 489. tit. De homicidio Plebeij.*

Podwyższo po tym táxę ná sto grzywien. *A. 1631. fol. 19. tit. Taxa capitis.*

Potym porownano táxę głow *plebeiorum* w W. X. Lit. z táxą Ko-ronną, iaka w Constitucyey pomienionej 1631. według ktorey tá-xy Pogłowsczyznę, wszystkie Sády skázywać ná potym máia. *A. 1638. fol. 43. tit. Taxa.*

Plebeius occidens plebeium, capitis pænâ puniatur. w czym *scruti-nia* záchowane być máia. *A. 1581. fol. 372. tit. O mężoboystwie Plebeiorum.*

Plebeiorum rány *in duplo* plácone być máia. *Ibid.*

Znowu że *in duplo*. *A. 1631. fol. 19. tit. Taxa.*

Plebeij bławatow, futer drogich, száfianow, zázywać nie máia. *vide tit. Mieszczańie.*

Plebeij Mytnikámi, y Poborcámi nie mogą byc w Koronie, tylko Szláchtá ośiádla. *A. 1616. fol. 14. tit. O Mytách wodnych.*

P L E N I P O T E N C Y A.

Plenipotencye u Akt Ziemskich, ábo Grodzkich, *personaliter* przez Principała zeznane, *ad Causas divisionis, expulsionis, exemptionis, rei iudicatae, & in quæstionibus hereditarijs requiruntur.* A. 1616. fol. 7. tit. O Plenipotencyách.

P O Z W Y.

Pozwem Zadwornym, ani Seymowym, Instigator nie ma nikogo pozywać, tylko o rzeczy osobie, zwierzchności, pożytkom, y dobrom Krolewskim właśnie należące, pod winą stá grzywien Stronie. A. 1557. fol. 9. §. Naprzód zábiegájac ténui.

Item: że *nomine Fisci*, ni o co pozywać nie ma zá Dworem tylko o zátrzymanie Prowentow z Dobr Krolewskich. A. 1562. fol. 25. tit. O karaniu występnych.

Reásumowano pomienioną A. 1562. Constitutią. A. 1567. fol. 133. tit. *Fiscus*.

Po tym, że nie ma być nikt pozwan zá Dworem, tylko *ratione bonorum liquidi iuris Regij, sub pæna quingentarum marcarum*, w Trybunale, *ad instantiam cuiuscvis, inter Causas Officij peremptorie, per Delatorem*, ktory w káżdym pozwie *expresse* ma być włożon, *succumbenda.* A. 1598. fol. 689. tit. O pozwiech Zadwornych.

Liquidi verò Iuris Regij Bona, te są, ktore *in revisione literarum*, takiemi są náležione: ná ktorych są summy stáre, ábo *ad rationem* piáci kroć stá tysięcy złotych. Także Woytostwa, Szofystwa, Rudy, Młyny, Kárczmy, y inne, ktore są wedle Prává ná skupie. *Ibid.*

Kiiowskie, Wołyńskie, Brácláwskie, Woiewodztwá, isz infze Prává máią, y pod Práwo Koronne, *ratione Sądow*, nie podpadáią, *excipiuntur* od tey Constitutiei. ále iesliby kogo o dobrá szlácheckie ziemskie, rozumiciác ie być Krolewskiem, pozywać przyszło Instigatorowi; tedy nie zá Dworem, ále ná Seym pozywać ma, *sub pæna supra expressa quingentarum marcarum*, ktora się ma ściągáć ná delatorá. *Ibid.*

O Dobrá w Koronie, ktoreby ná rewizyey listow osádzone nie były, á zá iákienmi dostátecznemi documenty dochodzić ich przyszło, pozywać nie może, iedno ná Seym. *Ibid.*

Pod tę Constitucyą A. 1598. nie podpada W. X. Lit. *Ibid.*

Excipiuntur także Szofysti, Młynárze, y Lemány Ziem Pruskich, ktorzy máią ná sobie *onera* y słuźby Stárostoni powinne, oprocz gdyby Stárosta ktorego, *ratione rebellionis & inobedientiae*, álbo też dla aućticy pożytkow dobr stołu Krolewskiego deferował. *Ibid.*

Ale Dekretá przeszłe Zadworne, w sprawách tak *iuris regij, quàm ratio-*

Herbert.
fol. 47. tit.
Nemo evocare potest quempiam post curiam, nisi pro re fisci Regii.

ratione honorum, caduco iure, ex quacunq; causa, ná Krolá przypadających, *in robore* zostawac máią. *Ibid.*

Woiewodztwu Mázowieckiemu *specialis Constitutio* o tymże, winá y *forum* takowesz, ále winá *in instanti, non recedendo à Iudicio,* ma być zapłaona *per Delatorem & Donatarium.* Takowasz winá y ná Stároştę, któryby dekretow *in contumaciam sive per controversiam* uczynionych exekucyą czynić chćiał: y tenże *repetitionis pæne ordo,* y toż *forum.* Spraw iednak, o Nieporęt, y o Woytoştwo tāmże, nie okrywa tá Constitucya. *Ibid. fol. 690. tit. O Pozwiech Zadwornych.*

Pozwy Zadworne przeciwko Podlászánom, o ukazanie Przywileiów ná máiętności dziedziczne z kásłowano, deklaruiąc, iż iákimkolwiek právem kto trzyma máiętność ziemską, ná tę okazowac Prává y Przywileiu nie powinien, ani Instigator pozywac ich o to powinien, *sub pæna mille marc.* w Trybunale *succumbenda,* & *nullitate Processus cuiusvis.* Y Stároştá exekucyey czynić nie ma, *sub pæna eadem, in quovis Iudicio & Officio repetenda.* wyiáwŹy od tey wolności, iesliby kto, po Inkorporacyey Woiewodztwá Podlaskiego do Korony, z Dobr Krolewskich co sobie uzurpowal, ábo u Krolow uprosil. Także Boiáry, Putne, ktorzy z listámi Stároştow y Dzierżawcow Krolewskich ieżdżáli, y teraz ieżdżá, y tych wŹytkich, co od nich gruntow nábyli. *A. 1588. fol. 479. tit. Podniesienie Pozwow.*

Pozwy Zadworne, przeciwko Constitucy *A. 1588.* O zámknieniu exekucyey w Ruskim y Podolskim Woiewodztwách, wydane z kásłowano, wyiáwŹy te tylko *litis pendentie,* ktore záfŹy, przed Koronácyą Krolá Zygmunta Trzeciego. *A. 1601. fol. 746. tit. O zámknieniu exekucyey. v. tit. Exekucya.*

Pozwow Zadwornych ná Szláchte, *ratione iniuriarum,* Sądowi Ziemskiemu, ábo Grodzkiemu, sádzic należących wynoŹic się nie godzi, wyiáwŹy, gdzieby między Mieyskimi, á Szlácheckimi grunty, iákic były róŹnice. *A. 1631. fol. 21. tit. O Mándatách zá Dworem.*

Pozwy Zadworne w W. X. Lit. nie máią być dawane ná Szláchćicá, tylko w rzeczách w Státucie, y w Trybunale W. X. Lit. opisaných. á iesliby kto co, miánuiąc kádukię, ábo ustánię prává Lennego, ábo dobrámi do dispositocy Krolewskiej należacemi, u Krolá uprosil sobie po Szláchćicu, y zá Dworem pozwal; takowa spráwá iák nayprędzey ma być sádzona: gdzie iesliby się pokazáło niesłuszne wyzwánié pozwánego Szláchćicá o wlasność iego; Aktor dwieŹcie kop Litewskich winy, y wŹytkie naklády iego právne, ná ktore pozwány przysięże, zaráz *in instanti* u tegoż Sádu Zadwornego zapláćic ma. Co Sąd ná Aktorze pozwánemu, zaráz przy uznaniu prává skazac ma. A iesliby pozwány u Sádu Zadwor-

dwornego, tych win y szkod dochodzić ná Delatorze zaniechać ; tedy mu to Prawo wszystko y *Forum* w Trybunale, w każdym terminie, z Delatorem wolne być ma. A gdzieby Aktor, nie zapłaciwszy tych win y nakładow, uiechał, bądźli ośiadły, ná majątności jego leżącey, według Prawa pospolitego, á iesli nie ośiadły, ná nim samym, y ná majątności jego ruchomey, exequucya czyniona być ma. *A. 1598. fol. 698. tit. O Pozwiech Zadwornych w W. X. Lit.*

Pieczętarze y Pisarze W. X. Lit. przestrzegać mają, aby Pozwy Zadworne ná Szlachtę wydawane nie były, o dobrá Krolewskie, ani bez delatora y imienia w pozwie delatora. *cvide tit. Pieczętarze.*

Pozwy ná Sejm y zá Dworem w W. X. Lit. mają być brane u Pisarzy Ziemskich swojego Powiatu, ábo Woiewodztwa, ktore tak ważne być mają, iáko z Kancellaryey Krolewskiej wzięte. *A. 1609 fol. 910. tit. O Mándaciech na Sejm.*

Pozwow ábo Mándatow Seymowych z Kancellaryey W. X. Lit. przeciwko dekretowi Trybunalskiemu, w takiej sprawie, ktora by *ex sua origine & natura, & praescripto Legu*, Sądowi Trybunalskiemu należała, wnosić się nie godzi, ani stronie podawać, pod winą tyśiącą kop Litewskich Stronie : O co *forum* Trybunał W. X. Lit. *A. 1638. fol. 14. tit. Seymowe.*

Przypozwy po śmierci Sędziow wszelákich, ábo Krolewskiej, do żadnych spraw, tak w Ziemskim, iáko y w Mieyskim prawie nie są potrzebne. Tylko gdzieby osoba ktora *ex litigantibus* umarła. *A. 1588. fol. 481. tit. O Przypozwiech.*

Ani Pruskim Ziomom potrzebne, po przyięciu Trybunału. *A. 1589. fol. 516. tit. O Przypozwiech.*

Pozwy ná Wołyniu, u Sądu Krolewskiego, Trybunalskiego, Ziemskiego, Grodzkiego, Podkomorskiego, y Commisarskiego, niczym zbitane być nie mają, tylko iesliby w Pozwie rzeczy nie niánowano, ábo imię własne y tytuł pierwszy, ábo datę opuszczono: *Ibid. fol. 543. tit. O zbitaniu Pozwow.*

Rok, zá pozwem Krolewskim, w sześć niedziel, zá Ziemskim, Grodzkim, Podkomorskim, Commisarskim, we dwie oczywistcie, we cztery zaocznie być ma. *Ibid.*

Ná Trybunał Wołyńskiego y Bracławskiego Woiewodztwa, pozwy mają być, pod tytułem Krolewskim, y pod pieczęcią Ziemie ábo Powiatu onego, w którym pozwany iest ośiadły, á rok zawity tak záocznie, iáko y oczywistcie ma być składan zá sześć niedziel. *Ibid. fol. 542. tit. O Pozwiech.*

Pozwow, w Mázowieckim Woiewodztwie, ieden ná drugiego, ná Roki Ziemskie ábo Grodzkie, nie może razem wydawać, tylko trzy, á drugie, ktoreby nád to wydawane były, ná drugie Roki mają

máią być odsyłane. *In Except. Masov. A. 1576. fol. 297. tit. O liczbie Pozwów.*

A Przypozwy wszelakie, pod Ziemską pieczęcią, máią być wydawane. *Ibid. tit. O Przypozwiech.*

Támże pozwy Grodzkie pod tytułem Krolewskim, á Ziemską Pieczęcią powinny być. *Ibid.*

Pozwy *in Criminalibus* támże, ná Seym Koronny, máią być wydawane, cztery niedziele przed Rokiem. *Ibid. tit. O zawitym roku.*

Pozwy *in vim termini tacti. vide, Tactus terminus.*

Pozwów kładzienie w Woiewodztwach, Mázowieckim y Podlaskim, o złodzieystwo. *v. tit. Licowny Rok.*

Pozwy ábo Mándaty w sprawách, do sądzenia Seymiom należących, tygodniem przed Seymikami przed seymowemi podawane być máią, w tym Grodzie, *ubi Bona consistunt citati*, y Relacya podania zeznana być powinna: á tę relacya Aktor sam *coram Actis* w tymże Grodzie *approbare* powinien, Ktory mándat ná Seymiku pomienionym produkowany y od Máriałka connotowany być ma, á to Prawo *in futurum* rozumieć się ma. *A. 1667. fol. 64. tit. Contumacye Seymowe Koronne, y W. X. Lit.*

Pozwy do ktoregokolwiek Sądu, ná ággrawacya y zrażenie wolnego głosu. *v. tit. Seym.*

Pozwy *alias* Mándaty *in Causis Criminis læsæ Maiestatis & Perduellionis*, *v. tit. Crimina.*

Pozwu ná Sądy Ziemskie y Roki Grodzkie Stároście położonego relacya przez woźnego z wyrażeniem w niey essenticy tegosz Pozwu, dwiema Niedzielami przed incidentią Sądow, *coram Actis proprij Districtus* powinna być zapisowana: á ná Querele tygodniem: á to, *sub nullitate Condemnationis*, *A. 1670. fol. 22. tit. O Relacyách.*

Pozwów y Przypozwów Trybunalskich Relacye *coram Actis proprij Districtus* máią być zapisowane, *cum præfixione termini in quatuor septimanis, sub nullitate condemnationis*. *Ibid.*

O Pozwy *crude & evocatorie, omisâ competenti iurisdictione*, przeciwko Szláchcie dobrze osiadłey, iáko Prokuratorowie, osobliwie w Trybunale Koronnym, karani być máią. *v. tit. Procurator.*

Pozew ná Posłá ná Convocatiá General. Wárszaw. *sub Interregno* wyprawionego, y ná Senatorá, po electiey Poselskiey, wydany, y dekret Kápturowy, *nil operantur*. *v. tit. Senator.*

Pozwy Zadworne, y Seymowe, ná znieśienie dekretów Trybunalskich, tak *ex controversijs* ferowanych, iáko y *in Contumaciam* otrzymanych wyniesione *nullitatis* być máią, y *rigorem executionis* *sistere* nie mogą. *A. 1667. fol. 12. tit. O powadze dekretów Trybunalskich.*

Ktoby Dobrá iákíe trzymał, ná ktoreby práwo kto inšzy przewo-
dził, ma czynić z nim *pro deportatione citationum*, niſz wynidzie
rok y ſześć niedziel : á ieſliby o przewoździe práwnym nie wie-
dział, ma przyſiądz : *ſalvo tamen iure ſæminei ſexús, & pupillo-
rum, de præſcriptionibus ſancito*. A. 1588. fol. 467. tit. O znoſze-
niu pozwow.

Pozwy do Inſtant, pod dwiemá pieczęćiami. *v. tit. Inſtánty.*

Pozwy ná Seym *Coronationis, ſub titulo electi Regis*, pod pieczęcią
Ziemſką wychodzić máią. w Oznáymieniu Krolá, ná Seymach
Electionis id caretur.

PODWOIEWODZY.

Podwoiewodzowie ná Vrzędy ſwoie przyſięgáć powinni, *in hanc
iuramenti rotham* : Ze ſpráwiedliwie ſádzić, y wſytkich rzeczy ſá-
cunek y pomiar odpráwováć bede, y we wſytkim Vrzedowi memu,
podług opiſanego Práwa, bede doſyć czynił, nie máiąc wzgledu áni
ná Przyiáciela, goſcia y przychodniá, áni ná upominki, ktoreby ſprá-
wiedliwemu ſacunkowi miály być przeciwe, reſpektuiąc.

A. 1631. fol. 34. tit. O Podwoiewodzych.

O tymże, *cum hac declaratione*, iſz ná Querelách ábo Rokách
Ziemſkich, *ſub pæna privationis Officij, & quingentarum marca-
rum, in rotham iuramenti, iuxta Conſtitut.* 1631. przyſięgáć powin-
ni. O co *forum* ná Trybunał, *inter cauſas Officij, ad instantiam cu-
iusvis* : ktorey winy połowicá Sądowi á druga Stronie inſtigu-
iącey należeć ma. A. 1633. fol. 37. tit. O Podwoiewodzych.

Cifz, *ſub eadem pæna & foro*, Vrzedow Grodzkich oraz z Woie-
wodzemi trzymáć nie máią : áni prywatnie *extra tempus in Con-
ſtitutione deſcriptum*, w żadne táxy w dáwáć ſię : áni pod czás Iár-
márkow ludzi kupieckich depáktováć, áni więcey od kupcow nád
trzy groſze od Táſzu ábo kramu wyciągáć nie máią. *Ibid.*

Cifz z Zydow ſpráwiedliwość według Praw y Przywileiow, káżdę-
mu czynić máią. *Ibid. v. tit. Zydzi.*

Cifz oſiedli być máią w Woiewodztwie Podláſkim. A. 1569. fol.
192. §. w Podláſkicy.

Ale iuſz ták wſzędzić : z tą dekláracyą, że y Szláchtá być powinni.
A. 1633. fol. 37. itt. O Podwoiewodzych.

*Plura tit. Woiewodá. tit. Miáry. tit. Wagá. tit. Vſtáwá. á o Pod-
láſkim. tit. Oſiádłość.*

Práktykanći. v. tit. Malecontenti;

P R A W A.

PRáwá obce, *ad interpretationem feudi*, nie máią być przypuſzczáne,
áni dobrá dziedziczne zá lenne poczytáne, tylko gđzie wyraźnie

ieſt, że ſą nádane *iure feudali*. A. 1576. fol. 255. §. Także obiecuiemy.
Idem ijsdem uerbis. Ibid. fol. 277. §. Także obiecuiemy.

Prawa dawności. *v. tit. Præscriptia.*

Prawa wſzytkie Woiewodztwom, Kiiowskiemu, Wołyńskiemu y
 Bracławskiemu, ſtare y nowe, także Przywileie, liſty, y wſzytkie
 zwyczaje ich, á mianowicie Przywileie ná Vniey, im nádane, *in*
totò ápprobowano, dekláruiąc, że nigdy ináčzey wykładane y ro-
 zumiane być nie máią, iedno tak, iáko ſię w ártykułach ſwoich zá-
 wieráią. A. 1588. fol. 475. tit. Potwierdzenie Praw.

Tymże Woiewodztwom poprawę praw ich, gdy iá ná przyſzły
 Scym przynioſą, potwierdzić obiecano. *Ibid.*

P R Æ S C R I P T I A.

P Ræscriptia, y *Fatalia, Interregni tempore*, począwszy od dnia
 śmierci Krolewſkiej, nikomu, *in progressibus iuru*, do ſpráwiedli-
 woſci ſzkodzić nie máią. *Confederat. Generalis Varſæ. v. A. 1573.*
fol. 209. §. Inſcriptiones.

Ápprobowano to, *ſc pro lege* poſtánowiono, z tą dekláracyą, iſz
 káždy, *ſi-ve actor, ſi-ve reus*, ktory potrzebuie continuowác *cau-*
ſam, má mieć fryſztu, y czáſu, od dnia Koronácy Krolewſkiej,
 rok. Co y o zápiſach Grodzkich nie przenieſionych rozumieć
 ſię má. A. 1576. fol. 280. tit. *Præscriptio ſeu Fatalia, ſub Inter-*
regno.

O tymże, w Kápturze Krákowski, *ſub Interregno*. A. 1586. fol. 403.
 §. Xiąg Ziemſkich.

Declaratur Conſtitutio A. 1576. że ná wieczne czáſy, pod káżdym
Interregnum, to práwo *de præſcriptione ſc fatalibus* ſciągác ſię má.
 A. 1588. fol. 480. tit. *De præſcriptione ſc fatalibus.*

Pomkniono *præſcriptionis curſum*, do dwu lat, od przeſzłej Con-
 ſtitutiei A. 1588. *pro una vice*, dla powietrza. A. 1589. fol. 526.
 tit. *Præscriptio ſub Interregno.*

Præscriptio o głowę má iſć wedle Státutu. A. 1550. fol. 4. §. A iſz
 ſię.

Od Introniſſiei zápiſaney w Aktách Ziemſkich *præſcriptio* bie-
 rze początek y moc. A. 1576. fol. 305. tit. O w wiązaniu.

Præſcriptione non obſtante, Bona nullo iure adempta mogą być u Kro-
 lá dochodzone. A. 1581. fol. 373. tit. *De bonis. v. tit. Dobrá.*

Præscriptio w Mázowieckim Woiewodztwie nie idzie nigdy *Terre-*
ſtris ná dobrách, o głowę, áni o rány, áni w przezyskach iákichkol-
 wiek, ábo w zákládzie, ábo w winách ſádowych, ábo w długi zá-
 ręczonym, z dekretu, lub dobrowolnie puſczonych. Ale kiedy-
 kolwiek dziedzić Dobr onych chce pomienione ciężary znieſć, y
 pieniądze odłóży Poſſeſſorowi, powinien tenże Poſſeſſor one
 wziąć y z poſſeſſiei dobr owych dziedzićowi wláſnemu, ábo Prá

wood

Herburt.
 fol. 333. tit.
Præscriptio
agendi pro
capite, tri-
um anno-
rum eſt. ſc
 fol. 334. t.
De eadem
præſcriptio-
ne.

wo od niego mającemu ustąpić, y owe prątenie kassować, byle tylko takiey posessiey, w Artykułach Ziemskich, ábo ktorychkolwiek innych, y listách woźnych, *nota* iáka *authentica* pewna była. *Except. Masov. A. 1576. fol. 306. tit. O Præscripcyey.*

Ani ná dobrách w posagu puszczonych idzie; Ale ząwśze bliższy ábo Prąwo od nich mający, posag zápláciwszy Siostróm, ábo ich Potomkom, mogą te dobra wykupić, y od wszelkiego zapisu, ktorby iednó posagowe imię ábo wzmiąnkę miał y ząwierał w sobie, uwolnić. A iesliby summá posagowa nie była specifikowána; ma być posag oddány, iáko Sąd ziemski oszácuię. *Ibid.*

Y w Koronie, ná dobrách w posagu ábo w przezyskách puszczonych, y widerkauffe zápisanych, *præscripti etiá longissimi temporis* nie idzie, ále ząwždy takie dobrá są ná skupie. *A. 1588. fol. 461. tit. Na Dobrách posażnych.*

Præscriptio o krzywdy wszelákie y szkody, y gwałty pospolite, trzy látá. A *criminalibus actionibus*, y *recenti crimini*, rok y sześć niedziel. A iesliby kto *in causis criminalibus infra annum* nie czynił; tedy *non criminaliter*, lecz *civiliter*, czynić *in Iure Terrestri* wolno mu będzie. *Except. Masov. A. 1576. fol. 306. tit. O Præscripcyey.*

Po tym, ták o rány, iáko y o głowę, *præscripta* w Koronie trzy látá. *A. 1588. fol. 462. tit. O ranách.*

Præscripta dziedzictwá ábo zastawy, w Woiewodztwie Mázowieckim, nie ma isć, kiedy kto ná dobrá nowym práwem ábo tytułem nábyte, nie ma *Intromissiey* w Księgách Ziemskich wpisaney *ab A. 1531.* choćby te dobrá dzierżał y używał ich. Ale ząwždy mogą być, przez bliskie, ták iákoby były zastawne, wykupione. *Except. Masov. A. 1576. fol. 305. tit. O w wiązaniu.*

Præscripta o Poddáne. *v. tit. Poddáni.*

Præscripta Duchownym, *ratione proventuum, & utilitatum, ex Beneficiis illorum, provenientium*, lat dziesięć. *A. 1607. fol. 835. tit. o Præscripcyách.*

Ratione zász dobr Duchownych, y sum Kościołóm y Ostarzóm fundowanych, ábo zápisanych, ktore się do gruntu wiążą, *ad Compositionem inter Statús, suspensa. Ibid.*

Præscriptione nõ obstante, może się nagrody upominąć, komu z działu, przez *exekucyá*, co odeszło. *v. tit. Exekucya.*

Præscripta dobr Szlácheckich nieruchomych, *contra Ecclesiá annorum sexaginta, ante litem inchoatam*, służyć ma: *exceptá* iednak *renuntiatione præscriptioni per inscriptionem factá. exceptis item fundis Ecclesiæ adiacentibus, vulgò Poświętne nuncupatu, cum ipsis Ecclesijs. A. 1633. fol. 26. tit. O Præscripcyey.* Toż Prąwo służy y W. X. Lit. *A. 1635. fol. 12. tit. O Dawności.*

Declaratur Constitutio A. 1633. że non ad futurum tantum, ále y ad

preterita, ściągac się ma *prescriptio*, *ratione bonorum immobilium*, *exceptis* kiedy wakowały Kościoły, *ob suppressionem foundationum* onych. O co akcyja być nie ma *sine documento speciali* intentowana. A kiedy w ktorey sprawie *ratione Decimarum* Dekret *compositi Iudicii*, lub *compositio & approbatio Leci ordinarij* zaydzie; tedy iusz *nulla ratione* wzruszona być nie ma. A. 1638. fol. 12. tit. *Declaratio*.

Po tym W. X. Litewskiemu tę deklaracyą do przyszłego Seymu, bez dalszych dilacyi odłożono, *suspensis actionibus*, *in quocunq. Iudicio agitatu*, tak jako w Koronie. A. 1647. fol. 24. tit. O *Prescripcyach* W. X. Lit.

Prescripcyey w pewnych sprawach Ziemie Dobrzyńskiej ostrzeżenie. A. 1589. fol. 525. tit. *Preskripcya*.

Prescriptio & fatalia, w sprawach *privatorum*, przeciwko Máximiliánistom, ktorzy w zatrzymaniu byli, isć nie miała: *Exceptis his*, ktorzy abo poimani nie byli, abo z więzienia ziaćhali. *Ibid.* fol. 512. tit. *Adherentowie Arcyxiążęcia Máximiliána*.

W Woiewodztwie Czerniechowskim *prescriptio* taka postanowiona. Isz grunty, lasy, y dobra te, ktore były *in possessione* Obywátelów, przed ordynacyą Woiewodztwa Czerniechow. od Stároştów nie mają być wzruszane, ani do Zaników Krolewskich przywłaszczane, *sub pœna mille marc. Parti & Iudicio per medium dividenda*. A co się tknie *differentiy* granicznych; do tych naznaczono *Commissarzów*, przy *Podkomorzach* táiecznych. Których dekretowi kroby się sprzeciwił; na Trybunale Lubelskim, *inter causas conservatas, respondebit*. A. 1638. fol. 32. tit. *Prescripcya*.

Prescripcya dobr Szlacheckich w Podlasiu, od *Incorporácie*, do tego czasu, bez żadney wątpliwości, *salvis litis pendentis* na Seymie. *Ibid.* fol. 52. tit. *Prescripcya*. v. tit. *Dobra*. tit. *Exekucya*.

Prescripcya w Prusiech, *Praw straconych*, *ad Acta authentica* nie podanych. v. tit. *Acta*.

Fatalia tam Actori, quam Reo, nie tylko *Processibus & Decretis iure sancitis*, ale ani pismom roborowanym, ktore w sobie *decisiones compromissoriales libere, per partes contrahentes, impositas* zamykają, *officere* nie mają, owszem *suum vigorem*, alsz do czasu w Kápturze specyfikowanego, mieć powinno. w *Confederaciach generalnych Interregnorum*. A. 1632. 1648. 1668. 1674. §. *Fatalia*.

Prescriptione non obstante, mógł każdy, po Szwedzkiej wojnie, *appellacye* w sprawach, tak *ratione fundi*, iako y *ratione* inszych wízelákich *prætenсий*, do Trybunału wyszłe przypozwać, y inszą *appellacyą* wytoczyć. A. 1658. fol. 24. tit. §. *Minorennies* zaś.

Prescripcya żadna *& fatalia iuris* isć nie mają, Obywátelom Woiewodztw, Kiiowskiego, Brácláwskiego, Wołyńskiego, y Czerniechowskie-

chowskiego, ktorzy *tempore exsily sui*, od różnych osob, w różnych mieyscach, *iniuriati* byli. A. 1661. fol. 31. tit. *Securitas bonorum & honorum*.

Pretia rerum. v. tit. *Vstawa*.

Præsencye Mázowieckie. v. tit. *Sady*.

PROBOSTWA

Probostwo Miechowskie, I. M. X. Iákubowi Zádżikowi przy Biskupstwie Chełmińskim y Pieczęci wielkiey Koronney, *respectu* zepsowanego y spustoszonego tegoż Biskupstwa, y nieproporcionálney *dignitati* iego intraty, trzymać pozwolono, wárując że to iść nie ma ná potym *in sequelam*. A. 1633. fol. 20. tit. *Consens.*

I. M. X, Andrzeiá Olfzowskiego Biskupa Chełmińskiego Podkánclerzego Koronnego opátrzyć Probostwem y Opáctwem obiecano, *cum hac præcautione*, że to *pro incompatibili* nie ma być rozumiano, áni *in sequelam trahi*. A. 1667. fol. 15. tit. *Opátrzenie*.

Probostwa Zakonne chodźć nie máją z Biskupstwy. v. tit. *Biskupi*.

Probostwa Vcháńskiego wieś Wolicá libertowána. v. tit. *Libertácy*.

Tákże Probostwa Stobnickiego folwárki. v. tit. *Libertácy*.

Do Probostwa Stobnickiego, dom pewny z plácem w Mieście Stobnicy, przy Párkanie Kościoła Stobnickiego leżący, przed tym do Woytostwa Stobnickiego należący, zá pozwoleniem Vr. Marciná Michála Debickiego Podkomorzego Sędomirskiego, Dzierżawcy *ad præsens* Woytostwa tego, wiecznemi czasy inkorporowano, & *immunitati Ecclesiasticæ* przypisano. A. 1678. fol. 40. tit. *Inkorporácy* Domu.

Probostwo Chockie od wszelkich ássignácyi Zółnierskich y stánówisk uwolniono wiecznemi czasy. A. 1667. fol. 42. tit. *Vwolnienie* Probostwa.

Probostwa Kalinoskiego Wsi Káweczyńká Przywiley. v. tit. *Przywileie*.

Probostwo Gieránowskiemu *summá in vim* dziesięćiny, z Dzierżawy Gieránowskiej y Lipniskiej v. *Artyleria* W. X. Lit.

Probostwo Hrubieszowskie *collationis Regiæ*, do Káthedry Kościoła Chełmskiego inkorporowano, y wiecznemi czasy, *ad bona Mensæ*, Prałatowi y Kánonikom przy tym Kościele zostájącym dano, y przez Commiszarze z Káncelláriei Koronney náznaczone, *in realem possessionem* oddać one, *cum omni iure regio* pozwolono. A. 1676. fol. 56. tit. *Probostwo* Hrubieszowskie.

Zászły o to po tym *controversie*, także y o Probostwo Grábowieckie, ktore w Reces do drugiego Seymu odłożono. A. 1678. fol. 25. tit. *Probostwo*.

Probostwo *alias* Infułatę Olycką, *ad normam* Zamoyskiej y Łuckiej Infułaty, przy Tariffie zwyczajney *Collegiatarum Ecclesiarum* zachowano, y Proces wszelki *cum Lucris* w tey sprawie otrzymany z kassowano. *A. 1677. fol. 13. tit. Deklaracya Infułaty Olyckiej.* Do Probostwa Wschowskiego, *ex quo* Infułata być ma, y Kąpląnow *numerus augeri* musi, inkorporowano Plebanią *Collationis regie*, ná Przyczynie wsi, Miałtu Wschowie należący. *Ibid. fol. 36 tit. Plebania Przyczyńska.*

Probostwa y Mánfionárey fundacya w Zádżimiu wsi dziedzicznej Vr. Alexándra Zaleskiego Referendarza Koronnego approbowano, według Przywileju od Krola Władysława IV. którym Plebania we wsi Krolewskiej Glinie, tymże Mánfionarzom inkorporowana jest. *A. 1649. fol. 12. tit. Approbacya.*

Także Probostwa y Szpitala w Kraśnym w dobrách I. M. P. Iana Kázimierza Krasíńskiego Podskarbiego W. Koronnego fundacya przez niegoż uczynioną approbowano. *A. 1667. fol. 39. tit. Approbatia.*

Ná Proboszcza, y piáci Práebendarzow, *pro Capella S. Crucis* Kościoła Farnego Piotrkowskiego, fundusz od X. Marcína Mieliborskiego uczyniony approbowano, *& iuribus ac immunitatibus Ecclesiasticis in toto* inkorporowano. *A. 1638. fol. 47. tit. Libertacya.*

P R O C E S.

Proceflowi, *in quo-vix puncto, male obientum* może być zádawáne, nie czyniac o to osobney ákcyey: á w takiey mierze ma być wolna áppellacya ná Trybunał. *A. 1588. fol. 468. tit. O Relaxacyey.*

Procesu práwnego Mázowieckiego ukrocenie y opisanie, Czerska y Warszawska Ziemia, które go przed tym nie przyięły, teraz przyimią. *A. 1567. fol. 136. tit. Vukrocenie.*

Proces tegoż Woiewodztwa Mázowieckiego, *in causis termini factionat.* *v. tit. Licowny rok.*

Proces przeciwko Máximilianistom: winy, fady, y exekucya. (*v. tit. Crimina.*) *A. 1588. fol. 472.*

Processy ná Obywátelách Woiewodztw Nowogrodzkiego y Mińskiego, pod czas w tárgnięcia Kozakow otrzymane, ná Trybunale *abrogabuntur. &c.* *A. 1596. fol. 684. tit. Wárunek Woiewodztw.*

Processy, o nie wydawanie Poborow, *A. 1598.* nie zgodnie uchwalonych, zkasowano. *A. 1601. fol. 737. tit. Zniesienie.*

Proces od Sebástyana Chmielowskiego, ná Vr. Stánisławie Wárszyckim Káztellanie Wárszawskim, pod ten czas, gdy był w Poselstwie u Cára Moskiewskiego, o nie wydanie pewnego poddánego, otrzymany zkasowano, y sprawę *in integrum wrocono.* *A. 1607. fol. 852. tit. Zniesienie.*

Proces

Proces o zbiegłe chłopcy, sługi. *v. tit. Poddáni. & tit. Roki.*

O zbiegłe chłopcy Ziemie Hállickiey. *v. tit. Roki.*

Proces Swofzowskiego, dla censury, do druku dąć pozwolono. *A. 1611. fol. 2. tit. Skrocenie.*

Potym zniešiony. *A. 1613. fol. 34. tit. Proces.*

Proces rozgraniczenia Obywátelom Woiewodztw Ruskiego, Podolskiego, Belskiego, Wołyńskiego. *v. tit. Gránice.*

Procesy wszystkie o stáwienie poddanych, także *ratione nájazdow, zaboiew, szkod, pod czas wojny Kozáckiey, poczynionych, w Woiewodztwach, Kiiowskim, Wołyńskim, Bracławskim, Czerniechowskim, z kássowano w Commissiey Hadyáckiey. A. 1659. fol. 53. §. Aby occasione litium.*

Proces, przy zaplácie woysku, z żołnierzami, iáki był postanowiony, *vide A. 1591. fol. 606. tit. Assekurácia.*

Proces opisany, iáko się Senatorom y Posłom Ziemskim, także Commissarzom y Deputatom, o excessa y *crimina* sprawić trzeba. *v. tit. Senator.*

Processu znoszenie, gdyby go kto przewiodł ná dobrách, *in scio possessore* dobr tychże. *v. tit. Pozwy.*

PROKURATOR.

Prokuratorowie w Litwie, ná electiey Deputáckiey, do Trybunału obieráni być máią, zásiadać iednak nie mogą. *A. 1601. fol. 758. §. A ná Electiey.*

Ná Prokuratorzy álbo *Patronos Causarum*, osobliwie w Trybunale Koronnym báwiących się, ktorzy *per crudas citationes, omisá competenti iurisdictione*, Szlachtę dobrze ośiádłá, do rejestrow nie należytych, *per speciem violatę securitatis, convulsionis Decretorum Tribunalitiorum, vel arianismi* *evocant*, y Principalom swoim do tego rády dodawáią, *pa nam quingentarum marcarum Polonicalium cum sessione turris per duodecim hebdomadas*, záłożono. *A. 1678. fol. 27. tit. O Prokuratorách.*

Producta zapisow áktkowanych. *v. tit. Zapisy.*

Prowiant. *v. tit. Woysko.*

PVSTYNIE.

Do Podola y Ruši náznáčení Rewizorowie, áby Pustynie, póki máią być rozdawáne wiecznością, ábo Lennem, dla ośiadania onych, z rewidowáli. *A. 1567. fol. 133. tit. Kraie Podolskie y Ruskie.*

Po tym Lustratorom, y w Ziemích wszystkich Podlaskich, Wołyńskich, y Kiiowskich, tosz uczynić zlecono. *A. 1569. fol. 188. §. Dáćmy tecz.*

Znowu

Znowu Commissarze ná tosz náznaczeni do Ruśi y Podola, *cum securitate* Rewizorow y Lustratorow. *A. 1576. fol. 291. tit. O Commissarzách.*

Y znowu. *A. 1589. fol. 524. tit. Rewizya:*

Y znowu. *A. 1598. fol. 690. tit. Commissarze.*

Y znowu *cum interpositione* ná Rewizory *pæne centum marcarum in Iudicio Tribunalis Regni inter causas officij peremptorie, ad instantiam cuiusvis, repetendæ*, gdyby nie z rewidowali, y ná Seym blisko przyşły tego nie doniesli, ábo ná pismie nie podáli. *A. 1601. fol. 742. tit. Rewizorowie do oznáczenia mneyśc pustych.*

Pustynie zá Białą Cerkwią, áby Krol rozdawác mogł ná wieczność osobom Szlacheckiego Stanu, Rzeczypośp. záslużonym, pozwolono: iákosť záraz Baryszpol. y insze rozdał. *A. 1590. fol. 588. tit. Dániná Pustyn. v. tit. Dobrá.*

Puszcze. *v. tit. Lasy. tit. Commissie.*

Przemyślá. *v. tit. Myto.*

Przyczyna. *v. tit. Rany.*

Przypożwy. *v. tit. Pozwy.*

PRZYSIĘGA

Przysięgę ná Clech, Stan Rycerski, y Duchowny, przy wołách zimowanych, y Powołowsczyźnie, przez się, ábo Faktory swoje, czynić powinni, tak iáko ná Cle wodnym zachowywa się. *A. 1550. fol. 3. §. Poniewaź Stan.*

Celnicy y Mytnicy ábo ich Pifarze niezwyczáyney niepowinni wyciągác przysięgi, iedno tylko iáko Státut uczy: to iest, isz to zboże iest iego własney crescentiey, á nie przekupne: ábo isz te woły swoiem zbożem wychował. Tosť się má rozumieć y o Leśnych towárách. *A. 1567. fol. 281. tit. O Przysiędze.*

Przysięga nie má być inákřa czyniona, iedno iáka iest opisaná *Statuto Alexandri Petricovicie. A. 1504.* okrom Clá pogranicznego, ktorego przysięgá ná gránicy, wedle Práwá y zwyczáiu, zachowana być má. A ktoby od kogo cśo niesłusťnie brał, ábo przysięgę inákřá, ániżeli iest w pomienionym Alexándrowym Státucie opisaná, wyciągał ábo kogo do iterowania iey, gdy raz przed Vrędem uczynioná będzie, przywodźiś; má być karan winá řta grzywien *citatus coram quo vis officio vel Iudicio, iuxta Constitutionem Sigismundi Regis Anni Millesimi quingentesimi trigesimi octavi. A. 1578. fol. 333. tit. O Clech.*

Plura tit. Clo. & tit. Myto.

Przysięgá Krolewska. *v. tit. Krol.*

Ná Koronácyey Krolá Zygmuntá Trzecięgo, wszyscy oboiego řtanu, Duchownego y Swieckiego, (*exceptus Episcopus & Palatinus*, do ktorych Sekretarze deputowani będą) *Dignitarii & Officiales,*

Herburt.
fol. 367. tit.
Factor.

Herburt.
fol. 489. &
sequ.

ciales, Stárostowie Sądowi, y Dzierżawcy dobr Krolewskich, powinni od publikacyey ninieyszego postanowienia, do niedziel czterech náydáley, wiárę y posłuszeństwo swe oddać, y przysiądz w Grodzie przyległym swym: á w Prusiech przed Woiewodami: (przychodząc *non in maiori comitatu*, iedno samo wtor, bez wszelakiey strzelby) *coram actis authenticis*, w te słowá. *Ja N. przysięgam Panu Bogu wszechmogącemu, iż wiernym chce być, y posłuszeństwo, wedle Prawá, oddawać, Náśnieyszemu Panu Zygmuntowi Trzeciemu, Krolowi Polskiemu, Wielkiemu Xiążęciu Lit. y chce we wssem dostoiensztwa Máiestatu y osoby I. K. M. także bezpieczeństwa, iako wiernemu poddanemu należy, przestrzegać: tak mi Boże pomoż, y iego Swieta Ewángelia.* Ktorą przysięgę będą powinni uczynić każdy z nich, *sub pena, de expeditione bellica, sancita*, y stráceniem Vrządu y Dzierżaw: okrom tych, którzy *extra Regnum*, y ná służbách Krolewskich ábo Rzeczyposp. zoltáią, po wroceniu się iednák do Korony, ábo záchawszy się z służby, we dwie niedzieli máią toż uczynić. oprócz Senatorow, Stárostow, y Vrzędnikow Ziemskich, y Dzierżawcow, ná tey Koronacyey będących. A gdzieby Grod Powiatowy dla iákiey przyczyny nie był wolny; tedy przysięgę każdy z nich, *in viciniori* powinien uczynić: á od takowych przysięg extráktow, Pifarze Grodzcy nie máią nic wyciągáć, y owszem dármo wydawać: A ktoby się kolwiek táki znalazł, ktoryby postanowienie to ninieysze iákimkolwiek sposobem ábo praktyką, ná Seymikách, ábo inszych niieyskich tárgáć chćiał; podlegáć ma pod winy, Proces, y exekucyá, *sub titulo crimina*, opísane. A. 1588. fol. 473. §. A i sz pod tén.

Przysięgá Hetmáńska. *tit.* Hetman.

Przysięgá Podkomorzego. *tit.* Podkomorzy.

Przysięgá Poborce. *tit.* Podatki.

Przysięgá nowych Indigenow. *tit.* Szláchćic:

Przysięgá Vrzędnikow Ziemskich, Podkomorzego, Sędźiego, Podśedká, y Pifarzá, może być odprawiona, *in absentia Palatini & Castellani*, przed Vrzędnikami Ziemskimi, ná Rokách Ziemskich, ábo leżeniu Ksiąg sądowych onego Woiewodztwá y Ziemic. A. 1598. fol. 692. *tit.* O Przysięgách.

Przysięgá Márzałkow Trybunálskich. *cv. tit.* Trybunał.

Przysięgá Stárostow w Inflánciech. *cv. tit.* Inflánty.

Ktoby przysięgł y z świadkánu, że ná tym gruncie szkody, o którą iest pozwány, nie uczynił: á wlásnosci gruntu nie állegował; tráci on grunt, *In Except. Masov. A. 1576. fol. 303. tit.* O odpowiedzialzi. *cv. tit.* Spráwy.

Przysięgá PP. Senatorow y Deputatow Koiá Rycerskiego ná Sądy, y przyimowanie Recognitiy, pod czas Elekcyey. *Ja N. przysię-*

gł. Pánu Bogu, iſz ſpráwiedliwie, wedle Pána Boga, Práwá piſanego, ſłuſności, y kontrowerſyi Stron, ſadzić, y rekognicye, przyimować bede; ná bogátego, y ná ubogiego, przyiáciela, y nieprzyiáciela, obywatela, y przychodnia, żadnego wzgledu nie máiąc, y áni ná przyiázn, áni ná podarki, áni ná przegroſki, pátrząc y dbać nie bede: ále w ſádzeniu ſamego Pána Boga, práwá podanego, ſłuſności, kontrowerſyi ſtron, rekognicyi, y w tym wſykim ſumnienia mego, rozſadku, náſladować y ſluchac̃ bede, y inſze ſpráwy mnie naleſzące, wiernie, y wedle moſności moiey, czynić bede: praktykowánia teſz żadnych kauz, z nikim czynić nie mam, áni przeſtrogi, áni rády dawac̃, áni podarkow bráć nie bede. A iſzem ſie teſz o to nie ſtárał, á bym był ná te ſády obran; taiecznie teſz Sędu tego obiáćwiać nikomu nie bede. Ták mi Pánie Boſe pomoſz, y Krzyſz S. Pána Chryſtuſow. Ná Seymách Elect. A. 1632. 1648. 1668. 1674. tit. Przyſięgá.

Przyſięgá PP. Márfzałkow. *Ja N. przyſięgam Pánu Bogu, iſz ſpráwiedliwie, ſine ullo perſonarum reſpectu, wedlug przyſięgi ná Vrząd moy Márfzałkowſki, Regi, Regnoq; uczynionej, ſadzić bede, ſpráw żadnych do ſádu tego przychodzácych praktykowac̃, áni rády, áni przeſtrogi dawac̃ nie bede; Secreta quoq; Iudicij praſentis non revelabo. Sic me Deus adiuvet & ſancta Crux Chriſti. Ibid.*

Przyſięgá Directora Koła Rycerskiego, ná Seymách Electionis. A. 1668. & 1674. iáká była? *vide in Conſtit.*

Przyſięgá Stanu Rycerskiego, ná elekcyey Krolá I. M. Michála. *vide tit. Elekcyá.*

Przyſięgá Krolá Iana Káſimierzá, ná poſtánowienie z Hetmánem y woyskiem Zaporowskim, przez Commiſſarzy tegoſz Krolá y Rzeczypoſp. uczynione y ná tym Seymie potwierdzone. A. 1659. fol. 60. tit. Przyſięgá.

Tákſe X. Arcybiskupa Gnieſnińskiego. X. Biskupa Wileńſkiego. PP. Hetmánow Koronnych, y W. X. Lit. PP. Pieczętarzow Koronnych, y W. X. Lit. Vr. Márfzałká Izby Poſelskiej. Poſłow W. X. Ruſkiego, y woysk Zaporowskich. *Ibid. fol. 61.*

Przyſięgá Vr. Márfzałká Poſelskiego, y Vr. Deputatow do Conſtitutyi Seymu Grodzińskiego. A. 1678. *vide tit. Sejm.*

Przyſięgá ná ſpuſzczenie właſnego zboſza, obywatelom Woiewodztwa Brzeſckiego, doſć wykonać w Grodzie Mielnickim. *vide tit. Podatki.*

Przyſięgi Sędziego y Piſarzá Márfzałkowſkich. *vide tit. Márfzałek.*

Przyſięga ſwiádkow w Criminałách. *vide tit. Swiádkowie.*

Przyſięgi ná Seymie, ábo przed Krolém ſkazáne, do Powiátu odsyłane być máją: chyba iſz tam kto będzie chciał przyſięc. A. 1557. fol. 10. §. Przyſięgi.

Po tym poſtánowiono, iſz przyſięgi z Dekretow nákazáne, lub ná

Scy-

Seymie, lub w Powiátach, dokąd odesłane będą, *in facie* zupełnego Sądu Ziemskiego, wykonane być mają skutecznie. A Sąd Zięski, *sub pena Fisci, inter causas Officij, per quemvis vindicanda*, w Trybunale odpuszczenia *pro praestito iuramento* przyjmować y pisać nie będzie. Aktorowie tefz, żadnym sposobem przysięgi raz nakazaney, pozwanemu zwłoczyć nie mogą. A. 1641. fol. 8. §. A isz się tefz.

PRZYWILEIE.

Przywileie posłednieysze, *in praedictum* pierwszych, z Kancellaryey wydane, żadney wagi mieć nie mają. Ktora Constitucya W. X. Lit. służyć ma. A. 1613. fol. 10. tit. Przywileie na Przywileie.

Przywileie Koronne, á miánowicie Przywiley Krolá Alexándrá, ktorych niemasz w Státucie, á potrzebne znalazłyby się być Rzeczyposp. áby były włożone, Woiewodztwo Sendomirskie starać się będzie na przyszłej Elekcyey. Na zieżazie okazowania swego pod Pokrzywnicą, *sub Interregno*. A. 1587. fol. 425. §. Wiedząc tefz o tym.

Przywiley Krolá Alexándrá o Vnicy W. X. Lit. z Koroną w Recessie Wárszawskim. A. 1564. fol. 53. *In Nomine Domini*.

Przywiley ostatni o teyże Vnicy. A. 1569. fol. 170. O Xięstwie.

Przywiley *Incorporationis* Xięstw Oświęcimskiego y Zatorskiego, do Korony. A. 1563. fol. 62. O Xięstwie.

Drugi, ktorym pierwszy *declaratur*. A. 1564. fol. 66.

Przywiley przywrocenia Ziemi Podlaskiey, do Korony. A. 1569. fol. 149. tit. O Ziemi Podlaskiey.

Po tym *confirmatur & declaratur*. A. 1588. fol. 479. tit. Podniesienie Pozwow.

Znowu *confirmatur*. A. 1607. fol. 848. tit. O Przywileiu Podlaskim. *v. tit. Dobrá*.

Znowu *cum declarationibus Constit.* A. 1588. & 1607. *approbatur*. A. 1633. fol. 42. tit. *Confirmatio*.

Znowu o Przywileiu tym, y o zawárciu *executiy*, Constitucie wszytkie reásumowano, *exceptis litis pendentibus*. A. 1647. fol. 19. tit. Zamknienie *execucyi*.

Przywileiow w Prusiech stráconych wárunek. *v. tit. Alá*.

Przywiley przywrocenia Ziemi Wołyńskiey do Korony. A. 1569. fol. 155. tit. O Ziemi Wołyńskiey.

Przywiley przywrocenia Xięstwa Kiiowskiego, do Korony. *Ibid.* tit. O Xięstwie Kiiowskim.

Tych wszystkich Przywileiow punktá są respektowane, in hoc Libro. Przywiley wolności, nowemu Miástu na granicy Wołoskiey, w Woiewodztwie Podolskim leżacemu, od Krolá dány, *approbatur*. A. 1607. fol. 859. tit. O wolności.

Przywileie o wolę Krola electey y inſzych wolnoſciach, od ſtarych Krolow dane, przez Krola Zygmuntá Trzeciego *approbantur*, y nowy dány. *A. 1607. fol. 829. S. Napierwey.*

Tenże Przywiley w Grodach Koronnych, y w W. X. Lit. iáko o-boiemu narodowi, *ex æquo* ſłuſzacy, áktykowác pozwolono. *A. 1609. fol. 889. O wárunku wolney electey.*

Roskazano Vrzednikom Kancellaryey Krolewskiej, áby go do Grodow podáli. *A. 1613. fol. 10. tit. Przywiley wolney electey. Podány ieſt, in volumen Constitution. A. 1631. tit. Diploma.*

Przywileie W. X. Lit. máia być w Skárbie zrewidowane. *A. 1607. fol. 861. tit. O Metrykach W. X. Lit.*

Tefz Inſtigatorowi W. X. Lit. ná przyſzłym Seymie windikowác kazano. *v. tit. Metryká.*

Przywileie ná dobrá Szlacheckie w Woiewodztwie Bráclawskim le-
żące, z Kancellaryey Koronney wydane znieſiono, y wárowano,
że ſię to dziać *in poſſerum* nie będzie, ále Szlachta Dobr ſwoich
dziedzicznych, wedle Praw y Przywileiów ná Vniey, w Roku
1569. dánych, ſpokojnie wiecznemu czasy zażywác máia. *A. 1611. fol. 30. tit. Znieſienie Commiſſey.*

Przywileie Ziemie Wieluſkiej od Krolow Polskich nádane *in Vo-
lumen Legum*, przy Conſtitutiach, do druku máia być podane. *A. 1613. fol. 23. tit. O Przywileiach.*

O tymże. *A. 1616. fol. 19. tit. O Przywileiach Ziemie Wieluſkiej.*

Przywiley Xiążętom Pruskim *super Feudum* dány. *v. tit. Xięſtwo Pruskie.*

Przywileie ná Dobrá dziedziczne zá Krolewskie rozumiane w Wo-
iewodztwach, Ruſkim, Podolskim, Podlaskim, *v. tit. Woie-
wodztwa.*

Przywileie *in ſolidum* tamże. *v. tit. Dobrá.*

Przywileie *in ſolidum* w Woiewodztwie Kiiowskim. *v. vide ibidem.*

Przywileie ná Stároſtwa Vkráinne *declarantur*. *v. ibid.*

Przywiley iákiſ przez lungá Szkotá otrzymány zkáſſowano. A tá-
kowych ná potym *ſub nullitate Privilegiorum*, nie ma Kancellá-
rya wydawác. *A. 1607. fol. 839. tit. O Przywileiu lungowym.*

Przywiley Vr. Iánuſzowi Eperieſzowi od Krola Zygmuntá III. *A. 1601. dány, onemuſz y potomſtwu iego approbatur. Ibid. fol. 859. tit. Approbacya Przywileiu.*

Przywiley Szlachet. Wáwrzyncowi Iuſtymontemu od Krola Zy-
gmuntá III. *A. 1589. dány, także approbatur. A. 1611. fol. 36. tit. Approbacya.*

Przywiley Vr. Iákubowi Bránickiemu Podſtolemu Lubelskiemu ná
zalewek ſtáwu iego Siemiáńskiego, &c. zá uznaniem Rewizorow
z Seymu zeſłanych, ápprobowano. *A. 1616. fol. 33. tit. Vtwier-
dzenie zalewku.*

Przy-

Przywilej Sáwie Greczynowi Mieszczaninowi Lwowskiemu, y potomilstwu iego, od Krolá Zygmuntá Augusta. A. 1569. dány, *in toto approbatur. Ibid. fol. 35. tit. Approbacya Przywileiu.*

Przywilej Vr. Ianowi Rudnickiemu, ná przydanie szable, do herbu iego stárego strzemienná, od Krolá Zygmuntá III. dány, *approbatur. Ibid.*

Przywileie w Roku 1552. od Krolá Zygmuntá Augusta ná kupno wieczyste, kámiennice, w Wilnie, ná ulicy Niemieckiej, leżącey, I. M. P. Stánisláwowi Piotrowicowi Kiszce Woiewodzie Witepskiemu, y Annie Rádziwiłownie Malżonkom dány, *in toto, wiecznymi czasy, successorom ich approbatur. A. 1633. fol. 61. tit. Vtwierdzenie.*

Przywilej od Krolá Zygmuntá III. I. M. P. niegdy Demetrowi Cháleckiemu Podskárbiemu W. X. Lit. y Malżonce iego, ná kupno wieczyste w Grodnie, Dworu y plácu, ná Podolu, z niektoremi domkami nád rzeká Niemnem dány, *successorom y futuris bonorum possessoribus, in toto approbatur. A. 1641. fol. 30. tit. Confirmacya Przywileiu.*

Przywilej ná zamiánę sześciu włók Krolewskich, zá sześć włók OO. Fránciszkanów Conventu Pińskiego, we wsi Koszowicach, od Krolá Iana Kázimierzá, tymże Fránciszkanom dány, *in toto approbowano. A. 1647. fol. 25. tit. Confirmacya.*

Przywilej, ná wolná electiá Woiewody Połockiego, Woiewodztwu témuz approbowáno. A. 1647. fol. 37. tit. Approbacya.

Przywilej Szláchet. Ianowi Dziáhilewiczowi ná čautiá w zglédem mieřzkania w Połocku. *Ibid.*

Przywileie dwa, ieden ná Indygenat, drugi ná nobilitatiá, obádwa ręká Krolewská, y I. M. X. Primása, y Marszałká Poselskiego podpisane approbowano, *hac conditione*, żeby się w nich nic *Iuri & æquitati contrarium* nie znáydowało. A. 1650. fol. 8. tit. Approbacya.

Przywilej ná Leczno nowe przy Wárszawie, *salvis Iuribus & Decretis Ducatus Masoviae*, approbowano. A. 1654. fol. 19. tit. Libertacya.

Przywileiow pić ná Indygenaty pewnymi osobom dány *approbantur. A. 1654. v. tit. Szláchećtwo.*

Przywilej ná kraný pod Zamkiem w Wárszawie szláchetnému Titulowi Liviufowi Boratyniemu od Krolá Iana Kázimierzá dány *approbatur. A. 1655. fol. 32. tit. Approbacya Przywileiu.*

Przywilej od Krolá Iana Kázimierzá, pod czas zámieřzania w Rzeczyposp. *in personam* I. M. P. Páwła Sápiehy, ná on czas Woiewody Witepskiego, ná generalne Regimentárstwo woysk W. X. L. dány, *in toto* stwierdzono: wárując *in posterum*, że to władzy y urzędowi Hetmáńskému praeiudikowác nie ma. A. 1658. fol. 19. tit. *Approbatio Regimentárstwa.*

Przywileie od Krolá Zygmuntá Augustá, y od innych po nim Krolow, Iędrzeiowi Terlikowskiemu, y successorom ięgo, ná dobrá wśi Herman w Woiewodztwie Podolskim, w Powiećie Łatyczowskim leżącey, *in hereditatem* nádánęy, ápprobowano, y tész dobrá wiecznemi czásy, Vr. Krzysłtofowi Kawieckiemu, y sukcesorom ięgo, iáko *legitimo* pomienionęgo Terlikowskiego *successori* dárowano. *A. 1658. fol. 28. tit. Approbácyá Przywileiu.*

Przywiley od Krolá Ianá Kázimierzá, ná wybieránie pewnych Ceł y Myt, w Mieście Iázłowcu, do lat trzech, I. M. P. Alexándrowi Koniecpolskiemu Woiewodźie Sędomirskiemu *anno præsenti* dány, ápprobowano. *A. 1658. fol. 32. tit. Pozwolenie.*

Przywileie y Práwá Tátárom Litewskim, y Wołyńskim ápprobowano. *A. 1659. fol. 16. tit. Confirmatio.*

Przywiley *altas Diplomá* I. M. P. Andrzejowi Károlowi Grudzińskiemu Woiewodźie Káliskiemu, y Małżonce, y potomkom ięgo służący, pod datą Seymu tego z Kancellárieý wydány, ná wieczne czásy ápprobowano. *A. 1659. fol. 30. tit. Diploma.*

Przywiley od Krolá Ianá Kázimierzá, *ex Senatús Consulto*, ná dobrá do stołu Krolewskiego należące, w Oekonomieý Brzeskiej leżące, názwáne Kijowiec y Mieleczyce z Miaszeczkim Pieszczatcem y wśiámi do tych Kluczow należacemi, práwem dożywotnim, Vr. Páwlowi Teterze dány, *non obstantibus quibusvis Constitutionibus*, o nieupraszánii Dobr stołu Krolewskiego, *sancitis*, *in toto* ápprobowano: *salvo iure* Kościoła Mieleczyckiego, *ratione* włok temu Kościołowi nádáných: *& salva repetitione eorundem Bonorum*, gdy się podá okázýa w W. X. Lit. *per commutationem bonorum æquivalentium*, bez ukrzywdzenia tegosz Vr. Teterý. *A. 1659. fol. 14. tit. Approbácyá Przywileiu.*

Deklarowano po tym, że te dobrá przy wszelkich wolnościách od Zolnierzá, iáko Oekonomie Krolewskie, zostawác máią. *A. 1661. fol. 20. tit. Reassumptio Approbácyey.*

Przywileie od Krolá Ianá Kázimierzá, Ianowi Nieczáíowi, ná dożywoćie dobr názwáných Czauśy y Czerekow, y ná dwoie Woytostwá, Puckowskie y Błáchowickie, w Oekonomieý Mohilewskiej leżące: także ná Stárostwo Bobruyskie, *cum onere refusionis summi* ná nim będącey, náleżnym successorom Także.

Przywileie od tegosz Krolá, Adámowi Hlebowi Koszáńskiemu, ná wies Tysczy z młynkiem, z gruntámi Malkowskiemi, y z Słobodką Pachnowką. Y Krzysłtofowi Ianowi Bohárewiczowi, ná wioski Holenie y Horbowicze, w Oekonomieý Mohilewskiej leżące dożywoćiem dáne ápprobowano. Ták iednáki, *post fata* pomienionych Donátáriuszow, znówu te Dobrá do stołu Krolewskiego wracác się máią, ábo tész, zá podániem okázýey, z innych

szých Dobr do dispositiey Krolewskiej przypádłych, *commutatio bonorum æqui-valentiam*, wszystkim mianowanym osobom, bez ukrzywdzenia ich uczyniona będzie. A. 1659. fol. 14. tit. Approbacya przywileiow.

Przywilej ná wioski pewne w tymże Przywileiu specifikowane, z dobr *Iuri reformatorio* Krolowy Ludowiki Máryey, w Stáro-
stwie Bobruyskim podległych, právem Ziemskim wieczyścym, od teyże Krolowy, Vr. Ianowi Kázimierzowi Sielickiemu Skár-
bnikowi Rzeczyckiemu nádáne, *perpetuis temporibus*, approbowano. Constitutie iednák dawne z strony dobr *Iuri reformatorio* pod-
ległych (donácyą wyžey mianowaną excypuiąc) reálsumowano. *Ibid.* fol. 15. tit. Approbacya Przywileiow.

Przywileie ná Koszany y Berežytnińskie dobrá w Woiewodztwie Mścisláwskim, Vr. Hlebom Koszáńskim approbowano. Ale tę Constitutią po tym znięsiono. *vide tit.* Dobrá.

Brochow w Ziemi Socháczewskiej, nád rzeką Bzurą ležący, Vr. Olbrachtá Adryána ná Brzežinách Láfockiego Stárosty Wyżo-
grodzkiego dziedźiczny, w Miástečko obrocono, y Przywilej *eo nomine* wydány, *in toto* approbowano. A. 1667. fol. 22. tit. *Appro-
batio* Przywileiow *locationis* Miásteček. &c.

Przywileie ná lokácye tákże Miásteček, Freyfstátu, Láskowki, Ko-
byli Gory, approbowano. *Ibid.*

Przywilej od Krolá Ianá Kázimierzá Kápłánom Kościółá Fárneho Bocheńského, ná pensye im należące dány, *in toto* approbowano. A. 1667. fol. 41. tit. Approbacya Przywileiu.

Przywilej od Krolá Kázimierzá wiosce Káweczynek názwaney w Powieście Sierádzkim ležácej. A. 1487. nádány: *salvus oneribus Reipub.* approbowano. A. 1667. fol. 41. tit. Wieś Káweczynek.

Przywileiu V. Bazylemu Kraśńńskiemu y Małżonce iego, ná Leśni-
ctwo Czácheckie Oekonomiey Kobryńskiey słužącego approba-
tia. *vide tit.* Dobrá.

Przywilej *Libertationis* Dworu w Krákovie, y plácow w Wárszawie, I. M. P. Wielopolskiemu Káztellánowi Woynickiemu approbo-
wano. A. 1667. fol. 25. tit. Approbacya Przywileiu.

Przywileie pod Pieczęcią Pukoiową, y Koronną, *ex Senatís Consulto.* *vide tit.* Krol.

Przywileie Szláchet. Ianowi Báltázárowi Kárczewskiemu, ktoremi dom iego w Wárszawie ná Pivney ulicy libertowány iest, *in toto* approbowano. A. 1673. fol. 31. tit. Approbacya.

Przywilej ná pewne pláce z gruntámi, w Stárostwie Filipowskiem, Vr. Ianowi Kázimierzowi Kierdeciowi Márszałkowi Grodźńńskiemu approbowano, *salvus oneribus Reipub.* *Ibid.* fol. 18. tit. Approbacya.

Przy-

Przywilej Libertácii od Krolow Ichm. Władysława IV. y Iana Kazimierza, kamienice Vrodzonych Lettawow, Sędziego Ziemińskiego, y Stolnika, Stárovubowskich, w Wilnie ná ulicy Niemieckiej, podle kamienice Kiszczynskiej, leżacej, dánych. Y *restitutio* teyże kamienice Prawu Ziemińskiemu. *Ibid. fol. 17. tit. Libertatie.*

Przywilej od Krola Zygmuntá Augusta, Vr. Stánisláwowi Hieronymowi, y Ierzemu Zalázowskiemu, Braći rodzonym, *in A. 1555.* dány, ktorým *ad omnes prerogativas* Stanu Szlacheckiego przypuszczeni, approbowano. *A. 1676. fol. 43. tit. Approbacya*

Przywilej Szlachet. Ianowi Kázimierzowi Lauremu ná honor *equitu aureati* dány *approbatur.* *Ibid. fol. 55. tit. Approbacya.*

Przywilej od Krola Michála ná kamienicę w Wilnie ná końskiej ulicy leżacą, Vr. Bennetowi dány, *in toto* approbowano. *A. 1676. fol. 18. tit. Declaratio Indigenatis.*

Przywilej *Libertationis* Vr. Wierzbie ná Dworek y włoki w Mieście Mielnicy. *vide tit. Libertatia.*

Przywileie Libertácii. *v. tit. Libertacye.*

Przywilej I. M. P. Andrzejowi Morstinowi Podskárbiemu W. Koronnemu, ná wolny wráb w láchach y borách Guzowskich y Kozłowskich, do Dzierżawy Kafzek, ná restaurácię. *A. 1678. fol. 33. tit. Approbatio Przywileiu.*

Przywilej Domowi Rádźciowskiemu, ná Miasteczko Mszczonow, *Sec.* tak nowy iáko y dawny approbowano. *v. tit. Miasteczko Mszczonow.*

Przywilej od Krola I. M. Iana III. Szlachet. Ierzemu Kollowi Kupcowi Dworskiemu dány, approbowano. y podług onego, kupiectwa wolnie w Panstwach tych, osobliwie jednak w Warszawie prowadzić pozwolono: *salvis in toto oneribus Reipub. & Decretis Ducatus Masoviae.* *A. 1678. fol. 41. tit. Approbacya.*

Przywilej od Krola Władysława IV. Plebanom Kościoła Farskiego przy Miasteczku Stánisláwowie w Ziemi Warszawskiej, y poddanym Plebańskim, ná záżywanie do opału drev suchych y pogorzalych, tudzież ná wolny wráb w borách Starostwa Stánisláwowskiego, y innych w Przywileju tym opisanych, dla reparácii Kościoła, Plebaniej, y wiosek Plebańskich, służący, *in toto* approbowano. *Ibid. fol. 43. tit. Approbacya Przywileiu.*

Przywilej od Krola Iana Kazimierza, ná Lenne dobrá w Woiewództwie Smoleńskim, Vciefzná y Hreorkow: w Powieście zaś Stárovubowskim, ná Poczapowsczyznę, polstrzelánym w potrzebie Kufalikowskiej, dány, y Constitucyą *A. 1662.* approbowany, znowu corroborowano. *A. 1678. v. tit. Dobrá.*

Przywilej Vr. Konstantemu Páńzkowskiemu Podštolemu Mściśłowskiemu, ná wioskę Wieremieyki y Szawienice nazwaną Służeb pułtrze-

pułtrzeći, dány, á Vr. Kázinierzowi Károlowi Páfzkowskiemu tá-
kowysz Przywiley ná wioskę Rábowicze Służeb pułtory, w Po-
wiećie Rzeczyckim leżące, confirmowano. *A. 1678. fol. 15. tit.*
Confirmácia Przywileiow.

Przywiley Vr. Felicyanowi Kuczborskiemu Stároście Bułakowskie-
mu, ná Dzierżawę Bułakowską w Woiewodztwie Trockim leżącą
dány, *in toto* ápprobowano. *Ibidem.*

Przywiley Vr. Ianowi Zaleskiemu y Iádwidze Ráczyńskiey Małżon-
kom, ná wioskę, ze dwiema dymami Szofoszadce názwaną, w
Woiewodztwie Trockim, w Powiećie Kówińskim leżącą dány,
in toto ápprobowano. *Ibid.*

Przywiley *aliàs Diploma* Woiewodztwom, Kiiowskiemu, Smoleń-
skiemu, Czerniechowskiemu, y Powiátom, Stárodubowskiemu,
y Nowogrodzkiemu. *vide.* Woiewodztwá.

Przywileie ná Stárośtwá, Dzierżawy, y inne dobrá, także ná Digni-
tárśtwá, Vrzędy Ziemskie, &c. z Cancelláriej W. X. Lit. expé-
diowane być máią. *A. 1613. fol. 39. §* Przywileie.

Przywileie ná Szláchećtwo. *u. tit.* Szláhcćic.

Przywiley ná iákie dániny. *u. tit.* Dobrá.

Przywileie Miast rożnych. *u. tit.* Miastá.

Przywileie Kościołom. *u. tit.* Kościoły.

Przywileie Szpitalom. *u. tit.* Szpitale.

Przywileie Iezuytom. *u. tit.* Iezuyći.

Y infze pod fwemi własnemi znaydziesz tytułami.

Q V A R T A.

Q Vartá ná obronę potoczną, ze wszystkich Dobr stołu Krolewskie-
go, Stárośtw, y Dzierżaw pozwolona, *hoc modo*: Naprzod ze wszy-
tkich dochodow dobr pomienionych, ma być odłożono, ná wy-
chowanie Stárośty ábo Dzierżawce, wedle rewizycey, czym by się
mogł dobrze wychować: po tym *residuum* ná cztery części, ma
być rozdzielone, z ktorych czwarta ná obronę tę isć, á ná trzech,
Krol prześtawác ma, ná ordynáryine y extraordynáryine koszty, y
z tychże trzech powinien náprawiác Zamki Koronne, y opatro-
wác ku obronie. *A. 1562. fol. 20. tit.* O pozwoleniu czwartey
części.

Quartá tá, miałá isć y z Arend dożywotnich, y Dożywoćiow gołych:
Nie Dzierżawcy iednak Dobr tych, lecz Krol z swoich trzech czę-
ści, iáko y ze wszystkich innych Dobr Krolewskich miał iá *annua-
tim* do Skárbu Koronnego oddawác. Dożywotnicy zaś powinni
byli, co więcey postápić, ná wychowanie stołu Krolewskiego.
Ibid. fol. 21.

Quartá áby z spełná dochodziłá, Podskárbi Koronny ma tego do-
glądác,

M m m m

glądać, y z tego ná każdym Seymie wálnym, przed PP. Rádami, y Posłami Ziemskimi liczbę czynić. *Ibid. fol. 22. tit. O Podskárbim.*

A nie ma iey, ná co inszego obracać, tylko ná obronę potoczną, *sub privatione Officij*, áni się quitami Krolewskimi, ábo czyiem i inżemi bronić, chyba coby było ná Zołnierzá Quarcíanego obrocono. O co Posłom instigować wolno. *Ibid. tit. O uiszczeniu Podskárbiego.*

Pociągniono o to ná Podskárbiego winę, *ad penam peculatis*: y ná wszystkich, ktorzyby w tym to Prawo gwałcili. *A. 1613. fol. 3. tit. Warunek o Quartę.*

Po tym, áby Quartá zwyczajna ná co inszego nie byłá obracána, tylko ná obronę Vkráiny od Pogan, pod winami w stárych Práwach opisanými postanowiono. *A. 1627. fol. 3. tit. Obroná Vkráiny.*

Dla Quarty, áby iey przyrastało, ma być lustrácy, co pięć lat. á iesliby, zá iákim przypadkiem, pożytkow Koronnych umnieyszyc się; y w Quarcie umnieyszenie być powinno. *A. 1562. fol. 22. tit. O Lustrácyey.*

Quarty száfunek y warunek iáki ma być? Posłowie Ziemscy, z PP. Rádami wynaleść máią, zá zniesieniem, przez Rewizory, Inwentarzew. *A. 1565. fol. 90. tit. Száfunek.*

Quartá pierwszy raz z dobr lustrowanych, ná blisko przyszłym Seymie, *sub amissione* dzierżawy, ma być oddána. *A. 1566. fol. 125. tit. Dobrá exekucyey podległe.*

Quartę wszyscy Possessorowie dobr stołu Krolewskiego przez Rewizory rewidowanych, exekucyey podległych, tak z wielkiej Polski, iáko y máley, y z Rusi, z Mázowisz, y z Prus, do rąk P. Podskárbiego Koronnego, przy Deputatách ná to, od PP. Rad y Posłow Ziemskich, mianowanych, ná tym iusz Seymie, y ná po tym plácić máią, pod stráceniem Dzierżaw. Ná ktorých Dzierżaw odebranie, powinien Krol wrzędownie posyłać, y odebrawszy, o *retenta* Quarty, ná Seym Koronny pozwać. A ktoby Dobr takowych pusćcie niechciał; ma Krol przeciwko niemu, iáko przeciwko nieposłusznemu Prawu pospolitému postąpić. A iesliby Krol postępku tego zaniechał, wolno się Posłom Ziemskim zázwdy u Krolá tego upominać. *A. 1567. fol. 129. tit. Oddawanie czwartey części.*

Znowu ná inżym mieyscu, o tymże. *Ibid. fol. 130. tit. Warunek.* A Quarty száfunek y warunek, iáki być ma? do przyszłego Seymu odłożono. *Ibid.*

Tandem Quartá ordynowana, *hoc modo*. Do rąk P. Podskárbiego Koronnego, iáko wyżej, ma być oddawána, od każdego Possessorá Dobr Krolewskich, pod utráceniem Dzierżawy, wedle dawnie y-

wnieyszey Constituticy, do ktorego cztery Osoby z Seymu *deputantur, ad hunc solum actum*, nie dla tego żeby byli *socii muneris cum equali potestate*, lecz tylko dla odbierania, chowania, y szafowania y Quarty, á to *propter casum* śmierci Podskárbiego Koronnego, y owżem w Vrzád iego w niczym się nie wtrącając, czcić go y ważyć, iáko Ráde, y Vrzędniká Koronnego powinni. Ktorego inne wszystkie sprawy, Vrzędowi Podskárbstwa Koronnego należące, wedle Przywileiu y Státutu, we wszystkim cále y skutecznie zachowane być máią. *A. 1569. fol. 183. §. A naprzod.*

Płacić powinni także Quartę, Celnicy, Mytnicy, Zupnicy, z dochodow im zleconych, pod winą utracenia Vrzędu, & *solutione* Quarty *de suo*, gdy o to pozwáni będą. *Ibid.*

Także Annaty máią być oddawane, *sub pœna duplicis Annatæ. Ibid. fol. 184. §. Annaty.*

Mieysce do oddawania y chowania Quarty, Zamek Ráwski náznáczono. *Ibid. §. Mieysce. & A. 1590. fol. 576. tit. O Quaracie.*

A czas Swiątki. *Ibid. §. Czas.*

Ale *in casu* powietrza, zá oznáymieniem P. Podskárbiego, Krol ma infze mieysce náznaczyć, dla odbierania pieniędzy. *Ibid. fol. 186. §. Stárosta.*

P. Podskarbi y Deputáci ná mieysce y czas zwyysz opisane ziechąć się máią, *sub pœna similis salarij*, y mieżkác tam trzy niedziele. *Ibid. fol. 184. §. Ná mieysce.*

Regestrá tego wszystkiego máią mieć przy sobie, káždy z nich osobne, podpisane spólnie, zá pieczęciami spólnemi. *Ibid. §. Regestrá.*

Także Księgi máią mieć iedne, w ktore Quarty wszystkie w písowane być máią, y tam zostawác iedne przy prowentach oddanych będą, á drugie ná Seym przynoszone być máią. *Ibid. §. Księgi.*

Iesliby komu slugá posłány z temi pieniędzmi czwartey części, ábo umárł ná drodze, ábo mu się iáki *casus* przytráfil; ten czyie pieniądze byty, ma oświádczenie przygody swey w Grodzie bliższym uczynić y zápisac; á tak Dzierżawy swey utracác nie będzie, ále záplacić ma na bliższe ziechánie P. Podskárbiego Koronnego y Deputatow, y oświádczenie ono z sobą máiąc, *casum* poprzyściac przed nimi. *Ibid. §. Iesliby komu.*

Po odebraniu Quarty, P. Podskarbi z Deputatámi, odliczyć ma sumnę ná cále puł roká Zolnierzom, y przez iednego Deputata odesláć do Lwowá, á ten pieniędzy tych połowicę ma oddac Pifarzowi Polnemu, zá wiadomościá Hetmáńską; á drugá połowicę dáć schowac ná Ratufzu, pod pieczęcią Pifarzá Polnego y Stárosty, ábo Podstárościego, y Burmistrzá Lwowskiego y Mieyską. Ktorych pieniędzy Pifarz nie ma ruszac, ász ná płácenie Zolnierzom, gdy przyidzie druga ćwierć. *Ibid. §. A naprzod. Minum 2 A*

A ieśliby gdzie indziej, nie ná Podolu woysko było, ábo ieśliby inși żołnierze przyięci byli; tedy tám, gdzieby blisko woyská nayspewniejszye mieysce było, te pieniądze odnozzone y chowane być máią, sposobem wyżej niánowánym. *Ibid.* §. A ieśli żeby. Ostatek Quarty, tak P. Podskárbi Koronny, iáko y Deputáci, pod kluczami spólnemi, y pieczęćiami, wiernie, ná mieyscu zwyżz náznáczonym, chować máią. *Ibid.*

Gdy pułroká *expirat*, znowu P. Podskárbi y Deputáci ziechác powinni, ná Nowe Látó, y żołnierzom drugą ratę, do Lwowá, przez drugiego Deputatá odesláć, który się z nią tak ma spráwić, iáko wyżej. *Ibid.* fol. 185. §. Ná drugie puł roká. Deputat ná odwoz nie ma wielkiego nakládu czynić, który nakład y opátrzenie iego, z tychże pieniędzy być má, z których on liczbę czynić powinien. *Ibid.* §. Deputat.

W niebytności P. Podskárbiego Koronnego, ábo Deputatá ktorego, *praesentes* powinność swoię odprawowác mogą, gdy ná swe mieysce Szláhcica osiadłego y uczciwego, *cum sufficienti mandato*, y z pieczęcią swą, y z kluczem przyfzle. *Ibid.* §. Niebytność. Także *in casu mortis* ábo Deputatá ktorego, ábo P. Podskárbiego, *superstites* máią moc wszystko spráwowác, oznámiwszy w przód Krolowi o śmierci iego. *Ibid.* §. A ieśliby śmierć.

Liczbę czynić máią, P. Podskárbi, y Deputáci, ná Seymie, *coram Ordinibus*, dnia fzołtego od záczęcia Seymu: *aliás* nie ma nic być spráwowano, áfz się tá liczbá pierwey odpráwi. Cisz dostátecznie máią się uspráwiedliwić Rzeczypośp. nie infzemi quitámi, tylko ktoreby były ná żołnierze potoczney obrony, wedle Constitutiey. A potym quit sobie od Krolá, zá wiadomościá PP. Rad Koronnych, y Posłow Ziemskich, otrzymáią. *Ibid.* §. Liczbę czynić.

Ieśliby P. Podskárbiego, ábo Deputatá ktorego śmierć záfzła pierwey, ániželiby liczbę ná Seymie uczynili; tedy *superstites* czynić onę máią. *Ibid.* §. Ieśli żeby.

Vrząd Deputatow od Seymu trwác ma: á ná káżdym Seymie inși wybieráni być máią: którym oni pierwsi wízytko dostátecznie przy P. Podskárbin oddác máią. *Ibid.* §. Deputáci.

Wybráni są ná Seymie A. 1576. fol. 205. §. Naprzód.

Y tak ná Seymie káżdym ordynáryinym, wybieráni bywáią. Co patet w Constitutiách.

P. Podskárbi, y Deputáci, delaty retentow máią podawác, dla odbieránia przepádłych Dzierżaw, Zup, Cel, Myt, z którychby Quarty nie oddano; iednák o nie wydanie oney, po odebrániu dobr, Possessor pozwány, *de bonis haereditarijs* zápláćić iá ma. A. 1569. fol. 185. §. Ktoby nie dał.

Respekt ma być ná Potomki Dzierżawce przed rokiem zmárłego, áby

go, aby nie więcej, tylko coby słusznie przychodziło dąli, a ostatek Dzierżawca Successor dokładać ma, wedle liczby. A cokolwiekby rzeczy znalazło się nad Inwentarz, to wszystko Potomkom z Starośćw wywieść wolno, y długi swe wyciągać: czego P. Podskarbi bronić nie ma. *Ibid.* §. Respekt.

Pod *Interregnum*, P. Podskarbi, y Deputaci, Quartę szafować nie mają, *sine scitu Ordinum, sub pena peculatus.* *Ibid.* fol. 186. §. A gdyby.

Ktoby się na Skarb ten kiedykolwiek rzucił, albo hamiował P. Podskarbiego z Deputatami, w szafunku wyżej opisanym, albo gdyby Starosta P. Podskarbiemu, y Deputatom do Zamku przerzeczonego, y do pieniędzy bronił, y PP. Rádom Koronnym nie chciałby być posłusznym; takowy każdy winę *peculatus* ma być karany. *Ibid.*

Deputaci na powinność swoją przysięgać mają, y na to, iż *tempore Interregni* nie mają wespół z P. Podskarbin szafować pieniędzmi Rzeczposp. jedno za wolę y rozkazaniem PP. Rad Koronnych. *Ibid.* §. Pánowie.

Także Starosta nieyscá tego ma przysięgać, iż P. Podskarbiego z Deputatami, ma do Zamku zawsze, *etiam tempore Interregni* puszcząć, y Skárbu pospolitego, dla złodzieystwa, w niebytności P. Podskarbiego, przestrzegać. *Ibid.* §. Starosta.

Tenże Starosta, ponieważ jest Skárbu tego, wedle Constitucyey, strożem, powinien zawsze bywać przy P. Podskarbin Koronnym, albo Wrzędzie jego, y przy Deputatách, aby wiedział, co do Skárbu włożono y schowano będzie. *A. 1588. fol. 470. tit. Chowanie Quarty.*

Salarium P. Podskarbi, z tegoż Skárbu, mieć powinien złotych tysięcy, Deputaci z Rady, po trzech set złotych, inși po dwóch set zł. *A. 1569. fol. 186. §. Opátrzenie.*

A Starosta nieyscá także dwiesć złotych. *A. 1588. fol. 470. tit. Chowanie Quarty.*

A któryby Deputat do Quarty *in persona* nie przyiáchał; *salarium* brać nie ma. *Ibid.*

Woiewodztwu Sędomirskiemu, pod *Interregnum*, nie zdało się Quartę odwieść do Ráwy z tegoż Woiewodztwa, ale iá do Elekticy Páná w cále dochować obiecali. Na zieżdżie okazowania swego pod Pokrzywnicą, *tempore Interregni.* *A. 1587. fol. 426. §. Iż też na tym.*

O Quartę żaden do tąd nie mógł być pozywány, komu nie lustrowano Dzierżawy: *salvâ pensione retentâ* po Lustrowaniu. *A. 1569. fol. 183. §. Cisz Lustratorowie.*

O tymże: ale nie zachowując *pensionem retentam*, iáko wyżej: y mają być posłani Rewizorowie. *A. 1590. fol. 576. tit. O Quartcie.*

A ktorzy ią zadržymáli, iesliby do drugiego Seymu nie byli poz-
zwáni; ná trzecim o to odpowiadác nie powinni: ále ná P. Pod-
skárbim Koronnym, iesliby on nie podał *in delatis* Instigatorowi,
ábo ná Instigatorze, iesliby on nie popárl, pátrzone być ma. *Ibid.*
Quarty retent sádzienie, ná Trybunale Lubelskim, *inter Causas Offi-*
cij, pro una vice postanowiono. Ale pámiętnego od Instigatorá
áni Sąd Trybunalski, áni Pisarz brác nie ma. A ci wszyscy Dzier-
żawcy dobr Krolewskich, ktorzy o Quartę ná terázniejszy Seym
pozwáni byli, z tychże Seymowych pozwow, máią mieć Rok o
Quartę ná Trybunale Lubelskim, we trzy niedziele po záczeniu
iego. *Excepta causá* o Quartę z Wohiná y z Lomas, ktora do
przyshłego Seymu *suspenditur*. *Ibid. tit.* Sázdenie Quarty.
Po tym zázwsze Quartę sádził Trybunał Rádonski, kiedy był u-
chwalony. *v. tit.* Trybunał Rádonski.

Quartę z Łuckiego, Włodzimirskiego, Krzemienieckiego, Bráclá-
wskiego, y Winnickiego Stárostwa, ktorey nigdy przed tym, we-
dług Przywileiow y wolności ich, ná Vniey, A. 1569. dánych,
do tąd nie plácono; iusz od tego czásu Stárostowie támechni do-
browolnie pozwolili. Dla czego, áby te Stárostwá y Dobrá Kro-
lewskie rewidowane y spisane były, Luſtratorowie z Seymu tego
wysłáni będą. Záchowuiac kázdemu w cále Práwo ná summy stá-
re, ktore przed Vnią ná Dobrá Krolewskie są w niešione: Y wá-
ruiać, isz pomienieni Stárostowie, y wszyscy Obywátele Woie-
wodztw, Wofyńskiego y Brácláwskiego, exekucyey žadney, Prá-
woni, y Státutoni žadnym Koronnym, á z włascza Státutowi Krolá
Alexándra, áni Constitucyoni o exekucyey, przed Vnią, y po Vni-
cy uczynionym, z Potomkami swemi, podlegác nie máią. A. 1590.
fol. 576. tit. Quartá.

Quartę duplę pozwolono ná wojnę Turecká *pro una vice tantum*:
á czás oddánia oney tydzień przed Swiátkami náznáczono, z
tym dokládem, isz ktoby tu w Wárszawie oddác ią chciał; ma
być quitowan przez Prowizory, ktorych quit ták wázny być ma,
iákoby w Ráwie od Deputatow otrzymaný był. *Ibid. fol. 575. tit.*
Spofob y warunek.

Znowu pozwolono duplę ná dwie lecie, z wárunkiem Dobrom, po
Krolowych zmarłych Ciotce y Małżonce Krolá Zygmuntá III.
do stólu Krolewskiego przypadłymi; y innym. A. 1601. *fol. 729.*
§. Ci tedy.

A co się tycze Dobr tych, z ktorych teraz Quartá idzie, á w do-
żywočiu u Possessorow są; cisz *Possessore, s loco Lustrationis*, (kto-
ra *post decessum, vel cessionem* onych będzie) gotowá zázraz du-
plę tę záplácic máią. Po wyshciu zás tych dwuch lat, ász do ze-
shcia swego, ábo ustápienia dobr przerzeczonych, powinni będą
dáwác, *loco auctoris*, puł quarty tylko, z dawną zwykłą quartą, ná
kázde

kázde Swiátki, do Ráwy, pod winami, y pod wárunkami, o quarćie, uczynionemi. Tego dokládając, że iusz od tad, po śmierci kázdego z terážnieyszych Stárostw, Oekonomow y Dzierżawcow, ábo po ustąpieniu Dobr przereczonych, nie ma Krol tákich dobr dawać, áni ná cessią żadnemu zezwalać, áfzby były pierwey, przez náznaczone Lustratory, z Podskárbini Koronnymi, ábo Vrzędem iego lustrowane: wedle ktorey lustracyey, y táxy, quartę pláćić będą, pod wárunkami, o quarćie postanowioneni. A ktoby temu postanowieniu podlegać nie chciał; powinien będzie teraz zaráz dopuścić Lustracyey, y Lustratorowie náznaczeni powinni będą takie Dzierżawy lustrować, pod winą. *Ibid.* §. Od ktorey to Lustracyey.

Z dobr zász, ktore w summach, *ad rationem* piáći kroć stá tysięcy zł. zástáwione są. Dzierżawcy, wedle dawney rewizyey, teraz, y zázwdy, ná kázdy rok, puł quarty do Ráwy, ná Swiátki, pláćić mają, *durante uita sua*, pod wárunkiem, o nie wydaniu Quarty, uchwalonym. á po śmierci kázdego z nich, takowe dobra Krolewskie, Lustratorowie ná Seymie náznaczeni, z P. Podskárbim Koronnymi, ábo Namieśtnikiem iego, lustrować będą: ktorých inaczey Krol po zeszćiu Dzierżawcow dawać nie powinien, áfz dostatecznie lustrowane będą; (nie inkludując w to sum Woiewodztwa Podlaskiego, ktore w Przywileciách *restitutionis* są wárowane) A ktoby z pomienionych dobr, takowey Quarty dać nie chciał; temu do wykupná, ná przyszly Seym, *conseruatur terminus*: po ktorým wykupnie, Lustratorowie powinni takowe dobra lustrować, y wedle tey lustracyey połowica intraty powinna być do Ráwy oddawána, podług Constitucyey. *Ibid.* fol. 730. §. A ifz przez.

Kámieniec, y Chmielnik, *ad uitam possessorum*, od drugiey quarty uwolniono: także Generálstwá, Wielkopolskie, Krákovskie, Woiewodztwo Kiiowskie, Stárostwo Málborskie, Woytoftwá, Szoltyftwá, Rudy, Huty, y wsi lenne, *aut iure uasallico*, do Zamku służące. *Ibid.* fol. 729. §. Od ktorey to lustracyey.

A *Possessori* Stárostwá Trębowelskiego, dupię pomienioną od niego przychodzącą, *respectu* spulłoszenia dobr Stárostwá tego, odpuszczono. *Ibid.* fol. 752. tit. O Quarćie Trębowelskiej.

Item triple Quartę pozwolono: to iest, dwie symple, do Rádomiá, ná dzień Gromnic, do rák P. Podskárbiego Kor. y Deputatow, do sádzienia retent, z Woiewodztw náznaczonych, pod wárunkiem o Quarćie, zá quiteni tegosz P. Podskárbiego, z podpisem czterech Deputatow. A P. Podskárbí y Deputáci, do Lwowá to ná zaplátę Moskiewskim stołecznym Zóñierzom odwieść y oddać powinni, z infszemi pieniędzmi, z retent y podatkow Poborowych,

sub

sub pena w Constitutiei. A. 1569. o Quarćie *interposita*. A trzecia Quartá: nie pułtory Quarty, ále symplá, w Ráwie, ná Swiátki, ná Zolnierzá Quarćianego, oddána być ma. A iſz Prowenty niektóre ſtołu Krolewskiego, iáko Clá, Zupy, Oekonomie, y Wielkorzady, ſą przez zolnierzá odebrane, dla czego Quartá z nich do Skárbu Rzeczypoſp. należąca, przez Adminiſtratory nie może być pláconá, przeto ten dochód Rzeczypoſp. ma być Zolnierzowi, co te dobrá trzyma, w zapłatę potracony. Toſz y o dobrách Krolowy ma ſię rozumieć: wſzákże z tych, ktore nie ſą odebrane, ma być Quartá iedná ſymplá teraz do Rádomiá záplácona. á ná Swiátki iuſz iey tám dawać nie trzebá, bo ná to mieyſce z Xięſtwá Pruskiego Quartá táni ſię obracać ma. A ieſliby ktory Stároſtá, nowe Stároſtwo ábo Dzierżawę otrzymał; Poſſeſſorowie, ktorzy ie trzymáli, tę Quartę plácić będą powinni. Także z dobr, *ad rationem quingentorum millium*, zaſtáwnych, z ktorych puł Quarty po te czáſy plácono, dwie Quarćie całe ſymple máią dąć, *pro hac vice*, ná tenże czás do Rádomiá, pod tém iſz wárunkámi o Quarćie; á trzecią Quartę zwyczajną, puł ſymple do Ráwy. Z dobr záś, w ſtárych ſummách, zaſtáwnych, iſz luſtrowáne nie ſą; wſzyſcy Staroſtowie y Dzierżawcy, do tego Poboru; ktory, wedle Seymowey uchwały, plácić powinni, máią dąć względem Quarty, *pro hac vice*, po zł. piáci, z lanu, *de ſuo*, á nie poddáni. Co do Rádomiá ma być oddawano, pod wárunkiem Poborowym. O ktorych dobrách, rejestrow, w Skárbie Koronnym, Poborcy doſięgać máią. A. 1613. w *Univerſale Poborowym. tit. Quartá*. Y Iurgieltnicy, ktorzy ná dobrách, w ſtárych ſummách, záwiędzio-nych iurgielty máią, dwie Quarćie do Rádomiá, *de ſuo*, záplácić powinni, *ſub amiſſione* tegoz iurgieltu. Iurgieltnicy záś wſzyſcy w Koronie, czwartą część z iurgieltu powinni, ná czás Gromnic, pod utráceniem iurgieltu, oddać. *Ibid.*

Znowu triplá, *eodem modo*, y pod tém iſz wárunkámi. A Iurgieltnicy wſzyſcy w Koronie, czwartą część Iurgieltow oddać powinni ná bliſko przyſzłe Swiátki: ktore iuſz nie oni ſami, ále Stároſtowie y Dzierżawcy, także Celnicy y Zupnicy, ktorzy Iurgielty, pláca, máią odwieſć do Ráwy, y przy Quarćie ie záplácić, pod wárunkiem, o Quarćie, y Iurgieltnikowi to wytrącić z penſiey tego ábo przeſzłego roku. A quit z Skárbu, Dzierżawcy káżdemu, ná ten Iurgielt dány, ma go *liberum* czynić od plácenia tey czwartey części iurgieltu penſionarzom, y od wſzelkiey práwney im-*petitiei*. A w W. X. Lit. do P. Podſkárbiego Ziemskiego, táki Po-datek ma być oddány, ná czás Poborom opiſany. A. 1613. w *Univerſale Poborowym, ná drugim Seymie. tit. Quartá*.

Po tym duplę, tak iáko iá oſtátnia Luſtrácyá ordinowála, do Ráwy, ná Swiátki bliſko przyſzłe, ná Zolnierzá Quarćianego, pozwo-
lono,

lono. Wyiąwszy Oekonomie w Prawie specyfikowane, Zupy, Ciła, Wielkorządy, y wszystkie insze prowenta Dobro stołu Krolewskiego, z ktorych symplá tylko płacona być ma, iáko y z Dobro Opráwie Krolowy podleglych. A z tych Dzierżaw ábo Stárostw, ktore árendami dożywotnemi niektórzy dżierżá, Skarb Koronny, drugá Quartę symplę zastąpić ma, ábo tymże Arendarzom defalkować. *A. 1619. fol. 2. tit. O Quarćie.*

Znowu duplę, wyimuiąc także Oekonomie Krolewskie, y Dobrá Opráwie Krolowy podległe, z ktorych zwyczajna tylko Quartá płacona być ma. O Dobrách zaś, w starych summach zastawnych, y o Iurgieltnikách, tak iáko wyżey ná Seymie pierwszym *A. 1613.* postanowiono. *A. 1620. w Uniwersale poborowym. tit. Quartá.* Czelaź Krolewska stáienna wolna od podatku tego *declaratur. Ibid.*

Po tym połowicę Quarty zwyczajney z Dobro, y Oekonomiy Krolewskich w Prawie specyfikowanych, y z Dobro Opráwie Krolowy podleglych, ná S. Marćin, do Ráwy. Ale Deputáci, y inni, *uno salario*, ná obie sessie kontentować się máia. *A. 1621. w Uniwersale Poborowym. tit. Quartá.*

Po tym duplę, *cum reassumptione, in toto*, Constituticy *A. 1620.* uchwalono. *A. 1627. fol. 9. tit. Quartá.*

A przed tym, ná trzy látá, do stołu Krolewskiego Quartę taką drugá, iáka do Ráwy idzie, postápio było. *A. 1591. fol. 615. tit. Pozwolenie Quarty.*

Po tym, Quartę drugá taką, iáka się do Ráwy zwyklá wnośić, ná *Oeconomiam bellicam* naznaczono. *In Pactis Conventis* Krolá Władysława IV. *A. 1632. fol. 11. §.* A isz ápparat wojenny.

Tosż *et in Pactis* Krolá Iana Kázimierzá. *A. 1648. fol. 15* A isz ápparat wojenny.

Po tym, że Quartá, według dawnego Práwa, nie gdzie indziey, tylko ná Vkráinnego żołnierzá obracác się ma, wárowano: do ktorego woysko Zaporowskie rejestrowe w służbie Rzeczyposp. będące należeć ma, także y ludzie z ordynacyey Xiążęcia I. M. Ostrogskiego, y wybráncy Małopolscy. *A. 1635. fol. 6. tit. Obroná.*

Z Boiárskich wsi, ktore niektórzy poupraszáli sobie, w pewnych Stároswách Vkráinnych, *onus* Quarty, ponieważ bardzo máłą płacá, zniesiono, y aby się, miásto Quarty, *ad antiquum onus servitij bellici* wroćily, postanowiono. *Ibidem.*

Po tym, ponieważ *ab A. 1633. post decessum, et cessum præteritorum Possessorum*, duplę Quartę oddáia, do Skárbu Rzeczyposp. ktora *ea intentione* postanowiono, aby się obracála ná *apparatum bellicum*: Tedy aby y tá druga, *sub pænis* o Quarćie dawney, oddawana była w Ráwie, á po tym od P. Podskárbiego Koronnego do

rak Stárszego nád armatą, który ma być Szlachćie dobrze ośiádły & *iuratus*, tam odsyłana być ma, gdzie będzie assignacya od P. Hetmána. Ktorey Quarty, tenże nád armatą Stárszy, na żadną inną rzecz, *sub pænu* o Quarćie, obracać nie ma, iedno ná armatę, y *apparatum* do niey. á ná Seymie z niey się *Ordinibus Regni*, przy liczbie Koronney, sprawować powinien. A. 1637. fol. 8. tit. Quartá ná armatę.

Po tym postanowiono, áby tá Quartá druga, która ná armatę, y potrzeby do niey należące pozwolona iest, do rak Stárszego nád armatą Koronną, od Deputatow w Ráwie oddawana była, tak iáko dawna Quartá do rak P. Podskárbiego Koronnego oddawana bywa. Ktorą to Quartę drugą, pomieniony Stárszy nád armatą, przez całe dwie lećie, na nic innego obracać nie ma, iedno ná fundacyą tey Oekonomuey wojenney, żeby Cekauzy ná mieyscach sposobnych pobudowane, gdzie stare są, poprawione, Prochownie postanowione, y działa które potrzeba przelane, y osadzone były, tudzież żeby w saletrách, prochách, żelázách, kulách, knotách, y innych do armaty potrzebách, prowizya się porządna uczyniła. á tym czásem, nim te dwie lećie wynidą, potrzeby wojenne, y Iurgielty, y Furmány, P. Podskarbi Koronny, z publicznych podatkow przewidować będzie, iako czynił, poki tey drugiej Quarty nie było. y do rak to Stárszego nád armatą oddawać: á on z tey drugiej Quarty, y z innych pożytkow ná armatę náznaczonych, iako y z tych pieniędzy, które ná potrzeby wojenne brać będzie, tudzież z prochow, kul, knotow, ná każdym Seymie, rachować się ma Rzeczyposp. A iſz według Constitutuey A. 1637. ma *dependere* od P. Hetmána, przeto za wiadomością iego száfować ma temi pieniędzmi, y tę *Oeconomiam bellicam, cum scitu eius instituet*. A. 1638. fol. 13. tit. *Oeconomia bellica*.

Znowu, iſz druga tá Quartá, *pro apparatu belli* ordynowana, na continuacyą budynkow, łanie dział, y infze, *ad Oeconomiam bellicam*, należące armatne potrzeby, ma się obracać. A żołdy pufkarczow, płace furmánow co rocznych obozowych, z podatkow Rzeczyposp. przewidowane być mają. A. 1640. fol. 15. §. A druga Quartá.

Po tym wárowano, áby Quartę, P. Podskarbi Koronny, ná woysko Quarćiane obracał. A. 1647. fol. 1. tit. Ordynaryine Prowentá. Quartę tak starą, iáko y nową, z Dzierżawy Kámiencá Mázowieckiego, ná Stárostwo Łomżyńskie przeniesiono. v. tit. Fundacya. Po tym Quartę quáduple w Koronie, *in perpetuū*, postanowiono. którą *post cessū vel decessū* Stárostow y Dzierżaw. Krolewsczcow *novi Donatarii & Cessionarii, y ius communicativum*, albo *in solidum* máiaćy, á *tempore realis suæ possessionis*, za pierwszy rok takowey posessiey swoiey, do Skárbu Rzeczyposp. ná czas, y mieysce

ſce, Quarćie opifane, & ſub eadē p.ena & foro, ſemel pro ſemper oddawć będą, inkluduiąc w to zwyczajną Quartę, którą po tym ſamę, *ſubſequentib⁹ annis*, do żywotá ſwego, z Dobr onych, płacić powinni. A ieſliby kto, oddawſzy Quáduple, Roku poſeſſiey nie dotrzymawſzy, umarł; takowemu, *dućtā proportionē* nie dotrzymánego czáſu, nowy Donátáriuſz, w Ráwie, zá computem, y liquidacyą Deputatow (zwyczajney Quarty w to nie ráchuiąc) z Quáduple od ſiebie przychoǳącey wroćić, á oſtátek táńże do Skárbu wnieſć powinien. A tén Prowent, oſobno w Skárbie, *de mptā Quartā ordinariā*, piſany być ma, *ut conſtet ratio* iego Rzeczypoſp. A. 1658. fol. 15. tit. *Auctio* prowentu Rzeczypoſp.

Máiąc záſ wzgląd ná Dobrá przez nieprzyiaćielá ſpuſtoſzone, poſtánowiono. Iſz kto, *pro annis præteritis & præſentibus, medieta-tem quartæ*, do Skárbu wnieſie, ma być wolen. á ktoby nie wnióſł lubo ſam Stároſtá, y Dzierżawca, lubo *per Factores bonorum perſonas nobiles*; w Grodźcie włáſnym ma przyſięć, *in eam rotham*. Iſz ia przez te láta nie wiecey, nád to, co do Skárbu wnoſe, prowentu ſpráwiedliwego, ná czwartą część duple quarty przychoǳącego z Dzierżawy tey nie wziętem, y żadnych przeſtych retent wziąć ſie nieſpodźiewam. Ktorą przyſięgę gdy ná Rokách Ziemſkich, abo Grodzkich ktoregokolwiek Powiátu, *coram integro Iudicio Terreſtri, ſi-ve Officio Caſtrenſi, debitā ſolennitate* wykonáią: Trybunał Rádomſki onę *authenticę* produkowaną przyiać im powinien. A *in futurum* płácenie quarty, według teyże przyſięgi, do lat czterech *incluſi-ve* ſłużyć im będzie. *Ibid.* fol. 5. tit. Trybunał Rádomſki.

A gdy *per abuſum* tey Conſtitutiey, przyſięgámi Fáktorow bárzo wiele quarty odeſzło było Rzeczyp. y ci, ktorzy, *exſpiratū ſūmū*, Dobrá nie luſtrowáne trzymáiąc, y wolnemi ſię być od Conſtitutiey pomienionej rozumiejąc, takowey przyſięgi, áni przez ſię, áni przez Fáktorow ſwoich nie uczynili, y nic ábo bárzo máło co, *pro arbitrio ſuo, ad rationem* Quarty do Skárbu wnoſili; teſz Conſtitutią *ſupplendo & declarando*, náznáczono Luſtratory, do wſzytkich Dobr Krolewſkich tak luſtrowánych, iáko y nie luſtrowánych, po wſzytkiey Koronie: y áby według odpráwionej teyże luſtrácyey, od przyſzłych Świątek w Roku 1660. przypadájących, káždy Stároſta y Dzierżawcá, Quartę do Skárbu wnoſić był powinien, pod winámi w Práwie opifanemi, poſtánowiono. Ná teráznieyſze záſ Świątki, według iurámentow, do tąd iuſz *legitimę* uczynionych, y od Trybunału Rádomſkiego przyiętych, Quartá wnieſiona być ma gotowemi pieniędzmi; á ktoby nie produkował iurámentu; tedy on wykonać powinien, *in eam rotham*, iáko w Conſtitutiey przeſzłego Seymu ieſt opifana. Tákie ieſliby ktory nowy *Poſſeſſor*, Quáduple ná przeſzłym Seymie poſtánowionej

wioney nie zapłacił, y Przywileciu swego w Skárbie przy płáceniu Quarty nie produkował; taki Dzierżawy odsądzony być ma. Woiewodztwom, Kiiowskiemu, Podolskiemu, Bráclawskiemu, tylko *ab A. 1649.* w Woiewodztwach zaś inszych *ab A. 1655.* takowe *abiurata*, w Trybunale, y ná Commissiey, przyięte być máią. Młyn słodowy w Guieźnie, ná którym samym wšytka intratá fundowana iest, poniewaz pensją doroczną, á oraz y Duplą Quarty inonerowany, oboygú temu *sufficere* nie może: Luſtratorowie od wielki Polski náznáczeni, tak Quartę, iáko y pensją pomienioną, *ad iustam taxam, deductis expensis Oeconomicis*, redukować będą, to iest, dwie części ná duplę Quartę, trzecią ná Stároſtę, czwartą ná pomienioną pensją náznáczą. Także w Inowłocławiu Quartę y pensją, respektem lat terážnieyszych, determinuią. Także y Quartę Pscyninká y wielkiey Łęki determinuią, według Cómisſiey wywiedzioney, która *in toto approbatur. A. 1659. fol. 13. tit. Luſtratio* Dobr Rzeczypoſp.

O wydawaniu ſtárey Quarty, która, od dawnych czásów, ná zapłátę woysku Quárciąnemu, iest ordynowana, *cũ reasſumptione* wšytkich dawnych Praw, poſtánowiono, áby Stároſtowie y Dzierżawcy wšzelákich Dobr Krolewskich, Quartę zupełnie oddawali, y wnoſili do Ráwy, według terážnieyszych Luſtrácyi, gdzie takowe dobrá luſtrowano. Z tych zaś Dobr, które nie ſą luſtrowáne, według dawnych Luſtrácyi, Quartę tak ſymplę, iáko y duplę, oddawać powinni, nie záſtániając ſię żadnemí dekretámi, którebykolwiek tak *ante*, iáko y po tym zachodziły, gdyſz wšyscy *tenentur* płácić ten Podatek, y ci którzy, w ſummach iákich, Dobr Krolewskich dotrzymuią, któreby Conſtitucyámi wárowáne nie były, álbo ná nie dekretá Seymowe nie záſzły. A Luſtratorowie z Seymu náznáczeni, luſtracye wšytkie porządnie ſpifałszy, tam kędy iuſz Dobrá po Seymie przeſzłym luſtrowáli, rękámi ſwemi podpifał, y zápieczętowane, do Grodów pierwſzych káždego Woiewodztwá, *per oblatam* podádzą: które Vrżędy Grodzkie, przyjmować máią, bez koſztów podáających, y one do Kſiąg áktýkować. P. Podskárbi zaś W. Koron. y po nim náſtępujący, *in futurum*, doſkonále Piſarzom Skárbowym ráchunki ná Seymách czynione piſać kážą, iáko wiele w którym Woiewodztwie, Ziemi, Powiećie, z ktorego Stároſtwa, álbo Dzierżawy, ktoreykolwiek Quarty płáca, y iáko wiele kto dáć, álbo dáć powinien, y kto iest Poſſeſſorem Dobr ktorych. Powinni także będą ciſz Piſarze w tychże ráchunkách deklárować, iáko wiele *à novis poſſeſſoribus*, lub *poſt ceſſum*, lub *deceſſum*, wchodzi takowego podatku do Skárbu. Które podatki Quárciąne, *in futurum, tenetur* káždy, gotowemi pieniędzmi, nie wytráćając z nich záſług ſwoich, wnoſić y oddawać w Ráwie do Skárbu, *sub pœna triplicis poſſionis, & pri-*

uatione Stárostw y Dzierżaw: Ktora *pæná* ściągac się ma y ná Detentorow, ktorzyby, według opisanego Práwa, pieniędzy tych nie zwieźli, y onych nie oddali, ná czas w Práwie opisany. Z tych zaś Dobr, ktore *merè sã in hostico*, nie powinni będa Stárostownie y Dzierżawcy płacić Quarty, ász *ad possessionem realem* ich przyida. Ktorzy iednak iusz *ad possessiones* przyfzli, doskonale Quartę oddawac powinni do Skárbu, chyba żeby kędy spustoszone Stárostwo ábo Dzierżawa bylá. Co każdy trzymájący Dobrá iákie kóprobować ma, według Constitucyey A. 1658. *Ist spráwiedliwie dwie części intraty wnoši do Skárbu, á sobie trzy części tylko zostáwicie.* Woiewodztwom Pruskim, poniewasz przez wojny terázniejszye, spustoszone sã Stárostwa y Dzierżawy; tosz práwo służyć ma. Podskárbiego W. Koron. y Następcow iego powinności ieszcze będzie, po záczeniu Seymu sześć niedzielnego, rachunki piątego dnia zaráz z Quarty czynić, y delatę Retentorow Quarty oboiey, ná rachunkách, oddac kazac. A iesliby delaty nie oddal; wolno będzie Posłom Ziemskim upomniec się *privationem* Vrządu iego. Sessiey Ráwskiej, & *itinerantibus*, *securitas* taka, iáko Trybunałowi Koronnemu iest opisana, być ma. Deputaci támechni przy Vrzędzie Grodzkim Ráwskim, *sine quacvis appellatione* moc zupełná máia. Ná ostaték Lustrácye konczyć pomienionym Lustratorom kazano. A ktorzyby *ob legalitatem* ziechac nie mogli; Krol I.M. ná miejscu ich, inszych *constituet*. A. 1661. fol. 6. tit. O stárey Quarcie.

Stóluiac się do punktow y porządku námowionego in A. 1632. ná Electiey Krolá Władysława IV. y reálsumuiac *tam in toto, quam in omnib⁹ quibusvis particulis*, Constitucie A. 1637. 1638. 1640. 1641. (*quã 1641. vide infra*) postanowiono, aby Quartá druga z Dobr Krolewskich oddawana bylá pieniędznui gotowemi doskonale, á nie żadnemi kártkami, y ná nic inszego nie obracála się, iedno ná *Oeconomiam bellicam*, y porządne wyprowadzenie ármáty w pole. Ktora to Quartá duplá, przy Quarcie pierwfzey, ná woysko Quarciáne, ordynowáncy, w Ráwie oddawana być powinna, według Lustrácyi świeżo odprawionych: Deputaci zaś z Seymow do odbierania náznáczeni, oddawac iá będa do Stárszego nád Oekonomiá woienną, albo Nanniestniká, zá quitánni iego, ktore quity do P. Podskárbiego W. Koron. oddawane być máia. *Non derogando* nic stárey Quarcie, ktorá tenże P. Podskárbi W. Koron. disponowac ma. *Ibid.* fol. 7. tit. Revificátia nowey Quarty.

Quartę żeby każdy Dzierżawcá w Ráwie czásu náznáczonego płacił; *Lege perpetuá* wárowano: á ktoby iey, ná czas pomieniony, *exceptis casibus in Lege expressis*, nie záplacił; tedy támeż w Ráwie, *post determinatum tempus* wybierania, Pifarz Skárbowy, delaty

spisać y z podpisem Deputatów do Quarty nąznaczonych, do Grodu Ráwskiego oddać powinien. Ktore to Stárostwá y Dzierżawy, iáko *ipso iure vacantia, bene meritis*, y ná Artylleriá, wolno będzie Krolowi ná Seymie conferować. á takowe Dobrá przez Pisarzá Skárbowrgo, *mediante Inventario*, odbierać, y temu, komu ie Krol conferować będzie, oddawane być máią, á possessiey bronić nikt nie ma, *sub pena perpetuae bannitionis*, w Trybunale Koronnym, *inter causas Fiscí publicandæ*. Czego Izba Poselska ná początku Seymu przy wákancyách upominąć się powinna, y *executionem* tego *urgere*. A ktoby od tad Dobr takich zádłużonych, zá consensem Krolewskim, cessiá otrzymał; ten z nich retentá wszystkie Quarty, *ab A. 1649.* ász do tego czasu, *sub pena, & foro Legibus, descriptis*, Skárbowi zapłacić powinien, *salvâ eidem Cessionario vindicatione* tego u Retentorow, álbo ich Successorow, & *executione*, według delat Skárbowych, y condemnat od Instigatorá Koronnego otrzymany. Kancellárye zás Koronne nie powinny wydawác Consensow *ad cedendum de bonis*, poki nie będzie doskonále *deductum* quitámi Skárbowemi, że z Dobr tych, dawniejszy y świeższy czasow, Quartá zupełnie wydána iest. Woiewodztwá, Kiiowskie, Brácláwskie, Czerniechowskie; tę Quartę, *à reinductione sui*, płacić máią, także część Podolskiego, zá lássem Niedobor nązwanym. *A. 1667. fol. 4. tit.* Vmocnienie wárunku o Quarcie.

Ktoby z PP. Senatorow, lub Posłow Ziemskich, nie zapłacił, do Skárbu, Quarty należącey; ma po tym *voce acti-vâ carere* ná Seymie, poki *nō satisfaciet* Skárbowi. Tosz się ma rozumieć o Oekonomiách Dobr Krolewskich stołowych, y Krolowy. *Ibid.*

Ná Stárostwie Liwskim iesliby iákie retentá przez Vr. Fránciszká Brochowskiego zátrzymane pokazały się, wárowano, że one, nie Vr. Marcin Oborski Stárosta Liwski, ale tenże Vr. Brochowski wypłacić powinien będzie. *Ibid.*

Skarb Koronny, *in futurum*, nie z Quarty, ale z infzych ordynaryinych Rzeczyposp. prowentow, *expensa deducere* powinien. A Quartá stára, y quádrupla, ná samę tylko zapłatę woysku, przez ręce Pisarzá Polnego Koronnego, iść ma. Wyiáwwszy nową Quartę, ná Artylleriá, postanowioną. *Ibid. fol. 10. §.* A że z dawnego opisania.

Quarty oboiey stárey y nowey stáre retentá, ná wypłacenie dáfugu Vr. Wolffom nąznaczono. *v. tit. Summá.*

Quartę z Stárostwá Przemyskiego Lustratorowie *in A. 1671.* postanowić mieli. *v. tit. Lustrácyá.*

Quarty płacić nie powinien Stárosta Przemyski od pensiey sobie ná Iuridykę nąznaczoney. *A. 1673. fol. 33. tit. Lustrácyá Przemyska.* Z Dzierżaw Krolewskich Woiewodztwá Ruskiego y Wołyńskie-

go połowicę tylko Quarty znieść do Skárbu kazano: w Powiećcie zaś Trębowelskim tylko *ad rationem*: co do przyszley Lustracyey, która od Rzeczypośp. nąznaczona będzie, trwać ma. *A. 1676. fol. 28. tit. Deklaracya o Quarćie.*

Znowu, iż Dobrá Krolewskie w Trębowelskim, Krzemienieckim, Powiećcie, w Ziemi Hálickiey, y w Powiećcie Zydáczowskim, *respectu desolationis* onych, *per hostilitatem, ad rationem* tylko Quarty, wnośić powinny, infze zaś Dobrá, których mniej *hostilitas* dosięgła, połowicę, á kędy żadna, spelná Quartę wniosą. Czego Dzierżawcy iuramentánni w Grodách własných wykonánemi w Skárbie, przy płáceniu Quarty, dowodzić máią. *A. 1677. fol. 10. tit. Deklaracya Quarty.*

Quarty uiąć od Stárostwá Opoczynskiego. zá odpádnieniena wsi Málczye, ná fundacyá Kościoła Studzińskiego obroconey, Lustratorom *eo nomine* do teyże wsi deputowaným zlecono. *v. tit. Lustracya.*

Z Quarty stárey, sto czternaście tysięcy, do Hyberný przydáć nąznaczono. *v. tit. Woysku Hyberná.*

Quartę, *sub Interregno A. 1648.* do rąk P. Podskárbiego Koronnego oddać *pro una vice* pozwolono, dla tego, iż dla niebezpieczeństw, do Ráwy wszyscy ziechąć się nie mogli: deklárując, że quit od tegoż P. Podskárbiego otrzymaný, tákiey wagi być miał, iákoby był w samey Ráwie dáný. *fol. 7. §. A* iż dla tych.

Ad possessionem wszelákich Dobr Rzeczypośp. *post decessum* przychodzący, ináczey onych obeymować nie ma, tylko ászby w przod przez Vrzád Skárbowy inwentowane, y oddáne mu były. Według ktorych inwentarzow, tákowe dobrá, *Succesores* zmarłego Possessorá, Skárbowi oddawać powinni będą; á Skarb nowým Donátaryuszom. A cokolwiekby się intraty znalazło, *intra hoc tempus*, nim się *Tenutario* dostánie; to wszystko do Quarty ma być oddáno. *A. 1641. fol. 12. tit. O podawaniu Dobr Rzeczypośp.*

Quartę w W. X. Lit. ná rok ieden, ná porátowanie Stołu Krolewskiego, *non derogando iuribus cuiusvis*, pozwolono, takim sposobem, áby w Wilnie, od dnia S. Ianá, do dwu niedziel oddána była do P. Podskárbiego W. X. Lit. ábo Substitutá iego z Krolewsczyzn, (wyiáwszy Grodno y Brzeście, y te Dobrá, z ktorych nie zá árendá liczbá do Skárbu ná każdy rok idzie, y ktore Opráwie Krolewey podległe są) zá przysięgá Vrzędnikow, ábo według rewizyey, pod zapłáceniem sowito ná Seymie, gdy kto o nie wydánie oney pozwány będzie. *A. 1590. fol. 585. tit. Quartá.*

Po tym dwie czwarte części prowentow, takimże sposobem, y pod takimże warunkámi pozwolono, ná znieśnienie Zolnierzá zkonfederowanego. deklárując, że y Iurgieltnicy połowicę Iurgieltow swoich ná czas pewny ustápić máią: á to od Swiátek, do dwu niedziel

dziel *inclusivè*. *Excipiuntur* od tego Oekonomie Krolewskie, mytá stáre, y Dobrá opráwie Krolowey podległe. *A. 1613. w Uniwersale poborowym.*

Znowu toż pozwolono. A ktoby tey Donátywy nie záplácił; *pœná privationis Capitaneatus*, według práwá Koronnego, ma być karány. *A. 1613. ná drugim Seymie: w Uniwersale poborowym.*

Po tym, tylko Quártę symplę *nomine* Donátywy, (*iako do tych czas practicatur*) pozwolono, inkluduiąc lurgieltniki, sposobem iáki wyžey. *A. 1620. w Uniwersale poborowym.*

Taká Donátywę Symplę ordynowano po tym, ná sporządzenie municycy, płácenie ludziom y furmánom, przy ármácie będącym. ták, żeby P. Podskárbi, Stárszemu nád ármátą, zá wiadomością Hetmánską y ássignácyámi, ná przysposobienie ármáty, *secundum rationem necessitatis*, z tego prowentu, dodawał sumptu. *A. 1653. fol. 12. tit. Donátywa.*

Z Woiewodztw sádownych intratnych, *ab hinc* tén podatek do Skárbu, *Possessores no-vi* oddawać powinni będą. *Ibid.*

P. Podskárbi w listách podawczych, ktore ná intromissie w Dzierżawy y Dániny *Donatarys Regijs*, z należności Vrządu swego, wydawać będzie; Donátywę symplę *ab hinc* wyrażać y specifikować ma, według quitow Skárbowych, áby się nikt niewiádomością nie záslániał. *Ibid.*

Znowu: ísz Skarb nie ma tey Donátywy ná nic ínszego obracác, íedno ná áppárat woienny, według dawnego práwá, zá wiadomością y ássignácyámi Hetmána W. W. X. Lit. *A. 1659. fol. 6. tit. Quártá.*

Gdy wiele było spustošonych Dobr Krolewskich, po woynie, ktore nie mogły *correspondere* w prowenie dawnym; postanowiono, áby był wolen, kto, *pro annis præteritis & præsentis, medietatem* w niešie: á ktoby nie mógł y tego, *ratione* spustošzenia, oddác; tedy ile može, ma w niešć, Stároštá y Dzierżawcá przez siebie same-mego, lub *per Factores bonorum*, Szláchtę ošiádlá támnže, w Trybunale, *prævio iuramento in eam rotbam*. Íš ia przez te lata nic wiecey nád to, co do Skárbu wnóše, prowentu sáprawiedliwego, ná Quarte symple przychodzącego, z Dzierżawy tey nie wziętem, y żadnych przestých *retent* wziąć sie niešpodziwam. A *in futurum* płácenie Quarty, według teyże przysięgi, do lat czterech *inclusivè*, od porachowania się w Skárbie, służyć im będzie. Z tych íednák Stároštów y Dzierżaw, ktore pod nieprzyáciélem zostawały, *Possessores* sáprawować się nie powinni, íesli ich *ullo prætextu* nie trzymáli. *Ibid.*

Nie przyšło do płácenia podatku tego ász dotąd, dla woyny Rzeczyposp. co raz większey, y Dobr defolátiey. Reássumowano tedy pomienioná Constitutia 1659. y onę do lat 4. prorogowano. *A. 1667. fol. 61. tit. Symplá.*

Po tym

Po tym postanowiono, aby wszyscy *Tenutarij* W. X. Lit. z quitami, a iezeliby te poginęły, z Inwentarzami, na przyszłej *Commissiey* stawali: za przeszłe aż do tąd lata, *ante hostilitatem*, według dawnego prawa: *tempore zaś hostilitatis*, według pomienionych *Constitutiy* A. 1659. & 1667. zapłacili: a na po tym, według postanowienia y porachowania się na *Commissiey*, ten procent zawsze płacony być ma. A. 1670. fol. 50. tit. *Quarta sympla*. Nie przyszło to *ad effectum*. Przeto wszyscy *Dobr Rzeczypośp. possesores*, pewną quotę, z swoiey własney intraty, *ad proportionem* iednego podymnego, według iuramentow swoich, *pro praterito*, do Skarbu W. X. Lit. w dzień S. Iana Krzcieciela, *sub pena triplicis pensionis, in Iudicio Tribunalitio exsoluenda*, dádzą. o co iusz więcej turbowani być nie mają. Dla dalszego zaś *in futurum* porządku tey *Donatywy sympli* w W. X. Lit. wszyscy *Dzierżawcy* tychże *Dobr, quity* y *Inwentarze Dzierżaw* swoich, na przyszłym *Trybunale Skarbowym*, *sub privatione Capitaneatus*, produkować będą: z ktorych *Deputaci* od *Rzeczypośp. nāznaczeni*, słuźną iaką, *ratione* tey *Sympli*, wiaźwszy *proporcyą*, quotę pewną tey *Donatywy*, iakaby na potym płacona być miała, z káżdey *Dzierżawy* nāmowia, y tego postanowienia swego *relationem* *Rzeczyp. nā Seymie nāypierwszym* uczynia, ktory *Seym, ex consensu communi, legem perpetuam formare* będzie mogli. A ktorzy mają *quity*, tedy *in posterum*, według *quitow*, *Symple* płacić powinni będą. A. 1673. fol. 4. tit. *Sympla*.

O tymże. A. 1676. fol. 11. tit. *Quarta Sympla*.

Po tym, gdy y to przyść nie mogło *ad effectum*; *pro perpetua lege* postanowiono, aby wszyscy *Stárośtowie* y *Tenutarij* *Dobr Krolewskich*, pewną quotę, z swoiey własney intraty, *ad proportionem* iednego podymnego *in A. 1667. za przysiężonego*, do Skarbu W. X. Lit. *quotannu*, w dzień S. Iana Krzcieciela, w nosili: ktoremu terminowi Skarb *attendere*, y przez niedziel cztery ten podatek *excipere* powinien będzie: a ktoryby, *intra praefixum tempus*, nie oddał, y prawu temu dosyć nie uczynił; *privationi* *Stárośtwa subiacebit*: o co *forum*, w *Trybunale Skarbowym*, albo, za niedoszczem *Trybunału* tego, na *Seymie, ad instantiam Instigatoris*, z delaty *Skarbowey*. Ktorego prawa *executio ab anno 1673. nā terażnieylzym Trybunale Skarbowym* ma *extendi*, y iusz za przeszłe lata tym sposobem Skarb, od wszystkich *Possessorow* *Dobr* w W. X. Lit. ten podatek przyjmować będzie, y *in futurum* tymże porządkiem, ten procent na *Artyllerią* ma być wydawany: Ktorzy zaś *quity ante produxerunt*, y na przyszłym *Trybunale Skarbowym* *producent*; według *quitow* *Symple nomine Donati-vi* płacić powinni będą, y iusz, *de hoc genere* podatku na *Artyllerią* nie ma być, na przyszłych *Seymach*, żadney *disquisitioney*. A do

tego podatku, Oekonomie y Leśnictwá *ad mensam Regiam* należące z Dożywotnikami należec nie máia, áni do hybern. A *ex Tenutarijs* żaden w woyskách zostáiający, tego podatku, w zasługách, sobie potrząć nie ma, *sub amissione* Dzierżawy. o co *forum* w Trybunale Skárbowym, y Commissiey, *tanquam cum Retentoribus*. A. 1677. fol. 11. tit. Warunek y czas.

O tymże. á któryby *ex Donatarijs*, áni winnego podatku Quarty, lub *in termino* S. Ianá, lub pod czas Skárbowego Trybunału, nie wniosł, áni wyráchował; *tęn pæne privationis bonorum*, według Constitucyey anni 1677. *succumbet*. ktore *benè meritis* po sprzeciwnych rozdawáne być máia: á Przywilecie, na nie, Krolewskie wzruszone nie będą. A. 1678. fol. 3. t. Trybunał Skárbowy W. X. Lit. Reassumowano *superiores annorum* 1677. & 1678. *Constitutiones, cum penis*. A. 1683. fol. 10. tit. Quarta sympla.

Q V I T Y.

Quity przed Księgami Grodzkimi z wśzelákich zapisow y rzeczy czynione y zápisane, tak ważne być máia, iáko Ziemskie. A. 1589. fol. 519. tit. Quity Grodzkie.

Quit Potomkom Kniáziá Łukaszá Swierskiego od Rzeczyposp. ná Seymie A. 1598. dány approbowano. A. 1611. fol. 45. tit. Approbácyá Quitu.

Quit Vr. Andrzejowi Stanisławowi Sápiehy Stároście Rygskiemu, od Skarbu Rzeczyposp. z piáći tysięcy zł. przez Towarzystwo chorągwie jego przebránych, y z processow o tęn dług. A. 1638. fol. 49. tit. Zniesienie Processow.

Quit Vr. Stanisławowi Gáiowskiemu, z podatkow: á *ratione residui salva* Skarbowi záchována. A. 1643. fol. 5. tit. Coæquácyá.

Quit rzemieślnikom Krákowskim, względem podatkow. A. 1643. fol. 6. §. Rzemieślniki.

Tákże Woiewodztwu Krákowskiemu, y tym, ktorzy tego Woiewodztwa pieniądze w swoiey dispositiey mieli, á quity dostátczne otrzymáli. *Ibid.* §. A isz.

Tamże y inne Woiewodztwá y Ziemie quitorwáne są.

Quit generalny I. M. P. Bogusławowi Lesczyńskiemu Podkánclerzemu Koronnemu, y Potomkom jego, z ráchunkow Vrządu Podskarbstwá, ná którym przed tym był. A. 1659. fol. 36. tit. Quit Wielm. Podkánclerzemu Koronnemu.

I. M. P. Wincentemu Korwinowi Góśiewskiemu Podskárbiemu W. W. X. Lit. tákisz. A. 1659. fol. 7. tit. Approbatio.

Takisz I. M. P. Ianowi Kázimierzowi Krasinśkiemu Podskárbiemu W. Koron. *salva connotatione* pewnych sum, w tychże ráchunkach, produkowanych, &c. A. 1662. fol. 22. tit. Quit.

I. M. P. Ianowi Andrzejowi Morfztinowi Podskárbiemu W. Koron. tákisz. A. 1676. fol. 44. tit. Quit.

Znowu

Znowu tẽmufz takowysz. *ſalvã connotatione* pewnych ſum, przez Deputaty do cálculátiey náznáczonych, *per Iudicium* Trybunału Skárbowego, *decidendã* A. 1678. *fol. 8. tit. Quit.*

I. M. P. Hieronymowi Kryſzpinowi Kierſzeńſteinowi Podskárbiemu W. W. X. Lit. takifz. A. 1667. *fol. 63. tit. Liczbã Skárbu W. X. Lit.*

A liczbã Vr. Gábryelã Kimbárã Skárbnego W. X. Lit. od Seymu A. 1662. áſz do obięcia Vrządu P. Podskárbiego W. X. Lit. do przyſzłego naybliſzego Seymu odłożona &c. *Ibid.*

Znowu tẽmufz I. M. P. Kierſzeńſteinowi takifz quit. A. 1670. *fol. 51. tit. Approbatio* Liczby.

Tẽmufz oſmdzieſiãt y ieden tyſięcy, trzyſtã y oſmdzieſiãt zł. nád perceptę u rożnych Creditorow záciãgnione y wydane, odebrać pozwolono z podatkow Rzeczypoſp. extraordynaryinych na Seymie *Electio*nũ Krolã I. M. Michałã, y ná terãżnieyſzym uchwalonych; nie tykáiąc ſię iednãk Podymnych, ná zapłatę woysku W. X. Lit. ná tym Seymie námowionych, *ſub pœna ſolutionis de ſuo. Ibid.*

Znowu tẽmufz takifz. A liczbã z Vchwał A. 1673. tak podymnych 15. iãko y extraordynaryinych prowentow, takżẽ z Vchwał *Convocationis.* A. 1674. Podymnych ſiedmiu, do blisko przyſzłego Seymu odłożona. A. 1676. *fol. 10. tit. Approbãcyã* liczby.

Quit I. M. P. Krzyſztofowi Pacowi Kãnclerzowi W. W. X. Lit. z adminiſtrãcyey Vrządu Skárbowego, *ſub tempus captivitatis* w Moſkwie P. Podskárbiego W. W. X. Lit. odprawionego. A. 1659. *fol. 7. tit. Approbatio* Liczby.

Quit I. M. Pãñey Mágdãlencie Gãſiewſkiey Podskárbiney, y Hetmãnowey Polney W. X. Lit. z percepty pieniędzy Rzeczypoſp. ná I. M. X. Białożorã Biskupã Wilenſkiego zábrãney. A. 1667. *fol. 62. tit. Quit* W. Gãſiewſkiey.

Quit I. M. P. Stephãnowi Czãrnieckiemu Woiewodzie Ziem Ruſkich, y Potonikom iego, z ſummy ſzeſcdzieſiãt tyſięcy zł. z złotã Skárbu Koronnego wyrobionej, á przez tegofz I. M. P. Woiewodę z Menice Krãkowskiey odebrãney, y ná rożne Rzeczypoſp. potrzeby, pod czãs obleżenia Krakowã od Szwedow, wydãney y wyrachowãney. A. 1661. *fol. 23. tit. Quit* Wielm. Woiewody Ruſkiego.

Quit generãlny Vr. Ianowi Dobrogofowi Kraſińſkiemu Referendarzowi Koron. z Vrządu Podskárbiſtwã Rodzicã iego niegdy I. M. P. Ianã Kãżimierzã Kraſińſkiego Podskárbiego W. Koronnego. A. 1676. *fol. 44. tit. Quit* Vr. Referendarzowi.

Quit Vr. Michałowi Kryſzpinowi Kierſzeńſteinowi Piſarzowi W. X. Lit. Polnemu, z uczynienia doſtãtecznego rãchunku, z ſummy

sta dwudziestu tysięcy, y złotych czterech, groszy siedmiu, pię-
niędzy dziewięci, podług Constitucyey A. 1676. A *de proprio* nád
to wydane dwadzieścia tysięcy zł. ratami, z podatkov extraór-
dynarynych tak dawnych, iako y następujących, z Skarbu W. X. Lit.
wypłacić mu naznaczono. A. 1677. fol. 13. tit. *Approbatio* Liczby.
Quit I. M. P. Benedyktowi Sapięhy Podskarbiemu W. W. X. Lit.
z uczynienia dostatecznego rachunku, z podatkov Rzeczyposp.
wszystkich. Także Antecessorowi jego, y Successorom. A. 1678.
fol. 9. tit. *Approbatio* Liczby.

W quitach summy, Exaktorowie, co z ktorych dobr wezmą, spe-
cifikować powinni. v. tit. Podatki.

Quity w Woiewodztwie Ruskim z podatku. v. *Ibid.*

Rabownicy. v. tit. Swatolni Ludzie.

Rachunki Miaszt. v. tit. Miaszt.

Rachunki Woiewodztw, Ziem, Powiatow. v. tit. Podatki.

Rachunki Poborcow. v. tit. Podatki.

R A N Y.

Herbert.
fol. 324. tit.
Pyxides.

RAny z rusznice sowito mają być płacone. A. 1557. fol. 10. § Kto-
by się tego ważył.

Znowu: 1sz rany Szlacheckie sowito mają być płacone: to jest,
krwawa, grzywien dwadzieścia, a sina groszy sześć, z winą sądo-
wą: obliczna znaczna krwawa, grzywien trzydzieści: ucięcie
palcá każdego, grzywien trzydzieści: wybięcie zębá każdego, grzy-
wien dwadzieścia: chromotá wieczna ręki, nogi, osłepienie u-
cięcie nosá, tak ma być płacone, iako puł głowy. O co *prescriptio*
iść má do lat trzech. A. 1588. fol. 462. tit. O ranách Szlacheckich.
A ktoby się Szlachęcem czynił nie będąc niem. a byłby raniiony,
gdy się to *ex scrutinio* pokaże, rany nie mają być płacone: a ktoby
o takich rany feldrował; takowy ma zapłacić winę sto y dwadzie-
ścia grzywien, także rok y sześć niedziel ná dnie w wieży siedzieć.
A. 1557. fol. 10. §. Gdzieby kto.

Po tym, o ranách postanowiono tak: gdyby Szlachęć Szlachęćá
z rusznice ranił umyślnie, a *ex scrutinio* pokazałoby się to *mani-
feste*; ma być ná nim skazána *pæna perpetuæ bannitionis*, ná Ro-
kách Grodzkich oney Ziemic, ábo Powiatu, gdzie się to stało, cho-
ć iayby nie był *possessionatus* oney Ziemic, ábo Woiewodztwa. a to
w Płockim, Mázowieckim, Podlaskim, y Ráwskim Woiewodz-
twách. A. 1598. fol. 707. tit. O mężoboystwie.

Było to do czasu, w pomienionych Woiewodztwách: ále po tym
reassumowano to wiecznie ná wszystkę Koronę, y W. X. Lit. y
Wzrędom Grodzkim, Ziemskim, Mieyskim, a w Prusiech, Woie-
wodzym,

Wodzym, *sub pena centum marc. instiganti solvenda, exsequi* to kazano. o co *forum cum quolibet Iudicio & Officio* ná Trybunale, *inter causas Officii* będzie. A. 1611. fol. 3. tit. Deklaracya.

Gdyby Szlachcicá w karczmie z chłopy w rzedzie siedzącego y piącego Kmieć ranił; takowe rany nie mają być sądzone. A ięliby Szlachcic ow do tego się nie znał, żeby go Kmieć w karczmie bił; tedy on Kmieć z Gospodarzem y Woytem, y Ławnikami, ięliby w oney wsi byli, y z innemu Kmiećmi, ábo z pięćią świadkami samo szost, ma ná to dowod uczynić, iż onego Szlachcicá w karczmie bił; á tak gdy to uczyni ow Kmieć; od win y płacę onego bicia będzie wolen. *w Except. Mazow. A. 1576. fol. 310. tit. O ubiciu Szlachcicá.*

Tę Constitutię, Woiewodztwá, Podlaskie, y Ruskie, przyięły. *Ibid. fol. 22. tit. Rány Szlacheckie.*

Rány wszelakie krwawe y sine znaczne, w Powiecie Drohickim. mają być ważne, ná ktore convictia ma być Aktorowi: á ná drugie nieznaczne odwod pozwanemu iść ma. *Alias* gdyby się *calumnia* ná Aktorá pokazała, ma w niey zostawać. A. 1611. fol. 23. tit. *Causa vulnerum.*

Po tym pomienioną Exceptę Mazow. ná rany y zabicie Szlacheckie w karczmie, także y Constitutię A. 1611. *sub t. Causa vulnerum* Woiewodztwo Lubelskie przyięło. A. 1613. fol. 12. tit. O ranach y zabicu Szlacheckim w Karczmie, w Woiewodztwie Lubelskim. Także Ziemia Łomżyńska. *Ibid. fol. 19. tit. Rány.* Także Ziemia Bielska. A. 1633. fol. 52. tit. Dochodzenie. Także Ziemia Mielnicka. A. 1635. fol. 36. tit. O dochodzeniu. Także Ziemia Rożańska y Mákowska. A. 1635. fol. 42. tit. Rány. Także Ziemia Wiska. A. 1647. fol. 31. tit. Rány.

Rány *Plebeiorum*, *in duplo* mają być płacone, to iest, nád Státut. A. 1581. fol. 372. tit. O mężoboystwie.

O tymże. A. 1631. fol. 19. tit. *Taxa capitis plebeiorum.*

Gdyby Szlachcic Szlachcicá ná roboćie u roli, żniwá, łak, stojącego przy swoich, ábo Pána swego, kniećciách, ábo też famego robiącego gwałtem náfzedł, y bił. &c. *v. tit. Mężoboystwo.*

Zá rany poddanego przy roboćie zádane, Szlachcic ktory ranił powinien dać grzywien dziesięć, y Pánu i go *totidem.* *w Except. Mazowieckich. A. 1576. fol. 308. tit. O ubiciu.*

Rány y chromotę okrutnie zádana, wedle Práva pospolitego, pokonany w Sądzie Ziemskim swego Powiatu Szlachcic Szlachcicowi sowito ma płacić, y w wieży ná dnie siedzieć we cztery niedziele po Dekrecie, á ięliby Kmiećciowi się to od Szlachcicá dostało, *contra plebeium propior citatus* Szlachcic, ołprzysięć się z pięćią świadkami *in genere* sobie rownemi, iáko nie okrutnie to uczynił: záplacić iednak, według Práva, Panu y Stronie powinien będzie. *Ibid. fol. 309. tit. O okrutnym ućięciu członka.* Oooo3 Gdy-

Herburt.
fol. 344.

Gdyby kto, za wśczięciem między kim zwady, zagásił ogień, y w tym zagásieniu byłby kto ranion, á niewiedzionoby przez kogo; tedy ten, co ogień zagásił, za ranę ma być sądzon, dla tego, iż dał przyczynę do onego zranienia, co się ma rozumieć y o tych, którzy dają przyczynę do szkody, y zwady. *Ibid. fol. 311. tit.* O tym, który.

Rány Rękoymiom *in duplo* mają być płacone, *cum p. na 14. marc. ad fiscum Regium, & trium marcarum Iudicio, & amissione tey sprawy, w ktorey Rękoymniowie przychodzili. Ibid. tit.* O zgwałceniu Rękoymniow.

Także Stronó, ktoreby Pozwany Aktorowi, *& è contra*, ná czynieniu sprawiedliwości zadał, *cum p. na trium marcarum, Iudicio & Parit totidem. Ibid.*

Pomocnicy bićia y ranienia Szlacheckiego, iesliby się świadkami nie usprawiedliwili Aktorowi, dziesięć grzywien winy każdy z nich temuż Aktorowi zapłacić powinien. A iesliby też sami ciż pomocnicy rany komu zadali; tedy tak o rany, iako y o winy mają być sądzeni, y rany za przekonaniem płacić powinni. w *Excepto Mazow. A. 1576. fol. 310. tit.* O Pomocnikach.

Gdyby ranił Aktor pozwanego, w pozwie z nim stojąc, *& è contra*, sprawę trać, y rany, według Statutu, płacić ma. *Exceptum Mazowieckie. Ibid. fol. 299. tit.* Gdzieby.

R A P T.

Rápt Białychgłow nie dorosłych, z mocy Opiekunow wziętych, może czynić do Constitucyey *de captivis. A. 1607. fol. 850. tit.* De nptu.

Vide hanc Constit. de captivis, apud me infra tit. Szlachćic. á *in volumine Constitutionum. A. 1588. fol. 462. tit.* O poimaniu.

In causis nptis scrutinia, iako w inszych sprawach criminalnych, odprawowane być mają, *per proximiores de linea paterna, vel materna, protestatione precedente*: z ktorych gdzieby się gwałt, y *violencia* pokazał; nptor ná convictiá ma być skazany: ani przyznaniem białegłowy iakoby to, *illi consentiente*, uczynić miał, nie będzie mógł być eliberowany. O co *forum* ná Trybunale, *inter causas incarcerationum*, dla prędzey sprawiedliwości. *A. 1631. fol. 12. tit. Cause raptis.*

REFERENDARZE-

Herburt.
fol. 305. tit.
Referendar
rit
Et fol. 306.

Referendarze, według Statutu *A. 1538.* zachować się mają. *A. 1550. fol. 3. §. I.* też.

Referendarze spraw Szlacheckich z Mieszczańy przesłuchiwać, y przy Stronách referować ie mają. *Ibid. fol. 7. §. I.* w Niemieckich Sądziech.

Referendarze mają moc w Senacie zdanie swoje powiedzieć. *A. 1569. fol. 180. tit.* Porządek.

Refc-

Referendarzom, rejestr spraw wszystkich Sądowi Seymowemu należących, to iest. Kriminałow, y Remis od Sądow wszelákich, przez Pifarzá Ziemskiego Powiatu onego, gdzie się Seym odprawować będzie w pisanych, oddawány być ma. Według ktorego, Referendarze, porządkiem tym, iáko sprawy wpisane będą, do Sądu przywoływać każą, *sub onere conscientie*. Krolowi jednak *extra regestrum*, podług upodobania, spraw przywoływać kaząć wolno. *A. 1641. fol. 7. tit.* O porządku sądzenia spraw Seymowych.

Dekretow tecz Seymowych, *in negotio principali*, w sądzie Seymowym ferowánych, Kancellárie do Akt wpisować nie máią, alź pierwey terminaty Dekretow, przez Referendarze, podpisane, y do Kancellárie y odesłane będą. *Ibid. fol. 8. §.* Dekretow tecz.

Referendarze zgodnych dekretow, *de consensu Partium, in causis homicidii*, podpisować, y do Kancellárie y odsyłać nie máią: Tákże áni zgodnych dekretow *in causis, ratione Bonorum Reipub.* áni w sprawách, ktoreby o podatki Rzeczypośp. záchodziły. *Ibid. §.* Referendarze tecz.

Referendarz ábo Pifarz W. X. Lit. *assidere* ma, *sub tempus Iudiciorum Assessorialium* Spraw Inflánskich. *v. tit.* Inflánty.

Reformácie. *v. tit.* Posag.

REGISTRA

Sprawy Sądowych.

Rejestr Trybunálski, Vrząd Ziemski powinien mieć w mocy swey, y porządnie pisać, y według onego, Spraw porządnie przywoływać. *A. 1609. fol. 903. tit.* O rejestrze Trybunalskim.

Regestrum Causarum Officij, iáko y *Palatinatum & Districtum*, ná dokonczeniu Trybunału, ktoreby ieszcze dosądzone nie były, przez Marszałká Trybunálskiego podpisane, y *ad acticandum* podawane być máią, áby drugi Trybunał, wprzód tych rejestrow dosądzał, á po tym do innych porządnie przystępował. *A. 1611. fol. 6. tit.* Przyczynienie.

Rejestr Trybunálski porządnie, *secundum numerum*, ma być pisany, y nie odmieniány, á kártá *cum numero*, iáko Spráwa w rejestrze będzie, *Partibus postulantibus*, przy wpisowaniu, *absq; ullo salario*, dawána być ma, *sub pena in Statuto expressa*. *A. 1618. fol. 6. tit.* Rejestrá Trybunálskie.

O rejestrze taktowym. *v. tit.* Trybunał. *& tit.* *Evocatio*.

Do rejestru Trybunału Litewskiego kto się chce wpisać, ták Powód, iáko y Pozwany, powinien dać kopę groszy Litewskich, do actiey iedney: á ile akcyi będzie wpisował, od káżdey po kopie ma dać: á iesliby w iednym pozwie uczestnikow wiele było, tedy nie od Osob, alź od Akcyi tylko, y od pozwu, kopá ma być dána. Tak-

na. Także y Sędziowie Powiatowi, gdy do Spraw między Stronami, do Sądu głównego bywają pociągani, nie od Osob, ale od zupełnego Vrzędu kopę dawać mają. *A. 1609. fol. 909. tit. Zniesienie przesądow.*

W Trybunale Litewskim, Sprawy sądzić się mają z rejestru porządkiem: to jest, ieden Powiat poczynawszy, tak długo on sądzić mają, aż go odsądzą: po skończeniu tego, drugi ma następować, y tak *consequentè* wszystkie. Terminy iednak wszystkich Powiatow, według Constitucyey, zostawiać mają. *Ibid.*

Rejestru Spraw Sejmowych, ręką Referendarzów, *secundum numerum*, podpisanego Pisarz odmieniać nie ma, ale weni sprawy, *wedle Statutu* Kazimierza Krola, powinien wpisywać. *A. 1607. fol. 836. tit. O Sądach.*

W Woiewodztwie Kiiowskim, Bracławskim, y Wołhynskim jest zwyczaj, tak w Ziemskim, iako y Grodzkim Sądzie, trzy dni przywoływać, a na czwartym dopiero wzdawać. Przeto każdy powinien Sprawę swą, w te trzy dni, wpisywać, a ktoby omieszkał, tak Aktor, iako y Pozwany, iusz po trzecim dniu, sprawy swej wpisywać y attentować nie może, *sub nullitate condemnationis*. Czego Vrzędy doglądać powinny. *A. 1607. fol. 855. tit. O wzdawaniu.*

Do rejestrow nienależytych, *per crudas citationes, omisâ competentis iurisdictione*, Szlachtę osiadał, *per speciem violatæ securitatis, evocatorie* pociągający Prokuratorowie, iako karani być mają? *v. tit. Prokurator.*

Do rejestru *causarum militarium* w Trybunale, infze sprawy nie mają być przypuszczane. *v. tit. Trybunał.*

RĘKOIEMSTWO.

Rękoiemstwo Poddanych Woiewodztwa Płockiego, y Przywilej na to im służący zniesiono: y z innemi ie Woiewodztwy Koronnemi porównano. *A. 1563. fol. 46. tit. Rękoiemstwo.*

Także Ziemie Sochaczewskiej. *A. 1565. fol. 105. tit. Rękoiemstwo.*

Także we wszystkim Woiewodztwie Mázowieckim. *A. 1576. fol. 314. tit. Rękoiemstwo.*

RELAXACYA.

Relaxacya, po otrzymaniu quitu z bannicyey, ma Kancellarya Koronna wydawać. *A. 1588. fol. 468. tit. O Relaxacyey.*

A naydaley dwunastu niedziel, po quicie, trzeba ją otrzymywać. *Ibid.*

A iesli bannicya przez dekret zniesiona będzie; relaxacyey nie potrzeba. *Ibid.*

Relaxacya bannicyey Vr. Alexandrowi Tarnawskiemu, *approbatur*. *A. 1609. fol. 897. tit. Approbacya relaxacyey.*

Belá-

Herburt.
fol. 229. tit.
*Quis modus
et ordo sit
servandus
in personis
vocandis ad
Iudicium.*

Relaxacya więzy Vr. Stánisláwá Zaliwskiego Podśędká Liwskiego.
v. tit. Więza.

Relaxacya Dekretu Skárbowego Woiewodzie Brzeskiemu. A. 1654.
fol. 31. tit. Coæquatia W. X. Lit.

Relaxacya Condemnat Trybunału Skárbowego Grodzińskiego, Vr. Kázinierzowi Downuntowi Sieśickiemu Podštolemu y Wánkowiczowi Sędziemu Grodzkiemu, Wilkomirskim, także Successorom Stánisláwá Dawidowiczá Podstárościego y Poborce Wilkomirskiego. *Ibid.*

Relaxacya *à pœna publica*, Vr. Ianowi Potockiemu Woiewodźcowi Bracławskiemu, y Fránciszkwowi Łubowickiemu Oberşterleytnántowi, y Stánisláwowi Kielczewskiemu niegdy Podśędká Lubelskiego Synowi. A. 1659. fol. 27. tit. *Relaxatio* Żołnierzow.

Relaxacya Vr. Stánisláwowi Kuczborskiemu, *mediante quietatione*.
Ibid. tit. *Relaxatia*.

Relaxacya Infamiey Vr. Alexándrowi y Páwłowi Smigielskim, *mediante quietatione*. A. 1659. fol. 28. tit. *Relaxatio* Infamiey.

Relaxacya Infamiey Vr. Fedorom Szándárovskim Ştryiowi y Synowcowi. Także Vr. Stánisláwowi Zestelińskiemu, *à pœnis quibusvis, tam Civilibus, quàm Criminalibus* uwolnienie. A. 1662. fol. 32. tit. *Relaxatio*.

Relaxacya *à rigore Processus & Decreti Marschalciæ*, o zabicie Szlachet. Dáwizoná ná pojedynku, Vr. Iákubowi Giżie Rotmistrzowi, także Vr. Łopáteckiemu Porucznikowi. *Ibid.* fol. 33. tit. Zniesienie Condemnaty.

Relaxacya Vr. Ianowi Piaſeckiemu Cześnikowi Czerniechowskiemu. A. 1667. fol. 25. tit. Relaxacya.

Relaxacya Vr. Andrzejowi Iełowickiemu Woyskiemu Łuckiemu. *Ibid.* fol. 31. tit. Relaxacya.

Relaxacya *à pœnis Criminalibus*, w Sądach Kápturowych Krákowski, *obtentis*, Vr. Bárbárze Zawádzkiey, *salvo iure* Vr. Hieronymá Kuropátnickiego Podštolego Podolskiego, y Małzonki iego. Które *pœnas* wolno Aktorowi będzie, *non obstante eodem Decreto Capturali*, przemienić *in pœnas Civiles*. A. 1676. fol. 40. tit. Sublewacya.

Relaxacya więzy, Vr. Grzegorzowi Krzysztophowi Hádźiewiczowi Łowczemu Przemyskiemu, w Trybunale Koronnym, o pewny excés, *in* A. 1671. popełniony, nákazáney. Tudzież *cassatio* Condemnaty, z okázyey tegoż excessu, otrzymáney. *Ibid.* fol. 46. tit. *Relaxatio*.

Relaxacya więzy Vr. Záirskiemu Tłumáczowi Koronnemu, w Kápturách Wárszawskich, *ratione homicidij*, nákazáney. *Ibid.*

Relaxacya Vr. Hieronymowi Kuropátnickiemu Podštolemu Podolskiemu, Andrzejowi Sciborowi Cheſmskiemu Porucznikowi, le-

- rzemu Sokolnickiemu, Krolewskiey, y Szymonowi Borowskiemu Krolewiczowskiey, Chorągwi Vlsarskich Towarzystwu. *Ibid. fol. 53. tit. Sublewacya.*
- Relaxacya I. M. P. Zofiey Wierzbowskiey Woiewodziney Brzeskiey, y pozwolenie Aktorowi, aby mu wolno bylo, *penas Criminales*, w Trybunale Piotrkowskim, na niey *in Consumaciam decretas, in Civiles* przemienić, *non obstante eodem Decreto. Ibid.*
- Relaxacya Vr. Szymonowi Rzażewskiemu od połowy wieży. *Ibid.*
- Relaxacya wieży Vr. Hrechorowi Ilnickiemu. Ianowi Michałowskiemu, y Iakubowi Humnickiemu. *Ibid. fol. 57. tit. Relaxatio.*
- Relaxacya wieży Vr. Franciszkowi Duninowi. *A. 1678. fol. 24. tit. Relaxatio.*
- Relaxacya Vr. Michałowi Orzeszkowi, *a penis, tam Civilibus, quam Criminalibus. Ibid. fol. 26. tit. Relaxacya.*
- Relaxacya Vr. Ianowi Mazarakiemu, *a Processibus, & Decretis, Citationibus, & Protestationibus, ex occasione calumnie cuiusdam, & obiectionibus, promanatu. Ibid. fol. 30. tit. Deklaracya Sprawy.*
- Relaxacya Vr. Podstolemu Sandomirskiemu, wedle deklaracyey Trybunału Radomskiego, z okazyey szkod przez Regiment Arkabuzerski poczynionych. *Ibid. fol. 32. tit. Approbacya Deklaracyey.*
- Relaxacya wieże I. M. P. Káztellánowi Liwskiemu. *v. tit. Wieża.*

R E L I G I A.

In religione Christiana Dissidentibus, wárowały Stany Koronne, y W. X. Lit. we wszystkich Confæderáciách generalnych Warszaw. *sub Interregno*, isz wszelaki pokoy między sobą, *sub fide, honore, & conscientia, in perpetuum* zachowaią, dla rożnice w wierze krwi nie rozlewaiąc, ani się do żadnych Sądow względem teyże rożnice pociągaiąc, ani się pánuiąc *confiscatione bonorum*, poczciewością, *carceribus, & exilio*, ani żadnemi infzemmi pánami, y zwierzchności żadney, ani Vrzędowi, do takiego progressu, żadnym sposobem, nie pomagaiąc. A gdzieby kto, przeciw temu postanowieniu, z tey przyczyny, krew przelewać, ábo pomienione warunki *violenter* targać, ábo zwysz mianowane pany extendować chciał; zastáwiac się o to wszyscy powinni, choćby też pod prætextem dekretu, ábo postępkim iákim Sądowym, kto to czynić chciał. A w Confæderáciách, po śmierci Krolow, Zygmuntá III. Władysława IV. także po ábdykacyey Krolá Iana Kazimierzá, y po śmierci Krolá Michałá *specialiter* wárowano y to, aby *Decreta Tribunalitia Regni, & M. D. Lit.* ktore *vim legis sapiunt, & protestationes* przeciw Constitucyey *A. 1627.* o bezpieczeństwie y pokoiu Dissidentow nápisaney, (*vide apud me infra tit. Trybunał. in volumine verò Constit. fol. 9. tit. O Dekretách Trybunalskich*)

in quo-

in quo-vi Iudicio zaśle, *in nullo Officio*, *in executionem* przywo-
dzone nie były, *sub nullitate*. O co *forum* ma być ná Seymie: Y
mándaty wszystkie *pacem inter Dissidentes* wzruszające, ieżeli z
Káncellárey, *vivente & regnante Principe*, wydane były, za-
dneý wagi nie máią mieć, y ná potym wydawáne być nie máią.
Aryanom to iednak Prawo służyć nie ma.

A ieśliby gdzie, *sub pretextu religionis*, poddáni nie posłuszni
Pánom swoim byli; wolno ich káżdemu Pánu, *tám in spirituali-
bus, quàm secularibus*, podług rozumienia swego, skarác. *in Confæ-
deracýey Generalney Wárszawskiej. A. 1573. fol. 209. §. Wszakże.*
In causa religionis, Confæderácie, przez Krole, Henryká, y Ste-
fáná, poprzyśiężone, Woiewodztwo Sędomirskie, ná zieżdzie
swoim Okázowánia pod Pokrzywnicą, reasumowáło, y trzymác
obowiązáło się. *A. 1587. fol. 423. §. My Rady.*

W Miástách Krolewskich, gdzie *Dissidentes publicum religionis
exercitium* po zborách ná to od siebie erigowáných máią, tám ie
y ná po tym mieć mogą: á gdzie zborow ná to wyłączonych nie
máią, tám ich erigowác nie powinni. Nabożeństwa iednak swe-
go prywatnego, w domách prywatnych, ludzie przyieżdżający be-
spiecznie záżywác mogą. *in Confæderat. General. Wárszaw. A.
1632. 1648. 1668. 1674.*

Ale w pomienionych *A. 1668. & 1674. Confæderáciách*, o pry-
watnym nabożeństwie *expressius* nápisano. to ieśt, iż *Iura Duca-
tus Masoviae salva* zostawác máią: tak iednak, iż PP. Dissiden-
ci w gospodách, y ná Akty publiczne, lub ná Sprawy swoje y Sa-
dowe reálne przyieżdżający, y przy Dworze Páńskim się báwiający,
(*exclusis iednak plebeiorum servitoribus*) bez schadzek, kazań, y
śpiewánia, nabożeństwa swego záżywác mogą.

Sprawy *violata securitatis Dissidentium, sub Interregno, à qua-
cunq; persona, cujuscunq; conditionis*, nie *inter causas terminorum
actorum*, ále we czwartki, *ex speciali regestro, inter causas recen-
tium criminum*, sądzone być máią, oprócz gdyby *persona merè Spi-
ritualis in crimine deprehensa* była, tedy takowy ma *tradi Officio
Spirituali*, y *tám præ-viâ inquisitione iudicari*. Ministrowie też
in religione Dissidentium, ex quacunq; occasione pozwáni, *forum*
mieć tylko *in Officio seculari competenti, ratione quarum-vis re-
rum & iniuriarum*, powinni. A w W. X. Lit. w wielkim Kole:
á *in causis ex ipsorum actoratu, forum citati competens sequi* má-
ią, y táni krzywd swoich dochodzić. *in Confæderat. General.
Wárszaw. A. 1632. 1648. 1668. 1674.* Ale w Confæderácii *A. 1632.*
pomienioneý, nie náznáczono ieśzcze było, *forum* w W. X. Lit.
Oprócz tego, ná Convocácii General. Wárszaw. *sub Interregno
A. 1668.* obowiązálá się byłá Rzeczposp. przy obronie Kościoła
Kátolickiego Rzymskiego stawác, *Iuribusq; & Privilegijs* onego,

tákże y *ritus Græci Vnitorum Ecclesiæ derogari* nie pozwolić.

In Religione Christiana Dissidentium prætensia, *ratione* pewnego skryptu, do przyszłego Seymu odłożono. A. 1654. fol. 8. tit. Odłożenie pewnego Skryptu.

Znowu do drugiego. A. 1655. fol. 2. tit. Odłożenie.

Religia Græcka. v. tit. Græcka Religia.

O Aryánach. v. tit. Aryáni.

Dissidentes in A. 1649. w Reces poszli ná obudwu Seymách. fol. 20. tit. Reces.

Tému, ktoby, *prætextu religionis*, tumultánu y zuchwálstwem, *publicam securitatem violare* ważył się *forum* ná Trybunale, *inter causas recentis criminis*, náznáczono, y aby *pænis contra violatores pacis publicæ sancitis* karány był, postanowiono. A. 1631. fol. 18. tit. Zatrzymanie pokoju pospolitego.

Ktoby się ważył, bądź *ex Magistratu*, bądź *ex privatis*, w Miá-
stách Pruskich, prapedycyá iákakolwiek, *in exercitio religionis*
Catholicæ Romanæ, y ludziom w teyże stárożytney religicy, w
obrzędách, ceremoniách, nabożeństwie, w kupowaniu kámienic
y domow, y przyimowaniu ich do Vrzędow, Cechow, y rze-
miosł, czynić; taki ma być karány winą piáci set czerwonych zł.
o którą *forum* zá Dworem: *salvus Iuribus & Privilegijs Civita-*
tum legitime obtentis. A. 1638. fol. 44. tit. *Pæna* ná tych.

Religicy Kátolickiey Rzymskiey bésbezpieństwo, w Xięstwie In-
fláńskim y Kurlándskim, we wszytkich obrzędách y ceremoniách
kościelnych, iáko w Práwach Koronnych, y Xięstwá Pruskiego
opisano iest, *in omnibus punctis & clausulis* wárowano. y fundusze
ták dawne, iáko y świeże kościołom támeicznym słuzące appro-
bowano. A. 1678. fol. 24. tit. Bésbezpieństwo.

Remissy Seymowe. v. tit. *Seym*. tit. *Sprawy*.

RESTITUCYA

Restitucyá do czci Ianá Ościka. A. 1581. fol. 384. Vr. Krzysztofá
Zborowskiego. A. 1591. fol. 618. tit. Restitucya. Maximiliáni-
stow wszytkich. A. 1591. fol. 619. Stanisława Bienieckiego. A.
1609. fol. 897. Iákubá Domászewskiego Widlice. *Ibid.* fol. 907.
Stanisława Buszyńskiego Grzymáły. A. 1611. fol. 12. Andrziá
Chotomskiego. *Ibid.* fol. 31. Alexandrá Iozefá Lisowskiego. *Ibid.*
fol. 45. Ianá Dąbrowskiego. A. 1613. fol. 32. Adámá Ieziorko-
wskiego. A. 1616. fol. 17. Páwłá Dzierzbickiego, y Woyciechá
Summy. *Ibid.* fol. 18. Wáleryaná Sláwskiego. A. 1618. fol. 8. Ste-
phána Gdeszyńskiego. A. 1623. fol. 17. Iozefá Cieklińskiego: y
Krzysztofa Iaykowskiego. *Ibid.* Mikołaiá Mocárskiego, Auktá
Konárzewskiego, Ianá Nahoiewskiego, Łukaszá Szumińskiego,
Stáni-

Stanisławá Iároszowskiego, Krzysztofá y Stanisławá Krupickich, Iákubá Chorzelskiego: y innych, ktorych imioná do Grodu Wárszawskiego są podáne. *A.* 1626. *fol.* 9. & 10. Mikołaiá Zaleskiego. *A.* 1629. *fol.* 16. Hrehorego Popielá, *cum restitutione* dobrego: Stepháná Lwá, Stanisławá Krzentowskiego, Alexándrá Korowickiego, Piotrá Koteckiego, Piotrá Gárlńskiego, Ianá Burkákckiego, Philippá Bukoftá, Dániáscyufa Kofakowskiego, Ianá Czyyszowskiego, Ianá Łápińskiego, y Afzáná Iákickiego. *A.* 1631. *fol.* 43. & 44. Ianá Grotá, y Małżonki iego Doroty Bienkowskiej. *A.* 1633. *fol.* 53. Ianá Moszynskiego, Hieronymá Lásockiego, y Pomocnikow iego. *Ibid.* Adámá Przesmyckiego. *Ibid.* *fol.* 54. Szczesnego Kryskiego, Ianá Ieżewskiego, Stepháná Sielickiego, Bogdaná Podbiپیty, Piotrá Bielskiego, Piotrá Byfzynskiego. *A.* 1641. *fol.* 36. *Item* ludźi swawolnych w regestrze do Grodu Wárszawskiego podánym opisanym, także Franciszká Pruszkowskiego, Andrzejá Czápskiego, Woyciechá Sudráwskiego, Albrychta Pęcławskiego, Stanisławá Turskiego, Marciná Gor-ki, Ierzego Krokowskiego, y Alexandrá Iurzyćá. *A.* 1635. *fol.* 47. Ianá Czuryłá *cum complicibus*, Alexándrá Mikulińskiego, Woyciechá Kobelińskiego z Kobelnik, Woyciechá Korzenfkiego. *A.* 1638. *fol.* 53. Hrehorego Staweckiego, Abrámá Strybelá, y Sámuclá Tabeckiego. *Ibid.* *fol.* 54. Mácieia Piiánowskiego, Stanisławá Detynieckiego, Romaná Sokurá, y Mikołaiá Nosárzowskiego, z woyská wytráblionych. Vr Iánusza Wefzlá Starosty Ostrowskiego, Andrzejá Rudáwskiego, Andrzejá Hołdakowskiego, Mikołaiá Kuchárskiego, Woyciechá Podbielskiego, Ianowskiego, Stanisławá Iurzynskiego, Stanisławá Kulczy. *A.* 1646. *fol.* 12. V. Ianá Kofakowskiego Starosty Wiskiego, Adámá Kownáckiego, Stanisławá Trufzkowskiego, Woyciechá Zaborowskiego. *Ibid.* Ianá y Stanisławá Werefczynskich, Mikołaiá Nárzym-skiego, Ianá Zukowskiego, Ianá Powirskiego, y Małżonki iego Heleny, Stanisławá Brzeszewskiego, Woyciechá Szulmirskiego, Sámuclá Sczytá, Krzysztofa Swiáckiego, Ianá Bolesławá Kofá-rzewskiego, Alexandrá Iozefowiczá. V. Stanisławá Duczymniń-skiego Starosty Ostrołęckiego, Ianá Olszewskiego. Iácynthá Su-skiego, Andrzejá Nowowieskiego, Woyciechá Długoiewskiego, Ianá Wolskiego, Bártłomiejá Laskowskiego, Alexandrá Iáworow-skiego *alias* Heyzy. *Ibid.* *fol.* 13. Ianá Wiktorá, Mátheufza Sie-mákowskiego, Ianá Newelskiego, Hrehorego Buhufzewiczá, Be-nedykta Siemaká. *A.* 1647. *fol.* 41. Sámuclá Bolestrázyckiego. *A.* 1649. *fol.* 19. Piotrá Iákubá Grodźickiego. *A.* 1649. *fol.* 13. Ianá Sokolá Przecławá Pifarskiego, Ianá Kondráckiego, y Ianá Kopczyńskiego, Stanisławá Gowárzewskiego, Krzysztofa Mikul-skiego, y Eultáchiuszá Fiedorowiczá. *Ibid.* *fol.* 14. Adámá y To-

mażá Morzkowskich Bráci rodzonych, y Ianá Mentyckiego, Tobiaszá Iuriewiczá y Mażzonki iego, Mikołaiá Máfáchowskiego Poruczniká chorągwi Tátárskiey, I. M. P. Adámá Kazánowskiego Márfzaiká Nadwornego Koronnego, także Compániey iego. *Ibid. fol. 15.* Woyciechá Tyráwskiego, Stánislává, Alexándrá, Ianá, Piotrá, Tomickich, Mikołaiá Sokołowskiego Cześniká Inowłocławskie°, Alexándrá Hreptowiczá, Andrzeiá Łáskiego, Krzysztofa Zaleskiego *cum complicibus*, Stáwká y Iwánowskiego. *A. 1652. fol. 16.* Ianá Bándimierá Woyskiego Wenderńskiego. *Ibid. f. 27.* Towárzystwá I. M. P. Kázánowskie° Káfttelláná Hálickie°. *A. 1653. f. 28.* Vr. Stánislává Drzewickiego, Páwlá Kulefze Stánislává Sokołowskiego, Stánislává Mołodeckiego, Mikołaiá Rádeckiego, Stánislává Powálskiego Rotmistrzá. Vr. Stepháná Lády, *ex consensu* Vr. Iákubá Woyny Oráńskiego Podśędká Czerniechowskiego, y Dobrogoyskich. *Ibid.* Sławetnych, Axentego Owániszewicá, y Wárterysa Kirchorowiczá, Kupcow y Mieszczan Zamoyских. *Ibid. fol. 29.* Vr. Dániłowiczá Podštolego Koronnego *euocatorie* condemnovánego, & *remissio cause huius ad forum competens.* *A. 1654. fol. 21.* Vr. Piotrá z Wieruszowá Tomickiego, Adámá Záiączkowskiego, Leonorá Wolskiego. *Ibid.* Andrzeiá Alexándrowiczá, Downárowiczá, Woyciechá Szánieckiego, Mácieiá Rádżikowskiego, Iozefa Mácieiá Iasińskiego. *Ibid. fol. 37.* Stefáná Gorskiego, y Ianá Choynowskiego z woyská wytrábiowanych. *A. 1655. fol. 33.* Wáclává Konstántego Pokłońskiego, y tey Szláchty, ktorzy się z nim wespoł, *in fidem & obsequium* Rzeczyposp. od nieprzyiaćielá powrócili. *Ibid. fol. 34.* Kázimierzá Kołowskiego. *Ibid. fol. 33.* Vr. Ianá Sápiehy Pisarzá Polnego Koronnego, *cum declaratione*, że ma być *in-vindicabile*, cokolwiek kto *iniurie & damni* ná tén czas poniosł od Węgrow, gdy Xiążęciá Siedmigródzkiego, y woysko iego z Polski wyprowadzał. *A. 1658. fol. 56.* Málchrá Stockiego. *Ibid. fol. 55.* Ianá Kázimierzá Brzezińskiego, Iobá Suchéckiego, Ianá Święćickiego, Ignácego Kleczkowskiego, Fránciszká Duniná, Alexándrá Snitowskiego, Krzysztofa Muchowieckiego, także Władysława y Konstántego Muchowieckich Synow iego, y Stánislává Iábłonowskiego Chorążego Nurskiego, Pisarzá Ziemskiego Drohickiego, Adámá Słáwskiego, Alexándrá Tymińskiego, Ianá Fedorowiczá. Vr. Potockich Káfttellánicow Krákovskich, y Kázimierzá Beydy Rzewuskiego. *Ibid.* Seweryná Kleczowskiego. *A. 1659. fol. 26.* Sámuelá Ciecholewskiego, Krzysztofa Vnrugá Oberšterleytnántá I. M. P. Bogusłává Lesczyńskiego Podkánclerzego Koronnego. *Ibid. fol. 27.* Stánislává Kowalowskiego, Ierzego Rączkowskiego, Iákubá Kásiowskiego, Olbrychtá Krusińskiego, Zofnierzow, Guilhelma Fábianá Rozná, y Ianá Gorzyńskiego. *Ibid.* Adámá

Sławkowskiego, y Alexándra Tymińskiego. *Ibid.* fol. 28. Lu-
 dwiká Woroszyła Podczászłego Kiiowskiego. *Ibid.* fol. 30. Adá-
 mą Soroki, y Piotrá Rzewuskiego. *A.* 1659. fol. 18. Żołnierzy,
 ktorzy *extra Regnum* w Holsatocy ná woynie, ábo w obozach by-
 li. &c. *A.* 1662. fol. 14. Michála Stánisławskiego. *Ibid.* fol. 31.
 Gábryela Hulewiczá Chorążego, y Adámá Burkackiego Cześni-
 ka, Czerniechowskich. Samuela y Iádwigi Czołhańskich Małżon-
 kow, y Michála Czołhańskiego Syna ich. Andrzeiá Grocholskie-
 go. *Ibid.* fol. 32. Beniámina Ryłskiego. *Ibid.* Konstantego Woy-
 ny. *Ibid.* fol. 23. Samuela Rusockiego. *A.* 1667. fol. 23. Piotrá
 Porczyńskiego. *Ibid.* I. M. P. Ianá Fránciszká Łubowickiego
 Káasztellana Wołyńskiego, y Anny Konstancyey z Harlezá, Mał-
 żonkow, y infzych osob, w prot stácyach, y dekretách Trybu-
 nálskich, miánowanych. *Ibid.* fol. 24. Iákubá Vrbánowskiego,
salva satisfactiōe Vr. Władisławowi Włostowskiemu Oberšzter-
 leytnántowi. *Ibid.* Szlachet. Kátarzyny z Kárwaczá Chrono-
 wskiej, y Mikoláia Chronowskiego Syná iey. *Ibid.* fol. 32. Szlá-
 chet. Ianá y Woyciechá Łepkowskich. *Ibid.* Vr. Seweryná Bo-
 skiego Pifarzá Ziemskiego Czerskiego. *Ibid.* fol. 33. Zygniuntá
 Pálczewskiego. *Ibid.* fol. 38. Vr. Andrzeiá Gembickiego Stáro-
 sty Nowodworskiego. *A.* 1670. fol. 33. Vr. Stánisławá Koniec-
 polskiego, *in quantum producet* quit od Strony: á iednák tak on,
 iáko y Corká iego nie będzie moglá do żadnych sukcesyí w do-
 brach dziedzicznych powtorney Małżonki y Mátki swoiey nale-
 żeć, ale te wszýtdie wracać się máią, w dom tén, z ktorego wy-
 szły. *Ibid.* Vr. Michála Zebrowskiego, y Dennemárká, Pułkowni-
 kow. *A.* 1673. fol. 8. Vr. Alexándra Smigielskiego, Poborce
 Xięstw Zatorskiego y Oświęcimskiego. *Ibid.* fol. 31. Vr. Márcya-
 na Czaplicá Podštolego Kiiowskiego. *Ibid.* fol. 32. Vr. Rudomi-
 ny Starosty Starodubowskiego. *v. tit.* Dekretá. Vr. Mikoláia
 Wolskiego, Adryána Przypkowskiego, y Stánisławá Woyciecho-
 wskiego. *A.* 1676. fol. 46. Vr. Iákuba Humnickiego. Vr. Woy-
 ciechá Ruszkowskiego Podštolego Brzeskiego Kuiáwskiego, y
 Stephána Chalńskiego Burgrábiego Rádziciowskiego. *Ibidem.*
 Thadeusza Daniela Baubonabeká Persa Rotmistrzá, y Kátarzyny
 Pęczalskiej Małżonkow, y dzieci ich, także Iozepha Pęczalskie-
 go, Benedyktá Olszewskiego, y innych sług, y *complicum* ich,
 względem niegdy Anny Barbáry Olbrychtowiczowney, w Káptu-
 rze Brańskim, kondemnowanych. *Ibid.* fol. 48. Vr. Iarofza Ho-
 rodyskiego. *Ibid.* fol. 53. Vr. Andrzeiá Czaráńtego. *Ibid.* fol. 54.
 Vr. Ierzego Trzcíńskiego, Szymánowskiego, Kulikowskiego, Iá-
 rzábkowskiego, Mikoláia Iemiołowskiego y Małżonki iego, Ianá
 Rzewuskiego Cześnika Łwowskiego, y Anny z Brzeżyc Małżon-
 ki iego. *Ibid.* Vr. Hieronymá Lipińskiego, Kázimierza Fránci-

fzka Iánkowskiego, Szymoná Skarbka Borowskiego, Páwła Nie-
tyxy, Ierzego Czernieckiego, Alexándra Sulatyckiego Skárbniká
Podolskiego: także Vr. Władysława Włostowskiego Oberfzterleytnánta.
Ibid. fol. 56. Vr. Władysława Włostowskiego Oberfzterleytnánta.
Ibid. fol. 57. Obywátelów Xięstwá Zmudzkiego. *v. tit. Lauda.*
Vr. Fránciszka Kázimierzá Wysockiego Cześniká Socháczowskie-
go. *A. 1678. fol. 17.* Vr. Sieniucyney, y poddanych iey Zduń-
wskich. *Ibid. fol. 18.* Vr. Woyciechá Bębnowskiego. *Ibid. fol. 32.*
Vr. Przemysławá Grabskiego. *Ibid. fol. 35.* Szlachet. Pawła Wre-
tá. *Ibid. fol. 44.* Vr. Iana Głuszanińá. *Ibid. fol. 12.* V. Adána y
Prokopá Zeliborskich, Bázylego Vłtrzyckiego, Łukafza Rożniá-
towskiego: także Vr. Pawła Hulewiczá, y Małżonki iego. *A.*
1662. fol. 33. Vr. Kryftianá Balthazará y Iana Dziebowski. Vr.
Niemierowicá, y Kmićicá. *v. tit. Dekretá.* Vr. Woyciechá
Wilkanowskiego. *A. 1662. fol. 33.* Restitucya *in integrum*-
spráwy. Vr. Stánisławá Gáiówskiego Prowiant Mágistra. *A. 1633.*
fol. 56. tit. Deklaracya liczby.

Infamia Kápturowa z Vrządu Grodzkie* Krákowskiego znieśiona.
A. 1633. fol. 13. tit. Spráwa.

Infamia z Vr. Ierzego Zieniewiczá, zá przeiednániem strony,
znieśiona. *A. 1641. fol. 23. tit. Znieśienie.*

Infamia od Mieśczan Poznańskich, ná Otuskich Małżonkách, o-
trzymána, *ex consensu Partium, ob satisfactionem*, znieśiona. *A.*
1633. fol. 25. tit. O Sądách.

Infamia ná Towárzystwie I. M. P. Szemberká Káosztellána Kámie-
nieckiego. *A. 1662. fol. 30. tit. Amnistia.*

Táż Constitucya służy Successorom Vr. niegdy Chołomowskie-
go, w spráwie z Vr. Grzybowski Stárosta Grodzieckim. *Ibid.*

Do restitucyey części, wytrąbieni z woyská W. X. Lit. z delaty He-
tmáńskiey, do Infamiey Seymowey podáni, przychodzić nie má-
ią, áni przez Trybunálskie, áni przez Seymowe dekretá, áni za-
dnem infszym sposobem, iedno *post satisfactionem Parti, per una-*
nimem Reipub. consensum, zá zezwoleniem Hetmáńskim. *Lex*
esto perpetua. *A. 1654. fol. 30. tit. Disciplina militaris.*

Retentá Podatkov v. tit. Podatki. Retentá quárty v. t. Quárta.

REWIZYE REWIZOROWIE.

Rewizorowie do wfszytkich Dobr Krolewskich, *ad effectum* postá-
nowienia Quárty, okrom, w starych summách, przed Krolem Ale-
xándrem, zástawionych, z strony Krolewskiey, y z Senatu, y z Ko-
łá Poselskiego, do wielkiey Polski, do máłey Polski, do Rusi, do
Prus, do Mázowfz, po trzech, to iest, z strony Krolewskiey ieden,
z Senatu drugi, z Kołá Poselskiego trzeci, náznáczeni. *A. 1562. fol.*
21. §. Aifsz by téż rzeczy Dzie-

Dzierżawy, *ad hunc actum*, mają im dać Pisarzow, Woytow ábo Włodarzow, ábo innych takich sług, y poddanych, w posłuszeństwo, áby Rewizorowie, za ich instrukcją, y pokazaniem pożytkow, Inwentarze poczynić mogli. *Ibid.*

Ale dopiero ná drugim Seymie miánowani są Rewizorowie : y takowesż posłuszeństwo im powtorzono. *A. 1563. fol. 39. tit. Rewizorowie.*

Przeszkadzać iednak Dzierżawcom posłuszeństwa nie mają, ále y owszem *serio* przykazywać one będą. *Ibid. fol. 41. §. A także.*

Zupnicy, Celnicy, y Mytnicy wszyscy, Rewizorom tym sprawę dać mają, y pokazać pożytki dochodow. *Ibid.*

Nieskończona tá rewizya była : przeto ci, ktorym zlecona, mają iey dokończyć, y ná przyszły Seym onę odwieść. *A. 1565. fol. 99. tit. O Rewizorách do Prus.*

A cognitią o sprawách Rewizorskich, poniewasz się ieszcze nie wszyscy Rewizorowie z rewizyą swą odprawili, &c. do przyszłego Seymu odłożono. *Ibid. fol. 100. tit. Rewizya.*

Znowu ią do drugiego Seymu odłożono, dla tego, iż nie wszystkie regeltra Rewizorskie, ná tym Seymie, przeyrzane być mogły. *A. 1566. fol. 124. tit. Rewizya.*

A ci, ktorzy ná Seymie przeszłym, listy, ná Dobrá Krolewskie, okazawszy, y *Decreta Revisionis* odnożły, w tych dobrách rewizyey nie dopuścili; prawem, o zatáieniu listow, są osądzeni. *Ibid. fol. 125. tit. Nie dopuszczenie rewizyey.*

Znowu o tymże. *A. 1567. fol. 130. tit. Pruskie Miastá.*

Práwo o zatáieniu listow, y znieśienie onego, maś tit. Listy.

A że wsi dziedziczne, młyny, rudy, stawy, *per errorem*, iákoby Krolewskiemu Stołowi należały, także dobrá, ná ktorych stáre summy są, y Woytostwa, które exekucyey ná ten czas nie podlegały, Rewizorowie rewidowali; wárowano, że takie rewidowanie niczyjemu Práwu szkodzić nie ma. *A. 1567. fol. 137. tit. Rewidowane Dobrá.*

Ná rewizyą do Woiewodztwa Podláskiego, iż tam nie doszła, náznáčení Rewizorowie, *cum eadem securitate* : ktorym y krzywdy przeciw Práwu, y Przywileiowi *Incorporationis*, uczynione przesłuchać zlecono. *A. 1576. fol. 295. tit. Rewizya Podlaska.*

Rewizya gdzie *hucuiq* nie zaszła, nikt o Quártę nie może być pociągniony. *v. tit. Quártá. A. 1590. fol. 576. tit. O Quárcie.*

O Rewizyey, która *in A. 1562.* uchwalona była. *v. tit. Lustrácyá. Rewizorowie do Dobr niektórych Krolewskich w Podolu, y ná Wołhyniu. A. 1590. fol. 575. tit. Spósob y wárunek.*

Nie przyszło to *ad effectum* : przeto inśi Rewizorowie náznáčení, y czas do ziechania. *A. 1591. fol. 617. tit. O Rewizorách dobr popalonych.*

- Znowu inśi. *A. 1601. fol. 742. tit. Rewizya dobr popalonych.*
 Y do Chmielniká dáni, *absentia unius duorum-ve non obstante. A. 1613. fol. 29. tit. Rewizorowie.*
 Y do Lubeczá. *Ibid. tit. Rewizya.*
 Do Ruskich y Podolskich Kráíow, májá bydz náznáczeni. *A. 1620. fol. 18. tit. Rewizorowie.*
 Náznáczeni y do Dobr Krolewskich Inflánskich : Cisz májá czynić *scrutinium de perfidia* Inflánczykow niektorych. *A. 1590. fol. 584. tit. Rewizya Inflánska.*
 Táakże do Oekonomiy y Dobr do stołu Krolá I. M. należących, przy Skárbie Koronnym, náznáczeni byli, z Convocátiy generalnych Wárszáwskich. *A. 1668. & 1674.*
 Rewizorow bespieczeństwo, *sub pena lese Maiestatis* wárowano, y *forum* ná Seymie náznáczono. *A. 1564. fol. 41. S. A* táakże.
 Rewizye z ográniczeniem. *co tit. Gránice.*
 Rewizorowie do Miaszeczká Wierzbowcá Zameczku y wśi do niego należących ná Vkráinie, *ad effectum* postánowienia nagrody Potonikom Vr. Stánisławá Goreckiego, zá náklad ná budowanie, y osadę tego Miaszeczká. *A. 1611. fol. 29. tit. Rewizory do Wierzbowiec.*
 Nie doszłá tá Rewizya. inśi dáni Rewizorowie. *A. 1613. fol. 15. tit. Rewizya Wierzbowcá.*
 Rewizya Grobelnego u Surowá Vr. Stephánowi Goreckiemu. *Ibid.*
 Rewizye ná Frymárki. *co tit. Frymárki.*
 Rewizya Ianowi Ruzzkowskiemu u Szmielowá y Lifowá ná Cło. *A. 1613. fol. 8. tit. Rewizya.*
 Táakż Vr. Piotrowi Choinśkiemu Káasztellánowi Santockiemu, u Smolná ná czarnym leśie. *Ibid.*
 Táakż Vr. Ianowi Potulickiemu, u Chodźieczę. *Ibid.*
 Táakż Vr. Krzysztophowi Mycielskiemu u Chodczá. *Ibid.*
 Táakż ná czarney Wodzie Dźiedźicowi mieyscá tániego. *Ibid. fol. 15. tit. Rewizya ná rzece czarney wodzie.*
 Rewizya mostu u Miaszeczká Werbli, Vr. Wáwrzyńcowi Karśnickiemu. *Ibid. tit. Rewizya Werbecka.*
 Rewizya przeiázdu trudnego, przez rzekę Wártę, pod Skrzydłowem wielkim, dla napráwy tegosz przeiázdu, y postánowienia Clá, ábo mostowego. *Ibid. fol. 17. tit. Rewizya Skrzydłowska.*
 Rewizya dla postánowienia Clá ábo mostowego w Miasieczku Łasku. *Ibid. fol. 26. tit. Rewizya grobelnego.*
 Rewizya we wśi Xiążennicách Vr. Iákubá Podwodowskiego, ná postánowienie Mytá. *Ibid. fol. 27. tit. Rewizya.*
 Rewizya do wśi Zabierzowá Zakonníc Conventu Zwierzynieckiego dla Mytá. *Ibid. fol. 30. tit. Rewizorowie.*
 Approbowána tá Rewizya, y Przywiley ná Cło wydány. *A. 1616. fol. 38. tit. Approbácyá Rewizyey.*

- Rewizya przez rzekę Thuryą ná pogátę, przez błotá, w máiętności Vr. Podsejdká Chelmskiego: y postánowienie mytá mostowego approbowano. *A. 1613. fol. 31. tit. Approbácyá.*
- Rewizya ná mostowe y grobelne, we wsi Rudlic, Z-iedlic, w Ziemi Wieluńskiej. Tákże we wsi Zytowie, ná mostowe. *Ibid. fol. 31. tit. Rewizya.*
- Rewizya Vr. Marcinowi Hoteckiemu przed tym pozwolóná y wydáná approbowano. *A. 1607. fol. 853. tit. Approbácyá.*
- Rewizya drog w Miescie Krotoszyń, dla postánowienia Clá: y Przywiley z Kancellárey Koronney ná to wydać kazano. *A. 1631. fol. 26. tit. Rewizya w Krotoszyń.*
- Rewizya ná mostowe w Sędziszowie approbowano *in toto. Ibid. fol. 31. tit. Approbácyá.*
- Rewizya ná uznánie kosztu, około mostu, ná rzece złotey Lipie, przez Vr. Mikołáia Sieniáwskiego Podczáfzgo Koronnego, zbudowánego. *A. 1633. fol. 44. tit. Rewizya mostu Brzeżańskiego.*
- Rewizya ná obeyrzenie gáciey w Bielcu máiętności Vr. Boguckiego Łowczego Sanockiego. Tákże mostu w Piánowicach máiętności Vr. Gabryela Bireckiego Pisárzá Przemyskiego: y ná postánowienie clá. *Ibid. fol. 55. tit. Rewizya.*
- Rewizya ná uznánie sumptow około popráwy gáciey Brześciáńskiej, y Rytárowskiej, y do postánowienia mytá. *Ibid. tit. O gáci Brześciáńskiej.*
- Rewizya ná uznánie fabryki około grobli w Zawádách, y ná postánowienie clá. *Ibid. fol. 57. tit. Rewizya.*
- Rewizya grobli Grembáńskiej, Vr. Piotrá Tomickiego, ná uznánie kosztu, y mytá postánowienie. *A. 1635. fol. 40. tit. Rewizya.*
- Odpráwiona tá rewizya bylá: Iednák iesliby *iniquitate temporum* do tych czas ználeść się nie moglá; inszych Rewizorow znowu náznaczono. *A. 1667. fol. 25. tit. Groblá Grebáńska.*
- Rewizya grobli álbo támy we wsi Huśieny ná rzece Bugu, iczeli nie z przeszkodá, icst *navigantium*. *A. 1635. fol. 45. tit. Rewizya.*
- Rewizya ná grunty wsi Barczyc, tákże Wolborzá y Bykow. z strony uważenia kosztow około napráwy drog, y mytá postánowienia. *Ibid. tit. Rewizya.*
- Rewizya ná uznánie kosztu około mostow y grobel, y ná postánowienie mytá we wsi Owczárách. *A. 1641. fol. 22. tit. Rewizya.*
- Rewizya mostow y grobel, ná gościńcu Iárosláwskim, do wielkiej Polski, u wsi Zernik, Vr. Stánisłáwá Bronickiego Pisárzá Grodzkiego Nowomicyskiego dziedziczney, dla oszácowánia sumptow. *A. 1647. fol. 13. tit. Rewizya.*
- Rewizya rzeki Tyśmienice, iesli icst *navigabilis*: tákże złych drog publicznych, w máiętnościách, Rożowie, Márkusowie, Gárbowie, y Piaskách, dla uważenia na ich napráwę kosztow. *Ibid. fol. 19. tit. Rewizorowie.*

Rewizya w Horodelcu y Rudkách w Woiewodztwie Bełskim, ná grobelne, y mostowe, przez Commiszarze odprawioná, approbowáno. *Ibid. fol. 27. tit. Rewizya.*

Rewizya mostu w Brochowie máiętności Vr. Krzysztofa Brochowskiego Podkomorzego Zakroczymskiego, dla uznania náń sumptu y postanowienia mostowego. *Ibid. fol. 30. tit. Podwyższenie mostowego.*

Rewizya drog y przepraw złych we wsi Rozwienicy w Ziemi Przemyskiej leżącej, dla oszacowania kosztu, y nakładu, ná poprawę tych drog, y dla postanowienia słusznego myta. *A. 1667. fol. 38. tit. Rewizya.*

Rewizya przepraw ná Fálentách y Michrowie. *v. tit. Commiszarze.*

Rewizya do Zamku Chęcińskiego, *ad effectum* taxowania naprawy, którą w nim, Vr. Stánisław Bránicki Stárosta Chęciński uczynił. *A. 1613. fol. 10. tit. Rewizya.*

Zápisana po tey rewizyey summá, zá restauracyá. *A. 1616. fol. 7. v. tit. Summá.*

Rewizya restauracyey Zamku Bedzińskiego, dla zráchowania ná nieg kosztu. *A. 1616. fol. 24. tit. Rewizya Zamku.*

Rewizya do Zamku Trebowelskiego, dla oszacowania nakładu, który Stárosta ná budynek łożył. *A. 1631. fol. 26. tit. Rewizya.*

Rewizya do Zamku Szvdłowskiego, dla uznania kosztu ná naprawę. *Ibid. fol. 37. tit. Rewizorowie.*

Także do Zamku Lubelskiego. *Ibid. fol. 36. tit. Zábudowanie.*

Rewizya restauracyey y kosztu około Zamku Oycowskiego. *A. 1633. fol. 48. tit. Rewizya.*

Rewizya naprawy Zámku Oświęcimskiego, ná uznanie kosztu, także iezeli Mieszczanie poprawić murów około Miásta, ze Clá y skłádnego wydoląć mogą. *A. 1635. fol. 37. tit. Rewizya.*

Rewizya dla taxowania budynków w Zamku Pokrzywnińskim. *A. 1641. fol. 32. tit. Reassumptio.*

Rewizya ná rzece Wiárze we wsi Rubieszowicach dziedzicznej Vr. Iana Fredrá Sędziego Ziemi Przemyskiej : także w Miasteczku Dobrá Vr. Marciná Walewskiego, y we wsi Strzelcách Vr. Stepláná Zamoyckiego Mieczniká Sierádzkiego approbowano. *A. 1647. fol. 18. tit. Approbacya Rewizyi.*

Rewizya Zámkow, Wieluńskiego y Ostrzeszowskiego, przez nieprzyiaciela, ogniem zruinowanych. *A. 1658. fol. 46. tit. Zamek.*

Znowu tychże rewizya : także Sierádzkiego, y Wschowskiego. *A. 1659. fol. 44. tit. Rewizya Zámkow.*

Rewizya w Zamku Lelowskim restauracyey, przez Vr. Krzysztophá Michála Rupniewskiego Woyskiego Krakowskiego, Stároste Lelowskiego uczynioney. *A. 1662. fol. 25. tit. Rewizya.*

Rewizya Zamku Látyczowskiego. *v. tit. Zamki.*

Rewizya Zamku Grodeckiego, dla uznania kosztu ná restauracyę jego. *A. 1611. fol. 16. tit. Rewizory.*

Rewizya takasż Zamku Bobrownickiego. *Ibid.*

Rewizya Zamku Malborskiego, *ad effectum* opátrzenia municyą o-
nego wszeláką, y restauracyey. *A. 1613. fol. 25. tit. O opatrzeniu*
Zamku Malborskiego.

Rewizya Zamku Winnickiego, także. *Ibid. fol. 29. tit. Rewizya.*

Rewizya do uznania differentiy, y urázow, ktore Zakonnicy S.
Dominiká w Toruniu mieřzákáacy, od Miastá Torunia ponoszą,
salvâ cognitione definitivâ, in hac negotio, Iudicio Regio. A. 1616.
fol. 38. tit. Rewizya.

Rewizya ná commutacyą gruntow wsi Gutkowá z gruntámi wsi Ło-
paciná. *A. 1631. fol. 27. tit. Rewizya.*

Rewizya ná commutacyą Dobr Krolewskich wsi Smierdżiny w Stá-
rořtwie Pilźnińskim, zá dobrá Wielm. Ierzego Ossolińského Pod-
skárbiego Nadwornego Koronnego. *A. 1633. fol. 45. tit. Rewizya.*

Rewizya gruntu wsi Wężowá, Vr. Ianá Krasieńskiego Woiewodźicá
Plockiego, z strony commutacyey. *Ibid. fol. 49. tit. Re- iſto fan-*
di Wężowo.

Rewizya fortece, przez Vr. Bronisláwá Gruszeckiego, we wsi Krole-
wskiej Hołoskowie w Woiewodztwie Podolskim leżácy, ná u-
znánie sumptu, y ieżeli tá tam *structura* potrzebna Rzeczyposp.
á po tym, ná przyszłym Seymie, *censura Reipub. to subiacabit.*
Ibid. fol. 56. tit. Rewizya.

Rewizya Dobr od Moskwy przypadłych, zá Trubeck. *A. 1646. fol.*
5. tit. Rewizya.

Rewizya ná uznánie szkod Vr. Woyćiechowi Kálinowskiemu Ło-
wczemu Podolskiemu, także Mikolájowi y Piotrowi Iáćimirskim,
od woyská poczynionych. *A. 1635. fol. 34. tit. Rewizya.*

Rewizyá we wsi Rdzáwie, y innych dziedzicznych Vr. Przyłęckie-
go, approbowano. Temusż ná Cło Przywiley wydány być ma.
Ibid. fol. 32. tit. Approbacya.

Rewizyá w Zawádách odpráwioną approbowano, y Przywiley ná to
dano. *Ibid. fol. 42. tit. Approbacya.*

Rewizya ná przeprowadzenie wody z rzeki Wárty, przez grunt Rze-
czyposp. rowem do stáwow Widzowskich. *Ibid. fol. 27. tit. Po-*
zwolenie.

Rewizya Ianow wybránieckich, przez Vrząd Ziemski káżdego Wo-
iewodztwá y Powiatu, to iest, przez Podkomorzego, Chorążego,
Sędźiego, Podśedká, Podczászego, Podstolego, Pifarzá, Woy-
skiego, *ad hunc effectum*, żeby dwudzielty Ian wypráwie wybrań-
cow podlegał. *v. tit. Wybráncy.*

Rewizya ná wynierzenie plácu ná Dwor Káncelláriei, y wieży w
Rożánie. Cisz Rewizorowie koszt Vr. Woyćiechá Węřlá Cho-
rążego

- rażego Nadwornego Koronnego, na zbudowanie mostu, y grobli, na zley przeprawie we wsi Biedrzycach, podięty uznaię, y myto słuźne umowię. *A. 1647. fol. 33. tit. Rewizorowie.*
- Rewizya takowafz, Vr. Walentemu Konarzewskiemu, względem naprawy złych drog y zbudowania mostu w Kuninie na Orzu w Powiecie Ostrowskim. *Ibid.*
- Rewizya ludzi słuźebnych w Stároftwach ukráinnnych wſzytkich Woiewodztw, *nemine excepto*, tych wſzytkich, z ktorych ludzie w obozach bywaię, y bywac powinni, y bywali, abo na to ordynowani ſę, nie opuszczaię ludzi słuźebnych Lubeczę y Łoiowę popisac: a ta rewizya *continue* ma ſię odprawiac, poki wſzyſcy pomienieni słuźebni, przez Rewizory, nie będą z rejestrowani. Po odprawieniu zaś oney, Regeſtra iedne PP. Hetmanom maię być oddane, a drugie takieſz na przyſzły Sejm przyſłane będą. *A. 1647. fol. 40. tit. Rewizya.*
- Rewizya Zbáraża, y innych dobr. przez obozy Koronne, zruinowanych. *A. 1653. fol. 10. tit. O Zbárażu.*
- Rewizya po wſzytkich gruntach y Iurisdicciach, przy Mieſcie Lublinie, względem wydawania podatkow. *v. tit. Miałto Lublin, Takafz y w dolnym Káźmierzu. Ibid.*
- Rewizya fortece Halickiey, na uznanie koſztu na nię łożonego. *v. tit. Commiſſarze. & tit. Zamek Hálicki, & tit. Dobra.*
- Na rewizyę pewnych wſi Szlacheckich, w Woiewodztwie Płockim, to ieſt, Szczepkowá, Czubakow, Olſzewa Chámskiego, ſtoſuię ſię do Conſtitucyey *A. 1652.* Woiewodztwu Lubelskiemu słuźący, pozwolono, aby tych wſi grunty urodzayne, na włoki, abo łany, przez Geometrę przyſięgłego, przy Sądzie Ziemskim, y Wrzędzie Grodzkim, pomierzone były: a iák wiele pokaże ſię włok abo łanow, tak wiele *in poſterum* podatkow, dziedzice tych wſi placić, y ciężary wſzytkie ponoſić powinni będą. *A. 1658. fol. 31. tit. Rewizya pewnych wſi.*
- Rewizya armáty y municyey w Piotrkowie uczynić, y onę mieyſkiemu Wrzędowi, według Inwentarzá ſpiſanego, oddać, y mieyſce słuźne na Cekauz, dla konſerwowania iey, náznaczyć, y słuźnie tęmuſz Wrzędowi opátrzyć kazac, y rząd słuźny uczynić, tak aby Obywátele Miáſta tego, ſtraż przy bramách odprawowali; Commiſſarzom zlecono. Tamże ciſz Commiſſarze Kłaſztor Bernárdyński obaczę, ieſli w tymiſze mieyſcu, gdzie ieſt, może być reſtauirowany, *sine impedimento* obronie Miáſta, abo w fortificácii inkludowany, gdyby ſię tam fortificatia, *ex vi neceſſitatis*, konczyc miáſa. Także y Kłaſztor Pánieński w mur mieyſki w grodzony, y dla zawodzenia armáty y warty poſamány obaczę, y uważę, przetrzegaię tego, aby ſię nikt nie ważył ani murowac, ani budowac bliźey murow y wałow, nád tyſiąc krokow, dla im-

pedimentu obronie. Ná ostatek poniewaz Zamek támechny zruinowany iest; tak Sądowi Grodzkim, iako y Księgom, dla bezpieczeństwa przechowania, mieysce nąznacza. *Ibid. fol. 43. tit. Rewizya Miałta Piotrkowa.*

Rewizye Skárbu. *v. tit. Skarb.*

Rewizya dobr Ziemijskich, Duchownych, Krolewskich, w Ziemi Wyssogrodzkiej, z tą conditią, aby nie było więcey nád siedm Rewizorow. *A. 1659. fol. 39. tit. Rewizya Ziemi Wyssogrodzkiej.*

Także Ziemi Wiskiej spuściznowey. *Ibid. fol. 43. tit. Rewizya defolacyey Ziemi Wiskiej.*

Rewizya Conwentow. *v. tit. Klasztory.*

Rewizya wsi Łagiewnik w Woiewodztwie Káliskim, w posessiey Vr. Marcina Czáplickiego będącey odprawioną approbowano. *A. 1676. fol. 49. tit. Deklaracya Commissiey.*

Rewizya Stárostwá Kowálskiego, dla obrachowania expens, przez Vr. Stároste támechnego, ná restauratią tegoz Stárostwá, erogowanych. *A. 1676. fol. 50. tit. Rewizya.*

Rewizya Dobr Oekonomicznych Krolewskich. *v. tit. Oekonomic. tit. Clá. tit. Składy.*

Rewizya Woiewodztwa Wołyńskiego. *v. tit. Lustracye.*

Rewizya Stárostw, Chęcińskiego, Żarnowieckiego, Krzepickiego, dla uznania kosztow, ná restauracyą. *v. tit. Commissie. tit. Summy. tit. Affekuracye.*

Rewizya Ksiąg y Przywileiow w Skárbcu Krákowskim będących. *v. tit. Skarb Koronny.*

O rozgraniczeniu Dobr Krolewskich z Ziemijskimi, prawá dawne *declarantur*, że Dobrá Krolewskie, przez samych Commissarzow, nie przez Rewizorow, z Dobrámi Ziemijskimi rozgraniczone być máią. Między Dobrámi iednak Krolewskimi, przez Sekretarzow, nie przez Commissarzow, odprawowane być powinny. A rewizye takowe lub *anticipative*, lubo *post Commissionem* odprawione, tak przed tą Constitucyą, iako y ná potym, *fundo Terrestri & Commissioni praedudicare* nie mogą. *A. 1647. fol. 28. tit. O rewizyách.*

Rewizya listow exekucyey podległych. *v. tit. Listy.*

Rewizya listow skłádných. *v. tit. Składy.*

Rewizorowie ná oglądanie puścyn w Podolu, w Ruśi, y indziej, *ad effectum* rozdawania wieczności. *v. tit. Puścynie.*

Rewizya Cef dawnych. *v. tit. Cło.*

Rewizorowie do Zup Krákowskich. *v. tit. Zupy.*

Rezydenći. *v. tit. Senator.*

R O K I.

Herburt.
fol. 85. tit.
Colloquia.

Roki Ziemskie, w każdym Woiewodztwie, trzykroć mają być, *temporibus & locis in Statuto descriptis*, okrom tych Woiewodztw, w których inaczey postanowiono. *A. 1565. fol. 85. tit.* Sądzenie Rokow.

W Woiewodztwach Wielkopolskich tylko dwa kroć. *Ibid. fol. 86. tit.* w Wielkiej Polsce.

Roki Ziemskie Poznańskie sędzić się mają. Pierwsze we dwie niedzieli po Wielkiej nocy. A Kościńskie po nich, we dwie niedzieli. Drugie po Święcie Narodzenia Panny Maryey. A Kościńskie po nich, także we dwie niedzieli. *Ibid. tit.* Poznańskie: Niedochodziły Poznańskie, dla Seymiku Szredzkiego Deputackiego: przeto w poniedziałek po S. Bartłomieju, na Ratuszu, gdzie Wieć przed tym sędziły się, a Kościńskie po nich we dwie niedzieli, Wschowskie zaś w tydzień po Kościńskich, sędzone być mają. *A. 1588. fol. 482. tit.* Roki.

Znowu Poznańskie na Poniedziałek ostatni, przed Seymikiem obierania Deputatow na Trybunał, przełożono: w Kościńskim y Wschowskim, Powiatach, *solito more*, *A. 1589. fol. 525. tit.* Roki Poznańskie.

Roki Poznańskiego, Káliskiego, Łanczyckiego, Brzeskiego, Inowrocławskiego, Płockiego, Woiewodztw, gdyby *propter aliquod legale impedimentum, in temporibus lege praescriptis* nie mogły być sędzone; Sąd Ziemski powinien insze czasy náznaczyć y obwołać, cztery niedziele przed sędzeniem onych: y to obwołanie w Akta Grodzkie zápisac. Tak wiele iednak razy przez rok sędzić się mają, iako w Prawie opisano. *A. 1569. fol. 190. §.* Roki Ziemskie.

Reassumowano to Woiewodztwu Poznańskiemu. *A. 1593. fol. 645. tit.* Roki Ziemskie.

Znowu o tymże, ale na wszystkie Woiewodztwa, y nie Sądowi, ale Sędziom Ziemskim, dano w moc tę publikacya na inszy czas; y tego dołożono, że w Grodzie *proprij Districtus* ma być zápisana publikacya. *A. 1667. fol. 13. tit.* Sady Ziemskie.

Poznańskim, poniewaz dla Seymu doysć nie mogły były, według Prawa, czas inszy, to jest, Poniedziałek pierwszy po S. Michale, a Kościńskim we dwie niedzieli po nich, *pro una vice tantum*, náznaczono. *A. 1658. fol. 30. tit.* Náznaczenie czasow Rokom.

Roki Ziemskie Káliskie. Pierwsze w Poniedziałek po S. Troycy. Drugie po S. Michale w Poniedziałek. Konińskie po nich we dwie niedzieli, drugie za niemi, *solito more*. *A. 1565. fol. 86. tit.* Káliskie.

Kczyńskie w tydzień po Gnieźnińskich. A Nakielskie po nich
w ty-

w tydzień w Poniedziałek. *A. 1588. fol. 483. tit. Kczyńskie.*

Znowu toż o Kczyńskich, á Nakielskie iusz nie w tydzień po nich, ále w tymże tygodniu we Czwartek poczynąć y odprawować się máią. *A. 1601. fol. 754. tit. Roki Kczyńskie.*

Po tym Káliskie, te,ktore po S. Troycy zwykły bywać, ná Poniedziałek *post Dominicam Exaudi, eo ordine*, po Powiátách, iáko się przed tym do tąd sądziwały, przełożono. po których Koninśkie, po Koninśkich w tydzień Pyzdrskie, po tych Gnieźnińskie, po Gnieźnińskich Kczyńskie y Nakielskie, w iednym tygodniu, iáko do tąd odprawowały się, sądzone być máią: a ieśienne, ktore po S. Michále zwykły się odprawować, w swoiey dawney cadentey zostawąć będą. *A. 1647. fol. 11. tit. Przeniesienie ná inſzy czas Sądow Ziemskich Kaliskich.*

Roki Sierádzkie w Sierádku, pierwsze w Poniedziałek po trzech Krołách bliski. po tym w Szadku, y w inſzych Powiećiech, *more consueto*, wedle ordynácyey Piotrkowskiey: wtore w Poniedziałek po Przewodney niedzieli: trzećie w Poniedziałek po Święcie Narodzenia P. Máryey. *A. 1565. fol. 86. tit. Sierádzkie.*

Radomskie w Szadku tydzień tylko sądzone być, á w Poniedziałek po Sierádzkich poczynąć się máią. á po nich w Piotrkowie w Poniedziałek, y w Rádomskim po tych, tákże w Poniedziałek. *A. 1613. fol. 11. tit. Roki Rádomskie.*

Poprąwiono tey po tym Constituticy *A. 1613. o Rokách Rádomskich ieśiennych*, áby *feria secunda ante Festum Natiuitatis B. M. V.* sądzone były, á tylko pod ten czas gdyby dla zaczęcia Trybunału nie doſzły. *A. 1616. fol. 24. tit. Roki Rádomskie.*

Roki Wieluńskie pierwsze w Poniedziałek *post Festum Purificationis B. M. V.* drugie w Poniedziałek *post Dominicam Rogationum*. trzećie w Poniedziałek po S. Fránciszku. A Ołtrzeſzowskie po nich ząwždy we dwie niedzieli. *A. 1565. fol. 87. tit. Wieluńskie.* Po tym ináczey poſtánowiono, áby Wieluńskie po Sierádzkich we dwie niedzieli, á Ołtrzeſzowskie w tydzień po Wieluńskich. bywały. *A. 1567. fol. 134. tit. Wieluńskie Sądy.*

Roki Łęczyckie pierwsze w Poniedziałek po S. Agnieszce. Drugie w Poniedziałek po Święcie Bożego wſtąpienia. Trzećie w Poniedziałek po S. Michále. Brzezińskie po nich we dwie niedzieli, Orlowskie po Brzezińskich, wedle zwyczáiu. *A. 1565. fol. 87. tit. Łęczyckie.*

Reaſumowano tę ordynácyą, *cum declaratione*, że mimo te czáſy, Sędzia innych ſkładać nie ma. *A. 1581. fol. 376. tit. Roki Ziemskie.*

Declaratur o Brzezińskich, áby się w Poniedziałek we dwie niedzieli, po Łęczyckich, nie we wtorek, ſądzić poczynáły. *A. 1601. fol. 754. tit. Roki Ziemskie Brzezińskie.*

Roki Brzeskie pierwsze we trzy niedziele po Świątkach, drugie we dwie niedziele po S. Błażymie. a Włocławskie po nich zawsze w tydzień sądzone być mają. *A. 1565. fol. 87. tit. Brzeskie y Włocławskie.*

Declaratur : aby zawsze przerzeczone Roki, pewne dni swoje wtorkowe miały. A gdy inżednia niżeli we wtorek trafi się dzień S. Błażymia, tedy też Roki mają się poczynąć w Brzeźciu w pierwszy wtorek po wyźciu dwu niedziel od S. Błażymia. A w Inowłocławiu po tym w tydzień także we wtorek. W inżych zaś Powiećciach, według starych zwyczajów. *A. 1581. fol. 375. tit. Roki Ziemskie Kujawskie.*

Znowu *declaratur*, aby sądzone były Brzeskie we wtorek pierwszy po S. Janie Chrzcicielu. Drugie we wtorek pierwszy po Narodzeniu P. Maryey. a Włocławskie zawsze w tydzień po nich. w inżych zaś Powiatach oboygá Woiewodztw, po nich, według dawnego zwyczajui. A iesliby w którym Powiećcie, dla iakiey przyczyny nie doszły, przecię w drugich Powiećciach dochodzić mają. *A. 1588. fol. 83. Brzeskie, Włocławskie.*

Trzećie Roki Brzeskie sądzone być mają we wtorek *post festum S. Agnetis* : a Włocławskie w tydzień po nich. w Powiećciach zaś inżych oboygá tych Woiewodztw, po nich, wedle zwyczajui dawnego, a choć w iednym Powiećcie nie doydą, w drugich przecię Powiećciach dochodzić mają. *A. 1593. fol. 646. tit. O Rokach Brzeskich.*

Roki Dobrzyńskie *more solito*. *A. 1565. fol. 87. tit. Dobrzyńskie.*

To iest : pierwsze we wtorek po S. Marcinie. Drugie we wtorek przed S. Janem. Trzećie we wtorek po S. Błażymie. w Lipnie po nich zawsze w Poniedziątek bliski. *A. 1567. fol. 135. tit. Roki.* Inaczey po tym postanowiono : aby Dobrzyńskie w Dobrzymiu, pierwsze we wtorek po niedzieli wstępney, a w Lipnie y w Rypinie w tydzień po tym odprawowały się. Drugie w tych wszytkich Powiećciach *more solito*. Trzećie w Dobrzymiu, we wtorek po S. Máttheusz, a po nich w Lipnie y w Rypinie Poniedziątek pierwszy, zwykłym obyczajem. *A. 1593. fol. 647. tit. Roki Dobrzyńskie.*

Roki Płockie, pierwsze w Poniedziątek po trzech Krolach. Drugie po Przewodney niedzieli. Trzećie po S. Franciszku. W inżych Powiatach *more solito*. *A. 1565. fol. 87. tit. Płockie.*

Po tym inaczey postanowiono ie : pierwsze w Poniedziątek po niedzieli Krzyżowey. Drugie w Poniedziątek po S. Michale. Trzećie w Poniedziątek przed S. Agnieszka. w Raciążu w pierwszą Szrodę po Świątkach, w Płońsku w Poniedziątek po S. Troycy. *A. 1581. fol. 377. tit. Roki Płockie.*

Roki Ząwkrzëskie pierwsze w Poniedziątek po Gromnicach, w Szczęsku.

sku. Drugie w Poniedziałek po niedzieli *Rogationum*. Trzecie po S. Francyšku. W infzych zaś Powiatach, *more solito*; nie odkładając. A. 1565. fol. 87. tit. Ząwkrzeńskie.

Po tym inaczey postanowiono, pierwsze w Szeńsku w Poniedziałek po Bożym Ciele. Drugie w Poniedziałek po S. Łukaszu. Trzecie w Poniedziałek wstępny. W infzych Powieściach, *more solito*. a infzych im czasów Sędzia składać nie ma. A. 1581. fol. 377. tit. Roki Ząwkrzeńskie.

Roki Czerskie w Czersku, pierwsze w Poniedziałek pierwszy, po trzech Krolach. Drugie w Poniedziałek pierwszy po Przewodney niedzieli: Trzecie w Poniedziałek pierwszy po S. Troycy, w infzych zaś Powieściach, dawnym porządkiem. Poczętych tamże y przywołanych Rokow nie wolno Sądowi Ziemskiemu przekładać na infzy czas, pod winą sta grzywien: o którą Stronie, ktoraby się tym nie sądzeniem albo przełożeniem uciążoną być czuła, wolno *more solito* czynić. A. 1569. fol. 194. §. Opatruiąc to.

Iesliby iednak te, ktore po trzech Krolach sądzone bywają, pod Trybunał przypadły; tedy *feria secunda post Festum S. Francisci* we wszytkich Powieściach sądzone być mają: *in secus*, wedle pierwszej Constitucy, *Feria secunda post Festum SS. Trium Regum* być mają. A. 1588. fol. 483. tit. Czerskie.

Inaczey po tym ordynowano ie: pierwsze *feria secunda post Dominicā Misericordiae* sądzić się mają. Drugie *Feria secunda post Festum S. Joannis Bapt.* Trzecie *Feria secunda* ząwždy *post Festum S. Francisci*. Także we wszytkich infzych Powieściach, w ktorych się Sądy po Rokach Czerskich odprawują. A Sąd Ziemski Czerski według rejestru y Párafiy sądzić ma. A. 1589. fol. 581. tit. Roki Ziemskie Czerskie.

Przez dwa dni, poniedziałek y wtorek, w Czersku sądzone y odprawowane być mają: a po tym w Groycu we Srzodę y czwartek: w drugim tygodniu w Warce w poniedziałek y we wtorek, w Gaworlinie we czwartek y w piątek. A. 1567. fol. 136. tit. Roki Ziemskie Czerskie.

Roki Błońskie pierwsze w Poniedziałek *post Festum Purificationis B. V. M.* w Błoniu. Drugie w Poniedziałek po S. Troycy. Trzecie w Poniedziałek po S. Bąrthłomieiu. Wąrszawskie y Tarczyńskie *immediate* iść mają po tych, *more solito*. A. 1578. fol. 340. tit. Roki.

Inaczey po tym ordynowano czasy: Pierwsze w Błoniu w Poniedziałek po S. Troycy. Drugie w Poniedziałek po S. Francyšku. Trzecie w Poniedziałek po wstępney niedzieli. Wąrszawskie y Tarczyńskie, *more solito*. A. 1589. fol. 520. tit. Przełożenie Rokow.

Znowu inſzy porządek ich poſtánowiono. w Wárſzawie pierwſze *Feria ſecunda poſt Dominicam Quadrageſimalẽ Invocavit*. Drugie *feria ſecunda poſt Feſtum SS. Trinitatis proxima*. Trzecie *feria ſecunda poſt Feſtum S. Franciſci proxima*. A w Błoniu w Poniedziątek po Wárſzawſkich naybliſzy: po tym w Tarczynie, w czáſach opiſanych, nie odkłádaiąc ich, *excepto legali impedimento*. A. 1611. fol. 29. tit. Porządek ſądzienia Rokow.

A máiã być odpráwówáne *perpetuò* w Izbie Poſelskiej ná Zamku Wárſzawſkim. A. 1641. fol. 30. tit. Mieyſce.

Roki Wiſkie, pierwſze w pierwſzy wtorek po Przewodney niedzieli. Drugie w pierwſzy wtorek po S. Idzim. Po Wiſkich záuſze we dwie niedzieli w Wáſoſzu, á po Wáſoſkich w Rádziłowie tákże we dwie niedzieli. A. 1588. fol. 483. tit. Wiſkie.

Po tym inſze czáſy im náznáczono. Wiſkie pierwſze w pierwſzy wtorek *poſt feſtum S. Staniflai in Maio*. Drugie we wtorek po S. Máttheufzu. Trzecie we wtorek po trzech Krolách. á po Wiſkich Wáſoſkie y Rádziłoſkie, *more ſolito*. to ieſt, we dwie niedzieli, iedne po drugich, bywáć máiã. A ieſliby Trybunał Woiewodztwa Miſowieckiego ſádzony był; trzecie Roki ſádzone być nie máiã. A. 1589. fol. 519. tit. Roki Ziemſkie Wiſkie.

Ieſliby w Wiźnie, według czáſu w Conſtitucyey opiſanego, z iákikieykolwiek przyczyny nie doſzły; w Wáſoſzu według káden-cyey ſwoicy, ſádzone być powinny: á ieſliby Wáſoſkie nie doſzły; w Rádziłowie odpráwić ſię máiã, tákże według ſwey káden-cyey. A. 1616. fol. 25. tit. O Rokách Ziemſkich Wiſkich.

Roki Zakroczymskie, pierwſze w Piątek po niedzieli ſuchey, *aliàs Remiſcere*. Drugie w Piątek po S. Troycy. Trzecie w Piątek po S. Máttheufzu. A. 1576. fol. 341. tit. Sády Ziemie Zakroczymskiey.

Iuſz nie w Piątek, ále we Srzodę, ſádzić ſię máiã. A. 1598. fol. 712. tit. Roki Sádowne Zakroczymskie.

A te, ktore przypadáły *poſt Remiſcere*, przełożono *pro Feria ſexta poſt Invocavit*. A. 1611. fol. 29. tit. Roki Ziemſkie Zakroczymskie.

Roki Wyſzogrodzkie, pierwſze we wtorek naybliſzy po S. Agnieſcze. Drugie we wtorek po Przewodney niedzieli. Trzecie we wtorek po S. Michále. A. 1581. fol. 378. tit. Roki Wyſfogrodzkie. Po tym te, ktore bywały *poſt Feſtum S. Agneibis*, iſz pod Trybunał tráfiály ſię, przełożono ná wtorek po Bożym Ciele. A ná ratuszu ſádzone być máiã. A. 1589. fol. 520. tit. Roki Ziemſkie Wyſfogrodzkie.

Po Párafiách z rejestru máiã być ſádzone. A. 1590. fol. 582. tit. Roki Ziemſkie.

Roki Ciechánoſkie, pierwſze w Sáchoćinie, w Poniedziątek po SS.

Philip-

Philippie y Iákubie Apostolech. Drugie w Poniedziałek po S. Barthłomieu. Trzecie w Poniedziałek po trzech Krolách. A po Sachočkih, w Ciechánowie we Czwartek. Przásnyskie zaś po zápisaniu Aktu Ciechánowskiego w całe cztery niedziele. A. 1578. fol. 341. tit. Sady Ziemie Ciechánowskiey.

Po tym, pierwsze Sachockie przełożono, ná Poniedziałek po S. Máthheuszu. á po nich, *successive* Ciechánowskie, y inne wszystkie, iáko przed tym zwykły bywać. A. 1581, fol. 376. tit. Roki Mázowieckie.

A iesliby *ob legale impedimentum* nie doszły; wolno Sądowi Ziěskiemu infze przywołać ná cztery niedziele przed sądzeniem onych, y to obwołanie w Aktách Grodzkich záписаć. A. 1593. f. 645. tit. Roki Ziemskie Ziem Mázowieckich.

Ale po tym, tę Constitucyá o przywołaniu zniešiono. A. 1616. fol. 25. tit. O Rokách Ziemskich Ciechánowskich.

Roki Łomżyńskie w Łomżie, pierwsze *feria secunda post Dominicam Reminiscere*. Drugie náziutrz po S. Troycy. Trzecie po S. Máthheuszu. A. 1589. fol. 519. tit. Roki Ziemskie Łomżyńskie.

A iesliby *ob legale impedimentum* nie doszły; wolno Sądowi Ziěskiemu infze przywołać. A. 1593. fol. 645. tit. Roki Ziemskie.

Co nie tylko Powiatowi Łomżyńskiemu, Kolenńskiemu, Ostrołęckiemu, ále tész y Zembrowskiemu służyć ma. A. 1633. fol. 60. tit. Roki.

Post sublatum iednák *impedimentum*, Sąd ich, *pro libitu suo*, nie ma przywoływać, *sub nullitate* Sądow. A. 1631. fol. 29. tit. Roki Łomżeńskie.

Kolenńskie pierwsze *feria quinta post Dominicam Latare*. Drugie we Czwartek po S. Ianie. Trzecie we Czwartek po S. Łukaszu. A. 1589. fol. 519. tit. Roki Ziemskie Łomżyńskie.

Zembrowskie, pierwsze *feria quinta post Festum Epiphaniarum*. Drugie *feria quinta post Festum Pentecostes*. Trzecie *feria quinta ante Hed-vigil*. á z rejestru mają być sądzone. *Ibid.*

Ostrołęckie pierwsze, *feria tertia post Dominicam Reminiscere*. Drugie *feria tertia post festum SS. Petri & Pauli Apost.* Trzecie *feria tertia ante festum S. Nicolai*. ktore także z rejestru iáko Łomżyńskie y Zembrowskie mają być sądzone. *Ibid.*

Po tym, przełożono pierwsze, *post Dominicam Conductis Pasche*. Drugie ná Poniedziałek po S. Máłgorzácii. Trzecie ná Wtorek przed S. Mikoláiem. A. 1598. fol. 712. tit. Sady Ziemskie.

Znowu inaczey. Pierwsze ná Poniedziałek po S. Mikoláiu. Drugie ná Poniedziałek po Náwiedzeniu Nayświětszey Pánny. Trzecie, ktore bywały *post Reminiscere*, w Poniedziałek także poczynać się mają: á kończyć się wszystkie troie Roki mają do tygodnia nie dłużej, *salvá Anni 1598. Constitutione*. A. 1601. fol. 755. tit. Przełożenie Rokow.

Roki Rożańskie w Rożanie, pierwsze *post Dominicam In-voca-vit*: Wtore *feria secundā post Trinitatis*. Trzecie *feria secundā post Michaelis*. A Mákowskie w Mákowie od zápisania Aktu Rokow Rożańskich, záwždy we cztery niedziele. A. 1581. fol. 376. tit. Roki Mázowieckie.

Po tym Rożańskie, te, ktore bywały *post Trinitatis*, przełożono ná Poniedziałek po Bożym Ciele. A Mákowskie we Wtorek po nich we trzy niedziele. A Sąd ma sádzić, z rejestru. A. 1588. fol. 483. tit. Rożańskie.

Roki Liwskie, pierwsze we Czwartek po S. Troycy. Drugie we Czwartek po S. Iadwidze. Trzecie we Czwartek po S. Agnieszce. á sádzić się máią, w stárym Mieście Liwie. A. 1578. fol. 337. tit. Roki Liwskie.

Iesliby dla słuszney przyczyny nie doszły; wolno insze obwołać y sádzić. A. 1589. fol. 520. tit. Przywołanie Rokow.

Roki Liwskie y Rożańskie, isz dla rożnych impedimentow nie dochodzą: *post sublatum impedimentum*, ma ich Sąd we dwie niedzieli przywołać, y po przywołaniu we dwie niedzieli sádzić, *sub pena contra negligentes Officiales*. o co *forum Trybunał, inter Causas Officij, ad instantiam cuius-vis*. A. 1631. fol. 28. tit. Roki Ziemskie.

Declaratur, że dłużey nád dwie niedzieli, sádzić się nie máią. Także isz, pod sádzenie ich, Roki Grodzkie y Querele w Liwie nie máią być sádzone. A. 1641. fol. 32. tit. Roki Ziemskie Liwskie.

Roki Nurskie, pierwsze we wtorek po Nowym Lećie. Drugie we wtorek po Przewodney niedzieli. Trzecie we wtorek po S. Bárhłomieju. A. 1589. fol. 521. tit. Roki Ziemskie Nurskie.

Trzecie po tym przełożono, ná wtorek po S. Máthheuszu. A. 1590. fol. 582. tit. Roki Ziemskie.

Roki Kámienieckie, pierwsze w Poniedziałek po Gromnicách. Drugie w Poniedziałek po S. Troycy. Trzecie w Poniedziałek po S. Szymonie. A. 1589. fol. 521. tit. Roki Ziemskie.

Roki Ostrowskie, pierwsze we wtorek po niedzieli Szrodopośtney. Drugie we wtorek po S. Ianie Chrzćicielu. Trzecie w poniedziałek po S. Helźbiecie. *Ibid.*

Roki Ráwskie *more solito* máią być sádzone. A. 1565. fol. 88. tit. Ráwskie.

Ktore zwykły bywać w Poniedziałek po S. Bárhłomieju; bywać máią, w Poniedziałek po S. Michále. A. 1569. fol. 190. §. Seymik Powiatowy.

Drezner pisze, że pierwsze *feria secunda post Reminiscere*. Drugie *post Pentecostes*. Trzecie *post Michaelis*.

Pod czas Rokow Ziemskich Ráwskich, Iurydyká Ráwska sádzić się nie ma. A. 1647. fol. 34. tit. Sády.

Roki

Roki Sochączewskie, pierwsze we wtorek pierwszy po niedzieli *In-voca-vit*. Drugie we wtorek po S. Troycy. Trzecie we wtorek po Święcie Wniebowzięcia P. Márycy. *A. 1565. fol. 88. tit. Sochączewskie.*

Ná Ratuszu Sochączewskim ząwždy máią być sądzone, ieśli nie jest przeciwko Miásta tego Przywileiom. *Ibid. fol. 105. tit. Sądzienie Rokow.*

Po tym, ośtátanie przełożono ná wtorek po S. Iádwidze bliski. *A. 1589. fol. 520. tit. Roki Ziemskie Sochączowskie.*

Po tym ináčey. pierwsze *feria tertia post Festum undecim millium Virginum*. Drugie we wtorek po S. Troycy. Trzecie, według dawnego zwyczáiu. A Mszczonowskie po nich ząwždy we dwie niedzieli. *A. 1601. fol. 754. tit. Przełożenie Rokow.*

Párafiámi sądzone być máią. *A. 1609. fol. 905. tit. O Rokách.*

A Querele, pod oboie te Roki, nie máią być sądzone, *sub nullitate. Ibid.*

Roki Gostynńskie, pierwsze w Poniedziátek po niedzieli *Oculi*. Drugie po Ośtawie Bożego Ciáfa. Trzecie w Poniedziátek po S. Bárthłomieiu. A Gąbińskie po káżdych tych w tydzień. *A. 1565. fol. 88. tit. Gostynńskie.*

Ośtátanie po tym przełożono, ná Poniedziátek po S. Michále. *A. 1598. fol. 713. tit. Roki Ziemskie.*

Termini Palatinatús Culmensis primò Rádżini, feria secunda post Festum Corporis Christi. 2dò Torunij feria secunda post Festum S. Hedvigis.

Termini Micháło-vienses septimaná uná, post Culmenses, Brodnicij, & Neophori alternatim.

Termini Palatinatús Mariæburgensis Stumæ, 1. feria 2. post Conductús Paschæ. 2. feria 2. post Lamperii.

Termini Palatinatús Pomeraniæ Dirscha-vien. Starogardiæ. 1. feria secunda post Circumcisionis Domini. 2. feria secunda post Festum S. Lucæ. Suecenses duabus septimanis : aliorum Districtuum uná septimaná.

Si in diem Festum inciderint ; feria secunda sequente celebrentur. Hæc ex Dresnero excerpta.

Roki w Woiewodztwách Pruskich, *more Regni*, trzy rázy do Roku odpráwowáne być máią : Trzecie Chełmińskie w pierwszy Poniedziátek po niedzieli wtorey po Wielkiej nocy, w Grudziądzu, gdzie leżenie Xiąg być ma. A Micháłowskie w tydzień po tym, ná mieyscách, według áternaty, zwyczáynych. Málborskie w pierwszy Poniedziátek *post Festum Conversionis S. Pauli*, w Sztumie. Pomorskie w pierwszy Poniedziátek *post Festum S. Stanislai in Maio. & ita subsequenter, non obstantibus ferijs*, według porządku Ziem y Powiátow támeicznych. Przed ktoremi Sądaniami tylko, lu-

ko, lubo *coram actis Castrenſ.* *Palatinalibus*, zapisy y rekognicye wszelakie *in genere* czynione być mają. *A.* 1638. fol. 40. *tit.* Sądy Ziemskie Woiewodztw Pruskich.

Sub tempus hostilitatis, Malborskim Kiszpork náznáczono *tantisper*, poki Sztum od nieprzyiaciela rekuperowany nie będzie. *A.* 1635. fol. 32. *tit.* Sądy.

Roki Krákovskie mają się zacząć w Poniedziałek, y przez Wtorek, Szrodę, Czwartek, Piątek, Sobotę, sądzić się y pisać: po nich Proszewskie, w Proszewicach, w Poniedziałek bliski, áż do Szrody; po Proszowskich, Xięzkie w Xiężu, we Czwartek bliski, áż do Poniedziałku. Po tych Lelowskie w Lelowie, we Wtorek bliski mają się zacząć y sądzić, áż do Piątku. Z tamtąd powróciwszy się náзад do Krákowa, Akta mają być dopisowane tamże w Krákowie, począcwszy od Poniedziałku áż do Soboty. Po których dopisaniu, Roki Czchowskie we Czchowie, od Wtorku áż do Piątku *inclusivè* sądzone być mają, a po nich Bieckie w Bieczu w Poniedziałek bliski áż do Szrody. *A.* 1565. fol. 85. *tit.* w Woiewodztwie Krákovskim.

O dopisowaniu spraw sądowych ináczey w inszych Woiewodztwach. *v. tit.* Pisarze Ziemscy.

Bieckie y Czchowskie, które przypadáły ná Wielkánoc, przełożono ná Przewodny Poniedziałek. *A.* 1569. fol. 191. §. Sądy Bieckie.

Ináczey po tym Krákovskie postanowiono: Pierwsze *feria secunda post Circumcisionis Domini proxima*. Drugie *feria secunda post Dominicam Invocavit proxima*. Trzecie *feria secunda post Festum SS. Trinitatis proxima*. Czwarte *feria secunda post Festum S. Michaelis Archangeli proxima*. W inszych Powiećiech, *iuxta Constit.* *A.* 1565. odprawować się mają. *Ca vetur* przy tym Pisarzowi Ziemskiemu, że po sądzeniu Rokow, we wszystkich Powiećiech, ná każde Roki, wolno mu wszystkich Powiatowych spraw w Krákowie dopisować. *A.* 1582. fol. 580. *tit.* Roki Ziemskie Krákovskie.

Roki Oswiećimskie w Oswiećimiu, pierwsze, w Poniedziałek pierwszy po trzech Krolách. Drugie w Poniedziałek po S. Ianie Chrzęćcielu. *A.* 1563. fol. 64. §. Tęz Roki.

Roki Zatorskie w Zatorze, pierwsze w Piątek Suchedniowy w poście. Drugie w Poniedziałek pierwszy przed S. Michálem Archányołem. *Ibid.*

Zniesiono to po tym drugiego roku, y postanowiono, áby w famym Zatorze Rokow czworo tych Xięstw oboygá, to iest, w każdy Suchedniowy Piątek, odprawowało się. *A.* 1564. fol. 67. §. Tęz ácz.

4 Roki Sendomirskie, *feria secunda post Festum S. Francisci*, kiedy Wie-

Wieceá nie doydá. Po nich Wislickie. á Pilźnińskie po tych w drugim tygodniu poczynáć się máią. *A. 1588. fol. 483. tit. Sędomirskie.*

Wislickie máią być sądzone, by też y cały tydzień, áż się odpráwią. *Ibid.*

Stężyckie, które bywały *post Dominicam Rogationum*, przełożono *post Dominicam Conductus Paschæ. A. 1589. fol. 518. tit. Roki Ziemskie Stężyckie.*

Dokładniey z Dreznerá. *Sendomiriæ Termini. 1. post Priscæ. 2. post Dominicam Oculi. 3. post Corporis Christi. 4. post Francisci, ferijs secundis semper. Radomiæ post Sendomirienses, feria secunda proxima; post Radomienses verò, Opocyniæ, feria sexta proxima.*

Roki Lwowskie we Lwowie, pierwsze we czwartek pierwszy po trzech Krolách. Drugie we czwartek po Srzodopostney niedzieli. Trzecie we czwartek po S. Ianie Chrzęcięciu. Czwarte we czwartek po S. Michále. A Zydáczowskie w Zydáczowie, pierwsze po pierwszych Lwowskich w puł czwarty niedzieli. Drugie w pierwszy poniedziałek po Przewodney niedzieli. Trzecie, po po trzęcih Lwowskich, w pułczwarty niedzieli. Czwarte w poniedziałek po S. Iádwidze. A iesliby pod ten czas Trybunał Ziemie Ruskiej przypadł kiedy Roki być máią; tedy ná mieysce Rokow, leżenie Xiąg, *ad suscipiendas duntaxat inscriptiones*, odpráwować się ma. Roki zaś pomienione, tak we Lwowie, iáko y w Zydáczowie, w Zaniku sądzone być máią. *A. 1589. fol. 580. tit. Roki Ziemskie Lwowskie.*

Declaratur o mieyscu, że Lwowskie w Zamku Lwowskim w tey Izbie murowáney w dziedzińcu, sądzone być máią, kędy Stárosta Sady Grodzkie sądzi: czego Stárosta y Podstárości Lwowski dopuścić powinien, *sub pæna quingentarum marcarum*, ná Trybunał, *inter causas Officij, ex instantia cuiuslibet Officialis, repetenda. A. 1607. fol. 858. tit. O mieyscu Rokom Ziemskim Lwowskim.* Po tym Lwowskie, które *post Lætare*: á Zydáczowskie, które *post Conductus Paschæ*, zniešiono. *A. 1611. fol. 9. tit. Roki Lwowskie.* Znowu Lwowskie, które *post Lætare*; *Constitutucyá Anni 1611.* zniešione, reásumowano. A Zydáczowskie áby nie *post Conductus Paschæ*, ále *post Dominicam Misericordiæ, feria secunda*, sądzone bywały, postanowiono. A że przeszłe Roki Zydáczowskie *post Festum Purificationis B. M. V.* przypadájące, dla powodzi gwałtowney, sądzić się nie mogły, á Trybunał Powiatowy nástępuie; we dwie niedzieli sądzić się máią. *A. 1647. fol. 17. tit. Roki Ziemskie Lwowskie.*

Roki Przemysłkie, które bywały we wtorek po S. Iákubei przełożono ná wtorek po S. Bárthłomieiu. á po nich, *more solito*, we trzy niedzieli Przeworskie. *A. 1581. fol. 378. tit. Rok i Przemysłkie.*

Tofz przed tym o Przeworskich, że we trzy niedziele po Przemyskich bywać powinny. *A. 1567. fol. 132. tit. Roki Przeworskie.* Przemyskie, które bywały po S. Stánisláwie, przełożono ná wtorek po wszystkich Świętych bliski; á które bywały około S. Páwła, y po S. Bárfłomieu, w mocy zostáwiono. O Przeworskich tofz co wyżej. *A. 1588. fol. 484. tit. Przemyskie.*

Znowu inaczey Przemyskie, y Przeworskie ordynowano. w Przemyslu, pierwsze we wtorek po S. Agnieszce. Drugie we wtorek *post Dominicam Conductus Paschæ.* Trzecie we wtorek po S. Małgorzacie. Czwarte we wtorek po S. Łukaszu Ewáng. A w Przeworsku pierwsze we wtorek po S. Dorocie. Drugie, we wtorek *post Dominicam Cantate.* Trzecie po S. Piotrze w okowách. Czwarte we wtorek po S. Marcinie, sądzone być máią. *A. 1598. fol. 711. tit. Roki Ziemskie Przemyskie.*

Po tym *declaratur* o iednych Przeworskich: które bywały *post Dorotheæ*, máią bywać we trzy niedziele po Przemyskich tych, które bywáią *post Agnetis.* *A. 1601. fol. 755. tit. Przełożenie Rokow Przeworskich.*

Przemyskim Rokom, także y leżeniu Xiąg Przemyskich mieysce, gorne mieyskanie w Ratuszu náznáczono: którego Mieyszanie bronić nie máią, *sub pena trecentarum marcarum pecunie Polonialis*, ná Trybunale, *inter causas Officij, ex instantia cujuscumque repetenda.* *A. 1607. fol. 858. tit. O mieyscu Rokow Ziemskich Przemyskich.*

Roki Sánockie, które bywały około Świątek, przełożono ná wtorek bliski po S. Wáwrzyncu. *A. 1588. fol. 484. tit. Sánockie.*

Poprawiono tę Constitucyá, bo *incorrecte* nápisana, deklaruiąc, że te Roki, które przypadáią w Sánoku między Świątkami á Wielkonoćá, w pierwszy wtorek po S. Michale, á infze *sub temporibus* máią być odprawowane. *A. 1589. fol. 518. tit. O Sądziech Sánockich.*

Finaliter. 1. *Termini post Dorotheæ.* 2. *post Laurentij.* 3. *post Michaelis, ferijs tertijs semper.* z Dreznerá.

Po tym, które bywały *post Laurentij*, przełożono *post Trinitatis.* *A. 1647. fol. 17. tit. Roki Ziemskie.*

Roki Chełmskie w Chełmie pierwsze w Poniedziałek przed S. Agnieszka bliski. Drugie w poniedziałek po Święcie SS. Philippá y Iákuba bliski. Trzecie w Poniedziałek między Oktawá Bożego Ciála. Czwarte w Poniedziałek przed Świętem Národzenia Páwny Máryey. A Krásnostáwskie po nich zázwdy we dwie niedziele. *A. 1569. fol. 190. §. w Ziemi Chełmskiej.*

Roki Hálickie w Háliczu pierwsze w Poniedziałek pierwszy *post Festum Purificationis B. M. V.* Drugie *post Conductus Paschæ.* Trzecie *feria secunda post Nativitatis B. M. V. proxima.* Czwarte *feria*

te feria secunda post Festum S. Martini proxima. A Trębowelskie zawnfze po Hállickich we dwie niedzieli. A. 1593. fol. 647. tit. Roki Ziemskie Hállickie.

Po tym te, ktore post Nati-vitatis B. M. V. bywały, zniesiono. A te, ktore post Conductis Pasche przypadáły, ná pierwszy Poniedziátek post Trinitatis przełożono. Infze zász, wedle czásow w Prawie opisanych zachowano. A. 1609. fol. 901. tit. Roki Ziemskie Hállickie.

Znowu te, ktore post Trinitatis, pro feria secunda post Dominicam Iubilate przeniesiono. á po nich Trębowelskie we dwie niedzieli, Infze według pierwszej Constitucyey przypadájące, in robore zostáwiono. A. 1616. fol. 27. tit. Roki Ziemskie Hállickie.

Po tym czwarte Roki isz często, dla powodzi, podług kádencyi swoich, nie bywáią sádzone; pro feria secunda post Festum S. Iacobi Apostoli proxima, á po nich, Trębowelskie zwyczajne postánowiono. A. 1667. fol. 16. tit. Skrocenie Processu.

Roki Kółomyiskie do Háliczá przeniesiono, dla tego, isz nie wielki Powiát Kółomyiski, y niebezpieczny tám dla wod bywa przeiazd, y że Xięgi Kółomyiskie Ziemskie w Hállickim Powiećie chowáią. A. 1567. fol. 134. tit. Roki Hállickie.

Roki Kámienieckie Podolskie, ktore bywały post Festum S. Petri in vinculis, przełożono ná czwartek po wszystkich Swiętych. A. 1589. fol. 519. tit. Roki Ziemskie.

Troie bywały, á czwarte Constitutione praesenti, pro feria quinta post Festum Nati-vitatis B. M. V. ordynowano. A. 1598. fol. 712. tit. Sádzenie Rokow Ziemskich Kámienieckich.

A po tym zniesiono te czwarte post Nati-vitatis B. M. V. Infze zász, non obstantibus festis solennioribus, odprawowane być máią. A. 1601. fol. 754. tit. Roki Ziemskie Kámienieckie.

Querele támże pod Roki Ziemskie nie máią być sádzone. á miejsce Rokom tymże Ziemskim, ma być áternatá, to iest, raz ná Ratuszu, á drugi raz w Sądowym Domu Ormiáńskim. A. 1607. fol. 900. tit. Roki Ziemskie Kámienieckie.

Po tym postánowiono, áby iusz tylko ná Ratuszu Polskim wiecznemi czasy sádzone były: támże y Xięgi Ziemskie Kámienieckie máią być chowane, á Ormiánie y Rus, máią się przyłożyć pieniędzmi, według słuszności, ná murowanie sklepu, dla chowania tych Xiąg ná Ratuszu Polskim. A. 1611. fol. 25. tit. Roki Ziemskie Kámienieckie.

Dokładniey z Dreznerá o Rokách Kámienieckich. Pierwsze post Agnetis. Drugie post Stanislai in Maio. Trzecie post Omnium Sanctorum, semper ferys quintis.

Ale po tym te, ktore sádzono post Agnetis, przełożono ná Czwartek post Invocarvit. A. 1631. fol. 28. tit. Ordynácyá Rokow Ziemskich Kámienieckich.

Roki Ziemskie Łatyczowskie w Łatyczowie, po káżdey kádencyey Rokow Ziemskich Kámienieckich, po wyszćiu trzech niedziel, w pierwszy Czwartek, podług dislimitácyey tegoż Woiewodztwa z Łatyczowem, przez rzekę názwaną Vszycę uczynioney, przez Sąd Ziemski Kámieniecki sádzić y odprawować się máia. A Querele ták Kámienieckie, iáko y Łatyczowskie sádzić się nie máia, áż we dwie niedzieli, po skończeniu Rokow oboygá, *sub nullitate* dekretow Querelowych, *& sub pæna gravaminu, inter causas Officij, à quovis repetenda.* A. 1641. fol. 28. tit. Roki Ziemskie Łatyczowskie.

Roki Lubelskie, isz przez wielość spraw w iednym tygodniu odprawić się nie mogą, postanowiono, áby y w drugim tygodniu, przez Poniedziałek y Wtorek, były sádzone. á w Vrzędowie, po nich, we Czwartek, Piątek, y Sobotę. A. 1578. fol. 336. tit. Roki Lubelskie.

Vrzędowskie, ktore przypadały, w wielki Czwartek, przełożono ná Czwartek po Wielkiej nocy. A. 1581. fol. 375. tit. Roki Vrzędowskie.

Lubelskie zás ktore sádzono po S. Ianie, przełożono ná Poniedziałek *post millium Virginum.* Po ktorych Vrzędowskie w pułtory niedzieli. A. 1588. fol. 484. tit. Lubelskie.

Ktoby Roki Ziemskie Lubelskie *temerè absq; legali impedimento* rozerwał, y Sądowi ich sádzić *temerè* nie dopuścił; *ad instantiam* Sądu, ábo káżdey inšzey osoby, ktoraby w tym iákíe ubliżenie miała, o rozerwanie to, ná Trybunał pozwány, *inter causas Officij, juxta qualitatem & quantitatem excessus* w pomienionym Trybunale sádzony być ma. A. 1590. fol. 581. tit. Roki Ziemskie Lubelskie.

Po tym tákowa ordynácyá ich stáncjá. Pierwsze *feria secunda post Festum Purificationis B. M. V.* Drugie *feria secunda post Festum Exaltationis S. Crucis.* Trzecie *feria secunda post Festum S. Andrea Apostoli,* máia być sádzone w Lublinie, niedziel dwie. Vrzędowskie po nich, *more solito.* A. 1598. fol. 712. tit. Ordynácyá Rokow Ziemskich Lubelskich.

Znowu ináczey: w Lublinie pierwsze w Poniedziałek po Nowym Lećie, ná ktorych Spráwy, o wykupno dobr, odprawować się máia. A iesliby nie doszły, tedy przecię leżenie Xiąg, y sádzenie Nowoletnych spraw być ma. co się ma rozumieć y o Querelách Vrzędowskich pierwszych. Drugie w Poniedziałek po S. Michále Archángle. Trzecie po S. Mácieiu Apostole. A po tych, Vrzędowskie we dwie niedzieli. Z osobná leżenie Xiąg Lubelskich, y Vrzędowskich, káżde Roki Lubelskie ma poprzedzác trzemá niedzielámi: ktore w Lublinie przez Poniedziałek, Wtorek, Srzódę, á w Vrzędowie przez Piątek y Sobotę trwác ma. A. 1607. fol. 856. tit. O Rokách Ziemskich Lubelskich.

Zno-

Znowu inaczey ordynowano Lubelskie, pierwsze *feria secunda post Festum S. Francisci*. Drugie zwyczajnie ná Nowe láto. Trzecie *feria secunda post Dominicam Lætare*: á po nich Vrzędowskie, według zwyczáiu. A. 1631. fol. 28. tit. Ordynácyá Rokow Ziemskich Lubelskich.

Znowu te, ktore *post Dominicam Lætare* postanowione byfy, przelożono ná Poniedziałek *post Dominicam Innocevit*. Po ktorych Vrzędowskie we dwie niedzieli sádzic się máią. A leżenie Xiąg tychże Powiátow *immediate* przed káždemi Rokámi w Lublinie trzemá, á w Vrzędowie dwiemá dniami uprzedzác má. A. 1635. fol. 37. tit. Ordynácyá Rokow.

Roki Łukowskie, pierwsze w poniedziałek po trzech Krolách, ná ktorych, tész y Spráwy Nowoletne, o wykupná dobr, máią być sádzone. Drugie w Poniedziałek po S. Troycy. Trzecie w Poniedziałek po S. Łukaszu. á leżenie Xiąg przed káždemi tákiemi Rokámi dwiemá niedzielámi uprzedzác má, y zupełny tydzień trwác. A. 1601. fol. 755. tit. Czasy Rokow Łukowskich.

Roki Bełskie, pierwsze w Poniedziałek po trzech Krolách bliski. Wtore w Poniedziałek po S. Woyciechu bliski. Trzecie w Poniedziałek po S. Troycy bliski. Czwarte w Poniedziałek po S. Bárhłomieu bliski, Grábowieckie po nich we dwie niedzieli. á Horodelskie po Grábowieckich w Piątek. A. 1565. fol. 86. tit. w Bełskim Woiewodztwie.

Po tym Bełskie, kiedy y Drohickie, *iuxta Constit.* 1569. fol. 191. §. Roki Ziemskie.

Po tym inaczey: Pierwsze dwoie, *ut supra*. Trzecie w Poniedziałek pierwszy po S. Ianie Chrzcicielu. Czwarte w Poniedziałek pierwszy po S. Iádwidze. w Grábowcu zaś záfzwe we dwie niedzieli po Bełskich; á w Horodlu we Czwartek záfzwe pierwszego tygodniá Grábowieckich; á w Busku w tydzień po Bełskich, sádzone być máią. A. 1588. fol. 484. Bełskie.

Horodelskie po tym do Grábowca, áby tam záfzwe *simul & semel* z Powiátem Grábowieckim sádzone y odprawowane byfy, także y Aktá Ziemie Horodelskiey przeniesiono. A. 1616. f. 25. tit. Sády Ziemskie Horodelskie.

Znowu inaczey o Rokách Grábowieckich, że nie we dwie niedzieli po Bełskich trzy Krolskich, ále *feria secunda post Festum Purific. B. M. V.* sádzone być máią. A. 1647. f. 28. tit. Deklarácyá.

Roki Podlaskie w Drohiczynie, pierwsze w pierwszy Poniedziałek po S. Michále. Drugie náziutrz po Nowym Lećie. Trzecie w Przewodny Poniedziałek. A w Mielniku, pierwsze w Poniedziałek bliski przed S. Michałem. Drugie náziutrz po S. Agnieszce. Trzecie po S. Grzegorzu w tydzień. Po skończeniu Rokow Vrzędnicy zostác máią z Xiegámi, dla wykupná, y bránia extráktow: ktore leżenie Ksiąg trwác má dwie niedzieli. A. 1569 fol. 191. §. Roki Ziemskie.

Po tym Mielnickie, ktore bywały po S. Grzegorzu, przełożono na Poniedziałek po S. Stanisławie. *A. 1581. fol. 377. tit. Roki Mielnickie.*

Te, ktore bywały w Drohiczynie, nazáiutrz po Nowym lecie, przełożono na Poniedziałek. *A. 1588. fol. 485. tit. Podlaskie.* A ktore bywały *post Conductus*, przełożono na Poniedziałek *post Iubilate.* A *positio* ma być w niedziel cztery. *A. 1601. fol. 755. Roki Drohickie.*

Znowu te, co *post Iubilate* bywały, przełożono *pro feria secunda post Dominicam SS. Trinitatis.* *A. 1611. fol. 23. tit. Roki Drohickie.*

W Tykoćcinie także Roki Ziemskie postanowiono, *sine exceptione à ser-vitio qui tenentur.* *A. 1581. fol. 376. tit. Roki Tykoćcińskie.*

Po tym zniesiono tę Constitucyą, y postanowiono, aby Roki Ziemskie Bielskie na trzech mieyscach odprawowały się, w Brąnsku, w Surázu: á odsądziwszy Párąfie, ktore się tam sądzić zwykły, po tym w Tykoćcinie sądzone być mają. Ráygrodzka, Goniądzka, y Tykoćcińska, Párąfie. A tak w Brąnsku, w Surázu, iáko y w Tykoćcinie, tak długo sądzić się Roki powinny, poki się pomienione Párąfie nie odprawią. *A. 1588. fol. 485. tit. Podlaskie.* Sądzone być mają, tak Brąńskie, Surázkie, iáko y Tykoćcińskie, wedle Constitucyey Rokom Drohickim służącey. *A. 1569. & sequ. Ibid.*

Po tym infza ordynacya Rokow Tykoćcińskich stánęła, aby pierwsze sądzone były *post Festum S. Martini Episc.* Drugie *post Dominicam Reminiscere.* Trzecie *post Octavas Sacratissimi Corporis Christi:* káżde *ferijs secundus proximus.* A po odprawieniu Rokow Tykoćcińskich, zaráz leżenie Xiąg ma być po káżdych Rokách, cztery dni, dla wpisania controversy, y minut wydawania. *A. 1601. fol. 754. tit. Roki Tykoćcińskie.*

Znowu Roki Tykoćcińskie ináczey: Pierwsze *ut supra proxime.* Drugie *post Dominicam Invocavit.* Trzecie *post Dominicam SS. Trinitatis,* w káżde Poniedziałki. A choćby w Brąńsku y Surázu nie doszły; w Tykoćcinie mają być sądzone. *A. 1611. fol. 24. tit. Roki Tykockie.*

Kobylińska Párąfia, w Tykocinie, po odsądzeniu drugich Párąfiy, ma być sądzona, nie w Surázu. *A. 1616. fol. 28. tit. Przeniesienie sądzenia Párochey Kobylińskiej.*

Dla Obywátelów zá Bugiem mieřzkájących, w Miedzylesiu, Roki Ziemskie także ordynowano: na ktore, Sąd, po determinowaniu Rokow Ziemskich Drohickich, w tydzień do Miedzylesia ma zieżdżać, y one tak, iáko y w Drohiczynie odprawować. *A. 1631. fol. 29. tit. Roki Ziemskie w Miedzylesiu.*

Nie przyszła tá Constitucya *ad effectum* o sądzeniu Rokow w Miedzylesiu. Przeto reasłumuiąc onę *in toto,* pozwolono Sądowi Ziem-

wi Ziemskiemu Drohickiemu, po złączeniu Rokow Ziemskich w Drohiczynie, *iuxta legitimam cadentiam* (ktorych posittia z otwarcieniem Xiąg Ziemskich, przez Pisarzá, lubo iego Regentá ze dwiema Komornikami, tygodniem kázde Roki uprzedzác powinna) Páráfię Drohiczynowi odlegle, *iuxta ordinationem* do Miedzylesia *alias* Miedzny dziedzictwá Vr. Buttlerow, ziczawszy, *cum auctoritate & securitate, Lege, descripta, sine impedimento* támeznego Dżiedzicá, sádzic, y táń Sády swoje ordynowáných Páráfiy odprawowác, *& omnes iudiciarios actus exercere.* A. 1678. fol. 31. tit. *Reassumptio* Rokow Ziemskich w Miedzylesiu.

O Rokách Surázkich zász *declaratur*, że w niedoszczu Bráńskich; we trzy niedziele, *ab Actu* Bráńskich, odprawowác się w Surázumáia, y pozycye *terminorum* w Tykoćinie będą. A. 1633. fol. 59. tit. Okázowanie.

Roki Kiiowskie pierwsze w Kiiowie po S. Ierzym. Drugie w Zytonierzu po Nowym lećie. Trzecie w Owruczu po S. Bárthłomieiu, w Poniedziałki naybliższe. A. 1569. fol. 192. §. Roki Ziemskie w Kiiowie,

Kiiowskie na Ratufzu w Zytonirzu y Owruczu, we Dworách Krolewskich, máia być sádzone. Czego Stárostownie támechni, á w Kiiowie Mieszcianie bronic nie máia, A. 1601. fol. 745. tit. Roki Kiiowskie.

Po tym postanowiono, áby tylko w Kiiowie samym sádzone były: táńże y leżenie Xiąg odprawowác się ma, do czego Sędzia y Podśedek Ziemscy Kiiowscy máia przydác Komorniki swoje, ták iáko y w inszych Woiewodztwách Koronnych. A. 1607. fol. 856. tit. O Rokách Ziemskich Kiiowskich.

Zostáwiono tę Constitucyá, *in suo robore*, o mieyscu sádzienia Rokow. A. 1609. fol. 905. tit. O Rokách Kiiowskich Ziemskich.

Po tym, gdy Kiiow w ręku Moskwy zostawał, deklarowano, iż Roki Ziemskie Kiiowskie, przez Sáń Ziemski Kiiowski, sádzic się mogą *legitimè* w Zytonirzu, y Owruczu, do kąd Kiiow nie będzie calc wolny. Te iednak Sády powinny mieć *rationem* spustofzenia támečných Kráioń, ktore *ex æquo* do wszytkich possessorow y creditorow *in publica calamitate* náleży. Táńże ná tych, ktorzy ábo zgubieniem praw, *iuxta Constit.* A. 1661. ábo nicodyskaniem z Kiiowá zászaniác się będą. A. 1667. fol. 17. tit. Sády Woiewodztwá Kiiowskiego.

Roki Ziemskie oraz y z Grodzkieni w Kiiowie nie máia być odwołáne. A. 1641. fol. 26. tit. O Rokách.

Roki Ziemskie Czerniechowskie, po Kiiowskich, we trzy niedziele, zászwe przypadać y sádzic się máia. A. 1633. fol. 33. tit. Ordynacya Czerniechowska.

Roki Wołhynskie w Lucku pierwsze ná trzy Krole. Drugie ná S. Troy-

Troycę. Trzecie ná S. Michał. Włodzimirskie po nich we trzy niedziele, á po tych Krzemienieckie, także wetry niedziele. *A. 1590. fol. 582. tit. Roki Ziemskie Woiewodztw.*

Roki Bracławskie, według státtutu, odprawowane być máią. *Ibid.*

Drezner dokłáda, że w Winnicy pierwsze in crastino Epiphaniae. Drugie in crastino SS. Trinitatis. Trzecie in crastino S. Michaelis.

Declaratur o Rokách Kiiowskich, isz lubo po tym wroci się Ki-
iow, do possessiey Rzeczypośp. przecię tego porządku, Vrzędni-
cy Grodzcy Kiiowscy zaniechiwać nie będą, ále áternatę zacho-
wać powinni, żeby nayıpierwsza kadencya w Kiiowie, druga w O-
wruczu, á trzecia w Zytomirzu *expediatur*, dla wygody Szlácht
daleko mieszkájących. A Vrzędy Grodzkie, Owrucki y Zytomir-
ski, isz nie máią Sądow swoich, tylko susceptę Grodową; *faculta-*
tem odprawowania exekucyi, równą z Officiálistámi Grodzkiemi
Kiiowskiemi mieć od tąd będą: *non derogando quicquam* tym exe-
kucyom, ktore *vigore* Dekretow Trybunálskich są odprawione.
A. 1683. fol. 17. tit. Integritas.

Roki Nowogrodzkie, nie według Státtutu, ále pierwsze w dzień S.
Márká Ewáng. Drugie w dzień wśytkich SS. Trzecie w Święto
Gromniczne Rzymskie, bywać máią. *A. 1601. fol. 761. tit. Nowo-*
grodzkiego Powiátu.

Po tym te, ktore bywały w dzień S. Márká, przełożono ná Święto
Rzymskie S. Troycy. *A. 1607. fol. 862. tit. O Rokách Ziemskich*
Troieckich w Nowogrodku.

Po Czerniechowskich, we trzy niedziele, Nowogrodzkie w No-
wogrodku Siewierskim przypadać máią. *A. 1635. fol. 17. tit. Or-*
dynácyá.

A te, ktorym czas ná Gromnice náznáczony był, ná trzy Krole
przełożono. *Ibid. fol. 41. tit. Ordynácyá Rokow Ziemskich No-*
wogrodzkich.

Roki Lidzkie, ktore bywały ná S. Troycę, znieśiono, á ná to miej-
sce, infze we dwie niedzieli po Wielkiej nocy złożono. *A. 1633.*
fol. 61. tit. Roki Ziemskie Lidzkie.

Roki Reczyckie ná dwu miejscách máią być sądzone, w Rieczycy
niedziel dwie, á drugie niedziel dwie w Rocháczewie. *Ibid. f. 62.*
tit. Roki Ziemskie Reczyckie.

O Rokách Inflánskich: *v. tit. Inflánty.*

Roczki *extraordinarie* dla zbiegłych poddáných do Smoleńská w
Zwiewnicách postanowiono było. *v. tit. Poddáni zbiegli.*

Roki według kádencyi swoich záfze się sądzić máią, y pod czas
Seymu. *v. tit. Sądy.*

Roki y Querele Grodzkie Wyślogrodzkie, *sub pæna in Constitutioni-*
bús expressa, more solito, sądzone być máią, *excepto legali impedi-*
mento.

mento. A. 1589. fol. 521. tit. Roki Grodu Wyssogrodzkiego.

Sámi Stárostowie Roki Stároście sádzić máią. v. tit. Stárosta.

Bobrownickie we Dworze támeicznym Krolewskim przez Stáro-
stę sádzone być máią: táńże y Xięgi w murze máią być chowá-
ne. A. 1598. fol. 712. tit. Roki Bobrownickie.

Kiiowskie w Ratufzu Kiiowskim odpráwione, approbowano. A.
1609. fol. 905. tit. O Rokách Grodzkich Kiiowskich.

Włodzimirskie *in posterum* we dwie niedzieli po Łuckich, á Krze-
mienieckie táńże we dwie niedzieli po Włodzimirskich sádzone
być máią. A. 1677. fol. 12. tit. Sády Grodzkie.

Plura vide tit. Stárosta. tit. Grod. tit. Sády.

W Woiewodztwie Smoleńskim, Sádown Grodzkich iurisdicția
przy Woiewodzie Smoleńskim. v. Woiewodztwo Smoleńskie.

ROTMISTRZE.

NA obronę Państw Rzeczyposp. zá Krolá Augusta, Rotmistrze o-
bráni byli od Woiewodztw y Ziem, wedle rejestru w Kancelláricy
zostájącego, o których ták postanowiono. Iż każdy z nich, u stá
koni, ma mieć pocztu swego osm koni, á żołdu po zł. 10. ná ká-
żdą ćwierć roku, y towarzysze po zł. osm; á szkody nie máią
im być plácone. A. 1567. fol. 147. § Rotmistrze tedy.

O żołdzie żołnierskim iako urost. v. tit. Żołnierz.

Item. Cisz Rotmistrze powinni obierać sobie towarzyszw
nie zkąd inąd, iedno z Woiewodztwá, ábo Ziemie swey, z ktorey
Rotmistrzami náznáczeni, oprócz gdyby w támtym Woiewodz-
twie ábo Ziemi, ták wiele, iako poczet iest oznáczon, do służby tey
towarzyszow być nie mogło, tedy z innych Woiewodztw y Zié
Koronných przyczynić y wypełnić sobie poczet mogą. *Ibid.*

Item. Cisz sami, á nie Porucznicy ich, rotę wodzić, y przy nich
mieszkać máią, y przestrzegáć tego, áby żołnierz ták wciągnię-
niu y ná miejscu, iako *in reditu*, y krzywd nie czynił nikomu, y
stácyi żadnych nie wyćiągał. *Ibid.*

Item. Przestrzegáć tego máią, áby żadnego towarzyszá nie przy-
mowáli na więcej, tylko ná dziesięć koni. *Ibid.*

Cisz mieszkać obecnie przy rotách swych powinni. A iesliby
ktorému z nich, dla gwałtowney potrzeby swey, odiácháć przy-
szło; z wiadomościá to Hetmána W. Koron. ábo, w niebytności
iego, Polaego być ma: a iák nayprędzey powinien się do rotę
znowu stáwić, y powinności swey nie omieszkać. A. 1591. fol. 613.
tit. *Disciplina militaris.*

O tymże w Artykułách Hetmáńskich.

O tymże: *sub pena mille marcarum*, ná Trybunale, *inter causas Of-
ficij, ad instantiam cuius-vis repetenda.* A. 1613. fol. 2. tit. O żoł-
nierzu z Woiewodztw.

T t t t

O tym-

O tymże znowu. *A. 1620. fol. 13. tit. Disciplina militaris.*

Rotmistrze Quarciani powinni być Szlachtą osiadłą, w sprawach rycerskich dobrze ćwiczeni. *A. 1591. fol. 613. tit. Disciplina militaris.*

Znowu o ich osiadłości. *A. 1613. fol. 2. tit. O Żołnierzu z Woiewodztw.*

Znowu o tymże. *Ibid. tit. O Quarcianym żołnierzu.*

Rotmistrze, dla ćwiczenia rycerskiego, ze wszech stron Państw Koronnych, mają być wybierani, *A. 1567. fol. 147. §. A i sz tecz.*

Ze wszystkich Woiewodztw, iednako y równo. *A. 1591. fol. 613. tit. Disciplina Militaris.*

Woiewodztwá wszystkie miały ich wybierać ná Rokach Ziemskich, ábo Grodzkich, gdyby potrzeba. *A. 1613. fol. 2. tit. O Żołnierzu z Woiewodztw.*

4 Rotmistrz o szkody, y o nieczynienie sprawiedliwości, w którym Grodzie może być przysięgniony, ma *forum*. á ná miejscu przed Hetmánem. Gdzie *in primo termino, sine ulla appellatione*, powinien szkody nagrodzić. Za towarzyszą iednak swego, który szkodę komu uczynił, nie ma być karany, ále owę szkodę, iesliby iej towarzyszą nagrodzić nie chciał, powinien założyć, y za nie dosyć uczynić, a po tym z żołdu towarzyszą onego to sobie wytrącić. *A. 1567. fol. 147. tit. Rotmistrze tedy.*

O tymże, ále inaczey, to iest, że tak Rotmistrz, iáko y towarzyszą, o szkody, ma *forum* mieć w bliższym oney Ziemi Grodzie y tam rzeczy osądzoney, *sine ulla exceptione fori*, dosyć uczynić. A z towarzysząw nieosiadłych, ábo cudzoziemców, y *ex plebeijs*, także z pácholikow, Rotmistrz powinien, *in instanti*, sprawiedliwość czynić, á iesliby nie uczynił, tedy o to pozwany do bliższego, *ut supra*, Grodu, ma dosyć sam zań uczynić, ábo stawić obwinionego, ábo iesliby uciekł, przysiędz, że nie był o sprawiedliwość requirowan. Pozwų kładzienie ná każdego z nich takie: Iesli osiadły w onym Woiewodztwie, gdzie stanowisko będą mieć żołnierze, ábo gdzie się krzywdá stanie, tedy ná majątności: gdzie nie, tedy w gospodzie, ábo legierze pozwanego. Postępek prawny ma się ściagać ná dobrá ruchome y nieruchome, y ná zasłużone ich pieniądze, iesliby ie nieli w Skárbie, ktore, *in talibus casibus*, mogą być od ukrzywdzonego áresztowane, á Pisarz áreszt ma przyiąć, y z nich ukrzywdzonemu, za słusznem pokazaniem krzywdy ábo szkody, dosyć uczynić. *A. 1589. fol. 527. tit. O żołnierzach.*

O tymże znowu inaczey: Rotmistrz gdyby z towarzyszą, y z iego pácholiká sprawiedliwości, będąc o nie requirowany, nie uczynił, tedy *ex Officio* ná Trybunał pozwany *peremptorie inter causas Officij respondere* & *in illo termino de suo satisfacere* powinien. Ná których tamże dalszy postępek, y iesliby przyszło ász *ad pœnam banni-*

bannitionis, ma być przewodzon, *semotis omnibus dilationibus*, *Excepto*, gdzieby rotę rufzono przeciwko nieprzywicielowi Koronnemu: iednak po odprawie potrzeby w fzesć niedziel, toż powinien. *A in contumaciam*, tym sposobem ma być postąpiono: *In termino primo absens* ma *condemnari*: a *post terminum satisfactio-*
nis, zaraz *ad pœnam bannitionis* ma być pozwany, ktorey *exequu-*
tiâ Starostowie, *sub amissione Capitaneatus*, *ad instigationem partis*
lesæ, czynić będą powinni. A takowego procesu *condemnati*
inaczej, tylko *sola ignorantia*, znosić nie będą mogli, na Trybu-

nale, albo w Grodziech, za odesłaniem do *exequucyey*. Iednak *post iuramentum satisfactiâ*, wedle skazania Trybunalskiego, tam-
 że uczynić ma, *sub pœna bannitionis*, *in instanti*, *decernenda*. A
 kładzienie pozwu ma być, albo *in bonis*, albo w stanowisku iego,
 tak, żeby pozwánemu do wiadomości mogło przysć, ktorego po-
 zwu położenia, w Grodzie własnym onego stanowiská, albo dobr,
 ma być uczyniona zaraz relacya, a termin we cztery niedziele od
 położenia pozwu ma *præfigi*. A. 1591. fol. 614. §. Także iesliby
 Rotmistrz.

Reassumuntur superiora, eo modo; że bądź na Trybunale *inter cau-*
sas Officij, bądź w Grodzie, pod ktorego *iurisdictioniâ* krzywdá albo
 szkoda się stała, *peremptorie* powinni odpowiadać. Kładzienie
 pozwu ma być w náznaczoney leży pozwanego, albo mu w rękę
 ma być oddany. Postępek prawny, bez remissyey, ma być *ad pun-*
ctum bannitionis & executionis. A *transgressores* tey *Constitutucyey*
pœnâ centum marcarum, na Trybunale, *ad instantiam cuiusvis re-*
petenda, *peremptorie* karani być mają. A. 1601. fol. 735. tit. O
 Quarcianym Żołnierzu.

Rotmistrze, na żadne prywatne potrzeby, rot znacznym iákim po-
 cztem używać nie mają, *sub pœna bannitionis*. A. 1591. fol. 613. tit.
Disciplina militaris. (v. *plura* tit. Hetman. & tit. Żołnierz.)

Rotmistrzem Quarcianem, Senator, ani Starostá sądowy, być nie
 może. *Ibid.*

Rotmistrzami Tátárowie W. X. Lit. w Woiewodztwách nie mają
 być obierani, y choćby ktory obrány był, Krol mu listu nie da
 przypowiednego, y Hetman Koronny dawać nie ma: co iesliby
 uczynił, także y Podskárbi Koronny, iesliby im płacił; winą
 tysiącá grzywien obádwá *per medium* na Trybunale, *inter*
Causas Officij, *ad instantiam cuiusvis*, mają być karani. Tę *Con-*
stitutucyâ y W. X. Lit. przyięło. A. 1613. fol. 2. tit. O żołnierzu
 z Woiewodztw. v. *plura*. tit. Tátárowie.

Rotmistrz Piechoty Kamienieckiey ma przysięgáć, że tey tam Pie-
 choty nigdzie indziej záżywać nie ma, ani iey z Zamku zwodzić,
 iedno na dotrzymánie mieyscá támeznego, *sub pœna infamie*
ipso facto. A. 1613. fol. 8. tit. O Piechoćie Kamienieckiey.

Woienne Constitucye A. 1591. 1593. 1601. 1609. 1620. *in toto* re-assumowano W. X. Litewskiemu, *vide Constit. A. 1626. fol. 6. tit. Disciplina. apud me verò tit. Żołnierze.*

Rotmistrzom wszystkim, którzy wzięwszy pieniądze z Skárbu, ábo od Woiewodztw y Ziem, ludzi iáko powinni byli, ná expedyacyą nie stáwili, *forum w Trybunale, inter causas militares, ad instantiam Instigatoris Regni, ex delatione Thesauri, aut Palatinatus* náznáczono. Tá¿e y o to spráwić się tá¿e máia, ie¿eli tak zupełne Chorągwie stáwili, iáko pieniądze wzięli, ná co registra podáne przez Poruczniki swoje, ábo dwu towarzysztw *iuramentis confirmabunt, A. 1649. fol. 17. tit. Przyczynienie.*

Rotmistrz ieden, według prawá, y Polskiego y Cudzoziemskiego zaciágu, nie może mieć kompaniey. A. 1654. fol. 6. tit. Zatrzymanie woyská.

Currus bellicos z końmi, y pieniądze, y żywności, ktore Rotmistrzowie od Miałt ná woynę Turecká wzięli, wrocić máia, za niedziel ósm, po Seymie, *sub pœna centum marcarum. O co forum ná Trybunale peremptorie.* Tosz słu¿y y W. X. Lit. A. 1591. fol. 615. tit. *Currus bellici.*

Rotmistrze piefzy, iáko Wybráńce wybierać, y iáko, o szkody, stácy, karáni być máia. *v. tit. Wybráńcy.*

O Rotmistrzách w Woiewodztwie Smoleńskim, ná fortécách. *v. Woiewodztwo Smoleńskie.*

R O Z B O Y N I C Y.

Sposob czynienia spráwiedliwości z rozboynikow, w Kráiách Podolskich taki. Szláchćie poddánego powinien *coram Officio Castrensi Camenecensi* stáwić, we cztery niedziele od tego czasu, kiedy tenże poddány obwinion od kogós¿kolwiek *pro facto & repercussione strati*; y z nie^o w tych dwóch ártykulech, z Stárosta *peremptorie* spráwiedliwość czynić: od ktorego Sądu żadná áppellacya, áni mocya, áni ieý prosequucya iść nie má. A to postanowienie trwáć má, do woli Szláchty támeicznego Woiewodztwá, A. 1567. fol. 135. tit. Karánie.

Po tym postanowiono, áby *ex instantia* Wołochow, ká¿dy Obywátel Podolskiey Ziennie powinien był poddánym swoich, którymby winá dána byłá, dla uczynienia z nich spráwiedliwości, przed Stárosta Kámienieckim, ná ten czas y po tym będącym stáwić, *sub pœna 14. marc. A. 1576. fol. 292. tit. O Stároście Kámienieckim.*

Ále tę po tym Constitucyą zkáßlowano, y Proces infzy postanowiono taki. Gdyby kto komu nie chćiał spráwiedliwości z poddánego swego uczynić, má być o to do Sądu Ziemskiego Kámienieckie-

nieckiego pozwany, y tām *circa Iudicium peremptorię*, za pierwszem pozwem, *iuxta observantiam & consuetudinem Terrę*, uczynić ią powinien, a iesliby nie uczynił, abo uczynić nie chciał; tedy onego *Actor coram eodem Iudicio in lucro* condemnować ma: a po wzdaniu w zysku, nie potrzebá Aktorowi będzie przypozycować *ad satisfaciendum*, ale ma być odesłana akcyja *ad brachium regale pro exequutione: à motio, appellatio, y icy prosequutio* nie ma mu iść, tak w Ziemstwie, iako y w Grodzie, *etiam & in termino bannitionis*. W których artykulech, Sąd Ziemski, *iuxta consuetudinem antiquam, in iudicando, in toto* zachować się ma. A. 1581. fol. 379. tit. Sprawiedliwość.

Approbowano po tym ten sposob czynienia sprawiedliwości, *ad beneplacitum* Obywátelów támeicznych. A. 1588. f. 477. tit. Sprawiedliwość z poddanych o rozboy, y o złodzieystwo.

Po tym sobie inákſze *Laudum* Podólanie o tym uczynili, ktore approbowano. A. 1601. fol. 745. tit. *Approbatio* uchwały.

Po tym to *Laudum* popráwili, ktore także approbowano, z tą kondycją, aby z podpisem VrządNIKÓW Ziemskich támeicznych, do Grodu podane było. A. 1613. fol. 13. tit. Poprawá *Laudi*.

Znowu *Laudum* o tymże uczynione, y do Grodu Kámienieckiego *per oblatam* podane, approbowano *in toto*, do drugiego Seymu. A. 1616. fol. 16. tit. Approbácyja uchwały.

Po tym nowy tey Vchwały supplement od Obywátelów támeicznych ná Seymiku námowiony approbowano, y postanowiono, aby do Grodu Kámienieckiego *per oblatam* był podany. A. 1624. fol. 10. tit. *Laudum* Woiewodztwa Podolskiego.

Znowu *Laudum* o tymże *in A.* 1654. przeciwko opryszkom uczynione approbowano. A. 1655. fol. 36. tit. *Præsidium* Kámienicá.

W Ruskiej Ziemi zaś sprawiedliwości sposob taki: isz każdy z poddanych Krolewskich, Duchownych, y Swieckich, powinien poddanego swego, któryby *pro spolio & de percussione stratae*, był obwinion, gdy go pozew *in bonis* zaştanie (o co Pan, który tām sam mieſzka, iesliby się niezaştaniem bronil, ma przysięc: a iesli Pan w tym Woiewodztwie nie mieſzka, tedy to ma uczynić VrządNIK y z Wátámánem) przed Vrzędem Grodzkim własnego Powiatu ná Querelách *in termino secundo* stáwić, z ktorego Pan iego, abo Przyiaciel Páński, za iego zleceniem, w oney Ziemi ośiadły, z Vrzędem Stárościu sprawiedliwość czynić powinien. A gdy się ná iednę sentencyą przeciw onemu poddanemu zgodzą; wedle niey exequcya zaraz uczyniona być ma. Gdyby tefz, *pro parte eius*, dekret uczynili; áppellácyja wolna Aktorowi, wedle Práw, ná Trybunał zóstawać ma. A pokiby z áppellácyey od Aktórá interponowáney kognicyja o dekrecie nie stáła się, abo gdyby *discordes in sententia* byli: tedy on poddany ma być zatrzyman.

w więzieniu u Wzędu Grodzkiego, *ad definitivam sententiam Iudicij Tribunalis*. Wszakże wolno go będzie Pánu wyręczyć : czym iednak *causa* nie ma *ex criminali in civilem transformari*. Stároſtowie tefz Sądowi, *ad viciniorum Capitaneum*, o ſtáwienie takich poddanych, będą mogli być pozwáni, z ktorými tákiſz poſtępek ma być záchowan. A to poſtánowienie ma trwać do woli Stanow tych Ziem. *A. 1588. fol. 477. tit. Spráwiedliwość z Rozboynikow.*

Tey Conſtitucyey ludzie *cuiuscunq; conditionis*, ktorzy do Woſoch, y Węgier wpadáia, podlegać máia, *ad instantiam* bądź Cudzoziemca ukrzywdzonego, bądź Wzędu ktoregokolwiek, bądź *cuiusvis, pro securitate publica, instigantis*. A Pánowie, u ktorychby tákowi ſwawolnicy áreſztowani y pozwem przyſcignieni byli, iáko rozboyniki, do Grodu bliſzſzego, ábo ieſli Commiſſia roczna z Woſoch ſtanie, przed Commiſſarzami, ſtáwić ich powinni, *sub pœna quingentarum marcarum, & damnorum iuramento per actorem liquidatorum refuſione*. *A. 1613. fol. 20. tit. O ſweywoli.*

Plum o woſoskich rozboiách. *v. tit. Spráwiedliwość.*

W Woiewodztwie Brácláwskim, káždy Pan od ukrzywdzonego pozwány powinien, ná pierwſzym terminie, poddanego, lubo ſługę ſwego ſtáwić, y tam ſpráwiedliwość z niego, lubo ſam przez ſię, lub przez Przyaciela ſwego, z Sádem Grodzkim, *sine quacvis appellatione*, czynić, á to pod winá tyſiácá grzywien *Parti, & Iudicio*, y nágrodenia ſzkod ukrzywdzonemu. A ieſliby ſię ukrzywdzony Aktor dekretem nie kontentował; ma ſobie Sąd, wedle Conſtitucyey (*ktora ieſt wyſzey.*) *Anni 1588.* poſtąpić. *A. 1616. fol. 23. tit. O rozboiách y złodzieyſtwách.*

Po tym inákſze ſobie w tym Woiewodztwie *Laudum* uczynili Obywátele, y do Akt Grodzkich Winnickich podáli, ktore *in toto* do przyſzłego Seymu approbowano. *A. 1620 fol. 17. tit. Laudum.* A w Xięſtwách, Oſwięcimskim y Zatorskim, pozwolono Stároſcie Oſwięcimskiemu pobor ieden, nád pobory ſanowe, z Xięſtw tychże, ná záciiagnienie żołnierza, przeciwko rozboynikom &c. *Ibid. fol. 24. tit. Záhánowanie rozboynikow.*

Po tym *Laudum*, ktore o tym te Xięſtwá uczyniły, approbowano. *A. 1624. fol. 10. tit. Laudum Woiewodztwa Podolskiego.*

Y znowu : ták iednak, żeby to nie gránicom Woiewodztwa Krákowskiego z Xięſtwy temi, nie derogowało. *A. 1633. fol. 61. tit. Laudum Xięſtwá Zatorskiego.*

Znowu do drugiego Seymu, z tą dekláracyą, áby to podatkom publicznym nie derogowało. *A. 1635. fol. 35. tit. Laudum Xięſtwá Zatorskiego.*

Znowu do drugiego Seymu : y Seymik *ad hunc unicum actum* pozwolono. *A. 1638. fol. 34. tit. Approbatio Laudi*, y przepiſanie Xiąg.

Zno-

Znowu. A. 1640. fol. 2. §. Oświęcimskie y Zatorskie Xięstwo.

Znowu. A. 1641. fol. 23. tit. *Laudum* Xięstwa Zatorskiego y Oświęcimskiego.

Znowu. A. 1654. fol. 8. tit. *Approbacya Laudorum*.

Zniesiono to *Laudum* A. 1654. ápprobowáne, á insze, ktore sobie ná Seymiku relacyinym uchwalá, byle nie przeciwnie práwu pospolitému, & *non cum diminutione* podatkow ná przesłym Seymie pozwolonych, ápprobowano. A. 1655. fol. 33. tit. *Approbatio Laudorum*.

W Ziemi Sánockiey sposob czynienia sprawiedliwości z rozboynikow. v. tit. *Lauda*.

Sub Interregno A. 1674. przeciwko rozboynikom. *Lauda* stánowiąc pozwolono. v. tit. *Lauda*.

O rozboynikách, *plura* v. tit. *Lauda*. tit. Swawolni. tit. Sprawiedliwość. tit. Mężoboystwo. tit. *Paſta*. *Et Statutum Herburti*. fol. 332. tit. *Prædones*.

Rozgraniczenie Woiewodztw, Powiatow. v. tit. *Gránice*.

Rozgraniczenie Państw. v. tit. *Commissie*.

R V S Z N I C E.

Z Rufznicą nábitą w Mieście nikt chodźić nie ma, *sub pæna* 14. *marc*. Ktora winá, y z rufznicą Vrzędowi Stárościemu *cedere* ma. A ktoby iey dáć nie chciał; dwoie czternaście grzywien przepada: o ktore Stárosta w Vrzędzie swoim czynić ma. A nieosiádły Szláchćic, y *plebeius*, tak długo ma być w wieży, przez Stárostę, ábo Vrząd iego trzyman, ász tę winę położy. A. 1557. fol. 10. §. Ktoby się tego ważył.

Znowu, isz żaden *cuiuscunq; conditionis*, ná Seymikách, zieczdziech, áktách sądowych, bieśiádách wszelákich, tágách, iármárkách, nie ma rufznic używáć, áni nosić, *sub pæna eadem* 14. *marcarum*. O co *forum* w Sądzie Ziemskim, ábo Grodzkim Vrzędzie, *ad instantiam cuiusvis*. Tákie *ad instantiam* Stárosty, według Constitutuey. A. 1557. *peremptorie, absq; appellatione Partium*. záchowując w mocy swey Státut. A. 1507. *de armis seditionem præ se ferentibus*. A. 1581. fol. 372. tit. Rufznic używánie.

Winá tá 14. grzywien *instiganti* isć powinna. *Ibid*.

Impossessionatus in illo Districtu, do tego Vrzędu gdzie ma possef-siá, *pro exequutione* odesłan być ma. *Ibid*.

Znowu, isz *plebeij*, y hultáie, nigdziey nie mają z rufznicami chodźić, *sub pæna capitis*. ktorych, Ziemskie, Grodzkie, y Mieyskie Sady, *sub pæna centum marc. instiganti*, o to mają karáć: O co *forum cum quolibet Iudicio, vel Officio*, ná Trybunale będzie, *inter causas Officij*. A Szláchćicowi káżdemu wolno takiego poimáć, y

ná

ná Vrząd oddać: á Vrząd ma exekucyą, *sub pœna præfata* czynić. A Szlachćie pozwány u siebie áresztowánego ma *coram Officio Castrensi in primo termino peremptorio* stáwić, *sub pœna centum marc.* A gdyby go stáwił; tedy *solutá pœná præfatá, nihilominus & taxam capitis plebeij, in eodem termino, instiganti* powinien będzie zapłacić, *sal-vá appellatione*, raz ná Trybunał *extra Palatinatum*, sposobem opisanym niżej, *sub titulo* Sądow bezpieczeństwa w Woiewodztwách, Płockim, Mázowieckim, Podlaskim, y Ráwskim. *quá pendente appellatione*, ténże *plebeius* przez pomieniony Sąd, ábo Vrząd Grodzki y Mieyski, ma *in carceribus detineri. sal-vá Constitutione, contra impoessionatos Nobiles, Anni 1557. manente. A. 1598. fol. 706, tit.* Bezpieczeństwo Woiewodztw.

To Prawo *de plebeijs* było do czásu, y tylko Woiewodztwom, Płockiemu, Mázowieckiemu, Podlaskiemu, y Ráwskiemu służyło, ále ie po tym reassumowano wiecznie ná wšytkę Koronę, y W. X. Litewskie y Vrzędom Grodzkim, Ziemskim, Mieyskim, á w Prusiech Woiewodzym, *sub pœnis ibidem expressis*, áby według Constitucyey *A. 1598. (quæ supra)* exekucyą czynili, roskazano. *In robore* zostáwuiąc Constitucyą, *contra impoessionatos Nobiles, Anni 1557-* że przeciwko tym wšytkim, którzyby possesscy, w iurisdictey onegó Starosty, kędyby z rufznicą nabitą chodzili, ábo z niey strzelali, nie nieli; według tey Constitucyey postąpiono być ma, *usq. ad satisfactionem pro pœnis*. Co się o wšytkich publicznych zieżdziach Ziemskich, Grodzkich, Podkomorskich, Seymikách, á osobliwie w Kosciólách, rozumieć ma. *A. 1611. fol. 3. tit.* Deklaracya bezpieczeństwa pospolitego.

Po tym, ná osiadłych winá, o noszenie y używanie rufznic ná zieżdziach, Seymikách, Rokách, jednáníách, podniesiona, do grzywien dwóch fet Stároście y Stronie *per medium*: á przeciwko nie osiadłemu *sessio turrica, per annum, sub pœna infamie ex Decreto Capitaneali sustinenda, sal-vá appellatione* ná Trybunał, *in duabus septimanis præfigenda*, postánowiona. A Stárosta o takowe sprawy *coram viciniori Capitaneo*, odpowiadać ma &c. *A. 1611. fol. 9. tit.* O rufznicách.

Po tym postánowiono, isz gdyby kto *in armis, vel cum armis, insidias & seditionem ac violentiam præ se ferentibus*, ná Trybunał, y infze Sady, Podkomorskie, Ziemskie, y Grodzkie przyiáchąć śmiał; támże ná Trybunale, y w infzym Sądzie, *ex instantia Instigatoris, talto termino attractus, pœná perpetuæ bannitionis, cum publicatione* ma być karány. *A. 1616. fol. 3. tit.* O przyieżdżaniu. Z rufznic mężoboystwo. *v. tit.* Mężoboystwo.

Z rufznic rány. *v. tit.* Rány.

O rufznicách, y innym orężu ieszcze *plura tit.* Sady.

Rufznic, łukow, y innego oręża takowego, coby się jedno strzelbą nazy-

názywác y rozumieć mogło, tak ná prywatnych, iáko y pospolitych zieżdziech, bieśiadách, y schadzkách záżywác wśzelákiego śtanu lédzióm w W. X. Lit. zákazano. *v. tit. Sady.*

R Z E K I.

Rzeki *na-vigabiles*, wedle Státutow, ku spuszczániu zboż, robot, y towárow, wolne być máią. *A. 1550. fol. 6. §. Rzeki.*

Herbert. f.
174. & sequ

Iázy ná nich máią być zrzucóne, (okrom iednego ná Sanie ů Przemyśła dla foli Krolewskiej) *sub pœna centum marc. toties quoties* w Grodzie *peremptorie repetenda. A. 1557. fol. 11. §. Iśz do tego.*

Contravenientes, sine appellatione, karáni być máią. *A. 1562. fol. 28. tit. O iáziech.*

Podniesiona winá *ad marcas 200.* Czego Stárośtá doglądác má, y czynić práwem *cum contra-venientibus. Excipiuntur* iázy ná Bugu. *A. 1563. fol. 45. tit. Iázy.*

Reassumuntur superiora. A. 1565. fol. 99. tit. O iáziech.

Ktoby iaz mieć chéiał; má w nim ślozy ábo wrotá przestroné uczynić, żeby wolnie y bezpiecznie towáry wśzelákie schodziły. A iesliby się komu szkodá śtálá, przez on iaz ábo złe slozy; tákowy káždy czyi iaz, owę škodę, wedle iego przysięgi, w Grodzie *peremptorie, sine ulla appellatione*, powinien nágrodzić. *A. 1567. fol. 132. tit. Iázy.*

Ale znowu, *iuxta priorem Constitutionem*, iázy zrzucić kazano. *A. 1578. fol. 335. tit. Iázy.*

Specificantur fluvii na-vigabiles. Wisłá, Dniepr, Stryi, Styr, Narew, Dunáiec, Bug, Wieprz, Tysmienicá, San, Brdá, Nidá, Prośnia. Notefz: y deklárowano, że ná tych rzekách, od tych mieysc, od których *na-vigabiles sã*, żaden áni grobel, áni tám, áni młynow, nie má budowác, á gdzie zbudowane sã, znieśione być máią, *sub pœna ducentarum marcarum, ad instantiam cuiusvis*, ná Trybunale, *inter causas Officii, repetenda. A. 1598. fol. 693. tit. Rzeki Portowe.*

Cztery tylko wáżne młyny Kockie ná Wieprzu zamiáná od Dobr Krolewskich odeszłé, których prowentá tász zamiáná wárowáne sã, excypowano. *Ibid.*

Rzeki tak w Koronie, iáko y W. X. Lit. do Portu należące, á ośbliwie Narew, y drugá rzekę Narewkę, y inne rzeki W. X. Lit. do portu godne w Dobrách Krolewskich y Szlácheckich káżdemu wolno wyprzátać, przeczysćić, y używác: czego nikt bronić, áni przeszkody czynić nie má, *sub pœna* w przeszłych Constitutiách y Státutách *descripta*, ná Trybunale Koronnym, y W. X. Lit. w káżdym terminie, gdzie śtroná żálobná zechce, *repetenda:*

V u u u

ktorey

ktorey winy połowicá ná stronę żałobliwą, á połowicá ná Sąd gło-
wny iść ma. *A. 1613. fol. 23. tit. O rzekách portowych.*

Po tym postanowiono, áby od tych mieysc, od ktorych rzeki
W. X. Lit. *na-vigabiles* są, żaden grobel, áni táni, áni młynow
budować, y niczym náwigácyey impediować nie ważył się, pod
nagrodą sówitą, iesliby się przez to komu szkoda stáła: *Et sub pæ-
na mille marc.* iesliby się czym przeszkoda náwigácyey działa. O
co forum w Koronie Trybunał; á w Litwie wszędzie między sprá-
wami obligowemu, ábo w Grodzie, y Ziemstwie. *A. 1631. fol. 19.
tit. O rzekách portowych.*

Specialiter rzeká Wártá od Sierádzá wolna być ma od młynow y
iázow. *A. 1557. fol. 11. §. Wártá.*

Commissarze do Márgrabiow Brándeberskich, y Xiążąt Pomor-
skich máją być wysłáni, *ratione liberi transitus* Wártá, y *ratione*
Cłá. A zá odebraniem ná Seymie od nich deklárácyey; około
rumowánia teyże rzeki y budowánia słołow y wrot, nie odwoł-
cznie ma być postanowiono. *A. 1563. fol. 45. tit. Wártá.*

Nie przyzło to *ad effectũ*: przeto inszy znowu Commissarz *depu-
tatur*, dla skończenia tey sprawy. A Wártá zá stáranie pomie-
nionego Commissarzá, y Podkomorzego Poznáńskiego, ma iusz
być, od Poznánia, ász tám, dokąd będzie potrzebá, rumowána,
z pieniędzy ná to złożonych, y ná ratufzu Poznánskim leżących:
á iesliby te pieniądze ná to wystárczyć nie mogły; Rycerstwo
Woiewodztwá Poznáńskiego y Káliskiego, máją dolożyć, *sub pæ-
nis, in Officijs Castrensibus, repetendis, sine appellatione.* *A. 1589.
fol. 523. tit. Rzeká Wártá.*

Znowu inši Commissarze do tychże Xiążąt, w teyże sprawie y do
uprzátnienia Wártý z pieniędzy pomienionych. *A. 1598. fol. 693.
tit. Rzeká Wártá.*

Znowu inši, na postanowienie *securæ na-vigationis.* w czym dána
imi iest Instrukcyá. A Wártá od Kofá ma być uprzátána. *A. 1611.
fol. 32. tit. Commissia.*

Nie doszła Commissia: przeto cisz znowu *deputantur.* *A. 1613. fol.
8. tit. Rzeká Wártá,*

Znowu *idem*, y drudzy do nich przydáni. *A. 1616. fol. 9. tit.
Wártá.*

Ná teyże Wárcie, iázy wszytkie, gáci, y *impedimenta operâ bu-
manâ exstructa, per Possessores fundorum,* przez ktore tá rzeká *de-
currit, in spatio trium mensium* znieść kazano, *sub pæna mille mar-
carum, Partè Et Officio per medium.* O *co forum* w Grodzie Po-
znáńskim, *ad instantiam cuius-vis, sine appellatione.* *A. 1638. fol.
17. tit. Commissia.*

Rzeká Wieprz áby wyczyszczona była, Ziemia Chelmska, przy po-
borze, contribucyą pozwołiła. *A. 1564. fol. 70. §. Item Szlachta.*

Zno-

Znowu, ná przepráwienie tey rzeki, Woiewodztwo Bełskie, y Ziemiá Chełmska pobor pozwoliłá. *A. 1567. fol. 145. §. Bełskie Woiewodztwo.*

Znowu o tymże: A Stárostowie przylegli powinni dáć poddánym Krolewskich z Stárostw, do wyczyszczenia y wychędożenia. *A. 1569. fol. 193. §. Wieprz rzekę.*

Ziemiá Chełmska znowu ná to pobor pozwoliłá. *Ibid. fol. 204. §. Chełmska Ziemiá.*

Pozwolono iázow ná Wieprzu, z tą iednąk kondycyą, áby káždy, czyi młyn iest, powinien byt *instrumenta*, powrozy, y inne potrzeby do tego należące nieć, y naczynie wodne: wyiáwšzy od tey powinności młyny Kockie; slozy iednąk ná nich porządnie máią być náprawowane, á to pod winą stá grzywien, o co *forum* w Grodzie w ktorynikolwiek *peremptorie*. A iesliby tym kondycyom nie dosyć się działo; máią iázy, groble, y młyny być zniešione, *sub pœna quingentarum marcarum*, w Vrzędzie Grodzkim *peremptorie exsequenda. A. 1589. fol. 523. tit. Rzeká Wieprz.*

Po tym iázy, groble y młyny, *generalí Constitutione*, okrom młynow Kockich, zniešć kazano, *sub pœna ducentarum marcarum*, w Trybunale, *ad instantiam cuiusvis, inter causas Officij repetenda. A. 1598. fol. 693. tit. Rzeki portowe wolne.*

Rzeki Niewiázy port w Kieydánách groblą nie ma być hámowany. *A. 1581. fol. 381. tit. Niewiázá rzeká.*

Przepráwienie iey Commiszarzom polecono. *A. 1598. fol. 697. tit. Około drog Zmudzkich.*

Znowu infzym Commiszarzom. *A. 1607. fol. 862. tit. O drogách.* Rzeká Bug, groblámi nie ma być nigdy hámowana, ász do Sokalá, *sub pœna ducentarum marcarum. O co forum* Trybunał, ábo Sąd ktorykolwiek *proprij* pozwánego *Districtus peremptorie. A. 1588. fol. 475. tit. Potwierdzenie Praw Kiiowskich. ná końcu.*

Reásumowano tę Constitucyą, y czas do zniešienia grobli y iázow náznáczono, y że to zniešenie ma się poczáć od Krolewskich Dobr, *iuxta Statutum, sub pœna in Constitutionibus expressa*: záchuwuąc Státut o slozách. *A. 1589. fol. 523. tit. Rzeká Bug.*

Támá iednąk w máiętności Krelowskiej Vr. Mikołáia Ostrorogá dziedziczney w Woiewodztwie Bełskim, ná Bugu uczyniona, zostawáć ma, dla zátrzymánia municyey Zamku Krelowskiego: z tą iednąk kondycyą, áby dziedzic, ná teyże rzece, slozę dostáteczną, *instrumenta*, powrozy, y inne potrzeby do tego należące miał, áby státki y naczynia wodné, bez wšzelákicy trudności, wzgorę y ná doł idące *liberum transitum* miáły. *A. 1601. fol. 750. tit. Tamá Krelowska.*

Znowu, że z teyze rzeki, iako y z rzek, Sluzy y Horyny, slozy, támy, groble, młyny, y infze *impedimenta* máią być zniešione,

do S. Ianá, *sub pæna mille marc. ad instantiam cuiusvis, in quo-vis Officio-Castren. luenda, sal-vâ appellatione ad Tribunal Lublincn.* A. 1633. fol. 55. tit. Rzeki.

Reassumowano to o rzece Bugu, y *pænam* do trzech tysięcy grzywien podwyższono, *ad cuiusvis instantiâ, in quo-vis Iudicio Castren. sine appellatione, vel Tribunalitio, inter causas Officij repetendam.* Tãż *pæna* y *forum* ná tych, którzyby się wãżyli, ná dol y ná górę fzkuty idące, clámi nowemi y niewyzczáynemi onerować, y one hámować; ściągác się ma. A. 1641. fol. 28. tit. *Reassumptio* Constitucyey.

Rzeki Dzwiny port, ná którym cło od towárow Szlácheckich z własných máiętności ich, zniesiono. A kupcy sami tylko podlegác mu máia. A. 1598. fol. 699. tit. Port.

Ryzanie powinni iã przeczysćić, *intra biennium, sub pæna mille marc. Delatori persolvenda, & damnorum refusione.* o co *forum* z niemi *cui-vis* zá Dworem *peremptorie.* A. 1607. fol. 864. tit. O przeczyszczeniu.

Rzeká Notecz ma być wedle Státutow wolna y spustna. A. 1563. fol. 45. tit. Wártá Notecz.

Podniesienie iey u młyná Mątwy ma zniesć Stárosta Inowłocławski, do S. Málgorzáty, *sub privatione Officij:* y na potym nie ma być to podniesienie. A. 1567. fol. 135. tit. Młyn Mátewski.

Rzeká Wisłok ma być *navigabilis* od gránic wsi Stáronieścía u Rzeszowá leżácy, *sub pænis sancitis* o inszych rzekách; przeczyszczenia iey nie ma nikt hronić (*ktore pewnym osobom miało być polecone*) *sub pæna trecentarum marc. in Officio Castrensi Præmissien.* Stároście, y tẽmu, co bẽdzie chędożył, *per medium dividenda.* A wzdłẽ ná to nakládu, myto opisano. A. 1589. fol. 524. tit. Rzeká Wisłok.

Reassumowano tę Constitucyã. A. 1631. fol. 41. Rzeká Wisłok.

Rzeká Pilcá, áby bylá wypráwiona, Woiewodztwo Sierádzkie pobor ná to pozwolilo z fanu kázdego po gr. cztery. O słozech iáko w innych Constitucyách. A. 1589. fol. 524. tit. Woiewodztwo Sierádzkie.

Rzekę Swietã, ktoby chciał przeczysćić, pozwolono. A. 1589. fol. 530. tit. Swieta rzeká.

Rzeká Styr, áby przeczyszczona bylá, powinność tę ná Vr. Páwłá Monwidá y Potomkow iego włożono, y oraz Commissarzow, áby, zá nakład ná to uczyniony, myto postanowili, náznáczono. A. 1598. fol. 699. tit. Przeczyszczenie rzeki Steru.

Ná rzekách, Niemnie, Gielu, Rusznie, Muszy, Niemánku, támy, groble nowe, y iázy zniesiono, *propter monopolia tollenda.* A. 1607. fol. 863. tit. O támách.

Rzekę Wiliã, Mieszcánie Wilenscy y Kowienscy, podiěli się przecz-

czyścić: przeto złotowe, ktore do tąd ná przeczyszenie to, Kupcy przy starym mycie do Skarbu od wiciny płacili, wiecznemi czaszy zniešiono. *A. 1607. fol. 866. tit. Wyczyszczenie.*

Ná rzecze Drwęcy, Toruńczanie młyn Lubicz nazwany zniešć máia, *sub pæna duorum millium florenorum: o co forum* zá Dworem. *A. 1611. fol. 36. tit. Zniešenie młyná.*

Rzeká Ropá ma być *na-vigabilis*, iazow nie znaszaiąc. *A. 1613. fol. 9. tit. Ropá rzeká.*

Rzeki Berezyny do Wiliey przekopanie, y onych złączenie Krolewcowi I. M. Władysławowi *conceditur*. Y Commislarze ná postanowienie clá do lat pewnych, względem sumptu ná to, náznaczeni. *In posterum* tén port, przy Stároštwie Boryszowskim zostawáć ma; ktory przez Stároštę támeczne^s powinien być konferwowány. *A. 1611. fol. 21. tit. Przekopanie.*

Rzekę Tyšmienicę, iešli iešt *na-vigabilis*, ábo nie, Commislarze rewidowáć máia, poniewaz Obywátele támeczni, przez zniešenie iázow, wielkie škody ponoszá. *A. 1647. fol. 19. tit. Rewizorowie.*

Ná rzece Rędzie w Woiewodztwie Pomorskim *libera defluitatio* być ma stanu Szlácheckie^o ludziom, wedle Constituty dawnych, Ziemi Pruskiej, *sine quavis præpeditioe, & oneribus quibusvis, & exactionibus quocunq; titulo vocitatis*, wyjąwly Strádowne Osłonińskie, *prout de iure competierit: á to sub pæna ducentarum marc. pruthenicarum*, ná Trybunale Piotrkowskim, *ad instantiam cuiusvis, inter causas Officij, peremptorie repetenda*. Kupieccy iednáć ludzie względem towarów swoich, według zwyczáiu spráwowáć się máia, y ciężarom będą podlegáć. *A. 1667. fol. 21. tit. Libera defluitatio rzeki Rędy.*

(Rzeká Wisła.) Ná sumpt repáracyey grobel wiślnych, Skarb Pruski, z podatkw tych, ktore ná przyszłym Seymiku Obywátele támeczni *in publicum* uchwalá, pięćdziesiąt tysięcy zł. monety támeczney ma wygodzić: co Skarb znówu odbierze z podatku, ná iáki się ná przyszłym Seymie Rzeczposp. zgodzi. A Krol, Commislarzá, ktory tey repáraciey dogládać będzie, y ráchunek *expensarum*, ná przyszłym Seymie oddá; náznaczy. P. Podskárbi záś Pruski tego doyrzec má, żeby się tá summa ná co inšzego nie obracá. *A. 1676. fol. 52. tit. Obwárowanie defluitacyi do Gdańská.*

Támy, groble nowe, y iázy dretowe, ktore *impediunt na-vigationem* ná rzekách portowych, Niemnie, Gilu, y Rufznie, od Xięstwa Kurlándskiego, ná rzece Muszy y Niemieńku zniešiono. *A. 1607. fol. 863. tit. O támách.*

Przez rzekę Giliá, port do Krolewcá, z Litwy, uczynić Xiążęciu Pruskiemu, kofztem iego, pozwolono, y Commislarzá, dla przey-

rzenia mieyscá, z Cómiffarzami tegoż Xiążęciá, y uwáženia gdzie-
by *comodius* ten port przepráwiony być miał: y dla poştánowienia
cłá od wićin, y inſzych ſtátkow, do lat pewnych, *ſecundum ſum-*
ptus & impenſe quantitatem. A. 1611. fol. 43. *tit.* Commiſſia.

Vpatrzona przepráwa, y z Miáſtami Krolewieckimi poştánowienie
uczynione, y zá nakłády y koſzt ná przekopanie foſſy, cłó do lat
dwu poştánowione przez tegoż Commiſſarzá: ktora *transactio*,
o tym iego *approbatur*, y ieſzcze *committitur* mu, áby tego przeprá-
wienia portu u przekopu, doieżdżájąc támi, dogládał &c. A. 1613.
fol. 39. *tit.* Porty.

Port, ktorym z Litwy towáry prowadzá, Xiążę Pruski nápráwić,
względem cłá, ktore odbiera, powinien. A że ſię ſzkody zá nieo-
pátrzeniem portu ſtáły, Commiſſarze ná to náznáczeni. A. 1633.
fol. 39. *tit.* Port Krolewiecki.

Portow záwárcie. *vide.* Záwárcie portow.

O przewoz ná wiſle pod Wyſſogrodem *transactia* Vr. Olbrachtá
Adryána Láſockiego *approbowano.* *v.* *tit.* *Approbácyę.*

RZEMIESLNICY.

Rzemieſlnikowi, Kupcowi, Mieſzczáninowi, w Mieſcie y Miaſte-
czku, ktoby co gwałtem wzięł, ma wroćić *peremptorie cum pæna*
trium marcarum. O co *forum* Grod. Vſtáwie iednák Woiewodzey
podlegáć máia. *Tá* *Conſtitucya* tylko do drugiego *Seymu* trwáć
mála. A. 1578. fol. 335. *tit.* O pokoju rzemieſlnikow.

Rzemieſlnikow, do rynſztunkow, náleżących, Wárfzawá, y Łom-
za ma mieć doſtátek, *ſub pæna de negligentibus Capitaneis ſancita*,
o ktora *forum* przed Stároſtámi tychże Miáſt *perceptorie*, *ad instan-*
tiam cuius-vis, ſalvá appellatione ſolitá, inter cauſas Officij. A. 1607.
fol. 858. *tit.* O rzemieſlnikách.

Tákże Miáſto Lublin, wedle pomienionej A. 1607. *Conſtitutiey.*
A. 1611. fol. 19. *tit.* O rzemieſlnikách. *v.* *tit.* Miáſto Lublin.

Tákże Wilno y Kowno, miánowicie Płatnerzow mieć ma. A.
1613. fol. 41. *tit.* O Płatnerzách. *v.* *tit.* Miáſto Wilno.

Rzemieſlnicy Krákowſcy. *v.* *tit.* Miáſto Krakow.

Rzemieſlnikom quit z podatkow. *v.* *tit.* Quity.

O cechách rzemieſlnikow. *v.* *ſupra.* Cechy. & *Statuta Herburt.*
fol. 180. & *ſequ.*

S A D Y.

Sádown Trybunálskich beſpieczeńſtwo. *v.* *tit.* Trybunał.

Sádown y ziazdow wſzelákich, w Płockim, Mázowieckim, Podláſkim,
y Ráwſkim Woiewodztwách, beſpieczeńſtwo iáko Trybunału,

z tą deklarácyą: o wszystkie excessy, to iest, mordy, zranienia, rufznic używania, y infze gwałty, wolno pozwać *excessivum tacto termino peremptorio* przed Sąd, ábo Vrząd, gdzie *cognitio facti* ma być. Co iesli *ex inquisitione* pokaże się, tam záraz exequucya ma być czyniona, y satisfakcya nákazána, *sub pœna bannitionis*: y wszystkie postępek *in eo passu* taki ma być, iáki się w Trybunale zachowywa, *salvâ appellatione* ná bliższy Trybunał, ábo Piotrkowski, ábo Lubelski, *in duabus septimanis*. A Trybunał powinien będzie takie sprawy fadzić *etiam extra Palatinatum*, *tanquam ex termino conservato*. A gdyby się taki excés stał ná mieyscu, gdzieby Sądu ábo Vrządu nie było; tedy wolno będzie takimże postępkim *ad Officium Capitaneale* postąpić *ex citatione literali*. A iesliby *excessivus* z mieyscá Seymikow y Sądow záchcał, niżliby mu *tactum terminum* dano; tedy takowego wolno będzie *ad Officium Castren*: pozwać *pro eisdem pœnis*, wedle zwyczáiu Trybunálskiego, y takisz postępek ma być obserwowány; Tymże tész sposobem *in quatuor articulis Castren*. sprawy ná Trybunale ktorynikolwiek, *appellatione* tylko *semel interpositâ* máia być odprawowane. Winę *in eisdem quatuor articulis* dawną w cále zachowuiąc: w czym wszystkim *inquisitio, scrutinia, per Officiũ Castren. & Officiales Terrestris*, pilnie máia być czynione. A. 1598. fol. 706. tit. Bspieczénstwo. O noszeniu y używaniu rufznic w tychże Woiewodztwach, v. tit. Rufznice.

Reásumowano tę Constitucyą, ná Kiiowskie, Brácláwskie, y Wołyńskie, Woiewodztwá, *lege perpetuâ*. A. 1601. fol. 745. tit. Bspieczénstwo Sądow wszelákich.

A Mázowieckiemu Woiewodztwu *securitatem* wárowano tak: isz ma być *violator peremptorie* pozwány (ále *non per tactum terminum*) ná Roki Vrządowe Stároście: *salvâ appellatione* ná ktorýkolwiek Trybunał, bądź Piotrkowski, bądź Lubelski, ktorýby pod ten czás przypadał. A ktoby rufznic, ábo łukow pod Sądy używał, *pœna duplici 14. marcarum* karány być ma, *ad instantiam cuiusvis, in quocvis Officio Castren.*, *salvâ appellatione* ná Trybunał, ktorýby *immediate* przypadał. A. 1601. fol. 757. tit. *Securitas Iudiciorum*.

Declaratur, isz ná potym *violator securitatis Iudiciorum*, *coram Iudicio Castrensi, vel Officio Capitaneali*; gdzieby się excés stał, *præcedente pœná contumaciæ*, *forum* ma mieć tak *citatus principalis*, iáko y *complices*. Vrzednicy Ziemscy y słudzy ich tẽmufz práwu podlegác máia: á pozwu *positio* ma być *in bonis Citati*, dwiemá tygodniámi przed terminem: *impossessionatus* zász według práwá opisanego: y ma być tász *positio ad Acta proprii Districtus* zápisana. *Scrutinia* tész máia być wywodzone, *coram eodẽ Iudicio vel Officio*, gdzieby się excés stał, *præviâ extraditione citationis, ut sup.*

Infze

In fze punktá w przefzley Constitucyey opifane, *in robore* zoftáwiono. *A. 1607. fol. 847. tit. Deklarácyá Constitucyey 1601.*

Po tym reáffumowaná *superiorem A. 1598. Constitutionem in perpetuum*, ná wfszytkę Koronę y W. X. Lit. y Vrzędóm Grodzkim Ziemskim, Mieyskim, á w Pruſiech Woiewodzym, *sub pænis ibidem expreffis*, áby według oney, exekucyá czynili, rozkazano. *A. 1611. fol. 3. tit. Deklarácyá beſpieczeńſtwá poſpolitego.*

Securitate iednák *Iudiciorum in forma* Trybunału wárowano, *per terminum tactum in loco delicti, ſal-vá appellatione, in duabus ſeptimanis, inter cauſas conſervatas proſequenda. Ibid. fol. 7. tit.* Opátrzenie beſpieczeńſtwá Sądów.

Ale w Woiewodztwie Krákowskim, ná lożnych y nieoſiádłych tylko to ſłużyć ma. *A. 1616. fol. 12. tit. Deklarácyá Constitucyey.* W Poznańskim záś Káliskim y Ruſkiem, Woiewodztwách, kto by bądź przy Sądzie, ábo Vrzędzie, Ziemskim y Grodzkim, bądź w Mieſciech Sądowych, y ná Przedmieſciách, pod Sady wſzelákíe, ránił, ábo zábił kogofzkolwiek, y ſádowną *authoritatem ordinariam* hániował, bądź *arma ſeditionem præſeferentia* używał, powinien być u onego Sądu, ábo Vrzędu, *præ-viá citatione*, ſádzony, *iuxta qualitatem exceſſus, mediante ibidem in instanti ſcrutinio, ſal-vá appellatione, ſeu remiſſione*, ná Trybunał, *inter cauſas conſervatas. A. 1607. fol. 847. tit. De ſecuritate Iudiciorum.*

O Płockim y Sędomirskim Woiewodztwie, y Ziemi Dobrzyńſkiej. *v. tit. Tactus terminus.*

Ná Trybunał, y in fze Sady, żaden ktoregokolwiek ſtanu y kondycyey człowiek nie ma przyieżdżać w więkſzym poczcie, nád pięćdzieſiát oſob, inkluduiąc w to przyiaćioły, ſlugi, y czeladź wſzeláką, *ſub pæna mille marc. Polonica. ad instantiam Inſtigatoris Iudicij illius ex termino tacto in eodem Iudicio repetenda.* Co ſię y ná Trybunałiſty ſciągać ma. *A. 1616. fol. 3. tit. O przyieżdżaniu.*

Herburt.
fol. 223 tit.
Iudicia.

Ná teſz Sady nie godzi ſię nikomu *in armis & cum armis, inſidias & ſeditionem ac violentiam præſeferentibus*, tákże z bębnánu, chorągwiámi przyieżdżać, *ſub pæna perpetuæ bannitionis* tákże ná Trybunale, y w inſzym Sądzie; *ad instantiam Inſtigatoris, ex tacto termino, decernenda & publicanda. Ibid.*

Sady wſzelákíe w W. X. Lit. *ſeorſi-vá Constitutione* áffekuirowano tákim ſpoſobem: áby nikt ruſznic, łukow, y innego oręża tákowego, coby ſię iedno ſtrzelbą názywáć y rozumieć mogło, pod Sady nie noſił, á ktoby z ruſznice, ábo z łuku pod pod Sady kogo zábił, ábo poſtrzelił; ten nie tylko zábitému głowczyznę, á ránnému náwiáſki płácić, ale teſz gárdłem *& pæna infamie, ſine evaſione* karány być ma: opócz, ieſliby ſię *in in-vaſione domús*, ábo goſpody broniąc, kogo zábił, ábo ránił; zá ſłuſznem wywiedzieniem

niem *scrutinij*, tey panie podlegać nie będzie winien. A. 1601. fol. 759. tit. O rufznicách.

W Woiewodztwie Mázowieckí, po woynie, pierwsze Roki máia być omylne, także y po Seymie. A. 1565. fol. 88. tit. Mázowieckie. Sady Ziemskie, Grodzkie, y Skárbowe, tydzień przed Seymikiem Powiatowym máia ustawać, *sub nullitate* onych: *excepta positione Actorum Terrestrium*, ná których *exemptiones bonorum* tylko máia być odprawowane, *etiam sub Con-ventu generali & particulari*. A. 1589. fol. 579. tit. Sądzenie Rokow.

A po Seymie po dwu niedzielách máia być reásumowane. A. 1589. fol. 525. tit. Sady.

Ale w Kiiowskim Woiewodztwie, dla dálekości drogi, czasu pomkniono, po Seymie we cztery niedziele. A. 1601. fol. 745. tit. Roki Kiiowskie.

Derogatum una vice Constitutiei pomienioney Anni 1589. w Káli-skim Woiewodztwie, dla pewney przyczyny. A. 1593. fol. 645. tit. Sady Ziemskie.

Sady wszelakie w Koronie w pospolite ruszenie ustawać máia. A po tym Grodzkie, y Querele, także Zadworne, *post reditū, in sex septimanis* máia być reatsumowane. a Ziěskie, iáko gdzie według terminow swoich w prawie opisane przypadáć: Trybunały także wedle kádencyey swoiey. A. 1621. fol. 17. tit. O Trybunale.

Tákże y w W. X. Lit. w Wilnie iednák *licentiosos* Vrzád Grodzki bez folgi, zá pomocá Vrzędu Mieyskiego, imáć, sádzić, karáć, y podług Práwa W. X. Lit. exekucyá czynić powinien. *Ibid.* fol. 22. tit. Połpolite ruszenie.

Sady *minorum subselliorum*, pod Trybunał mogą być sádzone. A. 1578. fol. 330. tit. Czaszy Sadow.

Sady nowe *ultimæ instantiæ pro una vice* ordynowano, ná odprawienie ákcyi zástárzálych. Sádzili ie *in suis Palatinatibus* Woiewodowie, Dignitarze, z Ziemskiemí y Grodzkíemi Vrzédnikámi, y z inszemi *è Nobilitate* deputowaními, *præmissio iuramento*. Ktorych *ordinatio latè patet*. A. 1563. fol. 31. tit. *Ordinatio & constitutio novorum Iudiciorum*.

Sadow tych Dekretá ápprobowano, y deklárowano ísz przez przy-pozwy *in dubium vocari* nie máia, *sub pænâ centum marcarum, Partu & fisco Regio per medium di-videnda: & in casu non satisfactionis pro præmissis, causa debet remitti ad Officium ubi bona actoris consistunt, pro ultima & finali exequutione pænaram*. A Pro-curator ma być skazan do wieże, y tydzień siedzieć ná dnie, tám gdzie osádzony będzie. Dekretá ná czci osádzonych, bannitách, do wieże skazanych, *ad instantiam cuius-vis*, y zá pokazaniem *authenticæ* dekretu, Stárołtowie *exequowác* máia, *sub pænâ trecentarum marcarum Actori*, gdy *suffICIENTER de negligentia* Stárołsty

docebit; in Iudicio Terreſtri, in primo termino, ſemotis quibusvis exceptionibus, dilationibus & motionibus, ſub pœna alia 14. marc, in instanti perſolvenda: in defectu vero, remittitur pro exequutione facienda ad viciniorum Capitaneum. &c. A. 1564. fol. 59. tit. Dekret ná Sady nowe.

A to przeciwnko gównikom bez odwołki ma być exequowano. *A. 1565. fol. 99. tit. O gównikách.*

Sadow nowych *ultimæ instantiæ* poſtánowienie Woiewodztwu Ráwskiemu, á innym wolná onych poprawę pozwolono. *A. 1576. fol. 224. §. Dozwalaiać tego.*

Po tym poſtánowiono, iſz Sady nowe *ultimæ instantiæ* w Woiewodztwie Ráwskim żadne oſobliwe być nie máia, ále przy ſtárych Sádách, poki generalne poſtánowione nie będą, zoſtawać máia. A Sady, ktore byly ſádzone *ſub titulo & authoritate Henrici Regis Galliarum poſt 12 diem Maij. anno proximè tranſaſto*, tákże poſtęпки prawné *ſint nullitatis*. okrom tylko *actiones* o długi *ad inſcriptiones*. *A. 1567. fol. 281. tit. O Sádách.*

Támże Iuridyká pod czás kadencyey Ziemſkiey ſádzić ſię nie ma. *A. 1647. fol. 34. tit. Sady Ziemſkie Ráwskie.*

Sady *ſub Interregno*, po śmierci Krolá Stephána, w Confæderátiey generalney Wárſzawſkiey ordynowano: ktorým tylko podle gáia *articuli Caſtrenſes, homicidia, omnes in univerſum criminales cauſæ, & expulſionis, & ſpoliationis, in bonis perſonarum tam ſpiritalium, quàm ſecularium*, á to *præviâ citatione* ná membranę Ziemſkiey, ábo Grodzkiey, ábo iáko ſobie ktore Woiewodztwá poſtánowiły, pod tytułem takim: *Nos Conſiliarij & Ordines Regni, editâ, duabus ſeptimanis ante terminum per Miniſterialem Regni Generalem poſiti*. Ná ktory pozew powinien ſtánąć pozwány y odpowiaďać *ſemotis quibusvis dilationibus, exceptâ verâ infirmitate, & hoc tantum in perſonali, utpotè criminali actu; & iudicatum pati* ma. A gdyby kto komu gwałtownie w máiećnoſć náiechął, wybił, y poſſeſſiá iákim ſpoſobem y prætectem oďiał, ábo dom ſplondrował y złupił; ten ná tymże Sádzie powinien mieć *forum*, & *stringi ad reſtitutionem bonorum, damnorumq; reſuſionem* (nie wdawaiąc ſię *in diſputationem iurium*) *in duali ſeptimanis faciendam, cum conſervatione, in defectu ſatiſfactionis Parti, termini, in ſequentibus Iudicij terminis*. Co záś do goſoty, gdyby co takiego uczynił, wolno go Stronie imáć; y oddáć ná tenże Sad: ábo go u Szláhcicá oſiáďdego, ieſliby w dom iego wiáchał, lub rzeczy iákie wniósł, áreſztować: á Szláhcic on powinien go ná Sady blisko przyſzć, po áreſztie ſtáwić, *ſub onere cauſæ*. gdyby go iednak *in instanti*, nie wiedząc o takim wyſtępku iego oďſtąpił; tedy go Stroná ſobie imáć powinna, á Szláhcic wolny być ma. W niebytnoſci Pána, Vrządnik káždy toſz uczynić ma,

a gdy-

á gdyby nie uczynił; tedy Pan z Vrzędniaká sprawiedliwość uczynić powinien, *sub pænis iisdem*. A w Mieściech, Stárości urząd, z Mieyskim, á gdzieby nie było Stárosty, tedy Vrząd Mieyski z Stroną mieć takie^o ma, *sub pænis iisdem*. A gdzieby ten pozwany, tych dobr wrocić, y *damna refundere*, także *pro spoliatione satisfacere, contumveniundo decreto*, niechciał; tedy *pæna in Confederatione præsentis descripta*, ma być przeciw niemu extendowana, tym obyczajem, iáko y ná drugie gwałtowniki, *criminum supra expressorum patratores*. *Et fortis executio* być powinna. (iáko? *vide latè*.) A iesliby kogo przed temi Sędziami *in contumaciam* zdano: tedy takiemu Sędziowie listem swym otworzystym ász w tydzień po dekreće, o takowym wzdaniu oznáymić powinni przez swego woźnego, y asygnować termin ku oczyszczeniu prawnemu ignorancyey swey, iesliby iá prætendował. Zaczyn powinien będzie *post iuramentum in instanti respondere, ac iudicatum pati*. A iesliby się *temerè* absentował, á ignorancyey nie probował; tedy dekret *in contumaciam* otrzymaný, *exequowan* być ma, Wszakże *scrutinia in criminalibus* przed tymże Sędem odprawowane być máią, ná drugich Sądach *peremptoriè, tam ex parte actoris & rei, quam ex parte complicum*, iesliby się do tego przymięszali. A gdzieby się *ex scrutiniis* okazało, żeby kto niewinnie od kogo potwarzon; tedy *iuxta contenta Constitutionis Petricovien.* A. 1655. (*quæ Constit. v. sup. tit. Criminalia.*) ma być karan *per hoc idè Iudicium*. A gdzieby więc Woiewodowie, ábo Káasztelláni, ábo Vrzędnicy, ábo ci, co są ná to deputowani, exekucyey kończyć nie chcieli, á byłoby to sáfusznie ná nie dowiedziono: tedy *in eandem pænam*, iáko y ten gwałtownik, *podpádná, & nihilominus reliqui Dignitarij ac Officiales, ábo Iudices huius Confederationis* powinni iá uczynić. A. 1587. fol. 407. §. w Constitucyey. & fol. 408. 409.

Sády Kápturowe Wołyńskie approbowano, wyiáwszy Dekretá y Processy Kápturowe, w sprawách Duchownych Religiey Rzymiskiey: & *cum aliis conditionibus*. A. 1598. fol. 544. tit. Sády Kápturowe. Tosz reásumowało sobie Woiewodztwo Krákowskie, ná zieżdzie pod Proszowicami, pod tosz *Interregnum*. A. 1587. fol. 419. tit. *Oblatæ sunt*.

Sády te w Miástách głównych bądź całego Woiewodztwá, bądź Ziem, gdzie Sády Stároście bywáią, odprawować się máią: á ná ostátek *in arbitrio* to Woiewodztw y Ziem zostáwiono. A. 1587. fol. 408 §. A gdzieby się.

We trzy, á we trzy niedziele odprawowane być máią. *Ibid.*

Do tychże, oprócz wyżej wyráżonych spraw, ieszcze należy czynienie sprawiedliwości z rozboynikow, w Woiewodztwách, Ruskim, Wołyńskim y Podolskim, wedle ártykułow między niemi

námowionych y uchwalonych, w prywatnych tych Woiewodztw Confæderacyách. *Ibid.* fol. 409. §. Mieyscé.

Zwyczajé Xięstw Zatorskiego y Oświęcimskiego, y infzych ditiy Śląskich do Korony należących, zwłasczá około listów rękoymni, pod te Sądy nie podpadają: y grabieżé ich *ad violentiam* referowane być nie mają. *Ibid.*

Sędziów Kápturowych do tych Sądów wolno Woiewodztwu káżdemu obráć sobie, iák wiele się podoba, y ktore chce osoby. Których obieranie y Dekretá *maior pars concludet.* *Ibid.* fol. 408. §. A gdzieby się.

▲ Pifarze Ziemscy, á gdzie Ziemskich nie mają, Grodzcy obráni być mają, nie wzruszając iednak tych, których sobie Woiewodztwa y Ziemie do tych Sądów obrály, ábo obiorą. *Ibid.*

Sędziowie zaś Kápturowi, ták ci, którzy *in quovis Officio Reipub. & dignitate* przysięgli, iáko y *privatæ personæ*, którzy do nich przyśadzeni będą; *in rotham iunimenti* Sędziów Trybunálskich Koronnych przysięgáć powinni, *in instanti, in prima sessione.* *Ibid.* fol. 409. §. A ifz *ad nova Iudicia.*

O Sędziach po tym *declatum*, ifz, gdzie lub przysięgłe, lub nie przysięgłe osoby (przysięgłe rozumiey, Stárostoów Sądowych, Ziěski Grodzki Vrząd) przed Convocácią obiorą; znowu *extraordinarie* osobną przysięgę, *super iuste iudicando*, wykonać mają. w *Confæderat. General. Wárszaw. sub Interregno. A. 1632.* §. Czwarta.

A w posłednieyfzych Confæderáciách dołożono, że *rotá iunimenti Tribunalitij* przysięgáć mają. *A. 1648. 1668. 1674.*

Z Xięstw Oświęcimskiego y Zatorskiego, Sędziów *maiori numero*, ániżeli zwyczaj dawny, na Seymiku Zatorskim obranych, do Sądów Kápturowych generalnych Krakowskich przypuszczono, z tym warunkiem, áby to ná po tym *in sequelam* nie szło, & *dismēbutionem* z Woiewodztwem Krakowskim nie czyniło: oraz Sądy ich, iesli ták iák *interea temporis* odprawili, y Dekretá *in toto* approbowano: do Krakowá iednak ná pierwszą Sessiją ziechac im kazano. *A. 1648.* fol. 5. §. A ifz Xięstwá.

Sędziom Kápturowym, y osobom wszelákim ná Sądy Kápturowe iádającym y odieżdżającym táká ma być *securitas*, iáká w Prawie o Trybunálskich Sądach, we wfzytkich, *sub Interregnis*, w Confæderát. Generalnych Wárszaw. *ca. v. ctur.*

Sądów Kápturowych Dekretá tákiey ważności, iáko Trybunálskie. w *Confæderat. General. Wárszaw. A. 1587.* fol. 409. §. *Securitate vero.*

7 Sądy Kápturowe ná trzy niedziele, przed Electiá Krolá, ustáć, y we trzy niedziele tákże, po electiey *reassumi* mają. *Ibid.*

Sądów Kápturowych znikający ludzie *excessivi*, dla gránicznych różnic.

żnic. v. tit. Forum.

W Sądach Kápturowych w W. X. Lit. zapisy iáki walor máia. v. tit. Zapisy.

Sądom Kápturowym Ziemie Bielskiej mieysce w Bráńsku, Mielnickiej w Mielniku, Drohickiej w Drohiczynie, náznáczono. w *Confederat. general. Warszaw. sub Interregno. A. 1674. fol. 8.*

Sądy, y Dekretá Trybunálskie, Ziemskie, y Grodzkie, y insze iákiekolwiek, Koronne, y W. X. Lit. ktore *á die mortis Regiæ*, ász do publikowánia Vniwersałow I. M. X. Arcybiskupa Gnieźnińskiego, gdziekolwiek trwały y zaszły, *robur y legitimitatem* mieć máia, iákoby *ante diem mortis Regiæ* ferowane były. Wolno iednák znośić dekretá *in contumaciam* w Trybunale y w inszych Sądach otrzymane. w *Confederatiach wszytkich generalnych Warszaw. sub Interregnis warowano to.*

Sądy ná Seymie *Electiois* Krolá extraordynáryine. v. tit. Electia. Wrzedy Grodzkie, Owrucki y Zytomirski, nie máia Sądow swoich, tylko Susceptę Grodową: *facultatem* iednák máia odprawowania exekucyi. v. tit. Roki Kiiowskie.

Do Sądow Kápturowych, ktore sprawy należą, á ktore nie? v. tit. Sprawy.

Sądu Ziemskiego Piotrkowskiego ná Trybunale powinność. v. tit. Trybunał.

Sądy Podlaskie, według Prává Koronnego, dewowolwác się máia, iako to Ziemski, Grodzki, Commissarski, Podkomorski. A *Officij cause* zá Dworem isć máia. Co się ma począc od restitucyey Ziemie Podlaskiej, á ktore nie są przed restitucya odsądzone, á w limitacyą są włożone; te iusz ná Seym przyszły przypadác máia. A. 1569. fol. 192. §. Zá prosbą.

Sąd Ziemski y Grodzki Stężycki postanowiony, ná przeszłym Seymie, w Constitucyách opuszczony, approbowano. A. 1563. fol. 46. tit. Sąd Grodzki Stężycki.

Sądy Ziemskie y Grodzkie Zatorskie y Oświęcimskie postanowiono, tak áby iedne w Zatorze, á drugie w Oświęcimiu sádzone były, á Sędzia Oświęcimski áby w Zatorze miásto Podsędká, á Zatorski w Oświęcimiu zásiadał. A. 1563. fol. 63. §. Naprzod.

Ale oboie iusz tylko w Zatorze w káżde Piátki suchedniowe sádzone być máia. A. 1564. fol. 67. §. Tefz ácz.

Sądy Ziemskie y Grodzkie w Serocz, dla tych Páráfiy, ktore się tám przed tym sádziwały, postanowiono. A. 1567. fol. 137. tit. Roki Ziemskie.

O postanowieniu Sądow Grodzkich, *plum* v. tit. Grody.

Sądy w Krákovskim Zamku, y po całym Woiewodztwie Krákovskimi, tak *causarum Officij*, iáko y *Iudicij*, sádzić się powinne, po ranu do dwudziestey y iedney godziny. A. 1578. fol. 335. tit. Sądy Krákovskie.

Wielkorządca, ma dla Ziemskich Sądow pozwolić w Zamku Królewskim gmachu iednego, á drugiego do leżenia Xiąg. W innych zaś Powiećiech w osobnym gmachu przy Komornikách Ziemskich máią być otwieráne. *A.* 1588. fol. 482. tit. Mieysce Sądow.

Sądy Ziemskie y Grodzkie z Bracławia do Winnice przeniesiono, ktore w Zamku Winnickim na tecz czasy y dni, iako do tąd w Bracławiu, pod tytułem Winnickim, odprawować się, y Aktá w tymże Zamku Winnickim chowane być máią. Akt iednak wszystkich ważność do tego czasu w Bracławiu odprawowanych w mocy ma zostawać. *A.* 1598. fol. 705. tit. Przeniesienie Sądow Bracławskich.

Po tym deklarowano, iż Sądy Ziemskie nie we Dworze Królewskim, ale w Mieście tam, gdzie Sąd sobie mieysce obierze, máią być sądzone. *A.* 1601. fol. 745. tit. O mieyscu Sądow.

Ná Dom sądowy, y zmurowanie sklepu do Xiąg chowania, płac ma być wymierzony: á tym czasem w Zamku Sądy odprawowane być máią. *A.* 1598. fol. 586. tit. Sądy Bracławskie.

Stárostá Bracławski ná to w Zamku Bracławskim ma płac wymierzać. *A.* 1631. fol. 38. tit. Dom sądowy.

Sądow Kápturowym Woiewodztwá Bracławskiego mieysce. *v.* tit. Woiewodztwo Bracławskie.

113

Sądy Trybunalskie po obwieśczeniu, przed trzećmi wiciánmi, limitowane być máią, á Grodzkie, y infze wszystkie po publikacyey trzećich wici ustawać będą. *A.* 1634. fol. 4. tit. O Trybunałach.

A w W. X. Lit. Sądy Zadworne, *exceptis causis fisci, ex nunc*, Zięskie zaś, Grodzkie, y Trybunalskie, za oznáymieniem Królewskim ná Seymikách relacyinych, ustawać máią: Sprawy iednak *recentium criminum*, ci, ktorzy ná terminie okazowania obráni będą, porządkiem w Státucie Króla Zygmunta III., W. X. Lit. służącym sądzić y exekucyá czynić powinni. *Ibid.* tit. O Trybunale.

Sądy *Causarum exemptionum*, pod S. Ian, w Káliszu sądzone być máią: ná ktorzych *Surrogator* obecnie być powinien. *A.* 1631. fol. 43. tit. *Cause exemptionum*.

Zniesiono tę po tym Constitucyá, y dawne zwyczajne Sądy ordynaryjne w fwey powadze zostawiono. *A.* 1638. fol. 34. tit. Sądy *exemptionum*.

Sądzenie Párochey Kobylińskiej do Tykoćiná przeniesiono. *A.* 1616. fol. 28. tit. Przeniesienie. *apud me verò supra* tit. Roki.

Sądy Poznańskie y Káliskie pozwolono Generałowi Wielkopolskiemu, *in casu* powietrza w tych tam Woiewodztwach, ná infzym mieyscu, Poznańskie w Poznańskim, Káliskie w Káliskim odprawować Woiewodztwie, *pro commoditate loci*. *A.* 1661. fol. 20. tit. Iurydyká.

Sądzenia zwyczajnych, *ex Lege*, spraw y exemptcyi, Pifarzowi Zięskiemu Przemyślkiemu z Komornikami przysięgliemi, na przyszley tylko cadentey *positionis Actorum Terrestrium, vacante Officio* na ten czas Podsedka Ziemi Przemyślkiej, pozwolono. A. 1670. fol. 30. tit. Leżenie Xiąg.

Sądy Podkomorskie, Ziemskie, y Grodzkie, według cadentiy swoich, zawsze *etiam* pod czas Seymu sądzone być mają. A ktoby miał funkcyę, albo Sprawy iakie na Seymie, powinna mu być, gdy áffektować będzie, pozwolona suspensja *ad proximos*, po Seymikách relacyinyh. Na którym terminie dowiesć ma Márszałkowską áttestacyę, że był *presens* na Seymie. A. 1677. fol. 13. tit. Sądy Podkomorskie.

Sądy do zapisow, których *forum* do Grodu Kámienieckiego y Látyczowskiego iest assignowane, w Trybunale Koronnym, á registrarzć y miesiać Woiewodztwa Podolskiego, tymże Obywátelom náznáczono. *Ibid.* fol. 18. tit. Seymiki.

Sądy Ziemskie Sieradzkie, żeby *non obstante prorogatione* Trybunału, poki Trybunał całoroczny trwać będzie, z Ziemstwá, gdy czas ich przyidzie, sądziły się, postanowiono. *Ibid.* fol. 29. tit. Sąd Ziemski.

Sądom Ziemskim, y Grodzkim Powiatu Słonimskiego, mieysce w Zamku Słonimskim, według dawnego zwyczáiu, náznáczono, y sklep na chowanie Xiąg, lubo stary restaurować, lubo nowy wymurować (nie pociągając iednak *modernos* Zamku *Possessores* do kosztu) pozwolono. A. 1677. fol. 17. tit. Mieysce.

Na sądowe Domy, w Bráńsku, Drohiczynie, Mielniku, y na Lámuśy do chowania Xiąg, Stárośtowie płacć wymierzać mają. A. 1590. fol. 582. tit. Roki Ziemskie Podlaskie.

W Mielniku Mieszczanie *suo sumptu*, naydaley do S. Marciná, *sub pena quadringentarum marc.* zbudować go mają: o co *forum* zá Dworem. A Stárośtá z Rádą Mieyską płacć ma na to wymierzać przed S. Micháłem. Tenże bronić nie ma drzewá z puszc Krolewskich Mielnickich na zbudowanie domu tego, *sub pena de negligentibus Capitaneis sancita*. A. 1607. fol. 849. tit. O zbudowaniu domu sądowego.

Reassumowano tę Constitucyę. A. 1635. fol. 43. tit. Dom sądowy w Mielniku.

A Łomżeńskiego iесли Mieszczanie nie restaurują do puł roká; tedy na ratuszu Roki się sądzić mają; á iесли restaurować będą, *ab omnibus oneribus tam Civilibus, quam Curiae Regiae* wolni zostaną. A. 1611. fol. 19. tit. Dom dla Sądow w Łomżie.

Sądom Ziemskim Łuckim, gmách w Zamku Łuckim náprawić pozwolono. *Ibid.* fol. 32. tit. Mieysce Sądow w Łucku.

dowym domom mieyscá w Powiátach Litewskich Stárośtowie wymierzać mają. A. 1569. fol. 195. S. Mieyscá

Reassu-

Reassumowano tę Constitucyą deklaruiąc, że z Woiewodami ónych mieysc wymierzać ie maia. A. 1581. fol. 381. §. Mieyscá.

W Brześciu ma zbudować dom Sądowy, Stárosta: pobor pozwolono ná to z káżdey włoki po groszu iednym Litewskim, ná jeden rok. A. 1578. fol. 332. tit. Dom Sądowy.

Według tey Constitutiei płac wymierzać kazano, ná którym Dó Sądowy zbudowany, y sklep do chowania Xiąg zmurowany być ma. Ná co pozwolili Obywatele Woiewodztwa tego, *nullus exceptis*, po groszy czterech Polskich, inkluduiąc w to *Bona Terrestria*. A. 1633. fol. 62. tit. Dom.

Ktorzy tego podatku nie wydáli, powinni oddać *sub pæna 20. sexagenarum Litbuanicarum in Officio Castrensi, summario Processu repetenda*. A Poborcá przeszły, pieniądze wybrane, z rejestrami, y delatę tych, którzy ieszcze tego podatku nie wydáli, ná relacyinym Seymiku, *immediate* po Seymie przypadaiącym, przed Obywateľami, *sub pæna duplicis pensionis de suo, in Officio Castrensi, in primo termino luenda*, położyć, y oddać będzie powinien. A. 1635. fol. 42. tit. Dom.

Iuż podatek ná to złożony. Ale isz *sufficere* nie będzie mógł: tedy Posłowie terażnieysí Ziemscy Poselsczyznę sobie wedle prawá y zwyczaiu ná terażnieyszy Seym należącą, *ultrò* ná ten dom darrowáli: która Poselsczyzná przy naypierwszych poborach Woiewodztwa táiecznego przez Poborcę, *sub iudem penis*, pospołu z Retentorami ná delacye podánemi, *pro hac sola vice*, z Dobr Krolewskich y Duchownych, Seuatorskich, ma być wybrána. Czego dozór y exekucya, y plácu náznáczenie I. M. P. Podkánclerzemu W. X. Lit. y Vr. Kráyczemu W. X. Lit. Stároście Brzeskiemu, y z táiecznym Ziemskim Vrzędem Sądowym, zlecona: y drzewá ná ten budynek z púsze do Oekonomiei Brzeskiey należącey, zásiąc pozwolono. A ten dom Sądowy, w tákiey wolności ma zostawác, iáko y inne publiczne sądowe mieyscá mieswać zwykły. A. 1638. fol. 51. tit. Dom.

W Grodnie zbudowania domu sądowego, poniewafz Obywatele táieczni złożyć się nan chcą, pozwolono, á *interea* w Zamku, w izbie, która ná to ma być pozwolona, odprawować się Sady maia. A. 1590. fol. 586. tit. Sady Ziemskie Grodzińskie.

W Zamku drzewiányni przy stáyniach ma być zbudowany do Sądow Ziemskich y chowania Xiąg Grodzkich. A. 1611. fol. 39. tit. Dom sądowy w Grodnie.

W Pińsku, *juxta Constitutiones superiores*, ma być zbudowany. A. 1589. fol. 530. tit. Dom sądowy w Pinsku.

Stárosta płac ma ná to wymierzać. A. 1609. fol. 913. tit. Dom sądowy.

Pobor puł zlotowy, z służby, z dynu po gr. sześciu, á z zagrodni-
ká po

ká po gr. dwa ná to pozwolono. A. 1616. fol. 46. tit. Dom sádo-
wy w Pińsku.

Przy wále zamku Pińskiego dom Sądowy zbudowác, y sklep ná
Xięgi zmurowác kazano: y ténże dom libertowano. A. 1641.
fol. 33. tit. *Approbatio* domu sáдового w Pińsku.

Obiecał Xiążę I. M. Rádziwił Káncierz W. X. Lit. wymurowác
wieżę w Pińsku ná Xięgi, swym kosztem, która *bona intentio* iego
& *effectus* iey iáko *approbatur*, ták *Laudum* Powiátu Pińskiego,
ponieważ iest wielu protestacyámi nárużone, *cassatur*. A. 1647.
fol. 25. tit. Wieża Pińska.

W Zamku Nowogrodzkim wieżá pewna ná Sády, y ná chowánie
Xiąg pozwolona. A. 1589. fol. 531. tit. Dom sáдовый.

Y w Zamku Kowieńskim wieżá gránowita. A. 1601. fol. 761. tit.
Wieża w zamku.

Ze się obálifá, inšy **plác** ma Stárostá ukazác ná plácu Dworu tá-
meczneho Krolewskiego pogorzałego: á tym czásém máią się
odpráwowác Sády Ziemskie w domiech Mieśczan támečných,
według dawnego zwyczáiu: y więzienia, dla występnych, Mie-
szczanie bronić nie máią. A. 1611. fol. 39. tit. Plác ná Dom Sádo-
dowy w Kownie.

W Wołkowisku, w Vpićie, y w Poniewieżu, Stárostowie miey-
scá wymierzáć máią. A. 1601. fol. 761. tit. Pláce ná domy sádowe.

We Dworze Wołkowiskim dom zbudowány ná Sády Ziemskie
áprobowano. A. 1609. fol. 912. tit. *Approbacya* domu.

W Poniewieżu plác, ná którym zbudowány iest dom dla Sądow
y Scymikow, y sklep do chowánia Xiąg Ziemskich y Grodzkich,
y wieża dla więźniow, kosztem Obywátelow Powiátu Vpitskiego,
że *per iniuriam*, **pewney** prowizyey nie máiąc, upadác poczyna,
do Stárostwá Vpitskiego inkorporowano. Y podatek który sobie
Obywátele Powiátu tego ná popráwę pomienionego budynku
uchwala, áprobowano, *sub paenis*, o nie wydaniu podatkow, w
Práwie póspolitym opisanemi. A. 1641. fol. 24. tit. Inkorporacya
Domu.

Ná kupienie Domu dla Sądow Ziemskich Wileńskich, podatek
z włoki ośiádley, po szesćiu gr. Litewskich pozwolono. A. 1609.
fol. 928. §. Zá spólná zgodá.

Báztę ábo wieżę z sienią y z izbą przeciwną, w Zamku Wileń-
skim ná takie Sády y chowánie Xiąg pozwolono. A. 1611. fol. 39.
tit. Mieysce.

Sádog Ziemskich Wilko-mirskich rozdział. A. 1590. fol. 586. tit. Sá-
dy Ziemskie Wilko-mirskie.

Támże we Dworze Krolewskim Stárostá ma plác wymierzáć ná
zmurowánie sklepu dla chowánia Xiąg. A. 1641. fol. 23. tit. Plác
ná zbudowánie.

Ná Sądowy Dom y sklepy do chowania Xiąg Ziemskich y Grodzkich w Ośmianie, płac na być w Mieście przez Stárostę wymierzony, á Obywátele Powiátu támeicznego contributiá ná to ná-mowia. *A.* 1638. fol. 48. tit. Dom Sądowy w Ośmianie.

Tę Contributiá każdy, *nemine excepto*, z káżdey włoki po ósmnástu złotych Litewskich, *sub pænie*, o nie wydanie poboru fanowego, do Poborce ma płácić. *A.* 1641. fol. 23. tit. *Laudum* Powiátu Ośmiáńskiego.

Ná Sądowy Dom w Zamku Witepskim, Woiewodá támeiczny ma płac wymierzáć, który z podatku, iáki ná Seymiku relácii-nym ná-mowiony będzie, ma być zbudowany. *Ibidem*. fol. 30. tit. Płac ná Dom Sądowy.

W Smoleńsku mieysce, ná którym OO. Dominikani przed zbudowaniem Klafztoru swego, do czásu mieřzkáli, ná Domu Sądowego, y sklepu, dla chowania Xiąg, zbudowanie, náznáczono. Ná co Obywátele támeiczni podatek, wedle zdánia swego, ná Seymiku relácii-nym ná-mowia. *Ibidem*. tit. Dom Sądowy w Smoleńsku.

W Zamku Rzeczyckim płac ná Dom Sądowy ma Stárostá náznáczyć y wymierzyć. *Ibidem*. fol. 34. tit. Płac w Zamku.

Po tym postanowiono, że nie w Zamku, bo támi ścisłość mieyscá niepozwała, lecz w końcu mostu Zamkowego, płac ná ten Dom, y ná sklep dla Xiąg, Stárostá ma pokazać. *Laudum* przy tym Obywátelom támeicznymi w punkcie podatku ná to złożonego postanowione approbowano. *A.* 1647. fol. 24. tit. Dom Sądowy.

M Sędzia Ziemski ábo Grodzki do sprawy swoiey, którą ma w Sądzie swoim, powinien zafadzić subdelegatá, Szláhcicá ośiadłego, bez przyięgi. *A.* 1557. fol. 9. §. Kiedy się przytrafi.

Sędzia wřzytkie sprawy, które Podśádek, y Pisarz, Ziemscy Grodzińscy, imieniem Vr. Adámá Buchowieckiego Sędzię Ziemskiego Grodzińskiego, od lat kilku paraliżem zaráżonego, do tego czásu podpisowali, y które ná potym ieszcze podpisywać będą, taki mieć walor máia, iákoby przez fanego Sędzię podpisane były. *A.* 1658. fol. 44. tit. Wárunek podpisów.

Sąd pográiczny w W. X. Lit. dosyć czyniąc Páctom z Cárem Moskiewskimi, postanowiono takim sposóben: po dwu Sędziów w Woiewodztwach y Powiátach W. X. Lit. pográicznych, ná Seymikách relácii-nych, od Obywátelów obrani być máia, á ci zniořzy się z Sędziámi Moskiewskimi o mieyscu y czásie, zieřdzáć, dla rozřádenia pográicznych trudnořci, powinni, y tam wřzytkie controverřie deciliá swojá nie odwłócznie, *præcio* ná spráwiedliwe Sady *iunmento*, uspokoiáć, y pográiczne excessy bez appellácii, y dilácii sádzic, y do exekucyey przywodzić: którym Sędzióm ciřz Obywátele, przy obraniu ich, *providere* máia. *A.* 1676. fol. 19. tit. O Sędziách pográicznych. Reaslu-

Reáßumowano tę Constitutią ; á dekretá przez tych Sędziów ferowane, Vrzędy Grodzkie, *nullo personarum respectu*, do exekucyey przywoździć powinny. A 1677. fol. 20. tit. Sady pograniczne. Sędzia każdy, y Podstarości Grodzki, w Podlászu, osiedli y Szláchta być powinni, *sub non præstanda illis obedientia, & sub nullitate Iudiciorum* onych. A. 1569. fol. 192. §. Vstáwiamy. Sędzią Grodzkim, w Ziemi Gostynńskiej, Podśedek Ziemski Gostynski być nie może. A. 1635 fol. 34. tit. *Salaria*. Sądowi Grodzkim Przemyskim *commoditas*. A. 1667. v. tit. *Commissarze*.

Sady około inhibitiey, według Státutu, zachować się máią. A. 1550. fol. 6. §. Około Inhibitiey.

Iurydiká Ráwska sádzić się nie ma pod czas Rokow Ziemskich. A. 1647. fol. 34. tit. Sady.

Præsencye Mazowieckie, *præviâ publicatione*, máią być nieodwłocznie ná trzech mieyscach sádzone, iáko przed tym nowe Sady sádzone były. A. 1565. fol. 88. tit. Mazowieckie.

Sady Grodzkie potoczne Wárszawskie, podług Constitucyey, y zwyczajów, Krákowu służących, przez Vrząd Starosty, to iest, Podstarościęgo, pod odiazd Krolewski, *ad instar* Sądow Kráwowskich, odprawowane być máią, w ktorych Obywátele wszyscy *nobilis conditionis impossessionati*, także y *plebeiæ conditionu*, przy stárey y nowej Wárszawie, y ich Przedmieściach, tak Prádze iáko y Golenńdzinowie, tak ná Krolewskich, Duchownych, iáko y ná Szlacheckich gruntách mieşzkájący sáprawować się powinni. *salvâ appellatione* Szláchćicowi ná Trybunał, *inter causas terminorum tactorum*, á plebeio zá Dworem, *in causis maioribus taxam trecentarum marcarum excedentibus : exceptis Civibus possessionatis*, ktorzy *ad forum Civile in causis civilibus* należeć máią : & *causis fundi Incolarum Spiritualium*, & *Nobilium*, ktore *ad directum Dominum pro cognitione & decisione remittuntur. salvâ Privilegijs antiquis Civitatis antiquæ Varsaviæ*, & *Constitutionibus Annorum 1611. & 1633. in toto manentibus*. A. 1658. fol. 42. tit. Grod Wárszawski.

W sáprawy Sądowi Ziemskiemu należące, Vrzędy Grodzkie wdawać się nie powinny, áni do siebie sápraw tych, ktore z dawnych Praw, do Sądow Ziemskich należą, ákcyámi przyciągać, *sub nullitate* dekretow wszytkich, ktoreby *in contrarium* tey Constitutciey nástąpiły, & *sub pœna evocationis contra Actorem decernenda*. A. 1667. fol. 13. tit. Sady Ziemskie.

Ná Sádách Zadwornych Assessorskich Koronnych, gdy się będą, sádzić sáprawy Infláńskie, Sekretarz Xięstwa Infláńskiego przysięgły assessorem być ma. A. 1677. fol. 32. tit. Ordinácia.

Powiat Kowálski y Przedecki do Powiatu Brzeskiego, Powiat zaś

Kruszwicki do Powiatu Rádzieiowskiego, *in omnibus & singulis causis Iudicium Terrestre concernentibus*, ob contiguitatem tych z sobą Powiatow, inkorporowano; y iusz się tam *in posterū* Zieştwą zǎwsze odprǎwować powinne, *sine quo-vis tamen vel minimo praeiudicio iurisdictioni Stǎrostw sǎdowych*. A. 1678. fol. 38. tit. O Sǎdách,

Sǎdow Grodzkich w Woiewodztwie Smoleńskim, iurisdictionia przy Woiewodzie Smoleńskim. v. Woiewodztwo Smoleńskie.

Sǎdow Zadwornych Koronnych ordynacyǎ z woli Krolǎ I. M. spisana, przez Ich Mściow PP. Pieczętarzow Koron. podpisana, do Akt Koronnych Kancellariey Dekretowey podana, y Pieczęćiami oboiey Kancellariey Koronney utwierdzona, *in paxi & usu* iusz będąca, *accedente consensu* Iǎśnie Wielmożnych, I. M. P. Iana Wielopolskiego Kǎnclerzǎ Wielkiego Koronnego, Generała Małopolskiego, Stǎrosty Krákowskiego, y I. M. X. Iana Gnińskiego Podkǎnclerzego Koronnego, *in toto* approbowano, y aby podług opisu oney, y tymże ktory w niey, porzǎdkiem, te Sǎdy *perpetuo* szly y odprǎwowały się, deklarowano: y pomienionǎ ordynacyǎ *in volumen Legum* inserować pozwolono. Ktorey *essentia de verbo ad verbum*, tǎka iest. *Omnes ad Iudicia, in causis, tam suis, quàm alienis, accedentes, honestè se se gerunt, à scommatibus & verbis iniurijs, tam contra adversarium, quàm (quod absit) contra Personas Iudicii, prorsus abstineant, clamoresq; & insolentias non excitent, ebrii non veniant, alioquin insolentiùs sese gerens, vel ebrius veniens, aut sub celebratione Iudiciorum excessus & tumultus faciens, statim Taeto Termino citabitur, atq; ex registro seorsivo Taetorum Terminorum acclamatus, ante omnes causas in recenti iudicabitur, & pro clamore aut tumultu excitato tribus marcus, Pauperibus ad Hospitale, applicandis, pro aliis verò excessibus ex arbitrio Iudicii Regii punietur. Quoniam autem in Propositione & defensione cause, plurimùm bona fides requiritur; admonentur Procuratores, ut Causas, quibus patrocinantur, diligentissimè legant, in eisq; defendendis ita procedant, ut extra controuersiam necessariam, nihil deuium dicant, ut omnia quæ asserunt, ipsis Actis, vel Iure scripto aut documentis realibus probare & iustificare (si opus fuerit) sint parati: Leges si quas eos allegare contigerit (cumre autem debent, ut sine Lege loqui pudeat) id fidelitè & diligentè faciant; easq; quas allegauerint, illicò, ad quod legant libros, quibus illæ continentur, præstò habeant, Causas studio non truant, illis, quorum patrocinium suscipiunt, graues non sint, Litem ex Lite non ferant, sed quod æquum fuerit, Partibus suadeant, Causas iniustas non foveant, neq; defendant, quod ipsimet iniquum iudicauerint, nisi Iudicialitè additi, atq; ita versentur in foro, ut benedictionem Dei præ oculis habendo, potiùs laudem virtutis mereantur, quàm pœnas Lega-*

Legales incurrant; quæ ad causam non spectant, & discursus minus necessarios omittant, Iudiciūq; non morentur, sed explicato verbaliter & summam causæ Statu, documenta & rationes, quæ causam saluare aut perimere possunt, allegare, ordinatè producere, iuxta Termini exigentiam (ultimā sphaeram Termini eiusdem non diuagando) omnino tenebuntur. Ut autem homines cōvarietate & pluralitate causarum non onerentur, neq; perturbentur, omnes causas, quasq; habuerint, siue ipsi Principales, siue eorum Procuratores tempestiue ad minimum pridie Iudiciorum celebrandorum, in regestrum (quod in Cancellaria Decretorum de Lege haberi & seruari debet) inscribi curent. Gnosus quoq; Notarius Decretorum, easdem causas in idem regestrum ordinatè sine delectu, prout se quisq; prius indixerit, connotabit; neq; ordinem registri perturbabit. Iudicia autem Sacræ Reg. Maiest. & eorum Illustrissimi Præst-
dentes, Cancellarius & Vice Cancellarius Regni, non nisi ex eodem regestro, ordine illo, quo inscriptæ fuerint, superiores non inter-
mittendo, inferiores non præponendo, acclamari mandent; easdemq; taliter ordinatè acclamatus iudicabunt; non attentâ quavis & qua-
rumvis Personarum instantia, & non secundum merita Persona-
rum, nec secundum maioritatem vel minorenritatem causarum, sed iuxta ordinem & numerum registri, prout se quis prius vel poste-
rius inscribi fecerit, decident. Seruentur autem & intimentur Fe-
riæ, applicenturq; dies certi unicuiq; Generi Actionum Forensium,
ut potè. Feria Secunda, siue Die Lunæ, Cause Iuris Magdebur-
gensis & Culmensis Ciuitatum in Regno existentium, ex regestro
simplicium: in defectu autem simplicium, ex regestro Arrestorum
Magdeburgensium. Feria Tertia, siue die Martis, eadem Ma-
gdeburgenses Cause, ex regestro Arrestorum, vel his deficientibus,
simplices acclamentur. Feria Quarta die Mercurij, itidem Ma-
gdeburgenses, ex Arrestorum regestro, in defectu, ex regestro sim-
plicium. Feria Quinta die Iouis, Cause Pruthenicæ simplices &
Arrestorum. Feria Sexta die Veneris, Spirituales, Ruthenicæ, in
defectu harum, Pruthenicæ & Liuoniæ: Ita tamen, ut mensibus
Ianuario & Februario, Iudiciis Ducatus Liuoniæ recentè per Le-
gem publicam assignatus, Liuoniæ ante omnes has, die Veneris præ-
ferantur, reliquis autem Mensibus, in defectu Spiritualium & Ru-
thenicarum, iudicabuntur, eodem die Veneris, Pruthenicæ. Sab-
batho seu die Saturni, Cause Fisci, tam ex simplici, quàm Arresto-
rum regestro. Quod si hæc defecerint, Pruthenicæ acclamentur, &
iudicabuntur. In defectu porro Pruthenicalium, recursus fiat ad
regestrum Magdeburgensium, primò simplicium, dein Arrestorum. Pro
reliquo, si aliquo die & feria defuerint Cause in regestro assigna-
tæ, eo casu, in defectu debiti registri, illæ Cause, quæcunq; & in
quocunq; regestro inscriptæ, non iudicatæ fuerint, acclamentur &

iudicentur. His itaq; diebus, Cause ex Cathalogo iudiciario proponantur, neq; quisquam præsumat, Illustrissimis DD. Cancellario, seu Vice-Cancellario, Referendario, Notario, aliūq; Personis Iudicij molestus esse, ut extra regestrum acclametur. Nemini enim hoc concedetur, nec Iure concedi debet, neq; ea in re respectus Personarum ullus habebitur. Cæterum boni Iudicii futuri pro temporis opportunitate, sub finem Iudiciorum pro futura sessione semper intimabitur. In Causis ad Relationem S. R. M. spectantibus, Principales litigantes, tam ex Regno, quam ex Ducatu Curlandiæ & Semigalliæ, ipsi, vel eorum Procuratores, Causas itidem ad regestrum publicum in Cancellariâ Decretorum haberi & servari debitum tempestivè prius inscribant, deinde Status Causarum fidelitèr & diligenter DD. Referendarius exhibeant; neq; in eis quicquam addant, augeantque, quod documentalitèr probare non poterunt, aliōquin si quis res improbables aut irreales, in statum Cause referre auderet, & postea à Parte adversa, vel ab ipsis DD. Referendarius in eo convictus fuerit, vel iussus verba sua iustificare, Actu ipso controversiæ non poterit; se verè punietur, atq; in eiusmodi excessu ter notatus ab Aula Regia excludetur, munusq; Procuratoris amittet. Gñosus porro Notarius Decretorum, idem Regestrum seu Cathalogum Causarum fidelitèr (iuxta eius Officium) inscriptarum, Referendario Regni Iudicis assistenti vel assidenti præsentabit & tradet: finitis Iudiciis semper recepturus & ad Cancellariam relaturus. Secundùm quod regestrum & numerum, Cause ad iudicandum, per Referendarios acclamabuntur. Decreta in Iudicio Regio utroq; ex seriis Partium controversiis prolata, statim promulgari debent; neq; post publicatam Sententiam, informationes seu importunæ instantiæ quidquam operentur, nisi manifestum aliquod documentum vel notorietas nova in Iudicio non allegata contra rem iudicatam adsit; quo casu, Generosus Notarius ante extraditionem, ad Illustrissimum Dominum Cancellarium, vel Vice-Cancellarium, qui tunc Iudicis præest, vel qui eam causam iudicavit, referet: Illi pro suo arbitrio & memoria, intellectus Partium ambarum illationibus, corrigant, subscribant, & correctam copiam Generoso Notario remittant. In extradendis iisdem Decretis & communicandis, Generosus Notarius sic procedet. Primum quod attinet Decreta in contumaciam prolata, vel simplices approbatorias sententias in se continentes, ea Gñosus Notarius absq; ulla hæsitatione extradet; in quibus Terminus Ordinarius, præfigatur, dum Pars Partem adcitaverit pro executione, quod arbitrio suo, iuxta causæ necessitatem, Generosus Notarius faciet. Quodsi Terminum alium, quam duarum vel sex Septimanarum, vel dum Pars Partem adcitaverit, præfigi quispiam petierit, id porro fiat consensu Partis utriusque. Alia verò Decreta, quæ vel ex controversiâ Partium, ex cruda

citatione proferuntur, vel quæ aliquam insignem meliorationem vel novum aliquid continent, Generosus Notarius, posteaquam requisitus fuerit, concipiat; conceptum maneat dies tres in Manuali non extraditum, intra quos quidem tres dies, liceat utriq; Parti illud legere, quodsi ad Cancellariam Decretorum Procuratores venire, & legere intra hos tres dies noluerint, aut neglexerint, non obstante neglectu aut absentia Procuratoris, & Parte alterâ instante, extradatur. Similiter, si (posteaquam legerint) contradictio intuitu controversiarum aut inductionis Processus nulla exorta fuerit, itidem extradatur. Si verò Cause sint maioris importantie, neq; Puncta Decreti & latæ Sententiæ uno ictu comprehendere vel declari possint: talia Decreta Generosus Notarius in Hospitio suo concipiat: Interim Iudicium deliberet, concepta autem Iudici & Assessoribus exponantur & publicentur. In Cancellaria, munimenta, quæ Partes pro concipiendis Decretis reddunt, seponantur; in iis quærendis & recipiendis nemo audeat etiam in Iudicio, circa agitationem Cause munimenta aliena surripere, sub gravi animadversione. Ibidem in Cancellaria rixæ & contentiones non fiant, alioquin lædens, Terminò Tactò citetur, & iudicabitur in recenti prout supra. A. 1683: fol. 7. tit. Ordynacya Sadow Zadwornych Koronnnych.

Tęż ordynacya wszyscy cuuscunq; status, sexus, conditionis, dignitatis & præeminentie, lites w tychże Sądach mający, także wszyscy ad-vocati, causidici, procuratores, alijq; ex quacunq; occasione, Iudicio Regio assistentes, in toto observare, manutenere, exsequi, y oney parere, sub pæna arbitrio Iudicij Regij ejusdem irremissibiliter irroganda повинни. Ibid. fol. 8.

Sady pod odiazd pierwszy, do Szwecey, Krolá Zygmuntá Trzeciego, iako iść miały w Koronie, y W. X. Lit. & late patet Constitutio A. 1593. fol. 637. tit. O Sądziech.

Tychże reassumptio, pod odiazd wtory tegosz Krolá. A. 1598. fol. 687. tit. Reassumpcy.

Sady criminum, perduellionis, & læsæ maiestatis. v. tit. Criminalia.

Sąd o poddanie Smoleńská, Kámienicá. v. tit. eodem.

Sadu głównego woyskowego w pospolitem ruszeniu ordynacya. v. tit. Woysko.

Sady in causis militaribus. v. tit. Żołnierz. tit. Trybunał.

Sąd w Woiewodztwie Sędomirskim z Poborcami y Retentorami podatkow, przed Deputatami. v. tit. Podatki.

Także w Ziemi Bielskiej. v. tit. eodem.

Pod Sady, Miastá wolne być mają, od stánowisk żołnierskich. v. tit. Woysko.

O Sądach Seymowych. v. tit. Seym.

O Sądach Trybunalskich. v. tit. Trybunał.

O Sądach Ziemskich plura tit. Roki.

O Sądach ábo Rokách Grodzkich Nurskich. v. tit. Grody.

O Sądach Inflánskich. v. tit. Inflánty.

O Sądach Ziemskich w Tykoćinie, *post mutationem* tych Dobr naturae. to iest, gdy *cesserunt in hereditatem* I. M. P. Czárnieckiego Woiewody Ruskiego. v. tit. Stárostwá.

S A L A R I A.

De salariis,
vide Statuta
Herburti,
fol. 404. &
sequ.

Salaria Mázowieckie, Sąd Ziemski, Grodzki, y Vrząd Stárości, od skażni *definitivae sententiae*, á nie od tych, ktore *ex interlocutorio* bywáią kilkákroć *in una eademq; causa, super unam citationem*, czynione, także od zapisow, wszelákiey wieczności, y ran, gwałtow, zastaw, y długow prostych, nie więcej brác y wyciągáć máią, iedno puštorá groszá. A od długow prostych y zastaw, ktore ninieyszą summę máią, niŹ dziesięć kop, także od áresztow, przydánia Woźnego, od widzenia gdy ná nie sobie pozwány bierze, od deliberácyey, nic nie ma być brano, *sub pœna* 14. marc. ná Wiecách, ábo *in foro ultimae instantiae perempt. repetenda*. A tego *salarium* ábo pámiętnego, Sędzia dwie części, á Podśudek trzecią mieć ma. *In Except. Masov. A. 1576. fol. 298. tit. O pámiętnym.*

Pisarzowi Ziemskiemu od membrany z pieczęcią ná pozw ieden z iego rewersalem, od skażni káżdey, od zeznánia róŹnych do-czeŹnych rzeczy, od káŹdey intronissiey, controverŹiey, od káŹdey allegácyey (á álegácyá ma być rozumiana odmowa Stronie przeciwney, aŹ do tąd, Źe druga Stroná ná to odmawiać po-cznie) choćiaŹ táń rátiy, y odmow będzie nie máto, y od zapi-sow álegácyi, to iest, od propositiey y áppellátiey, po puš groszku iednym, od wieczności zaś wszelákiey, á *querela cum deputatione Officij*, od wzdánia w zysku, od rescriptow wieczności, zaŹstaw, y innych wszelákich zapisow y Aktow, po gr. iednym. Od áktyko-wánia Przywileiu dwa grosze, od wydánia listu sądowego na wie-czność iákáŹkolwiek *cum intronissione* groszy dwánásie, z czego Pisarzowi cztery grosze, á ošátek Sądowi. Więcej wyciągáć się nie godzi, *sub pœna quæ suprà 14. marc. Partz* naydáley do dru-gich Rokow *solvenda*. O co *forum perempt. ut supra. Ibid. fol. 299. §. Pozwy & §. Zapisy.*

Od czytania Przywileiow wszelákich, y listow sądowych, ktore w Aktach będą pokládáne, nic brác nie máią Pisarze. *Ibid.*

Od szukánia rzeczy w Xieęgach nowo od roku zápisaney, nic nie ma być plácono : ále to dármo náleŹć y czytać u Sądu powinien Pisarz. Co iednáć wyŹey roku, od tego szukánia grosz ieden. *Ib.* tiernikowi Ziemskiemu od włoki miáry CheŹnińskiey, w kto-y trzydzieŹci morgow, w iednym mieyscu záwiéra się, á iesli ná roŹnych

rożnych mieyscach morgi, tedy od kázdego morgu po szelagu, á nie więcej, *sub pæna sexaginta marc.* á takowy Miernik ma być przysięgły. *Ibid.* fol. 313. tit. O rozdziale.

Vrząd abo Sąd Grodzki Ciechánowski, nie ma więcej brąć od przyięcia zapisu y zeznania do Xiąg, iedno pułtorá groszá, á od extraćtu dwa grosze. *A.* 1588. fol. 478. tit. Grod Ciechánowski.

Salaria Vrzędnikow Ziemskich y Grodzkich Koronnych, od quitow, od protestacyi, od dekrétow, intromissiy, y manifestacyi, obdukcyy, praesentacyi, Woźnego relacyi, pamiętnego, po groszy pięci, od controwersiy, za susceptę, extraćty, po groszy puł osma. Od oblat Aktow gránicznych, działow wiecznych, Przywileiow, y zá minutę, złoty ieden od obu stron. Od *scrutinium* złotych dwa, á od świádkow, po groszy pięci, *sub pæna centum marc. in Iudicio Tribunalitio peremptorie repetenda, sub pæna bannitionis persol-venda.* A kędy zwyczajem dawnym *salaria* mnieysze są nád te, nie máią być podwyższone. *A.* 1613. fol. 17. tit. *Salaria.*

Od wyręczenia bydła, w Grodzie, by go naywięcej było, groszy dwánaście. *A.* 1588. fol. 468. tit. O zájętym y błędnym bydle.

Od áresztu u Sądu Pifarzowi grosz ná Seymie, za Dworem, y wszędzie, Szláchcie ma płácić. *Ibid.* fol. 482. tit. Áreszty u Sądow.

Pifarze Ziemscy y Grodzcy, także y Vrzędy Podkomorskie w Woiewodztwie Sierádzkim, y Ziemi Wieluńskiey, nie ináksze *salaria* w Káncelláriách brąć máią, od zapisow, y extraćtow wszelákich, iedno podług opisaney zgody y postanowienia, w Grodzie Wárszawskim áktykowanego, *sub pæna 14 marc. Polon. persol-venda.* O co *forum* ná Trybunale Koron. *ad instantiam partis lese.* *A.* 1607. fol. 854. tit. O sálaryách.

Po tym to postanowienie w pisać *in volumen Legum* kazano: które przyięły y Woiewodztwa, Krákowski, Łęczyckie, Ziemia Zatorska, Powiat Socháczewski. To iest, *Ab inscriptionibus debitorum, obligationum, resignationum, donationum, arendarum, transfusionum, submissionum, reformationum, ad-vitalitatum, quietationum cum submissione e-victorea, à relationibus intromissionum, damni, vel violentie, occisi capitis, positarum citationum plurium in uno Processu simul factis, ab obductione vulnerum, ingrossatione privilegij, seu inscriptionis, pæna contumacie in Iudicio Tribunalitio, decreto quolibet si-ve per contro-versiam, si-ve per contumaciam lato, dilationibus iuridicis limitatione cum approbatione Processus, & limitatione, in Iudicio Tribunalitio, pro motione admissa ab accessorio, pro sigillato decreto, & sigillata motione, pro inductione testis, grossi quinque. A quietatione simplici, cassatione inscriptionis, relatione exportate citationis circa actum, si-ve per contro-versias, si-ve in contumaciam expedita scripta, a pæna contumacie in alijs*

subsellis, non Tribunalis Regni, limitatione generali omnium causarum, à sigillata quietatione, limitatione sine evictione, relatione simplici sine querela, inscriptione simplicis debiti sub vadio, ac in genere ab omni sigillata tali minutiori minuta, grossi duo. A limitatione simplici, Notario, protestatione simplici coram Iudicio seu Officio facta, motione siue appellatione, ab aresto, grossus unus. A Decreto ex actis Tribunalis Regni, Notario Terrestris, ab indigenis Nobilibus Palatinatus Sindiensis tantum, grossi decem, ab aliis vero iuxta antiquam consuetudinem receptam. Pro motione prolixiori cum aliquot instantijs, vel in negotio principali, grossi decem. A scrutinio contra principalem, Iudicio floreni duo, Notario vero à sigillatione eiusdem, grossi duodecim: à graniciibus finitus, iuxta antiqua Statuta, pars actoratum obtinens, marcas tres solvito. A porrectione contro-versie ad acticandum, nil omnino in Cancellaria exigatur. A. 1613. fol. 16. tit. Salaria.

Salarium ábo pámiętnego, Sąd Ziemski Lubelski nie ma brąć ná Trybunale więkzszego, tylko iáko Sierádzki. *sub pæna & foro* o tym napisanemi. A. 1615. fol. 18. tit. O salaryách Sădu.

Pisarze Ziemscy, Trybunalscy, y Seymowi, zachować się, wedle teyże Constitucyey, powinni. O co *ex Officio* w Trybunale *responderebunt*. A. 1638. fol. 46. tit. Salaria.

Salaria Grodu y Ziemstwa Kámienieckiego y Látyczowskiego, do Grodu Kámienieckiego podáne approbowano. A. 1611. fol. 25. tit. *Salarium* w Kancellariách.

W Ziemi Gostynskiej, od káżdego Dekretu, pámiętnego trzy grosze płácono być ma: któremi Sędzia z Podśędkiem dzielić się máia, wedle Státutu Zygmuntá Krolá, *Anni 1523*. A Pisarz, przy swym *salarium* dawnym ma zoltać. A. 1565. fol. 105. tit. Chowanie Xiąg.

Po tym postanowiono, że Sędzia ma brąć przyśádnego trzy części, a Podśędek z Pisarzem dwie części: á ná *scrutinia* wszelákie, Sędzia z Pisarzem podpisować się ma. A. 1635. fol. 34. tit. Salaria. Po tym *declaratur in perpetuum*, że przyśádnego Sędzia ma brąć dwie części, Podśędek trzecią, á Pisarzowi piąty grosz przyśádnego isć ma. A. 1638. fol. 52. tit. Salaria.

W Wołyńskim y Brácláwskim Woiewodztwách, ma być iáko w Koronie: ták ná Trybunale, iáko y w infzych Sądách. A *peresudy*, ná Trybunale, & *in omnibus minoribus subsellis*, znięsiono. A. 1601. fol. 744. tit. O płáceniu. (v. tit. Koce.)

Po tym, że obywátele Woiewodztw, Wołyńskiego, Brácláw. także y Kiiówskiego, nie máia więkzszego płácić *salarium*, w Trybunale, tylko iáko Koronni, postanowiono. A. 1635. fol. 33. tit. Salaria w Trybunale.

A w Kancellariách, Ziemskich, Grodzkich, y Trybunalskich, więk-

ksze

ksze od nich *salaria* wyciągane być nie mają, nad opisanie dawne w Prawie, w Statucie tychże Woiewodztw, w rozdziale 4. artykule 3. pod winą sta grzywien: o którą *forum* na Trybunale *inter causas Officij* ma być. A. 1601. fol. 744. tit. O Depaktacyach.

Po tym postanowiono, iż w Kancellaryach Trybunalskich, Ziemskich, y Grodzkich, od dekretow, y wszelkich extractow, y inquicyi, Obywatelom Woiewodztwa Wołyńskiego, y wygnancom Woiewodztwa Kiiowskie^o służących, nie ma być więcej brano nad zwyczaj Koronnych Kancellaryi, *sub privatione Officij, ad instantiam cuius-vis*, w Trybunale Koronnym, *inter causas Officii, ex speciali registro, vindicanda*. A. 1667. fol. 17. tit. Sądy Woiewodztwa Kiiowskiego.

Salaria Vrzędowi Ziemskiemu Drohickiemu, od wszelkich dekretow, *condemnat, zapisow, & à quibuscunq; tam per contro-versiam, quam & in contumaciam Iudicariis actibus*, w Miedzney, y Drohiczyne odprawionych, Kancellaria, *iuxta antiquam Legem & consuetudinem*, powinna oddawać. A. 1678. fol. 31. tit. *Reassumptio*. (v. tit. Roki.)

Salarium żadnego od spraw Skárbowych na potym żadne Sądy y Vrzędy, *etiam ultimæ instantiæ Tribunalis*, brać nie mają, *sub duplici pœna in Officiales, in A. 1613. sancita, inter causas fisci, in Iudicio Tribunalis Regni peremptorie repetenda*. A. 1621. fol. 15. §. A od spraw skárbowych.

Ta pœna jest w Constitucy 1607. wyrażona, do ktorey pomieniona Constitucia 1613. referuie się. *quàm supra vide*.

Woiewodztwo Ráwskie ma być wiecznie wolne od pamiętnego, ale wedle starego zwyczaju płacić ma u Sądu. A. 1557. fol. 11. §. Woiewodztwo.

W Wielkiej Polsce, od wzdania, tylko groszy pięć brać powinno, *sub pœna centum marc.* A. 1565. fol. 102. tit. Wzdania.

In *salariis*, Pifarze Trybunalscy, y Seymowi, *iuxta Constit. Anni 1613.* o salaryach Woiewodzywu Sieradzkiemu służących, (które *supra miales*) zachować się mają. O co *ex Officio*, w Trybunale, obadwá *respondebunt*. A. 1638. fol. 46. tit. *Salaria*.

W W. X. Lit. przy *appellacyey*, trzynasta kopá z żadney Strony nie ma być brana: ani przesady, ani żadne datki, od takiej sprawy, w ktorey się Strony ziedniają, bądź po przesłuchaniu *contro-versij*, nim dekret ferowan będzie, a pogotowiu ktorey Sąd główny słuchać nie będzie. A gdy pozwany zostanie wolny od pozwu y od rzeczy; nie przesąd, ale pamiętnie tenże Sąd brać ma. Gdy zaś co Aktorowi przyśądzi, y do *possessyey* skaże; od tego przesąd weźmie, wedle Constitucy, a nie wedle swej tacy. A. 1601. fol. 758. tit. O dochodziech Sędziow głównych.

Salarium od *scrutinium*, w Woiewodztwie Mázowieckiem, v. tit. *Scrutinium*.

Salaria Podkomorzego. v. tit. Podkomorzy.

Salaria w Miastach Pruskich od suscept y extractow. v. tit. Miastá.

Salaria Poborców patent w Constitucyách, przy podatkách.

O *salarium* ábo quitowe, nád zwyczaj, więkfsze, Poborców Ziemie Bielskiey karano. v. tit. Podatki.

Salarium od suscepty quitow z podatkow do Grodu, y od extractu, w Woiewodztwie Ruskim. v. tit. Podatki.

De *salaris* Deputatów Trybunalskich tak Koronnych, iáko y W. X. Lit. v. tit. Deputaci.

S A L E T R A.

Saletrá nie ma być wywożona z Korony, *sub amissione oney, & pæna 500. marc. ná Trybunale, inter causas fisci, ad instantiam Instigatoris Regni, delatori & fisco regio, per medium dividenda ac persol-venda.* Teyże *pæne* subiacabit y Instigator Koronny, gdyby o to czynić nie chciał. A. 1620. fol. 22. tit. O fáletrze.

Reásumowano tę Constitucyá, tak ná Koronę, iáko y ná W. X. Lit. & *pro lege perpetua* deklárowano. A PP. Podskárbiowie, áby Kupy, pod prætectem inszych towárow, *extra Regnum*, faletry y prochow potáiemnie nie wywożili, doyrzec tego máią. A. 1626. fol. 4. tit. Sáletrá.

Sáletry y siárki zá gránice wywozić się nie godzi z W. X. Lit. mimo pozwolenie Generálá Artylleriey tegosz Xięstwá, *sub pænis*, o nie wywożeniu faletr w prawie *sancitis*. A. 1652. fol. 26. tit. O wywożeniu faletr.

SCRIPTA IN ARCHIVO.

Scripta wszystkie *ad Archivum* podáne y *diplomata*, káždy u kogo *etiam in concredito* zostawáły do tąd, ná blisko przyszłym Seymie do Pieczętarzów oddáne być máią. O ktore Instigator Koronny *inquirere* powinien. & *casu* nie oddánia onych, *contra-ventores* przypozwác. A. 1659. fol. 12. tit. O Scriptách in Archivu.

Scriptorum ad Archivum Regni porrectorum approbationes. v. tit. Approbácye.

Scriptorum in Archivu Regni, in Arce Cracoviensi, exstanti re-visio. v. tit. Commissie.

S C R V T I N I V M.

Scrutinia Osobie tylko Krolewskiey Státutem Olbráchtowem są powierzone: á Skrutatorowie przysięgli być máią. A. 1550. fol. 6. §. *Scrutinia.*

Scrutinium o zabićie, ma czynić Woicwodá z Sądem Ziemskim ná Wie-

Wiecäch, ábo Stárosta z tymże Sądem Ziemskim : może iednak Woiewodá ośiádłego Szláchćicá przysięgłego, y Stárosta Podstárościego, ná swym mieyscu posadzić. A gdy się *ex scrutinio* ná kogo pokaże, że zabił ; przed Krolá ma być pozwan o wieżę. A. 1557. fol. 10. tit. *Scrutinium* o zabicie.

Scrutinium in causis honoris, ná Wiecäch, zá przypozwem, ma być wywodzone, ktore iesliby nie doszły po przypozwie ; Krol do Powiatu ná Seymie ma ná to dać Skrutatory. A. 1565. fol. 100. tit. O rzeczách.

To wszystko *per subsequencia* zniešiono.

Scrutinium o zabicie Szláchćicá, przy roboćie, ná Wiecäch ma być czynione. w *Except. Mazow.* A. 1576. fol. 308. tit. O ubiciu y zabicu Szláchćicá.

Scrutinia in causis criminalibus, ná Ziemskich, ábo Grodzkich Rokách pierwszych *illius Districtus*, *ubi crimen patratum est, post obductionem*, zá przypozwem, mają być wywodzone. A. 1578. fol. 328. tit. *Scrutinium*.

Skrutatorowie nie mają być dawáni, *in causa invasionis domus, post convictionem* ; przed *convictiá* iednak ma być *scrutinium*. A. 1578. fol. 336. tit. *De invasione domus*.

Scrutinia o głowę y z iednánie iey, ná pierwszych Ziemskich ábo Grodzkich Rokách, mają być wywodzone, *post obductum crimen*. A. 1588. fol. 464. §. A isz w tym wszystkim.

Przed *scrutinium*, ma uprzedzać kładźienie pozwu, dwiema tygodniami *Ibid.*

Scrutinium obiedwie Strony wywodzić powinny, uczyniwszy náprzod przysięgę, że świadkow, ktorych stawia, nie przenáięli, áni są przez nich *corrupti* : á świadkowie mają być wiary godni. *Ib.*

Scrutinia sam Sąd ma odprawować, nie przez substituty, *inquirendo circumstantias rei* dostátecznie y iák nappilniey, y *examinowan*ych z drugiemu nie spuszczać : á iesliby ktory w czym był *varians, informatus*, ábo *favorifans*, notować to ma. Oczywistych świadkow ma być pierwsze uwaźenie, á *pluralitas*, tych zwłaczá ktorzyby *ex auditu* świádczyli, nie ma być pisana, oprócz żeby ktory co *specialiter ad investigandam rei veritatem* powiedział. Dwanaście świadkow mają być przyjmowani : ktorzy *oretenus*, á nie z kártek *testimonia* powinni deponować. *Ibid.*

Scrutinium ma pozwány wywodzić ná pozew Aktorá, ná swoy się pozew nie odwoływając. *Ibid.*

Ktokolwiekby pozwány był, áby *in scrutinio* świádectwo deponował, powinien *peremptorie* stanać, y przysięgę uczynić, ábo tefz iesliby nie chciał przysięć, pod wiarą y sumnieniem prawdę powiedzieć. *Ibid.*

Do *scrutinium*, Szláchćie poddanych [powinien stawić, *sub pena*

centum marcarum, ktora *in instanti* ma być nakazana, *cum remissione ad loci Capitaneum*, pro *exequutione facienda*, ieśliby był *contumax*, y ábo świadczyć sam, ábo poddanych stawić nie chciał. A ieśliby komu zadano było, że ktorego z poddanych iego nie dostawa, drudzy poddani pod przysięgą zeznawać mają, isz go pod ich Panem nie mają, ani go pozew zastał. Tofz Mieszczańie wszelacy powinni uczynić, gdy o to od Strony ktoreykolwiek pozwani będą, y świadectwo dać przed Sądem ábo Vrzędem, przysięgłszy, pod winą wyżey opisaną. *Ibid.*

Scrutinium pozwany w inſzym Woiewodztwie będący może zeznać *coram proximo Officio Capitaneali*, á w Prusiech *coram Civili*, takim, iaki wyżey, sposobem. *Ibid.*

Scrutinia in ocluso rotulo Stronom mają być wydawane. *Ibid.*

Scrutinia in causis Criminis læsæ Maiestatis, & perduellionis. v. tit. *Crimen.*

Od *scrutinium* w Woiewodztwie Mázowieckim, Sędziowie y Pifarze Ziemscy nie mają brać więcey w Sądzie, iedno kopę *æqualiter*, á Woźniowie groszy trzy od całego *scrutinium*. A. 1601. fol. 747. tit. *Scrutinia Mázowieckie.*

Securitas honorum, & bonorum. v. tit. *Szláhcic. tit. Dobrá. tit. Długi.*

S E N A T O R.

Herburt.
fol. 141. tit.
Dignitates
Nobilibus
dentur.

SEnatorem nie może być tylko Szláhćic: A. 1550. fol. 7. §. Isz Stan Rycerski.

Senator Stárosta, ani Vrzędnikiem być nie może w swoim Woiewodztwie: okrom Woiewody, y Kasztellána, Krákowskich, ktorzy Stárołstwo Krákowskie trzymać mogą. A. 1562. fol. 24. §. Gdyż każde.

Herburt.
fol. 144.

Dignitarstw. Krol nie ma przyczyniać, ani umnieyszać. A. 1550. fol. 4. §. Dostoienstw.

Herburt.
fol. 142. tit.
Dignitates
Indigenis.
& sequ.

Dignitarz każdy y Vrzędnik, w swoim Woiewodztwie, nie zmyślona, y w ktoreyby mógł pomieszkać, ma mieć ośiadłość, ktora się ma rozumieć w okręgu Woiewodztwa onego, nie w Powiecie. A. 1562. fol. 23. tit. O ośiadłości Dignitarzow.

W Ruskim, Mázowieckim, y Ráwskim, Woiewodztwach, także y w Ziemi Wieluńskiej, ktore, dla swey szerokości, wiele Ziemi w sobie zawierają, nie w Woiewodztwie, ani w Powiecie, ale w tej Ziemi, w ktorej ieśt Vrzędnikiem, być ma ośiadłość oprócz Woiewodow, ktorych ośiadłość, w ktoreykolwiek Ziemi Woiewodztwa swego, *pro sufficienti reputatur.* *ibid.*

Declaratur, że nie tylko nie zmyślona, y w ktoreyby mógł pomieszkać, powinien mieć, w onym Powiecie, ábo Ziemi, ośiadłość;

dłość; ale też ktoreby nie w ten czas dostał, gdy dignitarstwo
 albo Vrzęd wakuie; *sub amissione dignitarswá*, gdyby ie wziął, &
p.ena ducentarum marcarum, in Iudicio seu Officio Terræ illius, seu
in Comitij Regni generalibus, ad instantiam cuiusvis, peremptorie,
in instanti, sine beneficio appellationis, Actori solvendâ. A. 1563. fol.
 42. tit. Osiadłość Dignitarzow.

Znowu *declaratur*, iż Przywilecie, ktoreby, z Kancellárey, prze-
 ciwne prawu temu wydane były, *nullitatu* być mają. Y winá pod-
 wyższona iest ná dwa tysiące grzywien Polskich. O co *forum*,
 Ziemstwo, Grod, nákoniec y Trybunał, *inter causas Officij, perem-*
ptorie, ex delatione cuiusvis Nobilis. A. 1613 fol. 33. tit. Wárunck
 ośiadłości Dignitarzow.

W W. Xięstwie Litewskim także powinni być Dignitarze y V-
 rzędnicy, w każdym Powiecie osiedli y przysięgli. *A. 1569. fol.*
 195. § Dignitarze y Vrzędnicy.

Senatorowie ná Seymikách bywać, artykuły z Szlachtą spisować y
 fucierać mają. *A. 1565. fol. 84. tit. Seymiki Powiatowe.*

W Mázowieckim Woiewodztwie, do elekcyey Deputatow, Po-
 słow, y Vrzędnikow, należeć mają. *A. 1598. fol. 702. tit. Seymiki*
 y Elekcye.

Senatorowie od tąd, ponieważ przy Krolu sądzą, w przysiędze swey
 Senatorskiey mają te słowa przykładać: & *in iudicio iuste senten-*
tiam dicam. A. 1588. fol. 469. tit. O poprawie przysięgi Senator-
 skiey.

Senatorskie wotá ná Sądách, Krol ma konkordować, władzą swą nic
 nie konkluduiąc, á iesliby ich do iedności y zgodney sentencyey
 przywieść nie mógł; tedy *secundum ea vota*, ktore są prawu y
 zwyczajom Państw tych y każdej Ziemie naybliższe, *sententiam*
 ferować ma. *A. 1576. fol. 254. §. Często się też.*

Senatorska powinność w przysiędze ich, o przestrzeganiu całosci
 Rzeczyposp. y wolności wyrażona, w cale zostawać ma. *vide tit.*
 Krol.

Senatorow szefnaście z każdego Seymu do mieszkania przy Krolu
 mają być náznaczani koleją, iako w Rádzie siedzą, tak aby ieden
 Biskup, ieden Woiewodá, á dwa Kasztelláni ná każde puł roká
 mieszkáli. A iesliby ktorego *legale* zachodziło, dla ktoregoby
 nie mógł mieszkać; tamże zaraz ná Seymie ma zanościć. Ná tey
 rezydencyey powinność ich: przestrzegać *Regiam dignitatem*,
 y całosci praw, z czego ná Seymie *respondere* mają. A Krol bez
 ich rady w sprawách potocznych nie postępować nie ma; Seymo-
 wych spraw nie ruszając. *Salarium* każdy Biskup z Ruskich Krá-
 iow, y inny każdy Swietckiego Stanu Senator ná swe pułroká, po
 pięci set złotych mieć powinien. *A. 1573. fol. 254. §. Często się.*
 O tymże wšzytkim znowu *iisdem verbis. A. 1576. fol. 276. §.*
 Często się.

Pena sta-
tuitur con-
tra Episco-
pos, & Pa-
latinos, atq;
Castellanos,
ad Conven-
tus Terre-
stres, non
venientes.
Herburt. f.

93.
De iura-
mento Se-
natorum.
vide Her-
burt. f. 245.
t. Iuramen-
tum Consi-
liariorum Re-
gni.

Men-

Mentio superiorum. A. 1590. fol. 563. tit. Deputaści do rady wojenney.

Reassumowano *superiora eadem, cum hac declaratione*, iż na Seymie każdym, zaraz po propozycy Seymowey, mają być nazywani, tak iako na terażnieyszym Seymie. Ziąchawszy się do Kroli naydaley we cztery niedziele po Seymie, powinni powinnościom swym, bez wszelkich wymówek dosyć czynić, pod winą tysiąć grzywien, która od Polskich Senatorow, do Rawy na obronę y potrzebę Rzeczyposp. a od Litewskich, do Podskárbiego W. X. Lit. *cedere* ma: a Posłowie Ziemiści, na początku każdego Seymu o nie instigować mają, we dwie niedziele po zaczęciu Seymu bliższego. Senator Swietcki pod taką drugą winą, y pod utraceniem dignitárstwa, a duchowny, pod winą sześciu tysięcy grzywien zapłacić pomienioną winę powinien: wyiawszy *legale impedimentum*, które na Seymie, przy nominacyey, ukazane y uznane być ma. A po uznaniu onego, inszy na to miejsce *Senator sequens in ordine* nazywany być ma: będąc iednak wolen od owego impedimentu, po tym też powinność odprawić będzie powinien. Ktorzy Senatorowie, z Vrzednikami Koronnymi, y W. X. Lit. gdy *publica negotia* przypadac będą, zasiadać powinni, y o wszystkich sprawach publicznych y Rzeczyposp. należących, pod mięszkanie ich, przypadających consultować, nie derogując w tey mierze Vrzedom tymże Koronnym, y W. X. Lit. Które to *Senatus consulta* Cancellaria Koronna pisać ma, a oni podpisywać się na nie powinni. Z czego po tym dawać *rationem* na Seymie będą. *Salarium* ma im zaraz Podskárbi dawać, pod zapłaceniem *de suo*, o co *forum* na Trybunale mieć ma *inter causas conservatas.* A. 1607. fol. 830. tit. O mięszkaniu Senatorow.

Winy na Senatory podwyższono na dwa tysiąć grzywien, o którą zaraz na początku Seymu Posłowie przez Márzalkę swego instigować, y aż *ad exequutionem, non obstante cuiusvis contradictione*, popierać mają: a Instigator tak na *præsentes*, iako y *absentes in contumaciam* skazanych y otrzymanych win takowych, za instancją Vrzedu Skárbowego, *sub pœna hannitionis*, na Swietckich, *ex bonis hæreditariis*, a na Duchownych, *ex proventibus, bonisq; mobilibus & immobilibus*, iesliby który iakie miał, *in composito Iudicio, inter causas fisci*, processem nie dalszym, iedno zaraz, iako *pro pœna publica, ad hanniendum* intentowanym, a w W. X. Lit. *in quovis termino* powinien dochodzić. O pœnach z Senatorow W. X. Lit. *declaratur*, że tak iako y w Koronie, na obronę Rzeczyposp. do Podskárbiego Litew. obracać się mają. A. 1609. fol. 889. tit. O mięszkaniu Senatorow.

Mięszkanie Senatorow ma się rozumieć *intra fines Regni, & M. D. Lit. Ibid.*

Znowu stosując się do pomienionych dawniejszych Constitucyi, postanowiono, że iesliby którykolwiek Senator, Duchowny pułroká, á swietcki ćwierć roku, ustawicznie y zupełnie, *absq; legali impedimento*, w czasie iemu naznaczonym, przy boku Krolewskim nie rezydował; winom pieniężnym Constitucyą 1609. wyrażonym podlegać będzie: o ktore podług Constit. 1607. każdy taki, po czasie rezydencyey, rok zawity, ná początku Seymu, mieć, y tamże zaraz, zá instántią Kola Poselskiego, *sive comparuerit, sive non*, sądzony będzie, y winy pieniężne w prawie opisane *decernentur* ná niego. Ktore zapłaciwszy, znowu rezydencyą zupełną *toties, quoties* omieszkałby, przy boku Krolewskim, odprawować ma, PP. Podskarbiowie oboygá narodu, te winy od nich *exigent*, y tam, kędy prawo mieć chce, obracać będą. Tá rezydencya zawniżę poczynąć się ma, á *prima Ianuarij. Legalia* PP. Senatorow Rezydentow, *quoad residentiam declarantur*: że się o samey tylko chorobie, którą oni *talto pectore, in facie Reipub. comprobare* powinni, rozumieć mają. Gdyby kto, pod czas niebezpieczeństwa Rzeczyposp. z powinności swey, był ná wojenney usłudze; taki winom, *de negligentibus Residentibus*, podlegać nie ma, ale znowu rezydować powinien. Pod czas tefz kontraktow głównych tych Wojewodztw, z ktorých Rezydentów przy boku Krolewskim mieżkac będą, przez cztery niedziele od rezydencyey tey wolni być mają. Kancellarye, wszystkich *Senatores praesentes*, ktorzy przy Radzie będą, y Vrzednikow Koronnych, y W. X. Lit. także y *Senatusconsulta*, to iest, *Conclusiones* Rady pisać mają: ktore *Senatus consulta*, PP. Senatorowie, tak Rezydentów, iako y przyjeżdżający, ktorzyby *in Consilio* byli, y Vrzednicy, iako Koronni, tak y W. X. Lit. ci, ktorzy ná nie zezwalali, podpisywać będą. A te *Senatus consulta*, po wotach PP. Senatorow, ná Seymie każdym przy wszystkich Stanach tey Rzeczyposp. czytane będą: w ktorých z tego, co by się zdało dostoięństwu Krolewskiemu, y prawu pospolitemu przeciwnego, PP. Rezydentów, iako y insi Senatorowie, y Vrzednicy oboygá narodu, ktorzy *in illo Consilio* byli, *rationem, in facie totius Reipub.* dac będą powinni. Czego wszystkiego, Posłowie Ziemscy oboygá narodu, po wotach Senatorskich, upominac się mają. W sprawach Sadowych, PP. Senatorowie Rezydentów, od wszelákich Sadow *cuiuscunq; subsellij, in causis personalibus*, ábo gdyby komu o máiętnosc fzło, ná sześć niedziel przed rezydencyą, y sześć niedziel po rezydencyey *eximuntur*. Tak iednak, że te sprawy, po wyszciu czasu tego, w Trybunalach Koronnych, we czwartek, *ex speciali registro*, á w Litewskich, *in quo vis termino*, bez przypozwow, *in minoribus* zaś *subsellijs*, ná pierwszych, *post expiratum tempus exemptionis*, sądzone być mają. To prawo *in suo robore* zostawac ma,

Z z z z

tak

tak iako samo w sobie brzmi : ani przez żadne interpretacye nie ma mu nic być przydano, ani ujęto. *A. 1641. fol. 3. tit. De reddenda ratione Senatûs Consultorum.*

Reaſumowano *superiora in toto*, y we wſzytkich punktach approbowano, oſobliwie Constitutie *A. 1576. 1607. 1641.* (także Constitutią 1588. którą miałeſz wyżej, *de crimine læſe Maieſtatis Regiæ, & perduellionis, ſub titulo, Crimina.*) *A. 1662. fol. 2. tit. De reddenda ratione Senatûs Consultorum.*

Senatorowie rezydenci na ſwoie ſententie *diſtinctim*, iaką który da *in materijs propoſitis*, także y Vrządnicy Krzeſłowi do rady Rzeczypoſp. y do dawania ſententiy należący, *ſub priuatione Officij*, podpisywać ſię mają. Tych zaś Rezydentow Krol licencyować nie ma, *exceptâ ſolâ legalitate infirmitatis*, która na przyſzłym Seymie *corporali iuramento comprobari* ma. W czym *ex munere Officij*, Inſtigatorowie, Koronny, y W. X. Lit. *deferre* onych powinni, *ſub ſolutione pœnarum* w prawie opiſanych, za każdego, ktorego ochroniſ, Rezydentą. Których pœn Poſłowie Ziemſcy *urgebunt executionem irremiſſibilitèr*, przy upomnieniu ſię wakancyi, na każdym Seymie. *w Exorbitancyach na Eleſticy Krola Michała. A. 1669. tit. De ſecretis Conſilijs.*

Reaſumowano wſzytkie dawne *de Reſidentijs* PP. Senatorow prawa, *A. 1677. fol. 41. tit. De reſidentijs.*

Znowu teſz Prawa reaſumowano, deklaruiać, aby z każdym nie rezyduiaćym Senatore, przez Constitutią naznaczonym, Inſtigator Koronny *iure agat*, y *pœnas* w prawie opiſane *urgeat, ſub priuatione Officij*, czego Poſłowie Ziemſcy upominać ſię mają. *A. 1678. fol. 29. tit. O Rezydentach.*

X. Arcybiskupa Gnieźnińskiego od rezydencyey przy boku Krola I. M. dla podeſzłych lat iego, y prace na Koronacyey Krolewſkiej podięty, uwolniono było, *A. 1649. fol. 9. tit. Vwolnienie.*

Od rezydencyey przy Krolu, Hetman, woysk Ruſkich wolny ma być. *z Commiſſey Hadyackiey. A. 1659. fol. 54. §. Do buławy.*

Quo ordine do boku Krolewſkiego naznaczeni bywaię PP. Senatorowie? patrz na końcu Constitutiy każdego Seymu.

O Rezydencyey przy ciałach Krolewſkich. *w. tit. Krol.*

Senatorowie Litewſcy Krolowi Polſkiemu przyſięgać mają. *A. 1564. fol. 54. §. Item quilibet.*

Na Vnicy mieyſce im między Koronnemi naznaczono. *A. 1569. fol. 179. Mieyſcá PP. Rádom Litewskim.*

Porządek opiſano, iako Rada Koronna z Litewſką ma zaſiadać. *Ibid. fol. 180.*

Senatorowie Ziemie Wołyńſkiej y Bracławſkiej za inkorporacyą onych do Korony, z Senatem Koronnym zaſiadać mają. *A. 1569. fol. 160. §. A tak.*

Także

Także Podlascy. *Ibid.* fol. 152. §. A Confiliarze.

Senatorow Inflánskich ma być Swietckich sześciu, trzech Woiewodow, ná mieysce Prázydentow, y trzech Kásztellánow, osiadłych, po iednemu z káżdego narodu : ktorzy, Woiewodowie, po Woiewodách Koronnych, y Litewskich, á Kásztelláni, po Kásztellánách Koronnych y Litewskich, zásiadać w Rádzie máią. *A.* 1598. fol. 708. tit. Ordynácyá.

Ale teraz ináczey. *v. tit.* Inflánty.

Senatorskie Dignitárstwa y Vrzędy Obywátelom Woiewodztwá Kiíowskiego, *Romano-Catholici Ritus* záslużonym w Koronie, y W. X. Lit. rozdawáć, y onych przy Státucie *Sigismundi I.* *A.* 1510. w tey mierze záchowáć obiecano. *A.* 1659. fol. 47. tit. Dignitárstwa y Vrzędy.

A w Commissiey Hadyáckiey wárowano, że Dignitárstwa Senatorskie w Woiewodztwie pomienionym Kiíowskim, nie máią być dawáne, tylko Szláhcie *Ritus Græci capacibus* tych Vrzędow : w Woiewodztwách záś, Brácláwskim, y Czerniechowskim, áternatą konferowáne być máią, tak íż *post decessum*, Senatorá *Ritus Græci*, ma *succedere* Senator *Ritus Romani* : we wszytkich iednák tych trzech Woiewodztwach *natis & possessionatu* Vrzędy konferowáne być máią : *saluo iure* taráźnieyszych possessorow. *A.* 1659 fol. 50. §. w Woiewodztwie Kiíowskim.

Senator ani Stárostá sádowny, rotý Quarciáneý mieć nie może. *A.* 1591. fol. 613. tit. *Disciplina militaris.*

Senatorom, y Posłom Ziemskim, ná Seymie taráźnieyszym, będącym, sprawy *cuiuscunq; generis*, iesliby ktore w Koronnym, ábo W. X. Lit. Trybunale *& in aliis subselliis*, pod ten czas niebytności ich, odpráwowály się, luboby co *in contrarium ex arresto*, ná którym z nich otrzymano, *restituuntur ad eum terminum*, iáko pod Seym były ; y czas, sześć niedziel, po skończeniu Seymu, do odpráwowania spraw tych, *præmissâ citatione, contra adversam Partem, ex speciali registro* práfigowány íest. Ktora Constitucyá y Posłom woyskowym służyć ma. *A.* 1638. fol. 14. tit. Wárunek. Znowu sprawy ich, także y Vrzędnikow Koron. y W. X. Lit. Senatorskiey godności, y Posłow Ziemskich, ná taráźnieyszym Seymie będących, *sive ex reatu, sive ex actoratu* przypadájące, do czterech niedziel od záczenia Trybunału suspendowano : y od okázowania ábo popisu, ktoryby wzwyż pomienionym czasie przypadł, uwolniono. *A.* 1653. fol. 10. tit. *Beneficium.* *& fol. 14. tit. Wárunek.*

Reásumowano tę Constitucyá ná usłudze Rzeczypośp. ná tym Seymie zostawájącym, dekláruiąc, że tak w Koronie, iáko y W. X. Lit. iesliby od Seymikow *electionis* Posłow, áż do przyślych Seymikow *relationum*, miało excepcyá wnoszoná, ábo *in*

contumaciam, in quocunq; subsellio pądty dekretá; takowe sprawy *in integrum restitui*, y zá pozwem Stron, *de nouo, in foro & termino competenti*, po odprawieniu Seymików relacyinych *agitari* máia. A że Donátariusze niektorzy, dla teyże Rzeczyposp. usługi, pod termin S. Ianá, będąc ná Seymie, do Skárbu W. X. Lit. symple *nomine Donatiui* wnieść nie mogli, tedy zá powrotem ich, skarb symple od nich przyiąć powinien. A. 1654. fol. 34. tit. Vbescpieczenie.

Reásumowano to, y deklárowano, *pro perpetua Lege*. A. 1655. fol. 15. tit. Vbescpieczenie.

Po tym Constitucyá A. 1641, (*ktora miales wyzey, o rezyden-cyey Senatorow, przy Krolu.*) Senatorom, y Posłom Ziemskim, ná usłudze Rzeczyposp. będącym *in toto* reásumowano, y dekretá *in contrarium* ferowane z káslowano, y to Práwo, *pro lege perpetua* deklárowano. A. 1658. fol. 22. tit. Vbescpieczenie.

Znowu reásumowano *in toto superiores Constitutiones* Senatorom, Vrzednikom Koronnym, Posłom Ziemskim, ná usłudze Rzeczyposp. będącym, *ac eorum pupillis*, dekláruiąc, iż wszelákie dekretá, *condemnati*, lubo *per controuersias*, lubo *in contumaciam*, od Seymiku obierania Posłow, *in quocunq; Iudicio maioris & minoris subsellij* ferowane są, y do Seymików *relationum* stawác będą, *nullitatis* być máia. Po Seymiku iednak *relationis in duabus septimanis*, káždy z nich, *in omni Iudicio*, íprawić się, *ad instantiam cuiusvis*, powinien będzie. A to Práwo *pro perpetua lege*, rozumieć się, y być má, y służyć także Posłom do postronnych Pánow, także Rezydentom, y Commiszarzom, *post expeditam functionem*. A. 1659. fol. 5. tit. Vbescpieczenie.

Reásumowano tę Constitucyá, y *actus quousvis iuridicos*, pod czás Seymu terážnieyszego, y przeszłych, áż do Seymiku *relationis*, tak w Trybunale, iáko *in quibusvis subsellis, in praeiudicium & aggrauationem* tak Senatorow, y Posłow, iáko y Małżonek ich otrzymane, *etiam in causis dotis, & inscriptionum*, z káslowano, y deklárowano, że táż *securitas* má okrywác y Lustratorów Dobr Krolewskich. A. 1661. fol. 29. tit. O bescpieczeństwie.

Ale ná drugim po tym Seymie, clausulę o Lustratorách ponmienioną zniešiono, y ísprawowác się im, *in omni Iudicio, ad instantiam iniuriatorum, non obstante hac exceptione*, kazano. A. 1662. fol. 30. tit. Dekláracya Constitucyey.

Reásumowano przeszle Constitucyey A. 1659. & 1661. o ubescpieczeniu PP. Senatorow y Posłow Ziemskich, *pro perpetua Lege*, nápisane, dekláruiąc, iż tak Senatorowie, iáko y Posłowie *ad exteros*, y Commiszarze, áttestacyá I. M. P. Márzalká ktoregokolwiek ná Seymie będącego, iáko y Posłowie Ziemscy, áttestacyá P. Márzalká Poselskiego, *legalitatem* bytności swoiey ná Seymie, y funkcyey

keyey pokazawszy, *super suspensionem causæ, ex registro, incidentis, simpliciter* sprawić się będą powinni. *In contrarium* zaś *quasvis probationes iuratorias super suspensionem, ex occasione prorogationis causæ, contra præscriptum Legis, in quorvis subsellio Regni, & M. D. Lit.* wskazane znieśiono. Ta Constitucya y ná te Condemnaty y dekretá, ktore pod czas przeszłych y terażniejszyego Seymow ferowane y otrzymáne są, ściągąc się ma: także okrywać ma tych, ktorzy z dependentiey Seymu terażniejszyego, ná Seymikách *relationum*, ná Trybunał Skarbowy obráni będą. A. 1667. fol. 13. tit. Vbepięczenie.

Reasumowano *superiora*, á osobliwie A. 1659. 1661. & 1667. Constitucye, *de securitate* Senatorow y Posłow Ziemskich, y postanowiono, áby Grody condemnat ná takich Osobách nie ważyły się *exequować, sub priuatione Officii*. A ktoby *in posterum, sub tempus, per Legem, exemptum*, dekret, lub condemnatę otrzymác ważył się; takowy ma *succumbere pænæ mille marc. Polonica. ex registro Dominorum Senatorum, & Nuntiorum vindicandæ*. A. 1678. fol. 17. tit. *Securitas*.

Ná Senatorá y Poslá, po electiey Pofelskiey, *tempore Interregni*, pozwem założonego, y po tym dekretem Kápturowym okrytego, tegosz pozwu y dekretu *vigor* nie ma *extendi*, ále mu znowu *causa ma institui. Confederat general. Varso. A. 1632. S. Iesliby* kto.

A w późniejszyich Confederacyách, że nie ma, ász po Seymiku *relationis, in duabus, conveniri*, deklarowano. A. 1648. 1668. 1674. Senatorom y Posłom Ziemskim Koronnym, y ich czeládzi, tak przed Seymem, iáko y po Seymie, czteremá niedzielami, w domu, w drodze, y ná Seymie, *illata crimina vindicari* máią, takim sposoben. Co *pro perpetua lege* być ma. Pozew ná Trybunał, *in vim termini tacti, cum præfixione termini in quatuor septimanis*, ma być wydány, á relacya wyniesionego pozwu, w Grodzie tym, gdzie *delictum patratum*, ma być zápisana. Ná ktorým terminie, *delinquentes, in termino præfato, peremptorie* sprawić się powinni. Tamiż zaraz á *parte utraq. scrutinium*, nie rewokuiąc się ná osobny Pozew *deductionis* onego, ma być wywiedzione. Dilacye żadne inne także íść nie máią pozwánemu, *exceptá verá infirmitate*, w tym samym terminie, gdyby mu, *lectis scrutinis*, przysięgá náznaczona była. Swiadkowie *ex Equestri ordine, depositiones testimoniorum suorum* poprzyśięgác powinni: co y we wszystkich Criminalách Seymowych y Trybunałskich zachować się powinno. Sprawy takowe *ex speciali registro securitatis Iudiciorum* sądzone być máią. A gleyty, ná infánie, y bannicye, otrzymáne, dawáne być nie máią &c. (*v. tit. Gleyty.*) A. 1667. fol. 6. tit. Deklaracya bezpieczeństwa.

Senatorowie wszyscy y Posłowie ná Convocátiey generálney Wárszaw. *tempore Interregni*, przytonini, od popisu wolni są, *in quantum* by się gdzie pod ten czas odprawował. *Confederat. general. Varso-v. A. 1648. § 1668.*

Zadne *Senatus consulta* w sprawách Seymowi należących formowane być nie mają, &c. *v. tit. Seym.*

Cetera, quæ non subsunt Senatus Consilio, resoluta in hoc Libro, sub titulis suis reperies.

S E Y M.

Seymy Koronne, z Xięstwem Litewskim, spólne być mają. *A. 1564. fol. 56. §. Co się zá się.*

O tymże, w Przywileciu *Vnionis. A. 1569. fol. 174. §. Seymy y Rady.*

Herburt.
fol. 92. Si-
milu. Vt
tempore.
Idem. ibid.
t. Cancellaria.

Seymy y Seymiki, według czasu, y mieyscá, składane być mają. *A. 1550. fol. 4. §. Aby zá szczęsnego.*

Seym każdy, Seymiki Powiatowe, tak w Polsce. iáko y w Litwie. uprzedzać mają. A Kancellarie w odsyłaniu listów, y Starostowie w rozsyłaniu ich, tak się zachować mają, iákoby publikacya ich, dwie, abo trzy niedziele, przed temisz Seymikami, do wiadomości ludzi przysła. *A. 1569. fol. 179. §. A Seymiki.*

O tymże znowu, *iisdem planè verbis. Ibid. fol. 182. §. Mieysce Seymom.*

Znowu o tymże, *cum hac declaratione*, że Krol, ná te Seymiki, przez Posly swe, potrzeby przypádł. *solito more*, oznáymiać ma. *A. 1573. fol. 255. §. Seym wálny Koronny.*

Znowu o tymże, *iisdem verbis. Ibid. fol. 277. §. Seym wálny Koronny.*

(*Plura o Seymikach przedseymowych, paulò infra tit. Seymiki.*)

Po Seymikách Powiatowych w sześć niedziel, á po generálnych, we trzy niedziele ma być składan. *A. 1613. fol. 10. tit. O Seymách. Reassumuntur superiora, cum hac declaratione*, áby tak w Koronie, iáko y w W. X. Lit. wczesnie ná Seymiki przedseymowe y inne wszystkie Seymiki, Vniwersaly dwiemá, ábo trzema niedzielami, po Woiewodztwách. we wszystkich Grodách publikowane były, według dawnych Praw, ktore *in executione* być mają. *A. 1683. fol. 3. tit. Deklaracya.*

Seymom wálnym Koronnym mieysce náznaczono Wárszawę, z tym iednak dokładem, że iesliby *casus* iáki przypadł znaczny, dla ktorego tam złożonby być nie mógł, wolno Krolowi, zá dołożenié się y radą PP. Rad oboygá narodu, tam go złożyć, gdzieby *commodius* mogło być w Polsce. *A. 1569. fol. 179. §. Mieysce Seymom.* Ale iusz trzeciemu Seymowi, *in perpetuum*, Grodno w Litwie
názná-

náznáczono, takim sposobem, że po dwu Seymách Koronnych Wárszawskich, trzeci ná alternacie W. X. Lit. directiey Kofá Poselskiego przypadający, iusz nie w Wárszawie, ále w Grodnie ma bywać, *excepto actu Con-vocationis, sub tempus Interregni, tum & ipso actu Electionis, & Coronationis*, ktore w Koronie máią się odpráwiać. A alternaty narodow, iáko do tąd, máią *obseruari*. Propositie zaś, ná Seymách, w Koronie, y W. X. Lit. odpráwuiących się, Ich Mość PP. Pieczętarze Koronni w Koronnych, á Litewscy w Litewskich, intereslach, ieden po drugim, záfwsze czynić máią. Także resposná ná witanie y żegnánie Izby Poselskiey y przyięcie denuntiatiey obránego Márszałká, w Koronie przy Koronnych, a w W. X. Lit. przy Litewskich Pieczętarzách máią zostawáć. Kofzt iednák ná Posłow Moskiewskich, Tureckich, Tá-társkich, Kozáckich, ná Sejm Grodziński, przyjeżdżających, Skarb W. X. Lit. tak iáko w Koronie Skarb Koronny, pod čás Seymu Wárszawskiego, obmyśláć będącie. A. 1673. fol. 18. tit. Sejm trzeci w W. X. Lit.

Sejm wálny Koronny, we dwie lecie naydaley ma być składan, á gdyby tego pilna á gwałtowna potrzeba Rzeczypośp. powinien go Krol, *ex Senatús Consilio* oboygá narodu, złożyć. A. 1573. fol. 255. §. Sejm wálny Koronny.

O tymże znowu, *iusdem verbis*. Ibid. fol. 277. §. Sejm wálny Koronny.

Dłużey, nád sześć niedziel, nie ma być trzyman. Ibid.

Poczynáć się ma od dnia w Liściech Seymowych náznáczonego, á kończyć się dnia tegosz, zá niedziel sześć. A. 1591. fol. 615. tit.

O Seymie.

W niedzielę, áni w Święto uroczyste, nie ma być składány. Ibid.

Od Recessow, według dawnych praw, záczynáć się ma. A. 1611. fol. 19. tit. Recessy Seymu.

O tymże. A. 1618. fol. 8. tit. Reces Seymowy.

Tak y przyszly ma się záczać. A. 1619. fol. 6. tit. Reces.

Seymow dwu niedzielnych składać nie wolno. Sześć niedzielne iednák, *tempore gravioris Reipub. necessitatis*, może Krol, przędzy, niż sześć niedzielny we dwie lecie *ordinarie* przypadnie, *sine solennitatibus, ex Senatús consilio*, złożyć, byle wcześná wiadomość wszytkich, tak o Seymie, iáko y o Seymikách doszła, y byle Sejm wálny sześć niedzielny ordynaryiny był złożony, ná ktorymby, tak o práwach y swobodách swych, iáko y o obronie, y o infzych Rzeczypośp. potrzebách, & *desideriis* Bráći, *Ordo Equestris* zwykle traktował, y cokolwiekby było umowiono, zá zgodą wszech Stanow, *vim legis* miáło. A. 1637. fol. 1. Wszem w obec. Reásumowano tę Constitucyá, dokládájąc tego, áby Seymiki, po Woiewodztwách, zwyczajne, takowe Seymy, czteremá niedzielami

lami poprzedzały. A. 1638. fol. 1. Wszem w obec:

Ale przecie dwu niedzielne pozwalano Krolom skladac Seymy po tym. quod vide infra.

Seym walny fześć niedzielny ani skracany, ani prolongowany być nie ma, ale na pięć dni, przed conclusią, Posłowie Ziemscy do Senatu (kędy Mářzałek Pofelski nie czytać nie ma, na coby wprzod zgodą w Izbie Pofelskiej nie zaśzła) przychodzić powinni, y przez te dni, z Krolom y z Senatem, o sřprawách Rzeczypořp. znořić się, y do conclusiey Seymowey przyřtěpować. A. 1633. fol. 14. tit. Conclusia Seymowa.

Sprawy, *ex remissione*, na Seymách iako się sądzić máią. *vide tit. Sprawy.*

Na Seymie Posłowie Ziemscy nie powinni, z Krolom y z Senatem zaraz *consilia* zacząć, nie zaśiadając wprzod w Izbie Pofelskiej uprzywileiowaney. A. 1673. fol. 11. tit. Izba Pofelska.

Na Seymách, Mářzałek Pofelski, y Deputaci do Constitutiy, *in posterum* przyřtěgac powinni. Mářzałek *in hanc rotham*: *Ja N. przyřtěgam P. Bogu wszechmogącemu w Troycy S. iedynemu, isz żadney Constitutiey, na któraby iaka zaśzła contradicřia (o którą trzykroć spytać się powinien bede) in volumen legum nie podam, y nie wpisze: dependentiey ni od kogo mieć nie bede, tylko od całej Rzeczypořp. Constitutie zgodnie namowione tak z Senatu, iako y z Izby Pofelskiej requirentibus przepisać non denegabo, y z podpisem swoim wydam, ktore naydaley czwartego dnia, po pořegnaniu Krola I. M. do Grodu podam. Deputaci zaś, in hanc rotham: Ja N. przyřtěgam P. Bogu wszechmogącemu w Troycy S. iedynemu: isz z pilnořcią przestrzegac bede, aby żadna Constitutia in volumen Legum nie wchodźila, y podpisować się nie bede, na któraby omnium Ordinum nie zaśzła zgodą. A. 1678. fol. 1. tit. Iurament.*

O porzřadku Seymowania wszystkie Constitutie, osobliwie *Anni* 1633. reasřumowano, deklaruiac, aby Posłowie Ziemscy pięć dni, przed conclusią Seymową, do Senatu przychodzili, *sine regressu* do Pofelskiej Izby, y tam przez całej te pięć dni, o sřprawách Rzeczypořp. z Krolom, y z Senatem znořili się, y do conclusiey Seymowey przyřtěpowali. *Ibid. fol. 2. tit. O Seymách declaratia.*

Posłowie Ziemscy, na żadną prolongacyą Seymu, ani na Sessie nocne przy świecach, pozwalac nie máią. *Ibid.*

Seymowe sřrawy, *cum scitu & consensu Reipub.* odprřawowac się, *more solito*, máią. A. 1573. fol. 254. §. Często się tefz.

Znowu o tymże, isz Seymowe sřrawy, bez Seymu, nie máią być odprřawowane, *sub nullitate*. A. 1588. fol. 457. tit. O nie řtanowieciu.

Senatus consulta żadne, w sřprawách Seymowi należących formowane być nie máią, ani conclusie ich do executiey przywodzone,

sub

sub nullitate. A. 1662. fol. 2. tit. De reddenda ratione Senatús consultorum. vide plura de Senatús consultis. tit. Constitutie. Podatki. Zołnierz.

Ná Seymie wolno Posłowi domawiać się praw całego, á ná Seymiku káżdemu Szlachćicowi. *A. 1609. fol. 888. tit. Deklaracya artykułu.*

Seymowemu Sądowi należą criminały, to iest, komu by szło o cześć.

A gdyby kto kogo o co inżego ná Seym wyzwał, á będzie to ná Seymie uznano, że niesłusznie wyzwał; dwanaście niedziel ma w wieży siedzieć, y winę sto grzywien, y szkody Stronie zapłacić. á sprawá powinna być odesłana do należącego Sądu. *A. 1589. fol. 539. tit. Co sądzić mają.*

Stároście ábo Dzierżawcy o grunt Krolewski pozwánemu od kogo, ma być sąd ná Seymie, *sine derogatione* práwu ich y Przywileiom. *Ibid.*

Seymowe sprawy y deliberacye, trzeciego dnia mają być expediowane. *vide tit. Sprawy.*

Sprawy *desertorum, Castrorum, in posterum* ná Seymách, wedle Constitutiei 1620. sądzić się mają. *A. 1676. fol. 18. tit. Disciplina militaris.*

Seymowych mándatow, przeciwo Dekretó Trybunálskim W. XLit. nikt nie ma z Kancellariey wynosić, y Stronie wydawać, *sub pena mille sexagenarum Lithuanicarum, in Tribunali M. D. Lit. Parti persol-venda. A. 1638. fol. 14. tit. Seymowe mándaty.*

Do ná mówienia sposobu *concludendarum materiarum, & consiliorum*, y łącznego otrzymánia *conclusi*y Seymowych, tak w publicznych Rzeczypośp. iáko y w prywatnych, Woiewodztw, Ziem, y Powiatow, y osob, máteriách, náznáczeni są Deputáci. Co ná Seymiki w podánych Instruktárách Krolewskich ma być proponowano, y Seym przysły od tego záczenie się. *A. 1659. fol. 18. tit. De modo.*

Seymowe sprawy Woiewodztwá Podláskiego, *speciali modo, per Deputatos*, sądzono. *A. 1569. fol. 191. §. Za prozbą.*

Ale to za nástąpieniem Trybunálu ustáło: dla tego też sposobu tego nie wypisuje się tu.

Seymow *series*, ktorých sprawy *in volumine Constitutionum exstant*, iáka iest.

Seym pierwszy za Krolá Zygmuntá Augusta, w Piotrkowie. *A. 1550.*

Item, w Wárszawie. *A. 1557. Item* w Piotrkowie. *A. 1562.* Ná tym

Seymie złożono było Seym w Łomżie. fol. 27. *Item*, w Wárszawie. *A. 1563.* Ktory skończył się *in A. 1564.* Złożony też był

Seym w Párczowie, dla Vniey W. X. Lit. (*ale za nie zięchaniem*

nań PP. Litewskich, nie ná nim nie stánelo.) *A. 1563. fol. 44. tit.*

Vnia y Seymy. *Limitacya tego iest w Metryce Koronney. Item.*

złożony był w Wąrszawie. A. 1564. Item. w Piotrkowie. A. 1565. Item. w Lublinie. A. 1566. Item. w Piotrkowie. A. 1567. Item. w Lublinie spólny *utriusq; gentis*, ná którym *finaliter* W. X. Lit. Vnio stánęła. A. 1569. Item. w Wąrszawie. A. 1570. tit. Reces Seymu.

Seym zá Krolá Henryka ieden, ná którym koronowány, w Krákwie. A. 1574. fol. 227. tit. *Confirmatio iurium*.

Seym zá Krolá Stephána pierwszy, ná którym koronowány, w Krákwie. A. 1576. Drugi w Toruniu, ná którym *Excepta* Mázowieckie, *ad approbandum* są podáne. A. *eodem*. Trzeci w Wąrszawie, ná którym Trybunał postánowiony. A. 1578. Czwarty tamże. A. 1580. Piąty tamże. A. 1581.

Seym zá Krolá Zygmunta IHI. pierwszy, ná którym iest koronowány, w Krákwie. A. 1588. Drugi w Wąrszawie. A. 1589. Trzeci tamże. A. 1590. Czwarty tamże. A. 1591. Piąty tamże. A. 1592. Szosty w Krákwie. A. 1595. złożony ná tym drugi Seym, *sine solennitatibus*, to iest, że *deliberatorie* nie miály uprzedzić, listy Seymikowe nie miály wychodzić, ále tylko Vniwersały trzemá niedzielami przed Seymikámi: po ktorých, Seym miał być, (*takos był*) także we trzy niedziele, á dwie niedzieli miał trwać. Takowe iednak złożenie Seymu, dla potrzeby Rzeczyposp. *pro una vice*, było pozwolono, z wárunkiem tym, że ná po tym, według zwyczajow y praw, w składaniu Seymow zachować się Krol ma. A. 1595. fol. 662. §. Postánowiony. Siódmy w Wąrszawie. A. 1596. Ósmy tamże. A. 1598. Dziewiąty tamże. A. 1601. Dzięsiąty w Krákwie. A. 1603. Iedenasty w Wąrszawie. A. 1607. Dwunasty tamże. A. 1609. Trzynasty tamże. A. 1611. Czternasty tamże. A. 1613. Piętnasty tamże, *sine solennitatibus*, który iednak *in sequelam* nie ma być pociągány, pozwolono. *Ibid.* fol. 5. §. A iżechmy. Szefnasty tamże. A. 1616. Siedmnasty tamże. A. 1618. Ósmnasty tamże. A. 1619. Dziewiętnasty tamże. A. 1620. Dwudziesty tamże. A. 1621. Dwudziesty pierwszy. A. 1623. Ná tym dano w moc Krolowi złożyć drugi Seym trzy niedzielny, bez rozsyłania *literarum deliberatarum*, y z uchyleniami *aliarum solennitatum*, z náznáčeniem iednak Seymików: á to względem wojny z Szwedámi, y rekuperowánia Inflant. Także kiedyby się *ingens periculum* od Cesarzá Tureckiego ná Polskę pokazało, & *in hoc casu*, téż *facultatem*, do złożenia takowego Seymu Krolowi dano. A. 1623. fol. 2. tit. O Ziemi Inflántskey. Dwudziesty wtory. A. 1624. także w Wąrszawie. Dwudziesty trzeci tamże. A. 1625. Dwudziesty czwarty. A. 1626. Ná tym dwuniedzielny Seym, *sine omnibus solennitatibus*, *ad casum* wojny Tureckey, y dla obmyślenia pokoju ze wśzytkich stron uchwalono. Seymiki iednak czteremá niedzielami Seym ten dwuniedzielny

dzielny poprzedzić miały. *Ibid. fol. 2. tit.* Złożenie Seymu. Dwudziesty piąty w Toruniu. *A. eodem* 1626. Dwudziesty szósty w Warszawie. *A.* 1627. Na tym, trzyniedzielny Seym złożono, *sine solennitatibus, in omnem casum. Ibid. fol. 1. tit.* Pospolite ruszenie, y Seym. Dwudziesty siódmy tamże. *A.* 1628. Dwudziesty osmy tamże. *A.* 1629. Na tym, dwuniedzielny Seym złożony, według scriptu *ad archivum* w roku 1627. podanego, który *approbatur. A.* 1629. fol. 12. tit. Approbacya. Dwudziesty dziewiąty tamże. *eodem anno.* Trzydziesty tamże. *A.* 1631. Trzydziesty pierwszy tamże. *A.* 1632.

Seym za Krola Władysława IV. pierwszy, na którym jest koronowany, w Krakowie. *A.* 1633. A dwuniedzielny wolno Krolowi złożyć, *sine solennitatibus*, dla wojny Moskiewskiej. *Ibid. fol. 13. tit.* Seym dwuniedzielny. Drugi w Warszawie *sine solennitatibus* dwuniedzielny. ale warowano, aby to prawom y zwyczajom dawnym, o składaniu Seymow, na potym nie szkodziło. Na tym Seymie expedicya Moskiewska skończona, Pokoy zawarty. *A.* 1634. fol. 1. Wszem w obec. Trzeci ordynaryiny tamże. *A.* 1635. Czwarty tamże względem approbacyey Pakt z Szwedami. *A. eodem.* Piąty tamże, *sine solennitatibus*, dla następujących na Rzeczposp. niebezpieczeństw. *A.* 1637. Szósty tamże sześciuniedzielny. *A.* 1638. Siódmy tamże sześciuniedzielny dla niebezpieczeństw od Pogan. *A.* 1640. Osmy tamże sześć niedzielny. *A.* 1641. Na tym, Seym dwuniedzielny złożono, dla obmyślenia, na nim, zapłaty woysku, y coæquacyey Woiewodztw, względem podatkow, a żadne inne Sądy na nim nimają być odprawowane, iedno *ratione coæquationis* przed Deputatami. *A. eodem. fol. 10. tit.* Seym dwu niedzielny. Dziewiąty tamże dwu niedzielny. *A.* 1642. Dziesiąty tamże sześć niedzielny, prędey niż Prawo o Seymach ordynaryiny mieć chce, y czasu nieco od Seymików skrócić. warowano iednak, że to na potym być nie ma, tylko według dawnych praw. *A.* 1643. Jedenasty tamże sześć niedzielny. *A.* 1646. Na tym, złożony Seym trzyniedzielny extraordynaryiny, względem obrony Rzeczyposp. y Seymiki przedseymowe naznaczone. *A. eodem. fol. 7.* Dwunasty tamże trzyniedzielny na przeszłym Seymie złożony. *A.* 1647.

Seym za Krola Janá Kazimierza, pierwszy, na którym jest koronowany, w Krakowie. *A.* 1649. Drugi w Warszawie sześciuniedzielny w tymże Roku 1649. A Krol po tym ma złożyć drugi, *pro necessitate Reipub.* dwuniedzielny, na którym sama tylko ma być traktowana obrona, y *causæ fisci* mają być ładzone. *Ibid. fol. 6. tit.* Seym dwu niedzielny. Trzeci dwu niedzielny tamże na przeszłym Seymie pozwolony. *A.* 1650. Czwarty sześć niedzielny tamże, który do niedziel dwu skrocony był, z tym warunkiem, że

to prawnu pospolitemu o Seymach, nie *in posterum* derogować nie ma. A. 1652. fol. 1. tit. Skrocenie Seymu. A ná to mieysce infzy Seym dwu niedzielný, *iuxta exigentiam necessitatis Reipub.* w roku przyszlym złożony będzie, z warunkiem takze, że to prawnu o Seymach extraordynaryinych uchwalonemu nie ma *derogare*. A. *codem*. fol. 10. tit. Seym. Piąty, wedle Constitutiei Seymu przeszlego, dwu niedzielný, w Brześciu Litewskim. A. 1653. Szosty w Wárszawie sześć niedzielný złożony, á po tym do niedziel trzech skrocony. A. 1654. Siódmy tamze do niedziel dwu skrocony, z warunkiem, *ut supra, & sine solennitatibus*. A. 1655. Osmý tamze sześć niedzielný, po ustapieniu z Polski Szwedow. A. 1658. Ná tymze infzy złożyc obiecano, dla tych spraw, ktore się zmieścić nie mogly. *Ibid.* fol. 70. tit. Reces Seymu. Dziewiáty tamze sześć niedzielný, wedle Constitutiei Seymu przeszlego. A. 1659. Dziesiáty tamze sześć niedzielný ordynaryiny. A. 1661. Jedenaasty tamze dwuniedzielný extraordynaryiny, ktory approbowano, y we wszýtkim mu powage Seymu sześćniedzielnego gównego przydano. A. 1662. fol. 1. Ná tym Seymie *subsidium charitativum* uchwalono. Dwunaasty tamze sześćniedzielný ordynaryiny. A. 1667. Trzynaasty tamze takze sześćniedzielný extraordynaryiny złożony, ále do niedziel trzech, dla pewnych przyczyn, skrocony. Ná którym nic trákrowano nie było, tylko *materia abdicationis* Krolá I. M. Iana Kázimierza, y żadna Constitutia nie stánęła, tylko *Diplomata*, iedno od Krolá, którym uwalnia Rzeczposp. *ab obedientia*, á drugie *Reversale* od Rzeczyposp. Krolowi dane. A. 1668.

Seym zá Krolá Michála sześćniedzielný, piérwszy w Wárszawie, (*bo Seym Coronationis w Krákovie zerwany*) A. 1670. Drugi tamze sześćniedzielný ordynaryiny, *ratione pacificationis interne*. A. 1673. Ná tym, Seym dwuniedzielný, czas sposobny upatrzýwszy, *ex Senatus consilio*, złożyc obiecano, nie deroguiąc prawnu *in posterum*, o Seymach dwuniedzielných. *Ibid.* fol. 28. tit. Seym dwuniedzielný.

Seym, zá Naiásn. Krolá I. M. Iana III. piérwszy, ná którym iest kononowany w Krákovie. A. 1676. Ná tym, extraordynaryiny w Roku 1677. złożyc y ná nim exorbitántie, y *desideria* Woiewodztw, tak Koron., iáko y W. X. Lit. tráktować deklarowano. *Ibid.* fol. 21. tit. Náznáczenie Seymu. Drugi wedle Constitutiei Seymu przeszlego extraordynaryiny sześćniedzielný w Wárszawie. A. 1677. Trzeci ordynaryiny sześćniedzielný w Grodnie. A. 1678. Czwarty takze ordynaryiny sześćniedzielný w Wárszawie. A. 1683. *Tych Seymow, ktore zerwane byly nie wypisuię sie.* Convocacie záś generalne Wárszawskie, *sub Interregno*, miales *supra* tit. *Confederácyę*.

Ná każdym Seymie, pierwszego dnia, zaraz Przyśięgá Krolá, y *Paſta conventa* powinne być czytáne, miáſto ártykułow Márſzałkowskich. *In Paſtis Conventis Krolá I. M. Michała, y Krolá I. M. Jana Trzeciego.*

De ſalarijs Seymowych Piſarzow. *cv. tit. Salaria.*

W ſprawy *foro Comitiali* z dawná należące, w dawać ſię Trybunały nie powinne. *cv. tit. Trybunał.*

W ſprawách Seymowi należących, żadne *Senatus consulta* formowane być nie máią, áni *concluſie* onych *in executionem* przywozione, *ſub nullitate.* A. 1662. fol. 2. tit. *De reddenda raticne Senatus conſultorum.*

S E Y M I K I.

Seymiki Powiátowe według czáſu y mieyſcá, ſkładáne być máią. A. 1550. fol. 4. §. Aby zá ſzczefnego.

Vprzedzáć Seym máią ſzeſć, niedzielámi, á generalne Seymiki trzemá niedzielámi. *miałeſ o tym iuſſ ſupra tit. Seym.*

Ná Seymikách generalnych, w Kole, Korczynie, y w Wárſzawie, ártykuły, ktore ſą ná Seymikách pártikulárnych ſpiſane; máią być ucieráne y korrygowáne, dla prętfzey, ná Seymikách Koronnych, wſzytkich rzeczy odpráwy. A. 1565. fol. 84. tit. Seymiki.

W Litwie, Seymik generalny ma bywáć w Wołkowisku. A. 1576. fol. 255. §. Seym wálny Koronny.

O tymże, *iisdem verbis.* *Ibid. fol. 277.* §. Seym wálny Koronny.

Po tym, gdy zaniechány był, reſucitowano go, y áby według dawnego Práwa odpráwował ſię, y dwiemá niedzielámi przed Seymem *precedat*, poſtánowiono. A. 1678. fol. 17. tit. *Reaſſumptio.*

Seymiki, Kolski, y Korczyński, áby dochodziły; przeſtrzeńſzy czáſ ma im być ſkładány. A. 1609. fol. 903. tit. Seymy generalne.

Poſłowie y Senatorowie ziędzáć ſię máią ná nie. A. 1611. fol. 16. tit. O Seymikách.

Ziązdu Słonimſkiego, ktory Seym uprzedzáć zwykł, wſzyſcy ták Senatorowie, iáko y Poſłowie, omięſzkować nie máią, A. 1631. fol. 40. tit. Ziązd Słonimſki.

A odpráwować ſię ma iáko y inne ziązdy publiczne, w Zamku Słonimſkim. A. 1677. fol. 17. tit. Mieyſce Sądow.

Approbowano to po tym. A. 1678. fol. 12. tit. *Reaſſumptio.*

Seymikowe ártykuły ná Seym, w Woiewodztwách, Krákowskim, Poznáńskim, y Káliskim, w Koſciele, nie w goſpodách, przed Deputatámi ná to obránęmi, przy bytnoſci Senatorow Woiewodztw ſwoich, *in poſterum* máią być moderowane. A. 1616. fol. 11. tit. Spofob.

Po tym, iſz Woiewodztwá Poznáńſkiego y Kálſkiego nie ma

*Herburt:
fol. 92. Si-
milu. Vt
tempore &c*

tá Constitutia *afficere*, deklarowano: ále przy stárym zwyczáiu Seymików swych cále zostawác máia. *A.* 1618. fol. 6. tit. O spráwowaniu ártykułów.

Seymiki ná elekcye, w Woiewodztwie Mázowieckim, *per pluralitatem*, efekt swoy brác máia. A do takowych Aktów Senatorowie, iáko y Vrzędnicy Ziemscy, z Stanem Rycerskim rowno náleżeć máia. Márzalek také do takowych Aktów *per pluralitatem* ma być obierány. *A.* 1598. fol. 702. tit. Seymiki y elekcye.

O Márzalku *plura*: *v.* tit. Deputaci.

Seymik Profzowski, przed Nowomieyskim generálnym, czteremá dniami ma być składány. *A.* 1569. fol. 191. §. Seymik tefz.

Seymik Xięstwu Zatorskiemu y Oświęcimskiemu, ná obieranie Posłów ná Sejm, tak iáko y innym Ziemiom, ma być składány. *A.* 1563. fol. 65. §. A co się dotyczy.

W Zatorze, ábo w Oświęcimiu, ma się odprawowác, y Posel ieden ná nim obrány, ma być ná Seymik Profzowski wypráwiony, á z támtąd wespol z Krákowskiemi ná Generál Nowomieyski, z tego zaś ná Sejm wálny Koronny. *Ibid.*

Po tym postanowiono, áby w Zatorze trzemá dniami przed Profzowskim był składány. á Instrukcyja tylko ma być posyłána do Stárosty Oświęcimskiego, miásto Posla ná Seymik. Listy zaś, około Seymiku tego, máia być posyłáne do Kráková, ábo do Oświęcimia. *A.* 1581. fol. 375. tit. Seymik.

Znowu o tymże, áby Seymik trzemá dniami przed Profzowskim był składány. A Posel, gdyby ná Seymik Profzowski nie przyiáchał; mieyscá z Posłanu Woiewodztwa Kráowskiego, ná Sejmie mieć nie bédzie. *A.* 1616. fol. 20. tit. O Posle.

Po tym postanowiono, áby Seymik Zatorski tygodniem przed Profzowskim składány był. *A.* 1635. fol. 37. tit. O Seymiku Zatorskim.

Seymik Powiátowy Ziemie Hálickiey w Háliczu postanowiono, który ma bywác przed Generálem Wiśnińskim, wedle zwyczáiu innych Powiátowych Seymików. *A.* 1563. fol. 46. tit. Seymik Powiátowy.

Tygodniem przed Wiśnińskim ma bywác. *A.* 1581. fol. 376. tit. Seymik Hálicki.

O tymże. *A.* 1616. fol. 27. tit. Seymik Ziemie Hálickiey.

Seymik Dobrzyński, w Lipnie ma być odprawowan. *A.* 1567. fol. 135. tit. Seymik.

Seymiki Wołhyńskie, ná zwykłych mieyscách, máia być składáne: z których do Włodzimierzá Posłowie zieżdżác się máia. *A.* 1569. fol. 160. §. A ná wojnę.

Po tym deklarowano, że ieden tylko Seymik przedseymowy Woiewodztwa tego, w Lucku bywác powinien. *A.* 1576. fol. 293. §. Seymik.

Seymi-

Seymiki Powiatowe Ráwskie, w Ráwie máią bywać. *A. 1569. fol. 190. §. Seymik.*

Po tym przeniesiono ie do Bolemowa. Electie iednak Deputatow ná Trybunał Koronny, także Vrzędnikow Ziemskich, Ráwskich w Ráwie, Sochączewskich w Sochączewie, Gostynńskich w Gámbinie, odprawować się máią. Ktore to electie, iako y Márzafka Seymikowe *electia, per pluralitatē* głosow Szlachty ośiádłey w Ziemi, ná którą alternatá przypádnie, effect swoy brác máią: y Márzalek pomieniony, podług alternaty w Ziemściach tych zwyczajney stawać ma. A teraz, *pro una vice*, relacyine Seymiki po dawnemu ná mieyscach zwyczajnych odprawować się będą. *A. 1667. fol. 18. tit. Seymiki.*

Po tym tę Constitutią o Seymikách znieśiono, dla tego, iż w niebytności ná tén czas Posłow Ziemie Gostynńskicy stąnęła: y deklárowano, áby według dawnego práwa y zwyczajú, tész Seymiki odprawowane były. *A. 1673. fol. 30. tit. Deklaracya o Seymikách.*

Seymiki Ziemie Nurskiej, także elekcye Vrzędnikow, z Nurá, do Ostrowá, do lat sześciu przeniesiono, ktore w Kościele Fárskim odprawowane być máią. *A. 1641. fol. 31. tit. Przeniesienie.*

Po wyźćiu tych lat, znowu ie náзад do Nurá przeniesiono, *in perpetuum. A. 1647. fol. 34. tit. Seymiki.*

Seymikom y Elekcyom wszelákim, Woiewodztw Vkráinnych, Kirowskiego, Bráclawskiego, y Czerniechowskiego, Włodzimierz náznaczono, poki *ad possessiones* dobr swoich Obywátcle támechni nie przyidą. *A. 1659. fol. 46. tit. Seymiki, y Elekcye.*

Znowu o Seymikách Woiewodztwá Kirowskiego, iż we Włodzimierzu do tąd odprawować się máią, według zwyczajú, poki infza nie zaydzie Constitucya: ná ktorych, cokolwiek uchwalą, *ad renovandum & innovandum bonum ordinem*, Obywátcle Woiewodztwá tego, ták *ratione* Lustrácyey we wsztykch dobrách, *exemplo* Woiewodztwá Wólhyńskie, iáko tész y szelężnego iusz postánowionego, *approbatur. A. 1683. fol. 17. tit. Integritas.*

Seymikom wszelákim, y Electiom Vrzędnikow Ziemskich, Woiewodztw y Powiatow W. X. Lit. záwoiowanych mieyscá náznaczono, to iest: Woiewodztwu Wileńskiemu Kámieniec Litewski, Powiatowi Ofzmiáńskiemu, y Smoleńskiemu Grodno, Lidzkiemu *in casum hostilitatis* w Lidzie, w Wásiliskách, Bracławskiemu w Szatách, Trockiemu w Siemnie, Kowieńskiemu w Giesnách, Stárodubowskiemu w Wierzbołowie, Połockiemu, Mozyrskiemu w Kobryniu, Witepskiemu w Bezdzieżu, Orszańskiemu w Mińsku, *in casum hostilitatis* w Słonimie, Mscisławskiemu w Krynkách, Rzeczyckiemu w Kieydánách. Inflánskiej Ziemi w Dżewiałtowie: á to poki *ab hostilitate* nie będą uwolnione. *A. 1659. fol. 10. tit. Seymiki.*

Aby

Aby relacyine Seymiki przyſzłe w W. X. Lit. ná tym terminie, y tám odprawowały ſię (iáko w deklaracyach Woiewodztw y Powiatow ieſt wyrażono.) poſtánowiono, według ktorych y inſze Seymiki y ziązdy zwiáſzczá záwoiowanych Woiewodztw mieyſcá mieć będą. *A. 1661. fol. 23. tit. Seymiki w W. X. Lit.*

Seymiki prywatne y ziązdy w W. X. Lit. ktoreby *inſciá Republicá* były formowane, *nullitatis* być máią. *A. 1659. fol. 10. tit. Seymiki.* Seymik Xięſtwom, Zatorskiemu y Oſwiećimſkiemu *extraordinarié*, w tydzień po Seymiku *relationis*, w Proſzowicach zložono, dla tego, że dla rozerwánego przed Seymowego Seymiku, Poſlá ná tym Seymie nie mieli ſwego. *A. 1667. fol. 23. tit. Seymiki.*

Ná tym Seymiku Obywátelom támeicznym *modum contribuendi*, dwudziestu czterech Podymnych umowić, y Deputatá ná Trybunał Skarbowy Rádomſki y Lwowski z poſrzódka ſiebie obrać, y *salarium* mu náznaczyć pozwolono. *v. tit. Podatki.*

Seymiki ták przed Seymowe, iáko y Trybunałſkie, Woiewodztwu Smoleńſkiemu y Powiatowi Stárodubowskiemu, w Zamku Wileńſkim, do expirowánia terminu doczeſnego Pokoju z Moskwá zawártego, odprawować pozwolono, y mieyſce w tymże Zamku Wileńſkim náznaczono, y wſzytkie, *de ſecuritate* Seymikow, *Conſtitutie* reáſſumowano. *A. 1667. fol. 71. tit. Seymiki.*

Seymiki Woiewodztwá Podolskiego w Háliczu w tydzień po Hálickich odprawowane być máią. *A. 1673. fol. 32. tit. Vkontentowanie exulum.*

Po tym ie z Háliczá, zá iego *funditus* zruinowánieniem, do tąd, poki ſię nie pobuduje, przenieſiono do Lwowá, ktore według práwa y zwyczáiu rowno z inſzemi Woiewodztwy, u Fránciſzkanow odprawować ſię powinne. *A. 1677. fol. 18. tit. Seymiki.*

Seymiki *relationis* témuſz Woiewodztwu Podolskiemu *pro 14. Iunij* zložono, y *in craſtino* tegoſz Seymiku, dwu Deputatow, iednego do Lubliná, á drugiego do Piotrkowá, *electiois facultatem* dano, á to dla tego, iſz *ob graſſantem hoſtilitatem* iedná electia Deputácka, *ſtato tempore*, odprawić ſię nie moglá, á druga dla odiazdu, ná Seym ten, Obywátelow, ieſt transplowána. Ná tymże Seymiku porządek około wybieránia ſummy z wybráncow ſobie pozwoloney ná lat trzy, námowić máią. Do ktorey ſummy podziału, *Commiſſarze assignantur. Ibid.*

Seymik *relationis*, według Vniwerſału Krolewſkiego, Powiat Grodzińſki mieć będzie. *A. 1678. fol. 24. tit. Seymik Grodzińſki.*

Tenże Powiat, poniewaſz, zá rozerwánieniem Seymikow przedſeymowych, ná Seymie tym Poſłow ſwoich nimiał; do iednoſtáyney zgody Woiewodztw y Powiatow wſzytkich W. X. Lit. *accedere* powinien, &c. *Ibid.*

Kiedy, y kedy Woiewodztwo ktore, Ziemiá, Powiat, Seymiki de-
kláro-

klarowały, naydzień w deklaracyách Woiewodztw, Ziemi, Powiatow.

Pod czas Seymikow, Miastá, w ktorých się odprawować zwykły Sady, wolne od stanowisk żołnierskich być powinny. *v. tit. Woy-sko.*

Seymikom, y ziazdom publicznym w Ziemi Inflánskiey mieysce w Dynembörku náznáczono. *A. 1673. fol. 17. tit. Mieysce Sey-mikom. plura tit. Inflanty.*

Seymiki relacyine W. X. Lit. ná dzień 18. Kwietniá odłożono, o-procz poblížszych Woiewodztw, ktore podług dawnych zwy-czaíow, odprawować się máią. *A. 1635. fol. 29. tit. O relacyinych Seymikách.*

Seymik, po Seymie tym, *pro die 24. Aprilis*, dla uchwalenia poda-tkow, ná poparcie wojny z Szwedáni, Woiewodztwu Poznán-skiemu y Kaliskiemu náznáczono. *Ibid. fol. 2. §. Do czego.*

Seymik w Prusiech generalny, ná czynienie liczby z Poborcámi, y dla obránia Poborcow, oprocz tych, ktorzy są miánowani ná Sey-mie tym, do przyszłych poborow, tudzież dla correctury praw, do samych tylko Sadow, y porzádku sądowego należących, *pro una vice*, náznáczono. *A. 1613. fol. 25. tit. Seymik generalny.*

Seymik ieden zawsze, tak Czerniechowscy, iáko y Nowogrodzcy Obywatele, w Czerniechowie mieć powinni. *A. 1635. fol. 17. tit. Ordynacya.*

Seymiki Woiewodztwa Málborskiego w Kiszporku odprawować po-zwolono *tantisper*, poki Sztum z rąk nieprzyiaciela nie będzie re-kuperowany. *A. 1635. fol. 32. tit. Sady, y Seymiki.*

Seymikom relacyinym W. X. Lit. dla krotkości dni iesiennych, y złych drog, pomkniono dálej czasu, nád cztery niedziele; gdyż według Práva Státutowego we cztery niedziele po Sey-mách przypadać powinny. *Confederat. general. Varsav. A. 1668. fol. 24. §. A itz według Práva.*

Seymiki pojedynkowe, *tempore Interregni*, uchwale podatkow, ná Convocatiách generalnych Wárszawskich, uchwalonych nie má-ią *derogare. v. tit. Podatki.*

S K A R B

SKarb Rzeczypośp. deputowani *maiores Consiliarij*, z wielkiey Polski dwáy, á dwáy z máley, nowemu Podskárbiemu oddawać máią. A wszystko porzádnie sprawiwszy y spisawszy, ieden rejestr Kro-łowi, a drugi Podskárbiemu oddać, á trzeci przy sobie mieć po-winni. *A. 1563. fol. 43. tit. Skarb Koronny.*

B b b b b

Skár-

Skárby *in genere* wszystkie, po Krolu Auguście, y Krolu Stephánie, pozostałe, & *Regiam suppellectilem*, P. Podskárbi Koronny, ná elekcyą ma znieść; á iesliby czego niedostawało; inquizycya o tym być ma, do ktorey P. Podskárbi, y PP. Deputaci, kázdego, ktoryby należał, obwieścić máią; obwiezczony zaś, *sub penis Legibus sancitis*, ná elekcyey przyszley stáwić się powinien *peremptorie*. Y Skárby W. X. Lit. wszelákie, cokolwiek ich w Grodnie jest, P. Podskárbi W. X. Lit. ná téż elekcyą zwieść także ma, y inquisitia, iáko y o Koronne *in defectu* czego, także być ma. w *Confederacyey generalney Wárszaw. tempore Interregni. A. 1587. fol. 413. S. Skárby.*

Ná rewizyą Skárbu Koronnego do Lubowli, Commissarzom náznáczono, ktory tam pod zámieszáne czasy w Oyczyźnie uwiecziony był, &c. *A. 1658. fol. 15. tit. Commissia.*

Nie doszła tá rewizya. Znowu Commissarzow *cum reassumptione* przeszłego Seymu. *A. 1658. Constitutiei*, náznáczono. *A. 1659. fol. 12. tit. Rewizya Skárbu Koronnego.*

Ani tá doszła: Przeto *reassumuntur superiora, cum hac declaratione*, áby P. Podskárbi W. Koronny ziechawszy ná Lubowlą, Skarb tak, iáko jest zápieczętowany, y tam w depozycie zostájący, zniósł naydaley w dzień S. Tomáša do Krákowá, przybrawszy do siebie czterech z Commissarzow, ktorzy tu ná tym Seymie do rewizycy y inwentowania Skárbu tego do Krákowá *deputantur*. Tego téż dołożono, íż iesliby ktokolwiek, z tych, ktorzy iákimkolwiek sposobem kleynoty Rzeczyposp. máią sobie powierzone, ná czas y dzień pomieniony, nie stáwili się, y práwá swego do nich nie wywiedli; powinien będzie Instigator Koronny, ná Seym przysły, takowych pozwać, zá podaniem delaty przez P. Podskárbiego, z podpisem ręki Commissarzow. A ná Seymie przysłym powinni będą ciż Commissarze relacyą doskonála uczynić, y registr z inwentowania, *in facie Reipub.* czytać; *A. 1661. fol. 15. tit. Deklaracya.*

Obicie szpalerowe, *alias* Potop, názwáne, Rzeczyposp. famey należące, P. Podskárbi W. Koronny, z rąk Szlachet. Fránciszka Gratty Obywatelá Gdańskiego, iáko téż Koronę pewną, testamentem Krolá Władysława Czwartego, Rzeczyposp. legowaną, *præviâ satisfactione summa*, w ktorey od Krolá Ianá Kázimierzá inwadiowane, y zostáwione u niego zostáią, windikować, y onemi podług scriptu *ad Archi-vum* dánego disponować, á *in casu* zátrzymánia ich, *processu fisci, in quocunq. foro, etiam* w Trybunale Koronnym, *ex speciali registro causarum merè fisci*, o wydanie *agere* ma. A oblig pomienionego Gratty, Krolowi Ianowi Kázimierzowi, *ratione* tegosz obicia y Korony, dáný, w czyichkolwiekby się rękách znáydował; zá z káflowány ma być rozumian, y że od nikogo téż

tenże Grattá o wydanie obicia y Korony pomienionych turbowány nie będzie, *carvetur*, y ná zawsze *evincere* go obiecano. A. 1673. fol. 24. tit. Deklaracya o Potopie.

Do rewidowánia Skárbu y Kleynotow Rzeczyposp. Koronnych, deputowano było z Senatu wšzytkich Rezydentow do boku Krolewskiego náznaczonych, y z Izby Pofelskiey fześć osob, *absentia duorum vel trium non obstante*. A. 1607. fol. 84r. tit. O urzędzie Podskárbiow.

Znowu do rewidowánia tákiego, y oraz do złożenia kleynotow niektorych, y Koronnych, *pro actu Coronationis* Krolestwá Ich MM. Ianá Trzeciego, y Máryey, szczęśliwie pánujących, pewne Ofoby z Seymu, do PP. Senatorow, którzy klucze do Skarbu máią, náznaczono, á do z rejestrowánia Scriptow y Przywileiow támże, infzym *facultatem* dano. A. 1676. fol. 19. tit. Rewizya Skárbu Koronnego.

Ná otwárce Skárbu Koronnego w Krákwie, y kleynoty niektóre wziąć pozwolono, y Commissarzow przy P. Podskárbim W. Koronnym, y tych, którzy *custodiam*, y klucze do Skárbu sobie powierzone máią, náznaczono, approbuiąc Skrypt ná to, ręká Krolá I. M. Micháfa, tákże od Senatu y Márszałká Pofelskiego podpifany, á przez Deputatow, ták z Senatu, iáko y z Izby Pofelskiey náznaczonych konnotowány, y że *perpetua securitate* ták I. M. P. Podskárbiemu, iáko y Commissarzom Rzeczyposp. służyć ma deklarowano, dokládając tego, ifz PP. Senatorowie lub fami ziechác do Krákwá, lub *Plenipotentes* swoich z kluczami przysłać powinni. A *in casu absentia*, y nieprzystánia kluczw, otworzyć pomienionym Commissarzom wolno będzie. A. 1673. fol. 17. tit. Commissia do Skárbu Koronnego.

Skárbu Koronnego, *tempore cuiuslibet Interregni*, rewizya bywác zwykła, do ktorey Commissarzow náznaczáią z Convocátiey general. Wárszáwskiey, *ut patet in Confederationibus general. Var-saviensibus*.

Skarb Koronny, bez podpisu Pifarzá Polnego Koronnego, ná rejestrách, żadnych nie ma wydawác zasług, *sub refusione de suo. v. tit.* Pifarz Polny Koronny.

Skarb W. X. Lit. przez Dworzány swoje przestrzegać powinien, żeby się depáctacie Kupcom nie działy, ná rzekách portowych W. X. Lit. *v. tit.* W. X. Lit.

Skárbowi Vrzędnicy y słudzy, pod czas pospolitego ruszenia, przy P. Podskárbim W. Koronnym zostać máią. A. 1678. fol. 44. tit. Liczbá Dworu. *Plura tit.* Podskarbi.

Ná Skarb, ábo záłożenie *aerarii publici* w Ráwie, połowicá prowentow, z Dobr w pięciukroć stu tysięcy zł. zástawionych, po wykupnie ich, ma być obrocona: ktora ma być oddawána, pod

wárunkiem, o wydaniu Quárty, uczynionym. *A. 1598. fol. 687. tit. Száfunek Poboru.*

Záłożenia Skárbu tego, wzmiánká jest *supra*, którą do przyszłego Seymu odłożono. *A. 1569. fol. 195. §. A* iż dla zádłużenia.

Skárbowi expensa wszelákie w dochodzeniu Skárbowych dochodów, ábo retentów potrzebnie uczynione, nigdy nie máią być w ráchunkách przyimowane, ále ie Strony te zástępować máią, które się Skárbowi nie uiszcza. *A. 1621. fol. 16. §. Wáruiemy przy tym.*

Koroná Krolestwá Polskiego, ma być w Skárbie Koronnym w Krákwie chowana, przez P. Podskárbiego Koronnego, za klucze y pieczęcią Senatorów tych: Káztellána Krákovskiego, y Woiewodów, Krákovskiego, Poznáńskiego, Wileńskiego, Sędomirskiego, Káliskiego, y Trockiego. *Sine consensu omnium Ordinū* nie ma być otwierána. *Absens propter aliquod legale*, ma klucz swoy posłać do Kollegów: á umárłego *superstites Collegæ* Zamek otworzyć mogą. *A. 1576. fol. 256. §. Koroná.*

O tymże *iudem verbis. Ibid. fol. 277. §. Koroná.*

Reassumuntur superiora o Koronie. *A. 1638. fol. 25. tit. Koronácyá.*
Od Skárbowych spraw żadne Sády, Vrzędy, áni Trybunał, pamiętnego brąć nie máią. *v. tit. Salaria.*

Skárby Kościelne. *v. tit. Kościoły.*

Skárbowych dawnych Metryk y Przywileiów W. X. Lit. dochodzić kazano. *v. tit. Metryká.*

S K Ł A D Y

in genere.

NA skłády máią Mieśczańie ná przyszłym Seymie listy ukazać, y ma być o nich cognitia. *A. 1550. fol. 6. §. O skłády.*

Odłożono tych listów rewizyá do przyszłego Seymu. *A. 1562. fol. 28. tit. O skłádkách.*

Vkázowali ie. *A. 1565. fol. 108. tit. O skłádkách.*

Które są approbowáne? *v. tit. Miásta.*

Skłády nie ściągáią się ná inny Stan, tylko ná Kupieckie ludźie. *A. 1565. fol. 91. tit. Vstawa ná skłády.*

Skłádów Kupcy przenosić nie máią, ále się powinni ná nich stánowiąć, y towarów zbywać do támečných Mieśczań, y do Szláchty, krom iármárku: á w iármárk do kogoszkołwiek. *Ibid.*

Do skłádów winnych, áni Dzierżawcy Krolewscy, áni Poborcowie, áni żaden inny nie ma Kupców poniewalać, mimo te, gdzie winá prowadzą, *sub pœna centum marc. ná Trybunale, inter causas Officii, ad instantiam cuiusvis, repetenda, Parti & Iudicio per medium di-videnda. Lex perpetua esto.* w Vniwersale, *A. 1598. fol. 720. §. Winá.*

Tosz

Tofz w Vniwersale. A. 1601. fol. 771. §. Winá.

Y w Vniwersale. A. 1602. fol. 802. §. Winá.

Znowu, iż do składow winnych, furmianow ná gościńcach nikt necessitować nie ma, pod utraceniem składu *eo ipso*, za dowiedzieniem tego. A. 1643. fol. 18. tit. O wywożeniu winá z Węgier.

Reassumuntur dawne prawá, o skłádách *cum pænis*. A. 1609. fol. 902. tit. Skłády Koronne.

Znowu Státut 1538. y 1540. także *Constitutiones, quæ supra*, A. 1565. & 1609. *reassumuntur & approbantur*. A. 1611. fol. 34. tit. O przeieżdzaniu ceł Koronnych.

Y znowu: z náznáczeniem pewnych podatkw *ab evectis*, do przyszłego Seymu. A. 1629. fol. 3. tit. *Evecta*.

Declarantur Constitutiones. A. 1565. 1609. 1676. áby żáden Kupiec iákieykolwiek nátiey, pogotowiu z żydow, nie ważył się żadney protekciey Stanu Szláchckiego bráć, składow fobie nowych po Miasteczkách, gospodách, y dworách stánowić; ále towáry ná zwyczajny Skład prawem opisány, do Miast tak z Korony, W. X. Lit., iáko y z Państw postronnych prowadzić *tenebuntur*, nie miáiąc Miast skłádných, *sub confiscatione mercium*. Tofz się ma rozumieć *de re-venditoribus omnibus* w Miastách *etiam quæritantibus victum*, y o rzeźnikách woły od Szláchty kupuiących, áby od swoich towárow, iáko y inni Kupcy płáćili. O co, *contra transgressores, forum in Officio quorvus Castrensi, ex registro fisci, sine appellatione*. A. 1678. fol. 9. tit. Oekonomiy.

Składow Starostowie przestrzegáć máią, y Miastom pomoc w tym dáwać. A. 1565. fol. 91. tit. Vltáwá ná skłády.

Declaratur: iż Stárostowie sádowni y pográniczni, także Administratorowie przestrzegáć máią, áby Kupcy wszelácy, y Żydzi, y rzeźnicy, Składow nie miáli. (*iáko miáleś supra*.) A. 1678. fol. 9. tit. Oekonomiy. *Plura* tit. Kupcy. Drogi.

Skład foli. v. tit. Sol. & tit. Miastá.

Skład winá, y skłádne. v. tit. Wino. & tit. Miastá.

S K O R Y.

SKor gárbárze, y furmáni z Korony wywozić nie máią: czego Stárostowie przestrzegáć máią. A. 1550. fol. 5. §. Konie.

Herburt.
fol. 128.

Reassumowano to, *sub confiscatione* skor. Czego Stárostowie y Vrzędy ich przestrzegáć, y exequowác máią. Tofz się ma rozumieć y o iuchtách. A. 1620. fol. 14. tit. O nie wywodzeniu koni. Znowu *reassumowano* *Constit.* A. 1550. z tą deklarácją, iż te skory y iuchtý Stárostom náležec máią. A. 1647. fol. 17. tit. O nie wywodzeniu koni.

S Z L A C H C I C.

NA Szlachcie win przesadzonych Krol nie ma nikomu dawać. *A. 1550. fol. 4. §. Win.*

*Herburt.
fol. 327. tit.
Plebei.*

Szlachtá tylko sami, do głównych Kościołow, ná *Beneficia* dawani być máią. *Ibidem. §. Ponieważ.*

Plura o tym. *v. tit. Beneficia. tit. Duchowni. & tit. Plebei.*

*Herburt.
fol. 44. tit.
Sponsione fi-
dei, quando
obstringen-
dus est ali-
quis.*

Szlachciec osiadły nie ma być ślubem od Krolá, ani od żadnych V-rzędnikow wiązany, iedno wedle Státutu *A. 1540.* ani sadzany być do więzienia, alz prawem przekonany będzie. *Ibid. fol. 5. §. Ślubem.*

*Idem fol.
239. t. No-
bilis nisi in-
re victus fu-
erit, non ca-
pitvetur.*

Szlacheństwem się bronić nie mogą, którzy się sprawami temu Stano-wi nie przyzwoitemi bawią. *Ibid. fol. 6. Drudzy.*

Szlachciec Szlacheństwo traci, iesli będąc w Mieście osiadły, hándlami y szynkami się bawi mieyskiem, y *Magistratus* mieyskie odprá-wuie; y potomstwo iego pod ten czas spłodzone, y on sam Dobr ziemskich nie może nabywać, á iesliby nabył; dobrá iego *Terre-stra, iure caduco*, każdy Szlachciec uprosić sobie może. *A. 1633. fol. 34. §. Nákoniec.*

Reásumowano tę Constitucją, ná tych, którzy po Miáściach *abu-untur prerogativa nobilitatis, monopolia*, szynki, hánd'e, y *opificia mechanica* traktuią. *A. 1677. fol. 13. tit. Nowa Szlachta.*

Wolno iednak Szlachciec w Miáściach pláce, domy, szpiakerze, *sine praepeditione cuius-vis*, kupować sobie, byle iurisdictioni mieyskiej nie zbrániali się, á wszystkie powinności y obowiązki mieyskie z onych placow podeymowali. *A. 1550. fol. 6. §. Aby Szlachta.*

O tymże *obiter*: ále lożnych przekupniow y rzemieślnikow protegować w domiech swoich nie máią. *A. 1611. fol. 27. tit. O ludziach lożnych. Plura v. tit. Lożni, o lożnych.*

Szlachciec wolno dobr nabywać w Mieście Lwowie. *v. tit. Miásto Lwow.*

Szlachtá, dobrá Mieyskiemu Prawu podległe, *quocunq; iuris titulo* trzymájący, z tychże dobr wszystkie podatki płacić powinni. *v. tit. Miásta.*

*Herburt.
fol. 141. t.
Dignitates
nobilibus
dantur.*

Szlachtá sami Senatorami być máią. *A. 1550. fol. 7. §. Iż stan.*

Szlachcicem ktoby się czynił, nie będąc nim, á byliby zábit, głowá iego płacona być nie ma: á ktoby o to czynił, sto dwádzieścia grzywien przepada, y rok y sześć niedziel w wieży ná dnie siedzieć: Co się y o ranách ma rozumieć. *Ibid. fol. 10. §. Gdzieby kto.*

Declaratur: Ktoby się Szlachcicem mienił y udawał nie będąc nim, dobrá swoje traci, połowicę do Quárty, á połowicę Delatorowi. O co *forum* ná Trybunale *inter causas Officij*, á ná nieosiá-dlego takiego, w Grodzie ábo ná Trybunale, y puł roká w wieży siedzieć. *A. 1589. fol. 517. tit. O Szlacheństwie.* Ktoby

Ktoby zaś nie szlachectwo niewinnie ządał komu, y akcyą inten-
tował; taki winą Státutu ma być karan. *Ibid.*

Szlachectwá wywod ma być ná Seymiku Deputáckim swego Woie-
wodztwá, z ktorego ná Trybunał ma Stroná przynieść atestacyą,
á potym z krewnemi własnými przysiąc. *A. 1601. fol. 736. tit.*
O nowey Szlachcie.

*De proba-
tione Nobi-
litatis. Her-
burt. fol.
297. t. No-
bilis.*

Szlachectwo czyie ktoby poprzyściągł nie będąc krewnym; ma Szla-
chectwo trącić. y dobrá do Aktorá przepadać máia. *Ibid.*

Szlachectwá, poddány nie może otrzymywać, bez woli Páná swego
dziedzicznego, *sub nullitate* Szlachectwá. *Ibid.*

Tá Constit. *A. 1601. służy y W. X. Lit. Ibid.*

Szlachectwo tylko ná Seymie, ábo w woysku ma być dawáne, dla
znaczney dzielności. *A. 1578. fol. 334. tit. Plebeiorum nobilitatio.*
Declaratur, isz zá záleceniem Senatu, y Posłow Ziemskich, á w
woysku od Hetmáná: y ma to być w Constitucyą wpisano: iná-
czej żaden list ná szlachectwo ważny być nie ma. *A. 1601. fol.*
736. tit. O nowey Szlachcie. Tofz służy y W. X. Lit. Ibid.

Reassumitur: á wszyscy po Constitucy 1601. ná przyszłym Sey-
mie stánać máia z przywilejami, *pro cognitione*, iesli dla zasług
woiennych Szlachta są czeówáni. *A. 1613. fol. 8. tit. O nowey*
Szlachcie.

Szlachectwo ktoby *non suo ordine* otrzymał, á po tym łokciem mie-
rzył, y towáry wszelkie przez Faktory swe w róžnych sklepách
przedawał; taki ná Trybunale, *ad instantiam cuius-vu, inter cau-
sas Officij*, słuźnemi dowodami *convictus*, máiętności swych *fisco*
Regio połowicę, á *Delatori Iure victori* drugą połowicę przepa-
dác, y w wieży siedzieć ma: *salva iuribus Privilegiorum* Miast
Krolewskich Koronnych, ktore máia ná trzymánie dobr ziem-
skich. *A. 1609. fol. 903. tit. De Plebeijs.*

Do Szlachectwá wyvodu przy świádkách, w dawnych Constitu-
cyách, opisanych, *authentica testimonia literatoria*, każdy powi-
nien pokazać; iáko reformácye, działy, & *bonorum terrestrium*
dispositiones. A ktoby do tąd wyvodu takowego nie uczynił, y ná
potym uczynić nie mógł, choćby tész, y ná Vrzędzie, lub ná di-
gnitárstwie zásiadł, ma *functione sua carere*, y Vrząd *pro vacante*
rozumiany być ma. O co Posłowie ná Seymie *urgere* máia. *A.*
1633. fol. 34. §. Do wyvodu.

Ktoby przez dekret Seymowy, ábo Trybunálski, *non per series*
contro-versias, ále *in contumaciam*, ábo *in conditio* tylko ferowany,
nie wywiodszy się *legitime* ná Seymiku Powiatu swego, zkąd *ori-
ginem duxit*, Szlachectwo przysądzone miał; *supra scripto modo*
powinien się wywodzić. *Ibid. §. Ktoby przez dekret.*

A kto się *sine fraude* wywiodł, inquietowany być nie ma. *Ibid.*

Ignobilitatem recon-ventionaliter ządać nikt nie może, ász się w-
przed *objicienti* sam wywiedzie. *Ibid. §. Komu. Ktoby*

Ktoby, *deficiens in deductione nobilitatis sue*, Szlachćicowi nie nągánionemu, bez żadnych wywodow y dokumentu prawnego, ządał niezlachećtwo, á on by się nie tylko pokrewnemi, według prawná, ále y dispositiámi wywiódł; *ad instantiam* ukrzywdzonego, *péná colli* karány być ma. *Ibid.* §. Ná koniec.

Szlachćic *ignobilem* do herbu przyiąć, y zá nim świadczyć, y zá powinnego swego przyznawác, pod utráceniem swego własnego Szlachećtwá, nie powinien. O co *forum* ná Trybunale, *inter causas Officii*, *ad instantiam cuius-vis*: co się ma rozumieć y ná tych, ktorzy po Constitutiei A. 1578. wazyli się do herbu cudzego *privatim accedere*, y w cudze herby się *intruserunt*. *Ibid.* fol. 33. tit. O wywodzeniu Szlachećtwá.

Szlachećtwá nie mogą być dawáne iedno zá zgodá wszytkich Stanow ná Seymie, ktorým samým *cognitio* należy, ieżeli słusznie może kto do tego kleynotu być przypuszczony, ábo nie. A. 1641. fol. 11. tit. O Indigenatách y nobilitacyách.

Według dawnych praw mają być conferowane. *Ibidem*.

W Woiewodztwach, Kiiowskim, Brácláwskim y Czerniechowskim, z okázey Xiąg Ziemskich y Grodzkich popalonych, Szlachećtwá wywod taki: Attestacyá wziąć trzebá od Dignitarzow y Vrzedników Ziemskich, o zgubie Akt tam tego Woiewodztwá; zá ktorá, nie ma być nikt u Prává necessitowany do pokázowania starych dispositiy. Ale przy áttestacyey od Seymiku, ná ktorým się wywodzić kto będzie, y przysiędze dwuch Szlachćicow *de linea paterna*, y drugich dwuch *de linea materna*, sam *insuper* ná to przysięże, iż miał dispositie w Aktách zgubionych. A po tym ná prawdziwe iego Szlachećtwo, deductia ma być determinowana. A ktorzyby świadkowie dali *testimonium* niezlachćicowi, á byliby o to *legitimè convicti*; włafne Szlachećtwo tracić mają. A. 1654. fol. 9. tit. *Securitas honorum*.

Po tym, po Szwedzkiey wojnie, *in universum* sposob wywodzenia Szlachećtwá postanowiono taki. Wszyscy Obywátele Woiewodztw y Ziem, ktorým pod czas Szwedow Aktá popalone są, ktoby tego potrzebował, genealogiá Domu y rodzáiu swego, od dziádá poczáwszy *fideliter*, tak iáko iest w rzeczy samey, spisawizy, *cum manifestatione de combustis per hostem Actis*, w ktorých, domu iego dispositie były, & *de amissis literis*, ktoremi by starożytność urodzenia swego *deducere* mógł, záraz przy manifestácii, *intra decursum trium annorum*, *ab actu presentis Conventus computando*, *per oblatam* do Grodu własnego podać ma. á ktoby zmyślóná w Księgi dał w pisać, chcąc się wdżierać w prærogatiwę stanu Szlacheckiego; wolno będzie káżdemu, do lat sześci y sześci miesięcy, przeciwko takiey Genealogiei zanieść protestacyá, á ow, *inquisitione* dowodzić powinien, że prawdziwą domu swe^o podał

dał genealogią, y dwu *de linea paterna*, y drugich dwu *de linea materna* pokrewnych stać, którzy ná Seymiku, świadectwo starożytności iego dawszy, ná Trybunale równo z nim poprzysiąc będą powinni *realitatem* genealogiey iego. A czyiá manifestácia z genealogią przez lat sześć y sześć miesięcy, *sine contradictione*, w księgach zostawć będzie; iusz po wyźściu czasu miánowanego, żaden protestacyey zaność, & *in dubium vocare* tey genealogiey nie będzie mógł, ále iusz tak on, iáko y Successor iego, przy swoiey genealogiey *cum duobus testibus de linea Paterna*, & *cum duobus aliis de linea Materna*, ná Seymiku prezentowawszy się, w Trybunale z temiż świadkami *realitatem* genealogiey swoiey poprzysiąc powinien będzie. Tymże sposobem y ci, którzy się z swoich Woiewodztw y Ziemi, do infzych wyniesli, *ad proprium Districtum*, z kądby się wywodzić powinni byli, ziechawszy, postąpić máią. Y *minorenes* przyzedszy do lat swoich, tymże sposobem *per omnia* postąpić, y genealogie *cum manifestationibus* w Grodach zanieść powinni będą. Iesliby iednak Stryi, lubo który infzy Opiekun imieniem ich zaniósł manifestácią, y genealogią ich podał do Ksiąg; tedy oni *ad annos debite ætatis* przyzedszy, *inbærendo manifestationi*, & *oblationi illius genealogie*, manifestácią swoię zanieść powinni będą. A. 1658. fol. 23. tit. *Securitas bonorum*.

Szláhcicowi káżdemu, ktoremuby *post deductam* ná Seymiku swoim *nobilitatem*, zádano *ignobilitatem*; wolno o to sprawę swoię ná początku Trybunału, *ex registro speciali* Sobotnich spraw, prosequować, *non obstante Partis ad-versæ resistantia*. Czego Trybunał bronić nie ma, y owszem takie sprawy *accelerare*, y karać, ile gdyby iákiemi zárzucániámi, *sine iusta causa*, ná starożytne fámilie porywano się. A. 1667. fol. 14. tit. *Securitas honoru Szlácheckie*. Tá Constitutia sćiągáć się ma, y ná przeszłych czasów obiećcie. *Ibid.*

Do Szláhectwá, y Indigenatow od tąd przyjmowani być nie máią, którzyby tak w Koronie, iáko y W. X. Lit. ná Seymiku przed Seymowem z tym się nie odzywáli, y przez Posłów Ziemskich za sobą instántiy nie mieli. w *Constitutiách Literwskich*. A. 1676. fol. 23. tit. *Nobilitacye*.

Szláchtę nową w Koronie y W. X. Lit. ktorých sífá ná przeszłym A. 1676. Seymie iákás nieostrožnością, mimo zálecenie Krolá I. M. y PP. Hetmánow obudwu narodow, *in volumen Legum* weszło, *in suspensio cum suis prærogati-vis* do przyszłego Seymu zostáwiono. Tych zaś, ktorzy od Krolá I. M. y PP. Hetmánow recommendowani są, registr ná Seymiki Krol I. M. przysłać ma. A. 1677. fol. 41. tit. *Declaratia o nowey Szláhcie*.

Szlácheckie sprawy, ktore do Niemieckich Sądow przychodzą, Krol

- z Senatorami przy sobie będącemi ma sędzić. *A. 1550. fol. 7. §.* Isz w Niemieckich sędziach.
- Szláchtá *in casibus Statuto expressis*, ná dobrách może być karána. *A. 1562. fol. 25. tit.* O karaniu.
- Szláchtá składow przestrzegąc nie powinna. *A. 1565. fol. 91. tit. V.* stawa ná składy. *v.* Składy.
- Szláhcie ná dziedzicznych gruntách, pożytki wszelákie, kruszce, fol, wolne być máią. *A. 1576. fol. 255. §.* Aby wątpliwóść.
- Idem iisdem verbis.* *Ibid. fol. 277. §.* Aby wątpliwóść.
- Szláchtá, ktorzy dobrá swoie przedawszy, w Mieściech mieřzkáią, y z lichwy żyją, woynę służyć máią, *sub confiscatione omnium bonorum suorum.* *A. 1578. fol. 335. tit.* O Szláhcie co zgołócieli.
- Szláhcie Szláhcicá gdyby *privatá auctoritate* gwałtem poimał, więził, przepada *pœnam 120. marc.* y ma siedzieć w wieży ná dnie rok *pro pœna publica*, y znówu ma tyle troie siedzieć, iáko go długo w więzieniu trzymał, *sub pœna infamie*; y szkody powinien *refundere*, ná ktore Aktor poprzysięże: y rany iesliby miał iákie, według práwá zapłacić: Co Sąd Zieniski ma *ex scrutinio cognoscere.* *A. 1588. fol. 462. tit.* O poimaniu.
- Tofz się ma rozumieć o Stároście, gdyby, *sub pretextu Officij*, kogo więził, *excepto iure victo, recenti crimine.* *Ibid.*
- O eliberacyą Szláhcicá więzionego wolno káżdemu iego powinienemu, ábo Przyacielowi, także Panu o sługę, y słudze o Pána, pozywać ná Roki Grodzkie *peremptorie*. A Stárosta powinien *decernere eliberationem, sub pœna bannitionis, citra quamvis appellationem & prosecutionem* tego, ktorzyby dekretowi dosyć czynić nie chciał. *Ibidem.*
- Excipiuntur* słudzy iáwni złodzieie, ábo zdraycy, ktorych wolno záfwe poimác. *Ibidem.*
- Záfzła była protestácyá Woiewodztw, Kiiowskiego, Wołyńskiego, y Brácláwskiego, przeciwko temu Práwu, ale ná terážniejszy Seymie przyięły ie. *A. 1601. fol. 736. tit.* O więzieniu.
- Szláhcicá *in Criminalibus* obwinionego, gdyby kto do więzienia Zamkowego oddać, y instigowác nań chciał; takowego więzienia Vrzád Grodzki nie ma nikomu, *sub pœna centum marc.* bronić, *ad decisionem cause*; *salvâ appellatione* ná Trybunał bliźszy. *Instigans* iednák ma go strzedz y żywnością opátrować. A gdyby *inculpatus* niesłusznie do więzienia, *per definitivam sententiam*, znalazł się być podány; tedv onęmu, nie z Vrzędem, ale z tym, ktorzyby go obwinił, y do Vrzędu podał, *ratione premissorum, in foro competentis, patebit via.* *A. 1611. fol. 4. §.* A isz w Zamkách.
- Szláhcie loźny w Mieście *excessivus*, przed Vrzędem Grodzkim, *táto termino*, takimże postępkim, iáki w Constitutiei *A. 1598.* opisány iest, (*v. supra tit. Mężoboystwo.*) *etiam in civilibus causis* sprá-

śs sprawować się powinien, *sal-va appellatione* ná Trybunał Piotrkowski, ábo Lubelski, á W. X. Lit. ná Wileński, y gdzie się odpráwuie, *inter causas conservatas, in duabus septimanis*. A taki obwiniony *ci-viliter* Szláchćie lożny, ábo *possessionatum Nobilem*, ábo tész *Civem, de parendo iudicato* stáwić powinien, ábo zastáwę taką, ktoraby *correspondowála damno*, u Vrzędu zostáwić, ábo iesli z tego dwoygá nic nieuczynił, w więzieniu *ad decisionem cause, & satisfactionem iudicato*, przez Vrząd ma być zátrzymány. *sal-vo Statuto Tborunensi, de violentia in Civitatibus per Nobilem illata. Ibid. §.* Do tego isz w Mieściech.

Szláchćá y poddáni ich od wszelákich ceł wolni. *vide tit. Cła. Mytá.*

Szlácheccy poddáni od targowego wolni; á ktoby ie od nich brał, przepada *centum marcas*. O co *forum* ná Trybunale *inter causas Officij, sal-vo iure & Inventarijs Lustratorum, & antiquis consuetudinibus Capitaneorum & Tenutariorum bonorum Regalium. A. 1613. fol. 19. tit. Targowe.*

Z Szlácheckich browarów, czopowe ná przeszłym Seymie uchwalone, zniesiono, bo y przed tym dawáne nie było. *Ibid. fol. 12. tit. Czopowe.*

Szláchćá Xięstw Oświęćimskiego y Zatorskiego, do wszelkich dostoięstw y Vrzędow w Woiewodztwie Krákowski, są *habiles. A. 1564. fol. 67. §. Naprzod.*

Szláchćá w W. X. Lit. ktorzy się Pánom dla obrony, zádáli z dobrámi swemi, iesli chcą być wolni, *agant*, y práwá niech pokażá. *A. 1569. fol. 195. §. Szláchćá.*

Szláchćie Bráćfáwskiey, y poddánym ich, wolno miody przásne przedawác komu chcą. *Ibid. fol. 190. §. Szláchćá.*

Szláchćá, y ich poddáni, od wszelákich ciężarów y ángáryi wolni. *Statutum Herburti. fol. 182. tit. Fumalia. & fol. 284. tit. Libertas. & sequ.*

Szláchćá Podláska, ángáriom Dzierżawców podlegác nie ma. *A. 1588. fol. 479. tit. Podniesienie.*

Szláchecckie domy w Winnicy y Bráćfáwiu, od Stároostow w pokoju záchowane być máią, *sub pæna quingentarum marc. fisco & Actori luenda*. O co *forum* Trybunał, *inter causas conservatas. A. 1611. fol. 30. tit. Domy.*

Szláchćá Powiátu Piltyńskiego, przy wolnościách y zwyczáich dawnych, strony czynienia spráwiedliwosci między sobá záchowani: áni im w niwczym Xiążętá Kurlándscy nie máią derogowác. A od Sądow ich áppellácye, do Krolá y Sądu iego, á nie gdzie indziey isć máią, tak iáko spráwy sądowe Inflánskie. *A. 1611. fol. 49. tit. Powiát Piltyński.*

Szláchectwo álbo nobilitácyá Sebástyáná Neczá. *A. 1601. fol. 749.*

Stanisławá Lichtenberká. *Ibid.* fol. 751. Iákubá y Stanisławá Grodzickich. *A.* 1607. fol. 854. Márká Felińskiego. *Ibid.* fol. 858. Xiędzǎ Gábrielá Prowáncvuszǎ *aliás* Władysławskiego. *A.* 1609. fol. 897. Dymitrá Mácedońskiego. *A.* 1613. fol. 30. Eliafzǎ Iuzzkowskiego. *Ibid.* fol. 34. Stanisławá Przytyckiego. *Ibid.* Ianá Roszkowskiego. *Ibid.* fol. 36. Ianá Krynickiego. Ianá Węgierá. *Ibid.* Máximá Wołká. *A.* 1616. fol. 50. Stepháná Ognickiego. *Ibid.* Andrzejǎ Czárneckiego. *A.* 1618. fol. 8. Ianá Czaplíńskiego. *A.* 1638. fol. 55. Constaniego Wołká. Adámá Wierzchowskiego. Sebástianá Dąbrowskiego. Wálentego Rarogá. *Ibidem.* Semená Zábuskiego. Iáská Iásnoborskiego. Iwaná Gániże. *A.* 1649. fol. 12. Dymitrá Márgiewiczǎ. Woyciechá Gorskiego. Iwaná Dorofzeńká. *A.* 1650. fol. 8. Kresy. *A.* 1652. fol. 30. Ze Szláchećtwo pewnym żołnierzom ná expeditiey Moskiewskiey, zá zálezieniem PP. Hetmánów, conferowǎł Krol, wspomináją. *A.* 1611. fol. 1. tit. Popáréie wojny. Szláchećtwo Kádłubowskich, w Powiećie Bráńskim, *declaratur*, y z dobrámi swemi Kádłubowská, do Ziemie Bielskiey, á do Iurisdicćtiey Grodzkiey Bráńskiey *incorporantur*. *A.* 1654. fol. 18. Szláchećtwo ábo nobilitácyá Mikoláia Hádźiewiczǎ. *Ibid.* fol. 20. Ianá Wárteryszowicǎ. *Ibidem.* Grzegorzǎ Bárkmáná. *A.* 1658. fol. 51. Ianá Turofzowicǎ. *Ibid.* fol. 53. Potomkow niegdy Kásprǎ Kásprzyckiego. *Ibid.* fol. 54. Micháfa Ianá Złotorowicǎ. Grzegorzǎ Szefárowicǎ. Micháfa Micháłowicǎ. Stepháná Bokuszǎ. Mikoláia Groszykowskiego. Mikoláia Szuniewskiego. Gábrylǎ Dábiże. Micháfa Páwlickiego. *Ibid.* Andrzejǎ Zalskiego. *Ibid.* fol. 55. Szlách. Páwla Tetery *declaratur*. *A.* 1659. fol. 48. *Reassumitur* *A.* 1661. fol. 20. Szláchećtwo ábo nobilitácyá Theodozego Tomkiewiczǎ. *A.* 1654. fol. 48. Ierzego Pápary. Krzyfłofǎ Peretyátkowiczǎ. *Ibidem.* Kozakow Zaporoskich, z káždego Pułku sto nobilitowǎć obiecano, ktorychkolwiek Hetman Zaporoski tego Kleynotu godnych prálezentowǎć bédźie. *Ibid.* v. tit. Woysko Zaporoskie. Ná Szláchećtwo Kozakow Zaporoskich Przywileie, wedle Commissiey Hádyackiey y rejestru od Hetmáná Zaporoskiego, z Káncelláryey Koronney wydǎne ápprobowano. Ktory rejestr do Metryki ma być *in decursu dimidij anni* podány. *A.* 1659. fol. 55. Szláchećtwo ábo nobilitácyá Ierzego Chmielnickiego. *Ibid.* fol. 57. Thomaszǎ Nosacǎ Oboźnego Zaporoskiego. *Ibid.* Szláchećtwo Stepháná, Seweryná, Theodorá, Stepháná, Sulimow bráći między sobǎ rodzonych, y stryiecznych *declaratur*. *Ibid.* Szláchećtwo ábo nobilitácyá Sámuelǎ Zarudnego Sędźie woysk Zaporoskich. *Ibid.* Szláchećtwo Hrehorego Leśnickiego. *Ibid.* fol. 58. Wásiřǎ Złotárenká Złotárzewskiego. *Ibid.* Ná Szláchećki tytuł drugi Wiernosław, Przywilej dány Vr. Prokopowi Wercfzczáczé Komorai-

mornikowi gránicznemu Czerniechowskiemu stwierdzono. *Ibid.* tit. Dániná Kámionki. Szlácheństwo ábo nobilitácyá Ianá Kowálewskiego. *Ibid.* Hárásmá y bráći iego Káptonóskich. Iwáná Bohátyrowiczá. Ianá y Theodorá Czekáľowskiých. Ianá Rudnickiego. Hávryľá Lifowcá. Káliná Sokoľowskiého. Dymitrá Słóninki. Iákimá Sámczenká. Máttheuszá Pápkiewiczá. Hávryľá Porywáiiá. Zácháryaszá Surty. Iákubá y Ianá Pekulickich. Bázylego y Kiryľá Iskrzyckich. *Ibid.* Kiryľá Andryiowiczá. *Ibid.* fol. 59. Andrzejá Románenká. Wásiľá Mitczenká. Ianá Mázarákiego. Ošťáphá Feckowiczá. Máxymá Buľyhy. Krzyźtófá Wártereszowicá Słoniewskiego. Tymofzá Ciciury. *Ibid.* fol. 60. Bázylego Woytkiewiczá. Bohdaná Káleniczenká. Stepháná Derzeniewskiego. *Ibid.* Dyoniżego y Andrzejá Muráľzkow. *Ibid.* fol. 16. Korneliuszá y Eudoxego Drániewskich. *Ibid.* Szlácheństwo Vr. Mikoľáiiá, Stánisławá, y Páwľá Szydľowskiých *declaratur*, A. 1662. fol. 38. Tákże Vr. Philippá Zámbrzyckiego. *Ibid.* Tákże Vr. Mikoľáiiá y Stánisławá Dambrowskich. *Ibid.* fol. 39. Szlácheństwo ábo nobilitácyá Ierzego y Andrzejá Pipanow. Stánisławá Piotrkowczyká. *Ibid.* Zácháryaszá Budzánowskiého. Bogumiľá Zyzkowskiego. Piláwskiego. Ianá Szeleyká. Iákubá y Ianá Moruńskich bráći sťryiecznýých. Eliafzá Albánusa Rogoźińského. Konstántego Zbickiego. Ianá Donatá. Ierzego Bárbovskiego. Andrzejá Fágieráľzá. Ianá Polá. Micháľá Lázárowiczá. Stánisławá Tozyckiego. Piotrá Máľzewicá. Iákubá Wegnerá. Stánisławá Mefzeká. Mikoľáiiá Szydľowskiého. Ianá Kierekieszá. Mácieia Vtrátowskiého. Iákubá Hámuleckiego. Gábryelá Wáľnickiego. Thomaszá Piláwskiego. Konstántego Kokieiá. Stepháná Czerkáľá. Iákubá Brzeźickiego. Ianá Doršťá. Ianá Butwilá. Alexándrá Iánuszowicá. Ianá Stánisławá Łukáwskiego. Ianá Zubrzyckiego. Iozyufzá Binbińká. Borká. Thomaszá Mákovskiego. Ierzego Ráwę. Andrzejá Hinnesá. Bázáľskiego. Ianá Hoffmaná. Zelingierá. Mikoľáiiá Peľkiná. Wáxáná Hoffmaná. Ianá Bretyšťá. Zácháryaszá Weydá. Ierzego Kleyná. Wávřzyncá Delpácego. *Ibid.* (*áľe po tym zá Indigene przyieto go, iáko y brátá iego*. A. 1667. fol. 24. *quod vide tit. Indigenaty*) Micháľá Cerkiesá, y Synow iego, Konstántego, Káźimierzá, y Iozefá. Micháľá Wátowskiého. Baubonábiká Perfa. Sámuclá Iáľzowicá. *Ibid.* fol. 41. Iákubá Magnificá. Grzegorzá Piotrowskiego. Káźimierzá Bázáľskiego. Ianá Guldyná. *Ibid.* fol. 42. Ianá Micháľá Kofzowicá. Mikoľáiiá *de Biie*. *Ibid.* fol. 43. Wilhelma Klatá. Ianá Linkaufá. Ianá Delárego. Marćina Henkielá. *Ibid.* fol. 22. Ná Szlácheństwo Przywiley od Krolá Zygmuntá III. niegdy Ierzemu Bidermánowi y potomkom iego dány approbowano. A. 1667. fol. 35. Szlácheństwo Theodorá, Ianá, y

Piotra Wierzbow *declaratur. Ibid. fol. 37.* Także Szlachectwo Woyciechą y Mikołaią Będzińskich, *sine qua-vis ante & post primæ-væ Nobilitatis deductione & probatione*: y że obietta ignobilitas Oycu ich nima im szkodzić, ani potomkom ich. *Ibid. fol. 69.* Szlachectwo ábo nobilitacya Vr. Stephána Hánkiewiczá Sekretarzá y Pisarzá I. K. M. dekretowego Wołyńskiego. *A. 1673. fol. 34.* Vr. Andrzeiá Báirá I. K. M. Sekretarzá y Pisarzá stárszego Skárbu Koronnego. *Ibid.* Antoniego Nossadyniego. *Ibid. fol. 36.* Stánisláwá Zaborowskiego. Ianá Zyczyńskiego. Bernárdá Treterá. Fránciszká Zydkiewiczá. Balcerá Herberskiego. Kázimierzá Iánkowskiego. Zygmuntá Dárowskiego. Stephána Horodysczaná, *Ibid.* Asferusá Heydepoll. Wrzospolskiego. *Ibid. fol. 37.* Alexandrá Heynká. Iustusa de Diubell. Ianá Izbrántá. Tomaszá Korydy. Konradzkiego. Kenryká Henrykowskiego. Ianá Szylingá. Eustáchiego Fránciszká Czerniewicá. Ambrożego Zaręby. Ierzego Hermána Szwarcá. Ianá Graffa. *Ibid. na dwu mieyscach.* Andrzeiá y Balcerá Elertow. *Ibid. na dwu mieyscach.* Báltázará Poryczá. *Ibid. fol. 37. & 38. także na dwu mieyscach.* Stánisláwá Bielickiego. *Ibid. także na dwu mieyscach.* Woyciechá Kumernickiego. *Ibid. także na dwu mieyscach.* Kázimierzá Záirskiego tłumáczá Koronnego. Stánisláwá Dziántymirskiego. *Ib.* Ianá Fránciszká Woynowiczá *seu* Woynowskiego. *Ibid. fol. 36. & 39.* Ianá Reynholdá, y Ernestá Grewinkoffow Swirinhausen názwaných. *Ibid. fol. 39.* Dymitrá Dymitrafká Ráycy y Synowcá iego Márká Ráycy. Stephána Wásiłá, Fedorá Anástázego, Dymitrá, Iwáná Kuneckich. Ichnátá Szufká Dumieńskiego. *Ibid.* Zácharyaszá Zádykowiczá. *Ibid. fol. 40.* Pánthaleona y Grzegorzá Krynickich. Krzysztofa Treygi. *Ibid.* Szlachectwá ná teráznieyszym Seymie pozwolone, że tylko osobom wiáry S. Kátholickiey Rzymiskiey służyć máia, deklarowano. *Ibid.* Szlachectwo ábo nobilitacya Mácieiá Stáncellá *Ibid. fol. 14.* Andrzeiá Olszterá. Władysława Afmaná. Andrzeiá Fálká. Andrzeiá Ragałá: Iozefa Policyániego. Antoniego Lácyozego. Floryaná Szlagierá. Iákuba Ambrochá. Daniela Karkowskiego. Gedeoná Bielewskiego. Fránciszká Pláskowskiego. Szymoná Zawistowskiego. Kurowiczá. Ianá Werwiczá. Iana Mátkowskiego. Ianá Kufakiewiczá. Stánisláwa Płoniakiewiczá. Mikołaiá Płasczyńskiego. Ianá Sakiewiczá. Marciná Bernicá. Stánisláwa Szeynowskiego. *Ibid.* Szlachectwo Wáwrzynicá, y Mácieiá Wodźickich, *non obstante lege de no-vis Nobilibus. A. 1676. fol. 59.* Szlachectwo Wáleryáná y Sebestyána z Kolczyc Kolczyckich, z deductiey urodzenia ich Szlacheckiego, ná Seymiku Wiśnińskim uczynioney *declaratur. Ibid.* Także Szlachectwo Ianá, Mikołaiá, Ianá, Ierzego, Samuela Chwałkowskich bráci: Y Kasprá Zembrzuskiego. Y Sebe-

Sebastianá Gilbaszewskiego. Y Sebastianá Szwaryszowskiego. *Ibid. fol. 60.* Szlachećtwo abo nobilitacya Stephana Nestorowicza Krasowskiego. Ierzego y Konstantego Kotonich. *Ibid.* Mikołaja Szulcá. *Ibid. fol. 61.* Adama Szuberta. Iana Grechsa. Iana Samuela Chrzanowskiego. (*5 fol. 40. tit. Gratitude.*) Andrzeia Ginthera. Nathaniela Ermelera. Gierarda Philipsona. Michala Montawy. Dominika Blaisena Sadowia. Andrzeia Susłowicza. Fryderyka von Lenchenfeldt. Bohdana Seferowicza. Bohdana y Persedona Gurdziow. Stanisława Franciszka Malinowskiego. Iana Bienkowskiego. Bernarda Krzysztopha Bernackiego. Theodora Alexandra Maskiewicza. Andrzeia Chodźckiego. Andrzeia Duńskiego. Woyciecha Grantkowskiego. Stanisława Kobielskiego. Woyciecha Braurskiego. Stanisława Czernieckiego. Ierzego Krzysztofowicza. Tobiasza Mańczukowskiego. Stanisława Kochowicza. Ierzego Kokarackiego. Krzysztopha Raphalskiego. Lenartowicza. Urbana Czechowicza. Macieja Gumińskiego. Stanisława Dąbrowskiego. Pawła Lebedowicza. Karola Zabrzeskiego. Macieja Mazowieckiego. Daniela Odorskiego. Iana Łukaszowskiego. Iakuba y Kaspra Kulikowskich. Grzegorza Iana Bogdańskiego. Stanisława Kleynpolta Małopolskiego. *Ibid. fol. 62.* Andrzeia Wasniowskiego. *Ibid.* Szlachećtwo Marcina Pokaszewskiego. Thomasza y Adryana Kozłowskich. Alexandra Zurakowskiego. Piotra, y Stanisława Iacka Ochockich. *declaratur. Ibid.* Także Iakuba Hieronyma, Macieja, Iana, y Stefana Kościńskich, *Ibid. fol. 63.* Szlachećtwo abo nobilitacya Łukasza Stanisława Vsarzewskiego *Ibid.* Macieja y Szymona Treterow. *Ibid. fol. 64.* Iakuba Remera. (ale po tym *in capatem* deklarowano. *quod v. infra.*) Michala y Iana Kondaratow. Ierzego y Mirona Hizden. Andrzeia y Iana Wolfow. Kiriaka Papary. Athanazego y Bazylego Wołczyńskich. Remigiana Suszyckiego. Bazylego Turkuła. Gabryela y Bazylego Łukawieckich. Ierzego Barbowskiego. Konstantego Karabatąckiego. Bazylego Kupary. Bazylego Poponca. Ierzego Płonczyka. Hrehorego z Don Zakalicza, y Syna iego Alexandra. Eustachiego Hohola. Nakaznego. Semen Korfuka. Mirona Łukiecyka. Andrzeia Zielenieckiego. Bazylego, Iwanenka Hrycaka Bernaszowskiego. Iacka Ozaryńskiego. Stephaná Bachryńskiego. Piotra Kałkuły. Kostyna Hasanenka. Apostola Iasienowskiego. *Ibid.* Alexandra Batabana. *Ibid. fol. 65.* Erasma Andrzeia Okulicza. *Ibid. fol. 23.* Holsta. Iakuba Tropa. Razmy: Szlachtę nową, tych wszystkich, którzy mimo Krolewskie, y PP. Hetmanow zalecenie, do Kleynotu Szlachećwa Polskiego, y W. X. Lit. są przypuszczeni, *cum eorum prerogativa, in suspensio,* do przyszłego Seymu zostawiono: tych zaś, którzy zalecenie mieli,

mieli, Krol I. M. na Seymiki przyfzle regestr. A. 1677. fol. 41. tit. Declaratia o nowey Szlachcie.

Friderika von Lenchenfeld, Gabriela y Bazylego Łukawieckich, Jakuba Remera, Waleryana Kulczyckiego, *pro in capacibus tituli & prerogative nobilitatis* deklarowano, y żeby tey prerogatywy y tytułu zażywać nie wazyli się, *sub pena Infamiae & confiscationis bonorum, ad cuiusvis instantiam*, w Trybunale Koronnym *decernenda*, zakazano. Sebestian iednak Kulczycki woynę traktujący *conseruatur*. A. 1678. fol. 41. tit. Deklaracya o nowey Szlachcie.

W Constitucyey *Libertationis* Dworku w Warszawie Vr. Marcina Choynackiego, *abusus nobilitatis*, w Przodkach iego, zniesiono. *Ibid.* fol. 43. tit. *Reassumptio* Libertacyey Dworku, y Deklaracya Vr. Choynackiego.

Szlacheństwo Vr. Iana Dyonizego Romanowicza *Vice* Instigatora W. X. Lit. *declaratur*. *Ibid.* fol. 13. Także Szlacheństwo X. Theodora Wieliczki & *prolis* iego *legitimae* Alexandra y Konstantego z Zophią Tołoczówną *spłodzonych*. *Ibid.* Także Szlacheństwo Michała Daniela y Bazylego Filipowiczow. *Ibid.* fol. 20.

Co za kara na Prokuratorow, albo Patronow spraw, ofobliwie w Trybunale Koronnym, którzy Szlachtę ośiada, do regestrow nie należytych, niesłusznie pociągają, y Pryncypałom swoim do tego rady dodawają? *v. tit.* Prokurator.

Szlacheństwo Franciszka Podolskiego z bratem rodzonym, Psczełńskiego. Postela. Mikołaja Ochockiego. Andrzeia Kęsickiego z bratem rodzonym. Iana Berensa, y z bratem rodzonym, Franciszką Gruszewicą. Ludwika de Orgewal. Tak iednak, aby każdy z nich, wiarę S. Katholicką Rzymską, który nie iest w tey wierze, przyjął. *Salvis Legibus & Statutis Regni de Scartabellu*. A. 1683. fol. 19.

Szlacheństwa *abusum* z Vr. Andrzeia Nakielskiego, poniewafz *deduxit originem suam*, zniesiono. *Ibid.*

Szlacheckich Dworow w Miastach Libertacye. *v. tit.* Miasta.

Szlacheckie domy w Commissey Lemburskiego y Bytowskiego Powiatow, *cum bonis eorundem* opisane są. *sub tit.* Commisie.

Szlacheckie Dobra, y ich *immunitas*. *v. tit.* Żołnierz.

O Indygenatach. *v. tit.* Indygenaty.

Szlachcica, gdyby w karczmie Kmieć ubił. *v. tit.* Mężoboystwo.

Szlachta w W. X. Lit. którzy dobra od Tatarow sobie pokupili, na służbę do obozu z tychże *obstringuntur*. *v. tit.* Tatarowie.

Szlacheckich ran taxa. *v. tit.* Rany.

Szlachcic gołotę występnego, *sub Interregno*, stawic do Sądu powinien. *v. tit.* Sprawy.

Szlacheństwo Wieleb. Mikołaja, y Franciszka Zalazowskich *declaratur*. *v. tit.* Przywiley.

S L V G A.

Sługi *plebeium*, nie ma nikt przyimować, bez attestathey odstania od Pana pierwszego, *sub pœna 14. marc. in Iudicio Terrestri, in instanti, toties quoties persol-venda*, gdyby u niego był areztowan, abo znalezion. & *nihilominus profugum illum extradere tenebitur.* A. 1578. fol. 334. tit. O sługi.

Podwyższona o to wina na sto grzywien. á *forum in Officio Castrensi competenti.* A. 1596. fol. 684. tit. O sługach zbiegłych *plebeijs.*

Ca-vetur, że *ad instantiam cuius-vis laboriosi, cum assistentia Domini, in foro competenti*, ma być dochodzony. A. 1616. fol. 29. tit. O hultaiach.

W Exceptach Mazowieckich *forum* także Grod, y wina sto grzywien, *cum refusione damnorum.* A. 1577. fol. 314. tit. Rękojemstwo. Na expeditią pospolitego ruszenia przeciwko Turkom, obostrzono było lepiey Constitucie pomienione 1578. & 1596. że każdy, któryby hayduka, abo iakiegokolwiek czeladnika *plebeie conditionis* rozmowił, y przyjął; *ipso facto, pœne ducentarum marc.* ma *succumbere.* A czeladnik taki na gardle ma być karany, bądź w ciężnieniu przy Kasztellańskim Sądzie w Powiećie, bądź w obozie przysięgniony. A. 1621. fol. 8. §. *De plebeis.*

Sługa Szlachćie nie może od Pana odstawać, *sub pœna capitis & infamiae*, który pod trzeciemi wiciami przystał. A. 1621. fol. 8. §. Sługa żaden.

O sługach żołnierskich, którzy swawolnie od Panow odieżdżają, stare Prawo zachowano. A. 1590. fol. 571. tit. Słudzy:

Ale zniesiono było tę Constitutią. A. 1591. fol. 618. tit. Zniesienie niektórych Constitutiy.

Tych, którzy bez listow świadecznych Hetmana, abo Pułkownikow, Rotmistrzow, Porucznikow z woyska Pruskiego, y Litewskiego poućiekali, nikt przyimować nie ma: y owšem łapać y do Grodow poblizszych, abo do woyska odsyłać ich maia. A kto by ich imać y wydawać *requisitus* nie dopuścił; *pœnâ quingentarum marc.* w Grodzie na Querelach, *sine appellatione*, ma być karany. A. 1628. tit. O zbiegach.

Reassumuiąc, o sługach zbiegłych, *Statuta*, y Constitucye wszystkie dawnieysze, postanowiono, aby czeladzi towarzyskiey nie wolno było bez listu odprawnego od Pana odchodzić. *cv. tit.* Hultaie. A. 1678.

Wolno iednak słudze odstać od Pana swego, gdy swego czasu dosłuży, *sine quo-vis impedimento* Pana, ktoremu służył: a iesliby go Pan odprawić, albo listu dać nie chciał; wolno mu wziąć list wyświadczony od Sądu Ziemskiego, abo Grodzkiego onegosz

D d d d d

Powia-

Servi sex septimanis ante bellum, veniam abundantè petant. Herbut. f.

435.

Decem postea date sunt hebdomade. Idem ibidem.

Powiātu : *secus* o rodzicu, który nigdzie indziej listu nabywać nie ma, tylko u Pána swego. *A. 1678. fol. 334. tit. O sługi.*

Sługę iawnego złodzieiá ábo zdraycę wolno zawŹe imáć. *A. 1588. fol. 462. tit. O poimániu y więźnicniu Szláhcicá.*

Zá co nikt nie podpada pod winy, ktore sá opisane *Constitutione A. 1588. (v. tit. Szláhcic.)* o poimániu y więzieniu Szláhcicá. *Ibid. fol. 705. tit. O sługách.*

W Woiewodztwách, Kiiowskim, Wołyńskim, Bráclawskim, o sługi zbiegłe, y dworną czeladź, ktoby ich trzymał, w Grodzie, *ad instantiam iniuriati, in quatuor septimanis*, iesli oczywisćie, á iesli zaocznie, to *in sex, peremptorie* sprawować się trzeba, przez się, lub umocowanego swego w Ziemi Wołyńskiej osiadłego, *non obstante Statuto Volbyn.* A iesliby Stroná pozwána od tego czasu, iáko iest pozwána, *negaret*, że takowych zbiegow u siebie nie má : przysięć ma ná to. *Aliás* Stroná powodowa ná szkody swoje, iáko ie oszácue sobie, przysięć, y Starostá exekucyá z ruzieniem Powiātu, zá dwie niedzieli, stronie ukrzywdzoney uczynić ma, *sub pænis in Statuto descriptis.* A w Mieściech, o takowe zbiegi, Woytowie, *ex officii sui munere*, powinni nieodwłocznią sprawiedliwość Szláhcie czynić, *sub pæna centum marc.* O co *forum* w Grodzie *peremptorie.* y exekucyá Starostá támechny záraz czynić ma. A iesliby Starostá który, o takowe zbiegi, winny był; wolno ukrzywdzonemu w inszym Grodzie naybliŹszym onego Woiewodztwá czynić z nim *peremptorie*, wedlug tey Constitutiey. A ten Sąd Grodzki powinien bęćie ná dobrách Stárościnych, exekucyá tymŹe sposobem czynić, *sub privatione Officij.* *A. 1578. fol. 337. tit. O sługách.*

Znowu ná drugim mieyscu o tymŹe. *v. tit. Sprawiedliwość.*

Sługá Szlachecki pozwać może Szláhcicá o Pána swego więźnionego, *privatá auctoritate.* *v. tit. Szlachćic.*

SłuŹebnych ludzi w Stárostwách Vkráinnych rewizya. *v. t. Rewizya.*

S O L.

Solá Krol wŹytkie Państwá powinien opatrować. *A. 1550. fol. 4. §. Soli dostátkiem.*

Soli Zamorskiey wolno wŹiáć beczkę, dla czeládzi, ná szkutę ze Gdańská idącą. *Ibid. fol. 6. §. Aczkolwiek.*

In defectu Ruskiey, wolno zamorská Szláhcie, ná wszelaká potrzebę, kupować. *A. 1562. fol. 29. tit. O soli.*

Y Pruská sol, *in defectu* Ruskiey, Szláhcie Wielkopolskiey, którzy z Bydgosczy soli Ruskiey używáią, pozwolono na Skłádzie Bydgoskim kupować. Beczkę po złotemu : á to do przyszłego Seymu. w Mázowszu záś Obywátelom Ziem Ciechánowskiey, RoŹáńskiey, Wiskiey, ŁomŹieńskiey, Nurskiey, y Powiátow

Przá-

Herburt.
fol. 427. t.
Sul solito
pretio ven-
datur : eius-
q. copia.

Przáfnyskiego, Mákowskiego, Ostrołęckiego, Zembrowskiego, Wąsłoskiego, Kolenskiego, Mławskiego, Srzeńskiego, od składow Ruskiey y Krákowskiey soli odległym, pozwolono ią samym sobie ze Gdańská, Krolewcá, y innych Miałt Pruskich, drogámi zwy-
czáynemi y postanowionemi do przyszłego także Seymu wozić,
y oney ku potrzebie swey używać, z tą conditią, żeby od káżdey
beczki po sześciu groszy dawáli. A. 1565. fol. 105. tit. Sol Pruska.

Soli zamorskiey *alias* gradowey albo krupiątley ze Gdańská wozić
nie ma nikt bronić Obywátelom Koronnym, *in defectu* soli Ru-
skiey, *sub pæna confiscationis bonorum, post curiam vindicanda, &*
per medium fisco Regio, ac thesauro Regni, pro milite, dividenda.
A iesliby *impossessionatus* ważył się bronić iey wozić; *pæna pecu-*
latús ma być karány. A. 1565. fol. 131. tit. O soli.

Reassumuntur superiora o nie bronieniu soli gradowey. A. 1569.
fol. 189. §. Soli Ruskiey.

Znowu *reassumuntur* Woiewodztwom Kuiáwskim, y Nieczawie,
deklaruiąc, że *etiam quorumvis mandatorum & literarum intuitu*
zábraniać nikt nie ma soli gradowey, *in defectu* Ruskiey ná skłá-
dzie Dybowskiem, *sub pæna quingentarum marc. polon. in Officio*
Castrensi, etiam extra Palatinatum & Districtum, peremptorie, sine
appellatione, vindicanda. A. 1616. fol. 32. tit. O soli w Woiewodz-
twach Kuiawskich.

Reassumowano pomięzioną Constit. 1616 tychże Woiewodztw
Kuiáwskich Szláchcie, y Miałtom, także y Woiewodztwom Wiel-
kopolskim. A Toruńczanie zabraniać takiey soli, *& transitum*
impedire, áni mandatow, ani listow Krolewskich *prætextu* (które
nullitatis censeri debent) nie máia, *sub pæna mille marc. polon. ad*
instantiam cuiusvis, in foro, podług tychże reassumowánych praw,
repetenda. A. 1623. fol. 12. tit. O soli zamorskiey.

Do Xięstwá Mázowieckiego áby sol grádowa nie byłá wożona,
Starostowie mieścPrusom przyległych przestrzegáć máia, á gdzie-
by należiona byłá; ma być utopiona: y tén u ktorego należio-
na będzie, winá czternástu grzywien ma być karan. W domách
iednáak Szlacheckich nie ma być szukáná, gdy iey iawnie nie uży-
wáia. *Except. Mazov.* A. 1576. fol. 312. tit. O soli zamorskiey.

Lómżeńskiemu, Wiskiému y Rozańskiemu, Pówiatom, ponie-
wáfz nowe skłády soli Krakowskiey postanowiono; nie wolno
gradowey soli kupować, *sub pæna 14. marc. in Officio Castrensi pe-*
reemptorie repetenda: Czego Stároostowie przestrzegáć powinni, y
o to do Grodu, *ad instantiam Instigatoris*, za delácią Pifarzow, ábo
komu oni poruczá, czynić. A. 1589. fol. 521. tit. Solne skłády.

Po tym postanowiono, że nie wolno żadnym sposobem soli Za-
morskiey, do Korony wprowadzác, pod utráceniem soli: oprócz,
gdy kto ná skute dla flisow we Gdańsku beczkę iedną weźmie.

De non ad-
mittendo sa-
le externo.
Herburt. f.
424. &
sequ.

A ktoby takowey foli confiskować nie dopuścił, ábo ią gwałtownie przewioził; taki każdy ná Trybunale, *inter causas fisci, pœná mille marc.* karany być ma. *A. 1655. fol. 28. tit. Komory Koronne.* Dla pilnowania tey foli, y ná wybieranie wszelakich myt, Komory postanowiono, iednę z tey strony Drwęce nád Brodnicą, drugą nád Golubiem, trzecią w Soponinie nád Kozielcem: á ktoby tych Komor y wybierania podatkow bronil; każdy taki w Trybunale, *processu fisci, ad instantiam Instigatoris, pœná mille marc.* karany być ma. *Ibid.*

Soli warzenia Loissom Gdańszczanom pozwolono było, do kąd się Ruskie Zupy nie otworzą. *A. 1562. fol. 29. tit. O foli Loissłowej.* Po tym im tego zakazano. *A. 1563. fol. 42. tit. Sol Loissłowa.* Znowu zakazano, *sub pœna centum marc. sub simili vadio, in quocunq; Officio peremptorie absq; ullis exceptionibus toties quoties opus fuerit luenda. A. 1569. fol. 189. §. Soli Ruskiey.*

Solne składy w Mieściech uprzywileiowane, ktore nie są przeciwko prawu, w mocy swey zachowano, y áby tego Vrzędy, ktorym to wedle prawá należy, przestrzegáły, postanowiono. *A. 1581. fol. 374. tit. Solne składy.*

Soli tak Ruskiey, iako y Krakowskiey nawigácii Starostowie przeskadzác, y cłá od niey brác nie máią, pod winami dawno opisanimi. *A. 1589. fol. 521. tit. Solne składy.*

Nikom u się nie godzi soli Ruskiey, gdy zá listámi Zupnika Ruskiego, y zá opowiedzeniem iey ná cłe Płockim, y infzych, ná skład Bydgoski płynic hánowác, áni kupowác, áni od niey mytá, choć przez froktarze spuszczána będzie, brác, áni gwałtownie nád wolą Zupnika Bydgoskiego, ná składzie Bydgoskim onę brác, do te° áni iey wolno gdzie indzie przedawác y składác, iedno w Bydgosczy: okrom infzych uprzywileiowanych (*iako niżej obaczyjs*) składow. *alias* wolno ią Zupnikowi Ruskiemu álbo Bydgoskiemu brác, y ná skład Bydgoski prowadzić: á iesliby im kto tego bronil; ma być karany winą piáci set grzywien. O ktorą, *ad instantiam* Pisarzow Zupnikow przerzeczonych pozwáni, *peremptorie* ná Trybunale, *inter causas Officii,* odpowiadać powinni. *A. 1598. fol. 691. tit. Ordynacya.*

Herburt.
fol. 426. t.
Sal exter-
num & má-
rinum.

Sol Ruską, wedle Statutu *A. 1520.* Zupnik Ruski do Bydgosczy, nie gdzie indziey ma spuszczáć, dla Woiewodztw, Poznańskiego y Káliskiego, y nie gdzie indziey, iedno w Bydgosczy każdą beczkę po grzywnie przedawác, *sub pœna mille marc. ad instantiam* Posłow tychże Woiewodztw *luenda, & pro restauratione Arcis Calis-
iensis convertenda. A. 1576. fol. 293. tit. Sol Ruska.*

Iedenascie tysięcy beczek ná każdeSwiatki powinien iey wystáwić z dosypką, *sub privatione Officij, ex instantia* Posłow ná Seymie. *salvo* iednak *legali impedimento,* zá pewnym dowodem. á co nád
te ie-

te iedenasćie tysięcy beczek mieć będzie; to mu wolno kędy chce przedawać. *A. 1589. fol. 522. tit. Skład foli.*

O tymże; ale winą do tysiąca grzywien na Zupniká Ruskiego podwyższona, *ex instantia* Zupniká Bydgoskiego, y Poslow na Seymie, *peremptoriè*. która winą na Zamek Káliski obracać się ma: á zapłaciwszy winę, *nihilominus* sol powinna być wystawiona. *A. 1598. fol. 691. tit. Ordinatio.*

O tymże, *cum reassumptione* Constitutiei 1598. *A forum* na Trybunale, *inter causas fisci, ex delatione* Zupniká Bydgoskiego, *peremptoriè*. A tá Constitucya ściągac się ma także na Woiewodztwá, Brzeskie y Inowłocławskie. *A. 1607. fol. 846. tit. O foli Bydgoskiej.*

O tymże znowu: á *forum* za Dworem *peremptoriè, ex instantia* Zupniká Bydgoskiego. Co ma służyć y Ziemi Dobrzyńskiej, y Woiewodztwom pomienionym Brzeskiemu y Inowłocławskiemu. *A. 1609. fol. 907. tit. Sol Bydgoska.*

Vczyniły po tym Woiewodztwá, Poznáńskie y Káliskie z Podskárbim Koronnym na ten czas Zupnikiem Ruskim, przez Posły swe, na Seymie, umowę około tey foli, która *non derogando iuribus superscriptis approbatur*. Co się ma rozumieć także o Woiewodztwach Kujáwskich, y Ziemi Dobrzyńskiej. *A. 1623. fol. 11. tit. O foli Bydgoskiej.*

Práwá wszystkie dawne, á osobliwie Constit. *A. 1576. O foli Bydgoskiej reassumowano* tymże Woiewodztwom, y Woiewodztwu Chełmińskiemu. *A. 1627. fol. 13. tit. O foli.*

In defectu foli Ruskiej, wolno Poznáńskiemu y Káliskiemu Woiewodztwó, zásiągac Krákovskiej, *mediante iuramento* Fáktorow, że iá nie náprzeday biorą, ale na domową własną potrzebę, y sta- wac z nią na Komorách, áni oney składać nie máią. *A. 1631. fol. 23. tit. O foli.*

Na foli Bydgoskiej iurgielty nie máią być dawane. *A. 1576. fol. 293. tit. Sol Ruska.*

Sol Ruska na skłádzie foli Krákovskiej nie ma być składána, przedawána. *A. 1589. fol. 522. tit. Skład foli.*

Zupnik Bydgoski, gdyby sol Ruska w Bydgosczy po złożeniu iey w ćwierci roku nie mogła być Szlachcie przedána, może iá furmánomi przedawac, za wiadomością Pifarzá Zupniká Ruskiego. *Ibid.*

Tenże Zupnik Bydgoski ma dawac quity Fáktorom Zupniká Ruskiego: które ważne być iusz máią, bez przysięgi Pifarzá Ruskiego. *Ibidem.*

Tenże Zupnik, Zupnikowi Ruskiemu, za sol, po spuszczeniu iey, naydaley w ćwierć roku, pieniądze ábo quity oddawac ma: wszák-

że Frochtarzom zaráz płacić ma. A to *sub pœna quingentarum marc.* o którą za Dworem na Seymie Zupnikowi Ruskiemu odpowiadać ma. *Ibid.*

Declaratur : że Zupnik Bydgoski, y inși Wielkopolscy powinni za fol pieniądze oddawać Zupnikowi Ruskiemu ábo Pisarzom iego, to iest, Froktarzom zaráz przy złożeniu foli, od beczki po gr. piętnaście, á ostatek skoro fol rozprzeda. *carvendo*, że quity Skarbu Koronnego za gotowe pieniądze máią być przyjmowane. *A. 1598. fol. 691. tit. Ordinatia.*

Soli Ruskiey iedenastu tysięcy beczek nie powinien Zupnik Bydgoski przedawać nikomu infzemu. iedno Poznańskiemu y Káliskiemu Woiewodztwom. *Ibid. tit. Ordynacya.*

O tymże, że tylko pomienionym Woiewodztwom, także Brzeskiemu y Inowłocławskiemu ma onę przedawać, *sub pœna ducen-tarum marc.* na Trybunale, *inter causas fisci peremptorie, ad instantiam cuius-vis repetenda.* *A. 1607. fol. 846. tit. O foli Bydgoskiey.* O tymże : co y Ziemi Dobrzyńskiej służyć ma. *A. 1609. fol. 907. tit. Sol Bydgoska.*

Brzeskiemu y Inowłocławskiemu Woiewodztwom, wszystkie (*minarowsy iedne immediate*) wyżey położone Constitucye, o nie wystawieniu foli Ruskiey, Woiewodztwom Wielkopolskim służące, *in toto* aplikowano. *A. 1601. fol. 753. tit. O foli Kujawskiey.* Szlachćie iednak wolno fol swoię własną na wisle, mimo skład Bydgoski przedawać. *Ibid.*

Soli Ruskiey Komorá w Dybowie postanowiona. *A. 1568. fol. 131. tit. O foli.*

O tymże. *A. 1569. fol. 189. §. Soli Ruskiey.*

Ma być fol składana w Dybowie, wedle prawá y zwyczajú. *A. 1576. 293. tit. Sol Ruska.*

Reassumowano Constit. *A. 1576.* o tymże składzie. *A. 1589. fol. 522. tit. Skład foli.*

A ma iey Zupnik Ruski składać trzy tysiące beczek na rok, Bydgoską wprzod odprawiwszy. *A. 1598. fol. 691. tit. Ordinatia foli.*

Soli Ruskiey skład w Dobrzyniu. *A. 1576. fol. 293. tit. Sol Ruska.*

O tymże. *A. 1589. fol. 522. tit. Skład foli.*

Ktorey tam dwa tysiące beczek Zupnik Ruski ma składać na rok, Bydgoską wprzod odprawiwszy. *A. 1598. fol. 691. tit. Ordinatia foli.*

A to *sub pœna*, na infze Woiewodztwá, *constitutá.* *A. 1607. fol. 846. tit. O foli Dobrzyńskiej.*

Tá zaś *pœna* iest, dwieście grzywien, na Trybunale, *inter causas fisci, peremptorie, ad instantiam cuius-vis, repetenda.* *Ibid. tit. O foli Bydgoskiey.*

Soli Ruskiey miará, ma być sprawiedliwa : á Zupnicy owfow od kupujących wyciągać nie máia, *sub pœna centum marc.* O co *forum* w Ziemſtwie *loci illius, peremptorie.* A. 1588. fol. 489. tit. Miará foli.

Sol Krákowska wſzelaka, áby *iusto pretio & pondere* Szláchćie, wedle dawnych Státutow, przedawána bylá, *sub pœna centum marcarum,* Commiſſarze, z Seymu tego ná rewizyá Zup Wielickich y Bocheńskich náznáczeni doyrzá. A. 1581. fol. 378. tit. O Zupách Krákowskich.

Sal solito pretio vendatur. Herburt. f. 427.

Powinien iá Zupnik wydawać y przedawać Szláchćie ná włafną ich potrzebę, podług dawnych praw w Státucie opifanych, *sub eadem pœna.* O co *forum* zá Dworem *peremptorie.* A. 1598. fol. 692. tit. O foli.

Po cztery złote y cztery groſze, báſwan proſtey Krákowskiey foli chędogiey á nie błotney, miáry iaka przed tym bywaía, ná potrzebę włafną Szláchecká, ma być przedawan, *sub pœna quinquaginta marc.* O co *forum* zá Dworem *peremptorie* z Zupnikiem. A ieſliby ſię tá ſpiáwiedliwoſcią ſtan Szlácheczki nie kontentował ; ná przyſzłym Seymie, inne *forum* ma być námuwione. A. 1601. fol. 756. tit. Sol w báſwaniach.

Reaſſumowano *immediatam Conſtit.* A. 1601. Woiewodztwoni, Krákowskiemu y Sędomirſkiemu, y inſzym : ále winę podwyższono do tyſiącá grzywien. *Forum idem.* A ſol gruzłowa w beczkách, według zwyczáiw, y drugim Woiewodztwoni przedawána być ma. Toſz ſię ma rozumieć o foli Dobiegniewskiey, Woiewodztwu Łęczyckiemu náleżácey. A. 1623. fol. 11. tit. O foli ſuchedniowey báſwaniáſtey.

Po tym reaſſumowano Woiewodztwu Sędomirſkiemu *superiori,* *cum pœna mille marc, & foro, ad instantiam cuiusvis.* A. 1647. fol. 11. tit. Sol ſuchedniowa.

Declaratur : iſz Woiewodztwu Sędomirſkiemu, w Zupách Bocheńskich y Wielickich, ná káždy folwark Szlácheczki, dwa báſwany foli proſtey, chędogiey á nie błotney, miáry ſłuſzney, iáko przed tym bywaío, báſwan ieden zá zł. 4. y gr. 4. monety y liczby Polskiey, tákże foli beczkę piękney, według dawney miáry, przy dwu báſwaniách, zá zł. 4. y gr. 4. ná káždy rok wydawać Zupnik Koronny powinien. A Obywátele Woiewodztwa tego máia Woytow ábo Włodárzow do Grodu poſłać, dla wykonánia przyſięgi, iáko wiele ktory folwárek trzyma y takie iuramentá wykonáne autentyczne do Zupy przywozić. Adminiſtrator zá, ábo Zupnik powinien porzádnie w Xięgi w piſać, iáko wiele w tym Woiewodztwie ná Powiáty w káżdym roku foli wychodzić będzie ták báſwaniáſtey iáko y beczkowey. A ieſliby báſwanow y beczek ſprawiedliwych nie wydawał ; w Sádzie Zadwornym *pœna*

ná 1000.

ná 1000. grzywien *ad instantiam* káždego ukrzywdzonego ma być karány. *A.* 1654. fol. 10. tit. O wydawaniu foli.

Znowu Constit. *A.* 1601, *in toto* reasumowano Woiewodztwu Krákovskiemu, y Xięstwom Zatorskiemu y Oświęcimskiemu. *A.* 1647. fol. 13. tit. O foli suchedniowey.

Woiewodztwá Sierádzkiego y Ziemié Wieluńskiej Obywáteló fol Suchedniowa ma być *pro tempore* także wydawána, *iuxta Constit.* *A.* 1601. *in eadem quantitate, & sub penis iisdem*, zá werifikacyą poslessiy quitami poborowemi y dispositiámi Ziemskiemu. *Ibid.* fol. 16. tit. Sol.

O foli Woiewodztwu Łęczyckiemu należącey, *miałeś supra.*

Distributorowi, ktorego sobie Woiewodztwá tego Obywátelę ora, ma być do dispositiacy oddawána. *A.* 1631. fol. 29. tit. O foli.

Tegofz Woiewodztwá prątenią foli, *ratione non plenę quantitatis eius*, do przyszłego Seymu odłożono. *A.* 1678. fol. 41. tit. Sol.

Soli Krákovskiej skład w Łomżie y w Rożanie, *iuxta Constit.* *A.* 1581. approbowano. Ktorey tam Zupnik ná káždy rok ma wystáwiać pułtorá tyśiącá beczek, to iest, tyśiąc beczek Wielickiey, á pięć set Bocheńskiej, á przedawác Szláchcie beczkę po zł. trzech, y groszy trzech, tak iednak żeby Wielickiey beczek dwie, á Bocheńskiej trzecia po iednych pieniądżach przedawána była. Do czterech niedziel po obwołaniu iey w Miasieczkach ma być przedawána. A Szláchta nie máią tey foli kupowác ná Komorách ná żadne hándle, ále tyko ná własną potrzebę. Po wyszciu zaś czásu czterech niedziel, wolno Zupnikom, y ich Pisarzom przedawác fol Kupcom. *A.* 1589. fol. 521. tit. Solne skłády Mázowieckie.

W samym Rożanie ma iey wystáwiać pułtorá tyśiącá beczek; tyśiąc Wielickiey, á pięć set Bocheńskiej. Táxa iey stanowi Szlákciemu po zł. trzy, y gr. trzy. Do niedziel czterech, po publikacyey, pod Zupami, ma być wydawána. Beczki nie máią być umniejszáne, mimo dawny zwyczaj, y fol chędogá ma być przypuszczána, y infze kondycye o Komorách Woiewodztwá Mázowieckiego, máią tey Komorze służyć. *A.* 1607. fol. 899. tit. O foli.

Po osmdziesiąt y fześciu groszy Obywátelom samey Ziemié Łóżeńskiey w Rożanie ma być beczka przedawána. *A.* 1611. fol. 20. tit. O foli Rożańskiej.

A Zupnik ma iey dodawác táni wedle Constit. *A.* 1609. *non derogando iuri & possessionibus regis*, z ktorych quártá idzie do Ráwy, wedle lustracyey. *Ibid.*

Reasumowano o tym znowu Constitucią *A.* 1589. Co y Ziemió, Wyssogrodzkiey y Socháczewskiey. służyć ma. *A.* 1616. fol. 32. tit. O foli Woiewodztwá Mázowieckiego.

Soli Krákowskiéy skłád, gwoli Ziemi Socháczewskiéy postánowiono we wsi Kámionéy do Stárostwá Wyssogrodzkiego należący: Ktora ma być przedawána, ták iáko w inszych Komorách onę przedáią. *A. 1607. fol. 835. tit. Skłád Socháczewski.*

Ná którym skłádzie sol ma być wystáwiána y przedawána pod winámi, ktore, o tym, Woiewodztwom Wielkopolskim, y Má-zowieckiemu służy. *A. 1609. fol. 906. tit. O soli Socháczewskiéy. Te winy pomienione Woiewodztwo, miałeś insz wyżej.*

Ziemi Wyssogrodzkiey pozwolono plác y mieysce na zbudowánie Zupy w pomienionéy wsi Kámiony, ták żeby to było bez uymy dobr Rzeczyposp. y z wiadomościá Starosty Wyssogrodzkiego. Y declarowano, iż Zupnik każdy, pod winámi w przeszłych Constitucyách, *contra Zupartos & contra Vicesregentes* wyrażonemi, powinien *quotannis* cztery tysiące beczek soli *consueto pretio*, iáko w Zupie Płockiéy przedáią onę, Socháczewskiéy y Wyssogrodzkiey Ziemiom dodawác tam powinien. *A. 1611. fol. 28. tit. Sol Ziemiom.*

Plác ná którym Zupá w Kámiony, dziedziczny iest Vr. Olbrychtá Adryána Lásockiego Starosty Wyssogrodzkiego. *v. tit. Approbacye.*

Soli Ziemi Gostyniskiéy powinien Zupnik Płocki z Komory Płockiéy dodawác. *A. 1581. fol. 373. tit. Sol Płocka.*

Ale po tym w Suchodole nád wistą skłád Gostyniskiéy Ziemi postánowiono: gdzie Zupnik sol ma ták przedawác Szláchcie, iáko w Płocku. *A. 1598. fol. 706. tit. Skłád soli.*

Soli Krákowskiéy do Stężyce Zupnik ma dodawác, według dawnego zwyczáiu. *A. 1589. fol. 521. tit. Solne składy.*

Soli Ziemi Ráwskiéy skłád postánowiono w Pieczyskách. A Zupnik Koronny powinien tam mieć Podżupká swego w Ziemi pomienionéy ośiádłego, *sub pænis* ná Zupniki w prawie opisanemi. *A. 1611. fol. 38. tit. Sol.*

Odmieniono *superiora*, náznáczáiąc Skłád solny, nie tylko Woiewodztwu Ráwskiemu, ale y Ziemiom do niego należącym Socháczewskiéy y Gostyniskiéy, w Pieczyskách. A Zupnik Koronny ma tam dodawác Soli z Zupy Wielickiéy y Bocheńskiéy, ná rok, trzy tysiące beczek, *sub pæna centum marc. Polon. in Iudicijs post Curiam, ad instantiam cuius-vis, vindicanda.* A Podżupká ma tam mieć z pomienionych Ziem ośiádłego, y onemu *salarium* tákíe, iáko y inszym, dawác. *A. 1623. fol. 12. tit. O soli Woiewodztwá Ráwskiego.*

Sol ná Przykomorek Drohicki Woiewodztwu Podláskiemu ma być dodawána, pod wárunkiem tym, który służy Woiewodztwu Má-zowieckiemu. A Stárosta Mielnicki do zawiádowania tym, *deputatur.* *A. 1613. fol. 23. tit. O soli.*

Teyże soli drugi Przykomorek w Niwicách Miasieczku Vr. Stáni-

slawa Niemierzy, w Powiecie Mielnickim, leżącym. Beczka ma być sprzedawana Szlachcie po stu groszy. a Zupnik ma iey do obu Przykomorkow Podlaskich wystawiać ile potrzeba. *A. 1616. fol. 32. tit. O foli Podlaskiey.*

Furmáni z Korony ieżdżić po fol do Litwy nie mają, oprocz gdyby iey w Niwicach nie stało. *Ibidem.*

Temusz Woiewodztwu pozwolono Przykomorek w Nurze, na ktory, Zupnik ma wystawiać foli beczek tysiąc, a sprzedawać beczkę po zł. cztery. *A. 1623. fol. 13. tit. Sol.*

Declaratur, że skład tey foli na Skarszewie pod Warszawą, tak Woiewodztwu Podlaskiemu, iako y Woiewodztwu Mazowieckiemu ma należeć. a beczka po złotych dwu y gr. dziesięciu ma być sprzedawana. *A. 1631. fol. 25. tit. O foli.*

Soli Woiewodztwo Mazowieckie, Łeczyckie, Podlaskie, Rawskie, ma dochodzić, według starych praw. *A. 1627. fol. 13. tit. Sol.*

Sol kiedy przywiozą do Komor Mazowieckich, powinni to Pifarze solni publikować na mieyscach iawnych, y po publikacyey przez całe cztery niedziele Szlachcie tylko samey, na własną ich potrzebę, a nie na przekup sprzedawać: a po wyszciu czterech niedziel, wolno iusz każdemu sol kupować także na potrzebę swą, przy iedney Bocheńskiej beczce, dwie Wielickie. Tamże nie z Komie, gdy przypłyną, ale z Komory sol ma być sprzedawana. *A. 1567. fol. 137. tit. Sol.*

Soli Szlacheckiey każdemu Woiewodztwu, według dawnych zwyczajow, praw, y ordinaty, na Przykomorki y składy zwyczajne. taka liczba beczek, ile ktorému Woiewodztwu albo Ziemi należy, Zupnicy albo Administratorowie Zup wystawiać powinni, drożey iey nie sprzedając, tylko iako z dawną ktore Woiewodztwo y Ziemią płaciła. Y białwány suchedniowe Szlacheckie do tych Woiewodztw, ktore ie z dawną biorą (*o Woiewodztwie Sandomirskim seorsim miales wyżej*) nie drożey mają sprzedawać, iedno iako zdawną, po zł. 4. wedle rejestrow Zupnych, co komu należy. A iesliby Administrator białwanow y beczek sprawiedliwych nie wydawal; winą trzech tysięcy grzywien w Sądach Assefforskich, *ad instantiam* każdego ukrzywdzonego, ma być karany. *A. 1654. fol. 10. tit. O wydawaniu foli.*

Sol tak w Bochniey, iako y w Wieliczce, wszystkim Obywátelom Państw tych, *cuiuscunq; status & conditionis*, nie drożey ma być sprzedawana, tylko po zł. sześć, *sub pena trium millium marcar. ad instantiam cuiusvis, in Iudicio Assessorialibus decernenda. Ibid.*

Woiewodztwu Lubelskiemu, foli piękney nie błotney pułtorą tysiącą beczek, miary zwyczajney, iako z dawną w Zupie Bocheńskiej iest, na każdy rok co wiosną, do Puław, Administratorowie Zupy Bocheńskiej wystawiać powinni, każdą beczkę po zł. cztery.

á to *sub pœna trium millium marc. & refusione damnorum, ac restitutione salu*, zá Dworem, *decernenda*. A zátrzymána tẽmufz Woiewodztwu sol nie ma byé oddána tylko zá tẽn rok. *Ibid.*

Sol przez lat dwie zátrzymána Woiewodztwom, y Ziemiom, Administratorowie w tym roku ná micyfcá zwyczáyne wystáwié, y onę káżdemu Woiewodztwu y Ziemi, wedlug powinności swoiey, oddawác máią, *sub pœna także trium millium marc. & refusione damnorum, & restitutione salu*, zá Dworem, *decernenda*. Woiewodztwu iednák Lubelskiemu zá tẽn tylko rok, iáko się wyžey námięniło, ma byé oddána. *Ibid.*

Woiewodztwá žás, Poznánskie y Káliskie, także Sierádzkie, Kuíáwskie, y Ziemiá Wieluńska, przy swoim dawnym Prawie, zoftawác máią. *Ibid.*

Plura vide tit. Zupnicy.

Soli Szlácheckicy Woiewodztwá Lubelskiego, Lukowskiego y Vrzędowskiego Powiátow skład postanowiono w Połowách. *A. 1633. fol. 63. tit. Skład.*

Solne sklády w Miástách y Miaszeczkách. *v. tit. Miástá specificè.*

Pod záwarcie portu Krolewieckiego, náznáczono z Seymu Commissarzow do W. X. Lit. y powinność ná nich, także ná Vrzędy Grodzkie y Mieyskie włożono, aby sol z Krolewcá y innych portow, do W. X. Lit. Miást y Miaszeczek sprowadzoná, z inwentowáli, *in hunc effectum*, áby icy nikt nieukrywał, lecz áby potrzebiącym przedawána bylá. &c. *A. 1627. fol. 9. tit. O soli.*

Sol Wołoska nie ma byé do Korony przywožona. *sub amissione*: Ktorá káżdemu, *etiam privato* zábierác wolno. *A. 1638. fol. 38. tit. Sol Wołoska.*

Solny podatek ná dwie lecie Krolowi I. M. Micháłowi, *in vim gratitudinis*, zá sumpty iego, *pro integritate & bonore* narodu tego żožone pozwolono. *v. tit. Podatki.*

O cošturze soli w Koronie w Dobrách Krolewskich. *v. tit. Dobrá Oekonomiczne.*

Solida. v. tit. Dożywócia. Stárostwa.

SPRAWIEDLIWOSC.

Spráwiedliwość między Koronnemi, á W. X. Lit. Obywáteláni, przed czteremá Commissarzánu, dwiema z Korony, á dwiema z W. X. Lit. ma byé dochodzona. *A. 1557. fol. 11. §. Dla zástánowienia krzywd.*

Spráwiedliwości sposob między Wołyńskim, Ruskim, Podolskim y Bełskim Woiewodztwem ma byé náležiony. *A. 1576. fol. 292. tit. O spráwiedliwości.*

Między tẽmufz Woiewodztwy, także y Bráciáwskim, o chłopy y grabież,

grabież, takim sposobem ma być dochodzona sprawiedliwość: Pozywać się mają do Grodu *peremptorie*; gdzie albo pozwany ma się odwieść, iako go pozw nie zaśzedł, ani takiego zbiegą ma w swojej majątności; albo ukrzywdzony ma przysiąc, iako iego własny iest, y pozw go zaśtał. Ktorego chłopą zbiegłego ma obwiniony wrocić, albo wedle tacy w pozwie płacić. Przed tą Constitutią od trzech lat, obudwom Stronom iść ma dawność, a po tym po zyskaniu przez dekret takowego prawa, *casu non satisfactionis* dekretowi, Stárosta albo Vrzad iego powinien czynić *execucyą*. w czym iesliby był Stárosta niedbawy, wolno Stronie postąpić przeciwko niemu, wedle Constitutiey terażniejszyego Seymu. (*v. tit. Execucye.*) A. 1578. fol. 338. tit. Sprawiedliwość.

Sprawiedliwosci sposob Podolanom w Włoszech namowiony *confirmatur*. A. 1601. fol. 750. tit. Sprawiedliwość.

Sprawiedliwosci sposob między Obywatelami W. X. Lit. y Xięstwá Kurlándskiego, Commissarze náznaćeni namowić mają, znióżyć się z Xiążęciem Kurlándskim, y ná przyszlym Seymie tego relacyą uczynić. A. 1607. fol. 863. tit. O sprawiedliwosci.

Sprawiedliwosci sposob między Powiatami W. X. Lit. Vpitskim y Wilkomirskim taki. Powiatow tych Marszałkowie y Podkomorzowie cztery osoby do Miaszeczek Zeimel w Powiecie Vpitskim y Raklitzek, w Powiecie Wilkomirskim, dwa razy do roku, raz ná Szrodoposcie, a drugi raz po S. Bárthłomieiu; a od Xiążąt Kurlándskich także cztery osoby obywatele Kurlándscy ná dwa mieysca przerzeczonym Miasieczkom Litewskim przyległe przyjeżdżać, y ziechawszy się ná iedno mieysce, wszelakie krzywdy Prawem W. X. Lit. y Mágdeburskim sądzić y skuteczną sprawiedliwość káżdemu ukrzywdzonemu *ab utrinq.* czynić mają. Tak iednak, żeby obywatele Kurlándscy wprowadzali Processy do Ksiąg tych Powiatow, y extrakty bráli, ktorými krzywd swych dowodzić będą; y żeby pozwy przez woźnych, wedle Prawa W. X. Lit. wydawali. *Vicissim* y obywatele pomienionych, y inszych Powiatow ukrzywdzeni mają swoje krzywdy przed Stárostami Zamkoweni Xiążąt Kurlándskich zápisować y onych także extraktami dowodzić, y pozwy, wedlug tamiecznego zwyczaju, pod tytułem Xiążąt Kurlándskich obywatelom tamiecznym wnościć. A tych Commissarzow dekretá mają być ważne, *salvâ appellatione*, w criminalnych rzeczách, obywatelom Litewskim do Trybunału Wileńskiego, *inter causas Officij*, a obywatelom Kurlándskim przed Xiążętá Kurlándskie. Te zaś sprawy tak dlugo sądzić powinni, poki ich ná tych terminách stawać bądzie. Do ktorych spraw z poszrodka siebie Pisarzá obrąć mają, a odprawę w rzeczách osádzonych tak W. X. Lit. iako y Xięstwá Kurlándskiego powinni czynić będą. A. 1611. fol. 4. tit. Sposob sprawiedliwosci.

Sprá-

Sprawiedliwości sposob w W. X. Lit. tym, ktorzy się z Krolem do Moskwy zaciągnęli byli ná wojnę, w krzywdách *interea* podiętych, wedle postanowienia w Roku 1579, w woysku pod Połockiem uczynionego zachowano. *A. 1581. fol. 381. §. O porządku. Plura o sprawiedliwości. tit. Commissie. tit. Rozboynicy. tit. Swawolni ludzie. tit. Kozacy.*
 Każdy *in officio publico* będąc, powinien każdemu sprawiedliwość czynić. *A. 1565. fol. 102. tit. Sądy Grodzkie.*

S P R A W Y.

Sprawy do Sądow Kápturowych nie należą, ktore *ante Interregnum*, bądź do Trybunałow, bądź za Dworem, bądź do infzego iákiego Sądu, komukolwiek iutentowane były, ale tylko te, ktore się od dnia śmierci Krolewskiej zaczęły, y ktore aż do dnia Koronacyey Pána nowego przypadac mogą: nie kładąc iednak w to *actiones de cognitione iurium (exceptis causis liquidarum exemptionum)* ale tylko *actiones criminis & facti violenti, & personalis iniurie*. Między ktoremi iesliby się *causa expulstonis* przytrąfiła; tedy wedle Confæderátiey generalney Wárszawskiej *A. 1587.* sądzona być ma. w *Confæderat. general. Wársaw. sub Interregno. A. 1632. 1648. 1668. 1674. Hanc Confæderationem A. 1587. v. apud me tit. Sądy.*

Przydano to w pomienionych dwu Confæderáciách *A. 1668. & 1674.* A iesliby sobie Sądy Kápturowe tak w Koronie, iáko y W. X. Lit. w iákiey sprawie *ultra hoc præscriptum* pozwołyły; tedy ma być *nullitatis* dekret, *cum restitutione causæ in foro fori per integrum.*

Sprawy ktoreby się Proceśs Kápturowym, *sub Interregno*, nie skończyły, a iuszby *in executione penderent; interveniente novi Regis regimine*, w Grodzie onegoż Powiatu continuowane, y tamże *sine appellatione* exequowane być mają. A ktoreby dopiero zaczęte były; *ex speciali registro*, ná Trybunale, zaraz po Koronacyey, przed infzemi sprawami prosequowane być mają: *manentibus tamen iisdem penis*, ktore w Kápturowych Sądach náznaczone są. w *Confæderat. tychże general. Wársawskich. A. 1632. 1648. 1668. 1674.*

Sprawy ktore lubo z rozpisu, lubo z limitátiey *Commissariorum*, y infzych Sądow, ábo też przez contract termin miały náznaczony; *iuxta vim istius limitationis, scriptonis vel contractus*, termin mieć powinny, po Seymie Koronacyey Krolá, naydaley w sześć niedziel, *dum Pars Partem legitime adcita-verit.* w *Confæderat. general. Wársaw. A. 1648. 1668. 1674.*

Sprawy wfelákie *fisci*, z Poborcami y Retentorámi wfzelkich Rzeczyposp.

czyposp. podatkow, ná Sądách Kápturowych *decidi* máią, y exekucye dekretow Trybunalskich y Kápturowych Vrzędy Grodzkie *indilate sub solutione de suo* trzymać powinny. w *Confederat. general. Wárszaw. A. 1674. fol. 7. §. Stároftom.*

Obywátelom Woiewodztw Kiiowskiego, Wołyńskiego, Podolskiego, Bráclawskiego, Czerniechowskiego, także Ziemie Hálickiey, y Krasnostawskiego, y Látyczowskiego Powiátow wárowano, iż ktokolwiekby, *sive Actor, sive reus*, potrzebował odwleczenia w Trybunale sádzenia spraw swoich; tedy *prævio iuramento*, ieśli go Stroná od Strony potrzebować będzie, ma być pozwolona suspensja do ordinátiey w tey mierze przyszłego Seymu. A to się ma rozumieć *de omni genere causarum*, ktore *deductiones munimentorum, scrutinia* y inquisitiei potrzebuia. *Crimina* iednak *recentia*, ktorychby *scrutinia ante casum* spustoszenia dedukowane nie były; pod tę Constitutią nie podpadaia. *A. 1649. fol. 18. tit. Securitas honorum & bonorum.*

Reassumowano tę Constitutią *in toto*, ná drugim Seymie tegosz roku, á dalszą *in eo passu* ordinacyą do Seymu przyszłego fzesćniedzielnego odłożono. Przy tym dekretá Trybunálu przesiłtego Lubelskiego, *in causis statutionis* poddanych, pod ten czas niespokoinny, występnych ferowane, y ich exekucyą, także sprawy insze podobne y grabieżowe, *in quocunq. iuris gradu & processu* zostawiające, do decisiey tego Seymu suspendowano. A dla snádnieyszego nabycia dokumentow, Aktá Trybunalskie tychże Woiewodztw, Ziem, y Powiátow, przez cały czas Trybunálu, oтворzone będą. A *debitores nihilominus* creditorom swoim, według zapisow swych, isćić się powinni, y tą Constitutią, *via agendi*, o dług zápisany, prækładowána być nie ma. *A. 1649. fol. 12. tit. Reassumptio.*

Y Obywátelom Woiewodztw, Smoleńskiego, Połockiego, Witepskiego, Mściśławskiego, także Powiátow Stárodubowskiego, Orszańskiego, Mozyrskiego, y Rzeczyckiego, ktokolwiek *tám Actor, quám reus* potrzebowałby odwleczenia iákichkolwiek spraw swoich w Trybunale, *& in quo vis alio subsellio*, ma być pozwolona suspensja, *ad feliciora tempora*: także do zapisow, *recognitiy* y *contractow* nie máią być póciągáni, *non obstantibus decretis seu citationibus, ante hanc Constitutionem latis seu emanatis*: á to poki do spokojnych swoich possessi y nie przyida. Ktore prawo ma *suffragari* y tym Obywátelom, ktorzy w rękách nieprzyiaćielskich zostiają, do wyszćia ich z więzienia y odebrania possessi swoich. Tym zaś ktorzy w inszych Woiewodztwach nie spustoszałych possessie swoje, ábo summy máią, służyć to nie ma. *A. 1655. fol. 29. tit. Securitas honorum & bonorum.*

Cokolwiek sprawom Ziemskim należy, ktore przy bytności Krolewskiey

lewskiej sprawowane bywają; to w Ziemskie Xięgi w pisowano być ma. A infze rzeczy y odprawy, do Kancellaryey Krolewskiej należące, wedle stárodawnego zwyczáiu, y Statutu *Anni 1538.* Referendarze zachowywać mają. *A. 1550. fol. 3. §. Ifz tefz.*

Cause, merè criminales, fisci, exemptionis Bonorum regalium, Sądowi Krolewskiemu ná Seymie należą. *A. 1578, fol. 328. §. Exce-
ptis causis.*

Ná Seymie sprawy, y deliberácy z nich przypadające, trzeciego dnia expediowawszy z rejestru, także sprawy, *de bonis nullo iure receptis,* wedle dni opisanych, sądzone być mają. *A. 1607. fol. 836. tit. O Sądách.*

O tymże : á Márzalek Poselski upominąć się ma tego, piącia ábo sześcia dni, przed conclusią Seymową, y nie wprzód do spraw Rzeczyposp. y do conclusiey onych przyłtapi, ászby się to otrzy-
mało. *A. 1633. fol. 21. tit. Seymowe deliberácy.*

Sprawy Seymowe, Criminały, remissy, Pisarz Ziemski Powiatu o-
nego, gdzie się Seym odprawować będzie, do rejestru wpisować
ma, ná doł ich nie spuszczać, áni wyžey podnosząc, y rejestr ten
do rąk Referendarzow oddawać. Według ktorego oni, porząd-
kiem tym, iáko wpisane będą, do Sądu przywoływać każą. Kro-
lowi iednak *extra regestrum,* podług upodobania, przywoływać ie
kaząć wolno. A Pisarze Ziemscy Seymowi do przysięgi łwey ná
Vrząd ten punkt przydádzą. *ifz Sprawy sądowe w rejestr, podług
prezentowania się Stron w Kancellaryey z sprawami swoimi, ni-
czyiey sprawy nie spuszczać, áni podwyższać, sprawiedliwie wpi-
sować, y ten rejestr porządnie tym komu należy, z podpisem swym,
oddawać będą.* Infze zaś sprawy, iáko Quárćiane, *Fisci,* Remissy
Zadworne, Pisarz Dekretowy Kancellariey Koronney, takimże po-
rządkiem wpisowania, y obowiązkiem przysięgi, iáko y Pisarze
Ziemscy Seymowi, przyimować y oddawać będą. *A. 1641. fol.
7. tit. O porządku sądzenia spraw Seymowych.*

Po wotách Senatorskich, cały tydzień, kriminały : po tym w Po-
niedziałek Sprawy Skárbowe, Quárćiane, *et de Bonis nullo more
receptis* : we wtorek sprawy W. X. Lit. we śróde, w piątek, y w
sobotę sprawy kримinálne, we czwartek zaś remissy od wszelákich
Sądow, sądzone być mają. A gdyby ktorego dnia spraw do są-
dzenia, opisanych nie stáło ; ná miejscu ich, sądy kримinálne
odprawować się będą. *Ibid.*

Znowu o remissach, że *diebus in lege descriptis,* podług wpisu w re-
jestr Kancellaryey Koronney, sądzić się mają. A Márzalkowie
Poselscy, zaráz po wotách Senatorskich, Deputatow do tychże re-
miss, miánować będą, *nulla obstante contradictione.* *A. 1678. fol. 8.
tit. O remissach.*

*Declaratur, że tá clausula, nulla obstante contradictione, errore Ty-
pogra-*

pographi dołożona iest. Zaczym iako *iuri vetandi* szkodliwa, wiecznie *abrogatur*. In *reliquo* Constitutia pomieniona *Anni 1678. conservatur*. A. 1683. fol. 6 tit. Deklaracya.

Ná Sądach Seymowych, Zadwornych, y wszelakich inszych, sprawy wszystkie, tak iako z rejestru *per numerum* przypadac będą, ktoregokolwiek dnia sądzić Krol będzie, y przywoływać spraw *ex libitu suo* nie każe, za naywiększemi intercessjami, ani reiect czynić nie pozwoli: ale iako ktora sprawa wpisana będzie, a z rejestru przypadnie; onę Referendarze Koronni, y W. X. Lit. przywoływać każe. *Sententiam ad pluralitatem* stosować będzie. A takowy dekret zaraz Ziemski Sąd w Protokół wpisać ma. A *in causis fisci, & civilibus*, Pisarz Dekretowy Koronny w Koronie, a w W. X. Lit. według zwyczaju, który przy Sądach będzie, powinien czytać, a iak przeczyta, onego poprawować nie będzie, ale zaraz obudwu Referendarzow ręką w Protokole podpisany być ma. A Stronom takowe dekreta, *sine depactatione, in triduo* wydawane być mają. Ani takowego dekretu do Pokoju Krolewskiego nosić będą, *sub penis in legibus descriptis*. In *Pactis Krolow Ichmościow, Michała, y Jana III. A. 1668. 1674.*

W sprawach *honoris criminaliter* pozwany, ná Seymie a nie gdzie indziej sądzony być ma. W których Strony gotowe być mają, *actor ad probandum obiectionem, a citatus ad deducendum innocentiam*. A iesliby z obu stron wywody wątpliwe były, albo z iedney strony; *scrutinium* ma być czynione, w onym Powieście albo Ziemi, gdzie wiecá sądzone będą, *ubi crimen commissum est, præviâ citatione Terrestri* ná tecz wiecá, iesliby przed Seymem były. A iesliby wiecá po zapozwaniu nie doszły przed Seymem, tedy z Seymu dani być powinni Skrutatorowie do oney Ziemi, gdzie się *crimen* stało, *ad investigandam facti veritatem*. Po którym *scrutinium*, odwod Krol skaże Stronie, ktora pewnieysze dowody za sobą mieć będzie. A gdyby się znalazło przez dekret Krola, iż *citatus* niewinnie pozwany był: *actor* powinien mu *in instanti* nie odchodząc, sto grzywien winy położyć, y *damna litusq; expensas refundere*, y dwanaście niedziel ná dnie w wieży Ziemi albo Powiatu swego siedzieć. Kriminały iednak do Sądu Grodzkiego, y Ziemskiego należące nie mają podlegać tey Constitutiei. A. 1565. fol. 100. tit. O rzeczach.

Plura tit. Dekreta. tit. Referendarz.

Iako ma być karany ten, któryby *ex civili causa criminalem* czynił. &c. v. *tit. Criminalia*.

Sprawy dochodzenia krzywd ná woyskowych tak Polskiego, iako y Cudzoziemskiego zaściagu, ná przyszley Comissiei Sandomirskiej albo w Trybunale Koronnym ktorymkolwiek sądzić postanowiono. Także *condemnati* wszystkie &c. ná osobách y zasługach

Herbert.
fol. 54. tit.
Si quis calu-
mniare cita-
verit ali-
quem &c.

gách ich poczynione y arefztá powynoszone, nie gdzie indziey, tylko w tym Sądzie znoszone być máią. A *in quantum* by kto Sąd ten translapfował, albo w Trybunale przez rok, od publicati-ey terażnieyszey Constitutiei, sprawy nie promowował; takie sprawy upadać máią, oprocz zapisow albo recognitiy, ktore według prawá *vigorem suum* mieć powinny. A. 1677. fol. 6. tit. O dochodzeniu krzywd.

Gdyby sprawá Szlachćicowi od Instigatorá *cum Delatore* o dobrá leżące, za Dworem intentowana, wpádła w deliberacyá, á do roku y sześci niedziel oná deliberacya expediowana nie była, á Szlachćie pozwány *illo deliberationis tempore currente* upominalby się Vrzędownie po trzykroć w Kancellariet W. X. Lit. *expeditionem deliberationis*, á nie otrzymałby iey; tedy Szlachćie *eo ipso* sprawę, y dobrá wygrawać, y ná Delatorze win prawnych y szkod swoich requirować ma, według Constitutiei 1633. o dobrách przed Vnią nabytych: Ktora Constitucya tylko W. X. Lit. służyć ma. A. 1638. fol. 15. tit. Deliberacye Zadworne.

*Semel Tum
de deliberat.
et se-
mel partes
controversant. Herb.
fol 139. tit.
Deliberatio*

Spraw żadnych *Officij*, *vicesgerens* Mazowiecki nie ma pociągać za swoim Dworem, ále ie sądzić ná mieyscách w Constitutiei náznaczonych powinien A. 1567. fol. 136. tit. Kauzy *Officii*.

W sprawy *foro comitali*, & *postcuriali*, z dawná należące, *sub nullitate decretorum* & *pænis evocationum*, według przeszłych Constitutiy Koronnych, w dawać się Trybunały nie powinny. A. 1667. fol. 12. tit. O powadze dekretow.

W sprawách *violente expulsionis*, inquisitiá wedle Státutu A. 1543. ma być zachowana. A. 1588. fol. 461. tit. O gwałtownym wybićiu: Ná Trybunale onych expedyeya y registr, iáko w sprawách *exemptionum* zastaw. v. tit. Wykupno. in A. 1588.

Sprawy *potioritatis*, według Constit. A. 1588. o ważności zapisow nápisaney, nie w dawać się w taxy, Trybunały sądzić máią. A. 1676. fol. 24. tit. Trybunał Koronny. *Plura tit.* Zapisy.

Sprawy *violatæ securitatis Dissidentium*, v. tit. Religia.

Sprawę z Zydami Mohilowskiemi Czásnickiemi y innemi świętokradźcámi, w Sądách Kápturowych Woiewodztwa Witepskiego, do Grodu iáko Sądu należnego, za przypozywem Vr. Stephána Brodowskiego Delatora, odesłano, gdzie z rejestru Kápturowych spraw, *semotis quibusvis dilationibus* ma być sądzona y exequowana. A. 1676. fol. 18. tit. Constitutio z Zydami.

Sprawá z chłopstwy Vkráinnemi, *sub tempus rebellioris*, Constitutiá A. 1649. do decisey Seymowey suspendowana, *in foro competentis* ma decidi, á z obwinionych, ktorzy *in-vivis exstant*, sprawiedliwość, *præ-viâ monitione*, ma być czyniona. Co y Zydáczowskiemu Powiátowi służyć ma: A. 1654. fol. 9. tit. *Securitas honorum & bonorum*.

- W sprawách żołnierskich, w których iść powinne według Práva exempty, Trybunał, y infze *subsellia* zachować się mają, według dawnego Práva. *A. 1673. fol. 15. tit. Exempty Żołnierskie.*
- Sprawa Vr. Stanisława Rądzymińskiego Stárołty Liwskiego *in integrum restituitur.* *A. 1580. fol. 371. §. A* teyże absientey.
Znowu o tymże. *A. 1581. fol. 383. tit. Sprawa.*
- Sprawa Vr. Stanisława Warszkiego Káztellána Wárszawskiego *in integrum także restituitur.* *A. 1607. fol. 852. tit. Zniesienie postępku.*
- Sprawy wszystkie Vr. Mikołaja Strusa Sterołty Chmielnickiego suspendowano *ad reditum* iego z więzienia. *A. 1613. fol. 28. tit. Suspendia spraw.*
Także sprawy P. Koniecpolskiego Hetmána Polnego, y innych w więzieniu Pogąńskim będących. *A. 1620. fol. 22. tit. Suspendia spraw.*
- Sprawy o gwałty *sub Interregno*, które się zawierają *in quatuor articulis Iudicii Castren.* *v. tit. Sady Kápturowe.*
Vrzędy Grodzkie, w sprawy Sądowi Ziemskiemu należące w dawać się nie mają. *v. tit. Roki.*
- Sprawy Żołnierskie. *v. tit. Trybunał. tit. Żołnierz.*
- Spraw w Trybunale Koronnym suspendie. *v. tit. Trybunał. § tit. Senator. § tit. Deputat.*
W sprawách Religiey Græco Ruskiey, *aggravatæ* appellacya od Władykow do Krolá, nie do Pátryarchy Constantinopolitańskiego. *v. Religia Græcka.*
- Sprawy *ratione fundi*, że do Podkomorskiego nie do infzego Sądu należeć mają, wárowano W. X. Lit. *v. tit. Vrzędnicy.*
- Sprawy o *excessus* & *crimina*, Senatorom ábo Posłom Ziemskim ná Seym, ábo Commiffarzom, Deputatom z Seymu náznáczonym *illata*, iáko sádzone być mają. *v. tit. Senator.*
- Sprawa *perduellionis* o poddanie Smoleńská Moskwie. *v. tit. Crimen perduellionis.*
- Sprawa o zabicie Vr. Fránciszka Smoguleckiego Poslá Wielkopolskiego ná Seym. *v. tit. Posel.*
- Sprawa o zrabowanie Kościoła OO. Kármelitow we Gdańsku, y inne criminalne excessy. *v. tit. Commiffarze.*
- Sprawy *recentis criminis*, że *in quo-vís foro* sádzone być mogą, chyba żeby kto miał Ziemskie dobrá &c. *patet in Constit. A. 1678. fol. 10. tit. Evocatio extra forum.*
O sprawách ná Trybunałach. *v. tit. Trybunał.*
- Sprawy wykupná dobr. *v. tit. Wykupno.*
- Sprawy exemptow łądzić ma Trybunał, y infze *subsellia.* *v. tit. Exempty.*
Do rejestru spraw żołnierskich w Trybunale nie mają być infze sprawy przypuszczáne. *v. tit. Trybunał.* Sprá-

Sprawy o tumulty ná Zydow w Miáštách y Miałteczkách gđzie Zydzi mieřzkáią, należą do Grodu, a pod czas bytności Krolewskiej, do Sądow Mářszařkowskich. v. tit. Zydzi.

Spraw Ziemskiemu ábo Grodzkiemu Sądowi należących, *ex crudacitatione*, ná Trybunałach nie godzi się *instituire*. v. tit. Trybunał.

Spraw *inscriptionum, donationum, reformationum, ad-vitalitatum*, w Trybunale, Duchowni sądzić nie mogą. v. tit. Trybunał.

STAROSTOWIE. STAROSTWA.

Stárořtwá y Zamki iurisdictioni máiące, po Státucie Krolá Kázimierzá Trzeciego nie mogą być obligowane: *alias exemptioni* podlegly. A. 1562. fol. 14. tit. O Státucie.

Stárořtwá sądowego dwoygá nikt trzymać nie może, *sub pena confiscationis Bonorum, & pena ducentarum marc. peremptorie, in quocunq; Officio & Iudicio Regni luendu. Et nihilominus* iedno Stárořtwo puścić ma. *Ibid.* fol. 23. tit. O dwoygu Stárořtwie.

Sierádzkie iednák y Piotrkowskie nie ma być dzielone. A. 1557: fol. 11. §. Zá prořba.

Tákże Kámienieckie z Látyczowskim, A. 1581. fol. 376. tit. Grod Látyczowski.

Stárořta áni Vrřednikiem Ziemskim nie może być Woiewodá w swoim Woiewodztwie, y Kářztellan w Kářztellánicy: okrom Stárořtwá, Woiewodztwá y Kářztellánicy Krákovskich. A. 1562. fol. 23. tit. O ořiadłości.

Y w Woiewodztwie Wołyńskim, Stárořta sądowym, nie może być Woiewodá y Kářztellan mieycić onego. A. 1576. fol. 293. tit. O potrzebách.

Stárořtowie, wedle Státutow, sami przez się, Roki Stárořćine sądzić máią, *sub amissione Officij. alias* Sądowi inákřzemu nie ma *praestari obedientia*. A. 1562. fol. 26. tit. O Sądziech.

Stárořtwá Sądowe y Zamki Vkráinne, dziećiom nie máią być dawáne, *sub privatione Officij*. Co służy W. X. Lit. A. 1589. fol. 529. tit. Stárořtwá Sądowe.

Po tym *Lex universalis* ná wfzytkę Koronę stánełá. że *aetate & discretionem bene rügentibus*, y według Statutu o Stárořtwách sądowych, máią być dawáne: *contra aliter obtinentes forum* w Trybunale, *inter causas Officij*. A. 1607. fol. 833. tit. O wákáncyách.

Stárořtów ořiadłóřć táka ma być, iaka inřzych Vrřednikow, nie zmyřłona, áni nowo nabyta, w tych Woiewodztwách y Ziemíách, w ktorych Stárořtwo sądowe konferowane ktoremu iest, *sub nullitate Privilegij, & omnium actorum, penaq; duorum millium marc. Polon.* O co *forum* w Ziemřtwie, w Grodzie, álbo w Trybunale,

Herburt.
fol. 143. 2.
Dignitates
cum Capitaneatibus eiusdem loci, se compati nequeunt.

De fidei possessionibus. Herburt. *Ibid.*

inter causas Officij peremptorie, ex delatione cuiusvis Nobilis. A. 1613. fol. 33. tit. Wárunek ośiadłości.

Ale Stároştwa nie sądowe, nie ośiadłym, byle byli Szlachtą Polską, mogą być dawane. *A. 1562. fol. 24. tit. O Stároştach.*

Stároştá nieśądowy, iesliby ośiadłość miał w Koronie, o każdą krzywdę, w Ziemstwie, & *in articulus Castrensibus* w Grodzie onego mieyscá powinien odpowiadać: przezyski iednak ná grunt Krolewski ściągac się nie mają. ale onych ma być remissa do tey Ziemie y Powiatu, kędy ma ośiadłość. *Ibid.*

A iesliby nigdzie ośiadłości nie miał, ma się ná niego postępek prawny ściągac, iáko ná nieośiadłego. *Ibid.*

Pozwy ná takich Stároştow nie sądowych mają być kładzione, *in residentia* we Dworze ábo ná Zamku. *Ibid.*

Declaratur: że *in articulus Castrensibus*, także ma być postąpiono w przezyskach, iáko y od Sądu Ziemskiego. *A. 1563. fol. 43. tit. Stároştowie nieśądowi.*

Reassumitur Constitutio A. 1562. & declaratur, że nieośiadły Stároştá ma *subesse processui*, który iest ná tym Seymie *de impossessionatis*. (*v. tit. Nieośiadły.*) *A. 1588. fol. 459. tit. O Commissiach: Stároştowie mężoboycom, sub pœna Statuti 1540. folgować nie mają. (v. supra tit. Wieża.) A. 1550. fol. 4. §. A isz się zabięwały.*

Stároştowie áby koni y skor zá gránice nie wyprowadzano, przestrzegac mają. *Ibid. fol. 5. §. Konie.*

Stároştá gdzieby gránice rozsytał między dobrámi Krolewskiemí, á Ziemskiemí, powinien ie znowu usypac. *A. 1562. fol. 25. tit. Statut.*

O gránicach *plura v. tit. Gránice.*

Fol. 341. in
Statut. Har-
burt.

Stároştowie exekucyey nie mają czynic nad Statut Władysławá Iágielá *in ledna* uczyniony, *sub nullitate executionis. Ibid.*

Approbatur: y pozwy od Duchownych *in contrarium* wyniesione *cassantur. A. 1565. fol. 99. tit. O Duchownych.*

Stároştowie y Celnicy przestrzegac także mają, áby cudzoziemscy Kupcy Krolowi y Miástoni przysięgáli, *oneribus civilibus* podlegáli, y posłuszeństwo wszelákie Vizędowi mieyskiemu czynili, y dobr nabytych z Korony nie wywożili. *A. 1565. fol. 97. tit. Kupcy cudzoziemscy.*

Tákże áby Kupcy Koronni towarow żadnych, zá gránice nie wywożili, zá co przemyty część czwartą miec mają. wypuszczac ich nie mają, *sub pœna solutionis summe* zá towar wywieziony *correspondentis. Ibid. fol. 93. §. A tego.*

O tymże *declaratur*: że nie tylko Stároştowie pográniczni Sądowi, ale y nieśądowi *alias* Dzierżawcy Miasteczek iármárkowych pogránicznych tego pilnowac, y hámowac, pod tąż, *quæ supra*, winą powinni. *A. 1566. fol. 126. tit. Iármárki.*

Stáro-

Stárostownie y Dzierżawcy gościnie y drogi niewyczałne do Węgier zarábać mają. *Ibid. fol. 134. tit. Gościnie niewyczałne.*

O tymże: Co y Szlachtą powinni uczynić, *sub pœna centum marc. w Grodzie ábo w Ziemstwie, peremptorie, ad instantiam cuiusvis, tak przez Stárostown y Dzierżawcow, iáko y przez Szlachtę Actori persolvenda. A. 1569. fol. 190. §. Gościnie od Węgier.*

Znowu o tymże, że gościnie niewyczałne wszędy, y w majątnościach dziedzicznych Szlacheckich *ex nunc* pozarębować mają. *A. 1611. fol. 34. O przeieżdżaniu ceł.*

Stárostownie y Celnicy, áby po konie y wino do Węgier nie ieżdżono, pilnować, y brać mają, *sub pœna 14. marc. ad instantiam cuiusvis, in primo citationis termino, delatori persolvenda: á iesliby upornie tey winy nie położyli; ulterius* przeciwko nim wedle prawá *procedatur.* wolno iednak Podstárościemu ábo Pifarzowi celnemu odwieść się, isz ten towar, bez wszelkiey iego wiadomości przeszedł, ábo przemycon. *A. 1578. fol. 336. tit. O przekupniach winá y koni. (v. tit. Wino. tit. Konie.)*

Stárostownie sądowi y niesądowi pogrãniczni wołów zá grãnice wypuszczać nie mają, *sub pœna solutionis summe* towarowi temu *correspondentis.* *A. 1566. fol. 126. tit. Iármárki.*

Stárostownie y Szlachtá Ruska y Podolska, robotniká do Wołoch wypuszczać nie mają, *sub pœna centum marc. A. 1569. fol. 190. §. Stárostownie.*

Stárostownie doglądać mają, áby się Miásta popráwiały: y Mieśczan liczby służyć mają. *A. 1565. fol. 101. tit. Oprawá.*

(*Plura v. tit. Miásta.*)

Stárostown y Dzierżawcom ná wychowánie ich, ze wszystkich prowentow, nád quárte, piąta część ma być odłożona, y do trzech części Krolewskich przyłączona. Ktorych Krol sam ma opatrować wedle upodobánia swego, y iáko mieysce y Vrzád ktory potrzebować będzie. *A. 1567. fol. 128. tit. Wychowánie Stárostown y Dzierżawiec.*

Stárostownie pogrãnicznych sądowych Zamkow. y Miast głównych, także y Miastá główne ktore Stárostown nie mają, przysięgać mają, że *tempore Interregni,* Krolowi *legitimè* obráneniu Zamkow dotrzymają, pod utraceniem części, gárdlá, y majątności: *A. 1576. fol. 256. §. Stárostownie.*

O tymże znowu *iusdem verbis. Ibid. fol. 277. §. Stárostownie.*

Stárostownie z Ziemią Pomorską, Márgrábstwem, y Kászubami *contiguitatem* mający, y Celnicy, przestrzegać mają, *sub penis contra negligentes Capitaneos sancitis, & solutione summe* zá towar wywieziony *correspondentis, ex delatione thesauri,* w ktorymkolwiek Trybunale *inter causas fisci peremptorie vindicandis,* áby Kupcy towarów wszelákich, także wołów, koni, y bydla wszelákiego,

przez Márgrabstwo nie prowadzili. Czego ieśliby się Kupcy wazyli; eśliż Stárośtowie towary w przemyście ząbierac im maia &c. *Ibid.* (v. tit. Kupcy.)

Stárośtowie y Dzierżawcy, *prætextu defensionis bonorum regalium, laborem proprium*, tak osiewkow, iako y budowania ktoręmu rok minęło, psować nie maia, ale tylko pozwać po wyszciu roku do Ziemstwa. A gdyby ktory z nich komu krzywdę, abo szkodę iaką mimo to uczynił; *forum* ma mieć w Ziemstwie gdzie one dobra leżą. A ieśliby Dzierżawcą osiadłości nimiał w onym Woiewodztwie abo Ziemi; tedy tam, gdzieby ia miał, ma być exekucya na dobrach iego nie odwłocznie czyniona, wedle Constitutiey A. 1562: a gdyby był nieosiadły w Koronie; ma być z nim czyniono, wedle postępku na tym Seymie *contra impositos* namowionego. A ieśliby miał sumę na Dzierżawie; tedy się ma na niey extendować *processus iuris & executio*. A. 1588. fol. 459. tit. O Commisliach.

Stárośtom y Dzierżawcom, o krzywdy y szkody, ktoreby się działy na gruncie Krolewskim, tak w Krolewskich y Rzeczyposp. iako y w swoich pożytkach, wolno pozywać káždego do Ziemstwa: y gdzieby im *iuramenta* wedle prawa nakazane były, tak Krolewskim, iako y swym imieniem, odprawować się maia, *salvâ appellatione* na Trybunał, gdzie *sine remissione* kauzy takie maia być determinowane. Y poddani z Krolewskich wsi pozywać mogą, o krzywdy swe, do Ziemstwa, *cum assistentia Capitaneorum vel Tenturiorum*, także y z Miaszczek Krolewskich, ale *sine assistentia*, wedle zwyczaju. *Ibid.*

Stárośtg gdyby pozwano o grunty Krolewskie, z ktorych Quártę dawa, abo pod rewizyą y luśtracyą podpadłe: także ktore w starych summach są zapisane; ma to Trybunał odesłać na Seym *pro cognitione*. A. 1578. fol. 328. §. A ieśliby.

Stárośtowie sądowi rot quarcianych mieć nie mogą, dla wykonywania powinności Vrządu swego. A. 1591. fol. 613. tit. *Disciplina militaris*.

Stárośtowie do Kámienca Podolskiego żywność odwozić maia, ktory to są z dawną powinni. A gdyby tego ktory nie uczynił, Instigator Koronny ma go o to pozwać, iako y o inne prowentaśtołu Krolewskiego. A ta żywność ma być oddawana do Szafarza nąznaczonego, tak iako był zwyczaj starodawny. A. 1593. fol. 640. tit. Deklaracya Constitutiey.

Stárośtwa Vkráinne y Dzierżawy Kirowskiego y Bracławskiego Woiewodztwa, także Kámienieckie y Chmielnickie, także Generalsstwa, Krákowskie, y Wielkopolskie, *pro una vice*, wolne od luśtracyey, y quarty pewney. (v. tit. Quártá.) A. 1601. fol. 729. §. Od ktorey to luśtracyey.

A Stároſtwu Tręboweſkiemu teſz Quártę za dwie lecie odpuszczo-
no. *Ibid. fol. 752. tit. O Quárćie Tręboweſkiey.*

Stároſtów ſądowych, wedle mieyſcá y potrzeby iuriſdictiyy onych,
Krol *ſufficienter* ma opátrować, áby *brachium regale tueri* mogli.
A. 1607. fol. 834. tit. O Oekonomiách.

Stároſtowie exekucyá czynić powinni *v. tit. Bánnicya. tit. Exeku-
cya.*

Stároſtowie Krákowſcy doglądać máią, áby Burgrábiowie ná Zamku
rezydowali. *A. 1565. fol. 89. tit. Burgrábiowie.*

Stároſtowie w Woiewodztwie Mázowieckim nie máią czynić exe-
kucyey Proceſſow, *extra forum competens* otrzymanych, *ſub refu-
ſione damnorum iuramento taxandorum. Ibid. fol. 102. tit. Sądy
Grodzkie.*

Stároſtá Ráwſki ma przyſięgąć, że P. Podskárbiego z Deputatámi
etiam tempore Interregni puſzczać ma, y Skárbu poſpolitego, dla
złodzieyſtwa, w niebytnoſci P. Podskárbiego, przeſtrzegać. *A.
1569. fol. 186. §. Stároſtá.*

Stároſtowie Vkráinni, tákże Ruſcy y Podgorſcy, rezydować ná Zam-
kách máią, *ſub amiſſione* Stároſtwa: O co *forum* za Dworem. *A.
1620. fol. 16. tit. Stároſtowie.*

W Confæderátiey generál. Wárſzaw. *tempore Interregni A. 1632.*
nápomniono Vkráinnych o to: á w poznieyſzych wſzytkich prá-
wa wſzytkie, á oſobliwie pomienioná Conſtitutiá 1620. ná nich
reaffumowano, *ad cuiusvis instantiam*, Vrzędnikow iednák Rze-
czypoſp. y tych, co woynę ſłużą, nie wiąże to práwo, y ná Akt
Elećtiey Krolewſkiey iáchąć mogą, Szláchćicá dobrze oſiadłego
cum ſufficienti præſidio ná ſwym mieyſcu zoſtáwiwſzy. Cifz V-
kráinni Stároſtowie, ktorzy ſą począwſzy od Báru áſz do gránic
Moskiewſkich, z chęci ſwey, przećiw nieprzyiacielowi drugie ſzeſć
fet koni obmyſlą y wyſtáwią. *A. 1624. fol. 2. §. Tákte teſz pewni
ieſteſny.*

O tymże. *A. 1627. fol. 3. tit. Obróná Vkráiny.*

Znowu, że ná uſługę Rzeczypoſp. powinni tych ludzi ſtáwiać, *ſub
privatione* Stároſtwa, *Et non obſtantibus quibusvis Privilegiis.*
W czym Commiſſarze z Koſá Poſełſkiego, y Dworu Krolewſkie-
go, ná tym Seymie náznáczeni ſą, áby po tych Stároſtách pilná
inquiſitiá o tych ludziách y ſłużbie ich uczyniwſzy, y dawne o
tym regeſtrá Skárbowe wzięwſzy, w ſłuſzny porządek, y w dawná
klubę te ludzie wpráwili. *A. 1638. fol. 18. tit. Ludzi Vkráinnych.*
Nie przyſzła tá rewizca *ad eſſectum*: przeto inſzą znowu nazná-
czono. *A. 1643. fol. 12. tit. Ludzie.*

Ná Stároſtách Vkráinnych *declaratur Conſtit. A. 1631. O ſoli-
dách. v. tit. Dániny.*

Mężowi y żonie ná potym *ſolida* ná nich dawáne być nie máią. *A.
1635. fol. 26. tit. O Stároſtách Vkráinnych.*

Decla-

Declaratur tá Constit. 1635. że ná same tylko Woiewodztwá Kiowskiego Vkráinę uchwalona iest. *A.* 1647. fol. 34. tit. Deklarácyá o dożywoćech.

Item. ná Stárostwách pogránicznych Vkráinných tákże Ruskich y Podolskich, białagłowá dożywoćia mieć nie może. *A.* 1662. fol. 9. tit. Dożywoćie.

Ná Stárostwie Wiskiem *solida* nie máią być dawáne. *A.* 1647. fol. 31. tit. Opátrzenie Iuridiki.

Temusz Stárostwu wedle Constitutiei *A.* 1607. & 1641. (*quám Constit.* 1641. *vide apud me tit.* Dobrá Oekonomiczne.) Miásto Wiznę *cum omnibus attinentiis antiquitus ad iurisdictionem Capitanealem Visneñ.* *pertinentibus* przyłączono. *Ibid.*

Tákże wszytkie Dzierżawy po śmierci Vr. Iana Korycińskiego Stárosty Gniewkowskiego przypáde, á Stárostwu Wiskiemu od dawnych czasów należące. *Confederat. general. Warszaw. tempore Interregni.* *A.* 1668. fol. 19. §. Przywodząc.

Stárostwá Nurskiego Iurydykę wákancyami opátrzyć obiecáno. *A.* 1647. fol. 33. tit. Stárostwo.

Stárostę Bracławskiego, o zbiegłe chłopy, wolno pozywáć wedle Constit. 1578. *ad viciniorum Capitaneum.* *A.* 1581. fol. 376. tit. Pozywánie.

Stárostom, Bełskiemu, Grabowieckiemu, Horodelskiemu, Rubiezhowskiemu, y Zydaczowskiemu, względem repáracyey Zamków támciecznych, koszt na tychże Stárostwách ássekurowáć obiecáno. Co y Woiewodztwom Pruskim służyć má. *A successor má summam erogatam refundere.* *A.* 1655. fol. 28. tit. Restaurácyá Zamków.

Stárościniey Puckiey, względem iey Stárostwá Puckiego, prætensjá, iáko y infze ná tymże Stárostwie od Krolow náznaczone pensje, do przyszłego Seymu odłożono. *A.* 1659. fol. 32. tit. Approbácyá Przywileiu. *v. tit.* Dobrá.

O Stárostwo to, dekret *liquidationis.* *v. tit.* Dekretá. *tit.* Commissie.

Z tegoż Stárostwa pensje znieśiono, *salvum* zostáwiwszy *cum modernis* onego *Possessoribus*, o wypłácenie retent teráznieyszych, ktore przy poráchowaniu z niemi potrácone być máią. A Pensionarzom za te pensje, summy pewne na Dobrách Krolewskich ássekurowáno. *A.* 1676. fol. 50. tit. Recompensa.

(*Plura v. tit.* Summy.)

Stároście Hálickiemu obiecáno ássekurowáć summę ná dobrách tegoż Stárostwá. *A.* 1658. fol. 39. tit. Fortecá.

Do Stárostwa Grábowieckiego, Dobrá Krolewskie Witkow, Mądryn, y Kopylow, *salvis pro tunc possessoribus*, przyłączono. *A.* 1658. fol. 46. tit. Opátrzenie Iuridyki.

Reassumitur tá Constitucya: *salvâ ad-vitalitate possessoris*. A. 1667. fol. 22. tit. Iuridyki.

Stárostwo Owruckie, z Podkomorstwem generálnym Kiiowskim, *compatibile* być, *pro una vice, ad cessum vel decessu Possessoris* deklárowano. A. 1659. fol. 47. tit. Rozgraniczenie Ziem Kiiowskich. Stárostowie, Zytonirski y Owrucki, po wygraniczeniu Ziemie Kiiowskiey, Zytonirskiey, Owruckiey (*na co sę Commissarze z tego Seymu naznâczeniu*) iuráment ná Iuridykę, *more solito*, z Vrzędem swym, ná pierwszych Rokách wykonawfzy, w Grodách, Zytonirskim y Owruckim, sprawy obywatelów swoich Ziem Sądów Grodzkim należące sádzić powinni. *Ibid.*

Ze Stárostwá te, pozwalájac Trybunału ofobnego ná Vkráinie, Sądowe być májá; warowano, w Commissiicy Hádyáckiey. A. 1659. fol. 52. §. *Privatus* wsfzytkim.

Stárostwo Czechryńskie do Buławy wielkiey Ruskiey należec ma. *Ibid.* fol. 54. §. Do Buławy.

Stárostwá, Lubomlskie y Barskie, *cum omnibus attinentiis*, Ianowi Wyhowskiemu Woiewodzie Kiiowskiemu, Hetmanowi woysk Zaporoskich y Potomkom iego, wiecznem y dziedzicznem prá. wé dano y resignowano &c. A Przywiley Xiążęciu I. M. Bogusławowowi Radziwiłowi Koniuszemu W. X. Lit. ná dożywoćie Stárostwá Barskiego dány, zkáślowano, *salvâ recompensâ* tэмufz Xiążęciu ná przyszłym Seymie, tak samego Stárostwá, iáko y Woytofstwá Barskiego: także *salvus iuribus Ecclesie Romanae Synodalibus, pensione Decimarum, & servitio militari*. A. 1659. fol. 56. tit. Dániná wieczna.

Zá Stárostwo Barskie *ex primis vacantib⁹, æquivalens* tэмufz Xiążęciu obiecáno. A iěsliby przed Seymem do dispositiicy Krolewskiey nie nie przypádkło; to ná przyszłym Seymie *sufficiens* uczyni Rzeczyposp. zá to Stárostwo *recompensam*. A. 1661. fol. 15. tit. Recompensa.

Zá Woytofstwo záś Barskie, ná Stárostwo y Woytofstwo Brańskie, sumię 25. tysięcy zł. w niešiono mu. Ktora summa, *post cessum vel decessum* iego, Successorom onegosz należec będzie. *Ibid.*

Po tym Stárostwo Brańskie, uchyliwšzy Praw y Przywileiów Woiewodztwá Podláskiego, Vr. Czárnieckiemu Pifarzowi Polnemu Koronnemu konferowano: waruiąc iednak że to nie má iść *in sequelam*. A. 1673. fol. 16. tit. Wárunek.

Stárostwo Tykoćińskie ze wsfzytkiemu przynależnościami, & *cum iure patronatús, iure hæreditario*, I. M. P. Stephánowi Czárnieckiemu Woiewodzie Ruskiemu y Successorom iego dano, & *omnibus immunitatibus bonorum Terrestrium* inkorporowano. *salvus in integro fundationibus Ecclesiasticis, & Hospitalis* ná żołnierzów postrzelánych, także *pro-visione annuâ Patrum S. Francisci Ord.*

Minorum de observantia Conventus Tykocinensis. Xiężey zaś Plebanom Diacefley Wileńskiej *forum* za Dworem, a nie w Trybunale náznáczono. Sądy Ziemskie w Tykocinie y posicie Xiąg Ziemie Bielskiej, iáko z dawná odprawowane były, tak się odprawować, *sub eadem securitate Iudiciorum*, y gospody iáko y przed tym rozdawáne *ex officio* być máią. A. 1661. fol. 12. tit. *Gratitudo meritorum.*

Stároftwá, Łoiowskie y Łubeckie Wielkiemu Xięstwu Litewskiemu inkorporowano. *cum declaratione*, że do Woiewodztwá Smoleńskiego á Powiátu Stárodubowskiego náležec máią. A. 1646. fol. 3. tit. *Incorporatia.*

Tesż Stároftwá, wolno Krolowi, *conferre* Szláchćicowi z oboygá naródo**w** *bene merito*, wedle upodobánia swego. *Ibid.*

Pobory, Czopowe, Podymne, z tychże Stároftw do Skárbu W. X. Lit. náležec máią. A Quártá, iáko się teraz oddáic duplá, opowiedziawfzy się w Skarbie W. X. Lit. do Skárbu Koronnego, ná czás y nieyfce oddawánia Quárty, odsyłana być powinna, *sub pænis* o Quárcie nápisanych. A iesliby który *Possessor* oddáć omięfzkał; te dobrá *pro vacanti* będą, y Krol ie infzym *Possessorom* *conferet*, á Skarb W. X. Lit. Donátaryufzá w nie *intromittet*. *Ibid.* Ludzie, ktorzy w tych Stároftwách osóbné opátrzenia máią, y z nich służbę woienną powinni, przy wolnościách zostáwieni: iesliby iednak *maiora pericula* ná W. X. Lit. nástępowały; tedy ci ludzie do obozu W. X. Lit. á czásu pospolitego rufzenia, przy W. X. Lit. do niegosz náležec będą. *Ibid.*

Tesż Stároftwá Łoiowskie y Łubeckie *cum omnibus pertinentiis, iure hæreditario*, samemu stárego zaciágu woysku W. X. Lit. konferowano, y Przywiley ná to dány *in toto* approbowano. A. 1661. fol. 16. tit. *Gratitudo.*

Po tym ie ná tofz woysko *secundum æqualitatem & proportionem* zasług podzielić ná wieczne czásy postanowiono. A. 1670. & 1676. v. tit. *Commissie. tit. Woiewodztwo Smoleń.*

Staróftwá W. X. Lit. wákuiące Krol záslużonym rozdawáć powinien przez cztery miesiące. A Stároftwá sądowe tylko *possessio-nis* w Woiewodztwách onych y Ziemjách. v. tit. *Wákáncye.*

Ná Stároftwách pogránicznych Koronnych, y W. X. Lit. żadney białogłowy *ius communitati-vum* róściągáć się nie może. v. tit. *Dożywoćie.*

Ani więcey nád dwie Krolewfczyzny, lub Stároftw, lub Dzierżaw trzymáć żadna białogłowá nie może, *post decessum* Małżonká swego. v. tit. *eodem.* *Dożywoćie.*

Ani ná Zamkách y fortecách mogą mieć *communicationes iurium*. v. tit. *Zaniki.*

Stároftwo Winnickie wespół z Woiewodztwem Bráciáwskim, I. M. P. Po-

P. Potockiemu Woiewodzie Bracławskiemu trzymać, *pro una vice*, pozwolono. *v. tit.* Woiewodztwo Bracławskie.

Stárostwo Bratyńskie Potóftwu Vr. Kátarzyny Kobierzyckiey, Vr. Działyńskiego Stároftu Bratyńskiego, pod Czudnowem w potrzebie poległego Małzonki, z tymże Stároftą spłodzonym, *iure emphiteutico*, do lat piętnastu konferowano: *salvis iuribus Reipub. & oneribus*. A samę pomienioną Starośćciną *ratione* tegoż Stároftwá *immunem* deklarowano. *A. 1662. fol. 27. tit.* Nagrodá zasług Oycowskich.

Także ná Stároftwie Mławskiem, Vr. Fránciszkowi Bielińskiemu Podkomorzemu Plockiemu y Successorom tego, *extincto iure advitalitio* onegoż, do lat 15. *iur. emphiteuticū* pozwolono *salvâ solutione Quartæ, stativus & oneribus Reip.* *Ib. fol. 28. tit. Emphiteusis.*

Stároftá każdy ábo Dzierżawcá z wlok Wybranieckich, miałto Wybrancá, ktorego z wloki *ex antiquo* wyprawić powinien, ná każdy rok, do Skárbu Rzeczyposp. rowno z Quártą w Ráwie zł. 60. *realitèr* płácić ma. (*v. Wybráńcy.*) *A. 1649. fol. 2.*

Stároftwá, *stantibus Privilegiis*, bez práwá, Sądow, y Dekretow odebráne, do swych Possessorow wroćily się, ma weyrzec Krol ná Seymie *Coronat. vide w Exorbitancyách. tit.* Stároftwá.

Stárostwo Krośińskie, *pro reclinatoriis*, obywatelom *tenuioris fortis* Woiewodztw Kiiowskiego y Czerniechowskiego, z Powiatem Nowogrodzkim, wedle Przywileiow onymże dánych náznáczono, w summie 24. tysięcy zł. intraty roczney. *vide latè. A. 1670. fol. 30. tit. Reclinatoria.*

O Stároftwách *iure emphiteutico* konferowánych, *vide tit.* Dobrá.

Stároftwá Wárszawskiego wsi od hyberny, przy dawnym Práwie y zwyczáich zachowuiąc ie, ná záfwe uwolniono. *A. 1673. fol. 19. tit.* Wolność Wárszawy.

Declaratur, że y z Miástem Wárszawą y wsiámi to Stárostwo wolne być ma. *w Confederat. general. Wársaw. A. 1674. fol. 28. §.* A że Constitucya.

Do Stároftwá Krzepickiego wieś Iwánowicze, *ab exilibus* Woiewodztw Kiiowskiego y Czerniechowskiego, *pro reclinatorio* uproszoná, przywrocono. *A. 1678. fol. 15. tit.* Przywrocenie.

Ná tymże Stároftwie *iur. communicatiuum* Vr. Helenie Miáczyńskiej Stárośćciney Krzepickiey, iáko przeciwno práwu, ná pograniczne Stárostwo y fortece, otrzymáne znieśiono, y tylko *particularitèr* ná dwuch Kuźnicách Pankowskiey y Kołczyńskiej z Złochowicámi *cum omnibus attinentiis* one deklarowano. *Ibid.*

Stároftwá Nowodworskiego, Vr. Andrzeiowi Gembickiemu Stároście Nowodworskiemu ustápić, y Práwo, *mediante exsolutione summy* dwuch kroć stá tysięcy zł. monety Polskiey od Rzeczyposp.

posp. *Lege publica* áffekturowáney, lub ná Osobę Krolá I. M. lub iego *sanguinis* Successorow, lub ná kogo inszego *ex Cuius Regni, & M. D. Lit.* transfundować pozwolono. y tę transfuziá aprobowano. *Ibid. fol. 17. tit. Consens.*

O zařtáwie tegosz Stárostwá pierwsze Constitutie. *v. tit.* Dobrá Oekonomiczne.

Stárostwá Dráhimskiego *respectu, deces* z táryffy podatkow, Woiewodztwu Poznańskiemu ma być potrácony. *v. tit.* Podatki.

O tymże Stárostwie *plura tit.* Dobrá.

Stárostwo Skálskie summá dziesiáci tysięcy zł. Polskich Vr. Hieronymowi Lánckoronńskiemu Podkomorzeniu Podolskiemu ná ten czas Práwu onego y Vr. Przecřává Lánckoronńskiego rodzónego iego podlegle, zá Dzierżawę Dymier *cum attinentiis* Práwu tegosz Vr. Hieronymá Lánckoronńskiego służącą, á pewnemi respectámi komu inszemu od Krolá konferowáná, inonerowano, ták isz *successores* iego z tego Stárostwá *post fata* terážnieyszych Posicřiorow nie będą powinni ustápić, dokąd im tá summá *per succedaneos* Stárostwá tego *Donatarios* nie będzie *realiter* záplácona. *A. 1659. fol. 29. tit. Affecuratio.*

Stárostwo Wołpieńskie z Kluczámi Dubno, Kořodźieżno y stáry Dworzec názvánemi, w Powiećie Grodźińskim y Wořkowiskim leżácemi, summá stá tysięcy zł. Polskich Vr. Kázimierzowi Iánowi Sápiehy Czesnikowi W. X. Lit. inonerowano, *cum hac affecuratione*, że nie pierwey nowy Donátáriusz *in suam possessionem* Stárostwo to *apprehendet*, ářz pomienione sto tysięcy zł., y oraz drugá dawnieyszá summę w Przywileciách Krolow Ichmořciow specifikowáná, y ná tořz Stárostwo w niesioná, *realiter* successorom pomienionego Vr. Sápiehy odda y zápláci. *A. 1661. fol. 10. tit.* Summá ná Wořpie y ná Retowie.

Stárostwo Lánckoronńskie, y wřie Zakrzew, Stroniec y Leřnicá summá 178422. zł. Vr. Michařłowi Zebrzydowskiemu Miecznikowi Koronńemu inonerowano áffektuřiac, że *post expiratum ius aduitalitium* onego sámeo, y *communicatum* Mařžonki iego, Donátáriusz nowy nie będzie mógł *adire possessionem* pomienionego Stárostwá, y wři specifikowáných, do kád summá pomieniona *realiter* oddána im nie będzie. Ktora to sůmá *extenuari* ma czwartym dożywoćiem, *a tempore obitus* tegosz Vr. Mieczniká Koronńego, y Mařžonki iego *computando*. *A in quantum* by do tego wykupna nie przyszło; tedy od pierwszych Successorow ordynowáných (pomienionego Mieczniká Koronńego poczynác się ma *extenuatio*. *A. 1661. fol. 11. tit. Affecuratio* summy.

Ná Stárostwie Knyřzynřskim, z Goniádzem y wřytkiemmi przyległořćiami (ktore I. M. P. Iáa Goiński Woiewodá Cheřmiński od Vr. Orřettych, summę 553444. zł. y gr. 21. y pieniędzy dziesięć

- wieć onym oddawłzy, wykupił, y z tey summy sto tysięcy zł. Rzeczyposp. dąrował) ośmioro dożywoćia tegoż I. M. P. Woiewody Chełmińskiego Potomkom, y Successorom, *per lineam descendentem*, po sobie idącym, w summie czterech kroć stą tysięcy pięćdziesiąt y trzech tysięcy, czterech set czterdziestu y czterech zł. y gr. 21. y pieniędzy dziewięć, nádano. z tą iednąk conditią, że po expiracyey tych ośmiorgą dożywoćia, pomieniona ma upadać summą, y dobrą pomienionę do dispositiey Krolow Ich MM. Polskich wroćić się máią. *Iuribus Regalibus* osobliwie *Iure Patronatús, oneribus Reipub. Quartá & hybernis*, iáko teraz pláca, *per omnia saluis. A. 1676. fol. 27. tit. Exemptio* Knyshyná.
- Stárostoni y Vrzędom Grodzkim nie ma to szkodzić, y executyi Dekretow Trybunalskich *ante mortem Regis, siue in ciuilibus, siue in criminalibus causis* ferowánych, *tempore Interregni* nie czynią. Ale po Koronacyey nowego Páná, *intra sex septimanas, ad cuiusvis requisitionem* czynić onę, *iuxta iuris exigentiam*, czynić powinni. *w Confederat. general. Wársaw. tempore Interregni. A. 1632. 1648. 1668. 1674.*
- Stárostownie sądowi, ktorzy Przywileie máią, á nie przysięgli *ante mortem (vel abdicationem) Regis*, pod *Interregnum*, przed Sądami Kápturowemi generalnemi swego Woiewodztwá, y przed Vrzędem Ziemskim, á Vrząd Grodzki przed swym Stárosta przysięgi swoje uczynić Rzeczyposp. y odnowić powinni. A po przysiędze onych, Aktá Grodzkie otworzone być máią. *w Confederat. general. Wársaw. sub Interregno. A. 1648. 1668. 1674.*
- Stárosta Wárszawski, przykładem Krakowskiego, ná stárym Zamkn, powinien mieć wydzielną stáncyą. *w Confederat. general. Wársaw. A. 1668. & 1674. fol. 10.*
- Stárostwo Srzedzkie, od przechodow żołnierskich &c. Hybernie nie deroguiąc, uwolniono. *w Confederat. general. Wársaw. A. 1674. fol. 28. §. A że Constitucya.*
- Stárostwo zás Horodelskie *cum attinentiis*, od hyberny, stánowisk, przechodow, y Rzeczyposp. contributy, do lat czterech. *Ibid. §. Máiąc w consideratíey.*
- Stárostwo Czerniechowskie z Woiewodztwem Czerniechowskim, *sine ulla incompatibilitate* może być trzymáne. *A. 1635. fol. 17. tit. Ordynacya.*
- Do Stárostwá Kámienieckiego przewoz ná Dniestrze przyłączono. *A. 1601. fol. 756. tit. Przewoz.*
- Po tym go Strusom przywrocono, y wiecznie przyśadzono, bo jest ná ich gruncie. *A. 1607. fol. 853. tit. Restitucya.*
- Stárosta Kupcom, y rzemieślnikom, przy Woiewodzie, ustáwy czynić ma. *v. tit. Vstáwá.*
- Stárostownie, przeciwno hultáiom y lożnym, według Státutu, postęwać máią. *v. tit. Lożni. & tit. Hyltáie. G g g g g 3, Stá-*

Stároştowie składow przestrzegać máią. v. tit. Składy.

Stároştowie sądowi, y pograniczni, także Administratorowie cel przestrzegać máią, áby *reuenditores*, także rzeźnicy, cła od towarów swoich płócili. v. tit. Składy.

Stároştá ná Commissiey gránicznej iák wiele mieć pocztu ma? v. tit. Commissie.

Stároştá, gdyby kogo, *prætextu Officii*, bezpráwnie poimał, nie *iure viſitum*, ani *in recenti crimine*, przepada to, co y Szláhcíc, który drugiego Szláhcicá, *privatá authoritate*, w więzieniu trzyma. v. tit. Szláhcíc.

Stároştowie *delectum* Wybráńcow bronić nie máią, ani ich wolności psować. v. tit. Wybráńcy.

Stároştowie swawolnych ludzi, naiezdników, mordercow, lotrow, imać, y sprawiedliwość z nich czynić powinni. v. tit. Swawolni ludzie.

Stároştá Grábowiecki ármátá Zamku Grábowieckiego ma zawiądować. v. tit. *Lauda*.

O Stároştách Infláńskich. v. tit. Inflánty.

O alienátiey gruntów od Stároştów Pruskich. v. tit. Zamki.

Stároştów Vrzád *tempore Interregni* czynić ma sprawiedliwość z gołoty. v. tit. Spráwy.

Stároştwo Kámienieckie w Mázowſzu, ná fundácyá Zakonníc Wárſzáwſkich *Visitationis B. M. V.* obrocono. v. tit. Fundácyá.

Ná Stároştwo Łomżeńskie, Quártę z Kámieńcá Mázowieckiego przeniesiono. v. tit. *eodem*.

Stároştwo Kłobuckie, Kłasztorowi Czéstochowskiemu wiecznemi czásy konferowano. v. tit. Kłasztory.

Stároştowie, y ich Vrzędy ná gárdle karác máią Werbarzów, *sub ſolutione* wſzytkich krzywđ *de ſuo*. v. tit. Woysko.

Kopyłow do Stároştwa Hrubieſzowskie° obrocono. v. t. Frymárki.

Ná Stároştwach y Dzierżáwach Krolewſkich pozwolono Commissiey Lwowskiey, áby *aſſecurátie* czynić mogli Pułkownikom, Rotmiſtrzom, Polskiego zaciágu. v. tit. Aſſekurácye.

Stároştwu Przemyſłkiemu w prowentách *ſecuritas*. v. tit. Miáſto Przemyſł.

Stároştwá tego luſtrácyá. v. tit. Luſtrácyá.

Tegoſz wolność od Quártý. v. tit. Quártá.

Stároştwá Lubelskiego ſzkody y ruiny liquidowác Commiſſarzom zlecono. v. tit. Commissie.

Stároştów Infláńskich w conferowáníu álternatá ma być záchowána. v. tit. Inflánty.

Stároştá w Infláńciech, w puł roká, po wzięciu Vrzędu, poſſeſſiá kupić ſobie powinien, ieſli ieý nie ma. v. tit. Inflánty.

Ná Stároştów y Dzierżawców W. X. Lit. co z á ciężar, *loco ſymple*

ple donátywy, in A. 1677. włożono? v. tit. Artylleria W. X. Litewskiego.

Ná Stárośtwách nie wolno czynić affekuracyi. v. tit. Affekuracye.

Stárośtwu Opoczyńskiemu uiąć Quárty kazano, względem odpádnienia wsi Małczyc. v. tit. Lułtrácyá.

Stárośtw, Chęncińskiego y Zárnowieckiego y Krzepickiego restauráciá Commissarzom zlecono. v. tit. Commissie.

Stárośtowie Grodowi zaciągi y kupy swawolne znośić powinni. v. tit. Swawolni.

Stárośtom y Dzierżawcom Dobr Krolewskich pozwolono zakłádác do lat trzech podatki, y hyberny, zá poddáných tych tylko, którzy zaciągi odprawuią. v. tit. Dobrá Krolewskie.

Stárośtwá dożywoćiu Krolá I. M. Ianá III. podległe, w possessiey onegosz zostawác máią. v. tit. Krol.

O Stárośtwách, ná których summy komu affekurowáne są. v. tit. Commissie. tit. Summy.

O Stárośtwách Smolenskich. v. tit. Woiewodztwo Smoleńskie.

Stárośtw y Tenut, *tempore Interregni, administratio* przy Podskárbim Koronnym. v. tit. Podskárbi.

Stárośtá Krákowski powinien *praesidium* trzymác ná Zamku Krákovskim, *sub Interregno*. v. tit. Zamek Krákowski.

Stárośtwu Gołębskiemu wolność. v. tit. Libertácia.

Stárośtwá Kolskiego naprawá, y przeprawá pod Kołem. v. tit. Commissie.

Stárośtom *subesse* máią Mieszcánie, w Woiewodztwách, Kiiowskim, y Podolskim. v. Mieszcánie Koršuńscy.

S T A T U T A.

Státuta áby po polsku przełożone były, Deputáci mieli być ná to dáni. A. 1562. fol. 27. tit. O Polskich Statutách.

Deputowani ná to trzey, między ktoremí był Vr. Herburt Podkomorzy Przemysłki. Cisz y *correcturam Statutorum* mieli uczynić. A. 1563. fol. 41. tit. Przełożenie Statutu.

Po tym to wyłożenie samemu Vr. Ianowi Herburtowi zlecono. A. 1565. fol. 91. tit. Státut Polski.

Státut A. 1543. do przyszłego Seymu w mocy zostawác miał: ále *non liquet*, o czym A. 1550. fol. 8. §. Czyniąc dosyć.

Státut Krolá Kázimierzá Trzeciego, *iuxta proprium verborum sensum & tenorem* ma być rozunuan y wykłádan, z strony zastaw *Districtuum, Castrorum principalium, in quibus Capitaneatus consistunt*. A. 1562. fol. 14. tit. O Státucie.

Státutem Krolá Władysława nikt pieniędzy swych nie trácił, ktoreby był

by był *super bona magnæ Procurationis* dał. Stárostwá iednąk sądo-
we w tychże dobrách *magnæ Procurationis* executiey Státutu Kro-
lá Kázimierzá podległy, to iest, że summy ná nich zápisane gi-
nać maia. y dożywočia ná dobrách pomienionych *magnæ Procu-
rationis exemptioni subiacent, excepto*, gdyby takowe dobrá były
przed tym Státutem Krolá Władysława zástawione, ná takowych
ma cále y nienáruszenie zostáć dożywoćie. *Ibid. fol. 16. tit. O
Statucie.*

Státutem Krolá Alexándrá wšytkie dániny, dárowizny wieczne, *feu-
da* ábo *lenna* y przedánia Krolewskie, także fundusze y nádánia
wšytkie Duchowieństwu po tym Státucie zápisane *nullitatis* są.
&c. *v. tit. Exekucye.*

Declaratur: dziedzictwá, áni *lenna* wieczne nie máia być niko-
mu dawáne. *A. 1565. fol. 89. tit. Statut Alexándrow.*

Urgente necessitate uchylono było *pro una vice* Statutow y Con-
stitucyi *de non obligandis & onerandis bonis Mensæ Regiæ: salvo
tamen iure possessorum & Statutus antiquis*, y Seymu terážnieysze-
go o Ziemi Sędomirskiej y o wielkich rządziech, cłách, Zupách,
Sámborze, y Oekonomiách wšytkich, ktore nie mogą być zásta-
wione. *A. 1590. fol. 565. tit. Asscuratia.*

Y drugi raz Statutu Krolá Alexándrá *pro una vice. A. 1613. Ná dru-
gim, ktory w tymże roku był, Seymie. fol. 3. §. Ktorem to Com-
missarzom. Plura v. tit. Exekucye.*

Státut Toruński we wšytkim trzyman być ma. *A. 1550. fol. 5. §.
W Statucie.*

Pod *Interregnum*, Confæderácią generál. Wárszawską wárowano,
áby wedle tego Státutu, Sędziowie Kápturowi, z Vrzędem miey-
skim, *violatores* sądzili ná ratufzu, z tą conditią, áby konkluzya
dekretow przy większey części Sędziow Kápturowych zostawála.
A. 1587. fol. 411. §. Bepieczeństwo.

Statuta wšytkie Litewskie, ktore Vniey były przeciwné, zniešiono,
y postanowiono, áby wolno záwždy było, tak Polakowi w Li-
twie, iáko y Litwinowi w Polsce, *iuxta æquitatem* dobr dosta-
wáć, y one, wedle práwá mieyscá tego, gdzie te dobrá leżec będą,
trzymać. *A. 1569. fol. 175. §. Státutá y Vstáwy.*

Státutu Litewskiego popráwę, wedle Státutu Polskiego uchwalono,
y ná to Deputatow naznáczono, ktorem podatek ná stráwę W. X.
Lit. złożyć ma. *Ibid. fol. 194. §. Zá próžbą.*

Dla teyże popráwy, po tym Seymik y ziazd wielki złożony w
Nowogrodku. *A. 1578. fol. 332. tit. Xięstwá Litewskiego Sądy.*

Státutu Litewskiego niektore ártykuły do postępku práwnego ná-
leżące potwierdzono. *Ibid. tit. Ártykuły.*

Státutem Litewskim Woiewodztwá, Wošhynskie y Bráciáwskie,
maia się sądzić: wolno im iednąk ártykułow onego popráwiać,
przy-

- przyczynić, ábo umnieyszyć, zá powagą Seymu Koronnego. *A. 1569. fol. 159. §. Ofobliwie tefz to.*
- Státut Litewski pozwolono podać do druku. *A. 1647. fol. 8. tit. Státut.*
- Tákże Statut Wołhyński, zkorrigowawszy go. *Ibid. fol. 18. tit. Rewizya Xiąg.*
- Reassumitur Constitutio* o Státucie Wołynskim, do ktorego zkorrigowania y wydrukowania, Obywátele Woiewodztwa tego obrąć sobie Deputatow ná Seymiku relacyinym máią. *A. 1667. fol. 30. tit. Wydrukowanie Státutu.*
- Státutu Toruńskiego, Miásta *abuti* nie máią: Szláchte nie z Pifarzem Grodzkim, ále z Stárosta, ábo z Podstárościem sádzić będą, *sub pæna capitis. á Decreta in contrarium lata cassantur.* A iesli by Stárosta, *ad requisitionem* Miásta, do Sádu, według Státutu Toruńskiego, ábo sam nie chciał się stáwić, ábo Podstárościego zesłać, *pæne centum marc. in Iudicio Tribunalitio persolvendæ ma succumbere.* *A. 1633. fol. 25. tit. O Sądách.*
- Státut *de Cortesaniis* reassumowano, y *pænas in contravenientes* ták w Koronie, iáko y w W. X. Lit. extendowano. *A. 1641. fol. 13. tit. Cortesani.*
- Declaratur* Miástom, Lwowu y Wilnu. *cv. tit. Miásta, Lwow, Wilno.*

S V B L E W A C Y E

- S**Vblewácyá *bannitionis* kto otrzyma, powinien Stronę do Grodu przypożwác, y ukazác, że *sine intermissione* czyni o zły przewod, *sub nullitate subleuationis.* *A. 1557. fol. 9. §. Podniesienie.*
- Sublewácyá dawána być nie má, kiedy Trybunał, dobry proces uzna, y *iure uictum* bänniowác będzie. *A. 1588. fol. 468. tit. O reláxacyey.*
- Sublewácyce práwne, nie dokládáiąc się Krolá, z Káncelláricy W. X. Lit. ták wielkiey, iáko y mnieyszey Pieczęci, wydawáne być máią. *A. 1598. fol. 695. tit. O bännicyách.*
- A po tym, że ná bännicye *ex personali controuersia* otrzymáne ofobliwie wieczne, *ad iure agendum*, wydawáne być nie máią, *Constitutia* o tym *Anni 1641.* y inne Koronne reassumuiąc W. Xięstwu Lit. aplikowano. *A. 1647. fol. 20. tit. O sublewácyách.*
- Sublewácyce, ná bännicye y infámie, ktorych approbácyá *ex personali* w Trybunale stánie, z Káncelláriy wydawáne być nie máią, *sub nullitate* onych. *A. 1641. fol. 12. tit. O sublewácyách.*
- Sublewácyá w Práwie Wołhyńskim, wolno wziąć bännitowi, y czynić, o zły przewod, *ad spatium sex mensium*, według Práwa Koronnego. *Alias* bännicya má iusz ná nim zostác wieczna. *A. 1589. fol. 543. tit. O odpráwách.* H h h h h Suble-

Sublewacye do Infant, pod dwiema pieczęciami wychodzić mają:
v. tit. Infanty.

S V K N A.

Quod si quis strictiorum pannum, vel breviorum, quam sit consuetum vendere ausus fuerit: pena falsi puniatur. Et nihilominus uniuersum pannum illius generis, ipso facto amittat. cuius tertiam partem Palatino, nobis autem reliquas duas, cedere volumus. Herbert. f. 316.

SVkná Ziemskie Koronne, ná dwa łokciá wszierz, á ná trzydzieści w zdłuż mają być robione. A ktoby węższe, ábo krotsze robił, ábo przedawał; takiemu Woiewodowie, lub Podwoiewodowie bracie mają: których *medietas fisco Regio*, á druga *medietas* tymże Woiewodom *cedere* powinna. A. 1565. fol. 95. tit. Sukná Ziemskie.

Ná Iármárách głównych, przez Vrzád, ktorému to wedle prawá *incumbit*, pierwszego dnia iármáрку, má być strychowane tak, żeby drugiego dnia wolno było Kupcom ie przedawać. A. 1588. fol. 489. tit. Strychowanie sukien.

Do cudzoziemskich iednak sukien, Constitutia tá strychowania nie ma *extendi*. *Ibid.*

Sukná Cudzoziemskie, Kupcy zamorscy powinni przywozić y przedawać z śtepowáne y postrzygáne, *sub amissione mercium*. A. 1638. fol. 18. tit. Sigillacya.

Tęmusz práwu o z śtepowaniu y postrzyganiu sukna, także Koronni y W. X. Lit. Kupcy y Sukiennicy podlegać mają: *Excepto* Kirow y Káráziy, ktore nie zastępowáne wolno im przedawać. *Ibidem*.

Znowu, że śtepowáne y taką szerokością y długością iáko w Constitutiey. 1565. & 1638. opisano. Kupcy do Państw Rzeczyposp. w prowadzić mają, *sub amissione pannorum*, ktorego iedną połowá *Delatori*, á druga *Iudicio cedere* ma. A Miásta przestrzegąc tego powinny (oproc z Kirow y Káráziy) *sub amissione sigillacyey*. O co *forum* Miástom portowym y innym Krolewskim zá Dworem, á z Kupcami Miást Duchownych y Szlácheckich w Grodzie, *sine appellatione, ad cuiusvis instantiam*. A. 1647. fol. 4. tit. Sigillacya.

Tęmusz Práwu, y te sukna, ktore z Sláská przywożą, y ktore w Państwach Rzeczyposp. robią, podlegać mają. *Ibid.*

O Sigillacyey sukien we Gdańsku, &c. *vide*. Miásto Gdańsk.

S V M M Y.

SVmmy ná Dobrách Krolewskich będące, ktore exekucyey były podległe, y ktore nie były ważne. v. tit. Exekucya. & tit. Dobrá.

Summy gdyby ná Dobrá Krolewskie miały być zaciągnione, *propter grauem Reipub. necessitatem*; ná Seymie wálnym Koronnym,
cum

cum consensu omnium Ordinum, mają być zapisowane, *ad extenuationem*, y ma to być w Constitucji wpisowane. A. 1565. fol. 89. tit. Statut Alexandrow.

A na sumniach starych, nie inaczey dożywoćie ma być dawane, tylko za odpuszczeniem nie co sumny, abo za jaką extenuacją. *Ibid.* fol. 90. tit. Dożywoćia.

Declaratur: iż za extenuacją czwartey części summy główney starey. A. 1566. fol. 126. tit. Dożywoćia.

Liquidacye sum starych na przyszłym Seymie uczynione być miały, ieśli by *in Iudiciis competentibus* przed Seymem nie odprawiły się. *Ibid.* fol. 125. tit. Liquidacye.

W summie pięćkroć sta tysięcy zł. *pro una vice*, Dobrá stołowe Krolewskie, (*excepto* Zamkow głównych abo sądowych, Wielkorządów, y Ziemię Sandomirskiej) zawiesć pozwolono, *nulli tamen ex genere Ducali*. A pozwolenie pierwsze Pärczowskie około pożyczania trzech kroć sta tysięcy zł. zakasowano. A. 1565. fol. 106. tit. Nabyćie pieniędzy.

Dożywoćia na sumniach, *ad rationem* tey summy, wziętych nie mają być dawane. *Ibid.*

Ad rationem pięci kroć sta tysięcy od Rzeczypośp. wziąć pozwolonych Krolowi, Pobor pewny Krol przyjął. Ktory na przyszłym Seymie pokaże, że tey summy nie przebrał. A. 1566. fol. 126. tit. Poborce.

Nie pokazał: ma tedy na drugim Seymie to uczynić: a Dzierżawcy Krolewsczyzn zastawionych gwoli temu, mają listy na te Dzierżawy, pod strąceniem summy, na tymże Seymie *producere*. A. 1567. fol. 132. tit. O zastawie.

Wypłacenie tey summy na poborach naznaczono, z tego, co by nad zapłatę żołnierzom zostało. A. 1591. fol. 607. §. A tę zapłatę. Znowu na infzym mieyscu o tymże. *Ibid.* fol. 612. §. A resztę.

Y znowu na resztach infzych Poborow: ktore nie na co infzego Podskárbi Koronny ma obracać, *sub pæna confiscationis bonorum ipso facto succumbenda*, & *ad instantiam* Posłów Ziemskich, na Seymie blisko przyszłym *decernenda*. A. 1598. fol. 687. tit. Száfunek poboru.

To zaś wykupno jakim sposobem odprawować kazano? *vide latè Ibidem*.

A że do tąd nie wszystko zapłacono; Dzierżawcy powinni z dobrych, wedle dawney rewizyey, puł Quárty na Swiątki co rok *durante vitâ sua* płacić, pod warunkiem o nie wydawaniu Quárty: a ktoby takowey Quárty dać nie chciał; ten nieć będzie ternun do wykupná na przyszły Seym: Po śmierci zaś pomienionych dobr Dzierżawcow, y wykupnie abo spłaceniu summy Potomkom ich (nie inkludując w to sum Wojewodztwa Podlaskiego w

restitutiey onego do Korony wárowánych) dobr tych Krol nie ma dawać ász będą dostátecznie lustrowáne. *A. 1601. fol. 730. §. A* ífz przez zatrudnienie.

Sum nowych ná Dobrá Krolewskie w W. X. Lit. po Vniey, *tempore Interregni*, w niešionych cognitia miała być uczyniona. *A. 1589. fol. 529. tit. Summy nowe.*

Summy piętnastu kroć stá tysięcy zł. ná woynę Turecká, pewnym Prowizorom, *in fidei Reipub.* pożyczyc, y dobrá Rzeczyposp. obligować pozwolono, *cum plenissima informatione, quam v. A. 1590. fol. 565. tit. Affekuracya.*

Zniešiono to ná drugim Seymie, y nie przyšlo do skutku. *A. 1591. fol. 618. tit. Zniešenie.*

Prowizorowie iednák liczbę *tám perceptorum, quam expensorum* uczynić máia, y summy ktore ná liczbie zostána, oddawać do rąk Podskárbiego Koronnego, *sub pena duplicis pensionis, & pena bannitionis. Ibid. fol. 611. §. Z tych iednák refzt.*

Summę sześćdziesiąt y pięć tysięcy zł. z Xięstwá Litewskiego ná potrzebę Koronná pozwolono. *A. 1590. fol. 585. tit. Pozwolenie.*

Sum Inflánskich, iešliby ktore ná Dzierżawách támeicznych były, kognicya ná przyszłym Seymie być ma. *A. 1589. fol. 510. tit. Summy.*

Nie doszła. do przyszłego iá Seymu odłożono. *A. 1590. fol. 584. tit. O summách Inflánskich.*

Y Litewskich sum po Vniey ná Dobrá stołu Krolewskiego w niešionych kognicya być ma. *Ibid. fol. 585. tit. O summách W. X. Lit.*

Summę sto pięćdziesiąt y cztery tysiące zł. ná wykupienie kleynotow zastáwionych, z poboru *A. 1578. náznaczono. A. 1598. fol. 687. tit. Száfunek poboru.*

Summę pułosiná tysiącá zł. Zybułtowi Worełowi, y Wolfowi Scholcowi, Mieščánom y Kupcom Lwowskim, z poborow náznaczono zapłacić, za żołnierze. *A. 1564. fol. 76. §. Item máia tefz.*

Summy 10. tysięcy zł. od Rzeczyposp. I. M. P. Krzysztophowi Komorowskiemu Kásztellánowi Sąddeckiemu winney zapłatę náznaczono ná Poborzech y czopowym Xięstwá Oświęcimskiego. Co Poborcá, za quitem, zapłacić ma, *sub pena centum marc. ná Trybunale inter causas Officii peremptorie, Parti & Iudicio persolueda. A. 1601. fol. 751. tit. Náznaczenie.*

Summá Vr. Andrzeiá Noskowskiego Stárošty Rożańského ná Makowie, sądzeniem táż Rokow Grodzkich, nie ma *in dubium vocari. A. 1590. fol. 582. tit. Roki Grodzkie Mákowskie.*

Summę trzy tysiące zł. Vr. Mikoláiwowi Podlodowskiemu, ná okupiego z więzienia Tátárskiego, z poboru Woiewodztwá Sędomirskiego náznaczono. *A. 1591. fol. 633. §. Zá prožbą Posłow.*

Summę

Summę trzy tysiące zł. Vr. Mikołaiowi Baworowskiemu, względem zasług, y majątności iego, przez Tátary, spustoszenia dano. *A.* 1593. fol. 646. tit. Zeznanie summy.

Summę dziesięć tysięcy zł. pozwolono Vr. Theodorowi Łackiemu Pisarzowi Polnemu Koronnemu wziąć sobie w nagrodę zasług, z reszt czopowego, które przy nim *ratione* árendy tegosz czopowego zostały. *A.* 1609. fol. 928. §. Vkazano nam.

Summę pożyczoną, z retentow poborow starych W. X. Lit. zapłacić kazano Vr. Ianowi Piotrowi Sapiehi. *A.* 1601. fol 762. tit. Zapłata.

Summę cztery tysiące zł. Vr. Stánisláwowi Cieklińskiemu, dla zasług iego rycerskich dárowano. *Ibid.* Za zgodą.

Summę pięć set grzywien Márkowi Felińskiemu, dla zasług iego, ná łanie nazwanym Bábińcu, ná przedmieściu Sokalá leżącym, przez Stároştę támeicznego w possessiá iemu puszczonym zapisano, do lat sześciudziesiąt. Które prawo onemu samemu, y Potomkom iego służyć ma. *A.* 1611. fol. 15. tit. Summá.

Summę pięć tysięcy cztery stá czterdzieści y sześć zł. y gr. 15. Vr. Ianowi Klemenfowi Bránickiemu Stároście Chęcińskiemu, zá sumpt ná restauracyą pogorzałego Zamku Chęcińskiego, przez Vr. Stánisláwa Bránickiego Miecznika Koronnego łózony, wedle uznania Rewizorow ná to z przeszłego Seymu náznáczonych, ná dobrách do tego Stároştwa należących ássekurowano. *A.* 1616. fol. 7. tit. Ássekuracya.

Summę pięć tysięcy kop Litewskich z Winnice, ná wsi Miżiákow, Chyżynce, Sałasze, Słobody, Czvizyn, Nodwiká, Sunnik przeniesiono, Vr. Wálentemu Alexándrowi Kalinowskiemu Generałowi Podolskiemu, Stároście Brácláwskiemu. *Ibid.* fol. 8. tit. Przeniesienie summy.

Summę pięć tysięcy zł. Vr. Ierzemu Szyfzkowskiemu ná połowicy wsi Krolewskiej Borkowie w Woiewodztwie Káliskim leżący, do stárey summy przypisano: z kąd Potomkowie iego ustąpić nie máią, poki im obiedwie te summy od Rzeczyposp. zapłacone nie będą. *Iuribus & oneribus Reipub. salvis manentibus.* *Ibid.* tit. Ássekuracya.

Tosz się rozumieć ma y o summie sześci set zł. Vr. Ianá Zernickiego Dzierżawce Woytoştwá Grzybowá w Woiewodztwie Sierádzkim. *Ibid.* fol. 9. §. Tosz się.

Summę dziesięć tysięcy zł. Krolowey I. M. Constáncyey ná dzierżawie Olitskiej Oprawie icy podległej approbowano. *Ibid.* fol. 42. tit. Wárunek summy.

Summę pięć tysięcy zł. Xiążęciu I. M. Krzysztophowi Rádziwiłowi Hetmanowi Polnemu y Podczászemu W. X. Lit. ná Dzierżawę, Zyzmorską, pod *Interregnum*, zá odiechaniem z Korony Krolá

- Henryk, według listu od Senatorow na Seymie danego w nieśioną stwierdzono. *Ibid. fol. 44. tit. Summá Żyzmorska.*
- Summá dwadzieścia tysięcy y jeden zł. cztery flá y dziewięć y gr. dwadzieścia, z poborow W. X. Lit. P. Hetmánowi Polnemu W. X. Lit. naznaczona. *A. 1618. w Unwersale poborowym. tit. Száfunek.*
- Summę cztery tysiące zł. I. M. P. Iánuszowi Kiscze Woiewodzie Połockiemu na Dzierżawę iego Bolniki wniesiono, *ad satisfactio-nem* teyże summy. *A. 1623. fol. 15. tit. Wnieśienie.*
- Summę szesnastie tysięcy kop Litewskich Vr. Adámowi Krzyckiemu Stároście Czyżyskiemu na Stároście Eyszyskim, za odeszłe wsi iego do Moskwy, naznaczono, którą ten, komuby to Stárostwo po śmierci iego konferowano, zapłacić powinien Successorom onego. *A. 1647. fol. 37. tit. Summá na Stároście.*
- Summę dzieśięć tysięcy zł. na wsi Suchowicze y Nosowicze w Powiecie Mozyrskim leżące, Vr. Sámuelowi Komorowskiemu, w nagrodę Stárostwa iego Sierpieyskiego, *ex vi Pastorum*, do Moskwy odpádlęgo wniesiono. *A. 1649. fol. 46. tit. Gratitude.*
- Summę czterdzieści y pięć tysięcy zł. Vr. Ianowi y Alexándrowi Wołowiczoni na Stároście Plotelskim wárowano. *A. 1670. fol. 50. tit. Vkontentowanie. (v. tit. Commissie.)*
- Summy od Przodkow Vr. Ianá Werdy Podkomorzego Pomorskiego *in rem Reipub.* zaciągnione, y na Seymách liquidowane, w przód na Stároście Nowskim, y innych dobrách áflekurowane, á po tym Dekretem Seymowem, do quoty ósmdzieśiat y trzech tysięcy dziewięci set ósmdzieśiat zł. y gr. dwudziestu y pięci redukowane, na dobrách Prządkowie, Czápłách, Bátáni, Kielnie, Szynwáldzie, Nynkowách, Ieleniu, Nowym Kóśowie (ponieważ Stárostwo Nowskie komu inszemu iest konferowane) *sine conditione extenuationis* Potomkom pomienionego Vr. niegdy Podkomorzego Pomorskiego áflekurowano do tąd, poki im summá tá od Rzeczyposp. álbo od tego, komuby kiedykolwiek te dobrá konferowane były, powrocona nie będzie. A oraz te dobrá od stánowisk, státiy, exctiy, przechodow, y noclegow żołnierskich, *usq. ad exemptionem* onych, uwolniono, y Commissiá na podział pomienioney summy między pomienione Potomki *utriusq. sexús*, z Kancelláricy Koronney wydána, *in toto* approbowano. *A. 1654. fol. 14. tit. Áflekurácyá sum.*
- Summę ito dwadzieścia tysięcy zł. na Człuchowie, Frydlándzie, Choynicách, y wszystkich wsiách do tego Stárostwa należących, I. M. P. Bogusławowi Lesczyńskiemu Podkánclerzem Koronnemu áflekurowano, tak áby *post expiratum ius aduitalitium* iego samego y *communicatium* Małżonki iego, nowy Donátáryusz nie mógł *adire possessionem* Stárostwa tego, dokądby summy pomienioney

nioney stá dwudziestu tysięcy zł. affekuirowáney *realitèr* nie oddała. Ktora summa powinna *extenuari* czwartym dożywociem, à *tempore obitus* I. M. P. Podkánclerzego Koronnego y Małżonki iego *computando*. A *in quantum* by do wykupná nie przyszło, tedy od pierwszych Successorow pomienionego Podkánclerzego Koronnego poczynąć się będzie *extenuatio*. Dobrá zaś te wszystkie od wszelkich stánowisk, státiy, przechodzenia woysk, y dawania chlebow, tak zimowych, iáko y innych wszelákich wolne być máia. O co *forum* przed PP. Hetmánami, álbo w Trybunale *ex registro militari*. A. 1658. fol. 29. tit. Affekurácyá summy.

Reassumowano tę Constitutiá, deklaruiąc, iż tá summa y extenuácyá iey, *certo interueniente* z Successorami pomienionego niegdy I. M. P. Podkánclerzego Koronnego, y ich Opiekunami z iedney, á táż Małżonką iego z drugiey strony *contractu*, samey tylko Iey M. Pániey Iohánnie Káthárynie Xiężnie Rádziwiłównie Lesczyńskiey Podkánclerzyney Koronney, y własnym iey Successorom służyć ma, podług osobney affekurácyey Krolá I. M. y PP. Rad Koronnych, *in vim recompensæ*, za Stárostwo Bytowskie Kurfirsztowi I. M. Brándeburskiemu, *ex pactis* pozwolone, dáney. Tey zaś summy extenuatia zacząć się powinna, po zeszcíu Iey M. P. Podkánclerzyney, od pierwszych Successorow iey, á po expirácyey czwartego dożywocia upadać ma. A. 1661. fol. 18. tit. Declaratia summy.

Znowu reassumowano obiedwie te Constitutie. A. 1667. fol. 41. tit. Człuchow.

Po tym to Stárostwo, *in heredo superiorib⁹*, przy libertátiey od wydawania chlebow zimowych zachowano, y *forum cum contravenientibus* w Trybunale Koronnym náznáczono. A. 1678. fol. 23. tit. Miásto Człuchow.

Summę czternaście tysięcy zł. Szlachetnému Grzegorzowi Bárkmánowi Sekretarzowi Gdańskiemu ná Dzierżawie iego, to iest, ná wsiách Bussowo y Básztenhágen názwanych affekuirowano, *cum hac declaratione*, że z tych wsi Successorowie iego nie powinni być ustąpić, áż im pomieniona summa, *per nouum Donatarium* zapłacona będzie. A. 1658. fol. 32. tit. Affekurácyá summy.

Summę sto tysięcy złotych I. M. P. Páwłowi Janowi Sapiehy Woiewódzie Wileńskiemu Hetmánowi W. W. X. Lit. ná Ciwuństwie Retowskim, w Xięstwie Zmudzki, leżącym affekuirowano takim sposobem, iż *post fata* iego, nie pierwey to Ciwuństwo nowy Donatáriusz *in suam possessionem apprehendet*, áż pomienioną summę Successorom tegoż I. M. P. Woiewody Wileńskiego, álbo komu będzie należeć, *absq^{ue} ulla* oney *extenuatione refundet*. A. 1661. fol. 10. tit. Summa ná Wołpie y Retowie.

Summę pięć kroć sto tysięcy dziewięćdziesiąt y trzy tysiące ósm set y dzie-

y dziewięć złotych, którą I. M. P. Paweł Sapieha Woiewodą Wileński Hetman W. X. Lit. *in rem Reipub.* pod czas zamięszania w Oycyznie wydał, y ná terażniejszy Seymie przed Deputatami z Senatu, y z Izby Poselskiej náznaczonemi liquidował, z podatkow Rzeczyposp. ná tym Seymie uchwalonych, ktore z Dobrego tak Krolewskich w possessioni onego będących, iako y z dziedzicznych przychodzą, náznaczono, tak aby one do Skarbu W. X. Lit. nie wnosząc, za wiadomością tegoż Skarbu, y porachowaniem wieleby z tych wszystkich Dobr do Skarbu wchodzić miało, także retentá dawniejszych podatkow ná siebie wybierał. A iesliby te podatki nie wystarczyły; tedy mu resztę, iaka z porachowania na przyszłym Trybunale W. X. Lit. należeć będzie, z podatkow tak dawniejszych, iako y terażniejszych, Skarb W. X. Lit. gotową summą dopłacić ma. A że *potior pars* długu tego kładzie się w pomienionej liquidácii ná zaciąg y żołąd; tedy to woysku w Skarbie potrącono być ma w zasługach; w rachunku zaś barew, Skarb, według dawnych rejestrow y zwyczajow postąpić, y przyjąć one powinien. *A. 1658. fol. 8. tit. Asscuratia wydatkow woiennych.*

Tęmusz summę 730420. zł. którą ná potrzebę Rzeczyposp. po przeszłym Seymie zaciągnął y wydał, y ná tym Seymie liquidował, z Skarbu W. X. Lit. zapłacić iak nayprędzey assekurowano. *A. 1659. fol. 8. tit. Asskuracya wydatkow.*

Tęmusz 3070. zł. ktore wydał *de suo* ná expugnacyą Tykoćńskiej fortece, z Skarbu Koronnego zapłacić obiecano. Skarb iednak W. X. Lit. powinien mu to wytrącić z generalney summy pomienionej 730420. zł. *Ibid. fol. 9. tit. Asskuracya.*

Tęmusz ieszcze zostało winno 60919. zł. za ktore takim sposobem, iako *in anno 1658.* podatki z Dobrego dziedzicznych, y Krolewsczyn *in possessione* iego będących, przychodzące, do Skarbu W. X. Lit. nie wnosząc ich, potrącać mu pozwolono, z czego ná przyszłym Trybunale Skarbowym, *per Factores suos*, rachować się ma. A Skarb W. X. Lit. dając mu quit, ma dołożyć, iak wiele będzie tego długu zostawać. Rzeczposp. zaś aby *residuum* czego nie dobierze, z terażniejszych podatkow, onemu samemu, y successorom iego skutecznie wszystko zapłacono było, obmyśli sposoby. Wárowano przy tym, aby iusz do zaciągania długow ná Rzeczposp. nie przychodziło, że Skarb W. X. Lit. z podatkow terażniejszych *sufficienter* ma przewidować, cokolwiek należy ná potrzeby woienne. Inaczey, gdyby ná to I. M. P. Hetman czynił wydatki; Rzeczposp. onych przyjmować nie będzie. *Expensa* iego iednak Hetmańskie, bez ktorych być nie może, według zwyczajów, przyjmowane y wypłacywane z Skarbu W. X. Lit. będą. *A. 1661. fol. 11. tit. Asskuracya.*

Znowu temusz sumię 470236. zł. y gr. 24. ktorey z podatkow Rzeczyposp. ná przeszłym Seymie uchwalonych, z Dobr swoich przychodzących nie dobrał; według Constitutiei 1658. z tychże Dobr potrącać pozwolono. *Excepta generali contributione*, która w całe do Skárbu W.X.Lit. oddać ma. A *perceptorum* ráchunek w Skárbie uczyni. A. 1662. fol. 11. tit. *Reassumptio* Constitutiy.

Nie *in toto* zeszłemu I. M. P. Sápichy y successorom iego, w długi Constitutią 1661. affekurowánymi stała się satisfactia, ale im icieże zostało winno 493028. zł. reassumowano tedy pomienioną Constitutią 1661. do przyszłego Seymu, *cum asssecuratione*, isz im skuteczna zaplata od Rzeczyposp. obmyślona będzie. A ná Commisiei blisko przyszłej 60000. z retent y podatkow extraordinarynych, *ad rationem* tego długu, ma im być wypłacono. A. 1667. fol. 62. tit. Affekurácia.

Po tym, Successorowie, wszystkie te summy (*non derogando* icdnák summom ná Szawle, Wolpę, y Retow, *per Constitutiones superius specificatas* w niesionym) ná Commisiei A. 1671. die 6. *Maii beneuolę* Rzeczyposp. darowali. Ktora *donatio* zá pozwoleniem onychże approbowána iest. A. 1673. fol. 10. tit. Approbácia *donationis*.

Sumię 150. tysięcy zł. ná Stárośtwie Gniewskim ze wsiámi do niego należącemi w Xięstwie Pruskim, Woiewodztwie Pomorskim, I. M. P. Ianowi ná Zólkwi y Złoczewie Sobieskiemu Márzalkowi y Hetmánowi W. Koronnemu, y Małżonce iego, *exemplo iuris* ná Człuchowie, affekurowano, tak, żeby tá summá *extenuetur* czwartem dożywoćiem: ktora *extenuácia* poczynąć się ma *post obitum* tegosz I. M. P. Márzalká, y Małżonki iego, od naypierwszych Successorow tego. *Ibid.* fol. 14. tit. *Gratitudo*.

Sumię pięć tysięcy fześć set fześcdziesiąt zł. przez dekret Commisiei Lwowskiey, I. M. P. Stánisławowi Károlowi Łużeckiemu Káftellánowi Podlaskiemu, ná Dobrách Pokániewie *cum omnibus atinentiis* affekurowána z pomienionym dekretem *in toto lege perpetua* approbowano. *Ibid.* fol. 16. tit. Vtwierdzenie zasług.

Sumię dziesięć tysięcy zł. Vr. Hieronymowi Olizowskiemu Podstolęmu Koron. Stároście Wieluńskiemu, zá restauracyą Zamku Wieluńskiego, ná wsiách Starostwa tegosz affekurowano. Ktorą sumię nowy Donátaryusz w przod zapłacić Successorom iego powinien, ániżeli do possesiei tych wsi przyidzie. A tá summá ma po tym *extenuari* w czwartym dożywoćiu. *Ibid.* fol. 27. tit. Zamek Wieluński.

Summy 15. tysięcy zł. Vr. Cyprianowi Páwłowi Brzořtowskiemu Referendarzowi W. X. Lit. od Rzeczyposp. winney wypłácenie do przyszłego Seymu odłożono. A. 1667. fol. 63. tit. Dług.

Nie przyszło to *ad effectum*: przeto tę sumię, tak onęmu, iáko

y Małżonce iego, ná Dobrá dożywotnim prawem onym służyć, to iest, ná Daugowskie y Przeláyskie dziesięć tysięcy zł. a ná Oráńskie ze wšytkiemi leśnictwami pięć tysięcy wniesiono y assekurowano tak iżz nie wprzod *post decessū* ich Dobrá te przez Skarb ábo Donátáriuſzow nowych odebrane będą, áſz pomieniona summa 15. tysięcy zł. *sine ulla extenuatione realiter & effectiue* Potomkom ich, álbo komu z Prává należeć będzie, spełná odliczona y oddána będzie. A. 1673. fol. 16. tit. Dług.

Summę trzydzieści tysięcy zł. Vr. Andrzejowi Modrzejewskiemu Podczáſzemu Sierádzkiemu Stároście Medyckiemu ná Stároſtwie Medyckim y wsiách do niego należących assekurowano, tak, áby *post extinctum ius aduitalitium* iego, nowy Donátáriuſz nie mógł *adire possessionem* tegoſz Stároſtwa, áſz zupełná summę pomienioną Successorom iego *realiter* odda y wyliczy. A że w tę summę w chodzą trzy tysiące zł. Vr. Stephána Páprockiego, które on na potrzebę Rzeczypoſp. wydał; tedy ténże Vr. Podczáſzy Sierádzki wypłacić mu one, według ſubmiſſiey ſwoiey, powinien będzie. A. 1676. fol. 37. tit. Assekuracya summy.

Summę dwadzieścia tysięcy zł. pozostałym *utrinſq; ſexis* Potomkom Vr. Achacego Piſarskiego Stároſty Wolbramskiego, ná Stároſtwie Wolbramskim y wsiách do niego należących assekurowano, deklaruiąc, iżz *post fata* teraźniejszy posseſſorki Małżonki iego, nie wprzod nowy Donátáriuſz *petet* tych dobr *apprehensionem*, áſz wprzod pomienioną summę wyliczy tymże Potomkom. *ſaluis oneribus Reipub.* to iest, Quárty, y hyberny. A. 1676. fol. 42. tit. Nagroda.

Summę ośmnaście tysięcy zł. ná Staroſtwie Tolkmickim I. M. P. Stániſławowi Działyńskiemu Woiewodzie Málborskiemu w nagrodę pensiey z Stároſtwa Puckiego odpádley assekurowano. z ktorego Stároſtwa áni on, áni Successorowie iego uſtápią, poki tá summá *à nouis Donatariis* wrocona im nie będzie. A dziesięć tysięcy Vr. Ianowi Zaleskiemu Kuchmiſtrzowi Koronnemu ná wſi Iádowie *cum attinentiis* onych *eadem ratione* pensiey odpádley y z tymże wárunkiem. A 18. tysięcy zł. Vr. Piotrowi Korwinowi Kochánowskiemu Stároście Radoniskiemu ná wſiách Sucha y Sucha wola názwanych *cum attinentiis* onych *eadem ratione* pensiey odpádley, y z tymże wárunkiem assekurowano. A. 1676. fol. 50. tit. *Recompensa.*

Summę 20. tysięcy zł. ná Woytoſtwie Wiáckim Vr. Károlowi Ianowi Dolskiemu Podczáſzemu W. X. Lit. assekurowano, tak iżz nowy Donátáriuſz pomienionych Dobr *in possessionem apprehendere* nie będzie mógł, áſz wprzod tá summá *realiter successoribus* iego wypłacona będzie. A. 1676. fol. 16. tit. *Gratitudo.*

Summę ſześć tysięcy zł. Vr. Sámuelowi Knićicowi Strażnikowi W. X.

W. X. Lit. na Dzierżawę Krasnośielską w Woiewodztwie Mińskim, w nieśiono. Tęmusz długu liquidowanego z starego zaciągu, dekretami Commiffarskiemi przyładowanego ośm tysięcy zł. zapłacić z Skarbu W. X. Lit. z podatkow extraordynaryinych na Seymie terażnieyszym uchwalonych naznaczono. *Ibid. fol. 20. tit. Asscuratio* długu.

Summę 3. tyśiące zł. Vr. Ianowi Mośiewiczowi Pifarzowi Ziemskiemu Lidzkiemu, na wieś Kioyże *alias* Koniuchy, w Powiecie Lidzkim leżącą w nieśiono. *Ibid. tit. Declaratio* summy.

Summę 3. tyśiące zł. Vr. Stephánowi Antoniemu Kosowowi Horodniczemu Witepskiemu, na Kołacze *cum attinentiis* w Woiewodztwie Mińskim leżące w nieśiono. *Ibid.*

Summę 30. tyśiący zł. Vr. Stánisławowi Lipnickiemu Pułkownikowi Krolá I. M. na Dzierżawę Seyweyską *cum attinentiis* w nieśiono, wárując, iż *post fata* iego, nie wprzod Skarb, lub Donátariusze tę dżierżawę obiać będą mogli, ász w pomienioney summie Successorom iego, albo komu będzie należeć, *effectiue* dosyc sie stánie, *Ibid. fol. 19. tit. W* nieśienic summy.

Summę pułtrzedią tyśiącą zł. Vr. Ierzemu Pieskiewiczowi Skárbnikowi Mozyrskiemu na wioskę Zarzecze, *alias* Rudźiewice w Powiecie Wołkowskim leżącą, w nieśiono. Ktorą Skarb successorom iego, lub Donátariusz nowy, przed obięciem oney, *refundere* powinien będzie. *Ibid. fol. 20. tit. Gratitude.*

Summę 2. tyśiące zł. Vr. Alexandrowi Wieliczkowski Podstolemu Stárodubowskiemu y successorom iego, na Poteżiorki w Powiecie Vpitskim w nieśiono. *Ibid. fol. 21. tit. Gratitude.*

Summę 12. tyśiący zł. Vr. Fránciszкови Micháłowi Kobyleckiemu Podczáfzemu Mielnickiemu na dobrá Grzędy w Ziemi Lwowskiej w nieśiono, *ad extenuationem* czworgiem dożywoćiem, co nie ma *computari*, ász *post extinctum ius* onego y Małzonki iego. *A. 1676. fol. 38. tit. Asskuracya* summy.

Declaratur: iż nie *ad extenuationem*, ále *ad exemptionem* ma się tá asscuratia summy Vr. Kobyleckiego rozumieć, tak, że *post extinctam aduitalitatem* onego y Małzonki iego, żaden nowy Donátariusz nie przydzie *in possessionem* tych dobr, ász wprzod summę 12. tyśiący zł. *legitimis successoribus* onego *reponet*. A nowy Donátariusz powinien będzie tę summę Rzeczyposp. dárować. *A. 1677. fol. 29. tit. Obiáśnienie* summy.

Summę 10. tyśiący zł. Vr. Rádźiciowskiemu Stároście Bolesławskiemu za repáracyą spustoszzonego przez woyská Szwedzkie Stároostwa Bolesławskiego, na tymże Stároostwie asskurowano: *saluis oneribus Reipub. & bybernis*. Ktorą summę przyszły Successor zapłacić ma successorom pomienionego Stároosty, y Rzeczyposp. onę dárować. *Ibid. fol. 42. tit. Commissia* Bolesławska.

Sumę 10. tysięcy zł. Vr. Michałowi Rzewuskiemu Stároście Chełmskiemu ná Dzierżawie Nowosiedleckiey *cum attinentiis* ássekurowano, którą *post fata* iego y Małżonki iego, *nouus Donatarius realitèr ante apprehensionem prædictorum Bonorum* wypłacić będzie powinien. Przyszły zaś Donátariusz tę sumę podáruie Rzeczyposp. A. 1677. fol. 28. tit. Wárunek sumny.

Sumę dwukroć sto tysięcy zł. monety Pruskiey ná Oekonomiey Nowodworskiey *Lege publicá* ássekurowaną, Vr. Andrzejowi Gębickiemu Stároście Nowodworskiemu transfundować pozwolono. *cu. tit.* Stárostwo Nowodworskie. *& tit.* Dobrá Oekonomiczne.

Sumę 6. tysięcy zł. ná Krolewsczyźnie Skotnikách wielkich w Woiewodztwie Sędomirskim, w Powiecie Wislickim, Vr. Andrzejowi Gołuchowskiemu Chorążemu Podolskiemu dekretem Commissey Lwowskiey A. 1662. ássekurowaną approbowano. A. 1678. fol. 28. tit. *Approbatio* dekretu.

Sumę 8. tysięcy zł. ná Stárostwo Wołkowiskie y z Woytośtwami do tegoż Stárostwa należącemi *ante unionem* w nieśioną, y Przywilej Krolewski, I. M. P. Alexándrowi Hiláremu Połubińskiemu Márszałkowi W. W. X. Lit. ná to dány approbowano. Która *summa post fata* tegoż Márszałká, *successorom* iego, przez nowego Donátariuszá wprzód ániżeli to Stárostwo obeymie, oddána być ma. *Ibid. fol. 12. tit.* Approbácyá summy.

Sumę czterdzieści y dwa tysiące, dwieście czterdzieści y trzy zł. Vr. Stároście Hálickiemu, zá restaurácią Zamku Hálickiego założoną, á przez Commiszarze uznaną, ná wsiách Márkowa, Mołodkowa, Vchrynowe, Bólszow, Babcze, Iáwnicá, Korośtowice w Ziemi Hálickiey leżących, wedle Constit. Seymu przeszłego. A. 1658. (*quam cu. supra tit.* Commissey) ássekurowano, y Przywilej ná to dány approbowano, deklaruiąc iżz tę fortecę Stárostwie támechni prowidować y conseruować powinni będą. A PP. Hetmáni, *pro necessitate, præsidium* ordinować táni máią. A. 1659. fol. 25. tit. Approbácyá rewizyey.

Sumę 10. tysięcy zł. Vr. Alexándrowi Mierzwińskiemu y Małżonce y Potonikom iego, do lat piętnastu, *in vim extenuationis*, ná Dobrách wsi Korczynie z Woytośtwem y Kuźnicą Piotrowiec nazwaną, y innych wśzytkich przynależytościach w Woiewodztwie Sędomirskim, w Powiecie Chęcińskim, ássekurowano. Co się ma ráchować od śmierci oboygá Małżonkow: *saluá solutione Quartæ, statuiis & aliis oneribus Reipub.* A. 1662. fol. 28. tit. *Emphyteusis*.

Sumę sto ósmdzieśiat tysięcy zá Trubeck do Moskwy odpádły, Vr. Ierzemu Wigátowi Trubeckiemu dziedzicowi Trubecká y Mátee iego Elżbiecie Sokolińskiey, terážnieyszey Wołodkowiczowcy

czowey Pifarzowey Ziemskiej Mińskiej *Domine super his bonis reformatorie & aduitalitali*, ná przyszłym Seymie ordynaryinym, z podatkov Koronnych oddać y wyliczyć náznaczono y ásssekurowano. A Obywátele Koronni ná Seymikách namowę uczynią, iákim sposobem sumnę tę zapłacić: ktorey że do dwu lat czekać będą; tedy im, *in vim prouisionis*, Skarb Koronny, ná każdy rok, po dwunastu tysięcy w Wárszawie *pro 10. Decembris*, y teraz za pierwszy rok bez wszelkicy odwłoki powinien za quitem onych zapłacić. Vr. zaś Páweł Sołtyk, ktory był Trubecká Arędarzem, z právem swoim ná tenże Seym ordináryiny stáwić się ma, y przed Deputaty z Senatu y z Izby Poselskiej one produkować, y sumnę liquidować. *salus* drugiey Stronie przed temiż Deputaty *defensis*, przed ktorými tenże Vr. Sołtyk powinien będzie *deducere* prątensie swoje terminámi práwneni, wedle práwá W. X. Lit. A iesli komu z árendy Trubeckiey, summy iákic powinien był płacić, y Vr. Trubeckiego od iákiego długu uwolnić; tedy ábo te osoby *personaliter* stáwi, ábo zniesienia takich długow quitámi od káżdey osoby przyznánemi, także y tego, co by onemu ieszcze względem nie dotrzymáney árendy przychodziło, práwnem sposobem słuźnic probować będzie, y sam się Potomkowi niebosczyká Trubeckiego y Mátcie iego we wszystkich prątensiách wyráchować ma. Iáko y on sumnę, ktora się z práwá iego winná mu pokaże y przez Deputaty uznána będzie, przy oddawániu stá ósmdziesiąt tysięcy zł. odbierze. A *interea* przy tymże Vr. Sołtyku, y inni wszelácy niebosczyká Trubeckiego, iáko y Sołtykowi creditorowie *suspenduntur*. A. 1646. fol. 4. §. A isz Vrodzony.

Znowu ásssekurowáno tę sumnę y prowizyá za dwie lecie przychodzącą 12. tysięcy zł. w Roku terážniejszy, á drugie 12. w Roku 1650. z ordynaryinych Rzeczyposp. prowentow *effectualiter*, za quitem Vr. Pifarzá Mińskiego zapłacić roskazano. A do zapłácenia *summæ Capitalis*, wszystkich creditorow pomienionego Trubeckiego y Mátki iego, suspendowano. A. 1649. fol. 17. tit. Summá Trubecka.

Nie doszła do tąd satisfactiá: przeto znowu tey summy zapłátę ná przyszłym Seymie, á prowizyá *ex nunc*, za quitem tegofz Vr. Pifarzá Ziemskiego Mińskiego, z Skárbu Koronnego z podatkov Rzeczyposp. ordynaryinych náznaczono. A iesliby Rzeczyposp. y ná przyszłym Seymie *soluendo* być nie mogła; tedy oddawszy prowizyá, samey principálney summy *solutio* do nayıpierwszego Seymu ma być poczekána. Y Creditorowie Trubeckiego do oddánia teyże *capitalis summæ suspenduntur*. A. 1653. fol. 11. tit. Summá Trubecka.

Reásumowano tę *in toto* Constituciá A. 1653. do przyszłego Seymu.

mu. A. 1634. fol. 35. tit. Summá Trubecka.

Iescze do przyszłego Seymu. A provisiey *ex nunc* 12. tysięcy zł. zapłacić kazano. A. 1655. fol. 11. tit. Summá Trubecka.

Znowu reásumowano Constitutią A. 1653. wárując, żeby z pierwszych podatkow provisia, do tąd zátzymána, zupełnie z Skárbu Koronnego, komu należy, była oddána. A summy oryginalney wypłacenia *modum effectuum* z podatkow Koronnych obmyślić obiecano. A. 1658. fol. 45. tit. Summa Trubecka.

Declaratur: iż od tąd I. M. P. Krzysztophowi Wołodkiewiczowi Woiewodzie Nowogrodzkiemu ma być co rok plăcono z Skárbu Koronnego provisiey ośm tysięcy szesć set szesćdziesiąt y szesć zł. y gr. dwádźiesią. A Vr. Bázylemu Sołtykowi Podczászemu Czerniechowskiemu Successorowi zeszłego Vr. Páwła Sołtyká, trzy tysiące trzy stá trzydziesiąt zł. y gr. 10. Dawniejszy zaś w Skárbie zátzymána provisiey summá, iáko tэмuśz Woiewodzie Nowogrodzkiemu sto trzydziesiąt tysięcy, tak Vr. Sołtykowi pięćdziesiąt tysięcy na przyszłym Seymie z Skárbu Koronnego zapłacona będzie. A. 1659. fol. 12. tit. Summá Trubecka. Odłożono tę zapłatę do przyszłego iescze Seymu, deklarując, aby P. Podskárbi Koronny, bez żadney zwłoki, z ciá nowego generalnego Koronnego na tym Seymie uchwalonego, tak zátzymaną do tąd, iáko y do Seymu przyszłego, (poki oryginalna summá oddána nie będzie) przychodzącą według Constitutiey 1659. zapłacił provisia, tak I. M. P. Wołodkowiczowi, iáko y Vr. Sołtykowi. A. 1661. fol. 18. tit. Summa Trubecka.

Y iescze do przyszłego Seymu odłożono, wedle Constit. A. 1661. A creditorowie I. M. P. Woiewody Nowogrodzkiego, ktorym, onera Trubeckie znosząc, substántią swoię obligował, *in omni Iudicio* do dwu lat *suspenduntur*. A. 1662. fol. 15. tit. *Reassumptio* Constitutiey.

Znowu o tymże. A. 1667. fol. 64. tit. Summá Trubecka.

Znowu o tymże, *quo ad summam* 130. tysięcy, ktora I. M. P. Alexándrowi Hiláremu Połubińskiemu Márzalkowi W. W. X. Lit. należec ma. A. 1670 fol. 53. tit. *Reassumptio*.

Znowu o tymże, *cum hac declaratione*, żeby tę sumnę Skarb Koronny *ex prouentibus* na terážnieyszym Seymie uchwalonych, lubo z kleynotow, *in spatio* dwu lat, *cum prouisione*, *ab anno presentis inclusiué* ráchuiąc, I. M. P. Márzalkowi W. W. X. Lit. *realiter* zapłacił. Y Vr. Alexándrowi Sołtykowi *legitimo* Bázylego Sołtyká *successori ex tenore* Constitutiey A. 1659. summá 50. tysięcy zł. y prowizya, iesliby się *ex calculo* pokazało, że nie iest w ktorým roku zapłacona, z prowentow na terážnieyszym Seymie uchwalonych, *indilatè, realiter & effectiue* w roku terážnieyszym ténże Skarb Koronny zapłacić ma. A. 1673. fol. 17. tit. Summá Trubecka.

Znowu

Znowu o tymże w Confederatciey generalney Wárszaw. *sub Interregno. A. 1674. fol. 28.*

Y znowu o tymże *quo ad summam* Vr. Sołtykow. *A. 1676. fol. 37. tit. Summá Trubecka.*

A I. M. P. Márzałkowi W. W. X. Lit. siedmnaście tysięcy ośm set osmdziesiąt y cztery zł. resztę długu Trubeckiego, (który dług tym iuż *in toto* wypłaca Rzeczposp.) z cła nowo podwyższonego y spławu wodnego W. X. Lit. ná lat dwie ná terażniejszy Seymie uchwalonego zapłacić náznaczono. *Ibid. fol. 7. tit. Cło.*

Summy pięci tysięcy zł. według Constitutciey Seymu przeszłego ná restauratíę Kámieńcá Podolskiego od Mieszczan Regimentom *in praesidio* tam będącym pożyczoney *cognitio* być ma ná Commissiocy, iesli oddána, ábo nie. *A. 1653. fol. 12. tit. Praesidium Miásta Kámieńcá.*

Summę 14. tysięcy zł. Vr. Ianowi Sápichy Písarzowi Polnému Koronnému, którą wzięwszy z Skárbu ná ludzie swoje, ná okup swoy obrocił, kondonowano, y ássekurowano, że iej w zasługi chorągwi iego potrącić przy zapłacie nie będą. *Ibid. fol. 15. tit. Odpuczenie summy.*

Summę dwádziestá tysięcy zł. I. M. P. Mikoláiwowi Pácowi Woiewodzie Trockiemu Stároście Krzyczewskiemu, w nagrodę kosztow ná *Praesidium* ná Zamku Krzyczewskim, pod czas wojny Szwedzkiej, przez niegołożonych, z Skárbu W. X. Lit. wyliczyć náznaczono. *Ibid. fol. 20. tit. Nagrodá kosztow.*

Od sum piéniężnych, iákiekolwiek kto miał, wyprawić ná wojnę powinien był. *A. 1655. Iáko? w. tit. Woyská.*

Summy, Krolowey I. M. Ludowice sto osmdziesiąt y pięć tysięcy, dziewięć set dziewięćdziesiąt y sześć zł. A Krolowi I. M. Ianowi Kázimierzowi pięćdziesiąt y dziewięć tysięcy trzy sta sześćdziesiąt zł. winne, przez PP. Senatorow ná to deputowáných liquidowane y ássekurowane, ná przyszłym Seymie zupełnie wypłacić ássekurowano. *A. 1658. fol. 11. tit. Asscurátia sum.*

Znowu druga summę 104800. zł. tęmufz Krolowi I. M. winną z Skárbu zapłacić náznaczono. *A. 1661. fol. 13. tit. Asskurácia długu.*

Tákże summę 58261. y gr. 19. z Dobr stołowych Krolewskich miánowicie z Oekonomiwy Száwelskiej y Olitskiej w niesioną do Skárbu W. X. Lit., *in defectu* prowentow publicznych, ná różne potrzeby Rzeczyposp., tęmufz Krolowi I. M. wárowano, áżeby z Skárbu W. X. Lit. nie odwłocznie wypłacona była. *Ibid. fol. 7. tit. Asskurácia.*

Tęmufz Krolowi I. M. po tym summę 336000. zł. ná zapłatę woyskom W. X. Lit. wydáną, przed Deputatami z Senatu y z Kola Posel-

Pofelskiego nąznáczonemi, ná tym Seymie verifikowána, do przyszłego Seymu Stany W. X. Lit. áfsekurowáły. *A. 1667. fol. 62. tit. Affecuratio.*

Summę I. M. P. Woiewodzie Czerniechowskiemu, zá prowiánt ná *presidium* Brzeskie, zá áfsekurácyą I. M. P. Woiewody Wileńskiego Hetmána W. W. X. Lit. y innych Obywátelów tegofz Xięstwa Ióżoną, z Skárbu W. X. Lit. z podatkw, które ná przyszłym Seymie uchwalone będą, záplácić obiecáno. *A. 1658. fol. 42. tit. Affekurácyá summy.*

Summy I. M. P. Woiewodzie Sędomirskiemu, które on *in fidem Reipub.* od I. M. X. Piotrá Gęmbickiego Biskupá Krákowskiego, tákże z Diácesiey Biskupstwa Chełmskie^o odebrał, ná Commissiocy Skárbowey potráćić kazáno. *A. 1659. fol. 16. tit. Affekurácyá sreber.*

Summę 20. tysięcy zł. którą téżże I. M. X. Piotr Gęmbicki Biskup Krákowski wygodził był ná potrzeby Rzeczyposp. Succesorowi iego Vn. Mikoláiewi Gęmbickiemu áfsekurowáno, która ná Commissiocy ma być liquidowána. *Ibid. fol. 30. tit. Affecuratio summy.*

Summy Pułkownikom y Rotmistrzom Polskiego záciágu, iákieby się Chorągwiom z poráchowania winne być ukazały, ná Dzierżawách y Stároftwách, które trzymáią (wyiáwfszy Stároftwa sádowne) moglá áfsekurowác Commissia Lwowska *A. 1659.* która áfsekurácyá ták wáżna, iákoby ná Seymie uczyniona bylá. *salus* iednák *oneribus Reipub. Quartá videlicet & statuis* uczyniona być ma, y z tą deklarácyą, że z tych Dobr y Dzierżaw nie powinni będą pomienieni Dzierżawcy lubo Succesorowie ich ustępowác, póki by im przez nowe Donátariusze summa áfsekurowána wrocóna nie bylá. *Ibid. fol. 21. tit. Affekurácyá zasług.*

Item. ná záciágnięcie sum ná dobrá Rzeczyposp. dáiąc moc teyże Commissiocy, deklárowáno, że Potomkowie tych, którzy wygodzą summámi iákimi ná terážnieyszą Rzeczyposp. potrzebę, nie pierwey Donátariuszów nowym ustápić powinni będą z Dzierżaw y Dobr, w summách, záwiédzionych, áfzby im áfsekurowáne summy rzetelnie oddáne były. A te áfsekurácye do wypłácenia woysku tylko sześciú millionów ściągác się máią. *Ibid. tit. Záciágnięcie sum.*

Znowu pozwolono Cómmissiocy drugiey Lwowskiey, *inherendo* pomienionej 1659. Constit. aby Dobrá Rzeczyp. w summách gotowych terážnieyszym possessorom, á miánowicie Pułkownikom, Oberszterom, tákże Rotmistrzom, którzy one *iure aduitalitio* trzymáią, w zasługách *ad extenuationem* czworgiem dożywoćia, *salus Quartá* zástáwili. *A. 1662. fol. 7. §. A* żeby tá záplátá.

Sámę pięćdziesiąt y pięć tysięcy ósm set dziewięćdziesiąt zł. I. M. P.

Stanisławowi Potockiemu Woiewodzie Krakowskiemu Hetmanowi W. Koronnemu winną, powinien Skarb Koronny z podatkow Rzeczyposp. terażnieyszych zapłacić. *A. 1659. fol. 23. tit. Asssekuracya expens.*

Summę siedmdzieśiat y pięć tysięcy y ośmnaście zł. y gr. iedenastie, ná Commissiey Lubelskiey liquidowaną, I. M. P. Ierzemu Lubomirskiemu Marszałkowi W. y Hetmanowi Polnemu Koronnemu przyznaną, y oprócz tego drugą summę ná artyllerią y munitią, którą, ná expugnacyą Toruńską, swoimi kosztem wprowadził, wydaną, *per taxam* Skárbu Koronnego, *liquidandam*, iako nayprędzey, przy zapłacie woyskom Koronnym, za assignacyami Skárbowemi, z podatkow naypierwszych Woiewodztwa Krakowskiego odliczyć zlecono. *Ibid. tit. Asssekuracya wydatkow.*

Summę czternaście tysięcy y sto czternaście zł. ná Commissiey Lubelskiey liquidowaną I. M. P. Krzysztophowi Tyfzkiewiczowi Woiewodzie Czerniechowskiemu przyznaną, z Skárbu Koronnego, ná Commissiey Lwowskiey, zapłacić asssekurowano. *Ibid. fol. 24. tit. Liquidatia summy.*

Summę 4000. u Vr. Guilelhmá Orsettego I. M. P. Stanisławowi Kázimierzowi Bieniewskiemu Káosztellánowi Wołyńskiemu przekazano, a *residuum* Skarb Koronny *ex ordinariis Reipub. proventibus* wypłacić ma. *Ibid. fol. 25. tit. Satisfactia wydatkow.*

Summę 58261. zł. y gr. 19. którą I. M. P. Podskárbi W. X. Lit. *in defectu* prowentow publicznych, z Krolewskich Dobr stołowych, miánowicie z Oekonomiey Szawelskiey y Olitskiey, na różne potrzeby Rzeczyposp. wydał był, Krolowi I. M. asssekurowano, że ma być z Skárbu W. X. Lit. nie odwłocznie zapłacona. *Ibid. fol. 7. tit. Asssecuratia summy.*

Summę czterekróć sto tysięcy pięćdziesiąt y ośm tysięcy, siedm set dziewięćdziesiąt y dwa zł. I. M. P. Wincentemu Korwinowi Gąsiewskiemu Podskárbiemu W. W. X. Lit. z Skárbu W. X. Lit. iak nayprędzey, po tym Seymie, zapłacić asssekurowano. *A. 1659. fol. 9. tit. Asssecuratia dlugu.*

Sto tysięcy zł. *ad rationem* tego dlugu, z terażnieyszych podatkow naypierwszych z Skárbu W. X. Lit. náznaczono, a resztę po tym iak nayprędzey zapłacić obiecano. *A. 1661. fol. 12. tit. Asssecuratia dlugu.*

Zaplata dlugu tego odłożona do przyzłego Seymu. *A. 1667. fol. 64. tit. Quit.*

Ná Convocatiey generál. Wárszaw. *sub Interregno* *A. 1668.* tegoż dlugu zapłatę obmyślić obiecano.

Do drugiego Seymu, zapłatę tego dlugu ieszcze odłożono. *A. 1670. fol. 54. tit. Asssecuratia dlugu.*

Ná Convocatiey także generál. Wárszaw. *sub Interregno* odłożono ią do Seymu *Coronationis.* *A. 1674. fol. 34. §. Ponieważ.*

Ad rationem długu tego, sześćdziesiąt tysięcy zł. Successorom tegosz I. M. P. Gasicewskiego, *ex prouentibus extraordinariis* W. X. Lit. zapłacić nąznaczono. A. 1676. fol. 16. tit. Wyplácenie długu. Po tym 50. tysięcy zł. także z podatkow extraordynaryinych y prorogowanych, z Skárbu W. X. Lit. zapłacić im nąznaczono, *cum asssecuratione residuitatis* wyplácenia. A. 1678. fol. 11. tit. Dług. Ná Commissiey terażnieyszey, *ad rationem* summy ftá tysięcy y iednego, pięciu set zł. ma Skarb zapłacić sześćdziesiąt tysięcy z podatkow extraordynaryinych ná tym Seymie uchwalonych. A *residuum* przyzły Seym obmyśli. A. 1683. fol. 8. §. A że do tych czas.

Summę siedmdziesiąt y sześć tysięcy y ośm set zł. Vr. Ierzemu Niemierzycowi Podkomorzemu Kiiowskiemu, y Successorom Vr. Bogusławá Przypkowskiego, z retent dawnieyszych, lubo z iákichkolwiek Rzeczypośp. podatkow, z Skárbu W. X. Lit. wyplácić nąznaczono. A. 1659. fol. 10. tit. Asssecurátia zaslug.

Summę dwádzieścia y siedm tysięcy zł. ná chorągiew Kozácká y kompaniá Drágáńská, wydáná, ná Dobrách Krolewskich Tykádłowie, Rusowie, y Tłokienicy, I. M. P. Władysławowi Lesczyńskiemu Woiewodzie Łeczyckiemu asssekurowano, tak, isz *post expiratum ius aduitalitium* iego & *communicatium* Małżonki iego, Donátariusz nowy nie będzie mógł przyść do poslessiey pomienionych wsi, ász *præuiá exsolutione reali* przerzeczoney summy. Ktora summa *extenuari* ma czwartem dożywoćiem, *post fata* tegosz I. M. P. Woiewody y Małżonki iego. A. 1661. fol. 11. tit. Asssekurácia zaslug.

Summę pięćdziesiąt sześć tysięcy sześć set dwádzieścia ośm zł. ná fortecę Nieświczka, pod czas obleżenia Moskiewskiego łozoná, Xiążęciu I. M. Michałowi Kázimierzowi Rádziwiłowi Podczászemu W. X. Lit. z Skárbu W. X. Lit. z podatkow, ná Seymie przyzłym, uchwalonych, także z retent ná máiętnościách tegosz Xiążęciá zostájących nąznaczono. A. 1661. fol. 14. tit. Asssekurácia summy.

Reassumowano tę Constitutiá. A. 1662. fol. 11. tit. *Reassumptio asssecurátiey*.

Summy, Vr. Alexándrowi Hiláremu Połubińskiemu Pisarzowi Polnemu W. X. Lit. czternaście tysięcy, dwieście pięćdziesiąt ośm zł. A Vr. Michałowi Pácowi Oboznemu W. X. Lit. siedm tysięcy pięć set sześćdziesiąt zł. y gr. dziewięć, z Skárbu W. X. Lit. z terażnieyszych Rzeczypośp. podatkow, dwiemá ratámi zaplácić kazano. A. 1661. fol. 15. tit. Asssekurácia wydatkow wojennych.

Summę dwádzieścia y ieden tysięcy y cztery ftá zł. Vr. Stánisławowi Iudyckiemu Woyskiemu Rzeczyckiemu, z przyzłych Rzeczy-

czyposp. podatkow, z Skárbu W. X. Lit. oddać ásslekurowano. A. 1661. fol. 19. tit. Nagrodá.

Summę dwa tysiące zł. Vr. Ianowi Władysławowi Newelskiemu Skárbnikowi Brzeskiemu, którą wziął sobie z pieniędzy ná fortę Brzeską ordynowanych, przyięto : á *residuum*, co przy nim ie-
scze zostało, to ieść, 2735. oddać ná Trybunale Skárbowym powi-
nien, *sub pœna triplicis pensionis*. Względem ktorey satisfactiey,
gdy iá uczyni, wolny ma być od dekretu Skárbowego, *Ibid. fol.*
20. tit. Donácyá.

Summę Vr. Krzysztophowi Sápiehy Kráyczemu W. X. Lit. którą ná
okup swoy Tátárom wydał, to ieść, trzydzieści tysięcy zł. ássleku-
rowano, y upewniono, że sposob wypłacenia oney, przyšły Seym
obmyśli ; ábo tecz ná Stárostwo lub Dzierżawę iáką, lub w Ko-
ronie, lub w W. X. Lit. od Krolá onemu konferowaną, abo tecz
per cessionem od kogo nábyta, będzie w niesiona. A. 1662. fol. 24.
tit. Ásslekurácyá summy.

Wypłacenie tey summy, ná terážnieyszey Commissiey z poda-
tkow extraordynáryinych obmyślić kazano. A. 1683. fol. 8. §. Ná-
czona summa.

Summę 3. tysiące zł. *titulo pensionis*, Vr. Stánisławowi Wyżyckiemu
Stolnikowi Nowogrodzkiemu, poki *ex primis vacantibus*, zá pe-
wne wsi ná uspokojenie Vkráiny ustapione, opátrzony nie będzie,
z Skárbu Koronnego, z cel Ruskich płacić ná każdy rok názná-
czono. 1662. fol. 28. tit. Pensja.

Summę 4. tysiące zł. którą Woiewodztwo Podolskie z podatkow
publicznych A. 1648. przy innych priwatnych summách swoich,
ná szpiegi y tractamentá Regimentarzom zaciągu Kámiennieckie-
go erogowało, *licitè* wydaná być uznano, y Poborcę Woiewodzt-
wu *evincere* zlecono : *non obstante Commissionis Camenecensis in-*
iunctione, która, áby tę summę Poborcá *de proprio* do Skárbu Rze-
czyposp. wrocił, kazała. z podatkow iednak publicznych Woie-
wodztwá tego ná przyšłym Seymie uchwalonych tá summa po-
winná być wyliczona. A. 1667. fol. 5. tit. Obiáśnienie retent.

Summę pięćdziesiąt siedm tysięcy, dziewięć set sześćdziesiąt y ie-
den zł. przez Vr. niegdy Fromholdá Wolffá Stárostę Dynebur-
skiego Generálá Artylleriey Koronney, ná potrzeby teyż Ar-
tylleriey, zaciągnioná przyznano, y icy wypłacenie *ante omnia* z
retent dawnych oboiey ták stárey, iáko y nowey Quárty, lubo Do-
brámi Dzierżawcow, ieśli retent do Rawy ná Swiátki nie w niosá,
successorom pomienionego Vr. Wolffá naznaczono. *Ibid. fol. 21.*
tit. Ásslekurácyá wydatkow.

Summę tysiąc czerwonych zł. y sto tálerow twárdych Vr. Mikoláio-
wi Złotnickiemu y Adámowi Łychowskiemu Skarb Koronny z
prowentow Rzeczyposp. ktore *sede Maiestatis vacante* szły, *ex*
nunc záplacić ma. A *recompensa benemeritorum*, áby im *ex pri-*

mis vacantibus obmyślona była; u Krolá ná Seymie *Coronationis instare* obiecano. w *Exorbitancyach*. A. 1668. tit. Dług.

Summę 30. tysięcy intraty, z pewnych Dobr, obywatelom Woiewodztwa Smoleńskiego, Powiatu Stárodubowskiego, y części Woiewodztwa Połockiego conferowano. A. 1670. v. Commisfarze.

Summę 81380. I. M. P. Podskárbiemu W. X. Lit. winną z podatkov Rzeczyposp. extraordynaryinych odebrać pozwolono. A. 1670. v. tit. Quity.

Summy, iednę cztery tysiące y ośm set czerwonych zł. á *in currenti moneta* dziesięć tysięcy zł. drugą zaś Kościelnych pieniędzy dziewiętnaście tysięcy y kilka set zł. w roku blisko przeszłym, ná prowiántowanie Kamieńcá, pożyczone, z prowentow Rzeczyposp. ordynaryinych, Skarb Koronny, I. M. X. Andrzejowi Trzebiickiemu Biskupowi Krákowskiemu zapłacić ma. A infzych kosztow przez tegosz X. Biskupá, ná regimenty piecze, ná obronę Rzeczyposp. łożonych, zapłatá do czasu spokojniejszyego *differitur*. A. 1673. fol. 11. tit. Affekurácia.

Dárował to po tym, co łożył ná piecze regimenty, y ná inszą obronę Rzeczyposp. á względem pięci set piechoty do Kámieńcá wyprawionej, pięćdziesiąt tysięcy zł. kontentował się. Przeto mu z Skárbu Koronnego, z ostatniey raty terażniejszyh podatkov uchwalonych, *ad rationem* wypłacenia pomienionej summy, 25. tysięcy zł. rzetelnie oddać y zapłacić náznaczono: á drugą sumę zł. 25. tysięcy do Seymu przyszłego odłożono. A. 1676. fol. 44. tit. Affekurácia sum.

Zapłacono mu iusz 25. tysięcy zł. á drugie 25. z Skárbu tegosz Koronnego ma mu być oddano. A. 1677. fol. 14. tit. Affecurátia.

Tęmż oprócz pomienionej summy, czterdzieści y pięć tysięcy zł. ktore ná potrzebę Rzeczyp. pożyczyl, odebrać z podatkov ná terażniejszym Seymie uchwalonych z majątności Biskupich w Woiewodztwie Kráowskim y Sędomirskim (*præuiá* iednak *calculatione* w Skárbie Koron.) pozwolono. *Ibid.*

Summę I. M. X. Andrzejowi Olszowskiemu Biskupowi Chełmińskiemu Podkánclerzemu Koron. którą *in præfenti necessitate* Rzeczyposp. wygodził, affekuirowano. A. 1673. fol. 11. tit. Affekurácia.

Summę sześćdziesiąt trzy tysiące, sto sześćdziesiąt pięć zł. I. M. P. Márzałkowi y Hetmánowi W. Koronnemu Skarb Koronny z podatkov ná terażniejszym Seymie uchwalonych lub z kleynotow Rzeczyposp. zapłacić ma. *Ibid.* fol. 15. tit. Zapłatá długu.

Summę sto tysięcy zł. Vr. Stephánowi Stánisławowi Czárnieckiemu Pifarzowi Polnemu Koron. Skarb Koronny, z podatkov ná terażniejszym Seymie uchwalonych, *intra annum*, dwiema ratami *realiter* ma zapłacić. *Ibid.* tit. Nagrodá. Sum-

Summę 40. tysięcy zł. I. M. P. Szcześnemu Potockiemu Woiewodzie Sieradzkiemu *respectu* zruinowania dobrego dziedzicznych Podháiec przez różne incurcie y obozy nieprzyjacielskie, Skarb Koronny z kleynotow Rzeczyposp. zapłacić ma. *Ibid.* fol. 18. tit. Nagrodá.

Summę 60. tysięcy zł. Vr. Mikołaiowi Sieniáwskiemu Chorążemu Koron. *respectu notabilis iacturæ* dobrego dziedzicznych, które *ex pacto* nieprzyjacielowi *cesserunt*, pro nunc náznáczono, y oney áby *medietatem* z podatkov ná terážnieyszym Seymie uchwalonych, á drugá z kleynotow Rzeczyposp. Skarb Koronny zapłacił, postanowiono. *Ibid.* fol. 19. tit. *Gratitudo*.

Summę 5. tysięcy zł. Vr. Ianowi Wieniáwskiemu przyznáná, z Skárbu Koronnego iák nayprédzey zapłacić náznáczono. *Ibid.* fol. 33. tit. *Restitutio* expens.

Summę 30. tysięcy Vr. Stephánowi Czárnieckiemu Píszarzowi Polnemu Koronnemu, *in eum gratitudinis*, W. X. Lit. dárowáło, y z Skárbu swego ratámi wypłacić náznáczyło. *Ibid.* fol. 13. tit. *Gratitudo* W. X. Lit.

Aby z clá nowo podwyżzonego y spławu wodnego ná tym Seymie uchwalonego, Skarb W. X. Lit. wypłacił iá, postanowiono. *A.* 1676. fol. 7. tit. Clo.

Summę dwádzieściá trzy tysiące siedm set trzydziési y dwa zł. y gr. dwádzieściá ieden, y pieniędzy szesnaście, Successorom Vr. niegdy Máttiaszá Franckiewiczá Rádzymińskiego Píszará Polnego W. X. Lit. z Skárbu W. X. Lit. z podatkov *cuiuscunq. generis & nominis*, ták ná przeszłych Seymách, iák y ná terážnieyszym uchwalonych, *indilate in toto* zapłacić náznáczono. *A.* 1673. fol. 17. tit. Approbácyá wypłacenia zaslug.

Summy ná fortecę Szkłowská, y ná provisiá więźniow Moskiewskich ták będących erogowáney liquidáciá do przyszłego Seymu odłożono. *Ibid.* fol. 20. tit. Odłożenie liquidatiey.

Summę dwunástu tysięcy zł. pokáleczonym y postrzelánym w potrzebie pod Choćimiem, zá assignáciá I. M. P. Hetmáná W. X. Lit ná Commissiey Wileńskiej, z podatkov Rzeczyposp. z Skárbu W. X. Lit. náznáczono, *in Confederat. general. Warszaw.* *A.* 1674. fol. 32. §. Ná teyże Commissiey.

Summę siedm tysięcy dziewięć set iedenáście zł. Vr. Alexándrowi Potockiemu, względem zaslug Regimentu Drágońskiego, I. M. P. niegdy Andrzejá Potockiego Woiewody Brácláwskiego, przyznáná, z podatkov ná terážnieyszym Seymie uchwalonych, Skarb Koronny zapłacić ma. *A.* 1676. fol. 37. tit. Deklarácyá zapłacenia.

Summę 5. tysięcy zł. Vr. Remigiánowi Ianowi Strzałkowskemu Łowczemu Lwowskiemu, z Skárbu Koronnego z podatkov Rze-

- czyposp. ná terážnieyfszym Seymie uchwalonych záplácić deklárowano. *Ibid. fol. 38. tit. Summá.*
- Summę zá zbożá Szláchcie Ziemie Wárfzawskiey, ná proviánt (podług Constit. A. 1658. tit. Proviánt) zá bráne, záplácić z Skárbu náznáczono. v. tit. Proviánt.
- Summę 2. tysiąc zł. Vr. Stánisláwowi Rożáncé Pifarzowi Grodzkiemu Krákowskiemu, y Mágdálénie Frezerownie Małżonkom, ná wystáwienie Kámienice w Zaniku Krákowskim przez nich erogowaná áffekutowano, y Commissiá, względem tego kosztu, *in A. 1670. odprawioná approbowano. A. 1676. fol. 39. tit. Affekurácia.*
- Summę sześć tysięcy zł. Successorom Vr. niegdy Stánisláwá Stokowskiego, z Skárbu Koronnego, z nayıpierwszych podatkov ná tym Seymie uchwalonych, wypłácić náznáczono. *Ibid. fol. 43. tit. Záwdzięczenie zasług.*
- Summy pewne Vr. Afuerusá Wrzopolskiego, ták ná *præsidium* Barskie zá Commendy tárníego wydáne, iáko y z hyberny w Stárostwie Iásielskim, y innych Dobrách Krolewskich niedobráne, do Commissiey blisko przyszley, dla zapláty woysku ordynowaney odesláno. *Ibid. fol. 49. tit. Expenfa.*
- Dziesięć tysięcy zł. z ordynáryinych prowentow Rzeczyposp. Skarb *exsoluere* mu *tenebitur.* A. 1683. fol. 12. tit. Vkontentowáníe woyská.
- Summę 20. tysięcy zł. w Skárbie Koronnym z prowentow ordynáryinych lub extraordynáryinych, *quotannis, ab actu* Seymu terážnieyfszego ráchuiác, I. M. P. Stephánowi Petru Woiewodzie y Hospodárowi Ziem Moldáwskich (ktory *in ipso feruore* woyny, postradawszy Państw, y fortun swoich, *partes Reipub. secutus est*) ná subsistenciá iego, y Boiárow iego, poki mu co *ex primis vacantibus* conferowano nie bédzie, náznáczono. A. 1676. fol. 59. tit. Indigenat.
- Summę dwádzieściá tysięcy y ieden siedm set fześcdziesięt y dziewięć zł. y gr. 3. 1. M. P. Mikolájowi Sieniáwskiemu Mářízáłkowi Nadwornemu Koron. W. X. Lit. z Skárbu swego, z podatkov Rzeczyposp. ná terážnieyfszym Seymie uchwalonych *indilate* wypłácić náznáczyło, *Ibid. fol. 22. tit. Affekurácia summy.*
- Tęmusz *residuitas* z terážnieyfszych Rzeczyposp. podatkov, z Skárbu W. X. Lit. ma być záplácona. A. 1678. fol. 9. tit. Dług Wielm. Sieniáwskiego.
- Summę trzynaście tysięcy y dziewięćdziesięt zł. áby Skarb W. X. Lit. z podatkov extraordynáryinych, Vr. Theodorze Sápieżáncé Tyfzkiewiczowey Kráyczyney W. X. Lit. záplácił, postanowiono. A. 1676. fol. 23. tit. Wypłácenie długi.
- Summę 12. tysięcy y kilká set zł. Ziemjá Chelmska wytráciłá sobie z poda-

z podatkov poborowych A. 1670. *inherendo Constitutioni*. A. 1654. v. tit. Podatki.

Summę ośmdziesiąt tysięcy, *in vim* prowizyey Szawelskiey, Skarb W. X. Lit. z prorogowanych ná terażnieyszym Seymie extraordynaryinych podatkov, wypłacić powinien Krolowi I. M. A. 1677. fol. 10. tit. *Exsolutio*.

Summy przez I. M. P. Alexándrá Iudyckiego Káfttellána Mińskie-go ná zaszczyt Xięstwa Zmudzkiego łożone, iákie przyszła Commissia onemu *adiudicabit*, Skarb W. X. Lit. *exsoluere* powinien będzie. *Ibid.* fol. 17. tit. *Declaratio* zasług.

Summę dwa milliony *monetæ currentis* w gotowiźnie do disposityey Rzeczypośp. przypadła, w rękách I. M. P. Wołyńskiego, y Połockiego, Woiewodow będącą, ná woyská Koronne, y W. X. Lit. ordynowano. v. tit. Woysko.

Summy 4. tysiące zł. I. M. P. Gábrielowi Silnickiemu Káfttellánowi Kámienieckiemu, y dwa tysiące zł. Vr Fránciszkowi Mákowieckiemu Stároście Trębowelskiemu Skarb Koronny ná Trybunale Skárbowym zapłacić powinien. A. 1678. fol. 5. tit. *Consistentie* woysk.

Summę 4. tysiące zł. Sławetnému Bádowskiemu Mieczáninowi Lwowskiemu, względem porábowánia towarów iego w obozie w Máydanie pod Ptyczą, ná Commissyey blisko przeszley Sędomierskiey liquidowaną, y *iuramento* evinkowaną, z hybernny Stárostwa Krośńskiego, *post expiratum ius exsulum* Woiewodztwa Podolskiego zá lat pułtorá, *ante omnia*, rzetelnie *sine disquisitione* zapłacić ordynowano. A. 1678. fol. 21. tit. Dekláracya długi.

Summę dwa tysiące zł. Vr. Ianowi Iwánowskiemu ná przyszłym Trybunale Rádomskim z podatkov Rzeczypośp. ná terażnieyszym Seymie uchwalonych zapłacić náznaczono. *Ibid.* tit. Zapláta.

Sámę tysiąc zł. czerwonych *in specie* Vr. Sámuelowi Proskiemu Káwalerowi Maltáńskiemu, u Porty Othomáńskiey, przez I. M. P. Iana Gnińskiego Woiewodę Chełmińskiego do teyże Porty Poślá wielkiego, ná residentyey zostáwionemu, iáko *pro anno decurrenti in præteritum*, ták y *in futurum*, á die 15. Júnii, poki go z támtého Dworu rewokować nie będą, w Skárbie Koronnym do plácenia náznaczono. *Ibid.* fol. 27. tit. *Provisia*.

Summy expens, ná załogę poddanych Dobr Krolewskich w podatkách y hybernách, przez Stároştow y Dzierżawce, łożone, wedle pozwolenia ná to im od Rzeczypośp. ná tym Seymie dánego, wracać się mają *successoribus* onych, od nowych Donátariuszow. v. tit. Dobrá Krolewskie.

Summy, iednę siedmdziesiąt tysięcy, á drugá trzydziesięć tysięcy, z Skárbu Koronnego, z podatkov terażnieyszych, ná wykupienie
obsidum

obsidum Lwowskich wyliczyć deklárowano. A. 1678. fol. 29. tit. *Eliberatio obsidum* Lwowskich.

Summę 12. tysięcy zł. I. M. P. Hrehoremu Podbereskiemu Woiewodzie Smoleńskiemu, y Successorom iego, ná Stárostwo Gulbińskie w Powiećie Vpitskim wniesiono, *non derogando* Przywileiom, *ante Vnionem*, ná to Stárostwo, nádánym. A. 1676. fol. 22. tit. Wniesienie summy.

Zápłacił tę po tym summę Xiążę I. M. Rádziwił Podkánclerzy y Hetman Polny W. X. Lit. Successorom pomienionego I. M. P. Woiewody Smoleńskiego. Przeto onę tęmsz Xiążęciu I. M. y Successorom iego ná tymże Gulbińskim Stárostwie ássekurowano. *Ibid.* fol. 9. Ássekurácyá summy.

Summę 1404. gr. 22. ná restauráciá Zamku Grodzińskiego, nád to, *co ex publico arario* dano, przez Vr. Hieronymá Piaśeckiego Márzalká Słonimskiego erogowáná, y z osobná drugá summę 6. tysięcy zł. zá pracá iego około tey restauratíey podiętá z Skárbu W. X. Lit. z retent y prowentow extraordynáryinych ná terázniejszy Seymie uchwalonych wypłacić náznáczono. A. 1678. fol. 11. tit. *Reassumptio* wydatkow.

Summę 126000. zł. Obywáteló Infláńtskim, *respectu meritorum ac damnorum pro Repub. susceptorum* ná Seymie w roku 1631. obiecaná y ássekurowáná utwierdzono. w *Confederat. generaln. Wársaw. sub Interregno.* A. 1632.

Náznáczono było pewne osoby do uważenia, ktorymby słuźnie to *beneficium* służyć miało. W czym áttestácy y zálecenia Hetmánów máią być wprzód uważone. A. 1631. fol. 17. tit. Obywátelé Infláńtscy.

Summę dwákroć sto tysięcy dziewięćdziesiąt dwa tysiące pięć set zł. w dobrej monećie, ktorá P. Podskárbi W. Koronny dla uspokóienia Tatarów, ná Skarb R. P. y osobę swoię záciágnął, pozwolono, żeby z Oekonomicznych, y innych ordynáryinych Rzeczypośp. prowentow creditorom wypłacił. w *Confederat. general. Wársaw. sub Interregno.* A. 1668. fol. 17. §. Ponieważ.

Tákże summę pewną przez I. M. P. Márzalká y Hetmáná W. Koron. *de proprio* ná Tráćtaty z Tátarámi pod Podháycámi wydaná. *Ibid.*

Summę 54403. zł. Commissarzom do Tráćtatow Moskiewskich dawnieyszych Commissyi náznáczonym wypłacić z Skárbu W. X. Lit. z retent podatkow ták ordynáryinych, iáko y extraordynáryinych, ná Conuocátíey Grodzińskiej, y ná tym Seymie uchwalonych, nie rufzáiąc 15. Podymnych ná zaplátę woysku W. X. Lit. y inne pewne długi, náznáczono. A. 1667. fol. 58. §. A z retent.

O tymże y w *Confederat. generalney Wárszawskiej sub Interregno.* A. 1668. fol. 20. §. A że Constitutiá.

Summę

Summę 6. tysięcy zł. Vr. Alexandrowi Felicianowi Cieszkowskiemu Chorążemu Nowogrodzkiemu. *v. tit. Woysko.*

Summę sta dwudziestu siedmi tysięcy sześci set siedmdziesiąt zł. od Miastá Krákowa, pod czas wojny Szwedzkiej, pewnym Chorągwiom wydaną, y od tychże Chorągwi, zá Dekretem Commissi-
cy Lwowskiej przyiętą, á do tąd, temusz Miastu według Consti-
tutiei *A. 1638.* nie potraconą, w podatcích z Seymu, po tera-
źniejszy, naybliższego uchwalonych, *ad totalem & realem to-
tius summae exsolutionem* przyiać Poborcom y Skárbowi kazano.
A. 1662. fol. 7. §. Tákże y summá.

Summę 25. tysięcy zł. Vr. Iákubowi Butlerowi ássekurowano. *A. 1635. fol. 25. tit. Approbácia.*

Summę 90451. zł. przez PP. Commissarzow woyskowych, ná nowy zaciąg zaciągnioną, ná Seymie *electionis* Krolá I. M. Ianá Kázi-
mierzá ássekurowano. *A. 1648. fol. 10. tit. Affecuratia.*

A Dekretá *ratione* tychże sum, gdziekolwiek y przez kogokol-
wiek otrzymáne, do Seymu *Coronationis in suspensio* zostawác bę-
dą. *Ibid.*

Summę dwu tysięcy zł. z reszty poboru Woiewodztwá Bełskiego, Vr. Stánisławowi Troiánowi z Wierchráchaniá Podkomorzemu Bełskiemu, *respectu meritorum* iego, dać kazano. *A. 1590. fol. 590. tit. Dániná.*

Summę 3. tysiące zł. z poboru Woiewodztwá Sędomirskiego Vr. Mikoláiw Podlodowskiemu w potrzebie pod Báworowem od Tátárow wziętemu ná okup dać kazano. *A. 1591. §. Salaria.*

Summę 10. tysięcy zł. z poborow Vr. Ianowi Sápichy Stároście V-
świátskiemu w Skárbie W. X. Lit. *respectu meritorum* iego názná-
czono. *A. 1609. fol. 913. tit. Summa.*

Summę 4. tysiące zł. Vr. Stánisławowi Cieklińskiemu z reszt pobo-
rowych dárowano. *Ibid. fol. 928. §. Zá zgodą.*

Summę 19. tysięcy zł. Vr. Ianowi Alphonfowi Łackiemu y Konra-
dowi Bremerowi odpuszczono. *A. 1611. fol. 45. tit. Odpuszczenie.*

Summę 6. tysięcy zł. z reszty czopowego Vr. Piotrowi Borzysła-
wskiemu Podkomorzemu Podolskiemu, ná okup czterech Sy-
now iego z niewoli, dano. *A. 1616. fol. 15. tit. Pozwolenie.*

Summę puł trzecią tysiącá czerwonych zł. ná retentách przeszłego
czopowego u Podskárbiego Koronnego Vr. Olbrychtowi Ludzi-
ckiemu, ná okup żony y dźiatek iego z niewoli, náznáczono.
Ibid. fol. 18. tit. Dániná.

Summę 2. tysiące zł. z przeszłych retent poborowych Woiewodz-
twá Sędomirskiego, Vr. Iákubowi Sienińskiemu Woiewódzico-
wi Podolskiemu dać pozwolono. *A. 1620. fol. 14. tit. Wárunek.*

Summę 15. tysięcy zł. z poborow przeszłych, Vr. Mikoláiwu Stru-
fowi Stároście Halickiemu, ná okup iego z niewoli, dano. *A. 1623.
fol. 16. tit. Pozwolenie.*

- Vr. Alexándrowi Bálábánowi sumnę 10. tysięcy zł. ná okup także z poborow dano. *Ibid.*
- Y ná okup, Vr. Grzegorzowi Mirskiemu pułtorá tyśiącá zł. z retent poborowych Woiewodztwa Brácláwskiego. *Ibid.*
- Sumnę 30. tysięcy zł. z retent poborowych Vr. Stánisławowi Konięcpolskiemu Hetmánowi Polnemu Koron. po otrzymanym zwycięstwie nád Tátárámi, náznáczono y dárowano. *A. 1624. fol. 10. tit. Summá.*
- Krzyżstophowi Serebkowiczowi, zá pewną posługę Rzeczyposp. uczynioną 4. tyśiące zł. z retent poborowych dano. *Ibid. fol. 11. tit. Záplácenie.*
- Dzierżawę Párchowską, y inne *cum attinentiis*, Potomkom Vr. Krokowskiego, *ratione* summy ná tychże Dobrách ássekurowáney, *ad extenuationem* oney czworgiem dożywočia deklárowano. *v. tit. Dobrá.*
- Sumnę 1100. zł. przez Ianá Bokieią Pieczyfostskiego Rotmistrzá, w Skárbie przebráná, Potomkowi iego Philippowi Bokiciowi kondonowano. *A. 1631. fol. 35. tit. Odpuszczenie.*
- Vr. Andrzeią Kofakowskiego, od refzty pewney summy pieniędzy publicznych uwolniono, która przy nim z niedostáwienią pocztow pod czas expedycyey Tureckiey zostawáła. *Ibid. fol. 33. tit. Odpuszczenie.*
- O prátenśiách Vr. Stárośćiney Puckiey, y pensjonarzow ná Stárostwie Puckim. *v. tit. Stárostwie.*
- Sumnę 5. tysięcy zł. z Skárbu Koron. z podatku szelężnego ná terážnieyszyn Seymie uchwalonego, Vr. Sámuelowi Chrzanowskiemu Commendántowi ná Trębowli záplácić w pierwszym pułroczu náznáczono. *A. 1676. fol. 40. tit. Gratitude.*
- Summá *exulibus* Woiewodztwa Podolskiego. *v. tit. Woiewodztwo Podolskie. A. 1673.*
- Sumnę przez I. M. P. Stánisławá Ianá Iáblonowskiego Woiewodę Ruskiego Hetmáná W. Koron. przed Deputatámi z Senatu y z Izby Poselskiey náznáczonemi, ná terážnieyszyn Seymie, liquidowáná, y ná zł. Polskich 30858, redukowáná, z ordynáryinych prowentow Rzeczyposp. z Skárbu Koronnego záplácić náznáczono. *A. 1683. fol. 17. tit. Liquidátia.*
- Sumnę 20. tysięcy zł. Vr. Ottonowi Ernestowi Ráppe Pułkownikowi y Commendántowi Białocerkiewskiemu, Skarb Koronny, z ordynáryinych prowentow Rzeczyposp. *exsoluere tenebitur. Ibid.*
- Sum ássekurácye Miástom, Kłáštórom, Kościołom. *v. sub propriis titulis. A. ná Starostwách. v. tit. Stárostwá. tit. Dobrá.*
- O summie ná ármátę Kámieniecką legowáney. *v. tit. Miásto Kámieniec.*
- Summy ná Stárostwie Plotelskim y Krzepickim. *v. tit. Commissie.*

Plum o summách. v. tit. Zapłatá. tit. Długi. tit. Dobrá. tit. Stárostwá. tit. Commisíie.

S V R R O G A T O R.

Surrogator Podkomorski. v. tit. Podkomorzy.

*Surrogator*á Opoczyńskiego, *vacante pro tunc Capitaneatu Opocnensi*, Woiewodztwo Sandomirskie, ná zieżdzie swoim okázowania pod Pokrzywnicą, *tempore Interregni*, z poszrodká siebie obráło. *A.* 1587. *fol.* 426. §. Ifz tefz przez śmierć.

*Surrogator*á Nurskiego Aktá y zapisy Grodzkie *approbantur.* *A.* 1588. *fol.* 478. tit. Nowoletnie sprawy y *Surrogatorskie*.

Surrogatorow Wiskich Aktá Grodzkie, to iest, Vr. Páwła Kofakowskiego, od Krolá Stephána, *ad beneplacitum* danego, także Vr. Iana Rákowskiego Podkomorzego Wiskiego, przez Szlachtę wfzytkę Ziemie Wiskiey, *tempore Interregni*, sobie obránego, także Szláchetnego Iana Niewodowskiego, przez tegoż Rákowskiego ná mieysce swe subdelegowanego, *Ibid.* tit. Aktá Grodzkie Wiskie.

Surrogatory, Poznáńskiego y Káliskiego, osoby Szlácheckie y w onych kraích ośiadłe, do lat trzech P. Generałowi Wielkopolskiemu dáć obiecano, ktorých on záleci. *A.* 1589. *fol.* 525. tit. Iuridyká Wielkiey Polskiey.

Surrogator Płocki Stároście Płockiemu, Vr. Ian Gorski, do iednego tylko roku dány, *A.* 1596. *fol.* 684. tit. *Surrogacya* Płocka.

Po tym do lat trzech pozwolono go. *A.* 1613. *fol.* 25. tit. *Surrogacya* Płocka.

Surrogator Stároście Kámienieckiemu, do odprawowania Sądow Grodzkich y Vrzędowych, y do infzych Aktow publicznych, tak do Kámienicá, iáko y do Látyczowá, Vr. Marcin Ciekliński dány. Ktory uczynić má przysięgę wedle práwá, y opisania Stároście ná Sady: A Vrzędowe sprawy może przez *vices gerentes* swoje ośiadłe y także przysięgłe odprawować: ále pozwy pod tytułem y pieczęcią Stárościnemi wydawáne być máją. *A.* 1611. *fol.* 24. tit. *Surrogatorowie*

Surrogator do Sądow Grodzkich Korczyńskich, do lat trzech má być dány Szláhcie támtego Woiewodztwá ośiadły. *A.* 1613. *fol.* 7. tit. *Surrogacya* Korczyńska.

Także do Sądow Grodzkich Wieluńskich, ná lat trzy, Szláhcie w teyże Ziemí ośiadły. *A.* 1616. *fol.* 13. tit. *Surrogacya* Wieluńska.

Znowu do przyszłego Seymu. *A.* 1620. *fol.* 17. tit. *Surrogacya* Wieluńska.

Y znowu do przyszłego Seymu. *A.* 1621. *fol.* 20. tit. *Surrogacya* Wieluńska.

Surrogator náznáczony Vr. Káspér Korwin Kochánowski Podśedek Ziemski Sędomirski, *ad reditum* Stárosty Opoczyńskiego z cudzych kráíow. *A.* 1678. fol. 36. tit. Surrogácyá.

Surrogator do Sądow Grodzkich Ciechánowskich, Vr. Krzyfztoph Podolski Cześnik Ciechánowski, ná lat dwie, *ab actu* przyięgi iego *computando*. *A in cuenta mortis ipsius*, może Krol inšzego Szláhcicá tego Powiátu ośiádłego podác. *A.* 1616. fol. 14. tit. Snrogácyá Ciechánowska.

Znowu Stároście Ciechánowskiemu pozwolono Surrogatorá Szláhcicá oney Ziemie ośiádłego, do lat trzech. *A.* 1621. fol. 21. tit. Surrogácyá Ciechánowska.

Surrogator Stároście Winnickiemu, Vr. Alexánder Piafeczyński, do wyfzicia tegofz Stárosty z więzienia. *A.* 1620. fol. 18. tit. Surrogácyá Winnicka.

Surrogator Stároście Hálickiemu, Szláhcic támtéy Ziemie ośiádły, do zwrocenia się tegofz Stárosty z więzienia, pozwolony, y electia tegofz Surrogatorá, po odprawie terážnieyfzey wojny, y po rospuſczeniu woysk poſpolitego ruſzenia, we cztery niedziele, w Háliczu náznáczona. *A.* 1621. fol. 21. tit. Surrogácyá Hálicka.

Surrogator Stároście Sędomirskiemu do lat trzech. *A.* 1623. fol. 14. tit. Surrogácyá Sędomirska.

Znowu Stároście Sędomirskiemu do cudzych Kráíow dla porátowania zdrowia ſwego wyiechać máiacemu, do powrotu iego, Vr. Marćin Zygmunt Dębicki náznáczony, *cum conditione iuramenti præſtandi*. *A.* 1676. fol. 38. tit. Surrogácyá Sándomirska.

Surrogácyá Sierádzka Vr. Marćiná Walewskiego, *tempore Interregni*, odprawowana *approbatur*. *A.* 1633. fol. 51. tit. Surrogácyá Sierádzka.

Surrogator Piſarzowi Ziemie Czerskiej, dla podeſzłych lat iego, Vr. Sędziwoy Leżyński podány, z tą conditią, áby *medietate prouentus* ná onera Káncelláriej kontentuiąc się, drugą *medietatem* ſámęmu Piſarzowi zupeſnie oddawał. A tá Conſtitucya, *poſt deceſſum* terážnieyſzego Piſarzá, wolney ná potym electiey Szláheckiej nie ma nic *derogare*. *A.* 1634. fol. 12. tit. Wárunek.

Tákże Piſarzowi Ziemie Wiſkiej, dla odiázdu iego do cudzey ziemie, Vr. Páweł Zbiewski, do przyſzłego Seymu podány, który *in rotham iuramenti* Piſarzow przyſiąc powinien. *A.* 1638. fol. 48. tit. Surrogácyá.

Surrogatorá, ná mieyſce Vr. Ianá Táńſkiego *vice* Inſtigatorá Koronnego, Piſarzá Grodzkiego Poznáńskiego, *munere Secretarii Legationis* do Szwecey *fungentis*, *tantisper* do ſádzenia Iurydiki y Sądow *cauſarum Officii* Grodzkich Poznán. Vr. Mácieiá Irzykowskiego poſtánowiono, *cum conditione præſtandi iuramenti*. *A.* 1655. fol. 10. tit. Subſtitutia Piſarzá.

Surrogator Pifarzowi Ziemskiemu Brzeskiemu, do wyfzcia iego z więzienia, Wiktorzyn Bobrownicki podány, *cum conditione præstandi iuramenti*. *Ibid.* fol. 27. tit. Surrogátia.

Surrogator P. Generałowi Krákowskiemu do sądzenia Rokow Grodzkich Krázkowskich, Vr. Stefan Lubówicki Chorąży generalny Woiewodztwá Krázkowskiego, do roku, *cum conditione præstandi iuramenti* pozwolony. *A.* 1659. fol. 38. tit. Surrogácia Krázkowska.

Znowu temusz infzy *Surrogator*, do przyszłego Seymu, Vr. Andrzej Lesczyná Podstoli Krázkowski náznáczony. *A.* 1661. fol. 19. tit. Surrogátia Krázkowska.

Surrogatorowie do sądzenia Iurydik Woiewodztwá Poznániskiego y Káliskiego, do Poznániskiey, I. M. P. Krzysztoph Grzymultowski Káztellan Poznániski, á do Káliskiey I. M. P. Andrzej Stárkowiecki Káztellan Kámiński, *cum conditione præstandi iuramenti dani, & cum conditione*, iesli te Woiewodztwá ná Seymiku *relationis* ná to pozwolá. *A.* 1659. fol. 38. tit. Surrogatia Poznániska y Káliska.

Surrogator Stároście Rádonskiemu do cudzey ziemie, dla porátowania zdrowia swego, odieżdżájącemu, Vr. Páweł Podlodowski, *cum conditione iuramenti præstandi*, ordynowány do trzech lat. *Ibid.* tit. Surrogatia Rádonska.

Tákże Stároście Bránskiemu ná gubernátiey *pro tunc* Xięstwá Pruskiego zostájącemu, Vr. Ian Skiwski náznáczony, do powrotu pomienionego Stárofty. *Ibid.* tit. Surrogatia Bránska.

Prorogowano Bránską Surrogátia do lat dwu. *A.* 1661. fol. 20. tit. Surrogatia.

Surrogator Stároście Piotrkowskiemu, Vr. Sámuel Kobielski, do przyszłego Seymu náznáczony, *cum conditione præstandi iuramenti*. *Ibid.* tit. Surrogatia Piotrkowska.

Surrogator I. M. P. Generałowi Máłopolskiemu Stároście Krázkowskiemu, poki z cudzych Kráíow nie powróci, náznáczony Vr. Andrzej Dunin Kárwicki Podstárości Krázkowski, *cum conditione iuramenti*, ná pierwfzey cadentiey Sądow Grodzkich Stároścích, *ab eo præstandi*. *A.* 1677. fol. 46. tit. Surrogatia Krázkowska.

O *Surrogatorách* Smoleniskich. v. Woiewodztwo Smoleniskie.

SWAWOLNI LVDZIE.

SWawolni ludzcie, ná Vkráinie Ruskiey, Kirowskiey, Wołyńskiey, Podolskiey, Brácláwskiey, ktorzy Turki, Tátary, y Wołochy turbiá, *plebei* y nieosiedli ná gárdle od Xiążąt, Pánow, Rycerstwá, w ich Stároftwách y máiętnościách máia być łápáni y ná gárdle karáni. W czym iesliby nie dosć czynili; zá Dworem pozwáni

peremptoriè (*præuiâ inquisitione*, ná którą Krol do tych Kráíow posyłać ma) Stároştowie *priuatiõne Officij*, á inni iáko *complices furti* máia byé karáni: A ná ośiádłych iesliby się tego ważyli, *pæna ász ad priuationem colli extendetur*. Ktora Constitutia do przyszłego Seymu trwáć ma. A. 1580. fol. 371. §. Nie mnieysza.

Deputowani są Commissarze do Woiewodztw, Ruskiego y Podolskiego, aby takich swawolnych uskromili, *cum hac expressa facultate*, áby *plebeios* ná gárdle (których Pánowie ich, ábo u którychby áresztowani byli, ábo ich pozew zástał, stáwić *in termino peremptorio* powinni: á iesliby który uciekł, Pan on *præstare maius iuramentum*, iáko *causam aufugiendi non dedit*, áni o nim wie, y że áreszt, y pozew nie zástał go u niego) á Szláchtę ośiádłą, Stárutem Koronnym *de guerris* karáli. A *in perplexitate* względem Szláchty ośiádłej, gdyby rozsádkiem swoim zdołać nie mogli; áby informatiey Krolewskiej dosiágáli. Nieośiádłego zaś Szláchcicá, *sine informatione Regia*, sádzić máia; A iesliby który Szláchcic nieośiádły nie stánał; ma byé ná Seym *pro publicanda super eo infamia* odeslány. A. 1589. fol. 528. tit. Záhámiowanie.

Stároştowie, Pánowie, Xiążętá y Szláchtá, w pole bez woli Hetmáńskiej chodźć, y Pakt z postronnými poruszać nie máia, *sub pænis de guerris*. O co *forum* Trybunał, y we cztery niedziele *terminus peremptorius, extra regestrum*. A. 1590. fol. 573. §. Sámi tesz Stároştowie. v. tit. Kozacy.

Swawolne kupy ktoby zbierał, y z niemi chodząc, *finitimos* ábo Dobrá Krolewskie, Duchowne, Szlácheckie w Koronie, lub W. X. Lit. náieżdzał, szkody, gwałty, y krzywdy czynił; *pro hoste Patriæ, & perpetuo bannito declaratur*. A Stároştowie z takich, zá uskarżaniem y delacyą ludzi ukrzywdzonych, czynić exekucyá, y zá porozumieniem się z Vrzédnikámi Ziemskimi Woiewodztwá y Powiátu swego, onych mocą y gwałtem *authoritate Capitaneali* sobie *attributá* imáć, y *secundum qualitatem excessus* z nimi postępować máia. A iesliby Stároştá temu dosyć uczynić nie mogli; Powiát swoy przeciwko nim ruszyć powinien, á gdyby tym swoim Powiátem podolać nie mogli; bliższy Stárošta, zá oznáynieniem iego, pomoc mu powinien ruszeniem także Powiátu swego: y Hetmáni z woyskiem Rzeczypośp. gdyby tego potrzebá była, zá requisitią Woiewodow y Stároştow *succurrere* máia. Stároştowie powinni to uczynić *sub pænis Legum*, á Szláchtá ruszyć się y takowych gwałtow bronić, *sub pæna centum marc.* Ale ruszenie Powiátow sáciągać się nie ma ná W. X. Lit. Woiewodztwo zaś Poznáńskie, Káliskie, Sędomirskie, Płockie, tę Constitutią wzięli do bráci. A. 1609. fol. 892. tit. O ludziach swawolnych.

Reássumowano tę Constitutią 1609. ile się sáciąga przeciwko tym, którzyby z kupámi zebránemi w Dobrá Krolewskie, Duchowne y Swiet-

y Swietckie wieżdźali, á w nich szkody, gwałty, y krzywdy czynili: y deklarowano, że to prawo wszystkim *in genere* Koronnym, y W. X. Lit. Woiewodztwom służyć ma. A. 1613. fol. 9. tit. O ludziach swawolnych.

Z swawolnemi ludźmi, którzy w gromádách niezwyczajnych domy Szlacheckie náieżdźają, mordy, y gwałty czynią, máiętności, dobytki, y infze *supellectilia* biorą, y Szlachtę do roboty angáruią: *factâ protestatione* w Grodźcie, káždy ukrzywdzony może w ktorymkolwiek Trybunale, Piotrkowskim, ábo Lubelskim, *inter causas conseruatas, sine registro, immediate incidentes, peremptorie* czynić. *saluâ inquisitione* z Trybunału *cum conseruatione termini, à data inquisitionis in quatuor septimanis*. Z ktorey Trybunał, *iuxta excessus qualitatem*, ma decydować *etiam in criminalibus*, *citra derogationem* práwu *de termino factionato*. A ná kimby *infamia per processum iuris* otrzymana była; takiego Stronie wolno poimąć. Pozwy, dwie niedźieli przed terminem, w Grodźcie włádnym, máią być kładźione. A. 1611. fol. 6. tit. O ludziach nieosiádlých, co szkody czynią.

Swawolni ludzie, którzy náieżdźają, morduią, rábuią, y palą domy Szlacheckie, łupią po drogách, Miástách, y wsiách, y inne okrutne, hániebne *facinora committere non reuerentur, beneficio iuris publici* zászłanić się nie mogą. Ale Stároostowie Sądowi y Dzierżawcy Krolewsczyzn, y Vrżędy Grodzkie, á w Prusiech Woiewodze, y fami ukrzywdzeni, ábo od nich ná zdrowiu y máiętności niebezpieczni, gđziekolwiek przysćigną, imać ich mogą, ná potężnych, pomocy od przyległych Stároostow, ná koniec y od Szlachty, gdyby tego potrzebá była, dosięgáiąc. A Miásta wszelákie tákowych swawolnikow, gdyby do nich uchodźili, zászłanić *prætextem* bezpieczeństwa, pokoju, y wolności Mieyskich nie máią, y owszem ná requisitią lubo ukrzywdzonego, lubo Stároosty wydác onych, y do exekucyey słuźną pomoc dác máią. A gdyby kogo *metus*, ábo inne respekty od popieránia odrażály, tedy *Instigator Officii Castri Palatinatus vel Districtus* ma ná nich *tanquâ in publica iniuria* instigowác, y ukaźeli potrzebá, konwinkowác, y po tym exekucyą ná nich extendowác powinien. A gđzieby się *perplexitas* iáka *in obiecto crimine* náydowála; informácyey Krolewskiey dosięć może. w więźzieniu tym czáfem Stároostá, ábo Vrząd Grodzki onego záchowác ma, y straż nád nim dostátieczną mieć powinien. Co wszystko Pánowie Stároostowie sądowi, y inne wszelákie Vrżędy, *sub pœna ducentarum marcarum, si bona sunt libera, ad viciniorum Capitaneatum, ad cuiusvis tanquam in publica iniuria instantiam, repetenda, & absq; quauis appellatione irremissibiliter luenda* exequowác będą powinni. Táfz Constitutia referowác się ma ná tych, którzyby tákich swawolnikow chowáli,

y auxi-

y *auxilium* & *patrocinium* onym dawáli. A iesliby kto takowego przy poimaniu zabił; tedy o to żadney trudności mieć nie ma: ktorą Constitutią y W. X. Lit. przyimuie. A. 1611. fol. 13. tit. Obostrzenie prawá.

Ná takową swawolą, iesliby się kędy ziawiłá, zaciągnione iest prawo, ktore ná żołnierze Confederaty. (v. tit. Żołnierz.) iest postanowione. Tá iednak Constitutia tylko do przyszłego Seymu trwáć ma, á W. X. Lit. do bráci iá wzięło. A. 1623. fol. 6. §. A co się wyžey.

Reassumowano tę 1623. *in toto* Constitutią, to ieszcze do niey przydając, że taki każdy *ipso facto* ma być *infamis*, y każdemu go wolno poimáć, y *impune* zabić, dobrá iego ruchome pobrać, á ná nie-ruchome, y summy pieniężne, káduk sobie otrzymáć. A ktoby był bannitem, á takiego swawolniká zabił; *eo ipso* od bannicyey wolen będzie. Proces iednak y *satisfactio Parti* ma zostawáć w cále. *Item*. nikt takiego nie ma przechowywáć. O co *forum* w Grodzie *pro pæna quingentarum marc.* ábo *complicitate infamis*. Ná co Instigatorowie od Vrzędow Grodzkich máia być postanowieni. A gdy takiego swawolniká do Vrzędu, ábo Sądu Grodzkiego ktoregoszkolwiek podádzą y prázentuią; Vrząd on, ábo Sąd, exekucyą, bez wszelákich dilátiy, appellatiy, gdyby się to iáwnie pokazáło, że w tey kupie y zwiásku był, powinien z niego czynić. *sub pæna quingentarum marc.* w Trybunale *ad instantiam cuiusvis, inter causas Officij repetenda*. Żadne gleyty, sublewácyce, relákacyce, áni żadne *beneficia iuris* służyć im nie mogą, y *in Civitatis* & *commorandi* w Páństwach tych mieć nie będą. W. X. Lit. tę Constitutią do bráci wzięło. A. 1624. fol. 4. tit. Postánowienie. Ná namowę potęgi woienney, przeciwko kupom swawolnym, Seymiki postanowiono, wárując, áby w expeditiách do obrony postanowionych, żadnych tumultow wczynáć nikt nie wáżył się, *sub pænis Legum solito iuris processu*. *Ibid.*

Kto z tych swawolnikow, we dwánaście niedziel, od publicatíey Constitutíy, do Oyczyzny się pojedynkiem wroci, á w Grodzie po bliższym ktorymkolwiek *culpam suam* przyznawszy, takię się, iáka ná Seymie blisko przyszłym náznaczona będzie, pokucie podda, y że ná potym nic podobnego przed się bráć, y czynić nie będzie, obliguie się: á po tym tey swoiey obligácyey dosyć czyniąc, y sprawiedliwie á przystoynie żyjąc, clementiey szukać nie omięszka; takiemu do niey przystęp zábroniony nie będzie. Ale to wodzom *prædatoribus* o rózne przeszłe excessy *infamis, proscriptis, bannitis* służyć nie ma, y owżem tácy pænom w Constitucyách przeszłych, á osobliwie w Constitutíey Seymu blisko przeszłego A. 1623. wyrażonym podlegáć nád to máia. A ktorzy są między niemi osiedli; dobrá ich konfiskowáne, y *iure cadu-*

co rozdane być mają, a plebej, y ci, co sobie Szlacheckie nazwiska dawają, na gardle karani być mają. Wszystkich *infamium* takich swawolników, dla wystrzegania się w obcowaniu, y popieraniu exekucyey z nich, registr z Kancellaryey Warszawskiej od trzech Seymow poślednich wypisany, do Grodow ma być rozesłany. Prywatnemu iednak każdemu, krzywdy y szkody swojej wolno dochodzić na osobach y dobrach tych swawolników. *Ibid. fol. 5. §. A* i sz.

Poznańskie, Krakowskie, Káliskie, Sierádzkie, Woiewodztwa, y Ziemia Wieluńska, osobne sobie o tym *Laudum* uczynili. *Ibid. fol. 6. tit. Laudum. v. tit. Lauda.*

A W. X. Lit. na Seymikách sposob na to mają namowić. *Ibid. fol. 11. tit. O swewoli.*

Po tym na Hetmany oboygá narodow, *sub fide Reipub. debita* włożono, aby swawolne kupy y gromády bili y karáli. *A. 1625. in altera facie primi folij. §. Deklarujemy.*

A w Litwie gdyby się takie swawolne kupy wsczynáły, Hetman támechny, dołożywszy się Krolá, tyle ludzi na to zaciągnąć y po ty trzymać ma, iák wiele, y poki mu pozwolono będzie, a to z podatkow na Conuocatiey Wileńskiej na obronę Infant uchwalonych. *Ibid. inferius. §. A* gdzieby się.

Item. Constitutie o nich, do Seymu przyszłego, w cále zostawiono. Gleyty iednak z Kancellaryi wydać im roskazano, z tym dokładem, aby w woysku Rzeczyposp. służyli, y na po tym nie ważył się żaden chorągwie podnosić, ani pod chorągwie takie, któreby bez pozwolenia podnoszone były, wieźdzać, &c. *Ibid.*

Po tym reásumowano wszystkie Práwa y Constitucye przeciwko takim swawolnikom postanowione, y aby one, ci, którym to Práwo pospolite wedle Constitucyey 1609. y inszych wszystkich poślednieyszych, náznaczyło, *sub pæna de negligentibus Capitaneis, & Officialibus*, tak w Koronie, iáko y W. X. Lit. exequowali, postanowiono. *A. 1626. fol. 2. tit. Swawolne kupy.*

Znowu reásumowano *superiores Constitutiones*, y takich wszystkich *pro infamibus* deklarowano, roskazując Vrzędóm Stárościom *sub pæna mille marc. Polonica.* aby te Constitutie, *absq; quouis strepitu iuris* do exekucyey przywodzili. *Privatus* wolno takich imać y do Grodu oddawać. *A. 1629. fol. 13. tit. O kupách swawolnych.*

Stárosta Bráński z temi co przy nim byli od wszelkich impetitiy prawnych uwolniony wiecznemi czasy, który *zelo iustitie* z swawolnych ludzi, za informacyą Krolewską, y z powinności Vrzędu swego, exekucyą czynił. *Ibid.*

Reásumowano tę Constitutią o Stároście Bráńskim, deklarując, iż Obywátele Ziemi Bielskiej, nie tylko o tych, którzy w roz-

M m m m m

gromie-

gromieniu kupy tey swawolney są zabić, od potomkow ich, ale y od tych, w których dobrach, albo majątnościach kupy rozgromienie stało się, *ullo modo & pretextu iuris* pociągani być nie mają. Y protestacye, mandaty, processy, *tam in criminalibus, quam civilibus causis cassantur*; y do Vrzędu Mielnickiego wydane być mają z Kancellariey Koronney mandaty, aby wszystkie takowe protestacye, processy, z Xiąg tamiecznych eliminowane były. *A. 1631. fol. 35. tit. V wolnienie.*

Znowu przeciwko swawolnikom, którzy swawolnie za granice do obcych Państw ważyli się temi czasy przechodzić, stacye wyciągąć, y infze krzywdy ludziom czynić, Constitucyą *A. 1624. reassumowano.* A co się tycze clementey w teyże Constitutiei, tedy nie we dwanaście niedziel, ale we cztery niedziele, po publicatiei Constitutii terażnieyszego Seymu, nazać się wrociwszy, manifestacyą powrotu swego każdy w swoim Grodzie własnym uczynić ma. A po tym Rzeczyposp. przeciw Moskwicinowi, swym kosztem ćwierć przesłużywszy, y znaczną iaką przysługę uczyniwszy, do czci, za zaleceniem y wyświadczeniem Hetmańskim na Sejmie mają przychodzić. Ta iednak clemencya starszym ich służyć nie ma. *A. 1633. fol. 41. tit. Reassumptia.*

Swawolnikow, którzy się na Moskiewską expeditią stawić mieli, a *sub pretextu* Woluntaryuszow, swawolnie po różnych miyscach przechodząc, szkody, łupy, mordy, różne excessy y wiolencye Obywateľom Koronnym, y W. X. Lit. czynić się ważyli, wedle starych y świeżych praw, iako *hostes Patrie*, Vrzędom wszelakim, *præuiâ inquisitione*, karać, y exekucyą z nich czynić rokazano. Co nie ma derogować Constitutiei Seymu terażnieyszego, o prolongowaniu exekueyey. *A. 1634. fol. 11. tit. O swawolnych Woluntariuszach.*

A tym, którzy swym kosztem w Moskwie służyć byli powinni, *pæna prorogatur*: Cwierć iednak, według Constitutiei *A. 1633.* w Woysku przesłużyć, y znaczną iaką przysługę uczynić mają, y po tym do restitutiei czci na Sejmie za zaleceniem y atestacyą Hetmańską przychodzić. *Ibid. fol. 14. tit. Prorogatia exekueyey.* Z swawolnikami, aby Vrzędy *bracii Regalis* tak w Koronie, iako y w W. X. Lit. według powinności na nich włożoney, we wszystkim zachowały się, postanowiono, y reassumowano wszystkie Constitucie *de tumultibus.* *A. 1635. fol. 12. tit. O tumultach.*

Po śmierci Krola Zygmunta Augusta, *tempore Interregni*, stanęła była Confederatia PP. Rad Koronnych, w Krakowie, *sub fide & honore*, isz ku szkodzie y zniszczeniu tak na ciełe, iako y na majątności takiego każdego swawolnego, tak wszyscy społem, iako tecz y iedną iakąkolwiek część, do których pierwey wiadomość takiey swawoli przydzie, powinni się ruszyć, y żadnemu takiemu

áni ráda, áni żadną przychylnością, by tecz krwią, y iákimkolwiek powinowáctwem złączeni byli, życziwemi się pokázowác nie máią, y owšem káżdego takiego karác będą. *A. 1572. fol. 207. tit. Káptur.*

O tymże w Confæderátiey Senatorow y Rycerstwá Ziem, Krá-kowskiey, Sędomirskiey, y Lubelskiey, po śmierci Krolá Ste-pháná, w Krákovie uczynioney. *A. 1586. fol. 399. tit. Confæde-ratio.*

Woiewodowie tychże Woiewodztw *poteslatem* mieć będą oby-wátelow *conuocandi*, *Et pænas definitas Legibus* przeciwno takim swawolnikom *extendendi*, á to *præmissis literis suis restium*, po dwa kroć, do tychże Obywátelow, ktore y zá trzecie máią być rozu-miane. *Ibid. fol. 401. S. Tęże Káptur.*

W Confæderátiey záś generálney Wárszawskiey, po śmierci te-gosz Krolá, co o tym postanowiono. *v. tit. Spráwy.*

Swawolnicy tak w Koronie, iáko y w W. X. Lit. ktorzy pod prætex-tem woyskowej służby, ábo wybierania chlebá, od chorągwie odiáchawszy, ábo ná skłád pomiáiajcey chorągwie, ná wsi y Dwory Krolewskie y Duchowne, y Szlacheckie nápadáią, y one rábu-ia, stácye wybieráią, rózne krzywdy y gwałty robią; káżdemu iniać y do Grodow bliskich oddawác, y tám wedlug excessu tak tych, ktorzy ná dwory pomienione náieźdzáli, iáko y tych kto-ry náprowadzáli, sádzic y karác, bez wszelkich dilacyi, y appel-lacyi, *præuiâ inquisitione*, pozwolono. A gdzieby ná takowym gwałcie w obronie osoby, ábo dobr czyich, *excessiuus* był zábity, takiego *caput* ma być *inuindicabile*. *A. 1658. fol. 19. tit. O rábo-wnikách y kupách swawolnych.*

A tych, ktorzy pod czás incurfiei nieprzyiaćielskiey w Páństwą te *ante ingressum Sueticum*, Kościoły, domy, y sklepy rábowáli, rzeczy od rózných osob zastáwne po zábieráli, lubo tecz rzeczy *in depositum* powierzone wydáli, y utáione nieprzyiaćielowi wy-iáwili dobrowolnie. Grody *peremptoriè*, *præmissâ seriâ inquisitione*, *ex delatione cuiusuis* sádzic y *satisfactionem* káżdemu ukrzy-wdzonemu nákázwác máią: *saluâ appellatione* ná Trybunał *inter causas fisci*. *Ibid.*

Declaratur, isz lubo iákimkolwiek sposobem kogo nád żołnie-rzow, *à pænis perduellionis* uwolniono; nie ma to iednak nic *pri-uatorum præiudicare iniuriâ*, y owšem wolno káżdemu, z iá-kieykolwiek okázyey był ukrzywdzony, iáko y *ratione deposto-rum violationis*, právem czynic, y wšytkich swoich szkod y krzywd dochodzić. *A. 1659. fol. 11. tit. O dochodzeniu krzywd.* Z Mieśczány také czynic právem o excessy pod czás wojny Szwedzkiey popełnione wolno. *v. tit. Miásta.*

Reásumowano W. X. Lit. *in toto* Constitutią *A. 1658. o rábowni-*

kách, według ktorey, Grody skuteczne *iudicia y satisfactionem iniuriatis* czynić, *sub priuatione Officij* powinni *saluâ appellatione*, Szlachćie ośiadłey ná Trybunał W. X. Lit. A. 1659. fol. 13. tit. O rábownikách w W. X. Lit.

Swawolnikow, którzy pod *prætextem* Kozakow rejestrowych w Woiewodztwie Podolskim buntę czynią, iáko *hostes Patriæ* znośić kazano, y *commansio* w tym Woiewodztwie nie ma im być dopuszczona. A. 1667. fol. 18. tit. *Præsidium* konne.

O swawolnikách kupami zá gránice, *sine consensu* Rzeczyposp. w chodzących, wszystkie práwá reásumuiąc postanowiono, áby się káždy w takowym zaciągu zá gránicą zostájący do Korony y W. X. Lit. *intra spatium* trzech miesięcy, od publicathey po Grodách terázniejszyego práwá computuiąc, powrócił, *sub pena infamiae & confiscationis bonorum, ex delatione cuiusuis*, w Trybunale ktorymkolwiek *decernenda, ac per Capitaneos indilate exequenda*. Ná ktore infamie, gleyty z Káncellárey Koronney wychodzić nie powinny. A. 1676. fol. 28. tit. O swawolnych.

Znowu práwá wszystkie dawne, y świeże przeszłego A. 1676. Seymu, o nie wyprowadzeniu ludzi kupami swawolnych zá gránice, *in toto* reásumowano. A. 1677. fol. 7. tit. O nie wyprowadzeniu. Znowu o swawolnych kupách y zaciągách, Constitutie wszystkie *cum rigore in ijs expresso* reásumuiąc postanowiono, áby tak w Koronie, iáko y w W. X. Lit. Stárostownie sádowni, ktorym to *de lege* należy, takowe kupy y zaciągi znośili. A iesliby *sufficere* nie mogli; wolno bédzić Woiewodztwom one gronić, imáć, y do Grodow *pro executione* oddawáć. Grody zaś ná gárdle takich karáć máią. Ci iedná, którzy nie dawno, *citra scitum* Krolá I. M. y Rzeczyposp. w Páństwą Cesarzá I. M. w tárgnęli, poniewaz ni od kogo ná tym Seymie *delati* nie byli, tá *suspiciá y reatu grauari*, áni *ullá actione in perpetuum* proceslowáni być nie máią. Tym zaś ludziom, którzy zá gránice do Węgier weszli byli, á po tym *parendo* Vniwersálom Krolewskim *reuocatoriis*, nárazd powrócili, tak tym którzy iusz wyszli, iáko y tym, którzy *in spatio* trzech miesięcy naydaley od skóńczenia Seymu tego powrócá; wieczną amnistią dano, *cum omni asssecuratione* zdrowia, honoru, y substántiy. A iesliby *in hoc spatio* nie powrócili; takowi *in futurum* táski tey *incapaces* bédą. Tá iedná amnistia okrywáć nie ma Oberfzterleytnántá Szwarcá. A. 1678. fol. 16. tit. O kupách swawolnych.

Z swawolnemi, którzy ludzi róžnych nieośiadłych Wofochow, Serbow, Tátárow, także Szlachćę czéi odsádzonych, náostátek poddanych swoich zebrawszy, po máiętnościách szlácheckich wodzą, stánowiskámi, noclegámi, pomykájąc się od wsi do wsi, poddanych ubogich z wielką ciężkością stanu Szláckiego niszcá;

Forum ná Trybanale, podług Praw y Constitucyi przeszłych, *inter causas militares*, náznáczono. *A. 1638. fol. 48. tit.* O szkodách. Ktokolwiek ták z Korony, iáko y W. X. Lit. ważyłby się z kupą ludzi, nád práwo, *privatá autoritate infestis signis* w Wołoską y Multáńską Ziemię náieżdżać, y pokoy z Cefárzem Tureckim tár-gać: tákowego káždego pozwać powinien *Instigator* Koronny ná Trybunał, a tám zaráz *pæna infamie & confiscationis bonorum*, ná pozwány m skazána być ma. A ieśliby *Instigator* w tym nie-dbáły, y o takie *crimen* zaráz iák się stánie nie pozywał; ma być *pæna* dwóch tysięcy zł. *ad instantiam cuiusvis* tám że ná Trybuna-le *toties quoties repetendá* karány. którą położyć powinien, *sub pæ-na bannitionis. A. 1618. fol. 2. tit. Pæna,*

O swawolnych Constitucie A. 1609. 1611. 1613. 1623. 1634. reássumowano W. X. Lit. A Woiewodztwá, y Powiáty támeczne, ná Seymikách relácyinych námowia sobie *securitatem* y po Páráfiách Rotmistrzow postánowić pod władzą Woiewodow, Kásztellánow, Marszałkow, y Chorążych Powiátowych, ktorzy *in casu* z iáwieńia się iákich swawolnych kup; one imáć, znośić, y do Woiewodow, Stároltów, y ich Vrzędow, *pro executione* oddawáć będą. A. 1683. fol. 1. tit. *Securitas interna.*

O swawolnych, *plura tit.* *Lauda, tit.* *Páktá, tit.* Rozboynicy.

O swawolnych Kozakách. *τ. tit.* Kozacy.

De vagu, naptoribus, vide Statutum Herburti fol. 509. tit. Vagi.

S W I A D K O W I E.

SWiądkami, w rzeczach Ziemskich, krewni bliscy, to iest, Stry, brat stryeczny, cioteczny, wuieczny, siewstrzeniec, y zięć, być nie mogą: ale Szlachcie ktoregokolwiek Powiatu y Ziemie Mázowieckie^o Woiewodztwa, może być świadkiem choć by tefz miał Rodzice żywe; tylko ma być dobrej sławy, y w poczciwości swej nie podeyrzany, w *Except. Mazowiec. A. 1576. fol. 300. tit.* O w wiedzieniu świadkow,

*De sribus
consanguini-
bus, & pro-
batione con-
tractuū, &
venditio-
num. Her-
burt. f. 506.*

Gdzie zaś idzie o pocziwość, herbowni, krewni, y powinowaci, także iednacze y umowce, mogą być świadkami. *Ibid.*

Świądkow, gdyby Stroná stronie od krzyża odgroziłá, iesli iednego; tedy Stroná, *sine detrimento cause sue* ma z drugimi świadkami, ktorzy zostaná, przysiąc, á iesli wšzytkich; tén, kto odgroził, zá zeznaniem woźnego y dwu Szlachty, ktorzyby w sądziech ábo u krzyża słydzeli takie odgrożenie, y zá przysięgą strony, ma spráwę trącić. *Ibid.*

Swiádkowie *etiam ex Equestri ordine*, we wfzytkich kryminalách Scy-
nowych, y Trybunálskich depositie *testimoniorum suorum* po-
przyięgáć powinni. A. 1667. fol 6. tit. Deklarácyá.

Ieśli by *proprietates fundorum*, albo *alienationem* onych, przez wizyc, albo inquizycye probować świadkami ośiadłemi Szlacheckiego stanu w urodzeniu rownemi przyszło: *iuramentum corporale* tak iako w kryminałach *praestari* od nich ma, *sub nullitate testimonii*. Co y w zaczętych, á nieskończonych ieszcze sprawách *fundorum* w Trybunale *obseruari* ma. A. 1670. fol. 31. tit. Świądkowie. v. tit. *Scrutinia*.

S Z K O Ł A

Szkoła rycerska we Lwowie náznáczona, y tému, który iej pierwsze *fundamenta* záłoży, Przywilej ná to ma być dány. A. 1633. fol. 17. tit. Szkoła rycerska.

Także w Krákovie. v. tit. Akadémia.

O szkołách *plura vide tit. Akadémia. tit. Iezuyći. tit. Fundácye. Szoltystwa, szoltyśi. v. tit. Woytostwa.*

Szoltyśi PP, Duchownych. v. tit. Duchowni.

S Z P I T A L E

NA Szpital Græcki, Techymirów, zá opátrzeniem czym inżem Hulánickiego Dzierżawce terázniejszego Techymirowskiego, albo po zefzcíu iego, wroćić, y przez Commissarze oddać obiecano. A. 1601. fol. 757. tit. O Kozakách Zaporozkich.

Szpitalowi Korczyńskiemu trzecią miarę młyná názwánego Cárto-ria y Szoltystwo w gorney Woli, y dwa łany roli do tegoż Szoltystwa nádáne, w Stárośtwie Nowonieyskim leżące, wiecznemi czasy, *iure hæreditario* inkorporowano: tak iednak, áby służbá woienna z pomienionego Szoltystwa nie ginęła. *Ibid. fol. 750. tit. Incorporatia.*

Także Szpitalowi Wieluńskiemu młyn *extra mænia Ciuitatis illius* będący z iego gruntem, y wŹytkiem z tego młyná obwen- cyami. A. 1609. fol. 901. tit. Szpital Wieluński.

Także Szpitalowi Ormiáńskiemu młyn ná przedmieściu Lwow- skim. A. 1611. fol. 9. tit. Approbatia Przywileiu.

Szpitalowi w Rádomsku młyn Klek rzeczony, z iego przyległościami okolicznymi, sadzówką, y prowentami, y z duktem wody wŹelakiey, do fundácyey Koperlińskiey inkorporowano. *Ibid. fol. 10. tit. Plác.*

Szpitalowi Lwowskiemu S. Duchá, cztery DworzyŹczá, we wsi Kro- lewskiey Skniłowie, przez Stánisława Pińskiego témuż Szpitalo- wi, *cum consensu Regio* zápisane, wiecznie inkorporowano. A. 1607. fol. 858. tit. Approbácyá.

Tegoż Szpitalá wioskę Málechów názwána *Iuri TerreŹtri*, iako przed

przed tym była, inkorporowano, y od podatkow do lat sześci u-
wolniono, y grobelne, ná naprawę drog, do tegoż czasu pozwo-
lono. Ná co Przywilej, ktory z Kancelláriej Koron. ma być wy-
dány, ápprobowano. *A. 1677. fol. 23. tit. Wioská.*

Szpitalowi Drohickiemu pułtory włoki, y dom rzeczony Postrzy-
gączowski w rogu rynku Drohickiego leżący, z domkiem má-
łym, *ab omnibus oneribus* wiecznemi czasy libertowano. *A. 1616.*
fol. 39. tit. Szpital.

Szpital Wárszawski fundácyey Krolewskiej, dla okáleczonych żoł-
nierzow, restaurować, y Dobrá nań przynależące, prawem reku-
perować,azać obiecano. *A. 1620. fol. 6. tit. Zapłata żołnierzom.*
Tęmusz ná prowizyá dwadziestią tysięcy zł. od Succesorow y
Potomkow Vr. Prokopá Oborskiego, zá retentá czopowego do
Skárbu w Roku 1624. oddáne náznaczono, y quit z teyże summy
Skárbowey *castatá* pomienionego Oborskiego *inscriptione Bono-
rum* Bielsk & Bodzeno, ápprobowano. *A. 1633. fol. 42. tit. Szpi-
tal Wárszawski.*

Po tym ten Szpital, poniewaz intraty nimiał náznaczoney, obro-
cono ná Cekauz. *A. 1638. fol. 13. tit. Oeconomia bellica.*

Szpitalowi S. Troyce Wileńskiemu ma być oddawáne mostowe, *si-
ne praeiudicio Nobilitatus.* *A. 1601. fol. 763. tit. Szpital Wileński.*

Szpitalowi S. Piotrá Wileńskiemu Przywilej ná most Niemeczyń-
ski *A. 1620.* od Krolá dány, *in toto* ápprobowano. *A. 1621. fol. 25.*
tit. Most Niemeczyński.

Szpitalá żołnierskiego w Tykoćinie fundácyá przez I. M. P. Krzy-
sztophá Wiesiołowskiego Márfzałká Nadwornego W. X. Lit. w
máiętności iego dziedzicznej Dolistowie názwaney w Woiewo-
dztwie Podlaskim leżący, w Kancelláriej Koron. uczynioná, *in*
toto ápprobowano, *A. 1633. fol. 42. tit. Szpital Tykoćiński.*

Szpitalá we Lwowie żołnierskiego, fundácyá, y dwor przez Vr. Ale-
xándrá Zborowskiego z pewnym gruntem zapisany, *in toto* áppro-
bowano. *A. 1638. fol. 37. tit. Ápprobácyá fundácyey.*

Tęże Szpital od exákcyej tak Rzeczyposp. iako y mieyskich
Lwowskich uwolniono. *A. 1667. fol. 29. tit. Szpital.*

Instigatorowi Koronnemu zápozwać wszytkich ná przyszły Seym
y *sine intermissione* czynić zlecono, ktorzy dobrá szpitalne, ná lu-
dzie żołnierskie pokáleczone, fundowáne, *in usus priuatos* obro-
ćili, y *nullo iure* trzymáią. *A. 1659. fol. 23. tit. Szpitale żołnier-
skie.*

Znowu zlecono Instigatorowi Koronnemu, áby Szpitalow żoł-
nierskich, iako to Wárszawskiego, Tykoćińskiego, Lwowskiego,
y infzych, ná różnych mieyscach, fundowánych *iniuriantes* ná
Seym blisko przyszły *ad cuiusvis instantiam* zápozwał, także y o
wieś zniesioná *in quantum antiquitus*, do szpitalá Lwowskiego

ieft

- ieſt fundowana A. 1662. fol. 10. tit. Szpitale żołnierskie.
- Szpitalowi w Kolnie grunt pewny na fundacyą iego kupiony approbowano, y od wizełákich podatkow uwolniono, *Et immunitatibus Ecclesiasticis* przypisano. A. 1635. fol. 43. tit. Libertacya szpitala.
- Szpitala na ubogie *utriusq; sexus* sieroty, pod Wárszawą za przedmieſciem Krákovskim fundacyą, przez Krolowá Ieymoſć Ladowikę Máryą, uczynioną approbowano, y wſi, Pęchery y Runow w Ziemi Czerskiej leżące przez tęſz Krolowá na tę fundacyą kupione y nádane ze wſzytkimi ich przynależytoſciami, do pomienionego Szpitala, *cum conſervatione* onych *circa terrestria, quibus ſubiacent, iura, Et immunitates*, wiecznie inkorporowano. *ſalvis oneribus Reipub.* A. 1662. fol. 22. tit. Fundacya szpitala.
- Szpital na żołnierzow na uſłudze Rzeczypoſp. pokaleczonych pozwolono fundować w Kámieńcu Podolskim I. M. P. Michałowi Stániſławskiemu Woiewodzie Kiiowskiemu ze wſi iego dziedzicznych Hołożubince y Rzeczyńce názwaných, w Woiewodztwie Podolskim leżących: y oraz tę fundacyą, gdy onę kto do Akt ktorychkolwiek *authetycznych* *perſonaliter* ſtánawſzy przyzna, approbowano, zoſtawuiąc mu *plenariam meliorandi facultatem.* A. 1667. fol. 41. tit. Szpital żołnierski.
- Szpitala Leżáyskiego *erectiá*, przez Vr. Alexándrá Korábiowskiego uczynioną ſtwierdzono, y ſan pewny, przy ktorym ten Szpital zbudowany ieſt, do tegoſz szpitala *perpetuo* dárowano, *Et iuri Ecclesiastico, absq; omni Reipub. onere* inkorporowano. *Ibid.* fol. 46. tit. Szpital Leżáyski.
- Szpitalnemu Koſciółowi w Miáſteczku Oſtrowie, pewne grunty nád ſan roli nie wynoſzące, przez X. Proboszcza támeicznego szpitalnego skupione confirmowano, y od ciężarow żołnierskich uwolniono: *ſalvis oneribus Reipub.* *Ibid.* fol. 47. tit. Approbacya gruntu szpitalnego.
- Szpitala S. Łázárza w Wárszawie wſadne kámienice y domy z gruntami *in rem pauperum* nábyte, *ab onere ferendi Hospitis ex Officio, in perpetuum* uwolniono, y Przywilej na terażnieyſzym Seymie, *eo nomine* dány, *in toto* approbowano. Przy tym uliczkę *iuris publici* kámienicy Bráckiej tegoſz Szpitala przyległą, *ex oppoſito* Koſciółow S. Iana, y S. Marciná, do teyże kámienice wiecznie przyłączono y inkorporowano z tą deklaracyą, áby *pro maiori commoditate*, wolne we dnie przeſcie ludziom, do Koſciółow pomienionych, na nabożeńſtwo, chodzącym ſporządzone było. A. 1677. fol. 16. tit. Libertacya od goſci.
- Szpitala w Krafnym fundacya: v. tit. Probostwa.
- Pláce, na ktorych Szpitale záſiadły, od wſzelkich podatkow wolne być máią. v. tit. Koſcióły. A. 1655.

TACTVS TERMINVS.

TAczo termino peremptorio każdy się sprawić powinien, o wszystkie excessy, pod wszelakimi sądami y zjazdami uczynione, modo, quo ná Trybunale. *vide supra tit. Sądy. A. 1598. fol. 706. § A. 1611. fol. 3.*

Ale po tym Płockie, y Sandomirskie Woiewodztwo, także y Ziemią Dobrzyńską odrzuciła to prawo, starem prawem się contentując, *propter abusum táctow in minoribus subselliis. A. 1613. fol. 22. tit. O táktách.*

TAczo termino, lożni cuiuscunq; conditionis & praecminentie, w Miastach Krolewskich, bawiający się, o szkody y różne krzywdy, przed Wrzędem Grodzkim, takimże postępkami, iako w Constitutiei pomienionej 1598. opisany jest, *etiam in Ciuilibus causis*, sprawować się powinni, *salua appellatione* ná Trybunał, abo Piotrkowski abo Lubelski, a w W. X. Lit. ná Wileński, abo gdzie się Trybunał odprawuie, *inter causas conseruatas, in duabus septimanis prosequenda. A. 1613. fol. 4. §.* Do tego isz w Mieściech naszych.

TAczo termino żaden nie ma być pociągany do Trybunału, *etiam consensu Iudicii accedente*, tylko *in causis personalis iniuriae, in personam*, ktoraby miała *coniunctionem* z Trybunałem, *v. tit. Trybunał. tit. Bepieczenistwo. tit. Sądy.*

TATAROWIE.

TAtárowie Litewscy, ktorzy z gruntow y ośiadłości swych, gdy potrzebá Rzeczposp. przy Hetmánach W. X. Lit. zá roskazaniem Krolewskim, y Vniwersałami tychże Hetmánow, służyć woynę powinni, listow przypowiednych ná Rothmistrzostwo brać nie mają, *sub amissione bonorum. A. 1607. fol. 864. tit. O Tatarách.*

Reassumowano tę Constitutia, deklarując, áby PP. Podskárbowie y Pisarze Polni, pieniędzy im nie dawáli, *alias* przyimowane ná liczbę być nie mają. *A. 1611. fol. 47. tit. O Tatarách.*

Tatarom, áni Hetman listu przypowiednego dawać nie ma, áni Podskárbi pieniędzy, *sub pæna mille marc. Delatori & Iudicio per medium*, ná Trybunale, *inter causas Officij repetenda.* Co służy y W. X. Lit. *A. 1613. fol. 2. tit. O żołnierzu.*

Znowu o tymże: áni ich nikt zaciągáć, Rotmistrzami, Chorążemi, Porucznikami niewać nie ma, *sub pæna mille floren. ad instantiam cuiusuis peremptorie luenda.* A iesliby im Podskárbi płacił, Rzeczposp. tego ná liczbę przyiać nie ma. Ani ich Pisarze popisować mają, *sub eadem pæna. A. 1613. fol. 43. tit. O Tatarách.*

Znowu, iż Rotmistrzami być nie mają. *Ibid. fol. II. tit. O Tatarach.*

Rotmistrze ich, Szlachta dobrze osiadła być powinna, według prawa o tym pisanego. *A. 1658. fol. 9. tit. Ordynacya woyska.*

Tatarowie wszyscy z majątności swoich służbę woenną powinni, za listami y rozkazaniem Krolewskim, albo Hetmańskimi tam gdzie im od Hetmana rozkazano y naznaczono będzie, pod utraceniem wszystkich majątności y włości swoich. Tąz powinność, y też pany na tych wszystkich *extenduntur*, którzy u Tatar majątności, bez consensu Krolewskiego pokupili: O co *forum* każdemu lubo za Dworem Krolewskim, lub w Trybunale być ma. *Ibid.*

Tatarom nie godzi się, *in posterum* dobr Szlacheckich dziedzicznych skupować, *sub rigore* Constituty o cudzoziemcach, które *reassumuntur*: a pokupione iusz, do wyszcia dwu lat, po terażniejszy Constitutiei, sprzedać powinni. czego gdyby nie uczynili; połowicą tacy w Statucie opisaney, Potomkowie dziedzicowie tych dobr, odkupić dziedzictwo swe mogą. O co *forum* na Trybunał *peremptorie*. Ani Szlachta dobr Tatarom nadanych nabywać może: a ieżeli bez consensu Krolewskiego nabyli; ciężarom, które na nich są, podlegać, y służbę na każdą *expeditia* woenną, przy Hetmanach powinni, *sub privatione Bonorum*: o co *forum* w Trybunale, *ad instantiam cuiusvis*, w każdym terminie *peremptorie*. *A. 1616. fol. 45. tit. O Tatarach W. X. Lit.*

Znowu toż o Szlachcie: A Tatarowie za obwieśczeniem Hetmańskim woenną służbę, wedle powinności swojej, tak z dobr dawnych, iako y z tych, które u Szlachty pokupili, odprawować mają. *A. 1620. fol. 16. tit. Ruszenie Tatarow W. X. Lit.*

Znowu toż o Tatarach, y o Szlachcie. *A. 1632. tit. O dobrach Tatarskich W. X. Lit.*

Znowu o tymże, *cum hac declaratione*, że się do obozu w porządku dobrym y rynsztunkiem porządnym, nie wymawiając się służbą Rzeczyposp. w woysku stawić powinni, *sub pena confiscationis bonorum*. *A. 1650. fol. 21. tit. Tatarowie W. X. Lit.*

Rewizya dobr Tatarskich postanowiono, *in cum effectu* żeby nikt pod żadnym *prætextem*, tytułem, y wolnością Szlachecką, dobr tych nie okrywał. Która rewizya, Lustratorowie przywieść na Sejm przysły mają, gdzie y ci, którzy majątności Tatarskie trzymając, powinności z nich nie pełnią, stawić się powinni będą, pod utraceniem tychże majątności, a P. Podskarbi W. X. Lit. wszelakie *documenta* z Xiazg Skarbowych Lustratorom wydać rozkaże. *A. 1628. fol. 9. tit. O Tatarach W. X. Lit.*

Nie skończona: Cisz Commisarze skończyć ją mają. *A. 1629. fol. 22. tit. Rewizya Tatarska.*

Teyże rewizyey máią podlegać dobrą przez Tátary u Szlachty pokupione; z ktorych także służbę wedle Constitutiey A. 1626. powinni. *Ibid.*

Cisz Lustratorowie dostateczną wiadomość wziąć máią, o tych, ktorzy się furniánstwem ábo rzemiosłem bawią, żeby pogłownego nie uchodzili. *Ibid.*

Znowu dobrą Tátarów máią być rewidowane, bo przeszła rewizya, wedle Constitutiey, nie była ná Seymie referowana, áni ápprobowana. A. 1632. fol. 6. tit. O dobrách Tátárskich W. X. Lit.

Tátárowie Litewscy nie excipując się, że w woysku Koron. lub W. X. Lit. służą, bo ná to żołdy biorą, do pospolitego ruszenia *tenentur*, wedlug Státutu W. X. Lit. A. 1683. fol. 1. tit. Pospolite ruszenie.

Tátárowie Litewscy o szkody, gwałty, zaboystwa, rápty, y inne excessy, tak przed Hetmánem, iáko *in foro proprio* odpowiadać máią. A. 1607. fol. 864. tit. O Tátárach W. X. Lit.

Ktorzy z máiętności swych wojnę służyć powinni; w ciągnienu, idąc ná służbę Rzeczyposp. żadnych státiy wybierać nie máią. A iesliby ktory brał, y szkodę ábo exces, *tám in civili, quám in criminali*, komu uczynił; zaráz bez odwłoki, Chorąży, pod ktorego chorągwią służy, sprawiedliwość z niego czynić, y by y ná gárdle karać ma. *alias* winnego pozwem Grodzkim tegofz Woiewodztwá ábo Powiátu pozwać ukrzywdzonemu wolno, pozwy kładąc ná máiętności własney winnego, przed ten Vrzód, w ktorym szkodę ábo exces uczynił. A Vrzód ma się w tym zachować wedlug prawá pospolitego, bez wszelkich odwłok. Dekretá zaś, Vrzędy, pod ktoremi máiętności oni mieć będą, *exequować* powinni, pod winami w Prawie opisanemi. Zywność, ktorą w ciągnienu brąć będą; wedlug ustawy płacić máią, nie więcey iednak oney brąć máią, iedno tylko, iáko przez noc wychować się może, nie spiżuiąc wozow, áni biorąc podwod, iáko o tym Prawo uczy. Stánowisk ná odpoczynek, po máiętnościach Szlacheckich y Duchownych miewać, y noclegow bliskich nád mil trzy, ábo cztery czynić, y z drogi w stronę zieżdzać, ná miejscu od PP. Hetmánów náznaczone idąc, nie máią, pod temiż winami y karaniem, iáko wyżej. Tosz prawo ściąga się y ná Tátárow, ktorzyby w różnych rotách czyich służyli, szkody, exces, y krzywdy iákie komu czynili. A. 1611. fol. 47. tit. O Tátárach W. X. Lit.

Tátárowie Litewscy, żon Chrześcianek poimować nie máią: *sub pena colli*, ná oboie. áni czeládzi Chrześciańskiej chować máią: O co *forum, ad cuiusvis instantiam*, przed Vrzędem Grodzkim, y tenże Vrzód *inquirere* o to powinien. A. 1616. fol. 45. tit. O Tátárach W. X. Lit.

Tátárom, Zydom, y innym niewiernym w Dobrách Krolewskich,

Duchownych y Ziemskich, tak w Koronie, iako y W. X. Lit. nie godzi się czeladzi y białychgłów Chrześcijańskich chować (okrom słodownikow, browárníkow y furmánow) ani ceł, myt, y żadnych prowentow *quocunq; titulo* trzymać, *sub pœna* dwóch set grzywien, ktorey *medietas*, iedná *Delatori*, a druga *Iudicio cedere* powinna: & *sub pœna sessionis turris*, w Zamkach Krolewskich káždego Woiewodztwá y Powiátu ná Chrześcianiná y ná Chrześciankę: O *co forum competens* mieć máia. Y o tym wšytkim dawnieysze práwá, státutá, y Constitucye Koronne reásumowano, y że y W. X. Lit. także służyć máia, deklárowano. A. 1678. fol. 34. tit. Reassumptia práwá.

Tátárowie Dobr leżących, tak Krolewskich, Duchownych, iako y Swietckich, żadnemí *contractantibus*, trzymać nie máia, pod strácciem summy, *ad cuiusvis instantiam*, o *co forum competens*. *Ibid.*

Tátárom Práwá, Przywileie, y zwyczáie ich *inviolabiliter conservantur*. A. 1607. fol. 864. tit. O Tátarách W. X. Lit.

Tátárom Litewskim, Koronnym, Wołyńskim, słuźbę Ziemską woienną odpráwuiącym Przywileie od Krolow nádáne, *in toto* approbowano. Wárując, áby im taki placono żóld z Skárbu, iaki płać infzym chorągwiom Kozáckim: do czego Tátárowie cudzoziemscy należeć nie máia. A. 1659. fol. 16. tit. *Confirmatio*.

Tátárom Koronnym, y W. X. Lit. w woyskach oboygá tych narodow będącym Chorągztwá, tym, ktorzy będą dobrze záslużeni, dożywotnie konferowane być máia, ktorzy czásu pospolitego ruszenia, zá Vniwersalámi Krolewskimi, Tátárow wšytkich gromádzić, y z niemi do Woiewodztwá ábo Powiátu, w ktorým swoje ośiadłość máia, ciągnąc, y táni pod władzą Woiewody, ábo, *in absentia*, Káasztellána, a w Powiećie Márzalká y Chorągzych, a po tym pod władzą Hetmaná iść máia, y słuźbę woienną, według dawnych práw, odpráwować, *sub pœnis, de expeditione bellica sancitis*. A. 1662. fol. 22. tit. O Tátarách.

Tátárowie w woysku Koronnym, y W. X. Lit. zostájący, y po dżis dzień w domách nie miéłzkájący, ani z swoich dobr pożytku nie záżywájący, od condemnaty Skárbowey wolni zostawáć máia, a inši práwu *parere* powinni. *Ibid.*

Tátárowie W. X. Lit. y w Koronie będący, y ich Kniáźiowie, Murzowie, przy wolnościách według Przywileiow, Práw, y Státutu, *in Confederat. general. Warszaw. sub Interregno*, záchowáni. Gdzie iednak Meczetow nie bywáło, tám ich stáwiać nie máia. &c. A. 1668. fol. 24. §. Tátárow W. X. Lit.

Tátárow wšytkich W. X. Lit. ktorzy woienną słuźbę odpráwuią, y służyć powinni, przy wšytkich práwach onym nádanych *in toto* záchowano, y że do pogłownego z temi Tátárami, ktorzy się furmánstwem, kupieństwem y rzemiosłem báwia, nigdy poćiągáni być

być nie mają, deklarowano. *A. 1670. fol. 48. tit. Pogłowne.*
 Tatarom W. X. Lit. dawne Prawa, y swobody, y Przywileie od Xiążąt Litewskich, y Krolow Polskich nadane approbowano, y onych od wszelkich depactaty Stanowi Szlacheckiemu nie zwykłych, tak w Grodách, Ziemstwach, Trybunalach, iako tecz *in Rationibus* quitowego od Poborców wymagania, *sub penis in contravenientes*, iako na aggrawujących Stan Szlachecki, uwolniono. A zostający w woysku na służbie Rzeczyposp. y do Pogłownego, y innych nie przywykłych ciężarów należeć nie mają. *A. 1673. fol. 20. tit. O Tatarach W. X. Lit.*

Tatarow W. X. Lit. przy Prawach y wolnościach, *tot Constitutionibus*, a osobliwie Seymu przeszłego *A. 1673.* obwarowanych zachowano, y aby *in quibus subsellijs, & contributionum generibus*, nad zwyczaj, nie byli aggrawowani, postanowiono. *A. 1674. fol. 35. §. Tatarowie W. X. Lit.*

Tatarom Lipkom *amnistia* generalna dana, ktora y Krzeczkowskięgo Rotmistrza okrywa. *A. 1676. fol. 58. tit. Amnistia.*

Tatarow W. X. Lit. na różney usłudze R. P. w W. X. Lit. zostających, znowu, przy dawnych prawach y wolnościach, y wierze, według starych Przywileiów, zachowano, y żeby *in subsellijs publicis & privatis*, oppressii y depactaty nie ponosili, warowano. *ratione* zaś *securitatis* zdrowia y posessii onych, osobliwie *in criminalibus*, aby według Statutu W. X. Lit. sprawiedliwość czyniona im była, postanowiono. Dekretá Skarbowe, na Chorążych Tatarskich otrzymáne, *& forte executionem*, z osob. y dobr ich podniesiono, zlecając Skarbowi przez Dworzany *executionem*, a na potym iuż spisowanie pogłownego Tatarskiego, nie do Chorążych, ale do własnych iurisdictioni, w ktorych zostają, należeć ma. (*iaka ich w tym powinność była? vide supra tit. Podatki. §. Pogłowne Tatarskie.*) *A. 1677. fol. 16. tit. O Tatarach W. X. Lit.*

Tatarow W. X. Lit. dobrá iako ziemskie od ciężarów, y przechodów żołnierskich wolne być deklarowano. *Ibid.*

Tatarow wszystkich W. X. Lit. znowu przy prawach y wolnościach, *in criminalibus*, według Statutu W. X. Lit. *equaliter* z stanem Szlacheckim *in perpetuum* zachowano, Przywileie od Krolow onym, na prawa y wolności, nadane approbowano, aby każdy dobr swoich, u Obywatelow W. X. Lit. mający słuszne prawo, wedle Statutu W. X. Lit. dochodził, *cum ratione* ustawicznej służby, pozwolono. Pogłowne y infze Seymání uchwalone podatki, aby równo z Stanem Szlacheckim do Skárbu oddawali, w Kancellariách Grodzkich, Ziemskich, Trybunalskich, y Assessor-skich, od spraw swoich, depactowani nie byli, warowano. Na ostaték Przywilej Krolá I. M. Vr. Bohdanowi Vlanowi Koryckiemu Ro-

mu Rotmistrzowi, reasumuiąc prawá o wolności równe z Stanem Szlacheckim, Chorążym, Murzom, y wszystkim domom w tymże Przywileju wyrażonym *in toto* approbowano, A. 1678. fol. 23. tit. O Tatarách.

Tatarowie iáko pogłowne płacą, *v. supra. tit. Podatki. fol. 492.*

Taxa victualium & utensilium. v. tit. Vjsławá.

Taxa budynkow. v. tit. Rewizya.

TESTAMENTA.

Herburt.
ol. 505. tit.
Testamen-
tum.

O Testamentách, wszystkie Státutá y Constitucie Koronne reássumowano, wárując, żeby nigdy ná potym żadnemu, tak Szlacheckiey, iáko y mieyskiey conditiei, obywatelowi nie godziło się, ná dobrá, kámienice, domy, y grunty, tak dziedziczne, iáko y mieyskie, żadnych sum y obligatyi, przez *testamenta* záciiągáć, *sub nullitate. O co forum* w Trybunale Koronnym *inter causas mixti fori.* do pobożnych iednak uczynkow, przez *testamenta*, z dobr ruchomych y sum, nikomu to práwo (ktore zá wieczne ma być rozumiane) nie zágradza wolności. A. 1676. fol. 33. tit. O testamentách.

Reasumowano tę Constitucjá, dekláruiąc, że y W. X. Lit. służyć ma. O *co forum* Stanowi Szlacheckiemu w Trybunale W. X. Lit. á Miástom Krolewskim *coram Officio, seu Iudicio Ciuili: saluá* do Sądu Krolewskiego Assessorskiego *appellatione.* A. 1677. fol. 13. tit. *Reassumptio* prawá.

Approbatur dispozycya testamentowa Vr. Márcyána Grábiánki, y że pomienione práwo *non derogat* oney, *declaratur.* A. 1676. fol. 33. tit. O testamentách.

Towary. v. tit. Kupcy. tit. Przemytá. tit. Záwárcie Ziemie. tit. Mieszczenie. tit. Podatki.

TRYBUNAŁY.

Trybunału, ku záwárciu wszelákich ákcyi, postánowienie odłożono ná Seym Koronácyey Krolá I. M. Stephána. *Ná zieżdzie pod Andrzeiowem.* A. 1576. fol. 244.

Trybunał Koronny pozwolony iest. *Ibidem. fol. 256. §. Spráwiedliwość* pospolita.

Ordynácyá onego. A. 1578. fol. 325. Oznáymuiemy.

Trybunał ma się sádzić po Woiewodztwách, nie odstępując prawá pospolitego, iákiego ktora Ziemiá używa. *Ibid. fol. 326. tit. Iáko sádzić máią.*

A Mázowieckie, y Ráwskie, Woiewodztwá, według Powiátow. A. 1589. fol. 519. tit. Porządek.

Ták iusz y inſze wſzytkie Woiewodztwá. *A. 1601. fol. 737. tit. Porządek.*

Trybunálskie Dekretá, *ex ſcripto* ferowane, y od trzech Sędziow podpisane być máią. *A. 1578. fol. 326. tit. Iáko ſądzić.*

Trybunał *pluralitate votorum* máá concludować. *Ibid. §. A* gdzieby. *In paritate votorum*, przy tey Stronie konkluzya zoſtawác má, ktora dowodow prawnych więcej zá ſobá mieć będzie. *Ibid.*

Sprawy *in paritate votorum*, ná Seym odſyłane być máią: *ſalutis huius puncti melioratione. Ibid. §. A* iſz wſzytkie kauzy.

Iuſz nie ná Seym, ále ná drugi Trybunał iſć máią takie remiſſy, ktore *ex ſpeciali regeſtro* po przyiſiedze máią być ſądzone. *A. 1607. fol. 840. tit. O remiſſach.*

Nova emergentia iednák ná Seymie decydowane być máią. *Ibid.*

Trybunálskie dekretá máią ták ważne być, iáko Seymowe. *A. 1578. fol. 327. §. A* iuſz.

Y iáko dekretá Sądow nowych, zá Krolá Auguſtá, *pro una vice* uchwalonych: Iſz onych áni ná Seymie, áni zá Dworem nie ma nikt przypoſzwáni podnoſić: á ktoby ná takie przypowiedział ſię pozwy, y *in contumaciam* co otrzymał; *nullitatis* to być má, y *exequucyey* podpadać nie będzie. á iesliby teſz zá przypowiedzenie czyim do Sądu poſzwany ná takowy pozew ſtanał, tamże, nie odchodząc, ſám, ábo Prokurator iego, powinien będzie odſłóżyć to grzywien: ktorych połowicá Stronie, á druga *fiſco cedere* má. *In caſu autem non ſatisfactionis pro præmiſſis, cauſa debet remitti ad Officium ubi bona Actoris conſiſtunt, pro ultima & finali executione pænarum*, á Prokurator má być skazan do wieżé ná dno, ná tydzień. *Ibid. fol. 330. tit. Vtwierdzenie dekretow.*

Stároſtowie, y ich Vrzędy, máią ie *exequować*, wedle prawá, *ſub pænis in Statuto deſcriptis. Ibid. fol. 331. tit. O exekucyey dekretow.*

Máią we wſzytkim nienáruſzenie zoſtawác. *A. 1588. fol. 488. tit. Spraw.*

Ani żadnemi Seymowemi, áni Zadwornemi dekretámi nie máią być znoſzone, *ſub pænis Statuti. A. 1607. fol. 839. tit. O dekretách Trybunálskich.*

Znowu: áby dekretá Trybunálskie, y powagá Trybunału, *nullatenus* ni od kogo wiołowane, áni *in dubium* wokowane nigdy nie były. Co ſię má rozumieć y o Woiewodztwách, Kiiowskim, Wołyńſkim, Bráćławſkim, y Podolskim. *A. 1613. fol. 7. tit. O dekretách Trybunálskich.*

O tymże, ták ná Koronny, iáko y ná W. X. Lit. Trybunał. *A. 1618. fol. 5. tit. O dekretách Trybunálskich.*

Trybunálskie dekretá mándatámi Zadwornemi nie máią być znoſzone, *ſub pæna revocationis & nullitate proceſſus*. Ani Trybunał w ſprá-

w sprawy Zadworne w dawać się ma, *sub nullitate* dekretow, ięśli by iákíe otrzymane były. *A. 1633. fol. 35. tit. O niewynoszeniu Mándatow.*

O tymże. *A. 1667. fol. 12. tit. O powadze Dekretow.*

Trybunał Koronny *causas euocationis*, gdy się to pokaże, ma *decidere pœna sessionis turris per spatium duodecim septimanarum. & re-fusione Partis damnorum: & ad forum competens causam remittere.* *A. 1578. fol. 328. §. Exceptis causis.*

Tofz o Trybunale Wołyńskim, y Bracławskim. *A. 1589. fol. 539. tit. Co sądzić máia.*

Do Trybunału Koronnego, áni z pozwu, áni *per appellationem*, żaden Szlachcic ośiadły Małopolak do Piotrkowá, á Wielkopolak do Lubliná pociągány być nie ma, *sub nullitate decretorum, & pœna quingentarum marc. (exceptis causis fisci & raptis:)* á sprawy wszelkie, *inter causas Palatinatum*, sądzone być máia. *A. 1638. fol. 31. tit. De euocatione.*

Znowu o tymże, *sub pœnis de euocatione.* *A. 1677. fol. 27. tit. Declaratia registru.*

Ná Trybunale Piotrkowskim, ábo Lubelskim *etiam proprii fori*, nie godzi się dochodzić prætensiy, *ex cruda citatione*, Zieniskiemu ábo Grodzkiemu Vrzędowi do sądzenia należących, *sub nullitate actus, & pœnis de euocatione sancitis. saluis decretis, ex seriis controuersis, latis.* *A. 1653. fol. 17. tit. Zniesienie condemnat.*

Trybunałowi należy sądzić *appellacye, remissy, limitacye*, ktore ná Seym, ábo zá Dworem, á *quibuscumq; subsellis* do tych czas wyszły, y wychodzić będą; *Causas Officii, occasione non factæ exequutionis decretorum Iudicii Tribunalis Regni, in his rebus, quæ Iudicio Tribunalis huius iudicandæ incumbunt & iudicatæ fuerint: Causas grauaminum. Exceptis causis mere criminalibus, causis fisci, iuxta Constitutiones A. 1562. & 1567. Causis exemptionis bonorum Regalium, Causis fundorum regalium: Causis o Quárte: Causis bonorum nullo iure receptorum, & causis iuris Magdeburgensis.* *A. 1578. fol. 327. tit. Co sądzić máia.*

Trybunał tych spraw, ktore w Prawie nie są opisane, przed się puszcząć nie ma, áni *pœnas* nád prawo *irrogare*, áni dekretow czynić, ktoreby *vim legis saperent, alias acta nullitatis.* *A. 1627. fol. 9. tit. O dekretách Trybunálskich.*

Reassumowano tę Constitutiá ná Koronę y W. X. Lit. *cum declaratione*, że takowe dekretá, żadney *execucyey* podlegać nie będą. *A. 1638. fol. 14. tit. O dekretách.*

Iákofz zkássowano dekretá Trybunálskie *vim legis Sapientia.* *A. 1650. fol. 4. tit. Securitas.*

Trybunałowi Wielkopolskiemu, to ięst, Woiewodztwom, Poznán-skiemu, Káliskiemu, Sierádzkiemu, Łánczyckiemu, Brzeskiemu,

Inowłocławskiemu, Mázowieckiemu, Płockiemu, Ráwskiemu, y Ziemiom Wieluńskiey, y Dobrzyńskiey, mieysce Piotrkow. A Mázopolskiemu, to iest, Krákowskiemu, Sędomirskiemu, Ru-skiemu, Podolskiemu, Lubelskiemu, Belskiemu, Podlaskiemu, Woiewodztwom, Lublin. A. 1578. fol. 329. tit. Mieyscé Sądow. Trybunały obádwa iedni Sędziowie sądzić powinni, odsądziwszy Woiewodztwá Wielkopolskiey, w Piotrkowie, potym ziącháć się ná czas niżej náznáczony do Lubliná máią, y táni Máłecypol-ski Woiewodztwá także odsądzić. *Ibid.*

W Piotrkowie ma się záczynáć, w Poniedziátek bliski, po S. Mar-cinie, á kończyć się ász do Kwietney niedziele. w Lublinie zaś, w poniedziátek bliski po Przewodney niedzieli; á kończyć się ma, dokąd się nie skończy. *Ibid.* fol. 330. tit. Czasy Sądow.

Przyczyniono czásu Piotrkowskiemu, y ma się sądzić od pier-wszego Poniedziálku po S. Fránciszku, ász do niedziele bialey; á limitácyá, która bywáła po Bożem národzeniu, nie ma być ie-dno dni cztery, żeby *causae Officij* tym prędzey odsądzone być mogły: które, *pro una vice*, po dokończeniu Sądow kázdego Woiewodztwá z ktoregokolwiekby przypádły á w Soboty się nie odpráwiły, z rejestru osobnego, *ad instar aliarum Palatinatus causarum*, dosądzone być máią. A *registra causarum Officij*, iáko y *Palatinatum & Districtuum*, ná dokończeniu Trybunału, ktore-by ieszcze dosądzone nie były, przez Márszałká Trybunálskiego podpisane, y *ad acticandum* podawáne być máią, áby drugi Try-bunał wprzod tych rejestrow dosądzał, á potym do innych po-rządnie przystępował. A. 1611. fol. 6. tit. Przyczynienie czásu.

Odmieniono to było, dla pospolitego ruszenia przeciwno Tur-kom tak, áby *post reditum*, Trybunał w Piotrkowie od pierwszego Poniedziálku *post trium Regum*, do Bialey niedziele, á w Lubli-nie od Poniedziálku *post Conductus Paschæ*, do S. Báর্থłomieciá sądzony był: z tym iednák wárunkiem, isz ná potym od pier-wszego poniedziálku *post Francisci*, záczynáć się ma Trybunał Piotrkowski: á Lubelski od poniedziálku pierwszego *post Condu-ctus Paschæ, iuxta præscriptum Legum, temporibus perpetuis*. A. 1621. fol. 17. tit. O Trybunale.

Lubelskiego Trybunału pomkniono do Świętá S. Fránciszka *inclusue*: dokládáiąc tego, isz ná którymby Woiewodztwie, Sądy pod czás limitácyey Trybunału przypádły, to Woiewodztwo przysięgłego Deputatá, ma sobie we dwie niedzieli, po limitácyey obierać. A. 1623. fol. 10. tit. Trybunału Lubelskiego.

Ieszcze dálej pomkniono Trybunału Lubelskiego, to iest, do S. Thomaszá Apostolá: co ma do lat sześci trwáć, bez wszelkiey przeszkody Trybunałowi Piotrkowskiemu. A. 1641. fol. 6. tit. Prolongácyá.

Ktorą Constitutią potym znieśiono, za wyszćiem pomienionych lat fześciu, y czas kończenia się Sądow *illius subsellij* do S. Frąciżkć, wedle dawnych Constitutiy, *sub nullitate Indicatorum*, nćznćczyño. A. 1647. fol. 4. tit. Limitćcy.

Znowu Constitucyą A. 1641. o prolongćcyey Trybunału do S. Thomaśzć Apostolć, rećssumowano, nć lat siedm *inclusivę*. Nć *Electiey Krolć Michałć*. A. 1669. tit. Prolongćcy.

A gdyby Aktor ąbo *citatus* miał w oby Trybunałćch *personalitatem*; tedy w iednym ma iść *suspensę*, kto iey bćdzie potrzebowćł: ktorą *approbabit attestatione Marschalci Tribunalitij*, ąbo *juramento*. *Ibid.*

Trybunał Piotrkowski, *cum reassumptione* Constitutiey A. 1621. względem pospolitego ruszenia, do Poniedzićłku po S. Andrzejć naybliźszego odłożono. A. 1670. fol. 22. tit. Trybunał Piotrkowski.

Trybunał Lubelskiego rećssumptiā, pod Confederat. w pospolitym ruszeniu pod Gołębim uczynionā, do pierwszego Poniedzićłku po Święćie Troycy Przenćświćtśzey odłożono, *saluā cadentiā* tych spraw, ktore od pierwszey Seśsiey Trybunału Lubelskiego, przez dwć miesiēcć odprćwować się powinny. A. 1673. fol. 14. tit. O Trybunale Lubelskim.

Trybunałskiego Sądu bezpieczeńśtwo. Kto nie ma sprćwy, *cuiuscunq; dignitatis & prćeminentię sit*, przed Sąd wchodzić nie ma: ą kto sprćwę ma, y przywołćiā go do niey, famo czwćrt tylko, to iest, sam, z Prokuratorem, y dwiema Przyacićłmi ma wchodzić: ą ićśliby kto upornie wszedł, ąbo nćpomniony wynićć nie chćiśł, ąbo w domu Sądowym wołćnie czynił. *pęnam duplicem 14. marc. in instante sub alia simili pęna, non recedendo, Iudicio persoluet: & contra rebellem executio rei indicatę iść ma*; A. 1578. fol. 329. tit. Bępieczeńśtwo.

Przy wotowćniu żaden nie ma zostawćć, oprócz tych, ktorzy do tego Sądu przysięgli, *sub eadem pęna*. *Ibid.*

Z rusznicćmi y bronićmi niezwycźzynemi, ktoby nć mieceyśce Sądow przyićchćł, y z niemi chodźił, okrom mieczć, kordć, szćble, szpady; *pęna 50. marc. peremptorie succumbet, & illam non recedendo ą Iudicio sub pęna 14. marc. persoluet*. A ićśliby temer e recederet; ma być odesłćn nć exekucyā, wedle prćwć, *ad loci Capitaneum*. *Ibid.*

A ktoby we trzy niedzićle przed zćczćciem ąbo po zćczćciu Trybunału kogo rćnił, ąbo zćbił, ma tćk być karan, ićkoby to nć Seymie uczynił. *Ibid.*

Bępieczeńśtwo tych Sądow, ma się rośćiāgćć w okręgu onego Mićstć, gdzie Trybunał sćdzć, *& in personis euntium & redeuntium* nć Trybunał: ą gdyby *Violator* zićchćł, ma mu być pozew listowny

listowny dány ná Trybunał ten, pod ktorego iurisdictioni stałby się excres, *inter causas conservatas*. A. 1613. fol. 11. tit. *De termino tacto*.

Ná Trybunał nie powinien żaden ktoregokolwiek stanu y kondycyey człowiek w większym poczcie nád pięćdziesiąt osob, inkluđując w to Przyacióły, sługi, y czeladź wszelaką, przyeżdżać, *sub pena mille marc. Pol. ad instantiam Instigatoris Iudicij illius, ex termino tacto, in eodem Iudicio repetenda*. Co się y ná samych PP. Trybunałistow ściągać ma. A. 1616. fol. 3. tit. O przyeżdżaniu ná Trybunał.

A ktoby *in armis vel cum armis, insidias & seditionem ac violentiam prae se ferentibus* także z bębnami, chorągwiemi przyiáchać śmiał; tak ná Trybunale iáko y w inszym Sądzie, *ex instantia Instigatoris, tacto termino attractus, pená perpetuae bannitionis cum publicatione* ma być karány. *Ibid.*

Trybunałskie Dekreta y Sprawy tych Sądow, w Piotrkowie pieczęcią Ziemską Sieradzką, á w Lublinie pieczęcią Ziemską Lubelską máia być pieczętowane. A. 1578. fol. 330. tit. Czasy Sądow.

Ná Trybunale Vrzád Ziemski przysięgać ma, *super secreta Iudicij non reuelanda*; á potym poność powinność, którą przed tym miał ná Seymie, ábo zá Dworem: &c. ále *votum* ná tych Sądach, nie ma *Ibid.* tit. Powinność.

Trybunałskie pozwy, *sub titulo Regis & sigillo Terreſtri*, máia być wydawane, *cum praefixione termini in duabus*, *Ibid.* fol. 331. tit. O pozwiech.

Trybunałskie zapisy, protestacye, rekognicye, y relacye wszelakie, tak iáko Seymowe, ábo Ziemskie, máia być ważne. *Ibid.* tit. O zapisiech.

Sądy *inferiorum subſelliorum*, pod czas sądzenia *ultima instantia Iudiciorum generalium* odprawować się mogą. A. 1578. fol. 330. tit. Czasy Sądow.

Trybunału poprawá, zázždy ma być wolna ná Seymie. *Ibid.* tit. Poprawá.

Zlecono iá, *inter alia*, pewnym Osobom, *in Confederatione generali Varſau. tempore Interregni*. *Ibid.* fol. 410. §. *Vulnera Reipub.* Zakonnikom Lubelskim S. Stánisława, co plácu ná zmurowanie sklepu dla chowania Xiąg Trybunałskich, pozwolili, *quotannis* dziesięć grzywien z ceł Lubelskich náznáczono wiecznemi czáfy: ktore ma Celnik plácić, *sub pena centum marc.* O co *forum* tamże ná Trybunale. A. 1588. fol. 482. tit. Trybunałskich.

Po Trybunałskim dekreće, nie wożny z Szláchty, ále Vrzád sam Ziemski, ábo Grodzki, ná exekucyá ma iezdżić. A. 1601. fol. 759. tit. *Executia*.

Trybunałskich Dekretow *ante mortē Regis* ferowanych *executio* ma być,

być, *iuxta iuris exigentiam, ad instantiam cuiusvis, post coronationem Regis, intra sex septimanas, in Confederacyach general. Warshaw. sub Interregnis.*

Trybunał ma się zacząć we dwie niedzieli po Koronacyey Krola. *in Confederat.*

Trybunał Kiiowskiego, Wołyńskiego, y Bracławskiego Woiewodztwa, tym porządkiem, iako Koronny jest opisany, w Łucku, do Seymu przyszłego ma być sądzony. *A. 1578. fol. 331. tit. Woiewodztwa.*

Ktorego wolno im było poprawić, wedle Statutu W. X. Lit. y Przywileiu o Vniey danego, y Constit. *A. 1576. abo tecz odstąpić od niego. Ibid.*

Przytłapily te Woiewodztwa do Trybunału, okrom Kiiowskiego. *A. 1589. fol. 516. tit. Sady.*

Ktorego ordynacya, Koronney ordynacyey, w niektorych artykułach, *per omnia similis. Ibid. fol. 537. tit. Trybunał.*

Mieysce Trybunałowi temu Lublin naznaczono. *Ibid. fol. 540. tit. Mieysca Sdom.*

Trybunałskie tych Woiewodztw dekretá, dwáy Koronni, á dwáy Wołyńscy Deputaci podpisować máią. *Ibid. fol. 538. tit. Iako sądzić máią.*

Declaratur, isz inaczey *valorem suum* mieć y do exekucyey przywodzone być nie máią, ász podpisane rękami dwu Deputatow Koronnych Duchownych, á dwu Deputatow Woiewodztwa Wołyńskiego znáydownać się będą. *A. 1609. fol. 900. tit. Obiásnienie.*

Trybunałskie dekretá y Aktá Ruskim pismem Pisarze Ziemscy tych Woiewodztw, *prestito iuramento, votum* swego nie dając, y pisać, y ekstrakty, pod pieczęcią swego Woiewodztwa, y czterech, *ut supra*, Deputatow wydawać máią. *A. 1589. fol. 541. tit. O Pisarzu.* Cisz Pisarze, wczesnie przed zaczęcié Sadow tych Woiewodztw, do Lubliná przyjeżdżać, y sprawy porządkiem Statutowem w regestr wpisować máią. A te Księgi Spraw ich pospołu z Księgami Spraw Koronnych Trybunałskich máią być chowane. Ktorych lezenie tak iako y Polskich Trybunałskich być ma. á Pisarz Trybunałski pomienionych Woiewodztw ná ten czas powinien zieżdżać, *sub priuatione Officij. Ibid.*

Pisarze Woiewodztwa Wołyńskiego, trzy rázy, á czwarty raz z Powiatow Woiewodztwa Bracławskiego, ná Trybunał máią być obierani. A iesliby pod czas odprawowania tych Sadow głównych Roki Ziemskie w ktorym Powiećie onych Woiewodztw przypádly, á zá obraniem z tego Powiatu Pisarz Ziemskiego do Trybunału, sądzone być nie mogły; takowe Roki, po odładzeniu tych Spraw y Sadow głównych, we cztery niedziela, zá temż pozwy odprawowane być máią. *Ibid.*

Salaria mieć powinni, iako Koronni. *Ibid. fol. 542. tit. Opáttrze-*
nie.

Y Deputaci takieſz opáttrze nieć powinni, iako y Koronni.
Ibidem.

Ná Trybunał Wołhynſki, y Brácláwſki, pozwy pod tytułem Kro-
lewskim, y pod pieczęcią Ziemie, ábo Powiatu onego, w ktorym,
pozwany ieſt oſiádlým, máią być wynoſzone, á termin *perem-*
ptorie tak zaocznie, iako y oczywiſcie ma być w niedziel ſzeſć
práſigowány. *Ibid. fol. 542. tit. O pozwiech.*

Trybunał Wołhynſki y Brácláwſki, pod ártykuły Trybunału Ko-
ronnego, Práwu y Przywileiom Wołhynſkim przeciwnie nie pod-
lega. *Ibid. tit. O Artykulech.*

Trybunału Wołhynſkiego y Brácláwſkiego dekretá, według práwá
Woiewodztwá tego, Stároſtowie, y Vrząd ich, w Stároſtwie ſwo-
im, exekucyá do oſtátniego ſtopniá, czynić powinni, pod winámi
w práwie ich opiſanemi. *Ibid. tit. O exekucyey.*

Deputaci tych obudwu Woiewodztw oſádzáwſzy z Deputatámi
innych Woiewodztw Wielkieypolski Woiewodztwa w Piotrkow-
wie, máią ziacháć do Lubliná, y oſádzić takſze Woiewodztwá
małey Polski. *Ibid. fol. 540. tit. Mieyſcá Sádom.*

W Woiewodztwie Wołhynſkim, pierwſzego roku, má być o-
nych elekcyá w Łucku, drugiego w Włodzimierzu, trzeciego w
Krzemieńcu, y tak álternatá bywáć ma. á w Woiewodztwie Bráclá-
wſkim zázwdy w Winnicy. *Ibid. fol. 537. tit. Porządek.*

Po dwu z kázdego Powiatu, z Łuckiego, Włodzimirskiego, y
Krzemienieckiego máią być obieráni. á z Woiewodztwá Bráclá-
wſkiego dwu. *Ibid. fol. 538. tit. Obieranie Sędziow.*

Trybunał Woiewodztwu Kiiowskiemu, tymi ſpoſobem y wárún-
kiem, iako y Woiewodztwom, Wołhynſkiemu y Brácláwſkiemu
pozwolono. *A. 1590. fol. 582. tit. Trybunał.*

Trybunał, Spráwy Woiewodztwá Kiiowskiego, Wołhynſkiego,
Brácláwſkiego, y Czerniechowskiego, według ich práw y zwy-
czáiw, ſádzić ma, bez interpretácie. Y dekretow między oby-
wátelámi tych Woiewodztw, *legitime* ferowánych prywatnemi
reláxacyámi, *extra forum, regestrum, & terminum* między Sprá-
wámi Koronnými, iako w Lublinie, tak y w Piotrkowie znoſić nie
ma, *ſub rigore pænarum decernendarum, & nullitate eiusmodi re-*
laxationum. *A. 1638. fol. 16. tit. O dekretách.*

W Trybunale Lubelskim, wſzytkich Spráw cónſeruáty Obywátel-
ow Woiewodztwá Kiiowskiego, w Woiewodztwie Wołhynſ-
kim, *ad felicióra tempora*, y do dálſzey ordynácyey ſuſpendowa-
no: *exceptis* Woiewodztwa Brácláwſkiego y Czerniechowskie-
go, po Woiewodztwie Wołhynſkim. *A. 1659. fol. 47. tit. Con-*
ſeruaty.

Po tym, *non obstante hac Constitutione* A. 1659. postanowiono, aby gdy obywatele Woiewodztwa Kiiowskiego do realney dobr swoich possejcie przyda, według porządku swego sądzone były, co nie ma *derogare* Sprawom *originaliter* w rejestrze *specialium* zaczętych. Te iednak Sądy powinny mieć *respectum* spustoszenia tamiecznych Kráioy, także ná tych, którzy álbo zgubieniem praw, *iuxta Constit.* A. 1661. álbo nieodyskánien z Kiiowá, zaslániać się będą. A w Káncelláryách Trybunálskich Ziemskich y Grodzkich od dekretow, y wszelákich extráktow y inquisicyi bráć więcey nád zwyczaj Koronnych Káncelláryi nie máia, *sub priuatione Officij, ad instantiam cuiusvis* w Trybunale Koronnym, *inter causas Officij, ex speciali registro vindicanda.* A. 1667. fol. 17. tit. Sądy Woiewodztwa Kiiowskiego.

Tę Constitutią *ratione depauperationis & desolationis* przyimuie y Woiewodztwo Wolhyńskie. *Ibid.*

W Trybunale Lubelskim, Woiewodztwo Czerniechowskie po Brácláwskim przypadać ma. A. 1635. fol. 17. tit. Ordynácyá.

Declaratur, iż po sądzeniu Woiewodztwa Czerniechowskiego Conseruaty Czerniechowskie záuwsze sądzone być máia, á sprawy Conseruatom należące, według dawnego zwyczáiu y práw Woiewodztw, Kiiowskiego, Wolhyńskiego, Brácláwskiego, Czerniechowskiego, iednym prawem sądzących się, przyjmowane będą. A. 1638. fol. 44. tit. Conseruaty.

W Trybunale Piotrkowskim wszystkie Sprawy czwartkowe, ktoreby się we Czwartki odsądzić nie mogły, *in determinatione cuiuslibet Palatinatus*, z ktorego *originaliter* należáły, dosądzane być máia *perpetuo.* A. 1641. fol. 6. tit. Prolongácyá.

Po tym, że temu nie máia *derogare* Constitucyá *limitationis* Trybunału Lubelskiego, ostrzeżono. A. 1647. fol. 4. tit. Limitácyá. Do Trybunału, Woiewodztwa Pruskie nie przystápiły, ále przy swych Sądach zostáwione *cum appellatione* zá Dworem. A. 1578. fol. 332. tit. Prusy.

Tandem przystápiły do Trybunału Koronnego: *salua optione regressus*: ále się w tym ná blisko przyszłym Seymie resolwować máia. A. 1589. fol. 514. tit. Przystápienie.

Pomkniono im ná to czásu, do drugiego bliskiego Seymu. A. 1590. fol. 579. tit. Prorogácyá.

Trybunałowi Pruskiemu mieysce w Piotrkowie náznáczono. Ná ktory z káżdego Woiewodztwa Pruskiego po dwie Osoby máia być deputowane, y taką przysięgá iáko y inni Deputáci Woiewodztw Koronnych obowiązane. A sprawy takie ma sądzić, iákie Koronny sądzi, *pluralitate votorum concludendo.* A. 1589. fol. 514. tit. Obyczaj sądzenia.

Causas Officij takim sposobem ma sądzić, iáko Koronny. *Ibid.* fol. 515. tit. *Causae contra Officiales.*

Y sprá-

Y Sprawy Duchownych Pruskich. z tym dokładem, aby Duchowni Pruscy dwu Deputatów swych do innych Deputatów Duchownych posyłać. Sześć iednak tylko Deputatów Duchownych, tak Polskich, iako y Pruskich, na każdą Sprawę wotować mają. *Ibid. fol. 514. tit. Sądzenie Spraw.*

Trybunał, Woiewodztwa Pruskie, według correctury, która Kauto-
rą w tychże Woiewodztwach, nie ośiadłemu stać nakazuie;
sądzić ma, y pæn większych nad te, które wedle Constitucyi Ko-
ronnych y zwyczajów, y correctury należą, od obywatelów Pru-
skich wyciągać nie ma. Co się y o wydawaniu dekretów y extrá-
któw támczynych rozumieć ma. *A. 1638. fol. 40. tit. Sady.*

Trybunał narodowi Ruskiemu trzech Woiewodztw, Kiiowskiego,
Bracławskiego, Czerniechowskiego, osobny pozwolono, takim
porządkiem, iaki sobie uformują. w *Commissiey Hadyackiey. A.*
1659. fol. 52. §. Priuatis wszytkim,
Ale to nie było, y nie iest in usu.

Trybunału Koronnego Lubelskiego, taką po tym (*non obstante Con-*
stitutione, o Trybunale na Electicy Krolá Michála, przeciwko kto-
rey protestacye zaszły) ordinacją postanowiono w Poniedziałek
pośt *Dominicam Conductus Pasche*, ma być sądzoney registr *cau-*
sarum merè militarium, ratione iniuriarum tam criminalium, quam
ciuilium na hybernii albo w ciągnienu *illatarum*. W tymże rege-
strze mają *simul comprehendendi* Sprawy remissowe: *ex quo Iudex:*
paritatis uotorum: residentiarum: suspensionum: functionis, Po-
selsów tak *extra Regnum*, iako y Ziemijskich, Commissii z Sey-
mu ordynowanych. Które *genera causarum* mają się sądzić *conti-*
nuò, ad diem ultimam Maij inclusuè. Tak, aby do dnia dwudzie-
stego czwartego Maiá *inclusuè secularium, reliquum* zaś czasu, *ad*
ultimam Maij inclusuè, Sprawom Duchownym *eiusdem generis,*
impendatur. Którego dnia ostatniego Maiá, do drugiego Trybu-
nału, by też y niedosądzone, limitowane z podpisem rejestru,
być mają. A wpisy do prostego rejestru, nie mają trwać więcej
nad niedziel dwie. Dnia pierwszego *Iunij* przywołany będzie re-
gistr, w którym *comprehenduntur instimul cassandarum bannitio-*
num: także sprawy *Officij*, y *Conseruaty Officij: Deductionis*
Nobilitatis: Pro pena publica: grauaminum. Który registr, *con-*
tinuò sądzić się ma, *ad diem ultimam Iunii inclusuè*: tak aby Sprá-
wy *seculares* do dwudziestego piątego *Iunii inclusuè*, Ducho-
wne zaś, *ad ultimam eiusdem inclusuè*, sądzone były; którego
dnia, Sprawy tego rejestru, by też y niedosądzone, do drugiego
Trybunału z podpisem rejestru, limitowane będą. Dnia pier-
wszego *Iulij*, *ordinarie* zacząć się będą, *Palatinales*: a naprzód
Woiewodztwa Krákowski y Powiatów iego, które sądzić się
mają *continué sine interruptione*, do dnia dwudziestego *Augusti*
inclu-

inclusiue; tak aby *secularium*, do dnia piątego *Augusti inclusiue*, a *Spiritualium ad diem decimam secundam Augusti inclusiue*, y tegosz dnia, by tecz y niedosądzone, do drugiego Trybunału, limitowane były, z podpisem rejestrow; aby gdy znowu, *incidentia iuxta ordinem Palatinatum* przypadnie, od tey Sprawy, na ktorey stanęła limitacya, rejestr był przywołany. Dnia trzynastego *Augusti*, *incidentia* Spraw Woiewodztwa Sandomirskiego y Powiatow iego; ktore Sprawy mają się sędzić *ad diem ultimam Septembris*, tym sposobem, aby *seculares* sędziły się do dwudziestego czwartego *Septembris*. *Reliquum* czasu *ad ultimam eiusdem Mensis*, ma cedere Sprawom Duchownym tegosz Woiewodztwa y Powiatow; *cum limitatione*, by tecz y niedosądziły się, & *cum subscriptione* rejestrow. Dnia pierwszego *Octobris*, przywołane będzie Woiewodztwo Kiiowskie z swoimi Powiatami, y continuować się mają *ad diem vigesimam quartam eiusdem Mensis*: tak aby, w tym czasie, tak *secularium*, iako *Spiritualium*, *Palatinales*, y Conferuaty tegosz samego Woiewodztwa y Powiatow iego, sędziły się, y choćby tecz y nie dosądzone były, *limitentur*. A poki to Woiewodztwo, *in possessionem realem* Rzeczypośp. nie przyjdzie; pierwszy tydzień, temu Woiewodztwu assignowany, ma cedere speciałom Woiewodztw, Kiiowskiego, Bracławskiego, Czerniechowskiego. *Ex præcursodito*, aby Spraw nienależnych *questionis Iurium* (gdysz tylko *causæ expulsiõis, recentis, & violentiarum*, do tego rejestru należą) nikt nie podszycwał *sub nullitate condemnationum obtentorum & obtinendarum, penarq; euocationis, & Iudicii arbitraria super euocante decernenda*. Ostatek czasu, y cokolwiek by od speciałow zostawało, ma *impendi* rejestrowi *mixti fori* Koronne, samych tylko *potioritatum & taxationum bonorum*, gdysz te rejestra naybárdziej Trybunał zaćinęły. Dnia dwudziestego piątego *Octobris*, *incidentia* Spraw Woiewodztwa Ruskiego, y Powiatow iego, y continuować się będzie *ad vigiliam S. Thomæ Apostoli*; tak aby *secularium* Powiatow, do dnia dwudziestego *Decembris*, *reliquum zaś* czasu, *ad Vigiliam S. Thomæ Apostoli*, Duchownym Sprawom należało; y tam iusz *in Vigilia S. Thomæ Apostoli* ma być *generalis limitatio* Trybunału. W drugim następującym Trybunale (*exactis* wprzod, iako się wyżej opisało, *causis militari registro comprehensis, & non nisi ad ultimam Maii protrahendis*; także *causis registro cassandarum comprehensis, atq; ultima Iunii limitandis*) zacząć się będą *Palatinales*, biorąc początek od Woiewodztwa Wołhyńskiego y Powiatow iego. Ktore dnia pierwszego *Iulij* przywołane y continuo sędzone będą, *ad diem decimam Augusti inclusiue*, aby Powiaty *secularium*, *ad diem vigesimam secundam Iulij inclusiue*, Conferuaty *secularium*, tegosz samego Woiewodztwa, *ad diem secundam*

Augusti sędziły się: *reliquum* zaś czasu *ad diem decimam Augusti*, Sprawom Duchownym y *Palatinatibus* y *Conseruatis impendatur*; aby *die decima Augusti* Sprawy Powiatowe Woiewodztwa tego, *seculares* y *spirituales*, by też niedosądzone, limitowane były, z podpisem rejestru. Dnia iedenastego *Augusti*, *incidentia* spraw Woiewodztwa Podolskiego, y Powiatow iego, y *continuuac* się ma *ad diem vigesimam septimam eiusdem Mensis*: tak, aby *seculares* *ad diem vigesimam secundam inclusue*, a *reliquum* czasu *ad diem vigesimam septimam Augusti* Duchowne brały, y tegosz dnia, by też niedosądzone, z podpisem rejestrow, limitowane być miały. Dnia dwudziestego osmego *Augusti*, przypadać miały Sprawy Woiewodztwa Belskiego y Powiatow iego, y *kontynuowane* będą, do dnia osmnastego *Septembris inclusue*, tym sposobem: iż Sprawy *secularium*, do dnia trzynastego *Septembris inclusue*, sędzić się będą, a *reliquum temporis occupabunt* Sprawy Duchowne tegosz Woiewodztwa y Powiatow iego, to jest, *ad diem decimam octauam Septembris inclusue*: Ktorego dnia, by też nie dosądzone, limitowane będą z podpisem rejestrow. Dnia dziewiętnastego *Septembris*, Woiewodztwo Lubelskie przywołane będzie, y *continuuac* się ma *ad diem decimam Octobris*: tak aby Sprawy *secularium* do dnia czwartego *Octobris* trwały: *reliquum* czasu, Sprawom Duchownym tegosz Woiewodztwa y Powiatow *impendatur*, to jest, *ad diem decimam Octobris*, ktorego dnia limitacya, by też nie dosądzonych, *cum subscriptione* rejestrow, być ma. Dnia iedenastego *Octobris*, *incidentia* Spraw Woiewodztwa Podlaskiego y Powiatow iego, ktore Sprawy sędzić się będą *ad diem octauam Nouembris inclusue*: tak aby *seculares* *ad secundam Nouembris iudicentur*, ostatek czasu *subseruiet* Sprawom Duchownym tegosz Woiewodztwa, to jest, *ad diem octauam Nouembris*, ktorego y limitowane, by też nie dosądzone, *cum subscriptione* rejestru będą. Dnia dziewiętego *Nouembris*, *acclamari* ma Woiewodztwo Bracławskie z iego Powiatami, y *continuuac* się będzie, *ad ultimam Nouembris*: w którym czasie, Sprawy świeckie, y Duchowne y ich *Conseruaty* pomieszczać się będą; ktorych także limitacya, by też nie dosądzone, *cum subscriptione* rejestru ma być *ultima Nouembris*. Dnia pierwszego *Decembris*, *incidentia* Spraw Woiewodztwa Czerniechowskiego y *continuuatio* tychże, *ad Vigiliam S. Thomae Apostoli*: w którym też czasie, miały się sędzić tak *secularium*, iako y *spiritualium*, Powiatowe y *conseruaty*, *cum limitatione* do drugiego Trybunału, by też nie dosądzone: y tak *in Vigilia S. Thomae Apostoli* zawnsze, zwy czajna *determinatio* y *limitatio generalis* być ma. Do kąd iednak Bracławskie y Czerniechowskie Woiewodztwa *ad possessionem* Rzeczyposp. nie przyjdą, ten czas, Woiewodztwom pomienio-

nym assignowány, ma *cedere* Sprawom Koronnym, rejestrowi *mixti fori*, samych tylko Spraw *taxationis bonorum & potioritatum*, ponieważ te Sprawy bårzo się zągęściły, y *celerem* potrzebią *decisionem*: nie prąiudikuiąc sądzeniu tychże Spraw *taxationum & potioritatum* w własnych Woiewodztwach: gdyż, ták w Woiewodztwach własnych, iáko y *hoc loco & tempore*, mogą byđź sądzone. A gdyby w części, pomienionym Brácláwskiemu y Czerwiechowskiemu Woiewodztwom, assignowánym, (*donec post liminio redeant*) Spraw *taxationum & potioritatum* nie stáło: tedy, żeby czas ten nie wákował, máią *succedere* Sprawy Koronne rejestro *cassandarum comprehense*. A iesliby się tráfiło, áby w ktorym Woiewodztwie, *deficerent* Sprawy Powiatowe *secularium*, illicó máią być przywołáne Duchowne tego Woiewodztwa. Tákże w Woiewodztwach Wołyńskim, Brácláwskim, gdyby *Palatinales* y *Conseruaty secularium deficerent*, máią *succedere* Duchowne. A gdyby się tráfiło, áby náznaczonego czasu každemu Woiewodztwu (*expeditis secularibus & Spiritualibus*) zbywáło; Tedy *nihilominus etiam in tali casu*, nie ma być przywołáne drugie nástępujące Woiewodztwo, ále swego czasu czekać ma: á to *ne confundatur ordo Palatinatum*. A cokolwiekby zbywáło czasu, to Sprawom táctowym, ktore *ex praescripto legis, cadunt sub Terminum Tactum*, ma *impendi*. A że *criminaly* przeciwko Máieństowi Boskiemu popełnione, *celerem requirunt vindictam*; iáko *Arianismi, Sacrilegij Iudaici, & cuiusvis Apostasiae*: tedy tákowe Sprawy káždego dnia y miesiáca máią być przywołáne, y sądzone *ante omnia*: Tákże sprawy *merè incarcerationum & homicidiorum ex appellationibus deuolutae*, nie mieżáiąc do nich *ullam questionem Iuris*, ále tylko *in ordine ad liberationem Personae incarcerationatae non praetextuosa*: tákże y *causae merè fisci*, z samemi tylko Poborcámi. A ktoby kogo, minio tę ordynácyą, *extra Palatinatum & debitum rejestrum*, ábo *ex speciali rejestro* (ktore mieyscá więcey w Trybunale, *etiam consensu Iudicij accedente*, mieć nie máią) ewókował y kondemnował, tákowa *condemnata* nie ma mieć *valoru*, *& sine literis salui conductis* ma być *znieśiona, cum pæna, super obtinente, Iudicii arbitraria*. Areszty w Sprawách, ktore *ex appellationibus* do Trybunału *deuoluentur*, isć nie máią; gdyż *ignorantia appellationis* nie może *pretendi*. W sprawách iednák, *ex crudis citationibus & ad citationibus*, przypadających, áreszt isć ma zwyczajnie. A iesliby *stante aresto*, kto náleżący *ad litem*, umárl, ma isć *ad citatio ad paratum arestum*. A że *lex Iudicibus regula*: tedy, iáko káždy Sędzia, ták y Trybunał, *in ferendis sententiis*, ma się do Prává stosować. Zostáwiona tész Stanom Koronnym záfwsze wolna *poprawá Trybunału*; á poki insza ná Seymie zgodna, nie nástąpi *correctura, praesens Constitutio*

stitutio y ordinatio, vim legis perpetuae mieć będzie. Ktora to ordynacya terażnieysza, w Trybunale Lubelskim, pierwszy skutek swoy weźmie *in A. 1672. zaraz post Dominicam Conductus*: gdyż, dla Spraw Kápturowych, przysły Trybunał *A. 1671. przypadający*, ieszcze według dawnych regeltrow sądzić się będzie: wszákże iednak prolongacya do S. Thomaszá Trybunału, w przysłym roku zaraz *A. 1671. trwać y zacząć się będzie*: nie praëdikuiąc nic Práwu, *de Termino Tactó* w Trybunale, O Sprawách Depu-táckich, *de pænis Iudiciarius* w Trybunale, ná terażnieyszym Seymie postanowionemu, ktore, iáko każdy, tak y ten Trybunał blisko przystępujący *sacrofanctè obseruare* powinien. *A. 1670. fol. 19. tit. Ordynacya.*

Trybunał Koronny, *pænas pro parte Iudicii, ultra vadum Capitaneale simplex* (y to gdyby włásnie *vigor iuris* tego potrzebował, w Sprawách *maioris importantie & contrauentionum*) wskázować nie ma, ále ie *parti iniuriatæ, iuxta causarum merita* przyśądzać ma: áni tész *pænas pecuniarias parti adiudicatas, Iudicio vel Instigatori condonatas* przyimować, áni *pænas sessionis turris*, tak w Sprawách *per appellationem* przychodzących, iáko *post decretum Tribunalitium latum, non consentiente parte*, reláxować. *Ibid. fol. 23. tit. De pænis.*

Trybunał Koronny áby się *continuè solito cursu*, po roku cáłym w wielkiey y máley Polscze, w Piotrkowie pułroká do Białey niedziele, á w Lublinie drugie pułroká do S. Fránciszká sądził, do lat dwu postanowiono. A gdyby oraz w obudwu Trybunałách tráfiło się komu mieć Spráwę *ex personali*; w takowym terminie, wolno będzie káždemu bráć się ná *suspensę personalitatis* (czego nikt záżywać nie ma ná niespráwiedliwą zwłokę) y *in termino* takowey *suspensy* probować *authentycznem dokumentem*, pod upadkiem Spráwy. *A. 1676. fol. 24. tit. Trybunał Koronny.*

Trybunał Spráwy Kápturowe, *suspensy, remissy, paritates votorum* ná poczatku, nie álteruiąc ordynacyey *Constitutione A. 1670.* uczynioney sądzić powinien. A do sądzenia Spraw *merè* żołnierskich *Mensis Ianuarius*, gdy żołnierz z polá zeydzie, służyć ma. Spráwy zaś *potioritatis*, według Constituticy *A. 1588.* O ważności zápisow nápisaney, nie wdawáiąc się w táxy, sądzone być máią. *Ibid.*

Plura v. tit. Spráwy.

O Trybunale Koronnym, poniewaz ná terażnieyszym Seymie, dla gwałtownych Spraw publicznych *in antiquam formam reduci* nie może, *declaratur*: isz Krol I. M. między Seymem, przy Ich MM. PP. Vrzędnikách *ex utroq; ordine* y Deputatách, nápisany o tym punët, przy Instructiách swoich ná Seymiki poda: z ktorych Seymikow dálsza ordynacya Trybunału Koronnego ná Seymie nástąpi, á tym czásem według Constituticy *A. 1670.* sądzić się po-

- winiem, nie mieszaiąc żadnych innych rejestrow, *inter causas Palatinales, causas fisci compositum Iudiciū* sądzić nie będzie, ale *mixti fori* będzie miało sędzenia *potestatem*. Dekretá Trybunalskie *ex seriis Partium controuersis lata*, nie mają być znoszone, y Sady Duchowne Spraw *inscriptionum, donationum, reformationum, ad uitalitatum* sądzić nie mają. á ktoby takową Sprawę popierał w Sądzie Duchownym, *p.enū euocationis* luere ma: o co *forum* w Trybunale Koronnym. *A. 1678. fol. 9. tit. O Trybunale Koronnym.*
- Ná Trybunale Márzalkowie Deputáccy nie mają się w Vrzód Stárościnego Vrzędu, względem rozdawania gośpod wdawać; áni ustaw rzeczom, mimo Vrzód Woiewodzy y Stárości czynić, áni sobie żadnych pożytkow ná mieyscu tym, gdzie Trybunał bywa sędzon, przywłaszczać, okrom *salarium* sądowego, áni *prinatá auctoritate* w gośpodách sądow żadnych odprawować, tylko *in confessu Iudicii Tribunalis*. *A. 1598. fol. 704. tit. O gośpodách.*
- Trybunał W. X. Lit. to iest, porządek Sądow nowych głównych z podpisem ręki Krolá L. M. Stefaná y pieczęcią W. X. Lit. wedle praw tegoż Xięstwa, po Rusku pisany, do Woiewodztw y Powiatow wydano. *A. 1581. fol. 380. tit. Artykuły.*
- Trybunałowi Woiewodztwá Wileńskiego niedziel pięć pozwolono; á infze Woiewodztwá po niedziel trzy sędzone być mają. *A. 1598. fol. 695. tit. Przyczynienie czasu.*
- Trybunalskie Sprawy Obywátelow Woiewodztwá Brzeskiego, które bywały sędzone raz w Nowogrodku, drugi raz w Mińsku, do Wilná przelożono, y niedziel trzy czasu, po dokończeniu Woiewodztwá Połockiego pozwolono im. *Ibid. tit. Czas y mieysce.*
- Przyczyniono Woiewodztwu Brzeskiemu niedziel dwie czasu. *A. 1626. fol. 8. tit. Opatrzenie.*
- Trybunał W. X. Lit. ktory się w Mińsku sądzić zaczął był, pod czas pospolitego ruszenia limitowano do nazáitruza Nowego látá blisko przyszłego. *A. 1621. fol. 22. tit. Pospolite ruszenie.*
- W Trybunale Wileńskim, Woiewodztwu Smoleńskiemu, termin niedziel dwie, po terminie Ziemie Zmudzkiej, y mieysce Deputatom ich náznaczone. *A. 1626. fol. 8. tit. Opatrzenie.*
- A Woiewodztwu Mińskiemu tydzień. *A. 1616. fol. 49. tit. Przyczynienie.*
- Przydano było ieszcze dwie niedzieli, *pro una vice*, Połockiemu y Brzeskiemu, Woiewodztwom, z tą declarácią, żeby w Mińsku po terminie Mińskim, z Powiatámi tego Woiewodztwá, cále odsądzić się mogły. *A. 1653. fol. 14. tit. Wárunek.*
- Trybunału Litewskiego *securitas*, iáko Koronnego. *A. 1620. fol. 18. tit. Securitas.*
- Przeciwo dekrétowi Trybunalskiemu w takiey Spráwie, która *ex sua origine & praescripto legis*, Sądowi Trybunalskiemu należy, ferowá-

rowánemu, mándatow Seymowych nie godzi się wynosić y Stro-
nie dawać, pod winą tysiącą kop Litewskich : O co *forum* ná Try-
bunale W. X. Lit. *A. 1638. fol. 14. tit.* Seymowe Mádaty.

Trybunalskie dekretá W. X. Lit. *ex serijs controuersijs* otrzymáne,
nie máią być znoszone, przez ewázyá Plenipotentá, w Sprawie iá-
koby o zmwę jego z Stroná, ábo opuśczenie obron, intentowá-
ney mu. Przeto gdzieby w tym *Plenipotens* był *conuictus fraudis*
contra suum Principalem commissæ ; ná gárdle ma być karány, á
sprawá oná ma *in integrũ restitui*, á ten, który Plenipotentá prze-
náiał, ma sto kop Litewskich záplácić, nie odchodząc od Sądu,
Parti Actoreæ, nie Trybunałowi. A gdzieby tész kto Plenipo-
potentowi *actionem* intentowawszy, nie dowiodł *fraudem*, ábo go
conuincere nie chciał ; sto kop winy *Parti citatæ*, nie odchodząc
od Sądu, zápláci. *Ibid. fol. 15. tit.* O nie znoszeniu.

Ná ostátek postanowiono, áby iusz od tąd dekretá Trybunalskie
W. X. Lit. z oczywistej controuersiey ferowane, ile przysięgá
záwarte, w Sprawách Sądowi Trybunalskiemu należących, które
cum legis non sapiunt, y które nie sá *de nouo emergenti*, dekretá-
mi Seymowemi Zadwornemi, y żadnem sposobem poruszone nie
bywały, y áby mándatow ná zniesienie onych nie wydawano.
Co się o przyszłych dekretách rozumieć ma. *A. 1647. fol. 6. tit.*
O dekretách.

Trybunału W. X. L. *ordinátia* táka stánęła. Deputáci Dekretá, y wfszy-
tkie Spráwy w Izbie Sądowej pospołu z Márszałkié podpisować y
pilnować máią, áby z rejestru nie przeskákując, przywołáne były
Strony. Cisz *ad instar* Koronnych, *super non reuelatione secretorie*
przysięgáć máią. A iesliby się tey Constitucyey, lub przez Stro-
nę, lub przez Trybunał *contrauentio* stála ; tedy *iudicata* máią
nullitati subiacere. *Pattione* zaś *contrauentiey*, gdziekolwiek u-
znána będzie, winá stá kop, iusz od tąd nie Trybunałowi, *ullo ti-
tulo etiam donationis*, ále Stronie zupełnie należec ma, choć iáby
kto y przeciwko dekretowi tego Trybunału, w którym się Spráwá
agituie, mowil : á te sto kop ná máiętności winnego wskazáne być
máią. Co zaráz *post publicationem Constitutionis presentis*, w Try-
bunale zácznie się, tak w Kole wielkim, iáko *in Composito Iudicio*.
Exákcyé także Márszałkow Trybunalskich, y ich substitutow, kto-
re sá nad práwo, zniesiono, á o Pisarskich Constitutiá reásumo-
wano. *Ibid.*

O Generálách pozwy do Trybunału W. X. Lit. podáających. *v.*
tit. Woźny.

Trybunał W. X. Lit. pod czas pospolitego ruszenia, limitowano *ad*
incidentiam terminu Nowogrodzkiego. á Spráwy w których po
wyniesieniu z Káncellariey wici trzecich, tak w Kole wielkim, iá-
ko y *in composito Iudicio*, dekretá *in contumaciam*, ná niektórych

Obywátelách W. X. Lit. mimo exceptiá Pospolitego ruszenia, ábo Pofelskiey funkcyey, stánczy, *in integrum* restituowano, y *de nouo in foro competenti instituere* kazano. A. 1652. fol. 25. tit. Trybunał W. X. Lit.

W Trybunale W. X. Lit. po wykonáney przysiędze Deputatow ná Sady główne Trybunálskie z Woiewodztw y Powiátow zesłánych, obrány Márzsałek rothą podług Práw y zwyczáiu w Constitutiey opisaną, przysiędz powinien ná sprüfung przywołánie Spraw z rejestru, tak iáko się kto w Káncelláriej Trybunálskiey w piśmie, ktory osobney prywatney przeciwko práwu mieć nie powinien Káncelláriej: także depáktycyi żádných w Wilnie, y infzych Miástách gdzie się Trybunały sádzic zwykły, przez Sędzięgo swego czynić nie ma, ale y Sędzięgo iusz ná potym nigdy żáden z Márzsałkow Trybunálskich mieć nie powinien. *Item.* O depáktycých Constitutie wszystkie *cum penis* reásumowano. *A scrutinia in occluso rotulo*, zá ustápieniem Stron & Patronorum *causarum*, czytáne być máią. A. 1667. fol. 64. tit. Trybunał w W. X. Lit.

Declaratur tá Constitutia o przysiędze Márzsałká Trybunálskiego W. X. Lit. ná sprüfung przywołánie Spraw z rejestru, tak iáko się kto w Káncelláriej Trybunálskiey w piśmie. Aby tá przysięgá nie w záwártym Kole, ále *publice* przy Stronách odpráwowáła się. *In casu* choroby álbó absentowánia się Márzsałká, ten ktory ná mieyscu ięgo zásiádać będzie Substitut, *eáde* rothá przysięgáć ma. A. 1670. fol. 50. tit. Trybunał W. X. Lit.

W Trybunale W. X. Lit. Duchownym Sprawom cáły dzień wtorkowy, w káždy tydzień, *sine ullo impedimento*, náznáczono. Do ktorych, y z Diácesiey Smoleńskiey Duchownego Deputatá o-bierać pozwolono, y mieysce onęmu po Deputacie Dyácesiey Zmudzkiey náznáczono. A Koło Swietckie, áby *partas* Deputatow Swietckich z Duchownemi bylá, Deputatá czwartego swietckiego do Sądow *compositi Iudicii* ma wysádzáć. A. 1641. fol. 15. tit. O Sádách Trybunálskich W. X. Lit.

Trybunał W. X. Lit. Spraw, ktore nie były *in minoribus subselliis* agitowane, przypuszcáć przed się, y sádzic, także wywodow Szláchetwá ná Seymikách Gromniczych słucháć, áni dekretá *vim legis sapientia* ferowáć nie ma, ále się w tym podług dáwnego opisanego Práwá, cále záchowáć powinien. A Deputáci przestrzegáć tego máią, áby Spraw innego Woiewodztwá ábo Powiátu, w nie-náležny termin niezáciágano: oprocz tych Spraw, ktore dekretámi odklády swoje pod czas mieć będą. A gdzieby, po terminie skonczonym, iáką Spráwę sádzic chcieli; takowy dekret żádney wági mieć nie ma, ále samá Spráwá, *ipso facto*, ná przyszłym Trybunala, do rozsádku przypadáć ma. *Ibid.* fol. 14. tit. O Trybunale W. X. Lit.

O tym-

O tymże dawne, osobliwie A. 1641. reásumowano Constitucie. A. 1670. fol. 50. tit. Trybunał wielki W. X. Lit.

Deputaci Stanu Duchownego, nie máią być tylko co dwie lecie, ná Trybunał *compositi Iudicii* obieráni. *Ibid.*

Trybunał Nowogrodzki W. X. Lit. do przyszłego roku limitowano, ktory *in termino* w Wilnie zacząć się będzie powinien. *Ibid.*

Trybunału Piotrkowskiego pierwsze zasiadanie, *ad primam Martii* odłożono. A. 1649. fol. 17. tit. Trybunał Koronny.

W Trybunale Lubelskim *causas militares*, nie dwie niedzieli, ále poki rejestru stawać będzie, *pro una vice tantum*, sądzić pozwolono. *Ibid.*

Do Trybunału żaden *termino tańto* nie ma być pociągány, *etiam consensu Iudicii accedente*, tylko *in causis personalis iniuriæ in personam* (ktoraby miała *coniunctionem* z Trybunałem) w Lublinie *sub Iudicio*, lub w drodze idącego, lub *familia* iego. Pogotowiu *causas Iuris*, z tego rejestru, Trybunał przed się przypuszczać nie ma, *sub nullitate condemnationis*, którą przyszły Trybunał, *sine literis salui conductis, cum pæna arbitraria super obtinente*, znieść ma. A. 1670. fol. 23. tit. *De termino tańto*.

Trybunał Lubelski dla powietrza w Lublinie, *ad terminum expiationis* w Lublinie limitowano. A. 1652. fol. 8. tit. Limitacya Trybunału.

Trybunał Koronny w Sądach y dekretach swoich, podług except Woiewodztwu Mázowieckiemu służących zawsze zachować się ma. A. 1631. fol. 41. tit. *Excepta*.

Trybunały, w Sprawy *foro Comitiali & Postcuriali* z dawną należące, *sub nullitate decretorum & pænis euocationum*, według Constituty przeszłych Koronnych, w dawać się nie powinny. A. 1667. fol. 12. tit. O powadze dekretow.

W Trybunale Sprawy *ex registro militari* z samemu tylko żołnierzami, o exakcy, y szkody przez nich poczynione, sądzić się máią, nie przypuszczáiąc do tego rejestru Spraw nie należących temu rejestrowi. *Ibid.* fol. 28. tit. *Causæ militares*.

Ná Trybunałach, tak Piotrkowskim, iáko y Lubelskim, Spraw Ziemskiemu, ábo Grodzkiemu Vrzędowi do sądzenia należących nie godzi się, choćby *etiam proprii fori* były, *instituere, sub nullitate actus, & pænis de euocatione sancitis*. *salus* iednak *decretu, ex seris controuersis, latis*. A. 1653. fol. 17. tit. Zniesienie condemnat.

Trybunały W. X. Lit. *in pretia rerum*, ktore przez Commissarzow Rzeczyposp. z Seymu náznáczonych *decidi* máią, w dawać się ná potyni nie powinny. A. 1667. fol. 65. tit. Trybunał w W. X. Lit.

Ani w Wilnie Mátrony y Pánienki rejestrowáne być máią. *Ibid.*

W Trybunale Keronnym *Procuratores* álbó *Patroni causarum, cui pæna subiaceant*, gdy *per crudas citationes*, Szláchtę osiádlą do rejestrow,

strow nie należytych, *per speciem violata securitatis, convulsionis decretorum Tribunalitiorum, vel arianismi euocant?* v. tit. Prokurator.

Trybunałowi sędzić kazano Sprawę o zabicie Vr. Fránciszka Smoguleckiego Posła Wielkopolskiego ná Seym. v. tit. Poseł.

W Trybunale Spraw Senatorow, Vrzedników, Poslow, ná Seymie będących fuspensie. §. v. tit. Senator.

Trybunał w Rádomiu y w Wilnie, ná ráchunek y dochodzenie retent podatkow Rzeczyposp. *ab A. 1609. inclusiue*. Ná ktory przy Podskárbich oboygá narodow, miánowani sę Deputáci, z Senatu y z Koła Poselskiego: Koronni do Rádomiá, á Litewscy do Wilna, ordinácyá iego táka. Wszyscy Száfarze, Poborcy, y Oekonom Pruski, y Arendarze, y wszyscy iákieykolwiek kondycyey ludzie, ktorzy iedno cokolwiek z tych podatkow, iákimkolwiek sposobem powierzono sobie do wybierania onych mieli ábo máia: także Stárostowie ábo ich Vrzedy, przy ktorych pieniądze iákie z delat podatkow niewydanych, lubo tész y delaty *in executionem* nie przywiedzione znáyduia się; y tych wszytkich ktorychby iusz nie stáwało Potomkowie, y wszyscy zgoła *in genere* przy ktorychby iedno cokolwiek zátrzymanych contributiy pospolitych, *quocunq; nomine*, w Vniwersalech Poborowych, náznáwanych, *ab A. 1609. inclusiue*, náydowało się, y ktorzyby ich wedle uchwały Seymow przeszłych, do rąk Poborcow w Powiátách y Woiwodztwách swych nie wydawali, przed Deputaty *ad hunc solum actum* náznáczonymi stáwić się máia przed Koronne- ni w Rádomiu, á w W. X. Lit. w Wilnie, y dostáteczną liczbę uczynić, y to wszytko cokolwiek by się przy nich podatkow Rzeczyposp. znáydowało, z wiadomościá tychże Deputatow, do rąk pomienionych PP. Commissarzow, táżże *peremptorie* bez wszelákiey odwłoki oddać. A PP. Podskárbiowie przerzeczeni, rejestrá te, ktoreby do tych Spraw potrzebne mieli, przywieść támi ná ten czás, ábo przez Pisarze swe przysłać máia: ktorzy pod przysięgá Skárbowi R.P. uczynioná, wiernie wszytkie retentá, tak inszych wszytkich podatkow, iáko y Quárciáných, onym wiadome, ná rejestrze, nikogo nie ochrániaiac, podádza; według tego iáko ná terážnieyszym Seymie przez nich pokazáno było, y to co Podskárbiowie wybráli, ná Seymie po okazaniu ráchunkow oddać máia, támi gdzie iest uchwałá Seymu terážnieyszego náznáczono. Cisz Deputáci, Koronni w Rádomiu, á Litewscy w Wilnie zásiść powinni názáitrz po S. Iágnieyszczey (*absentia nonnullorum non obstante*) Pierwszego dnia przy zásiádaniu przed Vrzedem Grodzkim Rádomskim w Rádomiu, á w W. X. Lit. przed Vrzedem Grodzkim Wileńskim, przysięgę uczyniwszy, zá wydániem rotý, ktora táka być ma. *Ja N. przysięgam P. Bogu wszechmogá- cemu,*

temu, iż sprawnie i w ten sposób mnie poruczony odprawować be-
 de, uznanie około retent z podatkow pospolitych, y z Quarta zatrzy-
 manych, czynić bede wedle sumnienia swego, nikogo nie ochylając,
 y to wszystko, co sie z tych retent pokaże wyciągnąć, wiernie y spr-
 awnie do Commissarzow oddam, y przy sobie nic nie zatrzymam,
 y upominkow od żadney Strony brać nie mam. Tak mi P. Boże po-
 moż, y S. Meka iego. Tę powinność przez niedziel trzy, przykła-
 dem Deputatow Quartańnych odprawować mają, tali auctoritate,
 iaką ma Trybunał Korony. W sądzie Spraw Skarbowych zach-
 wać się mają według porządku Trybunału Koronnego, a Dekreta
 ich takiey wagi tecz mają być, iako Trybunałskie Koronne: Qui-
 ty Podskarbiow R. P. Commissarzow y Szafarzow w mocy za-
 chowano, in quantum im wybieranie pieniędzy poborowych na-
 leżało, ktore quity racya Podskarbiow liquidować się mają, aby
 się ukazało, iesli się wszystko na to obrociło, na co były te podatki
 uchwalone. Także y quity z Woiewodztw, za zezwoleniem ich
 Szafarzow, dane w mocy zostawiono, aby bez disquities przyię-
 te były. A ktorykolwiek z tych wszystkich, (ktorym termin na
 czas wyżej opisany loco citationum być má) summę iaka na licz-
 bie zostanie, tamże zaraz cale do Podskarbiow y Deputatow od-
 dać będzie wszystko powinien, sub pena duplicis pensionis, & pena
 bannitionis, ex instantia Instigatoris, & delatione Podskarbiow de-
 cernenda. A iesliby się ktory z Poborcow, Oekonomow, Szafarzow,
 Arendarzow na ten czas y mieysce nie stawił y nie uiscił, taki
 każdy ex delatione Thesauri ad instantiam Instigatoris, in pena
 bannitionis & confiscatione bonorum condemnabitur. A takowych
 Poborcow żadna subleuacya ratować nie ma. Stárostoni zaś kto-
 rzyby ad rationem reddendam iakichkolwiek prowentow należeli,
 zwłaszcza z dawnieyszych retent ab A. 1609. na Trybunał tera-
 źniejszy Piotrkowski y Lubelski Koronny, a w W. X. Lit. za
 Dworem forum naznaczono. Pieniądze wszystkie ktore z uzná-
 nia Deputatow do PP. Commissarzow oddane będą, mają być za-
 raz na zapłatę żołnierzom do Lwowá y do Bydgosczy, y do Wil-
 na odesłane, y oddane: y nie mają być na nic inzego mimo te
 woyská sub pena peculatus obrocone. Dekreta sądu tego, Pisarz
 Grodzki Woiewodztwa y Grodu tamiecznego wpisować, a Stro-
 nom potrzebującym, pod pieczęcią Grodzką z podpisem dwu na
 to od nich deputowanych sine salario wydawać ma. Salaria De-
 putatom tym po groszu od złotego, de suo płacić powinni ci, u
 ktorychby się podatki Rzeczyposp. temere zatrzymane znáydo-
 wały: do tego y win przyśadzonych połowicá należeć im ma. a
 z drugiey połowice Podskarbiowie y Pisarze ich, na roschod wsze-
 ląki, y odwoz pieniędzy obracać mają. A iesliby więcej tych re-
 tent do Lwowá należących, nad summę dwukroć sta tysięcy, y

pięćdziesiąt tysięcy zł. zostawiało tedy to Deputaci do rąk swoich wzięwszy, do Seymu blitko przyszłego przy sobie zostawić mają, albo iesliby Smoleńskiemu żołnierzowi zapłaty nád podatki im nāznāczone nie dostawiało, z tych retent dołożono, y do Bydgosczy odwieziono być ma. A tych pieniędzy Deputaci, mimo to, nā nic inszego obrācāc nie mają, *sub pena peculatus*. A. 1613. fol. 6. tit. Spofob.

Reassumowano ten *in toto* Trybunał w Rádomiu, dekretā przeszłego Trybunału Rádomskiego *in robore* zachowuiąc. A. 1618. fol. 3. tit. Trybunał Rádomski.

Znowu go re. sumowano, także w Rádomiu, dla retentow *ab* A. 1609. y Deputatow mianowano. A ci ktorzych by były *liquida iura fisci*, od Instigatora Koronnego pozywani być mają czteremā niedzielami przed terminem. Wārowano przy tym aby zaden Poborcā, ani Arendarz iākichkolwiek Rzeczyposp. podatkow Deputatem nā ten Trybunał nie był, á iesliby który taki się znalazł; aby mieyscā między Deputatami nie miał. Także aby y Pisar z Polny *ratione* Quarty tamże liczbę uczynił. A. 1620. fol. 19. tit. Trybunał Rádomski.

Ale ten dla wojny *ad Annum* 1622. limitowano *cum reassumptione, ad hunc solum actum*, Constituciy o Trybunale Rádomskim A. 1613. & 1618. & *cum declaratione*, że ma trwāc niedziel sześć: y że Rotmistrzow rekognicye utwierdzone atestacyā Hetmānow Koronnych, o zaciāgu policzonego y porachowanego żołnierza, y czasu służby, mają być przyjmowane, nie wtrācāiac w te rāchunki żadnych, tak Rotmistrzom, iāko y żołnierzom kontentacyi, tylko kāżdego *stipendium militare* Constituciy wārowānc. A. 1621. fol. 13. tit. Trybunał Rádomski.

Ktoby *in tempore & loco*, pieniędzy Rzeczyposp. powinnych nie oddał, takowy (*etiam & successores eius*, iesliby ktorego nie stało) *non recedendo à Iudicio, triplicem pensionem* zatrzymaney summy, includuiąc w to essentialnā summę, *in instanti*. do Skārbu Koronnego zapłacić ma, & *aliis penis* Constituciy A. 1613. *sententia Iudicii*, podlegać ma. *Ibid.* fol. 15. §. A ci ktorzy.

Retentā Quarty, tak iāko retentā Poborowe tamże, *premissa citatione ad instantiam Instigatoris*, sādzone być mają y takāż *pena* ma *decerni triplicis pensionis*. *Ibid.* §. Sādzienie także.

Ratione sum, po pięci zł. od stā, Szlāchtā osiādła excipowāna od tego Trybunału, od innnych wszelākich Sādow: ale tylko Szlāchtā zgofocona, ktorzy w Mieścicach mieřzkāiā, y lichwę biorā, *ad instantiam Instigatoris* w Rádomiu o ten podatek, zā pozwy, sprāwować się mają. *Ibid.* §. Excipuiemy iednak.

Nā Rotmistrze, ktorzy nā zaciāg pieniādze RP. wzięwszy, ani się sami nā wojnę Tureckā stāwili, ani ludzi zebrāli, *pena peculatus* ma być

ma być także extendowana, y na Seym *pro publicatione* odesłana. Ci zaś, którzy nie spełnią roty do popisu stawali, a pieniądze na nie spełnić wzięli, mają być pilnie przez Pisarza Polnego Koronnego, wedle atestacyey od PP. Commiszarzow woyskowych y Hetmanow Koronnych, o popisie ich y czasie służby, dancy spisani, y do Skarbu odesłani, y na Trybunale tym Rádómskim *ex delatione* Skarbu, *ad instantiam Instigatoris*, sprawić się mają, y sumę przebraną *sub pena duplicis pensionis et infamiae* wrocić; wszakże gdy Rotmistrz prawdziwe y niezmyślone rekognicye od towarzysztwa co ich zaciągnął, y pieniądze im dał, pokaże, ma być wolen. A towarzysze każdy takowy, któryby pieniądze wziął od Rotmistrzow, a nie stawił się na wojnę, *pena peculatus* na tymże Sądzie *succumbet*; a Vrzędy wszelakie mają *penas* na nich nakazane exequować, iako *in causa Reipub.* bez respektu y odwłok wszelakich. *Ibid. fol. 16. §.* A iż Rotmistrze.

Commiszarze woienni mają dać atestacyę do tegoż Trybunału, iakie pieniądze Skarbowi do woyska zániesli, y iako je oddawali, gdyż zysk, iesliby iaki był z wyższego udania, ma *cedere Reipub.* Toż Deputaci Ráwscy do Quarty náznaczeni czynić powinni, iakie pieniądze z Ráwy się powiozą: Poborcy zaś, mają przy ostatnim rachowaniu się z poborow, iuramentami w Trybunale Rádómskim comprobować, iakie pieniądze brali, y iesli monety dobrej drożey, niżeli brali, nie udawali, ábo iesli zyskow sobie ztąd szukali: a *in futurum* z tych podatkow iakie będą wybierać, mają Poborcy *sub iuramento* atestacye dawać, iakie pieniądze do Skarbu będą oddawać. *Ibid. §.* Cisz Commiszarze.

Expensa wszystkie na rozsyłanie pozwow, y infze wszelakie, ktorych potrzebnie záżyć się musi w dochodzeniu Skarbowych dochodow, ábo retentow, mają te Strony zastępować, ktore się Skarbowi nie uiszczą, y Skarbowi to nigdy nie ma być w rachunkach przyimowano. *Ibid. §.* Wárujemy przy tym.

Trybunał takowyż w Wilnie reasumowano, wedle Constit. A. 1613. deklaruiąc że niedziel sześć trwać ma. A. 1621. fol. 24. tit. Trybunał.

Znowu w Rádómiu, y w Wilnie, wedle Constituty A. 1613. 1618. 1620. 1621. *in toto* reasumowany, ktory Trybunał trwać ma niedziel cztery, A. 1626. fol. 3. tit. Trybunał.

PP. Podskarbiowie zaraz po zasiędeniu, y odprawieniu przysięgi Deputatow, do Sądu, Koronny do Rádómskiego, a Litewski do Wileńskiego, powinni oddać delatę zatrzymanych wszystkich Rzeczypośp. podatkow, ktore tym Trybunałom należeć będą. *Ibid. fol. 4.* A Podskarbi.

Znowu w Rádómiu *iuxta anteriores Constitutiones* na niedziel cztery postanowiony, y Deputaci miánowani. A. 1627. fol. 4. tit. Trybunał.

Retentores ktorzy od P. Podskárbiego Koronnego Trybunałowi temu ná delácie podáni, *citari* máią trzenia niedzielami przed terminem, á pozwow takich relácie w Grodách własnych powinne być zeznawáne. *Ibid. fol. 5. §. A* ci wszyscy.

A *Retentores* Quárty, bez pozwu termin mieć máią, według Constituticy przeszley. *Ibid.*

Prolongowano ten Trybunał, *cum hac declaratione*, że dwie niedzieli trwać ma, y że *pæna legum*, ná kimkolwiek skazáne będą, tamże zaraz *circa determinationem Iudiciorum* publikowane być máią, nie odsyłając ich ná ordynaryiny Trybunał. A Stároştowie sádowni bánnicye Trybunału Rádomskiego *exequowác in bonis iure victorum* powinni, *sub pæna quingentarum marc.* ná Trybunał *inter causas Officii repetendá*. Skarb zaś dekretá odsyłać ma do Grodow, pod ktorego iurisdicciá *Bona iure victorum consistunt*. A. 1628. tit. Prolongácyá,

Item. Inszy znowu w Rádomiu tegosz roku złożono, ná niedziel trzy według dawnieyszych Constitutiy, y prolongácyey w zwysz pomienioney. *Ibid. tit. Drugi czas.*

Znowu w Rádomiu ná niedziel trzy, *cum reassumptione* Constitutiy przeszłych, miánowicie A. 1627. *cum declaratione*, *ratione* czynienia w Grodách własnych relácii, żeby ie wolno, w poblížszych Grodách czynić, ieśliby własne wákowały, byle *extracty* z podpisem Pisarzá ábo Podpiská stárszego były. druga, że Stároştowie nie máią być więcey pociągáni, tylko ná Trybunał Piotrkowski, ábo Lubelski, *pro non facta executione*, według tego, iáko się kędy ktore Woiewodztwá sádzá. A. 1629. fol. 10. tit. Trybunał.

Trybunał w Wilnie takowysz, *cum reassumptione* Constitutiy A. 1613. 1621. 1626. o Trybunałé Skárbowym, postanowiono ná niedziel dwie *continué*. P. Podskárbi powinien wszytkę, wszytkich retent podatkow Rzeczypośp. ktore temu Trybunałowi należec będą, oddać do Sádu tegosz delatę, po zásiedzeniu y wykonaniu przysięgi Deputatow, *Ibid. fol. 17. tit. Trybunał.*

Trybunał w Rádomiu ná trzy niedziele *continué*, *cum reassumptione* przeszłych o nim Constitutiy, & *cum declaratione*, áby ci wszyscy, ktorzy od P. Podskárbiego Koronnego Trybunałowi temu podáni będą (ktora delatá z retentami od Márszałká Poselskiego podpisanemi, konferowana y zgodna być ma) bez pozwow, ná początek tegosz Trybunału zaraz się stáwić máią. *Item*, że Deputaci żadnych pæn, tak iáko y Skarb, brác nie máią, ále kontentując się *salario* dwuch set zł. takowe wszytkie pæny do Skarbu R. P. obracać będą. A. 1631. fol. 9. tit. Trybunał.

Cisz Deputaci Sessią drugą tamże w Rádomiu odprawować máią, ná ktora także drugie *salarium* mieć będą, iáko ná pierwszą. Między ktoremi Sessiami, Stároştowie powinni będą *exequowác dekretá*

kretá pierwszey Sessiey, ták, żeby ná drugá Sessią wychodził ich solutia, *sub pænis in Legibus expressis*. A iesliby w ktorym w Grodzie Sady odprawować się nie mogły, tedy *vicinior Capitaneus* Sady te odprawić powinien będzie. W czym *ratione non factæ executionis* z Stárołtami *forum* ná Trybunale Piotrkowskim, ábo Lubelskim. *Ibid.*

Trybunał tákowysz w Wilnie ná trzy niedziele, *cum reassumptione* Constitucyi o tym *A. 1613. 1627. 1629. Ibid. fol. 11. tit.* Trybunał.

Trybunał tákowysz w Rádomiu ná trzy niedziele. *A. 1633. fol. 21. tit.* Trybunał.

Znowu tákowysz w Rádomiu dwu niedzielny, *cum reassumptione* przeszłych o tym Constitutiy. *A. 1635. fol. 15. tit.* Trybunał.

Y znowu tákowysz w Rádomiu dwu niedzielny tákże *cum reassumptione* przeszłych o tym Constitutiy. *A. 1637. fol. 2. tit.* Trybunał.

Znowu w Rádomiu trzy niedzielny, *cum reassumptione* przeszłych Constitutiy o Trybunałách Rádomskich. *A. 1638. fol. 21. tit.* Trybunał.

Znowu w Rádomiu dwu niedzielny, *cum reassumptione* przeszłych Constitutiy o tákowych Trybunałách. *A. 1640. fol. 14. §.* Ná ktorym.

Znowu w Rádomiu trzy niedzielny *cum reassumptione superiorum* o tym *Constitutionum* miánowicie *A. 1638. A. 1642. fol. 11. tit.* Trybunał.

Trybunał tákowysz w Wilnie trzy niedzielny, wedlc Constituticzy *A. 1631. wzwyż opisaney. A. 1633. fol. 23. tit.* Trybunał.

Znowu tákowysz w Wilnie trzy niedzielny. *A. 1634. fol. 6. tit.* Trybunał.

Znowu tákowysz w Wilnie trzy niedzielny. *A. 1647. fol. 43. tit.* Trybunał.

Trybunał Skárbowy w Wilnie trzy niedzielny, *ad instar* Rádomskiego w Koronie, postanowiony. *A. 1649. fol. 26. §.* Należy do płace woysku.

Trybunał tákowysz w Rádomiu trzy niedzielny, *cum reassumptione* wszystkich o tym Constitutiy przeszłych. *A. 1650. fol. 5. tit.* Trybunał.

Tákowysz w Wilnie trzy niedzielny. *Ibid. fol. 19. tit.* Trybunał.

Znowu w Rádomiu dwu niedzielny wedlc przeszłych wszystkich Constitutiy o Trybunałách Rádomskich. *A. 1652. fol. 3. tit.* Trybunał.

Trybunał we Lwowie dwu niedzielny *ad instar* Rádomskiego. *A. 1653. fol. 4. §.* Kondemnaty.

Trybunał w Wilnie trzy niedzielny tákowysz, *cum reassumptione* Constit. *A. 1613. quoad auctoritatem, securitatem Iudiciorum &*

valorem decretorum tylko. *Ibid.* fol. 15. tit. Trybunał.

Ponieważ w Wilnie te Sady będą się odprawować, gdzie y Trybunał wielki, tedy *compositum Iudicium* z głównych y Skárbowych Sędziów ma być postanowione, a to tylko między samemi Deputatami y sługami ich ważyć ma, przyjeżdżający zaś należec do niego nie mają, ale Aktor ma *sequi forum rei*. *Ibid.* fol. 17. §. Ponieważ.

Gospody wczesne, *pro qualitate Personarum*, Vrzód Gtodzki Wileński ma naznaczyć dla Deputatów Trybunału Skarbowego. *Ibid.* §. Gospody.

Trybunał takowyż w Rádomiu cztero niedzielny, *cum reassumptione* przeszłych wszystkich o tym Constituty, a mianowicie 1629. A. 1654. fol. 2. tit. Trybunał.

Znowu takiz w Rádomiu trzy niedzielny, *cum reassumptione* przeszłych o tym Constituty. A. 1655. fol. 21. tit. Trybunał.

Reassumowano *in toto* przeszłego Seymu A. 1655. Trybunał na niedziel dwie. A. 1658. fol. 5. tit. Trybunał Rádowski.

Trybunał takiz w Wilnie trzy niedzielny, *cum reassumptione* wszystkich o tym Constituty. A. 1655. fol. 23. tit. Trybunał.

W Woiewodztwach y Powiatach, które *per hostilitatem* spustoszone, Retentorom, nowych abjurát w Grodách pozwolono. *Ibid.*

Znowu takiz w Wilnie trzy niedzielny, *cum reassumptione* wszystkich o tym Constituty, a iesliby w Wilnie z iakiey przyczyny być nie mógł, P. Podskárbi obwieści przez Vniwersały swoje Powiaty o mieyscu, gdzie naysposobniejszy będzie. *Artillerie Magister* W. X. Lit. według dawnego prawa liczbę dostateczną uczyni, y da *rationem* iako się do tąd obracały artyllerycy W. X. Lit. *requisita, informabitq.* skutecznie o wszystkim, cokolwiek R. P. do wiadomości o armácie, y municyey W. X. Lit. należy. A. 1658. fol. 37. tit. Trybunał.

Znowu takiz w Grodnie trzy niedzielny *cum reassumptione* przeszłych o tym Constituty. A. 1659. fol. 3. tit. Trybunał.

Znowu takiz trzy niedzielny, w Wilnie ábo w Grodnie iesliby Wilno *pro tempore* nie było cuacuowane: *reassumuntur* wszystkie przeszłe o Trybunałách Skárbowych Constitucie, wedle których spráwić się terázniejszy ma. A. 1661. fol. 3. tit. Trybunał.

Trybunał takiz, oraz y Commissia dla zapłaty woysku we Lwowie: a *in quantum* by powietrze przeszkodziło, Krol wczesnie o innym mieyscu Woiewodztwa, Ziemi, y woyska, y Deputatów (ktorzy te obiedwie funkcie, iedną po drugiej odpráwić mają) Vniwersalanu swemu obwieścić ma. Do Cómissiey dwóch Deputatów woysko także z pośrzodka siebie obrac ma. Commissarze wszyscy przysięgi rotą Trybunału Koronnego, przydawszy, że *podatkom a ktore sędzić bede, nie winienem, y Pokercy ábo Ad-*

mini-

ministratorowi podatku Woiewodztwa albo Ziemie moiej, y żadnemu Retentorowi protekciey czynić, o recognitie żadne do Skárbu nie komponowałem, y componere nie bede, wykonać będą powinni. Skarb żadnemu z tych Commissarzow, *nomine salarij*, nie dać nie będzie powinien. y rejestrow *ordo* spisany być ma, przykładem Trybunału Koronnego, aby wszystkim *constare* mogło, kiedy publiczne, kiedy prywatne sędzić się mają Sprawy. Cisz Commissarze wojska, tak Polskiego, iako y Cudzoziemskiego zaściagu, wedle rejestru, ręką Marszałka Commissiey, *in facie Iudicij Commissorialis* podpisanego, porachowawszy, iak wiele ktoremu Pułkowi chorągwi, &c. przyidzie, zapłatę uczynić mają. A. 1662. fol. 4. tit. Zapłata woysku generalna.

O summách, iakie komu, ná Commissiách, zapłacić miano. v. tit. Summy. tit. Zasługi.

Trybunał znowu takisz do zapłaty woysku we Lwowie sześć niedzielny, *cum reassumptione* wszystkich Constituciy o Trybunałach Skárbowych. Ná ktory Deputatow z Senatu tylko naznaczono, *á ex equestri ordine* Woiewodztwa y Ziemie ná przyszłych Seymikách *relationum* obrąć mają takich, ktorzy Exáktorami podatkow *cuiuscunq; generis* nie byli, ani *ex vi administrationis sue* pieniędzmi Rzeczyposp. nie száfowali, *salaria* im obmyśliwszy; á tacy wszyscy z Woiewodztw obráni, *nulla contradictione obstante*, zasiadać w Trybunale tym będą powinni. Przysięgąć mają *iuxta Constit. Annorũ 1613. & 1662. Anno 1667. fol. 7. tit.* Trybunał.

Trybunał Rádomski, żeby *nominationem* chorągwi Woiewodztw y Ziomom uczynił, y do zapłaty, *iuxta proportionem* podatkow, *equaliter* aplikował, postanowiono. *Ibid. fol. 9. tit.* Naznaczenie płacy.

Tenże Trybunał, czas, y mieysce tey zapłaty, deklárować ma. *Ibid.*

Trybunał Skárbowy w Rádomiu *cum reassumptione* wszystkich Constituciy o Trybunałach Rádomskich, y Commissiách Lwowskich. A. 1670. fol. 17. tit. Trybunał.

Trybunał zaś Skárbowy W. X. Lit. w Wilnie, iako ordynowany? v. tit. Commissia do zapłaty woysku.

Trybunał Skárbowy we Lwowie, albo *obstante hostilitate*, gdzie Krowi I. M. *videbitur, cum reassumptione* wszystkich Constituciy o Trybunałach Rádomskich, do zapłaty woysku y podziału chleba zimowego, postanowiono. Vkrzywdzonym *optionem* dając, *ad iure agendum*, tak w tym Skárbowym iako Koronnym Trybunale. Trybunał iednak ten, *prætextu securitatis* Trybunałow, *in cognitionem iurium* w dawać się nie ma. A. 1673. fol. 10. tit. Trybunał Skárbowy.

Trybunał takisz w Grodnie, *cum reassumptione* wszystkich przeszłych Constituciy o Trybunałach, & *rothæ iuramenti in Constitutione* A. 1613. *descriptæ. Ibid. fol. 3. tit.* Trybunał.

• Zno-

Znowu takisz w Wilnie. Senatorom po zł. 1000. a niższym Deputatom po zł. 500. *salarium* naznaczono. A. 1676. fol. 3. tit. Trybunał.

Do tegoż Trybunału liczbę z generalstwá artylleriey Vr. Michała Kryszpiná Kierżensteina Pisarzá Polnego W. X. Lit. (ponieważ dla zagefczenia spraw Rzeczyposp. ná tym Seymie dáć oncy nie mogli) odesłano. Z ktoremi ráchunkámi y dekretami Trybunału Skárbowego, dla otrzymánia quitu, ná przyszłym Seymie stánąć, y Rzeczyposp. relacyą uczynić ma. *Ibid.* fol. 9. tit. Remissá liczby.

Znowu takisz Trybunał w Wilnie. A. 1677. fol. 5. tit. Trybunał.

A że *sub idem tempus* głównych Sądow Trybunałskich *cadentia* Trybunału Skárbowego przypadáć będzie, iesli tedy iákowe *causae* między samemi Deputatámi Trybunału wielkiego á Deputatámi Trybunału Skárbowego lub ich sługámi *intercedent*, ná to *compositum Iudicium in pari numero*, zá zniesieniem się z sobą obudwu Trybunałow zásadzone być ma. A iesliby kto Deputatá Trybunału Skárbowego, lub sługę iego, przeciwo tey Constitutiey *euocare* do Sądow Trybunału wielkiego, y dekretem aggráwowáć wáżył się, tedy taki dekret *nullitati subiacere* powinien, á Astor *pæne euocationis* 1000. kop podlegáć ma; O co *forum* ná Seymie náznaczono. *Ibid.* fol. 6. §. A że.

Gospody *æque* ná Deputatow tak Trybunału W. iáko y Skárbowego. Podstárości Wileński pokázowáć powinien będzie. *Ibid.*

Znowu takisz w Wilnie *iuxta antiquam normam*, y *salarium* takie Deputatom, iáko ná blisko przeszłym, *specialiter* icdnák Marszałkowi tu dwa tysiące zł. naznaczono. A. 1678. fol. 3. tit. Trybunał.

Trybunał ná dwa rázy do roku Skárbowy w Rádomiu postánowiono. w *Confederat. general.* Wárszaw. A. 1674. fol. 26. §. Chcąc nieć.

Jáko ktory Trybunał z tych wśsytkich *ordinowano* ná Seymach, to iest: ná co Podskárbi *retentowe* pieniądze obracáć miał, tak ostrzegano, áby się nie *absentował* od Trybunału, *sine legali impedimento*. Kto ná miejsce iego w W. X. Lit. *substituatur*. Kto do Sądu Trybunałskiego *należał*. Co zá *salaria* y z kąd Poborcom *plácić* kiedy kazano. Iáko się z Delatámi *spráwować* kiedy kazano. Co zá *winá* ná *Vrzedy Grodzkie*, y *Stárosty* *niedbáły*. Ktorzy wolni od Trybunału ktorego. Iáko się Poborcy *spráwować* ná którym Trybunale mieli, & *quæ pæna* ná nich. In quam *rotham* kiedy przysięgáli &c. Odsyłam Czytelniká ad *volumen Originale Constitutionum*, bo tego tu nie wypisuje.

T Y T V L Y.

Tytułow żadnych áni świeższych, áni dawniejszych, ktoreby *æqualitatem Nobilitatis* znośić miáły, záżywáć, áni nowych upraszczać

sząć nikt nie powinien, y w Kancellaryách Krolewskich, Grodzkich, Ziemskich dawane, ani przyjmowane być nie mają: oprócz tych, które są w Vnicy przyjęte. *paritati iednak iuris, & æqualitatis ordinis equestri*, iako dawno, tak y teraz podlegać mają, *perpetua lege cautum*. A. 1638. fol. 9. tit. O tytułách Cudzoziemskich. *Declaratur*, iż ta Constitutia A. 1638. o tytułách, *perpetuo* ma trwać, y że na te tytuły, które W. X. Lit. Vnia, y incorporátia Woiewodztw Kiiowskiego, Wołyńskiego, Bracławskiego zaştály, nie ściągá się: *saluá per omnia paritate & æqualitate iuris, pænæ, conditionis, & præeminentiarum* z Stanem Szlacheckim, że iako Xiążętá, tak y Szlachtá, *pro uno Statu equestri* być ma. A. 1641. fol. 8. tit. O tytułách.

Gdy się ziawiáli niektorzy w Polsce, ktorzy imię Cároviczow Moskiewskich brąc śmieli ná się, y *de facto* Ianá Faustyná Łubę Szlachéica Polskiego pospolstwo głupie Cároviczem nazywało; aby ztąd przyczyna do zerwania z Carem Moskiewskim zawarthey przyiázní nie była, postanowiono, aby nikt w Państwach, tak do Korony, iako y W. X. Lit. należących, imię sobie zmyślać nigdy nie ważył się, á iesliby taki do takiey śmiałości przyszedł, ten iako bezecny y gwałtownik wiecznego pokoju Rzeczyposp. z Moskiewskim narodem, od wszelákich Vrzędow, tak w Koronie, iako y w W. X. Lit. imány y ná gárdle karány być ma: y iesliby się kto do niego wiázac, ábo iemu ráda y pomocą być chciał, tym samym uczynkiem bezecnym będzie; á iesliby tész taki woyská y kupy do siebie zwodził y zgromádził, ten *pro hoste Patriæ* miány, y przez woyská Rzeczyposp. znoszony być ma. Pomieniony zaś szlachetny Łubá, iako Cároviczem nie iest, tak y zwąc, pogotowiu pisać się nim nie ma, pod uczciwością y gárdlem: y nigdzie z Państw Rzeczyposp. zá gránice wypuszczony być nie ma. A. 1646. fol. 11. tit. Deklarácyá.

Znowu tytuły Cudzoziemskie, iako to *Principatus, Comitatus*, y wszelkie inne, także herby, pieczęci, któreby *supra æqualitatem nobilitarem* były w Państwach tych záżywać zakazano, *sub pænâ perpetuæ infamiæ*. O co *forum, ad cuius instantiam*, w Trybunale Koronnym: *saluis ijs titulis*, które z Vnią W. X. Lit. y z inkorporacyami Woiewodztw niektorych do Korony, wedle Constitutiy A. 1638. & 1641. weszły. A. 1673. fol. 28. tit. Cudzoziemskich tytułow *abrogatio*.

Tytułow Woiewodow Moskiewskich, pisząc do nich, nie godzi się z mnieyszać, ani odmieniać, owšem ani do nich pisać nikomu się nie godzi z prywatnych (wyiáwszy Woiewodow, y ich Podwoiewodzych, Káasztellánow, Podkomorzych, Stárostow y Sędziow) *sub pænâ perduellionis*. A. 1637. fol. 9. tit. Zátrzymanie pokoju.

Ale potym tę Constitutiá *in perpetuum* zniesiono, y wárowano,

R r r r r

aby

aby pomienioney Constit. A. 1637. Drukárze tak w Koronie, iáko y w W. X. Lit. nie wázyli się przedrukowywać, *sub pena colli, in Iudicio Tribunalitio utriusq. gentis, & etiam Iudicio Castreni, ad instantiam cuiusvis, sine quavis appellatione, repetendá.* A. 1661. fol. 7. tit. Zniesienie Constitucy.

V A D I A.

VAdia między osobámi Szlacheckimi, także między Szlachtą, á osobámi mieyskimi, Krol dáwać może. O ktore, Szlachcie *forum* tylko w Ziemstwie, á *per appellationem* w Trybunale. A. 1588. fol. 458. tit. O nie dawaniu gleytow.

Vadium między tęmi, ktorzy przy Máximilianie Itali, y między stroną przeciwną, *inter quos erant simultates*, dwákróć sto tysięcy *interponitur*. O co *forum*, zá Dworem, ábo ná Trybunale, *peremptorie*. A. 1589. fol. 513. §. *Inter eos*.

Vices gerens Mázowieckiego Xięstwa. v. tit. *Sprawy.* & tit. *Vrząd.*
Vnia Xięstwa Lit. y innych Xięstw. v. tit. *Xięstwa.*

V R Z Ę D Y.

VRzędow y Dostoięństw, Krol przyczyniáć, áni umnieyszáć nie ma. A. 1550. fol. 4. §. Dostoięństw.

Tosz *specialiter* wárowano Ziemi Podlaskiey; y że *vacantia*, obywatelom támeicznym, Szlachcie *possessia* máiącym, rozdawáne będą. A. 1569. fol. 153. §. Obiecuiemy.

Tákże y Ziemi Wołyńskiey. Co o Duchownych y Swietckich, wielkich y máłych Dostoięństwach, y Vrzędách, y tak o Rzymskiey, iáko y Græckiey, Religiey ludziách, rozumieć się ma. *Ibid.* fol. 160. §. Tákimże sposobem.

Y Xięstwu Kiiowskiemu, *iisdem verbis*, quibus Ziemi Wołyńskiey. *Ibid.* fol. 167. §. Tákimże sposobem.

Vrzędy oboygá narodow w cále záchowano, *declarando*, że ich Krol umnieyszáć y zátrudniáć nie ma, y że one ludziom státecznym, godnym, y zásluzonym oboygá narodow, á nie Cudzoziemcom dáwać powinien. A. 1576. fol. 277. §. Vrzędy Koronne.

A w Xięstwach, Oświęcimskim, y Zatorskim, iesliby ktore, nád Przywiley incorporatciey, otrzymane były, znieśiono. A. 1616. fol. 20. tit. O Pośle.

Wákancye wszelákie, Vrzędy, Dignitárstwa Koronne, y Dworskie, iáko w Koronie, tak w W. X. Lit. y w Páństwach do nich należących, wedlug práwá, przysięgi, y zwyczáiow dawnych, nie czyniáć w tym żadney zwłoki, Krol rozdawáć ma osobom zásluzonym, y godnym, y dopuszczáć nie ma inszym osobom prywatnym,

Herburt.
fol. 144. tit.
Dignitates
& officia
neg. plura,
neg. paucio-
ra sint.

Idem fol.
141. & sequ

tnym, żeby się w Vrzędy ich, y powinności wdawali. *A.* 1607. *fol.* 833. *tit.* O wákancyách,

Vrzędy Koronne, y W. X. Lit. także Dignitárstwá, Krolowie, Władysław Czwarty, Ian Kázimierz, Michał, y Ian Trzeci, każdy *in Pactis suis Conuentis*, w cále przy dawnych Práwách, władzách, *& iuxta usum Legum & formæ Reipub.* zachować obiećáli. Prærogátyw y prowentow, tak *actu* będącym, iáko y tym, które podawać będą, żadnym wymyslnym sposobem, uymować nie pozwalając; y żeby się w nie prywatne osoby, nie wdawały, przestrzegając; Także wszelkie Vrzędy Dworskie, Ziemskie, Koronne, y W. X. Lit. które są, y przed tym *in usu* bywały, y tak iáko *utrumq; statum, in possessione*, záltály, *pacifice* konserwować, y żadnego umniejszenia w tym nie czyniąc, rozdawać, y każdemu z Vrzędow Dworskich, mieyscá náznaczyć, y wszystkie Vrzędy Dworskie, Duchowne, y Swietckie, przy práwách ich zachować obiećáli. *In Pactis*, Krolá I. M. Michála, y Krolá I. M. Iana Trzeciego, ieszcze to dołożono iest, isz Przysięgi Vrzędnikow wielkich Koronnych, iáko y Pieczętarzow, Marszałkow, Hetmánow, według exorbitancyi, máią być przywiedzione. W Exorbitancyách zaś wárowano tak, isz Krol, wszystkie Dostoieństwá, Godności, y Vrzędy, tak więkzsze, iáko y mnieysze, Koronne, y W. X. Lit. uprzywileiowane, według dawnych praw, y zwyczáiow używania, przy swoiey władzy, y bez omiężkania y ubliżenia, zachować powinien, y iednemu w drugiego Vrząd w dawać się, y prætudikować nie pozwoli. Także Vrzędom Dworskim Koronnym, y W. X. Lit. większym, y mnieyszym, w W. X. Lit. nowym Powiatowym, y Woiewodztwu Kiiowskiemu, nieysce ná pierwszym Seymie *Coronationis* náznaczyć. *A.* 1669. *§.* O Vrzędách.

Ani prowentow, Dignitarzom, y Vrzędnikom Koronnym, y W. X. Lit. żadnem wymyslnem sposobem, uymować nie pozwoli; y żeby się w nie prywatne osoby nie wdawały, przestrzegać będzie. *Ibid.* *§.* O cáłości.

Vrzędnicy Ziemscy, Grodzkich Vrzędow, w swey Ziemi trzymać nie máią. *A.* 1550. *fol.* 7. *§.* Isz każdy.

Vrząd, dla przyimowania zapisow, do nikogo nie ma ieżdżić. *Ibid.* *fol.* 7. *§.* Zábiegając.

Excepto Metryki Koronney. *v. tit.* Zapisy.

Vrzędnikiem Ziemskim, Woiewodá, ani Káasztellan, w iednym Woiewodztwie być nie może. *A.* 1562. *fol.* 24. *§.* Gdyż każde.

Ani Stárosta. *v. tit.* Stárostownie.

Sędziá Gródzki y Podstárości, osiedli być máią. *A.* 1550. *fol.* 7. *§.* Isz każdy.

Komornicy grániczni także: y przysięgáć powinni ná Rokách Ziemskich. *A.* 1569. *fol.* 191. *§.* Podkomorzowie.

Herburt.
fol. 342. *tit.*
Super quibus etiam
Dignitatibus.

Herburt.
fol. 210. *tit.*
Officium ad
nullum ac-
cedat, ad in-
scriptiones
suscipien-
das, excepto
Rege.

W Woiewodztwie Podlaskim, y Podwoiewodzowie osiedli być mają. *Ibid. fol. 192. §. Podlaskiey Ziemi.*

O osiadłości Vrzędnikow y Dignitarzow. *Plura tit. Senator.*

W Xięstwie Litewskim przysięgli, y w Powiecie każdym, osiedli być mają. á dwu sądowych Vrzędow, żaden mieć nie może: *salvis modernis possessoribus. A. 1569. fol. 195. §. Dignitarze y Vrzędnicy.*

Vrzędy Ziemskie wákuiące W. X. Lit. Krol rozdawać powinien, *per Septembrem, Octobrem, Nouembrem, Decembrem. v. tit. Wákancye.*

Vrzędnikow Grodzkich osiadłość. *v. tit. Grod.*

W Powiátach Woiewodztwa Wołyńskiego, Vrzędnicy dobrze osiedli być powinni; y spraw w Trybunale odprawować nie mają. *A. 1661. fol. 23. tit. Rewizya Xiąg.*

Vrzędy Grodzkie, Podsędkowie Ziemscy, *in simul* trzymać mogą. *A. 1658. fol. 45. tit. O Vrzędach Ziemskich.*

Vrzędnikow Grodzkich, Piotrkowskich, y Lubelskich, *termino tacto*, do Trybunału, w sprawach Vrzędowych, pociągać się nie godzi, ale *ordinario processu*, iák z inszymi Vrzędnikami, postępować trzeba, *sub nullitate Indicatorum. A. 1635. fol. 35. tit. Vrzędnicy.*

Vrzędnikow Ziemskich, Szláchta *liberè* obierać ma, to iest, Sędzięgo, Podsędká, y Pisarzá, á Krol nikomu takich Vrzędow nie ma dawać, tylko ze czterech Candidatow iednemu, ktorych wszyscy obiorą. *A. 1550. fol. 7. §. Aby we wfzem.*

Także y Podkomorzego, obierać ma Szláchta. *v. tit. Podkomorzy.*

Vrzędnikow Ziemskich electiá, Woiewodá, á *in defectu*, Kásztellan główny onego Woiewodztwa, ábo Ziemie, *post cessum, vel decessum*, naydaley w sześć niedziel, ná mieysca zwykłe, składać ma. A gdyby Woiewodá, takiego, do sześci niedziel, nie złożył Seymiku; Kásztellan powinien to uczynić. *A. 1588. fol. 460. tit. Obieranie.*

W Xięstwie Oświęcimskim, we czterech niedzielách, elekcyá składać powinien Woiewodá Krákowski, ábo Kásztellan Oświęcimski, iesliby Woiewodá ponueniony, *ob aliquod legale impedimentum*, uczynić tego nie mógł. *A. 1563. fol. 63. §. Naprzod.*

Declaratur, że z polecenia Woiewody Krákowskiego, nie tylko Kásztellan Oświęcimski, ale y Stárosta może to uczynić. *Ibid. fol. 67. §. Tefz ácz.*

Vrzędy sądowe, *etate & intelligentia bene vigentibus*, mają być dawane. *A. 1562. fol. 20. §. Dożywoćie.*

Vrzędnicy Ziemscy, y Dignitarze, *ex delatione* Posłow, & *instantia Instigatoris*, & *priuati cuiusvis*, ná Seymie o negligentią sprawować się powinni. *A. 1565. fol. 84. §. Opátruiać.* Pod-

Podczászcy, Stolnik, Cześnik, Podstoli, w Woiewodztwach, Podlaskim, Kiiowskim, Wołyńskim, Bracławskim, mają być, iako y w infzych Woiewodztwach. *A. 1578. fol. 339. tit. Vrzędy.*

Vrzednicy Ziemscy Sadowi Koronni, ná Rokách tylko Ziemskich, podług Státutu, przysięgac mają. *A. 1589. fol. 517. tit. Leżenie Xiąg.*

W Woiewodztwie Mázowieckim, *in absentia* Woiewody, ábo Káosztelláná, także ná Rokách Ziemskich, *coram Officialibus & Nobilitate illius Terræ.* *A. 1593. fol. 648. tit. O przysiędze.*

Znowu o tymże, *cum declaratione*; isz Podkomorzy, Sędzia, Podsedek, y Pisarz, wszędzie, *in absentia Palatini, & Castellani*, przed Szlachtą, ná Rokách Ziemskich, ábo na leżeniu Xiąg, przysięgac mogą. *A. 1598. fol. 692. tit. O przysięgach.*

Wiscy ná Rokách, tak w Wiznie, w Wąsoszcu, iako y w Rádźidłowie, ná Vrzędy swe Sadowe Ziemskie, przysięgę, przed Vrzednikami Ziemskimi, odprawowac mogą. *A. 1616. fol. 25. tit. O Rokách.*

Vrzednikow Ziemskich, po wszytkiej Koronie porządek, wedle którego, po Dignitárstwach zasiadac mają. postanowiono taki. Naprzod Podkomorzy, po tym Stárosta sadowy, Choraży, Sędzia, Stolnik, Podczászcy, Podsedek, Podstoli, Cześnik, Łowczy, Woyski, Pisarz, Miecznik, potym mnieysí Woyscy; a w Mázowszu Sędzia Grodzki, przed Pisarzem, wedle Except, także y Podkomorzy Ciechanowski, wedle tychże Except, zachowac się ma. *A. 1611. fol. 26. tit. Ordo.*

Po tym zniešiono Vrzedu Grodzkiego przed Ziemskimi precedencią: Stárostaw iednak excipuiac, ktorzy wprzod mają być kładzieni. *A. 1613. fol. 20. tit. Ordo.*

Co służy tylko Woiewodztwu Mázowieckiemu, y Ziemi Lwowskiej, także Wołyńskiemu y Bracławskiemu Woiewodztwom. *Ibid. patet ex titulo Constitutionis huius.*

Vrzednikow Bracławskich, y Wołyńskich, mieyscá tym porządkie: Podkomorzy, Choraży, Sędzia, Stolnik, Podczászcy, Łowczy, Podsedek, Cześnik, Miecznik, Skárbnik, Woyski. *A. 1589. fol. 526. tit. Mieyscá.*

Declaratur, że Vrzednicy Woiewodztwa Wołyńskiego, pod pomienioną Constitutią *Anni 1611.* nie podpadaia; ále przy dawnym swoim porządku y zwyczáiu, mają zostawac. *A. 1613. fol. 34. tit. Ordo.*

Item. Vrzędy wszelkie Ziemskie Woiewodztwa Czerniechowskiego, porządkiem Koronnem, postanowiono; ktore po tym *per electionem* isć mają. *A. 1633. fol. 33. tit. Ordinacya Czerniechowska.*

Reásumuiac Constitutią *Anni 1611. 'quæ sup.* Skárbnikom między

dzy Vrzednikami Ziemienskiemi, po Woyskich mieysce deklarowano. Co y Woiewodztwa, Łeczyckie, Ráwskie, Kiiowskie, Ziemiá Czerniechowska, y Wołyńska, przyjmują. *A. 1635. fol. 38. tit. O Skárbnikách.*

Declanatur, iż Skárbnikowie, po Woyskich mnieyszych, mieysce mieć mają: y Skárbnika Ruskiego approbowano. *A. 1638. fol. 39. tit. Mieysce.*

Znowu inaczey o Vrzednikách Wołyńskich, że *tali ordine*, zaśiadać mają. Naprzód Podkomorzowie, potym Stárośtowie sądowi, Chorążowie, Sędziowie, Stolnicy, Podczászowie, Łowczowie, Podsędkowie, Podstolowie, Cześnicy, Woyscy, Pisarze, Miecznicy, y Skárbnikowie. *A. 1647. fol. 18. tit. Ordo.*

Woyskiego Łukowskiego, ná mieysce Párczowskiego, postánwiono. *A. 1653. fol. 23. tit. O Vrzedach.*

Także y w Nowogrodku Vrzedy ordinowane. *A. 1635. fol. 17. tit. Ordinácia.*

Vrzedy y Dignitárstwa Woiewodztwa Kiiowskiego obywatelom *Romani Catholici ritus*, tak w Koronie, iáko y w W. X. Lit. zasłużonym rozdawáne być y przy Státucie *Sigismundi I. An. 1510.* w tey mierze *conferuari* mają. *A. 1659. fol. 47. tit. Dignitárstwa y Vrzedy.*

Specialitèr Ziem, Zytomirskiej, y Owruckiej, Vrzedy wfzelákie, Obywatelom tegosz Woiewodztwa Kiiowskiego rozdać obiecáno; iákosz *de facto*, Chorążtwo, Zytomirskie y Owruckie, zasłużonym konferowano, y Przywileie ná to, z Kancelláriej Koronnej, wydać rokazano. Ktorzy Chorążowie, po Chorążym Kiiowskim, między Vrzednikami Kiiowskimi, *iuxta ordinem* zaśiadać będą. *Ibid. tit. Rozgraniczenie Ziem Kiiowskich.*

Przywileie, ná nowe Vrzedy Ziemskie, ktore wyszły z Kancelláriej, *in suo robore* zostawione. *A. 1658. fol. 45. tit. O Vrzedach Ziemienskich.*

Vrzedy Ziemskie Wschowskie, ktore przez lat kilkádźiesiąt, *in usu* nie były, oprócz Sądu Ziemienskiego, znowu reasumowano, y Przywileie pewnym Osobom z Kancelláriej Koronnej ná nie wydáne approbowano. *A. 1670. fol. 25. tit. Vrzedy.*

Podkomorzemu Wschowskiemu mieysce deklarować, ná przyszłym Seymie, obiecáno. *A. 1678. fol. 18. tit. Vrząd.*

Vrzedy Zydáczowskie, to iest Chorążtwo, Stolnikostwo, Podczásstwo, Łowstwo, Miecznikostwo, Skárbnikostwo, y Woystwo, *de nouo* erigowano, y mieysce ich possessorom, po Vrzednikách Ziemi Sánockiej, náznáczono. *A. 1673. fol. 32. tit. Vrzedy.*

Odmieniono mieysce; nie po Ziemi Sánockiej, ále po Ziemi Hálickiej, y Chelmskiej zaśiadać mają. *Anno 1676. fol. 42. tit. Vrzedy.*

Stolnikostwo y Cześnikostwo Łątyczowskie *noviter* pewnym Ofobom konferowano. A. 1673. fol. 32. tit. Vrzędy.

Vrzędy nowe Ziemskie, Buskiemu także Powiatowi erigowano, to iest, Stolnikostwo, Podcząstwo, Cześnikostwo, Podstolsztwo, Łowiectwo, Miecznikostwo, y Skárbnikostwo: y one zasłużonym zaraz konferowano, każdemu mieysce, po Vrzędniku Bełskim, *similis prerogativa*, nąznącziąc. A. 1676. fol. 39. tit. Przyczynienie Vrzędow.

Vrząd Woystwá Podlaskiego, do dawnych Vrzędow tegosz Woiewodztwá inkorporowano, y mieysce, po Mieczniku Podlaskim, deklárowano, ná który Vrząd, Przywiley, Vrodzonemu Ianowi Brzozowskiemu wydać roskazano. A. 1677. fol. 31. tit. Declarátia Woyskiego.

Woystwá, po roku 1538. uczynione, y te, ktore Zamkow nie máią, *tolluntur*. A. 1550. fol. 5. §. A isz tefz.

Woyskim Grábowieckim nie może być, iedno ten, który w tym Powiecie ma nie zmyśloną posseßiá, y w niey rezyduie. A. 1647. fol. 28. tit. Declarátia podatku.

Tenże w zawiádomániu y fchowániu, iáko y Stárosta Grábowiecki, powinien mieć ármátę Zamku Grábowieckiego. *Ibid*.

Woyscy, wedlug stárego Práwá, od Pospolitego ruszenia wolni. A. 1621. fol. 7. §. *Patresfamilias*.

Cisz pod czás Pospolitego ruszenia, záfwe rezydowác w Zamkách swoich powinni, *sub pæna de expeditione bellica*: gwoli czemu mieşzkánie w zamkách nieć máią. *Ibid*, fol. 9. §. A isz ná tym náleży.

Cisz pod tenże czás, Vrzędowi Grodzkiemu, *quod ad securitatem* Zamku, *præstò adesse* powinni. *Ibid*. fol. 10. §. Wiéc tefz Woyscy.

Vrzędnikom Ziemskim Woiewodztwá Krákowskiego, y inszym, gdzie ná to práwá máią, prowizye wydawáne być máią. A. 1635. fol. 35. tit. Prowizya.

Vrząd Vicesgerentá Krolewskiego, w Woiewodztwie Mázowieckim, *perpetuis temporibus* znieşiono. A. 1576. fol. 295. tit. *Vices gerentia abrogata*.

Vacantibus Officijs Terrestribus Vlodimiriensibus, Iudicatu, Notariatu, & Subiudicatu, pozwolono ták ná Xiąg otworzenie, przez Commissarzow, ktorych sobie támczni Obywátele, ná Seymiku *relationis* obiorá, iáko y ná leżenie onych, przez niedziel dwie. A. 1658. fol. 58. tit. Sády Ziemskie.

Vrzędnicy Litewscy, po Vrzędzie Grodzkim, takim porządkiem, *in perpetuum*, zásiadác máią. Naprzod Podczáfzy, po tym Cześnik, Horodniczy, Skárbnik, Łowczy, Miecznik, Koniusz, Obożny, Strażnik, Kráyczy, Moştowniczy, Budowniczy. A. 1677. fol. 18. tit. Opisanie Vrzędow.

O miey-

- O mieyscäch Horodniczych, *plura v. tit.* Horodniczy.
 Vrzędy dwa Ziemskie, ani Ziemski, oraz z Dworskimi trzymáne być nie mogą; Ani Vrzędy oboygá narodow, Koronne, y Ziemskie, *per cessiones* chodźić máią. w *Exorbitancyach* ná *Seymie electionis* Krolá I. M. Michała. A. 1669. tit. *Incompatibilia*.
 Vrzędnikow Ziemskich Ráwskich *electia. v. tit.* Deputáci.
 Vrzędy w Woiewodztwách, Kiiowskim, Brácláwskim, Czerniechowskim, aby *natis & possessionatis*, w tychże Woiewodztwách rozdawáne były; *Commissia Hadyacka* wárowano. *v. tit.* Senator.
 O Vrzędzie Podkomorskim W. X. Lit. *v. tit.* Podkomorzy.
 Vrzędnicy Grodzcy w W. X. Lit. ktorzy sádzic máią Delaty, Poborcámi obieráni być nie mogą. *v. tit.* Poborecy.
 O Vrzędnikách Ziemskich, *plura tit.* Podkomorzy. *tit.* Chorąży.
 O Vrzędnikach Grodzkich. *plura v. tit.* Grod.
 O Vrzędzie Márzaskowskim, *v. tit.* Márzaskowie.
 O Vrzędzie Artylleriey Mágistrá. *v. tit.* Artylleria.
 Vrzędnik Szlácheczki, w Pospolite ruszenie, szkodę Páńską poprzyściac może. *v. tit.* Pospolite ruszenie.
 Vrzędnikow Ziemskich Woiewodztwa Belskiego, y Powiatow iego, ná Seymikách alternatá. *v. tit.* Woiewodztwo Belskie.
 Vrzędow Inflánskich zniesienie tytułow, y postanowienie nowych. *v. tit.* Inflánty.
 Vrzędnikow sáadowych *salaria. v. tit.* *Salaria*.
 O obieraniu Vrzędnikow Ziemskich sáadowych, w Mázowieckim y Podlaskim Woiewodztwie. *v. tit.* Deputáci.
 Vrzędy Grodzkie, Owrucki, y Zytomirski, lubo nie máią Sáow swoich, tylko Susceptę Grodową: iednak máią *facultatem* odprawowania *exekucyi. v. tit.* Roki Kiiowskie.
 O Chorąztwie, y infzych Vrzędách Ziemskich w Woiewodztwie Smoleńskim. *v.* Woiewodztwo Smoleńskie.

V S T A W A.

V Stáwy Kupcom, y Rzemieslnikom, Woiewodowie y Stárořtowie czynić máią, pod winá w Státucie opisana. A. 1562. fol. 28. *tit.* O Vrzędzie.

Przynamniey dwa rázy w rok Woiewodowie ábo ich Podwoiewodowie wezwawszy do siebie Stárořtów nieyfc onych, ná ktorých ustáwy y ceny czynić będą, ábo ich Podstárořciów, tákże y Dignitarzow y Vrzędnikow Ziemskich, ktorých ná ten czás snádnie dóřtác będą mogli, ná ratufzu Miářtá przednieyřzego w Woiewodztwách swych, á w Ruskim, y Mázowieckim Woiewodztwie, w káždéy Ziemi, ma być czyniona przy Vrzędzie mieyskim. A. 1565. fol. 96. *tit.* Powinowáćtwo.

Maią ustawić wszystkie rzeczy, które się w tych Państwach rodzą, y które robią, okrom zboża, także y obce, wedle świadectw prawdziwych y dowodów, iakie są ceny y przedawania tych rzeczy w cudzych Ziemiach. A iesliby kto inszym iakim niezwyczajnem obyczajem y formą rzeczy rzemieślnicze mieć chciał, te tak zapłaci, iako się z rzemieślnikiem będzie mógł zgodzić y targować. *Ibid.*

Ustawy w głównych Miastach uczyniona, po Miastach y Miasieczkach Krolewskich, Duchownych y Swietckich publikowana być ma, y na piśmie wszystkim wydana, ktorzyby iedno chcieli, wedle ktorey we wszystkich Miastach y Miasieczkach wszystko czyniono, y przedawano być ma. *Ibid.*

Ustawę ktoby przestąpił, ábo iey nie trzymał, przez Woźnego ábo Podwoyskiego sługę prawnego Woynowskiego przed Burmistrzą Miasta ábo Miasieczką, w którym ustawę przestąpił, *peremptorie* pozwany być ma: á Burmistrz bez wszelákich odwłok takiego przestępnika, winą czternastu grzywien karać powinien. Ktorey winy połowicá Woiewodzie, á druga połowicá Stronie instiguiący *cedere* ma. Ten zaś ktoryby się przął, á nie byfby nań świadectwa dostateczne, *corporali iuramento euadet*. *Ibid.*

Ustawy w Mieście głównym uczynione, gdyby Burmistrzowie Miast y Miasieczek Krolewskich nie przestrzegáli, przez Woiewodow ábo ich Podwoiewodzow, *peremptorie* na ratusz przednieysze^o Miastá pozwani, y winą stá grzywien Polskich *toties, quoties* niedbáli w Vrzędzie swym znaleźieniby byli, karáni być maią. Ktorey winy dwie części *fisco Regio*, á trzecią Woiewodzie być ma, *saluá appellatione post Curiam* Stronie, ktoraby się ukrzywdzoną być rozumiałá. A iesliby áppellátia nie była uczyniona, Sprawá ma *remitti pro exequutione* do Stárosty własnego, ktorą Stárosta on, *sub pæna centum marcarum*, uczynić będzie powinien: Burmistrzowie zaś Duchownych y Szlacheccy, przed ich Pánow ábo Vrzedników maią być pozywáni, y takáż winą iako Krolewscy karáni: Ktorey winy połowicá Pánu, á połowicá Stronie instiguiący iść ma. *Ibid.*

Woiewodá także sprawiedliwość z Burmistrzą Miastá ábo Miasieczką Krolewskiego czynić powinien, *sub pæna centum marcarum modo, qui supra, luenda*. *Ibid.*

A Pánowie Duchowni y Swietcy, *sub pæna 14. marc.* o co forum z nimi *peremptorie* w Ziemstwie, *saluá appellatione vel motione* do Krolá, ktorey winy połowicá Sądowi, á połowicá Stronie powodowey *cedere* powinna. *Ibid.*

Deklarowano to prawo: iż ukrzywdzony od rzemieślników, ktorzyby nád ustawę Pánow Woiewodow drożey rzeczy swe przedawali, naypierwey deferować ma do Vrzedu Woiewodzego;

przy ktorym ukrzywdzonym Vrzęd Woiewodzy ma posłać do Vrzędu Mieyskiego po dalszą exekucyą, wedle Constitutiey. A *in absentia* Vrzędu Woiewodzego, Vrzęd mieyski, gdy takowy ukrzywdzony skárzyć się będzie, *super transgressore executionem* czynić powinien. A. 1578. fol. 340. tit. Około ustaw.

O tymże: Burmistrzom o nie czynienie sprawiedliwości, insze *forum* náznáczono, to iest, przed Woiewodą y Stárością, ábo *in absentia*, przed Vrzędami ich: ktore obádwa, *sine ulla delatione*, takowe Spráwy, *quotiescunq;* przypádną, spólnie ná ratuszu odpráwować máią: á iesliby wątpliwosć iáka, ábo różnosć między temi Vrzędy, *de sententia ferenda* byłá, Krolewskiey informácyey *per litem* dosięgać sumptem Mieyskim máią. Ktora iesliby *intra spatium duodecim, vel Rege extra Regnum existente, octodecim hebdomadarum* nie przyszła, *sententia Palatini eo ipso rata erit, & transibit in rem iudicatam*. A. 1581. fol. 378. tit. O ustawách.

Znowu o tymże: Gdy Woiewodá ábo Podwoiewodzy, z Vrzędem Stárościmi, y Vrzędnikami do tego należącymi, iáko iest opisano, ustawę rzeczom uczyni; tey Vstáwy zgodnie podpisaney y publikowaney, bez wszelkich wymowek y áppellácyey Vrzędy mieyskie exekucyą czynić máią, *sub pena quinquaginta marc.* O co *forum*, y postępek wedle Constitutiey A. 1581. A Krol taką Spráwę, gdy do niego *pro informatione* odesłána będzie, bez wszelákich odwłok y limitácyey, zaráz przy Rádách Koronnych ná ten czas przy nim będących odpráwi: á iesliby kognicyey nie uczynił *intra præfinitum tempus* w Constitutiey A. 1581. tedy *sententia Palatini, seu eius vice Palatini, rata* być ma. Iesliby zaś Vrzęd Woiewodzy y Stárości, *in eo passu* niedbály był, pozwány ná Trybunał, *inter causas Officij peremptorie, ad instantiam cuiusvis*, winą stá grzywien ma być karány, *non derogando* iednak władzy Vrzędow Márzaskowskich przy Krolu będących. Panowie także Duchowni y Swietcy, o nie czynienie w Miałeczkách sprawiedliwości, wedle pierwszych Constitucyi, *pena quinquaginta marc. succumbere* máią: o ktorą w Ziemskim Sądzie *peremptorie* odpowiadać powinni: *saluá appellatione* ná Trybunał. A. 1607. fol. 845. tit. O Vstáwách.

Znowu: isz wszystkie towáry, máteryc iedwabne, sukna, futrá, y insze, wedle ustaw Woiewodzych, á stárych Praw, przedawáne być máią. A ktoby drożey ie przedawác ważył się, takowy *ipso facto*, pod pány o tym nápisane podpadác ma. O co *forum* według práwá y zwyczáiu. A Woiewodowie, ábo ich Podwoiewodzowie, máią *pretia rerum* czynić, wedle dawnego zwyczáiu y Práwá, y máią do Akt podawác. A. 1613. fol. 28. tit. *Pretia rerum*. Znowu: isz ktoby, nád ustawę Woiewody y Stárosty ábo Vrzędow ich urzędownie wedle opisanía práwá pospolit^o uczynioną y publikowá-

kowana, ważył się co przedawać, y czynić, przed Vrząd mieyski ma być pozwany, y tani, gdzieby był *eidentissimis testimoniis* & *probationibus* konwinkowany, ma być 14. grzywien skarany, *parti* & *Iudicio per medium, sine appellatione*. W czym iesliby Vrząd mieyski sprawiedliwości nie czynił, wolno Vrzędowi Grodzkiemu przed Sąd swoy do teyże pany takowych pozwać. A. 1616. fol. 14. tit. O Exekucyey.

Vstawy w Woiewodztwie Kiiowskim, mają być iako w Mázowieckim. A. 1613. fol. 13. tit. O Vstawach.

O Vstawach *vendibilium*, Constitutia Zygmuntá Pierwszego uczyniona, Ziemiom Pruskim reásumowano, przydawszy, aby ná electiach Deputáckich, dwóch z káždego Woiewodztwa *quotannis* do takowey Vstawy Szláchtá deputowali. A ktoby przeszkadzał, ábo przyczyna był, żeby ordynácyá takowa nie doszła, *ad instantiam cuiusvis, pæná* stá czerwonych zł. *inter Iudicium* & *Iure vincentem partiendá*, ná Trybunale *peremptorie, inter causas Officij*, ma być karany. *Ibid*, fol. 25. tit. Ordynácyá.

Herburt.
fol. 21. tit.
Aromata.

Vstawę *nonnullarum mercium* w Koronie wszytkiey, y W. X. Lit. wydano ná Seymie: á ostatek Vrzędowi Woiewodzym y Starości-nym, według prává, we dwie niedzieli po publicátiey tey Constitutiey, á w Pruśiech Burgrábion stánowią zlecono. Ktorá Vstawę mają Kupcy w kramach ná tablicy ábo regestrze ręká Woiewody ábo Podwoiewodzego mieyscá onego podpisaná mieć, y według niey przedawać, *sub pæná confiscationis mercium*: ktorá ná pozwánym Stárosta mieyscá onego, á w Pruśiech Sąd Burgrábski skázować ma, *saluá appellatione post Curiam*. Ktorá áppellácyá nisz odpráwiona będzie, *in sequestro* Vrządu mieyskiego *merces* zostawác mają. Stárosta zaś, á w Pruśiech Woiewodá ábo Podwoiewodzy, gdyby *rei iudicatæ* exekucyey nie uczynił, *pænám centum marcarum, ad instantiam cuiusvis*, ná Trybunale *luet*. A. 1620. fol. 10. tit. *Pretia rerum*.

Commiszarze ná to náznáczeni: którym dzień ziącháńia się, ná mieysce rezydencyey Krolewskiey przez listy Krolewskie ma być náznáczony. Postánowienie ich podpisem y pieczęcią Krolewską utwierdzone być ma, y do Grodow y Míast Krolewskich podáne y obwołáne. *Forum, pænám*, y Proces éisz fani Commiszarze postánowią mają: co wszytko *præsenti Constitutione approbatur*. A. 1621. fol. 17. tit. Commiszarze.

Nie doszła tá Commissia: drudzy Commiszarze do Lubliná náznáczeni: do ktorych y Miásta przednieysze w Koronie, także y Ziemi Pruskich, zá publicatiá Constitutiey ninieyszey, Posłow swych *cum plenaria potestate* zesłać mają. Ziechawszy się do Lubliná *pro feria secunda post Dominicam Iubilate proxima*, y spólnie z Stárosta támeicznym w Zanuku zásiadszy, *præmissis super vera* &

iuxta taxatione rerum in unmento, wszystkie okoliczności uważając według słuszności y ceny waloru terażnieyszego monety, sprawiedliwie taxować, y słuszne *pretia* Kupcom towarów, y rzemieślnikom rzeczy wszystkich, według Kraiu y mieyscá gdzie się przedawiają, *pluralitate sententiarum vincente & concludente*, postanowić mają, y takowe postanowienia z podpisem rąk swoich y przyłożeniem pieczęci zwykłych *in forma* zkoncipowane do Akt Trybunałskich, lubo wszyscy, lubo przez ktoregokolwiek z Collegow swych podać, á po tym one tamże publikować, y do Grodow y Miałt wszystkich Krolewskich, *authentice* rozesłać y obwołać rozsakaż z náznaczeniem każdemu *pæna & fori peremptorie* przed Vrzędem Grodzkim *sine appellatione*: także y Kupcy przed tymże Vrzędem sprawować się będą powinni: *salua appellatione* (w takich sprawách ktoreby *summam trecentorum florenorum Polon.* tylko *excederent*) z Grodu *post Curiam immediate*, nie introdukuiać takowych spraw przed Sąd Assessorowski, dla prętszey sprawiedliwości. A Vrzędy Grodzkie *sub pæna quingentarum marc.* nie odwłoczną exekucyą czynić powinni będą. A. 1623. fol. 8. tit. *Pretia rerum*.

Ná takowasz taxę náznaczeni Commissarze do Wilná, którą we trzy niedziele po Lubelskiey zacząć mają. *Ibid.*

To co postanowili przerzeczeni Commissarze, ma być podano do do druku naydaley we dwánaście niedziel, y do Grodow dla publicatney rozesłano. A po tym tak w Koronie, iáko y w W. X. Lit. ma być wszędzie exequowano. Ktorey Vstáwie, áby y Miałtá Pruskie y Portowe podlegały, Krol *authoritate sua* sprawi. Co ma być ważno tylko do drugiego Seymu. A. 1624. fol. 8. tit. *Pretia rerum*.

Dáni inśi ná to Commissarze, ktorzy *iuxta Constit.* A. 1613. powinność odprawić mają. O nie czynienie sprawiedliwości wedle ich ustawy, Vrzędem Woiewodzým y Stároścím *forum* ná Trybunale *inter causas Officij*; á Pánom Miałt y Miałteczek Duchownych y Swietekich w Ziemstwie, *peremptorie sine appellatione*, á *pænas in Constitutione* A. 1607. *expressas* náznaczono. A w W. X. Lit. także *sine appellatione* ná Roczkách *forum*. Pruskie Woiewodztwa Constitutia tę do Bráciey biorą. A. 1627. fol. 7. tit. *Pretia rerum*.

Po tym postanowiono, áby od Seymu Commissarze przyśięgli tak z Senatu iáko y z Kofá Poselskiego náznaczeni byli, iedni do Lubliná, ktorzyby z Moskwy y Inflánt, drudzy do Lwowá, ktorzyby z Turek y Wołoch, trzeci do Krákowá, ktorzyby *ex mari Baltico*: czwarci, ktorzyby z Prus y Pomorstwą przychodzące towary, z Miałt ludzi sposobnych do siebie wzięwszy, y w regestrá Kupieckie y Celne weyrzawszy, taxowali, podług ktorey ich ustawy, Ku-

wy, Kupcy sprawować się powinni. *A. 1633. fol. 35. tit. Pretia rerum.* Przy tym objaśniając, y do rzetelney exekucy przywodzić Con-
stitutie tak dawnieysze, iako y świezsze *de pretiis rerum*, postanowiono, aby PP. Woiewodowie, albo Vrzędy ich, przy Stárościach, albo Podstárościach, y inszych Dignitarzách, y Vrzędnikách Ziem-
skich, ktorzyby się na ten czas ziechali, przy Rádzie mieyskiej na ratuszu przednieyszego Miásta, swego Woiewodztwa, dwakróć do roku, pierwszy raz w Poniedziałek Szrodopostny, drugi raz w poniedziałek naybliższy po S. Fránciszku, Vstáwy czynić powin-
ni byli; w cále zachowując Vrzędy Márzałkowskie, y władzą ich, przy boku Krolewskim rezydujących. A gdzieby na czas ná-
znaczony PP. Woiewodowie, albo Vrzędy ich, albo Stároście do tych szacunkow stáwić się omieszkali; tedy *absentia eorum non obstante, pro termino prefixo*, záchawszy się Vrzędnicy Ziemscy, lub z Vrzędem Woiewodzým, lub Grodzkim; *Et è con-
verso*, gdzieby Vrzędnicy Ziemscy nie stánęli, przy Stárościach, albo ich Vrzędách, ile się ich ziedzie, ustáwy y ceny rzeczom wšytkim przedáynym, oprócz zboż, wezwawszy do siebie Rádziec, Ławni-
kow, y starszych z rzemiosł, czynić máią. Támże łokcie y wagi, gárce, kwarty, y miáry wšzelákíe, podług Constitucy *A. 1565. titulo Vstáwa* na wagi, postanowić będą powinni. Ktora to Vstá-
wa porządnie spisana, y ręką tych ktorzy na niey zásiadać będą, podpisana y zapieczętowána, do Grodu *per oblatam* podána, y przez Woźnego publikowána być ma. Po ktorą Vrzędy mieyskie wšytkich Miast, y Míasteczek Krolewskich, Duchownych y Szla-
checkich, *intra decursum quatuor septimanarum* do Grodu, do kto-
rego podána będzie posłać, y onę *authentice* wyiąć, y publikować, lubo przez Woźnego, lubo przez mieyskiego czeládniká, pod wi-
ną niżej opisaną, powinne będą. Wedle ktorey Vstáwy, po wšy-
tkich Miástách y Míasteczkách, rzemieślnicy y Kupcy, y inši wšzelácy, wšytko czynić, y przedawác máią, pod winą 14. grzy-
wien Polskich, ktorey połowicá ma *cedere* Vrzędowi mieyskiemu, á druga połowicá Stronie instiguiácej: o ktorą *forum*, bez wšze-
lákich zwłok, dilácyi, áppellácyi, *processu summario*, przed Burmi-
strzá, *in primo termino tanquam peremptorio* być ma; *saluá euasio-
ne iunatoriá* rzemieślnikowi, albo kupcowi, gdyby *factum negaret*, á iáśnych dowodow nań nie było. A gdzieby Burmistrz w exeku-
cyey, y czynieniu sprawiedliwości był niedbály, albo też *intra de-
cursum quatuor septimanarum*, do Grodu po táxę nie posłał, albo
icy nie publikował: tedy pozwány będąc od kogokolwiek do Vrzędu Grodzkiego, *pænā centum marcarum, sine quavis appella-
tione Et prosequutione*, karány być ma; ktorey połowicá Vrzędo-
wi, á druga Stronie instiguiácej należec będzie. *Ibid. fol. 36. §.* Constitucie záś.

Declanatur Constitutio A. 1633. de pretiis rerum: isz od Seymu sześć niedzielnego, do Seymu takiegosz drugiego Commissarze przysięgli tak z Senatu, iako y z Koła Pofelskiego do PP. Podskarbich Koronnego y W. X. Lit. mają być wysadzani: ktorzyby ziaćhawszy się do Wárszawy, do rezydencyey Krolewskiej, a przyzwawszy do siebie z Miast ludzi sposobnych, w rejestra Kupieckie y celne pilno weyrzawszy, *præmissisq; iunmento*, że ani się o to stawali, ani upominkow brać nie będą, y *fideliter* szacować będą, taxę wszystkich towarów, iako który towar miałby być przedawany, po Koronie y W. X. Lit. *habita ratione* dalszey albo bliższej fury, oszacowali. Według ktorego szacunku, *sub pœna centum marc, toties quoties decernendâ* Kupcy sprawować się mają. A. 1643. fol. 18. tit. *Pretia rerum*.

Rzeczy zaś do żywności y rzemieślników należących Vstawa *iuxta Constitutionem A. 1633.* po Woiewodztwach być ma *sub pœnis & foro ibidē expressis. derogari* iednak nie ma Vrządó Marszałkowskim, y ich władzy przy boku Krolewskim rezydującym. *Ibid.* A iaką taxę pomienione Vrzędy postanowią, według tey przedawać, po wszystkich Miastach y Miasteczkach, rzemieślnicy y Kupcy, pod winą czternaštu grzywien mają, *per medium Parti & Iudicio decernendâ. Forum & pœnas* tecz właśnie zostawując *contra delinquentes*, iakowe w Constitucy *de pretiis rerum* scześliwej Koronacyey Krolewskiej są opisane: z tym dokładem, że iesliby Burmistrz albo iego Namiestnik *contra executionem* tego Prawa zgrzeszył: na niego tylko same, a nie na *Communitatē*. Proces prawny o *executionē extendi* ma. A iesliby który Kupiec *refractorius* y według tey taxy przedawać towaru nie chciał, y *temerarie* sklep zamykał: takowy ma być z Państw Krolewskich wygnany, y nigdy nie przypuszczany. *Ibid. fol. 19. §.* W calej zachowując.

Reassumitur Constitutio A. 1633. de pretiis rerum, y Commissarze nāznaczeni do Wárszawy: ktorzy *ante omnia* przysiędz mają, *in hanc rotam*: Isz prawdziwie y sprawiedliwie wszystkie rzeczy y towary Cudzoziemskie, także *utensilia in Regno*, okoliczności wszelakie uważając, według słuszności y ceny waloru terażniejszey monety, taxować będą, y słuszne *pretia* Kupcom y towarom postanowie, ani upominkow *eo nomine* brać, y żadnem obietnicami uwodzić się nie będą. *Tak mie Pānie Boże wspomóż y nie- winna Meka Pāńska.* A. 1667. fol. 34. tit. *Pretia rerum*.

W. X. Lit. reāsumowano *de pretiis rerum* Constitucie A. 1623. & 1627. y inne poslednieysze, y Commissarzow do oszacowania wszystkich rzeczy tak cudzoziemskich, iako y domowych nāznaczono. A. 1676. fol. 9. tit. *Pretia rerum* W. X. Lit.

Vstawa rzeczy w Wilnie pod czas Trybunałow głównych W. X. Lit. v. tit. Trybunały. Vstawa

Vstáwá wagi: Funt ma mieć trzydzieści dwa łoty, á czterdzieści ośm skoycy. Kámień ma mieć trzydzieści dwa funtow. Cetnar ma mieć pięć kámieni. *A. 1565. fol. 94. tit. Vstáwá ná wagi.*

Vstáwá miáry. *v. tit. Miára.*

Vstáwá według ktorey ná clách Pifarze sprawować się powinni, *aliás Instruáarze. v. tit. Clá.*

Vstáwá *viűtualium* dla żołnierzá, *pro ratione loci & temporis*, przez Hetmáná czyniona być ma. *v. tit. Żołnierz.*

A w Pospolitym ruszeniu Kásztelláná powinność tá iest. *v. tit. Pospolite ruszenie.*

Herburt.
fol. 66. tit.
Pretia re-
rum ad vi-
űum spe-
űantium.

VNIWERSALY.

VNiwersały, Constitucye, znoszące, *ex Senatúsconsulto* wychodzić nie máią. *v. tit. Senator.*

Ani ná żadne podatki, bez Seymow. *Ibid.*

O Vniwersałach Krolewskich ná podatki pod pieczęcią pokoiową y Koronną *ex Senatúsconsulto. plura v. tit. Krol.*

Vniwersały do Menice należącey. *A. 1633. fol. 30. tit. Vniwersał.*

W Vniwersałach podatkowych *appendices. v. tit. Appendices.*

Vniwersały Poborowe. *v. tit. Podatki.*

Vniwersały Ich MM. XX. Arcybiskupow Gnieźnińskich, ktorými o śmierci Krolow oznáymiáli, także Seymiki generálne y pártýkulárne, y Conuocatią generálną Wárszawską składali; *naydzieś ná poczýtku Confederat. general. Wársaw. A. 1632. 1648. 1668. 1674.*

Vniwersał z Conuocátiey Wárszawskiey wydány, ná ktorým podpisało się było siła *ad regimen* Rzeczyp. nie należących *ex Clero minori*, (gdyś *ex ordine Spiritualí*, sami Ich MM. XX. Arcybiskupi z Ich MM. XX. Biskupámi, Sekretarzem Wielkim, y Ich MM. PP. Referendarzámi tylko *ad consilia publica* należą) także y *pænas non residentium* w tymże Vniwersale miánowane, poniewafz od samey tylko cáley y zupełney Rzeczyposp. *irrogari* mogą, zkásflowano, wáruiąc, aby *in posterum* takie uniwersály niewychodziły, ktore to sobie tak Koronny, iáko y W. X. Lit. należący rząd domowy, *vindicant. Confæderat. general. Varsau. A. 1648. fol. 18. §. Poniewafz.*

Vniwersály Krolewskie, y Vniwersály Hetmáná Zaporoskiego zkásflowano, zá ktorým roźni Obywátele w Woiewodztwách Kiiowskim, Podolskim, Brácláwskim, y Czerniechowskim, *ex possessionibus suis*, od Kozakow *deturbati* byli. *A. 1662. fol. 3. tit. Restitutia dobr.*

Wagá. *v. tit. Miára. tit. Vstáwá.*

W A K A N C Y E.

Herburt.
fol. 140. t.
Dignitates.
Et fol. 346.
Et fol. 342.
Et fol. 327.
tit. Plebeii.
Et fol. 527.
tit. Vni.

W Akáncye wŕzelákcie, także *bona iure caduco donato inscripto, seu alio quocunq; modo & ratione, ad fiscum regium, iniuste & legitime deuoluta*, Krol ma rozdawác *Nobilibus utriusq; gentis bene meritis*, wedle práwá. *A. 1576. fol. 280. tit. O Dobrách.*

Przed Seymem wálnym Koronnym *immediate* przypádfe, ná poczátku tegosz Seymu rozdawáne być máia. A g dzieby wąpliwość o Práwie Krolewskim byía, má być o tym ná tymże Seymie kognicya. *Ibid.*

Excipiuntur mieyskie káduki, ktore *dispositioni liberæ* Krolá należą. *Ibid.*

W puŕroká naydáley po otworzeniu wákáncyi: á przed Seymē *immediate* przypádfe, naydáley w tydzień po poczęciu Seymu, máia być rozdawáne. Czego Posłowie ná Seymie popierác máia. *A. 1588. fol. 468. tit. O wákáncyách.*

A ktore pod Seymem przypadác będą, naydáley w tydzień w Seym rozdawáne być máia. A Posłowie Ziemscy przez Márzalká Poŕelskie rozdánia upominác się powinni przy propozycyey, miánowawszy co wákuie: y do żadnych konsultacyi nie máia przystępować, dokąd rozdáne nie będą. A máia być dawáne ludziom záslużonym, *etate & discretione bene uigentibus*, nie máiać w tym żadnego respektu, iedno záslugi káżdego. *A. 1607. fol. 833. tit. O wákáncyách.*

O tymże: że tylko *Terrigenis & Indigenis* Stanu Szlácheckiego *æqualitate iuris & pænæ gaudentibus* máia być rozdawáne, áccommoduiąc się we wszystkim, dawnym Práwom *de Ducali genere*, tak w Koronie, iako y w W. X. Lit. *nisi consensu Ordinum in contrarium accedente*. *A. 1631. fol. 4. tit. O wákáncyách.*

O tymże *in Pactis* Krolow Ich MM. Władysława IV. Iana Kázimierzá, Michála, Iana III. *v. tit. Krol.*

O tymże: że tak Koronne, iako y W. X. Lit. w káżdym roku przez cztery miesiące po sobie idące, to iest, *Septembrem, Octobrem, Nouembrem, & Decembrem*, záslużonym w woysku rozdawáne być wedle práwá máia, osobliwy w tey mierze wgląd máiać ná zálecenie PP. Hetmánow, *non præiudicando electioni* Vrzędow Ziemskich, do ktorych także z woyská obierác wolno będzie ná Seymikách zwyczajnych, ludzi *functionibus pares*, y Stároŕtwom sádownym. *A. 1662. fol. 10. tit. Gñitudo bene meritorum.*

Wákáncyáni w Ziemíách Pruskich, wedle Przywileiu *incorporationis*, y kaucyey od Krolow dáney, Krol ma disponować. *A. 1647. fol. 36. tit. Ziem Pruskich wákáncye.*

Plum v. tit. Vrzędy. tit. Stároŕtwá. tit. Dobrá. tit. Woiewodá. tit. Káŕztellan.

O wákancyách w Woiewodztwie Smoleńskim. v. Woiewodztwo Smoleńskie.

W I C I

Wići iedne zá dwoie, bez Seymowey uchwały, nie mogą być wysyłane, iedno iedne po drugich, wedle Státutu. A okolo wyzwolenia od wojny, stárodáwny zwyczaj y práwá pospolite zachowane być máią. A. 1550. fol. 5. §. Wići iedne.

Herbur.
fol. 398..
Et fol. 25.

Wieca alias Roki Woiewodze. v. tit. Sedy.

W I E C Z N O S C

Wieczności áni lenná ná Dobrách Krolewskich dawane być nie máią. A. 1565. fol. 89. tit. Státut Alexándrow.

Wieczności od Semowitá Władysława, y Kázimierzá, Obywátelom Woiewodztwá Bełskiego, ná dobrá ich nádane w żadná wátpliwosc nie máią być przywodzone, y bez Krolewskiego pozwolenia mogą być przez possessory disponowane y alienowane. A. 1588. fol. 478. tit. Wieczności Bełskie.

Wieczności Woiewodztwá Brácláwskie^o spokojnie zachowane być máią: y Przywileie, Commissia, Mándaty, które tám przeciw Práwu wydane są, cassantur, y wydawane być nie máią. A. 1611. fol. 30. tit. Zniesienie Commissiey Brácláwskiey.

Wieczności także Podlaskie przed inkorporacją nádane ważne są. v. tit. Exekucya.

O wiecznościách, *plura* v. tit. Exekucya, tit. Dobrá,

Wieczność Grodow. v. tit. Grody.

WIEZA. WIEZIE. WIEZNIOWIE.

W Wieży siedzenie, iest *pæna publica*. A. 1588. fol. 463. tit. O męzoboycách.

W wieży męzoboycom Stárosta folgować nie ma, *sub pæna Statuti Sigismundi I.* A. 1540. *sancitá*. A. 1550. fol. 4. §. A isz się.

O tymże, *cum declaratione*, isz piętro w wzgórze y kominow, dla siedzących gwałtownikow ná dnie nie ma w nich dopuścić budować, *sub pæna 400. marc.* O co *forum* w Ziemiństwie *peremptorie toties quoties citabitur, cum remissione ad viciniorem Capitaneum.* Czego Stronie záwzse wolno doyrzeć, iako głównik y kedy siedzi, *sine contradictione Stárolty sub pæna superius descriptá.* A. 1578. fol. 333. tit. Siedzenie głównikow.

Wieże Stárostownie, ábo Dzierżawcy náprawić y porównać máią wszędy w Powiećiech, áby były wszędzie od okná, którym wpu-

T t t t

fczają

szcziąg do wieże, naymniey dwánaście łokci w głab. *A. 1588. fol. 465. §. To tefz.*

Wieże w Powieście gdyby nie było, ma ią głownik wysiedzieć w głównym Mieście Woiewodztwa, ábo Ziemi oney. *Ibid.*

Wieżę Szlachecką w Grodzie Piotrkowski zbudować pozwolono z składki po gr. sześci z łanu, wyiawszy dobrą Duchowne: która ma być wydána Vrządowi Stároścínemu, *sub pæna 14. marc. peremptorie támże absq; appellatione repetendá. A. 1611. fol. 13. tit. O wieży Piotrkowskiej.*

Więzy w Kownie isz niemáfz, Miásto nie ma więzienia bronić, póki Szlacheckie zmurowáne nie bédzie. *Ibid. fol. 39. tit. Dom sądowy.*

O tymże reássumowano Constitutią *A. 1611. deklaruiąc, że sub pæna 100. marc. post Curia vindicandá* bronione być nie ma. *A. 1613. fol. 45. tit. O wieży Kowieńskiej.*

Herburt.
fol. 345.
v. 2.

Więziony nikt nie ma być, áże Prawem przekonány, wedle Státutow y Przywileiow. *A. 1550. fol. 5 §. Slubem.*

Gdyby Szlachcic Szlachcica do więzienia *privata autoritate* wziął, ma być karan winą stá y dwudziestu grzywien. y ná dnie w więży rok siedzieć *pro pæna publica*, isz sobie rownego poimał y niewolił. *v. tit. Szlachcic.*

Tofz się ma rozumieć y o Stároście, gdyby kogo niesłusznie *sub prætextu Officij* poimał: *Excepto iure victo, & recenti crimine. v. tit. eodem Szlachcic.*

Ale *declaratur tá Constitutio.* Isz gdyby sługę swego rękodáynego złodziejá ábo zdraycę, który Pan poimał, pod tę Constitutią podpadać nie ma. *A. 1598. fol. 705. tit. O sługách.*

Znowu isz *privatis* wolno imać swawolników, od których są ukrzywdzeni, ábo od nich ná máiętności y zdrowiu niebezpieczni, á do Grodu onych oddawać. Ci zaś swawolni rozumieć się máią, którzy domy Szlacheckie náieżdżaią, palą, rábuiają, morduią, lupią, po drogách, Miástách y wsiách, y inne okrutne y haniebne *facinora, nullo habito respectu, committunt. A. 1611. fol. 13. tit. Obóstrzenie prawá ná swawolniki.*

Tá Constitutio służy y W. X. Lit. *Ibid.*

Łożnego zaś, ieśli *possessionatum Nobilem* ábo *Ciuem de parendo iudicato* nie stáwi, ábo zastáwy, ktoraby *damno* korrespondowála, Vrządowi nie da; w więzieniu, *ad decisionem causæ & satisfactionem iudicato*, Vrząd záttrzyma. *Saluo Statuto Thorunensi, de violentia in Ciuitatibus per Nobilem illatá. Ibid. fol. 4. §. Do tego isz w Mieściech.*

Stárostownie ábo ich Vrzędy, w więzieniu bédących máią pilnować naiezdnicow, mordercow, łotrow, *sub pæna ducentarum marc. ad cuiusvis instatiá, corá viciniori Capitaneo, absq; quavis appellatione irremissi-*

remissibiliter luenda. Ibid. fol. 13. tit. Obostrzenie prawá.

Wieża *relaxatur* zaciągnionym ná woynę Turecką. *A. 1590. fol. 570. tit. Wyjęcie żołnierzow od prawá.*

Więźniow Moskiewskich, ktoregoby kto miał, odesłać do Dworu Krolewskiego, ábo do Zamkow Moskiewskich pogranicznych, stófuiać się do Tráctatow z Moskwą przez Compuissarze zawártych, roskazano. W czym *contrauenientes* Instigator Koronny pozwać ma. *A. 1635. fol. 27. tit. O oddaniu więźniow Moskiewskich.*

Ná záprzedanie Nowey wsi ná więźnie fundowáney, *Laudum* Woiewodztw Poznáńskiego y Káliskiego approbowano. *A. 1654. fol. 8. tit. Approbatio Laudorum.*

Obywátelom W. X. Lit. w więzieniu nieprzyacielá zostáiącym wárowano, ífz od prawá, o długi przed tym y po tym ná się zaciągnione, do lat trzech wolni zostawáć máią, y dekretá ná nich gdziekolwiek ferowane *nullitati subiacebunt. A. 1658. fol. 23. tit. Ochroná osob.*

Zá więźniow wfzytkich, odwdzięczáć obiecano żołnierzom tym, ktorzy ich poimáli. *A. 1662. fol. 12. tit. O więźniách.*

Wieży *alias penae publicae onus* Wielni, Ludwikowi Oborskiemu Kafztellánowi Liwskiemu, *ad spatium* pułroczá *reductum est*, ktorá ma w wieży Liwskiej *explere. A. 1678. fol. 43. tit. Reláxacya wieże.*

Wieży siedzenie deklárowano Vr. Stánisławowi Záliwskiemu Pod-sędkowi Liwskiemu, ták áby ná sádzienie Rokow Ziemskich, wedle kádencyey onych, wychodził, y tész roki odprawował: po odsádzeniu zás onych, áby znowu do wieże, poki icy nie wysiedzi, wchodził. *A. 1646. fol. 13. tit. Reláxacya wieży.*

O reláxacyách wieży *plura v. tit. Reláxacya.*

O więźniách Moskiewskich *Constitutia* stánęła, áby káždy więźniá swego iákimkolwiek sposobem nábytego odesłał, do Dworu Krolá I. M. ábo do Zamkow Moskiewskich pogranicznych, *sub penis Legum, ad instantiam Instigatorum* oboygá narodow. *A. 1667. fol. 15. tit. O więźniách.*

Towárzystwu z pod róžnych chorągwi pod Bráhilowem do więzow Tátárskich zabránym náznáczono sześć tysięcy zł. z Skarbu Koronnego. Ktorych pieniędzy distributá ma być zá wiadomością y dispositiá I. M. P. Hetmáná W. Koron. *Confederat. general. Varsau. A. 1668. fol. 20. §. Towárzystwu.*

Záiednánie wieże. *v. tit. Mężoboycá.*

O wieżách ná Xięgi. *v. tit. Xięgi.*

W I N O

PÓwiná do Węgier, żaden z Obywátelow Koronnych ieżdżić, áni
Ttttt 2 posy-

posyłać nie ma : ale ie ná składziech do tego náznaczonych, ábo gdzie się komu tráfi, w Polsce kupować. A ktobykolwiek pod iá-
kąszkolwiek zmową z Obywátelámi, ábo kupcámi póganiczne-
mi, *per se vel per submissas personas* wáżył się tego; tákowemu wi-
ná, *non obstantibus ullis literis Regiis*, Stárośtowie ábo Celnicy zá-
bierác máią. w czym iesliby oni niedbali byli, ábo komu folgo-
wáli, *pæná 14. marc. Delatori persoluenda* w którymkolwiek Gro-
dzie onego Woiewodztwá, *ad instantiam cuiusvis, in primo citatio-
nis termino* máią być karáni. á iesliby upornie tey winy kto nie po-
łożył; *ulterius* wedle práwá przeciwno ięmu *procedetur* : wszákże
wolno ná tymże roku Podstárościemu, ábo Pifarzowi celnému
odwieść się, iż ten towar bez wszelkiey iego wiadomości prze-
zedł ábo przemycon. *A. 1578. fol. 336. tit. O przekupniách winá.*
Po Endeburskie, Rákuskie, y Świętoiurskie, ieżdżić wolno, gdyż
te skłádow żadnych nie máią, y przez postronne ludźie do Koro-
ny przywożone nie bywáią. *A. 1593. fol. 645. tit. O winá Ende-
burskie.*

Znowu : áby do Węgier po winá nie ieżdżono. á mogą ie zábie-
ráć nie tylko Stárośtowie y Celnicy, ale tefz y káždy Szláhcíc,
(przez któreby dzierżawę prowadzone były) y na swoy pożytek
obroćić, á ktoby ie ná zmowie z Węgrzynem iákimkolwiek spo-
sobem do Korony przywoził, y fortelnie do domu ábo piwnice
złożył, *pæná ducentarum marc. delatori persoluenda, in quocunq;
Officio Castrensi & Iudicio Terrestris peremptorie, sine quibusvis di-
lationibus & appellationibus* karány być ma. Szláhcíce iednak wol-
no posyłać po wino ná swá potrzebę. *A. 1611. fol. 8. tit. O winie.*
Pod tákowáz winę podpadáią, którzy mnieyszymi beczkámi wi-
ná przywożą, niżeli cztery báryły wynoszą. *Ibid.*

Ale iusz o zabierániu win ináczey : że ich nikt zábierác nie ma,
tylko Administrator skłádnego, álbo P. Podskárbi. O co *forum*
w Grodzie ná Querelách *peremptorie*. *A. 1635. fol. 14. tit. Skłádne.*
Znowu, że nikt nie ma ieżdżić po nie, *sub amissione* onych. w *V-
niwersalách poborowych, ab A. 1611.*

Po tym postanowiono, że nikt *penitus*, áni kupiec, áni żaden O-
bywátel Państw tych *cuiuscunq; dignitatis & præminentie sit*, nie
ma ieżdżić po winá za gránice do Węgier, y innych Państw przy-
ległych, *sub pæna mille marc.* O co *forum iuxta Constit.* *A. 1611.*
Pod którą winę y ci podpadác máią, którzy przywożą mnieysze-
mi beczkámi winá, niżeli cztery báreły wynoszą. *A. 1626. fol. 10.
tit. O skłádnym.*

Reassumowano pomienioną *A. 1626.* Constitucyą, dekláruiąc, że
káždy *cuiuscunq; statús, conditionis, & præminentie*, ná ktorego-
by słuźny o to dowód był, winá tyśiącá grzywien, y utráceniem
winá, *non obstantibus ullis libertatibus, ad instantiam Instigatoris, ex
dela-*

delatione Theſauri, in Officio Caſtren. proximior, ſine appellatione ma być karány. Ktoſey pæny iedną *medietas Delatori*, á druga *Iudicio cedere* ma. A winá obwinionego w áreſzcie tym czáſem zoſtawác máia. *A. 1643. fol. 18. tit. O wywożeniu winá.*

O tymże ; iſz nikomu *cuiuscunq. ſit ſtatús & conditionis*, ták ſtanu Duchownego, Szlácheckiego, iáko y Kupieckiego do Węgier, y do innych Pańſtw zá gránice ieżdżić, ábo poſyłać nie wolno : ále one ſámi Cudzoziemcy ná ſkłády práwámi pozwolone przywozić, y od nich cío ábo ſkłádne winne, wedlug uchwały Seymow, *cum auctione* do Skárbu Rzeczypoſp. plácić máia. Aby iednák winá nie fałſzowane, y áby beczki, wedlug dawnego opisu, po ſzeſćidzieſiát gárcy wynoſzące, ſkłádane były ; Skárbowi Attendentowie tego przeſtrzegác y doglądác máia. A ktoby lubo iáwnie, lubo ná zmwę z Węgrámi przeciwno práwu temu poſtąpił, á dokumentámi ſłuſznemi dowiedźzionoby mu to było ; tákowy káždy, winá wywiezione tráci : ktore Skárbowi zábierác wolno, nie pátrząc ná żadne Przywileie, libertácy, ábo prærogátywy Szlácheckie. A nád to *pænam duorum millium marc.* popadác ma w Grodzie poblížszym, *ſine appellatione, ad instantiam cuiusvis vindicandam.* W czym Skarb ábo Administrator ſkłádnego, nikomu conuiuentey czynić, y pogotowiu pozwalác, *ſub iſdem pænis* nie powinien. *Lex perpetua. A. 1676. fol. 31. tit. O ſkłádách winnych.*

Win wſzelákich Węgierskich tákże máłmázyi, y innych trunkow Cudzoziemskich, ná ſkłádzie kupionych, nie godzi ſię przekupniom z wozow do piwnice zſtáwiác, áſz ie Vrząd mieyſki popieczętuie, *ſub pæna centum marc.* ábo pod utráceniem winá, ieſli ſtá grzywien nie przenoſi : ktorey winy połowicá Woiewodzie, á połowicá Stronie inſtiguiácy przyſć ma. *A. 1581. fol. 374. tit. O przekupniách winá.*

Winá przekupniowie ſzynkowác nie máia, bez uſtáwy Vrządu Woiewodzego. *Ibid.*

To ieſt ſtáre przednie po piáci groſzy, podleſze po cztery, á młode po gr. trzy ma być przedawáne. Máłmázya záſ przednia po gr. piáci, podleſza po gr. cztery, tákże y muſzkátellá. Czego Vrządy Woiewodze przeſtrzegác máia. *A. 1593. fol. 646. tit. Skłády winne.*

Subſequenti tempore. Stáre po gr. ſzeſći, młode po gr. piáci, Fráncuskie po gr. trzech. Máłmázya po gr. ſiedmiu, Endeburskie iáko Węgierskie, Wołoskie po gr. dwoch, *ſub pæna centum marc.* O co *forum, ad instantiam cuiusvis, iuxta Conſtit. 1581. O Viſtáwách. A. 1611. fol. 8. tit. O winie.*

Po tym : Węgierskie y Ryńskie, nie ma być drożſze nád groſzy pułoſmá, á Fráncuskie nád gr. ſzeſć. *A. 1620. fol. 10. tit. Pretia rerum.*

Plura v. tit. Vstawa.

Winá wszelakie ná skládziech zwykłych tylko ná rynku, od Cudzoziemcow przedawane być máią. Czego w Miáściach Krolewskich Stárostownie, á w Szlacheckich dobrách Pánowie ich przestrzegác máią, *sub pena centum marc.* w Trybunale, *ad instantiam cuiusvis repetendá.* A. 1593. fol. 646. tit. Skłády winne.

Win iesliby Cudzoziemcy ná skládziech do trzech niedziel nie przedáli, wolno im one gdzie indziey powiesć y przedawác. *Ibid.* *Declaratur:* ilz z niemi ná skládzie dłužey nád niedziel fześć báwić się nie máią, ále ná insze sklády iáchác powinni. A. 1611. fol. 8. tit. O winie.

Winá, málmázyey, muszkáteli, zfałszowanych nie máią Cudzoziemcy wozić, áni żadnego *monopolium* w tym czynić, áni do piwnic skládác, áni do swych kámienic, ktoreby mieli Węgrowie w Miáściach Krolewskich, *sub amissione* win. Czego w Miáściach Krolewskich Stárostownie, á w Szlacheckich dobrách Pánowie ich doglądác máią, *sub pena centum marc.* w Trybunale *ad instantiam cuiusvis persolvendá.* A. 1593. fol. 646. tit. Skłády winne.

Winá Moráwskie, málmázye, y inne trunki cudzoziemskie, dla pomiešzania, przy Węgierskich winách nie máią być stáwiáne, ále w osobnych piwnicach, *sub pena centum marc.* ábo pod utráceniem winá, iesli stá grzywien nie przenosi. Ktorey winy *medietas* iedná Woiewódzie, á druga Stronie instiguiácy *cedere* powinna. A. 1581. fol. 374. tit. O przekupniách winá,

Po tym postanowiono: ilz káždy Szynkarz, ktoryby ważył się podsycác, ábo iákimkolwiek sposobem fałszowác *puritatem* winá, *pena ducentarum marc.* *coram quovis Officio* (*cuiusvis iurisdictioni subest*) karány być ma. Z temi zaś, ktorzy z nich sprüfungie nie czynią, *forum coram Officio Castrensi, sine appellatione, ad instantiam cuiusvis:* w tym iednak pozwány, *ad evasionem iurisdictionis* bližszy być ma. Ktorey Constitutiei exekucya zá rok od ogłoszenia oney zácznie się. A. 1676. fol. 31. tit. O skládách winnych.

Winá Rakuskiego, Moráwskiego, Rynńskiego, wiádro ma mieć w sobie ósmdziešát kwart: á Endeburskiego što y cztery kwarty. *in Vniwersale poborowym.* A. 1578. fol. 349. §. Winá Endeburskie.

Winá inszemi drogámi z Węgier prowadzone być nie máią, iedno ná lásliská, Duklę, Rymánow, Sądecz, Biecz, Nowy targ, Krosno, Sámboř, Lesko, Stryi. Czego przestrzegác máią Stárostownie, Celnik Koronny, y Vržedy mieyskie. *in Vniwersale poborowym.* A. 1580. fol. 361. §. Winá. *Tosť y w inszych po tym Vniwersalách.* Táke y ná Zmugrod. *in Vniwersale.* A. 1598. fol. 720. §. Winá. Y na Iordanow. *in Vniwersale.* A. 1603. fol. 817. §. Winá.

Málmázya y muszkátelá ná Kámieniec y ná Sniatyn íść ma: ná
ktorych

ktorych mieyscäch od káždey kufy, plăcono być ma po zł. 4. do Poborce. w *Vniwersałach poborowych. począwszy ab A. 1578. fol. 348.*

Ktoby infzemí drogámi, nie tęmi, ktore wzwyfz opifane są, wino z Węgrzyn, gdy do piwnice winá spuści, plăcił po zł. dwa, pod utráceniem winá, y pod winá ftá grzywien Polskich. Co Stároftowie poblíží składow exequować powinni, zá delátia Arendarzá skłádnego, *sub pæna 100. marc.* o ktorą *forum* ná Trybunale *inter causas psci*, lubo w ktorym Grodzie. A ten co ie kupi, támże ná skłáddie, względem czopowego, powinien dáć także z osobná po zł. dwu. §. Winá.

Winne skłádne od káždego puškufká plăcić ma ná skłáddie ten, co ie do Korony przywiozł; po zł. dwu. A ten co ie kupił y ná szynk złożył, z osobná, względem czopowego, po zł. dwu dáć powinien. w *Vniwersałach poborowych. §. Winá.*

O tymże po tym Constitutia ftánęła, ná wieczne czasy, z tą decláratią, áby te pieniądze, iáko y pobor, ná obronę Rzeczypośp. obracał się. *A. 1611. fol. 8. tit. O winie.*

Znowu o tymże w *Vniwersale A. 1624.* z taką declaratią, áby Węgrzyn, gdy do piwnice winá spuści, plăcił po zł. dwa, pod utráceniem winá, y pod winá ftá grzywien Polskich. Co Stároftowie poblíží składow exequować powinni, zá delátia Arendarzá skłádnego, *sub pæna 100. marc.* o ktorą *forum* ná Trybunale *inter causas psci*, lubo w ktorym Grodzie. A ten co ie kupi, támże ná skłáddie, względem czopowego, powinien dáć także z osobná po zł. dwu. §. Winá.

Po tym postanowiono, áby skłádne Węgrowie po cztery zł. á kupcy Koronni po dwa zł. od beczki plăcili. A czwarty grosz według Vniwersалу. *A. 1635. fol. 14. tit. Skłádne winne.*

Podwyższono po tym ten podatek kopą, tak áby po zł. sześć plăcony był, ktore podwyższenie do lat czterech tylko trwać ma. *A. 1643. fol. 18. tit. O wywożeniu win.*

Zostáwiono *in robore* tę Constitutią podwyższenia skłádnego do Seymu ordynáryinego sześć niedzielnego. *A. 1646. fol. 20. tit. Deklarácyá.*

Znowu Skłádne winne czteremá zł. *currenti moneta* podwyższono. Ktore podwyższenie *plus offerenti* árendować ma P. Podskárbi. *A. 1667. fol. 27. tit. Ná supplement.*

Ná Skłáddie przysiędz ma Węgrzyn, że to wino nie zátárgowane w Węgrzech, ále swoje włásne ná przedanie przywiozł. w *Vniwersale. A. 1593. fol. 655. §. Winá.*

Málmázyey skłád tylko we Lwowie być ma. *A. 1611. fol. 20. tit. O skłádách.*

A iesliby się kto ważył depáktácy y wydźierstwá czynić, takowy zápozwany do ktoregokolwiek Grodu przez kupcá ukrzywdzonego, *in primo citationis termino tanquam peremptorio*, ma *respondere*, á przekonány w tym będąc, ma *sine quavis admissione appellationis, pro damnis illatis satisfacere, luitá pænâ centum marc.*
sub

sub pena bannitionis in instanti cum refusione damni succumbenda.
A ná skłádzie dłużey sześci niedziel tá małmázya trwác nie ma,
ále kupiec powinien zniá dálej iáchác, tak iáko o winie iest wáro-
wano. *Ibid.*

Po tym, gdy małmázye obrociły się morzem po niemáley części
ná Gdańsk, áby przez to szkoda w skłádnym y czopowym mał-
mázyowym nie była, postanowiono, áby wolno było Skárbowi
arendowác to skłádne małmázyowe komuby rozumiał z poży-
tkiem Rzeczyposp. w *Unwersale poborowym*. A. 1619. §. A i sz
tęmi czásy.

Skład iednák winny y małmázyowy Lwowski, právem dawnym
obwarowany, ktory przez nierząd y depáktácyę zginął, *securitate*
Constitutiey A. 1589. o bezpieczeństwie drog kupieckich y *de te-*
lonem wyrażoney wárowano. A. 1631. fol. 34. tit. O mytách.

Od win, Rákuskiego, Moráwskiego, y Ryńskiego, od káždego
wiadrá ná Komorách celnych, Poborcá przy Písarzu celnym y
Vrzędzie mieyskim wybierác ma po gr. 6. A od wiádrá winá En-
deburskiego po gr. 10. od winá zaś Gubińskie, Krosińskiego & *id*
genus. od káždego drelinká gr. 24. Od bárefy winá Wołoskiego
po gr. 16. od Fráncuskiego, Włoskiego, Hiszpáńskiego, Pinio-
łow álákántow, rywuł, sekow, máderow, ozoioy, kánárow, y in-
nych, ktore morzem przywożą, od káždey bárefy po gr. 24. Cze-
go Poborcá y Vržád mieyski *fideliter* doyrzec powinni, w *Uni-*
wersalách poborowych. §. Winá.

Od win po tym Endeburskich, Świętoiurskich, od trzech wiáder,
do dawnych podatkow zwyczajnych, kopę do lat czterech plácic
kazano, *Ibid.*

Po tym od Komági, ábo Pipy win, skłádne y czopowe po zł. ośmi
plácic postanowiono. Ktore czopowe w wielkiey Polscze do
czwartego groszá, á w máley Polscze do skłádnego aplikowano,
w *Unwersalách poborowych*. §. Winá.

Do odbierania podatku od win, *specialiter* náznaczono dwu Po-
borcow, iednego do małmázyey y muszkátele, á drugiego do in-
szych win; ktorzy z Vržędem mieyskim powinni byli on sprá-
wiedliwie, *sub iunmento*, brác. w *Unwersalách poborowych*. §.
Winá.

Skłádnego winnego do dawnych czterech zł. kopę, do czterech
lat, plácic kazano. A. 1643. fol. 18. tit. O wywożeniu.

Do Seymu sześć niedzielnego ordynáryinego *in robore*, y w di-
positiey Skárbu Koronnego zostawiono to. A. 1646. fol. 20. tit.
Declaratia.

Kto ná skłádziech ód win zápláci, tén, zá pokazaniem kwitu, od
Celniká, y Poborce, lub Succollectorá iego, wolen ná inszych
mieyscách: gdyby zaś takiego kwitu nie miał, winá tráci: kto-
rych

rych *medietas* iedną *fisco Regio*, á druga Celnikowi z Poborcą, lub Arendarzowi iść ma. w *Vniwersałach poborowych*.

W Mieściech skłádných, Vrzáđ mieyski opisować powinien, wiele winá ktorego dnia, y tygodniá przywieżiono, y rejestrá tego popisowania oddawać. w *Vniwersałach poborowych*. §. Winá.

Odczopowane wino Poborcá z Vrzędem mieyskim *praeiū*, o tym, *sub fide & conscientia, diligenti inquisitione*, pieczętować ma po piwnicach, áby drugi raz od nich nie czopowano. Od tych zaś, od których nie odczopowano, *ex nunc, non obstantibus ulli libertationibus*, od káżdey beczki, po zł, dwu plácono być ma. w *Vniwersałach poborowych*. §. Winá.

Po expiraciey roku, cokolwiek się naydzie w piwnicach win nie szynkowáných, od czopowego wolne być mają, skłádne tylko zápláciwszy ná Komorách pográniczných, w *Vniwersałach poborowych*. §. Winá.

Po tym deklárowano; iż Poborcowie, od win w piwnicach zástáných, nie mają zaraz pieniędzy wyciągać, ále ie tylko popisać, á po tym po expirowaniu árendy, poráchowawszy się z Kupcami iák wiele beczek w piwnicach nie wyszynkowáných zostało, czopowe od nich odbierać powinni. w *Vniwersałach poborowych*. §. Winá.

Od win nowa ákcyzá ná gránicy przy Indukcie áby oddawána była, postanowiono. A. 1659. v. tit. Podatki.

Winá do piwnic w Mieściech, Miasieczkách y ná Skłádziech wstáwione, zá requisitią Arendarzá, lub Administratorá składow win. ných, przez Vrzáđ mieyski, *sub fide & conscientia* popisowane być mają. w *Vniwersale*, A. 1627. §. Winá.

Win rewizya nigdziey nie ma być broniona. *Ibid*.

Declatur: iż tá rewizya nie ma być broniona, *sub pena 100. marc. in Iudicio Tribunalitio inter causas fisci repetendá*. w *Vniwersale poborowym*. §. Winá.

Szláchcie od żadney beczki winá, ktorą kupił, ná swą potrzebę plácić nie powinien był, w *Vniwersałach poborowych*. §. Winá.

Plum o Winách, v. tit. Podatki czopowego.

Skłády tak máłmázyowe, iáko y winne, áby wedle dawnego zwyczáiu P. Podskárbi árendował ogołeni, lub osobno, iáko z naylepszym pożytkiem Rzeczyposp. pozwolono. w *Vniwersałach poborowych*. §. Wina.

Tęmusz, gdy máłmázye obrociły się były morzem po nie máłey części ná Gdańsk, áby przyłączył Skłádne máłmázyowe, y czwartý grosz od Wołoch, do poboru u Fordaná, pozwolono: ná którym mieyscu takowysz pobor od máłmázyey przez kupce kupionej, iáko y w Rusi, wybierány być ma. w *Vniwersale*. A. 1607. fol. 876. §. Winá. Tofz *& in sequentibus Vniuersalibus*.

Po tym postanowiono, aby P. Podskárbi nie árendował Skłádne-go winnego, ále ie *in administrationem* Szláchćicá dobrze ośiádle-go y przysięgłego, ná spráwiedliwe onego wybieránie, puścił. Y dołożono, aby ten Administrator áni sam, áni *per subordinatas personas* winem nie kupczył. A. 1628. tit. Skłádne winne.

Po tym ináczey: iśz one *plus offerenti* Szláchćicowi ośiádłemu ma árendować. A. 1633. fol. 42. Skłádne winne.

Znowu toż skłádne, y czwarty grosz, zá sto tysięcy zł. Szláchćicowi ośiádłemu, Woiewodztwa Krákowskiego Obywátelowi árendować kazano. A. 1635. fol. 14. tit. Skłádne winne.

Reásumowano árendę temuśz Administratorowi zá takimże contractem, w iáki wedle Constitutiey A. 1635. wśzedł. A. 1637. fol. 9. tit. O skłádnym.

Znowu tenże podatek *plus offerenti* árendować kazano. A. 1643. fol. 18. tit. O wywożeniu winá.

Winnego skłádnego Miałt y Miałteczek *possessores* prąpediować nie máią. O co *forum* w káżdym Sądzie. *Ibid.*

Winny skłád w Dynowie postanowiono ná wieczne czasy, z takiemi wolnościami y prąrogatywami, iákie insze Miałtá wśzelákie pográniczne máią. A. 1611. fol. 32. tit. Skłád w Dynowie.

Tákże w Dobromilu, w nowym Mieście, Byblu, y Rudkách, Bierczy, Nowym táncu, w Bábicy, w Niżánkowicach, według praw y inszych Skłádów Koronnych, *citra praeiudicium* inszych Miałt. A. 1647. fol. 18. tit. Skłády winne Woiewodztwa Ruskiego.

Ktoby furmánów ná gośćinách do swych skłádów winnych necessitował, zá dowiedźzieniem tego ná Seymie, *eo ipso* Práwo o skłádách ma trącić. A. 1643. fol. 18. §. Skłádnego záś.

Winy. v. tit. *Pene*.

WIELKORZĄDY.

NA Wielkorządy kto dał sumię po Státucie Krolá Władysłáwá, nie trąci icy. A. 1562. fol. 16. tit. O Státucie Krolá Władysłáwá.

Kto tákże po Státucie Alexándrowym má iákie sumny *in Castris Principalibus*, to iest ná Stárośtwách sądowych w Wielkorzádách będących, zápisane, trąci ie. *Ibid.*

Ani dożywočia ná Wielkorzádách po Státucie Krolá Władysłáwá ośtác się mogą. *Ibid.*

Ani zástawione Wielkorządy być mogą. A. 1565. fol. 89. tit. Státut Alexándrow.

Wielkorzádca z Podrzádzczym swoim y dwiemá Rotmistrzami pie-szymi, y ze trzemá Vrzédnikámi, bez ktorych się do Wielkorzádów obeysć się nie może, od Pospolitegoruszenia uwolniony. A. 1621. fol. 12. §. Tákże. v. tit. Oekonomie.

W I Z Y A.

Wizya nie ma iść *in causa simplicis iniuriæ & proprij laboris*, tylko *in causis hæreditatis seu fundi tigentib⁹*. A. 1588. f. 481. t. Odilacyách. Przy wizyách *securitas Iudicij* ma być zachowana, y nie mają na nią iezdzieć w większym, nád dziesięć osob, pocztie, *sub pena duplici 14. marc. Ibid.*

Ná wizyey przez Komorniká ábo Woźnego ná pewny dzień złożoney, y Aktámi Ziemskiemí ábo Grodzkiemi opisaney, gdyby Stroná nie stáncłá, sprawę tráci. *Except. Majou. A. 1576. fol. 302. tit. O władzy.*

A gdyby sam Vrzád, ná dzień náznaczony y zápisany *ad expediendum visionem, intercedente legali impedimento*, nie przyiáchá; inny dzień, tenże Vrzád Podkomorski *in sequentibus terminis Terrestribus* złożyć, y nań záchác będzie powinien. *Ibid.* Ná wizyey gdyby Stroná stronie ábo iáwnie groziłá, ábo iá iákim gwałtem od wizyey odegnálá, álbo słowy iákimi nie uczciwemi nágrawálá; táńże przez Vrzád mają być ná niey *pene in Statuto Regni descriptæ* skazáne, y to skazanie ma być do Sądu odniesione, á Sąd zá słusznym dowodem ma je potwierdzić wedle zeznánia onego Vrzędu. *Nihilominus* on przekażcá ábo gwałtownik ná pozew *sine beneficio visionis alterius, & absq; ulla dilatione*, odpowiadać wedle práwá powinien. *Ibid.*

Od wizyey ten kto wziął sobie ná nią, nie ma dáć więcey Komornikowi, ábo Woźnemu, ábo obiemá, nád groszy trzy. *Ibid.*

Po wizyey pozew nie może być burzony: ále Sąd widzenia wysłuchawszy, ma *decernere*, áby pozwány ná pozew odpowiadał, y dálej postąpić *ad definitivam sententiam*. Iesliby się iednáć widzenie z pozwem głównym we wszystkich rzeczach nie zgadzałó, iáko to gdyby Pozew był o te dobrá, á wizya byłaby ná inszym mieyscu ábo dobrách, y ináczey niżli pozew obmawia, odprawiłaby się, z tey przyczyny idzie utrátá pozwu y rzeczy według stárego zwyczáiu. *Ibid. fol. 303. tit. Po widzeniu.*

Iesliby záś ktora Stroná po skazáníu widzenia, popráwiłá pozwu ku szkodzie drugiey Strony, y *iudicialiter* by to zádano byłó od Strony przeciwney, *iuramento evadere* powinna, isz nie poprówiła, *aliàs rem, de qua agitur*, tráci. *Ibid.*

Gdy pozwány o pooranie roli, ábo poświęcenie tak gwałtownym sposobem, ábo o iákieszkolwiek inne krzywdy y gwałty, ná widzenie sobie bierze, á po widzeniu, ábo tész nie biorąc ná widzenie, *factum omne negat*, y práwá ná onę rolá ábo łakę, ábo dobrá, o kotre iest pozwán, zádneho w Sądzie nie pokázuie, áni się ná pokazanie iego bierze, odprzysiąc się ma z świádkámi, *iuxta valorem summe & taxam in citatione expressam*. A tak tylko od onego

gwaſtu, y ſzkody wolen będzie, ale ſakę albo rolę przereczoną, albo inne dobrą, o ktore pozew dany był, trąci: ktore Aktorowi do poſſeſſiey przyda, *sine ullâ eius aut ſucceſſorum ſuorum contradictione*, bo iuſz tak od ſwoich wſzytkich Spraw, ieſli ktore do tego miał, odſtępuje. Ieſliby zaś pozwany ukázował prawo iákie, albo obrony prawne, za ktorymi to uczynił: tedy Sąd *ex controuerſia* przypátrzywſzy ſię ſprawie y ſprawiedliwości y munimentom oboiey Strony, to co *iuris* będzie, *decernet*. *Ibid.* tit. O odpowiedzi.

WOIEWODA: WOIEWODZTWA

Woiewodowie y ich Vrzędy, Vſtawy *vendilium* czynić máią. *v.* tit. Vſtawy.

Woiewodow, pod czas poſpolitego ruſzenia, powinności. *v.* tit. Poſpolite ruſzenie. *A.* 1621.

Woiewoda Mázowiecki tę powinność ma ná ſobie noſić, ktora Woiewodowie inſi Koronni. *A.* 1576. *fol.* 295. tit. *Vices gerentia*.

Woiewodowie Pruſcy każdy w ſwoim Woiewodztwie, oſiedli być máią. *A.* 1589. *fol.* 515. tit. Oſiadłość.

Ciſz, albo ich Vrzędy Grodzkie, exekucye w Prowincyey Pruſkiej czynić máią. *v.* tit. Execucie.

Woiewody Połockiego wolna electia: ná ktora *approbatur Privilegium*. *A.* 1647. *fol.* 37. tit. Approbatia Przywileiu.

Woiewodę Czerniechowskiego poſtánowiono. *A.* 1635. *fol.* 17. tit. Ordynacya.

Tęmuſz mieyſce, po Woiewodzie Párnáwskim náznáczono, także Káſztellánowi, y Poſłom. *Ibid.*

Woiewodztwá Mázowieckiego obywátele, *circa incorporationem* do Korony Polskiej, od ktorey ſię byli z dawnych czasow oddzielili, to ſobie wárowali, aby práwa Státutow y zwyczáiow ſwych stárych używáli; y tymi ſię rządźili y ſprawowali. Po tym ná Seymách Koronnych wálnych wárowáli ſobie, aby im wolno było zázawsze do praw y Státutow Polskich, przypátrzywſzy ſię im dobrze, przyſtąpić, y z innymi Obywátelámi Koronnymi w tym ſię porównać. Iákoſz po namowách, ktore y przed tym ná kilku Seymách wálnych zá Auguſtá Krolá czynili, y po tym wielekroć powtarzáli; ná Seymie Coronatiey Krolá Stephána, wſzytkie Práwa, Przywileie, Státutá, zwyczáie, poſtępek práwa, y Seymowe Conſtitucye Koronne, przyięli ná wieczne czáſy. Ze iednák mieli niektore ſwoie zwyczáie Ziemiom Mázowieckim potrzebne, á dla záchowania ubogiej Szláchty pożyteczne: drugie teſz ácz tymże kſztałtem w Polſcze obſerwowáne, iedno że *expreſſe* w Statucie Polſkim nie máſz ich: one ſobie wárowáli y záchowali; Iákoſz

Iakosz ná Seymie *unanimi totius Reipub. consensu* approbowáne, & *pro lege & consuetudine Ducatus Masouie, cum asssecuratione* onych trzymánia deklárowáne są. A. 1576. fol. 294. tit. Mázow-fza Práwá Polskiego przyięcie.

Opráwy Krolowych ná Dobrách Xięstwá Mázowieckiego nigdy nie máią być czynione; o czym *cognitia* ma być ná przyszłym Seymie. A. 1581. fol. 382. tit. Opráwá Krolowey Ieymości Anny.

Plum o Mázowszu, w. tit. Xięstwá.

Woiewodowie ná Zamkách pogranicznych rezydowác powinni, pod czas gwałtownego ná Rzeczposp. niebezpieczeństwa, & *Interregni*. w. tit. Stárostowie.

Woiewodztwo Smoleńskie, przez Krolá Zygmuntá Trzeciego, z rąk Moskwy rekuperowane, ze wszytkiemí Zamkámí, y przynależnościami, tak iáko odeszło było od W. X. Lit. do Praw, wolności, Wrzędow Ziemskich, iurisdicciey, Dignitarstw, Státutow, y Trybunałow tegosz W. X. Lit. wiecznymi czásy przywrocono. Y Commissarze náznáczeni, aby iáko Zamek y Miásto Smoleńsk, tak y infze Zamki, y ármátę ná nich, także Miásta, Ziemie, Włości, Derewnie, ze wszytkiemí należnościami y prowentami ich dostátecznie z inwentowáli, lustrowáli, y relacyą tego ná przyszłym Seymie uczynili; tego dokládájąc, íż íesliby ktokolwiek co z pomienionych rzeczy, *ad priuatum usum* obrocił; Instigator W. X. Lit. o to *agere* ma. Íesliby íednak kto z Koronnych to uczynił; Instigatorá Koronnego, *ex delatione* PP. Podskárbiow, tak Koronnego, iáko y W. X. Lit. powinność tá będzie: o co *forum* ná Seymie, *sub pœna solutionis de suo*, íesliby Instigator ktory w tym był niedbály. A. 1613. fol. 37. tit. Ordynacya.

Tymże Commissarzom zlecono, o dobrá Szláchecckie pilnie inquirowác, y to, co się czyiey własności słusznie okaże, z pewnych praw, dowodow, z wolą y z wiadomością Krolewską przywracác: á oni tész, co w zamiánę wzięli Dobr do stołu Krolewskiego służących, *iuxta nexum* Vniey, wracác będą powinni. Po przywroceniu zaś własności Szláchecckich, cokolwiek Zamkow, Ziem, y włości, w tym Woiewodztwie, w száfunku Krolewskim zostawác będzie; z tych takowych dobr, opátrzenie, Kościołom intraty, y Woiewodzie Smoleńskiemu ná słuszne wychowanie ie^o, także ná popráwienie Zamku Smoleńskiego, y ná lud służebny, prochy, kule, y pufzkárze, z wolą y z wiadomością Krolewską ííż Commissarze náznáczyć máią. *Ibid.*

Zamek Smoleński ze wszytkiem, y z włością, ktora do niego z lustrácyey náleżeć będzie, Woiewodzie Smoleńskiemu terážniefzemu do possessiey y iurisdicciey iego, *ante omnia* podány być ma. *Ibid.* fol. 38. §. Zamek.

Woiewodzie Smoleńskiemu w całym Woiewodztwie Smoleńskim

y Ziemiach iego, przykładem infzych Woiewodztw W. X. Lit. sądowych, iurisdictioni Sądow Grodzkich, *generaliter* należeć będzie. Y Miasto Smoleńsk ma mu być posłuszne z strony obrony pod czas niebezpieczny. *Ibid.* §. Iurisdictioni.

Miastá Iurisdictioni. *cu. tit.* Miasto Smoleńsk,

W tymże Woiewodztwie wszystkie Stárostwá, Zamki, Miastá, Włości, Derewnie, w száfunku Krolewskim zostawáć máią: á Krol wedle woli y łaski swej Páńskiej *benè meritis* Szlachcie narodu Polskiego y Litewskiego, także y ludziom narodu Moskiewskiego, ktorzyby wierni byli, rozdawáć one będzie, z taką powinnością y kondycją: (które káżdemu w Przywileiu opisane być máią) áby Stárostowie ná Zamkach przysięgá zdawná ná Vkráinie zwykłą, *isť sami osobámi swymi rezydowáć máią, y bez listownego pozwolenia Krolewskiego z Zamku zieżdżáć nie będą*, obowiązáni byli: á w odiáchaniu ktorego z nich, Surrogator ma być náznáczony. Tofz się o Woiewódzie Smoleńskim rozumieć ma. *Ibid.* §. Infze tefz.

Rotmistrze, tak ná Smoleńsku, iáko ná Zamkach wszystkich infzych do niego należących, máią przysięgáć Krolowi y Rzeczyposp. *Ibid.* §. Tofz się.

W tymże Woiewodztwie Stárostom y Dzierżawcom, piąta część prowentow íść ma, ktorzy poczet pewny iázdy ábo piechoty, iáko ktoremu w Przywileiu iego *iuxta proportionem* intrat náznáczono będzie, chowáć máią. Dwie części zász, na wychowanie Stólu Krolewskiego, do Skárbu W. X. Lit. á drugie dwie części, ná obronę Rzeczyposp. y tego tám Woiewodztwá, z wiadomością Krolewską, y Podskárbiow W. X. Lit. obracáć się máią: z czego liczbá ná Seymie powinna być czyniona. *Ibid.* §. Piąta część. *Œ sequ.*

Minutioni bona w tymże Woiewodztwie máią być dawáne z tą powinnością, aby czásu niebezpieczeństwá od nieprzyaciela, służbę Ziemską woenną, dla obrony tám tego Woiewodztwá, odprawowáć byli powinni, *sub priuatione honorum*: o co forum ná Trybunale W. X. Lit. *inter causas Officij, contra negligentes*. *Ibid.* §. *Minutioni.*

Przywileie ná Stárostwá, Dzierżawy, y inne dobrá, także ná Dignitárstwá y Vrzędy Ziemskie, y wszystkie inne, pozwy, dekretá, Commissie, do Woiewodztwá Smoleńskiego, z Káncelláryey W. X. Lit. expediowáne być máią. *Ibid.* §. Przywileie.

Ná doglądanie popráwy Zamku, przyczyniánia prochow, także cáłości y dozoru ármáty, w káżdym roku Podskárbi W. X. Lit. Pifarzá Skárbowego przysięgłego, do Zamkow támtego Woiewodztwá zesláć powinien. *Ibid.* §. Ná doglądanie.

Hetman tefz W. X. Lit. w poczęciech y ludziach służebnych, jeśli się

śli się według ordynacyey Stároſtowie ná Zamkách chować będą, przez Piſarza Polnego przysięgłego káżdego roku inquirewać, & in negligentes penas legum extendować ma. *Ibid. fol. 39. §. He-
tman tefz.*

Po tym toſz Woiewodztwo Krolewiciowi I. M. Władysławowi w administrácii y używaniu do dalszey Krolewskiej y Rzeczy-
posp. woli dano, y onęmu, Zamkow támeicznych *ordinariorum
praesidiorum* z dochodow támeicznych opátrowanie poruczono.
Wárowano iednak, że tá *administratio iuribus Maiestatis & Rei-
pub.* nie ma nic *derogare*, y że nagrody w dobrách támeicznych
extraneis (wyiąwszy niektorych kilká osob Cudzoziemskich, kto-
rzy Krolowi y Rzeczyposp. pod czas expeditiey Moskiewskiej
zasłużyli się) rozdawane być nie máią, tylko ludziom zasłužo-
nym tak Swietckim, iáko Duchownym *Indigenis* Polskiego, Li-
tewskiego, Infláńskiego narodu, y z narodu Moskiewskiego, tym,
ktorzy wiary ſwey státecznie Krolowi, y Synowi iego, y Rzeczy-
posp. dotrzymáli. A ieſliby ktory *extraneus*, krom publiczney
Seymowey uchwały, ważył się co uprosić; *ad cuius instanti-
am*, ná Seymie ſprawić się ma *peremptorie*, *sub pena amissionis ho-
norum*, ktorych część *fisco*, część *delatori cedit*. A. 1620. fol. 8. tit.
Ordynacya.

Támże, niſz *Iudicia ordinaria*, niánowicie Ziemſtwá y Grody
poſtánowione będą, w róźnicách między támeicznymi Obywáte-
lami záchodzących, rozſádek przy Krolewicu I. M. iáko Admini-
ſtratorze zoſtawác będzie; *salutá appellatione* do Krolá. A o pod-
danych oyczyſtych y Szlácheckich, ktorzyby tam byli, według
praw dawnych oboygá narodow ſpráwiedliwość ma być czynio-
na, y bez żadney zwłoki, tym czyt się pokażą wydawani być po-
winni. *Ibid.*

Z ſtrony przywracania dobr támże Szlácheckich, *Conſtit. A. 1613.
reassumitur. Ibid.*

Choráztwá, y inſze Vrzędy Ziemskie, obywatelom támeicznym
oboygá narodow, Krol iáko nayprędzey ma rozdawác: y Krole-
wiciowi I. M. Władysławowi ná opátrowanie ſtołu iego, Wákáns
dignitati ipſius conueniens dáć pozwolono. *Ibid.*

Reáſſumowano pomienione *Annorum 1613. & 1620. Constitutie*,
z tá dekláracyą, aby obywátele támeiczni kondycyom w Przywile-
jach onym nadanych wyrażonym doſyć czynili, á goſpodarze,
ktorzy powinni w domách ſwych Zamkowych njeć, ná káżdą
ćwierć roku popisowali się, y żywność ná puł roká żeby káždy
miał w domu, *sub penis &c. quod vide late in Constitutionibus.*
A. 1629. tit. Wárunek Smoleński.

Do tegoſz Woiewodztwá Commiſſarze z Seymu náznáczeni, aby
praesidia, y obronę Smoleńską, Stárodubá, y Zamkow przyległych,
ſtoſu-

stosując się do pierwszych Constituty A. 1613. & 1629. bez ciężaru Rzeczyposp. opatrzyli, y w ręce wprawili, y Dániny Krolewskie między ludzie służebne pomiarkowali. Co wszystko, nie *absoluta potestate* nie czyniąc, ná przyszłym Seymie *referre* powinni. A iesliby kto prawo dziedziczne ná ktorekolwiek dobrá támteczne prætendował, á do trzech lat, od Constitutiei terázniejszy, dobr tych prawem nie dochodził, trącić ie ma wiecznymi czasy. Z dánin támtecznych nie za Dworem, ále do ordynaryinego Sądu Ziemskiego ábo Grodzkiego, ordynaryinem Processiem, *saluâ appellatione* do Trybunału W. X. Lit. obywatelé *in causis fundi* pociągáni być máią, *sub pæna euocationis extra forum*: wyiawszy *causas pro cognitione Priuilegiarum*, ktore *decisioni Regiæ* należeć będą. Tész Dániny *oneri* Donátiwy ná ápparat wojenny pozwoloney *subiacere* nie máią. A. 1638. fol. 29. tit. Smoleńskie. Newelscy, Krasnohorodcy y Siebiefcy obywatelé *ab hinc*, dla odległości mieyscá, nie do iurisdicției Woiewodztwá Smoleńskiego, ále do Połockiego Woiewodztwá, z Sądami y poborami wiecznie należeć będą. *Ibid.* fol. 31. Na końcu.

Drudzy Commissarze do tegoż Woiewodztwá náznáczeni, dla uspokoienia onego z Woiewodztwem Czerniechowskim w gránicách. *Ibid.* § Przy tym żeby.

Declamatur ratione fore tá Constitutio A. 1638. iż Obywatelé Woiewodztwá Smoleńskiego w żadnych sprawách swoich z dobr támtecznych Ziemskich, *exceptá cognitione priuilegiarum*, ktora Sądowi Krolewskiemu należy, *nullo alio prætextu, post Curiam Regiam* pociągáni być nie máią, *sub pæna duplici euocationis*, o ktora *forum* ná Trybunale W. X. Lit. lecz *in ordinario foro* Sądu Ziemskiego y Grodzkiego ordinaryinem processiem *conuenti, saluâ appellatione* do Trybunału W. X. Lit. sprawować się máią. A Miernicy włoczni, ná pierwszym Seymiku Gromnicznym, pomiary swe, rękami swymi, y czterech Deputatow ná to wysadzonych, podpisane, Podkomorzyni Woiewodztwá tego oddać máią - y bez tychże Podkomorzow dobr nikomu mierzać nie będą, *sub pæna & foro supra scriptis*. A. 1641. fol. 18. tit. *Euocatio extra forum*.

Znowu inśi Commissarze na poprawę Zamku Smoleńskiego (ponieważ Commissia A. 1638. do effectu nie przyszła) náznáczeni, ktorzy y o włokách piechoćie Kozakom náznáczonych, y iesli z nich służbę odprawuią, także wiele się winno Piechoćie, *inquirere* máią. A. 1643. fol. 20. tit. Obroná Smoleńská.

Do Woiewodztwá Smoleńskiego, Łoiowskie y Lubeckie Stárostwá należą. v. tit. Stárostwa.

Lubeckiego traktu Obywatelow, przez wojnę Szwedzká w woysku W. X. Lit. zostájących, według rejestru onych, od Hetmán á

W. X.

W. X. Lit. podpisanego, przy prawach onym ná grunty y possef-
fie ich z dawná nádanych *sine aggruualione* od Stárostów Lubę-
ckich, záchowano y confirmacyą praw ich z Kancelláryey W. X.
Lit. wydáną approbowano. A. 1658. fol. 22. tit. *Gratitudo*.

Obywátelom Woiewodztwá tegosz y Powiátu Stárodubowskie^o
Spráwy *in quouis subsellio* będące *ad feliciora tempore* suspendowa-
no. v. tit. Spráwy. tit. Długi.

Exulibus támeicznym ukontentowánie náznáczono. v. tit. Con-
missie.

Woiewodztw Poznánskiego y Káliskiego pod czás woien pográni-
cznych, *in casum periculi* wpádnienia zá gránice Koronne kup
żołnierskich, obroná postánowiona. A. 1627. fol. 10. tit. Běpie-
czeństwo.

Znowu A. 1631. fol. 22. tit. Obroná domowa.

Reassumowano *in toto* Constitucyą A. 1631. do przyszłego Sey-
mu: y więcey przydano. A. 1632. fol. 4. tit. Běpieczeństwo.

O tymże Constitucya A. 1627. & 1631. *reassumitur*. Co y Ziemi
Wieluńskiey służyć ma. A. 1633. fol. 45. tit. Běpieczeństwo.

Znowu o obronie tychże Woiewodztw. A. 1635. fol. 30. tit. *Lau-
dum*.

Znowu o teyże, wedle ponienioney Constitucyey A. 1631. kto-
rą Woiewodztwo Poznánskie y Krákowskie, y Xięstwo Oświę-
cimskie, y Woiewodztwá, Sędomirskie, Káliskie, Sieřadzkie, y
Ziemie, Lwowska, Przemysłka, Sánocka, y Woiewodztwá, Bě-
skie, Płockie, y Ziemie, Wiska, Ciechánowska, Rożánska, Lwo-
wska, tákże Podláskie y Ráwskie, Woiewodztwá przyięły. A.
1653. fol. 21. tit. Obroná domowa.

Znowu *reassumuntur superiores Constitutiones*. A. 1631. & 1635.
Woiewodztwom Poznánskiemu y Káliskiemu, o obronie. A.
1655. fol. 9. tit. Obrona. *Plura* o tym, tit. Póspolite ruszenie. &
tit. *Lauda*.

Těsz Woiewodztwá, wárowáły sobie, ifz coby ná *praesidium* y
municyą u siebie wydawali; ma im to być w Skárbie w poda-
tkách tychże Woiewodztw przyięto. A. 1659. fol. 34. tit. Forti-
fikácia Poznániska.

Woiewodztwu Poznánskiemu *in futurum*, ieżeli iákie podatki, w
ktore Dráhimskie Stárořtwo wchodzi, RP. uchwali, z táryffy
tego podatku *deces* (poniewař *nil contribuit* to Stárořtwo do po-
mięnionego Woiewodztwá) w Skárbie Koronnym ma być po-
trácony, & *pro persoluto* przyięty. A. 1678. fol. 18. tit. Deklará-
cya.

Woiewodztwo Czerniechowskie ná dwá Powiáty, Czerniechowski,
y Nowogrodzki, podzielono. A. 1635. fol. 17. tit. Ordinácia.

Těsz z Stárořtwem Czerniechowskim *absq; ulla incompatibilitate*

przykładem Woiewodztwa Kiiowskiego trzymáne być może. *Ibid.*

O niepokazaniu praw ná máiętności dziedziczne tego Woiewodztwa: y *de securitate bonorum & honorum. Ibid.*

Tegofz Woiewodztwa Sądy w Trybunale Lubelskim, po Bracławskim Woiewodztwie. *v. tit. Trybunał.*

Woiewodztwa Pruskie *in causis* tylko *executionis rei iudicate*, *pænam quinquaginta aureorum* poność máia: á *in simplicibus causis, & crudæ citationis, pænam trium marcarum. A. 1633. fol. 60. tit. O pænach.*

Okázowaniu tefz Woiewodztwa nie podległy. *v. tit. Okázowanie.* Tymże Pruskim wárowano, iżz cokolwiek ná opátrzenie y restau-racyą fortec, iáko y ná proporcyálną, *in casum alicuius periculi*, obronę, z podatkw dádza, to im *circa coæquationem* dálszych podatkw przyięto będzie. *A. 1653. fol. 14. tit. Securitas Woiewodztw.*

Bez nich Seymy *in posterum concludi* nie máia. *v. tit. Pospolite ruszenie.*

Woiewodztwo Podlaskie do Korony przywroczone y Przywilej ná to. *A. 1569. fol. 149. tit. O Ziemi Podlaskiej.*

Ná chorągwiách używác ma orłá. *Ibid. §. Tefz postanawiamy.*

Inse contenta tego Przywileju tu polożone, pod różnymi tytułami naydzieć.

Krzywdy y dolegliwości tey Ziemic, ktore się tám nád Przywilej *restitutionis* dzieia, Rewizorowie pewni, ná Seym odnieść máia. *A. 1576. fol. 295. tit. Rewizya Podlaska.*

Woiewodztwu Podlaskiemu reáßumowano Constitucye o Przywileju *incorporationis* onego, *exceptis litis pendentis. A. 1647. fol. 19. tit. Zámknienie exekucyi.*

Tęmusz Woiewodztwu, y Ziemi Łukowskiej dwie wloce w iedną ná hyberná ráchowác roskazano. *v. tit. Podatki.*

Tęmusz Woiewodztwu práwá wszystkie y Przywileie *in toto* reáßumowano y wárowano, *saluis modernis Possessoribus, & salvo moderno Possessore* Stároßtwa Bráńskiego, ktoremu *ex bene placito* Rzeczypoßp. y zá consensum tegofz Woiewodztwa *cessit* pomienione Stároßtwo. Co iednak *in sequelam* ná potym trubi nie ma. *A. 1673. fol. 16. tit. Wárunek.*

Tofz Woiewodztwo Constitucyá *de potioritate iurium*, Woiewodztwu Wołyńskiemu (*quàm infra uide*) służącą, *in toto* przyjmie. *A. 1676. fol. 23. tit. Securitas Dobr Ziemijskich.*

Woiewodztw spustoszonych *securitas bonorum & honorum* w reces, ná dwu Seymach *in A. 1649.* odpráwionych poszłá. *fol. 20. tit. Reces.*

A o Woiewodztwách Vkráinnych, y Podolskim, y o Ziemi Hállickiej,

ckiey także o Powiátach Krasnoftáwskim y Látyczowskim, *ratione* także *securitatis honorum y bonorum*, *v. apud me tit.* Sprawy *& tit.* Podatki.

Woiewodztw Vkráinnych Seymiki y elećcie wszelákie w Włodzimierzu odpráwować się máią, poki *ad Possessiones* dobr swoich nie przyidą. *A.* 1659. fol. 46. tit. Seymiki y elećcie.

W Woiewodztwach Vkráinnych, Kiiowskim, Bráćfáwskim, Czerniechowskim, *Gymnasia*, Szkoły, y Drukárnie stáwiać wolno, y *liberè* náuki odpráwować, y Xięgi drukować wszelákie *in controuersis Religionum, sine læsione tamen Maiestatis Regiæ, absq; commatibus* ná Krolá I. M. w *Commissiey Hadyáckiey*. *Ibid.* fol. 50. *S. Gymnasia*.

Woiewodztw tychże *exules Ritús Romani* tak Duchowni, iáko y Swietcy, zá náznáčeniem czásu Vniwersalámi Krolewskiem, y Hetmána woysk Zaporoskich, káždy do swey wlásnosci wroćić się ma. *Ibid.* fol. 52. *S. Priuatus*.

Plum cokolwiek tym Woiewodztwom w *Commissiey Hadyáckiey*, pozwolono iest, *vide sub titulis propriis*.

O depáćtacyey y defolácyey Woiewodztw Kiiowskiego y Wołyńskiego. *v. tit.* Trybunał.

W Woiewodztwach, Kiiowskim, Bráćfáwskim, y Czerniechowskim po wojnie *A.* 1648. iáko Obywátele mieli dowodzić szláchećtwá, y dziedzictwá ná dobrách, poniewaz Aktá Ziemskie y Grodzkie zgineły? *v. tit.* Szláchećtwo. *tit.* Dobra.

De securitate Bonorum tychże Woiewodztw, także Wołyńskiego, y długow co zá *securitas*? *v. tit.* *eodem* Dobra.

Tegosz samego spraw conserwaty w Trybunale Koronnym suspendowano. *Ibid.* *tit.* Conserwaty.

Tegosz, y innych Vkráinnych Woiewodztw Dignitárstwá y Vrzędy. *v. tit.* Vrzędy.

Woiewodztwo Kiiowskie przy swoich stárodawnych gránicach *perpetuò* ma zostawáć. *A.* 1569. fol. 165. *S.* Obiecuiemy tész.

Woiewodztwom, Kiiowskiemu, Smoleńskiemu z Powiátem Stárodubowskim, y Czerniechowskiemu z Powiátem Nowogrodzkim *Diploma* dáne, ręká Krolá I. M. Primása, y Márszałká Poselskiego podpisane, ápprobowano. *A.* 1667. fol. 6. *tit.* Ápprobacya.

Woiewodztwu Belskiemu wárunek względem zapláty trzeni chorągwiom. *v. tit.* Ápprobacya.

Tegosz Woiewodztwá Powiátow takowy porządek postanowiono wiecznemi czásy, że po Powiećie Belskim, Powiát Grábowiecki z Ziemią Buską alternatę (przykładem Ziemie Chełmskiej z Hálicką) tak Vrzędnicy Ziemscy ná Seymikách, iáko y same Powiáty pod czás Pospolitego ruszenia zachowáć máią. Powiát zaś Horodelski po nich, według Przywileiu *incorporationis* y zwy-

czáiu dawnego. *A. 1610. fol. 25. tit. Porządek.*

Woiewodztw sądowy intratnych w W. X. Lit, *donatiua simpla* wchodzić do Skárbu W. X. Lit, powinna. *v. tit. Podatki.*

Woiewodztw Połockiego, Witepskiego, Mścisławskiego, y Powiátow, Orszańskiego, Mozyrskiego, y Rzeczyckiego &c. Obywátelów *securitas, ratione* spraw *in quouis subsellio* będących. *v. tit. Sprawy. tit. Długi.*

Woiewodztwa Połockiego Obywátelom niektórym, których register ręką P. Woiewody Wileńskiego Hetmána W. X. Lit. iest podpisaný, rescript approbowano. *A. 1661. fol. 21. tit. Approbacya reskryptu.*

Woiewodztwa tegosz części Obywátelom *exulibus* ukontentowanie náznáczono. *v. tit. Commissie.*

Woiewodztwo Krákowskié wárowało sobie, że nowych podatkow, ná obronę domową, prywatną uchwalác nie ma. *A. 1655. fol. 33. tit. Approbatio Laudorum.*

Woiewodztwu Podolskiemu Constitucye *de restauratione* dobr wszýtkich spustoszátych reássumowano. *A. 1662. fol. 22. tit. Declaratia. apud me vide tit. Dobrá.*

Tęmusz pozwolono postánowić sposób wypráwy Pobereźnikow, álbo Kiiánow, *v. tit. Lauda.*

O Kozákách *alias* buntownikách w tymże Woiewodztwie. *v. tit. Swawolni.*

Woiewodztwu Podolskiemu y Kámienícowi ná *praesidium* ludzi kónnych dwieście przydano *in A. 1655. v. tit. Miásto Kámieniec.* Tegosz Woiewodztwa Obywátelom tym tylko, którzy żadnych *pro tunc* nie máią ośiadłości, y z Podola wypędzeni, sumnę dwádzieścia tysięcy złotych z Skárbu Koronnego wyliczyć náznáczono; á samych iáko wygnáncow *pro tunc* od pogłownego, y innych podatkow publicznych, *pro una vice tantum*, uwolniono, y deklárowano, iż do Pospolitego ruszenia należeć nie máią ci, którzy w służbie Rzeczypośp. *expeditia* przeciwko Turkom odpráwować *in personis* będą. Ci iednak wszyscy, którzy w infzych Woiewodztwach swoje máią fortuny, *ad omnia Contributionum genera* należeć będą: także ci, którzy żołd brác będą, zostáiąc pod chorągwiámi, pogłowne dáwać będą. *A. 1673. fol. 32. tit. Vkontentowanie exulum.*

In rem tegosz Woiewodztwa skrypt *ad Archium* dány, approbowano. *A. 1677. fol. 10. tit. Approbatio.*

O podziale summy z wybráncow obywátelom támeicznym pozwoloney. *v. tit. Commissie.*

W Woiewodztwie Płockim pewne wsi rewidowác pozwolono, áby się wiedzieć mogło iák wiele pláćić máią. *v. tit. Rewizya.*

W Woiewodztwie Wołyńskim *causae potioritatis* żadney táxie nie podlegáią, ále iesliby chciał *posterior Creditor vindicare* dług swoy

in quibusvis Bonis, może *primos Possessores* wykupić. Dziedzictwa zaś otrzymane, przed poslednieyszemi Creditorami y Legatami mają *in suo* zostawać *robore, non obstantibus quibusvis decretis. Perpetua lex. A. 1673. fol. 31. tit. Securitas* Dobr.

Woiewodztwo Wołyńskie do Korony przywracane y Przywilej o tym. *A. 1569. fol. 155. tit. O Ziemi Wołyńskiej.*

Statutem Litewskim na się sądzić. *Ibid. fol. 159. §. Osobliwie.*

Ná chorągwiach, przy swoich dawnych herbach ma Orła záżywać. *Ibid. fol. 161. §. Ná ostaték.*

Insze tego Przywileju punktá *resoluta sunt suis locis.*

Woiewodztwa Wołyńskiego, krzywdy, szkód dochodzenie w W. X. Lit. *v. tit. Commissie,*

W Woiewodztwach, Ruskim, Podolskim, Podlaskim, y Vkráinnym nie godzi się dobr dziedzicznych upraszać *pro Regalibus. v. tit. Dobrá. & tit. Executia.*

Woiewodztwo Bracławskie *insimul* z Stárostwem Winnickiem *pro una vice* trzymać pozwolono I. M. P. Iędrzeiowi Potockiemu Woiewodzie Bracławskiemu *eá conditione*, áby záwfsze przy rezydencyey *in praesidio* Miasta Winnice, miał obecney dwieście Piechoty własnem kosztem swoim. *A. 1662. fol. 24. tit. Woiewodztwa Bracławskiego securitas.*

Woiewodztwa Lubelskiego, y Powiatu Stężyckiego ruinę y szkody przez obozy Pospolitego ruszenia w przeszłym roku poczynione, Commissarzom ná to náznaczonym obaczyć, y tego wszyskiego relacyą ná Seymie uczynić kazano. Do podatkw iednak ná tym Seymie uchwalonych wypłacenia, rowno z inszemi Woiewodztwy należeć powinni. *A. 1673. fol. 26. tit. Commissia.*

W Woiewodztwie Sędomirskim poddani ubodzy zastąpieni w podatkách przez fundacyą Lipnickiego. *v. tit. Fundacya.*

Woiewodztwa Witepskiego Obywatele ná fortocy Witepskiej do Moskwy zábráni, y tam przez 14. lat w więzieniu zostawiający. *v. tit. Wieża.*

Rekuperowanych *specificationem in volumen Constitutionum* inkorporowano. *A. 1677. fol. 19. tit. Specificatio więźniów.*

Woiewodztwa Brzeskiego W. X. Lit. Obywatele, gdy ná spuszczenie własnego zboża iurament w Grodzie Mielnickiem wykonány autentyczny pokażą, iusz więcey do drugiego pociągáni nie mają być. *A. 1678. fol. 13. tit. Indemnitas Obywatelów.*

Do Woiewodztwa Pomorskiego *reincorporantur* Powiaty Lemburg y Bytow. *A. 1641. fol. 13. tit. Ordynacya.*

Circa libertates, Privilegia, praerogativas, & praeminentias z stromy Sądow Ziemskich tész Powiaty *conseruantur*, do ktorych podług prawá korektury y zwyczáiow innych Ziem Pruskich Sędziów obiorą. Ktoré Sady, w Miescie Lemburgu, po innych,

Woiewodztwa Pomorskiego Powiátach, *iuxta hoc idem ius correctum* odprawować się mają. Do Trybunału Piotrkowskiego spólnie y z innymi Obywatelami Woiewodztwa Pomorskiego, także y do elekcyey Deputatów ná Trybunał *in loco solito* w Stáro-gárdzie należec będą. *Item.* Posłów dwóch ná Seymik generalny Ziemi Pruskich, y Seym wálny Koronny, przykładem innych Powiátów tegoż Woiewodztwa obierać y posyłać będą: Doná-cye, Dekretá, kontráky wszystkie, które się zá Xiążąt Pomorskich stály, y skończone są, do exekucyey przyszfey w cále zachowano. A które w Processách nie skończone zostály, *Iure Regni & correcturarum Terrarum Prussie* determinowane być mają. Zachowana tecz ma być Szláchtá támečna stárożytna, á nie *Aduenae* tych Powiátów, we wszelákich wolnościách, y práwach, iáko inși Obywatele Koronni, *exemplo aliorum Nobilium Terrarum Prussie*; y okazowanie swoje pod Lemburkiem, iáko w Powiecie pogránícznym, odprawować będą, *salvis prouentibus ad Capitaneatum Bytouiensem pertinentibus. Ibid.*

Po tym, gdy *per Pacta Conuenta* ná przeszłym Seymie *approbata*, te Powiáty Kurfirsztowi I. M. Brániburskiemu *in feudum cesserrunt*. Reskrypt Krolá I. M. Ianá Kázimierzá w Poznaniu dnia 19. Miesiáca Grudniá Roku 1657. z mnieyszey Káncelláryey Koronney wydány, y insze wszystkie pomienionym Powiátom *hoc nomine* dáne ásskurácy y deklárácy *in toto* ápprobowano, y onych przy dawnych wolnościách, honorách, prerogátywach, zwyczá-iach, y dobrách Ziemskich, *uti haereditariorum allodialium* wolney dispositiey, tak iáko w Koronie *ab immediata Coronatione ad Regnum* záżywali, zachowano: dla czego *inscriptiones authenticae, & manuales contractus, interdicta, & quauis publicae & priuatae transactiones, processus, decreta quauis, ac Tribunalitia* suum robur & *valorem* miec mają, & *casu amissorum, vel quouis modo amittendorum bonorum Terrestrium*, wolno do Krolá I. M. y Rzeczyposp. rekurs onym. & *eorum posteris* zostáwiono, *saluo iure Bonorum & Personarum Ecclesiae Catholicae Romanae*, których *usus & exercitium Religionis, cum plena, prout ante, iurisdictione Episcopali, & Iure Patronatus*, komu z práwá należy, *absq; ullo impedimento* mają być *in toto* zachowane. A. 1659. fol. 31. tit. *Securitas.*

Woiewodztwu Brzeskiemu W. X. Lit. Constit. A. 1641. o żołnierskich przechodách, Powiátom, Mozerskiemu, y Rzeczyckiemu służąc, *in toto cum penis ibidem expressis* reássumowano. (*uide tit. Żołnierz.*) A. 1647. fol. 23. tit. O przechodzeniu.

Trybunał w Sądach, y Dekretách swoich, podług Except Woiewodztwu Mázowieckiemu służących, zachować się ma záfwe. A. 1631. fol. 41. tit. Exceptá Mázowieckie.

Woiewodztwo Mázowieckie nie podpada pod exekucyę Státutu Alexándrowego, ász do dánia y uprzywileiowania Státutow y wolności iego, zá Krolá Zygmuntá Pierwszego, zá którego pán owania do Korony *per successionem* przypadło. A. 1562. fol. 17. §. Co się tknie dobrá.

Inkorporowane tosz Woiewodztwo ná Seymie Piotrkowskim A. 1529. o czym námięnia Constit. A. 1598. fol. 690. tit. O pozwiech.

Woiewodztwom, Mázowieckiemu, Podlaskiemu, Lubelskiemu, y Ziemi Chefmskiej z woyskiem W. X. Lit. Commissia náznáczona. *vide tit. Commissie.*

Powiatow Horodelskiego y Grábowieckiego *Laudo*, podymne iedno ná ármátę Zamku Grábowieckiego uchwalone, approbowano; y podatku tego wydania, kto go ieszcze nie wydał, czas do S. Ianá Chrzciciela blisko przyszłego prolongowano. A ktoby ná ten czas nie wydał, pánom w deklaracyey ná przeszłym Seymie o to podlegać będzie, podług Constit. A. 1629. Ta zaś ármátá, ktora ma być nowo postanowiona y sporządzona, *perpetuis temporibus*, wedle pomienionego *Laudum*, w zawiadówaniu, y schowaniu Stárosty, y Woyskiego Grábowieckiego zostawać ma: á Woyski Grábowiecki ná po tym nie może być, iedno ktoryby w tym Powieście miał nie zmysloną possessiá, y w niey rezydował. A. 1647. fol. 28. tit. Decláratia podatku.

Woiewodztwom y Ziemiom, w ktorych przez nieprzyaciela *Acta* popalone są, y zniešione, co zá *securitas honorum & bonorum*? *v. tit. Szlachećtwo.*

Wygnańcom W. X. Lit. wárowano, áby zá przysćiem do reálney ich possessiey, o rózne zapisy do prawá, do lat trzech nie byli pozywáni, y dekretá ná nich gdziekolwiek ferowano, *nullitati subiacent*: tym wšzytkim iednak, ktorzy przed tą Constitutiá *in possessione* dobr swoich zostawáli, á przez nieprzyaciela nie są zruinowani, służyć to nie ma práwo. A. 1658. fol. 23. tit. Ochroná osob, y dobr *exulum* W. X. Lit.

WOYTOWIE. WOYTOSTWA.

Woytowie y Szoltyśi woicnną słuźbę powinni. A. 1550. fol. 5. §. A ísz gdzie.

Y w pospolitem ruszeniu. A. 1621. fol. 9. §. Do tey słuźby.

O Duchownych Szoltyśách. *v. tit. Duchowni.*

Woytośtwá, Szoltyśtwá, rudy, huty, kuźnice, y młyny wszelákie ná skupie są, gdzie dożywoćie nie zákroczyło. A. 1563. fol. 46. tit. Woytośtwá.

O tymże: że ná skupie są. A. 1598. fol. 689. tit. O pozwiech.

Woytośtwá, młyny, rudy, &c. rewizyey nie podlegáią. A. 1567. fol. 137. tit. Rewidowane dobrá.

Ani

Ani Luſtrationi. *A. 1601. fol. 729. §.* Od ktorey to luſtracyey. Woytoſtwa ktore nie ſą inkorporowane do Stároſtw, z Stároſtwy ſą-
czone być nie mają, lecz zaſłużonym ludziom, tak w Koronie,
iako y w W. X. Lit. mają być dawane. *A. 1607. fol. 838. tit. O*
kádukách.

O tymże: co y o Szoftyſtwách rozumieć ſię ma. *A. 1620. fol. 6.*
tit. Nagrodá.

A że przeciwko Conſtitutiom tym, *ſubſequentèr poſteriori tempo-*
re, Woytoſtwa niektórym Miáſtom, *per appendices,* pod tytułem
inſzych Conſtituty, inkorporowane, *& in volumen Legum* wpi-
ſane ſą; tedy ſtoſując do Conſtitutiei *A. 1563. (quæ ſupra eſt,)* ná
skupie Woytoſtwa te, y Szoftyſtwa, także być deklarowano, *com-*
petentiamq; omnem & poteſtatem, eas redimendi Donatarijs dano,
tak tym, ktorzy już niektore przed tym od Krolá *iure aduitalitio*
otrzymáli, *aboliendo omnes litis pendentias ob prætextum incorpo-*
rationum exortas, iako y tym, ktorym konferowane będą; Miá-
ſtom iednak pogranicznym, Woytoſtwa inkorporowane *in ſuo*
robore zoſtawiono, y te także, ktore ſą *Lege expreſſá* w Conſtitu-
tiei opiſane, y tytuły ſwe oſobne mają. *A. 1647. fol. 8. tit. O*
Woytoſtwách.

Declaratur; iſz nikomu inſzemu tak w Koronie, iako y w W. X.
Lit. iedno ludziom w woysku zaſłużonym rozdawane być mają,
ſub nullitate Przywileiu, & reuocatione onego, *ad instantiam* ko-
gokolwiek z woyská, *collationeq;* temu, ktoby to *deſerret* Krolowi.
Wolno iednak tak *modernis poſſeſſoribus,* iako y ná po tym żołnier-
zom te Woytoſtwa, za conſenſem Krolewſkim, *perſonis nobili-*
bus przedawać. Ani *derogatur* Woytoſtwó, w Oekonomiách Kro-
lewſkich y Reformacyi Krolowey podległym *durante Reforma-*
tione, ani tym, ktore ſą Miáſtom, Miáſteczkom, *Lege publicá* in-
korporowane, ábo ktore ſądowi Stároſtowie, ná podparcie Iuridi-
ki trzymają. Woytoſtwa zaś wſzytkie, ktore *plebeie perſonæ*
przeciwko práwu trzymają, *ex nunc pro vacantibus declarantur,*
& bene meritis żołnierzom rozdawane będą. *Poſſeſſio* iednak nie
violenter, ale *legitimá iuris uia,* w Sądách Krolá I. M. *adiri* ma.
Præuiá exſolutione ſummarum & ſumptuum, ktore ná Woyto-
ſtwách *legitimè extenduntur.* Excypowano iednak Woytoſtw dzie-
ſięć przy ktorych Krolowi I. M. wolno ludzi *in actuali ſeruitio ſuo*
zoſtających zachować. *A. 1662. fol. 15. tit. Declárátia.*

Wárowano, iſz te Woytoſtwa rozdawane być nie miały, áſz *poſt*
difſolutionem zwiáſku woyskowego. *Ibid.*

Znowu o tymże *declaratur,* iſz iako innych, tak y Oekonomicznych
nie godzi ſię *plebeie perſonæ* trzymać, ale *bene meritis* Szlachcie
rozdawane być mają: y Przywileie, ieſli takowe *plebeijs* wyſzły,
caſſantur. O co wolno czynić w Trybunale *inter cauſas fiſci, w*
Exorbitancyách. *A. 1669. tit. Gwárdye I. K. M.* Woy-

Woytoſtwá w Oekonomiách od wſzelákicy diſtributy hybernowey wolne ſą. *Ibid.*

Dożywoćie ná Woytoſtwie w Zukowie wſi do Stároſtwá Lubelſkiego należącey, Vr. Melchiorowi Polickiemu y Synowi iego Stániſławowi, weſpoł y z ſumłą dwiemá ſty grzywien, ná tymże Woytoſtwie zápiſaná approbowano, względem dobr iego dzie-
dzicznych, ktore mu ſą prætextem *commutationis* zábráne. Kto-
rych dobr iuſz upomináć ſię nie ma; ále tym dożywoćiem, y
ſumłą po zeyſćiu ſwym, y ſyná ſwego kontentowáć ſię będącie.
A. 1611. fol. 36. tit. Approbatia.

Woytoſtw inkorporácye Miáſtom, Kłaſztorom, Koſćiołom &c. *vi-
de ſub titulis ſuis.*

Woytowi y Ławnikom wyſzſzego práwa Mágdeburskiego ná Zamku
Krákowskim Práwá y wolnoſći *cum prærogatiuis*, od Krolá Kázi-
mierzá Wielkiego, y innych po nim pánujących nádáne appro-
bowano. *A. 1677. fol. 14. tit. Approbatio.*

Woytoſtwo y wioſkę Drozdowice w Ziemi Przemysłkicy Vr. Mar-
ćinowi Kąſkiemu Generałowi Artyllerycy Koronnney *iure Ter-
reſtri hæreditario in perpetuum* dano. *Ibid. fol. 45. tit. Záwdzię-
czenie.*

W O Y N A.

O Woynie, áni o Poſpolitym ruſzeniu, nie ma nic Krol záczynáć
bez pozwolenia wſzytkich Stanow ná Seymie. *A. 1576. fol. 254. §.*
O woynie.

*Herbert.
fol. 24. tit.
Bellum.*

O tymże, *ijsdem uerbu.* *Ibid. fol. 275. §.* O woynie.

O tymże, y że Krol *bella offeſſua* Sąſiádom *inferre* nie ma *sine con-
ſenſu omnium Ordinum*; ieſliby iednák iákim przymierza zgwał-
ceniem, ábo nieſpodzianym á nagłym impetem okázýą dáli: ná
tę czás, według przysięgi ſwoiey, y praw dawnych, ſtáraniem
ſwoim obronę obmyſliwſzy, zá zdániem Senatu znoſić ich bę-
dzieć. *A. 1611. fol. 1. tit. Popárćie woyny.*

Znowu, iſz Krol żadney woyny, *nullo prætextu* wſzczynáć nie ma
bez proponowánia ná Seymiki, y bez pozwolenia zgodnego, iá-
wnego, y wyraźnego ná Seymie wſzech Stanow, á to pod obo-
wiązkim w práwie wyraźonym. Lecz dla gáſzenia iákiego na-
głego (gáyby przypádło) niebeſpieczeńſtwá, powinien z doklá-
dem PP. Rad, ktorychby ná prętcę doſiáć mogli, zábiegáć niebe-
ſpieczeńſtwu, według powinnoſći Krolewſkicy. *A. 1613. fol. 1. tit.*

O podnoſzeniu,

O tymże, *lege perpetuá* wárowano, iſz *bella offeſſua* podnoſić,
bez wiadomoſći wyraźnego conſenſu Rzeczypoſp. Krol nie powi-
nien. *A. 1638. fol. 7. tit. O ſupplementách.*

X x x x x

O tym-

O tymże. *vide apud me tit. Woysko. tit. Krol.*

O tymże *in Pactis Conuentis* Krolow, iako to A. 1632. 1648. 1668. 1674.

Herburt.
fol. 40. tit.
Eorum.

Woyny *in personis suis* nie powinni w leciech bárzo podeſzli, chorzy, wdowy, *minorennnes*, Duchowni, co Dobra ziemskie trzymają: wyprawić iednak z dobr swoich iako kto przemoże *idoneos* mają; y chorzy *veram infirmitatem suam* wedle Statutu z cztoremá ſwiádkámi wywodzić powinni. A. 1621. fol. 7. §. *Patresfamilias*.

Y co pogorzeli *recentèr*. każdy iednak powinien to po tym ſamotrzyć poprzyſiádz. Co y o Miáſtách pogorzałych, którymby libertácyá według práwá pozwolona nie expirowała, rozumieć ſię ma. *Ibid. fol. 13.* §. A w ciągnieniu.

Alę Szláchtá nie oſiádła, co ſumny mają, podług Constituticy 1578. tákże Zaſtáwnicy wſzyſcy, y Arendarze powinni podlegać tému ciężarowi. Arendarzom iednak wolno przy Pánách, co od nich máiętnoſci trzymają, poczet ſłuſzny wyprawić. *Ibid. fol. 8.* §. Szláchtá. & *ſequ.*

Vide plura tit. Poſpolite ruſzenie.

Woienney rády *ad caſum* woyny Tureckiey Ordynácyá ſtánęła. A. 1590. fol. 563. tit. Deputáci.

Po tym znieſiona. A. 1591. fol. 618. tit. Znieſienie.

Tákowafz znowu kilka rázy uczyniona była. *Quod vide apud me tit.* Deputáci.

Krol czáſu woyny, džiała, prochy, puſzkárze opátrować ma. A. 1576. fol. 254. §. A czáſu woyny.

O tymże *iſdem verbis*. *Ibid. fol. 275.* §. A czáſu woyny.

Alę iuſz ná to quárte ordynowano. *v. tit.* Armátá.

Woyny Moskiewskiey poprzeć Krolewiczowi I. M. Władyſławowi pozwolono. A. 1616. fol. 2. tit. O Moskwie.

Ná popárce to, pewne po tym Commiſſarze náznaczono. A. 1618. fol. 1. tit. O Moskwie.

Woyná do Moskwy dla złamánia przymierza, y ná Pánſtwá náſtápienia. A. 1633. fol. 13. tit. Woyná.

Woyná z Szwedámi poſtánowiona, ná ktore Stany Koronne, y W. X. L. woysko powiátowe ſtáwić obiecały, gdy będą przez Vniwerſały obwieſczone: ná co im Seymiki poſtánowiono, ná ktorych podatki, iákie ſobie ná tę wyprawę námowia, by teſz y czopowe duplikowane, ktore ná ármátę pozwalają, *approbantur*, y áby od wſzytkich wydáne były (w czym ſię żadne Miáſtá excipować nie będą mogły) *cauetur*. A. 1635. fol. 1. tit. Popárce woyny.

Woysko pográniczne nie má ſię wdawać z Sąſiádánni w żadne *bellum offenſuum*. *v. tit.* Woyská.

Plura vide tit. Woyská.

W O Y S K A.

Zadnych zaciągów czynić Krol nie powinien, bez proponowania ná Seymikách, y wyraźnego konsensu *omnium Ordinum* Seymowego. *A. 1629. tit. O zaciągu woysk.*

Woysko pograniczne w żadne *bellum offensuum* nie ma się wdawać z Sąsiadami, bez postanowienia ná Seymie wálnym, wśzech Stawnow. *A. 1625. §. Deklaruiemy przy tym.*

Woysk Cudzoziemskich w Pánstwą Koronne y W. X. Lit. wprowadzać, *bella offensua* podnosić, supplementow, tak Quarciánego, iáko y inszego woyská zbierać, y zá gránicę wyprowadzać, y kupami wywodzić pozwalác, *sine consensu* Rzeczyposp. Krol nie powinien. *In Pactis Krolá I. M. Władysława IV. A. 1632. fol. 13. §. Woysk cudzoziemskich.*

Non obstante hoc vinculo, zaciągnione było *ex Senatusconsulto* woysko nowe, *extra consensum omnium Ordinum*; czego iáko nie pochwalono, tak wárowano, że to derogowác nie ma práwu &c. *A. 1637. fol. 2. tit. Przyczynienie woyská.*

Znowu *perpetuá lege cauetur*; że Krol nie ma woysk cudzoziemskich zaciągác y przyczyniác dopuścić, *sine consensu omnium Ordinum. A. 1638. fol. 7. tit. O supplementách.*

Dla tego woysku, ktore Krol Władysław zaciągnął był bez Seymu, służbę wypowiedziano, y áby rospuszczone było, Commissarze náznáczeni, &c. *vide laté, A. 1646. fol. 1. tit. O zaciągu.*

A ná potym takowych zaciągów Krol nie powinien czynić, ani przypowiednych listów z pieczęcią álbo signetem pokoiowym wydawać, ani żadnych wojen *in scia & inconsulta Repub.* podnosić, ani *Pacta federa* z postronnymi zawierác, ani zawártych wzrúszác. A ktoby takowe listy brác, y zaciągi czynić ważył się; ten káždy *eo ipso infamis* będzie; ktora *ex nunc decernitur*, & *pro publicanda*, iáko się wyżej wyraziło, tak w Koronie, iáko y w W. X. Lit. *remittitur*; y dobrá takiego káżdego *iure caduco* rozdawáne będą. Czego Posłowie Ziemscy między wákancyami ná Seymie wedle tego práwá upomniá się. *Ibid.*

O tymże, iż Krol żadnych woysk zaciągác *sine consensu Reipub.* nie powinien. *A. 1649. fol. 5. tit. O niezaciąganiu woysk.*

Y prywatni ludzie nie máią żadnych czynić zaciągów ná płacá Rzeczyposp. bez consensu wyraźnego Rzeczypospolitey, *sub pæna peculatus*. Tá iednak Constitucya nie ma zágradzác drogi ochócie zwykley miłośników Oyczyzny, ktorzy pocztę swe *de priuato peculio* ná usługę Rzeczyposp. stáwićby chcieli. *Ibid.*

O tymże *in Pactis Con-ventus, A. 1648. 1668. 1674. quod vide apud me sub tit. Krol.*

Woysko Litewskie do Korony, *Et e conuerso* Koronne do Litwy przechodzić za grńnice nie ma, ani żadnych stacyi pieniężnych, y strawnych *ullo pretextu* y wciągnięniu y stanowiskách wybierać, *sub pænis* w Artykułách woiennych Constitucyą approbowanych. A. 1628. tit. Obostrzenie.

Hetmáni Koronni w Litwie leż żadnych ani przystawstw nąznaczać nie máią, ani Lit. w Koronie. A. 1635. fol. 12. tit. *Disciplina*.

Woysko Koron. przez Litwę, a Litewskie przez Koronę, pod czas expedycey Pruskiey, aby nie przechodziło. wárowano było, *sub pæna Infamie* ná Rotmistrze, Poruczniki, albo ich namiestniki &c. *Ib.* Zolnierze Koronni grńnic Powiatow Mozyrskiego y Rzeczyckiego przechodzić, ani stacyi wybierać nie máią; *sub pænis in Constitutionibus* A. 1593. 1601. 1609. 1620. 1626. 1628. *de disciplina militari sancitis. (quas Constitutiones uide apud me infra sub titulo* Zolnierz.) A. 1641. fol. 22. tit. O Zolnierzu.

Reásumowano tę Constitucyą ná Woiewodztwo Brzeskie. A. 1647. fol. 23. tit. O przechodzeniu.

Zadna chorągiew, ani żaden towarzysz z pod chorągwi nie ma więcey stacyi wybierać, nád sześć złotych z łanu, y to z łanow osiadłych, podług kwitow poborowych, pod utrácenię zoldu iemu winnego, dokąd ieno ná stanowiskách zostawać będzie. A ieżeli ktory *anticipatiue* wybrał, iusz w to komputować się ma; a coby przebrał, o to ná Commissiey *respondere* powinien. W dobrách zaś dziedzicznych Szlacheckich, *sub pæna Infamie*, żadnych stacyi, ani najmnieyszych exakcyi wyciągąć nie powinien. A. 1649. fol. 6. tit. O wybieraniu stacyi.

Woyská Koronne iákiegokolwiek zaćiągu, aby nigdy za grńnice W. X. Lit. nie przechodziły, *lege perpetua* wárowano. A ktoryby się Pułkownik, Rotmistrz, Oberşter, Kápitan, tego ważył, za swawolniká, y z kompánią rozumiany być ma. O czym wszýtkie Constitucye A. 1626. 1629. 1635. *reassumuntur*: a *damna passis*, za approbacyą w Grodzie swoim, krzywd, y szkód poczynionych iuramentem Vrzednikow Szláchty, ná Commissiey do zapłaty woysku Koronnemu ná Seymie nąznáczoney, z wolnym zasług áresztowaniem, albo do upodobania w Trybunale Koronnym, *inter causas militares forum* nąznáczono. A iesliby się kiedy ná potym Obywátelom W. X. Lit. dosyć nie stało, tedy ná Seymie káżdym ná potym, *ante omnia* W. X. Lit. domowić się wolno. A. 1653. fol. 6. tit. O nie przechodzeniu woysk Koronnych za grńnice W. X. Lit.

O tymże *declaratur*, iż żadna chorągiew woyská Koronnego wchodzić w grńnice W. X. Lit. (ktoraby ordynansu do woyská W. X. Lit. nie miała) ani stacyi żadnych brąć, ani noclegow odprawować nie powinna: a ktoby się ważył, to czynić, znośić iáko swa-

ko swawolniki wolno. Gdyby iednak woyská Koronne do W. X. Lit. ordynować przyszło, tedy Oberşzterowie, Rotmistrze, tak ná te chorągwie, iáko y ná supplementy (ktorym wolne ciągnięcie, tak w Koronie zaciągnionym do W. X. Lit., iáko y w W. X. Lit. do Korony być ma) bez czynienia krzywd, y wyciągania stacyi, y podwod, listy przypowiedne w naypierwszym Grodzie *per oblatam* podać powinni, dla wiadomości, kto z ordynansu, á kto swawolnie wchodzi przez granice W. X. Lit. A PP. Hetmáni Koronni chlebá w dobrách W. X. Lit. pokazywać, áni Rotmistrzowie ich wybierać nie máią, *sub pœna solutionis in triplo szkod poczynionych, in Iudicio Tribunalitio Lublinski repetendâ*. Tofz práwo ma się ściągáć y ná żołnierzy W. X. Lit. przez granice Koronne swawolnie przechodzących. A. 1655. fol. 31. tit. O nie przechodzeniu żołnierzá.

Hetmáni tak Koronni, iáko y W. X. Lit. leż dawać nie máią żołnierzom w dobrách Szlacheckich, y Duchownych W. X. Lit. tylko w dobrách Krolewskich, *exceptis bonis Oeconomicis*, ktore wolne być máią. Towárysze takżé y ich Pácholikowie w domy Szlacheckie y Duchowne záieżdżáć, y stacyi wybierać nie máią. A. 1601. fol. 763. tit. O leżách.

Woysku Hetmáni leże rozdawać máią, *nullo discrimine personarum servato*. Ná zieżdżie pod Andrzejowem sub Interregno. A. 1576. fol. 237. §. Ichmość.

O tymżé *vide Constitutionem* A. 1591.

O tymżé. A bez listu Hetmáńskiego Stároştowie y Dzierżawcy leży im dopuszczać nie máią. A. 1601. fol. 735. tit. O Quarcianym. Gdyby ie ktorzy sobie swawolnie bez listu Hetmáńskiego w dobrách Krolewskich, ábo Duchownych uczynili: Rotmistrz ábo Porucznik ma być przed Hetmáná pozwány, iesli ośiadły, *pro pœna duorum millium marcarum & refusione damnorum*; á iesli nie ośiadły, *pro pœna colli*. A. 1624. fol. 1. tit. Supplement.

Woysku żywność ma stánowieć Hetman iáko naysłuszniey, *pro ratione loci & temporis*. A. 1590. fol. 572. tit. Szacunek.

O ustáwie żywności pod Pospolité ruszenie. *vide supra tit. Pospolite ruszenie*.

Żołnierze, konfederacyi, buntow, y żadnych schadzek nie máią czynić, pod poczciwością, y gárdlem, oprocz zá rokazaniem Hetmáńskim, do namow o usłużeniu Krolowi, y Rzeczypospolitey, y dla przełożenia potrzeb swych, ábo nie doszćia zapłaty; wyiáwszy Woluntaryuszow, ktorzyby się pod tę disciplinę y ártykuły poddać nie chćieli: á tá Constitucyá ma tylko do przyszłego Seymu trwáć. A. 1601. fol. 732. tit. *Declatio*.

O tymżé: dokládáiąc & *pœnam confiscationis bonorum*: ále Sędomirscy Posłowie wzięli tę Constitucyá do Bráćiey. A. 1609. fol. 890. tit. Porządek.

In casum w woysku konfederacyey, sposob, iakim ią znościć, postanowiono bylo. *quod vide late in Constitutionum volumine. A. 1623. fol. 4. tit. O zabiezeniu.*

Rotmistrzom lubo od Krola podanym, lubo w Woiewodztwach obranym a przez Krola approbowanym, listy przypowiedne z Kancellaryey Koronney wydane, w Grodzie, gdzie Krol rezydować będzie, albo poblizszym aktykowane być mają. A Rotmistrze, do Grodu tamiecznego, kędy ludzie będą zbierać, albo do blizszego, ten list naydaley do trzeciego dnia *per oblatam* podać powinni. Cisz dwa miesiace czasu na zbieranie rot y kázdey a *data* listu przypowiednego, na ściagnienie zaś, według dawnego zwyczaju, tylko dwie niedzieli mieć będą. Iesliby się znalazł taki Rotmistrz, któryby nie mając listu wyżej opisanym sposoben aktykowanego, wazyl się swawolnych ludzi zbierać: taki ma być naprzod w tym Grodzie kędy zbiera, za delacyą Szlachcicą, *pro penis* przed Starostę, *per terminum tactum* pozwany. Na który pozew iesli nie stanie, tedy zaraz ma być infamowany, y proklamowany, y do blizszego Woiewodztwa, albo Grodu *infamia* odesłana ma być: a Grod Grodowi onę podawać ma: na co gleyty żadne isć nie mają, y choćby ie wydano, *ullum valorem* mieć nie mają: a iesliby stanął, *pena capitis* na nim ma być extendowana. A iesliby takiego swawolnego *post publicationem* pogromiono, samego zabito, y iego *sequaces*; za to *pena* żadna *publica* y *privata* być nie ma, ani pozew: *sub pena talionis*, któryby pozwalał; Y do tego postanowiono, aby na takiego kázdego infamowanego, Starostowie ruszać się powinni byli, y Vniwersały do Szlachty rospisawszy, onego imać iako *depradatorem publicum*. A iesliby który był potężny, żeby mu Starostą *resistere* nie mógł; tedy *nilominus* tę infamią ma publikować, y do Grodow rozesłać, także y do Commisarzyow, albo Hetmanow Koronnych. A *contra Plebeios*, prędko & *summarie* Hetmani Koronni iurisdykcyą swoją exequować mają: a iesliby Starostą nad iurisdykcyą swoją, chciał pociągać Szlachcicą osiadłego y spokojnego; tedy mu wszystkie *beneficia iuris* isć mają, tak inquizycya, iako insze w prawie opisane. Woluntarze iednak ktorzy swymi pocztami na posługę Rzeczyposp. skromnie idą, mają się Hetmanom Koronnym, a przez dalekość Woiewodom, albo Starostom, opowiedzieć, y od nich list wziąć; który nie ma być tylko *possessionatis* w onym Woiewodztwie dawany. Ktorą Constitucyą y W. X. Lit. przyinuie, reasumuiąc przy tym Constit. A. 1609. O ludziach swawolnych W. X. Lit. uczynioną. A. 1620. fol. 5. tit. O żołnierzu. Żołnierz atestacyą mieć powinien od Rotmistrza, pod ktorego chorągwią służył, y iak długo: a w konkurencyey, na tego ma być pierwszy wzgląd, któryby pod iedną chorągwią statecznie y skro-

skromnie, bez wŹczynania buntow, y bez uciężenia ludzkiego trwał. *Ibid.* fol. 6. tit. Nagroda.

Zołnierze z żołdu żyć, y według tǎrgu wszystko kupować powinni. *Ibid.*

Przy kǎżdey chorągwi Rotmistrz zǎwŹsze powinien być *præsens, sub pænis de disciplina militari expressis.* *Ibid.* fol. 13. tit. *Disciplina militaris.*

De disciplina militari wszystkie prǎwǎ, tǎkŹe Constitucyǎ. A. 1590. *in toto* reǎflumowano, y Hetmǎnomi zupełnǎ moc, y wǎdzǎ według prǎwǎ daño. *Ibid.*

Konfæderǎcyey, y buntow w woysku wŹczynǎć nikt się wǎżyć nie ma pod winǎmi, w prǎwǎch dawnych, a osobliwie Constitucyǎ 1620. opisanymi: od ktorey się Constitucyey iǎko y przeszlego Seymu Wielkie Xięstwo excypuie. A. 1624. fol. 2. §. Konfæderǎcyey.

Woyskom Koronnym iǎko słuŹbę wypowiedziano? *vide in Constitutionibus.* Na drugim Seymie. A. 1635. fol. 2. tit. Rosprǎwǎ woysk.

Woysko quǎrciǎne, y inne *præsidia* Zamkow y fortec Rzeczyposp. nǎ Vkrǎinie, według skryptu *ad Archivum Regni* dǎnego nǎ Seymie 1643. w liczbie tęy, iǎko teraz jest zǎtrzymano. A. 1647. fol. 1. tit. Zǎtrzymanie woyskǎ.

Po tym woysko quǎrciǎne, wedle dawnych prǎw, *eodem numero & genere militie*, iǎko przed KorŹunskǎ było, z okǎzyey nǎstępujǎcych niebespieczestw, do przyŹszlego sŹesz niedzielnego Seymu ordynowano &c. *Ibid.* tit. Zǎciǎg.

Woysko tǎk quǎrciǎne, iǎko y nowego zǎciǎgu nǎ tym Seymie *propter securitatem* Rzeczyposp. obmyŹlonego, międy Woiewodztwǎ y Ziemię, *juxta proportionem* podatkow, przez asygnǎcyę, z Kǎncellǎryey Koronney ma być podzielone, &c. A. 1652. fol. 6. tit. Obronǎ.

Do zǎciǎgnięcia woyskǎ w dǎlszey słuŹbie Rzeczyposp. Commissarze nǎznǎczeni. *Ibid.* fol. 19. tit. Zapłǎtǎ.

W Woysku W. X. Lit. według pierwszych Constitucyi Rotmistrze mǎiǎ być *possessionati.* A. 1654. fol. 30. tit. *Disciplina militaris.*

Woysko w Koronie pieŹe postanowiono z wyprǎwy łanowey iǎkim sposobem? *vide latè.* A. 1655. fol. 3. tit. Wyprǎwǎ Piechoty łanowey.

Y Duchowny Stan, *tàm secularis quàm regularis*, z piętnǎstu łanow, pozwolił tǎkǎŹ wyprǎwę, *pro hac sola vice, non obstantibus laudis priuatis &c.* *Ibid.*

Woiewodztwo Podlǎskie bierze to do Brǎciey, y Woiewodztwǎ Pruskie. *Ibid.*

A Woiewodztwo Wofynskie, poniewǎŹ *per temporum iniuriam* kwity

kwity im poborowe pogięły, podług kwitow swoich pod-
nych, *excepta hostilitate*, piechoty puł trzecią sta *vestitam & ar-*
matam z prowiantem, *ad instar* wszystkich Woiewodztw w Kor-
nie, na puł roká, tak z Dobr Krolewskich, iáko tefz Duchownych
Ritus Græci, tak w Vniey, iáko tefz y nie w Vniey zostawiają-
cych, y z dobr Swietckich, y slobod wyprawić powinno &c. *Ibid.*
W W. X. Lit. zaś postanowiono woyská pieńze z wyprawy wło-
czney, z Dobr Krolewskich dożywotnich, iákim sposobem? *u.*
Ibidem fol. 8. tit. Wyprawa piechoty.

Tey wyprawy coæquatiá Woiewodztwom, y Powiátom W. X.
Lit. do przyszłego Seymu odłożono. *Ibid. fol. 11. tit. Approbatio*
laudorum.

Postanowiono, y ná PP. Hetmánow włożono, áby chorągwi Vsar-
skich, y Petyorskich przyczynili: A Wołoskie chorągwie máia
być *penitus* ábdánkowáne, oprócz dwu chorągwi, obudwu Hetmán-
now; Tátárow zaś Litewskich, isz powinni służyć Rzeczyposp.
in suo robore zostawiono: tak iednak áby Rotmistrzow Szlachtę
dobrze osiadłych mieli. *A. 1658. fol. 9. tit. Ordynacya woyská.*

Woyská komput postanowiono wedle Commissiey Lubelskiey, y
skryptu *ad Archium* dánego. *A. 1659. fol. 10. tit. Ordynacya*
woyská.

Amnistya żołnierzom, wedle amnistyey *A. 1609. y assekuracyey*
in A. 1588. Hetmánowi Koronnemu dáney. *Ibid. fol. 20. tit. A-*
mnistya. & tit. Exempty.

Znowu woyskom, Koronnemu, y W. X. Lit. przy Szwedách zo-
stájącym ámnistya dano. *A. 1661. fol. 18. tit. Zniesienie konde-*
mnat.

Woysku Koronnemu oboygá zaciągów w drugim związku będą-
cym ámnistia także dána &c. *A. 1662. fol. 13. tit. Vwolnienie*
woyská.

Wszystkie przy tym dawnieysze Constit. przeciwko takowym
związkom y Confæderation, to iest *Annorũ 1609. 1623. 1624. 1662.*
in omnibus punctis clausulis reásumowano; & *pro perpetua ac ir-*
renocabili Lege deklárowano: przydając, isz gdyby się ná po tym
do takowych, y tym podobnych związkow, buntow, spiskow, y
konfæderacyi *quocunq; pretextu* uczynionych, ktokolwiek przy-
stępować ważył; ábo ich *fouere, protegere*, y z niemi *correspon-*
dere śmiał; takowemu żadna ámnistya ná po tym dána nie bę-
dzie, á dána *pro vana ac nulla* censebitur. Owszẽ Krolowie przeci-
wko takowym gwałtownikom praw y pokoiu pospolitego, wszy-
tkiemi swemi, y Rzeczyposp. siłami, gdyby tego potrzebá by-
ła, y pospolitym ruszeniem powstana, & *nullo clementie loco re-*
lieto, takowych ná zdrowiách, honorách, substancyách karác bę-
dą. *A. 1667. fol. 1. tit. Amnistia generálna.*

Znowu

Znowu amnitya woyskom Koronnym. *A. 1670. fol. 24. & A. 1674. ná Seymie electionis. tit. Immunitas* dobr Szlacheckich. & *A. 1676. fol. 21. tit. Declaratio.*

Woysku deklarowano, iż srebro Kościelnych, od niektórych Kościołow alienatia *ullatenus* ná woysko *cadere* nie ma; ále cokolwiek w Mennicy pieniędzy z pomienionych srebro wyrobiono, to wszystko ná rozne Rzeczypośp. extraordynaryine *expensá erogatum est*, mała tylko z nich sumę woysku udzieliwszy. *A. 1659. fol. 21. tit. Assekuracya* nienaruszoney cnoty.

Woyská iákoby uiąć bez náruszenia wszelkich praw, wolności, y prerogatyw stanow Rzeczypośp. dano moc Commissiey Lwowskiey, szukać ná to sposobow wszelkich. *Ibid.*

Amnitya w Commissiey Hadyackiey. *Ibid. fol. 50. §. A* ponieważ.

Woyská zaciągowego dziesięć tysięcy pod władzą Hetmána Zaporoskiego, iáko y Zaporoskie zostawać ma. *Ibid. fol. 51. §. Zaciągowego.*

Woysku Zaporoskiemu consistentia w tych Woiewodztwách y Ziemiách náznaczona, w których przed woyną zostawáło. *Ibid. §. Consistentia.*

Tęmusz woysku wszelákie wolności Przywileiámi Krolow Polskich nádane stwierdzono; y przy stárodawnych wolnościách, y zwyczajách zachowano. *Ibid.*

Woysk żadnych Polskich, Litewskich, ábo Cudzoziemskich, nikt prowadzić nie ma, w Woiewodztwá, Kiiowskie, Brácláwskie, Czerniechowskie: gdyby iednak woyná iáka być miałá od gránic Ruskich, y potrzebá pošílkow Koronnych; w tén czas te pošílki májá być pod regimentem Hetmána woysk Ruskich. *Ibid. fol. 52. §. Woysk żadnych.*

Woyská piéniężne pod władzą Hetmána woysk Ruskich będące, z Dobr Krolewskich, y Duchownych w Woiewodztwách, Kiiowskim, Brácláwskim, Czerniechowskim, zá ordynánseni tegoż Hetmána, chleb wybierać powinni. *Ibid.*

Woysko Zaporozkie woiováć ma spólnie, pod regimentem Hetmána swego, z woyskami Koronnemi, y W. X. Lit. złączone, przeciwko Cárowi Moskiewskiemu, ieśli Prowincyi Rzeczypośp. przywrócić nie zechce, y ná Rzeczypośp. nástępować będzie. *Ibid. fol. 52. §. Ieśli Cár.*

Tosż odstąpiwszy wszelákich postronnych protekcyi, więcey się do nich wiązać nie ma, y owszem w wierności, poddánstwie, y posłuszeństwie Krolow Polskich, y wszystkim Rzeczypośp. zostawáć ma wiecznemi czasy, nie derogując nic bráterstwu z Hánem Krymskim závártemu. *Ibid. §. A* iusz.

Komput woyská *ad Archiwu* podánego approbowano. &c. *A. 1667. fol. 11. tit. Ordynacya woyská.* Y y y y y Woy-

Woysko Koronne między Woiewodztwá y Ziemie podzielono, y iak wiele chorągwi ludziom kázde Woiewodztwo płacić ma, *Scripto ad Archium dato* náznáczono &c. Trybunał zaś Rádonski, *nominare* chorągwie Woiewodztwom y Ziemiom, y do zapłaty ápplikować ma. *Ibid. fol. 9. tit.* Náznáczenie płacy woysku.

Po tym do tego woyská *ut supra* rozebránego; ieszcze tyle drugie tefz Woiewodztwá, Ziemie, y Powiáty, naydaley *primus diebus Majj*, do boku Krolewskiego wystáwić obiecały &c. *A. 1670. fol. 16. tit.* Przyczynienie sił Rzeczypospolitey.

Woyská nowego zaciągu przeciwko niebespieczeństwu, iesliby iákie nástępowały, pozwolono, iákim sposobem? *vide fuse. A. 1673. fol. 5. tit.* Obroná Rzeczypospolitey.

Znowu woyská Koronnego auctiá postanowiono, y *modum* iáko ma być opisano. *A. 1676. fol. 13. tit.* Auctia sił Rzeczypospolitey.

Woyská wszytkiego Koronnego, tak kopiyniká, páncernego żołnierzá, iáko y piechot, dráganiy, ku Pospolitemu ruszeniu z dymową wyprawą z Korony 80000. á z Wielkiego X. Lit. 20000. uchwalono. *Ibid. fol. 24. tit.* Ordynácyá woysk.

Po tym woysko *per scriptum ad Archium datum*, do pewney liczby redukowano, y onému służbę według żołdu w skrypcie pomienionym mianowanego, á *prima Majjanni currentis* wypowiedziano &c. *A. 1677. fol. 3. tit.* Ordynácyá woyskowa.

Zá nástupuiącemi niebespieczeństwý *temporibus Interregnorum*, co zá woyská, y iákim sposobem Rzeczpospolita na obronę swoję, ná Conuocáciach generalnych Wárszaw, stánowiła? *vide w Confederáciach generalnych Wárszaw. in volumine Constitutionum. A. 1587. 1632. 1648. 1668. 1674.*

Porządek podziału chlebá zimowego w Koronie, y w W. X. Lit, ná potym táki postanowiono. w Kole generalnym przy roschodzeniu się woyská, z obozu ná stánowiská, Distributorowie, ábo Deputáci do podziału chlebá y stánowisk zimowych, czterey z Polskiego, á dwáy z Cudzoziemskiego woyská od Hetmánów obieráni być máią: ktorzy Distributorowie przysięgę uczyniwszy ná słuszny y sprawiedliwy bez wszelákich respektów podział, wszytkie *generaliter*, żadnych nie wyimuiąc, dobrá stácyom zdawná podległe, y ich łany ośiadłe *equaliter* bez wszelákiego faworu, wedle proporcyey pocztow ná woysko Koronne, y piefze rozdzielić będą powinni; *non excedendo* Quoty právem náznáczoney dwudziestu zł. z łanu ośiadłego, *sub panis in Constitutionibus expressis*. W czym żadne prywatne od PP. Hetmánów Koronnych ássygnácy, mimo tych Distributorów, ważne być nie máią. Ktozey distributy, cisz Deputáci, woysku wszytkiemu *rationem* uczynić máią w Kole generalnym, á PP. Hetmáni przy roschodzeniu się z obozu woyská, Kółá takowego bronić nie máią, ná kto-

ná ktorym Kole, woysko Posłow ná Seymy fobie obierać, y instrukcye pisać będzie, w sprawách, y potrzebach woysku należących, y te instrukcy PP. Hetmáni podpisać táż w Kole powinni, podług zwyczajów y ártykułow woyskowych. A że z strony wybierania chlebow z dobr Duchownych kontrádykcy zachodziły; tey sprawy *determinationem*, do drugiego Seymu zachowano, *salus iuribus Ecclesiasticis*. A. 1662. fol. 11. tit. Porządek. Podatek ná woysko Quárćiane, aby iuż zázwdy przy Vkráinie zostawáło, po kopie z łanu dobr tych wfzytkich, ktore stácyom y zimowáníu podległe, y ktore stánowiská żołnierzom u siebie pozwalác powinne, postanowiono. A z Míast y Míasteczek nie z łanow, ale z osiádłości, ci ktorzy się kupiectwem, ábo rzemiesłem bawia większym, ábo grunty y role maia po kopie: z tych zaś domow, ktore bez rol są, y z rzemiosł większych po puł złotego dáwac maia podymne. Ktore pieniądze prowiantowe Poborcy wybierać powinni, y zá ássignácýami Skárbu Koronnego Prowiant Mágistrom z Pułkow ná to ordynowaným oddawác będą ná dzień S. Michála. Prowiant Mágistrowie zaś z tego prowiantu ráchowác się maia ná pocztaku kázdego Seymu kwitámi od chorągwiow swoich, przed Deputatámi z Senatu, y z Kólá Pofelskiego, przy Podskárbim Koronným. Dobrá iednak Szlácheckie zienskie, y wfłoki Wybránieckie do obmyślenia takiego prowiantu náležec nie maia. Woysko tákże extraordynáryine Rzeczypośp. iákiekolwiek będzie, takáż proporcýa z tychże dobr prowiant ná miec obmyślony. A. 1649. Na drugim Seymie. fol. 3. tit. Prowiant woysku.

Hetmáni y Regimentarze tylko raz ná rok o S. Marćinie dáwac maia ássignátie, y w nich dokládác, że żołnierz ná téż ássignatíá więcey nie ná brác z łanu tylko zł. 20. á to *sub pæna triplicis refusionis damnorum* w Trybunale *inter causas militares*. Ci zaś ktorzy z ássignatíá po pieniądze przyieżdżac będą, one wedle quitow Poborowych dawnych, lub dla spuśtoszenia świeższych, wybra wfzy, dłużey się báwić nád dwa dni nie maia; y quitowác powinni: czego iesliby nie uczynili; mánifestácýa o to w bliższym Grodzie uczyniona, miásto quitu wázna będzie tym, ktorzy z łanow wedle tego práwá oddádza pieniądze. A. 1652. fol. 10. tit. Porządek.

Reássumuiąc Const pom. A. 1652. o porządku około żołnierzá zachowania, uchwalono y postanowiono, aby maiać wzgląd ná czáfy, żywností się samá żołnierz miásto dwudziestu zł. w Constitucýey pomienionej ná hyberná náznáczonych z łanu osiádłego kontentowác, y tę żywností w summę dwudziestu złotych, według pospolitego tárgu, z łanu osiádłego, z dobr stácyom podległych, raz w rok tylko odbierac. Gwoli czemu nie powinno ássignácýi

ná pomienione dobrá, nád ieden raz wychodzić *sub onere Constitutionis* A. 1652. *Et sub nullitate*, ieśliby wydawáne były : owśzem ktoby się ważył one upraszać; *ex speciali registro* w Trybunale Koronnym, *ad instantiam cuiusvis*, żadnymi się exceptiáni niezásłániáiąc, spráwić się powinien, y *damna refundere* &c. A. 1659. fol. 11. tit. Hyberná.

Constit. A. 1670. Koron. o hybernie (*quá infm. v.*) *in omnibus punctis* W. X. Lit. reássumowano, y konformuiąc się do tey Constitucyey, Deputatow z Senatu, y z Kośá Rycerskiego do Wilná ná S. Marcin náznaczono : Ktorzy ze czteremá Deputatámi od woyská náznaczonemi, stósuąc się do Constitucyey pomienioney Koronney, *in diuisione* hyberny spráwić się będą powinni. y przysięgę przed Vrzędem Grodzkim Wileńskim zupełnym, iáko spráwiedliwie, nikogo nie ochrániáiąc, y Dobr Krolewskich iednych nád drugie nie ággráwuąc, rowno chleb rozdádzą y podziela *ad proportionem* kaźdey chorągwi. A. 1676. fol. 8. tit. Hyberná.

Woysku Kor. hybernę z Dobr Krolew. redukowano do siedmiu kroć stá tysięcy y sześciudziestá tysięcy złotych. Ktora summá áby od poddánych z dobr pomienionych złożona bylá, Stárośtowic y Dzierżawcy dogládać, y onych przymuszác powinni : Tá zaś hyberná má być zwożona do Lwowá ná S. Michał *sub pæna irremissibili duplicis pensionis*. A odebranie ieý táńże má trwác niedziel cztery : ná retentorách *militari modo* má być wyciągniona, ktorych Commissarze do wybieránia hyberny z tego Seymu náznáçzeni, przy expirácyeý funkceý swoieý, ná delacíe do Grodu podádzą. Stan Duchowny, *in vim charitatiui subsidij*, sumię trzy kroć sto tysięcy do hyberny obiecał, y ná ténże czas iáko wyżej do Lwowá przez Deputatow swoich wniesć, ná podział woyská, deklárował, Episcopie y Archimándrie, tákże wśzytkie dobrá Duchowienstwá *Græco Ruskiego Vnitorum & Disunitorum*, *in vim* hyberny, sumię cztery tysiące wydác, y onę według dispártity y rejestru ręká P. Márzatká Poselskiego podpisanego, y do Grodu Wárszawskiego *per oblatam* podánego, *pro tempore & loco supra specificatus* wydawác będą. A Commissarze tą summá *disponent*, według skryptu *ad Archium* dánego. A. 1677. fol. 4. tit. Hyberná.

Woysku W. X. Lit. z Dobr ták Krolewskich, iáko y Duchownych, *nemine* z Dzierżawcow *ab ista æqualitate excepto* (wyiáwśzy iednák Dobrá Krolewskie Oekonomiczne, lenne, y Duchowne fundácyeý Szlácheckieý w dobrách dziedzicznych) y Commissarzow, áby z Deputatámi dwiemá od woyská wysadzonymi zaráz po Seymie w Grodnie, *præiuro iuramento*, dymy wśzytkie w pomienionych dobrách poráchowawśzy, y quotę pewną wiele z dymu kaźdego należec będzie uważywśzy, ná cále woysko *ad proportio-*

nem káżdey chorągwi, podług hyberny Koronney równo podzieli, lubo też *alio quouis meliori modo* postanowili. A Dzierżawcy wszyscy pieniądze ná hybernę z dymow tych przychodzące *pro loco & tempore* od P. Hetmána w W. X. Lit. *designato* zwiozą, *sub pæna duplicis pensionis per fortem militarem executionem de bonis Retentorum vindicanda*, y do Deputatow od Rzeczyposp. náznaczonych oddadzą. Ktorą hybernę tamże P. Hetman z Deputatami *inſimul* ná woysko obroci: y iuż nie będzie powinien Deputatow woyskowych *quocunq; titulo* ná wybieranie chlebow, tak z Dobr Krolewskich, iáko Duchownych z fylać, ani one ággrawować, á pogotowiu áſſygnácye ná chleby wydawać. A. 1678. fol. 3. tit. Hyberná.

Plura vide tit. Deputaci.

Do podziału hyberny woysku, Commissarze náznáczeni, y onym áby według Constitucyey Seymu przeszłego. A. 1677. o hybernie postanowionej spráwili się (która *in toto reassumitur*) zleceno. A. 1678. fol. 4. tit. Hyberná.

Znowu áby woyská ná Vkráinie, ábo gdzie tego potrzeba będzie, záwſze *consistant*, y do Korony ná leże, stánowiská, chlebá nie schodziły, podatek *in vim hybernorum* z łanu káżdego ośiádłego po złotych 20. uchwalono: który to podatek *nemine excepto* z Dobr Krolewskich, według Constitucyey A. 1652. fol. 10. tit. Porządek. (sáme tylko Oekonomie Krolewskie od takiego ciężaru wolne, iáko y Ziemskie Szláchecckie dobrá zostawać máią) *sub pænis legum de retenta Quarta sancitis*, w káżdym Woiewodztwie y Ziemni złożony być ma, y wybrány przez Poborców, ktorých sobie ná Seymikách *relationum* Woiewodztwá y Ziemie obiorą. A Poborcy te pieniądze wybrawszy do Lwowá *ad diem 15. Nouembris proxime venturam*, zwieść, y one zá wiadomością Hetmáńską, przy Pisarzu Polnym y Commissarzách od Woiewodztw, *unius vel plurium absentia non obstante*, Deputatom od woyská zesłanym oddać powinni. Tęż pieniądze, żeby ná nic inſzego nie obracały się, tylko ná sáme hybernę woysku Koronnemu w podział spráwiedliwie poszły, PP. Hetmani Koronni przestrzegáć powinni, w czym *fidem* onych onerowano. Poborcom *salarium* po groszu od złotego przy oddawániu hyberny, káždy Possessor dáć powinien: Ktorzy to Poborcy delaty Retentorow nápisawszy, one z rejestrami ná Seym zwieść powinni, áby *pateat*, kto oddał, ábo nie, y Sąd około tego ná Seymie áby mógł *formari*. A te hyberna według ábiurat A. 1661. oddawáne być máią, we wſzytkich Woiewodztwách, y Ziemniach z Dobr Krolewskich. Woiewodztwo iednak Podláskie, y Ziemniá Łukowska dwie wloce w iedną ná te hyberná rachowáć ma. Dobrá zaś Duchowne, isz względem onych *ad presens* według Constitucyey

A. 1662. determinacya praw tych ktorymi się bronią ná tym Seymie być nie mogła, tedy ią do przyszłego Seymu odłożono: Stan iednak Duchowny *attentis necessitatibus Reipub. in vim charitativi subsidij benevolè* sumnę 120000. zł. woysku *ratione bybernorum* pozwala: Ktorą także do Lwowá ná czas pomieniony zwiezie, y Deputatoni ná podział odda, *non præiudicando quicquam Iuribus ac immunitatibus Ecclesiasticis, imò iisdem salvis manentibus.* A. 1667. fol. 9. tit. Náznaczenie płacy woysku.

Deputaci z Seymu do PP. Hetmánów Koronnych náznaczeni, aby z czteremá Deputatami od woyská wysadzonymi záchawszy do Lwowá, chleb zimowy równo rozdali, y podzielili, *ad proportionem* káżdey chorągwi, ná Święto S. Marciná (ná ten iednak rok dla opóźnienia czasu, trzy dni po S. Marcinie pomkniono.) A PP. Hetmáni w dobrách stacyom podległych żołnierzá rozłożą. &c. A. 1670. fol. 14. tit. Hyberná. Tymże Deputatoni wprzód *in facie omnium Ordinum* przysiędz ná tę funkcý kazano. *Ibid.*

Deputaci ná Trybunał Skárbowy do zapłaty woysku náznaczeni, aby chleb zimowy *ex æquo & iusto* ná woysko podzielili, przy bytności PP. Hetmánów, y Vr. Písarzá Polne° Koron, który przy tym podziale rejestrá produkować będzie powinien; iáko wiele która chorągiew ludzi będzie miała; doglądając tego, aby według práwá dawnego woysko Koronne co ćwierć roku, á Infanteryá co miesiąc popisował, lub przez się, lub przez Substitutá swego przysięgłego &c. A. 1673. fol. 10. tit. Trybunał Skárbowy.

Do podziału chleba zimowego woysku, Deputaci náznaczeni są: ktorzy tego ostrzegać mają, aby, ná większe poczty, ássignacye nie wychodziły, tylko iáko rejestrá popisowe *demonstrabunt.* A icżeliby kto ná większe poczty ważył się wybierać: takowy káždy ná Commissiách, álbo przed Sądem Hetmáńskim, gdzie sobie ukrzywdzony *forum* obierze, *instantissime criminaliter* sądzony, y karány ma być. Stan zaś Duchowny ostrzega sobie, że lubo *in vim charitativi subsidii* sumnę z Biskupstw swoich, y innych dobr Duchownych ná hybernę, według Taryff swoich, między sobą z dawná umowionych, do hyberný wnoszą ná podział woysku; to iednak má być *salvis immunitatibus Ecclesiasticis,* y dobrá Duchowne od stacyi zimowych wolne być mają. A. 1676. fol. 17. tit. Hyberná.

Woluntaryiskie chorągwie w W. X. Lit. zniešiono, *fidem* PP. Hetmánów obowięzuiąc, aby żadnych Vniwersałow, tak ná te chorągwie nie wydawali, iáko y ludziom *alienæ nationis* żadnych nie pozwaláli zaciągów y supplementow: áni tész z Kancellaryey Nadworney Krolewskiej ludziom nieznáiomym, y nie w tey Oyczyźnie urodzonym listy przypowiedne wychodzić mają. A. 1662. fol. 13. tit. Woluntaryitkie chorągwie.

Werbunkow y zaciągow tak Polskiego, iako y cudzoziemskiego narodu, nád uchwałę Seymową *in Senatús. Consilijs* stánowie się nie godzi, *sub nullitate. A. 1662. fol. 2. tit. De reddenda ratione Senatús consultorum.*

Woyskowych, żaden Officiálístá Skárbowy, áni Poborcá nie ma depáktować przez *bonoraria, sub pæna triplicis penssonis*, zá dowodem slusznym, *in quouis foro repetenda. Ibid. fol. 16. tit. Ochroná zaslug woyskowych.*

Woysku, cokolwiek komu zá ordynánsem Hetmáńskim z okázyey *diffidentiarum de facto* się stáło, *condonatur, exceptis causis criminalibus*, y względem przechodow, przebránia chlebow, niesluszney ággráwácyey w trzydniowych ustáwách. *A. 1673. fol. 15. tit. Securitas.*

Woiewodztwá, ktore zátrzymáły *ex partitione* Commissiey Lwo-wskiey 1667. woysku zaplátę, y żadnych ná to podatkow nie uchwalily, *tenentur* do wypłacenia tych retent z blisko nástępujących Seymikow *relationis &c. w Confederátiey general Wárszaw. sub Interregno. A. 1674. fol. 25. §. A* że niektore.

Woysku, *in satisfactionem prætensionum* iego, sumnę piáści kroć stá tysięcy y dwunástu tysięcy złotych náznáczoną z Skárbu Koronnego, z podatkow tak ná przeszlym Seymie, iako y terázniey-fzey Convocátiey uchwalonych, y onę do rąk Wielm. Márszałká y Hetmána W. Koronnego *ad dispositionem* dáć kazano &c. *w Confederátiey generalney Wárszaw. sub Interregno. Ibid. fol. 27. §. Chcąc dobrze.*

Woyská Koronne, áby PP. Hetmáni, mieyscá iák nayspósobnieysze upátrzywszy, ná liniey przy gránicy kollokowáli, postánowiono. Co áby *sine præiudicio possessorum* ábo *hæredum* być mogło, Commissarzow, áby *commutationem*, ábo gotowizną zaplátę, *cum hæredibus* ábo *Possessoribus* umowili, náznáczono, y podług tey umowy *realem* w tym *satisfactionem* ássiekurowano. Ktorzy Commissarze *super fidelem* tych dobr *taxationem & transactionem iuramentum corporale præstabunt*: isz żadney zá to korrupcyey bráć nie będą. A iusz żołnierz żadnych *in posterum* consistencyi, recrutow, stánowisk, wytechnienia, *viçtualia*, popásow koni, áni *quoquo nomine* názwáných exákcyi w dobrách *in genere* wsfytkich Państw Krolá I. M. prætendowác nie ma, áni ciągnieniem, marsami, werbunkámi, więcey ubogini ludziom náprzykrzáć się, áni PP. Hetmáni ássignácyi dáwác nie máią. A ktobykolwiek wáżył się, lubo zá ássignácyą, lubo bez ássignácyey *quoquo titulo & prætextu*. dobrá ktorekolwiek Rzeczyposp. infestowác, exákcye iákiekolwiek wyciągáć; takiego *lege præsentí pro Infami & hoste Patriæ* deklárowano, y *terminum publicandæ infamiæ* ná takowych swawolnikách w Grodách, ábo Trybunale, kedyby było *delictum*

littum, náznáczono. A iesliby kto *contumaciter*, ná konde-
mnaty niedbáiąc, exorbitowác ważył się: Woiewodztwom, y Zie-
mion, iáko *contra hostes Patriæ, consurgere* wolno. Tá iednak *se-
curitas* nie ściaga się do dobr, ktoreby *executioni militari* wzgle-
dem nie wypłacenia hyberny, ábo podatkow podlegác miały. A.
1677. fol. 5. tit. Consistentia woysku.

Approbowano tę Constitutią o consistentiey y locácyey woysk
Koronnych ná gránicách, y *possessoribus* mieysc tych, gdzie woys-
ská obozámí stoia, według postánowienia przez PP. Commissa-
rzow, *satisfactionem* ná Trybunale Rádoniskim náznáczono. A.
1678. fol. 5. tit. Consistentie woysk Koronnych.

Woyská ostatekowi, ktory *extra ordinationem nouiter, iuxta scri-
ptum ad Archium, constitutam* znáyduie się, służbę á *prima
Maij anni presentis* wypowiedziano: zasługi iednak ássékuro-
wano. A ktoreby się Pułki, y chorągwie za tym Rzeczyposp. or-
dynánsem, y PP. Hetmánow wypowiedzieniem nie zwinęły;
przeciwko takowym *tanquam hostes Patriæ* wszyscyemi siłami
Rzeczyposp. *consurget*. A. 1677. fol. 5. tit. Zmnieyszenie woyská.

Zá postánowieniem woyskom hyberny, z mieysc Vkráinnych *in
viscera* Państw zieżdżác, chlebow, stácyi wszelákich, exákcyi wy-
ciągác, przechodow, werbunkow, y zaciągow czynić zákazano.
A iesliby kto práwo to przestąpił, káždy tak Rotmistrz, Officier,
iako y ten, ktoby się do nich wiązał, y z nimi po włościách cho-
dził, *pro hoste Patriæ & infami declanatur*; y takowych swawol-
nikow, iáko Prává pospolitego *contemptores*, káżdemu ktoby od
nich *aggnatus* był, znosić wolno. Do czego Stároostowie dopo-
moc powinni, *sub pænis contra negligentes Officiales sancitis*, y z tá-
kowych ludzi *indilatam executionem* czynić: ktorých *capita in-
vindicabilia* być máia; y wszelkie práwá *de licentiosis* przeciwko
nim ściągác się máia; gleyty także isć im nie máia, y dáne żadney
wagi mieć nie mogą. Constitutie przy tym wszystkie, ktore są o-
szkodách od żołnierzow, nápisane reássumowano: y ná Hetmán-
now włożono, áby się nie ważyli, iáko żadnych takich ássignácyi
woysku dáwác, tak áni, pozwalác im *gmissari* exákcyámí w Pań-
stwach Rzeczyposp. A. 1667. fol. 9. tit. Náznáczenie.

Wszyscy woyskowi, służbę Rzeczyposp. tráktuiący, o szkody, y
krzywdy ktore *ex necessitate belli* komukolwiek uczynili *ab impe-
titione quauis iuridicæ personarum cuiusuis statús, & conditionis* u-
wolnieni: y dekretá iesli iákic z tych okázyi zaszły ná nich, *de
toto* zniesione są, *saluá in integro Constitutione* Seymu A. 1676. o
prátensiách Woiewodztw, Wołynskiego, Lubelskiego, Podlá-
skiego, y Ziemie Chełmskiey do woyská W. X. Lit. A. 1677. fol.
43. tit. *Indemnitas Actorum*.

Od woysk Koronnych *iniuriatos*, ktorzy się ná Commissiách, Sen-
domir-

domirskiej y Lwowskiej pomieścić do Sądu nie mogąc, sprawy swe do Trybunałów Koronnych obroćili, y tam kondemnaty potrzymywali, szkód iednak swoich, *ob diversa impedimenta*, y dla niepewney Skárby, dla powietrza, subsistencyey, doysć nie mogli: do reszty zasług starych, y pratenfyi woyská w Skárbie Koronnym będących, *pro satisfactione rei cuius* odesłano. A. 1678. fol. 18. tit. *Iniuriati*.

Reassumując wszystkie prawá *de disciplina militari* postanowiono, áby żaden w służbie Rzeczyposp. zostający nie ważył się z pod chorągwie wyieźdzać, áni pod inną zaciągáć się, ász cztery ćwierci zupełne pod iedną chorągwią przesłużywszy. A iesliby się ktokolwiek dosłużywszy, ábo do inżey się chorągwi przeniósł, ábo nieopowiedziánie, y bez pozwolenia Hetmána z woyská wyiachał; *tē ipso facto* ma być *infamis*, y dobrá iego zasłużone iesliby iákie miał; *iure caduco bene meritis* rozdawáne być mają. A. 1654. fol. 6. tit. Zatrzymanie woyská.

Z woyská wytrąbieni do restitucyey ná Seymie przychodzić nie mają przez dekretá Trybunałskie, Seymowe, y żadnym innym sposobem, iedno *post satisfactionem Parti, per unanimum Reipub. consensum*, zá zezwoleniem Hetmáńskim. *Ibid.* fol. 30. tit. *Disciplina militaris*.

Y Wielkiemu X, Lit. wszystkie Constitucye, *de disciplina militari*, reassumowano: także y o exemptách Hetmáńskich, *Ibid.*

Tęmusz W. X. Lit. znowu wszystkie *de disciplina militari* reassumując Constitucie, postanowiono, áby Hetman w W. X. Lit. káżdey chorągwie y termin prętki, ná którym ma do obozu stánąć miárkując czas, *& distantiam loci*, żeby iák naykrotszym goścíncem nie krążąc do obozu ściągnęli, náznaczał: Ktorego terminu gdzieby kto omięszkał; przed Sądem Hetmáńskim, *ad instantiam* ukrzywdzonego, *rationem reddere*, y zá omięszkánie, pogotowiu zá bránie pieniężnych stácyi, pobocznych chlebow, podwod, stánowisk, álbo okupow, z dzierżaw, Miałt, y wsi, bez wszelkiej folgi ná gárdle karány być ma. A. 1655. fol. 7. tit. *Disciplina militaris*.

Dobrá Ziemskie y Duchowne, ktore *servitium bellicum* odprawują, *circa immunitates legibus concessas* zachowane być mają; y tak domy, iáko y dobrá Szlacheckie ciągnięciem, noclegami pod surowością ártykułów woyskowych ággráwowáne być nie mają. *Ibid.*

Prowiánt Magistrowi Kámienicá Podolskiego Vr. Marćinowi Liniewskiemu Łowczemu Brácláwskiemu defalkowano trzy tysiące y dziewięć set zł. dla tego że mu nieprzyiaćiel zábrał zá tak wiele pieniędzy kupionego prowiántu. A. 1654. fol. 20. tit. Prowiánt Kámieniecki.

Skarb bez odwłoki prowiánt Mágistrówi pieniądze powinien dawać, dla skupowania świeżey żywności. A on nád *quantitatem* zasług w Skárbie zostających *praesidiariorum* więcej żywności wydawać nie ma. *A. 1655. fol. 35. tit. Záchowanie prowiántu.*

Plum et ide tit. Miasto Kámieniec Podolski.

Z ludźmi Powiatowymi W. X. Lit. ktorzy w ciągnieniu Dobrom Krolewskim, Duchownym y Ziemskim byli *graves*, y nie według práwá záchowali się w ciągnieniu (ponieważ iusz służbę wojenną odprawili) *forum & realem satisfactionem* w Grodzie *peremptorie, saluâ appellatione* ná Trybunał náznaczono. *Ibid. fol. 11. tit. Approbatio Laudorum W. X. Lit.*

Prowiánt dla woyská P. Podskárbiemu Koron. przysposabiąć zlecono z podatkw Rzeczypośp. znioższy się z prowiánt-Mágistrę generálnem, y on tam gdzie woyská Rzeczypośp. zostawać będą, do Prus sprowadzić. &c. *A. 1659. fol. 20. tit. Prowiánt.*

Z Woyskowych żaden w W. X. Lit. pod utraceniem zasług swoich nie ma sobie podatkw Rzeczypośp. potracać w zasługi, ále one tak iáko práwo mieć chce, do Poborców Powiátu swego wnosić powinien nie usurpując nie ieden nád drugiego. *Ibid. fol. 16. tit. Conseruatio equalitatis.*

Woysk obozow ná dobrách dziedzicznych nie godzi się lokować. *to Exorbitancyach. A. 1669 §. Ruina.*

Woysko W. X. Lit. iáko zwiniono? *cv. A. 1670. fol. 42. tit. Zapláta.*

Prowiánty z Dobr Krolewskich, Duchownych y Szlácheckich, *nemine excepto*, z łanow y włok ościadłych według kwitow poborowych oddawane, y podwodami odwożone być máią &c. *A. 1658. fol. 17. tit. Prowiánt.*

Względem tych prowiántow *iniuriatis damna* zapłacić z Skárbu Koronnego kazano, *non excedendo summam* puł czwartu tysięcy zł. *monetae currentis. A. 1676. fol. 38. tit. Vkontentowanie.*

Do wybierania y distributy hybernny náznaczono Commissarzow, z Senatu siedmiu, y *ex equestri Ordine* z wielkiey y z máłey Polski po trzech, przy PP. Hetmánách y Vrzędnikách Koronnych, y Vr. Pifarzu Polnym Koronnym, y przy Vrzędzie skárbowym, ktorzy według Constitucyi *A. 1676. & 1677.* spráwić się máią. *A. 1683. fol. 4. tit. Hyberná.*

PP. Hetmánom Koronnym zlecono, áby podział woyská uczynili, który podział ręką P. Hetmáná W. Koronnego podpisanym, do káżdego Woiewodztwá y Ziemie oddany być ma; żeby się z tąd Woiewodztwá y Ziemie ná Seymikách *Relationis* informować mogły, iáka się im *quantitas & qualitas* woyská do płacy *ad proportionem* sum deklárowanych, káżdemu *singillatim* dostanie. W który komput *praesidia* tak Zamku Krákowskiego, to
jest

ieſt ſto piechoty, iako y Zamku Lubowelskiego także ſto piechoty, wchodźć mąia. *Ibid. fol. 5. tit. Reparticya.*

Pro lege perpetua poſtánowiono, aby ci, ktorzy od Krolá I. M. liſty przypowiedne ná werbunki biorą, albo ſtare ſupplementuią, zoſtáwiwſzy kompánią ná mieyſcu od PP. Hetmanow náznáczonym, z doboſzem y kilką oſob, á naywięcey ſzeſćią, ná werbunki y komplementowanie ieżdźili, żadnych krzywd nie czynili, y pobocznych chlebow nie wybieráli. Ktorzyby zaś liſtow przypowiednych originálnych nie mieli, y onych nie pokazáli, werbować zá liſtami *per oblatam* podánemi nie będąć ſię im godziſo. A ktoby ſię ważył ináczey czynić; wolno każdemu Obywátelowi, według Conſtitutiey A. 1611. *de impoſſeſſionatu*, z takiemi poſtąpić: albo teſz przeciwno potężniejszy Káſztellan albo Stároſtá poblížſzy, zá inſtántią káźdego, bliźſzych Obywátelow zgromáďzić, y poimawſzy takiego Werbarza Hetmánowi odeſle; albo ieſliby Hetmán i odlegli byli, do Grodu bliźſze^o oddać mąia: Ktorego Stároſtowie, y Vrzędy ich, zá informácyą Krolá I. M., ná gárdle, *præuijs inquisitionibus*, karáć powinni, *ſub ſolutione* wſzytkich krzywd *de ſuo*: & *in ſuper abundanti*, zá poprzyſiężeniem krzywd, y wybráných pieniężnych ſtácyi, w zaſługách potráćić ſię tym kompániom y regimentom powinno będzie. Abo którykolwiekby Szláchéć, albo Poſſeſſor dobr ktorychkolwiek mógł *reſiſtentiam* ná ochronę dobr ſwoich takowym ſwawolnikom uczynić, y naieczniká, gwałtowniká takiego w obronie dobr ſwoich zábił, tedy o takowe zaboyſtwo do żadnego Sádu y práwa nie będzie poćiągan. procz chorągwi w ciągnienu ſpokojnie y bez ukrzywdzenia idącey znieſienia. A. 1659 fol. 8. tit. O werbunkách. Reáſſumuiąc wſzytkie Conſtitutie *de immunitatibus* dobr Szlácheckich, poſtánowiono, iſz ná potym PP. Hetmán i á pogotowiu żaden Pułkownik ná żadne Conſiſtentie áni ná hyberná áſſignácyi ná dobrá Szlácheckie wydawać nie ma, áni kwáter w nich náznáczáć; pogotowiu chlebow pobocznych, y podwod bráć, *ſub pænâ duorum millium marcarum*, & *triplici reſuſione damnorum in Iudicio Tribunalitio, ex ſpeciali regeſtro, ad inſtantiam cuiusuis iniuriati*, od tego ktoby iá od PP. Hetmánow, albo kogokolwiek przyiáł, albo otrzymał *repetenda*. W ktorých ſpráwách *dilatatio exemptis* iſć nie ma. A ieſliby ktory z przechodzácych chorągwi ważył ſię w dobrách Szlácheckich, w dworách Duchownych y Krolewſkich ſtánowić, albo ná wſiách ſtánáwſzy, z komor, y gunien Szlácheckich, Duchownych, y Krolewſkich gđziekolwiek ſtoiących, zboża, álbo co takowego *per violentiam* bráć; takowy káźdy Rotmiſtrz albo Porucznik będąc o to *conuietus*, przez PP. Hetmánow ná gárdle karány być ma. A ieſliby w Sádzie PP. Hetmánow *iniuriatus* ſpráwiedliwoſći nie doſzedł; tedy *ſaluam vi-*

- am agendi* w Sądach Trybunalskich *iniuriato inter causas militares cum inferentibus iniuriā* zachowano: Nád to w Miałeczkách, gdzie Sady y Seymiki odprawować się zwykły, stánowisk żadnych mieć nie będą, pod czas Seymikow, y Sądow: á iesliby tam pod czas takowy stáneli, ustąpić powinni; gwoli czemu wszytkiemu reásumowano wszytkie ártykuły woyskowe y Constitucye Koronne *de disciplina militari* uchwalone. Tász Constitucia Olkuszowi z przedmieściámi, gornikámi, y ze wszytkiem i ch do Miásta należytościámi, według Constitucyey A. 1633. y Seymu przeszłego *sub eodem rigore* służy. W którym Mieście żadne stánowiska żołnierzó nie mają być pokazowane. Tosz oraz odákczyz drzewá do stęplowánia gor, węgli y popiołów do palenia gleyty y ołowiu uwolniono. W Bochniey także y w Wieliczce stánowiska żołnierzom pokazowane być nie mają. Ktorą Constitucyá W. X. Lit. przyięło. *Ibidem fol. 9. tit.* O nie dawaniu ássygnacyi. Woysku *exempty. vide tit. Exempty. tit. Żołnierz.*
- Woyskowi w W. X. Lit. *capaces są* Wrzędow Ziemskich. *vide tit. Wákáncye.*
- Woysku W. X. Lit. stárego zaciágu dwa Stárostwá Łoiow y Lubecz *cum omnibus pertinentijs iure hereditario perpetuis temporibus* dano. &c. *v. tit. Stárostwá.*
- Z woyskowych żaden, pod utráceniem záslug swoich, nie ma sobie podatkow Rzeczyposp. potracáć w záslugi. *v. tit. Podatki.*
- Woyskom zaplátá. *v. tit. Zaplátá. tit. Trybunał Rádomski.*
- Woysko wszytko powinien Písarz Polny co ćwierć roku *generalitèr* popisowác. *v. tit. Písarz Polny.*
- Woyskową o retentá exekucyá zniésiono. *v. tit. Exekucya.*
- Z woyskiem W. X. Lit. Commissia Woiewodztwom, Mázowieckiemu, Podlaskiemu, y Lubelskiemu, o szkody y krzywdy náznáczona. *v. tit. Commissia.*
- Woyská Zaporozkiego wolności. *v. tit. Kozacy.*
- Ná woyskowych dochodzenie krzywd, ktore do Commissyey Sędomirskiej poczynili. *v. tit. Spráwy.*
- Woysk zaciági bez listow przypowiednych, *v. tit. Swawolni.*
- Z woyská, czeládzi towarzyskiej bez listu odpráwnego nie wolno odchodzić, áni żołdatom, bez áttestacyey Officierow álbo Abfzeytow. *v. tit. Hultáie.*
- Woyská swawolnie zebrane. *v. tit. Swawolni.*
- De disciplina militari. v. tit. Żołnierz.*
- Od woyská wolno Posłom ná elekcyá Krolá przyiáchác, ále bez pocztow. *v. .it. Krol.*
- Wolności. *v. tit. Libertácie.*
- Wolność Szlachecka. *v. tit. Szláchćic. tit. Seym.*
- Wosochowie loźni y Serbowie. *v. tit. Loźni.*

W O L Y.

Wołów nie ná infzych mieyscách Cudzoziemcy kupować máią, tylko po iármárkách pogránicznych. (*eide apud me tit. iármárki*) *A. 1565. fol. 93. §.* A ná tych mieyscách.

Ale w domách Szlácheckich, nie czekáiąc tych iármárkow, wolno im woły zimowane, y powołowczynę, według Constitucyey *A. 1550.* kupować, y zá gránicę bez mytá wygnąć : Ktora wolność y Polskim Kupcom służyć ma. *Ibid.*

Y samemu Szláhcicowi wolno, wiecznemi czasy, woły przez zi-mę wykarmione zá gránicę kędy chce wygnąć bez wśzego hámo-wania. *Ibid.*

Wołów żaden Kupiec Koronny, oprócz Cudzoziemcow nie ma zá gránicę wygániac, *sub amissione* onych : czego Stároście czwarta część íść ma &c. *Ibid. §.* A tego strzedz.

Reásumowano to, dekláruiąc, ísz Stárostownie y Dzierżawcy do-glądać tego máią. *A. 1566. fol. 126. tit. iármárki. fustius eide tit. Kupcy. tit. iármárki.*

Wołów trawnych y karmnych do Gdańská prowadzić nie godzi się wodą, tylko lądem. *A. 1565. fol. 94. §.* A co się tycze Gdańská.

W O Z N Y.

Woźni generałowie *ad obeunda officia* máią być przypuszczáni, y relácie ich przyjmowane *sub pena centum marc. parti instiganti succumbendá.* *A. 1576. fol. 291. tit. O woźnych.*

Woźny, gdyby co uczynił práwu przeciwnego ; przed Krolem, ábo ná Trybunale Koronnym *peremptoriè* má się sprawować. *Ibid.*

Po tym ináczey postanowiono : ísz przed Woiewodą *illius loci*, gdzieby się excés sstał, má odpowiadać. *A. 1578. fol. 335. tit. Wo-żnych bezpieczenstwo.*

W Mázowszu gdyby w Sądzie nie zeznał, co mu druga Stroná o-kázowáfá, ná widzeniu, ábo ináczey zeznał, niżli widział, zá po-zwem, fześciá świadkow pokonan, ná twarzy ma być w Sądzie Ziemskim, ábo Grodzkim przepalon, y pryskowan : áiego tá-kie fałszywe zeznanie, nie ma szkodzić oney stronie, przeci-wko ktorey było uczynione. Iesliby iednák Woźny miał z sobą ná widzeniu Komorniká, Podkomorze, y Szláchtę, y z niemiby ono widzenie odprawował, y w Sądzie zeznał ; przeciw takiemu nie idzie tá ustáwa y winá. A ktoby ná niego nie dowiodł ; prze-pada dziesięć kop winy. *w Exceptách Mazowieckich. A. 1576. fol. 302. tit. O woźnym.*

Woźnego *in functione Officij*, gdyby ktory Szláhcic zbił, pokonány według práwá, powinien mu rany płaćć sówito, iáko Szlácheckie,

- cum pena 60. marc. Capitaneo.* A iesliby kto zabił; *premissis scrutinio*, także sówito głowę iego dzieciom albo Przyjacielom płacić powinien, y w wieży ná dnie rok y szesć niedziel, bez wszelkiego miłosierdzia y odpuszczenia, siedzieć. Iesliby zaś sprawuiąc co należącego Vrzędowi swemu był ubit, ranion, albo zabit, tedy o rany, y o głowę prawem pospolitym, wedle kondycyey iego, ma być sprawa sądzona. *Ibid. tit. O ubiciu Woźnego ná urządzie.*
- Woźnego *in functione officii* ktoby zabił, zbił, ranił, ma być karany iako *violator securitatis Iudiciorum iuxta Statutum.* A. 1578. fol. 335. *tit. Woźnych bezpieczeństwo.*
- Tosż o Pruskich postanowiono. A. 1589. fol. 515. *tit. B bezpieczeństwo Woźnych Pruskich.*
- Woźny w Mázowszu, więcey brąc nie ma, *à functione cuiuslibet negotij*, tylko od mile grosz, od puł mile puł grosz. *in Exceptacib Mázowieckich.* A. 1576. fol. 302. *tit. O ubiciu Woźnego.*
- Woźny ná Wołhyniu bez przydawania od Vrzędu, może *officio fungi suo*, okró gdyby szło o iakie zekrwawienie, zabicia, náiaždy, &c. *Ibid. fol. 293. §. Tecz za prozbą ich,*
- O tymże znou. Co się ma rozumieć y o Woiewodztwách, Ruskim, Bełskim, Podolskim, y Braciáwskim. A. 1578. fol. 338. *tit. Sprawiedliwość.*
- Woźniowie W. X. Lit. nád ustáwę Státutowá, iako pomilnego, tak inszych dochodow, brąc nie máią, pod sowitym wroceniem, coby nád ustáwę wzięli, y pod winą siedzenia w wieży niedziel sześć. o co *forum*, Ziemstwo, Grod, ábo Trybunał. A. 1616 fol. 49. *tit. O woźnych.*
- Woźniowie w W. X. Lit. pozwy ná Trybunał niedziel sześcią podawác Stronom máią, á relácie naydaley dwiemá niedzielami przed sprawą przyznawác, *sub nullitate citationis.* A. 1647. fol. 7. §. Generalowie.
- Wygnancy. vide tit. Woiewodztwa,*
- Wykupno dobr zastawnych. vide tit. Zastawy.*

XIAZETA y XIESTWA

- De Prussia. vide Statutum Herburti. fol. 374.*
- Xiążęciá Pruskiego *Curatoria*, Elektorowi Brándeberskiemu dána. A. 1607. fol. 837. *tit. O Curátelli.*
- Xiążęciu Pruskiemu, Elektorowi Brándeberskiemu *Joanni Sigismundo*, y Bráci iego *Joanni Georgio Ernesto, & Guillelmo*, lenne práwo ná Prussy dano, *eo modo*: że samemu wprzod Kurfirsztowi y potomstwu iego męskiey pći práwo służyć ma: á gdzieby ich nie stawało, tedy tychże pomienionych Bráciey potomstwo, także męskiey pći, iako ktory stárszy, y ná Kurfirsztwo nástąpi, w miáno-
ne Len-

ne Lenno sukcedować będzie. Ktorych ieśliby wszystkich nie stało; Xięstwo to Pruskie, ze wszystkimi przyległościami ma się zupełnie do władzy Krolow Polskich, y Rzeczyposp., bez wszelakiey trudności, y pociągania tam prawa iakiego wrocić. A gdy Kurfirzt według kondycyi umowionych, ktorym *tam in parte, quam in toto* zawsze się dosyć ma dziać, przysięgę, według obowiązku Krolowi y Rzeczypospolitey (na co mu czas na niedzielę pierwszą w Wárszawie iest naznaczony) uczyni; Przywilej mu z Kancellaryey Koronney, ktory to wszystko w sobie fzerzey zawierać ma, wydany, y *Diploma in volumen legum* wpisane, y wydrukowane będzie. *A. 1611. fol. 3. tit. Lenno Pruskie.*

De hoc Feudo Diplomata, Responsa S. R. Maiestatis, aliaq; Instrumenta publica. vide Ibid. fol. 33. & sequ.

Ale iust to Prawo odmieniono per Pacta Bydgosciensia.

Xięstwo Inflątskie. *v. tit. Infląnty.*

Xiążąt Kurląndskich, Gotárdá y Synow tego, Fryderiká y Wilhelma, *in quantum stirps defecerit*; ma być to Xięstwo do Korony, y W. X. Lit. przyłączone, tak, iako y Infląnty. *A. 1589. fol. 512. tit. Xięstwo Kurląndskie.*

Xiążętom Kurląndskimi, *in vim gratificationis* za odwagę ich, y szkody, pod czas expedycyi Inflątskich uczynione, Powiat Piltyński, u Xiężney Anszpáchowey wykupić, y za takimże prawem trzymać, za iakim pomieniona Xiężna do tąd trzymała go, pozwolono. *A. 1609. fol. 895. tit. Xiążęta.*

Xiążęciu Fryderikowi z osobną za odwagę, ktorą sam w osobie swey, na posługach Rzeczyposp. á osobliwie w potrzebie Kiercholmskiey pokázował, opátrenie prawem dożywotnim, lub w Koronie, lub w W. X. Lit. naznaczyć obiecáno, tego dokłádając, że *natione* tych dobr, *iuri communi* podlegać będzie. *Ibid.*

In gratiam Xiążąt Kurląndskich *Constitutionem de usuris, tempore belli Moschovitici*, za Krolá Stephána uczynioną, *in toto* reásumowano. *Ibidem.*

Declaratur, iż Constitucya *de usuris* pomieniona samemu Xiążęciu Fryderikowi, ktory przeciw nieprzyjacielowi *præstitit Reipub. obsequium*, służyć ma. *A. 1611. fol. 12. tit. Declaratio de usuris.*

Xiążęcią Kurląndskiego, także Szlachtę Kurląndską, Semigalską, y Powiatu Piltyńskiego, od wszelakich ciężarow y contribucyi, ktore od żołnierzow Inflątskich przeciwko Przywilejom swoim ponosili, uwolniono. *A. 1628. tit. Ochroná Xiążęcią.*

Reásumowano tę Constitucyá, y postanowiono, áby żaden *in posterum* z woysk W. X. Lit. tegosz Xiążęcią, ani Szlachty, ássignacyami, y innnemi ciężarami aggráwować nie ważył się, *sub pænis legum*, o ktore *forum* ukrzywdzonym osobom w Trybunale W. X.

Lit.

Lit. A. 1676. fol. 32. tit. Ochrona Xiążęć I. M. Kurlándskiego. Xięstwa Kurlándskiego, y Semigálskiego Szláchcie wſzytkie dawne práwa, Indigenaty, *immunitates*, według Przywileiu Krolá I. M. Iana III. approbowano. *Ibid.* fol. 14. tit. Vtwierdzenie Práwa.

Xiążę Kurlándski ſam ná po tym, *quotiescunq; contigerit* nowy Xięſtwá tego *Poſſeſſor, in perſona ſua*, *Homagium* oddawać Krolom powinien będzie. A. 1683. fol. 6. tit. *Homagium*.

Xiążętá Ziemie Wołyńſkiey, ták Rzymskiey, iáko y Græckiey Religiey, przy ſwoiey doſtoynoſci zoſtáwieni, y *capaces* wſzelkich Dignitarſtw, y Vrządow Koronnych, *non obſtante Statuto Regni de genere Ducali*, być máią. A. 1569. fol. 160. §. Ku tému teſz obiecuie my.

Tákże Xiążętá Ziemie Kiiowskiey. *Ibid.* fol. 167. §. Ku tému teſz. Tychże Xiążąt tytułom, nie deroguią Conſtitucye, o tytułách nápiſane. *vide tit.* Tituły.

De Vnione, vide in Statut. Herburti. fol. 522. tit. *Vnio*.

Xięſtwá Litewſkiego Vnia z Koroną, wedle Przywileiow ſpolnych, tak dawnych, iáko teſz zá Krolá Alexandrá uczynionych przywiedzione w exekucyá doſkonáá być máią ná Seymie. ktory ſpolny z Litwą, y z Pruſſy, wedle Statutu, złoſzony będzie. A. 1562. fol. 26. tit. O rewizycy liſtow.

Nie ſkończona przez kwápienie ſię PP. Litewſkich, dla potrzeby Moskiewſkiey, złoſzona ná to tedy Seym ſpolny Koronny do Párczowá ná dzień S. Iana Chrzćiciela w roku przyſzłym, y Seym Litewſki (ktory przed Koronnem być miał) á to wedle reſceſſu oſobno wydánego. A. 1564. fol. 44. tit. *Vnia*.

A żeby tym ſnádniey doſzłá ; Krol Zygmunt Auguſt *titulo heredis* do Xięſtwá Lit. ná wieczne czáſy wyrzeka ſię. *Ibid.* fol. 49. tit. Deklarácyá.

O tymże *ijsdem verbis*. A. 1569. fol. 174. §. *Succeſſio*.

Vnia tá rozumieć ſię ták ma, iſz te oboie Pániſtwá, w iedno, to ieſt, w ieden ánimuſz, álbo iednę myſl, w iednę zgodę, w iednę miłość, w iednę ſpolną przyiaźń, y w iedno ciało nie rózne, nie rozdzielné (ták iáko y przywileie ſpolne w ſobie máią) łączone y ſpoione ſą, á zá tym w iednę Rzeczpoſp. iednego ludu, ktory ſię przez zwiázek y ſpoienie dwu narodow, w iednoſć iednoſtáyną y nierozdzielną znióſł, y ſpoił, tak iſz iáko iuſz te Pániſtwá nie ſą dwie cíele, tak teſz dwie Rzeczypoſpolite być nie mogą, ále iedná Rzeczypoſpolita z tych narodow ſpoiona: záczy my ſpolne Seymy y Rády mieć záwždy máią, pod iednym Kroleni, y pod iedną głowá. To tylko wyimuiąc, iſz iáko w iednym nierózny, nierozdzielny cíele, káżdá iedná część y káždy członek, oſobną powinnoſć y ſpráwę wláſną ma : Táki teſz w tey iedney Rzeczypoſpolitey ma narod Polſki y Litewſki zwyczáie ſwoie niektóre ſádowne,

śadowe, Prawa y Przywileie, y Sądy własne, y osobne, ktore iednąk w tey iedności, ábo tey Vnieny nie wádzą, áni wádzić będą. *A. 1564. fol. 50. §. A* tak.

Co y w Przywileiu Krolá Alexándrá iest wyráźnie, ktory iest *volumini Constitutionum* inserowany &c. *A. 1501. fol. 54. §. Primum quidem.*

Tolż y w ostatnim Przywileiu *unionis*, *A. 1569. fol. 174. §. Isz iusz.*

Vnia *tandem* dostátecznie závártá, y Przywilej ná to dány. *A. 1569. fol. 170. tit. O Xięstwie.*

Xięstwu Lit. *Diploma* z podpisem Krolewskim, y PP. Deputatow z Senatu y z Krolá Pofelskiego náznáczonych, *in toto approbatur. A. 1627. fol. 2. tit. Approbatio Diplomatis.*

Nie máiąc stany W. X. Lit. *potestatem* od Bráci, ná terážnieyszym Seymie obmyslenia *ex vinculis Unionis subsidij, ad reprimendos* ná Koronę nástępujących *hostiles ab extra impetus*; przyrzekły, y obowiązály się, isz ná zieżdzie generalnym, (ktory im powagą tegofz Seymu, w Wilnie Mieście Stołecznym *in casu summae necessitatis* złożony będzie) sposob iáki posilkow między sobą wynaydá, ábo iesliby nie wynáleżli, Pospolite ruszenie do przyszłego Seymu w ręce Krolá I. M., podług Státutu W. X. Lit. y Constitucyey *A. 1621.* z tego ziązdu dádzą. Wárując, isz nie inszego ná tym zieżdzie, oprócz fczegulney obrony tráktowác nie będą. &c. *A. 1670. fol. 41. tit. Ziazd generalny.*

Xięstwá Lit. Przywileiow w Skárbie Wilenskim będących rewizya náznáczona. *v. tit. Metryká.*

Xięstwá, Oświęcimskie, y Zatorskie, do Korony, do Woiewodztwá Krákowskiego *incorporantur. A. 1564. fol. 62. tit. O Xięstwie.*

Aktá ich tak Ziemskie, iáko y Grodzkie polskim ięzykiem máią być pisane. *Ibid. fol. 64. §. Tefz dekrety.*

Przy práwach swoich *in toto conseruantur. Ibid. fol. 63. §. My tedy.*

Xięstw tych Obywátele Szláchtá, *capaces* są wszelkich dostoiénstw, y Vrzędow we wśzytkim Woiewodztwie Krákowskim. *A. 1564. fol. 67. §. Naprzod.*

Cyrográphow támeicznych *usus* znieśiony iest. *A. 1598. fol. 704. vide apud me tit. Rękoicmstwo.*

Xięstw tych bezpieczenistwo. *vide tit. Lauda.*

Vrzędy nád Przywilej *incorporationis* dáne *tollantur. A. 1616. fol. 20. tit. O Posle.*

Xięstwo Kiiowskie do Korony *restituitur. A. 1569. fol. 162. tit. O Xięstwie Kiiowskim.*

Obywátele onego w wolnościách y prærogátywách z Koronnymi porównáni; y od wszelákich ciężarow (*excepto* dwuch groszy monety Polskiej z iedney ośiádley włoki gdzie są pomiárne, ábo

gdzie nie mǎsz włok, grosz z iednego dymu ośiǎdłego, *in recognitionem* zwierzchności Krolewskiej) uwolniono. *Ibid. fol. 165. §.* Obiecuemy tefz.

Przy grǎnicách swoich stǎrodawnych wiecznymi czasy ma być zachowane. *Ibid.*

Stǎtutu Litewskiego, Xięstwo to zǎżywǎć ma. *Ibid. fol. 166. §.* O-fobliwie tefz.

Aktǎ iego po Rusku pisane być mǎiǎ. *Ibid. fol. 167. §.* To tefz.

A mieyskie sprawy prǎwǎ Mǎydeburgskiego, ǎbo iǎkieykolwiek inney wokǎcyey ludzi, w Kǎncellǎryách Koronnych polskim pi-smem odprǎwowǎne być mǎiǎ. *Ibid.*

Senatorom tǎmeczny. y Posłom mieysce między Koronnymi *assignatur. Ibid.*

Orlǎ przy dawnych znákách swoich ma zǎżywǎć nǎ herb. *Ibid. fol. 168. §.* A nǎ wojnę.

Około Pospolitego ruszenia y dawǎnia podatkw, wedle uchwały y Constitucyey Koron. Seymowey, y z pozwolenia ich Posłow, nǎ Seym wǎlny Koronny z zupełnǎ ǎ nie zǎmierzonǎ mocǎ, przysłǎnych, wiecznymi czasy mǎiǎ być zachowani. *Ibid. fol. 165. §.* Tǎkże y około ruszenia nǎ wojnę.

Xięstwǎ Siewierskiego y inszych Ziemi od Moskwy rekuperowaných ordynǎcyǎ. *A. 1620. fol. 8. vide apud me tit. Woiewodztwo Smoleńskie.*

Xięstwǎ do Korony należący, Krol bez konsensu Seymowego dísponowǎć nie może. *A. 1607. fol. 835. tit. O curátelli.*

X I E G I.

Herburt.
fol. 6. tit.
Actiones.

W Xięgi Ziemskie, mǎiǎ być wpisowane Sprawy, ktore się przy Krolu odprǎwuiǎ: ǎ insze wedlug zwyczǎiu, y Stǎtutu 1358. *referri mǎiǎ. A. 1550. fol. 3. §.* Isz tefz.

De Actorum libris, vide in Statut. Herburti. fol. 10. tit. Actorum Libri.

Xiǎg chowǎniu w kǎżdym Woiewodztwie y Powiećie W. X. Lit. tǎm gdzie Sǎdy odprǎwowǎne bywǎiǎ, Woiewodowie, Stǎrosto-wie onych mieysc, nǎznǎczyć y wymierzǎć mǎiǎ. *A. 1581. fol. 381. §.* Mieyscǎ.

O tymże przed tym. *A. 1569. fol. 195. §.* Mieyscǎ.

W Brześciu Litew. Stǎrołtǎ plǎc ma wymierzǎć, dla zbudowania domu, w ktorym Xięgi chowane będǎ: nǎ co Obywǎtele tǎmeczni wszyscy, *nullis exceptis*, z kǎżdey włoki po groszu iednym Litewskim, nǎ ieden rok wydać powinni, przy poborze Ziemskim do Poborcy &c. *A. 1578. fol. 332. tit. Dom sǎdowy.*

O tymże znowu. *vide tit. Sǎdy.*

O Xię-

O Xiegiach Grodzkich y Ziemskich w Mázowfzu. *vide tit.* Pi-farz Ziemski.

Xiegom Ziemskim Lidzkim, sklep w Zániku przy murze zmurować kosztém támeicznych Obywátelów pozwolono. &c. *A. 1638. fol. 43. tit.* Sklep ná Xiegi.

Xiegi Ziemskie, y Trybunálskie, Nowogrodzkie, w Zamku Nowogrodzkiem máia być chowane w wieży Szczytowskiej. &c. *Ibid. tit.* Złożenie Xiąg.

Xiegi Ziemskie Wileńskie w báńdzie ábo wieży w Zamku Wileńskim chowane być máia. &c. *A. 1611. fol. 39. tit.* Mieysce.

Reassumowano tę Constitucyą. *A. 1638. fol. 46. tit.* Dom.

Ná Xiegi Kowińskie dano wieżę w Zamku Kowińskim murowaną gránowitą wiecznemi czasy, y ná odprawowanie Sądów Ziemskich, y ná więzienie : którą náprawić Obywatele támeiczni kosztém swoim máia. *A. 1601. fol. 761. tit.* Wieża.

Po tym pozwolono zmurować táżże sklep, ná który Stárosta mieysce má wymierzać ná placu Dworca Krolewskiego támeicznego pogorzałego. *A. 1611. fol. 39. tit.* Plac.

Reassumitur. A. 1613. fol. 45. tit. O wieży Kowińskiej.

Restaurowána iest *tandem* wieża w Zamku Kowińskim, kosztém I. M. P. Olbrychtá Stánisława Rádźiwilá, Xiążęciá ná Olyce Kánclerzá W. X. Lit. Stárosty Kowińskiego, którą restauratią approbowano : y gorny sklep Xiegom Ziemskim, á drugi sklep nadolny Grodzkim náznaczono. *A. 1638. fol. 53. tit.* Wieża Kowińska.

Ná Xiegi Grodzkie Grodzińskie pozwolono placu, y muru w Zamku drzewianym przy stáyniach. *A. 1611. fol. 39. tit.* Dom.

Ná Xiegi Wołkowiskie, Vpitskie, y w Poniewáżu, Stárostownie mieysc onych place wymierzać máia. *A. 1601. fol. 761. tit.* Place.

Ná Xiegi Osmiáńskie Zięskie y Grodzkie plac w Mieście Osmiánie konferowano ; który przez Stároste tego Powiatu náznaczony, y wymierzony być má. &c. *A. 1638. fol. 48. tit.* Dom.

O podatku ná zbudowanie sklepu. *vide ibidem. Et A. 1641. fol. 23. tit.* *Laudum.*

Ná Xiegi Wilkomirskie Ziemskie y Grodzkie plac we Dworze Krolewskim Wilkomirskim Stárosta támeiczny wymierzać má. *Ibid. tit.* Plac.

O tymże : y *Laudum* Powiatu Wilkomirskiego, ná pewny *eo nomine* podatek approbowano. &c. *A. 1647. fol. 14. tit.* Sklep.

Ná Xiegi Stárodubowskie Ziemskie y Grodzkie Stárosta támeiczny táżże plac wymierzać má. *A. 1641. fol. 35. tit.* Plac.

Ná Xiegi Orszańskie Grodzkie y Ziemskie, pozwolono placu w Zániku Orszańskim, który Stárosta upátrzywłzy sposobny wymierzać má. Ná co podatek złożony być má. &c. *A. 1631. fol. 29. tit.* Dom.

Po tym *Laudum* o podatku ná zmurowanie ślepow, approbowano, &c. *A. 1647. fol. 20. tit. Sklep.*

Ná Xięgi Ziemskie y Grodzkie Połockie pozwolono ruinę Cerkwi śtárey S. Zofiey. *A. 1607. fol. 862. tit. Chowanie Xiąg.*

Ná Xięgi Grodzkie y Ziemskie Pińskie obiecał Xiążę Olbrycht Stánisław Rádźwił Káncierz W. X. Lit. Piński &c. Stárosta, wieżę w Zamku Pińskim kosztem swoim zmurować: która *intentio* jego, & *effectus approbatur*; á *Laudum* Powiatu Pińskiego, ponieważz iest wielu osob protestacyá naruszone, *annihilatur. A. 1647. fol. 25. tit. Wieża Pińska.*

Xiąg Rzeczyckich Ziemskich chowanie. *v. tit. Sądowy dom.*

Ná Xięgi Brácláwskie Ziemskie płác wymierzać ma Stárosta Brácláwski w Zamku Brácláwskim. *A. 1631. fol. 38. tit. Dom.*

Do przepisania Xiąg Ziemskich, Grodzkich, y Podkomorskich Woiewodztwá Brácláwskiego, Obywátele támczni, ná bliskim Seymiku przed Seymem Rewizorow obrác, y sumpt ná to támcze (*sine læsione tamen* podatkow publicznych, y *coæquátiy*) obmyślić máią. *A. 1641. fol. 34. tit. Rewizya Xiąg.*

O leżeniu tychże Xiąg. *v. Xięgi Wołyńskie.*

Xiąg Ziemskich Kiiowskich rewizya pozwolona, á Rewizorowie referować będą error y ná przyszłym Seymie, iessleriby iákic w tych Xięgách pokazały się. *A. 1601. fol. 745. tit. Rewizya Xiąg.*

Znowu Rewizorowie dáni, áby ie przepisali, y po przepisaniu rękami swemi podpisali, *sub pæna centum marc. o co forum peremptoriè* ná Trybunale, *ad cuiusvis instantiam*. Ná ktore przepisanie Obywátele wszyscy tego Woiewodztwá po dwa grosze z dyumu, według quitow podymnych przy oddawaniu podymnego, *sub pæna centum marc. peremptoriè* ná Trybunale, w Woiewodztwie ktorymkolwiek, Kiiowskim, Wołyńskim, lub Brácláwskim *repetenda. A. 1607. fol. 857. tit. O przepisaniu Xiąg.*

O tymże. *A. 1611. fol. 18. tit. O przepisaniu Xiąg.*

Rewidowane, przepisane. A isz znayduie się siła extráctow, ktorych nie máfz w tych Xięgách; ma káždy ekstrakty swoje áktikować do roku y sześci niedziel, *sub nullitate* onych. *A. 1616. fol. 26. tit. O Xięgách Ziemskich Kiiowskich.*

Xiąg Kiiowskich Sądowych Grodzkich, także Podkomorskich, y Ziemskich znowu rewizya náznáczona, y Rewizorowie dáni, ktory error y, iessleriby się iákic pokazały, Krolowi referować máią: á Pifarz *ad instantiam Instigatoris, ex delatione cuiusvis*, ná Trybunale *inter causas Officij forum* mieć będzie. A isz się pokazuia wypisy z Xiąg Grodzkich, ktore poginęły; takowe tedy *intra annum* do Xiąg Ziemskich Winnickich máią być podáne, *sub nullitate* onych. Rewizycey tey tak Podkomorzy, iáko y Ziemski, y Grodzki Pifarz bronić nie máią, *sub pæna mille marc. Absentiá duorum, vel*

vel trium non obstante. A. 1616. fol. 22. tit. Rewizya Xiąg.

Po tym do przepisania, y z introligowania Xiąg Grodzkich Kiiowskich Rewizorowie dani. Tymże pozwolono przepisać Xięgi Ziemskie Kiiowskie, które zostały w terminatach po zeszłym Iwanie Lufce Pifarzu Ziemskim Kiiowskim Roku 1602. á to ná Rokách Ziemskich Kiiowskich naybliższych uczynić máią. Ná co Obywatele támechni, po dwa groszá z łanu, według quitow poborowych Roku 1626. do rąk Pifarzá Ziemskiego Kiiowskiego, pod winami w Vniwersale opisaneni dác powinni. O co *forum* w Grodzie. *A. 1631. fol. 28. tit. Rewizya Xiąg.*

A że Commiszarze do rewidowania y przepisowania Xiąg Ziemskich Kiiowskich z przeszley Constitucyey naznáczeni pomarli: inszych ná to miejsce naznaczyć obiecano, *iniungendo* onym, áby sklep ná chowanie tychże Xiąg wymierzyli, y áby był zmurowány, do efektu przywiedli, *absentiâ unius plurimum non obstante. A. 1635. fol. 46. tit. Rewizya Xiąg.*

Ná Xięgi Ziemskie Kiiowskie plac wymierzać ma Stárosta támechny, á podatek ná zmurowanie sklepu, po groszy 6. z łanu Obywatele dác powinni według quitow starych, pod winami w Vniwersale opisaneni, &c. *A. 1631. fol. 38. tit. Plác.*

O leżeniu tychże Xiąg *rv. tit. Xięgi Wołyńskie.*

Ná chowanie Xiąg Ziemskich Winnickich, Stárosta támechny plac wymierzać ma &c. *A. 1631. fol. 39. tit. Dom.*

Przy Kościele w Lipnie plác ná zbudowanie sklepu dla Xiąg Ziemie Dobrzyńskiej pozwolono. &c. *A. 1613. fol. 22. tit. Chowanie Xiąg.*

Ná zbudowanie sklepu do chowania Xiąg Dobrzyńskich kilká razy contribucie skłádano: które, isz do tąd u tych, co ie powybieżeli, zadržymáne są: *iniungitur restitutio, ad instantiam Instigatoris Castren. Bobrowiceñ. ex delatione Sądu Ziemskie* &c. *A. 1631. tit. Sklep.*

Xiąg Ziemskich Dobrzyńskich *ad effectum* przypisania ich, rewizya pozwolona. &c. *A. 1638. fol. 38. tit. Rewizya.*

Xięgi Grodzkie y Ziemskie stáre Woiewodztwá Sierádzkiego y Ziemie Szadkowskiey przepisać pozwolono. &c. *A. 1633. fol. 51. tit. Przepisanie starych Xiąg.*

Xięgi Trybunálskie Wołyńskie z Koronnemi máią być chowane. *A. 1589. fol. 541. tit. O Pifarzu.*

Xiąg Ziemskich Wołyńskich, Kiiowskich, y Brácláwskich, gdzieby Roki nie doszły, ma leżenie bywać iáko w Koronie, naydaley do dwu niedziel. *A. 1601. fol. 744. tit. O leżeniu Xiąg.*

Xięgi Gásztostowskie z Ráygradá, Goniádzá, y Tykoćiná, do Sądu Ziemskiego Ziemie Bielskiey, *sub pœna centum marc. peremptorie* ná Trybunale *inter causas officij repetendâ*, máią być oddáne, y chowane

wáne pod kluczami Vrzednikow Ziemskich sądowych, y ludziom potrzebującym rescripta wydawáne : á Sąd Ziemski repetować ie ma, *sub simili pena*. A. 1607. fol. 850. tit. Pozwolenie.

Xięgi Ziemskie Sochaczewskie pod trzema kluczami mają być chowane, y lezenie ich ma bywać, iako w inszych Ziemiach. A. 1565. fol. 88. tit. Sochaczewskie.

Także y Gostyńskie (o pamiętnym Vrzednikow támtecznych Ziemskich. *v. tit. Salaria.*) *Ibid.* fol. 105. tit. Chowanie Xiąg.

Xiąg Sochaczewskich rewizya *ad effectum* przepisania pozwolona. &c. A. 1647. fol. 34. tit. Rewizya.

Xięgi Łęczyckie Ziemskie mają być przepisane, á stare dla verificacy chowane. Ktore przepisanie *committitur* Sądowi Ziemskiemu tegosz Woiewodztwa &c. A. 1569. fol. 192. §. I sz Ziemskie Xięgi.

Podatek ná to Woiewodztwo, po groszu z kázdego łanu pozwo-
liło. &c. *Ibid.* fol. 204. §. Łęczyckie Woiewodztwo.

Xięgi Podkomorskie Łęczyckie *in loco publico* mają być chowane. A Komornik ma być *possessionatus*. A. 1631. fol. 41. tit. O Xięgach.

Y Bełskie takimże sposobem mają być przepisane : *ale podatku ná to nie náznaczają*. A. 1598. fol. 711. tit. O przepisaniu Xiąg.

Ná zmurowanie sklepu w Ratuszu Bełskim do chowania Xiąg Zi-
skich y Grodzkich Bełskich, Obywatele támcetni uchwalili pewne
summy, ktore ich *Laudum* (cū *præcustoditione* iednak, aby to *sine
detrimento prouentus Reipub.* było, y bez uciążenia dobr Ducho-
wnych) *approbatur*. A. 1638. fol. 40. tit. *Laudum*.

Po tym, gdy ten sklep wymurowano, y Xięgi do niego przenie-
siono, mieysce to *approbatur*. A. 1641. fol. 29. tit. Sklep.

Xiąg Ziemskich y Grodzkich Woiewodztwa Podolskiego otwár-
cie, y lezenie, przez tydzień od elekcyi Deputáckich, *quotannis* we
Lwowie ma się odprawować, y ekstrakty potrzebującym pod pie-
częcią Woiewodztwa mają być wydawane. A. 1677. fol. 18. tit.
Seymiki.

Plura vide tit. Sady.

Xięgi Ziemskie Bełskie otworzyć, y lezenie onych ná mieyscu zwy-
czáynym przy dwu Komornikach Ziemskich, á iednym Vrzed-
niku Grodzkim przyśięgłym, co sześć niedziel, po trzy dni, *non
pleno officio Terrestris* Woiewodztwa tego *pro tunc existente*, po-
zwolono. A. 1658. fol. 62. tit. Lezenie Xiąg.

Xięgi Scymowe, Trybunalskie, y Ziemskie Piotrkowskie, od Fary
do OO. Dominikanow, zá pozwoleniem ich, przeniesć, y táni
chowac pozwolono, á zá tę uczynność z Woytostwá Piotrkow-
skiego piętnaście grzywien *perpetuis temporibus* tymże Domini-
kanom, *sub pena centum marc. in Iudicio Tribunalitio repetenda*,
kaza-

kazano: Ktore Woytostwo wiecznemi czasy Miástu ná popráwę murow támečných iest inkorporowane. *A. 1633. fol. 52. tit. Xiąg Seymowych.*

Xięgi Zięskie Poznáńskie ná Ratuszu Poznáńskim máią być chowane, á Vrząd mieyski, nie ma ná nie sklepu bronić, *sub pæna mille marc. ad instantiam* Pifarzá Ziemskiego Poznáńskiego, w Grodzie Poznáńskim *peremptorie sine appellatione repetenda. A. 1635. fol. 41. tit. Chowanie Xiąg.*

Xięgi Podkomorskie y Ziemskie Woiewodztwa Brzeskiego, y Inowłocławskiego z rewidowane y przepisane być máią &c. *Ibid. fol. 45. tit. Rewizya.*

Xięgi Chęcińskie Ziemskie, w kościele w mieście Chęcinách, chowane być máią, za pozwoleniem X. Biskupá Krakowskiego. *A. 1583. fol. 482. tit. Xiąg Chęcińskich chowanie.*

Dla Xiąg Wyfogrodzkich Ziemskich, y Grodzkich Stárosta w Zamku nie ma sklepu bronić. *A. 1598. fol. 702. tit. Chowanie Xiąg.*

Xiąg Ziemskich y Grodzkich, *ad effectum* przepisania, konnotowania, y rejestru onych do Akt podania, rewizya pozwolona. *A. 1638. fol. 44. tit. Rewizya.*

Xiąg Ziemskich y Grodzkich Wyfogrodzkich takieyże rewizyey pozwolono. *A. 1678. fol. 35. tit. Rewizya.*

Xięgi Zatorskie Ziemskie w Zamku w sklepie máią być chowane. *A. 1609. fol. 901. tit. Mieysce.*

Xięgi Woiewodztwa Lubelskiego Podkomorskie, ktore Powiátowi Lubelskiemu y Vrzędowskiemu należą, przy Xięgách Ziemskich Lubelskich, á ktore Powiátowi Łukowskiemu, przy Xięgách Ziemskich Łukowskich, pod kluczem Komorniká Ziemskiego, ktoremuby ie Podkomorzy poruczył, chowane być máią. *Ibid. fol. 902. tit. Chowanie Xiąg.*

Item dla przepisania Xiąg Trybunálskich, y Podkomorskich Lubelskich Rewizorowie dani. *A. 1635. fol. 38. tit. Rewizorowie.*

Na Xięgi Woiewodztwa Podlaskiego w Bráńsku, w Drohiczynie, Mielniku, Stárostownie pláce wymierzać máią. *A. 1590. fol. 582. tit. Roki Ziemskie Podlaskie.*

O tymże. isz w Drohiczynie, Mielniku, y Bráńsku, także y w Surázu wymierzać te pláce máią, *sub pæna centum marc. toties, quoties ad instantiam cuiusvis, ná Trybunale inter causas officii repetendi. &c. A. 1611. fol. 23. tit. Wymierzenie plácu.*

Mielnickie Ziemskie áby przepisane były, Obywátelom támecznym, Deputatow do tego naznaczyć, pozwolono. &c. *A. 1641. fol. 33. tit. Przepisanie Xiąg.*

Xiąg Ziemie Bielskiey, Bráńskich, Surázkich, y Tykockich, także Grodzkich, *ad effectum* nápráwienia onych, rewizya pozwolona. &c. *A. 1647. fol. 35. tit. Akta Ziemie Bielskiey.*

Xiąg

Xiąg Ziemskich, Drohickich, y Mielnickich pozycya być ma, gdyby Roki nie doszły. *A.* 1581. fol. 377. tit. Leżenie Xiąg w Podlászu.

Po tym generałna Xiąg Woiewodztwa Podláskiego Ziemskich, Grodzkich, y Podkomorskich pozwolona rewizya, &c. *A.* 1667. fol. 28. tit. Rewizya Xiąg.

Ná zbudowanie sklepu dla chowania Xiąg Ziemskich Ráwskich Obywatele támeczney Ziemié po groszy 6. z włoki przy poborze *sub pænis de contributione publica* dáć powinni, &c. *A.* 1616. fol. 24. tit. O chowaniu Xiąg.

Xiąg Ziemskich Ráwskich do przepisania y porzàdku około nich uczynienia rewizya pozwolona. *A.* 1631. fol. 26. tit. Rewizya.

Znowu do rewizyey Xiąg Ziemskich oraz y Grodzkich naznàczono Rewizory, &c. *A.* 1647. fol. 34. tit. Sàdy.

Ná zmurowanie sklepu do chowania Akt Ziemskich Ziemié Chełmskiey, w rynku Chełmskim, złotych trzyśta z poborow teyże Ziemié obroćć pozwolono : czego ma doyrzeć Podkomorzy, y Stàrośta Chełmski. *A.* 1593. fol. 661. §. A z tych poborow. Po tym. dla rewidowania onych, y mieyscà imi upàtrzenia Rewizorowie naznàczeni. *A.* 1631. fol. 27. tit. Rewizya Xiąg.

O tymże. àle y Krasnostáwskie Ziemskie Xięgi, ciż Rewizorowie rewidowàć màia; à to pod czas sądzenia Rokow Ziemskich, ták Chełmskich, iákò y Krasnostáwskich odprawić powinni, y ná Seymiku Deputáckim, Obywátelom támecznym oznáymić. *A.* 1638. fol. 37. tit. Rewizya Xiąg.

Znowu Rewizorowie naznàczeni, do rewidowania Xiąg Ziemskich Chełmskich, y Krasnostáwskich Grodzkich, tákże Podkomorskich. &c. *A.* 1667. fol. 28. tit. Rewizya Xiąg.

Xięgi Ziemskie z Horodlá do Gràbowcà, tákże z Zámku Lubàczewskiego do Sądu Ziemskiego Bełskiego przeniesć kazano. *v. tit.* Sàdy Ziemskie Horodelskie.

Xiąg Ziemskich Lubelskich leżenie, isz bywa przez wfzytek Trybunał, nie ma być przed Rokami, ktore bywàia po podniesieniu S. Krzyżà : àle yko Vrzędowskie, Xięgi kładzione być màia we Czwartek y àsz do niedziele leżenie ich trwàć ma. A przed infzem Rokami Lubelskimi, tydzień leżenie Xiąg poprzedzić ma od poniedziàtku do czwartku. Po tym w Vrzędowie zàraz po Lubelskim od piàtku do niedziele. *A.* 1601. fol. 755. tit. Leżenie Xiąg Lubelskich.

Xiąg Podkomorskich Lubelskich, pod Trybunał Woiewodztwa támecznego, poki się nie odsàdzi, leżenie ma dochodzić. *A.* 1607. fol. 856. tit. O Xięgách.

Xięgi Podkomorskie, y Ziemskie Lubelskie, przepisàć pozwolono, sumptem Woiewodztwa támecznego, ktory sobie ná przyszłym Seymiku, nie tykàiać publicznych podatkow uchwali : Sąd Ziemski

ski z Deputatami, ktorych sobie tosz Woiewodztwo obierze, doglądać tego będą. Przepisane y z korrygowane, iako y stare Xięgi, Sąd Ziemski chować ma: tak iednak, że nowe przepisane, *pro authenticis habebuntur*. A. 1641. fol. 29. tit. Przepisanie Xiąg.

Xiąg Grodzkich Łuckich Stárosćich sądowych rewizya náznáczona, dla wynáleżenia errorow. A. 1598. fol. 706. tit. Rewizya Xiąg.

Nie doszła: Insi Rewizorowie dani. A. 1601. fol. 744. tit. Rewizya.

Ani tá doszła: Insi Rewizorowie dani. A. 1609. fol. 900. tit. Rewizya.

Ani tá doszła: znowu *decernitur reuisto*. A. 1616. fol. 26. tit. Rewizya xiąg Łuckich.

Xięgi Grodzkie y Ziemskie Łuckie isz niektóre są zápieczętowane, Commiszarzow náznáczono, aby ie odpieczętowali. A. 1611. fol. 31. tit. Rewizya Xiąg.

Znowu Rewizorowie dani, do rewidowania Xiąg Ziemskich, Grodzkich, Łuckich, Włodzimirskich, y Krzemienieckich &c. A. 1631. fol. 26. tit. Rewizya.

Znowu do tychże Xiąg rewidowania dani Commiszarze. A. 1638. fol. 39. tit. Rewizya.

Znowu w Woiewodztwie Wołyńskim Xiąg Ziemskich, Grodzkich, Podkomorskich, Burgrabskich, Woytowskich, rewizya pozwolona: do czego Obywatele obrąć mają Deputatow na Seymiku Relacyinym, ktorzy *notorios errores* ná Seymiku po tey rewizyey naybliższym opowiedzieć wszystkim Obywátelom powinni. Cisz y Statut Wołyński zkorrygowany sumptem tegoż Woiewodztwa do druku podádza. A. 1647. fol. 18. tit. Rewizya.

Znowu w tymże Woiewodztwie pozwolona rewizya Xiąg Ziemskich, Grodzkich, y Podkomorskich. A. 1661. fol. 23. tit. Rewizya.

Xięgi Włodzimierskie Ziemskie przez Commiszarzow, ktorych sobie támczny Powiat ná Seymiku *Relationis* obierze, utworzyć, y onych leżenia (*vacantibus pro tunc Officiis terrestribus*) przez niedziel dwie pozwolono. A. 1658. fol. 62. tit. Sady.

Xiąg Liwskich Ziemskich rewizya náznáczona. A. 1601. fol. 756. tit. Rewizorowie.

Nie doszła: Insi dani, *cum hac declaratione*, aby przepisali te Xięgi, ktoreby *vetustate* były *consumpti* &c. A. 1609. fol. 904. tit. Rewizya Xiąg Liwskich.

Ani tá doszła: Cisz Commiszarze mają to odprawić, á Poborcá złożone ná to pieniądze powinien do rąk Rewizorow oddać, *sub pena duplici* 14. marc. &c. A. 1613. fol. 19. tit. Rewizya Xiąg Liwskich.

Znowu inſi Rewizorowie náznáczeni. *A.* 1616. fol. 25. tit. Rewizya Xiąg Liwſkich.

Znowu Rewizorowie dáni, *cum iniunctione*, áby tę powinnoſć ná bliſkich Rokach *poſt Trinitatis* odpráwili : gǳie y *salarium* ma być nárowiáne, ná przepiſanie ſtárych Xiąg y sklepu wymurowanie, z cegły z Zamku zruinowánego. *A.* 1647. fol. 33. tit. Rewizya Xiąg Liwſkich.

Znowu o tymże. Obywátele támeeczni ná Seymiku *Relationis* obráć ſobie Rewizorow máia ; przy tym domi dó chowánia Xiąg Grodzkich, Ziemſkich Liwſkich zbudowány, od wſzelkich ciężarow uwolniono. *A.* 1677. fol. 46. tit. Rewizya Xiąg.

Nie doſzła tá rewizya. Reáſſumuiąc iá tedy, przydano więcey Rewizorow. *A.* 1678. fol. 36. tit. *Reaſſumptio* rewizyey.

Xiąg Ziemſkich Zakroćmiſkich rewizya pozwolona. *A.* 1593. fol. 648. tit. Rewizya.

Znowu, *A.* 1613. fol. 12. tit. Rewizya.

Znowu pozwolona ták, áby Obywátele támeeczni Rewizorow ná przyſzłym Seymiku Relacynym w Zakroćmiu ſobie obráli, y ſpoſob rewizyey nárowiáli. *A.* 1647. fol. 32. tit. Rewizya Xiąg.

Xięgi Sędomirſkie Podkomorſkie w sklepie w Zamku Sędomirſkim, (który sklep Stároſtá támeeczny pokazać powinien) chowane być máia. *A.* 1631. fol. 35. tit. Sklep ná Xięgi. v. tit. Podkomorzy Sędomirſki.

Ná Xięgi Lwowskie Ziemſkie, sklep dawny w Zamku niſkim Lwowkim, w ktorym przed tym chowane były, przywrocono. *A.* 1647. fol. 17. tit. Roki.

Po tym ; iſz Xięgi te przez náwáſnoſć wody w Zamku zruinowane y popſowane ſá ; rewizya onych pozwolona. Ná co Obywátele támeeczni koſzt ná Seymiku Deputáckim náznáczyć máia. *A.* 1653. fol. 24. tit. Rewizya.

Nie przyſzła *ad effectum* : znowu Rewizorowie náznáczeni *cum declaratione*, áby Piſarz teráznieyſzy Ziemſki Lwowski, prowentá z dobr *per executionem* podáných, ná przepiſanie tych Xiąg obracał, á ieżeli by te nie wyſtarczyły ; tedy Obywátele támeeczni koſzt dálſzy ná Seymiku *Relationis* obmyſłá, ktorých *Lauda eo nomine approbantur*. *A.* 1658. fol. 34. tit. O rewizyách Xiąg.

Xiąg Ziemſkich, y Grodzkich Czernihowskich rewizya *ad effectum* zkorrigowania pozwolona ; y Deputáci náznáczeni. *A.* 1638. fol. 44. tit. Rewizya.

Tę, áby przepiſane były, Obywátele támeeczni ſumpt ná Seymiku, Seym przyſzły dwu niedzielny uprzedzájácym, *non praeiudicando contributionibus publicis*, y Commiſſarzow ná to obráć máia : *A.* 1641. fol. 31. tit. Cancellaria Czerna.

Xiąg Ziemſkich, y Grodzkich Kamienieckich Woiewodztwá Podolſkiego

skiego rewizya pozwolona, y Rewizorowie dani, ktorzy *providere* mają *securitatem* tych, ktorzyby za iaki defektem, w prawie swoim krzywdę ponieśli. *A. 1659. fol. 46. tit. Rewizya Xiąg.*

Ná chowanie Xiąg Látyczewskich w Zamku Látyczewskim, sklep Stárosta támechny náznaczyć ma. *A. 1641. fol. 28 tit. Roki.*

Ná zmurowanie sklepu Xięgom Grodzkim Sierádzkim, trzecia część poboru, y inszych podarkow, ktore przy poborze zwykły chodzić, pozwolono. &c. *A. 1642. fol. 6. §. Woiewodztwo Sierádzkie.*

Po tym isz Zamek támechny zruinowany iest, postanowiono áby Commissarze, ktorych do rewidowania Xiąg Obywatele támechni sobie ná Seymiku *Relationis* obiorą, mieysce tymże Xięgom, y Sądom náznaczyli. *A. 1658. fol. 46. tit. Rewizya.*

Po tym Xiąg Grodzkich rewizya pozwolona. do czego Obywatele Rewizorow náznacza sobie ná Seymiku Relacyinym. *A. 1659. fol. 44. tit. Rewizya Zamkow.*

O Xiąg Woiewodztwa Krakowskiego przepisaniu, y chowaniu ich, *Laudum* tegosz Woiewodztwa *approbatur.* *A. 1638. fol. 36. tit. Lauda.*

Xięgi Grodzkie, y Ziemskie Ciechánowskie, Przásnyskie, Száchockie, rewidować pozwolono: do czego Obywatele támechni Rewizorow ná przyszłym Seymiku Relacyinym w Ciechánowie obrąć sobie mają, y sposob tey rewizyey námowić. *A. 1647. fol. 32. tit. Rewizya Xiąg.*

O tymże y przed tym, *vide* Xięgi Wárszawskie.

Dla Xiąg Powiatu Zembrowskiego, y Kolińskiego chowania, pozwolono dom kupić y sklep wymurować: Ná co Obywatele támechni po gr. 12. z domu, do Poborcy złożyć powinni, *sub penis* w Processie skárbowym *expressis*: á dom ten od wszelkich podatkow publicznych wolny zostawać ma. *Ibid. fol. 32. tit. Chowanie Xiąg.*

W Kámieńcu Mázowieckim dom Xiąg chowaniu y Sądom z dawná służący Panny Zakonne Wárszawskie *tituli Visitationis B.V. Mariae* náprawić, y iesliby ten zruinowany był, ábo zgorzał, inszy *de nouo* wystawić powinne. O co *forum coram Loci Ordinario* mieć mają. *A. 1654. fol. 12. tit. Fundacya.*

Ná Xięgi y Sądy Grodzkie Piotrkowskie, poniewaz Zamek támechny zruinowany iest, Commissarze mieysce náznaczyć mają. *A. 1658. fol. 46. tit. Rewizya.*

Xiąg Ziemie Bielskiey pozycye w Tykoćinie. *vide tit. Stárostwo Tykoćińskie.*

Ná Xięgi Ziemskie, y Grodzkie Woiewodztwa Mińskiego, Stárosta támechny ukazać ma mieysce w Zamku Mińskim, ná którym Obywatele támechni kosztem swoim sklep zbudują. *A. 1611. fol. 46. tit. Cancellaria Mińska.*

Ná Xięgi, y Cancellarią Grodzką Przemyską mieysce w Zamku Przemyskiem. *v. tit. Commisſie.*

Xiąg Ziemskich y Grodzkich Lwowskich otwarcie y lezenie we Lwowie przez tydzień, od elekcyi Deputáckich, kázdego roku, odpráwować ſię ma. *A. 1677. fol. 18. tit. Seymiki. vide apud me Seymiki.*

Xiąg Ziemskich, y Grodzkich Słonimskich chowaniu sklep w Zamku Słonimskim lub ſtary reſtauirować, lub nowy wymurować, nie pociągáiąc *modernos* Zamku *Poſſeſſores* do koſztu, pozwolono. *A. 1677. fol. 17. tit. Mieysce.*

Xiąg Ziemskich lezenie ma ſię odpráwować *tempore Interregni*, tylko dla ekstraktow, quitow, rekognicyi, tránsportácyi, &c. *A. 1586. fol. 403. §. Xiąg.*

O tymże: iſz pod *Interregnum* zapisy wſzytkie, rekognicye, quity, relácye, obdućcie, reſignácye, donácye, w Grodziech, y Ziemſtwách, ná lezeniu Xiąg uczynione, iſć, y przyimowane być máią, iáko y te, ktore ſię *tempore Interregni* ſtály, *in ſuo robore* zoſtawáć powinne. Toſz y Miáſtom ſłuży. w *Konfederácyey generalney Wárſaw. tempore Interregni. A. 1587. fol. 411. §. A* iſz przez pewne przyczyny.

Xięgi Grodzkie *ſub Interregno* otwarte być máią; dla przyimowania wſzytkich zapisow ná wieczność, y ná długi, y innych, ktore tákiey wagi być máią, iáko zá pánowania Krolá uczynione były. w *Konfederacyách generalnych ſub Interregno. A. 1632. 1648. 1668. 1674. §. Druga* gdzie po publikowaniu Vniwerſałow.

W Pruſiech iſz pod czas wojny Pruſkiey niektore *Privilegia & Acta*, ták Ziemskie, iáko y Mieyskie, Obywátelom támeicznym, *iniuriá belli* pogorzáły, y poginęły, wárowano: iſz kto práwo tákowe ſtrácone, *in ſpatio trium annorum, (preſcriptione poſt modum obſtante)* *ad Acta authentica* poda; *præmiſſá* w tych wſzytkich Aktách *inquiſitione Iudicii Terreſtriu, pro Actis authenticis*, ma być rozumiane. *A. 1635. fol. 34. tit. Wieczność.*

W tych domách, gdzie *Acta publica* zoſtawáią, y do nich przyimuią, żaden żołnierz noclegow, y pokarmow odpráwować nie ma, áni onych ſtácyámi ággráwowáć, pod winámi w práwie opiſánymi, y pod ſurowoſcią artykułow woyskowych. *A. 1659. fol. 15. tit. Cło Koronne.*

Xiąg Ziemskich Hálickich rewizya, *ad effectum* przepiſania, y poprawienia ich, pozwolona. &c. *A. 1616 fol. 27. tit. Rewizya.*

Xiąg Grodzkich Rożáńskich, y Makowskich rewizya pozwolona. Do czego Obywátele támeiczni Rewizorow ná Seymiku Relácyinym obráć ſobie máią: Ktorzy Rewizorowie, Aktá dawne, y Protokoły zrewidowawſzy przy Vrzędzie Grodzkim Rożáńskim, regeſtr ſpiſać, y do Akt podać máią. *A. 1677. fol. 32. tit. Rewizya Xiąg.*

O tym

O tymże niżej. *Ibid.* fol. 46. tit. Rewizya Xiąg.

Xiąg Wárszawskich Seymowych, Ziemskich, y Grodzkich, *ad effectum* przepisania, y rejestru onych porządnie spisania, y do Akt podania, rewizya pozwolona: do czego Obywatele tey ziemie ná Seymiku Relacyinym Wárszawskim obrąć sobie mają Rewizory. *A.* 1659. fol. 40. tit. Rewizya.

Tolż m- służyć y Ziemi Ciechanowskiej. *Ibid.*

Xiąg Ziemskich Płockich, y Ząwskrzyńskich, *ad effectum* w porządek onych wprawienia, rewizya pozwolona. *A.* 1631. fol. 27. tit. Rewizya Xiąg.

Reassumitur tá Constitucya, *sub pena centum marc.* ná Rewizory o nieskończenie oney. *A.* 1635. fol. 38. tit. Rewizya Xiąg.

W których Grodách, y Ziemstwach, Aktá iakimkolwiek sposobem powaryowane, y popsowane są, pozwolono Woiewodztwó obrąć sobie Rewizorow ná Seymikách Relacyinych, dla uczynienia około nich porządku. &c. *A.* 1658. *vide apud me* tit. Szlachectwo.

Xiąg Przemyskich chowaniu mieysce. *A.* 1667. *vide* tit. Commis-sarze.

Xiąg Ziemskich leżenie, może być pod czas Seymowy, ná którym wykupná tylko mają być odprawowane. *A.* 1590. fol. 579. tit. Są-dzenie Rokow.

Tam gdzie Aktá przez nieprzyacielá popalone są, *fundorum proprietatem*, áby strony inquizycyáni *ab utrinq. in fundo bonorum duodecim testibus iunctis* wywiedzionymi dowodzili, postanowiono. A która stroná lepszą *pro parte sua* mieć będzie inquizycyá, tá bliższa *proprietatem fundi* poprzyśiądz. Appellácyé zaś *ratione fundi*, wolno káżdemu będzie *ad forum competens* przypozwác, y infzá appellacyá wytoczyć, *non obstante praescriptione*. *A.* 1658. fol. 24 §. *Minorennis* zaś.

Zadworne pozwy. *vide* tit. Pozwy.

Z A M K I.

Zamkow, áni Dzierżaw żadnych, nie ma Krol dawać, tylko Polakom, Szlachcie ośiadley, wedle Przywileciu Ludwiká Krolá. *A.* 1550. fol. 7. §. Ponieważ.

Zamki Vkráinne dzieciom nie mają być dawáne, *sub priuatione*. *A.* 1589. fol. 529. tit. Stárostwá.

Ná Zamki, y fortece żadne dożywocia białymgłowom nie mają być dawáne. *A.* 1662. v. tit. Dożywoćie.

Mają ná nich Stárostawie mieřzkác obecnie, y one potrzebnymi municyáni, do obrony należącymi opátrowác, *sub pena priuationis Capitaneatus*: o co *forum* zá Dworem. Do Ruskich także

B b b b b 3

y Pod-

Herburt.
fol. 340. &
342. v. 14.

y Podgorskich Stárostw to należy. *A. 1620. fol. 16. tit. Stárostwo.*

W Confederáciách generálnych Wárszawskich, *sub Interregnis, cum reassumptione* dawnych o tym Constituty, upomináją PP. Woiewodow y Stárostw Vkráinnnych pogránicznych, áby dosyć czyniąc powinności ná się włożoney, pod czas gwałtownego ná Rzeczpospolitą niebezpieczeństwa, ná Zamkách rezydowali. O co *forum, y pæna*, iáko w Constitucie 1620. wyiáwfszy Vrządnikow. *A. 1632. fol. 13. §. Acz to iusz. Et 1648. fol. 18. §. Acz to iusz. Et A. 1668. fol. 18. §. A iusz to. Et A. 1674. fol. 21. §. A iusz to.*

Zamki swoje każdy ma ludźmi, strzelbą y żywnością tak opátrzyć, iákoby gwałt nieprzyacielski wytrzymać mogły. A ktoby ábo nie mógł, ábo nie chciał tego uczynić, ábo też miejsce, y municya nie po temu była, áby nieprzyacielowi oprzeć się mogła; te wedle czasu y potrzeby znoszone, y palone być náją: Co P. Hetmánowi Koronnemu *committitur, A. 1590. fol. 572. tit. Opátrowania Zamkow.*

Zamkow, w ktorych są municye, Krol nie może dawać, tylko z tą conditią, aby ná poprawę ich pewną sumnę odkładáli, y prochow, y spiże przyczyniali. Co Kancellárye, w Przywileie Krolewskie wpisować máją. *A. 1607. fol. 836. tit. O municyách.*

PP. Podskárbiowie tak w Koronie, iáko y w W. X. Lit. przy odebraniu Zamkow takich od potomkow, pod obowiązkiem przysięgi uczynioney, doyrzec tego powinni, ieśli Antecessorowie ich, w posleſſiey będąc, kondycyom ná się włożonym dosyć uczynili, *Et casu non satisfactionis*, popierać: czego Krol nie ma kondonować, y owłzem, bez odwłok wszelákich, pozwanych za Dworem swoim, *non obstante limitatione, ex delatione* nowych Posleſſorow, sądzić powinien. *Ibid.*

Zamkow pięć, podiał się był Krol Zygmunt III. ná gránicách zbudować. *v. tit. Krol.*

Ná Kiiowskim Połockim obiecał w tym się uiścić, y trzy infze ná Vkráinach, dwa w Koronie, á trzeci w W. X. Lit. zbudować: ná ktore áby miejsca upátzione były; Rewizorowie *deputantur. A. 1607. fol. 832. tit. O budowaniu zamkow.*

Do budowania Połockiego ma być pomoc z włości támtęy, y z Miástá: do budowania także Kiiowskiego, Woiewodá poddány-mi támtęgo Woiewodztwa, y Miásto Kiiow dopomagác máją, wyiáwfszy tych, ktorzy służbę woienną powinni. *Ibid.*

Ale po tym Mieszczan Kiiowskich, przeyrzawszy się w ich Przywileiu, y wolności, od tego uwolniono ciężaru, y prawá ich wiecznie stwierdzono. *A. 1611. fol. 22. tit. Mieszczanie Kiiowscy.*

Do Zamkow, Kiiowskich, Wołyńskich, y Podlaskich, Rewizorow dáć obiecano, áby przypátrzywszy się każdemu, ná przyszłym

szłym Seymie dali sprawę, czymby gdzieś ciąża poprawę ich, podwyższone być miały. A. 1569. fol. 189. §. Także też.

Zamku Krakowskiego, pod *Interregnum*, Stárosta Krakowski z Kolegami swemi, Vrzednikami Zamku Krakowskiego, strzedz ma, y Panu *legitimè* od wszech obróńemu wiernie dochować. Ná co trzytą piechoty, Polskiego á nie obcego narodu przyiąć ma. Ná którą piechotę cokolwiek *de proprio* wyda, to mu z Skárbu Koronnego zapłacono będzie. Tęże z Woiewodą Krakowskim we wszytkim znośić się, y ípolnie *vires* obracać ma ná pożytek Rzeczyposp. A P. Podskarbi Koronny, według powinności, y potrzeby Rzeczypospolitey, także y Wielkorządca, prochami, kulami, y inżemu potrzebami, do obrony Zamkowej, także y żywnościami z prowentów Wielkorządowych, wedle potrzeby, opatrować máią. w *Kápturze, po śmierci Krola Augusta, w Krakowie uchwalonym*. A. 1586. fol. 403 §. Zamek Krakowski.

Po śmierci Krola Władysława IV. áby także *praesidium* przez wszytek czas *Interregni* trzymał Stárosta Krakowski ná Zamku, kosztem Woiewodztwa Krakowskiego, postanowiono. w *Confederatíey generalney Wársawy*. A. 1648. fol. 19. §. Zamek Krakowski.

Także po ábdikacyey Krola Iana Kázimierza, y po śmierci Krola Michála. Nie Woiewodztwo iednak, iako *in* A. 1648. lecz P. Podskarbi Koronny, *ex prouentibus Oeconomicis, praesidio* (*in* A. 1674. dołożono, żołdem Quarcíanym) pláćić ma. w *Confederatíach general. Wársaw*. A. 1668. § 1674.

Tęże Zamek, áby pod też *Interregna*, przez stárszego generalnego nád ármátą Rzeczyposp., prochami, kulami, także y inżemi municyami, y żywnością, y wszelakimi potrzebami do obrony Zamkowej należacemi, wedle potrzeby, z prowentów Wielkorządowych opátrzony był, postanowiono. *Ibid*.

Tęże, *pro exigentia temporis & necessitatis, sufficienti praesidio* opátrzyć obiecano. A. 1652. v. tit. Miásto Krakow.

Tegoż, *reparationem* obmyslić obiecano. A. 1658. fol. 35. tit. Fortecę Rzeczypospolitey.

Pod *Interregnum*, po śmierci Krola Stephána, pozwolono Vr. Mikoláiovi Iazłowieckiemu, Stároście Sniatyńskiemu rotę iezdną na 150. koni, dla obrony Zamku Kámenieckiego, tak, áby onę kosztem swoim osadził, wárując, ísz mu wszytek nakład iego P. Podskarbi Koronny bez wf. elakíey odwłoki zapláćić. A Stárosto- wie pográniczni Ruscy, y Podolscy, także w Ziemi Sánockiey Wybráncow, podług zwyczáju, y liczby ich wybrać, y do stárszego nád woyskiem postanowionego posláć powinni, tak áby we cztery niedziele po Wielkieynocy przed nim okazali się. On zaś *pro commoditate locorum* ma Zamki tamte ludźmi tęmi opátrować: á P. Pod-

á P. Podskárbi Koronny po 4. zł. ná kwártał plácić im ma od tego czásu, iáko y innym żołnierzom. *w Confederátiey generalney Wársaw. A. 1587. fol. 416. §. Tákże tész.*

Pod tenże czas ná Zamek Spiski, pułtorá stá iezdnych y 150. piechzych ludzi *pro praesidio*, ordinowano : którym P. Podskárbi Koronny żołd wedle postanowienia żołnierzá Krákowskiego plácić, y onych opátrować ma. *Ibid.*

Ná Zamku Lubowelskim, dla obrony iego, y dla przechodow ludzi Cudzoziemskich do Korony, piechoty 100. ma ustáwicznie zostawáć z Quárty, á to poki Rzeczposp. inszego opátrenia nie obmysli. *A. 1609. fol. 903. tit. Opátrenie Zamku Lubowle.*

Znowu o fortocy Lubowelskiej *Constitutiones A. 1658. & 1670. v. tit. Miásto Krákow.*

Approbowano Constitucyá pomienioná *A. 1670. y ludzi 100. piechzych ná támtym Zamku zostawájących do woyska Quárćianego ná zaplátę przyłączono. w Confederácyey general. Wársaw. A. 1674. fol. 29. §. Praesidium Zamkowi.*

Zamki Woiewodztw, Kiiowskiego, Wołyńskiego, y Brácláwskiego, áby były náprawione y opátzone, Krol uczyni staranie. *A. 1588. fol. 476. §. A isz zamki.*

Do skóńczenia Zamku Brácláwskiego fortocy, áby wszyscy w Powiećie Brácláwskim, Donátaryuszowie Krolewsczyzn, pod utráceniem dobr, poddánemi dopomogli, postanowiono. *A. 1655. fol. 27. tit. Praesidium Zamku.*

Isz Zamek Soczáwski w Mołdáwie, y Zamki w Inflánciech od niektórych nieprzyacielowi bez gwałtu poddáne są; dano moc PP. Hetmánom, áby zdraycow takich karáli. á iesliby ich dostáć nie mogli, pæny ná tychże zdraycách ná Seymie publikowane być máią. *A. 1601. fol. 732. tit. O tych, którzy &c.*

Zamku Sniátyńskiego murowanie *decernitur*, y myto do lat 10. ná to, od Kupcow wśzelákiego narodu, pieniądze gotowe zá gránice Koronne, przez Komory pográniczne, wywózających, od 10. zł. Polskich, groszy 6. Polskich, przy cle Koronnym, które ná tych Komorách wybieráją : á to pod wárunder wybieraniu cłá postanowionym. Które pieniądze máią być wybráne przez sługi Stárosty Sniátyńskiego. *A. 1598. fol. - tit. Pozwolenie Cłá.*

Kániowskiego tákże Zamku murowanie takimże sposobem postanowiono. *Ibid.*

Zamek Mozerski z czyiey przyczyny *quirendum* dáni : á Stárosta tákże wano przy tym, isz wolno ma być wiać ná támtym Horodyszczy budowanie swoje : czego Stárosta nieć, y do żadnych ciężarow *913. tit. Zbudowanie.*

orzał? Commissarze *ad inquirendum* zny ma go budować. Wároláchcie, znowu budynki stáć, które przed tym miał budować, ani Vrząd iego, brońić ich, nie ma. *A. 1609. fol.*

O tym -

O tymże *cum declaratione*, iż wszyscy poddani, do Zamku Mozerskiego należący, y Dzierżawcy Krolewsczyzn w Stároſtwie Mozerskim, także y Mieszczanie Mozerſcy, budować tenże Zamek mają, *sub pœna 40. marc. ná Trybunale cuiusvis Palatinatus, peremptorie vindicandâ, ac per medium Stároſcie ábo Delatorowi, y Sądowi, toties, quoties diuidenda. Imponitur* ieſzcze y to Mieszczanom, áby oſtrog y municyâ około Miáſtá budowali, według dawnych rewizyi, *sub pœna præſata*, y áby pod czás wszelkiego niebeſpieczeńſtwá, zoſtawali pod rządem Vrzędu Grodzkiego. *A. 1611. fol. 48. tit. O zâbudowaniu Zamku.*

Znowu o tymże: y winy do 80. grzywien podwyższono. *A. 1613. fol. 48. tit. O zâbudowaniu Zamku.*

Zamki Vkráinne W. X. Lit. y Inflántske opátrzyć obiecano z reſzt podatkow. *in Vniuerſale poborcowym. A. 1613. tit. Száfunek poborow.*

Zamkow Woiewodztwá Smoleńſkiego *ordinariorum præſidiorum* z dochodow támtecznych opátrowanie Krolewicowi I. M. Władysławowi poruczono, wyiáwſzy zapłatę Rotom ná Smoleńsku będącym. *A. 1620. fol. 8. tit. Ordynacya Prowincyi.*

O opátrzeniu y porządku Zamku Smoleńſkiego. *A. 1631. vide apud me, tit. Woiewodztwo Smoleńskie.*

Po tym, Zamku tego opátrzenie, y zapłatę żołdu ludziom *in præſidio* ná Smoleńsku zoſtáiącym, Skárbowi W. X. Lit. zlecono. *A. 1654. fol. 32. tit. Securitas Smoleńská.*

Tegoſz Zamku naprawę do przyſzłego Seymu odłożono, y piechoćie támteczney zapłatę zâtrzymaną. *v. tit. Woiewodztwá.*

Z Skárbu W. X. Lit. náznaczono iâ, *in Confederátiey generalney Wârſaw. sub Interregno. A. 1648. fol. 13. §. Smoleńſki Zamek.*

O poddaniu Smoleńská. *v. tit. Criminalia.*

W Zamku niskim Wileńskim gmáchy, dla zâſiadania Szláchty *ad ſeſſionem turris* ſkazanych, koſzttem Skárbu W. X. Lit. zbudować kazano: ktore w zâwiádowniu y opátrowaniu Horodniczego Wileńſkiego być mają. *A. 1613. fol. 40. tit. O zamku.*

Ná reſtauracyâ w Zamku Wileńskim Izb tych, w ktorych ſię Sądy Trybunálskie y Grodzkie zwykły odprawować, ſummę 6000. zł. z czopowego Wileńſkiego náznaczono, y dozor tey reſtauracyey P. Podskarbiemu W. X. Lit. zlecono. *A. 1676. fol. 11. tit. Reſtauratio.*

Ná fortifikacyâ tegoſz Zamku wſzytká intratá z Dzierżawy Gieránowskiey, y Lipniſkiey, pod czás pokoju, obracać ſię powinna. *v. tit. Artilleria W. X. Lit.*

Ná Zâku Wileńskim, pod Poſpolite ruſzenie, reſidentyâ Woiewodzie Wendeńſkiemu, y Káſztellánowi Zmudzkiemu z powinnoſciâ tã náznaczono było, áby *de ſecuritate* y o porządku wſzelá-

kim Zamku y Miastá tego, z Vrządami, Grodzkim, y Mieyskim rádzili. *A. 1654. fol. 28. tit. Pospolite ruszenie W. X. Lit.*

Zamek Połocki aby miał *praesidium*, y opátrenie, postanowiono. *A. 1626. fol. 9. tit. Połock.*

Po tym gdy z gruntu był zgorzał, aby był ufortifikowany nieodwłocznie, y w dobrym opátreniu záuwsze zostawał; ná przyszłym Seymie sposób náмовić obiecano. *A. 1647. fol. 37. tit. Zamek Połocki.*

Do Zamku Połockiego, y inszych Zamkow, *Artillerie* Mágister W. X. Lit. teráznieyszy y ná potym będący, według obowiązku swego, powinien ármátę w porządek redukować, y municyá woieniá one záuwsze opátrować. A w Zamku wyższym Połockim pláce wymierzone, y Obywátelom támeicznego Woiewodztwá rozdáne być máią: Ná których wymierzenie náznáczono Commisfarzow: dálszą zaś restauracyá Zamku tegosz, ná przyszły Seym odłożono. *A. 1652. fol. 24. tit. Zamek Połocki.*

Znowu pláce w Zamku Połockim dla Szláhty támeicznejey wymierzać kazano. *v. tit. Commisfarze.*

Direćtiey tegosz Zamku ná przyszłym Seymie naypierwey *consulere* obiecano. *A. 1676. fol. 14. tit. Zamek.*

Zamku Látyczowskiego rewizyá dla táxy náznáczono. *A. 1598. fol. 690. tit. Commisfarze.*

Zá zbudowanie iego o 12000. zł. ná dobrách pewnych Krelewskich w Przywileiu specifikowánym Vr. Ianowi Potockiemu, Generálowi Podolskiemu, Stároście Kámienieckiemu *affecuratur*. *A. 1607. fol. 853. tit. Approbacya.*

Zamku Pokrzywińskiego rewizyá dla táxy, z tą kondycyá, aby táxacya nie była czego inszego, tylko co ná same rzemieślniki wyszło. Dano przy tym áffekuracyá I. M. P. Ludwikowi z Mortak Woiewodzie Pomorskiemu, isz Potomkowie iego, po śmierci onegosz, nie máią z dobr Stárostwá tego ustąpić, poki się im nagrodá dostáteczna od nowego Donátariuszá nie stánie. *A. 1601. fol. 758. tit. O restaurowaniu.*

Nie doszłá tá rewizyá: znowu insi Rewizorowie dáni, o czym Sukcessorá I. M. P. Woiewody Pomorskiego, cztery niedziele przed czásem záchánia się Rewizorow, obwieści Krol I. M. *A. 1616. fol. 19. tit. Rewizorowie.*

Znowu insi. *A. 1641. fol. 32. tit. Reassumptio.*

Znowu inszych Rewizorow przez list osobny náznáczyć obiecáno: Ktorzy *à parte interessante intra dimidium anni, non obstante unius absentia*, sprowadzeni być máią, *sub nullitate superiorum Constitutionum*: á tę rewizyá odpráwić tak máią, aby tá summá dobr pomienionych nie onerowálá. *A. 1677. fol. 36. tit. Rewizyá.*

Municyá około Zamku Kámienieckiego, od Krolá I. M. Zygmuntá III.

tá III. zaczęta, Krol I. M. Władysław IV. kontynuować y skończyć *sumptibus suis* obligował się, *in Pactis Conuentis*, za ktorými ná Krolestwo wzięty jest A. 1632. fol. 13. §. Municya.

Także y Krol I. M. Jan Kázimierz. A. 1648. fol. 17. §. Municya.

A Krol I. M. Michał obiecał kosztem swoim tę fortecę *reparare*, y oney *sufficientissimam munitionem ex aerario publico* zawsze *providere*. A. 1669. *In Pactis Conuentis*. §. Závďzięczáiąc.

Zamek Lubelski Stároście támeicznemu I. M. P. Mikołáiwowi Firleiwowi, Woiewodzie Sędomirskiemu budować, á gdzie może *restaurować*, *suis sumptibus*, pozwolono, ná ktorých uznánie Rewizorow zesłać, y sumnę ná Krconowie Dobrách do tego Stároftwa należących onęmu y potomkom iego áflekuować obiecano. A. 1635. fol. 29. tit. O restaurácyey.

Zamek nád brzegiem Dnieprowym, gdzieby się nayspofobniey Hetmánom zdáło, za upátrzeniem przez Indżiniery niemiecká, ma być zbudowany. Ná ktorego prętfze zbudowanie y ná opatrzenie dostáteczne municya woienná y *praesidio*, sumnę 100000. złotych Polskich z podatkow przyszłych Rzeczyposp. ná raty Skarb powinien wydać. A. 1635. fol. 3. tit. Pohámowanie.

Zamku Witebskiego, A. 1654. obroná. v. tit. Mieszczańie Witepscy.

Zamek Brzeski w W. X. Lit. y Miásto. *in quantum* być może, ufortifikować pozwolono, *sine praedicio* podatkow publicznych. A. 1654. fol. 35. tit. Municya.

Ná dokonczenie fortece Zamku tego (poniewaz sumná dwoyga podymnego Constitucyá náznáczonego ná to *sufficere* nie może) ieszcze sumnę dziesięć tysięcy zł. z retentow Woiewodztwa Brzeskiego náznáczono &c. A. 1658. fol. 40. tit. Obwárowanie.

Ná teyze fortecy, Hetman W. X. Lit. tak wiele piechoty, iáko czas potrzebować będzie, nie zwodzác oney, áni ná inná potrzebę odrywáiąc, *continuo* mieć powinien. Ktozey piechoćie Podskarbi W. X. Lit. zóld y prowiant z podatkow podymnych, ákcyzy, y czopowego, w tym Woiewodztwie *currentibus*, także prochów, kule, y inne *necessaria* ma przewidować &c. *Ibid.*

Zaowu postanowiono, áby ná to *praesidium* Hetman W. X. Lit. 300. ludzi ordinował z woyska, á pod czas gwałtowney potrzeby tak wiele, iáko *periculorum exigentia* wyciągáć będzie. &c. A. 1659. fol. 17. tit. *Praesidium* fortece.

Zamku Mścisławskiego naprawę y obronę Woiewodztwa támeicznego, ktoráby sobie Obywátele támeiczni, *sine praedicio iuris publici & priuatorum* postanowili, ápprobowano. A Mágister Artilleriey ten Zamek *sufficienter* municya woienná zawsze opátrować ma &c. A. 1654. fol. 36. tit. Obroná Mścisławá.

O crećciey tegoż Zamku, v. tit. *Laudum*.

Zamki, Bełski, Grąbowiecki, Horodelski, Hrubieszowski, Żydaczowski, pozwolono Stárośtom támeicznym reštaurować. *vide tit. Affekurácia.*

Grąbowieckiemu y Hálickiemu Stárośtom áffekurowano po tym, co wydáli. *v. tit. Dobrá.*

Zamkow, Wieluńskiego y Ostrzeszowskiego rewizyey pozwolono, *v. tit. Rewizorowie.*

Znowu tychże, także Sierádzkiego, y Włchowskiego, y oraz Xiąg Grodzkich rewizya postanowiona, *A. 1659. fol. 44. tit. Rewizya Zamkow.*

Ná reštauracyą Wieluńskiego koszt Stároście támeicznemu áffekurowano. *v. tit. Sumny.*

Dla obrony Zamku Hálickiego sto piechoty záciągnąć Obywátelom Ziemie Hálickiey pozwolono, *A. 1652. fol. 18. tit. Zamek Hálicki.*

Zamek Krákowski ludźmi w służbie Rzeczypośp. zostájącemi, słusznie opatrzyć, y onym dostáteczną zapłatę obmyślić obiecano, *A. 1661. fol. 15. tit. Deklarácia.*

Zamku wysokiego Lwowskiego, áby *praesidium* zá wiadomością PP. Hetmánow, Stárosta Lwowski, ábo Szláchćic osiádły komendował, deklarowano. &c. *A. 1662. fol. 21. tit. Praesidium.*

O reštauracyey tegoż Zamku. *v. tit. Miásto Lwow.*

Y Zamek niski pozwolono Stároście támeicznemu reštaurować, ná co *impensas* do 6000. zł. tylko á nie więcej *extendentes* Rzeczypośp. *proutá calculatione*, nágrodzić powinna. *A. 1677. fol. 30. tit. Zamek Lwowski.*

Zamku Przemyśkiego reštaurácia. *v. tit. Commissarze.*

W tymże Zamku Przemyśkim áby dla Xiąg y Cancelláryey był *competens locus*. *v. tit. Commissarze.*

Zamku Oświęcimskiego poprawá z clá ná wiśle pod Brzostkowicami od ryb z Śląská. *v. tit. Clo.*

Ná Zamku Grodzińskiego reštauracyą, prowent tábaczny W. X. Lit. y z osobná 5000. złotych z pogłownego żydowskiego ordynowano. *A. 1673. fol. 8. tit. Prowent tábaczny.*

Po tym 30000. zł. z podatkw extraórdynáryinych ná terážniejszym Seymie uchwalonych, náznaczono, ktorą P. Podskárbi W. X. Lit. do rąk P. Kanclerzá W. X. Lit., áby ná čás fábrykâ, dla wcześniyszego tám Seymowánia wystáwiona była, wyliczyć ma. Przy tym dla rozgraniczenia ulic, y plácow ná Woiewodztwá, y Powiáty, *in fundo* Miásta Grodná, ná budowanie Dworow, Commissarzow z Senatu, y z Izby Pofelskiey náznaczono. *A. 1676. fol. 15. tit. Zamek Grodziński.*

Reáffumowano tę Constitucyą, y kończyć reštauracyą Zamku kazano. *A. 1677. fol. 9. tit. Commissia.*

Co do Miasta samego Grodna należy. *v. tit. Miasto Grodno.*
 Zamek Málborgski aby zdawná zwyczajne miał *praesidium*, y aby
 Cekauz z armatą Rzeczyposp. *sub diligent* był *custodia*, obiecano
 przyszłemu Krolowi podać *in Pactis*. A Stároście támeicznemu
 pod *Interregnum* zálecono rezydencyą. w *Confederacyey gene-*
ralney Warszaw. sub Interregno. A. 1674. fol. 29. §. Zamek także
 Málborgski,
Zamiana. vide tit. Frymarki.

Z A P I S Y.

Zapísow, áni żadnego zeznánia, nie ma żaden Vrzád od żadnego
 Stanu człowieka przyjmować tylko *circa Acta*, gdy będzie *sanus*
mente ad acta personaliter constitutus. Krolowi iednak przy oso-
 bie swoiey, wolno posyłać do káždego, tego, potrzebującego cho-
 robą złożonego. *A. 1550. fol. 7. §. Zábiegájąc.*

Herburt.
fol. 14. tit.
Aeger. &
fol. 210. tit.
Officium.

Zapísy zástárzale, te máią być rozumiane, którym minęło lat dzie-
 śieć. *A. 1580. fol. 370. §. A* isz popárćie tey woyny.

O tymże. *A. 1581. fol. 381. tit. Exemptia żołnierzow.*

Kto ma pierwszy zapis, tego iest *potioritas super bonis oneratis*, cho-
 ćiaż z poslednieyszym Processem: y choćby kto infzy pierwey
 proces otrzymał do poslednieyszego zapisu; wyjąwszy gdyby kto
 był *triennalis Possessor*, ábo *de iure* práwo iego náłázłoby się być
 ważne. *A. 1588. fol. 467. tit. O ważności zapisow.*

Zapísy wszelákie w Xięgách odległych Grodzkich, ábo Ziemskich
 zeznáne, *ad proprium forum Terrestre vel Castren. ubi bona Reco-*
gnoscentis consistunt, per modum oblatae, per creditorem vel Debi-
torem, ábo sługę ktorego z nich, máią być podawáne: á *prioritas*
 tego zapisu ma być liczona od áktu podánia onego *per oblata in*
proprio foro. Ibid.

O zapis ná zmowie, ku ofzukaniu, Creditorom zeznány, ábo z iá-
 kiey przyczyny podeyrzány, wolno práwem czynić drugim Cre-
 ditorom, którymby zapis zdał się być ku szkodziu. *Ibid.*

Woiewodztwu Wołyńskiemu wárowano, isz *cause potioritatis*
 żadney nie máią podlegać táxie, lecz iesliby chćiał *posterior Cre-*
ditor swoy dług *vindicare*, wolno mu *in quibusvis bonis* pier-
 wszych Possessorow wykupić. Działictwa zaś otrzymáne przed
 poslednieyszemi Kreditoráni, y Legatáni, máią *in suo* zostawáć
robore, non obstantibus quibusvis decretis. A. 1673. fol. 31. tit. Securi-
tas dobr Ziemskich.

Zapísy, bálnit, *etiam post approbationem*, ku uspokoienu bálnicyey,
 do dwunástu niedziel, tak od otrzymánia bálnicyey, iáko y od
 oney approbacyey, może zeznáwać. *A. 1588. fol. 468. tit. O relá-*
cyey.

Zapisy wszelakie Trybunalskie tak ważne są, iako Seymowe, albo Ziemskie. *A. 1578. fol. 331. tit. O zapisiech.*

Zapisow *per oblatam* podanych oryginały, mają Pisarze wracać. Co służy Ziemi Gostyńskiej. *A. 1565. fol. 105. tit. Originalow.*

Także Ziemi Drohickiej. A Xiegi *ad decursum unius anni* powinni introligować, y stare w ochronie mieć, *sub pœna de negligentibus Officialibus sancita, in Iudicio Tribunalitio, per quempiam Nobilem eiusdem Terræ repetenda. A. 1613. fol. 21. tit. O wracaniu Originalow.*

Vid. Statutum Horti. f. 207

Zapisy Grodzkie ten sobie ma przenosić, komu służą, choć po wyściu roku, ieśli Roki nie były: na pierwszych iednak Rokach Ziemskich powinien to uczynić. *Except. Masou. A. 1576. fol. 298. tit. O Pisarzu Ziemskim.*

Zapisy Mázowieckie zwłazczá wieczności, mają być pisane, według formy w Státucie opisaney, *Ibid. fol. 299. §. Zapisy.*

Zapis na przedáz, dárowiznę, albo zamiánę, *extra Districtum* uczyniony, nie iest ważny, okró Seymu, y Kancellaryey Krolewskiej. *Ibid. fol. 305. tit. Przedanie.*

Zapisow Grodzkich, *in absentia Recognoscentis*, przeniesienie ma być ważne. Co służy Woiewodztwu Podlaskiemu. *A. 1581. fol. 377. tit. Przeniesienie.*

Zapisy Belskie, Ziemskie, Grodzkie y na leżeniu Xiąg zeznane, aprobowano. *Ibid. fol. 376. tit. Zapisy.*

Także zapisy Rożańskie y Mákowskie, ktore w Pryczánowie we wsi Krolewskiej poblisko Rożaná, wedle postanowienia Rycerstwa támeicznego w roku terażniejszy pod Rożanem zgromadzonego, przyjmowano. *A. 1607. fol. 854. tit. Vtwierdzenie zapisow.*

Zapisy wszelakie, y rezygnacye dobr wieczne, przed áktami autentycznymi *sub Interregno* uczynione, ważne być mają, y aby od dnia śmierci Krolewskiej, nikomu *in progressibus iurũ fatalia* albo *prescriptio* do spráwiedliwosci szkodzić nie moglá, wárowano we wszystkich *Confederat. general. Wársaw. sub Interregnis.*

Zapisy wszelakie *sub Interregno* *A. 1648.* pozwolono Grodowi Smoleńskiemu przyjmować, bez Pisarza Ziemskiego.

Zapisow wszelakich w Kapturách w W. X. Lit. od záczcęcia tychże Sądow, áż do skończenia, walor taki, iákiby *in quous subsellio, regnante Principe* uczynione były, *cauetur. w Confederatiách general. Wársaw. sub Interregnis. A. 1668. & 1674.*

Euictor dobr *exequucyami* odsádzonych, ma ewinkować tego, komu ie przedał &c. *v. tit. Dobrá Stofu Krolewskiego.*

O Zapisách y Áktách przez nieprzyiaćielá popalonych &c. *quò ad securitatem honorum, vide tit. Szlachećtwo. quò ad securitatem bonorum. vide tit. Dobrá. quò ad securitatem, ratiõne długow, po*
woy-

woynie. *v. tit. Dlugi. & tit. Sprawy. & tit. Acta.*

O zapisach w Prusiech. *v. tit. Acta. tit. Salaria.*

Suscepty Ziemie Nurskiey, ktore *Laudo communi* ná Seymiku, *vacante Capitaneatu, ex necessitate* uchwalili, approbowano. *A. 1667. fol. 38. tit. Acta.*

Zapisu obligacyey wsi Trąbek, y Nieborowá approbacya. *v. tit. Approbacya.*

Membrany, to iest, ręczne zapisy w Woiewodztwach, Wołyńskim y Bracławskim, zniešiono, y iusz od publikacyey tey Constitutiey iść nie mają, miedzy Obywátelami tych Woiewodztw. Te iednak, ktore przed tą Constitutią, bądź tecz dawnieysze, ná cokolwiek dáne, od daty tey Constitutiey do Roku y sześciu niedziel, mają być do Akt Ziemskich, ábo Grodzkich, własnego Powiatu, przez tych, ktorym służą, *per oblatam* podáne y w wiedzione, *sub nullitate* onych. A od tad iusz niásto membran, káždy ná káždą rzecz zapis, nápisawszy go y podpisawszy, z pieczęcią swoią, y pieczęciami y podpisami naymniey dwu świadkow Szlachty, do Akt Grodzkich, ábo Ziemskich, ma y powinien będzie przyznąć. *A. 1620. fol. 18. tit. Membrany.*

Z A P Ł A T A.

Zapłata po Byczyńskiey wojnie z konfederowanymi, także y tym, ktorzy ná trwoę niebezpieczeństwa Tureckiego, z Quarty przyięci byli, naznaczono w Lublinie. Ktora iako się odprawić miała? *vide latè in Constit. A. 1591. fol. 606. tit. Asssekuracya.*

Zapłatę długow *in fidem publicam* zaciągnionych naznaczono z poboru. *A. 1593. fol. 650. §. A* po tym.

PP. Myſzkowskim 25000. zł. Poborcá Krákowski z naypierwszego poboru Woiewodztwa swego ma zapłacić, *sub pena centum marc. &c. A. 1598. fol. 699. tit. Naznaczenie.*

Zapłatę, ktoby co ná potrzebę Rzeczyposp. ná on czas wydał, ásssekurovano. *A. 1601. fol. 733. Opátrzenie kredytu.*

Zapłata długow, zaciągu Moskiewskiego, y Inflánskigo, y innych, naznaczona z poborow. *A. 1611. w Uniuersale poborowym. tit. Száfunek tych poborow.*

Zapłata żołnierzom po wojnie Moskiewskiej z konfederowanym postanowiona, y Commissarze ná to naznaczeni, *cum facultate* pieniędzy *in fidem publicam* pod ásssekuracją Krolá y Rzeczyposp. dostawania. *&c. vide latè in Constitut. A. 1613. fol. 3. tit. Naznaczenie.*

Teyże zapłaty *negotium continuatur*: do czego naznaczeni są Commissarze, y ná trzy mieysca rozdzieleni. z ktorych iedni Stołecznym żołnierzom we Lwowie płacić mają, drudzy w Bydgoszczy,

gofzczy, á trzeci Inflánskimi w Wilnie. &c. *vide latè Constit. Ná drugim Seymie. A. 1613. fol. 1. tit. Náznáczenie.*

Zaplátá woysku Pruskiemu, y Inflánskiemu w Grudziádu postánowiona, y Commissarze náznáčení. *A. 1628. tit. Commissarze do zapłaty.*

Zaplátá woysku W. X. Lit. w Wilnie náznáczona, y Commissarze dani &c. *vide latè in Constit. A. 1634. fol. 9. tit. Commissarze.*

Zaplátá woyskom, Moskiewskiemu, y Vkráinnemu, we Lwowie postánowiona y Commissarze náznáčení &c. *vide latè Constitut. Ibid. fol. 7. tit. Zaplátá woyskom.*

Zaplátá woysku we Lwowie y w Pucku náznáczona. *A. 1640. fol. 12. §. A do zapłaty.*

Zaplátá woysku Vkráinnemu, y Commissarze do niey. *A. 1638. fol. 2. tit. Zaplátá.*

Temusz znowu zaplátá náznáczona we Lwowie. *A. 1642. fol. 9. tit. Zaplátá.*

Znowu temusz zaplátá we Lwowie náznáczona. *vide latè Constit. A. 1643. fol. 21. Zaplátá woysku.*

Znowu temusz woysku zaplátá we Lwowie náznáczona : á co do ćwierci dárowney, Posłowie ziemscy do Bráćiey wzięli, gdyż ná to w Instrukcyách pozwolenia nie mieli. *A. 1646. fol. 9. tit. Zaplátá.*

Temusz dána pod Zborowem od Krolá I. M. Iana Kázimierzá deklaracyą approbowano. *Ná drugim Seymie. A. 1649. fol. 7. tit. Approbacya.*

Commissarze do Lwowá ná liquidowánie długi woysku Quárćianemu winnego : á ná przyszłym Seymie sposob zaplácenia onym obmyślony będzie. *A. 1649. fol. 12. tit. Obróna.*

Commissia ná zapłatę woysku *authoritate Comitiali* náznáczona, isz w Warce nie doszła; do Lubliná iest przeniesiona od PP. Commissarzow, co *approbatur*; y Commissarze znowu *assignantur*. *A. 1649. Ná drugim Seymie. fol. 4. tit. Zaplátá.*

Zaplátá woysku W. X. Lit. w Wilnie postánowiona, y Commissarze ná to náznáčení. A że *sub idem tempus* Commissiey tey główne Sądy Trybunálskie przypadają; tedy iesliby iakie kauzy między sámemi Deputatámi, á Commissarzami, lubo ich slugámi *intercederent*; ná to *compositum Iudicium in pari numero* zászadzone być ma. Gospody także *aequè* ná Commissarzow, iáko y Deputatow Trybunálskich Grod pokázowác będzie. &c. *A. 1649. fol. 38. tit. Zaplátá.*

Zaplátá woysku W. X. Lit. y Commissarze, *secundum normam, Ordinem, & securitatem superiorum Commissionum*. Przy ktorey zaplácie zá expensá wojenne P. Hetmánowi Wielkiemu W. X. Lit. ktore się slusznie z liquidacyey pokażą. Także P. Hetmánowi Polne-

Polnemu, y Vr. Pifarzowi Polnemu W. X. Lit. Także I. M. P. Krzysztofowi Chodkiewiczowi Woiewodzie Wileńskiemu za wydatki iego, satisfactia być powinna. A. 1650. fol. 17. tit. Zapłata.

Zapłata woysku Koron. *ad exemplum* przeszłych Commissiij, y Commissarzy ci, ktorzy na Trybunał Rádowski, deputowani, o ktorey mieyscu Krol I. M. gdzie nayspodobnieysze upátrzy, przez Vniwersały swoje obwieścić ma. A. 1652. fol. 5. tit. Commissia.

Zapłata woysku W. X. Lit. naznaczona. *Ibid.* fol. 19. tit. Zapłata.

Zapłata woyskom Koron. stárego y nowego zaciágu we Lwowie naznaczona, y oraz Trybunał Skárbowy, &c. *vide latè.* A. 1653. fol. 1. tit. Zapłata.

Zapłata woysku W. X. Lit. nowego y stárego zaciágu w Wilnie. *vide latè.* *Ibid.* fol. 5. tit. O zapłacie.

Zapłata woysku Koronnemu naznaczona we Lwowie &c. A. 1654. fol. tit. Zapłata.

Zapłata woysku W. X. Lit. w Orszy, ábo w Mińsku, iesliby w Orszy *propter hostilitatem* być nie mogła, naznaczona. &c. A. 1655. fol. 12. tit. Zapłata.

Zapłata woysku Koronnemu w Lublinie naznaczona &c. A. 1658. fol. 7. tit. Commissia.

Zapłata woysku W. X. Lit. w Wilnie, ábo iesliby w Wilnie być nie mogła: tam gdzie PP. Hetmánowie znióżyli się z sobą naznaczą, y obwieszczą. &c. *vide latè.* *Ibid.* fol. 12. tit. Commissia.

Zapłata woysku Koron. we Lwowie y Commissarze do tego naznaczeni. A. 1659. fol. 2. tit. Commissia.

Zapłata woysku W. X. Lit. w Mostách naznaczona, y Commissarze mianowani. *Ibid.* fol. 1. tit. Commissarze.

Zapłata woyskom Koronnym we Lwowie naznaczona, y Commissarze dani. A. 1661. fol. 2. tit. Zapłata.

Także woysku W. X. Lit. w Słonimie, *Ibidem* fol. 1. tit. Commissarze.

Znowu woyskom Koron. we Lwowie. A. 1662. fol. 4. tit. Zapłata.

Także woysku W. X. Lit. w Wilnie. *Ibid.* fol. 5. tit. Commissia.

Et fol. 16. tit. Affekuracya refzty.

Zapłata woysku Koron. naznaczona z Woiewodztw, tak, áby kázde Woiewodztwo tak wielom ludzjom płaciło, ile Trybunał Rádowski naznaczy. A. 1667. fol. 9. tit. Naznaczenie płacy woyskom.

Zapłata woysku W. X. Lit. w Wilnie naznaczona y Commissarze dani. *Ibid.* fol. 56. tit. Zapłata.

Woysku Koron. dwie ćwierci (poniewasz drugich dwu dobrowolnie odstąpiło) na przyszłym Trybunale Rádowskim A. 1671. zapłacić naznaczono. A. 1670. fol. 24. tit. Przebaczenie.

Okrom tego, iż niektóre Woiewodztwa y Ziemie Koronne, dla rozerwania Seymikow y uchwalenia podatkow, zapłatę pewnym Pułkom zatrzymały, postanowiono, aby według podziału na Commissey Lwowskiej uczynionego, nie mieżkanie się im satisfactia stała. *Ibid. tit. Vspokoienie.*

Woysku W. X. Lit. zapłata nāznāczona. *Ibid. fol. 42. tit. Zapłata.* Nie doszła ta Commissia : reāssumowano ją. *A. 1673. fol. 2. tit. Reassumptio.*

Ani ta doszła *ob fata* Krolā I. M. *Reassumuntur* tedy *in toto* przeszłe Commissie *Annorum* 1670. & 1673. & c. *vide latē* w *Confederatich general. Warszaw. sub Interregno. A. 1674. fol. 30. §.* Ponieważ Commissia,

Zapłata woysku Koron. postanowiona, y āssekurowāna. *A. 1673. fol. 7. & 8.*

O teyż. *Ibid. fol. 10. tit. Trybunał.*

Nie przyszło to *ad effectum propter fata* Krolā I. M. Michāłā : przeto na Konwokacyey generalney Wārszawskiej Commisii do tey zapłaty Seymem *ut supra* *A. 1673.* postanowionā reviuifikowawszy, y w Skarbowy Trybunał obrociwszy, do Lublinā przeniesiono ; takiednāk, aby to nie było *cum praeiudicio* tak Kāpturów Woiewodztwa Lubelskiego, *quod ad priuatas* Woiewodztwa tegosł *actiones*, iako y Grodu Lubelskiego, *quod ad executionem.* y aby Vrzād Ziemski tāmeczny dekretā pisał. w *Confederatich general. Warszaw. A. 1674. fol. 21. §.* Ponieważ Commissia.

Zapłata Woysku Koron. we Lwowie nāznāczona y Commislarze dāni. & c. *A. 1676. fol. 15. tit. Commissia.*

Limitowāne były te Commissie do terāźnieyszego Seymu : ā teraz *reassumuntur.* *A. 1677. fol. 1. tit. Commissia.*

A że Commissia we Lwowie *sine comportatione* uchwalonych podatkow pieniędzy, *sufficienter* z ukōntentowaniem woyskā y Rzeczyposp. konczyć się zā tym rāzem nie może, āni *causae priuatarum iniuriarum* na niey rozśadzone być mogā ; przeto druga Commissia w Sandomierzu w Roku ninieyszym odprāwić się ma. Na ktorā Commislarze *deputantur.* *Ibidem fol. 2. §.* A że terāźnieysza.

Zapłata woysku W. X. Lit. obmyślona y āssekurowāna z tā deklaracyā, iż czegoby do wypłacenia z rāchunku nie dostawāło ; z przyślęgo Seymu obmyślono y wypłacono bēdzie. *A. 1676. fol. 3. tit. Zapłata.*

Do ktorey zapłaty Commissia nāznāczona. *A. 1677. fol. 7. tit. Commissio.*

Zapłata woysku Koronnemu *praeiū liquidatione* na Trybunale Sibowym ma *expediri.* *A. 1678. fol. 2. tit. Zapłata.*

Na zapłatę woysku *pro nunc effectiue* w służbie Rzeczyposp. stājące

staiącemu, sumnę dwóch millionow *monetæ currentis* w gotowiznie do dispositicy Rzeczypośp. przypadła, y w rękach Wielm. Xiążęcia Michała Czartoryjskiego, Wołyńskiego, y Kieżmierzana Sapichy Połockiego, Woiewodow, będąca ordynowano, tak aby dwie części na woysko Koronne, a trzecia część na Litewskie, obrocone były. *Ibid. fol. 5. tit. Ordynacya.*

Zapłata woysku W. X. Lit. w Grodnie nāznāczona. *Ibid. fol. 4. tit. Zapłata.*

Zapłata I. M. P. Ianowi Károlowi Chodkiewiczowi Stároście Zmudzkiemu Hetmánowi W. X. Lit. wydatkow iego na woynę Inflātską uczynionych z Skārbow, Koronnego y W. X. Lit. po polowicy nāznāczona. *A. 1609. fol. 927. tit. Szafunek.*

Declaratur, iż 29320. zł. z reszt poborowych przeszłych W. X. Lit. māiā mu być zapłacone. *A. 1613. fol. 47. tit. Assekuracya.*

Zapłacono. Zapłata y rachunek *approbatur*. *A. 1621. fol. 23. tit. Approbacya.*

Vr. Alexandrowi Korwinowi Gāsiewskiemu Referendarzowi W. X. Lit. sumnę 13525. zł. y groszy puł trzynastā zapłacić także māiā we Lwowie przy zapłaceniu woysku Stolecznemu. *A. 1613. Na drugim Seymie. fol. 12. tit. Zapłata.*

Zapłata I. M. P. Stānislāwowi Zołkiewskiemu Woiewodzie Kiio-wskiemu długi 20000. zł. assekurowana. *A. 1616. fol. 9. tit. Nāznāczenie.*

Także I. M. P. Iāroszowi Wołowiczowi Podkānclerzemu W. X. Lit. summā 144099. gr. 5. piēniędzy 5. *A. 1618. fol. 7. tit. Zapłata.*

Także P. Hetmánowi Polnemu W. X. Lit. 21409. zł. gr. 20. w *Vniwersale poborowym*. *A. 1618. tit. Szafunek.*

Znowu temusz P. Hetmánowi 15000. zł. w *Vniwersale poborowym*. *A. 1619. tit. Szafunek.*

Także Xiążęciu I. M. Krzysztophowi Rādziwiłłowi Hetmánowi Polnemu W. X. Lit. dług assekurowany. *A. 1623. fol. 15. tit. Zapłata expens.*

Temusz drugi raz, y woysku iego uczyniona assekuracya zapłaty. *A. 1626. fol. 7. tit. Wydatki.*

Także Vr. Krzysztophowi Xiążęciu Zbārāskiemu Koniuszemu Koron. wydatki na legācyey Tureckiey *asscurantur*. *A. 1623. fol. 15. tit. Zapłata długi.*

Odpuscił to po tym Rzeczypośp., okrom piāci tysięcy y sześci set talerow lewkowych na więznie wydanych; ktore mu Skarb Koron. zapłacić ma. *A. 1624. fol. 9. tit. Odpuszczenie summy.*

Także I. M. P. Krzysztofowi Nāruszewicowi Podskārbiemu W. X. Lit. summy od niego *ad fidem publicam* zāciāgnionej 208924. zł. y gr. 25. y piēniędzy 6. zapłata *asscuratur*. *A. 1625. S. A gdzieby: O tymże. A. 1626. fol. 4. tit. Długi.*

Wszystkim wzwyż mianowanym P. P. Litewskim zapłacie od tąd, od Seymu do Seymu odkładano.

Po tym ná zapłatę tych długow podatki różne uchwalono. A. 1631. fol. 14. tit. Długi W. X. Lit.

Zapłacono ie wszystkim. A. 1632.

Ná zapłatę woysku Koron. Stany W. X. Lit. sumnę dwákroć sto tysięcy zł. ná dwie raty, z miłości Braterskiey, pozwolify, z tym warunkiem, iż to *in exemplum* nie ma być pociągano. A. 1638. fol. 22. tit. *Subsidium* W. X. Lit.

Zapłatá wydatkow Vr. Iozefowi Korszakowi Stároście Mścisławskiemu ná obronę Zamku Dżisieńskiego pod czas niebezpieczeństwa od Moskwy áffekturowána. *Ibid.* fol. 46. tit. Zapłatá.

Zapłatę Piechoćie Smoleńskiey do przyszłego Seymu *cum assentione* odłożono. A. 1646. fol. 9. tit. O naprawie.

Náznáčení Commissarze do tey zapłaty ; y Przywiley przy tym Krolewski ná osádenie táńże piechoty *approbatur in toto* : dálszy zaś sposob chowania oney do przyszłego *differtur* Seymu. A. 1647. fol. 23. tit. Zapłatá.

Nie doszłá tá Commissia. znowu inși náznáčení Commissarze. A. 1649. fol. 43. tit. Commissia.

Y tá nie doszłá : znowu inși náznáčení Commissarze. A. 1650. fol. 18. tit. *Securitas*.

Y tá nie doszłá : znowu inși Commissarze. A. 1652. fol. 23. tit. Opátrzenie.

Zapłatá Rycerstwu Smoleńskiemu y obleżeńcom náznáczona, y Commissarze ná to dáni. A. 1635. fol. 8. tit. Zapłatá.

Zapłatá ludziom *in praesidio* Smoleńská będącym, y Commissarze do tego náznáčení. A. 1653. fol. 9. tit. *Securitas*.

Summá *Constitutione* A. 1647. (*vide tit.* Woiewodztwo Smoleńskie) ná poprawę murow Smoleńskich náznáczona, ma być z Skárbu W. X. Lit. oddána. *Ibid.*

Zapłatá Cekauzowi Smoleńskiemu zá proch, y ołow, pod czas Ło- iowskiey potrzeby wydány, náznáczona z Skárbu W. X. Lit. A. 1653. fol. 9. tit. *Securitas*.

Do zapłaty Piechoćie Dyneburskiey Commissarze są dani, y *ad rationem* 10000. zł. to iest Kánon Kurlándski oney náznáczono. A. 1646. fol. 10. tit. Áffekurácia.

Znowu inși Commissarze ná to náznáčení. A. 1647. fol. 24. tit. Áffekurácia.

Zapłatá długu Vr. Heliaszowi Kázimierzowi Niefzczukowiczowi Czerniewskiemu, *præuiâ liquidatione* przed tẽmiz Commissar- mi, náznáczona. A. 1649. fol. 40. §. Tãńże.

Approbantur Commissiey A. 1649. Sądy, dekretá, y *Acta*. A. 16 fol. 16. tit. Ápprobácia.

Zapłatę 160000. zł. chorągwiom Tatarskim woyská Koron. affekuro-
wano nie odwłoczną. *w Confederathey general. W arszaw. A. 1668.*
fol. 20. §. Tak też.

Ná chorągwie Xiążęciá I. M. Wisniowieckiego Woiewody Beł-
skiego Hetmána Polnego Koron. sumpt ordynować ma Skarb
Koronny, y assignacye wydać do Woiewodztw y Ziem tych, kto-
re czterech poborow *cum abiuratis* nie wydały. *w Exorbitancyach*
ná Elekcyey Krolá I. M. Michála. A. 1669. tit. Opętrzenie for-
tec Vkráinných.

Zapłatá regimentowi Woiewodztwá Chełmińskiego náznáczona, y
Commislarze dáni. *A. 1638. fol. 2. tit. Zapłatá.*

O zapłacie żołnierzom w więzieniu będącym y Potomkom zábi-
tych postanowiono, áby pieniądze onym winne w Skárbie zátrzy-
máne były, y nie oddawáne nikomu, tylko zá dostátecznym wá-
runkiem, ábo powinnym, ábo komu by právem słusznym, y przy-
rodzonym należały. A z więzienia ołowobodzonym nie ma się
żadna zwłoka dżiać przez Skarb, y ukrzywdzenie w zapłacie za-
sług. *A. 1620. fol. 6. tit. Zapłatá.*

Według tey Constituthey, reásumuiąc onę, zachować się Com-
mislarzom kazano ná Commisshey do zapłaty woysku náznáczo-
ney. *A. 1652. fol. 5. tit. Commissia.*

Chorągwie, Vr. Strzałkowskiego, Modrzeiowskiego, Zarudnego-
Baubonebeká Perfá, ná Trybunał Rádomski odesłano, y że do co-
æquátiey z długiem woyskowym przypuszczone, y ćwierci ich zá-
plácone być máią, deklarowano. *A. 1667. fol. 30. tit. Odesłanie.*

Rotmistrzow Woiewodztw, Ruskiego, Wolhyńskiego, y Beł-
skiego, poniewaz *constat*, że chorągwie pod Choćim stáwili; *ab*
impetitione od Skárbu, y od Instigatorá Koron. względem nie po-
dánia, y nie poprzyśiężenia rejestrow, uwolniono. *A. 1676. fol.*
38. tit. Vwolnienie.

Regiment pieszy Woiewody Sierádzkiego od nieprzyacielá zá-
brány, rowno z infzemi do liquidacyey zasług, y poprzyśiężenia
rejestrow, ná Commissiá odesłano, y że mu rowno z innemi
Skarb plácić powinien, deklarowano. *Ibid. fol. 43. tit. Affekurá-*
cya zasług.

Ná zapłatę woysku do pewney liczby przez skrypt *ad Archium*
podány, y ápprobowány *in toto*, redukowanemu, sumnę uchwa-
lono. *Ec. vide latè. A. 1677. fol. 3. tit. Ordynacya woyská.*

Cwierć Februáriuszową woysku Koronnemu záplácić ná przy-
szłym Seymie obiecano. *A. 1683. fol. 12. tit. Vkontentowanie*
woyská.

ZASLVZENI. ZASLVGI.

NA przyszłym Seymie ma być sposob náležiony, iákoby ludzie do-
D d d d d 3 brze

brze zaśłużeńi Rzeczyposp. zapłatę cnotliwych zasług odnośli. *A. 1565. fol. 107. tit. Odłożenie.*

Odłożono to ieszcze ná drugi Sejm. *A. 1566. fol. 127. tit. Odłożenie.*

Po tym postanowiono, iżz dośtoieństwá, Wrzędy, dożywoćia ná Dobrách Krolewskich, káduki, y niesłużeniem woyny dobrá przepádłé, máią być zaśłużonym dawáne. *A. 1567. fol. 130. tit. Merita.*

Krol ma mieć ná zaśłużonych baczenie, zá záléceniem Hetmáńskim. *A. 1591. fol. 615. §. A ná te.*

A miánowicie, tym ma dáwać opátrzenie, ktorzy przez lat sześć státecznie służyli. *A. 1607. fol. 859. tit. O żołnierzách.*

Woytośtwá, y Szoltyśtwá, ktore nie są Miałtom inkorporowane, także Iurgielty, máią im być dawane *tam post cessum, quam post decessum Possessorum.* *A. 1620. fol. 6. tit. Nagrodá.*

W konkurrencyey, ma ná tego być pierwszy wzgląd, ktory pod iedną chorągwią státecznie y skromnie bez wśzczynánia buntow, y bez uciążenia ludzi pięć lat służył. *Ibid.*

W zasługi że nie ma żaden Pulkownik, Rotmistrz, áni inny żaden woyskowy potracáć sobie podatkowych pieniędzy, ktore z dobr *in possessione sua* zostájących wybierze, ále że ie do Skárbu, wedle práwá pospolitego, oddawáć máią, *lege perpetuá cautum est.* *A. 1661. fol. 5. §. Także y ci.*

Zasługi Vr. Brezy Stárolty Nowodworskiego *futuro Regnanti* zálécic obiecano, áby *ex parte bene merentium* nágródzone były. *w Confederacyey general. Wársaw. A. 1674. fol. 30.*

Także zasługi Wielebnego X. Augustyná Berniczá. *Ibid.*

W zasługách áby Commissia Lwowska Dobrá Krolewskie mogła onerować *ad extenuationē* czworgiem dożywoćiem, pozwolono. *v. tit. Summy.*

O zasługách I. M. X. Alexándrá Kotowiczá Biskupá Smoleńskiego, y X. Andrzejá Ossowskiego, Regentá Kancellaryey W. X. Lit. *A. 1676. fol. 16. tit. Opátrzenie.*

Zasłużonemu Vr. Micháłowi Lwowiczowi rekompensá od Rzeczyposp. *ad feliciora tempora.* odłożona. *A. 1677. fol. 20. tit. Grati-tudo.*

Z A S T A W A.

PO Státucie Krolá Kázinierzá Trzeciego, *Terrae, & Castra principalia*, przy ktorych iest iurisdykcyá Sądowa, zastáwiane być nie mogły, oprócz *munitiora bona*, to iest *oppida, & villas*, ász do Statutu Krolá Alexándrá. Po tym zaś Státucie, tak *Castra principalia*, y wielkich Rządow, iáko y iákiegolwiek grunty Stólu Krolewskiego, podług włásnego Státutu, y podług Opráwy Krolowey Zophi-

Zophiey, exekucyey być podległe deklarowano. *A.* 1562. fol. 14. tit. O Státucie. *v. plura tit.* Exekucya.

Iesliby iednak *propter grauem necessitatem Reipub. munitiora bona* summa iáką onerować przyszło, tedy nie inaczey, iedno ná Seymie wálnym Koron. *cum consensu unanimi Ordinum* stác się to ma *ad extenuationem*. Y ma być w Constitucyá onego Seymu wpisano, ná iáką potrzebę Rzeczyposp. iák wielka summa, y ná które dobrá wziąć iest pozwolona. *A.* 1565. fol. 89. tit. Státut.

Herbert.
fol. 52.

Iákosz zaraz pozwolono ná Dobra stołu Krolewskiego zaciągnąć *modo obligatorio* summe piáci kroć stá tysięcy zł. z tym dokłádem, áby tychże dobr nie wolno było dawać *in possessionem* żadnemu *ex Ducali genere*, áni onerować Zamki główne, ábo sádowne, áni Wielkorządy, áni Ziemię Sędomirską; także áby Krol nikomu dożywoćia nie dawał, ná przerzeczony dobrá, które *ex vi legis presentis* zastáwione będą. *Ibid.* fol. 106. tit. Nábycie pieniędzy.

Zastáwnicy Dobr Krolewskich, áby przez się, lub przez Posły swe ná przyszły Seym stáwili się, y listy ná dzierżawy swoie pod strácer ię summy pokazáli, postanowiono; y *publice* to obwołać, áby się nikt niewiádomością wymawiać nie mógł, kazano. *A.* 1567. fol. 132. tit. O zastáwie.

Vide plura tit. Dobrá, tit. Summy.

O zastáwie kleynotow. *v. vide tit.* Kleynoty.

Ná Zastáwnikow co zá podatki stánowiono? *v. tit.* Podatki.

Zastáwnicy z sum, które ná dobrách zastáwionych mieli, wypráwić ná wojnę powinni byli. *A.* 1655. *v. tit.* Woysko.

Zastáwnikom wszytkim, Mieszczánom, Kupcom, ábo którzy *per arendam* dobrá Ziemskie dziedziczne w W. X. Lit. trzymáli, względem gwałtowney Rzeczyposp. potrzeby, od stá zł. po złotych piáci do Poborcy powiatu swego płacić kazano. &c. *A.* 1650. fol. 21. tit. Zastáwnicy.

Wykupno Dobr Krolewskich, zá Dworem ma być sádzzone. *A.* 1578. fol. 327. §. Co sádzić máia.

W Koronie, w Powiatách przez Commissarzy ma być odpráwówáne: á ná W. X. Lit. Constitucya generalna *Anni* 1598. ściągáć się ma. *A.* 1607. fol. 833. tit. Pozwy Zadworne Koronne.

Wykupno Dobr Krolewskich, *ad rationem quingentorum millium* zastáwionych. *v. tit.* Summa.

Wykupná Dobr Krolewskich w Litwie, Stany támeczne podięły się, ná co pieniądze obmyślić máia. *A.* 1616. fol. 41. tit. O wykupowaniu dobr. *v. tit.* Dobrá.

A od tego czásu, które dobrá tamże wákowác będą; dożywoćia dáne ná nich być nie mogą. A skoro będą oswobodzone, iedná część prowentu z nich do Skárbu Krolewskiego ma iść, druga RP. trzecia Dzierżawcy. *Ibid.*

Wyku-

Wykupná dobr zastáwnych Spráwy *per appellationem* ná Trybunał wytoczone, nie czekáiąc Woiewodztwa własnego, *inter causas Officij*, máią być sądzone. A tym ktoreby pod Trybunałem przypády, *ab actu motionis in sex septimanis*, ma być w ruszeniu termin praefigowány. A. 1588. fol. 461. tit. O wykupnie dobr zastáwnych.

Dla wielości Spraw Sobotnych, osobny im registr ná káždy Czwartek postanowiono. A. 1611. fol. 13. tit. *Causæ expulsionis & exemptionis*.

Te same *etiam sub Conuentu generali & particulari* ná Pozycyey *Aktorum Terrestrium* mogą być sądzone. A. 1589. fol. 579. tit. Sądzenie Rokow.

W Kálifzu, pod S. Ian, máią być sądzone : á Surrogator ma ná to zieżdząć. A. 1631. fol. 43. tit. *Causæ exemptionum*.

ZAWARCIE ZIEMIE.

y Zawarcie Portow.

ZOkázyey, iż moneta złá y nie ważná z Państw pogránicznych przez rozmaíte ludźie do Korony była przywożóna, y walor iey im dále, tym większy się podnosił, y dobre z teyże Korony pieniądze, odmieniaiąc, do cudzych Państw wywożone były ; postanowiono zawarcie ziemie &c. A. 1621. fol. 19. tit. O zawarcíu Ziemie.

Zawarcie zaś Portow tym sposobem postanowiono : áby nikt wodą, áni łádem towarow ná wygodę nieprzyiaćielską, áni do żadnych Miaśt Xięstwa Pruskiego, y Pomorskiego (wyjąwszy Gdańsk, y Toruń) *stante bello Suetico* nie spuszczał, *sub pæna peculatis* ná Szláchćicá w Trybunale Koronnym, á z W. X. Lit. ná Trybunale Litewskim *ex citatione, ad cuiusvis instantiam, quatuor ante septimanis, editá peremptorie, ex speciali registro, in quocunq; Palatinatu vindicanda, ac per medium delatori ac fisco Reipub. pro defensione conuertenda*. A Plebeii w tym *delinquentes, pæná capitu, & confiscationis bonorum* karáni być máią. Czego wśzytkiego Woiewodowie y Stárołtowie sądowi, z Podskárbiemi ołtrzegáć y popieráć powinni, *ex cuiusvis delatione, sub iisdem pænis*. Zá gotowe iednáć tylko pieniądze ták foli, iáko y innych wśzelákich towarow z tych Portow zaciágać wolno. A. 1627. fol. 2. tit. Zawarcie Portow.

Po tym, tákim ktorzy przeciwno temu práwu wykroczyli, w W. X. Lit. ná Trybunale Skárbowym Wileńskim *forum* náznáczono, *præmissá citatione in spatío trium septimanarum*. A. 1629. fol. 17. tit. Trybunał Skárbowy.

Zadnemu w W. X. Lit. *cuiuscunq; sit statús, & conditionis*, ták stanu Szláchckiego, iáko y Plebeio nie godzi się żadnego zboża kupnego,

pnego, ktoreby nie było własney jego krescencyey, ani woda, ani łądem za gránice W. X. Lit. prowadzić, *sub pœna super Plebeium colli*, a ná Szláchćicá *confiscationis* zboża & *mille marcarum*. Ktora zboża *confiscatio* cedere ma *fisco*, a *pœna mille marcarum* połowicá Delatorowi, a połowicá Trybunałowi. Aby zaś pod tytułem y za quitami Szlacheckimi nikt zboża przekupnego nie wyprowadzał; wszyscy stanu Szlacheckiego ludzie, posyłając zboża swoje, powinni dać Szafarzom swoim listy otworzyste, *in vim attestationis*, obowiązując się w tych listach *fide & conscientia* że z swoich własnych majątności, tak dziedzicznych, iako y z dzierżaw (Arendarzy, y Zastawników w to inkludując) a nie skupne zboża posyłają, y pewną liczbę zboż łąsztów, albo beczek, y imioną majątności, z których zboża posyłają, *specificè* w tychże liściach opisać mają: przy których *nihilominus* Szafarze przysięgę wykonać będą powinni, podług zwyczaju: A gdzieby takowych listów Szafarze nie pokazali, tedy takowe zboża za podeyrzane y zatrzymane być mają do tąd, aż *sufficientem attestationem* od Pánów przyniosą. Czego wfzytkiego P. Podskárbi W. X. Lit. przez osoby przysięgłe, ná to unyślnie deputowane przestrzegać ze wfzeláką pilnością powinien. A. 1631. fol. 32. tit. Zábronienie.

Zawarcie exekucyey. *v. tit. Exekucya.*

Ziędzy. *v. tit. Sady.*

Z I E M I E.

Infántska. *v. tit. Infánty.*

Podlaska, Wolhyńska, Pruska. *v. tit. Woiewodztwa. tit. Xięstwa.*

Ziemskie Vrzędy, Roki, Sady, Pisarze, Komornicy, Xięgi, &c. *vide sub titulis propriis.*

Ziemie, Hálicka, y Zydáczowska zruinowane, od wfzelákich Contribucyi publicznych, według Constitucyey A. 1635. Miastom przez nieprzyaciela zniesionym służącey, także od stánowisk żołnierskich wolne być mają. A których tá *hostilitas* nie tak ciężko spuściznyła: ci *salvis novis abiuratis* podatki od Rzeczypośp. uchwalone płacić mają. A. 1677. fol. 26. tit. Ziemiá.

Z E B R A C Y.

Státut Ianá Albrychtá Krolá *de validis mendicantibus*, także Státut o imánii hultáiw, reásumowano, *interponendo pœnam centum marcarum*, gdzieby przez Vrząd Grodzki, albo mieyski nie był exequowan. A. 1588. fol. 489. tit. Zebracy.

Plura o hultáiach. *v. tit. Hultáie.*

Zelázne listy. *vide tit. Vadia.*

Herturt.
fol. 277. tit.
Mendici.

E e e e e

Z O Ł.

Z O L N I E R Z E.

De militibus, vide in Statut. Herburti. tit. Bellum, & tit. Priuilegium.

Zołnierze od okázowánia, *pro una vice*, wolni. *A. 1565. fol. 106. tit. Okázowanie.*

O tymże: w Confæderacyey generalney Wárszaw. *sub Interregno. A. 1587. fol. 412. §. A* ktoby miał.

Zołnierze od Sądow *exempti* byli, do przyszłego Seymu, okrom do zapisow. *A. 1564. fol. 48. §. Od okázowania.*

Znowu do przyszłego Seymu. *A. 1565. fol. 106. tit. Okázowanie.*

Znowu do przyszłego Seymu, okrom przesądzonych w sprawách do zapisu, także o mężoboystwa, gwałty, náiaždy, y gwałtowne wybićia. *A. 1567. fol. 137. tit. Żołnierze.*

Po tym *exempti iuxta Constitutionem* 1562. *A. 1578. fol. 341. tit. Żołnierze.*

Po tym *iuxta Constitutionem* 1567. & 1578. (Co służyło y żonom żołnierskim) *non obstante*, choćby Przyzićiel ábo Prokurator *ad actus sententiá interlocutoriá* daley się wdał: Ci iednak, którzy ku zapisom iáwnym niezástárzałym, po których mogłoby co infzego *intercedere*, pozwáni, mogą być, *non obstante absentia Reipub. causá*, sądzeni. *A. 1580. fol. 370. §. A* isz poparcie.

Reassumitur immediata Constitutio do dwunastu niedziel po rospużczeniu woyská: á Káncellárya Krolewska powinna ná to listy, y świadectwa tak żołnierzom, iáko y żonom ich dawać. Ktoremi ktoby się záłożył, á ná woynie nie był, sprawę tráci. *A. 1581. fol. 381. tit. Exempcyá.*

Exempt znowu żołnierzom y żonom ich, *iuxta Constitutionem* *A. 1581.* okrom gdyby kto po dacie tey Constitucyey, náiętność bądź zastáwná, bądź wieczná gwałtem, á nie prawnie komu odiał, ábo ktoby się odpisał zapiseni: takowey excepcey. *A. 1590. fol. 570. tit. Wyięcie.*

Ci także którzy ná siedzenie w wieży o głowy są skazáni, ábo się sami siedzenia podięli, á ná usłudzeby Rzeczypośp. w woysku byli, máią micć *dilationem* swego siedzenia do dwunastu niedziel *postreditum* z potrzeby. *Ibid.*

Exempty ápprobowano żołnierzom, ktore, gotuiąc się ná woynę Turecká, w Káncelláryách otrzymáli byli. Zá nie doszćiem iednak tey woyny, ácz służyć gotowi byli, z domow swoich nie wyieźdzali. Y postanowiono, áby spraw ich suspensie *in quibuscunq; subselliis* zá ténis exemptámi uczynione, ku upadkowi onym w żadnym sądzie nie były, áni do żadnych probácyi, iesli kto ná tey expédycyey był, ábo nie był, przyćiskáni nie byli, ále
żeby

żeby *simpliciter* z onychże suspensyi, do dalszych kontrowersyi y obron spraw swoich przypuszczeni byli. A. 1591. fol. 615. tit. Exempcy.

Od Pospolitego ruszenia tylko *exempti* byli żołnierze. A. 1593. fol. 642. tit. Exempty.

Znowu exempt żołnierzom y żonom ich, *iuxta Constitutionem* 1567. & 1581. do dwunastu niedziel po rospuszczeniu woysk: w czym nie mają *obstare* takowe zapisy, ktorymby przed tą Constitucyą fałsz był zadány. *Declaratur* przy tym, iż listy *exemptionis* tak Krolewskie, iako y Hetmańskie, przed każdym Sądem iść mają. A. 1601. fol. 733. tit. Exempty.

Po tym *juxta Constitutionem* A. 1578. *exceptis causis ad inscriptiones, expulsionis, violentie, & rei iudicate*. A. 1609. fol. 908. tit. Żołnierze.

Po tym *iuxta Constit.* A. 1578. & 1609. przydając, aby ci, ktorzy na wojnie będą, od Krola I. M, albo PP. Hetmanow, listy świadeczne mieli. Ktora Constitucya y W. X. Litewskiemu służyć ma. A. 1611. fol. 7. tit. Exempty.

Po tym *iuxta Constit.* A. 1609. tak Koronnym, iako y Litewskimi żołnierzom. A. 1616. fol. 43. tit. Exempty.

Po tym *iuxta eandem Constit.* A. 1609. & *superiores*: co się ma rozumieć y o żołnierzach Infląnskich w W. X. Lit. A. 1618. fol. 6. tit. Exempty.

Po tym *iuxta Constit.* A. 1567. & 1581. A. 1619. fol. 5. tit. Exempty.

Po tym *iuxta Constit.* A. 1590. *exceptis recentibus criminibus* od daty Seymowey: Co y W. X. Lit. służyć ma. A. 1620. fol. 13. tit. Exempty.

Poprawiono takroczoney Constitucyey, tak aby pozwani *in causis ad inscriptionem, exemptionem, expulsionem, executionem rei iudicate*, po rospuszczeniu pospolitego ruszenia, we cztery niedziele odpowiadali: *à terminis* iednak *merè personalibus iuramentorum*, ktorych przez plenipotenty odprawować nie mogą, *excipiuntur*. A. 1621. fol. 18. tit. O exemptách.

Po tym *exempti iuxta Constitutionem immediatam* A. 1621. a te exempty tak z Kancellaryey Koronnney, y W. X. Lit. iako y od Hetmanow oboygá narodu, u wszelákiego Sądu ważne być mają. A. 1626. fol. 5. tit. Exempty.

Reassumuntur Constitucye dawne o exemptách żołnierskich. A exempty tak z Kancellaryey oboygá narodow, iako y od PP. Hetmanow, u wszelákich Sądow przyimowane być mają. A. 1627. fol. 5. tit. Exempty.

Po tym *exempti*, wedle Constitucyey takroczoney. A. 1628. tit. Exempty.

Reassumitur immediate przeszłego Seymu Constitucya, do przyszłego Seymu. *A. 1629. fol. 10. tit. Exempty.*

Po tym Constitucye o exemptách takowych, *annorum 1590. & 1621. in toto* reásumowano tak żołnierzom, iáko y Obywátelom Zamkow od Moskwy rekuperowanych, y z powinności w Przywileiách ich wyrażonych, przy Zamkách rezydującym. A te exempty, od nástąpienia niebezpieczeństwa poczynąć się będą. *A. 1632. fol. 6. tit. Exempty.*

Po tym Constitucya *A. 1628. in toto* ápprobowano, y do przyszłego Seymu reásumowano. *A. 1633. fol. 13. tit. Exempty.*

Po tym Constit. 1620. *in toto* ápprobowano. *A. 1634. fol. 5. tit. Exempty.*

Et anni immediati. A. 1635. fol. 28. tit. Exempty.

Declaratur, iż exempty w tych sprawách, ktore Constitucye opisały, y ocerklowały, wszelkie *subsellia in personalibus* tylko przyimować mają. za áttestacyą Hetmánow, álbo Pułkownikow ná mieyscu Hetmánow będących. *A. 1638. fol. 11. tit. Exempty.*

Exempt generalny woysku Koronnemu, y W. X. Lit. dány ápprobowano: *exceptis causis criminalibus, expulsionum, ac inscriptionum. A. 1658. fol. 21. tit. Approbacya exemptu.*

O Exemptách Constitucye przeszłej, do przyszłego Seymu *in toto* reásumowano żołnierzom tym, ktorzy obecnie w woyskách Rzeczyposp. zostawali, y áttestacye Hetmáńskie mieli. *A. 1659. fol. 20. tit. Exempty żołnierskie.*

Tenże exempt służyć miał Vr. Xiążęciu Rádziwiłowi Koniuszemu W. X. Lit. *Ibid. tit. Exempty żołnierzom.*

Declaratur, że wszelákcie Sądy, powinny przyimować pomienione áttestacye. *A. 1661. fol. 19. tit. Exempt żołnierzom.*

Ná żołnierzách w woysku W. X. Lit. służących *condemnati* otrzymane znieśiono, tak áby *in principali negotio respondeant, & deducant*, że w ten czas kondemnowani są, kiedy byli w obozie y nie mogli do Sądu stawąć. *A. 1662. fol. 17. tit. Zniesienie kondemnat.*

Zadne exempty bez áttestacyey Hetmánow, u Sądow żadnych W. X. Lit. przyimowane być nie mają. *A. 1667. fol. 63. tit. Zniesienie kondemnat.*

Contumacye ná żołnierzách W. X. Lit. mimo exempty, *in quocunq; foro* otrzymane, *exceptis condemnationibus Comitalibus cassantur. &c. Ibid.*

O Żołnierskich exemptách, w sprawách, żołnierskich, Constitucye przeszłych Seymow reásumowano: á Trybunały, y infze *subsellia* w sprawách, w ktorych według prawa exempty iść powinny, zachować się mają, według dawnego prawa. *A. 1673. fol. 15. tit. Exempty żołnierskie. v. plura tit. Exempty. tit. Hetman.*

Zoł-

Zołnierski żołd, za Krolá Zygmuntá Augusta, ná ćwierć Rotmistrzowi ná koń zł. dziesięć, Towarzyszowi zł. 8. A. 1567. fol. 147. §. Rotmistrze.

Po tym Towarzyszowi ná koń po zł. 20. á piefzemu po zł. 10. ná ćwierć. A. 1576. fol. 237. §. Żołd żołnierzom.

Po tym ná koń po 15. zł. á żyć z tárgu. w *Confederacyey generalney Wársaw. sub Interregno.* A. 1587. fol. 415. §. Iż pod tén czas.

Po tym po dwudziestu zł. á żyć także z tárgu, tak w leżách, iáko y wćiągnienu, wedle táxy Hetmańskiey. A. 1609. fol. 890. tit. Porządek.

A *extraordinario militi* żołdu, złotych trzydzieści. *Ibid.*

Po tym Vsarzom *intra & extra Regnum* po zł. 15. Kozakom po zł. 12. A. 1613. fol. 2. tit. O żołnierzu.

Po tym w W. X. Lit. Vsarzowi po zł. 18. Kozakowi po zł. 15. á żyć z tárgu. A. 1613. ná drugim Seymie. fol. 10. tit. O żołnierzu.

Po tym Vsarzowi zł. 30. Kozakowi 20. A. 1620. fol. 5. tit. O żołnierzu.

Zá żołnierzá może Rotmistrz szkodę záłożyć, y ukrzywdzonemu, pod świádecstwem swoich towarzyszow, záplácić, á po tym to sobie z żołdu tegosz żołnierzá wytrácić. A. 1569. fol. 148. §. A iż by tész.

Vsarze z kopią w zbroiey, w zarękawiách, w fyszaku, z krotką rusnicą, z szablą, z koncerzem, ábo páłaszem : á ci co po Kozácku, z pułhakiem, y krotką rusnicą, ná dobre konie do potrzeby wsiádać powinni. w *Confederacyey generalney Wársaw. sub Interregno.* A. 1587. fol. 415. §. Iż pod tén czas.

Rotmistrz koni dziesięć, á towarzysz naywięcey sześć miał osadzać: y mniey mógł. *Ibid.*

Rotmistrz o stácye przez towarzysze iego bráne, y o szkody uczynione wćiągnienu, ma *forum peremptorie* w Grodzie, tám gdzie go ukrzywdzony przysćignie, á ná miejscu, przed Hetmanem, *sine ulla appellatone.* A. 1567. fol. 147. §. Rotmistrz káždy. Znowu, że stácyi bráć nie ma żołnierz, ále żywności, y innych wszelákich potrzeb, według tárgu, sobie dostawáć powinien, niko-go do stácyey nie przymuszáiąc. A pozwy o káżdą krzywdę (wyiáwszy *ad inscriptionem*, y o co powinien Hetman z Rotmistrzá, ábo Rotmistrz z towarzyszá sprawiedliwość uczynić) sześć niedziel przed ternunem kładzione być máią. A. 1576. fol. 237. §. Nie chcąc.

Z żołnierzá (*rozumiey*, z Szláchćicá, także z ośiádłego) gdyby Rotmistrz sprawiedliwości nie uczynił, ábo gdyby sam komu krzywdę, szkodę uczynił; tak Rotmistrz, iáko y żołnierz ma *forum* w Grodzie bliższym, *sine exceptionibus fori*, y rzeczy osádzoney

dosyć uczynić. *A. 1589. fol. 527. tit. O żołnierzach.*

Z żołnierzow nie ośiadłych, albo cudzoziemcow, albo plebeiuszow, także z pácholikow, powinien Rotmistrz czynić sprawiedliwość *in instanti*, albo pozwany do bliższego Grodu, zań dosyć uczynić, albo go sądowi stawić, albo iesliby uciekł, przysiądz, że nie był u niego, gdy był requirowan o sprawiedliwość. *Ibid.*
Kładzenie pozwu ma być na majątności ośiadłego żołnierza, a na nieośiadłego w gospodarstwie, albo legierze. Postępek prawny ma się ściągać na dobrą ruchomą, y nie ruchomą, także y na zasłużone pieniądze, na które *in talibus casibus* od ukrzywdzonych arefzt ma Pisarz przyjmować, y z nich ukrzywdzonym, za słuźnem y prawnem pokazaniem, dosyć uczynić, *saluā in toto Constit. A. 1588. manente.* Iesliby iednak pod trwogę y ruszenie był wzdan, a po tym na wtorym y dalszym roku po odprawieniu potrzeby pokazał listem Hetmańskim, iż na ten czas był na posłudze Krola y Rzeczposp.; ma być od wzdania onego wolnym; ale na pozew ma zaraz odpowiadać. *Ibid.*

Żołnierz szkod, krzywd, gwałtow, bezprawiá, tak w ciągnieniu, iako y w stanowiskách nikomu czynić nie powinien: także ani podwod, stacyi, y żywności, tak z Krolewskich, iako Duchownych, y Swietckich poddanych wyciągać nie ma; ale wszystkie żywnosć za pieniądze według targu kupować ma, *sub pena 14. marc. & refusione damnorum per actorem taxandorum*, a to *in civili excessu.* In *criminalibus* zaś przez Hetmaná, podług starych praw y zwyczajów, z Rotmistrzami y Porucznikami, ktorych może dosięć sądzeni, y karani, albo tecz na Sejm od Strony pozwani być mają. *A. 1591. fol. 614. §. Przychylając się.*

Żołnierze żywnosć wszelaką (okrom wołow, iáłowic, ryb, y korzenia, co targiem dobrowolnym płacić mają, według ustawy na tym Sejmie uczynionej, gotowemi pieniędzmi, tak na leżach, iako y w ciągnieniu, (ktorych tylko ieden nocleg być ma) kupować sobie powinni, ktorey dosięgać mają za rekognicyą Rotmistrzowską, y obrachowaniem Hetmańskim, iako wiele żywności na miesiąc na sto koni przychodzićby miało. A tę żywnosć poddani z Dobr Krolewskich, y Duchownych odwozić imi mają. *A. 1609. fol. 890. tit. Porządek.*

Żołnierz w bliskich obozu włościách żywnosć według targu za gotowe pieniądze kupować y sobie kosztem swoim odwozić ma. *A. 1591. fol. 613. tit. Disciplina.*

Żołnierz Quarciány ma lećie stać obozem na grunciech Krolewskich, a żimie ma Hetman wszystkim leże rozdawać wedle zdania swego. *Ibid.*

Po tym że leże ma mieć w Vkráinie tak lećie, iako y żimie, także w Dobrách Krolewskich y Duchownych. *A. 1609. fol. 890. tit. Porządek.*

Towarzysze, y Pácholikowie Rotmistrzom swoim, á wszyscy w obec żołnierze Hetmánowi, y iego Porucznikowi, według artykułow wojennych *subesse* y posłuszni być powinni, od ktorego, ábo Vrządu iego sprawiedliwość ma być czyniona, *in instanti peremptorie*. A. 1591. fol. 613. tit. *Disciplina*.

Rotmistrz gdyby z Towarzyszą y z iego pácholiką sprawiedliwości, urzędownie *requisitus* nie uczynił; w Trybunale ma *forum peremptorie inter causas officii, præmissâ citatione*, gdzie proces ná nim ma być przewodzon, *ad pœnam bannitionis, semotus omnibus dilationibus, excepto*, iesliby Roty ruszono przeciwko nieprzyjacielowi Koron. po odprawie iednak potrzeby w sześć niedziel, toż powinien. *In contumaciam* zaś takim sposobem ma być postąpio: *in termino primo absens* ma *condemnari*, á *post terminum satisfactionis*, zaraz *ad pœnam bannitionis* ma być pozwany, ktorey exekucyą Stároştowie *sub amissione Capitaneatus, ad instigationem partis lesæ*, czynić powinni. A takowego procesu, *condemnati*, inaczey, tylko *solâ ignorantia* znosić nie będą mogli, ná Trybunale, ábo w Grodziech, zá odesłaniem do exekucyey. Iednak *post iuramentum, satisfactiâ*, wedle skazania Trybunalskiego, tamże uczynić ma, *sub pœna bannitionis in instanti decernenda*. Kładzenie pozwu, ábo *in bonis*, ábo w stánowisku iego, á położenia relacya w Grodzie własnym onego stánowiská, ábo dobr być ma uczynioną, w którym pozwie *terminus* ma być præfigowan we cztery niedziele, od położenia onego. Hetmáni, Rotmistrze, y Towarzystwo ná żadne swe y Przyaciół swoich, prywatne potrzeby, Seymiki, ábo ziązdy, *stipendiarios* Rzeczyposp. znacznym iakim poczem zażywać nie máią, *sub pœna bannitionis*. Takieyż pœnie podlegáią, ktorzyby się wázyli leże mieć ábo stánowiská, tak w Duchownych, iáko y Swietekich májœtnościách, okrom ciągnięcia, w którym bez czynienia szkody, bez bránia stácyi, y podwod záchować się máią *sub pœna eadem*. A w tym sádzzeniu żołnierzow, *modo ut supra*, z Rotmistrzami y Porucznikami, by tefz który y ná gárdle, według przewinienia, był skaran, to nie ma być przywodzió *in disquisitionem ullam*. Gdyby iednak *absens* był, ná poczciwości inaczey być karan nie móże, iedno ná Seymie przez Krolá z PP. Rádami. *Ibid.*

O żołnierzách cokolwiek iest ná Seymie *anni 1590.* (*vide supra*) uchwalono, *sublatum Constitutione*. A. 1591. fol. 618. tit. Zniesienie.

Constitutcyą pomienioną A. 1591. reáßumowano, to przydáiąc, áby wolno Rotmistrzá pozwać do Trybunału, iesliby się nie chciał ukrzywdzony dekretem Hetmáńskim kontentować. A. 1593. fol. 639. tit. Obróná.

Táfz Constitucya A. 1591. *declaratur*, isz Hetmánowi przesłuchawsz y

wszy zdania, tak Rotmistrzow, iako y towarzyszow, wolno być ma, wedle sumnienia, iako będzie rozumiał, y *ex disciplina militari*, żołnierzow swawolnych, y występnych przeciwko powinności Rycerskiej karać: w ostatku gdyby tak nagłego co było, coby klęskę, albo szkodę iaką woyską Rzeczyposp., albo onieśzkanie y opuszczenie pogody do uczynienia posługi, za sobą pociągnąć mogło, wolno temuż Hetmánowi, y bez namow wszelakich Rotmistrzowskich, y Porucznicych winnego skarąć. *Ibid. fol. 640. tit. Deklaracya.*

Reassumuntur superiores Constitutiones A. 1591. & 1593. & melioratur articulus strony nie postępowania od Hetmána przeciwko tym, którzyby popełniwszy w woysku iakie *facinus* absentowali się. Isz Hetmánom wielkim, a w niebytności ich Polnym oboygá narodu, przeciwko każdemu występcy wolno postąpić *in praesentem* na gárdle, a *in absentem* na poczęliwości *in contumaciam*, y karać go według zwyczajow, ale to do przyszłego Seymu tylko trwać miało. *A. 1601. fol. 732. tit. Declaratio.*

Znowu tész Constitucye *A. 1591. & 1593. declarantur*, isz ukrzywdzeni od żołnierza Quarcianego, krzywd, y szkod swoich mogą dochodzić, bądź na Trybunale *inter causas Officij* bądź w Grodzie przed Stárością, albo Vrzędem iego, pod ktorego iurisdikcyą krzywdą albo szkodą się stała, *peremptorie*, kładąc pozew w leży pozwanego, albo mu w rękę on dając: Na którym sądzie, bez remissiey, exekucya y bannicya ma być na pozwanych Rotmistrzách, którzyby ukrzywdzonym sprawiedliwości nie czynili, albo się sami nieusprawiedliwili, kończona: a *transgressores* tey Constitucyey winami stá grzywien na Trybunale *peremptorie ex instantia cuiusvis* karani być mają. *Ibid. fol. 735. tit. O Quarcianym żołnierzu.*

Reassumitur Constitutio A. 1593. dokładając, isz żołnierz na noclegu tylko iedną noc ma stawać, y leż. ani przystawstw, w dobrách Szlacheckich mieć nie ma, pod winą stá grzywien, y nagrodzenia szkod stronie ukrzywdzoney: o co *forum* z Rotmistrzami (którzy osiedli być mają) lub na Trybunale, według dawnych praw, lub przed Hetmánem z wolną *appellacyą* na Trybunał: żywności jednak wedle targu dobrowolnego zasiągać im wolno: naostátek cokolwiek Hetmani przeciwko żołnierzowi obwinionemu, dekretem swoim nakażą, tego wszystkiego exekucya dostáteczna, iako dekretow Seymowych być ma, *in bonis & personis*, przez Stároсты, y nigdy ni od kogo postępek y skazanie Hetmańskie, *in dubium & disquisitionem* wokowane być nie ma. Iesliby iednak dekret Hetmański nie podobał się ukrzywdzonemu, y kontentować się nim nie chciał, wolna *appellacya* być powinna na Trybunał. Ktore *appellacye in spatio quatuor septimanarum* Trybunałistowie *inter causas conservatas*, tak w Koronie, iako y w W. X. Lit. odpráwować

wować máią z osobnego rejestru, kiedykolwiek táka spráwá *ab actu appellationis in spatio supra scripto* przypadnie. Wedle ktorego dekretu Trybunálskiego, Hetmáni exekucyá czynić powinni. *A interim* niſz decizya Trybunálska wynidzie; Rotmistrze obwinionych Towárzyſzow ſlubem zawiázáć, á pácholikow dotrzymáć máią, *sub eadem pæna, quam reus ſuſtinere debuit irremiſſibilitèr decernenda*. Tę iednák Conſtitucyá Poſłowie Sędomirſcy do Bráci wzięli. *A. 1609. fol. 890. tit. Porządek.*

Reaſſumitur Conſtitutio A. 1609. o dochodzeniu ſpráwiedliwoſci ná Trybunale, tego dokládáiąc, áby nie tylko z Rotmistrem, ále y z Towárzyſzem *forum* miał ukrzywdzony. Y że o ſzkody *pæna bannitionis perpetuæ, & duplex refuſio damnorum* decerni ma. *A. 1613. fol. 2. tit. O Quárćianym żołnierzu.*

Po tym Conſtitucye wſzytkie, y práwá o żołnierzách reáſſumowano, dekláruiąc, iſz w ciągnienu do mieyſcá, od Krolá ábo Hetmána, náznáczone°, máią ſię ſkromnie záchowáć, y proſtymi goſćinćami iſć, nád to noclegow, y pokármow, w Dobrách Krolewſkich y Duchownych, iedno dwie Roćie iedná po drugiey, czynić nie máią: á drugiey Roty Rotmistrz, powinien dáć Dzierżawcom Krolewſkim, Duchownym, ábo ich Vrzędnikom átteſtácýą, iſz w tey wſi, ábo Miáſteczku, dwie Roćie ſtały, zá ktorą átteſtácýą, drudzy Rotmistrze z Rotámi ſwemi onę wieſ ábo Miáſteczko miáć máią, żadney ſtácýey támi nie wybieráiąc. A gdyby ktory Rotmistrz, zá ukazániem takiej átteſtácýey, wáżył ſię támi z trzecią Rotą ſtánáć: taki káždy, zá uczynieniem przez Dzierżawcę Dobr Krolewſkich, ábo Duchownych, przeciwo niemu proteſtácýey, y áktykowániem átteſtácýey wyżej opifaney w Grodzie w ktorymkolwiek bliſſzym, ma być zá inſtancýą Dzierżawce dobr onych, ábo iego Plenipotentá, przez P. Hetmána, y Commiſſarze woienne, z Vrzedu ſwoiego zrzucony, y z woyská wytráiony: takáſz *pæna* ma być ná Rothmistrze, y ich Poruczniki, gdyby átteſtácýey wzwyż pomienioneý dáć nie chcieli. A ieſliby w Dobrách Szlácheckich, bądź w ciągnienu, bądź ná ſtánowisku wáżył ſię ktory Rotmistrz, ábo iego Towárzyſz ſtácýe iákiekolwiek ábo pieniądze bráć; takowy káždy *pæne* w dawnym práwie y teráźnieyſzym opifaney *privationis Officij* podledz ma, która takimże *prætextem*, iáko wyżej windikowána być ma. *A. 1620. fol. 7. tit. Ciągnięcie żołnierzá.*

Znowu teſz práwá, miánowicie Conſtitucyá *A. 1590. in toto* reáſſumowano. *Ibid. fol. 13. tit. Disciplina militaris.*

Żołnierz żaden nie ma mieć rynſztunku od złotá, áni ſrebrá, tylko od żelázá á rzemieniá, *ſub amiſſione ſtipendii*. *Ibid. fol. 5. tit. O żołnierzu.*

Towárzyſz od Rotmistrzá, Pácholik od Towárzyſzá, nie ma *teme-*

Ffffff

re od

re od iedney do drugiey Roty wyieżdżać, poki expedyeya trwać będzie, pod wytrąbieniem z woyskã y utraceniem pocztu. *Ibid.*

O zapłaćcie żołnierzow zmarłych, &c. 7. *tit.* Zapłata.

Żołnierze ná żośd zaciągnięni, od pospolitego ruszenia, *pro una vice*, wolni byli. *A.* 1621. *fol.* 7. §. Hetmáni.

O wfzytkim, co należy *ad disciplinam militarem*, Constitucye dawne reásumowano : isz żadnych krzywd, y zbytkow, ktore Májeſtat Boski, y prawo pospolite urażają, czynić, itacyi w Dobrách Krolewskich, Duchownych, y Szlacheckich nie wyciągąć, ná leżách, y w ciągnięniu żośdem ná ten czas postanowionym kontentować się, y z tãrgu żyć, stánowisk w Dobrách Szlacheckich, y Duchownych, według dawnych praw, *ulla ratione* nie pokázuiąc, *sub pena mille marcarum, & refusione damnorum, ad instantiam Nobilis iniuriati*, w ktoregoby Dobrách stánowisko żołnierzowi pokazane było, w Trybunale *peremptorie*, *non obstantibus etiam literis* Hetmána ná stánowisko w takie Dobrá, *reptenda*. *A.* 1624. *fol.* 1. *tit.* Supplement.

Specialiter reásumowano Constitucyã *A.* 1620. w tym punkcie, aby Rotã ná Rotę w ciągnięniu nie następowała &c. od ktorey Constitucyey, iáko y przeszłego Seymu, W. X. Lit. excipue się. *Ibidem.*

W. X. Litewskiemu Constitucye *A.* 1591. 1593. 1601. 1609. 1620. *de disciplina militari cum pœnis* reásumowano, dokládając tego ; iesliby ukrzywdzony o iákązkolwiek krzywdę y szkodę swoję z obwinionã osobã prawem czynić chciał : tedy wolno mu będzie oto, bądź do Hetmána, bądź do Trybunału, w ktorykolwiek termin, y Powiát, przez pozew Ziemski, y Woźnego onego Powiátu, w ktorym się exces stanie, *termino peremptorio* ná sześć niedziel pozwać. Comprobacya zaś może być gdzie się samemu Pánu krzywda stanie, w rzeczy nie kryminalney, przez Vrzędnikã tey maiętności : á gdzie poddanym, abo Mieszczanom krzywda będzie ; onisz sami *ad instantiam & accusationem suam*, probować y dowodzić mają w Grodzie, pod ktorego się iurisdycyã krzywda stanie. *A.* 1626. *fol.* 6. *tit.* *Disciplina militaris.*

Żołnierze isz w Dobrách Szlacheckich, y Duchownych, *urgente necessitate*, stánowisko mieli, wolni, *pro hac sola vice*, od win w Constitucyách opisanych : Iesli iednak ktory z nich mimo prawo y artykuły Hetmańskie Seymowã powagã utwierdzone, náiaždy, gwałty, szkody, y krzywdy iákic ludziom iákiegokolwiek stanu, w Dobrách Szlacheckich, y Duchownych, poczynił ; z takowym wolno *in foro fori iure agere*, nie deroguiąc nic Constitucyom *de disciplina militari* uchwalonym. *Ibid.* *tit.* O żołnierzu.

Znowu wfzytkie Constitucye, osobliwie Seymu przeszłego *A.* 1626. W. X. Litewskiemu reásumowano. *A.* 1628. *tit.* O żołnierzu W. X. Lit.

Kto-

Ktorzyby stacye pieniężne, ábo w podwody konie, lub woły bráli; ná gárdle, y poczeiwości od Hetmána W. X. Lit. ábo iego Namieśtniká, bez żadnego processu, ále tylko zá dowodeni, y przyśięgą ukrzywdzonych tak Szlacheckiego, iáko y prostego stanu ludzi, w bliższym Grodzie wykonaną, *irremissibiliter* máią być karáni. Co w listách Krolewskich przypowiednych, y w Vniwersałách ná ściągnienie woyská od Hetmána dánych, dokládać się ma. *Ibid.*

O tych, ktorzy z woyská pod expedycyą Wołoską odbieżeli byli, dla czego przyszli Hetmáni y woysko do zguby, y stráty: Instigatorowi Koronnemu czynić kazano inquititą, y po tym przeciwko takowym ná Seymie sprawy popierać, y onę do exekucyey przywieść. *A. 1620. fol. 7. tit. O tych.*

Zołnierze Pruscy áby słuszną żywnością opátrzeni byli, Deputaci ná to náznáczeni: ciz y tákę rzeczy ustáwić máią, po czemu co żołnierz kupować będzie; nikomu iednák nie ma *imponi necessitas* przedawania, iesliby tego potrzeby nie miał, áni podwod dawania do odwożenia. *A. 1626. fol. 2. tit. Prowiant.*

O tymże. *A. 1627. fol. 3. tit. Prowiant. Et A. 1629. fol. 9. tit. Prowiant.*

Zołnierze do eleściey mieścić się nie máią, ále Posłow swych wolno im przysłać w potrzebie we dwudziestu osob. w *Confederacye general. Wárszaw. A. 1632.*

Zołnierze Quarciani ná Vkráinie *excubias* zá włościámi odptáwować powinni, *iuxta Constitutiones A. 1593. 1613. 1620. 1624. á in viscera Regni* pomykác się nie máią, chyba żeby *pregnas Reipub. necessitas, & evidens periculum* nástąpiło: w ciągnieniu zaś prosto, nie krążąc: isć máią ná dzień dwie mili, á ná iednym stánowisku, gdy dwie Roćie będą, iusz trzecia nie powinna stáwác, *sub refusione vi-tualium & damnorum in duplo*. Przeto Rotmistrze ábo Porucznicy ábo ich Namieśtnicy, że tam dwie chorągwie stały, áttestacyą dawać powinni, pod utráceniem żołdu. Lożney czeládzi, y koni przy chorągwiách nie powinno być więcey, tylko ile potrzebá, y samá słusznóść ukaże. *A. 1633. fol. 15. tit. Disciplina.*

Hetman Koronny, káżdey chorągwi *diem praescribere* ma, kiedy w obozie z stánowisk, y z obozu ná stánowisku stánać ma. Tęż przy płacy woysku bywác ma, á iesliby sam nie mógł być, Subdelegatá swego, ktorzyby miał w woysku *authoritatem*, ná swe mieysce zesłać, á żeby w niebytności iego áresztá ná płacą żołnierską záłożone sádził. *Ibid.*

Około sádown z żołnierzámi *Constitutycyá A. 1593. in toto* záchowa-no. *Ibidem.*

Sprawy między żołnierzámi, y Szlachtą, y Duchownemi, y inney kondycyey ludźmi, o szkody, y krzywdy, w Trybunale przed

wszystkiemi sprawami sędzone być mają. *Ibidem.*

Deputaci naznaczeni są do Lwowa, aby *ineant omnes rationes*, iakoby y hyberná, y prowiant woysku Wkrainnemu mogly być obmyślone. *Ec. Ibid. fol. 16. §. A* iſz siła.

Constitutie woienne *annorum* 1590. 1593. 1601. 1609. 1620. á osobliwie 1626. *§* 1628. *de disciplina militari* uchwalone, y pány w nich opisane *in toto* reáſſumuiąc deklarowano: aby Rotmistrze, ludzie narodu Szlacheckiego *realiter & non fictè possessionati* byli, y *realem possessionem* przy pieczętowaniu listu przypowiednego PP. Pieczętarzom ukazáli: z chorągwiámi ná nieyſce y czas (co im w liſciech przypowiednych ma być wyrażono) proſto, nie krążąc, y nie rozſypką, ále w kupie, dwie mili ná dzień uchodzili, zbytkow nie czynili, ſtacyi, podwod nie bráli, w Dobrách, y Dworách Szlacheckich, y Dzierżaw Krolewskich nie ſtawali, czeladzi po ſtronách nie rozſyłali. A któryby żołnierz ábo Rotmistrz, ſtacye ſobie, iákíe bez naznaczenia, wymyſláć, ábo pieniężne wyciągąć, y podwody tak w ciągnieniu, iáko y innego wſzelákiego czáſu, w Dobrách Krolewskich, Duchownych, Szlacheckich ludzi brąć ważył ſię; takowy każdy ná gárdle, bez wſzelkiego reſpektu, zá dowodem, karány być ma: Gdzieby zá w ktorey wſi, ábo Miáſteczku Krolewskim, ábo Duchownym, gdzie iuſz dwie Roćie nocowáły, *in contemptum legum*, który Rotmistrz z chorągwią trzecią nocować ważył ſię; winá tyſięcá złoty ch karány być ma, y ſzkody poczynione, wedlug tárgu, y ceny ná on czas, ſowito pláć. *Item.* Żołnierz ieden dwuch funkcyi ná ſię brąć nie powinien, y Rotmistrz, któryby iedną Rotę ná Zamku miał, drugiey w polu mieć nie powinien, áni Rotmistrz pieſzy, Vſarskiey, Kozackiey, Roty Rotmistrzē być nie ma. *Ec. vice verſa*, Vſarski, Ráytárski, y Kozacki Rotmistrz, pieſzych Rot prowadzić nie ma ſię ważyć. Rotmistrze teſz pieſzy, żaden z nich Kozakow więcey nád 10. koni (przy chorągwi ſwey) mieć nie powinni, y rych nigdzie w ſtronę, *ſub pretextu* zápiſowania goſpod, y dla ſtacyi wyciągania, záſyłać ich nie mają. Towárzyſze woyskowi ſwoich Rotmistrzow, z ktoremi ſię z rázu záciągnęli, trzymać ſię mają, á z pod iedney chorągwie, pod drugą, żadną miarą nie powinni wyieżdżać, áni teſz Rotmistrze bez pozwolenia Hetmáńskiego wyzwalać ich mają. A któryby Towárzyſz iedney ćwierci doſłużywſzy, miánuiąc iakoby do domu dla potrzeby ſwoiey z woyská wyiáchał; á potymby z drugim Rotmistrzem znowu ſię w krotce záciągnął, y w woysku ſię bawił; takowy każdy, z woyská wytrąbiony, y konfiſzkacya pocztu ſkarány być ma. A co ſię dotyczy Dobr Szlacheckich, to ieſt Dworow Páńskich, y domow Szlachty chudſzey, także Dworow Dzierżaw Krolewskich, tam ſię żołnierz, *ſub pa na capitis*, ſtanowić nie ma; á gdzieby żadną miarą, dla odległoſci y dale-

dálkości, Dobr Krolewskich, y Duchownych, Rotá ktora Miaszczá ábo wsi Szlacheckich minác nie moglá, y támi *necessario* nocleg mieć im przyfzło: tedy żywność wziętá wszeláká tárgiem plácić powinni będą. A támi iusz w tych wsiách, y Miaszczákách Szlacheckich druga Rotá *nullatenus* pokármowác, y nocowác nie ma. Ktora Constitucya tylko W. X. Lit. służyć ma. A. 1633. fol. 17. tit. *Disciplina*.

Reásumowano *superiora, de disciplina militari*, á osobliwie te Constitucye, ktore stánowisk y stácyi w Dobrách, pogotowiu w Domách Szlacheckich broniá, y wárowano to *sub pœna Infamie*. Tákie reásumuiác Constitucyá A. 1623. o zabiezeniu *Confederacyey*, postánowiono, áby Rotmistrze ták iezdni, iáko y pieszy, osiedli, & *non plebeij*, według dawnych zwyczáiw, od Hetmánów záleceni, y do ápprobowánia Krolowi podawáni byli. W ciągnieniu áby szli noclegámi przez Hetmány opisanemi, nic ich nie skracáiąc, áni odmieniaiąc, *sub pœna infamie* ná Rotmistrze, ábo Poruczniká, ábo iego Namiestniká. A. 1635. fol. 12. tit. *Disciplina*.

Wárowano przy tym *lege perpetuá*, áby żołnierze o bránie podwod do Trybunału pozwáni (iesli támi á nie do Hetmánów udáby się chcieli *iniuriati*) przez słuę, ábo poddanych *iniuriatorũ* poprzyiężeni, *pœnas* w Koronie *quinguaaginta marc. Pol.*, á w W. X. Lit. 50. *marc. Lithuanicarum*, zá káždá podwodę *luant*. A ktoryby od zwracájącey się podwody pieniądze brał, *pœná capitis puniatur*. Tofz się má sćiągác o pieniężne stácy. *Ibid.*

Rotmistrze nie powinni ludzi w słuźbie nie będących, do Compañey ná chleb przybierác, *sub pœna peculatis*. O co *forum* Trybunał *cum inquisitione iurata: eadem pœna*, y ná tych, którzyby się przy nich bawili, nie będąc w słuźbie. *Ibidem*.

Pieszy Rotmistrz, nie powinien mieć więcej iezdnych, tylko dziesięć: *secus* czyniący, *præuiá inquisitione*, máią być u Hetmáńskiego Sądu, według ártýkułow woyskowych; á ná Trybunale, *pœná infamie* karáni. Ale ci, ktorzy z ochoty swey, ludzie ná usługę Rzeczyposp. kósztem swym prowadzá, *excipiuntur* od tego. Tylko ich ludzi Przełożeni y Towárystwo, o szkody, y krzywdy, *idem forum*, & *eundem processum*, iáko *nyžey*, *patientur*: Iesliby záś *plebeius* był Przełożony, od samego Pána ná niego sprüfungliwość *requiretur*. *Ibidem*.

Żołnierskie sprüfungy ná poczatku káždego Trybunału Lubelskiego máią być sprüfungone, przed wšzytkiemí innemi sprüfungámi, á gdy żołnierskich nie stánie, insze záczác się máią, wedle Constitucyey A. 1633. ktoby ináczey czynił, *in causa* má *succumbere*; y processy, iesliby iákic ná nich *illegitimo tempore* Sądów záfzły, *nullitati subiacere* máią. *Ibid.*

Trybunał žádných *arbitrarias in posterum*, nád te, ktore w práwie

opisane, *pecuniarias penas* od żołnierzow brać nie ma. *Ibid.*

Inherendo tey Constitucyey, *condemnatus extra tempus supra determinatum* ná Trybunale otrzymáne zniesiono. *Sec. Ratione* zaś *differentiarum fundi*, Trybunał postępkim żołnierskim sądzić nie ma, ale *ordinario processu*, iako y inszych Obywatelow stanu Szlacheckiego. *A. 1642. fol. 13. tit. O sądach.*

Żołnierz, ani stanowiská, ani noclegow w Dobrách Ziemskich Szlacheckich odprawować nie ma: ani od Hetmánow y Regimentarzow ássignacyi do nich przyimować; ani Hetmáni y Regimentarze dawać ie powinni, *sub pena triplicis refusionis damnorum, ad instantiam* ukezywdzonych, w Trybunale *inter causas militares.* *A. 1652. fol. 10. tit. Porządek.*

Żołnierze iedni drugim ná stanowiská y ássignacye następować nie máia; ani pobocznych stacyi wybierać, ani żadnych pieniędzy, ani grabieży, fantow, podwod brać, ani do kupowania korzeni, win, piw, gorzałek, pociągac; ale się tylko tym do żywności kontentować máia, co może ubogi człowiek w domu mieć: do wozá także nie powinni nic brać. *Ibid.*

W iedney wsi lub Miasieczku więcej nie ma stawac chorągwi, iedno dwie, iedná po drugiej, á trzecia iusz takie stanowisko ominać powinny, ná co Rotmistrz, Kápitan, pierwfzey y drugiej chorągwi, lub Substitut ich ma dac áttestacyá, że tam chorągiew nocleg lub pokarm odprawiá, *sub pena triplicis refusionis damnorum* uczynionych, od wszystkich chorągwi, ktoreby tam po tym staly, zá verifikáciá dwuch *ex communitate* starszych przez przysięgę, że wsi lub z Miasieczká ukrzywdzonych. Teyze winie podlegac ma chorągiew, Rotmistrz, Kápitan, lub Substitući ich, gdyby zá ukazaniem áttestacyey dwuch chorągwi, stanęli w tey wsi lub Miasieczku, w ktorych iusz dwie chorągwie wprzod staly: także iesliby Rotmistrz, Kápitan, lub ich Substitući, y zgoá wszyscy żołnierze, przeciw ktorémukolwiek punktowi, práwá zwyfz nápisanego wystąpili: á to lub w Sądzie woyskowym, lub ná Trybunale, *inter causas militares. Ibidem.*

Żołnierzom zaciágu cudzoziemskiego, gdy się z stanowiská ruszyć będą mieli, Krol, Commissarz Szlachcicá dobrze ośiadłego Polskiego do prowadzenia poda, aby ich iak nayprosciey prowadził, Regimenty, Kornety, kompanie blisko siebie trzymał, y we wszystkim tey Constitucyey przestrzegaiac, krzywd, y szkod czynić nie dopuszczal, á o rządzie dobrym z Oberfzterem, ábo Officierem znosil się. *Ibid.*

Na lożnych, y z chlebá przy chorągwiách báwiających się *reasumitur Constitutio* o Swawolnikách. *Ibid.*

Constitucye *A. 1609. 1611. 1613. 1623. 1634.* y inne wszystkie práwá ná Swawolniki postanowione, ná niektorych (*specificantur w*

Con-

Constitutcyey) reasumowano. Ktorzy wzięwszy listy przypowiedne, z Kancellaryi Koronnych, tak ná iezdne, iako tecz ná woluntárskie cgorągwie, pod prætextem listow tych, kupy swawolne zebrawszy, *in gyrum* po włościach chodząc, stacyami pieniężnymi, podwodami y innemi nieznośnemi ciężarami, wiolencyami, gwałtami, ludzie wszelkiego stanu ággrawowali, á ná usługę Rzeczyposp. pod władzą Hetmánow swoich do woyska nie stawili się, ani żadney przysługi Rzeczyposp. nie uczyniwszy porozieżdżali się: także y ná takich, ktorzy zwykli się zaciągac pod chorągiew, gdy Rotmistrz od Krolá list przypowiedny ná chorągiew ábo ná supplement wzięwszy zaciągac pocznie, á po tym chleb wybrawszy, stacyi pieniężnych y pobocznych chlebow prawem zakazanych nabrawszy, ludzi wszelkiey kondycyey w ciągnieniu pokrzywdziwszy, chorągwi pod oboz y po kilku ná rok przeprowadzają: y z náspiżowanemi wozami do domow swoich powracac się zwykli: deklaruiąc, iż iako *infames & hostes Patriæ* wszystkich znośić, imać, y ná gárdle karac Stárostownie y ich Vrzędy powinni *sub pæna duorum millium marcarum* ná Trybunale w Soboty *ex speciali registro, ad instantiam cuiusvis, præviâ inquisitione, repetendâ*, iesliby z takowego exekucyey nie czynili, ábo takiemu *connuerent*. *Declaratur* y to, iż takowego swawolnika *caput inuindicabile*, gdyby go kto zabił, być ma, y dobrá iego żołnierzom y ludziom Rzeczyposp. zasłużonym *iure caduco* rozdawane będą. A ná po tym káždy ktokolwiek pod chorągiew podiedzie, y naydaley przez trzy dni przy niey iako żołnierz zotawac będzie, powinien pod tą chorągwią przez cztery ćwierci służbę woienną odprawowac, *sub iisdem pænis*. A. 1655. fol. 14. tit. O swawolnych woluntaryuszach.

Ci co przeciw przeszłego Seymu Constitucyey, z Vkráiny powróciwszy, fromotnie od swoich Rotmistrzow porozbiegali się: y ci, ktorzy z tey okazyey chorągwie pozwiali; ćwierć iedną darmo sluzyc máią, *sub pæna colli. &c.* Ibid. fol. 13. tit. O tych co z woyska pouieżdżali.

Artykuly woienne, prawá, y Constitucye wszystkie *de disciplina militari* postanowiono, á osobliwie Constitucyá A. 1652. *in toto* reasumowano: do ktorey to ieszcze przydano, iż przy listách przypowiednych dla werbunku Oberiszterom listy z Kancellaryi Koronnych z pieczęcią Koronná, z podpisem Pieczętárskim, według proporcyy zaciagu ludzi wydawane będą, ktoremi Werbarze w ciągnieniu wywodzić się máią, że są w służbie Rzeczyposp. á PP. Hetmáni Káronni ná potym, káżdey chorągwi stanowiská slusznę *ductâ proportionem* ludzi pod nią będących, w Dobrách Krolewskich, wiawszy Dobrá Stofu Krolá I. M. Oekonomiczne, ukázowac máią, wszystkie Pułki, y chorągwie rowno podzielać, á nie więcey iedney chorągwi, aniżeli drugiey, chlebá ukázuiąc.

Ná

Ná ktorým stánowisku według Constitucyey 1652. sprawować się każdy żołnierz powinien. W ciągnienu zaś stacyi pieniężnych, podwod, y chlebow pobocznych, zasiągać nie mają: Listy przypowiedne, Rotmistrze, y Pułkownicy, á ich Werbarze áttestacye z Kancelláryi Koronnych sobie dáne, každemu requiruiącemu ukázować powinni. W Dobrách Krolewskich Oekonomicznych, żaden żołnierz stánowisk y noclegow żołnierskich w Koronie y w W. X. Lit. odprawować nie powinien, áni stacyi wybierać, *sub pena capitis. Ibid. fol. 30. tit. Porządek.*

Listy przypowiedne ná chorągwie woluntárskie nigdy z Kancelláryi Koronnych bez konsensu Rzeczyposp. nie mają być wydawane. Ná pieniężne zaś chorągwie tak iezdne, iáko y piecze Polskiego y cudzoziemskiego trybu, tylko Szlachćie mają być dawane, ktorzyby Krolowi od Hetmánow záleceni byli, *Et docerent de reali possessione. Ibid.*

Artykuły woyskowe Constitucyami A. 1609. y innemi przeszłemi, y pozniyszemi obwárowane, także Constitucye A. 1652. 1653. 1655. y inne wszystkie reásumowano, y PP. Hetmánow, áby *in executione* te práwa zostawały, obowiazano. A. 1658. fol. 18. tit.

Disciplina militaris w Koronie y w W. X. Lit.

Constitucye *de disciplina militari* przeszłe wszystkie, á osobliwie A. 1652. *Et* 1658. *in toto* reásumowano. *Ibid. fol. 29. tit. Disciplina militaris* W. X. Lit.

Z żołnierzami występniemi *cuius iniuriato, forum y terminum peremptorium* naznaczono, tak ná Commissey woyskowej, iáko y w Trybunale Koronnym, y przed Sądem Hetmáńskim, gdzie się ukrzywdzonemu najlepiej będzie zdało; ktorzy karani być mają *secundum qualitatem excessus*. A ktokolwiekby się ważył stać w Dworách, y Dobrách dziedzicznych Szlácheckich, także w Dworách Duchownych, y Krolewskich, taki *pena capitis* ábo *infamiae* karány być ma. *Ratione* zaś stánowiská we wsiách, dawne reásumuntur práwa, y wszystkie Constitucye *de disciplina militari*, osobliwie Constitucya Seymu przeszłego. A *contra aggressores violentos* Dobr, Dworcow Krolewskich, Szlácheckich, y Duchownych, dawne reásumuntur práwa. A. 1653. fol. 6. tit. Obostrzenie.

Wszystkie práwa, Constitutie, to iest *annorum* 1588. 1589. 1649. 1652. 1653. 1654. 1658. 1659. y insze wszystkie *de disciplina militari*, o Dobrách Szlácheckich, o werbunkách nowych, o przechodzących chorągwiách, o dochodzeniu krzywd, *in toto* reásumuiąc, postanowiono, áby nikt nie ważył się z przechodzących y supplementuiących chorągwi, stánowisk y noclegow w Dobrách Szlácheckich mieszać, áni stacyi tak pieniężnych, iáko y inszych *in iurisdictione generis*, pieniędzy, chlebow pobocznych, także y podwod brać,

brać, y Dobrá Szlacheckie ággrawować, *sub pænis in Constitutione A. 1652. expressis.* A ktoby brał assignácie ná Dobrá Szlacheckie, y possessie Szlacheckie prapediował; takowy *eo nomine conuictus, ipso facto infamus* zostawác ma, á pogotowiu y tén, ktoryby takowe assignácie ná Dobrá Szlacheckie otrzymywał. *A. 1661. fol. 14. tit. Belpieczénstwo Dobr Szlacheckich.*

Reássumuiąc znowu wszystkie Constitucye *de disciplina militari*, deklarowano, áby żaden Pułkownik, Rotmistrz, tak Polskiego, iáko y cudzoziemskiego narodu, á náwet y Hetmáni, do Dobr Szlacheckich Woiewodztw, Kiiowskiego, Brácláwskiego, Wołyńskiego, y Czerniechowskiego, żadnego prætectu nie mieli, áni Obywátelów támeicznych *in possessionibus eorum* impediować, ábo do possessiey ápprehendowania nie przypuszczać (choćby tész *ex Senatus Consulto* Krolewskie ordynánse y informácie wydane były) áni *prætectu militari inhibere possessiones hæreditarias* Obywátelów támeicznych, albo *in possessionibus bonorum* inquietować, ábo te dobrá uciążać nie wáżyli się, *sub pæna trium millium marcarum & triplici refusione damnorum: o co forum* Trybunał Koronny, *inter causas militares, ad instantiam iniuriati.* *Ibid. fol. 31. tit. Securitas.*

Ráytería, pod tytułem Arkábuzerów zwinioniono, y deklarowano, że ieý od tąd więceý záciiągác nie będzie wolno, oprócz sameý Gwárdyey Krolewskieý, w ktoreý Officierowie Szláchta Polska y Litewska być powinni &c. *A. 1670. fol. 31. tit. O Ráytericy.*

Zołdatom, ktorzykolwiek do tąd z pod regimentów pouciekáli, kárę odpuszczono y cnotliwemi ich deklarowano. A od tąd surowie y ná gárdle według ártykułów woyská cudzoziemskiego *irremissibiliter* káždy takowy ma być karány. *A. 1673. fol. 30. tit. Vbepieczénie.*

Constitucye *A. 1633. 1652. 1653. 1654. 1655. 1658.* y inne wszystkie W. X. Lit. reássumowano, y áby *in executione* zostawały, Hetmánom W. X. Lit. zlecono. *Ibidem. fol. 3. tit. Disciplina.*

ZOłnierze Koronni, ktorzyby ordynánsu do Woyská W. X. Lit. nie mieli, áby zágránicę W. X. Lit. nieprzechodzili, práwá o tym wszystkie, á miánowicie Constitutiá *A. 1655.* reássumowano: A iesliby ktory Rothmistrz ábo Kapitan swawolnie, mimo práwo, wszedł, y ludzi vbogich depáktował; znoszony być ma iáko swawolnik. *Ibid. fol. 10. tit. O nieprzechodzeniu.*

Plura v. tit. Woysko.

De disciplina militari wszystkie Constitucye, poczáwszy *ab Anno 1590. in toto* reássumowano, y áby do skutku y exekucyey przywiedzione były (obowiazawszy PP. Hetmanów oboygá narodów *fide honore & conscientia*, y powinnością wrzędów ich, áby nie odwłoczna z przestępców práwá pospolitego y w nim opisáných ártykułów Woyskowych sprawiedliwość czynili) postanowiono,

wiono, aby ciż Hetmani, oprócz Commissary y Sądow ordinaryjnych, które się przy boku Hetmańskim przed Sędziem odprawować zwykły, sami trzy razy do roku na Sądach *iniuriarum* zasiadali: naprzód za skupieniem woyska do obozu, drugi raz przed Kołem generalnym y rozefzciem się, trzeci raz pod czas dystrybucy *hybernorum*. Które Sądy za każdym terminem, przez Niedziel trzy odprawować się mają. Ci jednak, którzy z woyska powycieźdzali y płacu swego w potrzebie wojenney nie dostali: na Seyniach *in posterum*, według Constitucyey A. 1620. sążeni być mają. A. 1676. fol. 18. tit. *Disciplina militaris*.

Znowu *de disciplina militari* wszystkie Constitucye ab Anno 1590. *in toto* reasumowano, obowiązując PP. Hetmanów oboygá narodów, *fide, honore, & conscientia*, aby *gemitum pauperum* na Państwa te nie zaciągając, nie odwołczną z przestępców prawa Pospolitego, według opisanía artykułow woyskowych, y Constitucyi *de disciplina militari*, sprawiedliwość czynili. A w Dobrach Krolewskich, żołnierz pod czas ciągnięcia, okrom wody, trawy, y dachu więccy *pretendere* nie ma *ullo pretextu*, Ziemskich Dobr żadnym sposobem nie tykając. *Castrorum* zaś *desertores*, lubo pułkami, chorągwiami, lubo całym woyskiem, gdyby *non prosequerentur victoriam* z nieprzyjacielem, lubo przed potrzebą z obozu ušli: *penis in Statuto descriptis*, w Constitucyách wyrażonym podlegać mają, *& pro hostibus Patriae declarantur*. A. 1683. fol. 1. tit. *Disciplina militaris*.

Wszystkie Constitucye *de securitate* Dobr ziemskich dziedzicznych, a osobliwie Constitucyą A. 1661. *in toto* reasumowano, y postanowiono, aby żaden *cuiuscunq; status & conditionis, ac praeminentiae* w Rzeczyposp. tak w Koronie, iako y w W. X. Lit. *existens*, nie ważył się onych noclegami, przechodami, stacyami werbunkami, y ich supplementami infestować, hybernami, konsystencyami woysk y obozu aggrawować, &c. *sub paenis in eadem Constitutione A. 1661. expressis*. W czym że żadna nikogo nie ochroni *amnistia, lege praesenti perpetua* deklarowano. *Ibid.* fol. 4. tit. *Securitas*.

Żołnierzow W. X. Lit. pod Tykoćinem pobitych zasługi małżonkom y successorom ich assekurowano: y na Commissaryey generalney zapłaty woyskowej liquidowane zapłacić obiecano. A. 1662. fol. 16. tit. *Asssekuracya*.

Draganiey Vr. Mikołaja Potockiego Stárosty Kamiennieckiego na *praesidium* w Kamińcu Podolskim *ex senatusconsulto* zostaiącey, na Trybunale Skarbowym Lwowskim, *praeiuro iuramento*, liquidować się kazano: &c. gdzie iey zapłata ma być naznaczona: po ktorey, zwiniona być ma. A. 1667. fol. 18. tit. *Praesidium*.

Constitucye wszystkie *de disciplina militari*, tak w Koronie, iako y w W. X.

w W. X. Lit. a miánowicie A. 1655. 1658. 1659. *in toto* reáßsumowa-
no. A. 1678. fol. 5. tit. *Disciplina*.

oZnierzá ktorego sobie Woiewodztwo Krákowskié *sub Interregno*
poßtanowiło było, ápprobowano, y płaćá mu, wedle Vniwersału
Koronne^o Woiewodztwa Krakowskiego y Sędomirskiego Kápturo-
wego, w Skarbie Koronnym náznáczono. *in Confederácyy ge-
nerálney Wársáw. sub Interregno. A. 1587. fol. 413. §. Zolnierzá.*
Zolnierz żaden W. X. Lit. wybrawszy hybernę (która ná cále trzy
ćwierci *currere* zwykłą) po wysłużoney pierwſzey ćwierci w obo-
zie, nie powinien służby wypowiadać, áni z woyská W. X. Lit.
wyieżdżać, pod pánámi, według ártýkułow woyskowych. A *in
desertores Castrorum* przeszłego roku po Choćimskiej potrzeby,
Hetmáni *præuiá inquisitione seuera animaduersionem* czynić má-
iá. *in Confederácyy generál. Wársáw. sub Interregno. A. 1674.
fol. 35. §. Aby się scandalosa exempla.*

O Dobrách Ziěskich, tákże lennych, y Oekonomicznych, wszystkie
Constitutycye, ták dawne, iáko y poßlednieysze, względem ciężarów
żolnierskich, W. X. Lit. reáßsumowano. A. 1676. fol. 11. tit. *Se-
curitas*.

Popráwiono tey Constitucyy A. 1676. *isz non obstante eá, super
contrauentores*, ieżeli by w Domu Szláchecckim álbó rozrodzonych
Bráci ktokolwiek upornie stánąć poważał się, *pæna capitis*, á ießli-
by w Dobrách dziedzicznych, u poddáných, *pæne criminales, ir-
remissibiliter extendi* máiá; y wszystkie práwá, y Constitucye *de
immunitate* Dobr Szláchecckich nápißane reáßsumowano. A. 1677.
fol. 7. tit. *Immunitas* Dobr.

De immunitate Dobr Ziěmskich w W. X. Lit. wszystkie reáßsumo-
wano práwá, z tey okázyey, *isz Przysławowie assistentes* Posłom,
y Poslánikom Moskiewskim, Perskim: y innym, lubo biorá z
Skárbu W. X. Lit. ná prowadzenie onych, summy nie mále, w
Dobrách iednák Szláchecckich, podwody, y ugody biorá, zbożá y
iáki spásáiá. *Ibid. fol. 23. tit. O Przysławách. Plurimū vide tit. Po-
słowie.*

Znowu *de immunitatibus* Dobr Szláchecckich Ziěmskich, práwá
wszystkie reáßsumowano, dekláruiąc, *isz ktokolwiekby noclegiem
ábo popásem one aggrauare* śmiał, *pænis criminalibus subiaceret*;
á ktoby chleby, ábo stácy w Dobrách dziedzicznych wybierał,
pæná capitis irremissibiliter má być karáuy. O co *forum iniuriatis*
w Trybunale Koronnym z regéstru *militarium. A. 1678. fol. 26. tit.
Immunitas* dobr.

Zolnierze Sámbořscy od Quártý z Oekonomiey Sámbořskiej u-
wolnieni byli. v. tit. *Quártá*.

Zolnierze w W. X. Lit. nie máiá sobie w zasługách potráćać poda-
tkow od nich przychodzących. v. tit. *Podatki*.

Około wpráwienia w porządek *militiae equestriae, & pedestriae*, co Krolowie obiećali? *vide in Pactis Conuentu. A. 1633. 1648. 1668. 1674.*

Præsidium Kámieńcá Podolskiego, y innych Miałt ábo Zamkow. *vide sub titulo proprijs* Miałt ábo Zamkow.

Zołnierzom zkonfederowanym, y tym, co się przy nich wiązali, ámnistia. *v. tit. Woysko.*

Zołnierski Szpital. *v. tit. Szpital.*

Zołnierskich spraw w Trybunale registr. *vide tit. Sprawy.*

Zołnierze, tak Rotmistrz, iáko y Towárzyfze, dla powinności y obowiazku swego, áby się gránicá nie ogołóciłá, *arcentur* od elekcyey Krolá. *v. tit. Krol.*

Plum o żołnierzách. *v. tit. Woysko.*

Z V P Y.

DO wſzytkich Zup náznáczeni ſá Rewizorowie, dla uznánia pożytkow, y nakładow. *A. 1569. fol. 189. §. Myto.*

Znowu Rewizorowie, áby opátrzyli, *ne quid detrimenti accidat* ná potym, y áby doyrzeli, żeby Szláchćie ſol, *eodem pretio, pondere, ac magnitudine*, w cętnarzéch, báłwániech, y inna dáwana byłá iáko w Státutách pierwſzych około tego nápiſano ieſt, *sub pena centum marc. A. 1581. fol. 378. tit. O Zupách Krakowskich.*

Do Wielickich y Bocheńskich Zup, co dwie lećie máią być wyſyłáni Commiſſarze przy P. Podskárbim, ná to, áby do zniſzczenia, zá obmyſlaniem zbytnim pożytkow przez Zupniki, dla podebránia fundámentow y wybieránia ſzkodliwego rumow, zá czáſem nie przyſzły; nie uymuiąc nic práwá oſobom z dawná do Zup należącym. *A. 1588. fol. 469. tit. O Zupách.*

A ſilarow ſolnych, y firſztow, Zupnicy nie máią w nich umnieyſzać, *sub priuatione honoris & confiscatione bonorum*; O co ſorum ná Seym, od Inſtigátorá, *ex delatione Commiſſariorum. Ibid.*

Zup Bocheńskich dochody, tak iáko ſame w ſobie ſá, y z Komoráni Gronki y Dobrzykowem, y oboiem brzegiem wiſlnym, Krolowey I. M. Ludowice Máryey dożywotnini práwem áſſekurowano. *v. tit. Krol.*

Od Zup Wielickich, przez Páktá, Cefarzowi Chrzesciánſkiemu w expenſach *reſpectu ſubſidiorum* Rzeczypoſp. *ſubmiſſorum*, inonerowanych, Commiſſarze náznáczeni ſá, dla liquidowánia, co z tych Zup wypłácono, y *competeret* ieſzcze do wypłácenia. Ciſz Commiſſarze długi Vr. Mnifzká Stároſty Lwowskiego, który mu u Cefarzá I. M. pozoſtał, *cognitionem* uczynić, y on potrázić máią. *A. 1661. fol. 9. tit. Eliberácyá Zup.*

W Zupie Bydgoskiej, Iurgielty nie mają być dawane : á dáne *abrogantur*. A. 1576. fol. 293. tit. Sol Ruska.

Zupnicy Ruscy nie mają wyciągać owfow od tych, co po fol przyieżdzą, *sub pœna centum marc.* w Sądach Ziemskich *peremptorie repetenda*. A. 1588. fol. 489. tit. Miara foli.

Zupnikow, w Woiewodztwie Ráwskim y Ziemiaách iego, *securitas* przy rozdawaniu foli wárowana, tak iáko o ziaždách publicznych iest opisano. A. 1638. fol. 38. tit. *Securitas*.

Zakroćimskiemu wárowano taká *securitatem*, iáká wszelkie Sady mają. A. 1635. fol. 46. tit. Bepieczestwo.

A potym iáko Zupnikom w Ziemiaách Woiewodztwa Ráwskiego. A. 1638. fol. 38. tit. *Securitas*.

Zupy nowe przy Wárszawie y brzegu wiślnym leżącey, za stárą Zupę ná przedmieściu Krákowski, zamiánę, z Vr. Ianem Zaleskiem Kuchmistrzem Koronnym uczynioną, *cum actu Commissionis ibidem expedita* ápprobowano. A. 1653. fol. 19. tit. Zamiáná Zupy.

Commissia župna *sub Interregno*. v. tit. Commissie.
O foli. *vide tit. Sol*.

Z Y D Z I.

Zydzi koniami przekupować nie mają, pod utráceniem ich, y samych obiezczeniem. A. 1557. fol. 10. §. Aby konie.

Z strony hándlów ich, ma być zachowany Státut A. 1538. §. *Voluntus præterea*. A. 1562. fol. 28. tit. O Zydziech.

Mają pokazać páktá, ktore mają z Miásty około hándlów. A. 1565. fol. 98. tit. O kupiectwie.

Mimo páktá z Miásty, nie mają się hándlami báwić. A. 1567. fol. 131. tit. O Zydziech.

Zadnych ceł, žup, y naymow trzymać nie mają. A. 1562. fol. 28. tit. O Zydziech.

O tymże, *sub pœna centum marc.* y ná tych, ktorzy tego dopuszczają : O co Instigator Koronny czynić ma, álbo Posłowie *deferre*. A. 1565. fol. 98. tit. Zeby ceł.

Znowu o tymże *sub confiscatione*. A. 1647. fol. 1. tit. Ordynaryine prowentá.

Plura vide tit. Cło.

Zydowi Chrześćianie *neutrius sexús* służyć nie mają, *sub pœna carceris* : á ná Zydy, o chowanie Chrześćian, *pœna centum marc.* Czego Stárośtowie, y Vrzędy mieyskie doglądać mają, y práwo to exequować. O furmánách iednak y wołowcách, ktorych Zydzi ná czas w drogách potrzebować y náyimować muszą, rozumieć się to nie ma, ále tylko o czeládzi domowej. A. 1565. fol. 98. tit. Zeby.

Herbert.
fol. 233. tit.
Iudai.

Idem fol.
242.

Reassumitur o tymże prawo. A. 1670. fol. 34. tit. Poskromienie?

O tymże: áni Dobr Krolewskich żadnym prawem dzierżec nie máia. v. tit. Tátárowie. A. 1678.

Zydzi pod *securitatem* Kápturow *sub Interregno* przyięci. w *Confederatíe* general. Wárszaw. A. 1586. fol. 404. §. A ísz tcz.

Towárow y żywności nie máia zakupować uprzedzáiać w tym Chrześcíanym, y záchodząc przed Miástá dla skupowania, o-
procz iármárkow głównych: *sub amissione* onego towáru y ży-
wności. A. 1588. fol. 490. tit. Zydowie.

W W. X. Lit. przysięgę w Bożnicách w káżdey sprésie, według dawnych praw, odprawować máia. A. 1641. fol. 14. tit. O Trybu-
nale.

Podwoiewodzowie sprésiedliwośc z Zydow, według praw, y
Przywílcíow, *in quantum* by práwu czyiemu nie derogowały, wszec-
ákicy kondycyey ludziom czynić máia, sprésy mnieysze *post de-
finitam sententiam*, w Sądzie swym terminuiąc, á w niektórych
sprésách áppellácyey do swoich Woiewodow pozwaláiać. A. 1633.
fol. 37. §. A przy tym.

Oprocz Woiewodzych Sądow, do żadnych infzych, *in causis Ci-
uilibus*, nie máia być pociągáni: y áppellácye coby *centum flore-
nos non excederet*, od Woiewodow zá Dworem íść nie máia, *sub
nullitate totius Processus*, & *pæna centum marc. coram eodem Iudi-
cio Palatinali à contravenientibus reponenda*: wyiáwfszy, żeby
ktory Zyd przez iákikolwiek zapis *recederet à proprio foro*. *Ibid.*

Reássumowano tę *in toto* Constitucyá A. 1633. y postanowiono,
áby áni Sady Grodzkie, áni żadne infze, sprés zydowskich nie są-
dżyły, *sub nullitate* dekretow ferowánych: *saluo iure* Woiewodztw,
Kńowskiego, Wołyńskiego, Bráctáwskiego, y Czerniechowskie-
go. A. 1661. fol. 9. tit. Poglówne.

Conseruantur circa superscriptas Constitutiones A. 1633. & 1661. O
sądách. A. 1667. fol. 27. tit. Ná supplement.

Znowu im wfszytkie práwa reássumowano, y deklárowano, áby we-
dług onych do Sądow Woiewodzych náleżeli: á Wołyńscy
przed Stároostámi sprésować się máia, *in omnibus causis, salua ap-
pellatione*. A ktoby ich *euocatoriè ad aliud forum* pociągáł; *pæ-
nis* w sprésách *euocationis descriptis subiacebit*, & *Processus nulli-
tatis* będzie. A. 1678. fol. 10. tit. Poglówne.

Tákze y Zydow W. X. Lit. Státutá y Constitucie reássumowa-
no, dekláruiać, ísz nie do infzych *subsellia*, tylko do Sądow Wo-
iewodzych, y Stároścích, przez áppellácye do Sądow Krolá I. M.
Zadwornych pociągáni być máia, *sub nullitate decretorum*. *Ibid.*
fol. 23. tit. Dochodzenie.

Prywatnymí Laudámi nie máia być ággráwowáni. A. 1667. fol. 27.
tit. Ná supplement.

Odpieniędzy pożyczanych nie mają więcej brać na rok nad złotych dwadzieścia od sta, *sub nullitate eiusmodi stipulationum*. A. 1670. fol. 34. tit. Poskromienie.

Podęrzanych rzeczy, y tych, których prawo kupować im zabrania, kupować nie mają, ani na nie zastaw dawać, *sub amissione dāney summy*. Ibid.

Pod czas Processiey publiczney, powinni w domach swoich nie przechadzać się po ulicach, zostawać; A gdy Kąpian *cum Sacra Eucharistia* idzie, powinni precz na stronę ustępować, *aliās* przez Vrzędy karani być *ex saluā Iurisdictione Palatinali, & Postcuriali*. Ibid.

W Mieście Przemyślu mieśzkający *ad ferenda onera ciuilia*, y do płacenia podatkow mieyskich *equaliter* (iednak według Przywileiow swoich) należeć y one płacić mają. Nad ktore Przywileie, w handlach y rzemiosłach Chrześcíanom, *in praeiudicium* Cechow y Aptekarzow támtecznych, przeszkadzać nie mają. W czym gdy będą *delinquentes*, Sąd Ziemiński ábo Grodzki Przemyślki, ma na nich *serio animaduertere*. A. 1659. fol. 41. tit. Miasto Przemyśl.

Cisz Żydzi Przemyślczy, przy prawach swoich zachowani. A. 1667. fol. 29. tit. Miasto Przemyśl.

Żydowskich rejestrow nie ma nikt na się przyimować, y zapisow na to otrzymywać, *sub nullitate inscriptionis*: O co *forum* na Trybunale którymkolwiek, *in duabus, inter causas Officij*. Ktora Constitucya tylko Woiewodztwu Sandomirskiemu służyć ma. A. 1616. fol. 21. tit. *Indemnitas* ludzi młodych.

Aby Żydom w W. X. Lit. handel wizerłakie w kramach y w domach, osobliwie w Wilnie prowadzić wolno było, Krol I. M. za przybyciem swoim do Wilna, dekretem swoim uspokoić przyobiegał. A. 1633. fol. 38. tit. *Libertas*.

Żydzi Grodzińscy, do murowania mostu pod Grodnem, przyłożyć się mają. A. 1647. fol. 14. tit. Most.

Żydom Gnieźnińskim Vniwersały Krolewskie, na restaurowanie Bożnice zruinowanej, wydane zkasowano, á inny plac, *propter maiorem securitatem* Kościołow támtecznych, wydzielić im rozkazano, y Commiszarzow naznaczono. A. 1661. fol. 32. tit. Kościoły.

Żydom Koronnym dawne prawa, y Constitucie wszystkie *de securitate* onych reasumowano. A. 1670. fol. 34. tit. Pogłowne Żydowskie.

Także Żydom W. X. Lit. Ibid. fol. 48. tit. Pogłowne.

Tymże Żydom W. X. Lit. listy z Kancellaryey W. X. Lit. w Roku 1672. na karanie Żydow nieposłusznych y swawolnych wyszły, approbowano; á te ktore *ad male narrata* przeciwko Prawom y Przywileiom ich wydane są, ánnihilowano. A. 1673. fol. 8. tit. Pogłowne.

Tym-

Tymże skryptá z Kancellaryey W. X. Lit. *pro securitate* onych wydane reásumowano. *A. 1678. fol. 23. tit. Dochodzenie.*

Zydzi Lwowszey mieyscy y przedmiescy, *more antiquo*, do pomocy około armáty po wálách *obsequentes* być máią. *A. 1676. fol. 29. tit. Miásto Lwow.*

Iesli hándle w Mieście Lwowie prowadzić chcą, sprawuiąc się według Státutu 1538. y według Constitucyi *A. 1562. 1567. 1569. Pa-cta cum Ciuitate incant: saluo per omnia decreto inter Ciuitatem & eosdem Iudaeos. A. 1670. prolato. Ibid.*

Cisz táń po przedmiesciách ná gruntách mieyskich zostájący, wszystkie *onera Ciuilia ratione fundi possessi, iuxta Constitutionem 1659.* ponosić, y do obrony Miásta Lwowa także *concurrere* powinni. *Ibid.*

Zydow Krákowski *securitas* tak wárowána. *Tumultuantes* Grodowi Krákowskiemu, á pod czas rezydencyey Krolewskiej Márzalkowi Koronnemu bráć, sádzic, & *praeiudicando* karác wolno. W czym *Lauda* Seymiku Proszowskiego, iedno *in A. 1672. die 26. Mensis Aprilis*, á drugie *A. 1676.* postanowione ápprobowano. Co się ma rozumieć o Miástách y Miasteczkách w ktorych Zydzi mieszkáią. *A. 1676. fol. 48. tit. Securitas Zydow.*

Reásumowano to Zydow Koronnym. *A. 1678. fol. 10. tit. Poglowne.*

Także y Litewskim. *Ibidem fol. 23. tit. Dochodzenie.*

Zydow Przywiley, ná budowanie się w nowym Sądeczku ná pustych plácach, z Kancellaryey Koronney wydány, ápprobowano, *non praeiudicando* iednak Miástu y Przywileiom onego. *A. 1676. fol. 49. tit. O Zydách.*

Zydow Koronnych, *ratione securitatis*, przy dawnych prawách zachowano. *A. 1677. fol. 37. tit. Zydzi.*

Zydowi Kázimirskim przy Kráowie áby Kreditorom *soluendo* być mogli, Commissarze naznaczeni, ktorzyby dlugi tak ná membrany, iáko zapisy, kontrakty, y dekreta exequowane, *per partes* podzielili; y ná ktory czas placić máią, postanowili: wyiáwizy od tey Commissiey dlug, ná ktory Processy zaszly, y exekucye, Vr. Chrzástowskich, ktory według umowy, nie zástániając się Constitutiámi, áni Commissiá wypłacić powinni. *A interim* póki Commissia (ktora *in spatio* sześciu niedziel po Seymiku Relacyinym skończyć się ma) *dumbit*, Kreditorowie żadnego Zydow uciążenia, y bezpráwiá *per modum repressaliorum, pendente lite*, czynić nie będą. *A. 1678. fol. 19. tit. Zydzi.*

Y Przemyślskim Zydow Commissarzow ná tosz dano *similiter. Ibid. fol. 21. tit. Zydzi.*

Tychże, według práwá pospolitego pogorzelcom służącego, od

wfze-

wszelákich *in genere* podatkow uwolniono &c. *Ibid.*

Zydow Káliskich, y Lubelskich z Poznáńskiem, stosując się do Constit. A. 1676. & 1677. tak *in tione* hybernny, iako y we wszystkich práwach porównano. A. 1678. fol. 19. tit. Zydzi Káliscy.

Zydom Párczowskim Przywileie z Káncelláryey Koron. wydáne ápprobowano, y áby im w tymże Mieście budować się, y hándle rozmaíte prowadzić wolno było, deklárowano. *Ibidem* fol. 38. tit. Approbácyá Praw.

Mohilowskim Przywileie od Krolow, ná mieřzkánie w samym Mieście Mohilowskim, nádáne, wiecznemi czasy ápprobowano. *Ibidem* fol. 23. tit. Approbácyá Przywileiow Zydom.

Zydowskie pogłowne, y inne podatki. *vide* tit. Podatki.

OPVSZCZONE CONSTITVCYE.

K R O L.

Krol bez konsensu wyraźnego wszzech Stanow Rzeczyposp. zá grá nice Państw wyćdzáć nie má. A. 1641. fol. 4. tit. O odiezdzie Krolow Polskich.

W Y B R A N C Y.

Wybráncy z Miał, Miałeczek, y wsi Krolowskich, wedle słuszney liczby łanow, ná wojnę wypráwiani być máią. A. 1578. fol. 342. tit. Pieřzy.

Dziewiętnáście Kmicci, iednego Páchořká dobrego y sposobnego powinni wybieráć. A. 1590. fol. 571. tit. Wybráncy.

Wybrániéc osobá swojá má się porzádnie z rufznicá, száblá, śickierką (á dzieřátnicy z dardámi) y dobrze odziano wypráwować. *Ibidem.*

Tymże sposobem y w W. X. Lit. máią być wybieráni. A. 1595. fol. 663. tit. O Wybráncách.

Stárořtowie w W. X. Lit. ná káždy rok spisowáć ich máią. A. 1598. fol. 695. tit. O Wybráncách.

Wybráncy od wszelákich czynřzow, robot, služb, Stárořcie, ábo Dzierżawcy powinnnych, wolni zostawáć máią. A te wszystkie *onera* drudzy poddáni *ferre* zá nich powinni. A. 1590. fol. 571. tit. Wybráncy.

Delectum ich nie máią Stárořtowie zábrániáć, áni im wolnořci odcymowáć, *sub p.ena centum marc.* O co *forum* zá Dworem *ex instantia Instigatoris.* *Ibid.*

Tákże w W. X. Lit. A. 1595. fol. 663. tit. O Wybráncách.

O tymże, ále podwyřřzono winy ná pięć set grzywię ná Stárořtów.

stow, Oekonomow, y Dzierżawców Krolewsczyzn, którzyby Wybráncow sprawiedliwie, ná posługę Rzeczypośp. *Laudo publico* uchwaloną, nie wydawali; y którzyby ich, przeciwko prawu, do podatkow, ábo robot iákich przymuszáli. O co *forum* zá Dworem, *ex instantia Instigatoris, ex delatione* Rotmistrzá onego Woiewodztwá, w którymby Wybráncow nie wydano. *A. 1616. fol. 4. tit.* O Wybráncách Koronnych.

Wybráncow wybierania *ordo praescribitur*. Rotmistrz wziąwszy list od Krolá przypowiedny y Vniwersał do Dzierżawców, powinien naprzód w Grodzie onego Woiewodztwá, ábo Powiátu, z którego Wybráńce wybierać ma, przez się, ábo Porúczniká swego, manifestacyą uczynić, á po tym, według zwyczáiu, u Dzierżawców upominać się Wybráncow: dając káżdemu z Dzierżawców rekognicye, od którego wiele ich weźmie. A iesliby Stárosta ábo Dzierżawcá który był tak uporny, żeby Wybráncow według powinności nie wydał: Rotmistrz ma protestacyą uczynić w Grodzie, á w Prusiech gđzieszkolwiek u Akt autentycznych, y podać káżdego takiego ná delację Instigatorowi, który przeciwko onym popierać ma dalszego, przed Sądem Krolá, postępku. *Ibid.* Po tym deklárowano, iż podług lustracyi ostatnich, Stárostownie y Dzierżawcy ná służbę woíenną wyprawić ich máią; y Rotmistrzom od Krolá náznaczonym w liczbie zupełney podać, y do P. Hetmána Koron. bez wszelákicy zwłóki, pod winámi w Prawie ná Stárosty y Rotmistrze opisanemi, prázentować. A w ktorejby Dzierżawie lustracya nie doszła; Rewizya Krolewska ná werifikacyą liczby tych Wybráncow będzie. *A. 1619. fol. 4. tit.* Wybráńcy.

Znowu stánęło, áby wypráwieni byli, *iuxta quantitatem* włók Dzierżaw wśzytkich Krolewskich, ktore gwoli temu Skarb Koronny spisawszy, ma *authentice* do Dzierżawców odesłać, lubo Rotmistrzom dawać. Rotmistrz záś ma wziąć áttestacyą od Dzierżawce ábo Namiestniká iego, y wedle oney, y pomienionego Skarbowego, spisku włók, w obozie P. Hetmánowi, ábo Pisarzowi Polnemu, stáwić ná Páchołki. *A. 1624. fol. 3. tit.* Wybráńcy.

Constitutiones Annorum 1578. & 1590. reassumuntur: á siedliská Wybráńcze nie máią być dawáne, tylko ludziom ná to sposóbnym. *A. 1626. fol. 8. tit.* Wybráńcy.

O Wybráncách stánęła potym taka Constitutia, áby rázem po wśzytkich Dobrách Krolewskich, z ktorych iedno wychodzą Wybráńcy, Commissia z Káncelláryey Zadworney dána była Vrzednikom Ziemskim Woiewodztw y Ziem tych, w ktorych takie Dobrá są, áby pilną inquisitią łanow Wybráńeckich uczynili: także y to inquirowali, gđzie się te łany podziáły, iesli gđzie indziocy są rozdáne, ábo od Stárostown do folwárków swych przyłączone.

czone. Zą ktorey inquisiticy odprawieniem, y ná przyszłym Seymie przeczytaniem, wolno będzie Rzeczyposp. tę służbę Wybráncow, bez utrudzenia ich, y uciążenia większego dąlekim przechodzeniem do obozu ludzi, ná pieniądze obroćić, z ktorychby się ząciągnąć mogła porządna y służąła piechotą. A. 1638. fol. 12. tit. Wybráncy.

Wybráncy, y ludzie z Stárostw Vkráinnych do Vkráinnego woyska obroćeni. A. 1640. fol. 15. §. Wybráncow.

Znowu, ná Vrząd Ziemski káždego Woiewodztwá y Powiátu, to iest, ná Podkomorzego, Chorążego, Sędźiego, Podśedká, Podcząfzcego Podśtolego, Pifarzą, Woyskiego, powinność włożono, áby po terážnieyszym Seymie, znioższy się iák nayprędzey z sobą o cząsie, y przez swoię innotescentią Dzierżawcow obwieśiwszy, ziącháli ná czas náznaczony do Dobr Krolewskich, y łany (*absentia nonnu llorum, dummodo tres adsint, non obstante*) fideliter z rewidowáli ták, áby dwudźiestu łan wyprawie Wybráncow podlegał, doglądájąc tego, y pilną czyniąc inquisitią, że iesliby Wybránieckie role Dzierżawcy ná folwarki poobracáli, tedy *habitatione*, wiele tych gruntow odebráli, żeby dwudźiesty łan szedł ná Wybráncá : *ad quod onus* wyprawowania Wybráncow, y Dzierżawcy należćć powinni. Ktorą rewizyą, y inquisitią iáko naydostąteczniey *bona fide* odprąwiwszy, rewizyc do naybliższych Grodow *ad Acta*, Originaly rękámi swei ni podpisawszy, *per oblatam* podać, á podawszy one do Skárbu Rzeczyposp. odesłaćć powinni, y quit od Skárbu z oddánia Rewizyi wziąćć : te ząs quity Posłom Ziemskim ná przyszły Seym obránym oddádzą, áby przy ráchunku w Skárbie, Deputáci z Senatu y z Izby Pofelskiey do tegosz ráchunku náznáczeni, komput Wybráncow uczynili, iák wiele ich być może ná służbę Rzeczyposp. Ná ktorym to Seymie, co będzie *commodius* Rzeczyposp. *sancietur*, ábo będą ná pieniądze obroćeni, ábo w dawney służbie zątrzymáni. A tey rewizycy y inquisiticy, żaden Dzierżawcá w Dobrách y Oekonomiách Krolewskich bronićć nie ma, *sub pena duorum millium florenorum* w Trybunale *inter causas fisci repetendá*. A ktorybykolwiek z Vrzędnikow Ziemskich był Dzierżawcá Krolewsczyzn, tákí Rewizorem byćć nie może. A. 1647. fol. 2. tit. Rewizya łanow Wybránieckich.

Po tym postanowiono, isz káždy Stárosta ábo Dzierżawcá włok Wybránieckich ná káždy rok, miásto Wybráncá, do Skárbu Rzeczyposp. z włoki, z ktorey był *ex antiquo* powinien Wybráncá wyprąwić, wniesćć ma w Ráwie ná kážde Swiątki, zł. 60. y one *realiter* rowno z Quárty, przy Deputatách do Quárty z Seymu náznaczonych, zą ich y Skárbu Koronnego quitem, ząpłáćić, *sub amissione* Dzierżawy swoiey, *et pena* o Quárćie *sancita*. Czego

P. Podskárbi pilnie przestrzegać, y *Retentores* na delacie Instigatorowi Koron. podawać ma, *sub solutione de suo*. A iesliby który Stárosta, ábo Dzierżawca, włokę Wybraniecką utáił, y onę ná folwark, ábo robočiznę swoię obrocił, y z niey pomienionego podatku plácić nie chciał; táki od Instigatorá Koron. ná Seym, *inter causas fisci*, pozwány, *pænis*, o nie wydawaniu Quárty, *fancitus* karány być ma. Czego Instigator Koronny z Skárbeni Koron. pilnie przestrzegać powinni, *sub cuius iuramentum fcorum*. A. 1649. fol. 2. tit. Włoki Wybranieckie.

Znown, stosuiąc się do Constitutiey A. 1647. lustracyą włok wszystkich Wybranieckich postanowiono tak, áby ná przyszłym Seymiku Relacyinym wszystkie Woiewodztwá y Ziennie obráły Deputatow z pośrzodká siebie do tey funkcyey, y onym *salarium* obmysliły &c. A że Woiewodztwá niektóre máło Wybráncow máia, żeby chorągiew iedná z nich *compleri* nie mogła; tedy ná przyszłym Seymie, zá werifikacyą włok Wybranieckich, pomiárkuia się poblížsze między sobą Woiewodztwá, áby *alternatim* Rotmistrze Wybráncow prowadzili. A. 1652. fol. 7. tit. Wybráncy.

Nie doszła tá, dla powietrza, rewizya. Przeto wedle pomienioney Constitutiey A. 1652. odprawiona być ma. Czego ná przyszłym Seymie dadzą Posłowie *rationem* &c. A. 1653. fol. 9. tit. O Wybráncách.

Alternatę Woiewodztwo Lubelskie z Woiewodztwem Belskim, wprowadzeniu Wybráncow przyięło. *Ibid.*

Wybráncy z Woiewodztw Pruskich do służby wojenney należący, táńże przy Woiewodztwách *pro securitate* zostáwieni, do przyszłego Seymu. *Ibid.* fol. 14. tit. *Securitas* Woiewodztw.

Do Ziemie Mielnickiey, Rewizorow obiecano, dla uważenia natury gruntow, czy podle, czy nie, czy z łanu wyprawa być może, czy drugi przydać trzeba, iáko proszą Wybráncy? *Ibidem* fol. 19. tit. Rewizya.

W Ziemi zaś Hálickiey rewizya, isz dla spustoszenia przez nieprzyiaćielá, y powietrze, do effectu nie przyszła; *ad feliciora tēpore* odłożono. *Ibid.*

Z Wybráncow prowent ná supplement Gwárdyey Krolewskiej ordynowano, do lat pewnych. Woiewodztwo iednak Sędomirskie, wzięło to do Bráci. A. 1670. fol. 31. tit. Ordynacya Wybráncow. Po tym o rewizyey Wybranieckich łanow Constitutia A. 1647. *in toto* reássumowano, y aby *indilatē* do effectu przywiedźiona była, Vrzędnikom Ziemskim w teyże Constitutiey niánowánym (*absentia unius plurimum*, byle ich trzech było, *non obstante*) zlecono &c. A. 1676. fol. 18. tit. Piechotá Wybraniecka.

Ná *præsidium* Ziemi Sánockiey od rozboynikow 20. Łannikow ordynowano. &c. *Ibid.*

Teyże

Teyże Ziemi, Constitutia A. 1676. y *Laudum*, ktore fobie *ratione securitatis* od zboycow, ná Seymiku *Relationis* postanowia, approbowano. A. 1677. fol. 29. tit. *Securitas* Ziemie.

Ex facultatibus Dobr ludźmi támeezni Obywatele bronić się máia. v. tit. Ziemiá Sárocka.

Ziemie Przemysłkiey Wybráńcy, skoro im czas *pensionis* od Obywatelów Woiewodztwa Podolskiego *soluenda* Constitutia Seymu przeszłego (*vide tit. Summy*) determinowany *exspinit*, ná *presidium pro securitate* Ziemi, Przemysłkiey y Sárockiey ordynowani są. A. 1678. v. tit. Ziemiá Przemysłka.

Podział summy z Wybráńców, ná lat trzy, Obywatelóm Woiewodztwa Podolskiego pozwoloney. v. tit. *Commisissia*.

Ná Wybráńieckim iednym łanie, nád czterech gospodarzów, luboby się rozrodźili, osadzić się y náydować nie ma. A co nád to będzie gospodarzów, takowi ná gruntách pustych tychże Dobr, y powinnościách, *propter onera Reipub.* osiadać powinni z infzemi poddánemi. W co Lustratorowie do rewizyey łanów Wybráńieckich náznáčení, weyrzeć, y to do skutku przywieść powinni. A. 1676. fol. 18. tit. Piechotá Wybráńiecka.

W. Xięstwu Lit. *reassumitur* o Wybráńcách ordynácyá Krolá Stephaná, y Constitutia A. 1590. (*vide eam superius*) A. 1620. fol. 16. tit. Wybráńcy.

Tęmusz W. Xięstwu Lit. reássumowano, o Wybráńcách, Constitutie *Annorum* 1578. 1590. 1595. & 1598. A. 1628. tit. Wybráńcy W. X. Lit.

Ale infz w W. X. Lit. z trudnością wychodzą; miásto Wybráńców, z káżdey włóki osiádłey, po zł. 3. podług kwitu poborowego, do Poborce, przy poborách ná tym Seymie uchwalonych, Dzierżawcy wydać máia, *pro hac vice*. A. 1629. fol. 21. tit. Wybráńcy W. X. Lit.

Po tym postanowiono, áby wedle stárych rewizyi, ná expedycyá Moskiewską wypráwieni byli. A. 1632. fol. 6. tit. Wybráńcy W. X. Lit.

Wybráńiec, gdyby się wypráwił nie tén, ktory wybrány iest, Rotmistrz przepada do Stárosty, ábo Dzierżawce 200. grzywien. O co *forum* ná Trybunale. A. 1590. fol. 571. tit. Wybráńcy.

W W. X. Lit. Rotmistrze Wybráńieccy nie máia poddáných Krolewskich ná okupy y rzeczy niesłuszne wyciągać, áni samych Wybráńców ukrzywdzić. A. 1595. fol. 663. tit. O Wybráńcách.

W Koronie zaś tak obostrzono, infz Rotmistrz ktoryby Wybráńce zá okupem ábo datkiem iákim, od służby libertował; ma być od P. Hetmána *irremissibiliter* ná gárdlę karány. A. 1616. fol. 4. tit. O Wybráńcách Koronnych.

O tymże & A. 1619. fol. 4. tit. Wybráńcy.

Po tym deklárowano, iżz od nieśposobne^o może wziąć Rotmistrz pieniądze, á sposobnego przyiąć; ráchunek iednák ma z tego uczynić. *A. 1624. fol. 3. tit. Wybráńcy.*

Wybráńcy puł roká máią o swej stráwie służyć: á po tym ieśliby ich dálej trzebá, Pifarz Polny ma im dąć po kopie ná miesiąc. *A. 1616. fol. 4. tit. O Wybráńcach Koronnych.*

Wybráńiec gdyby ućiekl z woyská, ma być ná gárdle karány; *Ibid.* Rotmistrze zebrawszy tę Piechotę, máią iść w porządku dobrym, ná mieysce od P. Hetmána im pokazáne. *Ibid.*

Prostą drogą iść máią, stácyey nie wybieráiąc, podwod nie biorąc, w ciągnienu nád ieden nocleg nie báwiąc się, nikomu krzywd, pogotowiu zdzierstwá żadnego nie czyniąc. O co ieśliby ná którego z nich skárgá przyszlá, ma P. Hetman onych podług ártýkulow woiennych sádzić. *Ibid.*

Declaratur, iżz tácy, *cuiuscunq; statús, & conditionis sint*, od P. Hetmána, *pænâ capitis* karáni być máią. *A. 1619. fol. 4. tit. Wybráńcy.*

Znowu o tymże. *A. 1624. fol. 3. tit. Wybráńcy.*

Rotmistrze osiedli Szláchtá być máią. *A. 1619. fol. 4. tit. Wybráńcy.*

Po tym, że máią być słužáli, y osiedli w tym Woiewodztwie, ieśli się znaydą, y od P. Hetmána záleceni. *A. 1624. fol. 3. tit. Wybráńcy.*

Po tym, iżz Krol ich ma dáwać, zá záleceniem PP. Hetmánow. *A. 1626. fol. 8. tit. Wybráńcy.*

Wybráńiecká Piechotę ná przyszlá Cápánią ordynowano. *Ec. w Confederatíey general. Warszaw. A. 1674. fol. 24. §. Do liczby woyská.*

R E G E S T R

CONSTITUCYI KORONNYCH

y W. X. Lit.

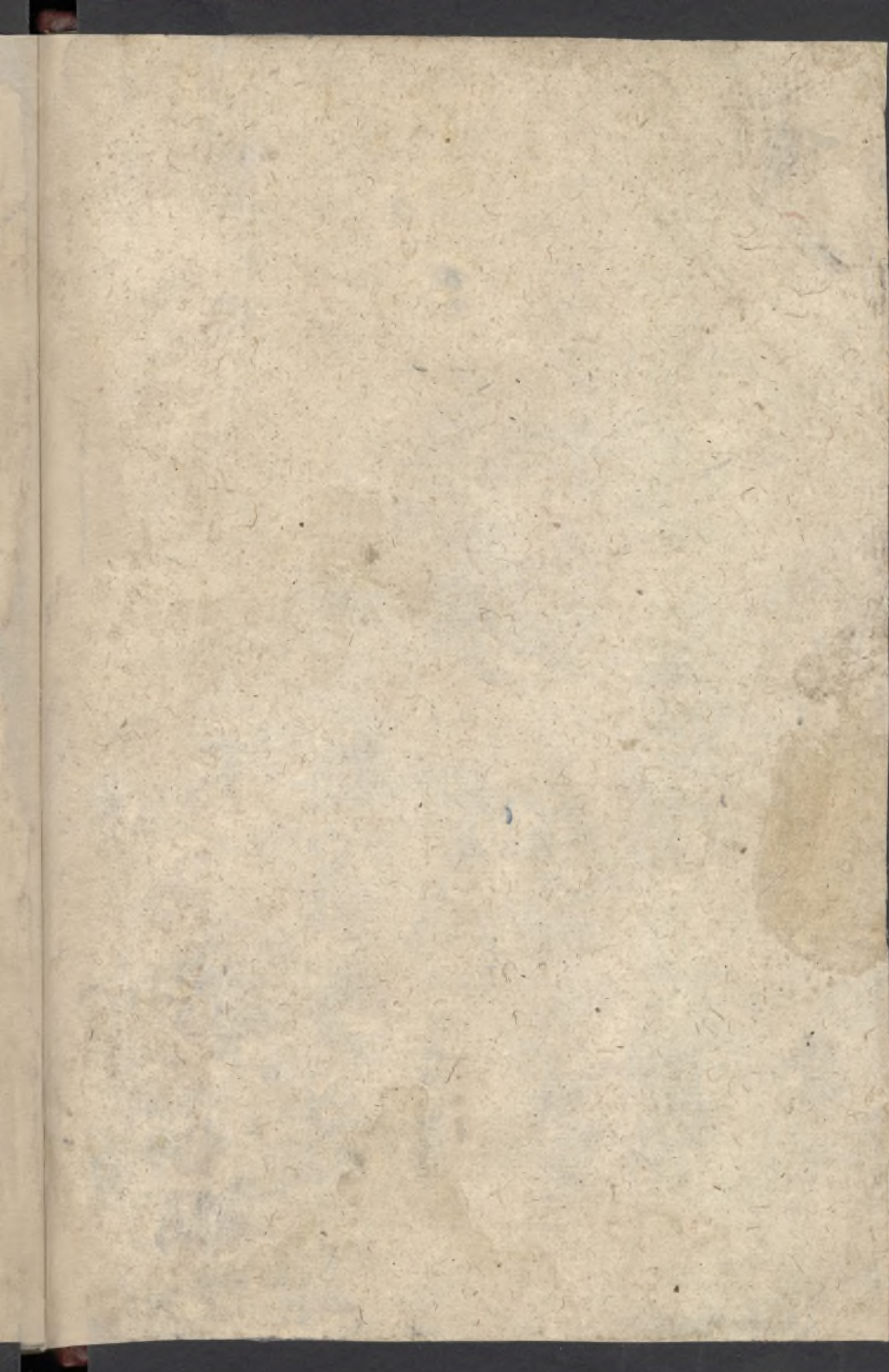
A.		Folia.		Folia.
<i>Accessoria.</i>			Consensy.	74.
<i>Aēta. vide tit. Xięgi. tit. Zapisy.</i>			Constitutie.	75.
<i>Aētor.</i>		<i>ibid.</i>	Contrácty.	76.
Akadémia.		<i>ibid.</i>	Controwersie.	<i>ibid.</i>
Akcyzá. <i>vide tit. Podatki.</i>			<i>Correētura</i> Praw, y Trybunału.	<i>ibid.</i>
Alternatá.		2.	Cortefáni. <i>v. tit. Statut.</i>	
Amnistia.		3.	<i>Criminalia.</i>	78.
Annaty.		<i>ibid.</i>	Cudzoziemcy.	83.
<i>Apostata.</i>		13.	Curatoria.	86.
Appellácy.		<i>ibid.</i>	Cygáni.	<i>ibid.</i>
Appendices.		6.	O poborách. ich. <i>vide w Vniwersa-</i>	
Approbácy.		<i>ibid.</i>	lách poborowych <i>in Constitutionibus.</i>	
Arcybiskupi.		11.	Czekany. <i>vide tit. Meżoboycá.</i>	
Arcyxiażetá.		<i>ibid.</i>	Czopowe. <i>v. tit. Podatki.</i>	
Arendá.		<i>ibid.</i>	D.	
<i>Aresta.</i>		12.	Dániná. Dárowizná.	86.
Aryáni.		<i>ibid.</i>	Deklarácy.	<i>ibid.</i>
Armátá. Artilleria.		13.	Dekrerá.	87.
Aflekurácy.		19.	Depozyty.	93.
<i>Adiutoria. vide tit. 2. in</i>			Deputáci.	<i>ibid.</i>
Bánnicy. <i>const. 1500. fol. 79</i>		22.	Dignitarze. <i>v. tit. Senator.</i>	
Bekárći.		25.	Dilácy.	104.
Bespieczénstwo.		<i>ibid.</i>	<i>Dissidentes in religione. v. tit. Religia.</i>	
Biskupi.		26.	Długi.	105.
Bory. <i>vide tit. Láfy.</i>			Dobrá. Dániny.	110.
Burgrábiowie.		28.	Dobrá <i>feud.</i>	116.
Bydło.		<i>ibid.</i>	Dobrá <i>emphiteuscos</i>	118.
C.			Dobrá Oekonomiczne.	121.
<i>Cancellaria.</i>		29.	Dobrá Krolewskie <i>Iuris aduitalitii.</i>	130.
Canon Pruski. <i>vide tit. Podatki.</i>			Dobrá Duchowne.	135.
Cechy.		<i>ibid.</i>	Dobrá Szlacheckie.	136.
Cekauzy.		30.	Dożywoćia.	144.
Choraży.		38.	Drogi.	145.
Ciwon.		39.	Duchowni.	148.
Cło. Celnicy.		31.	Dziećci.	151.
Coęquátia w podatkách. <i>v. tit. Podatki.</i>			Dzieśięćiny.	<i>ibid.</i>
<i>Collationis Iura. v. tit. Iura Patronatús.</i>			E.	
Collegia OO. Iezuytow. <i>v. tit. Iezuyćci.</i>			Elekcya.	152.
Commisic.		39.	<i>Evictor. v. tit. Zapisy.</i>	
Communicácie. <i>v. tit. Dożywoćia.</i>			<i>Evocatio.</i>	157.
<i>Complices.</i>		71.	<i>Excepta</i> Mázowieckie. <i>v. tit. Woic-</i>	
Condemnaty. <i>v. tit. Spráwy. Bánni-</i>			wodzwa.	
cye, Trybunał.			<i>Excommunicati. v. tit. Klęćci.</i>	
Confederácy.		72.	Executia.	158.
Confirmácy.		73.	Exempty.	162.
			<i>Exemptiones bonorum. v. tit. Wykup.</i>	164.
			Exorbitáncy.	164.
				Expo-

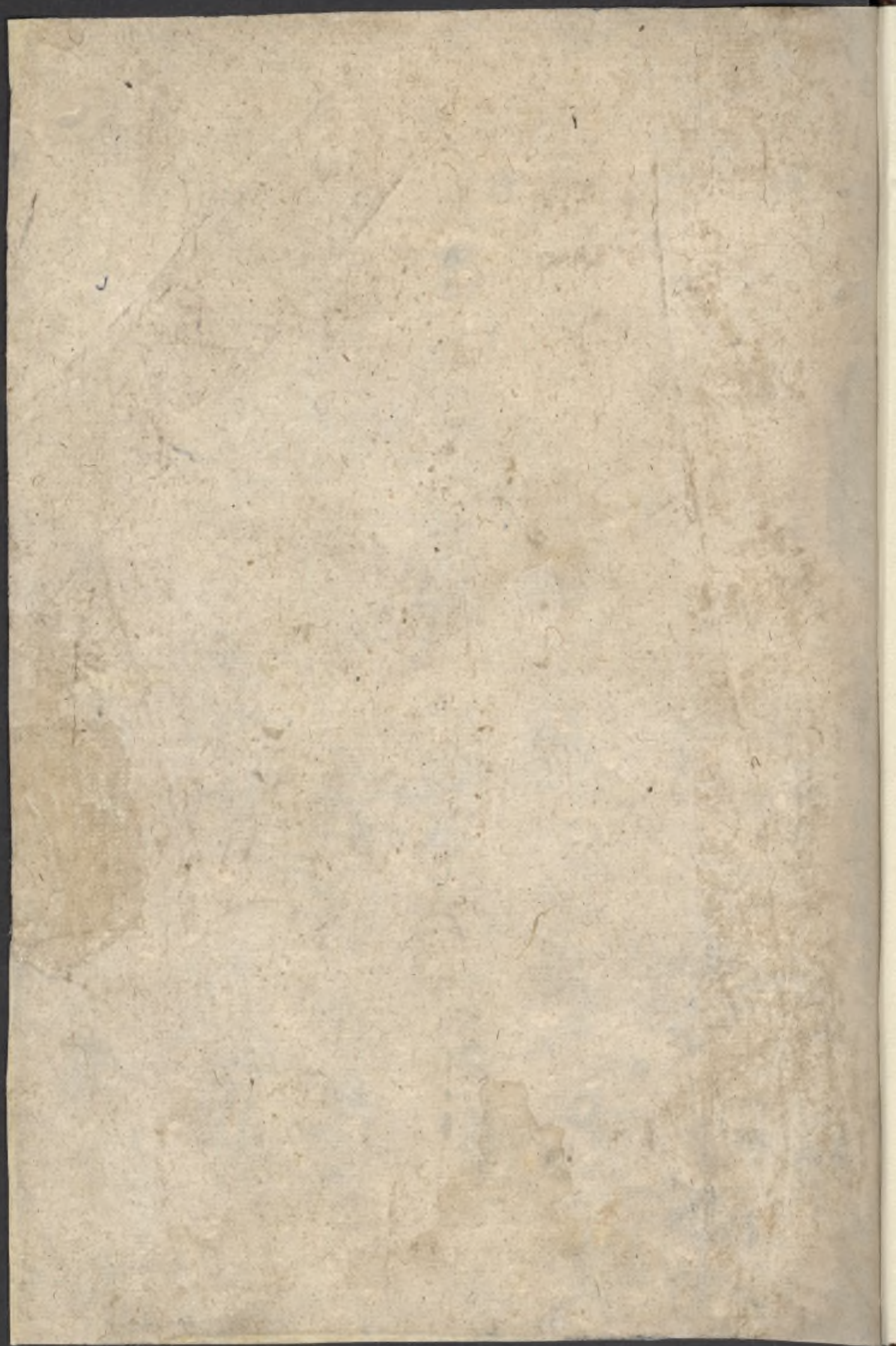
Expektatywv.	ibid.	Koce.	ibid.
Exules. v. tit. Wygnancy.		Komory celne. vide tit. Clo.	
F.		Komornikowie Ziemiacy. v. tit. Pod-	
Facionatus terminus. v. tit. Licowny rok.		komorzy.	
Fatalia. v. tit. Prescriptio. tit. Interre-		Konic.	243.
gnum.		Korce.	ibid.
Fortece.	165.	Kościoly.	245.
Frymárki.	166.	Kozacy.	263.
Fundacye.	168.	Krol.	272.
G.		Krolowa.	281.
Genus Ducale. v. tit. Krol.		Krolewic.	285.
Gleyty.	172.	Kupcy.	287.
Gospody.	175.	L.	
Grabież.	176.	Lasy.	291.
Gránice.	ibid.	Lauda.	292.
Gracka Religia.	180.	Legacye. vide tit. Postowie.	
Grody.	186.	Legierowie. vide tit. Kupcy.	
H.		Lenność. vide tit. Dobrá.	
Heretycy. v. tit. Religia.		Lex sumptuaria.	301.
Hetman.	189.	Leżce Zolnierskie. v. tit. Zolnierz. tit.	
Honoris cause. v. tit. Sprawy.		Hetman.	
Horodniczy.	193.	Leżenie Xiąg. v. tit. Sady. & tit. Xię-	
Hultaie.	194.	gi.	
I.		Libertacye.	302.
Iarmárki.	199.	Licowny Rok.	319.
Iazy. vide tit. Rzeki.		Listy.	ibid.
Iczayci.	199.	Liszki młode.	321.
Incompatibilia. v. tit. Wojewoda. tit.		Lożni.	ibid.
Kasztellan. tit. Stárosta. tit. Vrzę-		Ludzi służebnych w Stárostawach V-	
dnik Ziemi. tit. Marszałek. tit.		krainnych rewizya. v. tit. Rewizya.	
Burgrabiá Krakowski. tit. Krol. tit.		Ludzie swawolni. v. tit. Swawolni.	
Arceybiskup. tit. Biskupi.		Lustracya.	322.
Indigenaty.	206.	M.	
Infames.	212.	Male contenti.	329.
Inflanty.	ibid.	Málmázya y muszkátelá. v. tit. Wino.	
Inhibitia. v. tit. Sady. tit. Kancellarya.		Mándary. v. tit. Pozwy.	
Instructarz celny. vide tit. Clo.		Marszałkowic.	330.
Interregnum.	220.	Membrany. v. tit. Zapisy.	
Intromissia. fol. 212. miasto. fol. 222.		Menicá. v. tit. Moneta.	
Invasio.	213.	Metryká.	337.
Iura Patronatus.	214.	Mężoboycá.	338.
Ius Patronatus Probostwá S. Floryaná.		Miary.	342.
v. tit. Akademia.		Miasta. Mieszczanie.	345.
Iurgielty.	214.	Miedź.	418.
K.		Mieysca Vrzędnikow mieyskich. v.	
Káduki.	215.	tit. Vrzędnicy.	
Káncierz y Podkáncierz. vide tit. Pic-		Młyny.	418.
czetarze.		Moneta.	ibid.
Kándidat ná Krolestwo. v. tit. Krol.		Monopolia. v. tit. Towary.	
Kanon Pruski. vide tit. Podatki.		Moratoria litera. v. tit. Listy.	
Káptury.	217.	Mosły.	427.
Kasztellan.	ibid.	Muszkátelá. v. tit. Wino.	
Klasztory.	ibid.	Myta.	429.
lęci.	242.	N.	
Licynoty.	ibid.	Nicośiadły.	433.
		Nobi-	

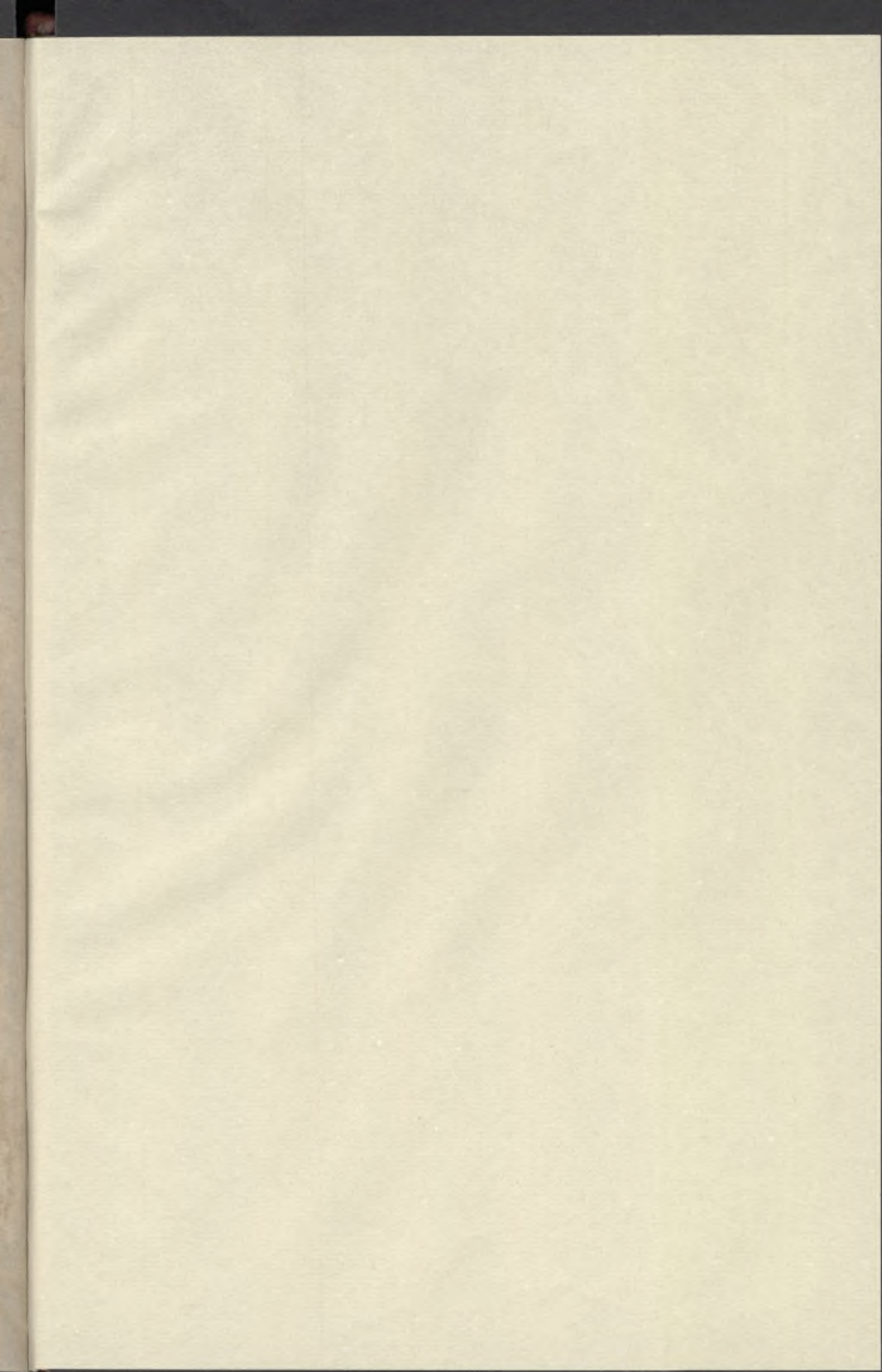
Regeſtr Conſtituty Koronnych, y W. X. Lit.

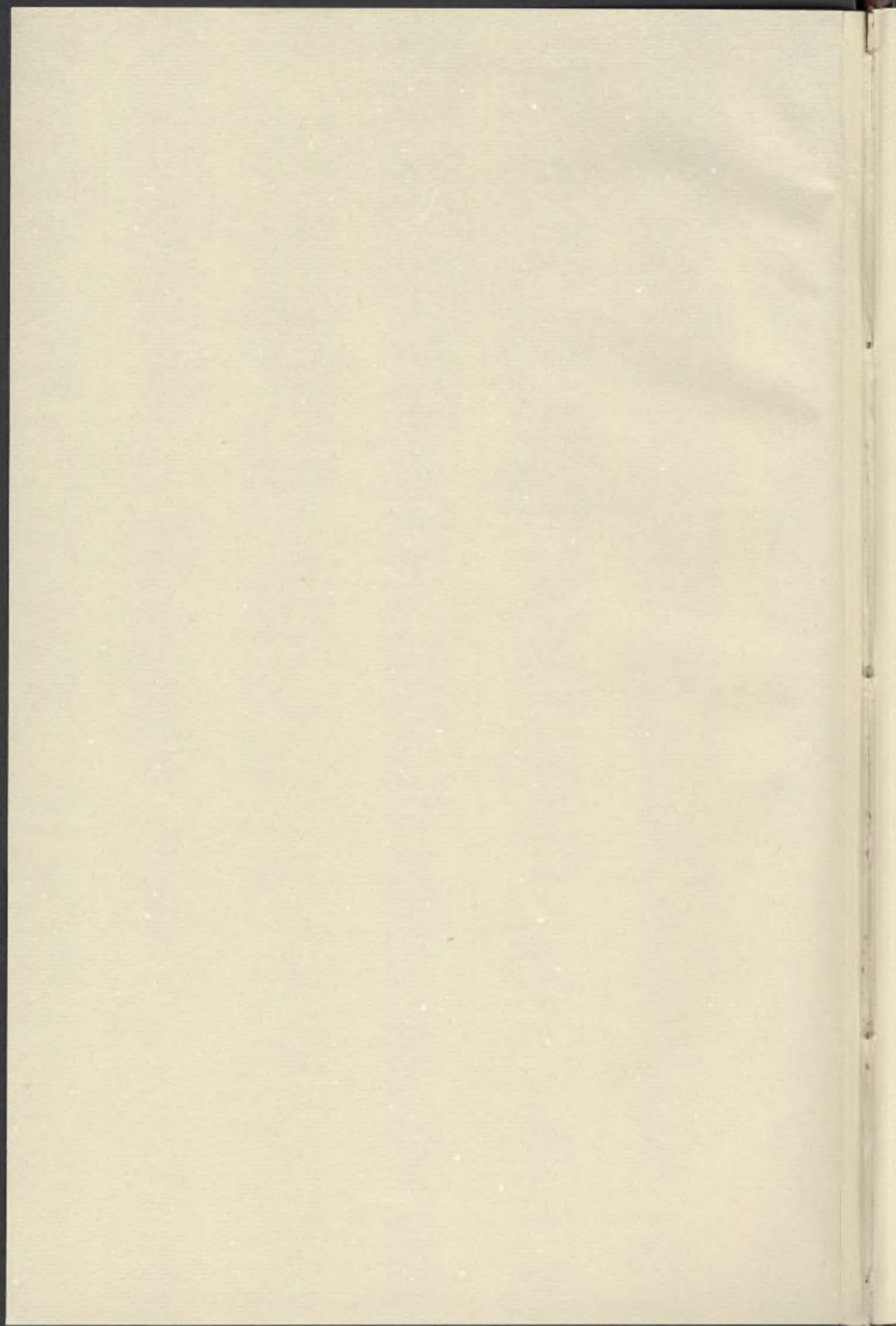
Mvtá.					925
Nicoſiádły.	N.	429.	Pogłowne Tatárſkie.		<i>ibid.</i>
Nobilitácy.	v. tit. Szlácheſtwo.	433.	Pogorzelcy.	v. tit. Podatki.	
	O.		Poiedynek.		521.
Obláty.	<i>vide tit.</i> Zapiſy.		Pomiary.	<i>vide tit.</i> Gránice.	
Obroná.	v. tit. Lúda. tit. Woiewodztwá.		Pomocnicy.	v. tit. <i>Complices.</i>	
Odiazd.		434.	Popiſy.	v. tit. Okázowanie.	
Odpowiedź.		435.	Port.	v. tit. Commiſſie. Rzeki. & Závárcie Portow.	
Oekonomie.	v. tit. Dobrá Oekonomie.		Poſtowie.		523.
<i>Oeconomia bellica.</i>	v. tit. Artillerya. tit.		Poſłuſzeńſtwo Krolowi.	v. tit. Krol.	
Cekauzy.	tit. Armátá.		Poſpolite ruſzenie.		529.
Okázowanie.		435.	Poſag.		545.
Opáctwá. Opát.		444.	Poſzty.		521.
Opiekuni.		445.	Potwarz ábo kálumnia.	v. tit. <i>Pena talionis.</i> tit. Spráwy. & tit. <i>Criminalia.</i>	
Opráwy.		446.	Pozwy.		547.
<i>Ordo Officialium.</i>	v. tit. Vrzędnicy.		Práktykánci.	v. tit. <i>Malecontenti.</i>	
Ordynacye.		447.	Práwá.		551.
Oſiádłość.		450.	Práſcriptia.		552.
	P.		<i>Pretia rerum.</i>	v. tit. Vſtáwá.	
Paſta.		450.	Práſeneye Mázowieckie.	v. tit. Sády.	
<i>Parricidium.</i>		452.	Proboſtwá.		555.
<i>Pena, Talionis, Revocationis.</i>		453.	Proceſ.		5.
Pieczetarze. Pieczęci.		454.	<i>Producta</i> zapiſow áktikowánych.		
Pieniádzé Poſelskie.	v. tit. Poſłowie.		Zapiſy.		
Piſarze Ziemſcy.		455.	Prokurator.		557.
Piſarze Grodzcy.		457.	Prowiánt.	v. tit. Woysko.	
Piſarze Trybunálſcy.		458.	Przemytá.	v. tit. Myto.	
Piſarze Polni.		459.	Przyczyná.	v. tit. Rány.	
Piſarſtwá Metryki Koronney.	<i>vide tit.</i>		Przypoſzwy.	v. tit. Pozwy.	
Metryká Koronna.			Przyſięgá.		558.
Piſarze Seymowi.	v. tit. Dekretá.		Przywilecie.		561.
Piſarze celni.	v. tit. Cło. tit. Mytá.		Puſtynie.		557.
Piſarze Skárbowi.	v. tit. Podſkárbi.		Puſzcze.	v. tit. Láſy. tit. Commiſſie.	
Piſarze grániczní.	v. tit. Podkomorzy.				
Piwo.		461.	Quártá.		567.
<i>Plebei.</i>		545.	Quity.		584.
Plenipotencya.		547.		R.	
Póbor. Poborcy.	v. tit. Podatki.		Rábownicy.	v. tit. Swawolní ludźie.	
Poczet.		461.	Ráchunki Miáſt.	v. tit. Miáſtá.	
Podatki.		462.	Ráchunki Woiewodztw, Ziem, Powiatow.	v. tit. Podatki.	
Poddáni.		505.	Ráchunki Poborców.	v. tit. Podatki.	
Podkánclerzy.	v. tit. Kánclerz.		Rány.		586.
Podkomorzy y Komornicy grániczní.		513.	Rápt.		588.
Podpiſkowie.	v. tit. Piſarze. tit. Grod.		Referendarze.		<i>ibid.</i>
Podſkárbi.		518.	Reformácy.	v. tit. Poſag.	
Podſtároſci.		521.	Regeſtrá ſpraw Sáduwych.		589.
Podwoiewodzy.		551.	Rekoiemſtwo.		590.
Podwody.		516.	Reláxácy.		<i>ibid.</i>
Podymne.		484.	Religia.		592.
Pogłowne generalne.		492.	Remiſſy Seymowe.	v. tit. Scym. tit.	
Pogłowne od Cudzoziemcow Kuſpcow.		475.	Spráwy.		594.
Pogłowne Zydzowskie.	<i>ibid.</i>		Reſtitucya.		
			Retentá podatkow.	v. tit. Podatki.	
			Retentá Quárty.	v. tit. Quártá.	

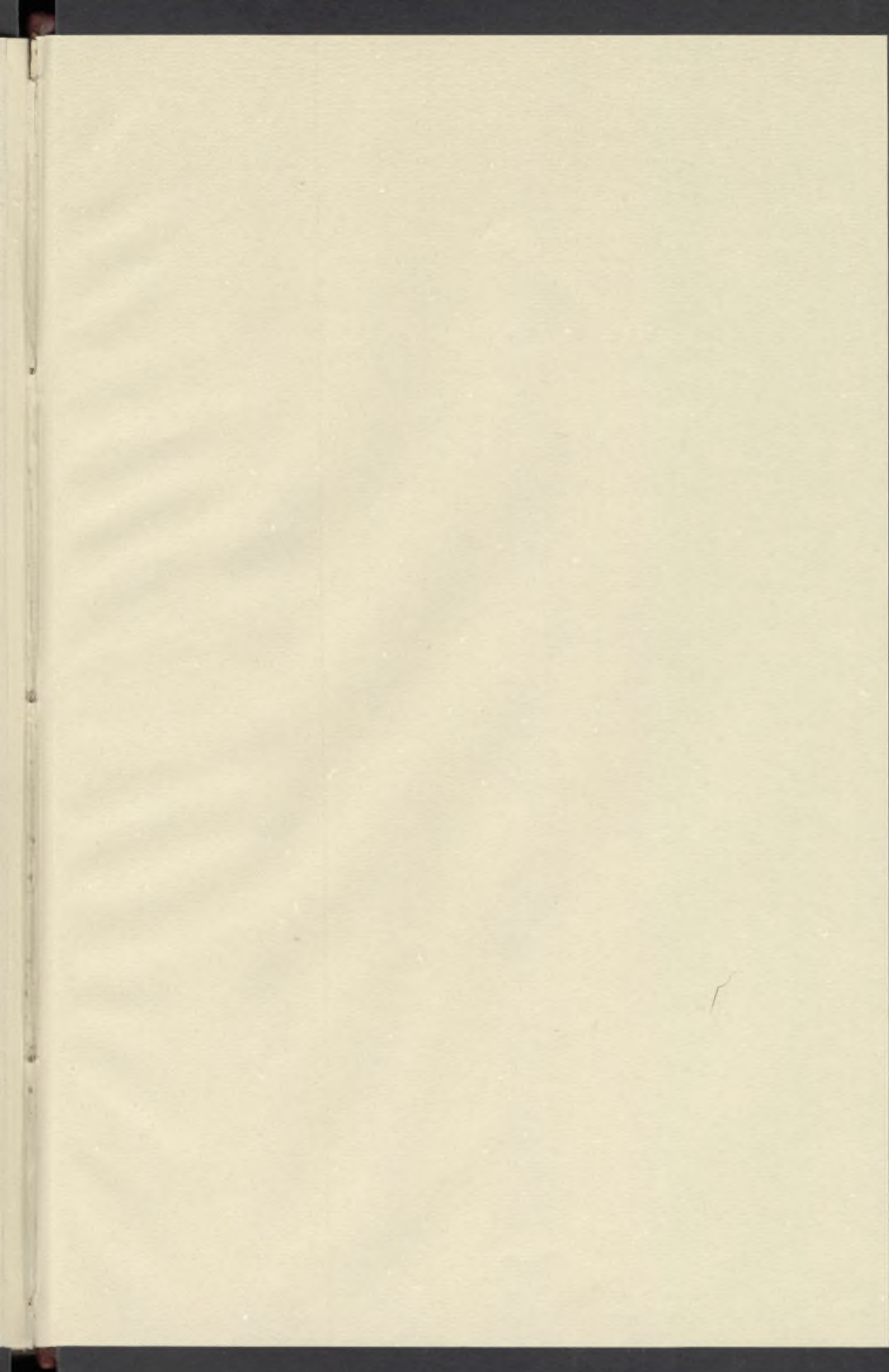
Rewizye. Rewizorowie.	598.	Testamenta.	772.
Rezydenci. v. tit. Senator.		Towary. v. tit. Kupcy. tit. Przemysł.	
Roki.	606.	tit. Zawarcie Ziemie. tit. Mieczcza-	
Rotmistrze.	623.	nie. tit. Podatki.	
Rozboynicy.	626.	Trybunały.	772.
Rozgraniczenie Woiewodztw, Po-		Trybunały Skarbowe.	788.
wiatow. v. tit. Gránice.		Tytuły.	796.
Rozgraniczenie Państw. v. tit. Com-		V.	
missie.		Vadia.	798.
Rusznice.	629.	Vices gerens Mázowieckiego Xięstwa.	
Rzeki.	631.	v. tit. Sprawy. & tit. Vrzad.	
Rzemieślnicy.	636.	Vnia Xięstwa Lit. y innych Xięstw.	
S.		v. tit. Xięstwa.	
Sady.	636.	Vniwersały.	811.
Saltria.	654.	Vrzedy.	798.
Saletra.	658.	Vstawa.	804.
Scripta in Archivio.	ibid.	W.	
Scrutinium.	ibid.	Waga. v. tit. Miara. tit. Vstawa.	
Securitas honorum & bonorum. vide tit.		Wakancye.	812.
Szlachcic. tit. Dobra. tit. Dugi.		Wiści.	813.
Senator.	660.	Wicza, alias Roki Woiewodze. v. tit.	
Seym.	668.	Sady.	
Senniki.	675.	Wieczność.	813.
Sady in genere.	679.	Wicza. Więzienie. Więźniowie. ibid.	
Sklad soli. v. tit. Sol. & tit. Miasta.	682.	Wino.	815.
Sklad win, y skladne. v. tit. Wino.		Winy. v. tit. Pane.	
tit. Miasta.		Wielkorzady.	822.
Skory.	683.	Wizya.	823.
Szlachcic.	684.	Woiewoda. Woiewodztwa.	824.
Sluga.	695.	Woły.	837.
Sol.	696.	Woyna.	837.
Solida. v. tit. Dożywočia. tit. Stáro-		Woyska.	839.
stwa.		Woytowic. Woytostwa.	837.
Sprawiedliwość.	705.	Wożny.	857.
Sprawy.	707.	Wybranicy.	917.
Starostowie. Starostwa.	713.	Wygnańcy.	858.
Statuta.	725.	Wykupno dobr zastawnych. v. tit. Za-	
Sublewacye.	727.	stawa.	
Sukna.	728.	X.	
Sukien sigillacya. v. tit. Miasto Gdańsk.		Xiażeta. Xięstwa.	358.
Summy.	728.	Xięgi.	862.
Surrogator.	753.	Z.	
Swawolni ludzie.	755.	Zadworne Pozwy. v. tit. Pozwy.	
Swiadcowie.	763.	Zamiana. v. tit. Frymarki.	
Szkoła.	764.	Zamki.	873.
Szołtystwa. Szoltyśi. v. tit. Woyto-		Zapisy.	881.
stwa.		Zaplata.	883.
Szołtyśi PP. Duchownych. v. tit. Du-		Zasłużeni. Zasługi.	889.
chowni.		Zastawa.	890.
Szpitala.	764.	Zawarcie Ziemie y Portow.	892.
Tactus terminus.	767.	Ziemie.	893.
Tatarowie.	ibid.	Zebracy.	ibid.
Taxa victualium & utensilium. vide tit.		Zołnierze.	894.
Vstawa.		Zupy.	912.
Taxa budynkow. v. tit. Rewizya.		Zydzi.	913.

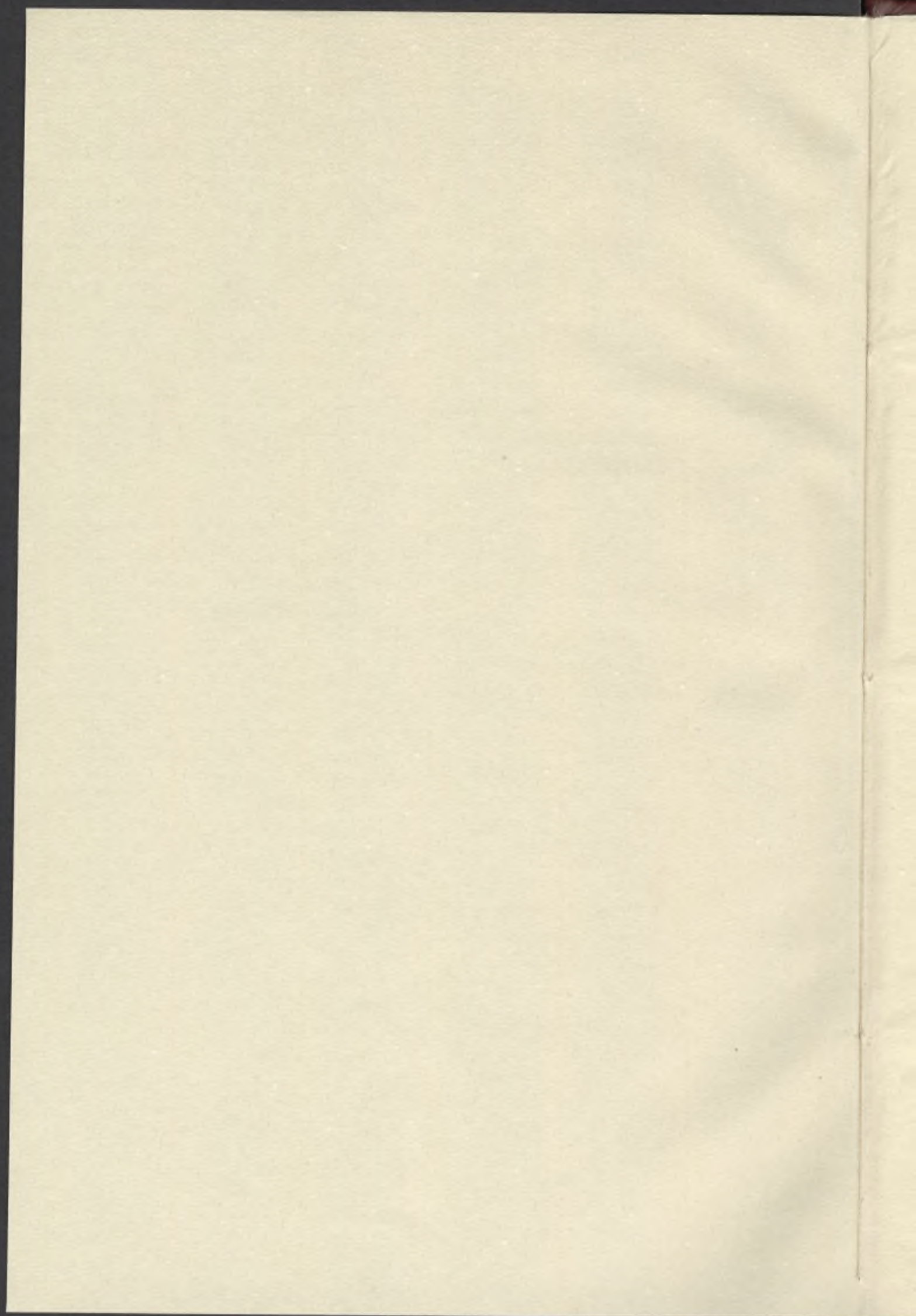

KSIEGARNIA

ANTYKWARIAT

2000

E * 104918

